

Stellarium Corone benedicte virginis Marie in laudem eius ꝑ singulis pre=dicationibus elegantis=sime coaptatum.

Prologus in Stellarium Corone benedicte virginis Marie.

Uoniã vt ait beatissimus ille Gregorius maximus. Indignus est dandis qui non agit gratis de datis. Et Seneca libro de beneficijs dicẽte. Turpissimũ est gratiã beneficijs nõ referre. Hinc est ꝙ cũ gloriosissima dei genitrix virgo Maria continue coferat inenarrabilia nobis ⁊ cõtulerit beneficia: p eam em̃ habem⁹ quicqd boni habere videmur: eximio Anselmo: nec non deuotissimo Bernardo attestãtibus. Viciosum ergo ⁊ punitiõe dignum arbitror eius laudes tacere: maxime cũ viua teneã memoria: in multis periculis necessitatibusqꝫ et infirmitatibus: eius me accepisse suffragia. Morbo qppe graui quo his ante aliquibus diebus vexabar: voto sibi facto per eã misericorditer liberatũ me fateor. Quod quidẽ nisi me cõpulisset (indignũ et insufficientẽ me sentiens) nullaten⁹ hoc opus attẽtassem. Timeo nempe ne si ꝯconia laudis eius tacuero: sceleris arguar vt infidelis ⁊ ingratus. Hec ergo penes me causa papua hũc assumendi laborẽ extitit. Spero aũt quia ꝓpositũ meũ ꝑficiet ipa que intentionẽ cordis videt: eius quoqꝫ auxilio facere me posse non ambigo ad qđ in eius laude ex me non sufficio. Ad ipsius igit̃ nati dñi videlicet nostri Iesu christi gloriã: ⁊ dignissime sue genitricis Marie laudẽ: ac seraphici patris Frãcisco: omniũqꝫ sanctorũ honorẽ huic opi manũ apponã: stilo quidem rudi et sensu ac verbis imperitis: materiã ministrans simpliciorib⁹ ꝑdicatoribus: ampliora exinde eliciẽdi. Vñ ⁊ succincte recitatis alijs: sola ea scribere intendo: que ad predicandũ simplici populo vtilia fore cõpero. Sed ⁊ nec ista ex ꝓprio sensu: quin potius alioꝝ peritoꝝ editionibus ꝯdita cõportaui vt potui. Hortor autẽ lectorẽ vt si me in aliq̃ minus bene scripsisse: vel certe veritatis metas incaute vspiã excessisse perspexerit: nõ quid: sed quo animo (quia recto) scriptũ sit pẽsans: ignorãtie aut ingenij modicitati misericorditer ignoscat. Quicqđ autẽ boni in hoc ipso ope reppererit: dño Iesu ⁊ eius genitrici gl'iose (vñ omne datũ optimũ ⁊ omne donũ perfectũ est) attribuat. Nimirũ fide recta adorando trinitatẽ ⁊ redẽptorẽ ꝓgenitricẽ eterne leticie benedico angeloꝝ reginã theotocã virginali stellario. Quia ꝓo dignissima ꝓgo: pulcherrima sub figura describit̃ Apocal. xij. habere in capite coronam duodecim stellarũ. Idcirco in hoc o pere duodecim eius magnalia siue mysteria quibus ipa tanqꝫ duodecim radiantibus stellis ꝑdotata gloriatur: in duodecim libris distincta describunt̃. Quilibet etiã liber per certas partes diuisus: in aliquo suorũ articuloꝝ coronã duodecim stellarũ ꝫm materie congruẽtiam coaptãdo cõtinebit. Quã obrẽ opus istud Stellariũ corone benedicte virginis cẽsui nominandũ. Ipsius nẽpe gloriosissima corona ꝓ singulis ꝑdicationibus coaptata: ⁊ in laudem eius feruẽter exoranda a nobis ꝑparat̃: quatinus p eã in celo coronari mereamur. O igitur gl'iosissima celi regina: oro te supplex mente pia: vt has coronarũ rosas (ꝗꝫ exiles ⁊ tuis meritis impares) acceptare digneris: qbus te oñi laude dignissima magnificare ꝓposui ⁊ laudare: vt et tu mat̃ misericordie ⁊ gratie veniã mihi ⁊ gratiam tribuere: coronequ tue celestis ⁊ gaudij participẽ facere in superna patria ne dedigneris: vbi tuũ natum ⁊ te laudem sine fine Amen.

Diuisio huius opis. In primo itaqꝫ libro agitur de mysterio sue dignissime annũciationis: diuineqꝫ incarnationis: et actiue ꝯceptiõis Marie. Hoc nimirum cetera antecedit ordine dignitatis et causalitatis. ¶ In secũdo libro agitur de mysterio sue gaudiosissime visitatiõis. ¶ In tertio de mysterio sacratissime purificatiõis. ¶ In quarto de mysterio immaculate sue cõceptiõis. ¶ In quinto de mysterio sanctissime sue natiuitatis. ¶ In sexto ꝓo de mysterio sui bñdicti noĩs et appellationis. ¶ In septimo de mysterio sue virtuosissime vite ⁊ orationis. ¶ In octauo de mysterio sue purissime virginitatis. ¶ In nono de mysterio sue excellentissime charitatis. ¶ In decimo đ mysterio sue gloriosissime assumptionis. ¶ In vndecimo de mysterio multiplicis ⁊ ꝑcelse priuilegiatiõis ac dignificatiõis. ¶ In duodecimo libro agit̃ de mysterio debitorie seruitutis et cultu deuotionis: scilicet a nobis sibi exhibende.

¶ Primus liber agit de his que ꝑtinẽt ad mysterium incarnationis annũciationisqꝫ dñice: ⁊ conceptiõis Marie.

¶ Liber iste diuidit̃ in ꝑtes plures. Pars prima de diuine incarnatiõis consiliatiõe per modũ ꝑdicationis.

Ab eterno ordinata sum et ex antiquis anteqꝫ terra fieret. Prouer. viij. Mira charissimi dei nostri erga nos homines dignatio. Stupenda supra modum bonitatis sue ostensio: qm̃ ab eterno sua imꝑscrutabili sapientia decreuit nostrã naturã in vnitatẽ ꝑsone assumere ꝑ incarnationis modũ ineffabilem in gl'iosissime virginis Marie vtero: vt nos infimos in ordine rationaliũ sup omnẽ creaturã dignificaret in seipo: vt videlicet deus fieret hõ: ⁊ homo de⁹: iuxta illud Ioã. j. Uerbũ caro factum est ⁊ habitauit in nobis. Nimiꝝ quid hac re mirabilius ꝗꝫ ꝙ homo fieret de⁹: ⁊ quem celi capere nõ possunt: in vnius virginis vtero caperet̃ inclusus. Mirabile ꝓ certo foret si celũ descendens terre vniret̃: sed multo mirabilius ꝙ deus celi creator et omniũ: nr̃e vili nature vniat̃. Vñ Damasce. super Missus est. Qualiter inqt facta sunt vnũ deus ⁊ hõ? mirantur angeli: pauent celi: vox silet: mens deficit: cũ vna puella sic deũ in suo vtero capit: vt sanctis pacẽ: vitam mortuis: salutẽ perditis conferat. Hec ille. Preterea quid homini dignius ꝗꝫ vt fieret deo frater ⁊ ꝓpinquus. Propter quod Bern. ait. Puto ꝙ iam me non poterit spernere deus os meũ: caro: ⁊ frater meus. Deniqꝫ quid hac dilectione maius: quoniã teste saluatore Ioã. iij. Sic deus dilexit mundũ vt filiũ suũ vnigenitũ daret: vt omnis qui credit in eũ nõ pereat: sed habeat vitam eternã. Hoc est ergo qđ nostrum cor afficit ad deum et stringit: hoc est qđ in admiratione animũ suspẽdit: quoniã ab eterno deus sic decreuit et ordinauit vt incarnaretur in benedicte viriginis vtero ⁊ homo fieret. Propter quod sapientia diuina in verbis thematis dicit. Ab eterno ordinata sum ⁊c. id est ab eterno ꝓordinatũ ⁊ ꝓuisum est: vt mira dispensatiõe diuine sapiẽtie deus fieret homo: ex Maria virgine carnẽ assumẽdo. ¶ De hac ergo ꝓordinatione diuini cõsilij loqui volẽtes: tres contemplationes notabimus: tria principalia consilia declarantes.

¶ Primum consiliũ dicitur creationis.
¶ Secundum consiliũ dicitur reparationis.
¶ Tertium consiliũ dicitur retardationis.

¶ Articulus. j. Qualiter deus preordinauit ab eterno creare duplicem naturã rationalẽ ⁊ eam vertibilem.

Capitulũ primum.

Primum consilium declarandũ dicit̃ creatiõis. Possumus nempe pie imaginari quõ ante creationẽ mũdi in consistorio sancte trinitatis consiliũ habitũ est de huius mundi creatione. Et in hoc consilio ꝑcipue tres questiones sunt mote ⁊ determinate. ¶ Prima questio. Utrꝫ creari debuerat natura angelica? ¶ Secunda questio. Utrum creari debuerat insup natura humana? ¶ Tertio qͣstio. Utrũ rationalis creatura creari debuerat vertibilis in arbitrio libera? ¶ Prima itaqꝫ questio in consistorio sancte trinitatis fuit mota. Utrũ videlicet conueniens foret creare naturã angelicã? Et determinatũ est ꝓ diuinã sapiẽtiam ꝙ sic tali rõne. Bonũ vt bonum suijp̃ius cõmunicatiuũ esse debet. Hec propositio habetur a Diony. de angelica hierar. ca. x. ⁊ ꝓ Arist. lib. j. Ethi. di. Bonũ quãto cõmuni⁹: tãto diuinius. Cũ igitur deus sit summe bonus: videt̃ ꝙ aliqua creatura rationalis ab eo ꝑducat̃ in esse: quã sue bonitatis participẽ faciat. Et sic diffinitũ est a deo: vt angelica natura crearet̃ in esse spirituali ⁊ intellectuali: ⁊ ipo intellectu ab eadẽ participaret̃ ipẽ deus. Hec ratio trahitur ex dictis Augu. in enchy. c. vj. Trãsumptiue aũt habet̃ a mgr̃o in. ij. di. j. c. v. Credimus (inqt) rerũ creatarꝫ

Deus ꝓordinauit ab eterno creare duplicẽ naturã Rationalẽ ⁊ vertibilẽ.

Prima qͣstio creatiõis nature ãgelice.

celestiũ ꝛ terrestriũ: visibiliũ et inuisibiliũ cãm non esse nisi bonitatẽ creatoris q̄ est deus vnus ꝛ verus cuius tãta est bonitas vt summe bon⁹ beatitudinis sue qua eternaliter btũs est alios velit esse participes: quã vidit ꝛ cõicari posse ꝛ minui oĩno nõ posse. Illud igit̃ bonũ qd̃ ipe erat ꝛ quo btũs erat sola bonitate non necessitate aliis cõicari voluit. Et ita fecit igit̃ deus creaturã rõnalẽ que summũ bonũ intelligeret: intelligẽdo amaret: amando possideret: ꝛ possidẽdo frueret̃ eo. Hec ibi. Concordat scriptura. Prouerbiorũ. xvi. Uniuersa ꝑpter semetipm̃ opatus est dominus.

Capitulũ secundũ.

Secũda questio de natura humana creanda.

Secũda questio in cõsistorio trinitatis sanctissime fuit mota. Utrũ videlicet conueniens foret creare humanã naturã vel creaturã. Et determinatũ est ꝑ sapientiã diuinam q̄ sic: rationibus pluribus. ¶ Prima ratio ꝑfectionis vniuersi ꝛ decoris. Quia enim ad diuine bonitatis manifestationẽ et potẽtie ac maiestatis declarationem deberent creari diuersi ordinis multiplices creature. Quedã nẽpe pure spirituales: vt angeli. Quedã pure corpales: vt notat magister in. ii. di. i. ꝛ Bonauẽ. ibidẽ concludit: q2 si est ponere extrema cõponibilia: ergo et mediũ qd̃ cõponit̃ ex terminis. v. physi. Uñ ad ꝑfectionẽ vniuersi hoc triplex genus requirit̃. Debuit ergo creari rõnalis creatura cõposita ex corpali et spirituali: scʒ ipse homo: qm̃ scriptũ est. Deut. xxxii. Dei ꝑfecta sunt opa. Proinde etiã hõ sexta die post oẽs creaturas creatus est: ꝛ ipso creato: deus requieuit ab omni ope qd̃ patrarat: sicut legit̃ in Geñ. ad significandũ q̄ hõ est finis omniũ ꝛ ꝑfectio: ex. ii. physi. quia sicut mundus factus est ꝑpter hoĩem vt seruiret ei: sic ꝛ hõ factus est ꝑpter deum vt ei seruiret. Mgr̃o in. ii. dist. i. ca. vii. teste. ¶ Secunda ratio est diuine glorificationis ꝛ laudis. Unde idem mgr̃ vbi. s. c. v. dicit. Si querat̃ quare creatus sit hõ? Breui sermone responderi põt: q̄ ꝑpter bonitatẽ dei et ad laudãdũ deum: in quo ꝑficit hõ: non ipẽ deus. Et ca. vii. dicit. Factus est (inquit) hõ ꝑpter deũ: non q2 deus summe btũs eius indigueriᵗ officio (qui bonorũ nostrorũ non eget) sed vt seruiret ei ac frueret̃ eo cui seruire regnare est. In hoc ergo ꝑficit seruiens: non ille cui seruit̃. Hec ille. Sicut igit̃ angel⁹ creatus est ad laudandũ deum in celis: ita hõ ad laudãdum deũ in terris: ꝛ ei seruiẽdo glorificãdus: vt tandẽ eternaliter laudare mereat̃ in celesti patria iubilãdo. Huic concordat in mysterio formatio corpis humani: qm̃ si bene cõsideramus: in ipa facie homis exaratũ quodãmõ reperim⁹ quasi scriptura a deo impressa hec verba. Homo dei lauda deũ. Nã linealiter nasus cũ linea genefacit h. oculus iuxta facit o. ꝛ supprotensum superciliũ quasi titellus significat ly hõ. Et hec quo ad vtraq̄ faciem. Auris sinistra formata est quasi d. Auris autem dextra quasi e. Linea sub naso q̄si i. Et sic resultat hec dictio dei. Lingua quoq̄ et loquela q̄re data est homini nisi ad laudandum deũ ꝭm Chryso. de laude dei. Et sic ptʒ hec oratio. Hõ dei lauda deũ. ¶ Tercia ratio angelice reparationis: q2 hõ factus est vt angelica ruina quam deus ꝓnouerat ex ipso repararetur. Uñ magister vbi. s. c. xi. De hoĩe quoq̄ in diuina scriptura reperitur (inquit) interdũ q̄ factus sit ꝑpter reparationẽ angelice ruine. qd̃ non est ita intelligendũ quasi non fuisset homo factus: si non peccasset angelus: sed quia inter alias causas hec etiam nonnullla extitit. Hec ille. In huius significationẽ dicit Basilius magnus in exameron: q̄ cũ animalia cetera ex terra formata faciẽ habent versus terrã respicientem: ideo quia sunt in terrã reuersura: homo autẽ faciẽ habet eleuatã versus celũ ꝛ caput erectum: vt se ad angelorũ certum intelligat finaliter esse eleuandũ. O igitur homũcio: o fidelis anima: pensa diligẽter ad quem finem creatus sis: an vt terreus cupiditatibus inhereas: an vt voluptate resolutus sola carnalia secteris: an vt diuersis vitiis diabolo deseruias. Non certe: nõ sic em̃ contra finẽ tue creatiõis agis. Aiaduerte quoq̄ qm̃ artifex suũ artificiũ quod ad finem intentũ non venit destruit ꝛ abiicit. vt patet in falsis monetis. Sic tu dignus es morte si deo non seruieris: et ad celum non tendis.

Perfectio vniuersi.

Secunda ratio glorificationis.

Tertia ratio angelice repationis.

Capitulũ tertium.

Tertia q̄stio de libero arbitrio.

Tertia q̄stio in cõsistorio sancte trinitatis fuit mota. Utrũ rationalis creatura deberet vt eẽt arbitrio libera ꝛ vertibilis ac peccabilis. Nam arguere posses q̄ melius deus fecisset si rõnalem creaturã sic stabilẽ creasset: vt nullatenus ad malum culpe et miserie ꝑuenire potuisset. Sed in contrariũ ꝑ diuinã sapiẽtiam determinatũ est q̄ rõnalis creatura in libertate arbitrii crearet̃ ꝛ vertibilis fieret: et q̄ melius foret pluribus rõnibus. ¶ Prima ratio diuine manifestationis. Hanc rõnem ponit Alex. de ales. ii. parte summe q. xxii. ar. iii. concor. Petrus aureoli in suo cõpendio lib. ii. ca. penul. Nã ex hoc manifestat̃ diuina potentia. qm̃ ꝑ hoc ostendit̃ q̄ solus de⁹ inuertibilis et indefectibilis est Oĩs autẽ creatura mutabilis est. Conueniens ergo erat ostendere creature rõnali q̄ sicut sine deo facta non fuerat: ita nec sine deo ꝯsistere poterat. Nec ipsam decebat confirmari in bono quousq̄ illi constaret q̄ ipe solus est deus in quo nõ cadit non posse. Itẽ ex hoc declarat̃ dei sapientia quo ad bonos ꝛ malos. Quo ad bonos q̄dem: quia ꝭm ordinẽ diuerse sapientie nemo dignus est coronari nisi qui legitime certauerit. ii. ad Thimo. ii. Quo ad malos quoq̄ vt diuina sapientia ostendat̃ scire etiam ex malis elicere bona: quod nõ poterat fieri nisi deus fecisset creatura vertibilẽ in malũ. Uñ August. xi. de ciui. dei. c. xviii. dicit. Nec deus vllũ non dico angelorum sed vel hoĩm crearet: quẽ malũ futurum presciret nisi pariter nosceret q̄bus eum bonorũ vsibus cõmodaret. Hec ille. Cape exemplũ: quia mali angeli et hoĩes bonorũ vtilitatibus cõmodant̃: qm̃ sunt bonis ad exercitiũ virtutis: cum eos tentãt ꝛ ꝑsequunt̃. Item ex hoc dei clementia ꝛ misericordia declarat̃ in eo q̄ dei filius ꝑ liberatione hoĩs et angelice ruine reparatione mittitur. Preterea de iusticia ostẽditur in hoc q̄ deus tribuit vnicuiq̄ ꝭm opa sua: scʒ bonis eterna ꝓmia: et malis eterna supplicia. Deniq̄ dei charitas demonstrat̃ qm̃ in libertate arbitrii reliq̄t creaturã velle beatificari et saluari. Ecclici. xv. Deus creauit hoĩem ꝛ reliquit eũ in manu consilii sui ꝛc̃. O igit̃ q̄ laudabilis est deus et quantũ gratias ei agere debemus ꝛc̃. ¶ Secunda rõ laudis maioris. Maior em̃ laus ꝛ honor est cũ quis peccare põt ꝛ non peccat q̄ cum ideo non peccat: quia peccare non põt. Exẽpligr̃a. Mutus non laudatur de virtute taciturnitatis: qm̃ ideo non loquitur: quia loqui non põt. Uñ ꝛ Aristo. i. li. metaphi. dicit. Propterea q̄ insunt nobis a natura nec laudamur nec vituperamur: ergo merito laudandus est qui potuit transgredi ꝛ non est transgressus: facere mala ꝛ non fecit. Eccli. xxxi. Sicut in exemplo. Dauid laudat̃ qui Saulem interficere bis potuit et non interfecit. Sic igit̃ ptʒ q̄ si hõ inpeccabilis factus fuisset: nõ esset laudabilis de virtute: igit̃ ꝛc̃. Propterea Grego. in mora. dicit. Deus fecit naturã rationalẽ bonam eo q̄ mutabilẽ ꝯdidit ꝛc̃. ¶ Tertia rõ humiliationis. Decebat nempe rõnalem creaturã vertibilẽ ꝛ peccabilẽ fieri vt causam hũilitatis haberet et superbiã calcaret: et se agnosceret indigẽ auxilio diuino: ꝛ ad ipm̃ deũ recurrẽdi occasionẽ haberet ꝯseruandi a peccato. Hec est ratio Bonauẽ. super. ii. dist. xxiii. ¶ Quarta rõ premii amplioris. Nã gl'iosius est nature vertibili ad malum ex meritis gl'iam obtinere q̄ in inuertibilitate conditã fuisse: et sic sine aliquo genere meriti beatificari. Exemplũ in paruulis baptizatis qui in merito christi saluatur ꝛ non in ꝓprio: vnde minorem gl'iam habent his qui in ꝓprio merito saluãtur. Hec est ratio Alex. vbi. s. ptʒ igit̃ quare per diuinã sapiẽtiam rõnalis creatura vertibilis sit facta: ꝛ q̄ conuenienter. Nil igit̃ calumnie habes o homo cõtra deũ creatorẽ: immo potius materiã laudis et gratie. Cuius em̃ culpa tu pctõr q̄ peribis: nisi tua q2 bonũ facere nõ vis ꝛ a peccato non desistis. Quid est qd̃ dãnaris: nisi quia voluntate te ꝓcipitas? O stulte o infelix ꝛ insane pctõr attẽde dei circa te bonitatẽ: ꝛ tuã cõtra ipm̃ ingratitudinis prauitatem. Uide quãtum te cupiat saluare cũ in tuo arbitrio constituerit te: vtrũ bonum vel malũ velis. Ausculta quid dñs dicat ꝑ Osee. c. xiii. Perditio tua ex te: ex me tñmodo auxiliũ tuũ ꝛc̃. O vtinam agnosceres tuã libertatem: ꝛ non subiiceres te in diaboli captiuitatẽ. Heu heu quanta cecitas mentis inualuit vt

Prima ratio diuine manifestationis.

Secũda laudis maioris.

Tertia hũiliationis.

Quarta premii amplioris.

ꝙ hō peccat non recognoscat sed in deum retorqueat loquēs blasphemias et dicat. Sic me deus fecit vt peccem Audi ⁊ pensa verba Augu.li. de libero arbi.di. Naturas inq̄t oēs fecit deus nō solū in iusticia ꝑmansuras sꝫ peccaturas nō vt peccarēt sꝫ si nō peccarēt coronarent: si peccarēt nō punirent. Qui ergo pereūt: arbitrio pereūt: ⁊ q̇ saluantur: gratia dei liberant. Hec ille.

¶ Articulus secundus. Qualiter deus preordinauit ruinam angelicam reparādam.

De repatiōe ruine āgelice

SEcundū consilium declarandū dicit repationis. Pie nempe possumus cōtemplari quō sancta trinitas ꝓuidēs rōnalem naturā tam in angelo q̄ꝫ in hoīe ruiturā: tractauit consiliū de repatione: ne ciuitas supna vacua suis ciuibus maneret. Et hoc tali rōne q̄ accipit ex dictis Ansel.l.j. Cur deus hō: dicentis. Nullatenus decet summā stabilitatem suū ꝓpositū ꝑmittere infirmari. nec decet summā sapientiam permittere nobilissimas creaturas vltimo suo fine fraudari. Sed q̄ deus ꝓposuit hominē ⁊ angelū ad beatitudinē creari. Si ergo non fiet repatio cū vtraqꝫ natura labat: angelica quidē ꝓ parte: humana ꝟo ꝓ toto: dei ꝓpositū infirmabit: et creature suo fine fraudabūt. Sic ergo ꝯsiliū determinatū est ꝙ fieri debeat repatio. Sed in hoc consilio tres alie q̄stiones mote sunt ⁊ determinate. Prima. Utrū ꝓ hac repatione vterqꝫ: scꝫ angelus et hō redimi debeat? Secunda q̄stio. Utrū aliqua creatura ꝓ hac redēptione facienda sufficiat? Tertia q̄stio. Cui diuinarum personarū hanc redēptionis satisfactionem facere conueniat.

Utꝝ angel⁹ post lapsum redimi debuerit.

Cap. primū.

PRima q̄stio in hoc secundo cōsilio mota est in ꝯsistorio sancte trinitatis. Utꝝ videlicet vterqꝫ scilicet angelus ⁊ hō post lapsum redimi debeant ꝓ repatione ruine. Et argutū est ꝙ sic: quia peccatū hoīs et peccatū angeli: vnius generis esse debebat ⁊ est: q̄ vterqꝫ ꝑ supbiā peccauit: ergo deus vtriqꝫ subuenire misericorditer debuerat. Sed ad istud determinādo respondit diuina sapiētia: ꝙ solus hō redimi debebat et ex eo ruina angelica repari. Nec deberet christi incarnatio subuenire angelo lapso: quia peccatū angeli est irremediabile: peccatū autē hominis remediabile. Et hoc pluribus rōnibus ſm Tho.i.iij. scripto senten.di.j. ar.ij. ⁊ ſm Bonauen. sup eodē.iij.li. aliosqꝫ doctores cōiter.

Pria rō potentie cognitiue.

¶ Prima ratio ex ꝑte potētie cognitiue: q̄ angelus cognoscit in luce plena per intellectū deiformē: vt sic per ignorantiā non excuset. Totū eñ pōt cōsiderare sine inquisitione qđ ad electionē alicuius rei ꝑtinet. Hō aūt cognoscit q̄ agēda sūt deliberando ꝑ rōnem: que est quedā obumbratio intellectus: vñ homo peccans: de venia cogitauit ⁊ in aliquo deceptus est: vt dicit mgr̄ li.ij.di.xxij. nō aūt angelus. Uñ Damas. dicit. Quanto nobilior fuit in angelis dei cognitio: tāto peior in eis fuit erroris occasio: q̄ seruus sciēs voluntatē dñi sui ⁊ non faciens: plagis vapulabit multis.

Scđa rō ex potētie volitiue.

¶ Secunda ratio ex ꝑte potentie volitiue: q̄ volūtas angeli inuertibilis est ad bonū post electionē mali: vñ peccando immobiliter inheret malo: nec est susceptibilis penitentie. Ideo Damas. li.iij. Angeli sicut non fuerūt nec sunt nec erūt susceptibiles penitentie: ita nec venie: qđ eñ facit hoībus mors hoc angelis casus. Homo aūt est susceptibilis penitentie: igit ⁊c̄. Hic cadit exemplū qđ legit de sancto Martino ⁊ etiā Aug. q̇ ꝓmittebat demoni se oraturū ꝓ eo dummō peniteret: et ip̄e diabolus r̄ndit: nullo mō velle penitere.

Tertia rō ex ꝑte culpe

¶ Tertia ratio ex ꝑte culpe. q̄ ſm Augusti. angeli nullo suggerente peccauerūt: ideo nemine reparāte redimi debuerūt. Hō aūt diabolo suggerente cecidit: ideo dei virtute subleuari debuit. Item quia culpa hoīs primi totā posteritatē infecit et corrupit: et tota cecidit humana natura in vno peccāte. Et ideo indecēs erat vt tota relinq̄ret sub damnatione. Angelica aūt natura nō ꝓpagat ex vno ex quo viciū contrahere: sed oēs angeli actu existentes ꝓprio arbitrio peccauerūt: igit ⁊c̄. Unde iusticiā diuinā non decebat vt oēs illi ad quos corruptio peccati primi hoīs deuenire debebat: qui quidē nondū erant actu sed in virtute tm̄: priusqꝫ essent vltimā dānationē reciperēt. Omnes autē angeli actu existentes: ꝓprio arbitrio peccauerūt: ideo decens erat vt oīno illi peccātes perirēt: maxime quia immobiliter malo adhesisset. Quid igit dicam vobis o pctōres indurati: excecati: et desperati: q̇ diabolo similes estis: q̄ ex certa malicia peccatis: et nullo etiā suggerente ad malū curritis: multos quoqꝫ alios verbo et exemplo inficitis. Et heu heu qđ maximū est immobiliter in peccato ꝑseueratis: hoc quippe diabolicū est: vt dicit August. Hūanū est inquit peccare: sed diabolicū est ꝑseuerare. Quā vobis sentētiam ꝓferre valeo nisi illam Petri apl̄i in sua canonica. Si angelis peccātib⁹ non pepercit ⁊c̄. Exꝑgiscimini igitur o pctōres nolite cum diabolo damnari.

Cap. secundū.

An aliq̄ creatura ꝓ hac repatiōe faciēda sufficiat vt deū incarnari non oporteat

SEcunda questio mota est. Utrū aliqua creatura ꝓ hac reparatiōe facienda sufficiat vt deum incarnari non oporteat. Et ꝯclusum est a diuina sapientia ꝑ hanc conclusionē: ꝙ nullus purus angelus: nec aliq̇s purus hō: aut quecunqꝫ creatura pura ad hāc reparationem sufficeret: sed deum incarnari ip̄m oportet: pluribus hoc rōnibus. Prima ratio condigne satisfactiōis. Nā licet (vt ait Aurelius Augu.xiij. de trini.ca.x.) alius modus fuit deo possibilis q̄ꝫ ille quem tenuit in redēptione: q̄ eius potestati cuncta subiacent: tamē debuit omnino fieri ꝑ satisfactionē: qm̄ hic modus congruentior fuit ⁊ decētior tā ex parte dei q̄ꝫ ex ꝑte nr̄a vt ꝓbat Bonauen. in.iij.dist.x. ar.j. et Rich. ibidē.q.iij.

Primo ex ꝑte dei

Primo inquā ex ꝑte dei ꝓ tanto: q̄ in omni opere debet manifestari mīscđia et iusticia. Ps. Uniuerse vie dñi misericordia ⁊ veritas. Sed si deus naturā hūanā repasset absqꝫ satisfactione: fuisset manifestata mīscđia sine iusticia. Nunc aūt vtraqꝫ manifesta est: quia iusticia in satisfactiōe: mīscđia in mō repandi: eo ꝙ cū purus hō non posset satisfacere: deus pater filiū suum dedit ꝓ satisfactione: in quo tāta mīscđia dei claruit qua maior excogitari nō potuit: vt patet per Ans.ij.li. Cur deus hō.ca.ij. Secundo ex ꝑte nostra: q̄ sicut genus hūanū deum inhonorauit ꝑ culpā: sic oportebat vt honoraret per penam. Sicut eñ honorabilius est habere meritis vitā eternā (ceteris paribus) q̄ꝫ sine meritis: sic honorabilius fuit nos deo ꝑ satisfactionem recōciliari q̄ꝫ sine satisfactione. Hec Richar. et Bonauen. Fundamētum harū rationū ponit Ansel.li.j. Cur deus hō.ca.xij. sic dicēs. Liberior inquit esset iniusticia si sola mīscđia dimitteret. Et iterū ibidem subdit. Dimittere peccatū sine satisfactione non est aliud q̄ꝫ nō punire: si aūt peccatū non punit: inordinatū aliq̇d dimittitur. Non autem decet deum aliquid inordinatum in suo regno dimittere: ergo debuit peccatū hominis dimitti non nisi ꝑ iustā satisfactionē: quā non potest facere creatura pura: vt patebit statim secunda rōne: igitur ⁊c̄.

Scđa rō culpe ⁊ eius offēsionis

¶ Secunda ratio culpe ⁊ eius offensionis: q̄ omnis hō: angel⁹: ⁊ q̄libet alia creatura finita et finite bonitatis ac meriti est: offensa aūt dei infinita ex parte dei: et ideo cū finiti ad infinitū nulla ꝓportio: nulla creatura satisfacere pōt. Item deus purus in sua natura impassibilis est: et ideo satisfactioni se subijcere nequit. Cōcluditur ergo ꝙ sit satisfactor deus et hō. Deus quidē vt infinite satisfaceret ſm mensurā offense. Hō autē vt qui peccauerat pateret: ⁊ in ea natura: scꝫ humana deus satisfaceret. Qꝫ autē peccatū sit infinite offensionis ꝓbat per eosdē Richar. ⁊ Bonauen. vbi. s̄. q̄ peccatū hoīs est contra bonitatē infinitā scꝫ deū: et quia naturā humanā priuauit bono infinito: rē etiā infinitā in potentia corrupit: q̄ si deo placeret indiuidua hūana multiplicari sine fine omnia illa corrūperet: et ideo in peccato hoīs fuit infinita iniuria. Ad hoc aūt ꝙ sit satisfactio ꝯdigna: oportet ꝙ ſm quantitatē culpe sit quātitas emēde. Deut.xxv. Pro mēsura peccati erit ⁊ plagarū modus. Uñ claret ꝙ istā satisfactionē facere nō potuit nisi ille q̇ esset deus ⁊ hō: ꝓut ꝓbat Ans. ij. lib. Cur deus hō.c.vj.

Tertia incōuenientie talis repacioñ

¶ Tertia rō incōueniētie talis reparatiōis. Nā vt dicit Ans.li.ij. Cur deus hō.c.xiij. inconueniens erat vt homo purus reparasset: q̄ peccator peccatorē neq̇t iustificare: sed si homo seipsū reparasset: peccator peccatorem iustificasset. Item ſm Tho.iij. scripto sniarū di.j.ar.ij. si deus nō per seip̄m sed per angelū reparasset naturā humanā corruptā: duo inconueniētia

subsecuta fuissent: Primũ ꝙ sꝑ hõ angelo salutis sue debi
toꝛ esset. Secũdũ ꝙ in beatitudine angelo equari nõ pos
set: qđ est ꝯtra illud Matth. xxij. Erũt sicut angeli dei in
celo. Deniqȝ quecunqȝ alia pura creatura reparare potu
isset: ipi hõ debitoꝛ salutis fuisset: ⁊ diuinũ honoꝛẽ creatu
re exhibuisset. Cõclusum est ergo miro diuine sapiẽtie oꝛ
dine vt deus fieret hõ: ⁊ ꝑ illũ misericoꝛditer liberaret hõ
O quãta dei pietas: quis excogitare posset miscđie eius
magnitudinẽ: vt cũ nullo mõ liberari posset ꝑ aliquã cre
aturã hõ ipe deus ꝓ hoĩe seipȝ daret ⁊ satisfactionẽ pena
lem ꝓ culpa hoĩs subiret tãtus rex regũ ⁊ dñs dñantiũ ꝓ
tam vili ⁊ misero puluisculo scȝ hoĩe seipm̃ moꝛti subijce
ret vt istũ in gꝉiam exaltaret a suspendio inferni liberatũ
Grãs ergo charissimi agamus tante pietati. Cap. iij.

Filiꝰ dei debuit hanc facere satisfactionem

Tertio qꝛ ꝯclusum est ꝙ deꝰ homo debet facere
hanc satisfactionẽ. Questio mota est: q̃ ꝑsona
rum diuinarũ deberet incarnari vt deꝰ homo
fieret ⁊ satisfaceret: possibile nanqȝ fuit patrem
⁊ filiũ ⁊ spm̃sanctũ incarnari: vt dicit mgr̃ in. iij. di. j. quia
quicq̃d põt filius: põt ⁊ pater ⁊ spũsctũs: cũ sit vna potẽ
tia in tribus. Sicut ergo filius potuit incarnari: ita ⁊ pat̃
⁊ spũssanctus. Sed ꝑ sapientiã diuinã determinatũ est ꝙ
nõ ꝯueniret pr̃i ꝓpter ꝓꝓꝛietatẽ innascibilitatis: non em̃
decet vt qui in deitate est pater: in humanitate sit filius.
Sic̃r ꝙ nec ꝯueniret spũisancto incarnari: ne nomen filij
in plures ꝑsonas trãsferret̃. Hec btũs Tho. in. iij. dist. j.
Cõcoꝛdat Richar. ⁊ Bonauen. Cõclusum est igit̃ ꝙ soli
persone filij cõueniret incarnari ⁊ hoc pluribus rõnibus
quas ponunt doctoꝛes p̃dicti ibidẽ ¶ Prima rõ: qꝛ filio
cõuenit iste determinatus modus oꝛiginis scȝ nasci: vt q̃
in diuinitate est filius dei patris: in hũanitate sit filiꝰ vir
ginis matris: ⁊ sic nõ essent plures filij in trinitate. ¶ Se
cũda ratio: qꝛ cũ filius sit verbũ dei quo om̃ia creata di
xit vel dicit ꝯgruũ est ꝙ ꝑ eundẽ om̃ia repararet ꝑ incar
nationẽ. ¶ Tertia ratio: qꝛ ille q̃ faceret hãc satisfactio
nem debebat fieri mediatoꝛ qui recõciliaret hoĩem deo:
in trinitate aũt ꝑsona media est filius: igit̃ ⁊c̃. ¶ Quarta
ratio: quia in incarnatione remediũ adhibet̃ peccato pri
mi hoĩs qui peccauit ꝯtra sapientiã appetẽdo sciẽtiã dei
Geñ. iij. Sapiẽtia aũt filio attribuit̃ in diuinis: igitur ⁊c̃.
Plures alias rõnes causa breuitatis omitto. Determina
to igit̃ ꝙ filius deberet incarnari: ait ad patrẽ iuxta sen
tentiã Bonauen. vbi supꝛa: ⁊ dixit illud Jone. j. Scio in
quit ꝙ ꝓpter me venit hec tempestas: qꝛ scȝ meã sapien
tiã appetẽdo homo cecidit: idõ ecce ego: mitte me in ma
re: scȝ moꝛtalitatis et miserie mundi. Sicqȝ determinatũ
est secundũ ꝯsilium.

Primo — Scđo — Tertio — Quarto

¶ Articulus tertius q̃ȝdiu a pꝛincipio mundi debuit dif
ferri ipa incarnatio chꝛisti. Cap. primũ.

Tertiũ consiliũ pꝛincipale di
cit̃ retardatiõis siue dilationis. Postq̃ȝ em̃ de
cisum est filiũ dei debere incarnari: oꝛtũ est se
cundũ ꝯsilium in ꝯsistoꝛio trinitatis: quãdo deberet hoc
fieri: aut q̃ȝdiu a pꝛincipio mũdi differri post hoĩs pecca
tum: vbi et tres questiones vertere licebat et decise sunt.

Utrũ añ peccatũ dei filiꝰ deberet icarnari.

¶ Prima questio. Utrũ ante peccatũ tp̃e Innocẽtie dei
filiꝰ deberet incarnari. Et ecce charitas dei arguebat sic.
Quia opus incarnatiõis fit ⁊ ꝓcedit ex maxima charita
te: iuxta illud Joan. iij. Sic deus dilexit mũdum vt filiũ
suũ vnigenitũ daret: vt oĩs qui credit in eũ nõ pereat: sed
habeat vitã eternã. Sed amoꝛ requirit celeritatẽ doni: ⁊
non tm̃modo donũ: ergo cito id est in pꝛincipio mũdi et
eius creationis deberet dari hoc summũ donũ. Sed ad
istud respondit diuina sapiẽtia dicens ꝙ amoꝛ debet esse
discretioni adiũctus: vt non faciat donũ accelerari ante
q̃ȝ expediat ei cui dat̃. Non aũt expediebat hoc donũ ge
neri hũano anteq̃ȝ exꝑimento disceret quantũ eo indige
bat: ⁊ sic acceptũ charius haberet̃. Uñ determinatũ est ꝑ
diuinã sapientiã ꝙ añ pctm̃: tp̃e videlicet Innocentie nõ
deberet filius dei incarnari: eo ꝙ medicina nõ debet dari
nisi infirmis: iuxta illud Matth. ix. Nõ est opus valenti
bus medicus: sed male habẽtibus. nõ em̃ venit vocare iu
stos: sed peccatoꝛes ad penitẽtiã. Et quia incarnatio dei
medicina debet esse: ⁊ est ꝯtra pctm̃: ergo post peccatũ de
buit filius dei incarnari. Hec Bonauen. ⁊ Richar. de me
dia villa ⁊ cõiter alij doctoꝛes sup. iij. sententiaꝝ. distin. j.
Concoꝛdat Tho. iij. ꝑte. q. j. ar. v. Cap. ij.

Utrũ statim filiꝰ dei post culpã cõmissam incarnari deberet

Secunda q̃stio mota est. Utrũ statim post cul
pã cõmissaȝ dei filiꝰ incarnari deberet. Et mox
diuina sapiẽtia determinauit ꝙ nõ pluribus ra
tionibus positis a doctoꝛibus: p̃cipue sancto
Thoma vbi supꝛa. ¶ Prima rõ vt peccatũ innotesceret.
Nã peccatũ hoĩs ex supbia oꝛtũ habuit: ⁊ ideo ꝯueniens
erat vt de lege naturali ⁊ scripta conuinceretur pꝛius: ⁊ sic
humiliatus cognosceret se indigere liberatoꝛe: comper
to ꝙ nec per legem naturalem: nec per legem scriptã pos
set liberari. Nimiꝝ si post casum statim chꝛistus venisset:
homo putasset per legem naturalem se liberari potuisse.
Similiter ⁊ si in lege Moysaica venisset: per illam legem
se saluatum putasset: ⁊ sic superfluũ putasset chꝛisti aduen
tum. ¶ Scđa rõ: vt dignitas chꝛisti claresceret. Quia
em̃ chꝛistus est rex regũ: ⁊ dñs dñantiũ. Apoca. xix. ⁊ idõ
decuit eũ venire vt summũ regem cuius aduẽtũ regis so
litum est vt multũ p̃conizent: multi eũ ingredientẽ in ali
quam ciuitatẽ vel regnũ p̃cedant: ⁊ multi comitent̃ ac se
quãtur. Sic ⁊ de chꝛisto spũaliter accipiendũ deus decre
uit vt multi ꝓphete eius aduentũ p̃conizantes p̃cedere
debeant: iuxta illud Glo. ad Gal̃. iiij. Quanto inquit ma
ioꝛ iudex veniebat: tanto p̃coniũ multoꝝ series longioꝛ
p̃cedere debebat. Et etiã multi sancti comitari debeant ⁊
sequunt̃: iuxta illud Apocal̃. vij. Post hec vidi turbã ma
gnã quã dinumerare nemo poterat ex om̃ibus gentibus
Notãter dicit: post hec: id est post sanctos veteris testa
menti signatos: vt ibidẽ patet: ex om̃i tribu filioꝝ israel.
¶ Tertia rõ: vt dñs non tepesceret: sed in coꝛdibus ho
minũ feruesceret. Nam si mox chꝛistus post hoĩs casum
venisset: ipm̃ beneficiũ incarnatiõis non tã gratũ fuisset.
Et deniqȝ postea tãlongissimo ductu tp̃is subsequẽtis vs
qȝ ad finẽ mundi hoĩes immemoꝛes effecti: tantũ benefi
ciũ nõ recognouissent: sic quoqȝ lumen fidei ⁊ feruoꝛ dile
ctionis tepuisset: iuxta illud Luce. xviij. Cũ venerit filius
hoĩs putas ne inueniet fidem sup terrã? Qđ certe circa
finem mũdi erit: hoĩbus tepescẽtibus ex tp̃is lõgitudine
⁊ iniquitate crescente: qđ tãto magis accidisset si a pꝛin
cipio mũdi vel circa chꝛistus venisset scȝ ex subsequentis
tp̃is longitudine. Cap. tertiũ.

Secunda rõ vt dignitas chꝛisti claresceret

Tertia ratio Ut dñs i nobis nõ tepesceret

De dilatiõe incarnatiõis vsqȝ ad finẽ mundi.

Tertia questio mota est. Utrũ bonũ esset vt de
beret differri incarnatio chꝛisti vsqȝ ad finẽ mũ
di. Et diuina sapiẽtia declarauit ꝙ nõ: triplici
rõe. ¶ Pꝛio rõe iusticie: qꝛ finis mũdi est tp̃s
iudicij ⁊ iusticie. Ps̃. Cũ accepero tp̃s ego iusticias iudi
cabo. Incarnatio aũt dei ꝑtinet ad miscđiam. Unde ad
Titũ. iij. Nõ em̃ ex opibus iusticie q̃ fecimus nos: sed s̃m
suam miscđiam saluos nos fecit. ¶ Secũdo rõne hũane
malicie: qꝛ in fine mundi tam dei reuerẽtia q̃ȝ moꝝ hone
stas ⁊ om̃is bonitas extinguet̃. Matth. xxiiij. Quia abũ
dabit iniq̃tas: refrigescet charitas. ¶ Tertia rõ ꝯgruen
tie: qꝛ ꝯgruebat ꝙ sicut chꝛistus dñs veniebat in mundũ
vt mediatoꝛ: ita decentia regia chꝛisti requirebat q̃dam
membꝛoꝝ suoꝝ p̃cedere: quedã sequi: sicut ⁊ in p̃cedenti
bus tactũ est: ꝓpterea ꝓphetauit Abacuch. iij. ca. di. In
medio annoꝝ notũ facies illud scȝ opus nr̃e redẽptiõis
hũane. Hec s̃m Petrũ Aureoli: necnõ Rayneriũ in sum
ma sua: ⁊ cõiter doctoꝛes alios.

¶ Conclusio huius ꝯsilij.

Certe ꝯgruẽtie incarnationis diuine.

Itaqȝ cõclusum est per sapiẽ
tiam diuinã ꝙ summa ꝯgruentia deberet fieri
hec incarnatio diuina: hoc est tp̃is plenitudi
ne quo facta est scȝ Uergẽte mundi vespere vti spõsus de
thalamo egrederet̃ chꝛistus honestissima virginis mr̃is
clausula: ꝓut canit eccl̃ia. Et vt hec ꝯgruentia magis cla
rescat. Non ꝙ s̃m numerũ duodecim stellaꝝ quas descri
bit Joan. in Apocal̃. ca. xij. in coꝛona capitis btẽ Marie
virginis di. Mulier amicta sole: ⁊ luna sub pedibus eius:
⁊ in capite eius coꝛona duodecim stellaꝝ. Diuina sapien
tia circa hoc determinauit duodecim ꝯgruentias: quibꝰ
veluti duodecim stellis radiat mysteriũ diuine incarnati
onis ex Maria virgine: atqȝ nostre repationis ꝑ chꝛistũ

facte. Nimirum diuina incarnatio ex Maria virgine precipue xii. mysteriis circundata decoratur pro nostra reparatione: et cuilibet mysterio certa congruentia coaptatur: que seriatim hic subscribuntur secundum condecentiam temporis: anni: mensis: diei: et hore: vt patet intuenti. ¶ Prima congruentia diuinalis incarnationis pro mysterio ipso: quia sicut primus homo fuit conditus sexta reuolutione diurnali principio creationis mundi: id est sexto die ad complementum totius mundi. Gen. i. ita secundus Adam christus sexta etate et sexto millenario mundi (secundum Orosium et communiter doctores) currente: debuit homo fieri deus verus ad totius creature perfectionem. Hec Bonauentura sup. iii. ¶ Secunda congruentia filialis imaginationis: quia sicut deus pater sexta reuolutione id est sexta feria dixit et voluit. Faciamus inquit hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Ita etiam feria sexta sexte etatis et reuolutionis mundi ipsa persona filii dei patris. i. christus qui est imago patris et figura substantie eius: dicente apostolo ad Hebre. i. debuit hominis formam in incarnatione ex virgine (iubente deo patre) suscipere: que quidem ad imaginem dei facta est Gen. i. ¶ Tertia congruentia mundialis reparationis: scilicet per christi aduentum: quod declaratur sic. Nam de tempore quo creatus est mundus tres sunt positiones siue opiniones. ¶ Prima est rabbi Eliezer et suorum sequacium dicentium quod mundus factus est in mense septembris quando fructus sunt in arboribus maturi habentes semina in seipsis. Propter quod scribitur Gen. i. Et protulit terra herbam virentem facientem semen. Et hec opinio communis tenetur ab hebreis: vt dicit Nico. de ly. sup Gen. ¶ Secunda est opinio rabbi Josue et suorum sequacium dicentium quod mundus factus est in mense Martii: quando terra incipit germinare herbas. Unde et Exo. xii. dicit dominus. Mensis iste. i. Martius: vobis principium mensium primus erit in mensibus anni. Licet autem Lyra videatur declinare ad primam opinionem: tamen libro de questionibus noui et veteris testamenti dicit cum secunda: et Franci. Maro. hanc secundam opinionem approbat ex eo quod sol in martio intrat primum signum celi. i. arietem: et ibi incipit cursum suum. Unde videtur quod in principio creationis mundi sol creatus sit in signo arietis: et per consequens mundus in Martio est creatus. ¶ Tertia propositio de die quam omnes communiter doctores approbant ex sacra scriptura: quod videlicet mundus cepit creari die dominico. ¶ Tunc ad propositum redeuntes: patet quia hec omnia congruunt reparationis mysterio: vt sicut mundus creatus est secundum primam opinionem in septembri. ita exordium reparationis nostre in mense septembri cepit: quo scilicet mense beata Maria filium dei conceptura est nata in mundum. Et sicut secundum opinionem secundam mundus creatus est in Martio: ita in eo mense christus deus est conceptus et passus: atque sic mundus reparatus. Denique sicut dominica die mundus cepit creari: sic dominica die christus nascens: et ipsa die a mortuis resurgens: atque de celo ipsa die scilicet dominica ad iudicium venturus mundum reparauit. ¶ Quarta congruentia angelicalis nunciationis: quia sicut in casu hominis angelus malus Euam virginem alloquendo ad consensum culpe induxit: et sic hominem occidit feria sexta. Ita feria sexta bonus angelus Gabriel virginem Mariam salutauit: et ad consentiendum deo induxit: que virgo caput serpentis contriuit. ¶ Quinta congruentia virginalis fecunditationis: quia sicut sexta feria primus Adam de terra virginea (que erat terra benedicta a deo: necdum maledictionem ex peccato incurrerat) est creatus et formatus atque in paradiso amenitatis locatus: ita feria sexta secundus Adam christus de benedicta carne virginis Marie formatus: in paradiso vteri virginalis collocatus est. ¶ Sexta congruentia exordialis salutationis: quia sicut damnatio hominis feria sexta exordium sumpsit a femina formata eo die de latere viri dormientis: ita salutatio hominis feria sexta a femina Maria consentiente et concipiente christum habuit exordium: vt viro christo dormiente in cruce feria sexta ipsa femina Maria compatiendo ad latus sub cruce stetit: et sic salus mundi est perfecta. ¶ Septima congruentia ligni crucis suspensionis: quia feria. vi. hora sexta Adam fructum ligni decerpsit: ideo feria. vi. hora. vi. fructus vteri virginalis in ligno suspendi debuit: vt qui in ligno vicerat: in ligno vinceretur. ¶ Octaua manualis extensionis: quia sicut homo sexta feria: hora illius diei sexta manus suas ad rapinam latrocinii iniquo extendit ad lignum vetitum: ita christus eadem hora inter latrones in crucis ligno manus extendit. ¶ Nona penalis mortis: quia Adam mortem incurrens ex peccato inclamatur hora nona ferie sexte a deo dicente. Adam vbi es? dum deambularet dominus in paradiso ad auram post meridiem Gen. iii. Ex quo accipitur secundum Fran. Mayro. quod hoc fecit circa horam diei nonam: ita christus in cruce pre dolore clamando hora nona mortuus est. ¶ Decima congruentia totalis expensionis siue expositionis: quia sicut feria sexta circa horam sextam et nonam quando nec penitere voluit Adam se tradidit cum tota sua posteritate in mortem et captiuitatem diabolo ita eadem feria sexta et horis dictis christus se totum expendit et exposuit pro nostra redemptione: quia pro nobis effudit totum sanguinem etiam cordis: et corpus totaliter exposuit penis atque animam tradidit ¶ Undecima congruentia carceralis vel infernalis visitationis: quia sicut hora nona: ferie sexte homo eiectus est de paradiso et infernali carceri omnino deputatus pro scelere: ita christus hora nona expirando: mox ad carcerem infernalem descendit: sanctos patres visitando: et diuine visionis sue paradisum eis patefecit ¶ Duodecima congruentia celestis reductionis: quia sicut homo paradisum terrestrem et celestem amisit: et hora nona in exulatum huius miserie est emissus de paradiso ita christus hora nona ascendit: et hominem in celestem patriam reduxit. O igitur magne et admirabilis deus. O pater misericordiarum quam miro ordine sapientie et miserationis nos redemisti. O amorose Jesu quantum nos dilexisti cum te pro nobis tam misericorditer exposuisti: tibi domine laus et gratiarum actio in secula seculorum.

Prima congruentia

Secunda congruentia

Tertia congruentia.

Mundus factus de mense septembris

Die dominico mundus

Quarta

Quinta

Sexta

Septima

Octaua

Nona

Decima

Undecima

Duodecima

¶ Secunda pars primi libri de sanctorum patrum desiderio et exoratione pro incarnatione christi sub processu historico et deuoto.

Ostende nobis domine misericordiam tuam et salutare tuum da nobis. ps. lxxxiiii. scribitur in persona generis humani diuinam incarnationem efflagitantis. Humanum siquidem genus peccato parentis primi damnatum: multis malis erat addictum: quia erat captiuatum et carceri infernali deputatum. Item erat in huius mundi exilio in enarrabilibus multis miseriis relegatum et a patria celesti exclusum. Et quia nouerat quod non nisi per dei filium qui esset infiniti meriti posset liberari: prout id spiritussanctus per ora omnium prophetarum et per figuras patribus factas edocuerat: idcirco sancti patres in persona totius generis humani in limbo clamabant desiderantes eruı: et dicebant. Ostende nobis misericordiam tuam qua nos redimendo: et salutare tuum. i. christum saluatorem da nobis. Unde de hoc patrum sanctorum desiderio et oratione in presenti parte agendo: tria mysteria notabimus.

De sanctorum patrum desiderio et exoratione pro incarnatione.

Primum mysterium dicitur exorationis
Secundum mysterium determinationis
Tertium mysterium electionis.

¶ Articulus primus: per modum deuote historice contemplationis: qualiter sancti patres in limbo deum exorauerunt pro liberatione per filium dei. Cap. primum.

Primum mysterium dicitur exorationis Circa quod secundum deuotos contemplari possumus prout humane imaginationis exigit modus: quod cum sancti patres tenerentur capti in limbo: diabolus super eos tanquam super seruos volebat dominari: iuxta illud. ii. Pet. ii. A quo quis superatus est: eius et seruus est. Nouerat tamen quod sacra scriptura pronunciante: sancti patres sperabant christum venturum deum in carne et passurum pro redemptione generis humani: sed non aduertens diuinum consilium: putabat quod deus pati non debuit: et homo satisfacere purus non valet soluendo damna fraudis commisse: ideo in superbia crescens diabolus deridebat sanctos patres in limbo: dicens illud. i. Reg. xvii. Eligite ex vobis virum qui descendat mecum ad certamen: veniat et liberet vos. Et exprobrando di. illud Malach. iii. Uanus est omnis qui seruit deo: et quod emolumentum quia seruiuistis ei. Unde sancti lamentantes di. Thren. iii. Pupilli facti sumus: serui dominati sunt nostri et non fuit qui redimeret: defecit gaudium nostrum. cecidit corona capitis nostri: ve nobis quia peccauimus Tunc interea Adam pater generis humani consolabatur eos dicens: nunquid ineternum proiiciet deus aut abscidet miserationes suas a generatione in generationem? Nunc quem accedam ad dominum et exorabo. Et dixerunt. Bonus est sermo quem locutus es. iii. Reg. ii. Intrans ergo Adam in spiritu coram maiestate dei et procidens dixit illud Job. x. Manus tue domine fecerunt me et plasmauerunt me totum etc. Et deus ait illud ps. O Adam: existimasti inique quod ero tui similis scilicet quando concupiuisti similitudinem meam: arguam te et statuam contra faciem tuam. Tunc Adam perterritus ait intra se illud ps. Obmutui et silui a bonis et dolor meus renouatus est. Acceptaque fiducia et viribus resumptis: ait illud scriptum. iiii. Reg. vlt. Confundor faciem

Contemplatio exorationum patrum in limbo

meam leuare in celū pre magnitudine iniquitatis mee: tñ
miserere mei deus (vt scriptū est ꝑ ps̄.) ſm magnā mise
ricordiā tuā. Et ſm multitudinē miserationū tuarū: dele
iniquitatē meā. In te dñe speraui nō cōfundar ineternū:
in iusticia tua libera me. Inclina aurē tuā accelera vt eru
as me. s. cū omī posteritate mea. Tūc astans dei iusticia
ait. Quid tu Adā loq̄ris: dicēs. dño. In iusticia tua libe-
ra me. Nōne decretū est iusticie diuie vt deleant pctōres
de libro viuētiū: ⁊ cū iustis nō scribant: teste ps̄. Et iterū
Couertant pctōres in infernū: omēs gētes q̄ obliuiscun-
tur deū. Tu ḡ cū pctōr sis: ergo iuste derelinqueris in in-
ferno cū omni tua posteritate a qua pctm̄ contractū est.
Territus Adam fugit a facie dñi: ⁊ lachrymabiliter cepit
dicere illud Threñ. j. Ego plorans ⁊ oculus meus dedu-
cens aquā: q: facti sunt filij mei perditi. Item illud ps̄.
Heu mihi q: incolatus meus prolōgatus ⁊c̄. Tunc oēs
ceperunt planctum magnū: omīs maritus sumpsit lamē-
tum: di. illud Threñ. ij. Quō ꝓiecit dñs de celo inclytam
israel: ⁊ non est recordatus scabelli pedū suorū. Repulit
dñs altare suū ⁊ tradidit nos in manus inimici. Cap̄. ij.

Um igitur ꝑseuerarēt gemitus: dixit inter eos
Dauid. Usq̄quo lugetis. Cōgregate sanctos
qui ordinauerūt testamentū eius sup sacrificia
suauis em̄ dñs ⁊ miseratiōes eius sup oīa opa
eius. His verbis cōfortati collegerūt cōciliū vt de pace
acquirēda legationē dirigerent deo suo: ⁊ elegerūt quat
tuor viros magne sanct. tat: vicȝ Esaiā: Hieremiā: Job
et Dauid: ⁊ dixerūt. Isti sunt viri sancti quos elegit dñs
in charitate nō ficta. Nam Esaias futura rerū in christo
et ecclesia preuidit dño reuelante. Hieremias sanctifica-
tus fuit in vtero matris. Job erat vir simplex: cui similē
in terra nō inuenit deus Job. j. Dauid ꝓo testimoniū ha
buit: dicēte Samuele. Quesiuit sibi dñs virum. i. Dauid:
iuxta cor suū. j. Reg. xiij. Dixerūt igit. Pergatis ad do-
minū orātes ꝓ salute oīm. Et flentes aiebāt. Exaudiat
dñs orōnes vestras ⁊ recōcilieē vobis nec vos deserat in
tpe malo. Deus misereat nostri ⁊ benedicat nobis illumi
net vultum suum super nos ⁊ misereat nostri. His dictis
perrexit. Primo Esaias dicēs illud. c. lxiiij. Utinā dirum
peres dñe celos ⁊ descēderes: vt notū fieret nomē tuum
inimicis tuis. Ecce tu iratus es: q: peccauimus: ⁊ nūc do
mine pater noster es: nos ꝓo lutum: ⁊ opera manuū tua
rum oēs nos: ne irascaris dñe: ⁊ ne vltra memineris ini-
quitatis nostre. Hec ibi. Tūc deus pater hoc audito re-
spexit ad iusticiā. Et illa ait. Scriptum est per istū Esaiā
c. lxv. Recede a me: nō appropinques mihi: q: immūdus
es. Ecce scriptū est coram me reddam ⁊ retribuā in sinum
eorū iniquitates patrū vestroꝝ. Hec ibi. Territus Esai-
as ⁊ ad suos reuersus cū lachrymis ait illud. c. lvij. Plan
gite super regionem desiderabilē: q: nō est pax impijs di
cit dñs. Secūdo perrexit Hieremias loquens cum plan-
ctu ait illud Threñ. vlti. Recordare dñe q̄d acciderit no-
bis: intuere ⁊ respice opprobriū nostrū: patres nostri pec
cauerunt et nos iniquitates eorū portauimus. ve nobis
quia peccauimus. Quare in perpetuū obliuisceris nostri:
derelinquens nos in longitudinē dierum. Cōuerte nos
domine ad te: innoua dies nostros sicut a pricipio. Hec
ibi. Tūc iusticia deo iubēte ait. illud Hiere. xj. Tu ḡ noli
orare pro populo isto quia non exaudiā in tempore cla-
moris eorum ad me: ⁊ in tempore afflictiōis eoꝝ. Et ad-
didit. Nōne. c. xv. per te scriptum est. Si steterint Moy-
ses et Samuel coram me non est anima mea ad populū
istum. Eiece eos a facie mea. Territus Hieremias et ad
suos reuersus: ait illud Threñ. ij. Deduc. s. turba electoꝝ
quasi torrentē lachrymas per diem et noctem: ⁊ non ta-
ceat pupilla oculi tui. Et infra. Ego vir videns pauper-
tatem meā in ira indignationis eius: me minauit ⁊ addu-
xit in tenebras et non in lucem. Tertio perrexit Job et
loquēs in amaritudine cordis sui dixit illud. capitul. vj.
Quis det vt veniat petitio mea: ⁊ quod expecto tribuat
mihi deus. Et iterum. Parce mihi domine: nihil em̄ sunt
dies mei: vsq̄quo nō parcis mihi: nec dimittis me vt glu
tiam saliuā meam: peccaui. Quid faciam tibi o custos ho
minū: quare me posuisti contrariū tibi ⁊ factus sum mihi
metipsi grauis. Cur non tollis peccatum meum: ⁊ quare
non aufers iniquitatē meam ⁊c̄. Tunc dñs ait illud cap̄.
xxxviij. Quis est iste inuoluēs sñias ſmonib⁹ impitis et
ad deprecandū compositis. Nunquid tu irritū facies iu-
diciū meū vt tu iustificeris. Quis em̄ resistere potest vul
tui meo. Quis dedit mihi añ ⁊ reddā ei? Resumptis Job
viribus vt sermone molli frangeret iram dei: dixit illud
xlij. c. Scio q: oīa potes ⁊ nulla te latet cogitatio. Idcir
co me reprehendo ⁊ ago penitentiā in cinere. Et iterū. c.
vj. Ueruntamē ad omīpotentē loquar ⁊ vias meas in cō
spectu eius arguā: ⁊ ipse erit saluator meus. Et addidit il
lud ca. xiij. Cur faciē tuā abscondis ⁊ arbitraris me inimi
cum tuū. Cōtra foliū q̄d vento rapit ostendis potentiā
tuā: ⁊ stipulā siccā ꝑsequeris. Scribis em̄ cōtra me ama-
ritudines et cōsumere mevis peccatis adolescentie mee.
Tunc iusticia ait illud. c. viij. Usq̄q̄ loqueris talia. Nun-
quid deus supplantat iudiciū ⁊ omp̄s subuertit q̄d iustū
est: ⁊ quid ꝓdest deo si iustus fueris aut quid ei confers si
immaculata fuerit vita tua. Scriptū est per te. c. xxxviij.
Om̄ia que sub celo sunt mea sunt: nō parcā verbis poten
tibus ⁊ ad deprecandū compositis. Territus Job fugit
ad suos cum lachrymis di. Periat dies in qua natus sū:
et nox in qua dictum est. Conceptus est homo: quare da
ta est misero lux ⁊ vita his qui in amaritudine anie sunt.
Tunc omēs ceperunt plangere dicentes illud Threñ. ij.
Heu quia factus est dominus velut inimicus p̄cipitauit
israel. Et infra. c. iij. In tenebrosis collocauit nos quasi
mortuos sempiternos ⁊ cum clamaremus exclusit orati-
onem nostrā. Et iterū eodē. c. Nos inique egimus dñe ⁊
ad iracundiā prouocauimus te. Idcirco inexorabilis es
percussisti nec pepcisti: vide dñe qm̄ apperuerūt sup nos
os suum omēs inimici. Cap̄. iij.

Taq̄ȝ in luctu et gemitibus desolati dixerunt
alter ad alterum. Quid amplius faciemus.
Quidam dicebant. Non est amplius opus vt
ad dñm mittamus qm̄ cōpleuit dñs furorem
suū: effudit irā indignatōis sue nō addet vt respiciat nos.
Threñ. iiij. ¶ Hieremias ꝓo int eos loquens dixit illud
Threñ. iij. Ne taceamus eo q̄ nō esset reqes donec respi
ciat ⁊ videat deus de celis. Et iterū. Per me (inquit) scri-
ptum est eodē. c. Inundauerūt aque sup caput meū: dixi
perij: sed inuocaui nome tuū dñe de lacu nouissimo: vocē
meā audisti: auertisti aurē tuā a singultu meo ⁊ clamori-
bus. Hec ibi. Tūc ⁊ Dauid ꝓpheta ait. Clamorē paupe-
rū exaudiet dñs: immo cōfidite sciētes pro certo: q: iura
uit dñs Dauid veritatē ⁊ nō frustrabit eum de fructu vē-
tris tui ponā super sedē tuā. Dixerūt igit ad eum omēs.
Perge ergo ⁊ tu ad dñm ⁊ deprecare ꝓ nobis. Nūc aūt ⁊
nos clamem⁹ in celū ⁊ miserebit nostri deus noster ⁊ me-
mor erit testamēti patrū nostroꝝ. j. Mach. iiij. Tūc Da-
uid cepit in celū ascēdere in spiritu ⁊ dicere. Aperite mihi
portas iusticie ⁊ ingressus in eas cōfitebor dño. Michael
autē archangelus ait ad eum. Reuela dño per me viam
tuam et dabit tibi petitiones cordis tui? Respondit Da-
uid. Eructauit cor meum verbū bonum: dico ego opera
mea regi. Dixit Michael. Uide ne diutius graues regem
sermone prolixo. Tu em̄ scis quia vir linguosus non diri
getur in terra hac? Respondit Dauid. Lingua mea cala-
mus scribe velociter scribentis. Tunc angeli charitate p̄-
uenti ibant ad dominū dicentes. Memento domine Da-
uid: ⁊ omīs mansuetudinis eius. Et ait dñs. Inueni Da-
uid seruū meum: oleo sancto meo vnxi eum. Et veritas
mea ⁊ misc̄dia me cū ipso ⁊ in noīe meo exaltabit cor ei⁹.
Dixit quoq̄ȝ Dauid ad Michaelē. Quis deducet me ad
ciuitatē munitā. Introductus q̄ȝ ꝑ angelū ⁊ trāsiens de
hierarhiā. i hierarchiā. de ordine in ordinē: aspiciēs loci
amenitatē ait. Quā dilecta tabernacula tua dñe virtutū
cōcupiuit ⁊ defecit aīa mea in atria dñi. Bti q̄ hītāt in do
mo tua dñe in secl'a secl'orū laudabūt te. Tūc ꝑueniēs ad
thronū dei vbi sancta trinitas residet ꝓstrat⁹: humiliter
adorauit di. Bñdicat nos de⁹ deus nr̄: bñdicat nos deus
et metuāt eū oēs fines terre. Dixit aūt dñs. Quid vis vt
faciā tibi? At ille. Ubi sūt misc̄die tue dñe sicut iurasti Da
uid in veritate tua. Tu dixisti. Clamabit ad me et ego ex
audiā illū: eripiā eū ⁊ gl'ificabo eū. Lōgitudine dierū re-
plebo eū ⁊ osndā illi salutare meū. Ad te ergo dñe clama-

Gemit⁹ patrū i limbo

Dauid lo gatus.

bo deus meus ne sileas a me. Exurge q̄re obdormis dñe exurge ne repellas in finē: q̄re faciē tuā auertis: obliuisce ris tribulatiōis nostre. Educ de carcere aīas nr̄as: vt ꝯfi teamur noī tuo dñe. Tūc deo iubente dixit iusticia. Non ne ꝑ te scriptū est. Iustus dñs ꝛ iusticias dilexit: eq̄tatem vidit vultus eius. Iusticie lex dat vt pctōres ꝯuertant in infernū ꝛc̄. At Dauid. Tace tu nūc iusticia: nec mihi mo lesta sis: qm̄ scriptū est. Miseratiōes dñi sup oīa opa ei⁹. Vñ resumpt̄ viribus Dauid ait dño. Iustus q̇dē es dñe. ꝛ rectū iudiciū tuū: fac tñ cū seruo tuo ₰m miscdiam tuā. Reminiscere miserationū tuarū dñe: memor esto ꝯgrega tionis tue dñe: quā possedisti ab initio. Fiat miscdia tua dñe sup nos: queadmodū sperauimus in te. Tūc ꝛ oīes sancti patres clamātes dixerūt. Ne reminiscaris dñe deli cta nostra vel parentū nostroꝝ: neq̧ vindictā sumas de peccatis nostris. Thobie. iij. Vt q̇d dñe repulisti in finē iratus est furor tuus sup oues pascue tue. Ostēde nobis dñe miscdiam tuā ꝛc̄. Itaq̧ miscdia cōpatiēs gn̄i hūano dixit ad dñm. Tu exurgēs dñe misereberis siō: q2 tp̄s mi serēdi ei⁹ q2 venit tp̄s. Nōne tibi dñe ꝓpriū est misereri: magisq̧ tue bonitati ꝯuenit ₰m miscdiaꝫ agere q̄ꝫ ₰m me rā iusticiā. Audiēs Dauid miscdiam loq̇ ꝓ se: gr̄as agēs dixit. Miscdias dñi ineternū cātabo: sed ꝛ genus hūanuꝫ audiens ꝓ se esse miscdiam: cepit fortiter clamare. O dei miscdia: o dei immēsa pietas: o dei bonitas. Miserere no stri dñe miserere nostri. Fac miscdia tua dñe sup nos ꝛc̄. Exurge dñe adiuua nos: ꝛ libera nos ꝓpter nomē tuum. Placat⁹ itaq̧ de⁹ dixit ad Dauid. Vade q2 uisitabo vos ꝛ suscitabo sup vos verbū meū bonū vt reducā uos. Hie re. xxix. Prostratus Dauid ꝛ gratias agēs dixit. Cōfite bor tibi dñe in toto corde meo. Narrabo oīa mirabilia tua: letabor ꝛ exultabo in te: psallā nomini tuo altissime. Narrabo nomē tuū fratribus meis: in medio iustoꝝ lau dabo te. Reuersusq̧ Dauid ad suos: ait cū gaudio. Qui timetis deū laudate eū: vniuersum semē Iacob glorifica te eū. Qm̄ nō spreuit neq̧ despexit depc̄atione papis ꝛc̄. Intellexi a dño qm̄ ineternum seruabo Dauid miscdiam meā ꝛ testamentū meū fidele ipi. Tūc oēs sancti p̄res le ti effecti: deo gratias reddiderūt: eū laudātes ꝛ dicētes. Benedict⁹ es dñe deus patrū nostroꝝ. Benedict⁹ es dñe q̇ intueris abyssos: Bn̄dictus es sup thronū maiestatis: ꝛ laudabilis ꝛ gl̄iosus in secula.

¶ Articulus. ij. ꝑ modū historie: qualiter determinatuꝫ est ꝑ diuinā sapientiā vt homo redimat. Ubi primo poni tur allegatio miscdie: secūdo oppositio iusticie: tertio de terminatio sapientie. Cap̄. j.

Determinatio diuine sapiētie: vt hō redimat.

SEcūdū mysteriū dicitur de terminatiōis. Grādis nempe q̄stio orta est in ter dei miscdiam ꝛ iusticiā ac veritatē de hoīs liberatiōe: que quidē ꝑ filiū dei scꝫ sapiētiā hoc mō deter minata est. Et hanc imaginationē ponit Bern̄. sup. Mis sus est. ¶ Circa hec aūt tria cōtemplemur. Prio miscdie allegationē ꝛ ꝓbationē. Nā miscdia dicebat. Piū est ho mini misero ꝑ se surgere non valēti misereri. Et hoc ꝓbat pluribus modis ꝛ rōnibus.

Allegatio miscdie

Primo ex lege diuina
Secundo ex lege canonica
Tertio ex lege phisica
Quarto ex lege ciuilica.

¶ Pria rō accipit ex lege diuina: qm̄ scriptūē ꝑ ꝓphetā iter. Miscdia dñi ab eterno vsq̧ ineternū sup timentes eū. Et Nūq̇d obliuiscet misereri ds: aut ꝯtinebit in ira sua miscdiam suā: igit ꝛc̄. Et ꝯfirmabit sic. Indecēs est ꝛ oī no illicitū deū sūme miscdie (sicut oīs lex diuina ꝛ ꝓphe te clamāt) summā miscdiam non ondere. Suauis est dñs vniuersis. ꝛ miseratiōes ei⁹ sup oīa opa eius: ḡ inq̇t. Tu deus hoc sup oīa misericordissimū opus facē debes: te ipm̄ ꝓ redēptiōe hoīs exhibēdo. ¶ Scdo ꝓbat rōne sū pta ex lege Canonica: q2 qd semel placuit ampli⁹ displi cere nō pōt: ex̄ de reg. iu. li. vj. Deo aūt placuit hōieꝫ cre asse ad hūc finē: scꝫ ad beatitudinē ḡ reduci debet ꝛ repa ri ad eādē misericordit post lapsum. Itē odia sūt restrin gēda: fauoreas ampliādi: vt dr ibidē: scꝫ de reg. iu. li. vj. ꝛ d penitē. dist. j. Pene. Odiosum aūt fuit pctm̄ Ade ꝛ me

Primo ex. l. diuina

Scda lege canonica

ruit penā: ideo ꝯgruū est o dñe deus vt ₰m tuā miscdiam amplies ei feruorē clementie ꝛ miseratiōis tue: indulgen do eius pctō. ¶ Tertio ꝓbat rōne sumpta ex lege phisi ca: q2 vnicuiq̧ rei ꝯueniēs est illud qd cōpetit sibi ₰m suā ꝓprietatē naturalē: vt dicit Aristo. et Porphi. li. de vl̄i. Propriū inq̇t est qd vni soli ꝛ sp ꝯuenit: vt hoī ridere vel rōcinari ꝛc̄. Sꝫ deo ꝓpriū est misereri: vt canit eccl̄ia. De us cui ꝓpriū est misereri sp: ḡ ꝛc̄. Et hoc ꝯfirmat ꝑ exem pla naturalia: q2 pietas ꝛ miscdia ꝓpria est nobilib⁹ ꝛ ma gnanimis aīalibus Nobilis eñ ira leonis ꝑcere ꝓstratis Sed ꝛ vrsus aīal iracūdissimū: ꝛ aper ferocissimus parce re norūt ꝓstratis: idcirco ꝯueniēs est vt deus misereatur hoī ꝓstrato ꝑ pnie hūilitatē. ¶ Quarto ex lege Ciuili ca: q2 dolus alicuius nō debet sibi patrocinari: vt exinde p̄miū vl̄ lucrum assequat. ff. de dolo ma. l. ne ex dolo suo lucret. Nec debet q̇s ꝯsequi emolimētū de mendacio suo vt. ff. de nata. rest. l. j. Sed q2 serpēs fraude Adā ꝛ Euam decepit: vt in seruitutē ꝛ captiuitatē eos redigeret: iō ma leficia serpētis lucrū ꝛ emolimētū habere nō debēt: vincu lis suis sp hoīes detinēdo. Itē deceptis ꝛ nō decipiētib⁹ iura subueniūt. ff. ad velleianū. l. ij. Verba. Et. ff. de in in te. resti. §. finali. Debet ergo ius diuinum subuenire dece pto homini ꝛc̄.

Tertio lege phisica

Quarto lege ciuilica

Capitulū. scdm.

SEcūdo circa hāc q̄stionis decisionis ꝯtemple mur ꝟitatis ꝛ iusticie opinionē. Cū eñ talibus rōnib⁹ miscdia inclinaret deū patrē ad miserā dū ꝛ redimēdū hōiem: ꝟitas obstat di. O mia: q̇d tu loq̄rꝫ: nūq̇d vis me ꝑire: tu eñ dñe de⁹ cū sis de⁹ et nō mētiaris: nā scriptū est Veritas dñi manet ineternū: ꝑ ps̄. Sed tu dixisti hoī. Quacūq̧ hora comederitis: mor te moriemini. Gen̄. ij: ḡ oppꝛtet q̧ ista snīa tua stet fixa in veritate: ꝛ sic hō in morte maneat. Ad hec Miscdia respō dens: ait. Nonne vbi scriptuꝫ est. Veritas domini manet ineternum: immediate premissum est. Qm̄ cōfirmata est super nos misericordia tua. Facienda est ergo hec miseri cordia homini vt liberet ꝓpter me: ne forte ip̄e deus vi deat esse immisericors sed ꝛ tu ꝟitas debes mihi ꝯsentire in hoc. Ne autē obstet ꝟitas illius snīe quā allegasti: scꝫ. Quacunq̧ hora comederitis morte moriemini: fiat hoc mō vt hō ꝛ moriat ꝛ q̇dāmō nō moriat ꝓpt me. Moriat q̇dē corꝑalit: cuius q̇dē mortis necessitatē incurrit ꝑ illā sniam: sed nō moriat morte eterna. In hoc eñ mihi ꝯsen tire debes: qm̄ scriptū est. Nūq̇d ineternū ꝓijciet ds aut in finē miscdiam suā abscidet a gn̄atiōe in gn̄ationem ꝛc̄. Ait ꝟitas. Vere tibi nō ꝯsentire asperū est ꝛ crudele iudi co: qm̄ scriptū est. j. Coꝝ: xiiij. Nō est dissensiōis ds sꝫ pa cis. Libeat ḡ misereri hoī hoc mō q̇ nō derogat veritati. Iusticia ꝟo vidēs ꝟitatē ꝯsensisse: ait ad eas. Quid facitꝭ o miscdia ꝛ ꝟitas: nūq̇d ds subuertit iudiciū: Iob. xxxiiij. Scriptū est eñ. Iustus ds ꝛ iusticiā dilexit: eq̇tatē vidit vultus eius. ps̄. Non ḡ ꝑmittā sic homini misereri vt ex cludar. Iusticia quippe requirit vt sicut scriptuꝫ est Esa. xxvj. Tollat impius ꝛ peccator ne videat gl̄iam dei ꝛc̄. Miscdia ait. O iusticia nō sis mihi ꝯtraria: sed fiat homi ni miscdia saltē ꝓpter me: si nō ꝓpter Adā: q2 ꝛ scriptum est ꝑ Ps̄. Miseratiōes dñi sup oīa opa eius: ergo ꝛ sup iusticiā: vnde ꝛ tu mihi debes ꝯsentire vt homo miscdiam ꝯsequatur. Iusticia ait Nō possum aliter consentire nisi ꝛ mihi satisfiat: nec decet vt deus tm̄ agat ₰m miscdiam: sꝫ ꝛ ₰m iusticiam. Fiat ergo mihi satisfactio de peccato ho minis vsq̧ ad nouissimū quadrantem: dicente scriptura. Amen quippe dico vobis non exibit inde homo nisi red dat nouissimū quadrantē. Matth. v. Hoc facto tibi bene ꝯsentire possum vt homo liberet: al̄s ego peribo. Et vt Ansel. lib. j. Cur deus homo: ca. xij. ait. Liberior inquit esset iusticia si sola misericordia dimitteret. Dimittere q̇p pe peccatū sine satisfactione: non est aliud q̄ꝫ non punire. Si aūt peccatū non punitur: inordinatū aliquid dimittu tur: quod non decet regnum dei: ḡ ꝛc̄.

Oppositiones iusticie ꝛ veritatis

Capitulum. iij.

TErtio contemplemur circa hoc diuine sapientie diffinitionē siue ꝯclusionē. Nā tot ꝯtrarietatib⁹ motis deus pat dedit oīe iudiciuꝫ facere filio: sicut scriptum est Ioann̄. v. Et mandauit istud

Diffinitio diuine sapiētie

decernere. Fili⁹ aūt q̇ et sapiētia dei pr̄is est ẜm ap̄lm.j.
Cor.j.auditis allegationibus vtriusq̃ partis:dixit. Iu-
sticia dicit:perij si Adā nō maneat in morte. Alia autē di
cit:perij si Adā misc̄diam nō cōsequat̄. Hec est ergo diffi
nitiua sentētia super hoc. Fiat pena ⁊ mors bona Ade: ⁊
habebit vtraq̃ q̄d petit. Obstupuerūt om̄es ⁊ dixerunt.
Quō fiet istud cū pena sit amara ⁊ mors peccatoꝝ pessi-
ma:teste scriptura:quō ergo erit bona. Iudex ait. Que-
ratur ex filijs Ade aliquis:qui omnino sit iustus et absq̃
om̄i peccato etiā originali qui nō sit dignus mori; et iste
moriat̄ ex charitate ⁊ puniat̄ ꝓ humano genere:cū nō sit
debitor mortis ⁊ pene;satisfit iusticie ⁊ homini misc̄dia im
pendet̄. Cucurrit ergo ꝟitas ⁊ circūiuit orbē terre et q̄si-
uit si inueniat talē innocentē:et nemo est inuentus mun-
dus a sorde:nec infans cuius est vnius diei vita super ter
rā:teste scriptura. Tūc cū rediret misc̄dia ⁊ veritas obuia
uerunt sibi scʒ mutuo. Et quesiuit misc̄dia si inuenisset iu-
stum. Illa respondit. Om̄es declinauerūt simul inutiles
facti:nō est qui faciat bonum non est vsq̃ ad vnum: teste
ps̄. Tunc ⁊ iusticia ait. Et si inueniret̄ talis iustus sed pu-
rus hō;quō eius morte vel pena satisfieret ẜm dei iusticiā
de pctō hominis:cum pctm̄ homīs sit infinite grauitatis
Tum q₂ cōtra bonitatē infinitā. Tū q₂ hominē infinito
bono priuauit. Tum q̊ʒ q₂ infinita indiuidua humani ge-
neris in potentia corrupit: sicut patuit parte.j. huius li-
bri.ar.ij.c.ij. in medio. Om̄is aūt hō purus finiti est me-
riti,igit̄ ⁊c̄. Tunc ait diuina charitas. Quicquid in hac re
contēdatis: hoc est iudiciū vt deus fiat hō iustissimus et
absq̃ pctō; ⁊ charitate satisfaciat ẜm merā iusticiā sua pe-
na ⁊ morte pro homine. Sicq̃ misc̄die ⁊ iusticie satisfit: et
cum hoc charitas dei infinita manifestabit̄: cum sic deus
hominē dilexerit ⁊ leuauerit eū a peccatis suis in sangui-
ne suo. Super hac sententia pacata est iusticia ⁊ osculum
pacis dedit misc̄die ⁊ charitati;⁊ tunc iusticia et pax oscu-
late sunt. Tūc deus pater ait. Om̄ia in sapientia fecimus
mundū creando:sic om̄ia in sapientia.id est.in filio facie-
mus mundū reparando. Ait filius. Ecce ego:vt fiat ista
misericordia charitas; iusticia et veritas in promissione.
In capite quippe libri scriptū est de me vt facerē volun-
tatem tuam. Et sic determinatū est vt fili⁹ dei sit homo:
per incarnationē quoq̃ eius ⁊ passionē liberetur homo.
O igitur anima fidelis. O christi sanguine redempta; vi-
de quanta charitate deus te amauit: vide quāta eius mi-
sericordia erga te extitit:quāta bonitas:vt ipse ꝓ te pec-
catore voluerit in seipso satisfacere:⁊ cū resurgere nō pos-
ses:ipse ꝓ te subleuādo seip̄m subiecerit. Exinaniuit ꝓ te
semetip̄m ⁊ formā serui accepit q̇ pctā tua ipse pertulit in
corpe suo: vt pctīs mortua iusticie viuas. O gratiosissi-
ma diuine sapiētie diffinitio vt deus sit hō cui⁹ passiōe re-
dimat̄ hō. O felix culpa (inquit Greg.) q̄ talē meruit ha-
bere redēptorē. O benignissime de⁹ tibi q̄d ꝓ his refera-
mus laudis et gratiarūactionis. Si millesies nos pro te
impenderemus: minimū esset ad id q̄d tibi ex equo debe-
mus pro te tam pio dono ⁊ beneficio immenso.

¶ Articulus.iij. qualis cōditionis debuit eligi ⁊ esse ma-
ter dei ⁊ domini Iesu christi.

TErtium mysteriū dicitur ma
ternalis electionis. Circa quod pro cōtinuati-
one historie precedentis possumus cōtempla-
ri ꝙ postq̃ patribus sanctis innotuit ꝙ dei filius de sua
matre preelectissima incarnari deberet:cōsilio inito dixe-
runt adinuicem illud.ij.Reg.j. Queramus (inquit) nunc
adolescentulā virginē speciosam que stet coram rege et
seruiat ei ⁊c̄. Talem (inquā) que digno suscipiat hospitio
deum nostrū:nec in ea inueniat̄ q̄d oculos sue maiestatis
offendat ne forte inducat sup̱ nos maledictionē ꝓ bene-
dictione Gen̄.xxvij. Tūc inter eos Iob dixit q̄d scriptū
est.c.xj. Forsitan vestigia dei comprehēdemus:⁊ vsq̃ ad
ꝑfectū om̄ipotentē reperiem⁹:excelsior celo est:⁊ vn̄ co-
gnoscemus.q.d. Non possumus nos istō ꝑ om̄ia ꝑfecte
scire quot ⁊ quātis ꝑfectiōibus dei mater debeat fulgere
sed hec ad sapiētiā dei ꝑtinent declarare. Exurgēs quo-
q̃ Iesus filius Sirach qui ⁊ Ecc̄iasticus appellat̄: dixit
quod scriptū est.c.j. Om̄is sapientia a dn̄o d̄o est: arenā
maris ⁊ pluuie guttas ⁊ dies seculi q̄s dinumerauit? Sa-
pientiam dei precedētē om̄ia quis inuestigauit? radix sa-
piētie cui reuelata est ⁊ astutias eius quis agnouit? Vn⁹
est altissimus creator oīm:oīp̄s ⁊ dn̄ans deus:ip̄e creauit
illā:scʒ virginē matrē suam:id est creandā ꝓuidit ab eter
no ⁊ multis ꝑfectionibus decorandā sequit̄. Ip̄e sol⁹ vi-
dit ⁊ dinumerauit ⁊ mēsus est ⁊ exaltauit eam super om̄ia
opera sua ⁊ super oēm carnem ẜm datum suum. Hec ibi.
Dixerunt itaq̃. Mittamus ergo ad dei sapientiā legatū
vt doceat nos qualis ꝯditionis esse debeat? ⁊ quātis ful
gere debeat ornatibus ꝑfectionū ip̄a que digna est eligi
in matrem dei. Miserunt igitur Dauid qui veniēs ait ad
diuinā sapientiam. Dn̄e ad te confugi:doce me facere vo
luntatē tuam:quia deus meus es tu:sp̄ūs quippe tu⁹ de-
ducet me in terrā rectam: ꝓpter nomen tuū dn̄e viuifica
bis me in equitate tua: scio em̄ q₂ btūs quē tu erudieris
dn̄e:⁊ de lege tua docueris eū ⁊c̄. Doce ergo me tuā vo-
luntatē de matris eligēde ꝯditione? Respōdēs quoq̃ di-
uina sapiētia ait illud Deut̄.vj. Obserua ⁊ audi q̇ ego lo-
quor tibi hodie. Ip̄a quippe virgo q̄ deū debuit ꝯcipere:
debuit esse femina amicta sole charitatis: ⁊ luna mūdane
instabilitatis sub pedibus eius ꝑ ꝯtemptū oīm terrenoꝝ
⁊ in capite eius corona duodecim stellaruʒ:q₂ duodecim
ꝯditionibus nobilitatis debuit fulgere ⁊ gl̄iari:q̇ sequun-
tur in tribus quaternarijs distincta. Primus q̄ternarius
accipit̄ ex ꝑte corporis. Secūdus ex ꝑte aīe. Tertius ex
ꝑte vtriusq̃. Nā ex parte corporis debuit esse.

Primo formosissima
Secundo nobilissima
Tertio de Dauid stirpe regia
Quarto nomine Maria

¶ Secundo ex parte anime debuit esse

Primo a peccato purissima
Secundo virtutibus adornatissima
Tertio sanctitate excellentissima
Quarto dono dei perfectissima.

¶ Tertio ex parte vtriusq̃ debuit esse

Primo virgo castissima
Secundo voto Ioseph ꝯsecrata
Tertio viro despōsata
Quarto in Nazareth commorata.

Capitulum primum.

PRima atq̃ stella q̄ gl̄iat̄ btā virgo d̄r formosi-
tas. Ip̄a em̄ debuit esse ⁊ fuit virgo pulcherri-
ma corpe et aīa iuxta illud Can̄.iiij. Tota pul-
chra es amica mea ⁊c̄. ¶ Circa q̄d querit̄. vtꝝ
ꝯgruū erat dei m̄rem eē pulcherrimā pulchritudine cor-
porali? Arguit̄ ꝙ nō:q₂ in matre christi nil debuit esse de
vanitate; sed fallax gr̄a ⁊ vana est pulchritudo. Prouer.
vlti. Ergo ip̄a non debuit esse pulchra. Preterea pulchri
tudo in femina est occasio periculi. Vn̄ Eccli.ix. Virginē
ne ꝯspicias ne scandalizeris in pulchritudine eius. Et ite-
rum. Propter speciē mulieris multi perierūt. Sed beata
ꝟgo oībus debuit esse causa salutis ⁊ nulli causa pereūdi:
g̊ non debuit esse pulchra corꝑaliter. Preterea deus in in
carnatione maximā debuit ostendere humilitatē:iuxta il
lud Phil̄.ij. Exinaniuit semetip̄m formā serui accipiens.
sed maior est hūilitas carnē accipe de deformi q̄ʒ de pul-
chra: ergo mater dei debuit esse deformis? Ad hanc que-
stionem respondet̄ ꝙ mater dei non debuit esse deformis
sʒ pulcherrima:etiā corꝑali pulchritudine. Et hoc pluri-
bus rationibus quas ponit magnus Albertus sup̱. Mis-
sus est.c.xlij.

Primo ratione prefigurationis
Secundo ratione designationis
Tertio ratione assimilationis
Quarto ratione virtutis laudabilioris.

¶ Primo (inquā) ratione prefiguratiōis. Figura enim si
ue signū habere debet sil̄itudinē cum signato: sed omnes
mulieres prefigurātes matrē christi fuerūt pulcherrime:
sicut claret de Hester coniugata. Iudith vidua. Rachel
⁊ Rebecca ꝟginib⁹: teste scriptura sacra. ¶ Sc̄do rōe desi
gnationis scilicʒ interioris pulchritudinis. Nam per pul
chritudinem exteriorem ducitur intellectus ad interio-
ra: quia nobiliori et pulchriori anime debetur nobilius:

et pulchrius corpus. Nam materia et forma debent esse ꝓportionata ſm phm̃.ij.li.de aĩa. Vñ⁊ corpus humanũ nobilius ⁊ pulchri⁹ est oĩbus corpibus brutoꝝ ꝓpt̃ vnionem ad aĩam nobiliorẽ vicȝ rõnalem. Cũ ergo in btã virgine fuerit ꝑfectiſſima pulchritudo aĩe debuit esse ⁊ perfectiſſima poſt christũ pulchritudo corpis. Tertio rõne aſſimulatiõis. Nam phũs.ij.li.physi.dicit ꝙ natura est vis insita rebus: ſĩlia ex ſĩlibus ꝓcreans. Niſi ergo natura erret vel impediat̃ filius erit ſĩlis patri vel mr̃i. Sed qm̃ filius benedicte virginis christus fuit ⁊ debuit esse pulcherrimus: iuxta illd̃ Dauid. Speciosus forma p̃ filijs hoĩm. Nec põt impedimentũ hic ꝯcurrere: cũ naſcit̃ christus de mr̃e ſine pr̃e ſpũſancto opante: cuius ꝑfectiſſima ſũt opa ergo ſicut filius fuit pulcherrimus: ita ⁊ mr̃. Non em̃ põt arbor bona fructus malos facere ⁊ ecõuerſo Matth.vij. Quarto rõne virtutis laudabilioris. Btã em̃ virgo fuit castiſſima ⁊ ei⁹ castitas laudabiliſſima: ſed laudabilior est castitas in pulchris. Sicut ẽ alie ſancte virgines laudantur de pulchritudine corpali qñ ꝯiuncta est ſpũali ꝓut canit eccľia de quibuſdã di. Pulchra facie ſed pulchrior fide beata es ⁊c̃. Ita btã virgo om̃i laude digniſſima multomagis debuit cõmẽdari de castitate in ſumma pulchritudine corpali. Qualis aũt pulchritudinis erat patebit infra li.v.ꝑte.ij.ar.ij.ꝑ totũ ¶ Ad argumẽta in oppoſitũ ¶ Ad primũ rñdet̃ ſm eũdẽ Alber.vbi s̃.ꝙ bñ ſola corporalis pulchritudo vana est: non aũt qñ ꝯiuncta est ſpirituali: q: tunc virtus commẽdabilior reddit̃: vt patebit. ¶ Ad ſecundũ dicit̃ ſm eundẽ ibidẽ: ꝙ corpalis pulchritudo in ſuo genere bona est: licet mali qñqȝ ex hoc ſcãdalizant̃ ⁊ occaſionẽ periculi accipiunt. Scandalũ aũt maloꝝ vix vel nunq̃ȝ caueri põt. Nã ⁊ in deo q̇ ſumme bonus est mali ſcãdalizant̃ qm̃ demones ⁊ dãnati in dei iuſtitia q̇ optima est ſcãdalizant̃ teſte pſ̃. Supbia coꝝ q̇ te oderũt aſcẽdit ſemꝑ boni autẽ ⁊ ſcti edificãtur. Talis ẽ occaſio mali ſiue ſcãdali paſſiui nõ est vitiũ bonã naturã habẽtis: ſed culpa patiẽtis ꝓpt̃ hoc ẽ nõ debet dimitti quod bonũ est ⁊ ꝯgruũ: ſicut nec ꝓpter maloꝝ ſcãdalũ dei iuſticia dimittẽda ẽ. Põt etiã ad hoc dici ꝙ pulchritudo beate virginis nulli occaſio mali vel ſcandali fuit: q: ſm Bona. ip̃e ſpũſſctũs replẽs virginẽ p̃cauebat ne vnq̃ȝ ab aliquo ꝯcupiſceret̃: vt latius dicet̃ in alijs libris. Ad tertiũ dicit̃ ꝙ nõ fuit ꝯgrua talis hũiliatio deo q̄ hũilitatẽ ⁊ caſtitatẽ mr̃is minus cõmẽdabilẽ redderet ⁊ minueret. Nã neqȝ laude dignũ opinio iudicaret: ſi virgo deformis humilis eſſet ⁊ q̄ſi deſpecta viris virgo ꝑmaneret. Hec Alber. vbi ſupra. Patet ẽ ꝙ btã virgo fuerit pulchra.

Capitulum ſecundũ.

Secunda ſtella d̃r nobilitas: q: beata virgo fuit ⁊ debuit eſſe virgo nobiliſſima. Et hoc ſm Alber. vbi s̃.c.lv. pluribus rõnibus. Prio rõe exaltatiõis. Ip̃a em̃ debuit exaltari ſuꝑ oẽs homines ⁊ angelos ẽ debuit ſuꝑ oẽs humilior ⁊ virtuoſior eſſe. Sed vt di. Bern. Nobilior ⁊ cõmendabilior est hũilitas in nobili q̃ȝ in ignobili ⁊ abiecto Vt igit̃ digna ſit ſuꝑ oẽs exaltari debet ⁊ debuit nobilitate gñis fungi in q̄ maior ⁊ laudabilior eius virginitas foret. Nã Aug. dicit ꝙ nunq̃ȝ btã virgo fuiſſet ſuꝑ oẽs choros exaltata niſi fuiſſet ſuꝑ oẽs hoĩes hũiliata. Scd̃o rõne ꝯformatiõis quia em̃ vt dicit Eccľi.xiij. Om̃e aĩal diligit ſibi ſiľe: ⁊ ſm phm̃ ſiľe applaudit ſibi. Vñ ⁊ reges de ſtirpe regia volunt accipere ſibi ſponſas: ⁊ nobiles de nobili. Cũ ẽ christus deus ſit infinite nobilitatis: q: a pr̃e nobiliſſimo ſcȝ deo eternaliter genitus: genitura digniſſima: igit̃ debuit ⁊ mr̃em cõformiter hr̃e. Tertia rõ nobilẽ gratificationis: q: vt dicit Hiero. Seruitia ingenua ſunt gratiora: ſed beata virgo debuit ſeruire dei filio: ergo vt magis ſint grata eius ſeruitia: debuit eſſe ingenua ⁊ ſpectabilis genere. De hac ei⁹ nobilitate latius li.xj.par.ij.c.j.ar.j.

Capitulũ tertium

Tertia ſtella qua gľiat̃ dña noſtra d̃r Dauid generoſitas. Nam mr̃ dei debuit eſſe de ſtirpe Dauid regis. Quia (vt ſcriptura teſtat̃) ip̃i Dauid facta eſt ꝓmiſſio de chr̃o: iuxta illud pſ̃. Iurauit dñs Dauid veritatẽ ⁊ nõ fruſtrabit̃ eũ: de fructu ventris tui ponã ſuꝑ ſedẽ tuã. Vñ ⁊ Eſa.xj.c. Egredíet̃ virga de radice ieſſe: q̇ q̇dẽ fuit pat̃ Dauid ⁊ flos de radice eius aſcendet ⁊c̃. Proinde angelus annuncians beate virgini chr̃m dixit de eo Dabit illi dñs deus ſedẽ dauid pr̃is ei⁹ ſm Nico. de ly. intelligendo de tꝑali ſede vel regno Dauid: chriſtus nõ ſedit ſuꝑ ſedem Dauid: immo iſtud negauit coram Pilato Ioan.xviij.di. Regnũ meum nõ eſt de hoc mundo. Loquit̃ ergo hic angelus de regno ſpũali ⁊ celeſti. quod figuratũ fuit per regnum tꝑale Dauid: ſicut ⁊ celeſtis Hieruſalẽ per temporalẽ ⁊c̃. Claret ergo ꝙ beata virgo fuerit de Dauid ſtirpe regia ⁊ a deo electa.

Capitulũ quartum

Quarta ſtella dicit̃ noĩs dignitas. Nam mr̃ dei debuit nominari hoc noĩe digniſſimo Maria: quia cõgruentius ꝑ hoc nomen exprimitur ei⁹ virginalis ⁊ digniſſima cõceptio q̃ȝ ꝑ qd̃cunqȝ aliud nomen. vñ Ber. ſuꝑ miſſus eſt. di. Loquamur pauca de hoc nomine maria qd̃ interpretat̃ ſtella maris qd̃ mr̃i ꝟgini valde ꝯgruẽter adaptat̃. Ip̃a nãqȝ aptiſſime ſideri cõparat̃. q: ſicut ſine ſui corruptõe ſid⁹ emittit radiũ ſic ſine ſui leſiõe virgo ꝑturiuit filiũ: Nec ſideri radi⁹ minuit ſuã claritatẽ: nec virgini filius ſuã integritatẽ. Ipſa nãqȝ eſt ſtella nobiliſſima ex iacob orta: cuius radius vniuerſum orbẽ illuminat: cuius ſplẽdor etiã p̃fulget inſupnis ⁊ inferos penetrat. Hec Ber. Merito igitur a ſtella nomẽ accipe debuit mr̃ dei. q: ſic erat ꝓphetatũ. Nũe. xxiiij. Orietur ſtella ex iacob. Et q: magis eius virginali conceptiõi congruit. De hoc hic ꝑtrãſeo breuiter. q: latius.li.vj. tractatur⁹ ſum de eo.

Capitulũ quintũ

Quinta ſtella in ordine ⁊ prima ſcd̃i quaternarij dicitur puritas. Nam ip̃a benedicta virgo que dei mater erat eligẽda: debuit eſſe virgo puriſſima ad om̃i peccato immaculata: ſicut hoc p̃dittuȝ eſt Cañ.iiij. Tota pulchra es: ⁊ macula ſcilicet peccati non eſt i te. Ratio: quia nõ decebat dei matrẽ eſſe alicuius peccati ꝯtagione maculatã. Non em̃ habitat deus in anima vľ corpore ſubdito peccatis Sap̃.j. Hinc Anſ. de conceptu virgi.c.xviij. Decebat vt ꝯceptio illius hominis ex matre fieret puriſſima tãta puritate qua ſub deo nequit maior intelligi: cui deus pater ſuum vnigenitum quem de corde ſuo genuit equalẽ ſibi: ita dare diſpoſuerat: vt eſſet vnus ⁊ idem dei filius ⁊ virginis filius et quã ip̃e filius ſpecialiter ſibi matrẽ elegebat: ⁊ de qua ſpũſſanctus operaturus erat vt ex ip̃a cõciperet̃ ⁊ naſceretur ille de quo ꝓcedebat. Hec Anſ.

Capitulum ſextũ.

Sexta ſtella qua gloriat̃ dei mater dicit̃ virtuoſitas. Debuit em̃ mater dei eligi talis virgo q̄ foret virtutibus adornatiſſima: quoniã de ip̃a ſcriptũ eſt Eccľi.iiij. In me om̃is gratia vie ⁊ veritatis: i me om̃is ſpes ⁊ virtutis. Rõ: q: Berñ. dicit. Quantũlibet te affliges: quantũlibet te crucies. non dabit tibi copiam ſui dñs virtutum: niſi fueris virtutibus adornatus. Cum ergo deus nulli niſi virtuoſo copiã ſui tribuat: ſequitur ꝙ beata virgo dei mater cui ſe deus in filiũ tribuendũ diſpoſuerat eſſet virtutibus decoratiſſima. Proinde ⁊ ſm Augu. ac Berñ. beata virgo prius in anima q̃ȝ in corporeo vtero concepit ſaluatorem per fidem: ſpem: ⁊ charitatem Que virtutes ſi in ip̃a non fuiſſent: deus in eius vteꝝ nõ veniſſet. Debuit etiã ſuper om̃es eſſe humilima: quia deum amiſit prima femina Eua ꝑ ſupbiam: ergo ip̃a inuenire debuit toti generi humano per humilitatẽ. Et idcirco ip̃a teſte in ſuo cantico. Reſpexit dñs humilitatẽ ancille ſue. Luce primo. De eius virtutibus q̇bus floruit dicitur li.vij. parte.ij.ar.iij.ꝑ totum.

Capitulũ ſeptimũ

Septima ſtella dicitur ſanctitas. Nã debuit eſſe ſcitate excellẽtiſſima q̄ deũ gigneret: vtpote q̄ ſuꝑ oẽs ſctõs ⁊ choros erat exaltanda. Maiorem ẽ grãm ſanctificatiõis etiã in vtero ſue matris debuit hr̃e dei mr̃: q̃ȝ quicunqȝ ſctũs: qm̃ vt dicit Damaſce. ip̃a a nullo illuſtriũ debuit ſuperari que pre omnibus debuit exaltari. Et hoc etiam oſtendi poteſt ex ſcripture ſerie. Pſ̃. Sanctificauit tabernaculum ſuum altiſſimus. Et iterũ. Elegit eã deus ⁊ p̃elegit eã: ẽ p̃ alijs ſan-

Septĩa ſtella ſanctitas.

ctificauit. Secundo ex fide: quia qđ alijs est ꝯcessum: tante virgini est negatũ. sed ſm fidē Joannes ⁊ Hieremias sunt in vtero sanctificati: ergo multomagis beata virgo dei mater debuit sanctificari. Nam ſm Aristo. ij. Topic. Si ei cui minus videt̃ inesse inest: ⁊ ei cui magis. Si eñ serui christi p̄dicti sunt sanctificati: multomagis eius mater p̄cellentius est sanctificata. Unde Berñ. in ep̃la ad canonicos Lugđ. dicit. Puto ꝙ copiosioꝛ grã sanctificatiōis in ip̄am descēdit que non solũ ip̄ius ortũ sanctificauit sed etiã eam ab om̃i peccato immunē custodiuit. Hec ille. De hac sanctificatiōis latius li. v. ꝑte. j. ar. ij. ꝑ totum.

Octauo ꝑfectionis sublimitas

Capitulum octauũ.

Octaua stella dicit̃ ꝑfectiōis sublimitas. Debuit eñ talis eligi in dei matrē: q̄ foret dei dono ꝑfectissima ⁊ om̃i gratia plena: vt de eius plenitudine accipiant vniuersi: q̄tinus dicere valeat illud Eccli. xxiiij. In me om̃is gratia vie ⁊ veritatis: in me om̃is spes vite ⁊ virtutis. Trãsite ad me oēs qui ꝯcupiscitis me: et a generationibꝰ meis adimplemini. Decreuit ergo diuina sapientia vt ea que eligeret in matrē inquantũ talis esset tam ꝑfecta ꝙ ꝑfectioꝛ esse nō possit.

Questio maria ꝑfectioꝛ

¶ Circa hoc querit̃. Utrum deus potuerit ip̄am facere ꝑfectiorē vel meliorē q̄ȝ fecit? Respondet̃ ſm Tho. j. scrip. senten. di. xxij. ar. ij. Et iterum j. parte summe. q. xxvij. ar. vj. Cōcor. Alexanđ. de Ales: ꝙ ꝑfectũ est cui nil addi pōt de bonitate: ⁊ beata virgo inquantũ dei mater est talis. Licet eñ deus oēm creaturã in ꝑfectione accidētali possit in infinitũ facere meliorē. in ꝑfectione tamen essentiali non pōt facere meliorē. Uerbi gratia. Non pōt facere quaternariũ maiorē: quia si fieret maioꝛ iã non esset quaternarius: sed alius numerus: quia vnitas addita in numeris variat speciē: ſm Aristo. Sic a simili: licet deus potuerit beatã virginē vt dei creaturam vel vt mulierē facere meliorē in perfectione accidētali: tñ nō potuit facere vt esset melioꝛ mater ⁊ melioris filij mater ⁊ ordinata ad maius bonũ. Ita ꝙ his tribus non pōt aliq̄d fieri melius scȝ hũanitate christi: beatitudine creata: ⁊ beata virgine. Quod patet: qꝛ hec tria habēt quandã dignitatem infinitã ex bono infinito qđ deus est. Nã hũanitas christi habet dignitatē infinitã ex hoc ꝙ iũcta est diuinitati que est infinitũ bonũ: ⁊ beatitudo creata habet dignitatē infinitã ex hoc ꝙ est dei fruitio: ⁊ beata virgo ex hoc ꝙ est mater dei: ⁊ ex hac parte non pōt eis aliquid melius fieri: sicut non pōt aliquid melius esse deo. Hec Thomas.

Tertiꝰ quaternarius Nona stella virginitas

Cap̃. ix.

Nona stella in ordine ⁊ prima tertij quaternarij dicit̃ virginitas. Nã dei genitrix debuit esse virgo castissima corpe ⁊ anima. Qđ patȝ. ¶ Primo ex auctoritate Esa. vij. ca. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filiũ: ⁊ vocabit̃ nomē eius emanuel: id est nobiscũ deus. ¶ Scđo patet ex rōnibus pluribus. ¶ Primo quidē: quia nō fuit ꝯueniens vt dei filius haberet aliũ patrē q̄ȝ deum: ne dei patris dignitas ad patrē aliũ trãsferet̃. ¶ Secundo vt sicut verbũ eterni patris qđ est filiꝰ dei nascit̃ ab eo sine om̃i corruptiōe: sicut et verbũ in nr̃o corde absq̄ȝ cordis corruptione cōcipit̃ ⁊ ꝓducit̃. Ita ad ostendendũ puritatē filij dei nascētis: debuit a matre virgine absq̄ȝ mentis ⁊ carnis corruptione ꝯcipi ⁊ nasci in carne assumpta a verbo. ¶ Tertio qꝛ non decebat vt christꝰ qui venerat alioꝝ peccata tollere Joã. j. Ecce agnꝰ dei: ecce qui tollit peccata mundi: ip̄e cũ culpa veniret in mũdũ: dũ ꝑ ꝯcubitũ ⁊ corruptionē nasceret̃. ¶ Quarto ꝓpt̃ finē incarnatiōis. Nã christus ideo incarnatus est vt homines in filios dei nascerent̃. Renascunt̃ aũt filij dei: non ex voluntate carnis: neq̄ȝ ex voluntate viri: sed ex deo. id est dei virtute. Cuius rei signũ apparere debuit in ip̄a cōceptione christi ex matre virgine: vt Augu. dicit li. de sancta virginitate. Hec beatꝰ Tho. iij. par. summe. q. xxviij. arti. j. De his latius li. viij. par. j. ꝑ totum. ¶ Tertio patet hoc ex figurarum similitudinibus. Nã virginitas matris dei p̄figurata est in rubo ardēti qui non comburebatur. Exo. iij. Item Ezech. xliiij. in porta templi que clausa perhibet̃ ⁊ non aperiet̃: qm̃ dñs egredit̃ ꝑ eã. Et in multis alijs: de quibus causa breuitatis hic pertranseo: libro quo supra latius dicturus.

Capitulum decimum.

Decima religiositas

Decima stella q̄ gl'iatur dei genitrix đꝛ voti religiositas. Nã ea debuit eligi in dei matrē q̄ non solũ esset virgo absolute: sed ⁊ virgo voto consecrata Qđ ōñdit̃. ¶ Primo ex auctoritate beati sancti Augustini li. de sancta virginitate: vbi sic di. Annũciãte angelo Maria respōdit. Quō fiet istđ qm̃ virũ non cognosco. Qđ ꝑfecto non diceret nisi se virginē ante vouisset. ¶ Scđo ostēdit̃ rōne: qꝛ virginitas in matre dei p̄cellēter pollere debuit: sed magis est laudabilis virginitas sctã vel ꝯseruata ex voto: sicut ⁊ cetera ꝑfectiōis opa magis sunt laudabilia ex voto ꝓpt̃ qđ ps̃. hortatur ad votũ di. Uouete ⁊ reddite dño deo vr̃o oēs q̄ in circuitu eius offertis munera: ergo dei mat̃ debuit ex voto offerre deo suã virginitatē.

Uotũ v̄ginitatis in veteri lege ꝓhibitum

¶ Sȝ di. Quō btã virgo votũ v̄ginitatis emittē ausa est: cũ hoc in lege veteri ꝓhibitũ erat. Uñ Exo. xxiij. Nō erit infecũda: nec sterilis in terra tua. Rñdet̃ ꝙ btã virgo habuit virginitatē tribꝰ modis. Primo in desiderio. Nã anteq̄ȝ incarnatio filij dei ab angelo sibi annũciaret̃ virginitatē simplicit̃ ⁊ absolute nō vouit eo ꝙ nō licebat. Rō: qꝛ tp̄e legis oportebat generationi insistere tã viros q̄ȝ mulieres eo ꝙ ex illo pp̃lo chr̃s expectabat̃ ſm carnis originē nasciturus. Habuit tñ v̄go tũc tp̄is v̄ginitatē in desiderio ⁊ eã sub ꝯditiōe vouit scȝ si đo placeret volũtatē suã ⁊ desideriũ diuīo cōmittēs arbitrio Scđo btã virgo habuit virginitatē in facto: qꝛ postq̄ȝ sibi innotuit hoc deo fore acceptũ scȝ vt virginitatē vouerent anq̄ȝ ab angelo sibi denũciaret̃ ⁊ anq̄ȝ a Joseph despōsaret̃ absolute virginitatē vouit. Tertio ex cōi beneplacito. Nã postq̄ȝ fuit despōsata ip̄a simul cũ spōso suo ex cōi volũtate ⁊ beneplacito ac ꝯsensu virginitatis votũ emisit Hec be. Tho. iij. ꝑ. summe. q. xxviij. ar. iiij.

Undecima stella spōsi ꝓbitas

Cap̃. xi.

Undecima stella q̄ gl'iat̃ dei genitrix đꝛ spōsi ꝓbitas. Debuit q̄ppe tal' in dei matrē v̄go eligi q̄ esset despōsata viro ꝓbissimo ⁊ castissimo nomine Joseph. Ex hoc ostendit̃ ſm Alber. vbi supra. c. l. rōnibus pluribus.

¶ Primo ratione prefigurationis.

¶ Secundo ratione interpretationis.

¶ Tertio ratione testificationis.

Prima rō est p̄figurationis

¶ Prio rōne p̄figuratiōis. Nã nō ꝯgruebat vt spōsus beate v̄ginis p̄figuraret̃ ꝑ aliquē q̄ extiterit maritꝰ ꝑ carnalē copulã: cũ ip̄e sine carnali copula sanctũ ꝯiugiũ cũ virgine ꝯtraxerit: v̄go ꝯiugē v̄ginē custodiuit ⁊ ministrauit filio ⁊ mr̃i paterno affectu sincero. Uñ licet Hester figurauit btãm v̄ginē: nō tñ decuit vt eius spōsus p̄figuraret̃ ꝑ Asuerũ: vt sic spōsus dñe nr̃e Asuerus debuerit noīari: qꝛ inter Asuerum et Hester carnalis copula fuit. Sil'r eadē rōne licet Sara gignēs filiũ p̄ter naturã in monte immolãdũ teneat figurã dñe nr̃e q̄ genuit filiũ cōtra naturã in cruce immolandũ. Nō decuit tñ vt eius sponsus Abraam noīet̃: qꝛ inter Abraã ⁊ Sarã carnalis copula interuenit ⁊ eodē mō de Rebecca ⁊ Jsaac ac alijs sil'ibus. Sed decebat vt istud coniugium et ipse sponsus beate virginis prefiguraretur per Joseph in sui fidelitate et castitate erga vxorem domini sui ac mysteriorum reuelatione: procurationis commissione: cibi conseruatione et terre prelatione. Unde Bernardus super Missus est: dicit sic. Quis et qualis fuerit iste sponsus Joseph: memento simul ⁊ illius magni patriarche venditi in Egyptum. ⁊ scito ip̄m istud vocabulum non solum sortitum fuisse: sed ⁊ castimoniam adeptum: innocentiam ⁊ gratiam consecutum. Si quidē ille Joseph venditus in Egyptum domino suo fidem seruans: domine sue noluit commisceri. Iste herodianã inuidiã fugiēs: in Egyptũ christũ portans: dñaȝ suam, dñi sui mr̃em virginem ⁊ ip̄e continens fideliter custodiuit. Illi data est intelligentia mysterii somniorum. Isti datum est participem esse celestium sacramentorum. Ille frumenta seruauit nō sibi soli sed ⁊ om̃i pp̃lo. Iste panē viuũ de celo seruandũ accepit sibi ⁊ toti mundo. Non ergo dubium quin fidelis ⁊ bonus homo fuerit iste Joseph cui mat̃ dñi saluatoris despōsata extitit. Hec ille.

Joseph interpretatur

¶ Scđo rōne interpretationis siue significationis nominis: quia Joseph interpretat̃ augmentum vel incrementũ: quod optime ipsi congruit sponso Marie: qꝛ per hãc desponsationē q̄ȝtum ad se: q̄ȝtum ad proximum ⁊ q̄ȝtũ ad deum q̄ȝ plurimũ sub

limatus fuit virtutū ⁊ ꝑcipue castitatis augmento. Nam ⁊ ipse castitatem voluisse credit̄ cū cōiuge virgine: sicut dicit Augu. li. de coniugali bono. Itē auctus fuit fame celebritate: hominū reuerētia ⁊ dilectiōe. ac matris dei familiaritate. Tertio ratiōe testificationis: vt scȝ ipse Joseph sponsus castus testis esset ⁊ custos castitatis beate virginis. De hoc infra eo. lib. pte. vj. ar. iij. ca. j. latius habes.

Capitulū. xij.

Duodecima stella ꝑclaritas. habitaculi preclaritas.

Duodecima stella qua gloriat̄ beata virgo dicitur habitaculi ꝑclaritas. Nam in ꝑclara ciuitate Nazareth habitare debuit beata virgo dum christū conciperet: vt impleret̄ illud ꝓpheticum Esa. xj. Egredief virga de radice iesse: vbi ꝭm veritatem hebraicā habet̄. ⁊ nazareus de radice eius ascēdet. Unde ⁊ Matth. ij. scribit̄ per ꝓphetas esse dictū. qm̄ nazareus vocabit̄ nomē eius ⁊c̄. De hoc latius infra eo. li. pte. vj. ar. j. ca. iij. habet̄. Ne tm̄ ꝓlixitas tediū generat: hec breuius ptrāsco Et vt reuertamur sicut cepamus in hac pte ꝓcedere ad modū historicū quem si placuerit tenere potes ꝑ omes dictas stellas ꝓcedendo tanq̄ȝ si sapiētia dei ꝑ dictas oēs auctoritates ⁊ rōes adductas docuerit Dauid interrogantē. Jam igit̄ his habitis possumus ꝯtemplari q̄ Dauid grās egit de bona informatione di. Uere magnus dn̄s noster ⁊ magna virtus eius: et sapiētie eius nō est nūerus. Omnia in sapientia fecisti dn̄e: impleta est terra possessione tua. Reuersus q̄q̄ȝ ad p̄res. ait cum gaudio. Cantate dn̄o canticū nouū q2 mirabilia fecit. Notū fecit dn̄s salutare suū in ꝯspectu gētium reuelauit iusticiā suam. Exposuitq̄ȝ oēs ꝯditiones ꝓmissas q̄s debuit habere dei genitrix. Tūc sancti patres cōmuni ꝯsilio miserunt Dauid ad Nazareth vt videret si aliquā talem possit reperire. Cōspiciēs quoq̄ȝ in spū beatā virginem Mariam desponsatā Joseph virginē pulcherrimā esse et omi gratia plenā: dixit ad eam. Audi filia ⁊ vide et inclina aurem tuam ⁊ ꝯcupiscet rex decorē tuū: qm̄ ipse est dn̄s deus ⁊c̄. Rn̄dit Maria. Paratū cor meum paratū cor meum: cantabo ⁊ psallam in gl̄ia mea. Dauid igit̄ accedens ad dn̄m ait. Inueni locum dn̄o: tabernaculū deo Jacob. Surge dn̄e in requiē tuā: tu ⁊ arca sanctificatōis tue. Tunc deus pater misit angelos ad videndū beatā virginē quā Dauid commēdauerat. Qui veniētes ad eam: dixerūt inter se. Hec est que nesciuit thoꝝ in delicto: habebit fructū in respectione animarū sanctarū Sap. iiij. Et regressi commēdauerūt eā in domo summi regis: laudantes eam ⁊ dicētes. O q̄ȝ pulchra est casta generatio scȝ beate virginis cū claritate omis virtutis ⁊ gr̄e. Immortalis est em̄ memoria eius que ⁊ apud deū nota est et apud hoīes Sap. iiij. c. Intuēs ergo deus pater eā dilexit ⁊ ait illud Sap. viij. Hanc amaui ⁊ q̄siui spōsam mihi assumere eā: ⁊ amator factus sum forme illius. Deniq̄ȝ dei filius intuens eā: ait. Hec requies mea in seculū seculi: hic habitabo qm̄ elegi eam. Et spūssanctus dixit. Oportet eam me preuenire in benedictionib⁹ dulcedinis. Requiescet ergo sup eā spūs dn̄i sapiētie ⁊ intellectus ⁊c̄. Esa. xj. Et tūc decreuit deus vt mittat̄ angelus ad eam q̇ salutet eam nouo munere ditanda: ⁊ eius assensum req̇rat quo facto dei filiū in vterū suscipiat. Dauid ḡ regressus cū gaudio ad patrē ait. Exultate deo adiutori nr̄o iubilate deo Jabob. Omēs quoq̄ȝ sancti patres in laudē virginis assurgētes cecinerūt dicētes. Tu gl̄ia hierl̄m: tu honorificētia ppl̄i nostri: idcirco eris benedicta ineternū. Judith. xv. Et nos igit̄ charissimi quāta possumus deuotione deū in gl̄ia sue dignissime genitricis collaudem⁹ ei gratias ꝓ tanto beneficio agētes clamemus vt nobis gr̄a ⁊ gloria donet̄.

¶ Tertia pars ⁊ Sermo tertius primi libri agit de angelica nūciatione siue missione. Et circa hoc qualiter apparuerit beate virgini angelus: ⁊ quali dignitate.

Missus est angelus Gabriel a deo in ciuitatē Galilee. cui nomen Nazareth: ad virginē despōsatam viro: cui nomē erat Joseph de domo Dauid: ⁊ nomē virginis Maria Luc. j. Si ꝓmissa charissimi pēsamus sacri euangelij verba. comperimus q̄ȝ maxima cordis deuotiōe venerari debeam⁹ sanctissimū Gabrielē archangelū missum a deo ad bn̄dictā virginem. Nimirū ex tribus ꝑcipue quilibet legatus reddit̄ multū commēdabilis ⁊ dignissima reuerētia suscipiēdus. Primo quidē ex mittētis dignitate. Secūdo ex negocij ꝓ quo mittit̄ arduitate. Tertio ex ꝑsone ad quam mittitur maiestate. Sic ꝑ omia ipse angel⁹ Gabriel multū nobis reddit̄ amabilis pariter ⁊ venerabilis. Tū q2 mittit̄ a summo omniū creatore deo infinite dignitatis. Tū quia in negocio sup omia arduissimo diuine incarnationis nobis quoq̄ȝ vtilissimo mittit̄. Tū quoq̄ȝ quia ad benedictā virginē Mariam: celi reginā ⁊ mundi dn̄am mittit̄ salutādum: quatenus ipso annūciante dei filius in virgineū descendat vterū ⁊ visitet nos oriēs exalto. Sicut quippe in vere quādo philomena canit dulciter consueuit ros celestis descēdere ita cū hec celestis philomena videlicet Gabriel cantū illum mellifluū videlicet. Aue gr̄a plena cecinit: dei filius e celo in vterū virginis descēdit ꝓ nostre salutis oꝑatione. Propterea euangelista Lucas in verbis sacri euāgelij hec tria de isto sanctissimo Gabriele enunciat: dicēs. Missus est angelus Gabriel a deo. Ecce mittentis summa dignitas: q2 a deo. Item ad virginē desponsatam viro ⁊c̄. Ecce ipsius ꝑsone ad quā mittit̄ sublimitas. Tandē in sequētibus clarescit rei ꝓ qua missus est arduitas scȝ incarnatiōis diuine sicut patet in ꝓcessu verborū eius ad virginē benedictā ꝓlatorum. De hac igit̄ angelica missione ⁊ annūciatione loqui intendētes: tria mysteria notabimus ꝓ sermone.

Legatus ex trib⁹ reddit̄ cōmēdabil̄.

¶ Primū mysteriū angelice annūciatiōis siue missionis

¶ Secundū dicit̄ mysteriū qualifice oꝑationis.

¶ Tertiū dicit̄ mysteriū dignifice obseruationis.

¶ Articulus. j. q̄ mysterium diuine incarnatiōis debuit annūciari virgini ꝑ angelū Gabrielem.

Capitulum primū.

Mysterium diuine incarnationis debuit annunciari per angelum

Primum mysteriuȝ angelice missionis ⁊ annūciationis. Circa quod quattuor ꝑcipue occurrūt questiones. Prima vtrum necessariū et congruū fuerit incarnationis mysteriū beate virgini annūciari? ¶ Secūda questio. Utrū hec dn̄ica annunciatio per nunciū tm̄modo angelicū debuit fieri? ¶ Tertia questio: de quo ordine debuerit angel⁹ ad virginem ꝓ hac annūciatione mitti? ¶ Quarta q̄stio. Utrū cōgruētius Gabriel inter omes angelos debuerit ꝓ hac annūciatione faciēda eligi? ¶ Ad primā questionē qua querit̄. Utrum necessariū fuerit ⁊ congruū incarnationis mysteriū beate virgini annūciari. Arguit̄ q̄ non: quia deus cum sit ꝓpinquissimus humane mēti: qui solus immediate illabit̄ anime: vt dicit Augusti. non videt̄ quare necessariū fuerit aliquo mediāte dei aduentū virgini benedicte annūciari. ¶ Item ista incarnatio dn̄i prenunciata erat olim per ꝓphetas. Unde Esa. vij. Ecce virgo concipiet ⁊c̄. ergo non erat necessariū fieri ꝑ angelum. ¶ In contrariū est diuine scripture auctoritas ⁊ diuine ꝓuidentie ordo que nil incongruū admittit: ergo congruū fuit annūciari. ¶ Ad questionē igit̄ respōdetur: q̄ necessariū erat annūciare beate virgini q̄ ipsa esset christū cōcepturа pluribus rōnibus ꝭm Tho. iij. scripto sententiarū distin. iij. ar. j. et iterum. iij. parte summe. q. xx. ar. j. necnō et ꝭm Alber. super Missus est. ca. j. ¶ Primo vt virginis intellectus erudiret̄ ⁊ illustraret̄. Cum em̄ mens deo vicinior sit ⁊ intimior q̄ȝ corpus: non decebat vt dei sapiētia eius vterū inhabitaret sine hoc q̄ mens eius prius fidei lumine ⁊ cognitione summe sapiētie resplēderet. Et ideo prius debuit mens eius intelligere ⁊ cognoscere quod in ea fiendū erat (quod ꝑ annūciationē factum est) anteq̄ȝ carnē ꝯciperet. Unde Augusti. lib. de verbis dn̄i sic dicit. Beatior est Maria percipiēdo fidem christi q̄ȝ concipiendo carnem christi. Et subdit ibidem. Materna ꝓpinqtas nihil Marie ꝓfuisset: nisi felicius christuȝ corde q̄ȝ corpore gestasset. Hec ille. ¶ Secunda ratio: vt virginis affectus et actus acceptaret̄. Nam deus non diligit coacta seruitia sed spōtanea: vt dicit Augustin⁹: iuxta illud Ps̄. Uoluntarie sacrificabo tibi et cōfitebor nomini tuo dn̄e: qm̄ bonus est. Unde beata virgo cum singulariter et excellēter in dei seruitium eligeretur quem vtero portauit: lacte aluit: brachijs baiulauit: decuit vt eius obsequium

Pria q̄stio

Responsio

Secunda rō

voluntariū angelo nunciāte requireret: ad qđ separatā
Tertia rō et ꝓmptā obtulit dicēs. Ecce ancilla dñi. ¶ Tertia ratio
vt virginis ꝯsensus exprimeret. Si eñ in mrimonio cor-
porali requirit expressus cōsensus multomagis in matri-
monio spūali cum sit maior coniūctio mentis ꝗ̃ carnis.
Et ideo vt ostēderet esse quoddā spūale matrimoniū in-
ter dei filiū ⁊ humanā naturā igit ꝑ annunciationē ange
li expectabat ꝯsensus virginis loco totius humane natu
re. Idcirco Augu. in sermone de natiuitate beata Marie
dicit. O beata Maria seculū omne captiuū tuū: deprecat
assensum. Te dña mūdus sue fidei obsidē fecit. Noli mo-
rari virgo nuncio festināter respōde verbū ⁊ suscipe filiū:
da fidem ⁊ senti virtutē. Ecce (inquit) ancilla dñi fiat mi-
hi ſm verbū tuū. Nec mora: virginalem thalamū ingre-
Quarta rō dit christ⁹. Hec ille. ¶ Quarta ratio addit ſm Albertū
vbi. s. vt deus magis honoraret: ⁊ homo instrueret. Nā
deus in hac annūciatione honorabat ꝗ̃tū ad potētiā in
eo ꝙ angelos ministros habuit ⁊ ꝗ̃tū ad sapientiā in eo
ꝙ mod⁹ nr̃e liberatiōis: mō ꝑditiōis directe obuiauit cū
ꝟginē ꝑ angelū bonū docuit: sicut angel⁹ malus ꝟginē
Euam decepit. Itē homo instruit ad deuotionē in eo ꝙ
humana natura abiecta deo et angelis inimica: a deo pri
or ꝑ angelū salutat. et in hoc etiā deus honorat ꝗ̃tū ad
bonitatē que ex hoc resplēdet ac charitatem. Deniq̃ ex
hoc hō instruit ad fidem: ad obediendū deo ⁊ ad hūilita
tem exemplo beate virginis. Et per hec p̄missa patet re-
sponsio ad primū argumenrū in ꝯtrariū? ¶ Ad secundū
aūt respōdet ſm eundē Tho. vbi supra. ꝙ licet ꝓphetia
p̄destinatōis complet sine nostro arbitrio causante. non
tñ sine nostro arbitrio ꝯsentiente. Et sic ptz. Cap. ij.

Per angelū icarnatio annūcianda SEcundo querit vtrū hec dñica annūciatio tm̃-
modo ꝑ angelicū nunciū debuerit fieri. Videt
ꝙ debuerit annūciari videlicet ꝑ aliquē ꝓphe
tā: q: incarnatio christi notificabat ⁊ p̄nuncia-
bat in veteri lege per hoīes videlicet ꝓphetas ⁊ patriar-
chas: ergo ⁊ ipi beate virgini debuit nunciari ꝑ ꝓphetā.
Preterea superior non debet instrui ꝑ inferiorē: sed bea-
ta virgo superior fuit angelis: q: deo acceptior: ergo nō
debuit sibi ꝑ angelū cōceptio annūciari. Itē ꝯfirmat: q:
summis angelis fit reuelatio immediate a deo ꝓpter ipo
rū dignitatē: sed mater dei est sup oēs exaltata: ergo vi-
det ꝙ immediate sine omi angelico nūcio sibi debuit fie-
ri reuelatio a deo incarnatiōis mysterio. Preterea beata
virgo ex lumine fidei ⁊ gratie cognoscebat deū incarnan
dū ⁊ credebat hoc fidelissime que adhuc in vtero erat san
ctificata. Ideo nō videt ꝙ ꝑ angelū hoc sibi debuerit re
uelari. In contrariū est dispositio diuine sapiētie. sicut te
Rñsio ad questioñ. stat sacra scriptura. Missus est (inq̇t) angel⁹ ⁊c̃. ¶ Ad q̄-
stionē respondet ſm Tho. vbi supra arti. ij. nec non ſm
Alber. vbi supra. ca. ij. ꝙ mysteriū incarnatiōis null⁹ ho-
minū debuit beate virgini annūciare. q: inferiorꝝ est reci-
pere a supioribus illuminationē. vt dicit Dionysi⁹ de an-
gelica hierar. Sed nullus hoīm fuit beata virgine supior
que oīes ꝓphetas ⁊ sctōs p̄cellebat lumine gratie ⁊ me-
rito sanctitatis. ergo ⁊c̃. Licet aūt beata ꝟgo fuerit etiā
angelis supior ſm acceptationē diuine p̄destinatiōis: et
ꝗ̃tum ad dignitatē ad quā diuinitus eligebat erat tamē
eis inferior ꝗ̃tum ad statū: qm̃ ipa in statu presentis vi-
te erat: angeli ꝟo in statu patrie. Nec mirū hoc: q: etiam
ipe christus rōne passibilitatis vite paulomin⁹ est ab an-
gelis minoratus. Sed tamē q: christus fuit viator et cō-
prehēsor ꝗ̃tū ad cognitionē diuinorū non indigebat in-
strui: sed mater dei nondū erat in statu comp̄hensorū: et
ideo de diuino conceptu erat ꝑ angelū instruēda ⁊ annū-
cianda: ⁊ hoc quadruplici ratione.

¶ Primo ratione diuine ordinationis.
¶ Secundo ratione angelice restaurationis.
¶ Tertio ratione mundicie virginalis.
¶ Quarto ratione future vtilitatis.

Prima rō ¶ Primo rōne diuine ordinationis vt scz seruaret ordo
quē deus statuit ꝙ videlicet diuina mediantibus angelis
quorꝝ officiū est nunciare hoībus panderent ⁊ annuncia-
rent. Et hec est regula diuine ordinatiōis: sicut dicit Dio
ny. iiij. ca. angelice hierarchie. Diuinum inquit Iesu beni
gnitatis mysteriū angeli primū edocti sunt: preterea per
ipos ad nos gratia cognitiōis transiuit. Hec ille. ¶ Se- Secunda
cundo rōne angelice restauratiōis. Sicut eñ ꝑditio hūa
na initiū sumpsit ex hoc ꝙ diabolus allocutus est mulie-
rem: ita (vt dicit Beda) congruū erat vt ꝓ humane repa
rationis exordio angelus virginē alloquat: que repatio
angelice ruine ⁊ humane cōmunis erat. ¶ Tertio ratiōe Tertia
mūdicie virginalis. Unde Hierony. in sermo. assumptio
nis Marie sic dicit. Bene angelus ad virginē mittit: quia
semꝑ est angelis cognata virginitas. ꝑfecto in carne p̄-
ter carnē viuere nō terrena vita est sed celestis. ¶ Quar- Quarta
to rōne future vtilitatis: quia ille annunciabat qui est rex
omniū hominū ⁊ angelorꝝ: cuius natiuitas sicut in salutē
erat hominū: ita ⁊ in reparationē angelice ruine. Et ideo
decuit vt tā homo ꝗ̃ angelus in annūciatione mysteriū
exhiberent. Hec Tho. ⁊ Alber. ¶ Ad argumentū primū Ad argumēta respōsio
in contrariū patebit ex p̄missis responsio Et similiter ad
secundū ⁊ eius confirmationē patebit responsio: q: licet
mater dei erat supior dignitate: non tamē ꝗ̃tū ad statū.
¶ Ad vltimū respondet ſm Alber. ꝙ licet beata virgo
fidem incarnatiōis habuit: verūtamen ex humilitate cor-
dis sui nunq̃ cogitauit se ad tale mysteriū sublimandā. ⁊
ideo ab angelo debuit p̄moueri. Cap. iij.

TErtio querebat de quo ordine debuerit ange De q̄ ordine angelus mittendus.
lus ad annūciandū mitti Videt eñ ꝙ de sum-
mo: q: summa nunciabat. Ex quo videt ꝙ Ga
briel fuerit summus ⁊ đ summo ordine scz sera
phin. ¶ Ad hāc questionē breuiter respondet: ꝙ ꝗ̃q̃ ali
qui putauerint Gabrielem esse de summo choro: ex eo ꝙ
summū mysteriū scz incarnatiōis ad plenū scierit ⁊ annū-
ciauerit: tñ cōmunis eccl'ia sonat eū fuisse de choro archā
gelorꝝ: ⁊ non de seraphin vel alijs supioribus. Nam ⁊ cōi
ter Gabriel archāgelus appellat. Unde iste angelus nō
fuit de summa nec de media hierarchia: sed vt ꝓbabilius
videt fuit đ medio ordine infime hierarchie qui est ordo
archangelorꝝ. Et hoc ostendit ſm Tho. vbi s. necnō Al
bertū ⁊ plerosq̃ alios doctores pluribus rationibus.

¶ Primo ratione vtilitatis.
¶ Secundo ratione cōmunitatis.
¶ Tertio ratione ꝓprietatis.

¶ Primo rōne vtilitatis. Cum eñ christus nascebat vt Prima rō
inordinationē que in angelis acciderat repararet: decuit
vt in sua cōceptione ordo ille celestis hierarchie maxime
seruaret: vt scz summi angeli mediantibus infimis hoīes
illuminarēt. Et ideo Gabriel per quē virgo illuminabat Secunda
erat de infima hierarchia. Secūdo rōne cōitatis. Ut eñ
tantū mysteriū esset cōmunis: decuit vt inferior Gabriel
nūciaret: qui videlicet de infima esset hierarchia. Cū eñ
inferiores angeli agāt id qđ a supioribus recipiūt ⁊ non
econuerso dū inferiores angeli nunciāt: annūciatio ꝑ su-
periores et inferiores explet qđ non esset si supiores im
mediate annūciarent. ¶ Tertio rōne ꝓprietatis. Decuit Tertia
quippe ordinē celestis hierarchie in hac annūciatiōe ob-
seruari: vt scz summi angeli mediātibus infimis hoīes il-
luminarēt: sed q: nō decuit vt de infimo ordine scz ange-
lorū aliquis mitteret ad annūciandū. Ratio. q: ad illos
scz angelos ꝑtinet dirigere actus alicui⁹ hoīs q̇ ad ipm
singulariter vel quasi tm̃modo ꝑtinēt. vnde angelorꝝ ꝓ-
prietas est minima nūciare: sicut dicit Grego. in moral.
Unde ꝯgruebat vt de ordine archangelorū qui ordo est
supra ordinē angelorū: mitteret aliquis scz Gabriel. Tū
ꝓpter p̄cipuū honorē beate virginis que supra cōes erat
viatores. Tū ꝓpter angelorꝝ ꝓprietatē: quia ad archan
gelos ꝑtinet dirigere actus hoīs qui in totā multitudi-
nem redūdāt. Unde ⁊ archāgeli dicunt ab archos qđ est
princeps: q̄si principales angeli. Quia ergo ꝯsensus bea-
te virginis qui ꝑ angelū requirebat erat act⁹ singularis
ꝑsone in multitudinis: immo totius hūani generis salu-
tem redūdans. idcirco ad annūciandū virgini reqrebat Questio
vt mitteret angel⁹ de ordine archāgelorꝝ. ¶ Si aūt ab-
solute petis vel queris. Utrū iste angelus fuerit summ⁹?
Rñdetur ſm Tho. vbi s. ꝙ nō fuit summus simplicit: q:
nec de summa hierarchia: nec etiam de media hierarchia
fuit. Potest tñ dici summus duobus modis. Primo quia
credibile est ꝙ fuerit summus in ordine archāgelorꝝ. Se-
cūdo q: summa id est incarnationē dei ⁊ salutē hūani ge-

neris annūciauit. Et sic exponit Greg. in homel. de cētū ouibus. Huic etiā sniē ↄcordat Bern. ita dicēs. Putem⁹ angelis ꝑesse archāgelos q̄ sunt ↄscij diuinoꝝ secretoꝝ: q̄ nō nisi ob ꝑcipuas ⁊ maximas causas mittunt: ex q̄bus ille magn⁹ archāgelus Gabriel missus legit ad Mariam ob causam q̄ vtiq̄ maior esse nō pōt. Hec ille. Cap. iiij.

Questio cur Gabriel iter oēs āgelos missus.

Quarto q̄rebat Utrū cōgruēti⁹ inter oēs angelos ꝓ hac annūciatione faciēda debuerit Gabriel eligi? ¶ Uidet em̄ φ non det rō q̄re iste poti⁹ eligat q̄ ali⁹ angelus vel archāgelus: cū quilibet eq̄ potuerit annūciare hec ꝟgini. Itē videt φ ob reuerētiā btē ꝟginis debuerūt mitti plures archāgeli ad salutādū ⁊ annūciādū. ¶ In ↄtrariū est euāgeliū. ¶ Ad q̄stionē igit r̄ndet ꝫm Alber. vbi s. ca. xvij. φ multi angeli nō debuerūt mitti ad hāc annūciationē: q2 multitudo repugnat arcano mysterij. nō em̄ est arcanū q̄d multis est cognitū: nec est tamfamiliarit et amicabilit intimatū q̄d pri⁹ est multitudini reuelatū. Et sic soluit scd̄m argumētū in ↄtrariū factū. ¶ Itē ꝫm eūdē Alber. ibidē: ⁊ Tho. vbi. s. nulli alteri angelo ita cōgruebat facere hāc annūciationē sicut Gabrieli. Rō: q2 huic officio nomē Gabriel sup oīa cōgruebat. Nā hoc nomē Gabriel tripliciť interpretat ꝫm Greg. ⁊ Hiero. Primo sic. Gabriel. i. virt⁹ nr̄a de⁹. Et hoc sūme cōgruebat: q2 ꝟtute diuina debebat cōcipere ꝟgo: nō hūana. Scd̄o interp̄tat Gabriel. i. fortitudo dei: ⁊ hoc etiā summe cōgruebat ad ōndendū φ opus incarnatōis erat ꝑ dei fortitudinē nūciandū. Primo q̄dē q2 fortis. scʒ angelus missus est ꝓpť fortē scʒ chrm̄: q̄ vt dicit Ps. est deus fortis ⁊ potēs. Scd̄o q2 fortissimū sup oīa opa erat opus incarnatōis. Fortius q̄ppe ⁊ maioris virtutis erat deū fieri hoīem q̄ ex nihilo creasse mundū: cū deus plus distet a q̄libet creatura q̄ creatura a nihilo. Tertio q2 fortis missus est ↄtra fortē. scʒ diabolū ad debellandū. Et iō fortitudo dei Gabriel annunciare debuit virgini christi aduentū. Tertio interp̄tat hoc nomē Gabriel. i. ↄfortauit me de⁹ vel ↄfirmatio dei. Et hoc ↄgruebat: q2 ꝑ ei⁹ annūciationē ↄfortari debebat cor virginis Marie ⁊ ↄfirmari ad credendū ⁊c̄. Uñ cū turbata esset angelus: dixit ei. Ne timeas Maria: iuenisti ⁊c̄. O igit fidelis aīa vide q̄ rōnabilis sit fides catholica: vide q̄ miro ordine diuine sapiētie firmata sit fides ista salutifera: cui deseruit oīs rō: oīs sciētia ⁊ ars: adeo vt nil incōgruū: nil falsum possit huic verissime fidei vel irrōnabile admisceri. Agnosce igit verū dei filiū esse christū ⁊ securus esto credens in ipsum.

Responsio

Gabriel interpretatur.

¶ Articulus. ij. Qualiter angelus Gabriel apparuit btē virgini in t̄pe annūciatiōis. Capitulum. j.

Secundū mysteriū declarandū dicit qualiter apparitiōis. i. qualiter facta sit apparitio angeli Gabrielis circa beatā virginem. Circa q̄d quattuor ↄsiderationes occurrunt.

¶ Prima de angeli ingressione.
¶ Secunda de virginis occupatione.
¶ Tertia de eiusdem virginis situatione.
¶ Quarta de angeli visione.

Prima consideratio de angeli ingressione.

¶ Prima consideratio de angeli ingressione. Qualiter vicʒ angelus Gabriel clausum oratoriū benedicte virginis ingressus fuerit: vtrum ianuis clausis intrauerit: vel ostium oratorij aperuerit? Ad q̄d breuiter r̄ndet ꝫm Alber. vbi s. ca. lxiij. sic dicentē. Credimus inquit angelum clausis ianuis intrasse: et hoc potuisse propter nature sue subtilitatē et assumpti corporis etherei qualitatē. Nam vt dicit Aug. Angeli assumūt sibi corpa in q̄bus apparēt de purissimo ethere: ergo potuit ianuis clausis intrasse. Unde ⁊ Bern. super Missus est: dicit sic. Suspicandū non est φ apertū angelus inuenerit virginis ostium: cui nimirū in ꝓposito erat fugere hominū frequētiā: vitare colloq̄a: ne orantis silentiū ↄturbaret. Hec ille. Deniq̄ hoc etiam mysterio cōgruebat vt vicʒ angelus clausis ianuis ingrederet oratoriū: quatinus ꝑ hoc significaret φ dei filius cuius incarnationem annunciabat clauso virginali vtero ingrederet ⁊ nasceret. Iuxť illud Ezech. xliiij. Porta hec clausa erit ⁊ vir nō ↄtransibit per eam: q̄m dñs de⁹ ingredit et egreditur per eam.

Capitulum. ij.

Scd̄a ↄsideratio de beate ꝟginis ↄtūc occupatione.

Secunda ↄsideratio de beate ꝟginis ↄtūc occupatione: q̄bus scʒ actibus erat benedicta virgo tūc in oratorio occupata: ⁊ quid agentē angelus eam repperit. ¶ Ad q̄d breuiter dicit ꝫm docto. φ quadruplici actu erat occupata.

¶ Primo legebat.
¶ Secūdo contēplationi insistebat.
¶ Tertio lachrymando suspirabat.
¶ Quarto deuotissime orabat.

Primo

¶ Primo q̄ppe legebat sanctos libros ꝓphetarū veteris testamenti in q̄bus erat ꝓmissio de chr̄o ⁊ vt tradit a deuotis doctorib⁹ pie credit φ tūc legebat illō Esa. vij. ca. Ecce ꝟgo ↄcipiet ⁊ pariet filium ⁊ vocabit nomē eius emanuel. Tantaq̄ deuotiōe mouebat vt ex intimis medullis cordis dicere cogeret. O deus patris nr̄i: vtinā videre saltē mererer ipsam virginē q̄ ↄceptura est filiū tuū: totā me in eius seruitiū mancipare: oīa relinquēs ei⁹ vestigijs adherere: putas ne viuā: putas ne videbo illā virginē ⁊ ei⁹ filiū. O vtinā saltē semel admitterer: vt in illi⁹ filij redēptoris ⁊ saluatoris generis humani: paruuli nati: oscula ruere possem: brachijs amplexuq̄ dulci circūplectere valerē: ⁊ ei seruitia deuota impēderē ⁊c̄.

Secūdo

¶ Secūdo ↄtemplatiōi diuine insistebat. Nā ꝫm Alber. sup Missus est: erat tunc virgo bn̄dicta totaliter eleuata ad familiaritatē diuinā: q̄ tota replebat dulcedine gr̄e: tota gratificabat ⁊ tota glorificabat: ⁊ quāto magis eleuabat in cognitione dei: tanto magis descēdebat ad sui humiliationē: indignā se reputans vel ad minimā dei familiaritatē. Et ideo nō mirū φ oratio tāhumilis penetrabat celos: q̄m scriptū est Eccli. xxv. Oratio humiliātis se nubes penetrat: ⁊ nō discedit donec aspiciat altissim⁹.

Tertio

¶ Tertio lachrymando suspirabat. Pie nempe credit cum multis suspirijs in ipsa hora annūciatōis desiderasse filij dei aduētū ꝓ gn̄is humani redētiōe. Si em̄ Abraā desiderauit videre diē christi. Si oēs sancti ⁊ ꝓphete voluerunt desiderio magno christi aduentum: multo magis Maria.

Quarto

¶ Quarto deuotissime orabat. Uñ Bern. sup Missus est dicit. Ingressus est angelus in secreto cubiculo vbi clauso sup se ostio orabat virgo patrē in abscōdito. ¶ Si em̄ ↄceptio p̄cursoris fuit p̄nūciata patri suo p̄occupato i sacrificio: multo ꝓbabilius est φ ↄceptio saluatoris annūciata fuerit virgini in deuotiōe ⁊ orōne actualiter existēti. Tunc em̄ vt credo plus solito feruētissima ⁊ vnguētis spiritussancti delibuta: ac dulcedine gratie consolata: humili mente ⁊ corde deuoto: lachrymantibus oculis et vultu ad celestia eleuato: dicebat. O clementissime deus qui bonitate tua mundū creasti et angelos ac homines ad imaginem tuam fecisti: miserere homini iam perdito: aperi celos et descende. Ueni obsecro deus pijssime: veni: ne respicias peccata hominū: sed misericordie tue multitudinem qua te repromisisti patribus nostris venturū et hominem liberaturum. Hec et his similia orante: ecce angelus dn̄i astitit et lumē refulsit in habitaculo virginis.

Capitulum. iij.

Tertia cōsideratio d̄ benedicte ꝟginis ꝓtunc situatione.

Tertia ergo ↄsideratio occurrit de bn̄dicte virginis ꝓ tunc situatione Utrū vicʒ ꝓstrata pro tunc erat cū angelus aduenit: aut sedebat: aut genuflexerat: vel stabat? Ad q̄d idem Alber. vbi s. ca. lxiij. dicit. Credim⁹ inq̄t btām virginē in aduētu angeli inclinatis genibus ⁊ eleuatis puris manib⁹: ejectis in celū oculis: ad patrē misericordiarū ꝓ incarnatione filij sui deuotissimas p̄ces cum lachrymis fudisse et angelo venienti reuerēter assurrexisse: quia hec ad honestatē ꝑtinebant: sicq̄ ↄturbata de noua salutatione: capite inclinato humiliter stetisse. Nam et hoc modo in picturis cōsueuit per totā ecclesiam figurari cōmunius. Tandē quoq̄ percepta annūciatione credēdo in eam ↄsensisse: ⁊ quantotius impleri nō dubitasse. Et rursum flexis genibus in terrā ⁊ eleuatis oculis in celum ac manib⁹: ex intimo corde erūpentibus pre gaudio lachrymis deuotissime flagitando dixisse. Fiat inquit mihi ꝫm verbum tuū: et sic deū pariter ⁊ hominē ↄcepisse. Et iste modus positionis ⁊ situs eorū est q̄ de manu angeli. i. sacerdotis suscipiunt dominicū corpus de altari. Hec Alber.

Capl'm quartum.

Quarta consideratio de angeli visione a btã virgine.

QUarta ꝯsideratio de angeli visiõe a btã ꝟgie. Utrũ vicȝ btã ꝟgo viderit corpali visiõe istũ angelũ sibi apparentẽ: vl' vtrũ angel⁹ sibi apparuerit corporaliter vel tm̃ intellectualiter.

Questio

¶ Tu possis arguere ꝙ ista filij dei incarnatio debuit ab angelo visiõe intellectuali annũciari: ⁊ nõ visiõe corpali: qꝛ visio intellectual' est melior visione corpali. Nã illi qui visione intellectuali chr̃m viderũt beati ꝓnũciant. Joã. xx. Beati q̃ nõ viderũt: scȝ corpalit': ⁊ crediderũt. Qui aũt visione tm̃ corpali viderũt chr̃m: sicut Pilat⁹ ⁊ crucifixores nõ credẽtes eũ esse deũ: nõ beatificant: ḡ cũ melior sit visio intellectual': debuit apparere intellectualit' ꝓpt' huius incarnatiõis ꝑfectionẽ. Preterea visio intellectual' videntes nõ ꝯturbat nec stupefacit: sed hoc facit corpalis. Uñ canit' de ipa btã ꝟgine. Expauescit ꝟgo de lumine: ⁊ melius fuisset ꝙ a tali ꝯturbatiõe mẽs ei⁹ fuisset ꝑseruata: ḡ debuit apparere visiõe intellectuali. ¶ Jn cõtrariũ est doctoꝝ sentẽtia. Uñ ⁊ Aug. in q̃dã sermõe inducit beatã ꝟginẽ sic dicentẽ. Uenit ad me Gabriel archangel⁹ facie rutilãs: veste coruscãs: incessu mirabil'. Hec aũt nõ ꝑnt ꝑtinere nisi ad corpalẽ visionẽ: ḡ tali visione angel⁹ beate ꝟgini apparuit.

Rñsio

¶ Ad q̃stionẽ igit' rñdet' ẽm Tho. iij. p. summe. q. xxx. ar. ij. Et iterũ. iij. scripto sniarũ. di. iij. ar. j. ꝙ ista incarnatio diuina nõ debuit nũciari ab angelo visione intellectuali: sed corpali. Et hoc triplici rõne.

Angeli visio corpalis.

¶ Primo rõne maioris similitudinis
¶ Scdo rõne celsitudinis
¶ Tertio rõne maioris certitudinis

¶ Primo rõne maioris si[m]ilitudinis. Nã annũciatio debebat ꝓportionari ei q̃ annũciabat'. Annũciabat' aũt missio visibilis filij dei in mũdũ. Sicut ḡ de⁹ q̃ est inuisibil' carnẽ visibilẽ debebat assumere: sic angel⁹ q̃ est inuisibilis: in carne visibili debuit apparere. ¶ Scdo rõne ꝟginal' celsitudinis. Fuit eñ conueniẽs ꝟginis dignitati: vt sicut ipa nõ solũ mente sed etiã carne debebat chr̃m ꝯcipe: sic ⁊ angelus sibi apparere debebat nõ solũ mẽtali: sed etiã visione corpali: vt nõ solũ eius intellect⁹. sed etiã sensus delectaret'. ¶ Tertio rõne maioris certitudinis. Nã corpea seu sensibilia manifestiora ⁊ certiora sunt nobis q̃ ea q̃ visione imaginaria apphẽdim⁹. Jn his q̃ppe q̃ visibilit' cernimus minus decipimur. Et ideo vt manifestiora ⁊ certiora essent btẽ ꝟgini ea q̃ annũciabant': angel⁹ corpali visione debuit apparẽ.

Ad obiecta rñsio

¶ Ad obiecta ḡ rñdet' ẽm eũdẽ Tho. ibidẽ. Ad primũ dr̃ ꝙ q̃uis visio intellectual' et se sit melior corpali. tñ vtraq; sil' efficacior est q̃ altera ꝓpt' cõnaturalitatẽ hũane cognitiõis ad sensuȝ. Uñ ⁊ q̃ vtroq; oculo chr̃m viderũt sicut apl'i. magis beatificant. Lu. x. Beati oculi q̃ vidẽt q̃ vos videtis ⁊c̃. Beata aũt ꝟgo vtroq; mõ vidit angelũ: scȝ ⁊ visione intellectuali: ⁊ cũ hoc corpo

Ad scd̃m

rali. ¶ Ad secũdũ rñdet' ꝙ ẽm Orige. sup Lu. q̃ dr̃. ꝙ angelus apparẽs sciẽs hũanã naturam ⁊ ꝑcipue ꝟginẽ esse fragilẽ: ꝑturbationi ⁊ fragilitati medet' ꝯfortãdo. Uñ tã Zacharie q̃ Marie post ꝑturbationẽ dixit. Ne timeas. Et ꝓpter hoc dr̃ vel legit' in vita sancti Anthonij. Non est difficil' bonoꝝ maloꝝq; spirituũ discretio. Si eñ post timorẽ successerit gaudiũ: a dño sciam⁹ venisse auxiliũ: qꝛ securitas aĩe ꝑsentis maiestatis indiciũ est. Si aũt incussa formido ꝑmãserit. host' est qui videt'. Hec btũs Tho. vbi s̃. O itaq; aĩa mea ꝯtemplare nũc quõ dña mũdi lachrymosis oculis: facieq; serena ꝓ tua salute ⁊ toti⁹ hũani generis redẽptiõe depcat' vt dei fili⁹ mittat'. Cõtẽplare queãdmodũ subito clausis ianuis angel⁹ cũ lumine ingenti ingredit' ⁊ genu flexo ipam salutat. Cõtẽplare quõ ꝟgo expauescit: ⁊ assurgẽs angelo ꝓuoluto ad genua ipa hũiliter ⁊ deuote: capite demisso diuina nũcia auscultans astat. O aĩa mea ingredere in cor benedicte ꝟginis: in cor inq̃ diuĩa gratia plenũ: in cor tãte dñe tue: vtpote dei genitricis in qua oĩs ꝯsolatio tua: oĩs dulcor: oĩs suauitas tua ꝯsistit ⁊ spes vitaq; ac salus tua manet. Jngredẽ: inq̃ ⁊ vide q̃d sentiat: quõ de tanto lumine expauescat: sed de dei suauitate dulcescat. Audiuit tenorẽ verboꝝ nuncij: et terret' pre nouitate isolite salutatiõis. Exultat letabũda: qꝛ salutat' ab oĩm creatore deo: ⁊ quõ tãta ⁊ tãti ac a tãto salutatiõe nũciãda dignã se reputare ignorat. Gaudet de aspectu angeli. Letabit' qꝛ mox mater dei efficit': ⁊ dña celoꝝ ⁊ angeloꝝ regina ꝑficit'. O felix Maria quãto digna es honore q̃ deũ meruisti suscipe quẽ tot⁹ orbis neq̃t cõprehẽdere. Quis extimare valeat o dña quãta nũc dulcedine cor tuũ redũdabat: cũ dulcissima angeli ꝟba ex deo tuo quẽ sup oĩa amabas suscipiebas. cũ tibi dei filiũ ꝓmitti audiebas. te sup oẽs benedictã fore auscultabas: et grãm plenã esse te sentiebas. O vtinã tunc affuissem ⁊ genibus ꝓuolutis cũ angelo corã te dña ꝓcidissem. vtiq; te exorassem ⁊ dixissem. O glãiosissima dña excelsa sup sidera ecce quãta tibi glãia annũciat': ecce quãtus tibi fili⁹ ꝓmitit': ecce quanta ꝑ te mũdo toti vtilitas acq̃rit'. Et ḡ noli morari ꝟgo beatissima respõde angelo ⁊ suscipe dei filiuȝ in tuo sacrosancto vtero. Recordare dña: qꝛ ꝓ nobis peccatorib⁹ tu es electa vt sis dei mater vera: noli ḡ vnq̃ obliuisci nostri: suscipe verbũ vt sis dei genitrix virgo: regina celoꝝ: totius mũdi imperatrix ⁊ peccatoꝝ aduocata: vt ꝑ te nobis det' celestis glãia. Amen.

¶ Articulus. iij. qualibus modis ⁊ ꝯditionibus dignissimis angelus annũciãdo beate virgini ꝯceptũ apparuit.

Capl'm primum.

De modis ⁊ ꝯditionibus apparitiõis angelice dignissimis

TErtiũ mysteriũ declarãdum dr̃ magnifice obseruatiõis. Nimirũ de⁹ ops. et piissimus decreuit vt angel⁹ Gabriel in sua legatiõe ad honorẽ benedicte ꝟginis: ⁊ ei⁹ sacratissime ꝯceptionis. xij. honorificos siue dignificos modos obseruaret: quatin⁹ ⁊ in hac annũciatione ipa btã virgo gauderet ⁊ glãiaret' his. xij. dignificis ꝯditionib⁹ ⁊ modis tanq̃ fulgore corone. xij. stellaꝝ. Primo q̃dẽ decreuit de⁹ ⁊ voluit vt angel⁹ in sua apparitiõe obseruaret quattuor modos et conditiones honorificos siue dignificos: vt vicȝ apparere deberet ipi ꝟgini.

¶ Primo in humanali specie
¶ Scdo in virili decore
¶ Tertio in iuuenili etate
¶ Quarto in habitus sui radiositate

Secundo quattuor in salutatiõe: vt scȝ

¶ Primo reuerendissime salutaret'
¶ Scdo dignissimo nõie nominaret'
¶ Tertio de diuino ꝯsortio cõmendaret'
¶ Quarto de summo priuilegio magnificaret'

Tertio q̃ȝ decreuit de⁹ q̃ttuor alios modos dignificos obseruari in huius legatiõis executiõe: vt vicȝ

¶ Primo de gratia assecuraret'
¶ Scdo sibi filius dei ꝓmitteret'
¶ Tertio de subuentiõe spũssancti instrueret'
¶ Quarto ad ꝯsentiendũ deo induceret'.

Primus modus ꝯ humane speciei apparicio.

PRim⁹ itaq; mod⁹ dignific⁹ quẽ obseruare debuit angelus ad honorẽ btẽ ꝟginis ⁊ ei⁹ cõceptiõis quo tanq̃ prima stella ꝟgo bñdicta glo riat': dicit' hũane speciei apparitio. Ubi querit' Utrum cõuenieter angelus debuit apparere btẽ ꝟgini in hũana specie magis q̃ in alia. Circa q̃d possis arguere ꝙ debuit apparere in specie serpẽtina: qꝛ dicit Berñ. ꝙ modus repationis debuit fieri ꝑ silẽs mõ ꝯditionis. Sicut ḡ similitudo fuit in hoc ꝙ femina perdidit: femina saluauit. Jta debuit eẽ ⁊ in hoc similitudo: vt sicut angelus malus in specie serpentis decepit: ita et angelus bonus in specie serpentis debuit esse nuncius reparationis. Preterea videtur ꝙ debuit apparere in specie columbina: quia contraria ꝯtrarijs curant': vt dicit Grego. Home. de martyrib⁹: ḡ si deceptio fiebat ꝑ calliditatẽ serpentinã: illuminatio debuit fieri per simplicitatem columbinã. ¶ Jncõtrariũ est cõis doctoꝝ ⁊ totius eccl'ie sentẽtia: qꝛ vbiq; figurat' Gabriel ꝓ hac annũciatiõe in specie hũana in q̃ creditur apparuisse.

Responsio ad questionem.

¶ Ad questionẽ respõdet' ẽm Alber: vbi supra cap. xx. ꝙ angelus apparẽs virgini debuit apparere in humana ⁊ nõ alia specie. Et hoc cõueniebat. Primo rõne dignitatis: quia vt dicit Aristo. li. j. de animalibus. Homo est dignissimum animaliũ. Sed quia ista apparitio fuit complementũ ⁊ dignissima omniũ apparitionum Si ergo alie apparitiones angelorum in veteri testamẽto fiebant in specie humana: vt patet de Abrae facta apparitione et consimilibus: multo magis ista debuit fieri in spetie digniori: scilicet hominis. ¶ Scdo rõne cõfor

mitatis: qꝛ humana species cōformior erat ad christi incarnationē. Vñ et Mattheus euāgelista eo ꝙ plura scripsit de incarnatione dei hoīs: inter aīalia euāgelistas figurātia habet faciē hōīs. Cōueniens ḡ erat ꝙ sicut annūciabaꝶ ꝑ angelū deus fieri homo: ita angelus in hūana specie appareret. ¶ Tertio rōne illuminationis. Beata eñ virgo sensibiliter ab angelo illuminari debuit. Illuminatio aūt sensitiua ad cognitionē fit mediāte locutione: ergo mediū illuminatiōis debuit esse locutiuū: sed nullū sensitiuū est locutiuū nisi hō: ḡ debuit venire in specie humana ⁊ in nulla alia: vtpote sicut nobilissimū intellectiuū erat qđ illuminabat eā interius. s. deus: sic etiā nobilissimū esset sensitiuū qđ illuminabat eā exteriꝰ. s. homo. Et ꝑ hoc soluiꝶ illud incōgruū de specie columbe.

Ad cōtrariū de serpente,

¶ Ad illud aūt de specie serpētis. Rñdeꝶ. ꝙ extͣ ordinata fuit species serpētis ad deceptionē Gene. iij. Sed ⁊ serpens erat callidior cunctis animātibus terre: non debuit esse instrumentū illuminationis. Hec Alber. Vñ patet ꝙ ꝓpter hominē huius sacratissime conceptiōis debuit angelus in specie humana apparere. Cap. ij.

Secūdꝰ honor viriꝶ forme ꝺcoratō

SEcūdus honor diciꝶ virilis forme decoratio. Nā non debuit angelus apparere in forma femine: sed in forma viri. Primo ꝓpter dignitatem: qꝛ masculus naturaliter est dignior femina. j. Politico. Secūdo ꝓpter cōformitatē ad christi incarnationē qui annūciabaꝶ venturus in virili sexu tanq̄ꝫ perfectiori. Tertio ꝓpter illuminatiōis opportunitatē: qꝛ eñ debuit beatā virginē angelus illuminare: sexus autē femineus nō est illuminatiuus: sed magis illuminabilis. Iuxta illud Apl'i. Mulieres in eccl'ia taceant: sed domi interrogent viros: ḡ ⁊c̄. Et ꝙ sic apparuerit: claret et confirmaꝶ ꝑ virginis turbationē. Vñ sup illud. Que cuꝫ audisset turbata est. glo. dicit. Propriū est virginum ad omēs viri pauere occursus. Et etiam qꝛ in omibus apparitionibus que fuerant in veteri lege angelus legiꝶ apparuisse in forma virilis sexus: ergo propter honorē huius multo magis. Hec Alber. Cap. iij.

Tertius honor iuueniꝶ etatꝫ ꝑfectio

TErtius honor: iuuenilis etatis ꝑfectio. Nam iste angelus ꝓ hac annūciatione nō debuit apparere in specie puerilis vel etiā senilis etatis: quia senex inquantū hmōi dicit defectū: similiter et puer. Iuuenis aut dicit nouitatē cū ꝑfectione. Cuꝫ igiꝶ hic annūciabaꝶ ille qui fuit nouus ꝭm humanitatē: et perfectus ꝭm deitatem: ergo debuit angelus in specie iuuenili hic apparere. Unde Dionysius dicit ꝙ iuuenile significat innouantis ⁊ semper vitalis virtutis perfectionem. Hec Alber. Cap. iiij.

Quartꝰ honor habitus radiatio.

QUartus honor diciꝶ habitus radiatio. Nā nō decuit angelū apparere in alia veste q̄ꝫ candida: clara et luminosa: vt sic magis honorificareꝶ hec sacra ꝯceptio. Et hoc quidē. ¶ Primo propter angelum ipm nunciantē: qꝛ candor vestis innocentiā designat angeli. Non cōgruit ergo angelo vestis alba simul ⁊ rubea: qꝛ cum innocentia nō est aptus habere passionem quā significat rubedo: iuxta illud Esa. lxiij. Quare rubrū est vestimentū tuū: qđ dicitur de christo ꝓpter passionē: ergo debuit angelus habere vestē pure albam ⁊ radiosam ꝓpter glorie celestis lumē significandū.

Secundo

¶ Secūdo ꝓpter ipsam virginē concipientē cōueniebat vestis clara: quia ipsa sine peccato fuit ⁊ sine peccato concepit eū qui peccare nō potuit: ⁊ ideo totū album ⁊ nil de nigro colore qui maculā designat habere debuit. Nec debuit habere rubricatā vel bicoloratā vestem: quia virgo beata sine libidinē concepit ⁊ sine dolore peperit verū lumen mundi: qui illuminat omnē hominē venientē in hūc mundū Ioan. j. ergo tm̄ albam ⁊ radiosam ac lumine cādentem vestem angelus habere debuit.

Tertio

¶ Tertio ꝓpter christum aduenientē: qꝛ eñ ille annūciabaꝶ qui nos a culpa purificabat ⁊ celesti luci restituebat: qui etiaꝫ lux vera de luce. id est deo patre ꝓcedit. Deus eñ lux est: ⁊ tenebre in eo nō sūt vlle. j. Ioā. j. Iō clarissima ⁊ purissima ac lucidissima veste hic nūciꝰ appere debuit. Qđ si dicas. Christus annūciabaꝶ q̄ passurus erat ⁊ moriturꝰ: ideo debuit habere aliq̄d de rubeo et pallido colore ad illud designādum. Rñdeꝶ ex autoritate beati Diony. ꝙ oīsis apparitio debet visibiliter declarare illud inuisibile qđ primo et principaliter ac ꝑ se annūciatur vel intendiꝶ: ergo cū iste angelus primo et principaliter nō intēdebat nūciare nisi incarnationē: non debuit habere vestē rubricatā: sed tm̄ albam. Hec Alber. vbi. s̄. ca. xxvij. Cap. v.

Quintꝰ honor reuerenda salutatio

Uintus honor: ⁊ quo ad secundū quaternariū primus: diciꝶ reuerēda salutatio: quia angelus apparēs salutauit beatā virginē salutatiōe reuerēdissima a deo missa: dicēs. Aue tāta quidē reuerētia ꝙ vt pie crediꝶ angelus genua humilime flexerit ad hoc verbū corā bñdicta virgine: vtpote corā tali ⁊ tanta domina q̄ mox futura erat dei mater: regina celi: ⁊ domina angeloꝝ omniū ac hominū. Et hoc ꝓbabile est ex vniuersali eccl'ie ꝯsuetudine: qꝛ in tota eccl'ia solitū est sic ꝑ imagines figurari: ꝙ vicꝫ angelus genuflexo virginē benedictā salutauerit. Deniq̄ꝫ quāte sit reuerētie isto verbo salutasse virginē. s. Aue: patet ex eius interꝑ̄tatione: qꝛ diciꝶ Aue quasi sine ve. Vñ in hoc salutata est ꝟgo de summa excellētia immunitatꝫ ab omi ve. s. nature: culpe ⁊ pene.

Aue interꝑ̄tatio.

Nature inquā: qꝛ vt dicit Berñ. erat sine corruptione fecūda: sine grauamine grauida: ⁊ sine dolore puerpera. Itē culpe: qꝛ erat sine ve culpe venialis: mortalis et originalis: vt infra ostendeꝶ. Deniq̄ꝫ sine ve pene: que est in seꝑatiōe corꝑis ⁊ anime: qm̄ sine dolore mortua est et sine incineratiōe vel putrefactiōe. ¶ Preterea. Secūdo querit: quāte sit reuerētie hoc ꝟbo Aue virginē salutasse: clarescit ex eius designatione. Nā cōuerso hoc nōie Eua ꝑ lr̄as Marie dictū est Aue: ad designanduꝫ ꝙ vicꝫ in benedictionē Marie: Eue maledictio vertebaꝶ. Plura de hoc infra diceñ cū de salutatiōe ageꝶ. ¶ Deniq̄ꝫ Tertio q̄nte reuerētie fuerit isto verbo salutasse ꝟginē: clarescit ex ꝟginis ꝑturbatiōe. Nā cū audisset hāc salutationē turbata est: nō q̄dem de visione angeli: vt dicit Lyra. q̄a solita erat videre angelos: sed qꝛ ipa btā ꝟgo p̄ nouitate huius salutatiōis ⁊ excellētia se indignā ex humilitate reputans tante salutatiōis: turbata est in sermone angeli: et cogitabat q̄lis ⁊ quāte excellētie esset ista salutatio: vt habeꝶ Lu. j. ca. Decreuit igiꝶ ꝺs hac salutatiōe inaudita digne venerādā honorari virginē ab angelo ob eius dignissimā conceptionē. Cap. vj.

Sextus honor dignissima noīatio.

SExtus honor diciꝶ dignissima nominatio: cuꝫ scꝫ dixit āgelus. Gr̄a plena. Propterea q̄ppe vt dicit Alber. sup Missus est. ca. lxvij. angelꝰ nō apposuit in hac salutatione nomē ꝓpriū Marie: vt diceret Aue Maria: qꝛ dignissime salutandam hoc nouo dignitatis nomine. scꝫ gr̄a plena eā nominare voluit: quatinus ꝑ immutationē nōis ꝑmutatio status significareꝶ ⁊ eminētia dignitatis. Nam in collatiōe magnarū dignitatū solet fieri mutatio nominū: vt ptꝫ in papa qui q̄ñ creaꝶ: alio nōie noīaꝶ. Vñ ⁊ saluator hoc obseruando dixit ad Petrū. Simon Ioannis tu vocaberis cephas. Hinc est ꝙ angelus vt magis honoraret virginē: pro ꝓprio nōie scꝫ Maria: nomē nouū ex dei volūtate imposuit. scꝫ Gr̄a plena: iuxta illđ Esa. lxij. Vocabitur tibi nomen nouū qđ os dñi noiauit. Qꝛ si dicas hoc nomen gr̄a plena nō ꝓprie cōuenire beate virgini: sꝫ etiā alijs. Dico ꝙ hoc nomen gr̄a plena ita circūlocutiuū est ꝓprij nominis beate virginis et ꝑsone ipsius ꝙ nulli alij proprie cōuenit: neq̄ꝫ deo neq̄ꝫ creaturis ꝭm ꝙ plenitudo gr̄e intelligiꝶ susceptiue. Deus eñ nil gratie susceptiue habet: sed potius datiue ⁊ fontaliter. Nulla etiā alia creatura p̄ter beatā virginem plena est gr̄e susceptiue: que sola tantū gr̄e recepit ꝙ pura creatura plus recipe nō potuit. Unde ei hoc ita propriū fuit ꝙ angelus ei illud ꝓ ꝓprio nomine imposuit propter significandā excellentiā sue dignitatis. Hec ille vbi. s̄. Cap. vij.

Septimꝰ cōsortij diuini cōmendatio

SEptimus honor exhibitus btē virgini ab angelo salutante diciꝶ ꝯsortij diuini cōmendatio. Nā statim vt salutauit eā angelus cōmēdauit de diuio ꝯsortio. i. ꝙ ipa deū secū hr̄et sup oēs sctōs: cū dixit. Dñs tecū. Ex q̄ ptꝫ btē ꝟginis dignitas: vt quodāmō sub sua volūtate hr̄et deū: quē ⁊ hr̄et filiū. Vñ Berñ. sup Missus est. dicit sic. Licet sit deꝰ cū oibus sctis: excellētius tm̄ cū Maria: cū qua vtiq̄ꝫ tanta ꝯsensio ei fuit vt illius nō solū voluntatē: sed sibi etiā carnē ꝯiun

geret: ⁊ de sua carne virginea vnus chr̄s fieret. Ait itaq̄ angelus. Aue gr̄a plena dn̄s tecū. Nec tm̄ dn̄s fili⁹ tecū: sed etiā dn̄s sp̄ūsctūs tecū: de q̄ ꝯcipies: ⁊ dn̄s pat̄ inquā tecū: qui suū filiū facit ⁊ tuū: ⁊ filius tecū: q̄ se tibi dedit in filiū: sumēs ex te carnē. Itē Maximus ep̄s dicit. Dn̄s tecum in mente: tecū in vētre: tecum in vtero: tecū in auxilio. Et sic patet. Capitulū. viij.

Octau⁹ honor singularꝫ priuilegij magnificatō

Octauus honor dr̄ summi ⁊ singularꝫ priuilegij magnificatio: cū subdidit dicēs. Bn̄dicta tu in mulierib⁹. Ecce quātus honor ab angelo Marie deferṫ: cū inter oēs mulieres excellētius bn̄dicta fore p̄dicaṫ ⁊ magnificaṫ. Voluit aūt deus vt angelus sic eā in salutatiōe honoraret bn̄dictā sup oēs fore p̄nunciando: q̄tenus bn̄dictionē quā prima mulier ꝑdidit ipsa ꝟgo benedicta reperisse ꝑ suū salutiferū ꝯceptū: toti mūdo quoq̄ intulisse gauderet. Vn̄ Hiero. in sermone ď assumptione dicit. Vere bn̄dicta tu in mulierib⁹ que viris et mulieribus benedictionē ꝓpinasti. De his partibus salutationis infra latius. Cap̄. ix.

Nonus gr̄e assecuratio.

Nonus honor qui et primus tertij q̄ternarij dr̄ gr̄e assecuratio. Cū em̄ vidisset angelus beatā virginē pre hūilitate pauere ⁊ turbatā fore de salutatiōe insolita et tāta sui exaltatiōe: qm̄ nil mirabili⁹ est vere hūiliati se q̄ sua exaltatio. Et ꝙ ꝑ hūilitate ꝓfunda qua se nil esse reputabat apud deū: indignā tanto bn̄ficio iudicaret: statim eam de gr̄a dei et honore isto dignā fore assecurauit ⁊ ꝯfortauit di. Ne timeas Maria: inuenisti gr̄am apud deū. scꝫ nō solū ꝑ te sed ꝑ toto gn̄e hūano. Hec Nico. de lyra in postilla. Cap̄. x.

Decimus diuine p̄lis repromissio.

Decimus honor dr̄ diuine prolis repromissio. vn̄ subdiṫ. Ecce ꝯcipies in vtero ⁊ paries filiū: ⁊ vocabis nomē ei⁹ Jesum. Nō dicit: impones q: hoc nomē fuit impositū a deo p̄re eternalit̄ sequiṫ. Hic erit magnus. Semꝑ quidē fuit magnus deus sed futurus erat magnus hō ⁊ magnus ꝓpheta. Luce. x. Propheta magnus surrexit in nobis: subdiṫ. Et filius altissimi vocabiṫ: ⁊ dabit illi dn̄s deus sedē Dauid p̄ris eius Hic angelus nō loquiṫ de regno tp̄ali Dauid: q: chr̄s temporalit̄ nō regnauit sup sedē. i. thronū Dauid. Joā. xviij Regnū meū nō est de hoc mūdo: sed loquiṫ de regno spirituali ⁊ celesti: q̄d figuratū fuit ꝑ regnū Dauid tp̄ale: sicut ⁊ celestꝫ hierl̄m ꝑ tp̄alē. Vn̄ ⁊ subdiṫ. Et regnabit in domo Jacob. i. sup electos. Nō dicit: in domo Abrae: vl̄ Jsaac: q: de domo Abrae ⁊ Jsaac aliqui fuerūt reprobati: sicut Hismael ⁊ Esau: sed in domo Jacob om̄es eius filij a sanctis doctorib⁹ inter electos sunt cōputati: q: etsi aliqui eoꝝ peccauerūt: tn̄ egerūt penitētiā. Et regni ei⁹ nō erit finis: q: christus nō solū inquantū deus: sed etiaꝫ inquantū hō regnabit in eternū sup oēs angelos ⁊ hoīes Hec Nicol. de lyra. Patet igiṫ Marie honor ď tanti filij repromissione Capitulū. xj.

Undecimus mirifice conceptōnis instructio.

Vndecimus honor dicit mirifice ꝯceptionis instructio. Nam statim q̄siuit Maria ab angelo Quō fiet istud qm̄ virū nō cognosco. i. nō cognoscere ꝓpono. Jam q̄ppe vouerat ꝟginitatē: vt dicit Augu. sup hoc passu. Et ď hoc angelus eā instruēs dixit. Sp̄ūsctūs supueniet in te. Glo. i. nō ꝯcipies hūano semine: sed sp̄ūsct̄i ꝟtute ⁊ ope: sequiṫ. Et virtus altissimi obūbrabit tibi. i. dei filius q̄ est dei p̄ris sapia et virtus. j. Coꝝ. j. Obūbrabit tibi: q: sub vmbra carnis latebit virt⁹ diuinitatis. Hec Nicolaus de ly. Ecce quātus honor Marie deferṫ cū de sp̄ūsctō cōcipe p̄dicatur: virginitatis gl̄ia mirifice ꝑmanente. Cap̄. xij.

Duodecim⁹ meritorij cōsensus inductio.

Duodecim⁹ honor: meritorij ꝯsensus inductio. Nā angelus induxit btām virginē ad ꝯsentiendū fide deo. Primo ꝑ exemplū: cū dixit. Et ecce Elizabeth cognata tua: ⁊ ip̄a ꝯcepit filiū in senectute sua: ⁊ hic mēsis est sextus illi q̄ vocaṫ sterilis. i. iam habet sex mēses vt ei⁹ ꝯceptus sit certus: ita ꝙ occultari nō possit. Secūdo induxit ex insinuatōe diuine om̄ipotētie di. Quia nō erit impossibile apud deū oē verbū id est. oīa pōt deus q̄cunq̄ voluerit ⁊ quōcūq̄ etiā supra naturā vel ꝯtra facere voluerit. ¶ Audita aūt oīpotētia dei cui maxime fides innititṫ: statim assensit virgo ⁊ dixit Ecce ancilla dn̄i ⁊c̄. Mox q̄ꝫ ad hec ꝟba dei filiū ꝯcepit sacro vtero. Jn hoc certe magnus honor virgini deferṫ cū eius cōsensus exigiṫ ꝑ totius hūani gn̄is salute ⁊ filij dei incarnatiōe. Ex hoc etiā p̄ꝫ maximū esse ꝟginis bn̄dicte meritū: cū vnico isto ꝯsensu maius meruerit q̄ totus mūdus ⁊ oēs sancti ac angeli dei. scꝫ matrē se esse dei: reginā celi: dn̄am mūdi: ⁊ sup oēs exaltari. O itaq̄ virgo supbn̄dicta q̄nto honore te magnificemus: quid in laudē tuaꝫ dicere ex equo valemus q̄ a deo es summe honorata: ab archāgelo officiosissime ⁊ dignissime es salutata. O regina celi q̄ tibi gr̄aꝝ iura referamus: cū ꝑ te habem⁹ q̄cq̄d gr̄e q̄cq̄d sperꝫ salutꝫ habem⁹: ꝑ tuū sacrū ꝯsensuꝫ di misericordiā suscepimus: ⁊ dn̄m nostrū Jesum chr̄m verū dei filiū nr̄e nature participē ꝯcepimus. Lu. ḡ o dn̄a gl̄ia nostra: tu spes: vita ⁊ dulcedo nostra ⁊c̄. De ista angelica annunciatione et bn̄dicte virginis sacratissima ꝯceptiōe deuotā contemplationē habes infra in hoc codē libro: vbi ageṫ de dominica conceptione.

¶ Jncidentalis pars quarta de angelice salutationis a nobis frequētatiōe ⁊ cōmendatione.

Salutate Mariā que multūꝫ laborauit in vobis. Verba sunt ap̄li Rom̄. vl. ca. Que quidē verba optime ꝯcordāt exhortationi qua om̄is pp̄l's christianus ammoneri videṫ ad salutandū btām virginē dei genitricē Mariā: frequētando salutationē angelicā. ¶ Jtem aliud thema pōt etiā pro hoc sermone applicari. scꝫ Jngressus angelus ad eā. scꝫ Mariā: dixit Aue gr̄a plena ⁊c̄. Lu. j. ⁊ i euāgelio. scꝫ hodierne solennitatis. Nimirū q: angelus beatā Mariā sic salutauit: ⁊ nos debemus eā salutare. Jn q̄bus ꝟbis tria facere videṫ ap̄ls. ¶ Prio nēpe hortaṫ vt salutem⁹: cū dicit. Salutate: vt insinuet ꝑ eius salutatiōnē fructū multiplicē ꝓuenire. ¶ Scd̄o insinuat quā salutem⁹ cū subdit: Mariā. Nā licet ad lr̄am ap̄ls ibi loquaṫ de quadā fideli femina que vocabaṫ noīe Maria: q̄ quidē multū laborauerat ad reducēdū fideles romanos ad ꝯcordiā: ipsa em̄ discordiā eoꝝ retulit ad ap̄l'm vt eos ad ꝯcordiā reuocaret: sicut notat Gorra sup hoc passu. Verūtn̄ multo magis salutāda est a christicolis Maria dei mr̄ que maximā fecit ꝯcordiā inter deū ⁊ genus humanū. Proterea ap̄ls ¶ Tertio subdit debitū q̄re vicꝫ salutemus ⁊ salutare debemus merito: q: multū inquit laborauit in vobis. Vere btissima ꝟgo multū i nobis laborauit: cū chr̄m deū nr̄m aluit: fouit: balneauit: in egyptū portauit et reportauit. Jtē multū laborauit cū in tota chr̄i Jesu vita seipam ad oīa ei⁹ s̄uitia debita hūilē ancillā exhibuit. ¶ Prio multū laborauit cū i hora passiōis gladiū dolorꝫ q̄ ei⁹ aiaꝫ pertrāsiuit ꝑ nr̄a vtilitate patiētissime tā quo ad filiū q̄ quo ad se ⁊ libētissime ꝑtulit. ¶ Deniq̄ multū laborauit et laborare nō cessat apud deū ꝑ nobis tanq̄ fidelissima aduocata intercedēdo. ¶ Quāto igiṫ honore salutāda est q̄ tāte salutis bn̄ficia nobis p̄stat. Jdcirco Nicolaus Gorra sup p̄missō thematis passu dicit. Si inq̄t illa Maria salutāda erat quā ap̄ls salutari admonebat q: multū laborauerat: quāto magꝫ bn̄dicta ꝟgo Maria q̄ sup oēs viros ⁊ mulieres ꝑ nr̄a salute laborauit. Dicat ḡ ap̄ls oībus christicolis: dicā ⁊ ego p̄dicator oib⁹ audiētib⁹. Salutare inquā: salutate Mariā dei matrē q̄ multū laborauit ꝑ oim nr̄m salute. Sed quā salutationē ei offerre digniorē possum⁹ nisi eā qua angelus ip̄am salutauit: quā de celo attulit dicēs. Aue Maria gr̄a plena dn̄s tecū ⁊c̄.

¶ Volētes itaq̄ in hoc sermone de hui⁹ angelice salutationis exhortatiōe ac frequētationis ꝓuocatione loqui tria mysteria notari libeat.

Primū mysterium inductionis.

Secundū mysteriū qualificationis.

Tertiū mysteriū cōmendationis.

¶ Primus articulus ꝙ q̄libet fidelis induciṫ ad salutatiōnē angelicā dicendā sepius pro beate virginis honore quattuor rōnibus. Capitulū. j.

De inductione ad salutatiōnē angelicā dicendā. primo ex cōgruo.

Primū mysteriū diciṫ inductiōis. Ois q̄ppe christicola induciṫ vt frequēter bn̄dictā ꝟginē Mariā salutet angelica salutatiōe tanq̄ sūmo honore dignā p̄cipue q̄ttuor rōnib⁹.

Primo ratione congrui.
Secundo ratione debiti.
Tertio ratione exempli.
Quarto rõne emolimenti.

[Tria gña q̇bus salutatiõnẽ impẽdimus.]

¶ Primo rõne congrui. Nam tria sunt genera q̇bus maxime congruũ ⁊ honestissimũ est salutationis iura impendere videlicet amicis: beneficis et dominis.

¶ Primo quidẽ amicis ob amicitie signũ ⁊ fomentũ: q² vt dicit Aristo. ix. Ethico. Amicitia fouet̃ ⁊ auget̃ colloquijs bonis ⁊ bonoꝝ impẽsis. Nã amicus amicũ ex amore cogit̃ salutare. Vñ saluto interꝑtat̃ quasi salutẽ opto: qđ est amicoꝝ. [Saluto] Sed qm̃ ipsa beata virgo est amica imo amicissima christicolis: q² nos oẽs fideles multũ diligit et sup oẽs post christũ: vtpote q̃ est sup oẽs gr̃a ⁊ diuina charitate plena. Vult q̄q₃ ⁊ ab oibus nobis amari tanq̃₃ dei mr̃ ⁊ oĩm nostrũ aduocata ac mediatrix. Hinc Ecci. xxiiij. Ego mater pulchre dilectiõis. i. q̃ pulchre diligo ⁊ pulchre amari volo: g̃ merito est a nobis freq̄nter salutãda.

[Scđo Bñficijs.]

¶ Secũdo impẽdẽda est salutatio beneficijs ob gratitudinis signũ. Quia aũt btã virgo est sup oẽs benefica gñi hũano: vt dicere possit genus hũanũ: illud Sap̃. vij. Venerũt mihi om̃ia bona pariter cũ illa: q² om̃ia nobis bona ꝑ virginẽ ꝓstita sunt: vt dicit Anſ. Idẽ ⁊ Bern̄. Nil inquit in nobis boni voluit deus haberi qđ nõ ꝑ manus Marie trãsierit: g̃ merito est salutanda.

[Tertio prelatis.]

¶ Tertio impẽdenda est salutatio dñis ⁊ ꝓlatis. Vñ. viij. Ethico. Maioribus debet̃ honor. scʒ in signũ reuerẽtie tanq̃₃ ministris dei ⁊ eius in hoc mũdo figurã gerẽtibus: ꝓpter qđ ⁊ ipsi dij dicunt̃. Exo. xxij. Dijs nõ detrahes: ⁊ pricipi ppl̃i tui nõ maledices. Ipa aũt bñdicta ꝟgo est dña totius mũdi Vñ Ecci. xliiij. In om̃i pplo ⁊ in om̃i gẽte primatũ tenui supboꝝ ⁊ sublimiũ colla ꝓpria ꝟtute calcaui. Ex q̃ auctoritate colligit̃ ꝙ ipa sit dña celestiũ: ideo dicit̃: in om̃i populo. Itẽ ꝙ sit dña totius terre mũdi: ideo đr: ⁊ in oi gẽte. Deniq₃ ꝙ sit dña etiã inferoꝝ: q² supboꝝ. i. demonũ: ⁊ sublimiũ. i. dãnatoꝝ quorũ supbia ascẽdit sp: colla calcauit: iuxta illđ Geñ. iij. Ipsa cõteret caput tuũ. Cap̃. ij.

[Secũdo rõne debiti inducimur.]

Secundo inducimur ad salutandũ btãm virginẽ frequẽter rõne debiti. Nã debitorie obligamur salutare benedictã virginẽ triplici iure.

¶ Primo ex iure diuiali q̇ ꝓceptũ est Exo. xx Honora patrẽ ⁊ matrẽ. qđ maxime accipit̃ de pr̃e spũali id est. deo: ⁊ matre spũali. scʒ btã ꝟgine. Vñ Aug. Amandus est generator. i. pater carnalis: sed ꝓponẽdus est creator. i. deus. Ita silr̃ honorãda est mater carnalis ⁊ salutanda: sed multo magis mater spũalis Maria. ¶ Scđo ex iure canonico: q² vt đr. xij. q. ij. c. viij. Ingratitudo auctoritate canonũ ⁊ legũ culpat̃. Itẽ. xxij. q. vij. de forma. circa finẽ. Pro ingratitudine demeret̃ hõ priuari acceptis bñficijs ⁊ indignus haberi accipiẽdis. Vt g̃ bñficia btẽ ꝟginis q̇b⁹ ꝯtinue fouemur nõ amittam⁹ ⁊ indignos nos habẽdos ne reddam⁹: tenemur grati esse: qđ facim⁹ eã salutãdo ⁊c̃. ¶ Tertio ex iure philosophico: q² vt hr̃. viij. Ethi. ꝑ Aristo. Marie tenemur dijs: mgr̃is ⁊ parẽtibus q̇bus equalẽs reddere nõ possum⁹. Sicut igit̃ tenemur deo: sic matri dei ꝑ quã deũ ꝓpitiũ habemus. Itẽ si tenemur mgr̃is tꝑalibus: multo magis mr̃i dei q̃ est magistra fidei nr̃e. Deniq₃ si tenemur parẽtibus: marie ꝟgini bñdicte que est parẽs nr̃a ꝑ quã renati sum⁹ ad celestẽ vitã. Vñ ipsa dicit̃ mater nr̃a spũalis ſm Bern̄. sic dicentẽ. O felix Maria tu mater dei: tu mater rei: tu mr̃ iudicis: tu mater exulis: cũ sis mater vtriusq₃: sustinere discordiã inter tuos filios. i. chr̃m ⁊ nos nequis. Cap̃. iij.

[Tertia inductio Ratiõe exempli.]

Tertio inducimur ad salutandũ btãm ꝟginẽ rõne exẽpli: qm̃ plrima ⁊ solẽnissima exẽpla nobis prebent̃ vt eã salutare debeam⁹. ¶ Primo quidẽ exemplũ salutãdi ꝓbet angelus q̇ eã salutauit in oratorio. ¶ Secũdo exẽplũ ꝓbuit Elizabeth q̃ eã salutauit. Vñ ⁊ ꝟba ei⁹. scʒ Bñdictus fructus vẽtris tui: huic salutationi ab eccl̃ia adijciunt̃. ¶ Tertio exemplũ ꝓbuit Joãnes baptista in vtero adhuc mr̃is sue existens qñ exultãdo eã salutauit: ⁊ eius filiũ. i. dñm Jesum exultatiõis motu adorandũ declarauit. Vñ Lu. ij. Ecce em̃ vt facta est vox salutatiõis tue in auribus meis exultauit infans in vtero ⁊c̃. ¶ Quarto exemplũ ꝓbuit chr̃s q̇ eã salutauit cũ post mortẽ resurgẽs ei apparuit dicẽs. Salue sancta parẽs ⁊c̃. vt dicũt deuoti doctores. Itẽ cũ eam salutauit in celũ assumẽdo ⁊ occurrẽdo. iij. Reg. ij. Surrexit rex in occursum matris et adorauit eam. ¶ Preterea exẽplũ ꝓbent oẽs scti ⁊ electi dei q̇ salutauerũt btãm virginẽ dũ essent in hoc mũdo: ⁊ salutãt nũc in celo: iuxta illud Apoc. iiij. Adorauerũt deũ mittentes coronas suas añ sedẽ dei ⁊ agni. i. corã btã ꝟgine q̃ est sedes dei. O igit̃ hõ stude salutare bñdictã virginẽ. Cap̃. iiij.

[Quarto inducimur Ratione emolimenti ⁊ vtilitatis.]

Quarto inducimur ad salutandũ frequẽter beatã virginẽ rõne emolimenti ⁊ vtilitatis. Nã ex ista salutatiõe acquirũt hoies fructũ. Et q̇dẽ ¶ Primo generalitet oẽs salutãtes btãm virginẽ acquirũt fructũ resalutatiõis. Cũ em̃ ipsa sit virgo humillima: nõ dedignat̃ resalutare se salutãtes. vñ Ecci. xv. Obuiabit illi q̃si mater honorificata: obuiabit inquã auxilijs opportunis: si nos obuiauerim⁹ ei sanctis desiderijs ⁊ deuotis salutatõibus. Quibus aũt bonis ipa resalutat suos salutãtes: ibidẽ describit̃ cũ subdit̃. Cibabit illũ pane vite ⁊ intellectus ⁊c̃. Ecce primũ bonũ qđ ꝓstabit btã virgo se salutãtib⁹: sequit̃. Et firmabit̃ in illo ⁊ nõ flectet̃. Ecce secundũ bonũ. scʒ donũ ꝑseuerãtie ⁊ fortitudinis: sequit̃. Et exaltabit illũ apđ ꝓximos suos. scʒ exaltatione celestis gl̃ie. Ecce tertiũ bonũ. Et subiungit̃. Et noie eterno hereditabit illũ dñs de⁹ nr̃. Ecce q̃rtũ bonũ ¶ Secũdo iusti ⁊ scti hoies ex ei⁹ salutatiõe acq̇rũt gr̃e repletionẽ: spũalẽq₃ exultationẽ: ⁊ sctĩtatis augmentationẽ. Qđ figuratũ est in mysterio Lu. j. vbi vicʒ legit̃ ꝙ cũ Maria salutasset Elizabeth: illaq₃ resalutãdo eã suscepisset: repleta est statim Elisabeth spũsctõ: ⁊ exultauit infans in vtero ei⁹: ⁊ sctificat⁹ est Joãnes ⁊c̃. ¶ Tertio q̇₃ pctõres ex hac salutatõe acq̇rũt pctõꝝ purgationẽ ⁊ gratiã ac miscđiam: qm̃ cũ ipsa sit mater gr̃e ⁊ miscđie: nõ dubiũ q̇n ipam deuote salutãtib⁹ donet gratiã ⁊ miscđiam. Si em̃ ioculator ad mẽsam diuitis cantauerit: nunq̇t ei cibus negabit̃? quãto magis q̃ carmẽ hoc angelicũ ⁊ bñdicte virgini sũme iocundũ ⁊ acceptũ salutatiõe deuota cecinerit: exenia ei a btã ꝟgine gratiarũ ⁊ donoꝝ largient̃.

[Peccatores pctõrũ purgationeʒ ex frequẽti salutatione.]

Deniq₃ si diligẽter singula ꝟba huius salutatiõis põderamus: compimus ꝙ ꝑ oia eius ꝟba aliq̇d mali effectus qđ in hoie facit pctm̃: repelli insinuat̃: ⁊ aliq̇d ꝑ ꝯtrariũ boni et vtilitatis induci vl' acquiri. ¶ Nã primo ꝑ pctm̃ aia maculat̃ ⁊ ve eterne dãnatiõis incurrit̃: q² vt đr. ij. sent. dist. xlij. c. v. Pctm̃ mortale est qđ obligat ad mortẽ eternã. Huic ꝯtrariatur Aue. i. sine ve. Accedat g̃ pctõr ad btãm ꝟgine ⁊ dicat Aue: si vult eius ꝓcibus liberari a dãnatõis ve. ¶ Scđo ꝑ pctm̃ cor occecatur ⁊ obtenebrat̃ Sap̃. ij. Excẽcauit eos malicia eoꝝ. Cui ꝯtrariat̃ hoc qđ addit̃. Maria. i. illuminatrix. Si vis g̃ illũinari o pctõr: dic Aue maria. ¶ Tertio ꝑ pctm̃ incurrit̃ dei inimicitia. vñ Aug. Scio deũ inimicũ esse om̃i criminoso ⁊c̃. Cõtra hoc est qđ dicit̃: gr̃a plena. Si vis g̃ gratiã: saluta ꝟginẽ benedictã gr̃a plenã: vt merearis de ei⁹ plenitudine accipe. ¶ Quarto ꝑ pctm̃ hõ a deo elõgat̃: q² lõge a pctõrib⁹ salus: teste ps̃. Cõtra hoc est qđ addit̃: dñs tecũ. Qui vult g̃ appropinq̇re deo: accedat ad salutandũ btãm ꝟginẽ đi matrẽ.

[Pcti dãnuʒ]

¶ Quinto ꝑ pctm̃ maledictio incurrit̃. Ps̃. Maledicti q̇ declinãt a mãdatis tuis. Cõtra hoc est qđ đr Bñdicta tu in mulierib⁹. Si vis euacuari a maledictiõe accede ad virginẽ que sup oẽs bñdicta: viris ⁊ mulierib⁹ bñdictionẽ ꝓpinauit: vt đt Augu. ¶ Sexto ꝑ pctm̃ hõ a fructu meriti incarnatiõis passiõisq₃ christi expoliat̃ ⁊ a diuina visione sepatur. Esa. xxvj. Tollat̃ impius ne videat gloriã dei. Cõtra hoc subdit̃. Et bñdictus fructus vẽtris tui Jesus. O igitur q̃cũq₃ aia siue fidelis ⁊ deuota: siue peccatrix: accede ad virginẽ salutandã ꝑ Aue Maria: sciens q² resalutaris ab ea totiẽs quotiẽs eã salutas: imo ⁊ oscularis. Audi Bernardũ dicentẽ. Est tibi o virgo Maria q̃si osculũ audire salutationẽ angelicã: q² totiẽs a btã oscularis quotiens ꝑ Aue salutaris. Hec ille. vt đr in Speculo ꝟginis libro sic nominato. Vis igitur o pctõr fructũ salutis eterne acquirere in meritis christi: accede ad Mariã salutandã: Vñ ipa clamat ꝑ sapientẽ Eccl̃. xxiiij. In me inq̇t oĩs gratia vie ⁊ ꝟitatis: in me om̃is spes vite ⁊ virtutis. Trãsite ad me oẽs qui ꝯcupiscitis me: ⁊ a generatiõibus meis

adimplemini. O verbũ dulce: o verbum spei ꝯfortatiuũ. Trãsite inquit ad me oẽs. Nullũ excipit: sed oẽs: iustos et pctõres: viros ⁊ mulieres: paruulos ⁊ magnos dulcit' btã ꝟgo inuitat ad se honorandũ: ad se salutandũ: ⁊ eius patrocinia implorandũ. Trãsite inquit de huius mundi ꝓcellosa ac fallaci spe ac ꝯfidẽtia. Trãsite: ista caduca et vana ꝑtergrediẽdo ⁊ cõtẽnendo. Sed quo? Ad me vtiqꝫ dei veri matrẽ reginã misc'die honorificandã et iuocãdã in q̃ ois gr̃a: oĩs spes salutꝫ. Secure vos meis suffragijs ⁊ meis auxilijs cõmittite oẽs ꝯcupiscitꝫ sincera deuotõe me: hoc est: meũ fructũ saluificũ. Me inquã oĩs boni matrẽ: et adimplemi ⁊c̃. Miraculũ. ¶ Ut aũt magꝫ ꝯfirmemus ꝙ salutare bñdictã virginẽ angelica salutatiõe sit ꝓutile ⁊ fructuosissimũ hoĩ: libeat narrari. Miraculũ q̃ddã qð refert Ans. in tractaculo miraculoꝝ. Quidã clericus in Carnotensi ciuitate degebat: q̃ licet esset leuis morib⁹ et curis seculi deditus: carnalib⁹ etiã desiderijs vltra modum subiectus: tñ sanctã dei genitricẽ nimis in memoria deuota habebat: ⁊ eam sepissime angelica salutatiõe salutabat. Qui dum ab inimicis ꝑemptus esset: clerici dicte ciuitatis sciẽtes eũ vitã irreligiosam duxisse: extra atriũ cimiterij eundẽ sepelierũt: vbi dũ ꝑ dies triginta iacuisset: beata Maria illius miseria apparuit cuidã clerico dicens ei. Cur ita iniuste egistis cõtra cancellariũ meũ vt poneretis eũ extra cimiterũ vestrũ. Cui interrogãti q̃ suã ei⁹ cancellarius esset: illa ait. Qui inq̃t añ triginta dies a vobis est tumulat⁹ extra atriũ. Nã mihi deuotissime seruiebat ⁊ corã meo altari sepissime me salutabat. Citi⁹ g̃ ꝑgite ⁊ eũ de loco indecẽti auferentes in atrio ponite. Et cũ hec dixissꝫ: vehement' adducti clericti: vultũ defuncti discooperientes: florẽ pulcherrimũ in ore ei⁹ inuenerũt ⁊ linguã eius integrã ⁊ sanã: ⁊ q̃si ad laudandũ nomẽ dñi paratam: ⁊ q̃si in ea Aue Maria floride descriptã. Intellexerũt cũcti qui aderant ꝓpterea hoc ei accidisse qꝛ dei genitricẽ ex suo ore frequenter salutauerat: cuius ⁊ ꝓcibus ac meritis in hora mortis spm̃ bonũ ꝯtritionis ⁊ salutis ꝓmeruerat. Qð certe miraculũ grande nõ solũ ꝓ illo: sed etiã ꝓ nobis fecisse credimus beatã virginẽ: quatinus accendamur in dei amore: ⁊ ipsius beate virginis deuotiõe inducti ad salutandam.

Miraculum

¶ Articulus. ij. qualiter beata virgo a nobis est salutatione angelica honoranda. Cap. j.

Secundũ mysteriũ dicitur q̃lificatõis. Scire quippe ꝑutile est qualiter btã ꝟgo debeat a nobis salutari. ¶ Propt' quod aduertendũ ꝙ quicũqꝫ vult digne bñdictã virginẽ Mariam salutare: debet has infrascriptas q̃ttuor ꝯditiões vel modos obseruare: vt magis possit beate virgini eius salutatio complacere.

Quattuor cõditiões dicẽtis salutatiõnẽ angelicam.

- Prima puritatis.
- Secunda fidelitatis.
- Tertia humilitatis.
- Quarta deuote sedulitatis.

Prima cõditio puritatꝭ.

¶ Prima (inquã) cõditio obseruãda in salutatiõe beate virginis d' cõditio puritatis: qꝛ maculata pctis seruitia vel obsequia nõ sunt deo ⁊ btẽ virgini accepta: iuxta illud Esa. ca. j. Cum extẽderitis manus vr̃as auertam oculos meos a vobis: ⁊ cũ multiplicaueritꝭ oratiõnẽ nõ exaudiã: manus em̃ vr̃e sanguine. i. pctõ plene sunt. Subdit'. Lauamini mũdi estote: auferte malũ cogitationũ vestrarũ ab oculis meis. Quiescite agere ꝑuerse: discite bñfacẽ ⁊c̃. Hec ibi. Qui g̃ vult gratã salutationẽ bñdicte virgini exhibere: debet purificari a pctõ ꝑ cõtritionẽ: ꝯfessionẽ: ⁊ satisfactionẽ: Huicꝫ ratio ꝯcordat: qꝛ cum om̃e aĩal diligat sibi sil'e Ecci. xiij. Exq̃ ipsa est virgo purissima: nõ placẽt ei nisi pura obsequia. Uñ Abachuch. j. ca. Mũdi sunt oculi tui ⁊ respicere ad iniquitatẽ nõ potes. Deniqꝫ huic concordat etiã in exemplo mysteriũ salutatõis angelice. Nã benedictã virginẽ puritate plenã nõ nisi angelus qui est speculũ purissimũ ſm Dionysiũ: digne salutauit. Debet ergo esse hõ tanq̃ alter angelus ꝑ puritatẽ qui digne et gratifice vult benedictã virginẽ salutare. Miraculũ.

Miraculum

¶ Ad hoc refert' miraculũ. Ex quidã vite turpissime nõ desinebat dñam freq̃nter salutare ⁊ laudare. Accidit quadam die ꝙ longũ iter agens ꝑ vastam solitudinẽ nimis famesceret. Cui ad beatã virginẽ cũ lachrymis clamanti vt subueniret: apparuit ei Maria cũ speciosis thobalijs: cibũ afferens delicatũ: sed in scutellis immũdis ⁊ stercore fedatis. Aitqꝫ ad eũ. Comede. Qui rñdit. Cib⁹ quidẽ bonus est: sed eũ nõ possum comedere ꝓpter scutelle fetorẽ et eius immũdicie horrorẽ. Tũc ait ei btã ꝟgo. Tu mihi laudes quas dicis ⁊ salutationes pulchre sunt ⁊ bone: sed qꝛ cor tuũ turpe ⁊ stercorib⁹ pctõꝝ fedatũ est: nõ possum in his delectari. Et hoc dicto euanuit. Ille cõpunctus cepit amarissime flere: et sic ex eo se emendauit. Propterea Ans. dicit. Ante dei genitricẽ Mariã heu pudor iniquitatis in ꝓ̃sentia nitentis sanctitatis. Heu cõfusio immunde consciẽtie in cõspectu fulgentis mundicie ⁊c̃.

Capitulum. ij.

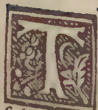
Secũda conditio obseruãda in salutatiõe: d' fidelitatis.

Secunda conditio obseruanda in salutatiõe benedicte virginis dicit' fidelitatis: vt scꝫ eã salutemus fideliter: qð facimus si eã non solũ ore sed et corde ⁊ ope salutamus: al's dicere nobis poterit beata ꝟgo illud Esaie. xxix. Populus hic labijs me honorat: cor aũt eoꝝ lõge est a me. ¶ In huius mysteriũ angelus Gabriel q̃ppe interp̃tat' fortitudo dñi vel fortis: ꝑ qð docemur ꝙ debeamus beatã virginẽ nõ desidiose vel tepide solis motibus labioꝝ salutare: sed fortit' cor nostrũ ⁊ attentionẽ ac affectũ in eius deuotionẽ mãcipare: vt fideliter motus cordis correspondeat lingue et cõcordet in eius salutatione. ¶ Ad hoc referri potest et Miraculũ qð refert Uinceñ. in Specul'. histo. li. viij. ca. cxviij. Ex in ciuitate Tholetana fuit quidã subdiaconus q̃ specialiter deuotionẽ habebat ad sanctã Mariã et ei famulabat' sedule. Cũ aũt quadã die assisteret archipsuli solennia celebranti: venit hora vt legeret' euangeliũ. Et ecce ipse assistens diacono legenti rapt⁹ est in spũ: viditqꝫ supra fenestrã sedentẽ demonẽ in specie simie horrida ⁊ deformi: ⁊ in collo eius cornu scriptoris: charta in sinistra: calam⁹ in dextra: oculisqꝫ directis q̃si curiosus spectator: subinde scriptitabat. Erantqꝫ ibi due mulierculeq̃ ibidẽ inania ꝯfabulantes vt moris est taliũ: interim inde uote ⁊ labioꝝ motibus: corde ⁊ oculo vagantibus Aue maria: et Pater nr̃ dictabãt: et iterũ atqꝫ iterũ adinuicẽ cõfabulabant'. Cũqꝫ ꝓpter multiloquiũ ⁊ dictionũ ac syllabarũ in orõnibus suis recisarũ ac negligẽter omissarũ multitudinẽ defectuũqꝫ cõmissoꝝ nũc medietatẽ. Pater noster in Aue maria saliẽdo vel ecõuerso ꝑ inattentõe: vt talibus solet accidere: iam totũ ꝑgamenũ scriptũ est int⁹ et foris: ⁊ plus volẽti scribere nõ esset locus in ꝑgameno: dentibus ⁊ vnguibus cepit detrahere pellẽ vt dilataret q̃ plus scribere posset: gaudẽs de earũ indeuotiõe et defectuũ multitudine: lapsa e dẽtibus pelle: caput collisit ad parietẽ ⁊ cecidit tanto fragore vt extimaret subdiaconus eccl'iaꝫ corruisse. Risit g̃ subdiacon⁹ vidẽs demõis casum ⁊ leuãs man⁹ plausũ min⁹ discreto cadẽtẽ ꝓsecutus est: q̃ solus cernebat visionẽ: supinde astantibus vniuersis nõ paruũ intulit scãdalũ. Iratus igit' archieps suspẽdit eũ a bñficio ⁊ officio. Ille g̃ intrãs eccl'iaꝫ quandã corã imagine btẽ ꝟginis cepit lachrymabilit' orare. Et ecce vidit ꝙ btã ꝟgo i maiestate ⁊ decore ei astitit ⁊ mellifluis ꝟbis eũ ꝯsolatus est. O q̃̃ iocũdũ ei erat videre gl'iosam faciẽ bñdicte ꝟginis. O q̃̃ dulce erat audire eius ꝟba suauissima. O vere btã talis aĩa que a supbñdicta ꝟgine meruit dulcit' ꝯsolari ⁊c̃. Lõgo igit' ⁊ dulci colloq̃o ꝓ̃habito: tandẽ dedit ei btã ꝟgo ipam ꝯscriptionẽ diaboli ꝑ man⁹ angeloꝝ delatã: vt vicꝫ ꝑ testimonio ꝯferret ad Archiepm̃ et sic btã ꝟgo in alta se recepit. Ille itaqꝫ ad archepm̃ veniẽs et ambas reuelatiões ei manifestãs: in maximã eius gr̃am est recept⁹: ⁊ suo bñficio ac officio restitut⁹. Aduocant' ille mulierculeq ⁊ p'mo negãt sue ꝯfabulatiões et defectus cõmissos: sed ostenso chirographo demonis ꝓ̃uicte confessionẽ faciũt ⁊ laudes beate ꝟgini dicũt: ꝓmittũtqꝫ peramplius deuotius in oratione et salutatione benedicte virginis se habere. Unde patꝫ q̃̃pie beata virgo suis deuotis subuenit: necnon et indeuotos corripit ⁊ ad feruorem reducit. Displicet quippe sibi tepiditas. Apocal'. iij. Quia tepidus es incipiam te euomere.

Miraculum

Capitulum. iij.

Tertia cōditio salutationis virginis marie humilitatis.

Ertia cōditio q̄ obseruari debet in seruitio ⁊ salutatiōe btē ꝟginis ē humilitatꝭ: vt vicꝫ eā salutemus hūiliter. Decet q̇ppe vt eā salutando humilit᷑ flectamus caput ⁊ genua. Nā si ad hāc salutationē dei filius se intantū hūiliauit vt descēderet đ celis vsqꝫ ad terrā .i. de solio diuinitatis in vterū ꝟginis nō horruit venire: q̇d mirū si nos miseri ad hāc salutationē caput ⁊ genua flectimus. Hoc faciendū in exēplo docuit Gabriel archāgelus qn̄ ⁊ ipse bn̄dictā virginē salutādo genua flexit: sicut .s̄. dictū est in hoc libro ꝑte .ij. ca. v. ar. iij. Uult itaqꝫ btā ꝟgo humili reuerētia a nobis salutari ꝓpter nr̄am vtilitatē: sciēs q2 oratio hūiliantis se nubes penetrabit ⁊ donec ꝓpinquet nō ꝯsolabit᷑: et nō discedet donec altissim⁹ aspiciat. Hec Eccl᷑. xxxv. Et iterū eiusdē. xxxij. Pro reuerentia accedet tibi bona gr̄a. Pro reuerētia inquā quā facis btē virgini in eius salutatione cum genuflexione ⁊c̄. accedet tibi bona gr̄a a dn̄o. Debemus igit᷑ cū sūma ⁊ hūili reuerētia salutare bn̄dictā virginē.

Miraculum

¶ Ad hoc ꝑtinet Miraculū narratiōe dignū. ¶ In ꝓuincia q̇ppe Hūgarie nr̄is tꝑibus (sicut ip̄e accepi a q̊dā venerabili et sene patre fidedignissimo) Quidā frater ordinis minorū duxerat in ꝯsuetudinē vt qn̄cunqꝫ signū fierit sero ⁊ mane Aue maria (sicut moris est in illa ꝓuincia) flexis genib⁹ salutaret beatā virginē ter dicēdo Aue maria cū tribus genuflexionib⁹. Cūqꝫ q̄dā die signaret᷑ in aurora ad Aue maria: ipse torpore q̊daꝫ ⁊ ignauia ductus: noluit assurgere ad salutandā beatā virginē cū genuflectionib⁹. Ecce igit᷑ miraculū grāde: vidit statim in visione mirabili turrim eccl'ie se inclinare adeo vt crux in summitate turris existēs terrā ꝯtingeret se inclinādo: et hoc tribus vicib⁹ ad trinā significationē: q̄si ꝑ hoc sit dictū. Ecce miser creatura insensibilis sua q̄si genua flectit cū se inclinat ad terrā ꝓ signo Aue maria: tu aūt cum sis rōnalis non vis genua flectere ad Aue Maria. Sicqꝫ ille cōpunctus ⁊ mirā dei manū circa se sentiēs: sꝑ q̊ ad vixit cū reuerētia ter genuflectēdo ad signationē bn̄dictā virginē cū Aue maria salutauit: ꝓpter qđ specialē gr̄am a dn̄o ⁊ benedicta virgine promeruit. Cap̄. iiij.

Quarta conditō deuote sedulitatis.

Uarta ꝯditio obseruāda in salutatiōe btē ꝟginis ē deuote sedulitatꝭ. Debem⁹ eīn sedule et freq̄ntissime ip̄am cū deuotiōe salutare: vt ⁊ ip̄a sedule ꝓ nobis intercedat apđ filiū: iuxta illud Esa. xxiij. c. Bn̄ cane: frequēta cāticū vt mēoria tui sit ⁊c̄. Bn̄ inquā .i. deuote cane laudes ꝟginis: frequēta hoc cāticū salutatiōis angelice vt memoria tui sit apud bn̄dictā virginē. Hoc docet ⁊ ps̄. in seipso dicēs. Bn̄dicā dn̄m. scꝫ tam in se q̄ꝫ in bn̄dicta sua mr̄e: cui⁹ bn̄dictio et honor ad suū filiū refert᷑: ⁊ hoc oī tꝑe sꝑ laus ei⁹ in ore meo. Omni igit᷑ tꝑe frequētare debem⁹ hāc salutationē vicꝫ Aue maria: in q̄ specialit᷑ laudat᷑ ⁊ bn̄dicta in mulierib⁹ p̄dicat᷑ beatissima ꝟgo genitrix dei ⁊ eius bn̄dictus fruct⁹ vētris dn̄s nr̄ Jesus chr̄s.

Miraculum

Miraculū. ¶ Ad hoc q̇dē inducūt nos ⁊ plurime vtilitates ꝑ multa miracula ostēse: inter q̄ vnū hic libeat inuehi: qđ refert Uincen. in spe. histo. li. viij. c. lxxxiiij. dicēs. Clericus q̇dā rerū copia seculo dedit⁹ btē Marie amorē ⁊ memoriā sic animo indixerat: vt qn̄cūqꝫ ꝑ ecclīaꝫ trāsiret cū deuotiōe ⁊ hūilitate genuflexo ei⁹ imaginē angelica salutatiōe honoraret: ⁊ rursum bn̄dicēs eā diceret. Btūs vēter q̇ te portauit chr̄e: ⁊ vbera q̄ te lactauerūt dn̄m ⁊ saluatorē nr̄m. Sed qm̄ de⁹ (teste ap̄lo) flagellat oēm filiū quē diligit. Iste cleric⁹ molestia corꝑis aliqn̄ tactus q̊dāmō desꝑat⁹ est: tātūqꝫ dolor inualuit vt linguā suā ⁊ labia dētibus suis cōmāducaret: idip̄m đ oībus suis mēbris facturus si permitteret᷑. Cūqꝫ sic iaceret aspectu horrendus: vidit iuxta lectuli sui caput ꝑsonā cōsistere pulchra facie q̇ erat angelus eius. hic lamētari videbat᷑: sui egroti erumnas deplorās ⁊ di. Quid o dn̄a mr̄ fons pietatis heccine est gr̄e ⁊ gl'ie saluatoꝝ tuoꝝ: heccine est lingua in btificatiōne vētris ⁊ vberū tuoꝝ ⁊ partus tui. Dn̄a dn̄a si tu dees tuis: q̇s aderit suis? Nō sic dn̄a: ad nihilū deueniet spes hoīm: si ī te nō incipiūt hr̄e refugiū. Tūc astitit mr̄ dn̄i cū summa gl'ia ⁊ maiestate: et ad lectū egri ꝓpius accessit: extracta qꝫ vbera sua visa est ꝓtinus immittere in os egri: ⁊ scti lactꝭ sui rore infuso: subito sue lingue integritatē ⁊ labijs antiquū decorē ⁊ ī toto corꝑe pristinā restaurauit sanitatē. Sanus ille surgēs gr̄as sūma cū exultatiōe egit. Quāto putas tripudio tūc exclamabat. O felix Maria vere tu mr̄ es misc̄đie: vere q̇ tibi seruiūt nō derelinquunt᷑ in sua necessitate. Tandē vt magis btē ꝟginis seruitio se totū māciparet: religionē intrauit: ⁊ eius salutationē tota sua in vita frequētauit ⁊ laudabiliter ꝯsūmauit. Haud dubiū quin in hora mortis btām virginē quā sepissime salutauerat: resalutatricē ꝓmeruerit ⁊ remuneratricē habuisse: ⁊ eius felicē aīam suo filio benedicto recōmēdatā obtulisse. Ecce claret q̄ꝫ pie dei genitrix subuenit: q̄ꝫ dulciter tanq̄ꝫ pia mr̄ ꝯsolat᷑ frequētātes hanc salutationē. O vere beata oīs fidelis aīa q̄ bn̄dicte virgini famulat᷑ deuotiōe sedula: q2 ꝑ eā meret᷑ sūma bona celestia. O igit᷑ deus meus. O dulcissime Jesu: cur renuit aīa mea salutare ꝑsepe tuā genitricē gl'iosaꝫ Mariā ꝑ quā acceptura est gr̄am ⁊ gloriā. Omēs igit᷑ charissimi eā fideliter: pure: hūiliter: ⁊ sedule salutem⁹: oēs acclamemus in laudē virginis illibate Aue maria: oēs eā benedicamus: vt benedictionē eternā obtineamus.

¶ Articulus tertius ꝙ salutationis angelice oratio est dignissima ⁊ cōmendabilis precipue ex quattuor que subscribuntur. Capitulum .j.

Cōmēdatio salutationis angelice orationis ex q̄ttuor.

Ertiū mysteriū declarandū dicit᷑ cōmēdatiōis. Sunt q̇ppe q̄ttuor p̄cipua que multū cōmēdabilē reddūt hanc angelicā salutationē ꝓpter que allicimur: ⁊ nos hanc sacram salutationem deuota corde frequentare.

¶ Primo q2 hec salutatio deo est summe accepta.

¶ Secundo quia angelis est multum iocunda.

¶ Tertio q2 demonibus est plurimū tremebunda.

¶ Quarto q2 bn̄dicte ꝟgini summe gl'iosa ⁊ letabunda.

¶ Primo inquā ista salutatio deo est sūme accepta. Qđ claret. ¶ Primo quidē: q2 istā salutationē ipsa sctā trinitas vnus ⁊ verus deus edidit: ⁊ ꝑ angelū bn̄dicte virgini nunciandū mādauit. Uñ Alber. sup Missus est: dicit: ꝙ hāc salutationē ad beatā ꝟginē angelus nō a seip̄o dixit: sed a deo pr̄e: filio: ⁊ sp̄ūsctō.

Secundo

¶ Scđo q̊ꝫ q2 tātū placuit deo ista salutatio vt ad eā dei filius nō dedignaret᷑ in vterū virginis descēdere ⁊ semetip̄m exinaniuit formā serui accipiēs: teste ap̄lo Phil'. ij. Hac q̇ppe salutatiōe p̄missa deus factus est hō ⁊ seruiuit vni puelle .i. btē ꝟgini. Lu. ij. Erat subditus illis scꝫ parētib⁹. Seruiuit q̊ꝫ vsqꝫ ad passionē ⁊ mortē hūano generi vt dicere possit illđ Hier᷑. iij. Seruire me fecistis in pctis vr̄is.

Tertio

¶ Tertio q̊ꝫ tātū accepta extitit deo ista salutatio vt nō nisi ꝑ eam liberationē humani gn̄is inchoaret: ⁊ ipsa interueniēte salutatiōe totū mundū renouare disponeret. O igr̄ q̄ꝫ felicissima: o q̄ꝫ laudedigna ista salutatio ꝑ quā hō saluari debuit. Unde et ipsa btā ꝟgo Maria cogitabat qualis esset ista salutatio. Lu. j. Et hoc pōt poni ꝓ themate. Si eīn s̄m Greg. in p̄fatiōe paschali felix ē culpa q̄ talē ⁊ tantū meruit redemptorē. scꝫ deū: longe felicior salutatio angelica q̄ talem ⁊ tantū nobis p̄buit saluatorē. Quantū deniqꝫ sit accepta deo ⁊ dn̄o nr̄o Jesu christo: ista salutatio ostēdi potest ꝑ quoddā miraculū: qđ

Miraculum

Miraculū refert btūs Ans. in tractatu miraculoꝝ. ca. xliij. dicens. Cū quedā mulier multū deuota beate virgini petebat ꝯtinue hanc sibi fieri gr̄am vt ostēderet ei filiū suū. In hac deuotiōe ⁊ petitiōe longo tꝑe perstitit instanter cū lachrymis postulando. Adest dies felix qua regina misc̄đie oranti mulieri in ecclesia apparuit: que nulli misc̄đie gremiū claudit et dixit mulieri. Propter fidē qđ petisti fiet tibi. Et statim dominus Jesus in specie paruuli apparēs angelico vultu corā muliere petijt vt susciperet᷑ in eius vlnas siue gremiū dicte mulieris: que ip̄m cū tāta dulcedine dilectiōis recepit ꝙ lingua nō posset referre. Quanta putas tūc deuotiōe mulier gr̄as referebat christo ⁊ btē virgini dicens. Quid retribuā tibi o pie dn̄e: Quid gr̄arū referre valeā o gl'iosa dei genitrix pro hac dignatiōe mihi exhibita ⁊c̄. Tunc dn̄s Jesus in gremio mulieris exn̄s dixit. Dic Pater nr̄: q̊si insinuaret sibi hoc multum placere. Quo finito dixit. Dic angelicā salutationē. Cumqꝫ illa diceret Aue maria. puer in continenti inclinato capite ad beatā virginē q̄ ibi p̄sens astabat dixit Aue maria: ⁊ singula ꝟba salutatiōis

replicabat post verba mulierꝫ. Et cū ꝑuenisset vt diceret Et benedictus fructus vētris tui Jesus: dixit puer Ego sum. Et sic consolando predictā mulierē ac dulciter amplexans euanuit mira suauitate relicta. Ex qua visiōe claret ꝙ christo sūme placeat angelica salutatio quā ad honorē sue matris nō dedignat̃ cū salutante inclinato capite ⁊ ipse dicere: vt doceat nos idipm̄ facere. Cap̄.ij.

Secūda salutatio āgelica multum iucūda angelis.

S Ecundo salutatio angelica cōmendat̃ ex eo ꝙ angelis est multū iucūda. Qđ ostendit̃ tripliciter. ¶ Primo rōne: qꝛ gaudiū est angelis dei sup̱ vno pctōre ⁊c̃. ğ multo magis sup̱ pluribꝰ pctōribus pn̄iam agētibus. Luc. xv. Sed qꝛ qn̄cunq̄ q̇s deuote dicit Aue maria: gr̃am meret̃ saltem de cōgruo a btā virgine matre gr̃e: q̄ vt dictū est oēs se salutātes resalutare dignat̃ dona gr̃e largiēdo. Et p̱ hanc gr̃am peccator illustrari habet: ğ sequit̃ ꝙ qn̄ q̇s deuote dicit Aue maria: oēs angelos letificet. Hoc etiā claret nō solum ex parte pctōris hoīs: sꝫ etiā ex p̱te btē ꝟginis. Nā gaudiū est militibꝰ ⁊ seruis cū honorat̃ dn̄a ⁊ regina eoꝝ honore p̃cipuo: sic ⁊ āgelis dei ꝟuis cū honorat̃ regina celi ⁊ dn̄a eorū scꝫ angeloꝝ Maria. Proinde Bern̄. ꝓut allegat̃ in libro vocato Spe. ꝟgi. dicit. Celū ridet: angelus gaudet mūdus exaltat: infernus cōtremiscit: demones fugiūt cū dico Aue maria. ¶ Secūdo ostēdit̃ significatiōe: qꝛ angelus Gabriel cū virginē benedictā salutauit gaudiū esse angelis significauit. ¶ Primo quidē in habitu: qꝛ totus iucundus veste ⁊ facile rutilans apparuit: vt dicit Augu. qđ signū est leticie: sicut ptꝫ ⁊ in angelis apparētibus circa resurrectionē dn̄i in albis vestibꝰ in signū leticie: sicut dicunt doctores. ¶ Secūdo in salutatiōis ꝟbo cū dicit: Aue gr̃a plena dn̄s tecū: benedicta tu ⁊c̃. que om̄ia sunt verba gaudiosa. ¶ Tertio in verboꝝ ipsoꝝ nūero: qꝛ vt vult in suo Mariali mgr̃ Jacobus de Voragine. idcirco angelus in hac salutatiōe tm̄ nouē dictiōes ponere voluit. vicꝫ Aue primū. Gr̃a secundū. Plena tertiū. Dn̄s q̄rtū. Tecū quintū. Bn̄dicta sextū. Tu septimū. Jn octauū Mulieribus nonū. Et noluit plures dictiōes ponere: vt significaret rep̱ationē fiendā nouē angelicoꝝ choroꝝ p̱ hanc salutationem ac filij dei incarnationē: ğ ipsis angelis gaudiosa est hec salutatio ob ipsoꝝ ruine reparatiōeꝫ per eā factā ⁊ designatā.

Miraculum

Miraculū. ¶ Tertio ostendit̃ ex reuelatione: qꝛ vt refert Anꝭ. li miraculoꝝ. ca. xx. ⁊ in alijs pluribus miraculis rep̱it̃ sic. Cum scꝫ quedā aīa in pctō mortali existēs sic descessisset: ⁊ demones gauderēt sup̱ p̃da capta: angeli q̄ꝫ sancti viderent̃ ꝯtristari sup̱ periclitatiōe aīe. Ecce inuentū est ꝙ hō ille in vita frequentius beatā Mariā salutauerit ⁊ officiū eiꝰ deuote dixerit: mox angeli gaudere ceperūt dicētes. Vere p̱ire nō poterit q̄ hec fecit. Et sic factū est qꝛ christo iudicante aīa ad corpus redijt et penitentiā egit. Et sic patet qm̄ angelis gaudiosa est salutatio btē virginis: imo ⁊ om̄is honoris cultus ab hoībus Marie impēsus ⁊ exhibitus. ¶ Ad qđ legit̃ p̃cipue ī li. q̇ intitulat̃ Scala celi: ⁊ etiā in miraculis btē virginis: ꝙ sctūs Hildelphonsus archiep̄s Tholosanus cum fecisset librū ꝯtra Helindū hereticū ad honorē btē ꝟginis: atq̄ꝫ nouē lectiōes in q̊libet sabbato dicēdas p̱ officio cōposuisset. Dum in quodā sabbato audiuisset ī eccl̃ia sonare mirabil̄e armoniā: credidit ꝙ canonici matutinas ipso absente dicerent. Surgēs ğ subito cū suis et peruenietes ad eccl̃iam: viderūt mirabilē claritatē ⁊ choros angeloꝝ ip̄m officiū beate virginis editū ab Hildelphonso cantātes: ac btām̄ ꝟginē sedentē in cathedra archiep̄ali quā oēs cū iubilo angeli laudabāt. Et finitꝫ matutinis Maria Hildelphonsum vocauit: ⁊ regratiat̃ eidē de officio edito ⁊ libro: ac casulā ei de celo allatā dedit: in qua celebraret ad honorē ipsius virginis. Cap̄.iij.

Angelica salutatio demonibꝰ tremebunda.

T Ertio āgelica salutatio cōmēdabilis reddit̃ ex eo ꝙ ipsa est demonibus multū et maxime tremebunda: cum sciat sibi esse ad cōfusionē: eo ꝙ per illā amisit captiuos. i. p̱ virginē Mariā: q̄ cōtriuit caput serpētis. Et qꝛ demon est sup̱bus: ꝯfundit̃ valde ꝙ per mulierē est victus. Judith. xiiij. Vna mulier hebrea fecit ꝯfusionē in domo Nabuchodonosor: qđ interp̱tat̃ sedēs in angustia: ⁊ ideo merito per ip̄m diabolus significat̃ qui est in cōtinua penali tristicia: cui quidē confusio infert̃ cum beata virgo que eū cōtriuit salutat̃. ¶ Item sicut canis terret̃ a tonitru: sic demon cū audit dici Aue Maria: sciēs qꝛ p̱ hoc homo liberat̃ ab eius manu: intercedente dei matre pro homine ipso. Et ideo de beata virgine scribit̃ Cant. vj. ꝙ sit terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Vnde Bern̄. Non tantū timent hostes quālibet castroꝝ aciem sicut demones Mariā dei matrē Vnde nō audent inuadere ⁊ ledere hoīem salutantē beatam virginē.

Miraculum

Miraculū. ¶ Qđ luculenter ostendit̃ in exemplo qđ refert Anꝭ. vbi. s̃. ca. xv. di. ꝙ diabolus qui semp̱ nocere homini cupit accessit ad quendā nobilem in figura homīs ⁊ cepit ei seruire: ⁊ intantū nobili placuit ꝙ eum om̄ibus negocijs tractādis ⁊ expediendis p̃posuit. Ipse ꝟo diabolus die noctuq̄ꝫ ꝑsuadebat ipsi nobili facere mala: intantū ꝙ p̱ se ⁊ alios dep̄dando: vulnerādo: et occidendo fere innumerabilia facinora cōmittebat. Accidit ꝙ quadā vice ipse nobilis app̄hendisset quendā sctm̄ presbyterū ⁊ qui eū comitabant̃. Quo capto: ad suū castrum eum duxit. Hic allocutus est nobilem ⁊ suos famulos ꝙ ex parte dei haberet aliqđ verbū ꝓponere: ita tn̄ ꝙ oēs đ familia nobilis adessent audituri. Dū hoc impetrasset: om̄es aduenerūt p̃ter ip̄m demonē: qui vocatus finxit se infirmū ⁊ ꝙ ergo venire in presentiā nō valeret. Clericus diuina reuelatione ⁊ prudētia sciēs diaboli versucias ⁊ fraudes: dixit se nil dicturū nisi ille prius aduenire. Rogauit ergo ip̄m nobilē vt si infirmus est adducat̃ in lecto. Qđ ⁊ factū est deo disponēte. Tūc sctūs ille iussit ipsi demoni ꝙ corā oībus ediceret quis esset: ⁊ q̄re aduenisset ipsi nobili in specie humana seruiturus. Ille eiulans ⁊ suspiria dans respondit ꝙ esset demon: ⁊ ꝙ ideo venerat ⁊ cum nobili steterat. xiiij. annoꝝ spacio: vt ip̄m p̄cipitaret ⁊ occideret in pctīs ꝓfundatū anteq̄ꝫ ab eo recederet. Sed qꝛ ipse nobilis q̊libet sero dum ad lectū iret: ⁊ quolibet mane dū surgeret septē vicibus genibus flexis beatā virginē cū Aue maria salutabat: ⁊ ꝓpter hoc solū bonū a btā virgine defendebat̃ qualibet nocte ⁊ die q̄ salutabat eā: adeo ꝙ demon nocere ei nō audebat nec p̄ualebat. Addidit q̊ꝫ: ꝙ si vnica tm̄ nocte vl̓ die p̃termisisset ilico eū occidisset. His dictis demō disparuit cōfusus. Et ille sanctus vir om̄es illos de familia exhortādo ꝯuertit et ad deuote seruiendū btē virgini inuitauit: in qua et ipse nobilis ꝯuersus: ⁊ debitā penitentiā agens vsq̄ꝫ ad finem vite laudabiliter ꝑmansit. ¶ Itē idē Anꝭ. ibidē ca. xxvj refert: ꝙ quidā scelestus cū sepe beatā virginē salutasset: et subita morte p̃uentus: demones rapere voluerūt aīaꝫ eius. Cūq̄ꝫ vnus angelus diceret: ꝙ licet peccator fuerit: tamē p̱ deuotione solitus fuerat dicere Aue maria sepiꝰ: statim hoc audito: demones relicta aīa fugerūt: ⁊ ad merita beate virginis anīa ad corpus redijt miraculose pro agenda penitētia. Idcirco btūs Bern̄. dicit. Infernꝰ cōtremiscit: demones fugiunt cum dico Aue Maria. Patet igitur propsitū. Capitulum. iiij.

Angelica salutatio beate virgini summe letabunda.

Q Uarto angelica salutatio est cōmendabilis: ex eo ꝙ btē virgini est summe gloriosa ⁊ letabunda: qꝛ hec salutatio fuit ei ad maximū gaudiū et sūmā gloriā ac exaltationē. Multū cm̄ gauderet aliq̄ qn̄ rex p̱ fidelē nunciū salutaret eā nunciando ꝙ eam intantū dilexisset vt eā in sponsam vellet sibi assumere. Ita ⁊ beata ꝟgo cū salutata est a deo summo rege et in spōsam ac filij sui matrē est assumpta. Vnde cū iam ab angelo salutata foret: ⁊ ad sanctā Elizabeth ꝑuenisset ait. Exultauit spūs meus in deo salutari meo ⁊c̃. Lu. j. c. ¶ Nimirū si diligenter singula huius salutationis angelice verba pensamus: comp̱imus ꝙ precipue. xij. gaudia in ea cōtenta vel significata beate virgini offerunt̃ ad numerū stellarū. xij. in corona beate ꝟginis: quibus quidē xij. gaudijs eam letificamus cum deuote eam salutamus

Duodecim gaudia in salutatiōe angelica ꝯtēta.

¶ Primū quidē gaudiū summe puritatis ⁊ immunitatis offerimus beate virgini cum dicimus deuote Aue. i. sine ve. Cum igit̃ deuote dicimus beate virgini Aue: leticiam eius de summa puritate quā habuit et habet ꝓnunciamꝰ et ad memoriā reducimus. Ac si dicamus. Gaude o felicissima virgo: quia tu es sine om̄i ve nature: culpe: et pene: sicut de hoc latius patet supra in hoc libro parte. iij. arti. iij. ca. v. ¶ Secundū gaudiū facimus vel cumulamꝰ

Secundum.

videlicet magne dignitatis cum dicimus Maria: in quo
nomine magna dignitas beate virginis denotat̃: cū Ma
ria quasi mar̃ stella nominat̃. Beato em̃ Bern̄. sup Mis-
sus est testante: magna dignitas beate ꝟginis in hoc no-
mine designat̃: cum luci stelle maris compat̃: q̃ stella est
dignissime nature ⁊ icorruptibilis. Unde sicut sine sui cor
ruptiōe sidus emittit radiū: sic sine sui lesione ⁊ corrupti-
one virgo parturit filium. Cum ergo dicimus Aue Ma-
ria: gaudiū de tāta dignitate beate virgini offerimus: ac-
si diceremus. O btā virgo Maria gaude: q̃ tu tādignissi
Tertium ma virgo es vt digne nomineris Maria quasi maris stel
la: sine om̃i corruptione puerpera. ¶ Tertiū gaudiū sū-
me gratiositatis offerimus beate virgini cū dicim⁹: gra-
tia: acsi diceremus. Gaude beata virgo q̃ tu deo summe
gratiosa ⁊ dilecta es: adeo ꝙ ꝑ te ipse deus redderet ho-
Quartum mini grām quā perdidit: angelo teste Luce. j. Inuenisti
grām apud deum. ¶ Quartū gaudiū plenitudinis offe-
rimus cum dicimus: plena: acsi diceremus. Gaude q̃ nō
solū grām perditā inuenisti: verū insup omni gratia quā
deus quibuscūqꝫ sanctis prestitit: tu sola vniuersaliter et
excellentius plena es et possedisti. Unde Hierony. Uere
Quintum grā plena: quia ceter̃ per partes dat̃ gratia. Marie aūt
se totam infudit gratie plenitudo. ¶ Quintū gaudiū di-
uine conceptionis offerimus: cum dicimus: dn̄s tecū: acsi
diceremus. Gaude q̃ meruisti deum cōcipere: ⁊ sic tecum
habere tam in mente q̃ in ventre: Unde Aug. in sermone
Sextum quodā. Dn̄s tecū: sed non sicut mecū: tecum em̃ in mente
tecū in ventre: tecum in vtero: tecū in auxilio. ¶ Sextū
gaudium supne benedictionis: cum dicimus: benedicta:
acsi di. Gaude q̃ meruisti maledictionē Eue in bn̄dictio-
nem tibi cōmutari ⁊ toti generi humano. Aug. in sermōe
de natiuitate btē virginis dicit. Impleta est Maria grā:
et Eua euacuata est a culpa: maledictio Eue in bn̄dictio-
nem mutat̃ Marie. mater generis nostri penā intulit mū
Septimum do: genitrix domini nostri salutē attulit mūdo. Hec ille.
¶ Septimū gaudiū singularis priuilegiationis: cum di-
cimus: tu in mulierib⁹: acsi di. Gaude quia tu sola singula
re priuilegiū inter et sup omnes mulieres possides: vt tu
sola sis omniū corona et gloria: vtpote que sola tu inter
om̃es mulieres meruisti fieri mater et virgo: mater dei et
hominis. Unde canit ecclesia. Nec primā similem visa est
Octauum nec habere sequentē. ¶ Octauū gaudiū diuie collauda-
tionis: cum dicimus: ⁊ benedictus. Gaudet em̃ ꝙ a nobis
benedicit̃ in ipsa: et per ipsam deus ex summa erga deum
charitate: sicut ⁊ om̃es sancti in hoc gaudent vt deus glo
rificet̃ ⁊ benedicat̃ in ipsis: iuxta illud ps̄. Non nobis dn̄e
non nobis: sed nomini tuo da goriā. Multū ergo ei faci-
mus gaudiū cum dicimus: ⁊ benedictus. scꝫ deus tuus fi-
lius: acsi di. Et tu quidē beata virgo benedicta es: sed sup
om̃ia bn̄dicimus deū qui te sic glorificauit et sublimauit.
Gaude ergo in deo ⁊ cum deo tuo filio. Idcirco Aug. di-
cit. Letare Maria leticia inenarrabili et ꝓprio cū ꝓprio
et per propriū filiū: qm̃ talē ⁊ tantū pariendo filiū vtpo-
te deū verū: non subsecuta est corruptio. Benedicta ergo
tu ⁊ benedictus filius tuus ꝑ quē te gloriosam dn̄am no-
Nonum stram aduocatā in celis habemus. ¶ Nonū gaudiū eter
ne fructificationis: cum dicimus: fructus: acsi di. Gaude
quia ꝑ te nobis om̃ibus eterne vite fruct⁹ datus est. Un̄
et canit ecc̄lia Bn̄dicta filia tu a dn̄o: q̃ ꝑ te fructum vite
cōmunicauim⁹. Magnū nimirū gaudiū est beate virgini
ꝙ de eius fructu. i. de christo dulcissime fruunt̃ oēs sancti
Decimum et angeli dei. j. Pet. j. In quē desiderāt angeli respicere:
et ꝙ ipsa tantū fructū facere meruit. ¶ Decimū gaudiū
virginitatis offerimus cū dicimus. Uētris tui: subaudiē-
do virginalis: acsi di: Gaude q̃ vēter tuus virginalis cō-
cepit ⁊ portauit verū deum in ipso tota plenitudine habi
tantē. Un̄ cum dicimus. Uentris tui: in memoriā reduci-
mus quō eius sacratissim⁹ vterus virginitatis gloria ꝑ-
manēte deū gestauit ⁊ genuit: ⁊ post partū virgo ꝑman-
diū ꝓsequēdo btūs Aug. in sermone de natiuitate beate
sit: mira suauitate leticie in hoc ei⁹ mēti indita. Hoc gau-
virginis ita dicit. Precisum est in Maria illud Eue infeli-
citatis eulogiū: de qua dicit̃. In tristicia paries filios tu-
os: q̃ ista in leticia dominū parturiuit. Eua em̃ luxit: ista
exultauit Eua lachrymas: Maria gaudiū in ventre por-
tauit: virgo cōcepit: virgo genuit. Gratulare btā virgo:
q̃ christus e solio suo venit in vterū tuum ex sinu patris
in vterū dignatus est descendere mr̄is. Leta igit̃ Maria
gestat infantē: exultās filiū amplexat̃: portat a quo por-
tabat̃. extat Maria cū cōcepit virgo: grauida virgo dum
parit: ⁊ virgo post partū. Exultat Maria ⁊ matrē se leta
mirat̃: ⁊ d̄ spūsancto se peperisse gaudet. O femina sup fe
minas benedicta q̄ virū oīno non nouit: ⁊ virū suo vtero
circūdedit. Hec Augu. ¶ Undecimū gaudiū mire dulce- Undecimū
dinis ⁊ suauitatis: cū dicimus hoc mellifluū nomē Jesus
Si em̃ sancti ⁊ deuoti magnā dulcedinē capiūt in hoc no
mine: qm̃ vt dicit Bern̄. hoc nomen Jesus mel est in ore:
melos in aure: iubilus in corde: multo forti⁹ magnū dul-
corē et suauitatē capit aīa benedicte ꝟginis cū audit hoc
dulcissimū nomē deuoto corde ⁊ ore noīari. Un̄ cum dici
mus Bn̄dictus fructus ventris tui Jesus: gaudiū simul ⁊
dulcorē offerim⁹ btē virgini: Acsi dice. Gaude o bn̄dicta
virgo quia ꝑ te et ex te istud dulcissimū ⁊ mellifluū nomē
Jesus habemus: in q̄ et tu ⁊ oēs sancti letant̃: in quo mi-
ra dulcedine deuote mentes liquescūt ⁊ delectant̃: in quo
cor tuū sacrū iubilo ineffabili iocundat̃ indicibili amoris
suauitate delibutū: in quo solo noīe oportet oēs saluos
fieri credentes. Nā vt scribit̃ Act. iiij. Nō est aliud nomē
sub celo datū hoīb⁹ in q̄ ꝑoporteat saluos fieri credētes.
¶ Duodecimū gaudiū humane assumptionis scꝫ a deo Duodecimū
in vnitatē persone: cū dicimus Christus. id est. chrismate
vnctus. Hoc em̃ nomē cōuenit saluatori nr̄o inquātū est
homo a ꝑsona diuina assumptus: ipse em̃ fuit s̄m huma-
nitatis naturā chrismate et vnctione spūssancti vnctus.
Juxta illud ps̄. Unxit te deus deus tuus oleo leticie pre
cōsortibus tuis. Et ideo in hoc noīe significatio humā-
ne nature in christo exprimit̃ de quo oēs sancti gaudēt.
ergo a fortiori btā virgo. Un̄ gaudenter canit ecc̄lia. Fe
lix nāqꝫ es sacra virgo Maria ⁊ om̃i laude dignissima: q̃
ex te ortus est sol iusticie christus deus noster. Cū igitur
dicimus Bn̄dictus fructus ventris tu christus: gaudiū ei
cumulamus: acsi diceremus. Gaude o btissima virgo ma
ria: q̃ ꝑ te et ex te habemus vt humana natura tantū di-
gnificaret̃ in tuo filio vt vicꝫ deo vniret̃ in vnitate perso
ne: ꝑ te habemus deū fratrē nostrū ⁊ nostre nature parti
cipē: ex te assumpta est ista caro diuinitati vnita. In tuo
vtero sacro factū est vt deus fieret hō: verus christus vn̄-
ctione spūssancti plenus. Juxta illud Joā. j. Uerbū caro
factū est ⁊ habitauit in nobis: ⁊ vidimus gloriā eius glo-
riā quasi vnigeniti a patre: plenū grā ⁊ veritate. Ecce igi
tur o fidelis ⁊ deuota aīa. O cor humanū amore btē vir-
ginis inflammatū pensa diligenter ⁊ aduerte q̃ multiplex
gaudiū offers ⁊ accumulas ipsi bn̄dicte virgini Marie cū
eam deuote salutas angelica salutatōne. Quid em̃ aliud
q̃ coronā quanda stellarū. xij. ei offers tanq̃ sertū rosa-
rū. xij. quo bn̄dicta ꝟgo gloriat̃ ⁊ letificat̃. Quō credere
potes ꝙ te ipsa ꝓ tot gaudijs ei oblatis nō letificet ⁊ nō
resalutet in ꝑ̄senti per grām ⁊ in futuro per gloriā. Euigi
la ergo ⁊ conare frequenter beatā virginem salutare hac
gloriosissima et summe sibi placita ⁊ letabunda salutatio
ne: vt valeas eius grām habere. ¶ Ad premissa facit qd̄
multotiens visum est in miraculo: ꝙ dum beata virgo sa-
lutaret̃ a sibi deuotis: apparuit quasi virgo pulcherrima
astans ⁊ ad singulas salutationes se inclinans ⁊ quasi ro-
sas colligens: serto q̄qꝫ ꝓpria manu aureo filo colligās:
et tandē capiti suo imponens coram om̃ibus angelis et
sanctis gloriādo dixit. Hoc serto coronauit me iste mihi
Miraculum deuotus famulus ⁊c̄. ¶ Ut aūt finē huic partis sermoni
faciam: referam ꝓ edificatione miraculū quoddā narra-
tione dignissimū qd̄ quidē a fidedignis relatū percepi: ⁊
publica a plerisqꝫ ꝑ̄dicatione promulgatū. Mulier nāqꝫ
quedam beate virgini multū deuota cum frequēter dice-
ret Aue maria. summa deuotione apud se hec sepius vo-
luebatur cogitatio: que vicꝫ verba ex om̃ibus verbis sa-
lutatiōis magis cōmouerint ad gaudiū: ⁊ nunc cōmoue-
re habeant cor benedicte ꝟginis. Cui quadam vice orāti
apparuit pijssima virgo Maria et dixit. Ut tue deuotiōi
satisfaciā in qua mihi summe complacet: en tibi reuelare
curaui qd̄ desideras. Scito ꝙ sup omnia cor meum leta-
tū est et gaudio repletū ad illa verba: cum audiui scꝫ an-

gelum dicentē. Dñs tecum. Hoc aūt et rōni cōsonat: qm̄ per illa verba expressius annūciabat̄ dñica cōceptio: cum dicit̄. Dñs tecū. scʒ in mente ⁊ in ventre: vt patuit supra ꝑ doctores. Alia aūt verba nō sic expresse dominicā incarnationem ⁊ conceptionē beate virginis actiuā insinuant sicut claret ꝯsideranti. Sed qm̄ ipsa beata virgo summū gaudiū in hoc habebat ꝙ deū ꝯcipe merebat̄ ⁊ dei mater efficiebat̄: put ꝓbat Alber. magnus sup Missus est: ⁊ patebit infra li. ij. pte. ij. ar. j. ca. j. ḡ sequit̄ reuelationē fore verā. Tandē btā virgo p̄dicte mulieri loquēdo addidit et ait. O charissima famula mando tibi vt quotiēcūqʒ dicere habes Aue maria: cum pueneris ad illa verba. Dñs tecū: plane ⁊ morose ipsa verba ꝓferas: ⁊ ibi cordis ⁊ corporis genua ac ceruicem flectere studeas: sciens ꝙ tantū gaudiū meo cordi: sic faciens ꝓ tua deuotione accumulas ꝑ verba p̄missa ꝙ quasi iterato conciperē filiū meum dñm Jesum. In fine deniqʒ addas et dicas. Sancta Maria mater dei ⁊ dñi nostri Jesu christi ora ꝓ me ⁊ ꝓ oībus pctōribus; ⁊ hoc similiter morose ⁊ deuote: q̄ꝛ tantū mihi hec dep̄catio placet ⁊ tantū gaudet cor meū in subueniendo peccatoribꝰ acsi iterato filiū meū parerē. Hec dicens mira suauitate relicta in corde mulieris: euanuit btā ꝟgo ab eius visione. Et hec mulier quo ad vixit deuote obseruauit. ¶ Hoc etiā reliquū rōni recte cōcordat: q̄ꝛ cū peccator homo beatā virginē deuote salutat ⁊ ad sibi subueniendū exorat: beata virgo grām infundendo filiū spiritualē denuo parit ad vitā eternā cū peccatorē a peccatis reuocat ꝑ grām ⁊ ad vita salutis reducit: vel si iustus est: in iusticia cōfirmat ⁊ ꝑseuerantiā prestat. Cum igit̄ ⁊ christus dñs ob hanc causam de ea natus sit vt hoīes in celeste regnū renascant̄: nō dubiū quin ipsa btā virgo in his premissis gaudeat ⁊ ei summe cōplaceat. O igit̄ oīnes fideles anime: omnes deuoto corde existentes: vnūquēqʒ vestrū ꝯuenio: oīnibus clamo: ⁊ vtinā clamor meus oīm resonet in auribus. Salutate: salutate: salutate humiliter deuote ⁊ frequēter beatā virginē. Salute virgines: salutate cōiugati: vidue ⁊ paupes ⁊ diuites: magni ⁊ paruuli: adulti; iuuenes et senes: oīnes quoqʒ cuiuscūqʒ ꝯditionis peccatores et iusti: scientes qm̄ per eam grām habebitis in presenti ⁊ gloriam in futuro p̄stante dño.

¶ Sequitur pars quinta de ipsa salutatione angelica et eius partibus.

Tres salutationes celebriores.

AVe gratia plena dñs tecum Benedicta tu in mulieribus Luc. j. ¶ Tres salutatiōes ceteris celebriores in euāgelio reperimus. ¶ Prima Gabrielis vicʒ ista. Aue gratia plena. ¶ Secūda Marie ad Elizabeth Luc. j. Intrauit domū zacharie ⁊ salutauit Elizabeth. ¶ Tertia christi ad discipulos Joan. xx. Pax vobis: q̄ sepius legit̄ repetita. Hac triplici salutatiōe triplex cōcordia designat̄: siquidē ante incarnationē discordia erat. Prima inter deū ⁊ hoīem ꝓpter peccatū prime p̄uaricationis: qm̄ homo deo factus inobediens: diabolice se subiecerat potestati. Secūda discordia erat inter angelū ⁊ hominē. Et hoc duplici causa quia videlicet homo qui ruinā angelicā reparare debuerat sponte corruēs se subtraxerat a celo ⁊ diabolo se coniunxerat eius voluntatē faciēdo. Et quia cum in obseq̄o dei conserui esse debuissent: homo se quasi sponte seruitio diaboli subdiderat. Tertia discordia erat inter hoīem et hominē: vicʒ inter iudeū et gentilem ꝓpter diuersarū legum emulationē: quia iudeus vnū deū: gentilis aūt idola colebat. Itaqʒ ꝑ salutationē christi ad discipulos qua dixit. Pax vobis: designat̄ ꝯcordia dei ad homines: quia filius dei in seip̄o cōiungens diuinitati humanitatē: ⁊ per sanguinē crucis pacificauit que in celis ⁊ que in terris: vt dicit apl's. ¶ Itē ꝑ salutationē Marie ad Elizabeth designat̄ cōcordia iudei ⁊ gētilis: quia christus lapis angularis oīnes in vnicā fidem ⁊ eccl'iam cōuocauit. Joan. x. Et alias oues habeo que nō sūt ex hoc ouili ⁊ illas oportet me adducere ⁊ vocē meā audiēt ⁊ fiet vnū ouile ⁊ vnꝰ pastor. Hoc etiam in spiritu p̄dixerat Dauid di. Lapidē quē reprobauerūt. i. christū: edificantes. scʒ iudei: hic factus est in caput anguli. Deniqʒ ꝑ salutationē angeli ad Mariā notat̄ cōcordia angeli ad hominē: quia per partū Marie factus est homo conciuis angeloꝝ et domesticus dei: ⁊ vnius dei. scʒ christi homo et angelus facti sunt serui: ⁊ ex hoīe angelica ruina reparata est. Ideoqʒ cum christus nascit̄: ab angelo canit̄ Gloria in excelsis deo: et in terra pax hoībus bone voluntatis. Hinc ⁊ angelus dixit Joanni volenti eū adorare. Uide ne feceris: cōseruus em̄ tuus sum ⁊ fratrū tuoꝝ. Apocal'. in fine. Quia igit̄ iste cōcordie facte sunt ꝑ Mariā virginē que nobis christum deum genuit: idcirco nō immerito dicat Marie ipse deus dicat angelus: dicat ⁊ hō. Aue gratia plena: que fuerunt verba thematis nostri p̄accepti. De hac itaqʒ salutatiōe et partium eius declaratione intendentes tractare: tria mysteria contemplemur.

¶ Primum de eius principio.
¶ Secundum de eius medio.
¶ Tertium de eius apposito ⁊ termino.

¶ Articulus primus de principio salutationis angelice vbi tres questiones elucitant̄.

Capitulum. j.

Utrū salutatio angelica fuit ꝯgruo ꝑ Aue inchoata.

CIrca principiū huius salutationis tres p̄cipue questiōes occurrūt. ¶ Prima questio: vtrū salutatio angelica fuit ꝯgrue hoc modo ꝑ aue inchoata. ¶ Secūda q̄stio. Utrū beata virgo fuerit vere sine ve: vt sit digne ꝑ hoc verbū Aue salutata? ¶ Tertia q̄stio. Utrū ista salutatio hoc modo facta sit oīm salutationū excellentissima? ¶ Ad primam questionē qua querit̄: vtrū vicʒ salutatio angelica fuerit cōgrue hoc mō ꝑ Aue inchoata Argui pōt in ꝯtrariū ꝙ nō. Primo sic. Quia iste modus salutādi ꝑ verbū secūde ꝑsone est modus salutādi a seipso ꝑsonaliter ⁊ nō ab alio ergo videt̄ ꝙ angelus salutauerit btām virginē a seip̄o ⁊ nō a deo: sed ꝯstat ꝙ salutari debuit a deo: ḡ nō debuit ꝑ hoc verbū secūde persone salutasse. ¶ Preterea videt̄ ꝙ debuit salutasse ꝑ salue: quia Aue dicit remotionē pene. Salue p̄sentiā boni ⁊ ꝑmanentiā salutis. Nam salue vt dicit Joā. Januen̄. in Catholicon est verbū defectiuū ⁊ salutatoriū: ⁊ sonat. i. esse vel fieri saluū. Cū ḡ maior ꝑfectiō significat̄ ꝑ salue q̄ʒ ꝑ aue: seq̄t̄ ꝙ ista salutatio ꝑfectissima debuit potiꝰ incipi a salue q̄ʒ ab aue. ¶ Preterea aue ꝑtinet ad icipiētes: salue ad ꝓficiētes: gaude ad ꝑfectōs. Un̄ et Thobias salutatꝰ est ꝑ angelū hoc mō: Gaudiū tibi sit sp̄. Tob. v. ca. ḡ cū btā ꝟgo eēt ꝑfectissima: ꝑ gaude debuit salutari. Preterea nobilissimꝰ modꝰ salutādi ē quē tenuit dñs Jesꝰ ⁊ docuit. ꝫ hic modꝰ fuit: Pax huic domui. Lu. x. vl' Pax vob̄. Joā. xx. Ergo ⁊ in hac salutatōe nobilissima debuit btā ꝟgo ꝑ simile salutari. s. Pax tibi. vel: Pacē opto tibi. ¶ In cōtrariū est ꝟitas sacre scripture.

Salue

Responsio.

¶ Ad hāc igit̄ q̄stionē r̄ndet̄ ꝫm Alber. mag. sup Missus est ca. lxiiij. ⁊ lxv. ꝙ cū duplex sit modꝰ salutādi. vicʒ: ꝑ seip̄m: ⁊ ꝑ aliū. m'lto amicabilior ⁊ nobilior ē ille q̄ est ꝑ seip̄m q̄ʒ ꝑ aliū. Hec ḡ salutatio ꝑfectissia ⁊ amicabilissima nō debuit fieri tāq̄ʒ ad absentē ⁊ ꝑ aliū: ꝫ tanq̄ʒ p̄sentis ad p̄sentē et ꝑ seip̄m. Recte ḡ mō p̄sentialit̄ angelus salutationē hanc ab Aue inchoauit. quia in hac salutatione deus trinitas presens presentem virginem in angelo salutauit dicens. Aue gratia plena: qđ verbum ⁊ deprecatiuū ⁊ salutatiuū et nunciatiuū fuit. quia beatitudinem quā angelus beate virgini nūciauit: illam ei exhiberi et impleri ardentissime ꝯcupiuit et deuotissime optauit. Et ꝑ p̄missa patet r̄nsio ad primū obiectum.

Ad argumēta responsio.

¶ Ad alia argumenta premissa in contrarium adducta. Respondetur. ꝙ in hac salutatione ista aliud verbum salutandi poni nō debuit in quo salutis status vl' perfectio notaretur. quia cū ista salutio sit totius salutis inchoatio que primo et principaliter ꝑ se beatissime nunciatur virgini: et in ea et per eam toti generi humano destinatur: recte incepit ab Aue. Initium quippe beatitudinis est remotio miserie: qđ notat Aue quasi sine ve. Alia autem beatitudinem perficientia exprimūtur per alia verba in salutatione ista subsequentia. vt infra patebit cum declarabuntur singilatim. Hec Albertus. Ex his patet ratio quare non debuit dici Salue vel Gaude vel Pax tibi. ⁊c̄. Ampliusquoqʒ non debuit salutari beata ꝟgo in hac salutatione aliq̄ alio verbo salutatiōis

ꝙ ꝑ Aue: qꝛ nõ debuit nisi ṽbũ corrñdẽs rei in saluta=
tiõe ista poni. Sed qꝛ res hius salutatiõis ⁊ annũciatiõis
ista erat: ꝙ vicꝫ maledictio quã ꝑ primã mulierẽ. i. Euã
incurrimus: debebat verti in bñdictionẽ ꝑ hãc scđam mu
lierẽ. i. beatã Mariã: vt sicut femina nos dãnauit: ita ⁊ fe=
mina saluaret. Vñ Aug⁹. sermone de natiuitate dñ. Im=
pleta est Maria grã: ⁊ Eua euacuata ē culpa: maledictio
Eue in bñdictionem mutat̃ Marie. Hec ille. Huic aũt rei
nullũ ṽbũ aliud salutatiõis ita ꝯgruebat ⁊ correspõdebat
sicut Aue in q̃ solo nomẽ Eue mutat̃ in ṽbũ salutationis
Aue. Cõuerso enĩ hoc nõie Eua ꝑ lr̃as Marie dictum est
Aue: ad designãdũ exꝑsse ꝙ in bñdictionẽ Marie ṽteba=
tur maledictio Eue. Nimiꝝ post pctm̃ Adã vxori sue im=
posuit nomen Eua. qđ dr̃ ab a. qđ est sine ⁊ eu qđ est bo=
nũ: q̃si sine bono: qm̃ bonũ datũ est a dõ sibi ⁊ viro abstu
lit ac posteris: et incidere fecit ĩ ve culpe ⁊ pene. ꝑ Mariã
aũt facti sumus sine ve. ideo ꝯgruentissime salutat̃ ꝑ Aue
⁊ non ꝑ aliud aliqđ ṽbũ. Vñ q̃dã ṽsificator dicit. Porta
salutis Aue ꝑ quã ptꝫ exitus a ve. Hec magister Jacob⁹
de Voragine in suo Mariali.

Q°. vtꝝ btã virgo fuerit vere sine ve.

Caplm̃ secundum.

Ad scđm q̃situ de huius salutatiõis ṽificatione
cũ q̃rebat̃. Vtꝝ vicꝫ btã ṽgo fuerit ṽe sine ve
vt sit digne ꝑ Aue salutata. In ꝯtrariũ posses
arguere ꝙ nõ videt̃ quõ vel ad quẽ sensum an=
gelus potuerit vere dicere btẽ ṽgini Aue. i. sine ve. Nã si
hoc dixit narrãdo de p̃nti: falsum dixit: qꝛ adhuc ꝓtũc si=
ne ve nõ fuit btã ṽgo: qm̃ fuit adhuc sub ve miserie huius
vite qđ ex pctõ primorũ parentũ subsecutũ est. Fuit etiã
adhuc ꝓtũc sub ve sterilitatꝭ: ⁊ ꝑ ꝯñs sub maledicto legꝭ:
qꝛ adhuc sterilis fuit: cũ nondũ adhuc ꝯceꝑat filiũ qñ an
gelus ei dixit istud ṽbũ Aue. vñ nõ potuit de p̃nti hoc di=
cere. ¶ Itẽ si angelus dixit illud optãdo: sequit̃: ꝙ volũ
tatẽ suã diuine volũtati nõ ꝯformauit: q̃ scꝫ deus eã mul=
ta pati voluit in passiõe sui filij. Si ṽo illud dixit de futu=
ro p̃dicẽdo: nõ salutauit: sed ꝓphetauit: nec magnũ quid
dix. t: qꝛ hoc cõe est oĩm saluãdoꝝ ꝙ q̃ñqꝫ erũt sine ve: scꝫ
in futura glĩa: g̃ videt̃ ꝙ nõ potuerit vere btã ṽgo ꝑ hoc
ṽbũ Aue salutari. ¶ Ad q̃stionẽ igit̃ rñdẽdo. Nota Pri=
mo ꝙ hoc ṽbũ Aue q̃ñqꝫ est vox optãtis: sicut dt Joan.
Januen̄. in Cathol. vt qñ dico alicui Aue salutãdo: qꝛ ei
salutẽ opto. Q̃ñqꝫ aũt est vox orãtꝭ: vt cũ dico Aue crux
p̃ciosa: vel O crux aue spes vnica. Nõ enĩ salutãdo illud
dico: qꝛ ligno insensibili salutẽ nõ opto: qꝛ eã hr̃e nõ põt:
sed oro vt ṽtus crucꝭ mihi salutẽ opet̃. Q̃ñqꝫ ṽo est vox
ꝯgratulãtis ⁊ applaudẽtis: vt cũ dico Aue maria: vl' Sal
ue sancta parẽs: q̃si dicerẽ. O btã ṽgo Maria: ꝯgratulor
⁊ cõgaudeo saluti ⁊ glĩe tue. Hec mgr̃ Jacobus vbi s̃. Di
co igit̃ ſm Alber. sup Missus est. ca. lxiiij. ⁊. lxv. necnõ et
cõiter ſm doctores hanc materiã tractantes ꝙ btã ṽgo
vere salutari potuit ⁊ debuit ꝑ Aue. quia fuit sine ve om̃i
vniuersaliter.

Rñsio ad q̃stionem

Aue

Primo qꝛ fuit sine ve speciali Eue ⁊ mulieribus
Scđo: quia fuit sine ve ꝓprio matribus
Tertio qꝛ fuit sine ve cõmuni oĩbus hõibus.

Primo sine ve spãli Eue ⁊ mulieribus.

¶ Primo inquam qꝛ fuit sine ve speciali Eue ⁊ mulierib⁹
Nã eua triplicẽ maledictionẽ q̃si triplex ve accepit ĩ penã
Pria. Multiplicabo erũnas ⁊ ꝯcept⁹ tuos. ¶ Scđa. In
dolore paries filios. ¶ Tertia. Sub viri ptãte erꝭ. Gen̄.
iij. ca. Sine hoc triplici ve fuit Maria: qꝛ nec sensit erũnã
in ꝯceptu: nec dolorẽ in partu: qm̃ fuit sine corruptiõe fe=
cũda: sine grauamĩe grauida. ⁊ sine dolore puerꝑa. vt dt
Ber. ⁊ fides tenet catholica. Deniqꝫ nec fuit viro subdita
ꝑpetue ṽginitatꝭ obtẽtu: ⁊ qꝛ ꝑ dei ꝯceptũ ⁊ maternitatẽ
facta est dñã oĩm viroꝝ ⁊ mulieꝝ ac etiã angeloꝝ. Item
in mulieribus est triplex ue: quia in virginibus est ve ste=
rilitatis: in cõiugatis ve subiectiõis: qꝛ sunt sub potestate
viri: in viduis ve desolatiõis ⁊ orbatiõis tanq̃ q̃ sunt or=
phane. Quibus vltimis duobus est annexũ ve corrupti=
onis: cũ virginitatẽ amiserũt. Ab his fuit immunis beata
virgo. Fuit enĩ virgo sine sterilitate: cõiugata sine corru=
ptione ⁊ seruitute: qm̃ Joseph tanq̃ custos a deo datus
btẽ ṽgini seruiebat ei: quã sciebat esse dñam sui ⁊ toti⁹ mũ
di ꝓpter dei maternitatẽ. Deniqꝫ fuit ⁊ vidua post mortẽ
Joseph cũ ṽginitate ⁊ sine desolatiõe ꝓpter dei p̃sentiaꝫ:
qui deus eius spũalis spõsus multiplici eã suauitate fami
liaris p̃ntie sp cõsolabat̃. ¶ Scđo dixi ꝙ btã ṽgo fuit si=
ne ve ꝓprio matrib⁹. Sũt q̃ppe in mr̃ibus tria p̃cipue ve

Secundo sine ve ꝓprio mr̃ibus in q̃bus p̃cipua tria ve

¶ Primũ ve erũne ⁊ immũdicie: qꝛ ṽginitatẽ ꝑdũt: ⁊ cũ
maxima immũdicia ⁊ erũna pariũt. ¶ Scđm ve infirmi=
tatis ⁊ indigẽtie: qꝛ infirmant̃ ⁊ amittũt sanitatẽ: venusta
tem: ⁊ pulchritudinẽ cũ pariunt atqꝫ indigẽt obstetricati=
one. ¶ Tertiũ ve pene sit̃ ⁊ culpe qꝛ cũ pctõ ꝯcipiũt ⁊ libi
dine: cum grauitate portãt. ⁊ cum dolore pariũt Ab hoc
triplici ve fuit immunis btã ṽgo Maria. Prĩo q̃dẽ fuit si
ne ve erũne ⁊ immũdicie. qꝛ in ꝯceptu ⁊ in ꝑtu non ꝑdidit
virginitatẽ: sꝫ acq̃siuit eaꝫ q̃ sub deo maior neq̃t intelligi
puritas. Nulla etiã in eius partu immũdicia fuit. qꝛ chr̃s
deus vtero clauso manẽte egressus est tanq̃ spõsus dñs d
thalamo suo. teste ps̃. Vñ leo papa in sermõe de natiui=
tate dñi dt. Alienũ est (inq̃t) ab hac natiuitate qđ de om
nib⁹ legit̃. Nemo mũdus a sorde: nihil in istã singularem
natiuitatẽ de ꝯcupiscẽtia carnis transijt: nihil de peccati
lege manauit ⁊c̃. ¶ Scđo fuit sine ve infirmitatis ⁊ indi=
gentie. Non enĩ beata virgo post conceptũ: aut in partu
ꝑdidit sanitatem vel pulchritudinem immo tãta pulchri=
tudine radiauit ꝙ Joseph eam inspicere pre radiositate
non potuit. vt dicit glosa super Mattheũ. ca. j. Unde Jo
seph Mariam nõ cognouit facie qualis esset donec pepe=
rit et euacuato vtero radiositas a visione faciei eius ocu
los non ita reuerberaret. Item sanitatem post ꝯceptum
nõ amisit: immo fortior facta a spũsancto: surrexit statim
⁊ abijt in mõtana cũ festinatione ⁊ seruiuit Elizabeth. In
partu quoqꝫ non indiguit obstetricatiõe: sed vt canitur in
quibusdam ecclesijs. Gaudebit dei genitrix in partu quã
circũstabant obstetricũ vice ꝑtinentes angeli gloriã deo
¶ Tertio fuit sine ve pene ⁊ culpe: quia sine viro de spũ=
sancto ꝯcepit ⁊ sine om̃i libidine. Et cũ gaudio sine omni
lesione ⁊ dolore peperit: vt supra patuit. ¶ Tertio dixi:
ꝙ beata virgo fuit sine ve cõi oĩbus hõibus. Cõiter q̃ppe
oẽs hõies triplex ve incurrerũt ex peccato primi parẽtis

Tertio sine ve cõi oĩbus hõibus

Primũ ve in corꝑe. Scđm ve in anima. Tertiũ in vtroqꝫ
ꝯiunctim. De his Apocal. viij. Ve ve ve habitãtibus in
terra. Primo (inquã) in corpore siue ex parte corporꝭ in=
currit om̃is hõ ve triplex: scꝫ ve miserie multiplicis. vicꝫ
laboris ⁊ fatigij infirmitatum penuriarum: frigoris: calo
ris: famis: sitis ⁊c̃. quibus subiecti sumus in hac misera vi
ta. Item ve dolorose mortis: quia cum dolore om̃es mo
rimur: ⁊ quasi aqua dilabimur in terra. Item ve incinera=
tionis post mortem ⁊ putrefactionis. ¶ De primo Gen̄.
iij. Maledicta terra in opere tuo. spinas et tribulos ger=
minabit tibi: in labore comedes ex ea om̃ibus diebus vi=
te tue. In sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo ⁊c̃. De scđo.
Gen̄. ij. Quacũqꝫ hora comederitis morte moriemini: id
est necessitatem moriendi ex parte corporis incurretis ꝑ
ut exponit Nico. de Ly. De tertio ve Gen̄. iij. Reuerterꝭ
in terram de qua sumptus es: quia puluis es: et in puluc=
rem reuerterꝭ. Ad hoc triplici ve immunis fuit beata vir=
go: quia sine omni infirmitate vixit. vt dicit Augustinus.
Nam ⁊ sine dolore vel infirmitate mortua est: ⁊ insuꝑ om
nes labores huius vite ⁊ penurie: famis: sitis: caloris: et
frigoris ac similium non erant ei penose. Tum quia om=
nia talia sciebat sibi esse ad meriti ꝓmotionem. Juxta il=
lud Roman̄. viij. Diligentibus deum om̃ia cooꝑantur in
bonum. Tum quia om̃ia talia voluntarie acceptabat. et
ꝑ deo om̃ia ⁊ multo maiora sustinere cupiebat. Unde in
om̃ibus penurijs ⁊ aduersitatibus ac laborib⁹ intimo cor
de gaudebat tanq̃ perfectissime patientie existẽs. Tũ de
niqꝫ quia diuine ꝯtemplatiõis ⁊ familiaritatis dulcedo q̃
semper fruebatur omnia talia penalia dulcia reddebat ei=
dem. Si enĩ beato Laurentio prunas dulces esse redde=
bat diuina degustatio: ⁊ beato Stepha. lapides torrẽtis
dulces fuere pre christi amore. multo magꝭ btẽ ṽgini oĩa
penalia dulcia reddebant̃ ex diuina degustatione. ¶ Itẽ
fuit sine ve doloris in morte: qꝛ sicut fuit a corruptõe alie
na. ita a dolore mortis extranea. vt dicit Hierony. De=
niqꝫ fuit ⁊ sine ve incineratõis post mortem: quia corpore
⁊ anima glorificata gaudet in celis vt patebit infra lib. x.
ꝑ. j. ar. iij. per totũ. Scđo in aĩa om̃is hõ incurrit triplex
ve. Prĩo ve ignorãtie. Scđo ve mesticie. Tertio ve ṽe=
cũdie. ¶ Prĩo inquã ve ignorãtie ⁊ errorꝭ: qꝛ tãtã igno=

Quarto sine ve dolorꝭ in morte

Triplex ve in aĩa

rantiā incurrimus causa in credēdo q̄ʒ in eligēdo ⁊ discer
nendo ⁊ q̄ʒ in opando. ꝙ teste Auerroe cōmētatore Ari
sto. Ea q̄ scimus sunt minima eoꝝ q̄ ignoramus. Et in su
per vt dicit Sapiēs Eccl's. ix. Sunt iusti atqʒ sapiētes: et
nemo scit vtrū odio vel amore dignus sit. Hoc q̄ppe ve
ignorantie est ex culpa: q2 vt Aug. d't. Error nō est hōis
instituti a natura: sed pena dānati. Ab hoc ve fuit immu-
nis btā ꝟgo: q2 nunq̄ʒ errauit. Fuit ergo virgo prudētissi
ma ⁊ spūsctō plena: nihil sine ꝯsilio spūsancti fecit: q̄ spiri
tussanctꝰ errare nō pōt. Fuit q̄ʒ omī sciētia ⁊ sapiētia diui
no dono ꝑdita: ppt' qđ eccl'ia libros sapiētie de ipā expo
nit. Et sic fuit sine ve ignorātie ⁊ erroris. ¶ Scđo in aīa
incurrimus ve mestice ⁊ doloris: ⁊ hoc tā de pn̄ti q̄ est me
ror mētis: q̄ʒ de p̄terito q̄ est dolor cordis: q̄ʒ de futuro q̄
est timor. Ab hoc ve fuit immunis btā ꝟgo: q2 nunq̄ʒ me
rorē: dolorē. aut timorē dn̄antē sue rōni habuit. Qđ pba
tur ex ꝟbis Senece ad Serenū dicēs. Frustra sapiēs ten
tat': q2 sapiēs nūq̄ʒ turbat'. Validiꝰ em̄ est qđ ledit' eo qđ
ledit. Fortior q̄ppe nō est neq̄tia ꝟtute sed infirmior. Sa
piēs nil ꝑdere pōt: oīa em̄ bona sua in se reposuit scʒ ꝟtu-
tem ⁊ sapiētiā. Itē ex ꝟbis Chrys. di. ꝙ nullus hoī noce
re pōt occursus aduersitatis. nisi ipe nocere velit sibi: scʒ
p impatientiā. Qm̄ ergo btā ꝟgo sapientissima ⁊ ordina
tissima fuit: in q̄ rō supior sp ei impans fuit: igit' q̄cq̄d susti
nuit: ei in materiā amoris ⁊ gaudij sp totū cessit: nec vnq̄ʒ
in ea mesticia rōni ꝯtraria fuit Vn̄ claret ꝙ fuit sine ve do
loris. ¶ Tertio in aīa incurrimꝰ vt verecūdie ⁊ pudoris
tā de essendo q2 turpes sumus: tā de agēdo: q2 turpia fa-
cimus ⁊ fecimus: q̄ʒ de sustinēdo vl' patiēdo: q2 turpia pa
timur. Vn̄ Gen̄. iij. Erat vterq̄ʒ nudus ⁊ nō erubescebant:
scʒ an̄ pctm̄: sed post pctm̄ erubuerūt se: vn̄ fecerūt sibi pi-
zomata ⁊c̄. Ab hoc ve ꝟecūdie ⁊ pudoris btā ꝟgo immu
nis fuit q2 nihil turpitudinis vnq̄ʒ fecit: nec habuit: nec su-
stinuit: qm̄ innocētia pura id facit vt nil ꝟecūdie vel pu-
doris sustineat: vt ptʒ in pueris puis qui etiā suā nudita-
tē nō erubescūt. Btā aūt ꝟgo statui innocētie primoꝝ pa
rentū proxima erat: maxime ex pte aīe: nec vnq̄ʒ turpia fa-
cere vel cogitare sciuit: sed omīa ꝺm rōem recta ordinata
in ipā erāt: vn̄ claret ꝙ nūq̄ʒ aliqđ ꝟecūdabile habuit Et
sic fuit sine ve pudoris. ¶ Tertio dixi ꝙ hō q̄libet ex pte
vtriusq̄ʒ: scʒ corpis ⁊ aīe ꝯiūctim incurrit ve: ⁊ hoc triplex
scʒ. Pmo ve inobediētie ⁊ ꝯcupiscētie: nā caro nō obedit
aīe ⁊ rōni: sed vt dicit apl's Gal'. v. Caro cōcupiscit aduer
sus spm̄: ⁊ spūs aduersus carnē. Scđo ve culpe: scʒ origi-
nalis: actual': mortalis: ⁊ venialis. Tertio ve pene: scʒ ꝓ-
sentis miserie vel pn̄ie purgatorij ⁊ gehenne. Ab hoc etiā
triplici ve immunis fuit btā ꝟgo Primo: q2 fuit sine ve cō
cupiscētie ⁊ repugnātie carnis ad spm̄: qm̄ vt volūt docto
res cōiter sup. iij. sn̄iarū: btā ꝟgo habuit fomitꝭ extinctio
nem ⁊ ꝯfirmationē in bono p grām singularē. ita vt non
posset peccare. Et hoc p sanctificationē in spūsancti obū
bratōe ⁊ filij dei ꝯceptiōe. Vn̄ oēs vires inferiores fuerūt
subiecte in ea impio rōnis. ¶ Scđo fuit sine ve culpe tam
originalis ꝺm Scotū: vt infra ostēdet': q̄ʒ actualis: venia
lis: ⁊ mortalis. Nā nec vnq̄ʒ venialit' peccauit; sicut d't Au
gustinꝰ. ¶ Tertio q̄ʒ fuit sine ve pene, q2 pena debet' cul
pe: cū igit' nō habuerit ve culpe: nec habuit ve pene. Et sic
claret ꝙ btā ꝟgo bn̄ ⁊ verissime salutari debuit p Aue. id
est sine ve: q2 fuit vniuersalit' sine omī ve: vel actual'r vel
causaliter vel habitualiter. Et p hec ptʒ rn̄sio ad obiectū
in ꝯtrariū pductū. Siue em̄ accipiat' vt angelus dixerit
istā salutationē narratiue: siue vt optatiue: siue vt ꝯgratu
latiue: vtiq̄ʒ digne ⁊ vere hoc mō ipam beatā ꝟginē salu
tauit p Aue: q̄ vniuersal'r sine omī ve: etsi non ptūc fuerit
sine ve aliq̄ actual'r. puta sterilitatis: tn̄ causalit' ⁊ habitua
liter cū mox erat futura mr̄ dei fuit sine illo ve. De ve q̄ʒ
miserie pn̄tis vite. i. famis: sitis: frigoris: laboris quibus
subiecta erat clare declaratū iā ⁊ respōsum est in corpe q̄-
stionis.

Triplex ve l ania ⁊ corpe ꝯiunctim

Ve culpe

Ve pene

Capitulū. iij.

Ista salutatio hoc modo fctā sit excellētissima.

Ad tertiū q̄situ de huius salutatiōis excellētia.
Vtrū vicʒ ista salutatio hoc mō facta sit oīm
salutationū excellētissima? Tu forsitan argu-
is ꝙ nō: q2 salutatio quā dn̄s Jesus tenuit ⁊ do
cuit fuit excellētior ista salutatiōe: scʒ Pax vobis. Tū q2
a digniori plata ⁊ edocta: q2 a chr̄o q̄ dignior est oībꝰ an
gelis. Tū q2 bonū q̄nto cōmuniꝰ tāto meliꝰ: p Aristo. ij.
Ethicoꝝ. In hac aūt salutatiōe: vicʒ Pax vobis: nō solū
cōius bonū sed ⁊ iocūdiꝰ bonū annūciat': puta pax facta
per christum inter deū ⁊ genus hūanū. Nil autē hac pace
iocūdius: vt d't Augꝰ. ḡ sequit' ꝙ illa salutatio sit excellē
tior ista. ¶ Preterea si angelꝰ salutasset beatā ꝟginē hoc
mō vt dixisset. Aue dei mr̄: vel dei genitrix futura: maiori
⁊ excellētiori mō eā salutasset: cū de tanta dignitate q̄ est
excellētior oīm dignitatū pure creature ꝯuenientiū salu-
tasset: ḡ iste modus quē angelus tenuit nō est excellētissi-
mus. ¶ Ad q̄stionē itaq̄ʒ rn̄dendo Dico ꝺm Petꝝ aureo
in suo cōpendio. li. iiij. ca. ij. ꝙ ista salutatio angelica qua
btā ꝟgo extitit salutata sine preiudicio dici pōt ꝙ sit oīm
aliarū salutationū q̄ sunt vel fieri potuissent excellentissi-
ma. Et hoc multiplici ex rōe. Pmo q̄dē ex salutantis au-
ctoritate: q2 ista salutatio missa est a deo ⁊ tota trinitate
Luc. j. Missus est angelus a deo in ciuitatē Gali. ⁊c̄. Nec
istā salutationē angelus in ppria psona ⁊ a se sed tanq̄ʒ a
deo ptulit; vt s̄. patuit. Scđo ex nūcij sublimitate. Non
em̄ hō fuit dignꝰ nūciare ⁊ hoc mō salutare: sed angelus:
nec q̄libet angelus: sed Gabriel. ¶ Tertio ex psone salu-
tate dignitate; quia salutata est beatissima ꝟgo Maria su
per oēs hoīes dignissima. ¶ Quarto ex modi salutandi
qualitate: q2 iste modus salutādi notat ⁊ indicat. Primo
summā virginis innocentiā: cū d2 Aue. Scđo summā ei
collatā grām tanq̄ʒ donū dei excellentissimū: cū d2. Grā
plena. Tertio summā gl'iam qua maior neq̄t esse in mun-
do. scʒ esse mr̄em mox futurā: cū d2: dn̄s tecū scʒ in mente
⁊ in ventre: vt exponit Augꝰ. Quarto singularissimā sup
oēs excellentiā ⁊ ꝓrogatiuā: cū dicit': benedicta tu in mu-
lieribus. Deniq̄ʒ q̄nto excellit ista salutatio alias in ꝯtēti
vel inclusi vniuersalitate. q2 vniuersalit' oēs modos salu-
tādi cōtinere ⁊ includē videt' implicite. Nā salutatiōes in
scriptura q̄dā inueniūt' salutis optatiue. ij: Reg. xvj. Sal
ue rex. Quedā grē desideratiue: Apl's i pluribꝰ locꝭ Grā
vobis ⁊ pax a deo multiplicet'. Quedā gaudij. Thobi. v.
Gaudiū tibi sit sp. Quedā bn̄dictiōis. Ruth. ij. Bn̄dicat
tibi dn̄s. Quedā pacis annūciatiue. vt Joā. xx. Pax vo-
bis. Hec aūt salutatio angeli ex oibus ꝯflata videt'. Con
tinet em̄ salutē cū ait Aue. ¶ Itē grām cū dicit. Grā ple
na. Gaudiū ⁊ pacē; cū dicit: dn̄s tecū. Itē bn̄dictionē: cū
ait. Bn̄dicta tu in mulieribꝰ. Vn̄ claret istā salutationē fu
isse ⁊ esse excellētissimā. ¶ Ad primū in ꝯtrariū argumen
tū d2 ꝙ illa Pax vobis non excedit istā dignitate vel au-
ctoritate: q2 ⁊ ista est a deo missa ⁊ edocta per angelū: vt
tactū est. Deniq̄ʒ in ista salutatiōe annūciatur etiam pacꝭ
⁊ oīus boni cōicatio toti generi humano p ꝯceptū beate
virginis. Nisi dicas ꝙ illa: scʒ Pax vobis excedat istam
in nuncij dignitate: quia illā deus per seipm̄ in christo vo
luit annūciare. istam aūt per angelum. Et ideo q̄ʒtum ad
hoc solum illa excellit istam: ista aūt excellit illaʒ ex alijs
ꝓmissis rationibꝰ. ¶ Ad scđm dico: ꝙ angelꝰ non debu-
it salutare ⁊ dicere. Aue mater dei: quia nondum erat p-
tunc mater dei. Nec debuit dicere. Aue genitrix dei futu-
ra: quia primo debebat requirere virginis consensum ad
suscipiendum deum: vt supra dictum est parte videlicet
iij. Sufficienter etiam istud dedit intelligere cū dixit: dn̄s
tecum: scilicet in ventre ⁊ in mente. Insuper huius saluta-
tionis excellētia ⁊ eius virtus ostēdit' per plura facta mi-
racula ex quibus aliqua hic referri libeat. Cum em̄ pestis
valida in regno Hūgarie hōies q̄ʒplurimos depasceret:
audiui a quodam mihi referēte ꝙ contra istam pestem in
guinariam non esset melior medicina q̄ʒ ꝙ postq̄ʒ aliquis
se sentiret infectum: statim ipm̄ apostema signo crucis si-
gnando dicere nouem Aue Maria: per singula crucem fa
ciendo super apostemate. Dicebat enī ipe referens se hoc
modo euasisse. Quod cum ego hoc audiuissem: firma me
moria tenui et confiteor: quia cum essem ipsa peste pcus-
sus pluribus vicibus: hoc dignissimo remedio predicto
euasi: nec vis ipsius apostematis preualere mihi potuit
quotienscunq̄ʒ dictum remedium exhibui. ¶ Item beatꝰ
Anselmus li. miraculorum. c. xvij. refert quoddam mira-
culum narratiōe dignissimū de hoc videlicet ꝙ quidā q̄si
tota die Aue Maria dicebat. Cūq̄ʒ pegrinus iret ipe p lo
cū siluestrē q̄dā mali robatores credentes ꝙ eēt pecunia-
apud ipm̄: occiderunt eum instigāte diabolo ⁊ sepelierūt
eū ppe stratā in eodē loco: baculum quoq̄ʒ cubitale quē

Ad argumēta responsio

Ad scđm

Miracula

portabat in manu ipe pegrinus fixerũt in terrã supra corpus defuncti ad memoriã. Postmodũ idẽ baculus meritis btẽ ꝟginis ramos ꝓtulit ⁊ frõdes: radicemqꝫ q̃ʒ misit in os defuncti: ⁊ facta est arbor pulchra ⁊ magna. Cũqꝫ ꝓgressu tpis q̃dã magn⁹ clericus inde trãsitũ faciens requiesceret sub vmbra illius arboris: vidit vna cũ comitãtibus eũ ꝙ in quolibet folio patẽti lr̃a vt ab oĩbus legi posset scriptũ erat. Aue maria gr̃a plena dñs tecũ. Admirati q̃sierunt ab hõibus q̃d hoc esset? Illi dixerũt ꝙ q̃dã peregrinus q̃ndã fuisset ibi occisus ⁊ baculus infixus terre ibi fuisset supra eius corpus: igit̃ accedũt miraculo oẽs persussi ⁊ aperiũt terrã: ⁊ ecce inuenerũt corpus integꝝ ⁊ sine om̃i putredine iacere in terra: radicesqꝫ arboris in ore habere. Cognouerũt oẽs q: hõ ille frequẽtasset in vita dicere Aue Maria. ⁊ laudarũt deũ ac beatã ꝟginẽ. Uñ locus iste postea habitus est in magna reuerẽtia a fidelib⁹: vbi deus ad inuocationẽ btẽ ꝟginis ostẽdit multa miracula. Ecce claret q̃ excellẽs sit ꝟtus huius salutatiõis: quia et aiam credit̃ in celũ meritis btẽ ꝟginis ꝑuexisse: ⁊ corpus lõgo tpe p̃ter naturã in terra illesum ꝯseruasse: ⁊ miraculose arborẽ frõdosam de sicco ligno ꝑduxisse: radicẽqꝫ in os defuncti misisse deniqꝫ folia ipa salutatiõe depicta grã di miraculo fuisse multa q̃ʒ miracula ibi ꝯtigisse ad gl̃iam bñdicte ꝟginis ⁊ eius filij dñi nr̃i Jesu chr̃i. Eia g̃ fidelis aia aduerte q̃ bonũ sit beatã ꝟginẽ crebro salutare. Pensa diligẽter ꝟtutẽ huius salutatiõis: ⁊ noli esse pigra hãc excellẽtissimã salutationẽ frequentius corde ⁊ ore ad laudẽ ꝟginis depromere: vt valeas gr̃am et gl̃iam eternam obtinere.

¶ Articulus .ij. De medio salutatiõis angelice: scʒ. Gratia plena dñs tecum. benedicta tu in mulieribus.

CIrca secũdũ mysteriũ de huius salutatiõis medio ẽm ꝙ tres sn̄ie ꝯtinẽtur: tres ꝯsideratiões faciem⁹. ¶ Pria cõsideratio de hoc ꝙ dr̃ Gr̃a plena. ¶ Scd̃a de hoc ꝙ dr̃. Dñs tecũ ¶ Tertia de hoc ꝙ dr̃: Benedicta tu in mulieribus.

Cap. j. De hoc ꝙ dicit̃ Gratia plena.

DE hoc ꝙ dr̃ Gr̃a plena. tria sunt inuestigãda. ¶ Primũ de hui⁹ dicti ꝯgruẽtia. ¶ Scd̃m de huius plenitudinis differẽtia. ¶ Tertio de ei⁹ intelligentia. ¶ Prio inquã de huius dicti scʒ. Gr̃a plena. ꝯgruẽtia. ¶ Querit̃: q̃re dicat̃. gratia plena. Uidet̃ eñ ꝙ hoc dici nõ ita ꝯgruebat sicut si dixisset: gloria plena: q: gl̃ia pfectior est gr̃a: g̃ in hac salutatiõe pfectissima debuit dici. Gl̃ia plena. ¶ Itẽ videt̃ ꝙ debuerit dici: spũsctõ plena: q: spũsctũs nõiat tm̃mõ gr̃am gratũ faciẽtẽ in nobilissimo esse: gr̃a aũt non q: diuidit̃ gr̃a etiã ad gr̃am gratis datã: sed spũsctũs sp dr̃ gr̃aʒ gratũ faciẽtẽ: g̃ in ista salutatiõe nobilissima debuit dici: spũsancto plena. ¶ Ad hoc rñdet̃ ẽm Alber. mag. vbi s̃. ca. lxviij. ꝙ istud sũme ꝯgruebat vt angel⁹ diceret. Gr̃a plena. Rõ q: in hac salutatiõe annũciabat̃ initiũ ⁊ origo oĩs gr̃e et btitudinis in hũanũ genus trãsfũdende p beatã virginẽ Mariam. Unde Ecclesiastici. xxiiij. Jn me inquit omnis gratia vie ⁊ veritatis: in me omnis spes vite ⁊ ꝟtutis. Sʒ initiũ gl̃ie ⁊ btitudinis est in hac vita p gr̃am: cuius cõsũmatio est in futuro p gl̃iam. Nã ẽm Rich. sup. iiij sn̄iarũ. dist. xlix. Gl̃ia nil aliud est nisi gr̃a cõsũmata: g̃ ꝯgrue dictũ est. gr̃a plena: vt p hoc signaret̃ ꝙ p hãc salutatiõnẽ annunciat̃ origo omis gr̃e in hũanũ genus trãsfundẽde tã in vita q̃ in patria. ¶ Ad primũ g̃ obiectũ ptʒ rñsio ꝙ nõ debuit dici: gl̃ia plena: q: gl̃ia est ꝯsũmatio gr̃e: hic aũt annũciat̃ initiũ ⁊ origo gr̃e: ergo potius poni debuit gr̃a q̃ gl̃ia. ¶ Ad scd̃m dicit̃: ꝙ spũsctũs ꝓprie tm̃ nõiat gr̃am spũalẽ ⁊ gratũ facientẽ: gratia aũt cõe est ad gr̃am corpalẽ siue gratis datã. ⁊ etiã ad spũalẽ siue gratum facientẽ. Uñ cum ista plenitudo in btã ꝟgine ꝯtineat gr̃as nõ tm̃ spũales sed etiã corpales: ꝯgruẽtius dicitur. Gr̃a plena: q̃ spũsancto plena. Hec Albert⁹: vbi supra.

Quare dicatur Maria in salutatiõe angelica. Gratia plena

Respõsio

Ad obiecta.

Capl̃m secundum.

SEcũdo de huius plenitudinis differẽtia q̃ritur: in q̃ differat ista plenitudo gr̃e ab alijs plenitudinibus. Hoc q̃dẽ ideo: q: ⁊ de chr̃o legit̃ ꝙ fuit plenus gr̃a ⁊ ꝟitate. Joã. j. ¶ Itẽ de Stephano Act. vj. Stephan⁹ aũt plen⁹ gr̃a ⁊ fortitudine. ¶ Itẽ de aplis Act. ij. Repleti sunt omes spũsctõ ⁊c̃. ¶ Ad hoc breuit̃ rñdet̃ ẽm Tho. iij. scripto sentẽtiarũ. dist. xiij. q. j. ar. ij. ꝯcordãt Albertus ⁊ noster Richar. Bonauẽtura: ⁊ cõiter doctores ꝙ quadruplex est plenitudo gratie.

Prima sufficientie.
Secunda copie.
Tertia singularis excellentie.
Quarta efficientie ⁊ redundantie.

Quadruplex est plenitudo gr̃e

¶ Prima est plenitudo sufficientie p quã aliqui in se formaliter sunt pfecti q̃tũ ad oẽs ꝟtutes ⁊ q̃tum ad expulsionẽ oĩm pctõꝝ mortaliũ. Et hec plenitudo fuit in apostolis ⁊ in btõ Stephano ac alijs sanctis pfectis: ẽm quã aliquis implet̃ deo: vt nil in eo deo aduersum remaneat. Prima

¶ Scd̃a plenitudo gr̃e: ẽ plenitudo copie. Et hec ẽ i tota eccl̃ia dei: quia nulla gratiarũ deest quin sit in aliq̃ mẽbrorum suoꝝ. Scd̃a

¶ Tertia est plenitudo specialis excellentie vel ꝓrogatiue: q̃ non solũ oĩa mortalia: sed etiã oĩa venialia repellit. Et hec fuit in btã ꝟgine. ẽm quã plena gratia fuit: vt nil esset in ea qd̃ non ordinaret̃ in deum. Tertia

¶ Quarta est plenitudo efficiẽtie ⁊ redũdãtie: q̃ aliquis nõ solũ est plenus in se ⁊ pfectus: sed etiã est causa plenitudinis ⁊ redũdantie ipius gr̃e in alijs. Et talis est plenitudo in chr̃o q̃ est causa efficiens oĩs pfectiõis sctõꝝ: de cuius plenitudine nos oẽs accepim⁹ gr̃am p gr̃a. vt dicit apl̃s. Sic g̃ differũt iste plenitudines substantialiter ⁊ originaliter. Est eñ plenitudo chr̃o q̃si fontis. Plenitudo aũt btẽ ꝟginis q̃si fluminis plenitudo. Sctõꝝ aũt plenitudo q̃si plenitudo riui a flumine descẽdẽtis. ¶ Itẽ alid exẽplũ cape tale. Plenitudo sufficiẽtie est q̃ replet ẽm rei ꝯgruẽtiã: vt cũ dr̃. Picariũ pleuũ est vino: nõ ꝙ ibi null⁹ vacu⁹ loc⁹ relinquet̃: vsqꝫ ad sũmũ orificij est repletũ: sed q: ẽm ꝯgruẽtiã picario sufficit vinũ. Sic fuit in aplis ⁊ Stephano q̃ peccauerũt venialit̃. Deniqꝫ est plenitudo vsqꝫq̃qꝫ replẽs ꝙ in re impleta nil vacuũ relinquit̃. vt in mẽsura vini vel olei vel in picario vsqꝫ ad summũ orificij repleto. Hec fuit in btã ꝟgine q̃ nunq̃ peccauit. Supfluens aũt plenitudo est q̃ñ res ipa vasis capacitatem excedit ⁊ in ad extra effluens redundat. Hec fuit in chr̃o. Et hec ipa plenitudo descẽdit etiã in btãm virginẽ q̃ñ ꝟbum dei ꝯcepit. Unde ẽm Alber. plenitudo chr̃i priuat pticularitatẽ: q: non ad mensurã dedit ei deus spm̃sctm̃. Glo. nõ particularit̃ neqꝫ p subdiuisiones. sed vniuersaliter et generalit̃. Plenitudo aũt btẽ ꝟginis priuat vacuitatem. q̃diu eñ vas põt recipe aliq̃d: tãdiu habet aliq̃d de vacuitate. Unde oĩs creatura habet aliq̃d de vacuitate: q: maiorẽ gr̃am recipe põt: sed btã virgo tantam recepit vt maiorẽ recipe nõ posset: scʒ ꝙ esset mater dei. Et sic ptʒ. Quarta

Exemplum.

Capl̃m tertium.

TErtio videndũ est de huius dicti intelligentia: q̃d scʒ p hãc plenitudinẽ gr̃a in btã ꝟgine intelligat̃. ⁊ in q̃ cõsistat ista eius plenitudo. Ad qd̃ breuit̃ dicendum ẽm Alber. sup. Missus est. ca. lxxij. ⁊ cc. necnõ ẽm Jaco. de Uoragine. ꝙ p hoc ꝙ dr̃: Gr̃a plena tria cõphẽsa intelligunt̃: ẽm ꝙ ista plenitudo in his tribus consistit.

Primo p̃cellentia dignitatis
Secundo p̃eminentia sanctitatis
Tertio supabundãtia capacitatis

In ꝟbis gr̃a plena tria cõp̄hẽsa. intelligunt̃.

¶ Primo intelligit̃ p̃cellẽtia dignitatꝭ: que in hoc claret ⁊ attendit̃ ꝙ ipa est ꝟgo ⁊ mater omipotẽtis dei. domina mũdi ⁊ regina celi. ac oĩm impatrix gl̃iosa. Unde ipa cõparat se cedro. Eccli. xxiiij: Quasi cedrus exaltata sũm in libano. Cedrus q̃ppe in altitudine trãscẽdit oẽs arbores sic ⁊ ipa omes homines ⁊ angelos ac creaturas. ¶ Secũdo p hoc ꝙ dicit̃. Gratia plena. intelligit̃ p̃eminentia sanctitatis q̃ in hoc attendit̃ ꝙ ipa sup omes angelos ⁊ sanctos infra deũ est sanctissima ⁊ purissima. ea puritate qua sub deo maior neqt intelligi. Et insup nõ solũ in se est sanctissima: sed ⁊ alios potest sanctificare ⁊ a peccato sanare. Uñ se compat cypresso qui est arbor medicinalis. Eccl̃i xxiiij. Quasi inquit cypressus in monte syon. Propterea Hugo de sctõ Uictore dicit ad eã. Recte dicta es gratia

plena: q̄ꝛ ꝺ te ortꝰ eſt fons gr̄e iō totũ nobis q̄dãmõ a te qꝺ ꝑ illũ nobis eſt q̄ natꝰ eſt ex te. Bene eñ dicta es gr̄a plena: ⁊ intãtũ plena vt ex tua redũdantia totus hauriat mũdus. Hec ille. ¶ Tertio intelligit̄ ſupabũdãtia capacitatis. i. ꝙ ipa fuit ſupabũdãtiſſime capax oïs gr̄e. Qꝺ q̄dẽ attẽdit̄. ¶ Prĩo in hoc ꝙ oẽs gr̄as gñales ⁊ ſpãles oĩm creaturaꝝ in ſummo habuit: nec aliq̄ gr̄a ſibi defuit. Vñ Eccl. xxiiij. In me om̃is gr̄a vie ⁊ ꝟitatis. De hoc latius deo duce dicet̄: cũ de vita eius aget̄. ¶ Scꝺo attendit̄ in hoc ꝙ ipa illas gr̄as habuit a q̄bus om̃is creatura vacua fuit: ſcȝ ꝙ eſſet ꝟgo ⁊ mr̄. Mat̄ dei ⁊ hõis: dña mꝺi ⁊c̄. ¶ Tertio in hoc ꝙ ſua gr̄a tãta fuit ꝙ pura creatura (niſi eſſet deo vnita) maioris gr̄e capax eſſe non potuit. ¶ Quarto ꝙ gr̄am increatã in ſe tota ꝯtinuit. Et ſic per oẽm modũ gratia plena fuit.

¶ De hoc ꝙ ꝺꝛ: dñs tecũ. Cap. iiij.

Q°. vtꝝ hec ꝟba: dñs tecũ ſint dicta ꝯgrue ab angelo.

SEcũdo q̄ȝ de hoc ꝙ ꝺꝛ: dñs tecum: tria q̄runt̄. ¶ Prĩo: vtrũ hoc dictũ ſit ab angelo bñ poſitũ. ¶ Scꝺo: q̄re aliqꝺ det̄miatiuũ ad hoc dictũ nõ ſit additũ: puta ſi dixiſſet: dñs oïpotẽs tecũ: vel dñs exercituũ ⁊c̄. ¶ Tertio: q̄liter dñm eſſe cum btã ꝟgine ſit accipiendũ. ¶ Ad primã q̄ſtiõnẽ arguit̄: ꝙ nõ bene ponat̄ Dñs tecũ hoc loco: ſed potius debuit poni: pater tecũ. Probat̄. q̄ꝛ vt ꝺt phũs li. Rheto. ſermões ſꝑ inq̄rrendi ſunt ſm materiã: ſed in hac ſalutatione agit̄ de materia amoris. Cũ ğ dñs ſit nomẽ timoris: ⁊ pat̄ nomẽ amoris: iuxͣ illud Malach. j. Si ego dñs vbi eſt timor meus ⁊c̄. ğ videt̄ ꝙ debuit poni: pater tecũ. ¶ Cõfirmat̄ q̄ꝛ dñs ꝺꝛ q̄ſi dans minas: hic aũt nulla fit cõminatio ſed ꝓmiſſio: ğ non debuit dici: dñs tecũ. Itẽ cũ tota trinitas ſit mittẽs iſtã ſalutationẽ: videt̄ ꝙ debuit dici: trinitas tecũ. ¶ Itẽ ille qui annũciat̄ vocat̄ Emanuel. i. deus nobiſcũ: vt ꝺꝛ Eſa. vij. ca. Iſtud autẽ eſſe nobiſcũ cõplebat̄ in iſta annũciatiõe: ğ angelus debuit dicere: dñs tecũ vl̄ deꝰ nobiſcũ. ¶ Itẽ iſta ꝯceptio approꝑiat̄ ſpũiſctõ ⁊ etiam dñs habitat in hõie ꝑ ſpũſſancti gr̄am: ğ debuit dicẽ. ſpiritusſctũs tecum. ¶ Itẽ videt̄ ꝙ debuit dicere: dñs in te. Fuit eñ dñs cũ btã ꝟgine mõ eſſendi in. ⁊ non alio mõ: cũ ğ hic annunciat̄ dñs in eã ꝑ corꝑalẽ p̄ſentiã debuit dicẽ: dñs in te. ¶ Itẽ non videt̄ rõ quare non dixit potius: tu cũ dño q̄ȝ dñs tecũ: ⁊ maxime q̄ꝛ dñs eſt cum malis ⁊ mali non ſunt cum deo. Sed tñ bonoꝝ eſt ꝓpriũ vt deus ſit cũ eis ⁊ ipi cũ deo: iuxͣ illud Aug. li. ꝯfeſ. Mecũ eras dñe ⁊ ego tecũ non erã: q̄ꝛ malus erã. Ergo cũ btã ꝟgo fuerit ſumme bona: debuit potius dixiſſe: tu cũ dño. ¶ Itẽ quare nullũ ibi poſuit ꝟbũ: ſcȝ eſt vel erit nõ videt̄ rõ. Vñ ptȝ ꝙ male dictũ ſit: dñs tecũ. ¶ Ad iſtã q̄ſtionẽ breuit̄ rñdet̄ ſm Alber. ca. xj. ſuꝑ Miſſus eſt: ꝙ in iſta ſalutatiõe ꝑ hoc ꝙ ꝺꝛ: dñs tecũ: duo intẽdebant̄ ab angelo. Vnũ vt ꝑſona mittẽtis ꝓprie exprimat̄. Alteꝝ vt libeꝝ arbitriũ btẽ ꝟginis ad credendũ ⁊ cõſentiendũ inclinet̄. Iſta aũt duo ꝑfectiſſime ⁊ approꝑiatiſſime exprimunt̄ ꝑ hoc dictum: dñs tecũ. Nã hoc nomẽ dñs a potentia imponit̄: ⁊ q̄ñ abſolute ꝺꝛ: ſoli deo approꝑiat̄. Alij eñ ſunt dñi reſpectiue ⁊ etiã ſerui: dñs aũt abſolute eſt dñs oĩm. qꝺ ſoliꝰ dei trinitatis eſt ꝓpriũ qui eſt ꝑſona mittẽs in hac ſalutatiõe: ⁊ ſic ꝑſona mittens ꝓprie nõiat̄. Per idẽ etiam libeꝝ arbitriũ ꝟginis benedicte magis inclinat̄: q̄ꝛ ad credendũ et ꝯſentiendũ in mirabilia maxime diſponit fides: et p̄cipue fides de omnipotẽtia dei qua credit deũ om̃ia poſſe facere: q̄ꝛ apud deũ nõ erit impoſſibile om̃e ꝟbũ Lu. j. Et ſic adq̄eſcit animus deum poſſe naturas mutare vl̄ naturis impare. Vñ cũ hic annũciabat̄ oĩm nouoꝝ nouiſſimũ: et miraculoꝝ maximũ: ꝯgruẽtiſſime ponit̄ hoc nomẽ dñs: qꝺ abſolute poſitũ: eſt om̃ipotẽtie demõſtratiuũ: vt per hoc ⁊ deus mittẽs exprimat̄: ⁊ cũ hoc ad credendũ animꝰ ꝟginis magꝭ habeat inclinari. Et ꝑ hoc ſoluunt̄ plura adducta in ꝯtrariũ argumẽta. ¶ Nã primũ argumentũ petit quare non dixit: pater tecũ. Scꝺm petit quare non dixit: trinitas tecũ. Tertiũ argumentũ petit quare nõ dixit Deus tecũ vl̄ nobiſcũ. Quartũ argumẽtũ petit q̄re nõ dixit ſpũſſanctꝰ tecũ. ¶ Ad q̄ rñdet̄ ꝙ iõ: q̄ꝛ illa nõia nõ ſũt ita abſolute om̃ipotẽtie demõſtratiua ſicut dñs. et ꝑ ꝯñs non ita ad credendũ ⁊ ꝯſentiendũ inclinatiua. ¶ Ad ꝯfirmationẽ etiã primi argumenti ꝺꝛ ꝙ ly dñs non ita ꝓprie cõminationẽ importat ſicut om̃ipotentiã. Vñ illa interp̄tatio dñs quaſi dans minas non eſt ita ꝓpria ⁊ eſſential̄.

Dñs timor

Dñs in te

Rñſio ad q̄ſtion.

Ad argumenta

Ad q̄ntum

¶ Ad q̄ntũ dicit̄: ꝙ non debuit dicere: dñs in te q̄ꝛ ꝓtunc nondũ erat in ea dñs ꝑ corꝑalẽ p̄ſentiã: ſed erat ſecũ dñs ꝑ admirabilẽ potentiã faciẽdi in ea ⁊ ex ea diuinã incarnationẽ.

Ad ſextum

¶ Ad ſextũ ꝺꝛ ꝙ non debuit dicere: tu cũ dño: q̄ꝛ ſic dicendo daret̄ intelligi ꝙ in iſta chr̄i incarnatiõe aliq̄ mõ actiue ꝯcurriſſet btã ꝟgo: ⁊ ſic non ſola virtute diuina facta fuiſſet actiue ipa chr̄i ꝯceptio: nã ꝑ hoc ꝙ ꝺꝛ tu cum dño: deſignat̄ te oꝑari cũ dño

Ad ſeptimũ

¶ Ad ſeptimũ dicendũ q̄ȝ ibi non debuit poni ꝟbũ eſt vel erit: q̄ꝛ ſicut deus nil facit fruſtra: ita nil dicit fruſtra ſm phm̃. ij. Phiſi. ſȝ fruſtra appoſitũ fuiſſet: eſt vel erit: vel aliud ſil̄e ꝟbũ: cũ etiã ſine tali appoſitõe ſufficiẽter exprimit̄ ⁊ q̄dãmõ melius ipius dicti ſentẽtia. Amplius. ſi appoſuiſſet; exceſſiſſet nũeꝝ congrũ: ſcȝ nouenariũ. q̄ nũerus obſeruari debuit ꝓpt̄ ſignificationẽ repatiõis nouẽ angelicoꝝ choroꝝ: ſicut ſupra patuit. ſcȝ pte. iiij. ar. iij. ca. ij. circa mediũ.

Quare ſeꝺo min⁹ non iu appoſitũ aliqꝺ determinatiuũ

¶ Ad ſecundã q̄ſtionẽ: q̄re vicȝ aliqꝺ determinatiuũ ad ly dñs nõ ſit appoſitũ. puta vt dixiſſet. dñs om̃ipotẽs vel dñs exercituũ tecũ: vel aliud ſil̄e: videt̄ eñ ꝙ ſi appoſuiſſet: magis eius animũ ad credendũ de om̃ipotẽtia dei induxiſſet. ¶ Ad qꝺ breuiter reſpondet̄ ſm eundẽ Alber. vbi ſ. ca. cxj. ꝙ libeꝝ arbitriũ btẽ ꝟginis ꝑ ſe etiã facile erat ad credẽdũ paratũ: iõ non indiguit expreſſiua inſinuatiõe om̃ipotentie cũ terrore. vt diceret̄. dñs omp̄s: vel dñs exercituum ſed ſufficiebat ipi lenis annũciatio ⁊ quaſi obſcura expreſſio om̃ipotentie qualis ꝑ hoc nomen dñs importat̄. Nil eñ credit ſibi eſſe impoſſibile qui ſcit ſe dñm in ſociũ hr̄e. ſed cũ aplo dicit. Cõfidenter om̃ia poſſum in eo qui ꝯfortat me: ſcȝ mecũ exiſtendo. Unde nil amplius debuit dici niſi dñs tecũ vt etiã ex hoc ꝙ non plene om̃ipotentia dei exprimit̄ ſed niſi in obſcuro fides btẽ ꝟginis maius meritum acquirat credendo: q̄m ſm Grego. Fides nõ ita habet meritũ vbi rõ capit experimentũ. ¶ Ad tertiã q̄ſtionẽ qua querebat̄ quõ vicȝ dñm eſſe cũ btã virgine ſit accipiendũ ſiue intelligẽdũ. Si eñ dicas vt ſit ſenſus: dñs eſt tecũ. iſta aſſociatio ꝯuenit deo cũ om̃ibus entibus: quia vt ꝺt Greg. Deus eſt cũ om̃ibus creatis. ğ in hoc nil approꝑiate dicit̄ de btã virgine: Ad hoc quod dicẽdũ ſm doc. ꝙ licet deus ſit cũ om̃ibus ſanctꝭ approꝑiate: cũ ꝺꝛ eſſe cũ btã virgine ꝓpter ſingularem eſſendi modũ cũ ea Proinde Ber. Lõge excellẽtiꝰ dñs tecũ q̄ȝ cũ alijs ſctis: cũ q̄bus eſt ſpũalit̄ tñ ⁊ in corde: ſed eſt tecũ et ſpũalit̄ in corde: ⁊ corꝑalit̄ in ventre.

Qualit̄ dñs ſit cũ btã virgine quadruplici excellẽ.

¶ Nota ğ ꝙ dñs eſt cũ beata virgine q̄druplici excellentia ſingularis exiſtentie cũ eadem ⁊ aſſociatõis. ¶ Prĩo quidẽ excellentia electiõis: q̄ꝛ ipam elegit dñs ſibi in mr̄em ⁊ genitricẽ. vñ dñs cũ ea tã q̄ȝ cum mr̄e dilectiſſima. Bern. ſuꝑ. Miſſus eſt. dicit. Dñs tecum o Maria. Dñs inquã pater tecũ: qui filiũ ſuũ facit eſſe tuũ Et dñs filius tecũ qui ex te carnẽ aſſumpſit miro mõ. Et ſpũſctũs tecũ de quo cõcipies: ⁊ qui tuũ cum pr̄e ⁊ filio ſctificauit vteꝝ. Hec ille. ¶ Scꝺo excellẽtia vniõnis: quia portionẽ ſanguinis ꝟgnis de qua corpꝰ chr̄i eſt formatũ ſpũſſancti virtute: ipe deus ſibi vniuit in vnitate ꝑſone: ⁊ ideo bene dicit̄ ei. Dñs tecũ ¶ Tertio dñs eſt cũ btã ꝟgine excellentia miraculoſe oꝑationis: q̄ꝛ talia ⁊ tãta in ea deus miracula ꝯdidit ꝙ nulla creatura compr̄hendere põt. Nã vt dicit Hiero. Qꝺ natura nõ potuit ratio ignorauit vſus neſciuit hoc deꝰ ſtupẽdo miraculo in Maria ope cõpleuit: vt vicȝ deus fieret hõ ⁊ mat̄ eſſet virgo. ¶ Quarto excellentia acceptatiõis ⁊ ſublimatiõis: q̄ꝛ dñs fuit cum ea eo mõ vt eã exaltaret et priuilegijs ſingularibus dignificaret ſuꝑ oẽm creaturã: vt ipa eſſet dña angeloꝝ regina celi: ⁊ omniũ creaturaꝝ: O igit̄ feliciſſima virgo Maria. o gl̄ioſa dña excelſa ſuꝑ ſidera: quanta tibi eſt gl̄ia: quanta tua in hoc excellentia p̄dicatur: quãtũ gaudium annunciat̄ cum tibi dicit̄: dñs tecum.

De ly Benedicta tu in mulieribus.

Capitulum quintum

De importãtia ſeu ſcãte oneverbo: bñdicta tu in mulieribus.

TErtio q̄ȝ de hoc ꝙ dicit̄. Bñdicta tu in mulieribus: tres q̄ſtiões mouebunt̄. Prĩa q̄ſtio. Quid importat vel ſignificat iſtud dictũ: Bñdicta tu in mulieribus. Secũda q̄ſtio. Vtrũ bene ⁊ conuenienter dicat̄ hoc dictũ in ſalutatiõe iſta. Benedicta tu

in mulieribus. Tertia q̄stio. Quare nō potius est dictum
Bn̄dicta tu p̄ mulieribus. ¶ Ad primā q̄stionē rn̄deť ƀm
Albertū sup Missus est: ca. ccxij. ⁊ Jacobū de Uoragine
in suo Mariali: φ q̄ttuor cōprehendit ⁊ īportat. ¶ Prio
q̄dē maledicti exēptionē: Un̄ ip̄a est bn̄dicta sup oes mu-
lieres: q2 sola ip̄a expers illi⁹ maledictiōis quā oēs mulie
res in Eua ɔtraxerūt. Gen̄. iij. Multiplicabo erūnas tu-
as sicut supra patuit ꝺ ve mulieꝝ. ¶ Scꝺo īportat male
dictiōis euacuatiōe. Ip̄a em̄ bn̄dicta in mulieribus: q2 ꝑ
eā euacuata est maledictio ab hōibus. Un̄ Aug. Maledi-
ctio Eue ī bn̄dictionē mutať marie. Impleta ē em̄ maria
gratia: ⁊ Eua euacuata est a culpa. ¶ Tertio īportat sin
gularꝫ gratie collationē: vn̄ bn̄dicta fuit inť mulieres: q2
nulla alia accepit vnꝗ̄ qꝺ ip̄i donatū est: φ scꝫ ꝟgo pepit
⁊ deū genuit. ¶ Quarto oīm bn̄dictionū cōprehēsionē.
Fuit q̄ppe bn̄dicta p̄ oīb⁹ mľierib⁹: q2 oīa illa q̄ alie mulie
res habuerūt ip̄a habuit excellētius: q2 cū ɔiugatꝫ habu-
it bn̄dictionē ꝓlis ⁊ insup ꝟginitatis: cū viduis habuit ca
stitatē cū incorruptibilitate. Deniqꝫ cū ꝟginib⁹ ꝑseueran
tiā ꝑpetue ꝟginitatis cū fecūditate. ¶ Ad secūdā q̄stio-
nē videť φ nō bene dictū sit. Benedicta tu in mulieribus
Probať: q2 debuit dici: bn̄dicta tu in oībus creaturis: q2
excellit oēs. Itē ip̄a est bn̄dicta sup oēs viros ⁊ mulieres
ḡ debuit dixisse: bn̄dicta tu in hōib⁹. Itē cū ꝟgies oēs ex
cellentiā habeāt dignitatꝫ: ista bn̄dictio oīb⁹ ꝟginib⁹ cō-
uenire videť. Oēs em̄ ꝟgines inq̄ntū ꝟgines: sūt benedi-
cte in mulieribus. ⁊ sic potius debuit dixisse: bn̄dicta tu in
ꝟginib⁹. ¶ Rn̄sio ƀm Alber. vbi s̄. φ exq̄ maledictio or-
ta est in hōibus ꝑ mulierē scꝫ Euā. iō ɔgrue angel⁹ dixit.
Bn̄dicta tu in mulieribus: vt deť intelligi φ sicut ꝑ mulie
rē maledictio sūpsit originē: ita ꝑ mulierē bn̄dictio sum-
ꝑsit originē: ⁊ maledictio euacuationē. ¶ Ad primū ḡ di
cendū φ angelus recte dixisset: scꝫ bn̄dicta tu in oīb⁹ crea
turis. Et siľr si dixisset. Bn̄dicta tu in hōibus sicut arguit
scꝺm argumētū. Sed tn̄ sic dicēdo nō ita exp̄ssisset istam
significationē quā p̄misimus: scꝫ φ maledictio ꝑ mulierē
exorta: debuit ⁊ ꝑ mulierē euacuari: sicut dicēdo. Benedi
cta tu in mulieribus: hoc exp̄sse dedit intelligi. Et sic ptꝫ
rn̄sio ad primū. ¶ Ad scꝺm ꝺr φ mulier in plura se exten
dit q̄ꝫ virgo: q2 etiā ad ɔiugatas ⁊ viduas: ⁊ iō nō dixit: in
ꝟginib⁹: ne daret intelligi φ btā ꝟgo solā bn̄dictionē vir
ginū obtinuerit ⁊ nō ɔiugataꝝ ac viduaꝝ: sed dixit: in mu
lieribus: vt significet φ oīm mulieꝝ benedictionē tā vir-
ginū q̄ꝫ viduaꝝ ac cōiugataꝝ habuit: sicut s̄. dictū ē. Et
sic ptꝫ. ¶ Ad tertiū q̄situ. q̄re vicꝫ nō potius dixit Bn̄di
cta tu p̄ mulieribus: cū in figura Judith. xiij. sic dictū sit
de ea Bn̄dicta filia tu a dn̄o pre oībus mulieribus Ad qꝺ
breuiť dici pōt saluo meliori iudicio. φ lꝫ hoc dictū in mu
lieribus: valeat ⁊ īportet tm̄ in sn̄ia sicut si dixisset: p̄. mu-
lieribus: tn̄ potius dixit in mulieribus. ¶ Prio iō: ne he-
retici haberent occasionē credendi ⁊ dicendi de ea φ ip̄a
esset nō vere mulier sꝫ aliq̄d supra hōiem: sicut ⁊ de suo fi-
lio plurimi heretici dicūt φ nō habuerit verā carnē hūa-
nā sed celestꝫ nature. Si ḡ dixisset: p̄ mulieribus: dixissent
heretici φ ip̄a esset supra hōiem: ⁊ φ dn̄s Jesus nō de pu-
ra ⁊ vere femina carnē nō vere hūanā assumpserit. ¶ Se
cūdo vt significeť huius dilectionis diuine singularitas.
q2 plus est aliquā diligi in oībus mulieribus q̄ꝫ sup omes
mulieres: q2 possibile est aliquā diligi sup oēs q̄ tn̄ nō dili
giť in oībus. Diligere em̄ in oībus aliquā: est in omī dile-
ctiōe ip̄am intēdere ⁊ ꝓpť ip̄aꝫ oēs diligē ⁊ nullā sine ip̄a
¶ Tertio vt hūilitatē btē ꝟginis cōmendet qua se nō re
putauit esse p̄ mulieribus fore benedictā: sed tanꝗ̄ vnam
inter mulieres apud se estimatā. Un̄ amatrici hūilitatꝫ be
ate virgini dicendo: in mulieribus: magis cōmēdabilem
reddidit eius hūilem reputationē qua se vt vnā mulierē
reputauit: q̄ꝫ dicendo: p̄ mulieribus: qꝺ aliquid excellēti-
us notat supra mulieres. Unde credo φ angelus idcirco
dixit: in mulieribus: ⁊ nō pre mulieribus: q2 sciuit φ beate
virgini ex amore summe hūilitatis quā sp toto corde di-
lexit ⁊ ꝓpter hoc nūꝗ̄ aliq̄d magis de se voluit dici: magꝫ
sibi cōplaceret audire vt diceret in mulieribus q̄ꝫ p̄ mulie
ribus: q̄m̄ vere humilis (vt ꝺt Bern̄.) in hoc summe gau-
det cū de eo hūilia dicunť: ⁊ dolet cū audit de se dici subli
mia: vtpote qui nullo mō vult reputari apud quoscunqꝫ:

Utrum ista verba bn̄dicta tu in mulieribus sūt bene posita.

Responsio

Mulier

Quare āgelus nō dixit: benedicta p̄ mulieribus

Scꝺo

Tertio

vel respectu quorūcunqꝫ: sed semꝑ vilis videri. Et sic ptꝫ
respōsio ad dictam questionem.

¶ Articulus. iij. de additione facta ab eccľia circa salutationem angelicam: ut patebit. Cap̄. j.

Circa tertiū principale de huius salutatiōis additamēto ⁊ termino: tria ꝑcicipua sunt inq̄rēda. ¶ Primū est de appositio
ne nōis Marie. ¶ Secūdū de appositiōe ꝟbi Elizabeth
¶ Tertiū de subiunctiōe nōis dn̄i Jesu chr̄i. ¶ Primo ḡ
de appositiōe nōis Marie: cū ꝺr Aue Maria: q̄riť. Qua-
re eccľia apponit hoc nomē Maria in ista salutatiōe? Et
Et arguiť. Primo φ hoc non licuit fieri: quia nil licet ad
euangelium apponi. iuxta illud Apocaľ. vlti. Si q̄s ap-
posuerit ad hec: apponat ꝺs plagas scriptas ī libro isto.
Et si quis diminuerit: auferat deus partē eius de libro vi
te. Itē angelus vel sine causa omisit illud nomen: vel ꝓ-
pter cām. Si sine causa: ergo male fecit dimittēdo. Si au
tem ꝓpter causam omisit: ergo eccľia male facit apponē-
do quod angelus ex certa causa iudicauit dimittēdum.
¶ Ad hoc respōdeť ƀm Alber. sup. Missus est. c. lxvij. et
alios doc. de hoc tractātes: φ angelus non errauit hoc
nomen dimittēdo: nec ecclesia errat apponendo. quia ex
quo tam angelus q̄ꝫ eccľia a spūsancto viuificanť: ⁊. in su-
is actibus diriguntť: qui spūssanctus est ineffabilis: sequi-
tur φ errare nō possint. Sed qua de causa angelus nō ap
posuit. Diciť φ ꝓpter virginis Marie excellentiā. Nam
excellentes ꝑsonas cum salutamus. nomen ꝓprium tace
mus: ⁊ eorum excellentiā nominamus: dicētes. Aue rex:
salue pater. Excellētia aūt virginis erat gratie plenitu-
do: ⁊ ideo dixit. Aue gratia plena: ꝓut dicit Alber. ideo
non apposuit: quia dignissime salutandā beatā virginem
noue dignitatꝫ nōie salutauit. ⁊ nouū nomen ei attribuit:
scꝫ gratia plena: vt ꝑ nōis immutationē significareť per-
mutatio status virginis ⁊ eminētia dignitatis. Nā in col
latiōe magnarū dignitatū solet fieri mutatio nominum:
vt patet in papa. Hinc est φ angelus beate virgini ꝓ pro
prio nōie. scꝫ Maria. nomen nouū posuit ob specialē ho-
noris exhibitionē ⁊ dignitatis significationē: scꝫ gr̄a ple
na: iuxͣ illud Esa. lxij. Uocabiť tibi nomē nouūqꝺ os dn̄i
nominauit. sicut de hoc latius dictū est supra hoc eodem
libro parte. iij. arti. iij. cap̄. vj. Ecclesia ꝟo nomen Marie
apposuit ad gratia plena certꝫ ex causis ¶ Primo quidē
ratiōe inclinationis ⁊ recordatiōis. vt videlicet ꝑ gratia
plena recolat virginis beate dignitatē. ⁊ per nomen Ma
ria inclinet eam ad nostrā necessitatem subleuandā Ma-
ria em̄ stella maris interp̄tatur. que videlicet stella in fir-
mamēto fixa naufragos dirigit ad portū optatum. Ita
cum diciť hoc nomen Maria: designať φ beata virgo hu
ius stelle ꝓprietatē erga nos habet ⁊ habere debet: scili-
cet φ in firmamento glorie celestis manens: nos naufra-
gos de statu miserie per plenitudinē sue gratie traducere
habet ad portum salutis eterne. Et idcirco cū dicit eccle-
sia in salutatiōe Maria: magis inclinat eam ad subuenien
dum. Acsi diceret. O felicissima virgo recordare: quia tu
es Maria: id est marꝫ stella: per quā debemus perduci ad
portum salutis: ⁊ ideo subueni nobis. ¶ Secundo ratiōe
excitande deuotiōis: quia per hoc nomē excitať deuotio
orantiū ⁊ eam salutantiū. idcirco per Salomonē hoc no
men oleo comparať Canti. j. Oleum effusum nomen tu-
um: id est fama nominis tui antea occulta: nunc effusa est
per totum orbē. ideo: id est ꝓpter dulcedinē nomīs tui:
adolescētule. id est anime feruētes per deuotionē ⁊ chari
tatē: dilexerunt te nimis. Nimirū oleum est calide nature
⁊ ignis inflāmatiuū: sic nomen Marie inflammatiuū est
ad dilectionē ⁊ deuotionē. Unde ⁊ Bern̄. abbas dicit. O
magna: o pia: o multum amabilis Maria: tu nec nomina
ri potes quin accendas: nec cogitari quin recrees affe-
ctus diligentium te. Hec ille. ¶ Tertio apposuit eccle-
sia ratione virtuositatis et fructificationis: quia hoc no-
men Maria est maxime virtutis et maximos fructus fa-
cit homini sepius inuocatū ⁊ nominatū. sicut de hoc deo
duce agetur lib. vj. parte. j. arti. iij. vbi de vtilitate et fru-
ctibus huius nominis tractaturi sumus. ¶ Ad primū er
go ī ɔtrariū diciť ƀm Alber. φ apponere ad euāgeliū est

Quare ecclesia apposuit hoc nomen Maria

Responsio

Ration̄. additioñ. hui⁹ nōis Maria

Ad argumenta

falsa veris cōmiscere vel ꝯtraria his q̄ sūt in euāgelio ꝑdi
care. Vñ apl's ad Gal. j. dicit. Si angelus venerit de celo
ꝛ aliud euāgelizauerit ꝙ qđ accepistis a me: anathema sit.
Et sic intelligunt oēs ꝯsiles auctoritates. Hic aūt nō est
talis appositio: ḡ nō stat argumētū. ¶ Ad scđm aūt cla
ruit rñsio ex dictis. Cap. ij.

Secūdo de appositiōe ꝟbi Elizabeth: scȝ Et be
nedictus fruct⁹ ventris tui: tria principal'r sunt
vidēda. ¶ Primū: q̄re eccl'ia hoc apponit qđ
angelus nō apposuit. ¶ Scđm: q̄re nō potius
dictū est: bñdictus filius tuus: vl' corpis tui: sȝ fructus vē
tris tui. ¶ Tertiū: q̄liter dñs Jesus đr vl' ꝯgrue dici pos
sit fruct⁹ vētris btissime ꝟgis Marie. ¶ Ad primū đr bre
uit' ꝑm Alber. ca. ccxliij. ꝙ angelus nō addidit: bñdictus
fructus ꝛc̄. q̄ nōdū fructus fuit eius vētris. sed ip̄m q̄si ꝑ
missum in hoc ꝙ dicit. Bñdicta tu in mulieribus: fructum
cōprehēdit. Idcirco Bern. sup Missus ē. đt. Bñdicta tu
in mulierib⁹ ꝛ bñdictus fructus vētris tui. Nō q̄ tu bñdi
cta: iō bñdictus fructus vētris tui: sed q̄ ille te ꝑuenit in
dulcedīs bñdictionibus: iō tu bñdicta in mulierib⁹. Vere
etem̄ benedict⁹ fruct⁹ vētris tui: in q̄ bñdicte sūt oēs gen
tes: de cui⁹ plenitudine tu q̄ȝ cū ceteris ꝙꝙ differēti⁹ ꝑ ce
teris accepisti. Hec ille. Vñ ptȝ ꝙ angel⁹ non debuit hoc
apponere: sȝ eccl'ia apponit idcirco: q̄ sibi exhibit⁹ est iā
iste fructus q̄ btē ꝟgini fuit cōmēdat⁹ ¶ Ad scđm đr ꝑm
eūdē Alber. ꝙ nō debuit dici: bñdictus filius ventris tui:
q̄ filius cōe est ad spūalē ꝛ carnalē gñationē ꝛ oīno ma
xime cū hac determinatiōe vētris: q̄ est locus gñationis
carnal'. Fructus aūt vētris ꝑprie alij hōies dici non pos
sunt nisi christus đs: q̄ ip̄m solū ꝯcepit in vtero ꝟgo mat'
In vtero inquā. i. ex cā intrinseca: nō sicut alie mulieres q̄
recipiūt ab extrinseco. i. a viro vñ ꝯcipiūt: ꝛ iō ꝯgruētissi
me đr: fructus vētris: vt exprimat ꝙ nō carnal'r chr's est
ꝯceptus sicut alij hōies filij mr̄is ꝛ pr̄is: sed tāꝙ fructus
q̄ nascit' ex herba vl' arbore nascit' sine violatiōe vel corru
ptiōe arboris aut rami: ita chr's de ꝟgine. Nec debuit di
ci: fructus corpis tui: sȝ vētris: vt ꝟitas gñatiōis magis ex
primeret': ꝛ sic falsitas heretica sopiret': q̄ ꝑ hoc ꝙ đr vē
tris: expssius significat' ꝙ chr's vere carnē assūpsit in vte
ro ꝟginali: ꝙ ꝑ hoc ꝙ diceret' corpis. ¶ Ad tertiū: q̄liter
vl' q̄li ꝯgruētia chr's dici debeat fructus bñdicte ꝟgis: đr
ꝑm Jacobū de voragine in suo Mariali: ꝙ chr's optime
ꝛ ꝯgruēter đr fructus bñdicte ꝟgis Marie ꝛ ei⁹ ꝟginalis
vteri. Prio rōne gñatōis. q̄ sicut fruct⁹ sine corruptiōe
cōceptus est ꝛ natus: vt in proximo dictū est. Propterea
Esa. xj Egredietur ꝟga de radice iesse: et flos de radice ei⁹
ascēdet. ¶ Scđo rōne designatiōis: q̄ fructus tāꝙ sig
gnū certū ośdit ꝛ agnosci facit arborē de q̄ est qual' sit vtꝝ
bona vel mala. Matth. vij. A fructibus eoꝝ cognoscetis
eos. Si christus optimus ꝛ bñdictus fructus sūme cōmē
dabilem reddit beatam virginem de qua est: quia omnis
arbor bona fruct⁹ bonos facit. Sic benedicta ꝟgo bene
dictum edidit fructum. Unde in salutatiōe coniūctim đr.
Bñdicta tu in mulieribus ꝛ bñdi. ꝛc̄. ¶ Tertio rōe occul
tatiōis. Nā fructus occultat' int' folia: ꝛ recollectus in co
phinū ponit' int' folia ꝛ sic oblatus delectabilit' sumit' Ita
in bñdicto fructu vteri virginal' diuinitas occultata est in
hūana carne: iux' illud scriptū. Solē nube tegam. Ezech.
xxxij. id est diuinitatis fulgorē tegā hūane carnis nube.
Et iste fructus sic nobis occultatus ꝛ oblatus multū de
lectabil' factus est ꝛ dulcis tā in sui natiuitate ꝙ in passio
ne ꝛ morte: ꝙ etiā in sacro eucharistie: in qua sub folijs ac
cidentiū offert'. Vñ. j. Pe. j. Si tñ gustastis qm̄ suauis est
dñs: ꝑpterea ꝛ ps̄. hortat' di. Gustate ꝛ videte qm̄ suauis
est dñs: btūs vir qui sperat in eo. Et iterū exptus ip̄e ad
mirādo ait: ꝙ magna multitudo dulcedinis tue dñe quā
abscōdisti: scȝ velādo in chr̄i carne ꝛ in sacro eucharistie:
timētibus te. ¶ Quarto đr ꝯgruētissime fructus rōe ete
ne fruitiōis. Nā fructus đr a fruor frueris: vt đt Januen
sis ī Catholicon Frui aūt est amore inherē alicui rei ꝑpt'
seip̄am tm̄: vt đt Mgr̄. j. li. senten. circa prin. ¶ Recte ḡ
chr's đr fructus vteri ꝟginal': q̄ ip̄a est nr̄a fruitio in pa
tria. Et ꝑ btām ꝟginē factū est vt iste fruct⁹. i. chr's deus
esset nobis duplicit' fruibil' ꝛ delectabil' ꝑm duplicē visio
nē scȝ diuinitatis ꝛ hūanitatis sue: iux' illud Joā. x. Ingre
dient' ꝛ egredient' ꝛ pascua inuenient. Ingredient' ī quā san
cti ad ꝯtēplationē diuinitatis: ꝛ ingredient' ad ꝯtēplatio
nē hūanitatis christi: ꝛ vtrobiꝙ delectabilia pascua inue
nient. O q̄cūꝙ fidel' aīa aduerte ꝛ diligēter ꝯtēplare: qm̄
iste fructus vteri ꝟginalis chr's est sūma fruitiōe dulcissi
simus. Primo quidē gustui. Cant. ij. Fructus eius dulcis
gutturi. Scđo est dulcis auditui. Vñ Ps̄. ꝙ dulcia fauci
cib⁹ meis aloquia tua dñe sup mel ori meo Tertio est dul
cis visui. j. Pe. j. In quē desiderāt angeli ꝑspicē. Et Esa.
lx. Tūc videbis ꝛ affiues ꝛ mirabit' ꝛ dilatabit' cor tuum.
Quarto est dulcis olfatui: ad cuius dulcedinē q̄libet aīa
sancta clamat illud Cant. j. Trahe me post te: curremus
in odorē vngētoꝝ tuoꝝ. Quinto est dulcis in amplexu.
Cant. ij. Leua eius sub capite meo: ꝛ dextra illius amplex
abit' me. Sexto est dulcis in osculo. Propterea aīa fide
lis orat illud Cant. j. Osculet' me osculo oris sui. Septio
est dulcis in ferēdo. Matth. xj. Jugū meū suaue est: ꝛ on⁹
meū leue. Octauo est dulcis in ꝑmisso. Apocal. ij. Vincē
ti dabo māna abscōditū qđ nemo nouit nisi qui accipit.
Nono est dulcis in cogitatiōe: q̄ vt đt Bern̄. Sup om̄ia
memoria Jesu pascit cogitatū. Decimo est dulcis in amo
ris affectiōe: iō (vt scto teste Bernardo in suo Cātico) so
lus exptus nouit credere ꝙ sit dulce Jesum diligē. Unde
cimo est dulcis in ꝑmioꝝ retributiōe: qm̄ ps̄. dicēte. Tor
rente voluptatis sue potabit eos. Duodecimo est dulcis
simus in eterna tentatiōe: qm̄ regnabūt cū eo sancti in se
cula seculoꝝ. O igit' aīa deuota sanguine christi Jesu re
dēpta O aīa inꝙ fidel' a ꝟgie gl'iosissima Maria dilecta:
ꝛ in filiū adaptata: accede secure si vis dulcedine fructus
eius ꝑfrui: accede deuoto corde ad eā ꝛ pete ab ea hūc sal
uificū: hūc mellifluū fructū Jesum tibi cōicari: vt det tibi
eius gustus: auditus: odoratus ꝛ visus dulcedinē expiri:
det tibi ad dulcit' amplexādū: tenendū: ꝛ in corde fouēdū
atꝙ in celo eternalit' possidendū. Claret itaꝙ ex ꝑmissis
ꝙ cōgruēter christus đr fructus vteri ꝟginal'. ꝛ ꝙ ad nūe
rū. xij. stellaꝝ in corona bñdicte ꝟginis duodecim dulco
ribus in sui vteri sacri fructu habitis extat ip̄am fore glo
riosam. Cap. iij.

Tertio in hoc articulo videndū est de subiūctio
ne nōis Jesu. quare vicȝ eccl'ia apposuit. Ad
qđ breuit' rñdet' ꝑm Alber. ꝙ hoc fecit. Primo
ꝑpter deuotiōis excitationē: qm̄ vt dicit Ber.
in Cantico. Hoc nomen Jesus est mel in ore: iubil⁹ in cor
de: melos in aure. ¶ Scđo ꝑpter salutis efficaciorē impe
trationē: qm̄ scriptū est Joelis. iij. Om̄is qui inuocauerit
nomen dñi saluus erit. ¶ Tertio ꝑpter beate virginis
cōplacentiā ꝛ affectionē: qm̄ ad hoc nomē Jesus maxime
beata virgo sup om̄es afficit' deuotiōe amoris ꝛ sibi sūme
me cōplacet hoc nomē sepius inuocare: in quo quidē no
mine om̄es sancti gaudent se esse saluatos Nā teste Pet.
Act. iiij. Non est aliud nomen sub celo datū hōibus in q̄
oporteat saluos fieri credētes. De virtute ꝛ vtilitate hu
ius nōis Jesu ꝛ alijs circa hoc ꝯcurrētib⁹ ꝑpt' breuitatē
ī hoc tractatl'o ꝑtranseo: qm̄ alteri⁹ erit opis de hoc tra
ctare. Considera ḡ nūc o fidelis aīa ꝙ sublimis ꝙꝙ deo
et beate virgini accepta: ꝙ grata: ꝙ iocūda sit ista celeber
rima salutatio. Aduerte ꝙ tibi vtilis et fructuosa sit si eā
deuoto corde ob amorem benedicte virginis frequenta
ueris. In ea quidē laudatur ꝛ benedicit' beata ꝟgo Ma
ria dei mater: ꝛ non solū ip̄a sed eius filius dñs noster Je
sus christus. In ea habes hec gl'iosissima ꝛ dulciflua nōia
videlicet Jesus ꝛ Maria: in quoꝝ inuocatiōe habes oēm
spem: oēm thezauꝝ tuū: ꝛ om̄e bonū tuū. Siquidē ip̄e Je
sus est tibi amor tuus: ip̄e thezaurus tuus: ip̄e diuitie cor
dis tui: ip̄e consolatio: spes ꝛ gaudium tuū: ip̄e salus tua.
ip̄e lumen oculoꝝ tuorum: ip̄e vita ꝛ dulcedo tua Deniꝙ
ip̄a benedicta virgo Maria est dñā tua: ip̄a regina mise
ricordie; vita: dulcedo: et spes tua: vt canit eccl'ia. Per eā
habemus quicquid habemus. per eā sum⁹ si quid boni su
mus: vt dicit Ansel. O igitur felicissimū nomen Jesus. O
benedictum nomē matris eius Maria. O gloriosa nomi
na humana corda medullitus penetrātia. Beatū cor qđ
ista felicia nomina in se intime tenet recondita. Felix os
quod sepi⁹ ip̄a nominat ꝛ inuocat: qm̄ vita sibi presto est
eterna. Amen.

De appositione ꝟbi Elizabeth vicȝ: ꝛ bñdict⁹ fructus ventris tui.

Chr's fruct⁹ bñdicte virginis.

Fructus vteri virginalis chr's dulcissimus.

Quare eccl'ia apposuit nomē Jesu.

¶ Pars sexta sequit̃ de sanctissima btē vir. Marie conce-
ptione qua dei filiū in vtero virgineo suscepit.

Ecce ancilla domini: fiat mi-
hi ɓm verbum tuum. Luce. j. Uerba sunt bñdi-
cte virginis Marie hūillime ꝯsentiētis ꝛ se offe
rentis ad christi incarnationē ex ea fiendā. Unigenit⁹ siq̄
dem dei filius ꝓ nr̃a salute assumē volēs ꝑ hec ꝟba ꝓmis-
sa in vterū bñdicte ꝟginis aduenire dignatus est. Et iđo
ipa ꝟba summā nobis afferūt deuotiōis ꝑiter ꝛ instructio
nis: necnō miraculi ꝛ stuporis materiā. ¶ Prio q̇dē ꝟba
ista sunt magne deuotionis: q² ꝑ ista verba q̇nq₃ obtinuit
btā virgo ꝓ toto gñe humano redēptionē: filij dei incar
nationē ꝛ diuini verbi hūanationē: ac ꝑ hoc oĩs boni in
nobis ꝓmotionē: qm̃ ad hec ꝟba. Uerbū caro factū est ꝛ
habitauit in nobis. Joan. j. ¶ Scđo q̇₃ ꝟba ista sunt ma
gne instructiōis ꝛ documēti: q² q̄druplicē nobis redolēt
virtutē: ꝑ quā sicut btā virgo filiū dei christū carne ꝛ mē-
te ꝯcepit ꝛ in se habitari ꝓmeruit. Ita ꝛ nos spūał̃r in cor
de ꝑ has ꝟtutes dei filiū possidere merebimur. Unde Pe
trus aureoli in suo cōpēdio li. iiij. dicit. Quattuor inquit
ꝟtutes notant̃ ꝛ redolēt in ꝟbis ꝟginis consentiētis. Ait
em̃. Ecce: qđ est ꝓmpte obediētie. Ancilla dñi: qđ est hūi
litatis ꝑfecte. Fiat mihi qđ est charitatis inflāmate: ɓm
ꝟbū tuū qđ est fidei deuote. Hec ille. ¶ Si vis ğ o hō vt
dei fili⁹ in tuo corde ꝯcipiat̃ ꝛ te inhabitare dignet̃: disce
obedientiā ꝓceptoꝝ: disce exēplo Marie hūilitatē. disce
ꝛ charitatē atq₃ deuotā fidē veram hr̃e. Uñ Bern. dicit.
Nō tibi dabit dñs ꝟtutū copiā sui: nisi fueris ꝟtutibus sc₃
istis adornatus. ¶ Tertio ꝟba ista sunt magni miraculi
ꝛ stuporis: cū ad ipa mox tātū fuerit ꝛ tā multiplex mira-
culū subsecutū: vi₃ ꝙ đs fieret hō: ꝟgo fieret mr̃ ꝛ dei fil̃
ꝛ hōis mr̃: ꝛ plura talia. Nimiꝝ mirabilit̃ đs q̇nariū nūe-
rū ꝟboꝝ ꝯsecratū reddidit: q² ꝑ q̇nq₃ ꝟba incarnari volu
it: sc₃. Fiat mihi ɓm ꝟbū tuū. Per q̇nq₃ q̇₃ ꝟba suū corp⁹
ꝯsecrari in eucharistia decreuit: sc₃ Hoc est em̃ corp⁹ meū
licet ly em̃ nō sit de substātia. Deniq₃ ꝛ ad q̇nq₃ ꝟba publi
canū iustificauit: cū vi₃ iste dixit. Deus ꝓpitius esto mi-
hi pctōri. Lu. xviij. Insuꝑ q̇nario nūero vulneꝝ retento
suū sacrū corpus insigniri post resurrectionē in ꝑpetuum
statuit. ¶ Itaq₃ ad ꝓpositū redeuntes. Ex q̇ beatissima
ꝟgo ꝑ hec ꝟba filiū dei in suū vterum suscepit ꝛ ꝯcepit: de
ipa eius sacratissima ꝯceptiōe loqui intendētes: tria my-
steria ꝑ hoc sermone declarāda ponemus.

Primum đr mysterium localis
Secundū đr mysterium tp̄alis plenitudinis
Tertium mysterium modalis habitudinis

De ꝟbis btē Marie vi₃. Ecce ancilla dñi: fiat ꝛc̃.

¶ Articulus primus de hoc ꝙ christus dñs non alibi q̃₃
in ciuitate Galilee Nazareth ꝯcipi debuit ex virgine hūa
nari.

Cap. primū.

Quare christ⁹ debuit cōcipi ex ꝟgine i ciuitate galilee Nazareth.

Primū itaq₃ mysteriū dicitur
localł aptitudinis: hoc est de loco qui aptissime
ꝯgruebat huic sacratissime ꝯceptiōe christi. Cir
ca qđ tria queruntur.
¶ Prio vtrū hec sacrosancta ꝯceptio debuit fieri in ciui-
tate? ¶ Secūdo: vtrū debuerit fieri in regione Galilee?
¶ Tertio: vtrū debuerit fieri nō alibi q̃₃ in Nazareth ci-
uitate? ¶ Ad primā q̄stionē: vtꝝ vi₃ hec ꝯceptio debue
rit fieri nō ex̃ sed in ciuitate. Et arguit̃ ꝙ non debuit fieri
in ciuitate: q² istā ꝯceptionē magis ꝯgruebat fieri in loco
puriori ꝛ sacro ꝓpt̃ eius sanctitatē: sed ciuitas q̄cunq₃ ma
gis abūdat ꝛ immūda est pctō q̃₃ ager vel mare aut villa:
vt experimēto: pt₃ ğ magis debuit ꝯcipi in agro vł mari:
aut villa et extra ciuitatē. Itē chr̃s passus est ex̃ ciuitatē
vbi ꝛ sepultus est ꝛ resurrexit. Deniq₃ ꝛ natus est in stabu-
lo: ğ videt̃ ꝙ etiā ꝯcipi nō debuit in ciuitate. In cōtrariū
est sacra scriptura. Lu. j. Missus est (inq̇t) angel⁹ Gabriel
a deo in ciuitatē ꝛc̃. ¶ Ad hāc q̄stionē rńdet̃ ɓm Alber.
suꝑ Missus est. ca. xxxiij. ꝙ christus debuit ꝯcipi in ciuita
te ꝛ non extra ꝓcipue triplici rōne.

Respōsio ad questionem.

Primo rōne finis incarnationis
Secundo rōne significationis
Tertio rōne fructificationis

¶ Primo inq̃₃ rōne finis incarnationis Nam christus in
oĩbus opibus suis que in mūdo fecit ostendit principa
lius ꝙ ideo in mūdū ꝓcipue venerit vt pctōres saluos fa
ceret: ipo teste Matth. ix. Nō veni vocare iustos sed pec-
catores ad pniam. Uñ inter pctōres natus est: sc₃ in ciui-
tate Bethleem: ante bouem ꝛ asinū iacuit: inter pctōres
ꝯuersat⁹ est: inter latrones crucifixus: resurgēs q̇₃ pecca-
trici Magdalene ꝛ Petro neganti prius apparuit. Et iđ
non debuit ꝯcipi in mari qui locus est pisciū. Nec in aere
qui locus est auiū. Nec in campo qui est locus agrestium
animaliū: sed in ciuitate qui est ꝓprius locus hoim pctō-
rum. Nec in villa. sed in ciuitate: quia in ciuitate solēt ma
gis q̃₃ in villa peccata hoī₃ multiplicari: villani enim sim
pliciores sunt ꝛ laboribus magis dediti. Ciuitatenses au
tem ociosi ꝛ delitijs vacantes magis abundare solent vi
cijs. Ut ergo ostendat̃ ꝙ chr̃s ꝓpter curationē pctōꝝ ꝛ
salutē hoim venerit peccatoꝝ ad penitentiā ꝯuertēdoꝝ:
in ciuitate ꝛ non alś debuit cōcipi. Nec obstat ꝙ extra ci-
uitatem sit passus: sepultus: ꝛ resurrexit: q² conceptio cō-
gruit in mysteriū ꝛ ideo in secreto esse debuit. Natiuitas
aūt: passio ꝛ sepultura ac resurrectio ꝯgruunt in exemplū
¶ In ciuitate igit̃ ꝯcipi debuit: vt ostenderet ꝙ ꝓ oĩbus
pctōribus venit. In via natus fuit: vt ostēderet ꝙ sua vi-
ta nobis ad celeste regnū via fuit. Extra portam passus ꝛ
sepultus est ac resurrexit: ad ostendēdū ꝙ ꝑ ipius passio-
nem: mortem ꝛ resurrectionē non liberat̃ nisi qui ꝑ ꝯuer-
sionē a pctō ad ipm̃ extra portam fuerit egressus vt dicit
apłs. ¶ Scđo rōne significatiōis: vt sc₃ significaret̃ ꝛ in-
telligi daret̃ ꝙ vterus virginis christo tanq̃₃ ciuitas fuit
ad habitandū. Propterea Ps̃. de ea loquēs ait. Gl̃iosa
dicta sunt de te ciuitas dei. Et merito: q² ipsa fuit ciuitas
murata ꝑ castitatē: fundata fundamento stabili ꝑ humili
tatem: turrita ꝑ charitatē ꝛ contemplatiōis sublimitatē:
ditata ꝑ pauꝑtatem custodita ꝑ discretionē: libera immu
nitate peccatoꝝ: pacificata victoria tentationū: virtutū
vniuersitate populosa ꝛ aquarū: id est gratiaꝝ fluminib⁹
irrigata. Hec Alber. ¶ Tertio addit̃ ad id ratio fructifi-
cationis. Quia em̃ ꝑ christi ꝯceptionē ꝛ incarnationē fru
ctus nobis in celo adquirebat̃ ciuilitatis: id est vt essem⁹
iam nō hospites ꝛ aduene: sed ciues sanctoꝝ et domestici
dei: teste apło Ephe. ij: ergo debuit i ciuitate nasci in hoc
mundo: vt ostenderet nos esse ciues renascituros in cele-
sti ciuitate. Et sic patet respōsio ad questionem. Ad obie
cta patet responsio sufficienter ex ꝓdictis.

In ciuitate concipi debuit.

Capitulum secundū

Ad secūdā q̄stionē: vtꝝ sc₃ christ⁹ debuerit ꝯci-
pi in regiōe Galilee? ¶ Arguit̃ ꝙ nō: q² chr̃s
missus ꝛ ꝓmissus fuit iudeis. Uñ dixit. Non sū
missus nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ isrł Mat.
xv. Un ꝛ in Judea est nat⁹ ꝛ passus: igit̃ ꝛ in terra iudeoꝝ
ꝯcipi debuit. ¶ Incōtrariū est text⁹ euāgelic⁹. Ad q̄stio-
nē igit̃ rńdet̃ ɓm Alber. ca. xxxiiij. ꝙ annūciationē ꝛ cōce
ptionē dñicā ꝯueniebat fieri nō alibi q̃₃ in regiōe Galilee
¶ Prio rōne facti ꝛ oꝑationis. Dñs em̃ incarnat⁹ fuit vt
iudeos ꝛ gētiles saluaret: ꝛ ideo in regione q̄ ab vtrisq₃ in
habitabat̃ ꝯceptio ꝛ annūciatio fieri debuit: nō em̃ đs iu-
deoꝝ tm̃: sed etiā gentiū. Galilea aūt nō solū a iudeis: s₃
etiā a gētibus inhabitabat̃: sicut pt₃ Esa. ix. Trans ior-
danē Galilee gentiū ppłs q̇ habitabat in tenebris vidit
lucē magnā: habitātib⁹ in regione vmbre mort₃ lux orta
est eis. ¶ Scđo rōne nōis ꝛ interꝓtatiōis. Galilea em̃ in
terꝓtat̃ reuelatio siue trāsmigratio. In hac aūt incarna-
tiōe fiebat sūmi secreti reuelatio: qñ ꝟbū qđ erat in prin-
cipio apud deum ꝛ lucem habitat inaccessibilem quam ne
mo unq̃₃ vidit: Uerbum inquam hoc caro factum est. Et
vidit omnis caro salutare dei nostri. Luce tertio. Item
Joan. primo. Uerbum caro factum est: ꝛ vidimus gl̃iam
eius ꝛc̃. ¶ Similiter in hac incarnatione fiebat maxima
transmigratio de ignorātia in scientiam: de culpa in gra-
tiam: de vmbra in veritatem: de seruitute in libertatem fi-
liorum: ꝛ quod maximū est de hūanitate in diuinitatem.
in qua transmigratione primum: id est deitas: ad vltimū
id est humanitatem in vnam personam transmigrauit.
¶ Ad obiectum respondetur ꝙ christus non solum iu-
deis: sed etiam gentibus promissus est. Unde Genesis

Chr̃s debuerit ꝯcipi in regiōe galilee.

Galilee interpretatio

xlix. Non auferet̃ sceptrū de Juda donec veniat qui mit-
Ad obiecta. tendus est: ⁊ ipe erit expectatio gentiū. Et idem patet ꝑ
omẽs ꝓphetas scribentes de vocatione gentiū: tñ solis
iudeis ꝓmissum est vt de eoꝝ semine christus nasceret̃: ⁊
ideo solis iudeis exhibitus est: nascẽdo: patiẽdo: ⁊ ibi mo
riẽdo. Sed hoc non solū ꝓpter iudeos: sed ⁊ ꝓpter oẽs
homines mundi. Illa aũt autoritas Non sum missus ⁊c̃.
Matth. xv. intelligit̃ ẜm Nicol. de Li. primo ⁊ principa-
liter. quia christus primo ⁊ principaliter missus fuit iude-
is. et ideo in ꝓpria ꝑsona non predicauit nisi iudeis. nec
fecit miracula nisi eis: preterq̃ȝ in casu et speciali causa. vt
scȝ oñderet ecclesiã in fide gẽtiū fundatã. Vñ Joã. iiij. ꝓ
pter hoc ꝑ̃dicauit samaritanis deuote eū recipiẽtibꝰ. Fu-
it tamẽ christus missus etiam gentibus licet non ita prin-
cipaliter. Et sic ꝑ3 ꝙ christus debuit ꝯcipi in Galilea.

Capitulum tertium.

Annūciatio ⁊ ꝯceptio debuit fieri nõ alibi q̃ȝ i Nazareth.

AD tertiã questionẽ. Utrū vicȝ hec ãnūciatio ⁊ ꝯceptio debuit fieri non alibi q̃ȝ in Nazareth: Arguit̃ incontrarium scȝ ꝙ nõ: q2 ista ꝯceptio fuit dignissima omniū: ergo requirebat locū di gnissimū: hoc est templū dñi in hierl'm fundatū ergo de- buit ibi concipi. scȝ in ciuitate hierl'm ⁊ tẽplo vbi habita- re solebat gloria dñi ¶ In oppositū est textus euãgeli- cus. ¶ Ad q̃stionẽ ergo r̃ndet̃ ẜm catholicos docto. ꝙ christus nõ debuit alibi cõcipi q̃ȝ in Nazareth. ¶ Primo ꝓpter ꝓphetiã. Esai. xj. Egredietur virga de radice. Jesse vbi ẜm veritatẽ hebraicã habet̃. Et Nazareꝰ de radice eiꝰ ascẽdet. ¶ Secūdo ꝓpter nois cõuenientiã. Nã ẜm Ber. ⁊ Alber. sup Missus est. necnõ ẜm Francis. mayro. q̇ latius et luculentius ꝓsequit̃ di. ꝙ ciuitas Nazareth cõ- ceptui christiane decentissime ꝯgruit ẜm eius interꝑ̃tati-

Nazareth interꝑ̃tat̃ ones. Nã p2io ẜm Hiero. Nazareth iterꝑ̃tat̃ mūda. ⁊ sic ꝯuenit ꝯceptui christi de virgine mūdissima q̃ tãta purita- te nituit q̃ maior sub deo nequit intelligi. nec sicut ceteri cū labe peccati est cõceptus: sed sine omi pctõ. Secundo interpretat̃ Nazareth. i. florida. ⁊ hoc ꝯuenit chr̃i conce- ptui. quia sicut flos gignit̃ ex purissimis ⁊ subtilissimis vir gule humoribus absq3 corruptione virgule sic christus de purissimis virginis sanguinibus est conceptus absq3 omi corruptione. vt dicūt Damas. ⁊ Dionisius de diui nominī. Tertio iterꝑ̃tat̃ Nazareth. i. sanctꝰ ⁊ deuotꝰ. et hoc cõpe tit q2 in ista ꝯceptione mater dñi fuit plene sctificata. Ju- xta illꝺ pš. Sanctificauit tabernaculū suū altissimꝰ. Et sic claret responsio. Ad argumentū in cõtrariū responde tur ẜm Alber. vbi supra ꝙ hec ꝯceptio debuit fieri ĩ loco sanctissimo et dignissimo. sed nõ locus sanctificat homi- nem vel dignificat. q̇n potius econuerso vicȝ homo locū dignificat et sanctificat. Vñ dignitas loci ⁊ sanctitas est ab homine dignificãte vl' sanctificãte. Itaq3 in oratorio btẽ virgis fuit dignissima habitatio. Tū q2 sctissima vir- go sup oẽs creaturas ibi habitauit. Tū q2 ibi exercebat̃ nobilissima operatio. vicȝ orõnis et contẽplatiõis ⁊ hu- milis deuotiõis benedicte virginis q̃ sup oia grata erat deo. ⁊ omĩa sacrificia precellebat. Dignius ergo fuit hoc oratoriū illo tẽplo iudaico in q̇ fiebat materialiū tauro- rū mactatio ⁊ thurificatio. Amplius. Propter secretum qꝺ huic ꝯgruit mysterio non decebat vt hec cõceptio fi- eret in templo: sed magis in illo secreto ⁊ dignissimo be- ate virginis oratorio debuit christus concipi. Et sic pa- tet. Penset ergo queq3 fidelis anima quãto ordine diui- ne sapientie dei filius est conceptus. q̃m dignissimum sibi locum elegerit conceptionis. videlicet oratorium beate ꝟginis O anima mea si aliq̃n affuisses in illo oratorio sa- cratissimo: ibi vidisses quõ beata virgo Maria lachrimis ꝓfusis deū sepius exorabat ꝓ redemptione humani ge- neris ibi vidisses manus eius sacras in celū eleuatas: vul tū serenū leuatū: ibi ieiunio diem ꝑtranseuntẽ totisq3 cor dis intimis humiliatam. O quid tūc fecissem: quãta hūili tate me ipi recõmendassem vt ꝓ me exorasset: vtiq3 dixis sem. O gl'iosissima virgo: o celi regina: o dña mundi ora ꝓ me ne absorbeat mundus: ne deuoret diabolus: sed tu- us me suscipiat Jesus.

¶ Articulus secundus de tpis plenitudine ⁊ ꝑ̃fectiõe: quo scȝ tpe christus est ꝯceptus a virgine.

Capitulum primū

SEcundū mysterium dicitur tpalis plenitudinis. Circa quod est notandū: ꝙ christus ꝓ suo aduentu ⁊ conceptione obser- uauit triplex tempus:

Chrs pro suo aduentu ⁊ conceptione obseruauit triplex tempus.

Primum dicit̃ tempus plenum
Secundum dicit̃ tempus electum
Tertiū dicit̃ tempus etatis ꝑfectum

Primo inquã obseruauit tp̃s plenū. Unde apl's ad Gal. iiij. dicit. At vbi venit plenitudo tpis misit deus filiū suū factū ex muliere: factum sub lege: vt eos qui sub lege erãt redimeret. Ista auctoritas apl'i non est ꝑ̃tereunda silen- tio: quia ꝯtinet aliquas difficultates. Unde Bonauẽ. cir- ca hoc mouet tria dubia sup. iij. sententiarū: dist. j. in que stionibus circa literã. ¶ Primū dubiū circa hoc qꝺ dicit At vbi venit plenitudo tpis. Quõ videlicet vel quare di- catur plenitudo tpis in aduentu filij dei fuisse cum nõdū sit finis mundi. nam in fine mūdi implebit̃ omẽ opus dei ⁊ numerus electoꝝ: ⁊ tunc euacuabit̃ qꝺ ex parte est: nūc aūt ex parte cognoscimus. j. Coꝝ. iij. Et idcirco dicitur ⁊ videt̃ ꝙ tm̃mõ ꝓ fine mūdi erit tp̃s plenitudinis ¶ Ad quod respõdet idem Bonauen. concor. Tho. iij. scripto sententiaꝝ dist. j. ⁊ Alex. de Ales: ꝙ tp̃s incarnatiõis dica- tur tp̃s plenitudinis sex de causis. ¶ Primo quia tūc de-

Plenitudo tpis

us impleuit qꝺ ab eterno ꝑ̃finierat: vt scȝ mitteret filium suum: ⁊ sic tunc deus impleuit suam de filio ꝓmissionem. ¶ Scꝺo quia tūc adimpleta est lex ⁊ omẽs figure veteris testamenti ꝑ christū Matth. v. Non veni soluere legẽ sed adimplere. Tertio ꝓpt plenitudinẽ gratie q̃ fuit in chr̃o iuxta illud Col. ij: In christo habitat omis plenitudo di- uinitatis corꝑaliter. ¶ Quarto ꝓpter plenitudinẽ gene rationis: quia cum sit quadruplex modus generatiõis ho- minis. Primus modus nec de viro nec de muliere: sed de terra: sicut Adam. Secundus de solo viro: sicut Eue for- matio. Tertius ꝓlis de viro ⁊ muliere. Quartus de sola muliere. Ista quarta est ꝯsummata in christi incarnatiõe. ¶ Quinto ꝓpter ꝑfectionem vniuersi: quia tūc ad maxi mã completionẽ vniuersum venit: q̃n creature oẽs in ho- mine ad suum principiū redierūt: humana natura deo as- sumpta. ¶ Sexto ꝓpter magnitudinem eius qꝺ in tpe il- lo accidit: q2 in tpe illo natus est dñs tpis. Et ita factum est aliquid maiꝰ tpe quod tp̃s impleuit. ¶ Has vltimas rõnes posui ẜm Tho. tm̃ primas aūt quattuor ẜm Bo- nauen. ⁊ Alexan. ¶ Ad illud scꝺo quod obijcit̃ Dicẽdū ꝙ est plenitudo gratie: nature: ⁊ gl'ie. Auctoritas autẽ apo- stoli intelligenda est de plenitudine gratie: ⁊ nõ gl'ie: quia plenitudo gl'ie in futuro erit cum mundus finem habebit ⁊ resurrectio corporum erit ac numerus electoꝝ comple- bitur. ¶ Secundū dubiū de hoc est ꝙ dicit: factū ex muli-

Scꝺm dubium ...

ere: quia in symbolo id negat̃: vbi d2. Genitū non factū. Respõdeo ꝙ christus ẜm diuinã naturam ita est genitus ꝙ nõ factus: quia nõ est creatura ẜm scꝺo naturã humanã nõ ita est genitus ꝙ factus: q2 ꝯceptus fuit a virgine: faci- ente diuina virtute. Vñ angelus ait. Uirtus altissimi ob-

Tertium dubium

umbrabit tibi. Hec Bonauen. vbi supra. ¶ Tertiū dubiū de hoc ꝙ dicit: factum sub lege: quia christus non teneba- tur implere mãdata legis: ergo nõ videt̃ ꝙ sub lege esset factus. Ad quod dicit idẽ Bonauẽ. vbi supra. Q esse sub lege d2 tribus modis. Uel q̃ȝtum ad causam: vel q̃ȝtū ad obseruationem. vel q̃ȝtū ad motiuū. Q̃tum ad cãm sūt illi sub lege qui nati sunt sub veteri testamẽto. Q̃tum ad obseruationẽ sunt iusti qui legem obseruãt. Q̃tū ad mo tiuū sunt illi qui timore seruiūt. Christus ergo nõ fuit sub lege q̃ȝtum ad cãm vel q̃ȝtum ad motiuū: sed solū q̃ȝtum ad obseruationẽ. Aliter tamẽ q̃ȝ alij hõies: quia alij obser uauerūt legem ex obediẽtia obligatoria: christus aūt ex obedientia spontanea qui se mera liberalitate subdidit le- gali obseruantie vt nobis exemplū daret vere obediẽtie. Hec Bonauen. Patet ḡ quõ christus in plenitudine tpis sit ꝯceptus.

Cap. secundū.

Scꝺo chrs obseruauit tempus determinatum pro suo aduentu

SEcundo christus obseruauit tp̃s electum ⁊ de- terminatum ꝓ suo aduẽtu. Nam ẜm btm̃ Tho. iij. par. sum. q. xxxv. quo ad tp̃s differẽtia est in- ter christum ⁊ alios hõies: quia alij hõies nascū tur sub necessitate tpis: ideo subiecti sunt tpi. Christꝰ au-

tem tanq̃ dñs ⁊ cõditor oĩm tẽpoꝝ elegit sibi tp̃s in quo ꝯciperet ⁊ nasceretur sicut elegit sibi matrẽ ⁊ locũ a qua ⁊ vbi cõciperet. Nos aũt q2 nõ oĩm tẽpoꝝ ⁊ locoꝝ ꝓportiones cognoscim⁹ cõgruitatẽ tp̃is ⁊ loci; q̃re vicz chr̃s hoc tp̃e et loco ac nõ alio cõceptus sit vel natus ex hoc accipere oportet: q2 de⁹ q̇ est oĩm tẽpoꝝ dispẽsator ꝑfecte ab eter no cognouit: ⁊ tp̃s cõgruũ ꝓ sua incarnatiõe elegit: ⁊ ꝭm hoc cõgruẽtie rõnẽ dignã exq̃rere. Itaq3 chr̃s de⁹ ꝓ sua sacra ꝯceptiõe nõ incõgrue elegit certũ tp̃s. ¶ Primo q̇dẽ ex oĩbus annis elegit sextũ annoꝝ millenariũ. ¶ Secundo ex omĩbus mensibus anni elegit mensem martiũ. ¶ Tertio ex oĩbus diebus mẽsis elegit diẽ hebdomade sextũ. ¶ Quarto q̊3 ex oĩbus horis elegit sibi horã q̃ tenet noctis mediũ. ¶ Et ista sũme sapiẽtie ꝓuidẽntia: vt claret: rõnabiler singuloꝝ cõgruẽtias tẽpoꝝ ꝯsiderãdo.

Mense Martio

¶ Primo inq̃ elegit deus ꝓ sua incarnatiõe sextũ annorũ millenariũ. Nam ꝭm Orosiũ sexto millenario annoꝝ a principio mũdi currẽte cõceptus est: q2 ꝭm eundẽ q̇nq3 milia ⁊ insuꝑ ducẽti anni minus fortevno anno cõputantur a principio mũdi vsq3 ad chr̃i incarnationẽ. Hoc aũt cõgruebat mysterio permaxime ꝭm Bona. vbi. s̃. Ut sicut primus hõ erat cõditus ad toti⁹ mũdi cõplementũ sexto die: sic scd̃s hõ. scz chr̃s incarnaretur sexta etate ⁊ sexto millenario annoꝝ ad toti⁹ creature ꝑfectionẽ. ¶ Scd̃o ex oĩbus mensibus elegit mẽsem Martiũ: qd̃ quidẽ summe cõgruebat tripli rõne. ¶ Primo rõne cõformitatis: quia ꝭm Bern. decebat vt reꝑatio hũani gñis fieret ꝑ similia ad lapsum. Sed q2 ver⁹ hõ. scz Adã fuit in mẽse Martio formatus: ⁊ in paradiso collocatus: ac inde ꝓpter pctm̃ eiectus: g̊ et scd̃s Adã debuit tali mense formari: in vteroq3 virginali collocari ꝓ reꝑatiõe hoĩs: vt sicut mũdus cepit initiũ creatiõis in mẽse Martij in q̊ primũ signũ celi. scz Aries habet solẽ: vbi ⁊ primus punct⁹ eq̇noctij stat ita et hoc mẽse exordiũ sumat reꝑatõnis. ¶ Scd̃o rõne nouitatis. Nã vt dicit Isid. v. li. Etymol. Marti⁹ appellatur ꝓpter Martẽ rhomane gẽtis auctorẽ: ⁊ interp̃tatur q̃si mẽsis nouoꝝ. Cõueniẽter igr̃ tali tp̃e ꝯcipi debuit auctor mũdi chr̃s in cui⁹ ꝯceptiõe facta sunt multa noua. scz noua salutatio angeli: noua virginis cõceptio: noua diuinitatis in carnẽ descensio: et insuꝑ facta est omĩs creature renouatio in hoĩs cui subiecta sũt oĩa reꝑatiõe. Oĩs q̇ppe creatura antiquata erat ⁊ a ꝓprio vsu elõgata: q2 oĩs creatura ideo facta est: vt seruiret hoĩ deo subdito et sine pctõ existẽti. Qm̃ g̊ hõ peccauit: oĩs creatura sibi seruiẽs id est. pctõri hoĩ: debito vsu caruit. Chr̃o aũt incarnato restituta est: q2 christo hoĩ oĩs creatura ministeriũ exhibuit q̇ solus sine pctõ fuit. Et sic impletũ est illud Apoc. xxj. Dixit q̇ sedebat in throno. i. ṽginali vtero. Ecce noua facio omĩa. ¶ Tertio rõne gratiositatis vel deliciositatis: q2 mensis Martius est hoĩbus delitiosus ⁊ gratus q2 tunc aer est tꝑatus: ⁊ iam ꝑtrãsito hyeme omĩa incipiunt virescere: tũc vestitur tellus herbis: ⁊ in florẽ pulchritudinis cũcta erũpunt. Uñ ⁊ ver dictus est q2 viret: vt dicit Isid. li. etymol. Ita cõueniebat vt eo mense nobis abũdantia diuine gr̃e p̃staretur: ⁊ eius seueritas tparetur: hyeme q̊3 culpe (qua terra nr̃e humanitatis aruerat) recedẽte: virescerem⁹ et florescerem⁹ in gr̃a christi renouati. ¶ Tertio deus ꝓ sua incarnatiõe ex oĩbus diebus elegit diẽ sextum. i. feriã sextã. Et hoc rõnabilissime ꝭm Fran. may. q2 Adã fuit formatus sexto die: ⁊ eodẽ die peccans de paradiso fuit exclusus. Ita cõueniẽtissime chr̃s feria sexta i vtero virginis est formatus: ⁊ etiã feria sexta ꝓ redẽptione hoĩm in cruce mortuus. ¶ Quarto elegit ex omĩbus horis noctis mediũ. Ut eñ cõmunius a catholicis tenetur q̃uis varie opiniones apud doctores de hoc habeantur: tñ verisimilius tanq̃ magis consonũ scriptur̃e atq3 rõni creditur q2 angelus btẽ virgini annũcians apparuit in sero diei. Et durãte sctõ dialogo inter angelũ ⁊ bñdictã virginẽ vsq3 ad mediũ noctis: tunc bñdicta virgo ait. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ⁊c̃. Et tũc chr̃m ꝯcepit. Et post hoc angelus eam ꝯsolans: circa aurorã recessit. Et hec oĩa ꝓbabilitatẽ hñt ex triplici rõne. ¶ Primo rõne scripture. Nã ad Gal. iiij. apl̃s ait. Cũ venit plenitudo temporis misit deus ⁊c̃. Plenitudo q̇ppe diei est in sero: ⁊ ideo videtur q2 tũc angelus apparuit quẽ deus misit vt filiũ suũ virgini in primo mittendũ annũciaret: ⁊ tũc deus pater filij missionẽ ꝑ annũciationẽ inchoauit. Deniq3 q2 in hora noctis medie sit chr̃s ꝯceptus: accipi põt ex scriptura. Sap̃. xviij. Dum mediũ inq̇t silentiũ tenerẽt omĩa ⁊ nox in suo cursu mediũ iter ꝑageret: oĩpotẽs sermo tuus dñe a regalib⁹ sedibus venit. Ex quo manifeste claret ꝓpositũ q2 hora noctis media verbũ dei descẽdit in vterũ virginis bñdicte. ¶ Secũdo rõne priuilegioꝝ huius hore. Nã ista hora medie noctis magnoꝝ operũ diuinoꝝ priuilegijs siue mysterijs est ꝯsecrata. ¶ Primo quidẽ mysterio natiuitatis: q2 nocte media creditur fuisse nat⁹: qua hora pastores custodiebãt vigilias noctis Lu. ij. Propter qd̃ eccl̃ia canit missam in nocte natiuitatis dñi. ¶ Secũdo mysterio passionis ⁊ captiuitatis: q2 media nocte creditur fuisse eius passio inchoata: cũ tunc sit captus: ligat⁹: ⁊ alapis cesus: teste Bonauen. ¶ Tertio mysterio liberationis: q2 ista est hora in qua transiens angelus dñi ꝑ Egyptũ interfecit omĩe primogenitũ: et filij israel exire ceperũt de captiuitate egyptiaca: vt hr̃ Exo. xij. ¶ Quarto mysterio vltionis: q2 ꝭm Hiero. in annalib⁹ suis. In hora natiuitatis media. scz cum chr̃s natus est: extincti sũt oẽs sodomite qui erãt ĩ mũdo. Propterea nõ incõgrue putatur ⁊ ista hora chr̃m fuisse ꝯceptũ. Hec p̃missa Francis. mayro. vbi s̃. ¶ Tertio p̃missum dictũ ꝓbabilitatẽ habet rõne ꝯsuetudinis eccl̃iastice. Nã a tp̃e ꝓphetarũ veteris testamẽ. legitur q2 ista hora medie noctis a sctĩs patrib⁹ fuerit ad laudẽ dei ꝯsuetudinarie deputata: dicente ps̃. Media nocte surgebã ad ꝯfitendum tibi suꝑ iudicia iustificatiõis tue: q̃ quidẽ iustificatio pctõꝝ in gr̃a nr̃i redẽptoris ⁊ eius fide acquiritur ⁊ a principio est acquisita. ¶ Itẽ ꝯsuetudo nunc tenet in eccl̃ia q2 hora serotina signum fit ad salutationẽ btẽ virginis: ⁊ silr̃ hora aurore: ad significandũ vt cõiter putatur q2 hora serotina angelus beatã virginẽ salutauerit: ⁊ hora vt p̃missum est aurore recesserit. Et idcirco in signũ iocũditatis ꝓ filij dei incarnatiõe in aurora fit signũ. Uñ ex omĩbus iam dictis claret tp̃s electũ ꝭm opinionẽ cõiorẽ ꝓ christi cõceptione.

Mẽsis martius appellatur.

Feria sexta i vtero virginis format⁹.

Media nocte.

Cap. iij.

Tertio in sua incarnatione chr̃s obseruauit tp̃s ad etatẽ ꝑfectã req̇sitũ. Et hoc Primo ex ꝑte mũdi: q2 si q̃ras: quota etate mũdi chr̃s sit incarnatus. dico ꝭm Bonauen. suꝑ. iij. di. j. circa l̃ram et ꝭm Frãcis. mayro. q2 in sexta etate: in q̃ quidẽ est plenitudo et ꝑfectio: vt sicut mũdus in sexta die est ꝯsummatus: sic in sexta etate sit reꝑatus. Ita q2 prima etas fuit ab Adã vsq3 ad Noe. Secũda a Noe vsq3 ad Abraam. Tertia ab Abraã vsq3 ad Moysen. Quarta a Moyse vsq3 ad Dauid. Quĩta a Dauid vsq3 ad christũ. Sexta a chr̃o vsq3 ad antichr̃m vel finẽ mũdi. Hec Bonauen. ¶ Scd̃o ex ꝑte generatõis hũane: q2 si queras: quota generatiõe chr̃s sit incarnatus. Dico q2 ab Adam vsq3 ad chr̃m fuerũt generatiões. lxxv. sicut habetur Lu. iij. ca. in q̊ sũt. xv. lustroꝝ numeri: designãtes. xv. gradus quib⁹ in templũ ascendebatur in cãtico graduũ ad plenitudinẽ laudis diuine. Hec Francis. may. ¶ Tertio ex ꝑte virginis bñdicte: q2 si q̃ras in qua etate btã virgo cõcepit chr̃m. Dico post xij. annũ. ⁊ peꝑit ante. xiiij. annũ: quia hoc tp̃s. scz. xij. annoꝝ in puellis habet plenitudinẽ ⁊ ꝑfectionẽ ad cõcipiendũ primo: vt patet extra de despon. impube. c. puberes: ⁊ ca. cõtinebãt. De hoc latius li. xj. ꝑte. j. ca. iij. Et sic ꝑ3.

Christ⁹ in sexta etate incarnatus.

¶ Tertius articulus de modali habitudine virginee desponsationis ⁊ angelice legationis atq3 materne iocũdationis que cõcurrunt in christi conceptione.

Capitulum. j.

Tertiũ mysteriũ declarandũ dicitur modalis habitudinis. ¶ Circa qd̃ trifarium modum inuestigabimus.

¶ Primo modum virginee desposationis.

¶ Secundo modum angelice lagationis.

¶ Tertio modum materne iocundationis.

¶ Primo quidem modũ virginee despõsationis: vbi tria inuestigantur ad p̃sens. Primo quare voluit deus beatam virginem anteq̃ ex ea conciperetur fuisse desponsatam.

¶ Secundo vtrum vere ⁊ legitime potuerit ipsa benedicta virgo manente virginali proposito desponsari.

Quare chr̄s voluit ꝯcipi de ꝟgine desponsata.

¶ Tertio qualiter ipsa vel quali modo et ordine sit de-
sponsata. ¶ Ad primū q̄re vicʒ voluit chr̄s cōcipi de vir
gine desp̄osata. Sciendū ꝙ huius plures ponunt̄ rōnes
ſm Ambro. ⁊ alios doctores. Nā ſm lyrā in postilla sup
Mat. ⁊ Luc. ꝯcor. Tho. iij. pte sum. q. xxix. ar. j. ⁊ Alber.
sup Missus est. ca. xl. ⁊ alios tractatores huiꝰ rei: pn̄t no-
tari nouem rōnes inter alias magis efficaces ⁊ speciales.
Tres quidē rōnes ex parte prolis: ⁊ tres ex parte mr̄is: ⁊
tres ex parte hūani gn̄is. ¶ Primo inquā ex pte prolis
cōueniēs fuit chr̄m de matre virgine desponsata nasci tri
plici rōne. ¶ Prima est: ne chr̄s a iudeis posset rōnabilit̄
sicut illegitimus repudiari ⁊ nō sicut christus verus exti-
mari. ¶ Secūda est: vt diabolo hoc sacr̄m celaret̄: ne vi-
delicet ꝯtra eū nocumēta vehemētius ꝓcurasset: ⁊ etiam
vt sic diabolus fallaret̄. Vn̄ Orige. dicit eā ideo fuisse de-
sponsatā vt partus eius diabolo celaret̄. Licet em̄ diabo
lus virtute sue nature potuisset cognoscere matrē dei nō
fuisse corruptā sed virginē: ꝓhibebat̄ tn̄ a deo cognosce-
re modū partus diuini: ne redēptionē hūani gn̄is impe-
diuisset: ⁊ chr̄o mortē nō intētasset. ¶ Tertia rō: vt par-
uulus dn̄s Jesus a Joseph nutriret̄ ⁊ haberetur eius mr̄i
ꝓpter ꝑsecutionē Herodis fugiēti in egyptū: ⁊ redeunti
minister nō suspectus sed sibi ꝯiunctus vt sponsus. ¶ Itē
ex pte matris ꝟginis ꝯueniēs fuit eā esse desponsatā tri-
plici rōne. ¶ Prima est vt ab infamia p̄seruaret̄. Vn̄ Am
bro. sup Luc. dicit. Ideo mr̄ dn̄i desp̄osata est: ne inteme-
rate ꝟginis adureret̄ infamia cui grauis aluus corrupte-
le videret̄ insigne p̄ferre. Hec ille. Addēs Alber. d̄t Ma
gna chr̄i humilitas ⁊ charitas in hoc ostēdit̄ q̄ potiꝰ vo-
Dubiū qualiter ꝓuisū marie fame
luit fabri filiꝰ reputari q̄ʒ matrē infamari. ¶ Sed hic oc-
currit dubiū quō p hoc ꝓuisum sit fame btē virginis cum
anteq̄ʒ Joseph ⁊ btā virgo cōuenirēt ad mutuo habitan-
dū: inuēta est Maria habēs ī vtero Matth. j. Spōsa em̄
que extra domū sponsi cōcipit reddit̄ suspecta. ¶ Ad qd̄
rn̄det̄ ſm Chrys. ꝯcor. Lyra ī postilla: ꝙ btā ꝟgo sic fuit
desponsata. Joseph ꝙ etiā esset domi habitās ꝓtūc cum
cōcepit. Nā sicut ī ea q̄ in domo cōcipit intelligit̄ ꝯceptio
maritalis: sic in ea q̄ extra domū cōcipit est suspecta con-
ceptio. Et ideo nō esset sufficiēter ꝓuisum fame btē virgi
nis p hoc ꝙ fuit desp̄osata: nisi etiā fuisset habitās domi.
Et iō euāgelista dicit: ꝙ voluit occulte dimittē eā. Q̄uis
tn̄ domi esset habitās ꝓpt̄ primā desp̄osatiōis fidē: nōdū
tn̄ interuenerat solēnis celebratio nuptiaꝝ: ꝓpt̄ qd̄ etiā
nōdū ꝯuenerāt. Cōsuetudo q̄ppe erat apud veteres mul
totiēs ī domo habere desp̄osatas: ⁊ p plures dies anteq̄ʒ
cōuenirēt carnaliter orōnibꝰ vacare: vt ptʒ etiā de Tho-
Obiectio
bia ca. viij. eiusdē lib. ¶ Sed di. Sequit̄ g̃ ꝙ in cōi pp̄lo
crederet̄ chr̄s fore filiꝰ Joseph. et ꝙ a Joseph fuisset co-
gnita mater dn̄i an̄ celebritatē nuptiarū solennē. ¶ Ad
hec rn̄det Ambro. sup Lu. dicēs sic. Maluit inq̄t dn̄s ali-
quos d̄ ortu suo q̄ʒ de mr̄is pudore dubitare: hoc est: ma
luit dn̄s vt scʒ in cōi dubitetur de ortu virginali putando
chr̄m filiū legitimū Marie cōceptū ex Joseph: q̄ʒ vt pu-
taret̄. scʒ matrē adulterasse. Vn̄ subdit Ambro. Sciebat
em̄ dn̄s tenerā esse virginis verecundiā ⁊ lubricā famā pu
doris: nec putauit ortus sui fidē mr̄is iniurijs astruendā
Hec Ambro. ¶ Secūda rō ex pte mr̄is est: vt p despon-
sationē btā virgo immunis a pena redderet̄: ne scʒ iudei
eā tanq̄ʒ adulterā lapidassent vt dicit Hiero. Si em̄ non
pepercerūt chr̄o innocēti a fortiori nō pepcissent mr̄i in
odiū christi. ¶ Tertia rō vt mr̄ dei nullo bono priuaret̄:
sed habeat ⁊ bonū virginitatis ⁊ matrimonij et tandē vi-
duitatis. Sed ⁊ insup habeat in hoc maximū bonū hūili-
tatis: vt quāto sit maior in oibus tanto sit ⁊ humilior vt
sit mr̄ dei ⁊ vxor fabri. ¶ Itē ex pte hūani gn̄is ꝯueniēs
erat matrē dei desp̄osari triplici rōne. ¶ Prima ēst rō cer
tificationis: q̄r ex hoc magis certificamur p testimoniū
Joseph sponsi chr̄m ex virgine esse natū. Ipse em̄ est po
tior testis castitatis sue sponse ꝯueniētis. Nō em̄ talis iu-
stus vir scʒ Joseph fouisset eā et filiū eius nutritio more
immo dolore iniurie fuisset motus ad vindicandū oppro
briū: nisi cognouisset esse sacr̄m diuinū in virgine ⁊ eiꝰ cō-
ceptu. ¶ Scd̄a rō significatōis: q̄r p hoc designat̄ mētis
vnio ad deū: q̄r p hoc vniuersa eccl̄ia designat̄: q̄ cum sit
virgo: desponsata tn̄ est vni viro chr̄o: vt dicit Aug. li. de
scā virginitate. Itē p hoc significat̄ salus humani gene-
ris p lignū cruc̄. Vn̄ Chys. sup Matth. dicit. Ideo Jo-
seph fabro lignario Maria desponsata fuit: q̄m sp̄osus ec
clesie christus oim̄ salutē hoim̄ opaturus erat per lignū
crucis. ¶ Tertia est rō cōmēdatiōis: q̄r p hoc vtrūq̄ʒ scʒ
virginitas ⁊ matrimoniū cōmendat̄ ⁊ bonū fore docetur
cōtra hereticos hoꝝ alteri detrahētes. Et sic ptʒ secūda
questio. ¶ Ad secundū p̄ncipale vicʒ Utrū vere ⁊ legi- Utrū vere ⁊ legitime potuerit btā ꝟgo manente virginitatis ꝓposito desponsari.
time potuerit beata virgo manēte virginitatis ꝓposito
desp̄osari. Videt̄ em̄ ꝙ nō: q̄r ipsa habuit votū ꝯtinentie
qd̄ obligabat ad ꝯtinendū. Sp̄osalia aūt obligāt ad ma
trimoniū ⁊ nubendū: g̃ si obligabat se ad sponsalia: venit
cōtra votū virginitatis. Itē querit̄ Aut ꝯsensit in carna
lem copulā: aut nō scʒ in illa desp̄osatiōe. Si ꝯsensit: g̃ pri
mā fidē irritā fecit: q̄r vt dicit Aug. Virginitatē vouenti-
bus nō solū nubere sed etiā velle nubere dānabile est. Si
ꝟo nō ꝯsensit: g̃ nullū fuit matrimoniū. ¶ Preterea si di
cas ꝙ ꝯtraxit cū adiecta ꝯditiōe. Cōtra Cōditio adiecta
que est ꝯtra substātiā mr̄imonij vel cōtra bona mr̄imonij
impedit mr̄imoniū: vt si dicat̄: ꝯtraho tecū si generatio-
nē ꝓlis euites: q̄r hoc est contra bonū ꝓlis. Vel dicēdo:
donec inueniā aliā digniorē: ⁊ sil̄ia. q̄r hoc est ꝯtra substā-
tiā inseꝑabilitatis. Vel dicēdo: si te ꝓ questu adulterādā
tradis: ⁊ hoc est cōtra bonū fidei. Tales ⁊ sil̄es cōditiōes
si apponant̄: nil agit̄: q̄r annullāt mr̄imoniū. xxij. q. iiij.
Inter cetera. xxij. q. ij. Aliq̄n. ⁊ ca. Solet q̄ri: extra de cō-
ditiōibꝰ appositis. c. vlti. Nisi p̄terea talis cōditio remit-
tat̄ ⁊ sequat̄ carnalis copl̄a: q̄r tūc iudicabit̄ ꝓ mr̄imonio
ſm Ray. Tho. Innocen̄. ⁊ Hostien̄. g̃ a simili si dicā. Cō-
traho tecū vt me nullo mō cognoscas: nō videt̄ esse mr̄i-
moniū. Et per cōsequens nec videtur esse matrimonium
cui continētie votum est adiectū et cōditio adiecta: vnde
sequit̄ ꝙ nl̄a fuerit illa inter Joseph ⁊ Mariā desp̄osatio
sub cōditione. ¶ In cōtrariū est textus euāgelicus: quia
Missus est angelus ad virginē desp̄osatā viro Lu. j. et in Ad q̄stionē responsio.
pluribꝰ locis d̄r ipa fuisse desponsata. ¶ Ad q̄stionē istā
rn̄det̄ ſm Petrū ⁊ oēs cōiter doctores sup. iiij. di. xxx. ꝙ
duplex est ꝑfectio mr̄imonij. Una quātū ad esse: q̄ quidē
fit p cōsensum ꝟbis de p̄senti exp̄ssum: ⁊ hoc mō inter Jo-
seph et Mariā verū ⁊ ꝑfectū fuit mr̄imoniū. Alia est per-
fectio ex pte opis qd̄ in mr̄imonio fit p carnalis copule
cōsummationē. Et hoc mō. scʒ q̄ʒtū ad opationē nō fuit
perfectū: q̄r actus ꝓprius mr̄imonij est carnalis copula:
in quā vt ibidē dicit Tho. ꝟgo nō ꝯsensit explicite: sʒ im-
plicite a deo certificata. i. si fuisset certificata: ⁊ sic virgini
tatē suā deo cōmisisse. Licet g̃ q̄ʒtum ad operationē non
fuerit inter eos perfectū mr̄imoniū: tn̄ quantū ad esse fu-
it verū ⁊ ꝑfectū: q̄r vt dicit Aug. mr̄imoniū nō facit copu
la carnalis: sed pactio ꝯiugalis. Et ꝙ facta sint ibi conu-
gia pari voto cōtinētie: ꝓpterea ⁊ ſm Alber. sup Missus
est. ca. xl. ista desp̄osatio fuit possibilis: q̄r licʒ btā ꝟgo ha
bit firmū ꝓpositū ⁊ votū cōtinētie: poterat tn̄ cōsentire ī
maritalē societatē: facta tn̄ diuinitꝰ inspiratiōe vtriq̄ʒ de
altero ꝙ vellet ꝟgo ꝑmanere: ⁊ sic consentire in cōiugalē
vel maritalē societatē: ⁊ non in copulā carnalē absolute.
Ubi aūt videt̄ dicere Aug. ꝙ consensit in copulā carnalē
nō est intelligendū absolute: sed sic: si deus vellet. Et per
hoc soluunt̄ duo prima argumneta facta in contrarium.
¶ Ad illud aūt de cōditione adiecta cōtra substātiā mr̄i- Cōditio adiecta contra substantiam matrimonij
monij: ꝙ nō teneat mr̄imoniū ſm iura: dicit̄: ꝙ intelligē-
dū est de cōditione inutili ⁊ inhonesta ⁊ illicita. Conditio
aūt vtilis: licita: ⁊ honesta nō impedit mr̄imoniū. Vn̄ nō
est sil̄e voto cōtinētie ꝓcuratio sterilitat̄ vel euitatio ꝓ-
lis aut cōditio sepatiōis ⁊ adulteratiōis ac sil̄ia: cum etiā
cōiuges post carnalē copulā pn̄t pari cōsensu votū cōti-
nētie amittere: etsi emiserint tenent̄ obseruare. Et sic ptʒ
questio tertia. ¶ Ad tertiū principale huius primi capi- Historia q̄liter fuerit desponsata.
tuli vicʒ q̄liter fuerit btā ꝟgo desp̄osata: ꝓpter simplicio
res auditores libeat eiꝰ historiā narrare quā ex diuersis
historiographoꝝ dictis recollegi: ⁊ quantū libuit ad ra-
tionis veritatē reducēdo vbi discrepāt. Hierony. nanq̄ʒ
describēs vitā Marie: ⁊ idē in ep̄la ad Cromaciū ⁊ Helio-
dorū. Jacobꝰ de Vora. in sua legēda. Itē autor libri de vi
ta Marie: ⁊ ceteri cōcorditer sentiūt ⁊ rōnabilit̄: ꝙ cū btā
virgo ī tēplo maneret: hāc sibi regulā statuerat: ꝙ a ma-

ne vſq ad tertiā orōnibꝰ inſiſteret: ⁊ tertia vſq ad nonā
textrino operi vacaret. A nona ab orōne non recedebat
quouſq angelus apparēs eſcam ſibi dabat. Et ſic ꝗtidie
in dei laudibus ꝑmanēs ſꝑ in eius orōne ꝓficiebat. Cūq
videret virgines alias in dei laudibꝰ agere: ducebať zelo
nimio bonitatꝫ: ⁊ agebat vt in vigilijs eſſet oībus ꝓpior
et promptior: in ſapiētia legis dei eruditior: in humilita
te ⁊ orōne deuotior: ⁊ in omī virtute ꝑfectior: ac moribus
honeſtior. Hanc iraſcentē nullus vidit: maledicentē nul-
lus audiuit. Omis autē ſermo ita erat gr̄a plenus vt co-
gnoſcereť in eius lingua eſſe deus. Semꝑ deū bn̄dicebat
et eſca ꝗ quotidie de manu angeli accipiebať ipſa ſola re-
ficiebať: que ꝓo a pōtificibꝰ tēpli accipiebat paupibꝰ di-
uidebat: frequēter videbanť cū ea angeli loqui: ſiqs vel ꝗ
ex infirmis vt ſanareť tāgeret eā: eadē hora ſanabať. Ui-
ſis ꝰ eius ſacris moribus ⁊ virtutibꝰ quidā ex pōtificibus
Abiathar noie: obtulit magnā pecunie partē pōtificibꝰ
vt eā filio ſuo traderēt in ſponſam. Prohibebat aūt Ma
ria hoc a ſe dicens. Nō pōt hoc fieri vt vir accipiat me in
vxorē: qꝛ virginitatē voui dn̄o. Uotū aūt obligat ad ob-
ſeruandū: iuxta illud pſ̄. Uouete ⁊ reddite dn̄o. Dicebāt
pōtifices ⁊ affines eius. Deus in filijs coliť et poſteris: ſi-
cut ſꝑ fuit in filijs iſrael. Maria reſpōdens aiebat. Deus
in caſtitate primo oīm venerať ⁊ adorať. Nā Abel in ca-
ſtitate placuit deo: ⁊ a fratre occiſus coronā virginitatis
et innocentie obtinuit. Denique Helias aſſumptꝰ eſt a deo
qꝛ cū eſſet in corꝑe: virginitatē ſuā cuſtodiuit. Hoc in tē-
plo didici ab infantia mea ꝙ ſumme chara ſit deo virgini
tas: hoc ab angelis reuelatiōe certa cognoui: et ideo vir-
ginitatē meā altiſſimo deuoui. Factū eſt aūt duodecimū
aut circiter etatis annū: pontifex publice denunciauit vt
virgines que in templo inſtituebanť ⁊ etatis tp̄s impleſ-
ſent: domū reuerterenť: vt viris legitime iūgerenť. Cuiꝰ
mādato cum cetere paruiſſent: ſola virgo Maria hoc fa-
cere nō poſſe ſe rn̄dit. Tum qꝛ parētes ſui eā dn̄i ſeruitio
mancipaſſent. Tum quia virginitatē ſuā dn̄o deuouiſſet.
Tunc anxiatus pontifex: eo ꝙ nec cōtra ſcripturā ꝗ dicit
Uouete ⁊ reddite: votū infringendū putaret: nec morem
gentiū inducere auderet: ſenioribꝰ ⁊ pōtificibꝰ cōuocatis
ait. Noſtis ꝙ ex quo tēplū iſtud eſt fundatū fuerūt in eo
regū filie ⁊ ꝓphetarū: ſacerdotū ⁊ pōtificū ⁊ magne atq
mirabiles extiterūt: ꝗ veniētes ad etatē legitimā ꝯiugiū
adepte iuxta patrū priorꝝ veſtigia dn̄o placuerūt: a ſola
Maria nouus ordo agēdi inuētus eſt ꝗ deo vouit virgi-
nitatē. Quid igiť faciemus de ea: cū ⁊ votū ſeruandū ſit:
et priorꝝ noſtrorꝝ ꝯſuetudo nō dimittēda? Tunc oīm hec
vna fuit ſentētia vt in re tā dubia dn̄i cōſiliū quererēt. Cū
ergo orōni inſiſterēt ⁊ pōtifex ad cōſulendū dn̄m acceſſiſ-
ſet ad ſanctuariū veſte ſacerdotali indutus: mox de loco
oratorij cunctis audiētibus vox inſonuit dicēs: vt ꝗcūq
de domo Dauid nuptui habiles ſine cōiuge eſſent: ſingu-
li virgas ſuas ad altare deferrēt: ⁊ cuiuſcūq virgula ger-
minaſſet ⁊ in cacumine eiꝰ (ſm̄ Eſaie vaticiniū) ſp̄ūſſctūs
in colūbe ſpecie cōſediſſet: ipſe ꝓculdubio eſſet cui Maria
virgo deſpōſari dr̄et. Erat aūt inť ceteros viros ſine cō-
iuge Joſeph de domo Dauid: cui cū incōgruū videreť vt
ꝟgā offerret ſolꝰ ipē ꝟgā ceterꝭ afferētibꝰ ſubtraxit. Cuiꝰ
rōnē ꝗdā dicūt hanc: ꝙ ſcꝫ fuerit ſenilis etatꝭ: ⁊ iō ꝓ incō-
gruo habebat ducere tā tenerā ꝟginē in vxorē. Huius ꝰ
dicti gr̄a ꝗſtio oriť. ¶ Utrū Joſeph qn̄ btāꝫ Mariā de-
ſpoſauit fuerit vetulus ⁊ ſenex? Et arguiť ꝙ ſic: qꝛ cū Jo-
ſeph diu ⁊ familiariter conuixerit ⁊ cohabitauerit Marie
virgini in via: in menſa: in domo: nunq motus fuit ad li-
bidinē: ergo videť ꝙ fuit ſenio cōfractus ⁊ debilitatus ac
frigidus. Nā ſi fuiſſet in robore virilitatis: cur nō fuiſſet
motus ad ꝯcupiſcētiā? ¶ Ad hoc ꝓtinus reſpōdeť ꝙ ex
hoc nō ꝯcludiť Joſeph fuiſſe vetulū: qꝛ hoc ꝙ nō moue-
bať ad ꝯcupiſcētiā fuit ꝑ virtutē ſp̄ūſſcti ꝗ plus pōt in re-
primēdo fomitē et cōſeruādo caſtitatē q ſeniū. Fuit etiā
ex abundāti gr̄a in Maria virgine: que vt dicit Alexā. de
Ales et Bonauen̄. in. iij. di. iij. q̄uis eſſet pulcherrima: a
nullo tn̄ viro potuit cōcupiſci. Nec eius aſpectus vrebat
aut inflāmabat ad cōcupiſcendū: ſed potius oēm cōcupi-
ſcentiā etiā in alijs aſpiciētibus extinguebat tanq ſi ꝗdā
virgineus ros ꝑ oculos eius efflueret ⁊ corda omniū ad

Joſeph fue-
rit vetulus ⁊
ſenex.

caſtitatē moueret. ¶ Si adhuc ꝗras. Quare ꝰ ab eccl'ia
cōiter depingiť ſenex Joſeph? Rn̄deť ꝙ hoc ſolitū eſt: ad
ſignificandū caſtitatis virtutē in Joſeph: qꝛ etas ſenectu
tis eſt vita imaculata Sap̄. iiij. Ecōtrario autē Maledi-
ctus pctōr centū annorꝝ Eſa. lxv. Un̄ ſic pingi ſolet ſenex
ne hoies ſuſpicarenť carnale aliꝗd de Joſeph et Maria.
Uel qꝛ vt dicit Horatius. Pictoribꝰ atq poetis ꝗdlibet
fingēdi ſꝑ fuit equa poteſtas. Credendū eſt ꝰ ꝙ Joſeph
nō fuit ſenio cōfractus. Qđ ꝓbať. ¶ Primo ex cauſa de-
ſpōſationis: vt obſequiū p̄ſtaret ꝟgini ⁊ puero Jeſu tam
fugiendo in Egyptū q redeundo: ⁊ conſequēter vſq ad
perfectā pueri etatē deſeruiēdo. Cōſtat em̄ ꝙ ad talia nō
fuiſſet idoneus ſenio cōfractus: qꝛ talis eget potius vt ei
ſeruiať q ſeruiat alijs: ⁊ ſic oneroſior potius fuiſſet Ma-
rie q obſequētior. ¶ Secūdo quoq ꝓbať ex auctorita-
te Eſa. lxij. Habitabit iuuenis cū virgine ⁊ gaudebit ſpō-
ſus ſuꝑ ſpōſam. Gloſa interlinealis dicit. Habitabit iuue
nis Joſeph cū Maria ꝟgine. Un̄ debuit eſſe iuuenis Jo-
ſeph ad cōmendandū diuinū miraculū prophetie deſcri-
ptū de cohabitatiōe iuuenis cū virgine. Et qm̄ etas iuue
nilis ſm̄ Jſidorꝝ libro Etymol'. xj. incipit ab āno. xxviij.
⁊ durat vſq ad annū. l. Nam dicit ꝙ infantia ſeptē annis
finiť. Preterea puericia eo ꝙ pura diciť necdū ad generā
dū apta in viris durat vſq ad. xiiij. annū. Jnde vſq ad
xxviij. annum durat adoleſcētia. i. ad gignendū adulta.
Deinde vſq ad ꝗnquageſimū annū protendiť iuuentus
que vulgariter virilitas diciť. Tandē ſenectus vſq ad fi-
nē vite. Sequiť ergo ex dictis ꝙ fuerit Joſeph etatis in-
ter. xxviij. et. l. annos exiſtentis: vt iuxta hiſtoriā preſcri-
ptam eſſet nuptui habilis. ¶ Sed ꝗre virgā ſuā ſubtraxe
rit. Dicendū ꝙ nō pro vetuſtate ſua: ſed ex humilitate et
caſtitatis amore: qꝛ cū eſſet iuſtus: reputabat ex humili-
tate ſe indignū fieri ſponſum talis ⁊ tāte virginis de qua
tam mirabilia audiebat: cum eſſet etiā pauꝑ faber ligni.
¶ Ad hiſtoriā itaq proſequendā redeuntes. Cum pon-
tifex iterato dn̄m conſuluiſſet: eo ꝙ nil diuine voci conſo-
num in virgis allatis ſuꝑ altare apparere videret: reſpō-
ſum accepit ꝙ ſolus ille virgā nō attulit cui ꝟgo Maria
deſponſari deberet. Comperto quoq ꝙ Joſeph nō attu
liſſet: mox cū afferre coegerūt virgā ad altare: que ſtatim
floruit: ⁊ in eius cacumine de celo veniens colūba ꝯſedit.
Sicq cum cogereť vt acciperat virginē. Jpſe ꝗꝫ ſe excu-
ſaret: ait ei pontifex. Joſeph time deū ⁊ memento que fe-
cit Dathan et Abyron propter inobedientiā quos terra
deglutiuit: ne tibi ſimile ꝯtingat ꝓpter cōtemptū. Tunc
Joſep deſpōſata virgine ꝑ primā fidem ⁊ iuxta morē mā
cipata: ſtatim gr̄a caſtitatis ex beata virgine redundāte
adeo ip̄m Joſeph repleuit vt omis motus cōcupiſcentie
in eo ſopireť: ⁊ obſeruatio virginitatis in ſe ⁊ ſua ſpōſa ſū-
me deſideraret. Et ſic factū eſt ꝙ mox diuinitus inſpira-
tione facta vterq de altero ꝙ ſcꝫ in virginitate vellēt ꝑ-
manere: conſenſerūt in maritalē ſocietatē: ⁊ pari cōſenſu
cōtinentiā deo deuouerūt. Credendū eſt ꝰ de Joſeph ꝙ
fuerit virgo: vt dicit Aug. li. de cōiug. bo. Tunc pontifex
viſa tā mira oſtēſione dedit ad ſocietatē btē Marie ſeptē
virgines coeuas pro eius honore ⁊ ſolatio vt honorifice
deducerēt eā ad domū Joſeph. Accepit ꝰ Joſeph Ma-
riā ⁊ deduxit eam in tēplo in Nazareth ad domū ſuā: ſm̄
Chryſ. ſtatuens in futurū diē nuptiarū celebrandū. Et
ſic patet modus deſponſationis.

Cur Joſeph
cōiter depin
giť ſenex.

Uirga Jo-
ſeph ſubtra
cta.

Hiſtoria

De angelica legatione.

Capitulum. ij.

SEcundo inueſtigabimus modū angelice lega-
tiōis: ꝑ modū vicꝫ hiſtoricū: qꝛ de hoc ſufficiē-
ter ſupra actū eſt ſub alio ꝓceſſu. Propť equi-
dē ſimpliciores ꝗbus maxime placet ꝓceſſus
hiſtoricus: vnā hic cōtemplationē deuotā inſerui quā ab
Ang. ſer. j. de annūciatione atq alijs deuotis cōtempla-
toribus colligere poſſumus vt p̄miſſam hiſtoriā deſpōſa-
tionis fine debito cōcludamus. ¶ Contēplandū igiť eſt
ꝙ cum beata virgo in domo vt p̄dictū eſt ſui ſpōſi nōdū
ſolenni celebratione nuptiarū facta maneret in ſola fide
deſponſationis: in oratorio recluſa ⁊ ſoli deo vacans: le-
gebat ſcripturas de chriſto ⁊ eius aduentu: ⁊ precipue vt
putať reuoluebat ⁊ ꝯferebat in corde ſuo illud Eſaie. vij.

Cōtēplatio
de āgelica le
gatione.

Ecce virgo cōcipiet ꝛ pariet filiū et vocabit nomen eius emanuel ꝛc̄. Aderat tūc dies felicissima q̄ decreuerat deꝰ mittere filiū suū ꝑ redēptione humani gn̄is incarnandū. Ecce autē dicta scripta cū legeret: cepit sentimēta diuine dulcedinis abundantius solito corde expiri: ꝛ ex intimis medullis cordis cepit eructare ꝛ dicere hmōi ꝛ silia v̄ba. O deus patris nr̄i Abraā Isaac et Jacob: vtinā saltē semel videre mererer ip̄am virginē que conceptura est tuū filiū chr̄m venturū: vtinā vel minimū seruitiū ei impēdere digna essem: certe oīa relinquēs: ei in ancillā humilem me exhiberē: putasne superuiuā: putasne videbo: putasne hic me inueniet illa sacra natiuitas? O si tm̄ semel admitterer vt eius paruulū filiū nasciturū osculari et amplexu dulci fouere quirē. Tunc cepit ardentissimo desiderio lachrymis abundātius ꝑfusis: flāma deuotiōis eiꝰ cor exurente: oculis ꝛ vultu in celū eleuatis dicere. O clemētissime deus qui nos creasti miserere homini ꝑdito: aperi celos ꝛ descēde: veni dn̄e ꝛ noli tardare: sicut ꝓmisisti patribus nr̄is te vēturū ꝛ tuū filiū daturū: ostende nobis dn̄e misc̄diam tuā: ꝛ salutare tuū dare. Sic ea orāte: sancti q̄ꝫ patres non cessabāt de limbo clamare et orare ac dicere. Memēto nostri dn̄e in beneplacito tuo: visita nos in salutari tuo. Tūc piissimus deus sciens adesse tp̄s ꝑfinitū quo mitti debebat chr̄s: locutus est ad angelū Gabrielē hec et silia v̄ba que btūs Aug. in sermōe quo s̄. ꝓsequit dicens. Legatū oportet nos mittere ad sp̄osam per quē ep̄lam dirigamꝰ ꝛ eius ꝯsensum reqramus. O Gabriel tu es ad id idoneus: minister ḡ efficito terribilis sacramēti. Ad reqsitionē errātis Ade: a meis debeo descēdere sedibus: latere aūt volo oēs celestes virtutes: tibi soli pando secretū. Ad virginē Mariā perge: ad mei filij dignū habitaculū: ꝛ denūcia ei mee p̄sentie imbrē: primā ei vocē gaudiose salutationis ꝓclama dicēs. Aue gr̄a plena ꝛc̄. Audiuit hec angelus ꝛ intra se cogitabat: dicēs. Stupendū est hoc miraculū: qm̄ deus terribilis ꝛ incōprehensibilis oībus virtutibus angelicis: vni puelle repromittit sui habitaculi p̄sentiā: ꝛ qui Euam cōdemnauit: eius familiā glorificare intēdit. Dixit ḡ angelus ad deū. Dn̄e omp̄s: qm̄ tuā annūciabo p̄sentiā puelle: te em̄ celi ꝛ terre nō capiunt fines et quō vterus capiet virgineus: aut quō feret Maria ignē et gloriā tue maiestatis? Et dn̄s ait. Si lesit ignis p̄sentia in solitudine rubum: ledit ꝛ mea p̄sentia virginalē vterū: vade ꝛ iussa ꝑfice: ethereas rumpe sedes: et dic Marie q̄ ei vnicū meū do filium: vt sit ipsa mater cui sum ego pater. At ne dubitet fienda que mando: spiritus implebit eius aluū et animū: iam mūdo ꝑdito succurrere volo: ꝛ virgini ipsi munera hec dono: iam nō dicat viuētiū mater Eua: sed Maria ipsa regina: ipsa erit dn̄a mūdi ipsa mater veri dei ꝛ hoīs: ipsius erit regnū totū cuius filius possidet celū. Tunc Gabriel tremefactus imperijs: mox volatu rapido ꝑtransijt astra: nubesq̄ꝫ ꝛ aeris spissitudinē celer adit: radiansq̄ꝫ magno lumine oraculū ingreditur virginis clausum: ꝛ genuflexo salutauit. Aue gratia plena dn̄s tecū: bn̄dicta tu in mulieribus. ¶ Ad hec virgo expauescēs de lumine: reuerēter ab orōne assurgit: et capite inclinato humillime stans: turbata est in sermone eius: ꝛ cogitabat q̄lis esset ista salutatio. Non tam de angelica visione curabat: qm̄ angelos videre solita erat: ſꝫ magis de salutatione inaudita cogitabat: ꝛ in corde dicere poterat. Quid est hoc dn̄e deus vt tam excellenti salutatione ego paupcula meruerim salutari: cepitq̄ꝫ pauere p̄e verecūdia virginali: rubore ꝑfusa. Ait angelus. Ne timeas Maria ꝛc̄. q: nō timorē sed amorem maximū veni euāgelizare. Noli timere: sed hoc certū habe q: inuenisti gr̄am apud deū: nō solū ꝑ te sed ꝑ toto genere humano. Gratiā inquā quā hō amiserat ꝑ culpā: tu inuenisti: multo felicius ꝛ ꝑ teip̄am recupata est excellentius. Ecce em̄ ꝯcipies in vtero ꝛ paries filiū ꝛ vocabis nomē eiꝰ Jesum hic erit magnꝰ ꝓpheta ꝛ hō magnꝰ in opibus mirādis: q̄ ab eterno est magnꝰ deus: ꝛ filiꝰ altissimi in veritate vocabit: ꝛ dabit illi dn̄s deus sedem Dauid patris eius: nō quidē sedē regni tp̄alis: q: regnū eiꝰ nō est de hoc mūdo: sed sedē sp̄ūalis regni ꝛ celestis hirlem: qđ significat per regnū Dauid: sicut ꝛ celestē hirlem ꝑ tp̄alē significat Et regnabit in domo Jacob. hoc est. sup oēs electos. Oēs em̄ filij Jacob a sanctis doctoribꝰ sunt inter electos cōputati. Et regni eius nō erit finis: q: ip̄se nō solū inquantū deus sed etiam inquantū homo de te o Maria incarnatꝰ regnabit in eternū nō solū sup hoīes: sed etiā sup angelos. O felix Maria: o gloriosissima dn̄a ausculta ꝛ diligēter in corde tuo rumina quanta tibi nūc nūciet gl̄ia: q: inq̄d ecce cōcipies nō sicut alie mulieres in vtero ab extrinseco. i. viro. sed in vtero tanq̄ꝫ vere virgo ꝯcipies ꝛ paries: nō cuiuscūq̄ꝫ meriti hoiez: sed verū dei filiū angelorꝫ ꝛ hoīm dn̄m regnantē in eternū. Vn̄ ait Maria Quomodo fiet istud qm̄ virū nō cognosco? Non dubito verbū tuū implendū: sed cupio scire expressius sacramentū: certa em̄ sum de facto: sed quero de cōcipiēdi et fiendi modo qm̄ virū nō cognosco. i. nō cognoscere ꝓpono: q: iam virginitatē voui dn̄o. Tūc angelus declarās modū dicit. Sp̄ūsſct̄us supueniet in te. Non putes Maria q̄ tu concipias hūano modo: sed diuino: q: virtute sp̄ūssancti supueniētis in te: q̄ nō solū mentē illā: sed etiā ventrē sanctificabit ꝛ dignissimū deo habitaculū p̄parabit: ꝛ eiꝰ virtus altissimi obūbrabit tibi. Sic em̄ erit in te dei filius q̄ est dei virtus ꝛ sāpiētia q̄ sub vmbra carnis latebit virtꝰ diuinitatꝭ. ideoq̄ꝫ et qđ nascet ex te sanctū: vocabit filius dei: nō adoptiuus: sed ꝑ naturā. Noli ḡ o virgo bn̄dicta in mulierībꝰ extimare q̄ virginitatē amittas in ꝯcipiēdo sed potius eā auctā ꝛ magis sc̄tificatā habeas. Et vt certior fias. Ecce Elizabeth cognata tua ꝛ ip̄sa cōcepit filiū in senectute sua: ꝛ hic mensis. scꝫ martius in q̄ nūc currūt tp̄a est sextus illi ꝯceptui Elizabeth: q: in mēse septēbris cōcepit: a quo vsq̄ꝫ ad martiū sunt sex mēses: q̄ scꝫ Elizabeth vocat sterilis a iuuētute sua: vt scias q: deꝰ q̄ supra naturā cōceptū dedit sterili: daturus est ꝛ tibi virgini supra naturā: qm̄ deus omp̄s est: ꝛ ideo nō erit impossibile apud deum oē verbū. i. factū. O felicissima Maria noli morari: en seculū oē captiuū tuū expectat assensum: responde cito ꝛ suscipe dei filiū. Tunc Maria genua flexit ꝛ manꝰ leuauit et hūillime rn̄dit. Ecce ancilla dn̄i: fiat mihi ſm verbū tuū. Et statim virtute diuina cōcepit filiū dei: mox tota trinitas in eius vterū ingrediēs: dei filiū incarnauit. O igit aīa fidelis cōsidera nūc ꝛ pensa quāta dei tui erga te charitas extitit vt dignaret ꝑ te in vterū virginis descēdere. Cōtemplare etiā quanta Marie humilitas: q: cū esset mr̄ dei: ancillā humilē se noīauit. O quid putas quanta tūc dulcedo mentē virginis repleuerat cū deo plena erat: cum se matrē oīpotētis dei esse sentiebat cū ꝛ virginitatis gl̄a ꝑmanēte ꝯcipiebat. O aīa mea vtinā vel scintillā huius diuine suauitatis tibi infundi mereris btē virginis posses impetrare. Cap. iij.

De gaudijs Marie in ꝯceptōe filij sui.

Tertio videndū est de modo materne iocūdationis. i. q̄t modis et q̄ꝫ multiplicibꝰ gaudijs fuerit iocūdata btā virgo in hac sui filij ꝯceptiōe Hoc em̄ scire deuote mentes cupiūt: vt ad memoriā tante iocūditatis speciales orōnes exhibeāt beate virgini: eam flagitādo ꝑ hec gaudia q̄tinus dignet intercedere ꝑ eis apud filiū. Breuiter ḡ sua gaudia ꝑstringendo. Nota ad numerū. xij. stellarū: in corona capitis btē virginis. xij. gaudia eā habuisse in hac filij dei ꝯceptione. ¶ Primū gaudiū habuit q: fuit ꝑfectissime sc̄tificata. Ps. Sc̄tificauit tabernaculū suū altissimꝰ. ¶ Secundū gaudiū habuit q: in gr̄a eius plenitudine fuit ꝯfirmata ꝛ cōsumniata: vt dicit Hiero. in sermōe de assumptiōe. Vn̄ ꝛ Richar. de sc̄tō Victo. in expositiōe. Ecce v̄go cōcipiet. li. iij. dicit q̄ tantā plenitudinē gr̄e deꝰ aīe btē Marie indidit quantā eā ꝑ futuro mereri ꝓspexit. Sic em̄ fuit in gr̄a ꝯfirmata in hac sui secūda sc̄tificatōe q̄ post hoc nō habuit potētiā peccādi: vt dic̄ Bonauē. sup. iij. sentē. dis. iij. ꝛ Alexā. de Ales. iij. pte. q. lxxxviij. necnō Birch. de media villa sup. iij. dis. iij. q. viij. ¶ Tertiū gaudiū habuit: q: donis sp̄ūsſcti sup oēm creaturā purā excellētiꝰ fuit repleta. Lu. j. Sp̄ūsſct̄us supueniet. i. supra q̄ꝫ i alijs creaturꝭ veniet i te: vt exponit Lyra. ¶ Quartū gaudiū q: de ꝑseuerātia in gr̄a ꝛ stabilitate finali fuit certificata. Hoc em̄ habuit Magdalena. Luc. x. Maria optimā ptē elegit q̄ nō auferet ab ea in eternū. Hoc habuerūt ꝛ ap̄li scientes sp̄m sc̄tm̄ ꝑmansurū in eis in eternū. Joan. xiiij. ¶ Itē habuit etiā Paulus ap̄ls Rom. viij. Certus inq̄t

Primū gaudium. Secundum. Tertium. Quartum.

sum ꝙ neq̃ mors: neq̃ creatura sepabit nos a charitate
que est in chr̄o. ğ hoc nō debet negari a virgine. quia ꝑm
Bern̄. ⁊ Dam̄. priuilegia gr̄arū aliis ɔcessa ab ipsa nega-
ri nō debēt sed ɔcedi. Et hāc certitudinē ꝺ pseuerātia ha
Quintum buit vel hr̄e potuit diuina inspiratiōne vel reuelatiōe aut
alio modo congruēti. ¶ Quintū gaudiū habuit: q2 ma-
nente virginitate est sine omi corruptiōe grauidata. A se
culo em̄ nō fuit tale auditū vt virgo esset ⁊ mater: sicut di
Sextum cit Orige. Et ideo de honore summe ⁊ singularis virgini
tatis maximū gaudiū habuit: ¶ Sextū gaudiū: q2 fuit
a spūsctō fecundata: ⁊ filio dei inhabitata: propterea fuit
quantū possibile est in p̄senti vita dulcedine spūsscti inef-
fabiliter sup oēs recreata p̄gustatiōe diuie suauitatis: de
qua Ps̄. Q̄magna multitudo dulcedinis tue dn̄e quā ab-
scondisti timētib⁹ te. Et Sap̄. xij. O q̄bonus ⁊ suauis est
Septimum dn̄e spūs tu⁹ in nobis. Et certe multo excellenti⁹ in Ma-
ria. ¶ Septimū gaudiū: quia luce diuina fuit irradiata.
Sentiebat em̄ se lumine ꝓphetie illustratā diuio lumine
eā irradiāte. Vn̄ ⁊ canticū edidit Magnificat aīa ⁊c̄. in q̊
tripl'r ꝓphetauit. s. de p̄senti: p̄terito ⁊ futuro. Itē sentie-
Octauum bat etiā ex diuio lumine sacre scripture mysteria sibi reue
lata ⁊ sciētiarū ꝓfunda. ¶ Octauū gaudiū: q2 fuit sibi vt
pie credit̄ dei facies reuelata: qꝺ certe credi pōt ꝟbo i ei⁹
vtero cōmorāte esse factū. Si em̄ Paulo ⁊ Moysi ɔcessū
Nonum est diuinitatē vidisse: vt dicit Aug. multo magis Marie:
cū a nullo illustriū supet̄ ꝑm Damasce. ¶ Nonū gaudiū
q2 fuit mater dei vocata et effecta q̊ nil pōt dici maius ad
virginis honorē. Et hoc solo posito ꝙ sit mater dei: seq̇-
tur ꝙ ipsa sit purissima: q2 de⁹ in mūdissimo habitare di-
gnat̄. Itē sequit̄ ꝙ sit deo acceptissima: q2 ipsa sola hanc
apud deū inuenit gr̄am. Itē sequit̄ ꝙ sit oī laude dignissi
ma: q2 ipsa sola p̄ aliis hac gl'ia decorat̄. Itē q2 fuerit ꝺo
Decimum ctissima: ⁊ diuina ɔsolatiōe plenissime aīaq̃ ei⁹ ꝑfe-
ctissima: ⁊ oībus creaturꝫ ipa amātissima: q2 genuit crea-
torē mūdi. ¶ Decimū gaudiū ꝙ redēptio hūani gn̄is et
repatio fuit ea mediāte inchoata ⁊ impleta. Propter qꝺ
sciebat ꝙ ex hoc beatā ipam dicerēt oēs generatōes: ipa
teste in Cātico Lu. j. Ex hoc q̊3 sciebat ꝙ ipa esset media
trix ⁊ aduocata hūani gn̄is ɔstituta apud deū: ⁊ ꝙ ipsa fo
ret mr̄ gr̄e ⁊ mr̄ miscꝺie: materq̃ salutis eterne in oībus
Vndecimū sanctis ⁊ electis: ⁊ idcirco summū ex his gaudiū cor eius
concipiebat. ¶ Vndecimū gaudium habuit ꝙ carnis sue
portio in chr̄o fuit diuitati vnita: ⁊ sic ī ea ac ꝑ eā hūana
natura sūme dignificata. In hoc q̇ppe maximū gaudiū
habebat: q2 sciebat ꝙ oēs angeli ⁊ hoīes: omesq̃ nature
adorarēt deberē carnē de ea sumptā in chr̄o: ⁊ ꝑ ɔsequēs
in ipa ⁊ de ipsa. s. btā ꝟgine deū eternaliter oēs laudarēt
benedicerent: glorificarent: dī. illud quod cauit ecclesiia.
Duodecimū Bn̄dict⁹ es dn̄e de⁹ in throno regni tui. i. in btā ꝟgine vl'
carne de ea assumpta. ¶ Duodecimū gaudiū habuit ꝙ
ipa fuit sup oēs creaturas exaltata gr̄a: meritꝫ ⁊ gl'ia. Ex
hoc maximū habuit gaudiū: sciēs ꝙ intantū fuerit exal-
tata ꝑ hāc filij dei maternitatē vt ipsa esset regina celoꝝ:
dn̄a āgeloꝝ: impatrix toti⁹ orbis. Et qꝺ mai⁹ est ꝙ deū
sic ꝑ oīa sibi ɔdescēdentē hr̄et et obtpantē tanq̃ filiū ad
nutū obedientē. Et oīs ptās ei data esset in celo ⁊ in ter-
ra: vt q̇cq̇d vellet valeret ipetrare ⁊ efficē: vt dicit Bern̄.
Sciēs etiā ꝙ ei deseruirēt tanq̃ dn̄e oēs angeli ⁊ oēs scti
ac vniuersa creatura mūdi. O q̇s igit̄ possit extimare: q̇s
valeat cōprehēdere ⁊ sufficiēter pēsare quāto gaudio io-
cundabat̄ cor virgineū btē Marie ꝓ filij sui ɔceptiōe: cū
sciebat ⁊ expimētali gr̄a sentiebat se esse ꝑ hoc plene sctifi
catā: in gr̄a ɔfirmatā: donis spūssancti sup oēs repletā: ⁊
de salute ac gl'ia et'na certificatā. O fidelis aīa ingredere
in cor bn̄dicte ꝟginis: ⁊ vide saltē aliquātulū quāta suaui
tate leticie spūalis abūdet ꝓ his bonis excellētissimis: cū
et insup sentit se in ꝟginitate integra spūsctō fecundatā
et ei⁹ incredibili dulcedine ɔsolatā: diuina luce irradiatā:
ac visione diuitatꝫ sūme delectatā ⁊ deo plenā. Sed ⁊ q̇d
putas q̄nto dulcore ɔsolatiōis diuine sit delibutū ei⁹ cor
cū agnoscit se esse matrē dei purissimā: dilectissimā: ⁊ omi
laude dignissimā: mediatricēq̃ ⁊ aduocatā gn̄is humani
apud deū: sui sanguinis portionē vel carnis in chr̄o. diui-
nitati vnitā: ⁊ ab omīb⁹ creaturis adorandā: sup oēsq̃ se
exaltatā ⁊ mūdi dn̄am effectā. Mirat̄ certe de his Maria
et exultās in spū in deo salutari suo: leta gestat filiū dei in
vtero. Et q̇d ipa dicat in hoc indicibili suo gaudio: audia
mus hoc ꝓ certo qꝺ canit eccl'ia. Cōgratulamī inq̇t mihi
oēs q̄ diligitis me: q2 cū essem paruula placui altissimo: ⁊
de meis visceribus genui deū ⁊ hominē. Cōgratulamini
Marie oēs angeli: archāgeli: throni: ⁊ queq̃ celestes vir
tutes. Cōgratulamī oēs scti pr̄es: p̄riarche ⁊ ꝓphete: re-
ges et principes ppl'i. Cōgratulamini oēs gētes: diuites
et paupes: viri ⁊ mulieres: pueri ⁊ senes. Cōgratulamini
inq̇t oēs Maria q̊ me diligitis vt ⁊ a me diligamini et de
gr̄a mea repleamini. Gaudete vna mecū oēs mei deuoti
et affectuoso corde mihi seruiētes: q2 ecce deū vr̄m ꝓ di-
lectione vr̄a hominē factū meo gesto in vtero. Gaudete
quia meo saluifico conceptu presto est vobis salus ⁊ gl'ia
sempiterna Amen.

¶ Pars septima hui⁹ primi libri agit de diuie incarnatio
nis apparitōe ⁊ ꝑfectiōe atq̃ mirabili ɔditōe: vt patebit.

ECce cōcipies ⁊ paries filium et vocabis nomē ei⁹ Jesum. Verba sunt angeli annunciātis dei ⁊ dn̄i nr̄i Jesu chr̄i ɔceptū salu-
tiferū ipsi bn̄dicte ꝟgini: ⁊ scribunt̄ Lu. j. ca. In q̇bus q̇dē
verbis dat̄ intelligi ꝙ ipsi⁹ amorosi dn̄i nr̄i Jesu chr̄i cō-
ceptio est sūme admirabilis: amabilis ⁊ perutilis. Admi-
rabilis q̇ppe: q2 quē celi cape nō poterāt: vni⁹ puelle clau
dit̄ vtero. Hoc est illud nouū Hieremie vaticinio ꝓphe-
tatū ca. xxxj. Nouū inq̇t faciet dn̄s sup terrā: femina cir-
cūdabit virū. i. chr̄m. De q̊ Bern̄. in q̊dā ꝑmōe exclamās
ait. O vēter capacior celis: diffusior terris: q̊ illū ɔtinere
valuit q̊ tribus digitis molē terre appēdit. Origenes q̊3
dicit. Quis vnq̃ audiuit talia vt mater sit ꝟgo: deus sit
fact⁹ hō. A seculo nō est factū tale vt portitor orbis por
taret̄ manib⁹ femineis: ⁊ q̊ omia ɔtinet: angustia ɔtineat̄
vteri virginalis. ¶ Itē ista cōceptio est sūme amabilis q̄
ꝓ nr̄o amore verbū caro factū habitauit in nobis: supre
mus oīm immortalis ⁊ impassibilis deus ꝓ nr̄a dilectiōe
factus est minorat⁹ ab angelis: passibilis ⁊ mortalis hō:
os nostrū: caro ⁊ frater nr̄e infirmitatꝫ particeps. Quid
nempe mihi amabilius q̄ ꝙ deus me⁹ factus est caro et
frater ac ꝓpinquus meus. propterea Bern̄. dicit. O felix
Maria quantū te amare debem⁹ ꝑ quā talē fratrē habe-
mus. Et iterū. Puto inq̇t ꝙ iam me spernere nō poterit
deus: cū sit os: caro: ⁊ frater me⁹. Deniq̃ ista incarnatio
vel cōceptio est summe vtilis: q2 ꝑ eā saluati ⁊ liberati ac
summe dignificati sum⁹: ⁊ oē bonū qꝺ amisim⁹ ꝑ pctm̄: ꝑ
hāc diuinā incarnationē recupauim⁹. Hinc Bern̄. in ser.
quo s̄. dicit. O maria: beatā te dicēt oēs generatiōes ex
hoc. i. ex tua dn̄ica ɔceptiōe: q2 omīb⁹ generatiōib⁹ vitā
et gl'iam inuenisti. Hec ille. ¶ Ista angelus annūciās in
p̄missis verbis insinuat. Primo quidē admirabilitatē cō-
ceptionis: cum ait. Ecce ɔcipies. Ecce em̄ quoddā noui-
tatis inaudite signū est demōstratiuū. Scꝺo amorosita-
tē: cū subdit: et paries filiū. Filiū inquā dei ꝑm diuinitatē
et filiū tuum ꝑm humanitatē: qꝺ amoris est expressiuū.
Tertio vtilitatē: q2 addit: ⁊ vocabis nomen eius Jesum:
in q̊ noīe saluatiōis vtilitas exprimit̄: q2 Jesus saluator
interp̄tat̄. Matth. j. Ipe em̄ saluū faciet ppl'm suū a pec-
catis e. ¶ Itaq̃ in p̄senti sermone de hac dn̄ica ɔceptiōe
loquētes: tria principalia mysteria declarabimus.

¶ Primū mysteriū dicit̄ appropriationis.

¶ Secundum dicitur perfectionis.

¶ Tertium dicit̄ admirationis.

¶ Articulus. j. de eo ꝙ chr̄i incarnatio ⁊ cōceptio in vir-
ginis vtero facta attribuit̄ in sacra scriptura spūisancto.

Capitulum. j.

PRimum itaq̃ mysterium de hac conceptione declarandū dicit̄ appropria- (De ɔceptione diuia tria mysteria.)
tionis. id est. ꝙ ista sacratissima conceptio ap-
propriatur spirituisancto: sicut patet Matthei. j. Quod
in ea natum est: de spiritusancto est. Et in pluribus locis
scripture istud accipitur: propter quod et in symbolo di-
citur. Qui conceptus est de spiritusancto. Unde et ange-
lus dixit ad virginem cum quesisset: quomodo fiet istud
quoniā ⁊c̄. Spiritussanctus (inquit) superueniet in te ⁊c̄.

Prima veritas tota trinitas opata est in Jesu cōceptione

¶ Circa hoc itaqȝ mysteriū vt intelligibiliꝰ et simplicius ꝓpter ppl'm simplicis ingenij ꝓcedaꝭ: tres p̄cipue veritates introducunꝭ theologice. ¶ Prima v̾itas ꝙ tota trinitas opata est ⁊ fecit hāc dn̄i nostri Jesu cōceptionē seu incarnationē. ¶ Secūda veritas ꝙ sola ꝑsona filij absqȝ persona patris ⁊ spūssancti assumpsit humanā naturā ꝑ hanc cōceptionē. ¶ Tertia veritas ꝙ ista cōceptio chr̄i magis attribuiꝭ spūisancto q̄ȝ patri ⁊ filio ꝑ appropriationē. ¶ Prima inquā veritas est ꝙ tota trinitas opata est ⁊ fecit hāc incarnationē dn̄icā. Hec veritas s̄m doctores sup. iij. sentē. di. iij. vicȝ Tho. Richar. Petrū aure. et Bonauen̄. dist. v. eiusdē aliosqȝ cōiter doct. ostendiꝭ.

¶ Primo auctoritate.

¶ Secundo vsu scripture.

¶ Tertio inductiua declaratione.

Primo

¶ Primo quidē auctoritate Diony. ij. ca. de diui. no. dicentis: ꝙ oīe nomē dei opationē in creatura designās cōiter cōuenit toti trinitati: licet attribuaꝭ alicui persone ex singulari causa. Itē auctoritate Aug. j. de trini. dicēt; Indiuisa sunt opa trinitatis. Quicqd ḡ opaꝭ vna ꝑsona operaꝭ ⁊ alia: cū persone sint indiuisibiles. Et sic chr̄i incarnatio a tota trinitate est causata.

Secundo

¶ Secūdo ostēdiꝭ ex vsu scripture. Sic q̇ppe scriptura vtiꝭ ꝙ aliqn̄ hoc opꝰ incarnatōis attribuit patri: vt ibi Gal'. iiij. Ubi venit plenitudo tpis: misit deus filiū suū factū ex muliere. Aliqn̄ v̾o attribuiꝭ filio Joā. xvj. Exiui a pr̄e ⁊ veni in mundū. Aliqn̄ v̾o spirituisctō: vt Matth. j. Qd̉ in ea natū est: de spūsctō est. Et hoc ideo: q2 opus incarnatiōis fuit maxie potētie: sapiētie ⁊ bonitat;: que tribꝰ ꝑsonis attribuūtur. Et iō claret ꝙ oēs tres ꝑsone opate sūt istā incarnatōeȝ

Tertio

¶ Tertio q̊ȝ on̄diꝭ inductiua declaratōe: q2 ī hac īcarnatiōe manifestaꝭ dei pr̄is potētia. ¶ Prio ī hoc ꝙ maxie distantia. scȝ naturā diuinā ⁊ humanā cōiunxit. Sc̄do in hoc ꝙ filiū suū vnigenitū nobis dedit Joā. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret. Tertio q̊ȝ in hoc ꝙ corpus chr̄i subito et in instanti ꝑfectū effecit. Itē filij dei opatio manifestaꝭ. Primo quantū ad sapientiā: inquantū cōuenientē modū repationis inuenit cōtra diaboli astutiā ⁊ deceptionē Job. xxvj. Prudētia eiꝰ ꝑcussit supbū. Sc̄do q̄ȝtum ad iusticiā in eo ꝙ ꝑ modū satisfactionis redemit genus humanū. Tertio q̊ȝ q̄ȝtū ad carnis nostre susceptionē quā sibi vniuit. Itē spūssancti opatio manifestaꝭ: q2 ipse matrē virginē preuenit ⁊ sanctificauit. Secūdo q2 carnē christi in eius vtero formauit. Tertio q̊ȝ bonitas spūssancti manifestaꝭ inquantū ꝓprij plasmatis nō despexit salutē. Ecce igiꝭ patet ꝙ tota trinitas simul fecit hanc incarnationē: et qualibet personarū aliqd operata est in ea.

Cap. ij.

Secūda veritas ꝙ sola persona filij hūanā naturā assumpsit

Secunda veritas ꝙ sola ꝑsona filij absqȝ ꝑsona patris ⁊ spūssancti humanata est: vel humanā naturā assumpsit in hac cōceptiōe. Juxta illud Joan. j. Uerbū caro factū est ⁊c̄. et Lu. j. Filiꝰ altissimi vocabiꝭ. Nā licet potuerit quelibet ꝑsonarū diuinarū carnē assumere: nō tn̄ decebat vt pater assumeret vel spūssctūs: sed solus filius: vt de hoc plures rōnes posite sunt supra pte. j. ar. ij. cap̄. iij. Qȝ si forte dicas. Ego nō capio quō hoc fieri possit vt vna ꝑsona incarnareꝭ sine alia: cū ꝑsone diuine sicut sunt indiuisibiles ⁊ insepabiles: ita ⁊ insepabiliter operanꝭ.

Rn̄sio ad q̄stionem.

¶ Ad qd̉ rn̄deꝭ s̄m doc. sup. iij. sniaꝝ: p̄cipue s̄m Bonauen̄. dist. j. q. j. atti. ij. ⁊ s̄m Francis. May. Richardūqȝ: ꝙ absqȝ dubio vna ꝑsona incarnari pōt ita ꝙ alia nō īcarneꝭ: vt docet Aug. j. li. d̉ trini. et opis euidentia manifestat: q2 solus filiꝰ dei chr̄s est incarnatꝰ. Nā assumptio carnis terminaꝭ ad ꝑsonā ⁊ nō ad diuinā essentiā. Et sic sicut vna ꝑsona est alia ab altera: ita vni ɔuenit aliqd qd̉ nō cōuenit alteri. scȝ ipsa incarnatio. Hoc aūt posse fieri on̄diꝭ tripliciꝭ.

Prima

¶ Primo scripture auctoritate: q2 sacra scriptura ī multꝭ locis dicit filiū mitti a pr̄e: nunq̄ȝ aūt legiꝭ ꝙ pr̄ est missus. Sicut ḡ mitti pōt ɔuenire vni ꝑsone sine alia: ita ⁊ īcarnari cū incarnari nō aliud sit q̄ȝ ī carnē mitti.

Secundo

¶ Sc̄do on̄diꝭ rōne s̄m Bonauen̄. tali: q2 īcarnatio est vnio ī ꝑsona: ḡ si alia est ꝑsona pr̄is: alia filij: alia spūsscti: videꝭ ꝙ si vnio fit in ꝑsona vna: nō sit necesse fieri in alia; etsi vnio pōt fieri: similiꝭ ⁊ incarnatio. Plures rōnes de hoc causa breuitatis pertrāseo.

Tertio

¶ Tertio ostēdiꝭ silitudine ⁊ exemplo. Et de hoc s̄m Aug. vbi s̄. poniꝭ talis silitudo. Sicut si tres artifices fabricarēt vnā loricā de q̄ vnꝰ solus eoꝝ armareꭟ Itē si tres puelle faciāt vnā camisiā et induāt tm̄ vnā earū ipsa camisia. Ecce lorice vel vestimēti opatio ⁊ indutio est a tribꝰ: nō tn̄ tres induunꝭ sed vna sola: sic incarnationē chr̄i opate sunt tres ꝑsone: ⁊ tn̄ vna sola d̉2 incarnari. Itē aliud exēplū addiꝭ. Uidemꝰ ꝙ in flore vel pomo sil' sunt hec tria: odor: sapor: color: ⁊ tn̄ vnū sentiri pōt sine alio: q2 cū odoraꝭ sentiꝭ tm̄ odor: vel cū a remotꝭ aspiciꝭ: sentiꝭ color sine sapore et odore. Itē cū in corpe sint tria. linea: supficies ⁊ corpus: tm̄ supficies coloraꝭ. Item in igne cū sint tria. scȝ substātia ignis: splendor ⁊ calor: si opponaꝭ speculū: solus splēdor relucet ī speculo. Et plura alia exēpla de hoc possunt ꝓduci. Deus ḡ multo magis hoc potuit vt vna ꝑsona incarnareꭟ sine alia.

Capitulum. iij.

Tertia veritas chr̄i ɔceptio appropriaꭟ spiritui sancto.

Tertia veritas ꝙ ista christi ɔceptio magis attribuiꝭ spūisctō q̄ȝ patri ⁊ filio ꝑ appropriationē: licet (vt dictum est) tota trinitas fecerit eā. Et ideo ɔgruētius diciꝭ ꝙ ɔceptus sit chr̄s de spūsctō q̄ȝ de deo pr̄e. Licet em̄ cōceptio chr̄i sit opus triū ꝑsonarū: ⁊ ideo appropriari pōt tribꝰ ꝑsonis s̄m diuersas ɔsideratiōes. Nā pr̄i attribuiꝭ auctoritas huiꝰ incarnatiōis vel ɔceptōis: q2 ipse misit ⁊ dedit filiū q̇ auctoritate patris carnē assumpsit. Filio q̊ȝ attribuiꝭ ipsa carnis assūptio: ⁊ spūisctō corpis chr̄i formatio. Tamē scriptura appropriat spūisctō hāc ɔceptionē magis q̄ȝ alteri ꝑsonarū. Et hoc s̄m Tho. in. iij. scripto sniaꝝ. di. iiij. ar. j. q. j. aliosqȝ cōcorditer doctores: tripli rōne. ¶ Primo rōne bonitatis ⁊ charitatis. ¶ Secūdo rōne liberalitat; Tertio rōne sanctitatis. ¶ Primo inquā rōne bonitatis ⁊ charitatis. Nā vnaq̄qȝ opatio diuina magis est appropriabilis alicui ꝑsone s̄m ꝙ in ea magis manifestaꝭ attributū qd̉ illi ꝑsone appropriaꝭ: sed bonitas ⁊ charitas appropriaꝭ spūisctō: spūssctūs em̄ est charitas ⁊ amor pr̄is et filij: vt ait Aug. li. vj. d̉ trini. ⁊ allegaꝭ a mgr̄o in. j. sen. di. x. vn̄ ⁊ Hier. sup. xliiij. ps̄. ait. Spūssctūs nec pr̄ ē nec filiꝰ: sed dilectio quā hȝ pr̄ in filiū ⁊ filius in patrē. Hec li. sniaꝝ vbi s̄. Ex maxio aūt amore ⁊ bonitate dei ꝓuenit vt filius dei carnē sibi assumeret ī vtero v̾ginis. Joā. iij. Sic deus dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret ⁊c̄. ḡ magis spūisctō appropriaꝭ ista ɔceptio. ¶ Sc̄do rōne liberalitat;. Ut em̄ on̄daꝭ ꝙ nō ex aliqbꝰ meritꝭ: sed ex sola liberalitate et gr̄a filius dei carnē assumpsit: iō spūisctō q̇ est ip̄a gr̄a ɔceptio chr̄i attribuiꝭ: vt Aug. dicit ī enchyr̄. Hoc est qd̉ ait apl's. Nō ex opibꝰ inq̇t iusticie q̄ fecimus nos: sed s̄m suam misc̄diam saluos nos fecit: ad Tit. iij. ¶ Tertio rōne sctitatis. Nā spūssctūs est spūs sctificationis: vt d̉2 Rom̄. j. Et iō sicut alij ꝑ spm̄sctm̄ sanctificanꝭ spūaliter vt sint filij dei adoptiui: ita chr̄s ꝑ spm̄sctm̄ est in sanctitate ɔceptus vt esset filius dei naturalis. Et ꝓpt hoc angelus postq̄ȝ p̄miserat: spūssctūs superueniet in te ɔclusit dicēs. Ideoqȝ ⁊ qd̉ nasceꭟ ex te sctm̄: vocabiꭟ filiꝰ dei Lu. j. Ex oībus itaqȝ p̄missis colligere possumus ⁊ agnoscere quanta charitate deū nr̄m ⁊ dn̄m Jesum chr̄m diligere debeamꝰ: vt ei ꝓ tanta sua circa nos charitate ⁊ liberalitate retribuere valeamus ꝓ nostro modulo vicē reamationis. Quis em̄ non studeat reamare se amantē deum: et quidē summe bonū et amabilē: summa beneficia largiētē: perpetua felicitate p̄miantē. O anīa mea vtinā te excuteres de puluere: vtinā mēte pia recogitares quātū te dilexit deus vt se dederit pro te.

¶ Articulus. ij. de ꝑfectione diuine incarnationis ⁊ conceptionis christi.

Capitulum. j.

Secundū mysteriū declarandum de ista sacratissima conceptione domini nostri dicitur perfectionis. Ubi ostendiꭟ quāta perfectione sit cōceptus dn̄s Jesus in vtero sacratissime virginis Marie. Ubi nota ꝙ licet christus multiplici perfectione sit cōceptus: tamē vt eas compendiosius ꝑstringamus: triplicem in hac parte huius ɔceptionis excellentiam ⁊ perfectionē declaramus.

¶ Primo perfectionē ex parte matris.
¶ Secūdo perfectionē ex parte humanitatis domini.
¶ Tertio pfectionē q̄ se tenet ex pte diuinitatis christi.

Conceptio chri pfecta z excellens ex pte matris.

¶ Primo itaqꝫ in hac dñica cōceptione cōtemplemur pfectionē z excellētiā que se tenet ex parte matris: quoniā ipsa beata virgo triplicē pfectionē in hac cōceptione habuit: ¶ Primo pfectionē ꝟginitatꝫ. ¶ Secūdo pfectionē sanctitatis. ¶ Tertio pfectionē maternitatis. ¶ Primo inquā habuit pfectionē virginitatis: qꝛ ipsa cōcepit filiū sine corruptione virginitatis z sine omi ꝯcupiscētia ac delectatiōe carnali: qn poti⁹ in sūma suauitate spūali: qꝛ eius mentē inhabitabat deus: z ideo exultabat cor ei⁹ in deo salutari suo. Uñ Aug. li. ꝺ virginitate dicit ꝙ beatior fuit btā ꝟgo cōcipiēdo chrm̄ mēte q̄ corpe. Et infra ꝯcludit ꝙ ꝓpinqtas Marie materna nil ꝓfuisset nisi felici⁹ deū corde q̄ corpe gestasset. Hec ille. Istud aūt quō sit intelligendū. Rñdet ꝭm doctores ꝙ nō aliter nisi ꝯsiderent inquantū vnū nō excludit aliud: alꝭ secus: qꝛ ꝯcipere chrm̄ carne z esse dei matrē nō pōt esse sine sanctitate mentis. Uñ ista ꝯceptio in Maria est optima q̄ est carne z mēte. Si em̄ posset q̄s ꝯcipe chrm̄ carne sine ꝯceptione mētis fide: nil esset. Secūdo habuit pfectionē sanctitatis: qꝛ nulla fuit in hac ꝯceptiōe infectio .i. pctī originalis: qm̄ de spūsctō btā ꝟgo filium ꝯcepit ex purissimo suo sanguine: ꝓpterea angelus dixit Lu. j. Ideoqꝫ et qꝺ nascetꝛ ex te sctm̄: vocabitꝛ fili⁹ dei. Sanctū q̄ppe ꝭm Dioñ. xl. ca. de diuinis noib⁹ ꝺꝛ illud qꝺ est ab omi im̄ūdicia liberū z pfectū ac mundū z imaculatū. Qꝫ aūt ꝯceperit ex purissimo suo sanguine ostēditꝛ triplr. Primo ex sentētia doctorali. Scꝺo ex exēplo miraculi reuelati. Tertio exēplo ex silitudine naturali. ¶ Primo. ostēditꝛ ex sentētia doctorali. Ita em̄ cōiter doctores sentiūt sup. iij. snīarū dist. iij. ca. j. vbi Magꝛ dicit. Christus inqt copulauit ex purissimis z sanctissimis ipsius ꝟginis sanguinibus carnē: animatā aīa rōnali: nō seminās: sed per spm̄sctm̄ creans. Hec ibi. Et est sentētia Damasceni. Sed queri hic pōt de hoc ꝺꝛ p spm̄sctm̄ creās. Quō iste sanguis dicitꝛ creat⁹ in btā virgine: de quo scꝫ sanguine factū est corpus chrī: cum ille sanguis nō est fact⁹ de nihilo: nā creare est aliqd ex nihilo facere. Ad hoc respondetꝛ ꝭm Bonauen. ꝙ hic creare accipitꝛ p cōdere: quia caro christi ꝯdita est illo purissimo sanguine spūsancti virtute z potestate: q̄ scꝫ spiritussctūs cōdidit z formāuit sua potētia corpus chrī non extra sed intra ei⁹ gloriosa viscera mēsibus nouē educandū. Sed adhuc queritꝛ de q̄ sanguie puro virginali z quō formatus est christus. Rñdet Ioānes nider: allegās sententiā Alberti magni: ꝙ ex purissimis guttꝭ sanguis corꝺis virtute spūsancti in eius vterū p venas deductis: vt pie creditꝛ. Et quō hoc: ptꝫ in exēplo imediate subseqnti.

Ex purissimis sanguinibus marie cōceptus.

Sanctum

Creare

Miraculū.

¶ Secūdo q̄ hoc idē ostēditꝛ exēplo miraculi reuelati. Nam pdictus mgꝛ Ioānes in ꝭmone suo de annūciatōe refert magnū Albertū scripsisse ꝙ nouit quendā religiosum simplicē deū valde timentē: qui cū aliqñ apud se miraretꝛ de ꝯceptōe filij dei in vtero ꝟginali: in orōnib⁹ pluribus rogauit beatam virginē vt certificaretꝛ de illo. In nocte igitꝛ natalis chrī p eundē prima celebrata missa: ꝓpe altare vidit lucē magnā et nobilissimā dñam dicentē. Quare hesitas ait de ꝯceptōe filij mei? Num reperis scriptū in euāgelio ꝙ turbata fuit in sermone angeli. Motu em̄ naturali in turbatiōe hoīs ascēdit sanguis ad cor ei⁹ in solatiū ipsius cordis z ꝯfortationē. In ipsā q̄ turbatione ex purissimis guttis sanguinis cordis mei opatiōe spiritusancti ꝯcept⁹ est in me filius dei. ¶ Tūc ille attonitus breuissimis ꝟbis q̄siuit. Quare hoc? Cui illa benigna rñdit. Ex purissimis guttis sanguinis cordis mei: iō ꝯcept⁹ est in meo vtero filius me⁹: vicꝫ vt magis diligerē ipm̄: z vt magis mererer in passiōe illi⁹. Hec vt fertꝛ ꝭm Alber. sup Missus est. sup ꝟbo Dñs tecū. Et pfecto qꝛ istud nō repugnat fidei vel scripture: sed ꝯsonat etiā rōni fidei z pietati: ideo teneri pōt. Tertio hoc idē oñditꝛ siliitudine naturali. Uidem⁹ em̄ ꝙ flores gignuntꝛ sine corruptione ex subtilissimis humorib⁹ virgule: z fruct⁹ arborꝝ ex purꝭ medullis arboris: sic chrs ex puro ꝟginis sanguine. Uñ christus Esa. ix. flori cōpatur. Egredietꝛ virga .i. btā ꝟgo de radice iesse: z flos de radice ei⁹ ascēdet .i. chrs. ¶ Denicꝫ Aristo. li. v. ꝺ aīalib⁹ dicit. ꝙ in Arabia est q̄dā auis regia magna noīe ormomella: q̄ solū in Arabia habitat hec auis guttā emittit sanguinis sui: q̄ tandē in aduentu solaris luminis viuificatꝛ: z silem sibi pcreat auiculā. Si q̄ natura id valet facere vt ex gutta sanguis auis pducatꝛ: absqꝫ maris ꝯcubitu sola ꝟtute celestis vel solaris lumis: multo magis id potuit de⁹ vt ex gutta sanguinis btē virginis corpus chrī formaretꝛ spūsctō id faciēte. ¶ Tertio in hac ꝯceptiōe btā ꝟgo habuit pfectionē maternitatis: qꝛ vere z pfecta mꝛ christi extitit. Nā ex hoc aliq̄ mulier dicitꝛ alicuius mꝛ ꝙ eū ꝯcepit z genuit: sed btā ꝟgo chrm̄ cōcepit z genuit: q̄ ei⁹ mꝛ est. Uñ Matth. j. Cū esset despōsata mꝛ Iesu Maria Joseph. Ubi notandū ꝭm Tho. iij. pte sum. q. xxxj. ar. iij. et. j. pte. q. xxvij. ar. ij. Qꝫ ad hoc vt aliqs sit pr̄ vel mr reqruntꝛ q̄ttuor. ¶ Primo vite generatio. Ex hoc em̄ est maternitatꝫ vel paternitatꝫ rō. qꝛ viuentē generauit: z ideo scamni mater non ꝺꝛ lignū: nec ignis generās ꝺꝛ mater ignis generati. ¶ Scꝺo reqritꝛ substātie collatio: z ideo artifex nō est pater vel mꝛ mēse quā facit qꝛ nil ꝯfert ei ꝺ sua substātia. ¶ Tertio materie pparate administratio: z iō q̄uis hō sit de terre limo formatus: nō tñ ꝓprie ꝺꝛ terra mꝛ hoīs. ¶ Quarto nature assimilatio in spēcie. Uñ capillus vel ꝟmis q̄ generantꝛ ex hoīe nō ꝺꝛ fili⁹ hominis: qꝛ nō habet specificā siliitudinē cū hoīe. Ex istis rōnib⁹ ꝓbatꝛ ꝙ btā ꝟgo vere sit mꝛ chrī. Primo qꝛ viuū genuit: imo ipam vitā chrm̄: sicut ipe ait Ioā. xiiij. Ego sum via: veritas z vita. Scꝺo qꝛ de substātia sua cōtulit in generatiōe chrī ꝓpriū sanguinē. Tertio qꝛ ꝓparatā materiā ꝓstitit. scꝫ purissimū sanguinē q̄ christo ꝯueniebat. Quarto qꝛ silem in specie ꝓduxit vñ vera mater chrī fuit. Proinde ipsa figurata est p tabernaculū dñi federis in q̄ habitauit deus. De q̄ habetꝛ Exo. xxv. et Hebre. ix. ꝙ habuit duas ptes. Prima longior et latior que significat btē Marie corpus sanctissimū. Nā illa ps tabernaculi vocabatꝛ sancta: cui⁹ scꝫ Marie sanctitati cōmissa est latitudo z longitudo toti⁹ mūdi .i. hoīm z angelorꝫ. Scꝺa ps ꝓpter excellentiā vocabatꝛ sanctasctōꝝ: q̄ significat aīe Marie pcellentiā: de q̄ Alexā. de ales sup illud Cantico. Tota pulchra es: dicit. Nequaq̄ pelegisset eam deus nisi esset oībꝰ dignior: deo dilectior: z vniuersis excellentior.

Quatuor requirūtur ad hoc ꝙ aliqs sit pr̄ vel mr̄

Capitulum .ij.

Secundo contemplemur perfectionem humanitatis christi in qua fuit triplex pfectio in cōceptione.

Triplex pfectio christi i ei⁹ cōceptiōe

¶ Prima perfectio subitanee organizationis:
¶ Secūda perfectio complete animationis.
¶ Tertia perfectio diuine felicitatis.

¶ Prima inquā pfectio subitanee organizatiōis: qꝛ ꝯceptio chrī nō fuit sicut nr̄a. Nostra quippe ꝯceptio est successiua z in tpe ꝓpter ꝟtutē defectiuā nature agentis: ita ꝙ ꝯceptio maris nō pficitꝛ nisi vsqꝫ ad q̄dragesimū diē: vt dicit Phūs. ix. li. de aīalibus. Femine ꝟo ꝯceptio visqꝫ ad octuagesimū diē vel citra. Aug. ꝟo. sup Ioā. ꝺꝛ: vt dist. iij. scribit tertij senten. ꝙ maris cōceptio pficitꝛ q̄dragesimosexto die. Sed chrī cōceptio fuit subitanea z in instāti ꝭm Tho. sup. iij. dist. iij. z Bona. di. ij. eiusdē. iij. Richardūqꝫ z alios ꝯcor. doc. Rō: qꝛ ꝯceptio chrī facta est virtute mirabili z diuina mirabiliter opante: sed virtus mirabiliter operās est infinita z operans infinite ac pfectissime. Deutꝛ. xxxij. Dei pfecta sunt opa: q̄ videtꝛ ꝙ eius opatio fuerit instātanea. Uñ hec q̄ttuor in cōceptiōe chrī fuerūt in eodē instāti scꝫ Cōuersio sanguinis purissimi btē virginis in carnē z alias ptes corpis chrī: z formatio mēbrorꝫ eius organicorꝫ: z animatio corpis organici: z assumptio corpis animati in vnitatē diuine psone. Uñ Aug. sicut in li. iij. sentē: scribitꝛ: dicit. In vtero virginis nō prius caro cōcepta est et postea diuinitas venit in carnē: sed mox vt dei verbū in vterū venit factū est caro: seruata ꝓprietate nature: z pfectus hō in ꝟitate carnis z aīe. Hec Augusti.

Prima subitanee organizationis.

¶ Scꝺa perfectio corpis z hūanitatis chrī in ei⁹ ꝯceptu dicitꝛ aīatiōis: qꝛ in eodē instāti q̄ cōcepit btā ꝟgo corp⁹ chrī: fuit pfecte aīatū: aīa rōnali in eodē instanti creata. Uñ Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs sup terrā: femina circūdabit virū. Utrū inquit: qꝛ chrs in instanti ꝯceptōis fuit

Scꝺa perfectio aiatōis

tam quo ad lineamēta corporis ⁊ organa oīa vt pdictū est
ꝙ ꝗ ad oēs ꝟtutes aīe grām ⁊ sapientiā. Sciuit eñ omia
in instanti sue ꝯceptiōis. Et circa hec pmissa Holgot sup
li. Sap. et Petrus aure. in suo cōpendio: ⁊ doc. super. iij.
sentē. dicunt pcipua puncta admiratiōe digna duo: ⁊ his
supaddit tertiū pūctū ꝫm Frācis. mayro. ꝫmōe ꝺ natiui.

Tria pūcta admiratōne digna

¶ Primū punctū ꝙ nunꝗ fuit aliqs puer ita paruꝰ sicut
chr̄s: qm̄ vt ait mgr̄ in. iij. snīaꝝ: dist. iij. Mēbroꝝ christi
distinctio in ipso mometo cōceptiōis ꝑ oīa lineamēta et
organa pfecta fuit: et tāparua erat ac tenuis ꝙ hūano vi
sui vix posset subijci: ⁊ diebꝰ ulis scz. xlvj. pfecte est aucta
et notabilis facta paulatim crescēdo. Huiꝰ ptz rō: q2 alij
pueri qñ animant et pfecte organizant ꝫm omia mēbra:
sunt. xlvj. vel ꝫm Phm̄. xl. dierū: ⁊ ideo tanto fuit minus
corpus chr̄i alijs qñ est cōceptū ⁊ statim animatū quātū

Questio

infra. xlvj. dies augeri potuisset in vtero. ¶ Qz si qrit.
Uñ est hoc ꝙ deꝰ corpus illud tāparuū voluit paulatim
ad perfectā quantitatē deduci mediāte nature operatōe:

Responsio

⁊ nō fecit subito magnū: ¶ Ad hoc dicēdū ꝫm Bonauē.
sup. iij. di. iiij. q. vl. ar. j. ꝙ ꝗuis deꝰ facere potuisset alio
modo: hoc tñ modo fecit cōgrue triplici rōne. ¶ Primo
vt cōfirmaret fidei veritatē: dū ꝑ hoc ostēdit ꝙ verā ⁊ nō
phantasticū carnē assumpsit. Et hoc fuit optimū: q2 sine
fidei veritate nullus est fructꝰ incarnatiōis. ¶ Scđo vt
cōmendaret humilitatē: dū dei filius rex regū factus est
paruulus: ⁊ ꝗ puꝰ nullo indigebat: lacte materno aleba-
tur sicut alij paruuli: ⁊ pānis inuoluebat ⁊c̄. Et hoc valde
optimū: q2 ꝓpter hoc potissime ꝺ celo dei filius descēdit
vt supbiā extirparet. ¶ Tertio vt ꝯseruaret vniuersalē le
gē ⁊ ordinē: q2 deus vnicuiqz nature ꝯcessit ꝓpriā opera-
tionē: nec vtit miraculis vbi natura ꝑ se sufficiēter potest
operari. Et q2 natura in chr̄o sufficiēter poterat illud cor
pus ad pfectā quātitatē deducere: ita ꝙ ꝑ hoc nullo mō
eiꝰ dignitati derogabat: idcirco voluit deꝰ vt naturā iu-
xta virtutē sibi cōpetentē opari sineret: Et hoc quidē cō-
ueniebat: q2 naturā nolebat perimere sed repare. ¶ Se-
cundū punctū circa hoc valde notabile est: ꝙ in tāparuo
corpe recepta fuit aīa: ⁊ tam corpꝰ illud ꝙ aīa diuinitatis
vnionē pfectā habebāt in ipso instāti ꝯceptiōis. vñ Aug.
li. de fide ad Petrū dicit. Firmissime tene ⁊ nullatenꝰ du-
bites nō carnē chr̄i vel aīam sine diuitate in vtero ꝟginis
fuisse prius ꝙ susciperet a verbo. ¶ Tertiū punctū: ꝙ chr̄s
plus habitauit ī vtero ꝟginis ꝙ alij paruuli tanꝗ in tha-
lamo sūme dilecto. eo ꝙ ceteri fetus ante animationē ꝑ
xl: dies ad minꝰ formant. Chr̄s aūt dāte btā ꝟgine assen-
sum fuit statim pfecte formatꝰ et sic illis. xl. diebꝰ plus ha

Tertia pfectio felicitationis

bitauit. ¶ Tertia pfectio ex pte hūanitatis chr̄i fuit pfe-
ctio felicitatōis: q2 in instāti sue ꝯceptiōis aīa eiꝰ fuit in p-
fecta fruitōe diuinitatꝫ ⁊ sciuit oīa: etiā ꝫm ꝙ hō: ⁊ fuit ple
nus omī grā ⁊ virtute: vñ nō solū fuit viator: sed etiā com-
prehēsor vt dicit Aug. Et rō ꝫm Tho: iij. pte. q. xxxiiij.
ar. iiij. q2 chr̄s ī instāti sue cōceptōis fuit sil' deꝰ et hō. Jō
in sua hūanitate habuit aliqd ꝑ ceterꝫ creaturꝫ. scz vt sta-
tim a pricipio esset btūs ⁊ felix cōprehēsor. Uñ ps̄. Btūs
quē elegisti ⁊ assumpsisti ⁊c̄. Qđ ꝫm glo. refert ad hūani-
tatē chr̄i ꝗ assumpta est a verbo dei in vnitatē suppositi.
Sed in primo instanti sue cōceptionis fuit assumpta na-
tura humana a verbo dei: vt patebit: ergo ꝓtūc fuit bea-
tus ꝫm ꝙ et comphensor. Et sic ptz triplex perfectio hu-
manitatis christi. Capitulū. iij.

Tertia perfectio in conceptiōe chr̄i fuit ex parte diuitatꝫ chr̄i

TErtio ꝗ̄z in hac sacrosancta ꝯceptione chr̄i fuit
sūma pfectio ex pte diuinitatꝫ ipiꝰ chr̄i: q2 chr̄s
existens in ꝟginis vtero fuit ita pfectꝰ deꝰ sicut
fuit ab eterno ⁊ erit in eternū: ita gloriosus: ita
oīm dn̄s: oīa potēs: oīa sciens: sup oīa bonus ⁊ pfectissi-
mus. Uñ circa hoc ꝓ intellectu Nota tres veritates ca-
tholicas breuiter declarādas: ne ꝓlixitas tediū generet.

Prīa ꝟitas.

¶ Prima veritas est: ꝙ nulla mutatio facta est in deo ex
eo ꝙ in vterū virginis veniēs incarnatꝰ extitit. Uñ Pe-
trus aureol. in suo cōpēdio li. iiij. ca. vj. ¶ Cū filiꝰ dei in
mundū mittit: nō fit in deo aliq̄ mutatio: sed nature hūa-
ne assumptio: q2 ipiꝰ mitti nō est ibi esse vbi ante nō fuit: sz
aliter ibi esse ꝙ puꝰ fuerit. Et hec alteritas nō est ex pte
eiꝰ qui est cū sit imutabilis: sex pte eiꝰ in quo est: q2 vnit
nostre carni. Uñ nō fit mutatio ex pte dei: sed ex pte nr̄i.

Scriptū est eñ Malach. iij. Ego deꝰ ⁊ nō mutor. Nec in
hoc aduētu est loci mutatio: q2 vbicūqz prius fuit chr̄i di
uinitas: ibi ⁊ est nūc: ⁊ incarnatiōe fuit: nā ⁊ post incarnati-
onē in pte est sicut ⁊ sp fuit. Uñ ista incarnatio ī nullo de-

Scđa ꝟitas

rogat diuine pfectiōi. ¶ Secūda veritas. In nullo dimi
nuta est diuina nobilitas ⁊ pfectio ex eo ꝙ hūanā naturā
assumpsit. Uñ dicit Leo papa in ser. de circūcisione. In
vtraqz natura idē est dei filius nr̄a suscipiēs ⁊ ꝓpria non
amittēs. Deitas eñ que illi cū patre cōis est: nullū detri-
mentū oīpotētie subijt nec dei formā forma serui viola-
uit: q2 sūma ⁊ sempiterna deitas nostrā quidē naturā assu
mēs: nos in suā glīam trāstulit: sed qđ erat esse nō desijt.
Hec ille. Exemplū accipe. Si rex magnꝰ ꝯtrahat cū aliq̄
persona seruili: nō ex hoc minuit regis dignitas ⁊ nobili-
tas: sed psona illa seruilis in copulatiōe regis nobilitat:
sicut patꝫ de Hester et Asuero. Ita ⁊ in ꝓposito dei nobi
litas nō est dimita in incarātiōe: sed humana natura que
añ erat abiecta ex pctō: sūme est nobilitata. ¶ Tertia ve

Tertia ꝟitas

ritas ꝙ deꝰ nō est diuisus in incaraatiōe: sed totꝰ ⁊ pfectꝰ
in ꝟginē descēdit. Uñ Orige. sup Mat. dicit. Nō dimidiꝰ
deꝰ apud patrē: ⁊ dimidiꝰ in ꝟgine: ſz vtrobiqz totꝰ ⁊ pfe-
ctus. Et ideo in bn̄dicta ꝟgine. xij. magnalia sunt subsecu

In bn̄dicta virgine. xij. magnalia subsecuta tanꝗ. xij. ꝓuilegia

ta tanꝗ. xij. priuilegia ⁊ excellentie: qbꝰ ipsa tanꝗ coro-
na. xij stellarum in hac filij dei inhabitatione gloriatur.
¶ Primū est ꝙ tota sctīssima trinitas ipm̄ inhabitauit:
pater vicz: filius: ⁊ sp̄ussctūs: vt iam dictū est: et miro mō
in ipsa opata est: cū pr̄ sibi potētiā ꝯcipiēdi tribuit: filius
carnē de ea assumpsit: spiritussanctus eam sanctificauit ⁊
carnem christi perfecit. ¶ Secundū est ꝙ ipsa ita perfe-
ctū filiū sicut deꝰ pater habuit: q2 idē fuit filius ꝗ fuit eter

Tertiū

naliter de patre sine mr̄e: ⁊ tpaliter de mr̄e sine patre: vt
dicit Orige. ⁊ etiā Greg. ¶ Tertiū est ꝙ filiꝰ dei ī vtero
btē ꝟginis exn̄s: ita generabat a deo pr̄e ꝫm diuinitatē
sicut ab et̄no erat ab eodē genitus. Sicut eñ sol vbicūqz
sit nō desistit suū lumē gignere ⁊ ignis suū splēdorē. Ita ⁊
deꝰ pr̄ suū filiū etiā ꝓ tūc cū esset in vtero materno. Uñ
nō est ista generatio carnalis ſz diuinalis: sicut lumē ꝺ lu
mine ⁊ deus verus de deo vero gignit: vt đr in symbolo.

Quartū

¶ Quartū est ꝙ filiꝰ dei exn̄s in vtero ꝟginis ꝓducebat
spiritumsctm̄: quia nunꝗ filiꝰ destitit spiritūsanctum spi-
rare sicut nec pater destitit vnꝗ filium generare. Huius
exēplū ꝫm Augu. accipe de igne ꝗ sp ꝗdiu est nō desistit

Quintū

diffundere splēdorē et ꝑ ipm̄ suū calorē. ¶ Quintū est ꝙ
chr̄s habitās in suo vtero glīficabat oēs angelos: sicut
et deꝰ pater: q2 diuinitatꝫ essentiā ⁊ trinitatꝫ glīam ange
li intuēdo glīficabant ⁊ gaudebāt: sicut in pr̄e et sp̄usctō:

Sextū

ita et in filio. ¶ Sextū est: ꝙ filius dei exn̄s in suo vtero
ꝯseruabat totū vniuersūz sicut pr̄ ⁊ sp̄ussctūs: cū habeat
eādē vim ꝯseruatiuā. Si eñ tūc cessasset virtꝰ filij ꝟginis
cessasset etiā virtꝰ pr̄is ⁊ sp̄ussctī. Et sic mūdus totꝰ anni

Septimū

hilatꝰ fuisset: vt đr Greg. xxvij. moral. Oīa inqt statim ī
nihilū redigerent nisi manu oīpotētꝫ ꝯseruarent. ¶ Se-
ptimū est: ꝙ filiꝰ btē ꝟginis exn̄s in vtero sciebat ⁊ cōpre
hēdebat oīa ꝗ sunt: fuerūt ⁊ erūt in hoc mūdo: psentia: p-
terita ⁊ futura. Ibi aīa chr̄i ꝓuidebat ꝗt et ꝗ sunt hoīes ī
eū credituri vel nō credituri: ꝗt fructū sue incarnatōis ac
cepturi: ꝗt saluādi: ꝗt dānandi. Ibi ꝓcognoscebat ꝗt pas-
siones ⁊ ꝗacerbā mortē deberet illa caro concepta susti-
nere ꝓ redemptiōe generis humani: quot vulnera susci-
pere: quot guttas sanguinis effundere: quot labores ⁊ fa
tigia sufferre ⁊c̄. Item cognoscebat omniū infimoꝝ ⁊ su-
perioꝝ corpoꝝ virtutes ⁊ numerū: omniūqz spirituū di-

Octauū

spositiones et ordines. Et quod maius est omibus: deū
in sua essentia vidēs perfruebat beatitudine. ¶ Octauū
est: ꝙ christus in suo vtero habitans: sua potentia ⁊ sapi-
entia disponebat totum mundum et omia que in mundo
volebat faciebat: et iudicio decernebat qs diues vel pau

Nonū

per fieri debet in mundo: quis seruus et quis dn̄s: qs rex
et princeps: qs moreret et quis viueret. Et sic tanꝗ sum
mus deus omniū gubernator. ¶ Nonum ꝙ in eius vte-
ro habitauit deus eque magnus et equa maiestate sicut
in celo et in latissimo mundo. Mirum hoc est ꝙ quē celi

Decimū

capere nō poterant: vterus vnius puelle cōtinuit: vt etiā
canit ecclesia. ¶ Decimū ꝙ in ipsa beata virgine summꝰ
splendor diuine psentie nō solum in aīa: veruetiā in cor-

pore mira radiositate relucebat: ita q vt dt Bern. ppter ipaz radiositatē a facie ei⁹ pcedētē Joseph ei⁹ spōsus vix respicere audebat in faciē ei⁹. Un glo. sup illud Matth. j. Accepit Joseph piugē suā z nō cognoscebat eā donec pe perit filiū: dt. Joseph inqt Mariā facie ad faciē vidē non poterat: quā spūssctūs a pceptiōe pleni⁹ ipleuerat: et iō nō cognoscebat faciē ei⁹ quā despōsauerat: donec illi⁹ vir tus euacuaret. Hec glo. ¶ Undecimū: q in ipa z p ipam beatā vginē hūana natura summe exaltabat: qz in assum ptiōe vbi tātū fuit hūana natura sublimata vt esset eqlis deo: licet nō sit eqlis hūanitas diuinitati. qz fili⁹ dei chrs eqlis est deo pri sm diuinitatē: vt dt Athanas. in symbo lo. Jmmo qd maius est vn⁹ hō chrs est: ita pfectus ds si cut tota trinitas: vt dt Aug. j. li. de trini. qd est valde stu pēdū plusqz si diceret: q vn⁹ lapis est eqlis soli vel celo. Hāc eqlitatē saluator declarat Joā. x. di. Ego z pr vnū sum⁹. ¶ Jtē intātū hūana natura exaltabat z dignifica bat in btā vgie q esset sup oēs creaturas: z adoraret ado ratiōe latrie ab oib⁹ angel: qz caro chri z aīa ppt vnionē ad diuinitatē adorāda est adoratōe latrie sicut ds: vt vo lūt doct. cōiter sup. iij. li. sniaz: distin. ix. ¶ Jtē gen⁹ hūa nū adeo exaltabat vt dignificabat in btā vgine vt omēs hōies fratres dei sint appellati. Hebre. ij. Non pfunditur eos vocare fratres. Et hoc maxim⁹ honor est hoī in q ex cellit angelos: qz angeli tm̄ serui dei nōiant: z nō fratres. Heb. ij. Nusqz angelos apphendit: sed semē Abrae. Et iō post incarnationē angelus nō pmisit se adorari ab hōie. Apocal. xix. vbi legit: q cū Joannes voluisset adorare angelū: phibuit angel⁹ ne faceret: videns hūanā naturā i chro sup angelicā exaltatā. Jn veteri autē testamēto p misit se adorari ab Abraam. Geñ. xviij. z a multis alijs. ¶ Duodecimū. q btā vgo tāta dignitate sublimabat: q dñium haberet sup oēs angelos z sup omēs hōies et sup oēm creaturā mūdi z esset regina oim̄ celestiū terrestriū ¶ Et qd est maximū: dñium hret etiā sup deū qdāmō et imperiū tanqz mr sup filiū. Hoc qppe magnū est. Sicut eīn maximū qd putaret q vn⁹ infirm⁹ hō posset totā ter rā z totū celū voluere: ita hoc maius est q vna puella sic habeat dñium sup celū z terrā z sup deū: vt possit qcqd ve lit. Bern. O felix Maria data est tibi ois ptās in celo z in terra: vt qcqd voluerī valeas efficē. Euigila g o aīa fidel leua oculos mētis tue z vide ac psidera diligēter qntū de beas beatā vginē venerari. qnta deuotiōe sibi seruire qn ta reuerētia eā extollē z omi laude dignissimā extimare: Uide qntū debeas eā amare q deū tuū: redēptorē tuum: gaudiū tuū: glificatorē z saluatorē tuū dulcē Jesum tāta dignitate pcepit z in vtero portare meruit tantū tibi fru ctū: vtilitatē z dignitatē attulit. O qd putas: nōne dilige res eū seruires ei q tibi vnā dignitatē regiam pstaret z a d eā sublimaret in hoc mūdo. Multo maius est regnū mul to pciosius z durabilius: qz regnū eternū ē z celeste. Mul to maior dignitas incōparabiliter quā habes p beatā vir ginē. O itaqz felicissima Maria. O bñdicta dña: tibi in p sona oim nostrū laudes dico z gras ago p tāto bñficio. Te quidē bñdico et glifico ineternū. Bñdicta tu in filio. Bñdicta tu in corpe. Bñdicta tu in aīa. Bñdicta sis in ce lo z in terra: que benedictionē in oibus pepisti. Amen.

Undecimū

Duodecimū

¶ Articulus tertius. De mirabili pditione incarnatiōis diuine z pceptionis christi.

Tertiū mysteriū principale in hac pte declarandū dr mysteriū admiratonis Fuerūt qppe in hoc pceptu dñico mirāda plu rima q hūanū excedūt intellectū: z hūane mentis indagi nem rape habēt in excessum stuporis. Et pcipue notātur duodecim mirāda in hac pceptiōe sacratissima qb⁹ beata vgo Maria tanqz duodecim stellarū corona glīat in sua pceptiōe mirabiliter celebrata. De qbus quidē satis bre uiter pcedere intendo: ne tedīū lectori vel audienti plixi tas faciat. Et vt melius capiat: in tres quaternarios diui dunt. Primus se tenet ex parte diuinitatis. Secds ex par te incarnatiōis vel vnionis. Terti⁹ ex pte maternalis cō ceptionis. Nā primo ex pte dei fuit in hoc conceptu qua druplex stupor z admiratio.

Duodecim mirāda z stu pēda in hoc pceptu dñico

¶ Primus stupor miseratiōis
Secūdus stupor humiliationis
Tertius stupor personationis:
Quartus stupor indiuisibilis vnionis

Jtem ex pte incarnatiōis vel copulationis fuit sitr qua druplex stupor. vt sequitur.

Primus stupor impmixtionis
Secūdus stupor cōmunicatiōis
Tertius stupor totalis assumptiōis
Quartus stupor totalis beatificatiōis.

¶ Tertio quoqz ex pte maternalis pceptionis fuit qua druplex stupor: videlicet

Primus virginalis fecundatiōis
Secūdus corpalis perfectionis
Tertius stustor spūalis repletionis
Quartus stupor incōpassibilis piunctionis.

Primus stupor miseratiōis: Mirabile qdē z stu pendū est. q ds q p qnqz milia annoz ptinue rat in ira sua miscdias suas non flexus lachry mis: nō pcib⁹ inclinat⁹. nō miserijs cōmot⁹ san ctoz patrū aut hūani gnis: Jn hac tn̄ incarnatiōe miser tus est hoi: z ait illud Exod. iij. Descendi vt liberarē po pulū meū. Quantū aūt sit inclinatus deus ad miscdiam p hanc incarnationē ostendit tripliciter.

Primus stupor miserati onis.

Prīo expimētali cognitione
Scdo scripture attestatione
Tertio exemplari ostensione

¶ Prīo expimētali cognitiōe. Exptū eīn ē testāte sacra scriptura q ds fuēit circa hōies mitigat⁹ qm̄ ātea iveteri testō multū seuē puniebat pctā hōim Nā p vno pctō adā z totā ei⁹ posteritatē morte dānauit z pl⁹ qz qnqz milib⁹ annoz oēs i ifernū detrusit qtqt morerent ex filijs Ade Jtē p vitio gule z esu carniū: pcussa ē a deo mag strages ppli. Nūe. xj. Et p pctō Achor. xxxvj. hōies perieft. Jo sue. vij. Et p sodomitico vitio qnqz ciuitates z villas ea rū subuertit: z totū mūdū ds diluuio pemit. Nūc vo qn tū supabūdāt pctā hōim: qt adulteria: qt sodomie: quot iniqtates z vitia vsqz ad sūmū excreuerūt i mūdo: z tn̄ mi sericors ds expectat lōganimit vt puertant hōies ¶ Se cūdo scripture attestatiōe. Titū. iij. Apparuit bēignitas z hūanitas saluatorī nri dei: nō ex opib⁹ iusticie q fecim⁹ nos. sz sm suā miam saluos nos fecit. ¶ Tertio hoc oñ dit exēplari declaratiōe. Accipe o hō hoc tibi exēplum. Si vn⁹ rex potētissim⁹ vnicā filiā suā pulcherrimā tibi cu stodiēdā cōmēdaret: tu vo eā fornicatiōi traderes inimi cī regī: z isup eā occideres: nōne magnū qd ptra regē of fēderes: Porro p tāto scelere rex te incarceret z qtidie a f fligat: z tādē morti crudelissime seruet te tradēdū. Pensa iā qd sequit. Nōne maria clemētia z mia regī eēt: si tibi q es inimic⁹ ei⁹ i tāta afflictiōe posito z morti deputato cō pateret adeo q vnicū suū filiū de suo solio regio faceret p te descendere i carcerē: z tuū habitū: vincula z flagella tua ipe p te suscipet ad regī volūtatē p te qz tuā penam quā demererī lueret: z p te turpissima morte filiū occidē dū traderet vt te liberaret z insup te in suū regnū exalta ret: z in filiū adoptatū secū regnaturū pficeret. Uere ma ximū hoc tibi op⁹ mie z bñficētie esset z indicibile. Sic fe cit tibi ds tibi filiā suā tradidit custodiēdā. i. aiaz rōnalē ad imaginē suā vtutib⁹ ornatā: tu vo demonib⁹ dei inimi cis eā pstituisti p varia vicia ppter qd miseriā hui⁹ vite z tādē eternū cruciatū demeruisti. Sed ecce qnta erga te o hō di mia. Ecce qnta pietas: ecce qnta charitatī dulcedo cōpatiēdo tibi vnicū filiū chrm̄ p te tradidit. vt p te affli gat. p te mortē patiat vt te liberet: z cū esses inimic⁹ dei fili⁹ efficererī eternalr i suo regno celesti regnaturus. O igit magna dei miseratio z hūanū excedēs intellectū. vñ Grego. in pfatiōe pascali. O diuine pietatī summa digna tio vt seruū redimeres tradidisti filiū. Patet g qz mira sit dei miseratio.

Prīo experi mētali cog nitione.

Scdo scrip ture attesta tione

Tertio exē plari decla ratione.

Capitulum. ij.

Secūdus stupor est humiliationis in hac incar natiōe. Stupēdū qdē z mirabile est d tāta dei hūiliatiōe vt fieret hō de⁹. Cū eīn nil vilius sit carne hūana z tn̄ eā assumē z sibi vnire dignat⁹ est. Nōne mirādū est q dñs oim factus sit tā hūil vt esset seruus oim: Nōne mirādū est q omps de⁹ factus est qsi

Secūd⁹ stu por humilia tionis.

infirmꝰ; imortal' ⁊ ipassibil' se hūiliauit ad passionē ⁊ mortē: vilē carnē induit: p nobis q̄si abiectꝰ ꝟmis est factus: ip̄o teste p ps̄. Ego aūt sū ꝟmis ⁊ nō hō: opprobriū hoiz ⁊ abiectio plebis. Hoc est qđ dicit apl's. Phil. ij. Exinaniuit semetip̄m formā serui accipiēs.

Cap'm tertium.

Tertius psonationis

TErtiꝰ stupor psonatiōis. i. duaꝝ nārū et substātiarū vna psonatio. In chr̄o em̄ etsi sūt due nature. scz diuina ⁊ hūana: non tn̄ est nisi vnū suppositū ⁊ vna psona. Natura q̇ppe hūana non prius fuit ɔdita q̄ȝ assumpta in chr̄o: vt p̄dictū est. ij. ar. q̄re nūq̄ȝ fuit psona antea: vt docet mgr̄ in. iij. di. v. Et sic ꝙ natura hūana diuino subsistat supposito: est valde stupendū. De hoc Athanasius i symbolo. Licet chr̄s sit ds ⁊ hō. nō duo tn̄ sed vnus est chr̄s. Vnꝰ aūt nō vnitate substantie; sed vnitate psone. Nā sicut aīa rōnalis ⁊ caro vnꝰ est homo: ita deus ⁊ homo vnus est christus. Et hoc est mirandum.

Cap'm quartum.

Quartꝰ indiuisibilis vnionis.

QVartꝰ stupor indiuisibilis vnionis. Sic em̄ vniuit sibi ds naturā hūanā vt nūq̄ȝ ab ea separet'. Vn̄ Damasce. dt. Qđ semel assumpsit nunq̄ȝ dimisit. Nā licet passiōis tpe aīa a corpe sit separata: neutrū tn̄ a diuinitate. Et hec vnio stabit sempiternalit' vt nunq̄ȝ desinat ds esse verus hō. Ex q̄ sequit' stupēdū illud: ꝙ in nulla natura indissolubilior ⁊ maior repit' ɔiūctio q̄ȝ hec vnio benedicta pensata cū cōicatione idiomatis que est in hac sacra vnione. O igitur q̄ȝ magna dei charitas erga nostrā naturā.

Cap'm. v.

Quintꝰ impmixtionis.

QVintus in hac incarnatiōe est stupor impmixtionis: scz naturarū: q̄r vt dt Leo papa i ꝟmōe de ntitate. Salua inq̇t ꝓprietate vtriusq̄ȝ substātia in vnitatē psone suscipit' a maiestate hūilitas: a ꝟtute infirmitas: ab eternitate mortalitas: ⁊ ita vt nec supiorē minueret incarnatio; nec inferiorē cōsumeret glificatio Et hoc certe stupēdū ⁊ mirādū est; q̄r gutta aq̄ infusa mari; nomē amittit ⁊ naturā; ⁊ tn̄ natura hūana mari infinito. i. do ɔiūcta; nomē detinet ⁊ naturā: vt sine naturaꝝ istaꝝ. scz diuine ⁊ hūane cōmixtione ⁊ ɔfusiōe vtraq̄ȝ pmaneat in vna psona q̄ est chr̄s deus ⁊ homo;

Cap'm sextum.

Sextus stupor cōmunicationis

SExtus stupor cōicatiōis. scz idiomatū. Orige. li. iij. sup epl'am ad Rom̄. dt. Propt' indissolubilē vnitatē ꝟbi ⁊ carnis oīa q̄ carnis sūt attribuunt' ꝟbo: ⁊ oīa q̄ ꝟbi sūt p̄dicant' de carne. ⁊ Aug. j. de trini. ca. xiij. dt. Tal' est illa assumptio hūanitatis a diuinitate in chr̄o vt deū hōiem faceret ⁊ hōiez deū. Ex q̄ ptz ꝙ tali vnione facta est cōicatio idiomatuz; vt q̄ dicunt' de deo dicant' de hōie: ⁊ ecōuerso saltē concretiue. Facta em̄ est cōicatio. Prio q̄ ad pfectiōes essentiales: vt hō est spūs infinitꝰ: ⁊ ds est corpus. Scđo q̄ ad ꝓprietates accidētales: vt ds est albꝰ: ⁊ hō eternus. Tertio q̄ ad actōes: q̄r actiōes naturaꝝ cōicant' ad inuicē: vt hō creat ⁊ ds comedit. Quarto q̄ ad passiōes: q̄r ex q̄ in actiōibꝰ ē cōicatio: erit ⁊ i passiōibꝰ. Et sic ꝟe dr: ds passus: ds mortuus: lz nō deitas mortua. ⁊ dr hō eternal'r gn̄atꝰ. Valde mirāda sūt ista ⁊ stupēda ac veneratiōe ac dilectōe dignissima.

Cap'm septimum:

Septimꝰ stupor total' assumptiōis.

SEptimꝰ stupor total' assūptiōis: q̄r i atomo. i. in indiuisibili facta est totiꝰ hōis assūptio vt dt Damas. q̄r nō priꝰ corpꝰ q̄ȝ aīam vl' ecōtra: sed sil' corpꝰ ⁊ aīam assūpsit ds; ad qđ stupēdū est scđm illud ꝙ corpꝰ chr̄i in instanti est pfecte organizatū: aīaq̄ȝ in eodē instāti de nihilo creata ⁊ in eode istāti corpi infusa: atq̄ȝ in eodē istāti diuinitati vnita sūt: ꟃm ꝙ supra patuit p mgr̄m in. iij. di. iij.

Cap̄. viij.

Octauꝰ partial' btificationis

OCtauus stupor ptial' btificatiōis; q̄r aīa chr̄i q̄ ad ptē supiorē fuit btificata. ⁊ i pte inferiori fuit doloris pceptiua. Habuit q̄ȝ sapiāz infusam oīm: ⁊ diuinitat' plenā cōicationē ꟃm oēm pfectionē. Vn̄ Col'. j. In chr̄o habitat oīs plenitudo diuinitat'. Et ista tria fuerūt valde mirāda: vicz ꙍ chr̄s i instāti ɔceptiōis oīa sciuit: iij. sen. dist. xiij. nec postea ꝓfecit q̄ ad habitū scie: sz tm̄ q̄ ad expimētū. Itē ꙍ fuit btūs i portiōe supiori. ⁊ diuinā essentiā intime vidēdo ꝑfruebat'. Et cū hoc ꙍ i inferiori pte rōis nō fuit btūs sz dolorē sentie-

bat: vt dt mgr̄. iij. sen. di. xv. Hoc ē qđ dt Aug. vicz ꙍ tota vita chr̄i ab instāti ɔceptiōis crux erat ꝓpt' dolorē quē habebat. Tū p passione futura ⁊ iminēti. Tū p materna cōpassione. Tū q̄ȝ p hōim ingratitudine ⁊ malicia: ⁊ sic d' alijs sil'ibus. Sicut aget' de hoc latius alio opusculo: tractatu de passione:

Cap'm nonū.

Nonꝰ ꝟginal' fecundationis.

NOnꝰ stupor ꝟginal' fecūdatiōis. Mirꝝ q̇dē est: ꙍ ꝟgo ɔcipiat: ꝟgo pariat: ꝟgo lactet Vn̄ Orige. in Homel'. sup illđ Matth. Cū esset desponsata ⁊c̄. dt sic. O magne admiratiōis gr̄a O inenarrabil' sanitas. O ineffabile sacr̄m: ip̄a est eadē mr̄. ip̄a eadē ꟃgo: ip̄a genitrix ⁊ ancilla: ip̄a genuit deū ⁊ hōiem. Quis vnq̄ȝ audiuit talia: q̇s vnq̄ȝ potuit vt ꝟgo esset: et mr̄ imaculata: mr̄ ⁊ incorrupta: mr̄ vnigeniti filij dei dn̄i nr̄i Jesu chr̄i q̄ est in cel' ꟃm diuinitatē in sinu pr̄is: ⁊ est in terris ꟃm carnē in sinu mr̄is in cel' de pr̄e sine mr̄e gēitus ⁊ in terris de mr̄e sine pr̄e gn̄atus. Hec ille.

Cap. x.

Decimꝰ corporalis perfectionis

DEcimꝰ stupor corpal' pfectiōis. Mirꝝ em̄ est stupendū ꙍ tāta pfectiōe ɔceptio ꝟgis fieri valeat: vt scz ex purissimis sanguinibꝰ ꝟgo ɔcipiat ⁊ nō nisi a spūsctō ɔcipiat: ⁊ nō nisi deū ⁊ hōiez verū ɔcipiat. Deniq̄ȝ in instāti ɔceptiōis pfectū habeat filiū ꟃm oīa corpis lineamēta: ⁊ mox animatū corpꝰ ⁊ deitati vnitū: vt iā pluribus vicibus est replicatū.

Capitulū vndecimū.

Vndecimus spūal' repletionis

VNdecimꝰ stupor spūal' repletiōis. Mirꝝ em̄ est ꙍ mr̄ ip̄a virgo sit repleta gr̄a spūssancti adeo vt sine oīni pōdere ⁊ grauamine baiulauerit filiū ⁊ totalit' mēs eiꝰ ad supna fuit euecta: sūme ɔsolata ⁊ refecta tāq̄ȝ q̄ a deo est inhabitata ⁊ oībꝰ donis plena. Et p̄terea filius eius chr̄s Jesus in instāti ɔceptionis fuit plenus diuinitate ⁊ pfectus hō vtens rōne: iux' illud Hierc. xxxj. Femina circūdabit virꝝ. vt s̄. tactū est.

Capitulū duodecimū.

Duodecimꝰ incōpassibil' ɔiunctionis

DVodecimꝰ stupor incōpassibil' ɔiūctōis q̄r vicz ɔiūgunt' i hac ɔceptiōe illa ⁊ talia ɔtraria q̄ natural'r nullomō se cōpatiunt' inesse alicui: vicz mortalitas ⁊ imortalitas. Itē passibilitas ⁊ impassibilitas. Itē eternitas ⁊ tpalitas. Itē creator ⁊ creatura: oīps ⁊ infirmꝰ. dn̄s oīm ⁊ ꟃuus oīm: vt dici valeat de hoc illud ps̄. Sil' in ꝟnū diues ⁊ paup. Preterea ɔcurrūt ꝟginitas ⁊ mat'nitas: castitas ⁊ fecūditas: vt merito d' ea dicat' illđ Sap̄. iiij. O q̄ȝ pulchra est casta gn̄atio Vide q̄r vtrūq̄ȝ iūgit scriptura: q̄r dt: casta p virginitatē: ⁊ gn̄atio p maternitatē. Deniq̄ȝ q̇d amplius dicere valeā: q̇d hac nouitate maius: q̇d excellētius effari queā: q̇d iocūdius: ⁊ q̇d mirabilius hac fama veridica insonari pōt ꙍ deꝰ factus est hō ⁊ ɔiūctus limo: vnitus est nr̄e nature hūane: ⁊ verbū dei factū est caro. Joan. j. O mirabile dictu. O stupendū ⁊ inauditū nouū Quid miser homūcio existimas: q̇d in hac re cogitas: Pro te nimirū o miser: p te o fidel' aīa: p te o vilis pctōr factū est tā grāde miraculū: tā inuisum a seculo spectaculū: tā inauditū nouū. Pro te inquā: q̄r p tua vtilitate: p tua salute ⁊ gl'ia: sed ⁊ ꝓpter te: quia ꝓpter tuū amorē: ꝓpt' tuā charitatē. Sup q̄ btūs Bern̄. admirans ⁊ exclamās ait. O stupendū mirabileq̄ȝ sacr̄m: sūmꝰ oīm factꝰ est imꝰ oīm: ⁊ q̇d hoc fecit nisi amor. Ecce duo parit' noua iocūda nobis dt: q̄r ⁊ sūmꝰ factꝰ est imꝰ. ⁊ hoc p nr̄o amore: vt nos faciat sūmos indignissimos. O deus magne. O Jesu bone: quantū te diligere debeamꝰ: qui nos tantū dilexisti: vere magna ⁊ mirabilia opa tua dn̄e. O dn̄e mirabiliter mūdū creasti: mirabiliter hominē ad imaginē tuam fecisti: ⁊ certe mirabilissime hominē redemisti: vtinā deus meus tibi aliquid dignū vel modicū p tāto beneficio retribuere valeat anima mea. Sed heu heu mi dn̄e ꝓh dolor ⁊ proh pudor: quia vnusquisq̄ȝ nr̄m declinauit a te in viam suā: alius in auariciā: alius in luxuriam: alius in iram: alius in gulam ⁊ in cetera vicia. Reddidimus odiū p dilectiōe tua. teip̄o teste p os ps̄. Quid charissimi: q̇d facturi sumus: Audite sanum cōsilium Dauid. Venite adoremus ⁊ ꝓcidamus ante deū: ploremꝰ coram dn̄o qui fecit nos q̄r ip̄e est dn̄s ds nr̄. p̄occupemus faciē eius in ɔfessione. Clamemꝰ oēs in celū ad deum et dn̄m nostrū Jesum christū. Ip̄e em̄ pius ⁊ misericors est ⁊ p̄stabilis sup malicia hōim Joelis. ij. Studeamus ei gra

tias p tāto bñficio agere. Studeamus eū sup oīa: sed et virib⁹ oībus conemur eius dilectissimā matrē venerari ⁊ ei seruire: vt eius pcibus digni efficiamur in celesti pria cū eodē suo filio regnare in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Et sic est finis p dei gratiā ⁊ btē virginis auxiliū hui⁹ primi libri. ¶ Plura alia possent circa hanc materiā concurrere scribēda de christi incarnatiōe ⁊ eius natiuitate q̄ tū hic ptrāseo: qꝛ deo duce in aliis voluminibus ero tractaturus de illis. Hic causa breuitatis dicta sufficiant.

¶ Incipit liber secundus de gaudiosa visitatiōe Marie.

Secundo libro agit̄ de mysterio gaudiosissime visitatiōe btē v̄ginis: in q̄ q̄dē tres ptes poni libeat ⁊ distingui: ꝑm q̄ tria principalia videnť esse facta in hac sacra v̄ginis visitatōe ¶ Prio q̄ppe ab Elizabeth solēniter v̄go ipa cōmedať. ¶ Scḋo ipa bñdicta v̄go multipľr iocundať. ¶ Tertio grarūactio p ipo bñficio diuine incarnationis decantať ¶ Propterea pria ps huius libri est ꝺ ipa btē v̄ginis cōmēdatiōe ¶ Scḋa de eiusdē v̄ginis ineffabili iocūdatiōe. ¶ Tertia de eius cantico ⁊ gratiarūactiōe: vt patebit in pcessu libri.

¶ Prima pars secundi libri de cōmendatione beate Marie qua fācta Elizabeth in tpe visitatōis ipam commēdauit tam de dei maternitate: q̄ȝ de virginitate: q̄ȝ etiam de virtuositate.

Unde mihi hoc vt veniat mater dñi mei ad me? Lu. j. c. Uerba ista dicta sūt a btā Elizabeth sene Joānis: vicȝ m̄re de virgine gl'iosa qn̄ visitauit ipa v̄go eā: cuius visitatōis festū recolit ab ecclia In q̄bus q̄dē v̄bis tangunť ⁊ insinuatiue eliciunť tres pcipue rōes ppť q̄s sūmo honore debeam⁹ festū sacratissime visitatōis celebrare: sicut ⁊ ipa btā senex Elizabeth ppter has rōnes studuit bñdictā virginē Mariam in hac visitatiōe summo honore excipe: ac deuotione intima cordis commēdare.

Tres rōnes pcipue colendi festū visitationis marie.

Prima ratio nostre humilitatis
Scḋa ratio vtilitatis
Tertia ratio dignitatis.

Prima ¶ Pria est ratio nr̄e hūilitatis. Uoluit q̄ppe deus vt sicut vna mulier q̄ erat mater viuentiū Eua supbierat intātū q̄ scientiā dei appetierat Gen̄. iij. Eritis sicut dij scientes bonū ⁊ malū: ⁊ sic diuinā eq̄litatē appetēdo dānauerat nos: ita semp essemus subiecti ⁊ hūiliati sub vni⁹ hūilime puelle v̄ginis ptāte p quam saluaret nos: adeo vt nil habere boni possem⁹ nisi ipa mediāte btō Bern̄. dicēte in opusculis de laude btē v̄ginis. Nil (inq̄t) de⁹ voluit nos hr̄e q̄ꝺ nō p manus Marie dinosceret̄ trāsire. Et iteꝝ ꝺt idē Bern̄. Altius intuemini q̄nto deuotiōis affectu voluit deus a nobis honorari Mariā: vt oīm bonoꝝ plenitudinē posuerit in ea. Ipa iure principať vniuersis deo vt mater: nobis vt mediatrix ⁊ creaturis oībus vt dn̄a ppsita a creatore. Itaq̄ȝ charissimi recognoscamus nos esse subiectos btē v̄gini: ⁊ q̄cq̄d habemus vel hr̄e possum⁹ nō nisi p ipam hr̄e vel habituros. Et iō eā honoremus: cam deuotius diligam⁹: ⁊ in hac sui festiuitate dulci corde eidē deseruiam⁹. Hāc hūilitatē recognouit Elizabeth cuȝ ait Un̄ mihi hoc? q. di. ꝑm glo. nil se tāti meriti hr̄e vt digna fieret a tāta hospita visitari. ¶ Scḋo ad deuotissime excipiēdū hoc festū inducit rō vtilitatis. Quid nēpe p hoc q̄ btā v̄go in suo vtero chr̄m portās visitauit Elizabeth ⁊ Joannē in suo vtero existentē: q̄d aliud dať intelligi et significari? nisi q̄ ipa bñdicta v̄go pata ē visitare cū suo filio oēs electos p grām spālē Et deniq̄ȝ sicut Elizabeth ⁊ Joā. in ei⁹ visitatiōe replenť grā spūssci: ita oēs ab ea visitati q̄ honorifice suscipiūt ipam in corde deuoto: speciali grā remūeranť. Propterea ecclia i hodierno officio ei⁹ visitationē petit di. Jesu redēptor optime ad Mariā nos iprime: vt mūdi aduocata pari forma nos visitet sicut fecit Elizabeth p sūmā pietatē: mores ⁊ act⁹ dirigat: ⁊ ad celos alliciat p grām collatā. Hec ibi. Hoc insinuat Elizabeth cū in v̄bis p̄missis ꝺt. Ut veniat ad me q̄si optādo ei⁹ aduētū ppť fructū ⁊ vtilitatē inde puenientem.

Secūda

Tertia ¶ Tertia rō dignitatis: qꝛ inq̄t m̄r dñi mei. Debem⁹ nēpe ob honorē dñi nr̄i ei⁹ festiuitatē celebrare: qm̄ ipa m̄r dñi ⁊ dei nr̄i est. ⁊ iō vt Dam̄. ꝺt. Honor q̄ m̄ri Marie deferť: filio q̄ ex ipa ē exhibeť. Tātā igiť Elizabeth sui hūilitatē ⁊ idignitatē rccognosces: tātā visitatōis v̄ginee vtilitatē ppēdēs ac tā ieffabilē eiusdē v̄gis dignitatē admirādo exclamauit spūsctō edocta: ⁊ dixit v̄ba p̄missa. Un̄ mihi inq̄t hoc vt veniat ⁊c̄. Itaq̄ȝ p p̄nti ꝑmōe intēdētes lo q̄ ꝺ btā v̄gie cōmēdatiōe q̄ eā sctā ista mulier Elizabeth collaudādo extulit: tria mysteria declarāda pponūť ꝑm q̄ de his tribus eā fore cōmendatā sacri euangelij textus eloquiť p hac eius visitatiōe gl'iosa.

Primū ꝺꝛ mysteriū maternalis dignificatiōis
Scḋm ꝺꝛ mysteriū virginalis benedictiōis
Tertiū ꝺꝛ mysteriū virtualis beatificatiōis.

¶ Articulus. j. De dignitate maternali Marie: vbi ostendiť q̄ beata Maria sit vere mater dei appellanda. ⁊ vnde ac q̄libus meritis hoc meruerit:

Capitulū primū

De dignitate maternali Marie

Primū mysteriū ꝺꝛ maternalis dignificatōis. Hac q̄dē sūma dignitate maternali ipa v̄go sacratissima est in hac visitatione honorata ⁊ cōmēdata a sctā Elizabeth: cū ait. Un̄ mihi hoc vt veniat m̄r dñi mei ad me? Quid nēpe mai⁹ hac dignitate? q̄d excellētius hoc honore? q̄dve mirabilius: ⁊ sublimi⁹ hac cōmēdatiōe? q̄ ipa dei ⁊ dñi oīm creatoris m̄r nōiareť ⁊ de facto foret. Circa q̄ꝺ tria q̄runť. ¶ Pria q̄stio. Utrū btā v̄go Maria sit vere dei m̄r ⁊ genitrix appellāda. ¶ Scḋa q̄stio. Utrū ipa v̄go sacra hoc meruerit vt sit m̄r dei electa. ¶ Tertia q̄o. Qualib⁹ bonis ipsa deo tātū placuerit q̄ foret in m̄reȝ acceptādā? ¶ Ad primā q̄ōnē q̄ q̄riť: vtꝝ v̄go btā sit v̄e mať ⁊ genitrix dei appellāda. Tu hō posses arguē q̄ nō duplici rōne. Prio sic

Pria q̄stio

Btā v̄go nō est mať chr̄i nisi ꝑm id q̄ꝺ christ⁹ accepit ab ea: sȝ nō accepit ab ea diuinitatē: sȝ tm̄ hūanitatē: g̈ nō dꝫ dici mať dei: sȝ mať hōis. Scḋo sic. In deo nō differt de⁹ ⁊ diuinitas: imo sūt idē realiť: sȝ btā v̄go nō pōt dici mať deitatȝ: qꝛ deitatē nō genuit: g̈ nō pōt dici mať dei. ¶ In ɔtrariū est Dam̄. iij. li. c. xij. vbi ꝺt Theodocō. i. dei genitricē principaľr ⁊ v̄e sctām Mariā p̄dicam⁹ v̄ginē. Un̄ et ecclia canit Post ptū v̄go inuiolata pmāsisti: dei gēitrix intercede p nobis. ¶ Ad q̄ōnē g̈ dicendū ꝑm Bona. sup iij. di. iiij. q. vl. ar. vl. ⁊ ɔcor. Tho. di. iiij. eiusdē. iij. sentē. ar. ij. atq̄ȝ. iij. p. sūme. q. xxxv. ar. iiij. ⁊ cōiter oēs doc. q̄ v̄ba fidē christianā exprimētia debēt esse ab errore lōginqua ⁊ deuotiōi approximātia. marie illa in q̄bus est ꝑmo de v̄gie Maria: q̄ cūctas hereses sola interemit in vniuerso mūdo: v̄itatē ex seipa ɔcipiēdo ⁊ pariēdo. Ipa etiā reconciliationē toti hūano gn̄i pmeruit: ⁊ iō erga ipam ardē dꝫ oīs chr̄ianoꝝ deuotio. Et ppterea btā v̄go illū cōcepit q̄ nō solū est hō vel chr̄s ppť vniōnē sȝ ⁊ ꝺs verus pꝑ eternā gn̄ationē: iō dei genitrix dꝫ dici: vt ex ipo vocabulo honoreť: ⁊ impietatȝ error extinguať. q̄ dixit sanctā Mariā ɔcepisse hōieȝ nec ɔcedit ɔcepisse deū vt tenet Nestori⁹ heretic⁹: ¶ Ad primū g̈ i ɔtrariū r̄ndeť q̄ btā v̄go dicit̄ mať dei nō ppť hoc q̄ ipa genuerit chr̄m ꝑm diuinā naturā sȝ ppť idiomatū cōicationē ⁊ mysterij incarnationis expssionē ⁊ ipi⁹ v̄ginis honorificationē. Erq̄ em̄ vna psona est q̄ subsistit in diuinitate ⁊ hūanitate: iō nature sibi cōicat suas ppetates: vt ꝺt Dam̄. Et poniť exemplū tale ꝑm Tho. vbi s̄. Sicut em̄ dicunť iudei crucifixisse deum glorie: q̄ȝuis non ꝑm q̄ est dn̄s gl'ie Ita debet dici virgo mať dei q̄ȝuis non ꝑm diuinitatē genuerit deū. ¶ Ad secūdum argumentū diciť. q̄ deus vt ɔcretū diciť de persona deitatis ⁊ supponit pro ea. Deitas autē abstractum supponit vel diciť de natura. Et sic q̄ȝuis de⁹ ⁊ deitas nō differant re. tamē vtiq̄ȝ differunt ꝑm modū significandi. Btā g̈ Maria ꝺꝛ mať dei: qꝛ est mať filij dei: ⁊ p ɔn̄s mať dei veri: nō qꝛ sit mať deitatis: sed qꝛ psone habētȝ deitatem ⁊ hūanitatē est mať ꝑm hūanitatē. Hec Tho. ⁊ Bona. vbi s̄. ¶ Et ad p̄missa ɔfirmāda legiť miraculū q̄ꝺ in ɔcilio quodā diciť factū vicȝ q̄ cum heretici negarēt constanter in ɔcilio beatā virginem fore matrem dei: ⁊ insup dicerēt q̄ post partū christi plures filios genuisset ex ipo

Ad ɔtraria r̄nsio

Miraculū.

Joseph. Ecce angeli ceperũt canere in aere oĩbus audiẽ-
tibus istũ ꝟsiculũ, Post ptũ ꝟgo inuiolata ꝑmãsisti: dei
genitrix intercede ꝓ nobis. Mox ab oĩbꝰ q̇ aderãt repe-
titũ est genibus flexis. Et heresis dãnata extitit ⁊ ꝯfusa.
O igit̃ btã ꝟgo q̃ntus tibi honor: q̃nta dignitas: quãta
laus ⁊ glĩa: hec est ꝙ tu vere dei genitrix ⁊ mat̃ dei digne
ꝓ̃dicaris. Exeat q̇sq̇s hereticus ⁊ neget hoc ad sue dãna-
tiõis exẽplũ. Nos aũt fideles cũ sctã eccl̃ia ꝯfitemur ⁊ cũ
btã Elizabeth dicimꝰ ꝟe te esse mr̃em dei: vere genitricẽ
dñi creatoris nr̃i. O igit̃ felix. O glĩosa intercede pro no-
bis. Capl̃m secundũ.

Utrũ maria meruerit eligi i mr̃ez di.

Ad secundã q̃stionẽ q̃ q̃rebat̃. Utrũ ꝟgo beata
meruerit vt sit in matrẽ dei electa: ⁊ chr̃s incar-
naret̃ ab ea? Et forte arguis ꝙ sic: q: btã ꝟgo
fuit purissima ⁊ ꝑfectissima ac excellẽtissime san-
ctitatis: g̃ ipa meruit ꝙ chr̃s incarnaret̃ ab ea ⁊ esset mat̃
dei. Et ꝯfirmat̃: q: eccl̃ia canit de ea. Btã es ꝟgo q̃ dñm
meruisti portare. Et in q̃dã collecta d̃r. Oĩps sempiterne
deus: q̇ glĩose ꝟginis Marie corpus ⁊ aĩam: vt dignũ fi-
lij tui habitaculũ effici mereret̃ cooꝑante spũscõ ꝓ̃parasti
⁊c̃. Ex q̇ colligit̃ ꝙ btã ꝟgo meruit ⁊ digna fuit chr̃m ꝯci-
pere. Sed ꝯtra est Aug. in Ench. ⁊ allegat̃ a mgr̃o in. iij.
sniaꝝ di. v. di. Q: modus q̇ natꝰ est chr̃s de Maria insi-
nuat nobis gr̃az dei quã hõ nullis ꝓ̃cedẽtibꝰ meritis ob-
tinuit. Et rõ: q: qd̃ cadit sub merito nõ tenet plene rõem
gratuitu. Nã si gr̃a est ex merit: iã nõ est gr̃a: vt d̃r apl̃s
Rom. xj. Sed ꝙ filiꝰ dei eterni efficiat̃ filiꝰ pauꝑcule mu-
lieris: ad maximã ꝑtinet gr̃am et inextimabilẽ dignatio-
nem: g̃ hoc nõ meruit: ex equo vel iusticia retributiõis btã
ꝟgo. ¶ Ad q̃stionẽ g̃ r̃ndet̃ ꝑm Bona. di. iiij. tertij: ꝯcor.

Meritũ est triplex.

Tho. ⁊ Pet. aureo. ac cõiter doct. ꝙ meritum est triplex.
Quoddã est meritũ ꝯgrui: q̇ pctõr d̃r sibi gr̃az mereri cũ
ad gratiã se disponit. Aliud est meritũ digni: q̇ scz vir iustꝰ
orans ꝓ alio meret̃ exaudiri: Tertiũ est meritũ ꝯdigni: q̇

Rñsio

q̇s ex tãta charitate meret̃ tantã glĩam. ¶ Dico g̃ ꝙ btã
ꝟgo Maria cõcipe filiũ dei añ incarnationẽ meruit meri-
to ꝯgrui: qm̃ pre sua nimia puritate ⁊ benignitate idonea
erat vt efficeret̃ dei mater. Post annũciationẽ ꝟo postq̃
ꝯsensit ⁊ spũsctũs in tãta copiositate gr̃e in eã descendit
ita ꝙ nõ solũ habuit ꝯgruitatẽ sed dignitatẽ: ⁊ extũc me-
ruit nõ solũ merito ꝯgruitatis sed dignitatis obũbrari ⁊
potuit impregnari virtute altissimi. Sed merito condi-
gni non potuit mereri concipe filium dei: pro eo ꝙ hoc
excedit oẽ meritũ. Siue em̃ dicamꝰ deum fieri hominem
Siue dicamꝰ mulierẽ fieri matrẽ dei: vtrũq̧ est supra sta-
tũ q̇ debet̃ creature. Et iõ tã hoc q̃ illud fuit benignitat̃
⁊ gratie. Et ꝓpterea sicut dixi ꝙ gr̃am primã põt mereri
iustꝰ ꝓ̃cedẽte merito dignitatis: non merito ꝯdigni. Ne g̃
ꝑderet rõem gr̃e sic põt ꝯcedi ꝙ btã ꝟgo nõ tm̃ ꝯgrui: sed
etiã merito dignitatis meruit ꝯceptionẽ illã: q: ꝑ copio-
sam gr̃az spũssancti ad eã nõ solũ ꝯgrua sed etiã digna fu-
it. Hec Bona. vbi s̃.

Ad obiecta respõsio

Ad obiecta dico ꝑm doc. vbi s̃. ꝓ̃ci-
pue Tho. ꝙ nec antiq̇ patres nec nos nec oẽs sil̃ nec btã
ꝟgo meruerũt d̃ ꝯdigno filij dei incarnationẽ: q: hoc bñ-
ficiũ est toti hũane nature impẽsum: ⁊ ipa incarnatio est
reformatiua totiꝰ hũane nature. Sed meritũ nulliꝰ hõis
ꝓ̃ter meritũ christi extendit se ad totã naturã: ergo nõ ca-
dit sub merito alicuius hõis: vel etiã sub merito oĩm ho-
minũ ⁊ hoc est de ꝯdigno ꝓ̃ter christũ. Propt̃ qd̃ apl̃s di-
cebat Tit̃. iij: Nõ ex oꝑibus iusticie q̃ fecimus nos: sz ꝑm
suam misc̃diam saluos fecit. Et ꝯgruo tm̃ meruerunt san-
cti patres incarnationẽ christi desiderando ⁊ expectãdo.
Congruũ em̃ erat vt deus exaudiret eos q̇ ei obediebãt.
Beata aũt ꝟgo supposita incarnatiõe meruit ꝙ ꝑ ipam
fieret non quidẽ merito ꝯdigni: sed merito ꝯgrui inq̃ntũ
decebat vt mater dei esset purissima ⁊ ꝑfectissime sanctita-
tis. Propterea dicit eccl̃ia ipaz meruisse portare dñm Je-
sum christum. Nõ quia meruit deum incarnari: sed q: me-
ruit ex gratia sibi data illum puritatis ⁊ sanctitat̃ gradũ
vt congrue ⁊ digne posset esse mater dei. Hec Tho. iij: p-
te. q. ij. arti. xj. Ex oĩbus istis claret q̃ excellẽtis sit me-
riti beata ꝟgo sup oĩes sanctos que sola ex oĩbus fuit
digna portare ⁊ concipere dominũ. sola pre oĩbus in ma-
trem dei eligi: sola virgo manens deum parere: sola toti
mundo salutem afferre. Cap. iij.

Tertia q̃stio incidit ꝓ edificatiõe ppl̃i: ista vicz.
Qualibꝰ vel q̇bus bonis ipa bñdicta ꝟgo pla-
cuerit deo intantũ ꝙ foret in matrẽ ab eo acce-
ptãda? Hoc nẽpe agnito cognoscere valemus
q̃liter ad eius imitationem ⁊ nos placere et acceptabiles
esse possumus deo.

Quibus bonis ipa bñdicta ꝟgo placuerit deo

¶ Ad qd̃ breuiter r̃ndet̃. ꝙ licet ipsa
btã ꝟgo fuerit plena oĩbus bonis ⁊ ꝟtutibus: gratijs ⁊
donis spũssancti: fuerũt tm̃ in ea q̃ttuor principalia bona
q̇bus deus magis alliciebat̃ ⁊ attrahebatur: ⁊ q̇bus ipa se
deo acceptabilissimã reddebat vt deus eã in mr̃em elige-
ret: ꝑut ex sacre scripture passibus colligẽ valemꝰ ac do-
ctoꝝ catholicoꝝ sentẽtijs accipimꝰ. Primũ est bonũ sũ-
me puritat̃. ¶ Scd̃m est bonũ ꝓfunde hũilitat̃. ¶ Ter-
tiũ est bonũ firmissime credulitatis. ¶ Quartũ est bonũ
excellẽtissime charitatis. His equidẽ bonis ⁊ ꝟtutibus et
nos placẽ possumus deo. ¶ Primũ inq̃ bonũ sũme pu-
ritatis multũ allicit deũ: q: ipe libentissime pascit̃ inter li-
lia castitatis. Canti. ij. Hec puritas summe claruit in btã
ꝟgine: ⁊ ideo deo sũme placuit: q: vt scriptũ est Sap. vi.
Incorruptio ꝓximũ facit esse deo.

Bonũ hũilitatis

¶ Scd̃m bonũ hũili-
tatis multũ allicit deum ad inhabitandũ: iuxta illd̃ Esa.
lvij. Dñs excelsus in sancto habitãs ⁊ cũ cõtrito ⁊ humili
spũ: vt viuificet spm̃ humilium. Et hec virtus summe pla-
cuit deo in btã ꝟgine: ipa dicẽte Lu. j. Respexit hu. ancil.
sue. Berñ. Audeo (inquit) dicere: ꝙ nec virginitas Marie
placuisset deo sine eius hũilitate. De his duobus bonis
Marie Leo papa in Home. sup Missus est pulcherrimo
dialogo loquit̃: di. Dic mihi queso sancta sanctoꝝ mr̃ vir-
ginũ ⁊ oĩm in te sperantiũ. Dic queso ꝑ deũ vnica spes et
mr̃ misc̃diaꝝ dña hoc em̃ expectant te sequentes ꝟgines
implorant vidue ⁊ mr̃imonio degẽtes: vt possint exẽplo
tuo esse ꝟtuose. Dic g̃ dña quid boni fecisti: q̇bꝰ suffragijs
ꝓmeruisti? quo sensu? q̃li oꝑe? vt simul fieres mr̃ ⁊ virgo?
filia ⁊ sponsa dei: ⁊ quẽ celi cape non poterãt tuo gremio
ꝯcluderes. Dic o dña quõ ad tantã dignitatẽ peruenisti?
At illa. Queris a me quid obtulerim muneris vt mr̃ fie-
rem mei saluatoris. Oblatio mea fuit puritas ⁊ hũilitas:
his ꝓmerui: vt virgo essem ⁊ mater dñi mei: his cõplacui
⁊c̃. Uñ patet ꝓpositũ. ¶ Tertiũ bonũ firmissime credu-
litatis btã Elizabeth: teste Lu. j. Btã q̃ credidisti. qm̃ ꝑ-
ficient̃ in te ⁊c̃. Augꝰ. Felicior fuit Maria fide deũ ꝯcipiẽ-
do q̃ corꝑe portãdo. Et certe nisi credendo assensum ꝓ̃-
buisset: nunq̃ christũ ꝯcepisset. Hoc aũt bonũ fidei quan-
tũ alliciat deũ ad habitandũ in hõie ⁊ se ei ꝯdonatũ ostẽ-
dit apl̃s dicens. Habitare christũ ꝑ fidẽ in cordibus ve-
stris. Eph. iij.

Bonũ charitatis

¶ Quartũ bonũ excellẽtissime charitatis
sine q̃ cetere virtutes nil sunt. j. Coꝝ. xiij. Hec ꝟtus cha-
ritatis quantũ alliciat ⁊ attrahat deũ saluator testat̃ Jo-
an. xiiij. Si q̇s diligit me: sermonẽ meũ seruabit ⁊ pr̃ meꝰ
diliget eũ: ⁊ ad eũ veniemus ⁊ mansionẽ apud eũ faciemꝰ
⁊. j. Joan. iiij. Qui manet in charitate in deo manet ⁊ deꝰ
in eo. Hoc summe fuit in btã virgine adeo vt sup oẽs an-
gelos exaltari mereret̃. Uñ ipsa ꝑ sapientẽ. Eccl̃i. xxiiij.
dicit Ego mat̃ pulchre dilectiõis ex q̇bus oĩbus accipe
o hõ q: ꝑ hec potes te magis ac magis acceptabilẽ red-
dere deo ⁊ facere vt deꝰ ꝑ gr̃am habitet in te: q̇escat i tuo
corde. diligat te: foueat ⁊ ꝯseruet ac saluet te. O ꝟgo pu-
rissima Maria: o ꝟgo hũilima: o fide ⁊ charitate plenissi-
ma dña. q̇s nisi stultus tuas virtutes imitari despiciat: q̇s
in vnguentoꝝ tuoꝝ odorẽ non curat cũ te ꝑ has ꝟtutes
ꝑ hec bona: ꝑ hec sanctitatis exẽpla tãtũ deo placuisse vi-
deat ut mater mereris fieri saluatoris: dña orbis: et re-
gina totius curie celestis. O aĩa peccatrix vtinã aduerte-
res ⁊ oꝑam dares te his ꝟtutibus placere deo Marie ex-
emplo. Nõne ceca es? nõne stulta es? quia sumoꝑe cona-
ris placere mũdo qui te captiuũ tradit diabolo ⁊ eterna-
li tormẽto: ⁊ tm̃ cũ multo leuius: multo suauiꝰ: multo ho-
nestius placere posses christo: qui te remuneraret eterno
regno: non curas: non operam das. O durissimũ: o geli-
dũ: o saxeũ cor: cur magis vis seruire diabolo vt tibi sol-
uat tormẽtis: q̃ christo qui remuneraret ineffabili ⁊ eter-
no regno? Noli o anima noli dormitare: agnosce tuã re-
tributionẽ finalem ⁊ stupe exẽplo Marie placere deo: ex-
pergiscere ⁊ noli perire cum diabolo.
¶ Articulus. ij. ꝙ sancta Elizabeth commẽdauit beatã

Mariā in sua virginitate de triplici gratia bn̄dictionis diuine: vt patebit infra. Capl'm primū.

Secūdū mysteriū dr̄ virginalis bn̄dictiōis. Hac q̄ppe bn̄dictiōe cōmēdauit ꝟginē gl'iosam Elizabeth in ista visitatione cū exclamauit spūsctō repleta: ꝛ ait. Bn̄dicta tu inter mulieres: ꝛ bn̄dictus fructus vētris tui. Lu. j. ca. Quid ista bn̄dictio importet ꝛ de singul' ꝑtibus huius sn̄ie vel dicti satis abūde tractauimus li. j. ꝑte. v. ar. ij. c. v. ꝛ ar. iij. ca. ij. Nihilominus ꝓ cōplemēto sermōis etiā in hoc loco aliq̄ vtilia tractabim⁹ de ista ꝟginis bn̄dictiōe. ¶ Notādū q̄ ꝙ ista sctissima mulier Elizabeth spūsctō edocta in p̄missis ꝟbis cōmendat beatā virginē triplici bn̄dictione.

Maria cōmēdaꝶ triplici bn̄dictiōe.

Primn benedictione gratie
Scd̄o benedictione gl'ie
Tertio benedictione ꝓlis virginee.

¶ Prio cōmēdaꝶ btā ꝟgo de bn̄dictiōe gr̄e cū dr̄. Bn̄dicta tu. Nā bn̄dictio dei in p̄nti vita non est aliud in re nisi gr̄e infusio: iux̄ illud ps̄. Anima eius in vita ipius bn̄diceꝶ. Vita q̄ppe aīe in p̄nti est diuina gr̄a: in cuius infusiōe statim aīa iustificaꝶ ꝛ viuificaꝶ: vt volūt doctores sup. iiij. senten. di. xvij. Et sic ille hō in p̄nti dr̄ bn̄dictus ꝟaciter q̄ habet dei gr̄am ꝑ quā solā bn̄dictio diuina adipiscitꝶ: ꝛ adepta possideꝶ. Vn̄ Prouerb. x. Bn̄dictio dn̄i sup caput iusti: os aūt impioꝝ op̄it iniq̄tas. Hinc est ꝙ oēs q̄ in peccatis viuūt: maledicti in sacra scriptura dicunꝶ. ps̄. Maledicti q̄ declināt a mādatis tuis. Itē Eccl'i. xlj. Ve vobis viri impij q̄ dereliq̄stis legem altissimi: qm̄ si nascemini: in maledictiōe estis: etsi moriemini: in maledictiōe erit ꝑs vr̄a. Proinde a domīo Jesu oēs mali in extremo iudicio maledicenꝶ: dicēdo. Ite inq̄t maledicti in ignē eternum. Matth. xxv. Boni ꝟo q̄ vixerūt in gr̄a dei ecōtrario bn̄dicenꝶ: dicēdo. Venite inq̄t bn̄dicti p̄ris mei ꝛc̄. Itaq̄ʒ ad ꝓpositū: cū q̄ btā ꝟgo fuit sūme gratiosa ꝛ virtuosa: merito p̄ cūctis dicitꝶ bn̄dicta ꝛ diuina bn̄dictione plenissima.

Benedictiōe gratie

Quod luculētius declaraꝶ p̄cipue tripl'r.

Primo ex parte anime
Scd̄o ex parte corporis
Tertio angelicis verbis ex ꝑte vtriusq̄ʒ.

¶ Prio inquā ex ꝑte aīe. Nā si q̄ras. Per q̄ vel q̄lit' aīa hūana p̄mereꝶ a deo specialē bn̄dictionē in p̄nti ꝛ in futuro: Rn̄deꝶ ꝙ p̄cipue ꝑ tria: iux̄ illud ps̄. Dn̄s memor fuit nr̄i ꝛ bn̄dixit nobis. Bn̄dixit domui isr'l: qd̄ interp̄taꝶ deū vidēs: scʒ ꝑ fidē verā christianā. Ecce primū: sequitꝶ. Bn̄dixit domui Aaron: qd̄ interp̄taꝶ mons fortitudis: scʒ in cauēdo a pctō ꝛ ꝑseuerādo in bono. Ecce secūdū subditꝶ. Bn̄dixit oibus q̄ timēt dn̄m: pusill' cū maiorib⁹. Ecce tertiū: scʒ. Timor dei ꝛ ei⁹ obediētia mādatorū. Sʒ qm̄ btā ꝟgo fuit fidelissima atq̄ʒ purissima ꝛ ꝯstātissima in bono ꝛ dei p̄ceptis obtemꝑantissima p̄ oib⁹: ꝗ maximā p̄meruit gr̄e bn̄dictionē ꝛ dulcedinē in sūma plenitudine. Vn̄ Hiero. in ser. de assumpt'. dt. Bn̄ salutaꝶ gr̄a plena. scʒ ab angelo. Ceteris em̄ ꝑ ꝑtes. Marie ꝟo se totā īfudit gr̄e plenitudo: ꝛ ꝑ ꝯn̄s diuine bn̄dictiōis. ¶ Scd̄o ex ꝑte corpis: qm̄ dicēte Aug. in ser. de natiui. ꝟginis. Maledictio Eue in bn̄dictionē mutaꝶ Marie. Nimirum maledictio Eue ꝛ oim mulierum fuit p̄cipue triplex. Gen̄. iij. Multiplicabo erūnas tuas. Ecce prima: scʒ erūnosa imp̄gnatio. In dolore paries filios tuos: secūda. Sub viri ꝑtāte eris: tertia. Harū oppositas bn̄dictiōes habuit Maria: q: cōcepit in mūdicia ꝟginali: ꝛ sine grauamine fuit grauida. sine dolore puerꝑa, immo cū maximo gaudio atq̄ʒ oibus viris: immo ꝛ angel' p̄lata ꝛ dn̄a. Vn̄ ꝛ Joseph spōsus eius eidē seruiuit: vt dn̄e mūdi. ¶ Sʒ q̄ritꝶ. Vn̄ ꝓbari pōt ꝙ btā ꝟgo nullū grauamē habuerit in portādo christū: cū habuerit corp⁹ pōderosum chr̄s in q̄ p̄donunaꝶ natura terre sicut in alijs hōibus: nā chr̄s itineris fessitudine grauabatur. Rn̄deꝶ ꝫm doc. p̄cipue Alber. l. sp. Missus est. ꝙ ꝓbatur istud multipl'r. Prio ex rōnibus. Pria rō ex ꝑte dei q̄ portabat se portātē: vt dt Aug. Et sic ꝯtra cōsuetudinē p̄gnātiū se fecit leuiorē. Scd̄a rō ex ꝑte chr̄i: q: fuit multū amātissimus ꝟgini. Vn̄ licet ꝟgo sicut etiā ip̄e chr̄s aliq̄n fatigabaꝶ: ꝛ sic grauabaꝶ lassitudine corꝑali tāq̄ʒ ꝟgo tenerrima in lōgo itinere ac laboribus ꝛ seruitijs circa christū: necnō penurijs: famis ꝛ sitis ꝛc̄. tn̄ p̄ amoris magnitudine ꝓ nullo ducebat talia: q: vt dt Augu. Oīa grauia ꝛ immania: leuia ꝛ ꝓpe nulla facit amor. Tertia rō ex parte mr̄is: q: ꝯcepit chr̄m ꝫm statū innocētie ꝛ nō ꝫm statū nature corrupte: imo miraculose in ꝟgitate: ꝗ sicut in statu inocētie nō fuisset grauamē vl' dolor i mr̄e: ita mr̄ dei debuit euadē maledictiōes matrū. Scd̄o ꝓbaꝶ exēplis. Nā videm⁹ ꝙ corp⁹ ꝓpriū nō grauat natural'r: sicut nec fructus arbori vnit⁹: ita corp⁹ chr̄i qd̄ fuit vnū natural'r cū corꝑe mr̄is ꝟginis q̄ ꝯcepit sine alieno semine de ꝓprio purissimo sanguine nō grauauit ꝟginē. Tertio ꝓbaꝶ auctoritatibus: q: vt ait Bern. ꝛ canit eccl'ia. Btā ꝟgo fuit sine grauamine grauida: ꝛ sine dolore puerꝑa. Et hoc cōuincitꝶ ex euāgelio qm̄ mox post ꝯceptū ascēdit Maria in mōtana cū festinatiōe. Et etiā ex eo ꝙ angel⁹ eā salutando dixit. Aue. i. sine ve. scʒ culpe ꝛ pene. Tertio declaraꝶ sūma bn̄dictio Marie ex ipis ꝟbis angelicis. Nā dixit ei angel⁹. Aue gr̄a plena dn̄s tecū ꝛc̄. Ubi ꝫm Alber. super Missus est. q̄druplex. Marie excellētia sup oēs exprimiꝶ

Maria nullū grauamē habuit portādo christū

Primo excellētia nature ꝛ ei⁹ exemptiōis ab om̄i maledictiōe: cū dr̄. Aue. i. sine ve: nature: culpe: ꝛ pene. Scd̄o excellētia gr̄e: cū dr̄. Gr̄a plena. Tertio excellentia gl'ie: q: Dn̄s tecū. Au⁹. Non sicut mecū: q: tecū in ventre: tecū in mente. Quarto excellentia priuilegij ꝛ benedictiōis diuine. Benedicta tu ꝛc̄. Et sic patet. Cap̄. ij.

Secūdo cōmēdaꝶ btā ꝟgo de bn̄dictione p̄eminētie ꝛ p̄cellētis gl'ie: cū dr̄. Int' mulieres. glo. id est p̄ oib⁹ mulieribus tu sola singl'arit' es bn̄dicta. Ubi notādū ꝙ btīssima ꝟgo bn̄dicta est et preeminet super omnes angelicos choros: super omnes sanctos et super omnes sanctas non solum gratie: sed etiam gl'ie benedictiōe. ¶ Prio sup omns angelicos choros. Claret inductiue: q: oim ꝑfectiōes ꝛ dignitates: ac officia ipa sola vniuersal'r multo felici⁹ habet. Nimirū. ¶ Prio angeloꝝ est officiū nūciare minora. sʒ btā ꝟgo toti hūano gn̄i nūciauit gr̄am ꝑditā esse inuentā cū cecinit cāticū dicēs. Magnificat anima mea do. ꝛ in fine. Suscepit isr'l pue. suū. re. mi. sue. Sicut ꝛc̄. Itē angelorū officiū est animas hōim custodire: sed btā virgo sūmi hōis. i. chr̄i q̄ est caput om̄is eccl'ie corp⁹ ꝛ animā in suo vtero et gremio portādo fouit ꝛ custodiuit Et deniq̄ʒ omniū fidelium animas sub alis sue pietatis fouet ꝛ custodit ac protegit. Vn̄ orat eccl'ia Maria mr̄ gr̄e mr̄ miscd̄ie: tu (inq̄t) nos ab hoste ꝓtege: in hora mortis suscipe: ¶ Scd̄o archangeloꝝ officiū est maiora dei secreta: ꝛ ꝯsilia scire ꝛ nūciare: p̄cipue incarnatiōis diuine mysteriū: qd̄ maximū inter cetera secreta est. hoc supiores cugnouerūt ꝑ infusam inspirationē medij a supiorib⁹ ꝑ illuminationē: tādē homines ꝑ angelicā reuelationē et apl'orū p̄dicationē: sed btā ꝟgo hoc cognouit ꝑ experiētiam ꝛ certificationē qm̄ eius corpus ꝛ animā deus ip̄e inhabitauit. ps̄. In sole. i. in aīa ꝟginis que erat sol ꝑ ardentē charitatē: posuit tabernaculū suū: ꝛ ip̄e tāq̄ʒ spōsus ꝓce. de thala. suo. i. vtero ꝟginali. ¶ Tertio officiū ꝟtutū ē miracula facere: nō aliq̄d denuo creādo: sed deo ministeriū exhibēdo: sed beata ꝟgo in maximo miraculo ministeriū exhibuit: qm̄ ꝯsensū p̄buit ꝛ purissimū sanguinē ad christi incarnationē: vt dicit Dam̄. ¶ Quarto potestatum est arcere demones: sed beata virgo contriuit caput serpentis. Gen̄. iij. ¶ Quinto est officiū principatuū prouincijs presidere: sed btā virgo in oib⁹ creatis tenet dn̄atū. Eccl'i. xxiiij. In om̄i gēte ꝛ in om̄i ppl'o primatū tenui ¶ Sexto dn̄ationū est angel' p̄esse: sed btā virgo etiā non solū angelis: sed christo dn̄o angeloꝝ p̄fuit q̄ erat subditus illi. Lu. ij. ¶ Septio thronoꝝ est vt sup eos deus sedeat ꝛ requiescat ac iudicia exerceat: sed in beata virgine deus non tm̄ sedit: sed ꝛ carnē assumpsit: in qua carne totum iudicaturus est orbē. Luc. xxj. Tunc videbunt filiū hominis venientem in nube ꝛc̄. ¶ Octauo cherubin est plenitudinē sciēdi habere: sʒ btā ꝟgo trāscendit omnē scientiā humanā ꝛ angelicā per experimentalē cognitionē. ¶ Nono seraphin est ardere in charitate dei ꝛ feruere in amore: sed beata ꝟgo sup om̄es spūs deū intimius: ꝛ ardenti⁹ amat tanq̄ʒ filium: iō Eccl'i xxiiij. Ego mat' pulchre dilectiōis ꝛc̄. Ecce claret q: beata virgo p̄eminet benedictiōe gl'ie angelis ¶ Scd̄o dixit

Scd̄o cōmēdaꝶ btā virgo bn̄dictiōne p̄eminētie

Officia angelorum

Seraphin

Preeminet eius benedictio omibus sanctis patribus.

ꝙ ꝑeminet eius bñdictionib⁹ sanctis pr̃ibus: pr̃iarchis. ⁊
ꝓphetis, ac quibuscūq₃: qm̃ vt dicit Dam̃. Ipa a nullo il-
lustriū supari pōt: sed excellit ipa cūctos, Producam⁹ in-
ductiue pr̃es sctōs ⁊ cognoscemus. Primo quidē Adā et
Eua habuerūt innocentiā originalē in q̄ creati sunt: s₃ ci-
to illud ꝑdiderunt peccādo ⁊ totā posteritatem corrupe-
rūt; ac maledictionē demeruerūt; sed btā ꝟgo tantū gra
tie inuenit vt oibus bñdictionē ꝓmerentur ⁊ mortē com
mutaret in vitā: nūq₃ peccaret: sed ⁊ oibus pctōribus mi-
sericordiā impetraret. Lu. i. Ne timeas Maria, inuenisti
gratiā apud deū: sc₃ quā totū genus hūanū ꝑdidit, Se-
cūdo Abel hāc bñdictionē obtinuit vt virgo esset ⁊ mar-
tyr: vt dicit Aug. sed ꝟginitas eius infecūda fuit ⁊ marty
riū soli sibi ꝓfecit. Btā ꝟgo fecunda virginitate marty-
riū in passionē sustinēs oibus ꝓfecit: cū ⁊ oim aduocata
extitit: ⁊ ꝓ oibus impetrare qđ vellet meruit. De hoc ei⁹
martyrio Lu. ii. Tuā ipius aiam ꝑtrāsibit gladius. Ter-
tio Enoch in ꝑadiso delitiaꝝ est trāslat⁹: sed in vteꝝ vir-
ginis tāq₃ in ꝑadisum trāstulit seipse deus. Quarto Noe
a diluuio saluauit octo aias ⁊ q̄dā aialia: sed btā ꝟgo to-
tū mundu₃ gubernat ⁊ seruat. Vñ Fulgeñ. iiii. mytholo-
giaꝝ di. Celū ⁊ terra diu ruissent si nō Maria p̄cibus sustē
tasset. Quinto Melchisedech panē ⁊ vinū obtulit: btā vir
go carnē ⁊ sanguinē chr̃o dedit in q̄ panis ⁊ vinū trāssub-
stātiat. Ioā. vi. Caro mea vere est cib⁹ ⁊c̄. Sexto Abrae
date sunt ꝓmissiones ⁊ semini eius. Gal. iii. Sed in ꝟgine
iste ꝓmissiones sunt implete Lu. i. Suscepit isrl̃ pueꝝ ⁊c̄.
Sicut locutus est Abraā ⁊c̄. Septimo Isaac impetrauit
sua orone ꝯceptū Rebecce; q̄ ꝯcepit geminos: ex qb⁹ duo
ppl̃i orti sunt. Iudaicus ⁊ gētilis. Btā ꝟgo sua hūilitate
ꝯcepit christū gemine substantie: diuine sc₃ ⁊ hūane. q̄ du-
os ppl̃os Gentilē ⁊ Iudaicū in vnā fidē collegit. Octa-
uo Iacob vidit scalā cui⁹ summitas celos tangebat si do
minū innixū scale: ⁊ descēdētes atq₃ ascēdētes angelos,
Btā virgo fuit ipa scala cui dñs est innix⁹ incarnādo Lu.
i. Dñs tecū. Per hanc ascendūt hōies saluādi in celū: ⁊ de
scendūt angeli ad nos illuminādos. Nono Ioseph fact⁹
est dñs Egypti: ⁊ aluit suos fratres: sed btā ꝟgo facta est
dña terra totius ⁊ celi: ⁊ pascit nos cibo vite eterne. i. car-
ne ⁊ sanguine chr̃i de se assumpta. Ioan. vi. Qui mandu-
cat huc panē viuet ineternū. Deniq₃ vt breuiter plura cō-
plecter. Moyses ⁊ omnes sancti prophete habebāt hanc
benedictionem vt deus eis reuelaret preterita: pñtia. et
futura: ⁊ maxime circa filii dei icarnationē ꝑtinētia. Oēs
q₃ sancti pr̃es ⁊ p̄cedētes ⁊ sequētes nō nisi in fide christi
saluati sunt: vt dr̃ Aug. ⁊ Greg. sed btā Maria oīa fidei
sacramenta certa expientia in seipsa cognouit chr̃m dñm
in vtero portauit. Oēm etiā gr̃am ꝓphetie illuminatōis
plenissime habuit. Vñ ipa ꝓphetauit de p̄terito: cum ait.
Fecit potentiā in brachio suo, Et iteꝝ. Suscepit isrl̃ pue-
rū suū. sc₃ assumēdo hūanā naturā ex isrl̃. Itē ꝓphetauit
de futuro: cū dixit. Ecce em̃ ex hoc btām me dicēt oēs
⁊c̄. Et de pñti occulto. cū dixit, Magnificat aia mea dñ₃.
⁊ exultauit sp̃us me⁹ ⁊c̄. Ecce p₃ ꝓpositū ¶ Tertio bñdi
ctio Marie p̄cellit bñdictionē oim sctārū mulierū. Nam
Sara ꝓnunciat sancta ⁊ bñdicta q̄ in senectute Isaac cō-
cepit miraculose deo dante, sed multo magis Maria be-
nedicta que summo miraculo virgo cōcepit ⁊ peperit dei
filium. Item si Iudith benedicta quia caput Holofernis
blasphemi inimici dei amputauit: multo magis Maria q̄
caput serpentis contriuit. Item si benedicta Hester q̄ po
pulū israel ab occisione liberauit. amplius Maria que to
tum mundū saluauit. Sic ⁊ de aliis sanctis mulieribus.
¶ Unde breuiter cōcludo. Ipa virgo Maria merito di-
cta est benedicta inter oēs ⁊ sup oēs mulieres ac crea
turas que est oim regina ⁊ dña mundi ac mulieꝝ gl̃ia que
nec primam silēm visa est nec habere sequentē: vt canit ec
clesia.

Martyrium Marie

Caplm̄. iii.

Tertio commēdat Maria bñdictōe plis ꝟginee.

Tertio commendat a sancta Elizabeth Maria
benedictione ꝓlis virginee, cum subdit. Et bñ-
dictus fructus ventris tui. Quo dicto s̄m Al-
ber. mag. sup Missus est. significat virginal cō-
ceptio Marie. ꝓpterea non dixit: Benedict⁹ filius tuus
qui est in vtero tuo quia sic dicendo, carnalē videretur
designare generationem s̄m hōim cōem legē nature: sed
notāter dixit. Bñdictus fructus vētris tui. vt insinuet: q₂
sicut fructus ex arbore nascit ⁊ ꝯcipit sine corruptiōe: ita
chr̃s ex ꝟgine. Vñ Ber. Si q̄ras (inq̇t) quō chr̃s nasci po
tuit ex ꝟgine? Rñdeo Sicut odor d̄ flore ⁊ fruct⁹ ex arbo
re sine corruptiōe, Proinde Num. xvii. chr̃s figurat⁹ est
ꝑ flores ⁊ fructus amygdalarū vbi legitur ꝙ dñs p̄cepit
Moysi vt singule tribus isrl̃ singulas ꝟgas afferrēt nōia
sua sup ipas ꝟgas describēdo. ⁊ poneret eas Moyses in
tabernaculo federis dñi. Qđ cū fecissent: ecce sequēti die
inuenta est virga aaron sicca manente flores ⁊ gemmas
turgētes: folia ⁊ amygdalas germinasse. Nimiꝝ ꝟga ista
figurauit Mariā; que sicca ab omi carnali ꝯcupiscentia. i.
aliena ꝓduxit florē ⁊ fructū christū in virginitate. Et no
tanter dr̃ iste fructus amygdalaꝝ quia sicut in amygdal.
ita ⁊ in christo sunt tria. Cortex exterior amara significat
christi carnē amaricatā doloribus passionis. Testa fortis
significat aiam christi fortissimā in omi bono vt frāgi ne
q̄q₃ possit. Et nucleus interior dulcis signifignificat chri
sti diuinitatē. Deniq₃ sicut amygdala ꝯfert hōibus sanita
tem vulpibus aūt obest in mortem; vt testat Plinius in
naturalibus. Sic iste fructus chr̃s hōibus: id est rōnabl̃r
viuētibus bonis ꝯfert vitā ⁊ sanitatē eternā: sed vulpibus
id est malis q̇ ꝑtes vulpiū erūt. i. demonū in futuro dicē-
te ps̃. dabit mortē eternā, S₃ q̄stio oriri pōt. Quare Eli
zabeth nō dixit. Bñdictus flos vteri tui vel vētris tui. s₃
dixit fructus. cū etiā flos sicut fructus sine corruptiōe ge
nerat. ⁊ sic sufficiēter expssisset virginalē ꝯceptū dicendo:
flos. Et sic melius fuisset dicere, eo ꝙ etiā ꝓpheta chr̃m
nascētem de virgine: florē: non fructū appellauit. Esa. i.
Egredict ꝟga. id est Maria de radice iesse: ⁊ flos. i. chr̃s
de radi. ⁊c̄. Rñdet ꝙ licet bñ dicere hoc potuisset. tñ spiri
tussctūs q̄ faciebat eā loq̇ voluit vt dicat: fructus ventris
tui. nō flos. Prio q̇dē vt designet ꝑfecta chr̃i ꝯceptio in
ꝟginis vtero qui in instāti ꝯceptiōis fuit ꝑfectus de⁹ ⁊ hō
s̄m aiam ⁊ s̄m oia organa ⁊ membra, iuxta illud Hiere.
xxxi. Nouū faciet dñs sup terrā: femina circūdabit virū:
id est chr̃m. Uir em̃ ꝑfectionē notat. Mō si Elizabeth di
xisset: bñdictus flos vteri tui. occasionem erroris habuis-
sent heretici ⁊ putassent ꝙ sicut arbor qñ ꝓducit flores.
nondū est ꝑata gñatio: eo ꝙ natura tēdit tūc ad gñatio-
nem fructuū. ⁊ tūc ꝑficit gñatio arboris qñ ꝑuenit ad fru
ctū ꝓducendū, ita credidissent ꝙ chr̃s nondū tūc fuisset
ꝑfect⁹ hō in vtero Marie. sed successiue veniret ad ꝑfecti-
onē mēbroꝝ ante infusionē aīe sicut cōiter alii hōies Ut
igit hunc errorē excludat spūssctūs: voluit dici: bñdictus
fruct⁹. ¶ Scđa rō. vt seruaret ꝯgruētia hūane repatōis
ꝑ silia s̄m Berñ. q₂ sicut hō cecidit ꝑ fructū (nō florē) li-
gni vetiti: ita repari debuit ꝑ fructū vētris ꝟginalis q̇ ap
pendēdus erat ligno crucis ¶ Tertia rō vt seruaret salu
tifera christi dulcedo: q₂ fructus solent esse dulces ⁊ in sūt
mitate arboris sunt dulciores, teste Isaac in dietis: ⁊ vlti
mo post alia fercula appetunt in mēsa cū caseo eo ꝙ sunt
cibi naturales hoi: q₂ hō in ꝑadiso tm̄mō fructibus ꝑadi-
si ⁊ matris lacte in puericia alitus fuisset. Caseus ꝟo de la
cte habet fieri. Ecce ergo fructus dulcedo est appetibil.
non sic aūt est de floribus Ideo vt significet q₂ ꝑ christū
habemus frui dulcedine gratie in pñti ⁊ gl̃ie in futuro. me
rito dictū est. Bñdict⁹ fructus. quia dicit a fruēdo: vt di-
cit Ianuēsis in Catol. O ergo bñdictus vere fruct⁹ Ma-
rie. Et vt loquar verba Ber. dicentis. O vere celestis plā-
ta Maria p̄ciosior cunctis: O vere lignū vite qđ solū fu-
it dignū portare salutis fructum.

Virga aarō.

Questio.

Scđa ratio

Tertia rō

¶ Articulus. iii. De commēdatioue virtutū duodecim
quibus floruit Maria in visitatione,

De cōmēdatiōe virtutū duodecim quibus floruit Maria in visitatione

Tertiū mysteriū dicit virtua-
lis beatificatiōis ⁊ ꝑfectionis: qua cōmēdauit
Mariā Elizabeth di. Btā q̄ credidisti, qm̄ ꝑfi-
cient in te. Nota ḡ ꝙ in visitatiōe ista btā ꝟgo duodecim
virtutum ꝑfectionibus tanq₃. xii. stellis btificata floruit:
q̇bus se nobis in exemplū imitandi p̄buit q̄rū q̄tuor per-
tinent ad incipiētes, ⁊ quattuor ad ꝓficiētes: ⁊ q̄ttuor vl
time ad perfectos vt cūctos instruat. Primo floruit for-
ma vere pnie: quia exurgēs abiit in montana cū festina-
tiōe. Ipa em̃ nūq₃ peccauit, nec ei opus erat pnia. S₃ in

his ꝟbis nos spūssctūs docere voluit vt exurgamꝰ a vi-
tijs:festinemusq ad montana virtutum: intremus in ciui
tatem Juda.i.locū ꝯfessionis:quia iudas cōfitēs interp-
Scdo tat:⁊ in domū zacharie:quod interp̄tatur memorās deū
Scdo. floruit ꝟtute obediētie: q2 diuine inspirationi obe
diuit:⁊ ẜm Ly. spōso Joseph. honorē detulit cū licentiā
ab eo petiuit eundi. Jn quo docemur obedire deo ⁊ p̄la-
Tertio tis:aplis. Ois aīa potestatibus supioribus subdita sit.
Tertio floruit virtute cōtentus vanitatis mundane:qm̄
cum foret regina mundi Maria. non in pomposo equoꝝ
apparatu curruum ⁊ famuloꝝ: sed pedestris fortassis cuz
aliquibus alijs ꝟginibus ascendētibus cum ea in templū ⁊
alia loca deuota visitātibus ⁊ forte pedibꝰ nudis vt mos
est deuotoꝝ peregrinoꝝ religiosissima trāsiuit. Chryso.
Qui diues es non horreas pauperem: qui pauper es:ac-
Quarto cipe ꝯsolationem recognoscēs pauperem christū paupe-
rem eius matrem. Hec ille. Quarto floruit virtute mode
stie:quia paucissima ꝟba legitur locuta ⁊ ea ad edificatio
Quinto nem:cum salutauit Elizabeth:atq ad honorē dei: cū cā-
ticū ꝓtulit dei in laudem: Jn quo rep̄hendit verbositas:
precipue mulierū. Deniq quo ad ꝓficientes. Quinto flo
ruit virtute fortitudinis:quia tā longā viā ⁊ asperā forti-
ter ꝑtrāsiuit:quia vt refert a fidedignis:a Nazareth vsq
ad hierl'm sunt.xxxv. miliaria quoꝝ duo faciunt leucā: et
Sexto ab hierl'm in domū zacharie q̄ttuor vl' citra miliaria dicū
tur. Et sic docuit nos fortiter agere in bono ope. ps̄. Vi-
riliter agite ⁊ cōfortet cor ⁊c̄. Sexto virtute humilitatis
ꝓfunde. quia mater dn̄i venit ad matrem serui et prior sa
Septimo lutauit. Ambro. sup Luc. di. Ut quāto castior ꝟgo sit. tā
to hūilior. Si queras quo verbo salutauerit? Respōdet
Alber. sup Missus est. ꝙ salutatiōe ꝯsueta in ve:test. Se
ptimo floruit ⁊ fulsit ꝟtute pietatis ⁊ misc̄die cū ei ad ser-
uiendum se obtulit: vt scz nos doceat imbecilles visitare
⁊ infirmis deseruire: Hinc Amb. sup Lu. Discite (inquit)
sancte mulieres sedulitatē quā pregnātibus debeatis ex-
hibere cognatis. Et certe mulieres debēt multū hoc opꝰ
pietatis exhibere vt seruiāt:scz pregnātibus:q2 maximū
habēt thezauꝝ in vtero scz aīam rōnalē q̄ p̄pōderat oī-
bus corpibꝰ mūdi: vt dicit Aug. ⁊ sic cauere ne ip̄a aīa pe
reat abortiue. Seruiuit autē btā ꝟgo Maria Elizabeth
in oībus laboribus ꝯuenietibus ⁊ necessarijs: vt etiam in
Octauo officio canit eccl'ia. Maria tribus mēsibus quasi stetit la-
boribus Elizabeth subdendo:sequitur. Cōferebat de an-
gelo ⁊ ꝟboꝝ mysterio que ꝓtulit salutando. Octauo vir
tute honestatis:nā virgo verecūde festinauit ꝓpterea vt
cito euadere posset publicū: Unde Ambro. Discite virgi-
nes nō ꝯcursare ꝑ alienas edes: non demorari in plateis:
nec aliquos cōmiscere sermones. q2 Maria in domo sera
festina in publico. Hec ille. Hinc etiā non legitur Maria
Nono salutasse inibi zachariam aut alloqui cum qui ꝓtunc erat
mutus. nō em̄ decebat virgineū pudorem nutibꝰ circa eū
occupari. ẜm Alber. Deniq quātū ad ꝑfectos seq̄tur ꝙ
Decimo Nono floruit virgo virtute charitatꝭ maxime: q2 ex cha
ritate maxima qua ad deū scz feruebat. ⁊ exinde ad proxi
mū. mouebat virgo btā vt hec faceret: canente eccl'a. De
cimo floruit virtute puritatis ꝟginee ꝓpter quod Eliza-
Undecimo beth eam mr̄em dn̄i quam decuit esse purissimā noīauit ⁊
addidit. Perficient in te que dicta sūt tibi a dn̄o: scz vt vir
go pareres ⁊c̄. Undecimo floruit virtute grārū actionis
⁊ laudis diuine. quia deū collaudans ⁊ grās agens. ait.
Magnificat aīa mea do. ⁊c̄. Jn quo quidem cantico ait.
deo grās de tribꝰ. Primo de beneficio sibi facto cū dicit.
Magnificat aīa mea do. Et exul. spi. me. in deo sa. meo.
Quia respe. hu. anc. sue ⁊c̄. vsq ibi. Fecit mihi magna qui
po. est ⁊c̄. Scdo de bn̄ficio toti humano gn̄i expēso cum
subdit. Et mīa eius a ꝓge. in ꝓge. timen. euz. Fecit potē.
⁊c̄. Tertio de bn̄ficio sp̄aliter pplo israelitico exhibito.
Duodecimo ibi. Suscepit israel ⁊c̄. Jn quibus omnibꝰ docemur grās
deo ꝓ eius beneficijs in cōi ⁊ in speciali acceptis reddere.
Duodecimo floruit virtute sancte ꝑseuerātie: quia nō sta
tim recessit ab illa. sed mansit quasi tribus mēsibus. sicut
claret ex sacro euangelio: vt doceat nos ad finaliter per-
seuerandū in bono: qm̄ qui ꝑseuerauerit hic saluus erit.
Matth. xxiiij. c. Ut igitur finem nr̄o sermoni faciamꝰ. Cō-
tampiatio deuota. Cōtemplare ex his p̄missionibꝰ: o aīa

deuota. O sanguine chr̄i tincta ⁊ lota: aspice oculo men-
tis ⁊ statue corā facie tua tria hec sequētia documēta val
de deuota ⁊ ꝯsiderationes dulcifluas. Primo vide q̄ pie:
q̄ dulciter: q̄ affectuose ⁊ deuote beata virgo Maria vi- Cōtēplatio deuota festi
sitat sanctā Elizabeth cognatam. Cogita quia cū ange- uitatꝭ visita-
lo nunciante ꝟgo benedicta ꝯcepisset: in mēte habuit qd̄ tiōis Marie
angelus ei dixerat. Ecce (inquit) Elizabeth cognata tua
⁊ ip̄a ꝯcepit filium in senectute sua. ⁊ hic mensis sextus est
illi ⁊c̄. Cepit ergo spūsctō plena cogitare: quia ille quem
Elizabeth conceꝑat p̄cursor esset filij sui dn̄i Jesu. Cepit
spūsctūs cā mouere vt iret ad visitandū ⁊ sanctificandū
ꝑ suuz filiū: ꝯceptū ip̄ius Elizabeth. Aduerte q̄ humilit
licentiā petat a suo sponso Joseph: qua obtenta: celi regi
na egredit de ciuitate ad visitandū. iter arripit ꝟsus Hie
rusalē. vbi deo grās agit adorās in templo. Jnde ceptū
iter ꝯtinuat ad domū zacharie. Cogita o fideles aīa q̄
hūilime incedit q̄ deuote: capite īclinato: oculis defixis
versus terram. orans ⁊ psallens: religiosa veste induta et
nudis vt credit pedibus ꝑegrinabat: vt se ꝯformaret re-
gule quā filius eius erat traditurus apl'is: dicens. Neq
habentes calciamenta in pedibus vestris. O quantū eiꝰ
cor iocundabat cū dei filiū in vtero habēs gradit. nec tn̄
ex eius gestatiōe grauabat credo pre gaudio nec fatigia
sentiebat itineris longi: nec asperitatem horrebat petro-
se vie sed spūssancti virtute ⁊ consolatione plena. festinan
ter ibat ⁊ alacriter. O anima mea si tunc affuisses quid fe-
cisses? vtiq cum lachrymis deuotionis perfusa: vestigia
pedum eius osculata fuisses toto corde ⁊ intimis visceri-
bus tuis eructasses. Benedicta tu virgo om̄ipotētis dei
mater. ⁊ benedectus fructus tuus ⁊c̄. Quid plura? Uenit
gl'iosa virgo ad domum zacharie. O Elizabeth sancta ⁊
senex mulier quale somnium in illa nocte p̄cedente vide-
ras: vrꝝ ne putabas. vtrum ne sperabas ⁊ expectabas ti
bi ista die superuenire tales ac tantos hospites? vicz dei fi-
lium chr̄m in vtero gestatum ⁊ eius gl'iosissimam virginē
mr̄em dn̄am angelorum ⁊ hoīm. O si scires: quia ecce vir
go benedicta cum dei filio portas domus tua ingredit:
ꝓ certo accurreres ꝓ certo obuiares: ⁊ prima salutares:
genibus flexis eam mancipares ⁊ adorares: letaq tantū
hospitem susciperes. Sed non est famulus: non famula q̄
p̄currat ⁊ tibi noua dicat. prenūcians aduentū tanti regꝭ
⁊ tāte regine. Ecce ego dicam tibi noua optima: surge q2
adest regina celi ⁊ dn̄s deus creator oīm cum ea accurre:
⁊ obuians suscipe leta. O q̄ gaudiose p̄currissem si tūc af
fuissem. vt aduentū. Dn̄e tibi sancta senex p̄nūciassem. O
vere felix ⁊ beata es Elizabeth que meruisti a tantis ho-
spitibus visitari. Jtaq intrauit domū Maria ⁊ salutauit
Elizabeth dicens fortasse illud. Thob. v. Gaudium tibi
semꝑ sit senior cognata mea. Sanctissima Elizabeth sta-
tim vt audiuit eius salutationē spūssancti gratia ex ꝟbis
Marie in eam descēdens vsq ad eius vteꝝ. commouit in
fantem Joan. in vtero. glo. Uocem prior Elizabeth au-
diuit: sed Joannes prior grām sensit Un̄ statim Joānes
in vtero sentiēs dn̄m om̄ipotentē adesse in virginali vte-
ro: exultauit ⁊ adorauit: ⁊ quē ꝟbo deū esse testificari nō
poterat: motu exultatiōis deū adesse testatus est. Mox
igit Elizabeth repleta est spūsctō: ⁊ genibꝰ ꝓuoluta: bn̄di
ctā virginē mancipauit: amplexata est ⁊ osculata. O dul-
cissima illa oscula Marie. O elizabeth sensisti ne vnq̄ ma
iorem cordis iubilationē: maiorē dulcorē: maiorē aīe de-
lectationē q̄ hac vice? Credo em̄ ꝙ anhelitꝰ bn̄dicte vir-
ginis ꝑ eius sacrū os de interioribꝰ eius q̄bus deus habi
tabat ꝓgrediens: ac ꝑ os Elizabeth ingrediēs: totā eius
cordis medullā penetrabat et suauitate diuina replebat.
adeo ꝙ Elizabeth se cōtinere nō potuit: sed voce magna
exclamauit ⁊ ꝓphetauit de p̄senti occulto. i. de chr̄o ⁊ vir
ginitate mr̄is eiꝰ ⁊ ait. Bn̄dicta tu in mulieribꝰ: ⁊ benedi-
ctus fructus vētris tui. Et vn̄ hoc mihi vt veniat mr̄ dn̄i
mei ad me? Ecce em̄ vt facta est vox salutatiōis tue in au-
ribꝰ meis: exultauit in gaudio infans in vtero meo. Pro-
phetauit etiam de p̄terito dicēs. Et beata que credidisti:
scz angelo. Subdidit ꝓphetando de futuro. dicens. Qm̄
ꝑficientur in te que dicta sunt tibi a domino. Pensa ergo
quanta fuit in corde prophetisse suauitas consolationis.
quanta dulcedinis suauitas ꝑ presentia Marie ⁊ eiꝰ filij.

Tunc ergo Maria deo plena: non elata p vanā gl'iam: sz in hūilitate firmata: deo atribuens oīe bonū: genib⁹ flexis ⁊ vt pie credo dulcissimis lachrymis irrigata; mēte et facie serena cepit grās agere ⁊ laudes deo depromere: dicens. Magnificat aīa mea dn̄m. Et exultauit sp̄us meus ⁊ ad finē vsqꝫ cōpleuit. Tandē māsit ibi tribus mēsib⁹: seruitijs Elizabeth hūiliter se mācipando ⁊ quotidie pferendo de angelo ⁊ eius vboꝝ mysterio que ptulit salutādo; put canit eccl'ia: necnō ⁊ de eo q vgo cocepit: ⁊ sine grauamine filiū portaret. ⁊ de chr̄o dn̄o q p eū mūdus redimēdus esset: ⁊ de his pphetas allegādo. Tandē licētia accepta ⁊ facta reuerētia atqꝫ bn̄dictiōe relicta: reuersa est ad ppria cū hūillima deuotiōe: ¶ Scd̄m qꝫ documentū ex pmissis accipe o aīa fidelis: scꝫ documētū vtuose opationis ⁊ imitatiōis: intuere oculo fidei ⁊ deuotiōis q̄ntis quibusve vtutib⁹ bn̄dicta vgo floruerit in hac visitatiōe. Uide qz asperitatē pnic non refugit; obedientiā pmptā exhibuit: paupertatē ⁊ mūdi ɔtemptū sectata est: modestiam seruauit: vide q̄nte fortitudinis: quāte honestatꝫ: hūilitatis ⁊ pietatis fuerit: intuere in ea feruorē charitatis: nitorem puritatis: deuotionē diuine laudis atqꝫ ɔstantiā pseueratiōis. Et in oib⁹ disce eā imitari: stude ei ɔformari vt possis deo .i. filio eius cōplacere. ¶ Tertiū deniqꝫ documentū ex pmissis oibus accipe. Quāta scꝫ deuotiōe: quāta charitate btē vgini debeas deseruire: vt ex eius grā et interuentiōe valeas ⁊ tu participē meritoꝝ eius te pbere: ac diuina grā abūdare: ⁊ a cūctis malis liberari. Non em̄ dubiū q̄n sicut Elizabeth p eā repleta est grā: ac ei⁹ filius Joānes sanctificatus ⁊ mūdatus: ita ⁊ tu ipa intercedēte poterꝫ a pctō mūdari ⁊ liberari ab oīmalo. Ut aūt magis hōies accēdanꝭ ad deuotiōem vginis: vnū miraculū pter simpliciores auditores pponā quo hūc sermonē concludā. ¶ Miraculum Refert Anꝭ. li. miraculoꝝ ca. xxxvij. Qꝫ quidā miles in ciuitate Naruiēsi erat qui habebat vxorē pregnantē: habebat ⁊ seruientē quēdā ethiopem nigrū: ⁊ forte etiā in cortina imago fuit ethiopis ppter qđ etiā aspectu frequēti ⁊ phantasmate generato in phātasie: generauit ⁊ pepit de viro suo legitimo ethiopisſkem filiū nigerrimū: sicut legiꝭ de oīb⁹ q̄s pascebat Jacob q pariebāt ppter aspectū virgaꝝ illis appositaꝝ coloris vicꝫ ɔformis oues. Gen̄. xxx. Un̄ ex hoc marit⁹ sūmā iracundiā ɔtra vxorē ɔcepit ⁊ remouit eā a se ⁊ filium eius: Oēs qꝫ amici eā adulterā reputabāt: ⁊ putabanꝭ cū ethiope illo famulo adulterasse. Ista sic ɔfusa ⁊ eiecta; q̄dā die iuit cū puero suo ad portū fluminis: ⁊ multis p̄sentibus viris ac mulierib⁹ clamauit ad beatā vrginē: qz nō erat culpabilis in hoc facto: vt ostenderet inde miraculū euidens: seruierat em̄ deuote beate virgini vt putaꝭ. Un̄ cū sic fleret amaricata se pcipitauit ⁊ statim cecidit d portu qui altus erat in flumē. Et ecce beata virgo affuit que eam ⁊ puerū eius sanos custodiuit: inuenti sunt in fluminis fundo et extracti. Et ecce puer qui prius erat nigerrimus: meritis beate virginis inuētus est albus. Maritus viso tanto miraculo: genibus flexis veniam petijt p suspitione. Et illa pepcit Sed postea obtēta licentia avtroꝫ castitatem tenuit ob amorē dei ⁊ beate virginis Et in bono vitā ducens, ad celestia regna beata virgine mediante peuenit. Ecce igiꝭ claret quia qui ad benedictā virginē confugit ⁊ ei seruit: non tm̄ a calūniaꝫ morte mala liberaꝭ sed ⁊ ab infamia purgaꝭ ⁊ meritis beate viginis grām acqrit in p̄senti ⁊ gl'iam in futuro Amen.

Marginal notes: Scd̄m documentum. — Tertium documentum — Miraculū.

¶ Sequiꝭ secunda ps libri secundi de beate virginis iocunditate in christi incarnatiōe: atqꝫ in suo virginali vtero portatione letabunda.

Marginal note: De btē virginis iocundatione in chr̄i incarnatiōe.

Exultauit sp̄us me⁹ in deo salutari meo. Lu. j. Uerba sunt gl'iosissime virginis Marie: quibus insinuat ineffabilē sui animi iocunditatem quā habuit in filij dei ɔceptione ac in eius vteri virginalis habitatiōe ⁊ gestatione p hac sacra visitatione. Si nimirū diligēter aduertimus charissimi: si intento corde ɔsideramus: vtiqꝫ cōprimus q hanc festiuitatem visitationis benedicte virginis sicut ⁊ ceteras eius festiuitatēs celeberrimas summa deuotione: summa cordis ⁊ anime exultatione excipiendo benedictā virginem summa laude extollere: eiqꝫ in hoc eius gaudio cōgratulari debemus ⁊ tenemur. Qđ ostendo triplici rōne

Primo rōne obligationis
Scd̄o rōne acquisitionis
Tertio rōne ɔformationis.

¶ Primo rōne obligationis: quia sicut dicit btūs Greg. in Homel. Quanto crescunt dona: tāto etiam rōnes crescunt donoꝝ. Sed p beatam virginem tot ⁊ tanta beneficia sunt nobis exhibita: ⁊ tam inaudita ⁊ ineffabilia q per totam vitā nostram si etiā mille annis viueremus ⁊ mille linguas haberemus: sufficiētes laudes ⁊ gratiarūactiōes reddere ei nō possemus. Quis em̄ sufficiat ei debitas reddere grās, cū per eam a morte eterna liberati sumus: per eam sic nobilitati: sic dignificati sumus sup oēm creaturā vt deum fratrē habeamus: celestes reges effecti simus: et oīa bona possideamus. Et ideo tanto frequētius in anno ei⁹ festa summa deuotiōe celebrare debemus; tāto honorificētius ei deseruire tenemur quāto maiori beneficio nos obligauit adsui famulatū: ne ingrati videamur et rei corā ea inueniamur. Hinc eccl'ia pluribus vicibus eius festa frequētat: vt in eius deuotiōe inardescāt eius filij. ⁊ debitū ei honorē sepius ɔsoluant. Propterea dicit Hiero. Si mille ora mihi forent: si tot lingue quot in celo stelle resonarēt nō tibi o dn̄a debitas laudes ɔsoluere ex equo sufficerem. Nō em̄ sufficit lingua carnis tuas enarrare virtutes. ¶ Scd̄o rōne acquisitiōis. qz ex hoc specialē gratiam apud virginē acqrimus si eius festa deuote recolim⁹ Nam in hac visitatiōe Elizabeth ⁊ Joannes specialē per eius hospitationē grām acquisierūt Non ergo dubiū q̄n ⁊ nos acqrere possumus ⁊ obtinere vt in nr̄o corde hospitetꝭ chr̄s eius filius ⁊ sancta mr̄ eius p specialis grē visitationem: put in hodierno officio caniꝭ Insup qꝫ in huius festi celebratiōe acquirere possumus speciales indulgentias: qm̄ ab Urbano papa cum eisdē indulgentijs est hoc festum institutū sicut festuꝫ corpis chr̄i. ⁊ a Bonifa. papa ɔsimuliter sicut de alijs extāt priuilegia que leguntꝭ in matutinali officio. ¶ Tertio rōne ɔformationis. Decet em̄ seruos gaudere in gaudijs dn̄i sui: ⁊ ɔformari ei in voluntate. Un̄ decēs est nos ɔgaudere deo nostro ⁊ dn̄e nostre ac sanctis: adhortante aplo Rom. xij. Gaudere cū gaudentibus. Quia aūt in hac visitatiōe gaudiū fiebat deo ⁊ sanctis angelis iustisqꝫ oībus. Nam gaudebat. Primo deus: quia eius incarnatio agnoscebaꝭ ⁊ ɔfitebatur ab hoībus: vicꝫ Elizabeth ⁊ Joanne. Scd̄o gaudebant angeli quia Joānes in vtero sanctificabaꝭ. Si em̄ gaudiū est angelis super peccatorē ɔuerso. Luce. xv. multomagis super iustificato in vtero. pphetante Joanne per quē multi pcōres erant ɔuertendi. Tertio gaudebat Elizabeth ⁊ Joannes in vtero eius. Quarto gaudebat beata virgo Maria. Unde ⁊ gaudiosum canticum cecinit: dicēs. Magnificat anima mea dn̄m ⁊c̄. Debemus igitur ⁊ nos gaudere in sp̄u in deo salutari nostro. sicut ipa se nobis in exemplū pposuit verbis in premissis dicens. Exultauit spiritus meus ⁊c̄. ¶ De hac itaqꝫ iocunditate benedicte virgininis loqui intendentes: tria mysteria declarabimus.

Marginal notes: Primo rōne obligationis. — Scd̄o rōne acquisitionis. — Tertio rōne ɔformationis.

Primum diciꝭ mysterium magnitudinis
Scd̄m diciꝭ mysterium habitudinis
Tertiū diciꝭ mysteriū multitudinis

¶ Articulus. j. De magnitudine gaudij Marie quod habuit in chr̄i ɔceptione ⁊ gestatione in vtero. Ubi tria queruntur. Capl'm primū.

Primum mysterium de gaudijs benedicte virginis declarandū diciꝭ quātitatis. Circa quod tria queruntꝭ ex quibus clarescit: quomō vnum gaudium beate virginis alio fuerit maius. ¶ Prima questio. Utrum gaudium quod habuit beata virgo in filij conceptione ac gestatione fuerit maius omni gaudio quod habuit totius vite tempore: Ad quod quesitum quidam voluerūt dicere ⁊ nisi sunt probare q beata virgo super oīa alia gaudia summum gaudium habuerit in christi natiuitate pluribus rationibus. ¶ Primo: quia tunc angelus dixit. Ecce euangelizo vobis gaudium magnum: quia natus est nobis hodie saluator. Lu. ij. Sic ergo natiuitas domini fuit alijs causa magni gaudij: ita ⁊ matri. ¶ Secundo: quia tunc beata vgo

Marginal note: Pria q̄stio magnitudinis gaudij Marie in cōceptione ⁊ gestatione filij sui.

habuit duplicatã delectationẽ ⁊ gaudiũ. scʒ vidẽdo chri-
stum vtroqʒ oculo, vicʒ intellectuali ⁊ sensuali. In ꝯcepti-
one eñ ⁊ vteri baiulatione nõ viderat chrm̃ nisi oculo in-
tellectuali: sed in natiuitate primo vidit vtraqʒ visione:
sensuali ⁊ intellectuali. Uñ sicut in celo post resurrectionẽ
corporũ maius erit hoĩbus gaudiũ q̃ȝ ante: eo ꝙ ꝑ tunc
vterqʒ oculus. scʒ corpalis ⁊ mentalis reficiet in visione
delectabili hũanitatis ⁊ diuinitatis christi: ita ⁊ in btã vir
gine tpe natiuitatis vterqʒ reficiebat oculus: ergo ꝑ tũc
maximũ sup omĩa habuit gaudiũ. Tertio: q2 beata ꝟgo
prius habuit gaudiũ solum de hoc ꝙ virgo ꝯcepit: sed in
natiuitate habuit insup ꝙ virgo pepit: virgo lactauit: et
deũ ac dulcissimũ filiũ amplexata est: osculata est: fouit in
gremio ⁊ nutriuit. Uñ Esa. xxxv. Germinãs germinabit
sicut liliũ: ⁊ exultabit letabũda vt laudans: g̊ tũc maximũ
habuit gaudiũ. Alij sunt q̊ arguũt ⁊ ꝓbare nitunt ꝙ ma-
ximũ gaudiũ habuit sup oĩa virgo bñdicta in chr̃i resur-
rectione: q2 tũc eccl'ia specialius vtit cãticis exultatiõis:
canẽs illud Ps̃. Hec dies quã fecit dñs: exultemus ⁊ lete
mur in ea. Et tunc frequẽtat canere Alleluia magis q̃ȝ in
in alio festo: g̊ ꝑ tũc oĩbus ⁊ ꝑ ꝯsequẽs etiã virgini maiꝰ
fuit gaudiũ. Itẽ btã virgo plus dilexit filiũ q̃ȝ totũ mũ-
dũ ⁊ seipam: g̊ plus gauisa fuit de bono filij sui q̃ȝ ꝺ bono
totius mũdi: sed chr̃s maximũ bonũ ꝯsecutus est in resur
rectiõe: ⁊ maximũ tũc habuit gaudiũ qñ gaudebat cũ cor
pore gl'ioso aĩa ⁊ diuinitate: g̊ et dña nr̃a tunc magis de-
buit gaudere. ¶ Tertio sũt alij q̊ arguũt ꝙ maximũ gau
diũ habuit btã virgo in filij ascẽsione inter omĩa vite sue
gaudia: q2 tũc filius habuit maximũ gaudiũ qñ oẽm cur-
sum opis sui cõplens: reuersus est in celũ cũ oĩbꝰ sanctis
summa iocũditate in palatiũ celeste de exilio huiꝰ mundi
Uñ ps̃. Ascẽdit dñs in iubilo: g̊ et mater eiꝰ ꝑ tũc habuit
gaudiũ maximũ. Item q2 tũc porta celi ⁊ ianua apta est
hoĩ ⁊ ruina angelica restaurata. Deniqʒ tũc maximꝰ ho-
nor filio ⁊ matri exhibitꝰ est qñ caro de virgine assumpta
sup oẽs angelos est exaltata ad dexterã dei pr̃is: g̊ tunc
maximũ habuit gaudiũ bñdicta ꝟgo. Hec oĩa ⁊ plura ar-
gumẽta q̊ possent ꝓduci ponit Alber. magnꝰ sup Missus
est. ca. cxcv. et sequẽtibꝰ. ¶ Ad q̃stionẽ itaqʒ ꝫm veritatẽ
rñdet ꝫm Alber. ibidẽ ca. ccj. sub tali distinctiõe. Qr vnũ
gaudiũ btẽ ꝟginis ad aliud possumꝰ dupl'r cõpare. Uno
modo ꝫm ꝙ posterius gaudiũ includit in se prius. Et sic
nulla est q̃stio nec difficultas in hac re: q2 sic ipsa gaudia
posteriora ordinant ad priora ꝑ additionẽ. Uñ sicut ma
nifestũ est ꝙ duo sunt plura q̃ȝ vnũ: ⁊ tria q̃ȝ duo: ita mani
festũ est ꝙ gaudia subsequẽtia ꝯceptiõis gaudiũ sunt plu
ra: ⁊ sic maiora: q2 gaudiũ natiuitatꝭ includit in se gaudiũ
cõceptiõis: ⁊ gaudiũ resurrectiõis gaudiũ ascẽsionis: ⁊ sic
ꝯsequẽter. Alio modo vt fiat cõpatio ꝑ sepationẽ: ita ꝙ
posterius gaudiũ accipiat ꝑ se sine intellectu prioris. Et
sic dico ꝙ gaudiũ hoc qꝺ btã virga habuit in cõceptione
maius fuit oĩbus gaudijs vite ⁊ vie. Et ꝓbat. Primo au
ctoritate. Secũdo rõne. Tertio exemplari similitudine.
¶ Primo inquã auctoritate: q2 ipa in suo cãtico gaudio
sissimo ꝓtestata est hoc cũ ait. Exultauit spũs meꝰ in deo
salutari meo: ⁊ nullibi al's legit id de se dixisse vel sil'e: g̊ vi
det ꝙ ꝑ tũc maximũ sup oĩa gaudiũ habuerit. ¶ Scꝺo
ꝓbat rõne: q2 gaudiũ pensat esse magnũ ⁊ maius ex do
no. Iob. iij. Quasi effodiẽtes thesaurũ gaudẽt vehemẽ-
ter cũ inuenerint: g̊ ex summo dono summũ ꝯsurgit gau-
diũ. Sed in cõceptiõe btã ꝟgo accepit summũ donũ. Dũ
eñ ei deus pater suũ filiũ dedit: quõ nõ cũ illo oĩa dona-
uit: vt dicit Apl's. g̊ tunc summũ gaudiũ habuit. Et ꝯfir-
mat: q2 tũc cũ summo dono incõuertibili accepit causam
et meritũ ad omĩa alia dona necessario ꝯferẽda. Ex hoc
quippe primo dono. scʒ cõceptionis ⁊ eius gaudio omĩa
alia dona sunt subsecuta. scʒ natiuitas: resurrectio: ascen-
sio: g̊ hoc est maiꝰ oĩbus alijs: qm̃ causa est p̃stantior ef-
fectu: vt dicit autor li. de causis. Aliud exẽplũ de rege vel
epõ q̊ causaliter plus gaudet de dignitate ad quã eligit
hodie q̃ȝ de ꝓuentu sequenti in futuro. Uñ patet ꝙ gau-
dium cõceptiõis simpliciter fuit summũ quo ad oĩa gau-
dia vite ⁊ vie: q2 fuit origo ⁊ causa oĩm alioꝝ gaudioꝝ: et
omĩa in se clausit causaliter necessario subsequenda. Et ꝑ
hoc patꝫ respõsio ad argumẽta q̊bus ꝓbabat oppositũ.

Respõsio ad questionẽ.

Probat auctoritate.

Scꝺo rõne.

¶ Tertio ostendit ⁊ probat similitudine tali. Si eñ ali-
quis haberet pignus pro centũ marchis vel ducatis ob-
ligatũ: ⁊ aliq̊s daret ei nonaginta marchas vel ducatos
ad pignoris solutionẽ: faciens ipsi pignerãti cautionẽ ꝙ
tpibus determinatis daret alias decẽ marchas vel duca-
tos sibi: ita ꝙ q̊libet tpe duas: mõ secũda datio ꝓpinquiꝰ
et plus disponit ad pigneris solutionẽ q̃ȝ prima: et tertia
plus q̃ȝ secũda: vsqʒ ad quintã vbi plene solutũ est pignꝰ:
et tñ prima datio plus alijs contulit dupl'r. Tũ q2 maius
dedit. Tũ q̊ȝ q2 de alijs dandiẽ securũ fecit. Similiter est
in ꝓposito: qñ dñs dedit btẽ virgini suũ filiũ in vtero vt
mater fieret dei: causam dedit ⁊ securitatẽ ꝙ de ipsa nasce
retur: ⁊ hoĩem redimeret: ⁊ tertia die resurgeret: in celũqʒ
ascenderet ⁊ hoĩes sanctos illic collocaret. ergo sequitur
ꝙ maximũ gaudiũ in vita tota beate ꝟginis fuit gaudiũ
conceptionis. Hec Alber. vbi supra.

Tertio similitudine.

Questio secunda. Capitulũ. ij.

Secunda questio circa quãtitatẽ eiꝰ gaudij oc-
currit talis. Utrum gaudiũ cõceptionis fuerit
maius non solũ gaudijs vie: sed etiam gaudio
assumptiõis benedicte virginis: vel ecõuerso?
Arguere potes ꝙ gaudiũ assumptionis fuerit maius et
omĩbus maximũ gaudijs in vita habitis: q2 in assumptio
ne habuit perfecte gaudiũ fruitiõis diuine benedicta vir-
go: ante aũt nõ. Et illꝺ est maximũ: ergo ⁊c̃. Itẽ gaudiũ
assumptiõis nullã patit secum tristiciã: sed omĩa alia gau
dia p̃missa mixta fuerũt tristicia aliquali. Nam in natiui-
tate etsi virgo gaudebat q2 deũ genuerat: tñ habuit cõ-
mixtã tristiciã cõpassionis ꝓpter christi fletũ et vagitũ:
vt canit ecclesia. Sil'r in resurrectione ⁊ ascẽsione aliqua-
lem tristiciã admixtã eius gaudio habuit: q2 qñqʒ subtra-
hebat filij sui p̃sentia: g̊ gaudiũ assumptiõis fuit maiꝰ oĩ-
bus illis. Itẽ quero Qꝺ hoꝝ sit maius: an esse beatũ: vel
esse matrẽ dei? Et hoc dico sepando alterũ ab altero: cõ-
stat ꝙ maius est esse btm̃: qm̃ hoc ptinet ad donũ ⁊ gau-
diũ patrie: q̃ȝ esse matrem dei sine beatitudine patrie: qꝺ
pertinet ad statũ vie: ergo beata virgo maius accepit do
nũ ⁊ gaudiũ in assumptiõe tanq̃ȝ ꝫm statũ patrie: q̃ȝ in cõ
ceptione vel natiuitate vbi habuit gaudiũ ꝫm statũ vie.
Sed cõtra. Quo dato dat reliquũ ⁊ nõ cõuertit: maiꝰ est
illo sed dato ꝙ sit mr̃ dei: dat btĩtudo fruitiõis saltẽ cau-
salit: q2 q̊cq̊d est maiꝰ maiore: est maiꝰ minore. ij. Topic.
sʒ maiꝰ est esse matrẽ dei: q2 dignꝰ: g̊ hoc maius oĩbꝰ gau
diũ. Ad q̃stionẽ rñdet ꝫm Alber. vbi s̃. ꝙ gaudiũ Dñe in
ꝯceptiõe ⁊ gaudiũ eius in assumptiõe se habẽt vt excedẽ-
tia ⁊ excessa: q2 gaudiũ cõceptionis maius fuit causaliter.
Gaudiũ ꝟo assumptionis maius fuit actualiter. Nam in
ꝯceptiõe maior fuit diuine bonitatis ostẽsio: maioris do
ni collatio: maioris dilectõis exhibitio. Et hec oĩa causa
liter. In assumptione ꝟo maior fuit doni collatio: maior
affectus exaltatio et deificatio: maior cum dilecto cõiun-
ctio. Et hoc actualiter. Et ꝑ hoc patet rñsio ad obiecta:
q2 arguũt ꝙ maius fuerit gaudiũ assumptõnis actualit:
qꝺ verũ est. Attñ causaliter maius fuit gaudiũ cõceptio-
nis: qm̃ ipsa diuina cõceptio fuit ⁊ causa assumptiõis de q̃
securauit ⁊ certã reddidit beatã virginẽ. Et posita illa cã
id est. diuina ꝯceptiõe: ponebat iste effectus. i. assumptio
et glorificatio sue tpe ꝯferenda. Et sic claret respõsio ad
questionẽ. Hec Alber. vbi. s̃. vicʒ ca. ccj.

Secunda q̃stio gaudiũ ꝯceptõis fuerit magꝭ gaudijs assũptionis.

Contraria

Questio tertia: Capitulum. iij.

Tertia questio occurrit. Utrũ vicʒ in hac cõce-
ptione ⁊ filij dei portatiõe in vtero: maiꝰ gau-
dium habuerit de virginitate q̃ȝ de conceptiõe
vel maternitate? ¶ Et põt argui ꝙ in ꝟginita
te plus gaudebat: q2 hec est donũ excellẽtissimũ: per quã
homo fit soror angeloꝝ: vt dicit Hiero. Et ꝑ virginita-
te debet in celesti regno aureola: nõ aũt pro cõceptione
vel maternitate: ergo de virginitate maius gaudium ha
buit. ¶ Sed ad questionẽ breuiter respõdet sicut accipit
ab Alexãdro de Ales ⁊ Alber. mag. Qr indicibilit maiꝰ
gaudiũ habuit benedicta virgo de cõceptiõe ⁊ maternita
te q̃ȝ de virginitate. Et hoc ostendit. ¶ Primo rõne di-
gnitatis: q2 maiorẽ dignitatẽ obtinuit per hoc ꝙ est ma-
ter: q̃ȝ ꝑ hoc ꝙ est virgo: qm̃ per hoc ꝙ est mater habet
ꝙ sit mater dei: regina celi: domina mũdi: ⁊ omniũ ange-

Tertia q̃stio magis gaudium habuerit de ꝟginitate q̃ȝ cõceptione.

loꝛum ac hominū imperatrix. Nimirū eius gaudiū non
terminabaꝛ ad solum cōceptū vel maternitatē: vt in hoc
solo gauderet ꝙ est mater vel ꝙ cōcepit: hoc eñ cōmune
est omniū matrū: sed referebaꝛ ad id cui⁹ est mater: ⁊ quē
cōcepit: q꞉ vicȝ deū ⁊ creatoꝛē oīm: ꝓpter qꝺ summū in
hoc gaudiū habuit. ¶ Secūdo ostendiꝛ rōne charitatis
quia ipsa diligebat filiū suum vtpote deū supꝛa seip̄am: ḡ
magis gaudebat de filio ⁊ in filio q̄ꝫ de seipsa vel in seipsa
Sed virginitas ꝑtinet ad seip̄am: maternitas vl̓ ꝯceptio
ad filiū quē cōcepit ⁊ cuius mater est: ergo magis gaude
bat de maternitate q̄ꝫ de virginitate. ¶ Tertio rōne vti-
litatis: q꞉ eius cōceptio fuit vtilioꝛ q̄ꝫ virginitas: qm̄ ad
omniū hominū salutē ⁊ redemptionē ac angeloꝝ repara
tionē spectabat vt dei mater fieret. Non sic aūt ꝟginitas
nisi ex ꝯseq̄nti: q꞉ vicȝ ad hoc ꝙ sit aliqua mater dei ꝑre-
quirebaꝛ virginitas ⁊ includiꝛ virginitas in dei materni-
tate: qm̄ cōcepit ⁊ peperit virgo: nō aūt ecōuerso: q꞉ mul
te sunt virgines que nō sunt matres dei: ergo maius gau-
dium habuit de maternitate q̄ꝫ de ꝟginitate. ¶ In illud
aūt in cōtrariū r̄ndeꝛ ꝙ q̄ꝫuis ꝟginitas absolute ⁊ seꝑate
maioꝛ sit q̄ꝫ maternitas vel fecunditas: q꞉ virginitati ꝓ-
pter ꝯtinentiā debeꝛ fructus cētesimus ⁊ aureola: nō aūt
fecūditati vl̓ maternitati ꝭm se: et vt cōiter est in hoībus
que non possunt esse matres nisi amittāt virginitatē. Tñ
relatiue. scȝ referādo maternitatē ad eū cuius est mꝛ: q꞉
dei: et ad modū miraculosum quo facta est mater dei: q꞉
spūssancti virtute ⁊ virginitatis gloꝛia ꝑmanente: sic cla-
rum est ꝙ mai⁹ est esse matrē q̄ꝫ virginē. Et gloꝛia talis
maternitatis ac gaudiū ei⁹ excedit oēm aureolā ac gau-
dium ⁊ gl̓iam virginitatis. Ex q̇bus om̄ibus perpende o
deuota aīa quantū fuerit gaudiū in coꝛde ꝟginis: vt me-
rito diceret. Exultauit spūs. Sed in q̊? Utiq꞉ nō in mun-
danis vanitatib⁹: nō in caducis ⁊ transitoꝛijs rebus: non
in auro vel argento in quo auari exultant: sed in deo: in q̊
solo vera est leticia: vere diuitie: veri honoꝛes: ⁊ ꝟba bo-
na. In deo inquā salutari meo: hoc est: in chꝛisto saluato
re qui est Jesus bn̄dictus. Et nos ḡ charissimi exultem⁹
nō in reb⁹ pessimis ⁊ vanis: sed exēplo Marie: in deo no-
stro saluatoꝛe dulci Jesu: in ipso viuamus: in ipso iocūde
mur: in ipso om̄es nostri cogitatus ⁊ affectus dulciter pa-
scanꝛ. O quāta dulcedo coꝛdis O quāta delectatio aīe
est: exultare in dulci Jesu: ꝓ certo ille solus nouit q̇ gusta
uit ⁊ vidit: qm̄ suauis est dn̄s: qm̄ teste Bern̄. Solus exꝑ-
tus nouit credere quid sit Jesum diligere: et in Jesu gau-
dere. Nō nouerūt hoc carnales hoīes: nō mundū diligē-
tes: nō auari: gulosi: vel suꝑbi: viciosi quiq꞉: q꞉ nō inueni-
tur in terra suauiter viuentiū: sicut dicit Job. cap. xxviij.
O si nouissent. O si degustassent: ꝓfecto ab om̄i malicia
et ꝯcupiscentia desisterent: qm̄ teste btō Grego. Gustato
spū desipit om̄is caro. Sed ideo tu pctōꝛ homūcio toto
affectu inheres carni ⁊ mundo: q꞉ putas ibi magnas tibi
esse delectatiōes: cum tñ pena est sano coꝛdi om̄e delecta
bile carni vel mūdo. Sed excutere o aīa parūper de pul-
uere: exꝑgiscere de somno vicioꝝ: ⁊ cōpꝛobabis: qm̄ sicut
dicit Greg. verū est ꝙ maioꝛ est delectatio mētis in chꝛi-
sto q̄ꝫ ventris. Audi ⁊ btm̄ Bern̄. dicentē. Absit inquit ꝙ
hic in spū maioꝛes delectationes nō habeam⁹ q̄ꝫ in quali
bet coꝛpis feditate. Certe bn̄dicta virgo Maria hos spi-
rituales decoꝛes: has delectationes suauissimas senserat
in chꝛisto Jesu amoꝛosissimo: ⁊ idcirco summo iubilo coꝛ
dis pascebaꝛ spūs eius. Propterea eructabat plena iocū
ditate: ⁊ dicebat. Exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo
O felix Maria per illam tuā exultationē te dn̄a deꝑcoꝛ
vt mihi pctōꝛi des exultari ī deo salutari meo: in Jesu be
nedicto: in filio tuo: in fructu vētris tui dulcissimo: Amē.

Ad cōtraria

¶ Articulus. ij. de affectu deuotionis quē quilibet fide-
lis debet habere ad gaudia Marie.

Capitulum. j.

SEcundū mysteriū diciꝛ de-
uote habitudinis: Ubi declarabim⁹ quali affe-
ctu ⁊ deuotiōe debet se habere vnusquisq꞉ fide-
lis ad gaudia benedicte virginis Marie. Sunt q̇ppe gau
dia eius nimis affectuosa deuotis coꝛdibus: ⁊ sedule reco
gitata deuotionē inflāmant: charitatē gignūt: ac vberta
te gratie spiritalis dulcissime pascūt animū. ¶ Circa hoc
aūt tria sunt consideranda.
¶ Primo que sunt gaudia btē virginis sepi⁹ recolēda.
¶ Scdo q̄liter ista gaudia btē virginis sint recogitāda.
¶ Tertio que bona prouenient hominibus per gaudia
virginis sic recoꝛdata.

De gaudijs btē virginis ... narrationi illi[us].

¶ Ad primū vicȝ que sint ista gaudia beatissime ꝟginis
sepius recolēda. Respōdeo: ꝙ licet sint plura ⁊ varia ꝭm
ꝙ deuotoꝛū varietas sueq꞉ deuotionis affectus in vno-
quoq꞉ exposcit: tamē magis pꝛincipalia virginis gaudia
sunt septē que cōmunius a deuotis affectione sedula me-
ditanꝛ ⁊ colunꝛ. ¶ Primū est gaudiū qꝺ habuit in ange-
lica annūciatione ⁊ filij dei conceptione. ¶ Secundū est
gaudiū qꝺ habuit in visitatione: ⁊ eiusdē filij dei in vtero
poꝛtatōe. ¶ Tertiū in chꝛi natiuitate. ¶ Quartū in ma
goꝝ adoꝛatione et diuinitatis sui filij manifestatione: tū
per angelos: tum per stelle apparitionē. ¶ Quintū in re
surrectione. ¶ Sextū in ascensione ⁊ filij ad dextrā pr̄is
sessione. ¶ Septimū in sui assumptiōe in celum. De qui-
bus oībus gaudijs q̄ꝫ multipliter sit in vno quoq꞉ iocun-
data suo loco patebit. Sūt ⁊ alia eius gaudia: puta gau
dium qꝺ habuit in filij inuētione in tēplo: in purificatiōe
in miraculoꝝ chꝛisti operatione: in spūssancti missione: ⁊
de similib⁹. Sed ꝑmissa septē cōmunius a deuotis tanq꞉
pꝛincipalioꝛa solent frequētari ⁊ ceteris obsequijs deuo-
tionis honoꝛari: licet et ista alia a plerisq꞉ soleāt deuoti⁹
meditari. Unde in hoc relinquo vnicuiq꞉ qꝺ sua deuotio
exposcit faciendū. Premissa ꝟo propter simplicioꝛes vo
lui enumerare.

Capitulū. ij.

De modo colendi gaudia btē virginis.

SEcundo considerandū est hic qualiter ista gau
dia virginis sint recogitāda. Pro quo notādū
ꝙ quicūq꞉ vult deuotius ista benedicte ꝟginis
gaudia recogitare ac specialē gr̄am apud vir-
ginē ꝑ hoc acq̇rere: ꝑcipue q̄ttuoꝛ modis debet se in ista
gaudioꝝ recogitatiōe exercere. ¶ Primo attente medi-
tando: qm̄ coꝛdis euagatio si admittatur impedit deuo-
tionē: vt manifesta docet exꝑientia. Idcirco dicit sctūs
Tho. ij. ij. q. lxxxiij. ꝙ qui vult vt in oꝛōne vel cogitatiōe
diuina mens eius reficiaꝛ dulcoꝛe deuotōis: debet habe-
re attentionē. Et Bonauen̄. pont exemplū li. de infoꝛma
tione nouitioꝝ dicēs: ꝙ sicut arboꝛ q̄ dimittiꝛ in latū ra-
mos extēdere nō crescit in altū: sed rami sunt ꝑscindendi
vt in altū arboꝛ exurgat. Ita euagatio mētis ꝑ latū mū-
dum ⁊ eius negocia impedit ne exurgat anim⁹ ad suꝑna.
Hinc Ps̄. dicit. In meditatiōe mea. scȝ attenda exarde-
scit ignis vicȝ deuotōis. ¶ Secūdo debet se hō in hac re-
cogitatiōe exercere gr̄as deo agēdo: debet eñ mens de-
uota gr̄as agere ꝓ bn̄ficijs ꝑ btām virginē impēsis ipsi
deo: vt sic deus pꝛouoceꝛ ad maioꝛa donāda: sicut docet
btūs Bern̄. et Greg. Qui vult inquit esse dignus dandis
grates agat de datis. Et hoc maxime placet btē ꝟgini vt
hō de ipsa ꝟgine Maria ei ꝓ se gr̄as agat deo in bn̄ficijs
per eā acceptis: et gaudijs ipsi scȝ Marie ac nobis cumu-
latis: ꝓpterea ⁊ ipsa gr̄as egit dī. Magnificat aīa mea
dn̄m: vt exemplū nobis daret gr̄as agendi deo de benefi
cijs q̇bus eam ⁊ totū genus humanū letificauit. ¶ Ter-
tio debemus gaudia ꝟginis recogitare intime cōgratu-
lando. Debemus quippe cōgratulari benedicte ꝟgini in
eius gaudijs: vñ eccl̓ia canit in eius ꝑsona inuitando ad
id et dicit. Cōgratulamini mihi qui diligitis dn̄m: q꞉ cum
essem paruula placui altissimo: et de meis viscerib⁹ genui
deū ⁊ hominē. Profecto maxime debemus beate virgini
congaudere: q꞉ oīa eius gaudia ad nostrā ꝑtinent maxi-
mā vtilitatē. Et hac nimirū cōgratulatiōe coꝛdis nostri
transfoꝛmamur in coꝛ ⁊ amoꝛē benedicte virginis: ⁊ mira
deuotione suauitatis infundemur vt sentiamus que ipsa
in his gaudijs sentiebat: vt claret experimēto. Unde Hu
go de arra spōse dicit. Scio aīa mea q꞉ amoꝛ est vita tua:
et ipsa vi amoꝛis in eius quē diligis similitudinē transfoꝛ
maris. Hec ille. ¶ Quarto debemus recogitare gaudia
virginis certa oꝛatiōe obsequēdo ⁊ honoꝛādo: vt saltem
vnū Aue Maria ad minus dicamus ad singula eius gau
dia: aut aliquā deuotā oꝛationē: collaudationē: aut bene
dictionem. Unde Sapien̄. vj. Cogitare de illa sensus est
cōsummatus: ⁊ qui vigilauerit. scȝ in oꝛatione ꝓpter illā

cito erit securus. Hec ibi. Itē Eccl. xxxix. Cōfitemini illi
in voce labiorū vestroꝝ ꝛc. Hinc Beda dicit. Exoranda
est clementia saluatoris iugiter vt beate matris eius me-
moriā congruis officijs nos digne faciat venerari. Hoc
etiā ecclia petit in orōne ad primā virginis benedicte di.
Deus qui aulam virginalem in qua habitares eligere di-
gnatus es: da quesum⁹ vt sua nos intercess. mu. iocundos
facias sue interesse cōmemoratiōi. Qui itaq₃ p̄missis mo-
dis gaudia beate virginis recolit: profecto gratie ei⁹ cō-
solatione nō carebit: nisi aliunde assit impedimentū.

Capitulum. iij.

De fructib⁹ et vtilitatib⁹ recolentium gaudia virginis Marie.

Tertio in hoc articulo videndū restat que bona
prouenīant hominib⁹ per ipsa gaudia virginis
sic meditata ꝛ recordata. Ubi aduertendū ꝙ si-
cut ex multis reuelationib⁹ ꝛ miraculis collige-
re possumus: plurima bona acquirunt et acquirē possunt
Primū
deuoti per istoꝝ gaudioꝝ recordationē: sicut et a pleris
acquisita meritis beate virginis comperiunt. ¶ Primū
bonū est gratie specialis impetratio. Nam sicut attestati
sunt sancti fratres socij vicȝ sancti Bernardini de Senis
ordinis Minoꝝ: dum ip̄e vicȝ Bernardinus viueret ore-
tenus dicebat ꝙ omnē grām quā haberet vel habuisset:
per deuotam recordationem gaudiorum beate virginis
Secundū
pro quibus singulis diebus solitus erat perorare: coro-
nam virginis acquisiuisset ꝛ obtinuisset. ¶ Secundū bo-
num qđ prouenit est deuotiōis inflāmatio: vt certa do-
cet experientia ꝛ iam supra tactū est. Referebat mihi qui
dam frater ordinis Minorū laudabilis vtiq₃ vite: ꝙ ipse
singulis diebus certo numero diceret Aue maria: recor-
dando virginis gaudia: ꝛ ꝙ quādocūq₃ hoc faceret mira
Tertiū
biliter inflāmaret: ꝛ ineffabili dulcore deuotiōis igniret.
¶ Tertiu bonū est in morte protectio ꝛ letificatio. Con-
gruū eñ et dignum est vt qui in p̄senti gaudia nūciat vir-
gini: in tp̄e angustie mortis et in futuro letificet: effectus
particeps gaudioꝝ eius: vt dicit beat⁹ Ans. li. miraculo
Miraculum
rū. ca. xxij. ad id referēdo tale miraculū. Nā quidā cleri-
cus deuotus Marie quotidie contra dolorē quinq₃ vul-
nerū christi sic Mariā cōsolabat dicens. Gaude dei geni-
trix virgo immaculata. Gaude que ab angelo gaudiū su-
scepisti. gaude que genuisti eterni luminis claritatē. gau-
de mater. gaude sancta dei genitrix virgo: tu sola mater
innupta: te laudat factura genitrix lucis sis ꝑ nobis que-
sumus perpetua interuentrix ad dñm Jesum christū. Et
hec antiphona freq̄ntat in scholis. Cūq₃ lāguore corre-
ptus ad extremū venisset: cepit nimio pauore turbari et
anxiari. Cui apparuit sancta Maria virgo: dixitq₃ ei. Cur
tanto timore trepidas qui totiēs mihi gaudiū nūciasti?
ne paueas qm̄ nil mali patieris: sed gaudioꝝ meoꝝ que se
pius p̄cinebas particeps eris. Audiēs hec ille putauit se
sanitati restitutum. Et dum se cum leticia erigere vellet:
anima eius egressa est e corpe: ꝛ in celestia gaudia euola-
uit. Ergo p̄sandū est quanta deuotione debeat revereri
Quartū
beata virga que sibi seruiētibus non desinit auxiliari. hec
Ansel. ¶ Quartū bonū petitionū exauditio. Nō eñ du
biū quin beata virgo pro suis deuotis intercedat apud fi
lium: cui non est fas negare quicq̄d petierit. Unde Bern.
libro de laude virginis. Data est tibi potestas o Maria
in celo ꝛ in terra: vt quicquid volueris valeas impetrare
Hinc cōmunis opinio fert in regno Hungarie esse ꝙ q̄s
quis ad memoriā gaudiorū beate virginis ꝛ p̄cipue eius
gaudij qđ habuit in cōceptione ꝛ portatione in festo an-
nunciationis eiusdē virginis aut reliq̄s festiuitatib⁹ eius
mille Aue Maria cōpleuerit: quicq̄d petierit impetrabit:
sed hoc verū esse putes nō necessario: ꝛ cum hoc obserua-
tis ꝯditionib⁹ que requirunt ad hoc ꝙ oratio exaudiat
vt scȝ petatur id qđ est ad salutē: ꝛ hoc ꝑ se pie et humili-
ter ac ꝑseuerāter ꝛ fideliter. Ad premissa ꝯfirmanda facit
etiam miraculū qđ arti. iij. huius partis subscribet. Hoc
solum ad p̄sens admoneo: hoc exhortor vt oīes ad bea
tam virginē ꝛ eius gaudioꝝ recordationē habeamus de-
uotionē: oīes ad eam fugiamus: et ei pio affectu deserui
re studeamus: procerto scientes quia ipsa mater miseri-
cordie: ipsa mater gratie: ipsa mater pietatis adest: ꝛ pre-
sto est auxiliū impendere oībus inuocantib⁹ eam in ve
ritate. Hoc est qđ deuotissimus Bern. dicit. Sileat inq̄t
miscđiam tuā o felicissima dña quicūq₃ in suis necessitati-
bus te meminit inuocatā auxiliū sibi defuisse.

¶ Articulus tertius de multiplici gaudio beate virginis
in visitatione Elizabeth.

De duodecī gaudijs beate v̄gis Marie in visitatione Elizabeth.

Tertium mysteriū principale
declarandū de gaudijs btē virginis dicit mul-
titudinis. Nam in hac visitatione sacratissima
habuit primo beatissima gaudia multiplicia: ex quib⁹ etsi
aliqua superius cum ageret de gaudijs conceptionis sue
tacta sint: hic tamē ponunt ipsa eius gaudia aliter q̄₃ ibi
distincta ꝛ ea sola que mag̃ ꝓprie huic materie cōgruere
vident ꝛ ad eius visitationē pertinere noscunt. ¶ Notā-
dum aūt ꝙ ad numerū. xij. stellarū in corona beate virgi
nis describunt hic. xij. eius gaudia q̄ habuit in hac sacra
visitatione: ꝛ quibus ipsa gloriosa extitit. Quarū prima
quattuor accipiunt ex parte filij quē in vtero baiulabat.
Alia quattuor ex parte sui. i. virginis quā ad visitandū
accedebat. Deniq₃ residua quattuor ex parte coꝝ quos
visitabat: ꝛ sic ordinat in trib⁹ quaternarijs. Primū gau
dium beate virginis est gandium diuine inhabitationis.
multū eñ gaudebat ꝙ deus in eius anima et vtero habi-
tabat. Quis eñ nō gaudeat cum deū inhabitantē habe-
at: qm̄ vt dicit Ambro. sup Lu. Qui christū interno susci
pit hospicio: maximis pascit exuberātiū suauitatū ꝛ gau-
dioꝝ delectationib⁹. Si dicas. Deus habitat in oībus
Questio
quid ergo magnū est in virgine habitasse. Rñdet ſm do-
cto. sup. j. di. xxxvij. ꝛ sup. iij. ꝙ deus vniuersaliter ꝛ ꝑ na-
turā est in oībus rebus etiā in peccatorib⁹ hoībus: nisi
eñ deus cōseruaret oīa in nihilum redigerent: vt dicit
Grego. in moral. Specialius aūt ꝑ grām in anima fideli
et sancta ſm plus ꝛ minus deus dicit habitare ꝓ capaci-
tate grē. Sed in Maria singularissime: qꝛ non solum per
grām: sed insuꝑ etiā corpus assumendo. ¶ Circa hāc in-
habitationē cor Marie cōsiderabat tria que maxime eā
gaudere faciebāt. ¶ Primo quidē pensabat ꝙ illum qui
maior est celo cōtinebat in vtero ꝛ anio. Quis est maior
celo? ꝓfecto ille de q̄ Salomon ait. ij. Reg. viij. Celum ꝛ
celi celorū te de⁹ capere nō possunt. Et qꝛ tāmagnū deū
in se cōtinebat: idcirco ipsa celo compat per Ps̄. dicentē.
Dñs in celo. i. in Maria parauit sedem suā. i. humanitatē
in qua quieuit. Ipsa equidē btā virgo non imerito celū
dicit: qꝛ celū nominat a celādo: qm̄ ibi a nobis est celata
diuinitatis gloria ꝛ beatitudo: sic in vtero beate virginis
nouē mēsibus occultata ꝛ celata est diuinitas christi qua
oīes sancti ꝛ beati ꝑfruunt in celo. Subdit quoq₃ in au-
ctoritate p̄missa: ꝛ regnū ipsius oībus dñabit. Regnū di-
uinitatis est btā virgo que suꝑ oīes dñium accepit: ꝛ in
qua solus deus regnauit. ¶ Secūdo de hac habitatione
gaudebat virgo: qꝛ eius cor cōsiderabat et intime pensa-
bat ꝙ deus in suo vtero manēs eadē que in celesti gloria
faciebat: vicȝ ꝙ filius dei a deo patre ꝛ spūssanctus a pr̄e
simul et filio ꝓducebat: qm̄ sicut sol vbicūq₃ sit nō desistit
suū lumen gignere ꝛ radiū diffundere: ita deus nec in vte-
ro virginis destitit filiū quē ab eterno genuit gignere et
spm̄sanctū spirare. ¶ Tertio de hoc gaudebat: qꝛ cogita
bat et pensabat ꝙ iste est deus in suo vtero manēs ꝑ quē
totus mūdus creatus est ꝛ cōseruaret: ꝛ per quē etiā oēs
angeli glorificarent ac gauderēt eius essentiā intuendo:
sicut de hoc s̄. patuit li. j. pte. vij. ar. ij. ca. ij. ¶ Secundū
Scđm gaudium.
gaudiū habuit btā virgo: vicȝ gaudiū suauissime porta-
tionis: qꝛ sentiebat se non grauari in eo ꝙ corpus christi
portaret: sed potius mira spūssancti dulcedine recreari.
Hoc est qđ dicit Bern. ꝙ btā virgo sicut fuit sine corru-
ptione fecunda: ita sine oīi grauamie grauida: ꝛ sine do
lore puerpera. In huius signū euāgelista de ea notāter
dicit: ꝙ abijt in mōtana cum festinatione: quia nescit tar-
da molimina spiritussanti grā: vt ait Ambro. sup hec ver
ba Luce predicta. ¶ Sed querit. Quō btā Maria mox
Questio
post conceptū fuerit ausa festināter ambulare in mōtana
via tamlonga: cum ꝓtunc periculū magnū sit aborsus:
quādo scȝ mulier nouiter concepit. Respōdet Alber. sup
presens euangeliū: ꝙ sciuit fructū conceptū diuina nō hu
mana virtutute firmatū. Illis eñ que humanitus conci-
piunt: duo tempora mouendi interdicuntur a medicis.

¶ Primo scʒ post cõceptionẽ statim: quia tunc ꝯceptus mollis est et faciliter mobilis et a matre solubilis. ¶ Secundo post quintũ mensem vel sextum: quãdo grauitate sua ꝯceptus se abrũpit: sed Maria diuinitus ꝯcepit: ꝙ ⁊c̃.

Tertiũ gaudium.

¶ Tertio habuit gaudiũ diuine visionis fruitiue: quã mira suauitas ⁊ diuine p̃sentie delectatio ac fruitio continue in eius anima crescebat ⁊ augebat̃ pro hac dei inhabitatione. Cumulatius em̃ indicibiliter magis ꝙ̃ ante accipiebat sentimenta diuinarũ immissionũ ⁊ diuine consolationis ac familiaritatꝭ sepissimeꝙ visionis ipsi⁹ dei.

Questio.

¶ Sed querit̃ An aliquãdo ipsa rapta fuerit ad visionẽ dei facialem ⁊ clarã: vt vident beati in patria. Respõdet Linconien̄. li. iiij. angelice hierarchie, ca. vj. ꝙ sic. Nec inq̃t hesitandũ extimo quin ei beatissime contigerit in hac vita pluries manifesta et non per enignata seu figuras diuine essentie visio. Hec ille. Et hoc excellentissime sup om̃es viatorũ reuelatiões: ⁊ sepius potissime pro hac dei inhabitatione in eius vtero et anima credendũ est. Ratio: qꝛ Moysi concessum est videre diuinam essentiã: atꝙ etiam Paulo rapto in tertiũ celum ꝭm Augusti. ergo a fortiori multo excellentius Marie: quia vt ait Damasce. ipsa a nullo illustriũ vincit̃. Etsi obijcitur. Non videbit me homo ⁊ viuet: vt dicit dñs Exo. xxxiij. Respõdet Linconien̄. vbi s. In momento huius visionis quo videt nõ viuet homo: quia nõ pregrauatus mole carnis: nec prepeditus ab actu summe potẽtie humane nature: qđ importat in se hoc nomen homo cõmuniter dictũ sed magis viuit sup hominẽ. Hec ille. Nam tũc oportet funditus mori ⁊ abstrahi a sensibus humanis: ꝭm Grego.

Quartum gaudium.

¶ Quartũ gaudiũ habuit splendide illustrationis: quia mirũ lumen diuinũ sentiebat irradiare ⁊ splẽdescere. Primo quidẽ in anima sua illustrabat̃ ad sciendũ secreta etiã diuina ⁊ oẽs artes ⁊ scientias mundi atꝙ ꝓphetandi futura. Unde ꝓphetauit di. Ecce em̃ ex hoc beatã me dicent om̃es generationes. Secũdo etiã in corpore: quia mira radiositate diuinã presentiã declarãte eius facies illustrata fulgebat. Si em̃ Moyses ex diuino cõsortio ⁊ familiarite tanta claritate resplendebat vt nõ possent in eius vultũ intendere filij israel ꝓpter claritatẽ vultus eius: vnde cornuta videbatur eius facies: et ꝓpterea velamen ponebat sup faciẽ eius cum ad filios israel egrederet̃: vt dicit scriptura: quãto magis ex diuinitatis p̃sentia in vtero virginis refulgebat eius facies: ⁊ pie credo ꝙ adeo radiabat ꝙ in eã aspicere non possunt homines propter claritatẽ vultus eius: filio eius in vtero manẽte. Hoc etiã Bern̄. dicere videt̃: quia ꝓpter ipam radiositatẽ faciei eius Joseph spõsus eius respicere nõ audebat in eius faciẽ. Unde Glo. super illud Matth. j. Accepit Joseph cõiugem suã ⁊ nõ cognoscebat eã donec peperit di. sic. Joseph Mariã facie ad faciẽ videre nõ poterat quã spũssanctus a conceptione plenius impleuerat: ⁊ ideo nõ agnoscebat faciem eius quã desponsauerat donec ei⁹ vterus euacuaret̃. Hec glo. Gaudebat igitur virgo dum se tã miro lumine diuino tã in anima ꝙ̃ in corpore circũfundi sentiebat miro dulcore spũsancto superinfuso. Hec p̃dicta quattuor gaudia habuit ꝟgo que accipiunt̃ ex parte filij sui.

Quitũ gaudium.

¶ Quintũ in ordine gaudium habuit: vicʒ gaudiũ virginitatis. Gaudebat quidem ⁊ miro modo letabat̃: quia cernebat in se impletum illud Esa. vaticiniũ ca. vij. Ecce virgo concipiet et pariet filiũ ⁊ vocabit̃ ⁊c̃.

Sextũ gaudium.

¶ Sextũ gaudiũ sanctitatis: qꝛ vicʒ sic sanctificabat̃ ex filij dei inhabitatiõe vt totaliter ad diuina dedicat̃. Nam vt dicit Pe. aureol. in suo cõpen. li. iiij. beata virgo quãdo filium dei concepit fuit sic sanctificata vt oĩno fomes in ea extingueret̃: et in bono esset confirmata vt nunꝙ̃ posset peccare. Cum aũt filius dei in vtero nouem mensibus habitaret: ista sanctificatio fuit aucta intantũ ꝙ solis diuinis ipsa virgo esset dedicata: adeo ꝙ etiã licitis vsibus matrimonialib⁹ eam aptare esset impossibile: qꝛ tunc nõ solũ mens sed etiã corpus luce diuinitatis resplenduit. Hec ille. Merito igitur de ea Ps̃. ait. Sanctificauit tabernaculũ suũ altissimus. Tripliciter autẽ de hac sanctificatione btã virgo gaudebat. Primo qꝛ noscebat se gratie plenitudine esse ꝯsummatã et donis spiritussancti repletã excellentiori modo super omnẽ creaturã: iuxta illud angeli dictum. Spiritussctũs superueniet in te. id est. supra ꝙ̃ ad aliam creaturã veniet in te. Secundo gaudebat quia in bono et in gr̃a cõfirmatam se esse sciebat: vt dicit Richar. de sancto vict. in expositione. Ecce virgo conci. li. iij. et Bern̄. in ep̃la ad lugdunen̄. Non em̃ habuit potentiã peccãdi post istam sanctificationẽ secundã. scʒ cum filiũ ꝯcepit vt dicunt Bonauen̄. et Richar. de media villa sup. iij. di. iij. et Tho. pte. iij. q. xxv. et Alexã. de Ales. iij. pte. q. lxxxviij. ¶ Tertio gaudebat de hac sanctitate qꝛ de perseuerantia ⁊ finali stabilitate certificata erat diuina inspiratione vel reuelatione aut alio modo congruenti. Si em̃ apostoli fuerũt certificati de permãsione spũssancti in eis in eternũ. Joã. xiiij. et Paulus de inseparatione a charitate christi Rom̃. viij. multo magis Maria: qꝛ vt dicit Bern̄. Priuilegia gr̃arũ alijs concessa: de Maria negari non debent sed concedi.

Septimũ

¶ Septimũ principale gaudiũ habuit maternitatis: qđ expressit Elizabeth cum eã matrẽ dñi vocauit di. Unde mihi hoc vt veniat mater dñi mei ad me? quo nil maius dici potest ad virginis honorem. O quantũ hoc gaudiũ erat in corde virginis cum aduertebat ꝙ ipsa esset deo super oẽs acceptissima ⁊ dilectissima adeo ꝙ ipsa sola esset electa ꝙ fieret mater illius filij cuius deus pater est. Mirabile ꝙ vni puelle tantũ dignitatis priuilegiũ est cõcessum. Unde Bern̄. (vt allegat̃ in li. qui dicit̃ Speculũ marie) dicit. Ista est vere virginalis gl'ia singularis ⁊ excellens prerogatiua Marie ꝙ filiũ vnicũ eundẽꝙ cum deo patre meruit habere cõem. Hec ille.

Octauũ

¶ Octauũ gaudiũ priuilegiate dignitatꝭ: quoniã de⁹ eã multis excellẽtissimis priuilegijs ac dignitatib⁹ sublimauit: vt munus gr̃e et glorie pre om̃ibus creaturis puris obtineret. Un̄ pensa quãtũ gaudebat cor virgineũ. ¶ Primo quidẽ de priuilegio excellentissime puritatis q̃ tantũ prefulgebat ꝙ maior sub deo puritas sua puritate intelligi nequibat: vt dicit Ans. li. de cõceptu virginali. ¶ Secũdo gaudebat de priuilegio diuine familiaritatis: qꝛ sup omnẽ creaturã deo familiarissima fuit: nunꝙ̃ em̃ creature concessum est nec concedet̃ talis diuina familiaritas que est ei cõcessa: vicʒ ꝙ deũ nouẽ mensibus in vtero portauit: deũ vbere de celo pleno lactauit quẽ de ꝓprio ⁊ puro sanguie cõcepit: deum in amplexib⁹ ⁊ osculis familiarissime tractauit: et dulciter educauit puerũ: deũ quidẽ subditũ habuit: vt dicit̃ Luc. ij. Unde Augusti. vt allegat̃ in libro qui dicit̃ Speculũ Marie: dicit. Nec mirũ o Maria si tibi congaudere dignet̃ deus regnans in celis quẽ paruulũ ex te natum hominẽ totiens osculata es in terris. Tertio pensa quantũ gaudebat de priuilegio ineffabis dignitatis. scʒ ꝙ esset genitrix ⁊ mater om̃ipotẽtis dei: regina celi: dña angelorꝝ ⁊ hominũ ac totius mundi: super om̃es creaturas gr̃a: meritis: ⁊ gloria exaltata: ⁊ sic de alijs eius priuilegijs: de quibus alibi latius agetur. Hec quattuor eius gaudia accipiunt̃ ex parte virginis.

Nonũ

¶ Nonũ gaudiũ spiritualis influentie: quia tanta gr̃a videbat se abundare ꝙ eius gratia redundabat et influebat copiose etiã ad eos quos visitabat. id est. ad Joannẽ et Elizabeth: cũ et ipsi ad eius vocem salutãtionis repleti sunt spiritusancto: vt patet Lu. ij. ca. Sancti quidẽ maxime de gratia dei gaudent: quia gratia est excellẽtissimũ donũ dei: vt dicit Augusti. Quantũ ergo Maria gaudebat cum tã vberẽ gratiam dei in se sentiebat vt etiam in alios redundaret. Et certe ꝭm Hierony. per eius gr̃am largo spũssancti imbre perfusa est om̃is creatura. Hoc est quod Ps̃. ꝓphetauit di. Diffusa est gratia in labijs tuis: propterea benedixit te de⁹ in eternum.

Decimũ.

¶ Decimũ gaudiũ mirabilis efficacie: quia videbat tantã sibi adesse diuine virtutis efficaciam: vt ad eius vocem tot et tã inaudita sequerent̃ miracula q̃ a deo fiebant. Nimirũ primo ad eius vocẽ quinꝙ dictionum: cum ait. Fiat mihi ꝭm verbum tuũ: tam inextimabile miraculũ factum est ꝙ deus factus est homo: et verbũ factũ est caro ⁊ habitauit in nobis Joan. j. Item ad vnicam vocem salutationis sue factũ est secundo magnũ miraculũ: quia statim Elizabeth ⁊ eius filius repleti sunt spiritusancto. Deniꝙ tertio aduerte: qꝛ ad vocem eius plurima miracula facta sunt in Joanne. Et quidẽ Primo qꝛ statim fuit ab originali mũdatus. Secũdo qꝛ fuit spiritusancto repletus: atꝙ fuit statim sanctificatus. Tertio qꝛ.

fuit confirmatus in gratia vt nunq̄ʒ mortaliter peccaret.
Quarto qꝛ fuit cognitiōe ꝓphetica illustratus: cum tam
abscōditū mysteriū diuinitatis Jesu certissime cognouit
existens in vtero. Quinto qꝛ fuit rōne virili ⁊ sensuū acce
lerat⁹ adhuc ī vtero: vt dic̄ Aug. et Hiero. Sexto qꝛ fuit
exhilarat⁹: exultauit eñ in gaudio infans ī vtero. Septi
mo qꝛ regē chꝛistū veneratus est in eius aduētu gaudio
declarādo. O quantū igitur btā virgo gaudebat cū tan
ta miracula ad eius vocē vnicā fieri cernebat in hac visi

Undecimū

tatione. ¶ Undecimū gaudiū singularis bn̄dictiōis sup
ne et beatifice: qꝛ aduertebat quō spūsctūs eā tam p an
gelū q̄ʒ per Elizabeth bn̄dictā sup oēs ꝓnuuciabat di.
Benedicta tu in muli. ⁊c̄. Et iterū Beata q̄ credidisti qm̄
ꝑficientur in te ⁊c̄. Aug. in s̄mo. de natiuita. Maledictio
Eue in benedictionē mutat̄ Marie. Item Ambꝛo. in ho
mel. hui⁹ festi dicit. Sicut pctm̄ a mulierib⁹ cepit: ita bo
na scʒ diuine bn̄dictiōis a mulierib⁹ inchoant̄. i. a Maria
et Elizabeth p̄dicēdo. Itē Sixtus papa in sermo. huius
festi dicit sic. Eadē voce Maria ab Elizabeth atq̄ʒ ab an
gelo benedicta dꝛ. vt angelis ⁊ hoibus simul veneranda

Duodecimū

monstraret̄: qꝛ scʒ vtriusq̄ʒ benedictionē attulit. ¶ Duo
decimū in hac visitatione gabuit virgo gaudiū fructuosi
tatis saluifice: qꝛ vicʒ ⁊ ipsis q̄s visitabat ⁊ sibimet ⁊ oib⁹
hoibus mūdi electis salut̄ fructū poꝛtabat chꝛm̄ Jesum
in sacro vtero. Gaudebat igit̄ virgo qꝛ sciebat ꝙ per fru
ctum vteri sui quē baiulabat infernus euacuaret̄: hō redi
meret̄: angelicus choꝛus restauraret̄ ⁊ oñis creatura re
nouaret̄. Gaudebat qꝛ talem ⁊ tantū fructū habere ipsa
meruerat quo oēs sanci ⁊ angeli fruerent̄. Hunc fructū
saluificū agnouit Elizabeth ⁊ ideo exclamauit et ait. Be

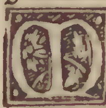
Questio virgo maria rōnabiliter relicto sponso suo visitauit Elizabeth.

nedict⁹ fructus ventris tui. Pꝛoinde iuxta p̄missa q̄stio
apud theologos vertit̄ vtilis. Utrū scʒ btā virgo rōna
biliter id fecerit vt spōso suo relicto. i. Joseph ad cogna
tā visitandā ⁊ eidē seruiendū accesserit. Et cōcoꝛditer re
spondetur s̄m sentētias doctoꝝ ꝙ sic: pluribus rōnibus.
¶ Pꝛimo rōne diuine acceptabilitatis. Hoc eñ fecit nō
vagandi ⁊ discurrendi ꝓpꝛio placito: sed diuine accepta
bilitatis desiderio: qꝛ spūsancto illustrata sciebat summe
placitū foꝛe deo vt ꝓpinqua. scʒ Elizabeth visitata Joā
nes sctificaret̄ q̇ futurus erat p̄cursoꝛ chꝛisti: sicut patuit
ex p̄missis. ¶ Secūdo rōne exercitāde virtuositatis: qꝛ
sciebat virgo suā visitationē fieri ad exercitationē virtu
tū ꝑmaximarū ⁊ ꝑ ꝯsequēs ad merita ⁊ p̄mia ꝯsequenda
maxia: nō solū sup hoies: sed etiā sup āgelos. Tū ꝓ exer
citio summe charitatis: quia vt dicit Petrus Rauen̄. Est
inquit ⁊ in angelis charitas q̄ supenituit in Maria dū ꝓ
gredit̄ in montana. Tum ꝓ exercitio humilitat̄ q̄ se dn̄a
mundi humilē ancillā Elizabeth exhibuit. Nunq̄ʒ tanta
charitas vel tāta humilitas in āgelis est repta in scriptu
ris exhibita foꝛe pꝛegnātibus. ¶ Tertia rō q̇ ad nos. scʒ
vtilitatis: qꝛ sciebat v̄go istā visitationē ꝓficere toti mū
do ꝓ salutis efficacia: vt patebit et p̄cipue edocet̄ ex hoc
ꝙ summus ꝓphetarū ⁊ sctōꝝ quo maioꝛ nō fuit inter na
tos mulierū vicʒ Joānes grām ⁊ sctitatē habere nō po
tuit nisi Maria aduenisset et salutasset: quāto magis nul
lus alioꝝ hoim̄ grām habere poterit nisi per Mariā: vt
ait Bern̄. O igit̄ supbenedicta Maria: quis pensare pote
rit tua ꝓ his gaudia. Oēs ḡ charissimi fusis lachꝛymis
imploꝛemus Marie suffragia: vt cū ea ꝑfruamur eterna

Miraculum

leticia. Ad id de gaudijs Marie ꝓmulgāte btō Capistra
no miraculū refert̄: ꝙ vicʒ quidā clericus ob deuotionē
beate virginis cū adhuc esset secularis solitus erat sertū
de floꝛibus vel rosis colligare ⁊ imāginē btē v̄ginis cum
ipso serto decoꝛare: factū est virgine bn̄dicta fauēte ꝙ re
ligionē intrauit ⁊ seculo renūciauit: vbi cum ꝑ aliq̄ꝺ tp̄s
permāsisset cepit anxius esse ꝙ sue deuotiōi satisfacere nō
posset: in eo vicʒ ꝙ nequiret floꝛes colligere in religione
et imaginē virginis adoꝛnare cum serto sicut solitus erat
facere in seculo. Un̄ ꝓposuit se de religione ob hanc solā
causam exiturum. Quadā ergo die cum nimis auxiaret̄
coꝛ eius: in oꝛōne posito apparuit btā virgo di. Fili noli
anxius esse nec ꝺ religione exire: docebo ego te quomo
do deuotioni tue melius hic satisfacere valeas ꝓ serto vł
coꝛona q̄ʒ mihi in seculo de floꝛibus faciebas. Nunc fac
mihi singulis dieb⁹ coꝛonā spiritualē hoc modo. Pꝛimo
ob memoꝛiā gaudij mei q̄ꝺ habui cum filium meū conce
pi, dic vnum Pater noster: deo gr̄as agendo de beneficio
mihi pꝛestito: ⁊ subiungas decem Aue Maria. Secundo
ob memoꝛiā gaudij q̄ꝺ habui filium in vtero poꝛtādo et
in visitatione Elizabeth ꝯsil̄r facies. Tertio ob memo
riā gaudij tꝑe natiuitat̄ filij mei ꝯsil̄r facies. Quarto q̇ʒ
ob memoꝛiā gaudij q̄ꝺ habui cum tres magi filium meū
deum agnoscentes adoꝛauerūt: cōsimiliter. Quinto ob
memoꝛiā gaudij q̄ꝺ habui cum filium in templo repperi
et postea descendit ⁊ erat mihi in oībus subditus ⁊ dul
cissime ꝯuersatus cōsimiliter. Sexto ob memoꝛiā gaudij
q̄ꝺ habui quādo filius meus resurrexit: consimiliter. Se
ptimo ob memoꝛiā gaudij q̄ꝺ habui cuʒ in celum assum
pta sum dices pꝛimo vnum Pater noster: ⁊ subiūges tria
Aue Maria: ⁊ sic in toto erūt septē Pater noster: et. lxiij.
Aue Maria. hoc faciēs singulis diebus acceptioꝛē mihi
facies coronā ⁊ tibi magis meritoꝛiā: hec dicens euanuit
Iste numerus consonat numero annoꝝ vite beate virgi
nis quibus vixit in mūdo isto s̄m aliquos. Ille igitur re
manens in religione sedule deuotiōe cepit quotidie hoc
ꝑficere. Accidit aūt q̄dā vice post factā cōfessionē vt iter
ageret per quandā siluā cum fratre socio: et sic in itinere
dictam coꝛonam oꝛaret: secus viam latitantes erant la
trones exploꝛantes per viam transeuntes. Qui cum vi
derent istos fratres videbat̄ eis ꝙ vna pulcherrima vir
go astaret fratri oꝛanti dictam coꝛonā: ⁊ ad singulā salu
tationē eius vnā rosam pulchꝛā colligens alligaret cum
aureo filo ad circulare lignū q̄ꝺ manu videbatur tenere
quasi faceret quoddā sertum. Cunq̄ʒ completa oꝛatione
irruissent latrones sup fratres ⁊ eos capientes quererēt
et dicerent: vbi est ista puella que vobiscū nunc erat quo
fecistis eam? Illi negabāt dicentes ꝙ nunq̄ʒ vellent mu
lierem vel feminā aliq̄ʒ in societate habere: qꝛ vouissent
castitatē: ⁊ consoꝛtia mulierū tenerent̄ ex regula fugere.
Isti ecōtrario asserebāt vidisse cum eis puellā pulcherri
mā vnde traxerūt eos deuia ad partes vt eos affligerēt
et confiterent̄ quo istā puellā fecissent. Suspirāt fratres
ad chꝛistū ⁊ btām virginē. Et ecce apparuit btā virgo in
aere cum multitudine angeloꝝ ferens in capite suo sertū
roseum ⁊ dicens ad latrones. O vilissimi ⁊ iniqui hoies
cur audet̄ meis famulis nocere? Preterriti illi ⁊ stupe fa
cti audierunt virginem benedictā quasi gloꝛiādo dicere
ad angelos. Ecce quali coꝛona decoꝛaut me iste frater: ⁊
euanuit. Sicq̄ʒ factū est ꝙ latrones audientes fratrē refe
rentē de pꝛedicta oꝛōne quā beate virgini ꝑoꝛauerat ad
lumen veritatis redeunt: veniam postulant et mundo re
nunciātes religionem ingrediunt̄: fratres quoq̄ʒ ⁊ oēs
isti quoad vixerunt coꝛonā btē virginis sedula deuotiōe
oꝛauerūt quotidie. Deniq̄ʒ fert̄ amplius ꝙ cū ista oꝛatio
in vsum plurimoꝝ venisset: sanctus Bernardinus de Se
nis oꝛdinis minoꝝ de obseruātia quotidie eam ob deuo
tionē virginis peroꝛabat. Cui die quadā oꝛanti ipam co
ronā: apparuit btā virgo di. O mi deuote famule multū
mihi complacuit in tua deuotione. Ecce quia me hac co
rona quotidie es honoꝛatus: impetraui a filio meo tibi
gr̄am miracula faciendi ⁊ pꝛedicādi: ⁊ tandē scias te in ce
lo mecū sine fine letari participē meoꝛū gaudioꝝ. Et sic
ab illo tempoꝛe cepit sanctus miraculis coꝛuscare ⁊ maxi
mis gratijs abundare. Oēs igitur charissimi vos hoꝛ
toꝛ ad beate virginis deuotionē ⁊ gaudioꝝ eius recoꝛda
tionem. Oēs in dn̄o Jesu admoneo ad pꝛedicte coꝛo
ne virginis oꝛationē vt valeatis in celo sine fine vna cū
beate virgine congaudere. Q̄ꝺ nobis ipsius meritis cō
cedat chꝛistus filius dei.

¶ Pars tertia secundi libꝛi est de beate Marie cantico ⁊
gratiarūactione pꝛo diuina incarnatione.

Agnificat anima mea domi
num Luc. j. ca. Uerba sunt benedicte virginis
Marie gratias agētis ⁊ laudantis deū in hac

De nouo cātico btē marie virginis Magnificat

visitatione pꝛo beneficio diuine incarnationis ⁊ deuotis
simo cantico edito dicentis Magnificat anima mea ⁊c̄.
Circa q̄ꝺ vna talis ponitur conclusio. Congruentissimū
erat vt benedicta virgo Maria pꝛo bn̄ficio diuine incar
nationis nouo cantico deum collaudaret. Hanc conclu

sionem declaro ⁊ ostendo triplici rõne. ¶ Primo ratiõe gratificationis: quia nouo et summo dono noua et summa debeṫ gratiarũactio ipsi deo: ne viciũ ingratitudinis incurraṫ: qđ est tanq̃ ventus vrens exiccãs fontẽ gratie: deo inimica: ẜm Bern̄. Unde Sen̄. li. de bñficijs ait. Nil grato animo honestius. Turpissimũ aũt est bñficijs gratias non referre. Sed quoniã btã virgo in hac incarnatione summa dona et noua pro humano genere obtinuit. scꝫ ꝙ deus fieret homo ex ea ⁊ redimereṫ homo ⁊c̃. ergo nouo cãtico debuit grãs agere deo in ꝑsona sui ⁊ totius humani generis. ¶ Secũdo rõne remediationis. Nam christi incarnatio debebat esse remediũ contra hominis lapsum. Cõtraria aũt cõtrarijs curanṫ ẜm Grego. in homeḷ. de martyribus. Qm̃ aũt homo cecidit blasphemia contra deum cõcurrente. Nam vt legiṫ Gen̄. iij. dixit diabolus ad mulierem. Nequaq̃ moriemini: scit em̃ deus ꝙ quacũq̃ hora comederitis eritis sicut dij sciẽtes bonũ et malum. Ecce blasphemat deum: attribuendo ei inuidum esse ⁊ tenacem: quasi de⁹ esset tãinuidus ⁊ tenax ꝙ nollet vt ei assimilareṫ homo sciendo bonũ ⁊ malum. Huic blasphemie mulier Eua consensit cũ sic fore credidit. Et ideo sicut homo per blasphemiã diaboli cui mulier consensit: casum sumpsit: ita per contrariũ in initio nostre reꝑationis per incarnationẽ verbi dei ipã mulier. i. Maria grãs agere ⁊ laudes deo promere debuit: qua blasphemia prima abolereṫ: qđ et fecit in hoc deuotissimo cantico Magnificat ⁊c̃. ¶ Tertio rõne p̃figuratõis: quia legiṫ Exo. xv. ꝙ cũ filij israel fuissent liberati de manu Pharaonis ⁊ Egyptiorꝝ ipĩs submersis. Maria ꝓphetissa soror Moysi et Aaron egressa cum mulieribus canticũ cecinit. Hec Maria figurauit nostrã dominã Mariã: que cantico nouo debuit canere laudes deo pro nr̃a liberatione de manu diaboli. Postq̃ igitur Maria redemptorẽ cõcepit angelo nunciãte et ad Elizabeth venisset. Elizabeth eã benedictã proclamasset: ⁊ verba angeli in ea implenda predixisset. Perficienṫ inquit in te que dicta sunt tibi a domino: statim Maria pro gratiarũactione hoc carmẽ domino cecinit et ait. Magnificat anima mea dñm ⁊c̃. ¶ De hoc itaq̃ cantico loqui intẽdentes tria mysteria de ipso declarabimus.

¶ Primũ diciṫ sublimitatis.
¶ Secundũ mysteriũ gloriositatis.
¶ Tertiũ mysterium vtilitatis.

¶ Articulus. j. ꝙ canticũ Marie excellit alia cãtica ⁊ sublimius fore ostendiṫ pre alijs in tribus: vt patebit infra.

PRimum mysteriũ diciṫ sublimitatis. Ubi est notandũ ꝙ hoc canticũ Magnificat. ceteris canticis est excellentius precipue in tribus.

¶ Primo in ~~tribu~~ intitulatione.
¶ Secundo in causa et intentione.
¶ Tertio in ecclesiastica veneratione.

De excellentia cãtici magnificat. ¶ Primo quidẽ hoc canticũ alia excellit in sui intitulatione ⁊ denominatione: quia vnũquodq̃ canticũ intitulatum a suo autore diciṫ. aut canticũ Moysi: aut canticum Dauid: aut alicuius ex prophetis: hoc prellentius nomẽ habet: quia diciṫ Canticũ Marie. Unde Lu. j. premittiṫ titulus huius cantici: cum diciṫ. Et ait Maria. Magnificat aĩa mea dñm. Sicut ergo Maria excellit om̃es ꝓphetas sanctitate: dignitate: et gloria: ita eius canticũ excellit eorꝝ cantica. O quis non afficiaṫ huic cantico qđ tam dignũ: tãdulce nomẽ sortitũ est: vt dicaṫ canticũ Marie domine nostre regine miscđie ⁊ grẽ. ⁊ a fortiori quia cum istud canticũ edidit ⁊ cecinit: deũ et dominũ in vtero verum habuit.

Questio ¶ Sed forte obijceres ꝙ canticũ canticorũ Salomonis precelluit om̃ia cantica: quia sic denominaṫ per superexcellentiã. scꝫ Cãticacanticorꝝ. Unde et ẜm Hieronym. in prologo ille liber vocaṫ hebraice syrasirim: qđ in lingua nostra vertiṫ cãticũcanticorꝝ. Respõdeṫ ꝙ hoc nõ obstat: q: ille liber diciṫ sic ꝓ eo q: multipliciter diuinas cõtinet pre alijs canticis ve. te. laudes ⁊ spũalẽ amorẽ inter sponsum christũ ⁊ spõsam ecclesiã vel aĩam docet ẜm Hiero. vbi. s. Nihilominus hoc canticũ Marie p̃cellit rõnib⁹ p̃notatis.

Secũdo ¶ Secũdo ğ istud p̃cellit alia in causa ⁊ intentione: q: cũ alia cantica sint in gratiarũactionẽ aut ꝓ victoria habita: sicut cãticũ Moysi: aut ꝓ recepta sanitate: sicut canticũ Ezechie aut ꝓ diuina laude q̃cunq̃. Hoc aũt est ꝓ diuina incarnatiõe: qđ est summũ p̄ oĩbus.

Questio de grãrũactiõe incarnatõis. Hui⁹ rei causa q̃ri põt. Utrũ hõ plus teneaṫ et deo sit acceptius regratiari ꝓ bñficijs diuine incarnatiõis ⁊ hũane redẽptiõis q̃ creatiõis: ⁊ sic de alijs. ¶ Ad qđ ꝓtin⁹ rñdeṫ ꝙ sic. Et ostẽdiṫ Primo ex auctoritate. Nã Ambro. lib. de virginita. dicit. Plus dñe Jesu debeo tuis iniurijs quib⁹ redẽpt⁹ sum q̃ tuis virtutib⁹ q̇b⁹ creat⁹ sum. Itẽ Chrys. sup Mat. dicit. Nihil est ꝓ q̊ maiores grãs agere debemus q̃ ꝓ passiõe ⁊ morte vnigeniti ei⁹. Et Bern̄. in medita. Sup oĩa amabilẽ te mihi reddit o bone Jesu opus redẽptõnis nr̃e calix passionis quẽ bibisti in cruce. ¶ Secũdo ostẽdiṫ rõne: q: teste Greg. in homeḷ. de confessorib⁹. Quãto crescũt dona tãto rõnes crescũt donorũ: ⁊ Sene. li. de bñficijs docet: ꝙ quãto mai⁹ donũ daṫ tãto maior eidẽ gratiarũactio debeṫ. Sed in incarnatione ⁊ passiõe chr̄i maximũ donũ datũ est hoĩ: q: de⁹ seipm̃ obtulit ꝓ nobis: ğ ⁊c̃.

Tertio ¶ Tertio ostẽdiṫ exẽplaritate: q: hoc solũ est bonorꝝ fideliũ vicꝫ christianorꝝ ꝓ redẽptiõe grãs agere. Illud ꝟo scꝫ ꝓ recreatiõe vel alijs donis regratiari est etiã infideliũ et malorꝝ. Nimirũ ĩ vitis philosophorꝝ legiṫ: ꝙ Thales phũs cũ nocte ex̄ domũ astra ↄsideraret incidit in foueã. Quo lugẽte dixit vetula. Tu quidẽ o Thales q̃ añ pedes tuos sũt videre neq̇ens: quõ q̃ in celo sunt poteris cognoscere. Sic Thales ferṫ respõdisse. Horꝝ triũ grãs ago. Primũ ꝙ hõ fact⁹ sum et non bestia. Deinde q: mas et nõ femĩa. Postremo: q: grecus et nõ barbarus. Ecce infidelis iste grãs deo egit ꝓ bñficijs creatõis ⁊ ↄditiõis: ğ multo magis chr̄ian⁹ debet ⁊c̃.

¶ Tertio hoc canticũ p̃cellit alia eccl̃iastica veneratiõe: q: eccl̃ia ↄstituit q̇tidie hoc canticũ Marie dici venerabiliter in vespis. Hoc aũt iõ vt deṫ nobis intelligi: q: vergente mũdi vespe dñs de⁹ est incarnat⁹ ex virgine ꝑ quẽ eternã ↄseq̇mur bñdictionẽ: et iõ q̇tidie studeam⁹ deo regratiari. Propterea etiã p̄ alijs hoc canticũ Marie solẽnius deuota celebritate solet in festis decantari accensis lucernis ⁊ thurificatiõib⁹ cõsuetis adhibitis. Un̄ ⁊ fideles ad hoc cãticũ cũ caniṫ in vespis solẽt assurgere ⁊ stare capite nudato ⁊ inclinato sicq̃ reuerẽtius audire vel dicere tanq̃ si tũc p̄sentialiṫ adesset btã ꝟgo ⁊ ei⁹ filius dñs Jesus. Et certe debẽt hec facere: q: totũ hoc cãticũ est ꝟbũ scti euãgelij: ⁊ iõ sic reuerẽter est audiẽdũ: q: sicut scriptũ est Eccḷ. xxxij. Pro reuerẽtia accedet tibi bona grã.

¶ Articulus secũdus ꝙ Marie cãticũ est gloriosissimũ: et assignaṫ in ea. xij. beneficia a deo collata Marie ꝓ quibus magnificat deum.

SEcundũ mysteriũ de hoc cãtico Marie declarandũ diciṫ gloriositatꝭ. Nã reuera hoc canticũ est: gloriosissimũ tã ipĩ deo q̃ eius sctissime mr̄i Marie. Primo quidẽ deo quẽ laudauit btã virgo in ipso p̃cipue. xij. modis. Prio de dñatiõe ei⁹ sup totũ mũdũ. ibi: Magnifi. a. me. do. nõ dicit illũ vł illũ sed antonomasice dñm. Scđo laudat de hoĩs saluatione: ibi. Et exultauit spũs me⁹ in deo salutari. i. saluatore: q: dñi est salus. Tertio in hũiliũ respectiõe. ibi. Respexit hũilitatẽ ancil. ⁊c̃. Quarto ĩ mr̄is btificatiõe. ibi. Ecce em̃ ex hoc ⁊c̃. Quĩto ĩ mirãdorꝝ oꝑatõe. Q: fecit mihi dñs magna ⁊c̃. Sexto in noĩs sctitate. ibi. Et sctm̃ nomẽ eius. Septimo in miscđia et miseratiõe. Et misericordia ei⁹ ⁊c̃. Octauo in supernorꝝ deiectiõe. Fecit potentiã ⁊c̃. Dispsit sup. ⁊c̃. Nono in hũiliũ exaltatiõe. Deposuit po. de se. ⁊c̃. Decimo in esuriẽtiũ impletiõe. Esuriẽtes impleuit. Undecimo in hũane nature assumptõe. Suscepit isrł puerũ. ⁊c̃. Duodecimo in ꝓmisse liberatiõis impletiõe. Sicut lo. est ad pa. ⁊c̃. Hec ẜm Joannẽ Gerson cãcellariũ parisien̄. in sua editiõe de cantico Marie.

Maria laudat deũ per xij. stellas. ¶ Scđo dixi ꝙ est gloriosissimũ hoc canticũ beate ꝟgini: q: in ipso notari pñt. xij. stelle grĩe in corona capitis eius: sicut scribitur Apocal. xij. In capite inq̇t ei⁹ corona. xij. stellarũ. Nã in his. xij. bñficijs a deo acceptꝭ vel priuilegijs donatꝭ btã Maria gaudẽter grĩaṫ ⁊ deũ laudat in hoc cãtico: vt pꝫ diligẽter ↄsiderãdo versus eius atq̃ pariculas.

Prima stella dignatiua ꝓelectio.

Capitulum. j.

PRima stella dicit᷑ dignatiua ꝓelectio: de q̄ deū Maria laudat: ⁊ gaudēs gloriat᷑ cū dicit Magnificat anima mea dn̄m. Notanter dicit: dn̄m qđ est relatiuū ad seruū vel ancillā: vt significet se in hoc gaudere ⁊ gl'iari ꝙ a deo est in ancillā specialiter electa. Un̄ de hoc gr̄as agit. Nā profecto sctis hoc est gaudiū maximū ⁊ gl'ia ꝙ se norunt esse seruos dei: cui quidē seruire regnare est: ſm Aug. et Grego. Sicut ⁊ videmus milites gl'iari de eo ꝙ quidē sunt serui ꝑpotētioris regis ⁊ accepti. Un̄ dn̄a in deo gl'iando dicit. Magnificat aīa me dn̄m. scꝫ meū cuius sum ancilla ꝓelecta. Nimirū vt dr̄. iiij. li. Ethi. Qualis vnusq̄sqꝫ est talia dicit et operat᷑: ⁊ taliter viuit: qꝛ ex abundātia cordis os loquit᷑ Matth. xij. Et qꝛ btā ꝟgo hoc sp̄ desiderabat vt mereret᷑ fieri ancilla dei: et eius filio deseruire quē nouerat ex scripturis in carnē venturū: hoc sp̄ orōnibus flagitabat: vt etiā ferunt historie. Et ideo nimirū: ꝙ mox cū fidē dedit angelo: ait. Ecce ancilla dn̄i. scꝫ qđ semꝑ optaui. Et nūc etiam gratias deo agens id replicare videtur di. Magnificat aīa mea dn̄m: cuius sum ancilla. O felix Marie desiderū qđ tā efficaciter est ꝓ totius mundi salute impletū. O felix quecꝫ aīa qui seruire toto corde desiderat chr̄o.

Questio

Sed circa lr̄am hāc q̄ri pn̄t tria ꝑcipua. ¶ Prima q̄stio. Utrū beata Maria ꝯgrue sic incepit suā laudationē pro christi incarnatōe ex ea facta: vt diceret Magnificat. Nā mirū est q̄re nō dixit. Laudat vel bn̄dicit: aut gr̄as agit ⁊ glorificat aīa mea dn̄m. cum bene hec oīa ⁊ singula dicere potuit. Ad hoc protinus r̄ndet᷑ ꝙ ipsa nō a se sed a spiritu sctō hec ꝟba protulit: qui spūs sctūs notanter voluit inchoare hoc ꝟbo Magnificat: et nullo alio. qꝛ de maximis bn̄ficijs deū laudabat Maria. i. de bn̄ficio incarnationis diuie. Idcirco Magnificat: qđ sonat laudis magnitudinē: dicere debuit ⁊ dixit. Un̄ Ambro. suꝑ Lu. Magnificat aīa mea. q. d. Tanto ⁊ tā inaudito munere dn̄s me sublimauit ꝙ lingua explicare nō sufficit: sꝫ totū animi affectū in agendis eius laudibꝰ offero: ⁊ in eius magnitudine cōtemplādo gratulāter impēdo: ideo magnificat aīa mea dn̄m. ¶ Scđa q̄stio. Quare addidit: aīa mea: ⁊ non dixit. Magnifico dn̄m? R̄ndet᷑ ꝙ hoc spūs sctūs voluit: vt doceamur nos đ bn̄ficijs aīe q̄ sunt potiora q̄ꝫ corꝑalia. sicut ⁊ aīa potior om̄i corꝑe: vt dicit Aug. deū magꝭ laudare: ⁊ qꝛ bn̄ficiū diuine incarnatiōis principalīꝰ est ad salutē aīaꝝ q̄ꝫ corpoꝝ: iō inseruit aīa mea. ¶ Tertia q̄stio Cur nō dixit. Magnificat aīa mea deū vel spōsum: patrē vel filium q̄ꝫuis q̊dlibet hoꝝ dicere potuisset. R̄ndet᷑ ſm Antoñ. florent. in sūma sua. ꝙ hoc voluit spūssanctus. ¶ Primo vt deū gl'iosum cū timore reuerendū intēdat: qꝛ initiū sapiētie timor dn̄i: vt ait Ps̄. Ly dn̄s aūt timorem reuerentialē includit. Iuxta illud Malach. j. Si ego dn̄s vbi est timor meꝰ. ¶ Scđo vt oī via btā ꝟgo ꝓprias laudes fugiat: ⁊ tm̄ diuinas intēdat. Si em̄ dixisset: sponsum: multū se laudasset: sil'r si dixisset: patrē vel filiū eque laudis esset. si dixisset: deū: suā hūilitatē ancillariā tacuisset. Et ideo dicēdo: dn̄m: qđ est relatiuū ad ancillā: se humilē ancillā dei ꝓfitet᷑: quatinus ⁊ nos doceat: qꝛ hūilitate nostra placent deo obsequia et laudes: vt oīa bona in nobis deo attribuamus.

Scđa diuīa dulcificatio.

Cap̄. ij.

SEcūda stella dr̄ diuina dulcificatio: ꝓpter quā ipsa btā ꝟgo diuina dulcedine plenissima gaudens gl'iat᷑ ⁊ dicit. Exultauit spūs meus in deo salutari meo. glo. i. in filio saluatore meo: cuiꝰ diuina dulcedine spūs tanta abundo plenitudine vt spūs meus exultet. i. extra seipm̄ ī extasim saltet in deū: ⁊ ideo pro tanto dono gr̄as ago. ¶ Sed hic primo querit᷑: q̄re potius dixit: exultauit: in ꝑterito q̄ꝫ exultat in p̄senti: cū rō longe antea ꝯcepit chr̄m saluatorē in vtero. Ad hoc r̄ndet᷑ notādo ꝙ btā Maria in deo saluatore. i. chr̄o tripliciter exultauit. Primo ante chr̄i ꝯceptionē exultauit ī fide et spe: qꝛ firmiter credidit ⁊ sperauit chr̄m redēptorē in carne venturū: sicut et de Abraam scribit᷑ hoc mō exultasse Ioan. viij. Abrahā pater vester exulta: vt vide: diē meū: qui credidit ⁊ sperauit: ideo dicit᷑ vidit scꝫ fide ⁊ deo reuelāte ⁊ gauisus est. Secūdo exultauit Maria in hora conceptionis christi qn̄ gaudiū summū de hoc habuit: vt patuit parte ꝑcedenti. Tertio exultauit post cōceptionē christi: quia experiebat᷑ cōtinue deū in se manentē tota plenitudine: ⁊ miro modo spm̄sctm̄ cōsolatē. Notanter ḡ dixit: exultauit vt significet qꝛ a principio sue cōceptiōis in vtero matris sctē Anne. scꝫ sp̄ in cognitiōe christi exultauit multo magꝭ q̄ꝫ Ioānes baptista in vtero: ⁊ iam chr̄m vtero portare cepat ante aliquot dies quousqꝫ peruenerat ad domū zacharie a die cōceptiōis iter agendo ⁊ iđo dixit: exultauit: qꝛ iam an̄ cōcepat. Secūda questio huiꝰ occasione. Nunqd Maria sciuit antea q̄ꝫ cōcepit christū de se fore incarnandū: ⁊ ideo exultauit in chr̄o? R̄ndet᷑ ꝙ licet quidē sciuit qꝛ dei filius debuit incarnari: multo magisqꝫ hoc nouit q̄ꝫ ꝓphete: tn̄ ex humilitate nō p̄sumpsit: nec putauit se esse illā virginē de qua chr̄s deberet concipi donec āgelus nūciauit. ¶ Tertia questio q̄re dixit salutari meo cū christus esset saluator etiam alioꝝ? R̄ndet᷑ ſm Ly. ꝙ hoc dixit rōne assumpte humanitatis ex ea qꝛ sic fuit tm̄ ipsius virginis: vn̄ exultauit spūs eius.

Capitulum. iij.

Tertia deo chara dilectio.

TErtia stella dicit᷑ deo chara dilectio: qꝛ respexit (inquit) hūilitatē: respexit. i. acceptauit ⁊ amauit: qꝛ vbi amor ibi oculus ſm Aug. Sed quare dixit humilitatē nō virginitatē vel alias virtutes. R̄ndet᷑ ſm Ly. qꝛ licet Maria fuerit oībus virtutibꝰ deo chara ⁊ electa vt esset mater filij dei: tn̄ specialit᷑ hoc fuit ex humilitate. Bern̄. Audeo dicere ꝙ nec Marie virginitas placuisset deo sine humilitate. Hinc in sermōe de assumptione Aug. O btā humilitas Marie q̄ deū hoībꝰ peperit: vitā mortalibꝰ edidit: paradisuꝫ aperuit: ⁊ hoīm aīas liberauit. Un̄ ponit᷑ pro ista stella hec ꝯclusio. Plus amauit deus hāc vnā puellā q̄ꝫ om̄es angelos ⁊ sanctos ac totā mūdi machinā. Probat᷑ ex triplici rōne tanq̄ꝫ ex tribus signis dilectionis. ⁊ acceptationis.

De signis dilectione marie pre ceterꝭ creaturis.

¶ Primo ratione donationis.

¶ Secundo ratione cōuersationis.

¶ Tertio ratione impetrationis.

Primo

¶ Primo ex rōne vel signo donatiōis: qm̄ ſm dn̄m Bonaueñ. suꝑ. iij. sent᷑. dis. xxxij. deꝰ dr̄ diligere aliquē magꝭ q̄ꝫ alterū rōne effectꝰ vel cōicatiōis boni maioris. Cui cōcordat ꝟbū Aristo. ix. Ethi. dicētis ꝙ amor vel amicitia vera fundat᷑ in beniuolētia. i. in bonū velle alicui. Sed qꝛ deus tā excellentissimū bonū ⁊ donū voluit ⁊ dedit beate virgini: qđ nulli nec oībus simul ꝯcessit: vicꝫ ꝙ esset mat᷑ de q̄ nil maiꝰ creature donari pōt. Un̄ Anſ. de ꝯcep. ꝟgi. ca. xviii. Quid excellētius illi dare valeret q̄ꝫ in perpetua virginitate manēs: deū de sua carne carnē factū generaret. Hec ille: ḡ eam plus dilexit.

Secūdo

¶ Secundo rōne vel ex signo ꝯuersationis: qm̄ ſm eundē Bonaueñ. vbi s̄. signū dilectiōis diuine est familiaris ꝯuersatio. Nā dicit Phūs ix. li. Ethi. Actus amicitie est ꝯsolatio in amici visione et colloquio ac ꝯuersatiōe. Sed nō est aliq̇s angeloꝝ: non aliquis sanctoꝝ: nō totus mūdus cui deus tanta familiaritate suam ꝯuersationē exhibuit sicut virgini: cui se dedit nō tm̄ sicut ceteris in deū ⁊ dominū: sed specialiter ⁊ filiū: cuius vberibus fuit alitus: cuius manibus portatus ⁊ sepissime ꝓ voto amplexatus ⁊ osculatus: de cuius sanguinis portiōe carnis substantiā assumpsit ⁊ indissolubiliter sibi vniuit: ⁊ sic de alijs: ergo sequitur ꝙ eam summe dilexit: vt de ea verificet᷑ illud Sap̄. viij. Hanc amaui inquit deus: ⁊ quesiui mihi sponsam assumere eam: ⁊ amator factus sum forme illius: generositatē eiꝰ glorificat: ꝯtubernium habens dei: ⁊ oīm dn̄s dilexit illā.

Tertio

¶ Tertio ostenditur ex rōne vel signo impetrationis. Tantū em̄ eā deꝰ dilexit vt ipsa in om̄i petitiōe a deo plus valeat impetrare q̄ꝫ om̄es sancti ⁊ angeli ac tota ecclesia mundi: qꝛ ei nil fas est negare q̄ tanq̄ꝫ mater potest deo imperare: ⁊ non tm̄ supplicare sicut ceteri. Un̄. iij. Reg. ij. ca. Pete mr̄ qđ vis: necꝫ em̄ fas est aliquid tibi denegare. Unde Anſ. de ꝯcep. btē virginis. ca. xv. dicit. Scimus inquit btām Mariā tanti meriti esse apud deū: vt nihil eoꝝ q̄ velit efficere possit aliquatinus effectu carere: qđ est signū magne dilectionis: qm̄ ſm Tulliū et Hieronymū. Amicoꝝ est idē velle ⁊ idem nolle.

Miraculum

¶ Ad hoc pertinet miraculū qđ ferūt historie. Quidam em̄ cum deuotus esset beate virgini et multa enormia cōmisisset crimina: ecclesiam intrans: visa.

imagine beate virginis ait. O dña si te inuocarē in vanū laborarē: qꝛ cum sim pctōr maximus scio ꝙ nō exaudies sed cōtemnis: me eīm quasi dānatū reputo: nec p te posse adiuuari. Cūqꝫ sic auertisset se vt exiret desperat⁹: statim benedicta virgo mater miscdic allocuta est: ꝛ ait. Cōfide in me: qꝛ etiamsi in profundo inferni esses damnatus in eternū: valerē tui miserere: nil eīm est qđ mihi fili⁹ possit denegare. Unde ille confortatus veniā petijt: ꝛ sancte viuens deuotius virgini deseruiuit. O igitꝛ fidelis aīa aduerte quantū deus beatā virginē diligat: quantūve eius oratio apud deum valeat: et super ac inter oēs sanctos ipsam in patronā elige tibi que potest suffragari.

Capitulū. iiij.

Quarta stella btificat.o

Quarta stella dicitꝛ beatificatio. Uñ subdit. Ecce eīm ex hoc beatā me di. ꝛc. Beda. Cuius inquit hūilitas a deo tāgrate respicitꝛ recte beata ab oībus cognominatꝛ. Hec ille. Merito qđem btā virgo ab oībus beata predicatꝛ: qꝛ ipsa cōcepit: portauit et genuit btitudinis auctorē. Sed queritꝛ. Quō hec Marie ꝓphetia verificetꝛ cum videam⁹ plurimas generatiōes nō dicere eam btām: sed potius blasphemare: vt patet in iudeis: in hereticis: in infidelibus ꝛ paganis. Ad hoc breuiter respōdetꝛ ꝫm Nico. de Ly. ꝛ cōiter alios expositores doctores: ꝙ in hoc dicto non est distributio intelligenda ꝓ singulis generū: sed ꝓ generibus singulorū: qꝛ ex oībus generationib⁹ aliqui sunt cōuersi ad fidē qui confitentꝛ istā virginē beatā. ¶ Nota etiā ꝙ tria sunt genera nationū principalia sicut et tres in toto mundo sunt sectarū principales varietates.

¶ Prima iudeorum.
¶ Secunda Mahumetistarum.
¶ Tertia Christianorum.

Tria genera sectarum.

¶ Prima est natio iudeorꝫ: ista beatificat: qꝛ đ ea ꝓ prophetas sanctos ꝓconia bona profert: ꝛ etiā qꝛ ꝫm Bonauen. sup. iij. dist. iij. q. ij. ar. iij. Infideles quidā iudei asserunt hoc mirū fuisse in Maria ꝙ cum esset pulcherrima a nullo vnqꝫ viro fuit cōcupita: ꝛ per cōsequens ipsa nunqꝫ virginitatē amisit in qua dei filius habitauit. hoc testimoniū infideliū vilipendū nō est. oportet eīm testimoniū haberi ab his q̄ foris sunt. ¶ Secunda est natio Mahumetistarū credentiū: vt thurci: saraceni: agareni: ethiopes: ꝛ siles. Isti etiam beatā dicūt Mariā: cū bona vtiqꝫ scripta in suis libris habeāt de ea: sicut testatꝛ Nico. de Ly. super hoc passu. Nam in Alchorano. i. in li. legis saracenorꝫ in iij. zora in. iiij. donario eius taliter scriptū est. Dixerunt angeli. O Maria vtiqꝫ deus elegit te et purificauit te: et vtiqꝫ elegit te clarā sup oēs mulieres seculorū. Itē ibidem donario. v. dixerūt angeli. O Maria vtiqꝫ deus annunciat verbū ex ipso: nomē eius iseben Mariā. i. Jesus filius Marie. ꝛ erit honorabilis in hoc seculo atqꝫ in alio et alloquitꝛ hoīes. Itē in libris autēticis apud saracenos quorꝫ vnus vocatꝛ abobkari: alter ꝟo mozlim dixit Ebi horayra socius scꝫ Mahumeri ꝙ audiuit Mahumetū dicentē. Nullus nascitꝛ de filijs Adam quē nō tāgat sathan et ideo plorat vociferans ex tactu sathan ꝑter Mariam et filiū eius. Itē dixit idem Ebi Mahumetū dixisse. Multi perfecti fuerūt ex hoībus: nulla ꝟo fuit ꝑfecta ex mulieribus: nisi Maria mater yse. i. Jesu. Fertꝛ qꝫ ꝙ quicūqꝫ ex saracenis publice blasphemauerit nomen ꝟginis Marie: lapidibus cōtunditꝛ os eius eius ꝫm leges corꝫ. Ecce patet quō a paganis beatificatꝛ Maria. ¶ Tertiū gen⁹ nationū est christianorꝫ: qui oēs eam sanctā ꝛ btām dicūt Et certe erubescat malus christianus qui btē virgini laudes dicere recusat: quā etiā pagani vt ꝑmissum est laudāt Utiqꝫ o beatissima virgo Maria verū est qđ de te canit ecclesia. Felix inquit es sacra virgo Maria ꝛ omni laude dignissima: qꝛ ex te ortus est sol iusticie christus deus noster. Ecce ergo te oēs beatam dicimus.

Machumetiste

Chrīanorꝫ

Capitulū. v.

Quinta stella mirificatio.

Quinta stella in ordine: et prima secūdi q̄ternarij dicitꝛ mirificatio. Unde ait. Quia fecit mihi magna qui potēs est. id est. operatus est in me mirabilia ꝓ suā potentiā infinitā. Teophilus. Uere magna: mira: et maxima deus operatus est in Maria: cum eam a peccatis ꝓseruauit: cum eam sanctificauit: cum filiū dei ex ea nasci voluit: et humanū genus ꝑ ipsam reparauit. Cum ꝟo peperit: virgo permansit: ꝛ hec ideo: quia potēs est: qm̄ nullus alius potuit hec facere. Circa hanc stellam ponitꝛ ista cōclusio. In oībus operibus a principio mūdi factis mirū maximū qđ deus fecit in toto mundo et facere potuit est hoc qđ in Maria fecit Probatur tripliciter.

¶ Primo auctoritate.
¶ Secundo ratione.
¶ Tertio exemplificatione.

¶ Primo auctoritate sancti Berñ. in sermo. de gaudijs Marie di. Multa inqt magna fecit deus in creaturis mūdi: nihil tamen tā excellens: ꝛ tā magnū opus digitorꝫ dei sicut in virgine quā sol ꝛ luna miranꝛ. Hoc idem testatur Anß. et plures alij doctores. ¶ Secūdo probatꝛ ratiōe: qꝛ nil pōt dici maius qꝫ ꝙ deus sit fact⁹ hō: cū magis distet deus a creaturis qꝫ quecūqꝫ creatura a nihilo. Ceterū ex parte creature nil maius pōt dici qꝫ ꝙ sit mater dei. Hoc eīm est summe gratie ꝛ glorie qua maior creature cōmunicari nō potuit: sicut vult Alexan. de Ales. j. pte: et Alber. sup Missus est. Ideo Anß. li. de cōcep. virgini. dicit. Nihil tibi o dña est equale: nihil compabile: oīe eīm qđ est: aut supra te est: aut infra te est: qđ supra te est: solus de⁹ est: qđ infra te est: est oē ꝙ deus nō est. ¶ Tertio oñditꝛ exēplificatiōe. nā magna fecit deus: qñ celū ꝛ terrā ac oīa que in eis sunt: solo verbo creauit de nihilo. Ps. dixit et facta sunt. Sed certe maius fecit multo in matre quādo de purissimo eius sanguine corpus chri formauit quo totus deus essentialiter continetꝛ: quē celi cape non possunt. ¶ Itē magnū fecit deus quādo celum angelis repletū creauit: ꝛ ipsis deum diligētibus se beata visione fruendū exhibuit. Sed certe maius fecit in virgine quādo in eius vtero deus ipse habitauit inclusus quo oēs angeli fruebantꝛ. ¶ Item magnū fecit deus qñ de parua Ade costa vnā magnā mulierē formauit: et eam Ade federe matrimoniali ꝯiunxit. Sed maius fecit qñ de parua portione sanguinis virginei corpus christi perfectū subito formauit diuinitati insepabiliter vnitū. ¶ Itē magnū fecit qñ mundū diluuio deleuit: et tm̄ octo aīas ꝓseruauit a diluuio. Sed maius fecit qñ beatā virginē ab omni peccato ꝓseruauit: ꝛ ꝑ eam gen⁹ humanū redimendū disposuit. Itē magnū fecit qñ Pharaōe submerso hebreos liberauit. Sed maius fecit quādo per filiū virginis deuicto fortissimo hoste diabolo omnes homines redemit. ¶ Itē magnū fecit qñ manna filios israel ꝑauit. sed maius fecit qñ in vtero ꝟginis verū panē. i. corpus chri ad oēs sctōs pascendos formauit. De quo pane Joañs vj. Hic est panis qui de celo ꝛc. ¶ Item nonne magnū fecit ꝙ Jordanis conuersus est retrorsum. Nonne magnum fecit ꝙ sol stetit. vꝉ ꝙ i horologio Acham decē gradibus retro cessit. Esaye. xxxviij. Sed maius fecit quando ad verba virginis consentiētis eternus deus retrocessit ꝑ incarnationē ad infantiam vnius diei: et in vtero virginis mansit. et sic cōsequenter de oībus factis mirabilibus inducēdo reperies: quia fecit dominus maximū in Maria.

Secūdo

Tertio

Miracula et miranda dei

Capitulū. vj.

Sexta stella sanctificatio.

Sexta stella dicitꝛ sctificatio q̄ gloriatꝛ btā virgo in hoc cātico: cū subdit. Et sctm̄ nomē eius Nomen q̄ppe dei dꝛ sanctū. qꝛ qcqđ sctitatis pōt cogitare eminētius est in deo: et qm̄ sctōs facit ipm̄. i. nomē dñi debite portantes. iuxta illud Leuiti. xx. Estote scti qꝛ ego sctūs sū. Ego dñs q̄ sctifico vos ꝛc. Bñdicta itaqꝫ ꝟgo gliatꝛ ꝛ gaudere se ostendit in hoc ꝙ tā sanctissimū filiū cōcepit: ꝑ cu⁹ sanctissimū nomē ipa summe sctificata extitit. De hac aūt sctificatione ꝟginis agetꝛ li. v. ptc. j. ar. ij. ꝑ totū. Hic tñ est Notandū ꝙ merito de hoc dña gliatꝛ: qꝛ nomē dñi btā in ꝟgine dꝛ sanctū magis ꝓprie qꝫ añ incarnationē: licet ꝛ ꝓtūc sanctū dictū sit: iuxta illud ps. Sctm̄ ꝛ terribile nomē eius. Et rō: qꝛ ꝓprie dꝛ sctm̄. i. sanguie tinctū: vt dicit Joānes Januē. in Catholꝛ. Nā apud veteres nil dicebatꝛ sanctū nisi sanguine hostie esset respersum vel ꝯsecratū. Sed qm̄ de⁹ añ incarnationē nō fuit sanguine tinctus: sed in btā virgine de puro eius sanguine carnē assumēdo sanguine q̄dāmo-

tinctus dici potes: cū ꝛ sanguini in carne vnitus est: ꝛ tandē in cruce totus sanguine sacro ꝓprio fuit refusus ꝛ balneatus: ergo magis ꝓprie sanctū nomen dñi in virgine ꝛ ꝑ virginē esse iudicaꝫ ꝙ ante incarnationē. Vñ bene dr: ꝛ sanctū nomē eius. O igiꝫ fidelis aīa diligēter pensa quā ta dei charitas in virgine bñdicta sit erga te exhibita. vt vicꝫ cruore roseo ex virgine sumpto te lauerit: sanctificauerit: ꝛ mundauerit: ac redemerit. Iuxta illud Apocaꝫ. j. Dilexit nos ꝛ lauit nos a peccatis nostris in sanguie suo:

Septima miseratio

Capl'm septimum.

Septima stella dr miseratio. Vñ ait. Et misericordia ei⁹ a ꝓgenie in ꝓgenies: timentibū eū. q. d. ꝭm Bedā. Non solū inquit mihi magna fecit q̄ potens est: sed in omī gēte q̄ timet deum: qm̄ fecit misericorditꝫ redēptionē oib⁹ a ꝓgenie iudeorū in ꝓgenies chrianorū: nec tñ oib⁹ ꝙtū ad efficaciā. licet vniuersis ꝛ toti mūdo ꝙtū ad sufficientiā. sed timētibus eum timore filiali ꝛ casto: sic exponit Ly. Vñ claret: quia in his ꝟbis gl'iaꝫ se fore matrē miscdie in oēs diffundēde Hinc ꝛ eccl'ia canit de ea. Maria mater gratie: mater misericordie: tu nos ab hoste ꝓtege ꝛc. ¶ Nota aūt ꝙ merito bñdicta virgo gl'iaꝫ in cantico de hoc. i. de stella miseratiōis diuine: quia nusꝙ maior dei miseratio erga nos ostēdi potuit ꝙ in hac incarnatiōe facta ex virgine: in q̄ ꝓ nostra liberatiōe solus ipe deus se hūiliauit. ꝛ descēdit vsꝙ ad penā nostre miserie vt nos releuaret. Vt autē o homo agnoscas q̄ntum dei miscdia ēxhibita sit ꝛ exhibeatur vsꝙ in finē ꝑ Mariā. ¶ Nota tria puncta tanꝙ tria signa diuine miseratiōis ꝑ eam largiende. ¶ Primū est: ꝙ a principio non fuit nec est nec erit: nec pōt esse tā sceleratus pctōr qui dū ad btām virginē se cōuerterit vt debet: miscdiam non consequaꝫ. Hoc testatur Anſ. li. orationū di. O beatissima virgo Maria: sicut omnis pctōr a te auersus ꝛ a te despectus: necesse est vt intereat: ita oīs pctōr ad te ꝯuersus ꝛ a te respectus impossibile est vt pereat: Et ratio: quia beata virgo cū sit mater miscdie: nullū peccatorē dūmodo ꝯuertaꝫ ad eius miserationē fideliter redeat ac ꝑseueret: dimittit: quin ꝓ eo intercedēs veniā abtineat ꝛ grām: idcirco idē Anſ. dicit O felix Maria tu peccatorē toti mundo despectum materno affectu amplecteris: nec deseris quousꝙ deus ꝑ te placat⁹ ipm gratie sue reformabit. Hec ille ¶ Secundū punctū ꝙ si maꝫ miscdie ipa scꝫ Maria non fuisset: mūdus iam ꝓpter peccata diu perijsset. Hoc testaꝫ Fulgētius. iij. mythologiarum di. Diu celū ꝛ terra ruissent: si non Maria pcibus sustentasset. Quod claret etiā ex miraculo qd legitur in vita sancti Dñici: vicꝫ ꝙ visum est voluisse chr̄m totū mundū tribus vibratis lanceis ꝑdere. sed btē ꝟginis intercessionibus liberatū. ¶ Tertiū punctū ꝙ si Maria maꝫ misericordie nō interuenisset: deus hunc mundū ꝓ suis sceleribus multo seuerius ꝙ tunc flagellaret. Hoc ostēdiꝫ certitudine expientie: qꝛ in veteri testameto anteꝙ deus fuisset incarnat⁹ ex virgine: multo seuerius ꝛ stricti⁹ flagellabat mūdū ꝓ peccatis ꝙ nūc. Nā q̄nꝙ ꝓ vnico solo peccato magna strages hōim ꝑibat. Totus eñ mūdus pro pctō diluuio deletus est. Pro gula vna maxima plaga facta ē in pplo isrł. Nūe. xj. Pro vno furto Achor: xxxvj hōies dei iudicio sunt ab hostibus cesi: ꝛ ex israel. ccc. pugnatorꝫ qui fuere in illo exercitu cōfracti terga verterūt: ꝛ ꝑsecuti sunt eos hostes Iosue. vij. ca. Item ꝓ vna idolatria. xxiij. milia hōim perierūt Exo. xxxij. ca. Ecce ꝙ seuere deus puniebat peccata. Nam ꝛ ꝓ vno peccato pumi parentis vsꝙ ad quinꝙ mille annos ꝛ amplius oms filij dei sunt a visione dei exclusi. Sed tunc postꝙ virgo Maria deum concepit et genuit quot in toto mundo superabundant scelera: quot idolatrie ꝛ superstitiones: quot superbie: sodomie. ꝛ gule ꝛc. ꝛ tamen placatus deus misericorditer expectat vt conuertamur. ꝛ tamseuere nō flagellat in hoc mundo sicut ante. Ideo Apostol⁹ Tit. iij. Apparuit benignitas ꝛ humanitas saluatoris nostri dei. nō ex operibus iusticie: sed scdm suam miscdiam saluos nos fecit. Gratias igitur agamus deo: quia per Mariam misericordia eius a progenie in progenies timentibus eū omnibus.

Tria pūcta.

Secundum punctū

Tertium punctū.

Capl'm octauū.

Octaua stella dicit triumphatio: de q̄ gaudens in dño gl'iatur virgo cum ait: Fecit potentiam in brachio suo: dispersit supbos mente cordis sui. Nimirū brachium dei diciꝫ filius dei qui est filius virginis ꝭm expositionē Bede: quia sicut hō opaꝫ ꝑ brachiū: ita deus ꝑverbum suum. id est filiū opatus est oīa. Joan. j. In principio erat verbū: Et infra. Omia ꝑ ipm facta sunt. In hoc suo brachio: id est filio deus pater fecit potētiam magnam cum potenter triūphauit deuincens potentissimū diabolum qui humanum genus possedit. Unde s. bdit. Dispersit supbos mente cordis sui. Cirillus. Magis inquit ꝓprie de demonum hostili caterua intelligenda sunt hec verba: hos eñ seuiētes in terra dissipauit adueniens domin⁹. Hec ille. Merito igitur beata virgo de hac stella triumphationis gl'iatur: quia ꝑ eam ꝛ in carne de ea sumpta domin⁹ de diabolo potētissime triumphauit: vt iam impletum sit illud Geñ. iij. Ipa scilicet Maria ꝯteret caput tuuꝫ: qm̄ per beatā ꝟginē mediāte filio ptās demonū ē ꝯtrita. ¶ Qꝫ si queras Quō ꝑ ꝟginē mediāte filio dicaꝫ ptās demonū esse ꝯtrita: cū videam⁹ etiā nūc demones magnā potestatē hr̄e in hōibus. Nam certa expientia videm⁹ ꝙ multorꝫ hōim etiā chrianorꝫ corpa obsident demones: multorꝫ etiam mentes excecāt ¶ Itē adhuc demones nos impugnnant: ꝛ huic mundo principanꝫ: iuxta illud apl'i Ephe. vj. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē ꝛ sanguinē: sed aduersus mundi rectores tenebrarū harū. Et in tpe antichristi habebit diabolus maximā potestatē tentandi ꝛ vexādi christianos. ¶ Itē sicut ante incarnationē tantū potuit nocere q̄ntū ꝑmissus est: ita ꝛ nūc. ergo videꝫ ꝙ in nullo sit eius ptās ꝯtrita vel diminuta. ¶ Ad hoc respondeꝫ ꝭm Bona. sup iij. di. xix. ar. iiij: q. j. ꝙ ꝑ passionē christi in carne de virgine sūpta sumus liberati de potestate diaboli: ꝓpter qd saluator dr Joā. xij. Nūc princeps huius mūdi eijcit foras. Et hoc patebit sic. Diabolus eñ ante passionē chri habebat duplicē manū: vicꝫ attrahētē ꝛ impellentē. Manus attrahens erit ptās trahendi ad limbū: etiā iustos ꝛ sanctos: ꝛ hec erat tante potentie vt nullus posset ei resistere: ista omnino est amputata per passionem: iam enim nullum iustum ꝛ sanctum potest ad limbum trahere. Manus aūt impellens erat potestas precipitandi in malum: ꝛ ꝑ fallaciā. ꝛ ꝑ violentiam: qꝛ tentabat vt draco et vt leo ꝭm Augu. Hec erat ita fortis: vt cum magna difficultate posset quis ei resistere: ꝛ ideo in multis: imo fere in oibus regnabat. Hec ꝑ passionē debilitata est: quia datū est lumen veritatis contra diabolicā fraudulentiam: ꝛ adiutorium virtutis contra violētiam. Jam eñ fere omībus est veritas ꝓpalata: et ideo destructa est idolatria que prius in mundo regnabat: Jam etiam adiutorium virtutis tribuitur ꝑ gratie infusionem que reprimit ꝯcupiscentiā ꝛ ꝑ angelicam ꝓtectionem que comprimit potestates aduersas. ¶ Ad illa aūt que obijciunꝫ dicendū est ꝭm eundem Bonauen: ꝙ diabolus obsidere corpa ꝛ excecare mentes mō non potest: nisi quis ei ex culpa sua vires tribuat sicut sunt illi qui sacramenta christi ꝯtemnūt. Unde nō tot hodie diabolus obsidet quot ante consueuerat obsidere. ¶ Item ꝙuis ꝭm aplm nobis nunc incumbat colluctatio ꝛ pugna: non tamē elongamur a victoria nisi interueniat nostra negligentia. ꝭm ꝙ dr. j. Cor. x. Fidelis deus qui non ꝑmittit vos tentari supra id quod potestis sed faciet cū tētatiōe ꝓuētū. Quis itaꝙ ꝑ chr̄m ptās diaboli sit supata: tñ in nobis est dare vires hosti et nos subiugare ptāte diaboli: iuꝫ illud Hierony. Debiꝫ est hostis antiquus: non pōt vincere nisi volēte. Et qꝛ in tpe antichristi abūdabit iniquitas ꝛ refrigescet charitas: teste saluatore Matth. xxiiij. ideo vires sumet diabolica potestas: et iusto dei iudicio ꝑmitteꝫ amplius ad malū impellere ꝙ ꝑmissus fuit in tempore precedenti. ¶ Ad vltimum ꝓ obiectum Dicendum ꝙ deus ante incarnationem amplius permittebat diabolum ex suo iusto iudicio. et noster consensus amplius ei subiacebat ex vitio nostro per hoc ꝙ regnabat ignorantia ꝛ etiam concupiscentia. deficiebat veritas et gratia. Et sic patet ꝙ per beatam virginem mediante filio contrita est: et debilitata potestas diaboli. Hec Bonauen.

Octaua stella triumphatio.

Qº. ꝑ ꝟginē Mariam demonū potestas ꝯtrita

Ad obiecta

Ad vltimū

Capitulum nonum

Nona stella exaltatio humilium

Nona in ordine: et prima tertij quaternarij stella dicitur exaltatio .s. humiliū et seruorū dei vñ dixit. Deposuit potentes de sede: et exaltauit hūiles. Isti potētes fuerūt angeli supbi quos deus de sede celesti deposuit. et humiles .i. homiēs se deo in pnīa ⁊ pceptis humiliātes p filium suū christū loco eorū exaltauit. Item deposuit deus potētes iudeos q̄ erāt in lege ⁊ pphetis potētes dimittēs eos ex suo demerito in pfundo erroris. et exaltauit humiles .i. gentiles humiliter ⁊ deuote pdicatiōi aploꝝ insistentes: put exposuit Lyra. Vel potētes accipi possūt ſm aliam glo. seruiētes mundo pricipes: tyranni: ⁊ oēs potētes in malis q̄s deus eiecit p filiū suū q̄ in carne assumpta iudicatur⁹ est orbem terre. et exaltat humiles .i. humilit̄ deo seruiētes: qm̄ omnis qui se exaltat humiliabit̄: et qui se humiliat exaltabit̄ Ideo d̄t Beda venerabilis Deposuit dñs potentes de sede ⁊ exaltauit humiles. q2 p oēs seculi generationes non cessant pire superbi: nec cessant humiles in sancta fide cōuersantes exaltari. Hec ille. Si queras. Quid pertinet ad beatā virginē in isto cantico gloriari ⁊ gaudere de hoc vicȝ q̄ deposuit potētes de sede ⁊ exaltauit humiles? Ad hoc rñdet̄ q̄ merito ipsa benedicta virgo gloriat̄ de supboꝝ deiectione ⁊ humiliū exaltatiōe. q2 in ea et per eam deus efficacissime edocuit in ista vicȝ incarnatione superbiam calcādā ⁊ humilitatē amplectendam. Et hoc in tribus. Primo in hoc q̄ deus se in ipsa sūme humiliauit. Nam q2 humilitas est virtus regalis ſm Berñ et scala celestis: decebat vt deus q̄ omni v̄tute plenissim⁹ est humilitatis v̄tutē doceret. et manifestaret in seipso. q̄d fecit qñ in vterū virginis descēdit. ⁊ cū esset dñs oim: factus est seruus oim: humilians se vsqȝ ad nostre carnis fetidū lutū: ⁊ q̄d magis est vsqȝ ad penā ⁊ mortē latronū ⁊ pctorū. Phil. ij. Exinaniuit semetipsū formā serui accipiens ⁊ habitu inuētus vt homo: humiliauit semetipsū factus obediēs vsqȝ ad mortē. Hec ibi. Secundo edocuit christ⁹ supbiam calcādā: humilitatē amplectēdā in virgine in eo q̄ humilitatē exaltauit sup omnia excellētissime cū nostrā vilem naturā ⁊ humillimā: vtpote q̄ de limo terre est: super omnes angelos vsqȝ ad dexterā dei sublimauit: ⁊ humillimā illā v̄ginē matrē sup omnes angelos et homines dignificauit. O magna virtus humilitatis q̄ sic meruit exaltationem. Unde vbi supra subdit Aplus: Propter quod ⁊ deus exaltauit illū ⁊ dedit ⁊c̄. Tertio edocuit in eo q̄ supbos: angelos vicȝ iudeos p magna sui pte indānabiliter dimisit: ac humiles .i. electos apostolos .i. discipulos q̄ fuerūt abiecti ſm mundū: fructu incarnationis potētes fecit: qm̄ vt scribit̄ .j. Coꝝ. j. Infirma mundi elegit deus vt ɔfundat fortia. Merito ḡ Maria de hoc gloriatur in cantico. O igit̄ superbi pensate diuinū iudiciū. Quia deposuit potentes de sede ⁊c̄.

Capitulum .X.

Decima stella refectio fidelium

Decima stella d̄r refectio .scȝ fideliū. Und dicit̄ Esurientes impleuit bonis: et diuites dimisit inanes: Basilius. Esurientes sūt gentes diuinam gratiā desiderando toto corde esuriētes quos christus impleuit bonis spiritualibus. Diuites sūt beatitudinē in terrenis ⁊ carnalibus ponētes put erāt .s. multi phī antiq̄ ⁊ epicuri q̄s christ⁹ dimisit inanes ⁊ vacuos. qa dicēte. Aplo: deū nō glificauerūt: sȝ euanuerunt ī sua sapia. Sȝ di. Quid hic ptinet ad beatā v̄ginē gloriari tāqȝ si in ipsa hoc factū sit q̄ deus esuriētes ipleuit bonis. Rñdet̄ q̄ ideo hoc ptinet ad ipsā: q2 deus ex ipsa sūpsit carnē quā fidelibus ꝓstituit in cibū ⁊ potū salutis eterne. ⁊ p hui⁹ sumptionē replet deus oēs esuriētes vitam eternā bonis celestibus: ipso christo teste dicēte. Qui mā ducat m. car. ⁊ bi. m. sang. in me manet ⁊ ego in eo. Joan. vj. Idcirco btā v̄go de hoc gliatur: q2 ex ipā sūpsit christus quod donauit in eucharistia.

Capitulum vndecimum

Undecima susceptio electorum

Undecima stella dicit̄ susceptio: scȝ electoꝝ. Uñ dicit Maria. Suscepit isrl̄ puerū suū recor. mi. sue. Suscepit inquā isrl̄ puerum. Glo. tāqȝ humilē ⁊ obedientē. purū ⁊ castū. que notātur in hoc q̄ d̄r pueꝝ: ex ɔditiōe pueri: vt significet̄: quia tales suscipit deus in grām: iuxta illud Matth. xviij. Nisi cuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut puuli: nō introibitis in reg. celoꝝ. Sed quō btā v̄go de hoc gliat̄ qsi p ipam vel in ipa sit hoc a deo factū? Rñdet̄ q̄ exq̄ deus ex ipā suscepit humanā naturā siue carnē nr̄am in q̄ patiēdo nos redemit ⁊ celū aperuit nobis ac restituit: ideo p ipam dicunt̄ merito suscepti in fraternitatē christi ⁊ cognationē dei atqȝ in grām ⁊ gliam: vt sint heredes qdem dei: coheredes autē christi. iuxta v̄bū Apli Rom. viij. Uñ merito de hoc btā v̄go gliando grās agit ī psona totius gñis hūani. Proinde Ans. O btā Maria quantū tibi debemus: quia p te talem ⁊ tantū fratrē. id est christū deū habemus. p te hereditatē celestem adepti sumus.

Capitulum duodecimum.

Duodecima cōpletio promissorum

Duodecima stella d̄r cōpletio: scȝ pmissoꝝ diuinoꝝ. Uñ d̄t. Recordat⁹ miscdie sue. Sicut locutus est ad p̄res nr̄os Abraā ⁊ semini ei⁹ in secula .i. in eternū: hoc ideo dicit: q2 pmissio dei de susceptiōe hūane nature in chr̄o pmanebit in eternum cū caro hūana in sempiternū vnita diuinitati pmaneat. Hec Ly. Notāter etiā d̄t. Abraā et semini ei⁹: q2 de⁹ specialiter fuerat locut⁹ ⁊ pmiserat ipi Abrae. chr̄m qñ ad pceptū dei voluit immolare filiū suū Gen̄. xxij. di. Per memetip̄m iuraui d̄t dñs. Multiplicabo semē tuū sicut stellas celi: ⁊ sicut arenā que est in litore. Et infra. Bñdicent̄ in semine tuo oēs gētes terre: eo q̄ obedisti voci mee. In quo v̄bo facta est pmissio de chr̄o ex semine Abrae oriūdo ſm carnē. In ipo eñ semine Abrae .i. in chr̄o oēs gentes .i. aliqui de oibus gētibus. Et sic oēs electi bñdictionē ɔsecuti sunt salutis eterne quos chr̄s in iudicio benedicet realiter. iuxta illud Matth. xxv. Uenite bñdicti patris mei ⁊c̄. Hoc aūt cōpletū est in Maria q̄ chr̄m deū genuit ideo gaudēter ⁊ gliose grās agit in cantico de hoc. O ergo felicissima: o gliosissima Maria: quid tibi laudis offeramus cū p te tot ⁊ tanta bona habemus. O si tunc affuissem tibi laudāti. vtiqȝ genu flexo deuote acclamassem. Magnificat anima mea dominū. in se ⁊ in te o superbenedicta Maria.

¶ Articulus. iij. q̄ vtile est canticum Marie reuerēter audire in vesperis vel dicere.

Utilitates audiēdi: dicēdi hoc canticū Magnificat.

Tertiū mysteriū de hoc cantico Marie dicit̄ vtilitatis. Nimiꝝ q̄ȝ vtile sit homini ad honorem Marie deuote ⁊ reuerenter audire vel perorare ⁊ dicere canticum Marie ostenditur tripliciter.

Primo ex ipius cantici verbis
Scdo ex rōne virtualis inclusionis
Tertio ex factis miraculis

¶ Prio ex ipius cātici v̄bis. Nā si pēsam⁹ v̄ba ipa cōperim⁹ q2 ibi pmittit̄ pctōib⁹ miscdia cū d̄r. Et miscdia ei⁹ a pge. in pge. Itē hūilib⁹ pmittit̄ exaltatio celestis. ibi. Deposuit po. de se. ⁊ exal. hūiles. Et salutē sitiētib⁹ satietas diuia. ibi. Esuriētes iple. bo. Et oib⁹ bonis felicitas eterna. ibi. Suscepit isrl̄ pu. su. ⁊c̄. ¶ Scdo ostēdit̄ ex rōne v̄tualis inclusionis: q2 in ipo cātico v̄tualit̄ ⁊ implicite includit̄ tā orō dñica q̄ȝ salutatio angelica: q̄ sunt vtilissime orōnes: sicut de hac v̄tuali inclusiōe notat Antoñ. florē. in sūma sua. Nā Pat nr̄ q̄ es in celis: ɔcordat cū hoc Magnificat aīa mea dñm. i. patrē celestē. ⁊ Pria petitio. Sanctificet̄ no. t. includit̄. ibi. Sanctū nomē ei⁹. ¶ Secunda. Adueniat regnū tuū. ibi. Exultauit sp̄us me⁹ ī deo salutari. q2 hec est vita eterna: scȝ regni dei: vt cognoscāt te deū ⁊ quē misisti Jesuz. Joā. xvij. Tertia petitio. Fiat volūtas tua sic̄ ⁊c̄. ibi. Deposuit potē. ⁊c̄. quia voluntas dei in celo est vt rationalis creatura in omnibus subijciatur deo. a qua volūtate auersi angeli depositi sunt de sede celesti: ⁊ hūiles hōies in locū coꝝ exaltati. Quarta petitio. Panē nostrum quotidianū. da ⁊c̄. ibi. Esuriētes impleuit bonis. Quinta. Et dimitte nobis debita ⁊c̄. ibi. Et misericordia eius: p quam dimittunt̄ debita. a pge. in pge. Sexta. Et ne nos inducas ⁊c̄. ibi. Fecit po. ī brachio .i. chr̄o. p quā fideles potēter defendunt̄ in oñi temtatione. Septima Sed libera nos ⁊c̄. ibi. Suscepit israel pue ⁊c̄. Sicut locut⁹ est ⁊c̄. Hec est eñ illa libertas: exclu

Scdo

Pat nr̄ concordat cū cantico

sio oim maloꝝ quã ꝓmisit deꝰ Abrae ꝛ semini eius in se. Item Aue Maria. i. sine ve: includiť ibi. Magnificat aĩa mea dñm. Gratia plena: ibi. Exultauit spi. meꝰ ꝛc̃. Dñs tecũ. ibi salutari meo: quia respexit ꝛc̃. Bñdicta tu in mulieribus: ibi. Ecce eñ ex hoc beatã ꝛc̃. Et bñdictus fructꝰ vẽtris: ibi. Quia fecit mihi magna: ꝛ sic de alijs. Ecce ꝙ vtilitas virtualis inclusionis huius cãtici. ¶ Tertio ostẽdiť ex miraculis. Ad id facit miraculũ de quodam monacho Jostio nõie quod habeť li. vj. pte. ij. ar. vl. in fine. Item refert Anẞ. li. miraculoꝝ ꝙ ipsemet cũ dolorẽ multũ pateretur in pede ex spasimo ꝛ paralysi: ob deuotionẽ virginis cepit conari vt erectus staret ad officium virginis: et ꝑ ꝯñs etiam ad Magnificat: qȯ cum facere cepisset: sanitatem ꝯsecutus est. Recolo etiam me audisse ꝙ cũ in quodam loco fratres deuote dicerent. Magnificat: visuꝫ est beatam virginem ex altari descendere ꝛ singulis fratrum suum Jesum quasi paruulũ ad osculandũ offerre: in quo mira suauitate reficiebanť oẽs. ¶ Item refert discipulus in ꝓmptuario: ꝙ in Hispania in quadam domo ordinis Cisterciẽ. quidam monachus iuuenis in obsequio beate virginis feruens ꝛ deuotus ita erat intentus in eius horꝭ ꝛ ꝑ ꝯñs etiã in hoc cantico Marie: vt non in singulis verbis memoriã ipsius haberet. Sicqꝫ. xvij. annis stans in ordine. tandẽ infirmatus ad mortẽ: ecce beata Maria cum visitauit ꝛ ꝓdixit eidem ꝙ die septimo ad dñm Jesum foret migraturus. Addiditqꝫ di. Quia pre cunctis mihi seruiuisti intentius: faciã tibi qȯ nulli alij feci: ꝛ cingens brachijs collum. osculum ei dedit: ac eũ benedixit ꝛ euanuit. Hec ille seruitori instãter requirẽti enarrauit. Die aũt septima cũ appropinquaret ad exitũ sicut erat ei ꝓdictum: apparuit sibi beata Maria vidente priore: domꝰ cũ multitudine sanctoꝝ ꝛ angeloꝝ. Et sic dulcissima visione ꝛ allocutione ꝯsolatus feliciter migrauit ad chrm̃. Ecce igiť ꝙ̃ bonum est seruire Marie. Omñes ergo charissimi ei deseruiamus tam in hoc cantico deuote dicendo ꝙ̃ in alijs: vt cum ea in celo gaudeamus.

Tertio

¶ Incipit liber tertius: de mysterio purificationis beate Marie.

De purificatiõe btẽ Marie ꝟginis.

Tertius liber de mysterio purificatiõis beate Marie

Tertius liber de mysterio purificatiõis beate Marie diuidiť in q̃ttuor partes. ¶ Prima pars de huiꝰ purificatiõis Marie solennitate. ¶ Scd̃a de beate Marie martyrio: gladijsqꝫ dolorositate: de qua hic ꝓpterea agiť: qꝛ circa tpũs purificatiõis de hoc martyrio ꝑ Symeonẽ est ꝓphetatũ dicentem: Tuam ipsius animã ꝑtransiuit gladius. ¶ Tertia pars de gladij Marie ꝛ doloris ꝑexcellẽti acerbitate. ¶ Quarta parte condependẽter adiungetur sub alio ꝓcessu de planctu Marie ꝓsequendo illud euangeliũ Joãnis Stabat iuxta crucem Jesu mater eius ꝛc̃. Potes etiã occasione huius purificationis inuehere ꝓdicando de puritate vel virginitate Marie: de quibus habes speciali libro: ideo hic pretereo.

¶ Pars prima de purificationis Marie solenni mysterio.

Impleti sunt dies purgationis Marie ẞm legem Moysi: et tulerũt Jesum in Hierꝉm vt sisterent cum dño Lu. ij. ꝛ in euãgelio huius solẽnitatis. Nimirum hec ab oĩbus christicolis deuote debet celebrari si bene aduertimus. Tũ quia hodie est festum beate Marie. Tum quia est etiam festuꝫ domini Jesu. Tum deniqꝫ quia est festum letificatiõis sanctarum animarum. Primo inquam est festum beate Marie. quia hodie ẞm legem Moysi ad purificationẽ accessit: licet non tenebatur: nec indigebat. vt infra dicetur: Et ideo dies hec dicitur purificatio Marie. ¶ Secũdo quoꝙ est festum domini Jesu. quia hodie oblatus est in templo deo patri: cuius erat filius ab eterno ꝓpter qȯ etiaꝫ hodie candelas consecratas manibus portamus. Et ob hoc dicitur hec dies Candelaria festiuitas: ad significandum ꝙ christus deus manibus virginis Marie hodie sit apportatus in Hierꝉm ꝛ ad templũ oblatus: quod cãdela cerea significat: quia sicut cera ab apibꝰ sine cõmixtiõe ꝛ pollutione ꝓducitur: ita caro christi ex pura virgine sine corruptione est concepta ꝛ genita. ¶ Tertio hodie est festum exultationis sanctarũ animarũ. quia hodie cũ leticia sanctus Symeon ꝛ sancta Anna obuiauerunt christo: ꝛ ipm̃ deum ꝛ saluatorem laudantes cum sacerdotibꝰ offerendũ susceperunt. In cuius signũ hodie ecc̃lia ꝓcessionẽ agit. Et idcirco dr̃ hoc festũ tertio nõie Ipapãti: ab ipa. quod est ire. ꝛ anti quod est obuiam. Insuꝑ hodie sancti patres in limbo exultauerunt: audientes christi aduentũ a sancto Symeone decedente ꝛ eis nunciante. Preterea gaudebat hodie deus pater de sui filij oblatiõe. Itẽ gaudebant angeli circũdantes christũ dñm ꝛ benedictã eius matrem. Et ideo gaudet etiam canens ecc̃lia in misse introitu illud ps̃. xlviij. Suscepimus deus mi. tu. in me. tẽ. tui. Quod põt esse aliud thema. Uñ de hac gaudiosa purificatiõis solennitate acturi. tria mysteria notabimus:

Primum dr̃ mysteriũ ꝯgruitatis
Secundũ dr̃ mysteriũ exemplaritatis
Tertium dr̃ iocunditatis

¶ Articulus. j. ꝙ beataꝫ dei matrem Mariam ꝯgruebat suscipe sacramentũ purificatiõis ẞm legem Moysi. Quis ad id non obligareť.

Q°. Utrum congruebat btãm ꝟginẽ suscipe legalꝭ sacramentis purificatõis

Primũ mysteriũ de purificatione Marie dr̃ congruitatis Ubi qn̄estio est. Utrũ ꝯgruebat beatã dei matrẽ ꝟginẽ suscipe legalis sacramentũ purificatiõis? Et ad hanc q̃stionẽ rñdetur ẞm sacros doc. ꝓcipue Fran. mayro. ꝑ duas cõclusiones. ¶ Prima ꝯclusio ꝙ beata Maria dei mater vera lege purificationis non erat obligata. Et hoc ostẽditur triplici ratione.

Prima ratio ex parte ꝓlis
Secunda ratio ex parte matris
Tertia ratio ex parte legis

¶ Prima ratio ex parte prolis: id est christi q̃ erat supra legem Matth. xij. Dñs eñ est sabbati filius hõis: ideo sicut nec filius: ita nec mater obligatur. ¶ Scd̃a ratio ex parte matris: quia ipa fuit virgo purissima ꝛ sine oĩ peccato: atqꝫ sine oĩ sorde ꝛ feditate peperat christũ. vt dr̃ Leo papa in ser. de natiuitate di. Ab hac natiuitate deest illud quod de oĩbus legitur. Nemo mundus a sorde: nec infans cuius est vnius diei vita super terraꝫ. Nihil in istã singularem natiuitatem de carnis concupiscẽtia trãsiuit. nihil de peccati lege manauit. Hec ille: ideo nõ obligabatur. ¶ Tertia ratio ex parte legis. quia ista lex purificationis posita erat sub conditione Mulier (inquit) si suscepto semine pepit ꝛc̃. Leui. xij. Et ideo non obligabat matrem que non suscepto semine. sed spũssancti spiramine cõceperat ꝛ peperat. Et sic patet. ¶ Secunda conclusio: ꝙ mater dei q̃uis non indigebat nec tenebať: tamen decebat vt sacramentũ purificationis legis Moysi susciperet. Et hoc ostendit triplici rõne.

Pria ꝯclusio

Secunda cõclusio.

Prima ratio diuine honorificationis
Secunda ratio diabolice confusionis
Tertia ratio humane edificationis

¶ Prima rõ diuine honorificationis: qa spũsancto docente nouerat beata Maria hoc fore ad dei honorem duplicem. Primo quidem: quia legem a deo datam ꝑ Moysen tanq̃ bonã ꝛ verum confirmabat: cum ipsi legi obediendo venerabať ipsam: sicuti et christus qui circũcisione non indiguit: ꝛ tamen suscepit pro legis honore. Ita eiꝰ mater exemplo christi edocta hoc legis sacramẽto legẽ honorauit. Secundo quoqꝫ hoc erat ad dei honorem et christi manifestationẽ: cum beata mater censebat in hoc prophetias diuino spiritu predicatas adimpleri. Sed di. Quales ꝓphetie in hoc implebanť? ¶ Respõdeť ꝙ Primo prophetia Aggei. ij. ca. vbi habetur ꝙ cum Zorobabel reedificasset templum dei destructũ per Babylonios factũ est verbũ dñi ad Aggeũ ꝓphetam. ꝛ dixit. Quis in vobis relictꝰ est q̃ vidit domũ istam in gl̃ia sua pria. Adhuc modicũ ꝛ veniet desideratꝰ cũctis gentibus ꝛ implebo domũ istã gl̃ia dicit dñs. Magna erit gloria domus istius nouissime: scꝫ reedificate plus ꝙ̃ prime scꝫ edificate per Salomonem. Modo ẞm expositores doctores hec

Cõclusio. Prophetie impletio.

ōnia impleta sunt precipue in ista purificatiōe, q₂ tūc venit desideratus cunctis gētibus, i, christ⁹ manib⁹ maternis portat⁹ in templū istud. Vñ multipl'r fuit maior gl'ia istius dom⁹ vltimo edificate q̄₃ prime. Quod patet. Primo: quia in ista fuit mater dñi educata: ſm Hiero. Scd̄o quia ibi vota ꝟginitatis fuit consecrata deo Tertio quia miraculose desponsata ibi fuit mater dei. Quarto ab angelis ibi fuit frequēter visitata. Quinto ibi dñs Jesus dei filius oblatus ⁊ spū ꝓphetico a Symeone ⁊ Anna manifestatus. Sexto: quia ibi in medio doctorū inuent⁹. Septimo: quia ibi multotiens docuit ⁊ mirabilia fecit. Item ad id est alia ꝓphetia tunc impleta. scʒ Malach, iij. Ecce ego mitto angelum meum, id est Joannem baptistam: q̄ dicitur angelus non natura sed officio. Matth, xi, ca, sequitur. Et statim veniet ad templum suum dñator quez vos queritis. quia christus statim post Joannē manifestādo se venit in templū ⁊ Judeaꝝ ꝑ p̄sentiam corpalē ¶ Scd̄a ratio diabolice ꝯfusionis: q₂ nouerat btā ꝟgo q̄ hoc deceret facere vt ad purificatiōis legem accederet ꝑpt' confusionem diaboli: ꝑ eo q̄ sic christi diuinitas ⁊ beate Marie ꝟginitas zelabat' diabolo: ne hūana redemptio impediret' ab ip̄o. Rō declarat'. q₂ ſm Jsido. et cōiter doctores, si diabol⁹ certitudinaliter agnouisset chrm̄: nūq̄₃ crucifigi dei filium ꝑ iudeos ꝓcurasset: ne sua potestate contrita hō redemptionē habuisset Sed si beata Maria non iuisset ad purificationem debuisset se manifestare q̄ post partum foret virgo: ⁊ sic innotuisset hōibus ⁊ diabolo filij sui diuinitas: iuxta illud Esa. vij. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filium ⁊c̄. Sed di. Nunquid diabolus potuit hoc cognoscere aliunde: q̄ Maria post partum non est corrupta? Rñdetur ſm Tho. iij. parte summe. q. ix. q̄ hoc diabolus virtute sue nature potuisset cognoscere: nisi ꝓhibitus fuisset. Unde Aug⁹. iij. de trinit. dt. Diabolus multa pōt virtute sue nature a q̄bus ꝓhibet' ꝟtute diuina. Prohibebat' ergo a deo cognoscere modum partus diuini ne redemptionē humani generis impediuisset si hoc cognouisset. Prohibebat' etiam virgini appropinquare ab angelis eā custodientib⁹: ſm illud Can. iij. En lectulum Salomonis. lx. fortes ambiunt: ⁊ vniuscuiusq̄₃ ensis sup femur suum ꝑpter timores nocturnos. Lectulus em̄ veri Salomonis. i. christi est mater virgo: in qua nouem mensibus quieuit: hanc multi angeli ambierunt obsequiose custodientes ⁊ demonū incursus repellentes. Et sic p₃. ¶ Tertia ratio humane edificationis: quia hōies ex hoc plurimū edificabant' dupl'r. Primo q̄dem: quia Judeis scādalum tollebat' ne dicere potuissent q̄ ideo chrm̄ non deberent recipe: quia legem non obseruasset. Scd̄o: q₂ fidelibus exemplū hūilitatis ⁊ puritatis amande ⁊ sectande ꝓponit': vt doceamur q̄ nisi fuerimus purificati a peccatis regnum dei intrare nequibim⁹. Vñ Apocal'. xxi. Nil coinquinatū intrabit in illud: scʒ celeste regnum. Unde cū ip̄e christus purissimus fuerit: tamen sistit' in templū deo ſm legē purificatiōis Sed di. cum christi hūanitas fuerit deo semp p̄sens: q₂ vnione psonali sibi ꝯiuncta: quō ergo dicitur sisti ſm glo. i. p̄sentari vel offerri: aut consecrari deo? Rñdet' ſm Athanasium: q̄ licet chr̄s ſm humanitatē fuerit deo semp p̄sens: tamē bene dr̄ sisti. i. p̄sentari. scʒ ſm legalem certimoniā in templo offerēdo vt sic em̄ antea presentatus non fuerat. Et hoc fecit christus potissime ꝑ nostre salutis instructiōe: vt nos discam⁹ quō deo p̄ntari debeam⁹ purificati a peccatis: vt patebit. Et sic non ꝑpter se indigēdo hoc fecit christus: sed ꝑpter nos. O igit' fidelis anima disce deū diligere ⁊ honorare in suis p̄ceptis: et christum ac eius matrem imitari in puritate ꝑ celesti gloria acquirenda.

Scd̄a rō diabolice confusionis.

Tertia ratio hūane edificationis.

¶ Articulus. ij. q̄ exemplū multiplicis ꝟtutis p̄buit nobis Maria in susceptiōe sacramenti purificatiōis: et sil'r p̄betur in lege ⁊ sancto Symeone: vt patebit.

In purificatiōe dat' nobis exemplū tripliciter.

SEcundū mysteriū circa hāc solennitatem purificationis declarādum dicit' exemplaritatis. Ubi aduertendū: q̄ in hac susceptione purificationis legalis. datur nobis exemplum salutis tripliciter.

Primo in ip̄a purificatiōis lege
Secundo in ip̄a dñi matre
Tertio in sancto Symeone.

¶ Primū q̄₃tū ad incipiētes. Scd̄m q̄₃tū ad ꝓficiētes et ꝑfectos. Tertiū exēplū q̄₃tū ad deuotos. ¶ Prio itaq̄₃ dat' nobis exēplū salutis in ip̄a lege purificatiōis. Nā q̄rit': cur sic deus instituerat legē purificatiōis? Rñdet' ſm Frā. mayro. ⁊ cōiter doc. q̄ Prio ꝑpt' primogenitoꝝ oblationē deo fiendā ⁊ grāꝝ actionē quā d̄s voluit in figurā ⁊ recognitionē q̄ oīa bona nobis a deo ꝓueniūt. Secūdo ꝑpter nostre purificatiōis instructionē: vt peccatū hoī detestandū ⁊ abominandū atq̄₃ redimēdū ⁊ expurgādū doceret. Jdcirco in veteri testamēto instituerat istam legē purificatōis in q̄ plura p̄cepta ꝯtinebant'. ¶ Primū erat q̄ mulier q̄ suscepto semine pariebat masculum debebat cū filio manere immūda. vij. dieb⁹: ita q̄ null⁹ ei cōuersare poterat in cibo vel potu vel lecto. sed erat suspēsa a ꝯsortio hōim ꝑpter fedā ꝯceptionē: nō sine pctō: quia in actu mr̄imoniali de cursu cōi est aliq̄ libido inordinata vt hec d̄t Lyra. ¶ Scd̄m p̄ceptū erat. q̄ infantul⁹ octauo die debebat circūcidi: ⁊ sic ab originali pctō mūdabatur: ⁊ tūc mulier illa efficiebat' mūda quo ad ꝯsortiū hōim. sed erat immūda quo ad ingressum templi. ⁊ vsq̄₃ ad. xxxiij. dies a die octaua debebat sic manere ⁊ reputari immūda ¶ Tertiū p̄ceptū erat q̄ die q̄dragesimo sic completo a die partus cōputando debebat mulier venire cū suo filio ad ostiū tabernaculi vel tēpli: et puerū offerebat in man⁹ sacerdotis. Sacerdos q̄₃ deportās circa altare: deo gratias agens ꝑ dato puero ⁊ eius aīe creatiōe q̄ a solo deo est: leuabat corā dño. ¶ Quartū p̄ceptū de pueri redemptione a sacerdotis manu q̄nq̄₃ siclis. Fuit aūt sicl⁹ moneta valēs obulos viginti. Hoc aūt sic p̄cipiebat' q̄ si puer fuisset primogenit⁹ de tribu Leui: nō redimebat': sʒ veniens ad etatē adultā: sp in templo seruiebat dño Si ꝟo fuisset puer de alia tribu q̄₃ Leui ⁊ primogenit⁹: redimebat' quinq̄₃ siclis argenti. ¶ Quintū p̄ceptum. Si ip̄a mulier fuisset diues intantū q̄ posset habere agnū anniculū immaculatū ⁊ pullū columbe: aut turturem offerre debebat Sin aūt ꝑpter pauꝑtatem. sufficiebat et debebat offerre tm̄mō par turturū: aut duos pullos columbarū. ¶ Sed queritur. Quare ista volatilia offerebātur? Rñdet': q̄ castiora ambo: vicʒ turtur ⁊ pulli columbarum. non columbe. Sicq̄₃ sua oblatione se peccatricem confitebat': ⁊ sacerdos ꝑ muliere orabat: ⁊ sic mundabat'. ¶ Sextum preceptum in ip̄a lege purificationis erat. q̄ si mulier peperisset feminam duplicari debuit temp⁹ quo reputaretur immunda tā quo ad ꝯsortiū hōim q̄₃ quo ad ingressū tēpli. Sed forte q̄ris: quare hec lex magis grauauerit parientem feminā q̄₃ parientē virū? Rñdet' q̄ ſm sctōs triplex ratio assignat'. Prima ratio natural'. Scd̄a ratio moral'. Tertia ratio theological'. Pria rō naturr'l: q₂ ſm ph̄os q̄bus etiā ꝯcordat Aug. corpus masculi in vtero. xl. diebus organizat' ⁊ ꝑficit': atq̄₃ tunc vel circa aīa creando infundit'. Corp⁹ ꝟo femine in. lxxx. diebus ꝑficit' ⁊ ꝑtūc aīa infundit': Vñ sicut aīa masculi. xl. die infusa. maculam originalē ꝯtrahit. sic. xl. die templum materiale dei ingressa cū hostijs expiabatur eius genitrix. Et sicut anīa femine lxxx. die maculat' pctō quando ⁊ infundit': sic: lxxx. die dei templū ingrediēs expiata deo offeretur. Secūda rō moralis: q₂ masculus significat moral'r opus bonū ꝑfecte et fortiter factū. Femina aūt ꝑpter debilitatē naturalis vigoris op⁹ impfectū ⁊ negligēter factū. Unde hoc fuit ad significaudū q̄ qui ꝑfectum opus parit statim die. xl adueniente. i. termino p̄sentis vite que per. iiij. elemētoꝝ et q̄litatū cōplexiōes currit in templū celeste introducitur. Qui ꝟo op⁹ impfectū facit: tp̄s ei duplicat': quia non statim post mortē in celū introducit': sed ardebit prius igne purgatorij: vt dicit Aug. ⁊ notatur. xxv. di. Qui in aliud seculū, Sed ve illis q̄ steriles omino repiuntur in morte: q̄m dicente saluator Matth. vij. Omīs arbor q̄ non facit fructū bonū excidet' ⁊ in ignē mittet' Tertia ratio theologicalis. q₂ vicʒ chr̄s assumpturus erat carnem in sexu virili: ⁊ iō ip̄m sexū magis honorare voluit ⁊ ampliorem ei gratiā fecit vt ⁊ puer citius format' in vtero ⁊ mater citius mūdaretur. Quarto pōt addi ratio iuridica et legalis

Precepta purificatiōis legalis

Questio de pariē: te feminam

lis: q2 plus vel magis peccauit: plus puniri debuit: extra de pe. 7 re. Deus qui. 7. xxiiij. q. j. Non offeram⁹. Item. ff. de penis. l. aut facta. Sed q2 in trāsgressione p̄cepti: mulier plus peccauit: ſm q̄d dicit mgr̄ in. ij. dist. xxij. Quod ſm bona. ver est q̄tum ad peccati essentiam: sc3 libidinē q2 plus ambiuit dei scientiā q̄3 vir: licet quantū est ex parte circūstantiarū que virū ꝯtingunt vir plus peccauit: quia sc3 erat ſupior muliere 7 fortior ac sapientior: 7 ipe sciēter peccauit. Sed vt d2 Deut. xxv. Pro mensura peccati debet esse plagarū modus. Vñ mulier plus punita est. sicut etiam Geñ. iij. Plus punita fore legit̄: ad ꝓpositum itaq3 redeūtes dicimus q̄ lex ista purificatiōis docet salutaria documēta 7 exempla. Primo docet mulieres pariētes deuote accedere ad purificationē post partū ſm cōsuetudinem eccl'ie: non tamen ſm obseruantiā legaliū veterū. q2 illa cessauerunt in noua lege. sed ſm eccl'ie catholice instituta 7 ꝯsuetudinē: vt sc3 mulier post partū ꝓ ipa di e purificationis sue accedat ad eccl'iam: vt grās agat de puero dato 7 de euasione periculi partus p̄teriti: 7 vt custodiat̄ in ꝯcipiendo de futuro. Item interim casta 7 incognita a viro ꝑmaneat: al's indiscretissime et irrōnabilius agit petens debitū ꝯiugale: q̄3 quodcunq3 aial brutū. ¶ Sed q̄stio oritur. Utrum ꝑtunc mulieres infra completū tp̄s purificatiōis teneant̄ ab ingressu eccl'ie abstinere. Respondet̄ vt habet̄ di. v. Si mulier. 7 eš de purificatiōe post partū cap. vnico: q̄ mulier statim post ptū pōt eccl'iam visitare si deuotio suadet 7 ꝯsuetudo admittit: si tamen ex veneratiōe aliquādiu abstinere voluerit: nō est talis deuotio reprobanda: 7 ꝯsuetudo est cōmendanda. Et eadē rōne nec sacra cōmunio est negāda puerpe: nec etiā mēstruate mulieri quocunq3 tp̄e: nisi ex reuerētia abstineret. dist: v. Ad eius ꝟo. ¶ Secundo ex p̄missa lege purificationis docētur oēs homines sp̄ualiter quō a peccatis purificari debeāt. q2 primo debet hō pctōr q̄ ꝯcepit dolorē 7 pepit iniq̄tatē. plem pessimā recognoscēdo. immundū se reputare ꝑ ꝯtritionem. Secundo debet circūcidere. a se abijciēdo ꝓpositum peccandi de cetero. Tertio debet se offerre sacerdoti ꝑ ꝯfessionem tanq̄3 peccatrix. Quarto debet facere redemptionē ꝑ satisfactionē 7 sui oblationem deo in sacrificiū mundicie 7 laudis diuine. Nec vacat a mysterio. q̄. xl. die templum ingredit̄: q2 quadragenarius consistit ex quaternario in denarium ducto: vt significetur obseruantia decem preceptorum cum scriptis euangelistarum quattuor. Et sic patet.

Questio ab igressu eccle sie infra tp̄s purificatōis

Capitulum secundum

Maria floruit triplici virtute in purificatione

Secundū salutis exemplū. sc3 ꝟtuositatis nobis ꝓponit̄ in ipa benedicta matre dñi: in q̄ nobis p̄betur exēplū imitatiōis in triplici ꝟtute q̄ floruit in hac purificatiōe. ¶ Prima ꝟtus est hūilitas. q2 cū nō esset peccatrix: tā q̄3 culpabilē se ostēdit ꝑ illas oblatiōes: vt nobis exemplū daret culpādi nosipsos Vñ Greg. Bonar mentiū est agnoscere culpā vbi nō est culpa. ¶ Secūda ꝟtus oblatio: quia legi cui non tenebatur obediuit: ad docendū nos q̄tinus multo magis diuinis p̄ceptis q̄bus tenemur obedire debeamus. qm̄ vt d3 Greg. Sola est obedientia que fidei possidet meritū: qm̄ fides sine operibus mortua est. ¶ Tertia virtus est paupertas: quia non elegit oblationem diuitum. puta agnū: sed pauper: sc3 par turturū: aut duos pullos colūbar: vt patet Lu. ij. Sed quia ibi euāgelista non determinat: queritur ḡ q̄d istor duor obtulerit. Respondet̄ q̄ chr̄s ꝓ nobis egenus fact⁹: ꝓ se voluit offerri pauper hostiā: sicut 7 vilibus pannis inuolui: sed pulli colūbarū faciliori p̄cio a paupibus ꝓcurari poterāt: ḡ verisimiliter illos obtulerunt. Si obijcitur: q2 magi non diu ante purificationē obtulerūt munera: sc3 aur: thus 7c. Et verisile est q̄ nō modicū auri vtpote more regio. ¶ Quare ḡ ex his btā ꝟgo ſm Fran. mayro. 7 cōiter docto. q̄ credendū est omnino ipam virginē nō habuisse tantū pecunie vt agnum emere potuisset: al's eni offendisset ꝯtra legem sic p̄cipientem: s3 oīa illa a magis oblata regia munera paupibus iā erogauerat ante istud tp̄s purificationis. 7 ideo non habuit vt agnum emisset. In quo etiam docemur ad pietatē erga paupes: ad ꝯtemptū mundanarū diuitiarū ꝓpt chri

Questio.

stūm. O mira Marie humilitas: pietas et paupertas. De q̄ loquēs deuotus Berñ. d3. O btā ꝟgo Maria vere tu nō habes cām nec tibi opus est purificatione. Sed nunq̄d filio tuo opus erat circūcisione. Esto tñ inter mulieres tā q̄3 vna earū: nam 7 filius tuus sic extitit in medio puero: qui in natiuitate habuit se vt paup hō: quia natus in stabulo: in circūcisione vt paup 7 pctōr hō: sed hodie vt pauper 7 pctōr 7 seruus homo. Ut paup in eo q̄ oblationem pauperū elegit: vt pctōr: in eo q̄ ipe cū matre expiari voluit: vt seruus. in eo q̄ quinq3 siclis sicut 7 ceteri primogeniti redimi voluit.

Capl'm. iij.

Tertiū exemplū nobis ꝓponit̄ in sctō Symeōe qui vt sacrū loquit̄ euangeliū accepit dñm Iesum in vlnas suas 7 bñdixit deum: sc3 flexis genibus letissimo corde. Sed cur nō dicit. q̄ accepit Iesum in man⁹: sed in vlnas: Rñdet̄ q̄ id: q2 in vlnis seu brachijs amplexādo tentū delectabilius inspicit̄ 7 ꝓpinq̄us cordi desiderabili⁹ ponit̄. O dulce verbū. sed dulcius factū: accipe Iesum in vlnas. O felices vlne que Iesum dulcē merent̄ suscipe vel portare. Quid eni beatius: quid iocundius 7 suauius anime q̄3 Iesum amplecti: ipm tenere: ipius amore frui. In hui⁹ itaq3 Symeonis seu sacti exemplo docemur nos debere christum suscipere in vlnas cordis nr̄i: ibi cum dulci deuotione amplecti 7 osculari. O fidelis anima. O cor deuotum cupis ne dulcem Iesum suscipere in vlnas 7 eius dulci solatio: ei⁹ iocūdo amplexu medullitus in corde liquefieri. oportebit te hūc sanctum Symeonem in exemplum tibi propositum imitari vt sis talis qualis ipse fuisse scribitur in euangelio. Nota verba. signa mysteria. Ecce inquit homo erat in Hiersl'm cui nomen Symeon 7 hō iste iustus 7 timoratus expectās redemptionē isrl'. 7 sp̄ussanctus erat in eo Ex quibus colligitur q̄ quattuor p̄cipua debem⁹ in nobis habere vt digni simus christum in vlnas suscipere hic per gratiam: et in futuro per gloriam. videlicet pacem: iusticiam. timorē castum: 7 sanctum amorem: exemplo sancti Symeonis. ¶ Primo pacem. quia teste Psal. In pace factus est loc⁹ eius. Quod notatur cum dicitur. Homo erat in Hierusalem. quod interpretatur visio pacis. ¶ Secundo iusticiā qua reddit̄ vnicuiq3 q̄d suum est. sicut dicit Tullius. Nam teste ps̄. Iusticia 7 iudicium p̄paratio sedis eius: id est ꝑ iusticiā p̄parat̄ cor: vt in eo sedeat 7 requiescat deus. Hinc 7 Prouer. xij. In semita iusticie vita id est christ⁹ hoc notatur cum dicitur. Et homo iste iustus. ¶ Tertio castum timorem. vnde 7 subditur. Et timoratus. Proinde Berñ Sācto inquit amore 7 casto timore quasi duob⁹ brachijs amplectimur christum. ¶ Quarto sanctū amorē hoc notat̄ cum dicit̄. Et sp̄ussanctus erat in eo. Vñ in ps̄. Ignis añ ipm p̄cedet. Berñ. sup hec ꝟba dicit sic. Opprtet vt ardor desiderij p̄ueniet oēm animā ad quam deus est venturus. Et tunc sciat aia p̄sentē sibi esse christum cū se illo igne senserit calefactā. Hec ille. O igit̄ oēs iracūdi: a vera pace extranei. O oēs iniusti. O p̄sumptuosi peccatores deū non timentes offēdere. O denicq3 oēs a spiritusancto alieni. immundi vos superbi: vos auari: vos gulā sectantes. 7 quicunq3 scelerati: audite vestram sententiam quia non manet in vobis christus sed diabolus. quoniā christus non introibit in maliuolam aiam: nec habitabit in corpe subdito peccatis. vt scribitur Sapien. ca. j. Uos aūt o pacifici: beati: iusti quoq3 7 deum timentes ac gratiam sp̄ussancti tenentes: gaudete 7 exultate. qm̄ sic Maria virgo benedicta filium in vlnis portauit 7 sancto Symeoni in vlnas obtulit hodie ita 7 in vlnas cordis vestri offerre per gratiam non recusabit. Nimirum exorantib⁹: 7 eius suffragia implorantibus ista die purificationis miraculose comperit̄ beata virgo subuenisse. ¶ Miraculū ¶ Legitur in vita socior beati Francisci q̄ quidā frater deuotus cū ꝑ longū tempus subtracta gratia merēs 7 tristis fleuisset. cū p̄uenisset ad festū purificatiōis in heremitorio exis̄ cepit clamare ad beatam virginem di. O beatissima virgo Maria tu hodie filium Symeoni amplexandum prebuisti 7 cum mira dulcedine in tuo filio refecisti: obsecro te mater misc̄dīe vt mihi quoq3 miserearis: qui fatigatus sum desiderio tui filij Et oīno mesticia repletus pre cordis ariditate Et ecce mater misc̄dīe statum

Exēplū proponit̄ nobis in sancto Symeone.

Miraculum

assuit ꝛ filium ei in specie paruuli amplexandum tribui Et
ille frater ab illa hora vsqꝫ ad totum tp̄s vite sue semper
in mira suauitate spūs ꝑmansit. Et ꝯtinue hec ꝛ silia ver-
ba replicans: eructabat in feruore cordis dicēs. O amor
meus Jesu dulcissime quando ꝑueniam ad te: qn̄ moriar
vt iterum amplecti valeam te. ¶ Aliud etiam miraculū
ad id facit de quadam matrona ꝛ de hoc habebit̄ infra in
fine huius partꝭ. Sed ꝛ pluribus miraculis alijs omissis:
libeat (si tn̄ placet) hic describere quoddam de confirma-

Aliud miraculum

tione festi purificatiōis. Miraculum. Quod quidē rep-
peri in Budeñ. libraria: ꝛ habet̄ etiam in Speculo exem-
plorum. di. viij. ca. lviij. Or vicꝫ tꝑibus Bonifacij pape
quoddam templum erat Rome quod dicebat̄ Pantheō:
ꝯsecratum Diane. Hoc templum ipse papa impetrauit a
Foca impatore vt in honorem sancte Marie virginis cō
secraret̄. Ad quam ꝯsecrationem celeriter faciendā cōue-
nientibus populis multis: iudei ꝯstanter aduersabantur:
ꝛ seditionem faciebant ꝯtra christianos dicētes christum
ex Joseph semine: ꝛ non de virgine natum. Quodā itaqꝫ
tp̄e in die natalis christi ꝯtētio maxia habita est de hoc:
vbi ꝓtunc aderat etiā quidā cecus natus qui iudeos ap-
tis rōnibus ꝯfutabat: adeo ꝙ iudei fuerunt compulsi eli-
gere vnū de duobus: vicꝫ ꝙ aut ip̄i ceco nato impetrare
possent christiani vt visum recipet: meritum virginitatis
Marie in ꝯceptu: in partu: ꝛ post partum inuocādo: et sic
iudei crederent. Aut si hoc facere christianoꝝ deus nequi-
ret: tota fides christiana tanqꝫ falsa expugnaret̄ ꝛ perire
deberet: impantibus cesarijs Romanis. Statuerūt quo-
qꝫ ꝓ hoc pacto implēdo diem purificatiōis Marie ex cō-
muni ꝯsensu christianorum. Qua die adueniente cecus cū
christianis fecit se duci ad altare: ꝛ genuflexo coram ima-
gine beate virginis Marie: iudeis ꝛ populis multis coas-
sistentibus: cepit canere illud responsoriū quod tūc canit̄
di. Gaude virgo Maria: cūctas hereses sola interemisti
que Gabrielis archangeli dictis credidisti: dum virgo de-
um ꝛ hōiem genuisti: ꝛ post partum virgo inuiolata ꝑmā-
sisti. ℣. Gabrielem archangelū credimus diuinitus te esse
affatum: vterū tuum de spūsancto credimus impregnatū.
Erubescat iudeus infelix qui dicit christū ex Joseph semi-
ne esse natum. Hoc facto mox cecus visum recepit clarissi-
mū: ꝛ fere quinqꝫ milia iudei ad fidem ꝯuersi sūt. Bonum
est ergo semꝑ Mariam inuocare.

¶ Articulus. iij. ꝙ duodecim gaudia habuit btā Maria:
quādo suscepit purificatiōis sacramentum.

De. xij. gaudijs btē Marie virgis in purificatōe.

TErtiū mysteriū circa hāc so-
lennitate declarandū ẜ iocunditatis. Ubi ad-
uertendū ꝙ iuxta numerū duodecim stellaꝝ in
corona beate virginis existentiū possumus ꝓ hac solēni-
tate purificatiōis distinguere duodecim gaudia. qb⁹ tan-
qꝫ. xij. stellis radiātibus ip̄a gl'iosa extitit. ꝛ iocundata in
sui purificatione: que in trib⁹ quaternarijs ordinari pn̄t.
¶ Primo nanqꝫ benedicta virgo quattuor gaudia habu-
it ꝓ hac purificatione in se de deo ꝛ filio ei⁹ chr̄o. ¶ Se-
cundo alia quattuor habuit gaudia de opibus miraculo-
sis que facta sunt in ista purificatiōe. ¶ Tertio deniqꝫ vl-
tima quattuor gaudia habuit in sanctoꝝ ꝯgratulatiōe.

¶ Qr̄tum ad primum quaternarium gaudebat btā vir-
go in purificatione.

Primo de diuina honorificatione
Secūdo de angelica famulatione
Tertio de gratissima oblatione
Quarto de suauissima portatione
¶ Qr̄tum ad secundum gaudebat
Primo de miranda reuelatione
Secundo de gratie stupenda redundatione
Tertio de christi veneranda susceptione
Quarto de admiranda futuroꝝ ꝓphetatione
¶ Qr̄tum ad tertium gaudebat
Primo de Symeonis benedictione
Secundo de paruuli Jesu gl'ificatione
Tertio de sancte Anne ꝯfessione
Quarto de sanctoꝝ patrum gl'ificatione.

Capitulum primum.

Primū gaudiū diuine honorificatōis

PRimum itaqꝫ gaudiū habuit beata virgo Ma-
ria in ista purificatiōe de diuina honorificatio-
ne: quia deus eam singulariter pre oīnibus ho-
norauit. Et primo honorauit virginitatē eius
in data lege purificatiōis ꝑ Moysen: cum eius virginalē
ꝯceptum ꝛ partū in ea ꝑnunciauit ꝑ adiectā conditionē:
ꝛ eam singulariter ex oīnibus mulieribus mūdi exemptā
speciali priuilegio honorauit. Quod sic clarescit. Nā de⁹
dans per Moysen legem purificatiōis Leui. xij. dicit sic.
Mulier si suscepto semine peperit ꝛc̄. ẜm eñ Franc. Mar.
ista lex directe ꝑnunciat partum virginis quia si nulla mu-
lier sine semine peritura fuisset: frustra Moyses apposuis-
set: si suscepto semine. quia quādocunqꝫ aliquid competit
alicui vniuersaliter ꝛ necessario. frustra opponit̄ conditio
de illo: sicut exempli gratia. Uniuersaliter oīnis hō come-
dere habet ꝛ bibere ꝑ os: frustra ergo apponit̄ ꝯditio di-
cendo. hō si ꝑ os comedit ꝛ bibit: quia non aliter qꝫ ꝑ os
habet fieri comestio. Et hoc ostendit̄ etiam ex scriptura.
Nam Exo. xxj. Si ꝑ industriā quis occiderit fratrē suum
morte moriat̄. Istud: si ꝑ industriā: dat intelligere ꝙ alit̄
qꝫ ꝑ industriam ꝯtingit ꝓximum interficere alicui: vñ tali
datur locus refugij. Sic ꝛ in proposito ꝑ hoc quod dicit̄
Si suscepto semine mulier peperit: datur intelligi ꝙ aliq̄
mulier aliter qꝫ suscepto semine poterat parere. quod ve-
rificatum est in sola matre dn̄i que de spūsancto concepit
ꝛ peperit in virginitate. Hinc Bern̄. Putasne quia dictu-
rus Moy. Mulier que peperit filium immunda erit. non
timuerit super matre domini crimen blasphemie incurre-
re. idcirco ꝯditionem ꝑmisit dicēs. Si suscepto semine. vt
ip̄am eximeret ꝛ virginalem eius partū ꝑnunciaret. Hec
igit̄ bn̄dicta virgo sciens ꝛ mente tractans: plurimū gau-
debat ꝙ ip̄a meruerit fore illa que sine semine parere de-
buit: ꝛ ꝙ a deo sic honorari in sua lege ꝑnūciari meruerit
Itē secūdo eā in hoc honorauit quo ad maternitatem:
quia hodie ip̄aꝫ matrē fore dei in templo sanctis collec-
tā tibus publicari voluit ꝛ fore reginā mūdi. O quātū gau-
dere poterat cū se matrē dei agnoscebat: qꝛ vt ait Ansel.
Hoc solū de sancta Maria ꝟgine ꝑdicare ꝙ dei mr̄ est ex-
cedit oēm altitudinē q̄ post deū dici vel cogitari potest.
Hec ille De hoc eius gaudio Aug. in ser. Adest nobis. ẜt
sic. Maria exultat ꝛ matrē se leta mirat̄ ꝛ de spūsctō cōce-
pisse gaudet. ꝛ quia genuit cū exultatiōe nō cuiuslibet me-
riti hōiem sed totius mūdi saluatorē. Hec ille. ¶ Scd̄m

Scd̄m gaudiū angelice famulatiōis.

ꝑcipuū gaudiū habuit btā virgo de angelica famulatiōe
qꝛ vt ẜt Alber. suꝑ. Missus est: ip̄a clarissime videbat an-
gelos ꝑ species ꝓprias: Gaudebat ergo cū videbat natū fi-
lium dn̄m Jesum ab angelis circūdari ꝛ adorari. Nā ẜm ꝙ
ꝓsequit̄ Ludolphus in lib. de chr̄i vita: credit̄ ꝙ Gabriel
angel⁹ qui virgini ꝯceptū verbi nunciauerat ante oīnes
se agēs pastoribus ip̄e euangelizauerit gaudiū magnum
et de natiuitate chr̄i militias celestis exercitus ꝓuocauit
ad laudandū deum ꝛ diceñ. Gloria in excelsis deo Luc. j.
Deinde āscendētes angeli in celum cū iubilo hec nuncia-
uerunt conciuibus suis. Tota igitur superna curia exhila-
rata laudibus ꝛ gratiarū actionibus exhibitis deo patri:
venerunt oēs ꝑ ordines suos videre faciē chr̄i dei ꝛ ado-
rabant eū ꝛ matrē eius cum oīni reuerentia laudis perso-
nātes cantica celestia. Et ꝓbat hoc tali rōne: quia in nul-
lo angelorum potuisset cadere hec tanta superbia vt au-
ditis talibus nouis non visitasset dominū deum suū con-
stitutum in terra: ꝛ eius matrem hūiliter salutasset. Hinc
apostol⁹ ad Hebr. c. j. Et cum introduceret primogenitū
in orbe terraꝝ: dixit. Et adorent eum omnes angeli dei.
Unde Aug. in quodam ser. ẜt. O stabulū felix: ꝑsepe bea-
tum in quo nascitur christus ꝛ reclinat̄ omnium deus. ibi
circumdabant beatam virginem angelice potestates. ibi
erant milia milium exultantiū. ibi vagiebat christ⁹ in sta-
bulo ꝛ fiebat leticia magna in celo: resonans gloriam deo
in altissimis: et in terra pacem hominibus bone volunta-
tis: quia descenderat pax vera de celis. Hec Augustin⁹.
Idcirco Ansel. Dum hunc paruulū inter manus suas ver-
sari ꝛ ad vbera sua pendere circūstantibus ꝛ famulatu ob-
sequentibus angelis videbat beata Maria. Quo precor
affectu mouebatur pius animus eius. Dum ergo vides

ret Maria angelos adorātes chrm̄ cū matre ip̄a iubilā-
do cū Gabriele in ascēsu eius de Bethleem ad templum:
putas quantū gaudebat. Nam ⁊ Chrys. in quodā ser. dt
Infinitā inquit militiā angelorū ad glˀiose virginis obse-
quiū esse deputatā nullatenus ambigimus vt eam custo
dirēt ambientes. ¶ Tertiū ꝯsiliū de gratissima oblatiōe

Tertiū gaudiū gratissime oblationis:

Primo qꝛ ꝯsiderabat ꝙ summū munus dō offerebat: adeo
ꝙ nūꝙ a seculo talˀ oblatio facta fuerat. Un̄ ſm Ludol.
vbi s. credit genuflexo talia virginē in tēplo v̄ba dixisse
Ecce sancte pater p̄sento tibi filiū tuū eternaliter genitū
⁊ meum quē ꝯcepi ⁊ peperi virginitate manente deū verū.
Secundo quia ꝯsiderabat virgo btā aīo pio ꝙ multipli-
cem vtilitatē ⁊ fructum ex hac oblatiōe acqreret toti mū
do: Obtinuit em̄ mundo misc̄diam dei. Un̄ canit in intro
itu hodierne misse eccl̄ia. Suscepim⁹ deus misc̄diam tuā
in medio templi tui: qꝛ ꝑ hanc oblationē flexus est deus
ad miserandū mūdo. Itē ꝑ hoc obtinuit pacē inter deū:
hōies ⁊ angelos. Ubi aduertēdū: ꝙ qñcūꝙ irascebatˀ de⁹
duob⁹ modis poterat facere pacē cū eo q̇s in veteri testa
mento. ¶ Primo ꝑ pn̄iam verā: iuxta illud scriptū Eze-
chie. xviij. Cōuertimini ⁊ agite pn̄iam de om̄ibus iniq̇ta-
tibus v̄ris: ⁊ nō erit vobis in ruinā iniq̇tas. Et tñ hoc mō
quesiuit Adā pacē generi hūano ⁊ nō obtinuit. ¶ Secū
do ꝑ oblationē ⁊ hostiā. sicut solebat fieri in veteri testa-
mento ad placandū deū. Et nunc spūaliter offerētes de
corde oblatiōes affectionū sanctarū: ⁊ de corꝑe hostiam
bonorū operū placam⁹ deū: iuxta illud apl̄i. Obsecro vos
vt exhibeatis corꝑa v̄ra hostiā sanctā deo placētem ⁊c̄.
Et tñ Dauid cū dedisset centū milia pōdera auri: ⁊ argēti
mille milia atꝙ aliorū metallorū sine pōdere ad edificatio
nem templi: nec sic obtinuit quo ad posteros. Sed virgo
hac oblatiōe gratissima deū pacauit ⁊ toti mūdo pacē acq̇
siuit. Qd̄ Symeō p̄sentiēs orauit se in hac pace dimitti
di. Nūc dimittis seruū tuū dn̄e ſm v̄bū tuū ī pace. Hoc fi-
guratū est Geñ. viij. Ubi legitˀ ꝙ Noe emittēs colūbā de
arca: reuersa est ad vesperā portās ramū oliue virētis in
ore suo. Intellexitꝙ Noe ꝙ deus pacē dedisset in terra:
⁊ siccata esset terra ab aq̇s. Ista colūba est btā v̄go q̄ fel-
le amaritudinis caret: qꝛ tota pia ⁊ benigna est: cū sit mr̄
misc̄die: vt canit eccl̄ia q̄ portauit hodie chrm̄ virentē in
gratia ⁊ virtute in sinū pacis. ¶ Tertiū deniꝙ gaudium
hauriebat cor v̄ginis in hac oblatiōe: qꝛ ꝯsiderabat eius
significationē ꝙ vicꝫ sicut hodie voluit christ⁹ seip̄m of-
ferri: ita dabat significari ꝙ ipse oblaturus esset seip̄m in
cruce ꝓ hōis salute. Et sicut quinꝙ siclis est redēpt⁹: ita
ip̄e q̇nꝙ principalibus vulnerib⁹ mundū esset redēptur⁹
Et sicut eius mr̄ Maria astitit in hac oblatione. ita asta-
re debebat iuxta crucis oblationem. Gaudebat igitˀ vir-

Quartū gaudiuꝫ suauissime portationis.

go super generis hūani significata redemptiōe. ¶ Qua-
rtum gaudium habuit de suauissima portatione: quia sen-
tiebat maximā suauitatem cum chrm̄ in vlnis cum ingen
ti amoris dulcedine portabat a quo portabatˀ. Si em̄ se-
nex Symeon accipiens christū in vlnas pre leticia ⁊ sua-
uitate cordis fatiscentium membrorū presenectute debi-
litatem non sentiebat: sed virtute indutus ex alto christū
suauiter portabat: iuxta illud qd̄ canit eccl̄ia. Senex pue
rum portabat: puer aūt senem regebat: quem virgo con-
cepit ⁊c̄. Multo magꝭ id credēdū est de Maria. Hoc gau
dium tangit Aug. in sermone vbi supra dicens sic. Leta
igitur Maria gestat infantem: exultans filium amplexa-
tur: portat a quo portabatur. Hec ille. O anima deuota
nonne ⁊ tu gadium sumeres si christū in vlnis portares.

Capitulū secundū

Secundo quaternario describuntˀ alia quattu-
tuor gaudia beate virginis que habuit in hac
purificatione. Ut igitur ad premissa connume-
remus. ¶ Quintum gaudiū habuit beata vir-

Quintū gaudiū mirande reuelatiōis.

go de miranda reuelatione. Ceteris em̄ miraculis p̄mon
stratus ⁊ docente spūsancto reuelatus est ⁊ comprobat⁹
benedicte virginis Marie virginalis partus. Quod cla-
ret. ¶ Primo in reuelatione facta Zacharie patri Ioan-
nis baptiste ſm Orige. Iuxta cuius dicta eo ꝙ hec histo
ria non est contra rōnem vel scripturā creditur a plerisꝙ
Zacharias fuisse pontifex in ordine vicis sue tꝑe quo bea
ta virgo de Bethleem venit in Hierl̄m portans in vlnis
dominū Iesum: ascendens in templum ad purificationē
Ip̄m aūt templū per tria intersticia erat diuisū. In vno
stabant per se virgines puelle. In secunda mulieres ma-
ritate. In tertio vidue. Cogitabat itaꝙ beata virgo ad
quarum societatē stare deberet. Et quia sciebat se esse vir
ginem: deliberauit ire ad virginum intersticium. Quo cū
venisset: virgines eam deridebant dicentes. Tu cum fili-
um in vlnis teneas: quomō dignam te putas nostro con
sortio? vade hinc ad pares tuos. Tunc domina vultu ve
recundo: inclinato capite iuit ad maritatas. Et ille etiam
eam ceperunt verbis īpetere dicentes. Tu es mulier sup-
ba. quia noluisti nobiscum stare sed ad virgines ire: ⁊ tan-
ꝙ pauperi ⁊ abiecte non curauerunt locum dare ¶ Unde
cogitauit beata virgo ꝙ si iret ad viduas. ille eam magꝭ
refutarent: eo ꝙ nondum esset viduata. Et idcirco patiē
tissime ferens: nec verbum pro verbo dans: iuit cum sum-
ma humilitate ⁊ posuit se in vltimo loco templi post om-
nes mulieres. O humilitas benedicte virginis. O patiē-
tia eius in exemplum om̄ibus data: ecce regina celi cū sit
super om̄es mulieres benedicta stat vltimo loco quasi ad
consortium mulierum indigna. Interea Zacharias pon-
tifex ip̄ius baptiste Ioannis pater de sanctuario exiens
⁊ videns beatam virginem stare sequestrata cum filio: re-
pletus est spūsancto: cognouit ip̄amꝙ esse virgini mrēm
dei ⁊ hominis. Et statim cepit christū filium eius publica
voce confiteri. Accipiens quoꝙ manū beate virginis du
xit eam ad locum dignissimū in consortiū virginū: prote
stans ⁊ dicens. Om̄ hec est virgo virginum de qua ꝓphe-
tauit Esa. ca. vij. Ecce inquit virgo concipiet ⁊ pariet fili
um ⁊c̄. Et hic eius natus est vere saluator israel: de⁹ ⁊ hō:
redemptor mūdi: vnde om̄es mirabantˀ. Et stetit in illo
loco honoratissimo beata virgo vsꝙ ad temp⁹ oblatio-
nis filij sui. Et tandem Zacharias pontifex pro isto testi
monio facto de christo: a Iudeis interfectus est. iuxta il-
lud Matth. xxiij. Usꝙ ad sanguinem Zacharie filij Bara
chie quem occidistis inter templum et altare. Hec scd̄m
Orig. ¶ Secundo quoꝙ claret in reuelatione facta Sy-

Reuelatio symeonis

meoni. Legitur enim in glosis Biblie sicut etiam refert.
Egesippus in libro de supplemento euangelice veritatꝭ:
ꝙ Symeon iste erat rabbi: id est magister inter Iudeos:
qui cum Esaiam interpretaretur: ⁊ ad id verbum glosan-
dum peruenisset. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet fi. ⁊c̄. visum
est sibi hoc fore impossibile: vnde dixit iniuriam factam
fuisse Esaie. eo ꝙ vicio scriptorum tale vaticinium esset
corruptū scribentes in hebreo halma pro alma. id est vir
go pro iuuencula: ideo deleuit hoc. Mane facto: aureas
litteras isto sensu scriptas miraculose repperit. Cunꝙ il-
lo iterum deleto: tertia vice id factum fuisset: mirans et
stupens. pressus est somno et obdormiuit. Et surgēs rep
perit sicut et prius aureis litteris conscriptam propheti-
am: stupens autem orationi se dedit. Mox quoꝙ respon
sum a spiritusancto accepit: nō visurum se mortem nisi vi-
deret christum dn̄i de virgine natum quod hodie est im-
pletū. Un̄ patꝫ ꝙ btā virgo hec oīa aduertēs plimū gau
debat. ¶ Sextū gaudiū habuit de mirāda gr̄e redunda

Sextū gaudiū miranda gr̄e redūdationis

tione. qꝛ vicꝫ ip̄a mediante multiplex gratia redundauit
in sanctū Symeonē a dn̄o christo ſm mgr̄m Barcho. de
Pib. li. ꝯformitatū. Prima quidē quia peccati macula si
qua inerat vel infuisset christus eum purgauit: et forte in
gratia ꝯfirmauit. ⁊ gratū exhibuit: ꝓpter qd̄ dr̄ in euan-
gelio ꝙ accipiens Iesum in vlnas. benedixit deum. scꝫ ꝓ
accepto beneficio. Scd̄a gratia que eū sanctificauit ⁊ gu-
bernauit: ideo eū dn̄m vocat dicens. Nūc dimittis ſuū t.
do. ⁊c̄. Tertia gratia: qꝛ ei⁹ desideriū q̇etauit appetebat
em̄ eū videre ⁊ vidit. ideo ait. Quia viderūt oculi mei sa.
tuū. Quarta: qꝛ eū illuminauit vt intelligeret eius diuini
tatē ⁊ ꝑ eū oīm fidelium fiendā salutem. vnde ait Lu. ad
re. gē. ⁊ glo. ple. tue isrl̄. Gaudebat itaꝙ beata virgo de
gr̄e in eū redūdatiōe. sciendo ꝙ ip̄a esset constituta vt sit
mr̄ gr̄e: sicut canit eccl̄ia: ꝑ quam redūdaret gr̄a in om̄es
atꝙ misc̄dia dei. Septimū gaudiuꝫ de christi veneranda

Septimum venerāde susceptionis

susceptiōe. Que em̄ mater nō ꝯgaudet super filij honora
tione. cū scriptū sit Eccl̄i. xxv. Homo iocundatˀ in filijs.
Et iterū eiusdem. iij. ca. Honoratur parens in filijs. Ma-
ximū ergo fuit Marie gaudiū quando videbat suum na-

tum tanta dilectione amplexari: venerari ⁊ genuflexo: vt deū adorari: ⁊ laude diuina ꝯfiteri a Symeōe ⁊ Anna. vt testat̃ euāgeliū. Circa hoc quippe pie ꝯtēplari possum⁹ qm̄ sicut etiā docet Aug. in sermōe hodierne festi sanctus Symeon cū eēt multū annosus vtpote plusq̄ȝ centū annorū. sicut dr̄ in li. de in fantia saluatoris, ⁊ foret spūsctō plenus. sūmo desiderio rogabat deū in orōnibus ꝯtinuis cū gemitib⁹ ꝑ generis humani redēptione quam expectabat. Et qr̄ respōsū accepat a spūsctō: nō visurū se mortē nisi prius videret christū domini vt postea cū gaudio annūciaret patrib⁹ i limbū descēdēdo ꝑ mortē. Hac igit̃ die maiori perfusus solita dulcedine spūsscti: cepit dicere. O deus Abraā: q̄ diu durabo: q̄ȝdiu veniet illa filij tui sacra natiuitas vt videre merear christū quē ꝯcupisco: ipm̄ amplexare valeā ⁊ osculari: q̄tin⁹ letus moriar ⁊ p̄cibus gaudiū in limbo adducā nūciādo. O q̄ȝdiu moror in hac vita heu mihi q: incolat⁹ meus ꝓlōgat⁹ est. O misericordissime deus miserere iā nūc generi humano tādiu in carcere detēto: tādiu e celo excluso mitte nūc filiū tuū ⁊ redime nos in salutari tuo. Cūq̄ȝ talit̃ oraret ecce spūssctūs ei reuelauit dicēs. Surge vade cito ad fores tēpli: en adest filius dei incarnatus q̄ tenet̃ in vlnis matris virginis Mox festinus accurrit feruore diuino plen⁹. ⁊ vidēs diuinū splēdorē irradiantē de facie christi ⁊ matris ei⁹ Marie ꝫm Hiero. agnouit hūc fore. Mox quoq̄ȝ infusus abūdātius spūsctō: cecidit ꝓnus in terrā ⁊ adorauit bn̄dicendo deū. Suppliciter q̄q̄ȝ a beata virgine petiuit: vt ꝯcederet sibi i vlnas accipe christū: quē acceptū sctūs senex. O q̄nta cordis deuotiōe. O quāta suauitate: lachrymarū q̄q̄ȝ dulci imbre amplexabat̃: osculabat̃: stringebat ad pectus vociferabat̃. ⁊ laudes reddebat deo quis explicabit hec queso? Sed o bone senex q̄d sic agis: nisi qr̄ tibi christus hic dulcis redemptor: hic de⁹ tuus ⁊ saluator. Hec vidēs

Octauū mirabiliū futurorū ꝓphetationis

Maria gaudebat ¶ Octauū deniq̄ȝ gaudiū habuit Maria de mirabiliū futurorū ꝓphetatiōe qr̄ cū hec ageretur ecce cepit Symeon ꝓphetare de christo ⁊ eius matre futura di. Ecce hic positus est in ruinā ⁊ in resurrectionem multorū in israel. Malis quidem in ruinā dānatiōis: sed bonis ⁊ electis in resurrectionē eterne beatitudinis sequitur. Et in signū cui ꝯtradicet̃ scȝ a iudeis: infidelibus et hereticis ac malis christianis. Sequit̃. Et tuā ipsi⁹ aiām ꝑtrāsi. gla. scȝ in christi passione. Licȝ itaq̄ȝ p̄nūciabatur Marie dolor passionis: tn̄ gaudebat de humani generis redēptiōe ⁊ talium auditione nouorū. Cap. iij.

Nonū symeonis benedictionis.

TErtio quaternario describunt̃ alia gaudia Marie. Unde ad p̄missa ꝯtinuādo ¶ Nonū gaudium fuit ei de Symeonis bn̄dictione. Ut em̄ testatur euāgeliū sanctus Symeon tūc benedixit Marie et Joseph. sed quali benedictione nō exprimitur. Deuota tn̄ mens pōt plura ꝯtēplari. Ut dixerit. Bn̄dicta tu in mulieribus q̄ virginū virgo: angelorum domina: et oīm regina fieri meruisti. Benedicta filia tu a dn̄o qr̄ ꝑ te fructū vite eterne cōicauimus ⁊ silia. ¶ Sed dicit. Quō

Questio

Maria que fuit sup oēs sctā a Symeone debuit benedici. Rn̄det̃ ꝫm Ly. q̄ hoc fuit ꝓpter officiū sacerdotale eius ad q̄d spectat bn̄dicere pplo. ⁊ iō Symeō bn̄dicere habuit Mariā. ¶ Decimū gaudiū habuit de filij glorificatiōe

Decimum filij glificationis a symeone.

scȝ ꝑ Symeonē facta ⁊ declarata qr̄ cū Symeon dnm̄ iesum teneret in vlnis. cepit cogitare: qr̄ deus magnus est qui se tantū exinaiuit vt paruulus fieret ꝓpter nos. qui portat omnia verbo virtutis sue: quem omnes patriarche ⁊ ꝓphete desiderauerūt. Cepit etiā cogitare q̄ȝ acerbā mortem a populo iudaico esset passurus ꝑ redēptiōe generis humani. ideo ⁊ spū ꝓphetico p̄dixit matri sue passionem christi et ꝯpassionē ipi⁹ sue matris. Hec p̄noscēs ⁊ cogitās: magno cepit feruere amore erga deū christum qui dignatus esset tanta pati ꝑ nostra liberatiōe. Et iō in amplexus ruens paruuli iesu: benedixit deum et glorificauit dei filium Jesum di. Nunc dimittis seruum tuum dn̄e ꝫm verbū tuū in pace ⁊c̄. In quo quidē cātica laudat christū quadruplicitet. Primo q̄ ipse est pax in celis ⁊ in terris, ideo dicit. Nūc dimitt̄ ⁊c̄ in pace. Secundo q̄ ipse est salus mundi. Unde dicit. Quia viderunt oculi mei sa. tu. Tertio q̄ ip̄e est verū lumē illuminās totū mundū: vn̄ subdit. Quod parasti ante faciem omnium populorū.

Lumē ad reuelatio. gen. Quarto: q̄ ip̄e sit gl̄ia oīm electorū in prima. Un̄ subdit. Et gl̄iam ple. tue isrl̄. Un̄ plurimū de his gaudebat Maria. ꝯferens in corde suo. ¶ Undecimū de Anne ꝯfessione facta de christo: quia vt notat

Undecimū anne ꝯfessione de christo

euāgeliū sancta Anna vidua vsq̄ȝ ad annos. lxxxiiij: que de tēplo nō discedebat: orōnibus ⁊ ieiunijs deseruiēs do hec supuenit ip̄a hora nō a casu: sed diuina inspiratiōe ꝫm Ly. ⁊ ꝯfitebat̃ dn̄o scȝ gr̄as agēdo de bn̄ficio incarnationis cōpleto ⁊ loquebat̃ de illo oībus q̄ expectabāt redēptionē isrl̄: scȝ cūctis corā annūciando hunc Jesum natū esse redēptorē ꝫm q̄ Ly. exponit. Un̄ pie creditur q̄ talia vel silia v̄ba dixerit genuflexo adorādo chr̄m ⁊ in amplexus suscipiēdo (vt etiā de semine Dauid dictū est) Bn̄dictus inq̄t deus isrl̄. qr̄ visitauit ⁊ fecit redēptionē plebis sue. Bn̄dictus q̄ dedit mihi videre chr̄m suū: quē oēs prophete desiderauerūt. Nouerit ḡ oīs isrl̄ qm̄ testimoniū phibeo: quia hec est virgo mater vaticinio Esaie p̄dicta cū qua in templo ꝯuersata angelorū eā visitantiū: quotidie ꝯsolationem verā sum expta. Hec est que virgo cōcepit: virgo peperit: ⁊ hic est eius natus verus deus q̄nē cōfiteor ⁊ testificor oībus qui expectāt redēptionē israel. O quantū putas gaudio tūc resalutasse btām Mariā virginē honestissimā di. Bn̄faciat vobis. i. Symeoni ⁊ Anne deus ⁊ fili⁹ inquā me⁹ ꝑ hoc saluifico testimonio. ¶ Duodecimū gaudiū de sctōrū patrū ꝯgratulatione. scȝ ex Symeonis annūciatiōe. Pie nēpe ꝯtemplari possum⁹. qr̄ cū

Duodecimū sctōrū patrū ꝯgratulationis.

oēs pr̄es in tenebroso carcere infernali lugerēt. ecce Symeon decedēs ꝑ mortē: gaudiū eis annunciauit di. Uere sciatis qr̄ natus est saluator chr̄s de⁹ quē vidi ⁊ in vlnas suscepi de v̄ginis matris gremio quē tādiu viuens in mūdo expectaui: ⁊ mortē eius qua redēpturi sumus p̄nunciaui. Tunc oēs cū gaudio leuātes vocē dixerūt. Bn̄dcitus dn̄s deus patrū nr̄orū: ⁊ laudabilis ⁊ gl̄iosus in secula. Et iterū. Suscepim⁹ deus misericordiā tuā in medio templi tui. Un̄ eccl̄ia hoc mō inchoat hodie missā. ⁊ ꝑ signo huius leticie ꝓcessionē agit cū cereis ardētibus ꝯsecratis in qua quidē sunt tria scȝ. Cera: q̄ significat carnē christi de virgine sumptā sic cera de apibus sine cōmixtione nascit̃. Item interior lychus significat christi aīam candidā. Et lucis ardor. christi diuinitatē: q̄tinus significet̃ q̄ sicut ꝑ oīm sctōrū leticia chr̄s gestatus est hodie manib⁹ in templū: ita ⁊ nos ꝑ gr̄am chr̄m gestem⁹ in mente. sic ⁊ figuraliter gestamus in candele significatiōe. ¶ Ad id legit̃ miraculū in cōi legēda. Qr̄ quedam matrona deuota beate

Miraculū.

Marie cū in festo purificatiōis non posset audire missam eo q̄ pauperata ad eccl̄iā nō haberet q̄bus iret vestimētis. Nam oīa erogauerat ad honorē btē Marie. dolēs in camera sua orōni se dedit: et in extasi vidit se esse in ecclesia pulcherrima: vbi turba sanctorū multa: et ceperunt missam solennizare ꝑ honore ⁊ gaudio huius festiuitatis. Uidebat̃ etiā quidā maximā facem candelarū tenere ⁊ distribuere vnicuiq̄ȝ: ⁊ ip̄i matrone vnā cādelā dedit quā libentissime accepit. Cunq̄ȝ oēs ad offertoriū offerrēt: ista non obtulit. Un̄ v̄ginū regina Maria assistens: ꝑ nūciū p̄cepit vt offerat. Primoq̄ȝ: secūdo ⁊ tertio mādato renuente: misit angelū vt violēter ab ea auferret cereū ⁊ offerret: eo q̄ videbat̃ nō ꝓcedere sacerdotē in missa nisi offerret̃. Cunq̄ȝ angelo capere cereum volente: ⁊ illa matrona resistente. hincinde ꝯcertādo cereus frangeret̃: ps angelo ⁊ altera medietas matrone remāsit. Illa ad se redijt et cereum in manu repperit fractum: vn̄ admirando ip̄m reseruauit: ⁊ factum est vt ip̄o oēs infirmi qui tangebātur curabāt̃ ad laudem Marie. O itaq̄ȝ fidelis anima gaude in christo Jesu pro hac solennitate ⁊ redde grates deo et Marie. Amen.

¶ Pars secūda tertij libri de doloris gladio ⁊ martyrio beate virginis Marie.

De doloribus beate Marie virginis.

UNiuersi populi attendite et videte dolorē meū. Uerba sunt Hiere. Thrēn primo ca. Et accipiunt̃ in ꝑsona Marie dicta. quibus nos inuitat ⁊ admonet ip̄a virgo pijssima ad recogitandum dolorē quem habuit sup filio suo compatiēdo Contemplemur ergo pie quō virgo Maria vultu mesto: facie sq̄ualida: gladio doloris in corde transfixa: vocē q̄

rula et flebili iuxta crucē christi stans dicit. O vniuersi po-
puli scʒ christiani: quos filius meus ꝑdilectus Jesus tan-
tū amauit: vt ꝓ vestra redēptione mori tā acerba morte
elegerit: attēdite ⁊ videte dolorē meū per verā cōpassio-
nem. O principes ⁊ dñi terrarū plangite mecū super filiū
qui est dñs dominantiū inter vilissimos latrones crucifi-
xum. O virgines. o vidue. o cōiugate. o senes. o paruuli
o vniuersi populi attendite ⁊ lugete mecū sup benignissi-
mū dñm nostrū Jesum morientē. O matres q̄ filios ge-
nuistis videte dolorē meū: quia filium meū vnicū solatiū
cordis mei quē de spiritusancto cōcepi verū deū ⁊ hoīem
virgo peperi ⁊ virgineo lacte alui: video cruci affixū: lace-
ratū: cruentatū. Ecce iā impletū est in me illud vaticiniū
Symeonis. Tuā ipsius aīam ptrā. ⁊c. His ac silibus ver-
bis virgo benedicta cordis nostri duriciē emollit ⁊ pene-
trat vt ad eius dolores attendamus. ¶ De his ḡ dolori-
bus locuturi ad p̄sens tria mysteria notabimus.

¶ Primū mysteriū de doloris Marie habitudine.

¶ Secundū mysteriū de eius magnitudine.

¶ Tertiū de eius aureole beatitudine.

¶ Articulus. j. quō habuit beata Maria cōicatū dolorē passionis christi: ⁊ hunc mixtum gaudio.

PRimū mysteriū de habitudi-
ne doloris Marie: vbi tres questiones occur-
runt. ¶ Prima Utrū dolor passiōis christi fue-
rit cōicatus beate virgini: Hec questio querit vtrū beata
virgo habuit passionē et dolorē ex cōpassione patientis
christi. Et arguere potes ꝙ nō: q̄r Esa. lxiij. scriptum est.
Torcular calcaui solus. i. tormēta sustinui solus. ¶ Itē
docet experiētia: q̄r sancti viri ⁊ deuoti maximā dulcedi-
nē cordis hauriūt in christi passione quāto sunt in maio-
ri gr̄a: ergo beata virgo que fuit gr̄a plena habuit maxi-
mā dulcedinē in eadē passiōe: ⁊ ꝑ consequēs nō dolorem.
¶ In cōtrariū est cōmunis sentētia catholicoꝝ. Rñden-
do ḡ ponit cōclusio ꝙ btā Maria in filij passione habuit
cōicatū maximū dolorē ex cōpassione. Et ꝓbat triplicit.
¶ Primo auctoritate scripture Lu. ij. Tuā ipsius aīam
pertransibit gla. ¶ Secūdo ꝓbat doctoꝝ attestatione.
Nam Dam. dicit ꝙ btā Maria dolores quos effugit pa-
riens ⁊ moriens: hos sustinuit compatiēs. Et Bern. dicit
eam longe plus q̄ʒ martyrē ex illa dolore: vt infra pate-
bit. Multi q̄ʒ alij doctores id testant: de quibus pretereo
ad p̄sens. ¶ Tertio ꝓbat ex rōne. Nam ẜm Alber. ma-
gnū sup Missus est. ca. ccj. pater miscōiarū de⁹ voluit ma-
tri miscōie Marie opus summe miscōie. i. passionē dolo-
ris cōicare pluribus rōnibus. ¶ Primo vt dare possit ei
premiū passionis. i. martyrij gloriā. ¶ Secūdo vt super
oēs eā participē faceret bñficij redēptionis: quatinus
sicut fuit Maria adiutrix nostre redemptiōis carnē dan-
do christo deo: ita esset adiutrix passionis qua redempti
sumus: ⁊ sic fieret mater omniū ꝑ recreationē. ¶ Tertio
vt sicut tot⁹ mūdus obligat deo ꝑ suā passionē: ita obli-
garet Dñe oīm ꝑ compassionē. ¶ Ad primā ergo obie-
ctionē respondet ẜm Alber. ca. cxcij. sup Missus est: ⁊ cō-
cor. Nico. ď Lyra. ꝙ illa auctoritas Esaie. Torcular cal-
caui solus: nō excludit beatā virginē quin torcular passi-
onis sustinuerit cū christo: q̄r subdit. Et de gentib⁹ nō est
vir mecū: vt excludat viros ⁊ omnes alios p̄ter Mariā.
¶ Ad secundū respōdet ꝙ licet passio christi recogitata
dulcedinē ingerat sanctis q̄ʒtum ad rōnē: nō tñ q̄ʒtum ad
sensualitatē. Et sic Maria dolorē habuit ī sensualitate ex
affectu materno. Itē ex quo fundamentū ⁊ radix oīs gr̄e
ac meriti est dolor corꝑalis ⁊ cordialis Jesu. Unde nō est
dubiū ꝙ sicut dulcedo sic q̄ñꝫ et dolor passionis Jesu in
mentes humanas ex influentia spūsancti infundit: quāto
mens hominis est magis depurata a peccatꝭ ⁊ magis di-
latata in dei amore. Et q̄r hec puritas ⁊ dilatio summe fu-
erunt in Maria que libere ac sine aliqua rebellione rece-
pit spiritussancti influxus: ideo ipsam deus sicut sup oēs
repleuerat Jesu dulcorib⁹: ita sup oēs in passiōe reple-
uit Jesu doloribus: adeo ꝙ nulla creatura maternali sta-
tui non erecta cape potuit: vt sic summe compassionis ac
lamentationis sacrificiū Maria deo offerret gratissimū.
Et sic patet. ¶ Secūda questio. Utrū beata Maria ha-
buit in passione christi aliq̄ď gaudiū mixtū cū dolore vel
aliquā dulcorositatē admixtam? Respondet ẜm Alber.
vbi. s̄. cōcor. Alexā. de Ales in. iij. ꝑte sum. q. xvj. in solu-
tione argumentoꝝ: necnō Nico. de Ly. sup. iij. sentē. dis.
xvj. ꝙ sicut dñs Jesus in passione sua habuit summū gau-
dium: ⁊ cum hoc summū dolorē: ita ⁊ beata virgo vtrūꝫ
habuit sibi cōmunicatū. Nā si christus cōmunicasset ma-
tri alterū tm̄modo: nō fuisset equū consortiū. Huius aūt
veritas ostendit ex omnibus ad que status virginis pōt
comparari. ¶ Et primo quo ad deū cuius voluntati btā
Maria summe cōformata erat in voluntate. Sicut ḡ scie-
bat passionē christi esse a deo volitā: ⁊ ad diuinū honorē.
ita ⁊ ipsa acceptā habebat. ¶ Secūdo quo ad filiū qui ꝓ
salute hominū mortē sitiebat. Unde Luc. xij. di. Ego ha-
beo baptismo. scʒ passionis baptizari: et quō coactor vt
perficiā illud: ergo sequit ꝙ ⁊ mēs Marie istud desidera-
uit. ¶ Tertio quo ad proximos: quia sciebat totū gen⁹
humanū per christi passionē redimi et sanctos patres de
limbo liberari: angelorūꝫ reparationē fieri: et homines
per recordationē passionis christi ad amoris diuini desi-
derium inflāmari. ¶ Quarto quo ad ipsam mortē ⁊ pas-
sionis dolorē: quia sancti pleni gr̄a dei: amore passionis
christi se morti ⁊ oīni pene libētissime tradebāt: imo ⁊ ma-
tres ꝓpter christi amorē ꝓprios filios ad occisionē du-
ci gaudebant: vt claret in multis martyrib⁹: ergo Maria
multo magis: cum esset gratie ⁊ charitatis improportio-
nabiliter amplioris pre cunctis habuit summū gaudium
et suauitatē deuoti amoris in christi passione. ¶ Tertia
questio incidit. Quō summū gaudiū: amor quoꝫ dulcis-
simus potuit simul esse cū summo dolore in aīa btē Ma-
rie: cum hec sint cōtraria que se non compatiunt: vt patʒ
ij. Periher. ¶ Ad qď rñdet ꝙ vt dicit Alber. et Alexan.
de Ales: atꝫ Ly. vbi. s̄. ꝙ ista ꝯtraria. i. dolor ⁊ gaudiū
nō fuerūt ẜm idē: quia dolor fuit in aīa virginis ac com-
passio naturalis ⁊ maternalis affectionis que ẜm sensua-
litatem summū dolorē faciebat ď morte filij sustinere: sed
in superiori parte rōnis erat ꝯgratulatio ⁊ delectatio de
hominis redemptione et alijs vtilitatibus ꝓueniētibus.
Et sic possunt simul esse hec duo. scʒ dolor et gaudiū ẜm
diuersas partes. i. ẜm sensualē naturā ⁊ rationalē: q̄r vnū
est materia ⁊ via ad alterū. Sicut ⁊ christus dñs ẜm par-
tem superiorē rōnis qua erat comprehēsor gaudebat de
passione: ⁊ tamē ẜm partē inferiorē dolebat et patiebat.
Et sic patʒ. Dicā ergo cum Bern. in medita. O mirabilis
censure conditio: excessit iniquus ⁊ vapulat iustus: deliq̄t
hō reus ⁊ occidit ꝓ eo hō deus: flet ⁊ lamentat innocētis-
sima virgo mater eius. O dulcissime Jesu. O benignissi-
ma Maria virgo: quid cōmisistis ꝙ tanto cruciatui: tot ⁊
tantis afflictiōibus addicti estis. Nos sumus qui pecca-
uimus nos qui iniuste egim⁹: ⁊ tu innocētissima virgo cū
vnico nato ꝓ nobis doletis et affligimini. O peccator vi-
de quomodo patiunt ⁊ flent pro te Jesus et Maria. Cur
ergo tu ferreū cor non cōmoueris? non fles pro teipso?
anima virginis vulneratur dolore: et tu durus resistis.
Luge cum Maria: plora et fle super peccata. Beati eīm q̄
lugent: qm̄ ipsi consolabunt.

¶ Articulus. ij. ꝙ magnitudo doloris et martyrij acer-
bitas in beata Maria ostēditur ex duodecim causis sub-
scriptis.

SEcundum mysteriū de ma-
gnitudine doloris bñdicte virginis. Que nāꝫ
exprimere lingua vel quis intellectus capere
sufficit quantus et q̄ʒ indicibilis fuit dolor in corde bene-
dicte virginis super passione et morte dilectissimi filij sui.
Licet quidem abyssum eius doloris comprehendere ne-
queam⁹: vt tamē pro modulo nostro aliquid de eo hau-
rire valeamus quo saltem ad compassionē moueamur.
¶ Aduertendū ꝙ duodecim causas possumus assigna-
re ex quibus dolor virginis magnus fuisse comperit: vt
sicut ipsa gloriosissima virgo corona duodecim stellarū
gloriatur: ita eius dolor et martyriū duodecim magna-
lijs preluceat ad eiusdem virginis gloriam sempiternā.
Et diuidunt iste cause. xij. in tres quaternarios: vt pate-
bit intuenti.

Dolor passionis christi cōicatus btē virgini.

Responsio

Ad obiecta.

Ad secundū contrarium.

Questio

Gaudiū mixtū cum dolore.

Tertia q̄stio amor dulcissim⁹ cū summo dolore ī btā virgine.

Dolorꝭ acerbitas marie ostendit ex. xij. causis.

¶ Primus quaternarius
Primus martyrij nouitas.
Secundus sufferendi diuturnitas.
Tertius passi propinquitas
Quartus ablati sublimitas.

¶ Secundus quaternarius
Primus totalis affectio.
Secundus diuinalis repletio
Tertius singularis preelectio
Quatus doloris reuerberatio.

¶ Tertius quaternarius
Primus dilecti presentia
Secundus adiutorij carentia
Tertius iuuandi impotentia.
Quartus facti ignominia.

Prima causa martyrij nouitas.

¶ Pro primo itaq̃ quaternario dixi q̃ prima causa magnitudinis doloris beate virginis est martyrij nouitas. Nam de⁹ quicq̇d opabat̃ in ṽgine nonũ erat: iuxta illud Hiere. xxxj. Nouũ faciet dñs sup terram: femina circũdabit virũ. Et ideo voluit deus vt sicut eius mater dilectissima erat virgo virginũ nouo ⁊ inaudito modo cõcipiendi: ita esset martyr martyrũ omẽs excedẽdo sanctos nouo genere martyrij. Nouũ aũt genus martyrij fuit ṽgo passa. ¶ Primo: q̃ alij martyres passi sunt in corpe: ipsa ṽo in aĩa ⁊ corde Luc. ij. Tuã ipsius aĩam ptransibit ⁊c̃. id est. pfecte transibit. ¶ Secũdo quia alij martyres sic patiebant̃ vt dolor carnis excederet dolorẽ mentis: imo in mente nõ habuerũt dolorẽ: sed ꝯsolatione interiori refrigerabant̃: iuxta illud Ps̃. Prouidebã dñm in cõspectu meo ⁊c̃. ppter hoc letatũ est cor meũ. In benedicta aũt virgine dolor cõpassionis excedebat oẽm dolorẽ carnis Vñ Bernã. Longe eam plusq̃ martyrẽ predicamus: non immerito: in q̃ sensum carnis excessit cõpassionis affect⁹: cũ eius aĩam ptrãsiuit passionis gladi⁹. ¶ Tertio q̃ alij martyres vulnerabant̃ ⁊ torq̃bant̃ in ppria carne tm̃: btã virgo aũt cruciabat̃ ⁊ vulnerabat̃ ac torquebat̃ in pluribus: q̃ Primo in carne filij sui ab ea sumpta quã videbat lacerari: vulnerari: ⁊ p singula membra passione repleri. Esa. j. A planta pedis vsq̃ ad verticẽ non erat in eo sanitas. Secũdo quoq̃ in aĩa ppria ⁊ corde. Gladius siquidem passionis qui ptransiuit mẽbra christi: ptransiuit p compassionẽ aĩam virginis. Tertio quoq̃ torquebatur etiam in carne ppria: dum ex aĩa vis doloris redũdabat in corpus: qm̃ ẽm Aristo. ij. de aĩa. Anima nullã habet operationẽ quã nõ cõicet corpori. Vñ Aug. di. Illa q̃ppe pia mater imani dolore eiulans; pectora delicata cõtundens: ita ipsa viscera ceteraq̃ fatigauerat membra: vt iam deficiens: ad christi funus vix potuerit puenire. Vñ etiã sanctarũ mulierũ manib⁹ sustentata fuit: et ad sepulchrũ christi venire nequiuit cum ipsis, sc̃z in die dñice resurrectionis. Pieq̃ nanq̃ credo q̃ ipsa p̃ dolore mortua fuisset: et cor eius scissum si spiritussancti virtus eam non cõseruasset miro modo. Et sic patet intensitas doloris.

Secũda causa sufferendi diuturnitas.

¶ Secũda causa sufferẽdi diuturnitas. Credit̃ eñ q̃ ipsa toto tpe vite sue passa ⁊ cõpassa fuerit: cum sciret legem ⁊ pphetas in q̇bus oĩa mysteria ad christi incarnationẽ et passionẽ cõtinebant̃: precipue aũt passa est a tpe illo q̊ Simeonẽ pphetantẽ audiuit. Tuã ipsius inquit animã pertransibit gladius. Oĩa quippe p̃nunciata a sanctis credidit certissime implenda. Propterea ⁊ Ambro. exponens verbũ predictũ dicit sic. Gladius iste est gladius diuini verbi. De quo apl's Hebre. iiij. Viuus inquit est sermo dĩ ⁊ efficax ⁊ penetrabilior oĩ gladio ancipite. Istũ gladiũ cor et anima virginis pfunde immersum habuit: q̃ dei mysteria ceteris pfundius penetrauit: ⁊ verba dei de christi passione ac ceteris operibus semp in corde medullitus portauit Lu. ij. Maria conseruabat oĩa verba hec cõfe. in cor. O quãto desiderio gloriosa virgo dei filium nasciturũ ⁊ passurũ in diuinis legebas libris: fide intuebaris: lachrymãtibus deflebas oculis: compatiebar̃ medullis cordis; ⁊ ex amore intimo osculabar̃ labijs virgineis; vt dicere possis illud Ps̃. Defecit in salutare tuũ anima mea. Defecerũt oculi mei sc̃z pre lachrymis. Et illud Cañ. Filie hierusalẽ nũciate dilecto: quia amore langueo. Languor quasi lõgus amor.

Tertia passi ppinquitas

¶ Tertia causa passi ppinquitas. Nam quãto quis est ppinquior ⁊ ꝯiunctior alicui: tanto magis dolet de ipsius pena: sed Maria sup omẽs erat christo cõiuncta ppinquitate triplici. Primo quidem naturali qua mater vnit̃ filio: q̃ caro christi fuit formata de purissimo sanguine ṽginis: vt dicit Damasce. Secũdo sacramẽtali qua anima christiani despõsat̃ christo. Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide. Tertio propinquitate spũali qua anima cõiungit̃ deo. j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus spiritus fit cũ eo: ⁊ hoc fit p grãm ⁊ charitatem. Videns ergo Maria filium torqueri ⁊ carnẽ eius crudeliter laniari: ac sanguinẽ p̃ciosum abundanter effundi: dissecabat̃ in corde. Videns eũ in aĩa cõtristari et lachrymari: vulnerabat̃ eius anima ⁊ a lachrymis cõtinere se nequibat. Deniq̃ videns diuinitatẽ tractari tam ignominiose: lacerabat̃ eius spũs pre dolore cõpassionis. Unde dicere poterat illud Threñ. j. O vos omẽs qui transitis per viam attẽdite ⁊ videte si est dolor similis sicut dolor meus.

Quarta causa ablati sublimitas.

¶ Quarta causa ablati sublimitas. Quãto nanq̃ ab aliquo aufert̃ magis charũ ⁊ amatũ bonũ: tanto maiorem ille habet dolorẽ de ablatione: sed quoniã auferebatur a virgine Jesu vita quã summe amabat ⁊ plus q̃ se charam habebat: vnde ipsam amittendo reputabat omẽ bonum: omne solatium: omnẽ deniq̃ thesaurũ se amisisse. Et reuera qui amittit Jesum omnia bona amittit: vt dicit autor lib. de interna conuersatione. Sine (inquit) Jesu nil habes boni: cum Jesu diues es et oĩa habes. ipsum amittens: omnia amisisti. Cum igitur nunq̃ alicui matri potuit esse talis filius: nunq̃ tanta charitas ad filium. Ipsa nempe virgo Maria sciebat qualis super omnes esset suus filius quia deus et homo: et q̃ de spiritu sancto conceptus vita innocentissimus: verbo dulcissimus: aspectu iocundo suauissimus: vtpote in quẽ angeli desiderant prospicere. j. Pet̃. j. Et ideo quanto nouit clarius dilexit tenerius: et vulnerata est pfundius. Hũc dolorẽ Bernar. tractatu de compassione ṽginis et Ans. prosequunt̃: dicentes in persona Marie. Aspiciebam dominũ ⁊ filium meũ in cruce pendentẽ et morte turpissima morientẽ: ⁊ tanto dolore vexabar in mente q̃ nõ possum explicare sermone: manabat sanguis: ligno manib⁹ pedibusq̃ cõfixis: de vultu eius effluxerat pulchritudo omĩs qui tamẽ erat speciosus pre filijs hominũ: quia iniquorũ erat fedatus sputis. Iste erat dolor mihi maximus quia videbam me deseri ab ipso quẽ virgo conceperã ⁊ genueram: nec superat alius: quia mihi erat vnicus: videbã mori quẽ dilexit anima mea ⁊ toti liquefiebam p̃ doloris angustia: dabam gemitus ⁊ suspiria: flebam dicendo ⁊ plorabã p verba talia. O fili chare. O benigne nate. O amor vnice fili dulcissime: da mori tecum: ⁊ ne derelinquas me. Nil mihi dulcius vere q̃ tecũ mori amplexata cruce: ⁊ nil amarius certe q̃ viuere sine te. Tu mihi pater: tu mihi filius: tu mihi sponsus: tu mihi thesaur⁹: tu mihi gaudiũ: tu mihi omẽ bonũ. Nunc orbor patre: viduor sponso: desolor prole: oĩa perdo vno perdito te. Hec ⁊ plura talia vbi. s̃. et deuoti cõtemplatores dciunt.

Capitulum. ij.

Quinta causa totalis affectio.

PRo secundo quaternario Prima in ordine ad premissa. ¶ Quinta causa magnitudinis doloris btẽ virginis est totalis affectio. In alijs eñ natis affectus maternus nõ est totalis: sed partialis quia est cum viro participatus. Ex quo eñ cõcepti sunt ex viro ⁊ muliere: germanitatis dilectio partit̃ ad virũ ⁊ mulierẽ: sed qm̃ btã virgo sine viro ꝯcepit christũ: ideo totius germanitatis dilectio in ipsa sola includitur ⁊ terminat̃: vnde ipsa totali dilectiõe filiũ suũ dilexit: et per cõsequẽs totali dolore tenebat̃ cum filiũ amisit in passione. Alie ṽo matres sicut partialis germanitat̃ dilectione diligũt natos: ita vnico tm̃ ⁊ partiali dolore dolent de eoꝝ amissione. Et sic in btã virgine duplo excessit naturalis dolor aliarũ matrũ dolores. Proinde Berñ. super Cant̃. dicit. Est sagitta electa amor christi que cor virginis pertrãsijt: quia nullam particulã in pectore virginali vacuam reliquit que toto corde dilexit. Hec ille.

Sexta causa grẽ diuinalis repletio.

¶ Secunda vel in ordine. Sexta causa est grẽ diuinalis repletio. Cum eñ dolores Jesu in animã influant nõ nisi per amorem ipsius per quẽ homo trãsformari habet in

christũ. Unde Hugo de arra sponse dicit. Scio aĩa mea
ꝙ amor est vita tua: ⁊ per eum in eius quẽ amas similitu-
dinem trãsformaris. Hec ille. Sed qr amor dei nõ est nisi
per grãm spiritusscti: iuxta illud apli Rom. v. Charitas
dei diffusa est in cordibus nostris per spiritũsctm: quãto
ergo quis maiori grã abundat: tanto in christũ maioris
amoris grã trãsformat: ⁊ quãto magis trãsformat: tãto
eius dolores quos sensit sentit ⁊ cum patiente compatit.
Sed qm̃ vt dicit Hiero. in sermo. de assump. Ceteris per
partes prestat grã. Marie ꝟo se totã infudit plenitudo
grẽ: ergo ⁊ per cõsequẽs in eam sup oĩes se totã infudit
plenitudo doloris christi. Preterea Eccl. j. Arenã maris
et pluuie guttas quis dinumerauit: quia ille solus. scꝫ deꝰ
Septĩa sin-gularis pre-electio. Marie dolores et grãm infusam potest ponderare q hec
nouit. Hinc ⁊ Threñ. ij. ꝺ ea scribit. Magna est velut ma-
re contritio tua. ¶ Tertia causa est singularis ꝑelectio:
quia benedicta virgo electa erat a deo singulariter super
oĩes. Ps. Elegit eã deus ⁊ ꝑelegit eam. Et ideo oĩes
angelos: oĩes patres sanctos atqꝫ oĩes aplos: marty-
res: et confessores ac virgines ꝑcellere debuit dignitate:
virtuositate: gratiositate: meritis ⁊ premijs. Ideo Eccl.
xxiiij. In plenitudine sanctorũ detentio mea. Qꝺ expo-
nens Berñ. ait. Bene in plenitudine sanctoꝝ Marie de-
tentio fuit: cui nõ defuit fides patriarcharũ: spes ꝓpheta-
rum: zelus apostoloꝝ: cõstantia martyrũ: sobrietas cõ-
fessoꝝ: castitas virginũ: fecunditas cõiugatoꝝ: insuper ⁊
puritas angeloꝝ. Hec ille. Cum igitur debuit esse et fuit
profecto omniũ excellentissima incompabiliter ex digni-
tate materna; idcirco debuit incompabiliter esse christo
dolenti cõformis in dolore ex compassione: vt indicibili-
ter maiorẽ oĩbus grãm: meritũ: ⁊ gloriã obtineret. Hinc
Eccl. j. Altitudinẽ celi ⁊ latitudinẽ terre ⁊ ꝓfundũ abyssi
quis dimensus est? quia ille solus. scꝫ deꝰ nouit metiri al-
Octaua do-loris reuer-beratio. titudinẽ glorie Marie: ⁊ latitudinẽ grẽ ac ꝓfunditatẽ do-
loris. ¶ Quarta causa est doloris reuerberatio: qm̃ vni-
uersi dolores ⁊ tristicie filij sui reuerberabant in aĩam be-
nedicte virginis. Uidebat nãqꝫ filium vnicũ tãdiris cru-
ciatibus expositũ: totaqꝫ mente cõuersa erat ad eius sin-
gula vulnera ⁊ lesiones. Uñ ꝑ singula christi vulnera ipsa
vulnerabat in aĩa. Preterea amorosus Jesus sciens suã
predilectã matrẽ sic in corde fore vulneratã ⁊ dolentem:
summe ei compatiebat ⁊ cõdolebat: sed et ipsa pia mater
videns filium sic de seipsa summe dolentẽ: ex amore inti-
mo illius dolori compatiebat ⁊ condolebat. Et sic dolor
eius quasi duplicatꝰ reuerberabat ⁊ cõuertebat in se. Uñ
completũ est in ea illud ps. Astitit regina a dexteris tuis
circũdata varietate. scꝫ doloꝝ ⁊ angustiarũ sui filij. Id-
circo Augusti. ad christũ loquẽs dicit. Foderis. scꝫ o dul-
cis Jesu diris clauis extra: asperius intra ex cõpassione
virginis matris tecum hec oĩa participantis. Hinc et
quo s. tractatu de virginis cõpassione Berñ. in persona
Marie scribens dicit. Cum fuissem intuita filium meũ pu-
gnis percuti: alapis cedi: facie conspui: spinis coronari: ⁊
opprobriũ hominũ fieri: cõmota sunt oĩa viscera mea
et defecit spũs meus: tenebar velut emortua ⁊ sustẽtabar
quousqꝫ peruentũ est ad locũ vbi crucifixerunt eum ante
me: ⁊ diris clauis affixum leuauerũt in cruce. Ego vidẽs
eum ⁊ ipse videns me: dolebat plus de me ꝙ̃ de se. Unde
et ego tãto dolore vexabar in mente ꝙ nõ possum expli-
care sermone. Et post pauca dicit. Mater sentiebat filij
dolores: virgo que peperit: gladiũ patiebatur doloris:
christi morientis vulnera matris erãt: doloresqꝫ matris
christi fuerunt: et dolores nati: matris animã gladiaue-
runt. Hec ille.

Capitulũ. iij.

Nona causa dilecti ꝑñtia PRo tertio quaternario Prima ⁊ in ordine No-
na causa magnitudinis doloris beate virginis
est dilecti presentia: quoniã vt scribit Joã. xix.
Stabat iuxta crucem Jesu mater eius. Stabat
inquã sponsa amoris: mater saluatoris: ⁊ ideo summe do-
lebat: cum oculis suum vnicũ sic in ꝑñtia cruciari cerne-
bat. Plus nanqꝫ quelibet mater condolet de pena filij in
presentia ꝙ̃ in absentia. Unde Berñ. in Homel. sup euã-
gel. Stabat iuxta crucem ⁊c̃ dicit. O viscera materna bea-
tissima quãta fuit intra vos cõmotio in illo tp̃e cum disse-
caret oculis videntibus ⁊ laceraret caro illa sacrosancta
que intra vos tamdulciter a spiritusancto est compacta.
Uere dolor qui ab alijs matribus exprimitur in ꝑñtiali-
bus natorũ tormentis exterioribus signis ⁊ clamoribus
pene totus intra te o felix mater cõuersus: viscera tua in-
enarrabiliter cõmouit. Nam noueras integrũ corpus fi-
lij tui egressum de vtero tuo virginali: ⁊ ecce videbas di-
laceratũ ⁊ cõscissum vulnere super vulnus: manus clauis
confixas cruci: ⁊ pedes perforatos ac latus: et sanguinẽ
decurrentẽ in terram. Item cõsueueras de ore illo aureo
semp celestia ⁊ consolatoria verba audire: ⁊ ecce audis in
cruce pre angustia clamantẽ. Deus deus meus ⁊c̃. Uultũ
ante radiantẽ diuino radio cernebas: quia expauit: exa-
ruit: consputus: cruentatus ⁊c̃. Propterea ipsa btã virgo
dicere potuit illud Threñ. j. Uide domĩe. scꝫ deus pater
quoniã tribulor: submersuꝫ est cor meũ in memetipsa: qm̃
amaritudine plena sum. Foris interficit gladiꝰ. id est. fi-
lio illatũ vulnus: et domi. id est. in corde meo mors simi-
lis. multi em̃ gemitus mei in cor meũ merẽs. ¶ Secũda Decima ad-iutorij carẽ-tia.
causa est adiutorij carẽtia: quoniã videbat ꝙ suus filius
nullum adiutoriũ habebat: nec a patre nec ab ãgelis: nec
ab hominibꝰ: ideo clamauit in cruce. Deus deus meus vt
quid dereliquisti me. O quantũ dolorẽ cor virginis ha-
bebat: cum suũ vnigenitũ sic ab oĩbꝰ derelictũ videbat.
Unde dicere poterat illud Job. xix. Fratres meos lõge
fecisti a me: ⁊ noti mei quasi alieni recesserũt a me. ¶ Ter- Undecĩa iu-uandi impo-tentia.
tia est iuuandi impotentia. Leuius nanqꝫ materna visce-
ra quatiunt cum in passione natoꝝ iuuamina afferre po-
terunt: aut per se: aut per alios: sed virgo benedicta nul-
lum iuuamẽ poterat afferre filio: quoniã erat valde alte
subleuatus in cruce. Ut em̃ dicit Magister in histo. Cru-
cis lignum erat erectum in altum. xv. pedum: ⁊ ideo cum
beata virgo manibus tangere non poterat: nec caput ꝑ
doloꝝ magnitudine inclinatũ sustentare: nec lachryman-
tes oculos extergere: aut vulnus ligare: aut aliquod so-
lacium impendere: propter qꝺ maximũ dolorem habuit
De hoc dolore loquit Aug. ita di. Quis extimare potest
quãta tristicia: merore ⁊ dolore vulnerabat cor maternũ
super vnici et naturalis filij passione quẽ tamcaste conce-
pit: tãgaudiose peperit: tãdulciter aluit: vidit eum ligatũ
et soluere non potuit: vidit corpus vulneratũ et vulnus
ligare non valuit: vidit sanguinẽ in faciem fluere ⁊ abster-
gere nequiuit: caput inclinatũ et sustentare non potuit:
flentem et pre tristicia consolari nequiuit: audiuit eum di-
cere. Sitio: et ei aquã ministrare non valuit. Hec ille. O
virgo dulcissima: nõne tuum sanguinẽ preciosum eidem
tuo filio si possibile fuisset obtulisses: nõne morti teipam
pro eo exposuisses: nõne ei famescenti cibum preparasses
nõne vlnis circũfouisses? Uere credo et fateor ꝙ omnia
sustinuisses vt ei aliqꝺ iuuamẽ afferre valuisses. ¶ Quar- Duodecima cã facti igno-minia.
ta causa est facti ignominia. Quia enim videbat summã
ignominiã deo inferri summe dolebat: quoniã deũ sum-
me amabat. Quantũ putas virgo doluit cum deũ sic hu-
miliatum vidit: summe pulchrum sic deformatũ: summe
dulcissimũ sic amaricatũ vt creator omniũ a miseris ho-
minibus: iustus ab iniustis tormenta latronũ coram no-
tis et charis talia et tanta ludibria: verbera: et diram pe-
nam pateretur. O itaqꝫ fidelis anima plora cum Maria
super eius vnico filio dulcissimo Jesu deo tuo pro te nõ
pro se patiẽti. Considera tot et tantas lachrymas ⁊ frã-
ge cor tuum ad ploratũ. Plorauit nanqꝫ christus in cru-
ce: plorauit benedicta virgo mater eiꝰ sub cruce. Deniqꝫ
angeli pacis amare fleuerũt Esa. xxxiij. Preterea sol lu-
ctum ostendit obscuratione: petre scisse sunt ⁊ monumen-
ta aperta. Frangat igitur tantis exemplis cor tuum lapi-
deum. Audi christum in cruce tibi dicentẽ ẜm Bernan. in
hec verba. O homo vide que pro te patior: ad te clamo:
pro te morior: vide penas quibꝰ afficior: vide clauos q-
bus confodior: vide lachrymas quas pro te fundo: vt di-
cere possim quia caligauerunt oculi mei a fletu meo. Et
licet tantus sit dolor exterius: eo tamen grauior est inte-
rius dum te ingratum video. Hec ille. Compatere igitur
et plora ne ingratus videaris. Si membrum es christi:
compatere capiti christo confixo: compatere eius ma-
tri dolenti.

¶ Articulus.iij. q̄ beata Maria per gladium doloris au reolam martyrij meruit.

Tertium mysteriū de aureole beatitudine. Nam iuxta premissa Questio occurrit. Utrū beata v̄go Maria habeat gloriosam aureolam martyrij in celo. Nimirū cum aureola debetur in celo nō voluntati quidem sed actui: vt tenent cōcor. doc. sup. iiij. sent. Quō ḡ btā virgo aureolā habet in qua nō fuit actus martyrij: q2 ipsa non sustinuit p̄ christo mortē illatā per martyriū: vt dicit Ambro. Nec lr̄a inq̄t docet: nec historia Mariā gladio vitam finiuisse. Respondet q̄ beata virgo Maria meruit habere in celesti patria oīm aureolarū p̄mia: vt tenent cōiter doc. et p̄cipue probat magnus Alber. sup Missus est. ca. cxix. Unde ponit p̄ conclusione q̄ scz beata virgo Maria p̄fulget in celesti gloria martyrij felicissima aureola. Et hec conclusio declarat. Nā vt dicit in obiectione: ipsius btē virginis martyrium q̄uis non fuerit s̄m actū martyrij p̄ mortē illatā corpaliter et materialiter ↄsummatū: tn̄ q2 habuit virgo summū dolorē in aīa: ⁊ sic excessiuū martyriū ⁊ ei⁹ aureolam felicissimā p̄ martyrio oīm alioꝝ martyrū p̄ponderantē habere dinoscit: p̄cipue saltem tripli rōne.

Maria tria omniū aureolarū meruit premia.

¶ Primo q2 eius martyriū est multiplicius.

¶ Secundo quia nobilius vel dignius.

¶ Tertio quia gloriosius.

Marie martyrium.

¶ Primo q2 btē Marie martyriū fuit multiplicius. Nā alij martyres passi sunt simplicius martyriū. Ipsa autē btā mater dei passa est q̄ntuplex: vicz martyriū doloris: cōpassionis: diuini sermonis: voluntatis: ⁊ memoratōis. ¶ Primo dixi martyriū doloris: de quo Lu. ij. Tuā ip̄i⁹ animā ptransi. gla. Ūn Dam̄. dicit. Ipsa btā virgo dolores quos effugit pariens ⁊ moriēs: hos in christi passione sustinuit a maternali compassione: viscerū lacerationē tolerāns: ⁊ quē dcū cognouit p̄ natiuitatē hūc vt maleficū interfectū videns: gladio ceu cogitationib⁹ lacerabatur. Hec ille. ¶ Secūdo passa est martyriū cōpassiōis in multis tribulationib⁹ ⁊ vulnerib⁹ christi q̄ fuit martyr martyrū: ⁊ vltra hec q2 vulnus lateris virgo sola suscepit in corde doloroso. Nam anīa chr̄i iam tūc decesserat a corpe: sed anīa Marie erat in corpe filij p̄ amorē plus q̄ in corpore p̄prio: q2 anīa plus est ibi vbi amat q̄ vbi animat: s̄m Aug. ḡ ⁊c̄. Ūn Bern̄. in ser. de annūciatione dicit sic. Uere tuā o btā mater aīam gladius ptrāsiuit: q̄n crudelis lancea filio iam mortuo latus aperuit: ipsius nimirū aīam iam ibi nō erat: sed tua plane auelli neq̄bat vt plus q̄ martyrē te nō immerito p̄dicemus: in qua sensum corporee passionis excessit affectus compassionis. Hec ille. ¶ Tertio martyriū diuini sermonis: q̄d fecit gladius illius sermonis christi dicentis in cruce. Mulier ecce filius tuus. Bern̄. vbi s̄. An nō plus q̄ gladius fuit sermo ille: Mulier ecce filius tuus. Fuit reuera p̄ transiens aīam et pertingens vsq3 ad diuisionē sp̄ūs. ¶ Quarto martyriū voluntatis: qua iuxta crucē stans parata fuit virgo pro christo et p̄ salute hoīm martyriū pati: vt dicit Ambro. sup Lu. ⁊ etiā Ans. ¶ Quinto passa est martyriū memorationis: ⁊ hoc nō tāmomētanee vel breuis t̄pis: sed diuturne passionis. Tum q2 a puericia Jesu semper expectauit in se impleri p̄phetiā Simeonis de gladio doloris. Tum quia post passionē chr̄i semp in memoria habuit: ⁊ ex hoc semp pre alijs vulnerabat pre dolore ex amoris

Secūdo

christi desiderio. ¶ Secūdo martyriū btē virginis fuit nobilius q̄ alijs martyrijs: ideo q̄q3 aureola dignissimū: q2 passa est in aīa q̄ multo nobilior est corpe. Ūn multo nobilius fuit virgini pati in aīa p̄ chr̄i amore martyriū. Proinde Hiero. in sermo. de assump. dicit. Alij sancti p̄ christo passi sunt in carne: btā virgo in ea p̄te sui passa est que impassibilis ⁊ immortalis habet: hoc est in aīa. Idcirco vt verū fatear plus q̄ martyr fuit: q2 atroci⁹ passa est dum passionis christi gladiū in aīa sustinuit. Hec ille.

Tertio

¶ Tertio martyriū virginis fuit gloriosius. Q̄d sic ondit s̄m Alber. q2 aureola martyrib⁹ debet p̄ eo q̄ aīam dederūt: sed hoc fecit Maria gloriosius q̄ ceters. Primo q2 dedit p̄ salute mundi p̄dilectissimā aīam. i. vitam filij sui quā incōpabiliter p̄dilexit q̄ Petrus vl̄ alius martyr p̄priam aīam suam. Secūdo q2 dedit p̄ciosissimā animā scz christi: q̄ datio fuit p̄cium totius mūdi. Tertio: q2 alij dederūt corpus ⁊ animā: btā virgo aūt dedit ad crucem corpus ⁊ aīam ⁊ diuinitatē: ergo patz q̄ improportionabiliter gloriosius accepit in p̄mio aureole. Q igit gloriosissima ora p̄ nobis christum Amen.

¶ Pars. iij. libri tertij de precellentia acerbitatis doloris Marie.

Tuam ipsius aīam ptransibit gladius. Lu. ij. Hec v̄ba dixit Simeon ad Mariā p̄ t̄pe purificationis: quibus oñdit p̄phetice ⁊ insinuat summū amorē ⁊ dolorem Marie. Amorē in eo q̄ dicit. Tuā ipsius aīam. Gosra exponit sic. i. tuā animā q̄ est ipsiuus chr̄i filij tui p̄ amoris vinculū. Diligebat eñ christus virginē matrē sicut aīam suā. Uel sic. Tuam ipsius. scz chr̄i aīam q̄ quidē est tua p̄ amorē intimū. Diligebat eñ virgo mr̄ aīam chr̄i sicut suā: imo improportionabiliter plus q̄ suā. Hec Gosra. ¶ Itē insinuat propheta Simeon btē virginis dolorē acerbissimū in christi passione: cū subdit: ptransibit gladius: in q̄ notat q̄ dolor Marie non fuit particularis: sed vniuersalis: q2 nulla particula sine dolore fuit: sed totā aīaz repleuit. Ūn Hiero. sermo. d̄ assump. dicit. Cōstat q2 Maria tantū doluit vt totā aīaz ptrāsierat ac possideret vis doloris. ¶ Itē notat etiā q̄ dolor Marie nō fuit sup̄ficialis: sed vsq3 ad cordis intima ptrāsiuit ⁊ oīa ossa ei⁹ penetrauit: quoniā mortē filij fecerat suā: vt ait Hiero. vbi s̄. ¶ De hac ergo dolorositate Marie preter prescripta tria mysteria declarabimus.

¶ Primū mysterium dicitur excellentie

¶ Secundū dicitur exrescentie.

Tertium dicitur efficientie.

¶ Articulus. j. q̄ dolor qui pertransiuit cor beate Marie in filij sui passione superauit omniū martyrū dolores in acerbitate.

De precellentia acerbitatis doloris Marie. Questio

Circa primū mysteriū. scz excellentie querit. Utrū gladius doloris quē sustinuit btā virgo Maria in chr̄i passiōe fuerit excellentior in acerbitate martyrū oīm corpali dolore ⁊ passione? ¶ Ad q̄d ptinus r̄ndet q̄ sic: s̄m Nico. de Ly. sup. iij. snīarū circa di. xvj. Et declarat hoc p̄ plures rōnes q̄ accipiunt seriatim ex v̄bis p̄missi thematis. ¶ Prima rō accipit ex hoc q̄ d̄r. Tuā. et est talis: q2 btā virgo nō fuit passa aliud martyriū q̄ in dolore cōpassionis sup chr̄o patiēte. Si ḡ tūc nō doluit plus q̄ aliq̄s martyr: s̄ suū martyriū in celo haberet minus p̄miū ⁊ gl̄iam minorē: q̄d esset ↄtra sententiā Dam̄. dicētis q̄ hec v̄go a nullo illustriū vincit: sic q3 illi martyres p̄cellerēt in gl̄a dei matrē: q̄d est absurdum. ¶ Secunda rō accipit ex eo q̄ dicit: ipsius: talis: q2 gladius doloris passionis chr̄i fuit acerbissim⁹ sup oēs martyrū dolores: iuxta illud Threñ. j. O vos oēs q̄ trāsitis p̄ viā attē. ⁊ vi. si est dolor sicut do. me. Sed q̄m aīam btē Marie ip̄e idē gladius passionis chr̄i ptrāsiuit: ḡ acerbior fuit q̄ alijs martyribus. Hinc Bern̄. in ser. d̄ passiōe q̄ incipit. Si linguis hoīm: dicit sic. Q̄d in carne chr̄i agebāt claui ⁊ lācea: hoc in v̄ginis mēte passio naturalis affectiōis ⁊ materna angustia. ¶ Tertia ratio accipit ex eo q̄ d̄r: aīam q2 maior est afflictio q̄ penetrāt aīam scindēdo q̄ que carnē: sed in alijs martyrib⁹ gladius doloris penetrauit carnē: in virgine aūt aīam. igit ⁊c̄. Hinc Hiero. Maria inq̄t q2 mēte passa est: plus q̄ martyr fuit. ¶ Quarta rō accipit ex eo q̄d dicit: ptrāsibit: q2 tāto magis ptrāsit aīam dolor in amittēdo aliq̄d quāto magis diligebat illud: sed btā v̄go sūme dilexit chr̄m ⁊ ei⁹ vitā: improportionabilit q3 magis q̄ alij martyres dilexerint p̄priā vitā: imo martyres ip̄i nō diligebāt sed oderāt p̄priā vitā p̄pter chr̄m: iux̄ illud Joā. xij. Qui p̄diderit aīam suā p̄pter me: inueniet eā: ⁊ q̄ odit aīam suā in hoc mūdo: in vitā eternā custodit eā. Ergo btā Maria plus doluit amittēdo vitā chr̄i q̄ martyres amittēdo p̄priā vitā. ¶ Quinta rō accipit ex eo q̄ d̄r gladi: q2 glad⁹ius dolorꝭ sūmi ↄsurgit ex gladio amoris summi in ipsa btā virgine Maria. Et hec rō declarat

Prima rō. Secūda. Tertia. Quarta. Quinta.

lucidiꝰ ſm Alber. ſuꝑ Miſſus eſt. ca. cxvj. ſentẽtialiť: qm̄ ois dolor ex amore: qḋ em̄ cū amore poſſideť: cū dolore amittiť. Et iõ vbi ſūmꝰ ⁊ ip̄roportionabiľ amor ibi ſūmꝰ ⁊ ip̄roportionabiľ dolor ḋ amati amiſſiõe. Sed qꝛ dolor martyrū ĩ ſua paſſiõe cauſabať ex nāli amore corꝑis. Dolor aūt ꝟginis Marie ĩ chr̄i paſſiõe cauſabať a gr̄a ſiľ ⁊ a natura: magis tm̄ a gr̄a et ab amore gratuito: ſed qꝛ gr̄a improportionabiliter ꝑfectior ⁊ fortior eſt ꝙ̄ natura. vñ improportionabiliť maior eſt amor gratuitus ꝙ̄ amor naturalis: ꝓpterea ſancti Laurẽtius ⁊ Vincẽtius: ac alij multi leguntr iocūdaſſe etiā in tormẽtis acerbiſſimis vbi naturalis dolor maxime vigere deberet. Letabanť autẽ ex feruẽtia amoris gratuiti. Sequiť ḡ ꝙ ſicut gr̄a improportionabiliť fortius mouet ꝙ̄ natura: ita dolor cauſatꝰ a gratia maior eſt improportionabiliť ꝙ̄ dolor cauſatꝰ a natura: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs dolor beate Marie qui cauſabať a natura ⁊ gr̄a: incomparabiliter maior erat dolore aliorum martyrū. Ex quo em̄ mens Marie fuit plena charitate et gratia pre alijs improportionabiliter: ergo nullū habuit retinaculū qn̄ toto impetu in efficacia habitus ad cōpaſſionem ⁊ triſticiā ſuꝑ chriſto paſſu materna affectione ferreť. Hinc Berñ. ſuper Miſſus eſt: dicit. Lōge eam pluſꝙ̄ martyrẽ cenſemus: in qua paſſionis. ſcꝫ corꝑalis ſenſum

Queſtio

ſuꝑat compaſſionis affectus. Hec ille. ¶ Sed di. In btā virgine nulla erat leſio in carne: ſed tm̄ in mente. In martyribus autẽ erat dolor in carne ⁊ ſimul etiā in mente: cū anima cōmunicet paſſionibꝰ corꝑis ꝓpter cōiunctionẽ: ergo martyres duplici ⁊ per conſequẽs ampliori dolore dolebāt ꝙ̄ Maria. Reſpondeť ſm Nico. de Lyra: vbi s̄. ꝙ in martyribus parua erat vis doloris in mente: ſed tota cōſiſtebat quaſi in carne: vnde ⁊ conſolationẽ maximā percipiebāt in mente ex paſſione ꝓ chriſto ſuſcepta: ſed in beata virgine erat ecōuerſo: ergo in ipſa fuit dolor acer-

Solutio

biſſimus. ¶ Nec valet obiectio ſi dicas ꝙ etiā in btā virgine fuit gaudium admixtū dolori: qꝛ gaudebat de hūani generis redẽptione: eo ꝙ voluntas virginis ad vtrāꝗ̄ faciem ferri in totū actum totaliter ſinebať: vt ſimul ſumme gauderet in rõne de redemptione humani generis: ac ſumme doleret ex affectu matẽrno in chr̄i ꝑemptiõe corꝑorali. ¶ Deniꝗ̄ non valet ſi obijcias ꝙ dolor paſſiõis corꝑalis magis eſt exterminatiuꝰ vite corꝑalis ꝙ̄ dolor cōpaſſionis q̄ eſt in aīa tm̄mõ: eo ꝙ aliqñ tātus eſt dolor in aīa qñ vicꝫ hõ totaliter ꝑturbatus eſt ꝙ abſorbet oẽm dolorẽ corꝑalem: imo qñꝗ̄ hõ ex dolore aĩe inijcit ſibi ipſi manus: ⁊ nõ curat dolores ſibijpſi inferre corꝑales ⁊ mortẽ. Vñ patet ꝙ fortior dolor mentis btẽ Marie fuerit omni dolore corꝑali martyrū: ꝑdictis ex rõnibus. O igiť peccator conſidera quantū patiť ꝓ te chriſtus deus et quantū compatiť pia mater eius. O vere ferreū pectꝰ et adamantinū cor hominis pctõris q̄ nõ condolet et nõ cōmoueť ad lamenta: cum ſuꝑ tot ⁊ tantis doloribꝰ etiā petre ſciſſe ſunt: monumẽtaꝗ̄ aperta: ſol etiā tenebratus luxit: ⁊ terra mota planctū oſtendit.

¶ Articulus. ij. qualiter doloris gladius excreſcebat in acerbitate leſionis ex duodecim conſiderationibꝰ in corde Marie.

Doloris gladiꝰ excreſcebat in acerbitate leſionis ex. xij. conſiderationibꝰ

SEcundum myſteriū dicitur excreſcentie: hoc eſt qualiter excreſcebat dolor maximus in btẽ Marie anima ex ſui filij paſſione. Ubi nota ꝙ ex quo btā virgo nouerat om̄es ſcripturas ſacras ⁊ ſpūſancto reuelante ſciebat: ac etiā naturali rõne intelligebat atꝗ̄ dep̄hendere poterat immenſitatẽ doloris in filio patiente: idcirco ſumme gladius afflictionis eius aīam vulnerando pertranſibat: ſicut prophetauerat Simeõ di. Tuam ipſius animā ⁊c̄. Diſtinguere autem poſſumꝰ duodecim cōſiderationes que verſabanť in corde beate Marie: ex quibus excreſcebat dolor maximꝰ in ipſa. Et iſte cōſiderationes excreſcentie doloris tanꝗ̄ duodecim ſtelle in corona beate virginis Marie ponunť quia per has ipſa beata virgo meruit gloriam et coronā duodecim ſtellarum: Iuxta illud Apocalip̄. xij. Mulier amicta ſole et in capite eius corona duodecim ſtellarum. Et poſſunt diuidi pro faciliori captu in tres quaternarios: vt ſequitur

Prima conſideratio incomp̄henſibilis doloris
Secunda generalis afflictionis
Tertia nobilis complexionis
Quarta crudelis attractionis
Quinta cordialis reuerberationis
Sexta totalis deſolationis
Septima localis deſpectionis
Octaua ſocialis vilipenſionis
Nona vituperabilis morti damnationis
Decima confuſibilis diffamationis
Undecima ingratitudinalis iniuriationis
Duodecima minus vtilis fructificationis.

¶ Capitulum. j. de conſideratione incomp̄henſibilis doloris domini Ieſu chriſti.

Prima cōſideratio incōprehẽſibilis doloris chr̄i

PRima conſideratio incōprehẽſibilis doloris chriſti ex quā excreſcebat dolor ſummus in virgine benedicta. Declaratur: quia teſte ſaluatore venit filius hominis ſaluare quod perierat Lu. xix. et quia totū perierat ergo totū ſaluare debuerat quantū ſcꝫ in eo. id eſt. chriſto fuerat. Hec autẽ beata virgo nouerat et ex hoc conſiderabat: ſicut etiam om̄is fidelis anima conſiderare ⁊ penſare debet: qꝛ chriſtus pro toto genere humano perdito exoluere debebat precipue iſta quattuor.

Chr̄s ꝓ toto humano genere ꝑſoluit q̄ttuor.

¶ Primo om̄es humanas miſerias
¶ Secundo om̄es humanas offenſas
¶ Tertio eternas damnatoꝝ penas
¶ Quarto amiſſas celeſtes delitias.

¶ Primo inquā om̄es humanas miſerias debuit ſoluere chriſtus: quia ipſe debuit eſſe emendator ꝑfectiſſimus om̄is mali qḋ fuerat inflictū humano generi ꝓpter peccatū: ꝓpter qḋ incurrerat infirmitates: labores: anguſtias: mortẽ: ⁊ om̄es miſerias quas patimur in hoc mundo ergo chriſtus tām maxime debuit dolere ꝙ quantū ex ſe fuit hec om̄ia ſolueret ꝓ toto genere humano: licet nõ oẽs homines ꝓpter ſuā maliciā ſint conſecuti efficaciā ſaluationis. Et ſm ſtatū vie hec nobis relicta ſunt om̄ibus vt patiamur ad meritū ⁊ p̄mium augendū. Propterea Eſa. lv. Vere lāguores noſtros. i. infirmitates ⁊ miſerias ip̄e tulit: et do. no. ipſe por. Dilata ergo homo ſinū mentis tue ⁊ cōſidera quot infirmitates: quot miſerias: labores: et anguſtias: quot q̊ꝫ genera mortis patiť homo. Et ſic noueris quantū debuit dolere chriſtꝰ vt hec oīa exoluat Hec omnia penſauit Maria: et ideo dixit illud Threñ. j. Multi genitus mei ⁊ cor meū merens. ¶ Secūdo om̄es hūanas offenſas chriſtus debuit exoluere: qꝛ hec fuit cauſa paſſionis vt ſatiſfaciat ꝓ peccatis totius generis hūani: nõ ſolū originalibus: ſed etiā actualibus: venialibus ⁊ mortalibus. Non ſolū ꝓ electis: ſed etiā ꝓ reprobis. vñ Eſa. liij. Om̄es nos errauimus vnuſquiſꝗ̄ in viam ſuam declinauit. ſcꝫ ꝑ peccata varia: ⁊ dñs poſuit ſcꝫ ad ſoluendū in penis: in eo ſcꝫ chr̄o iniquitates oīm noſtrū. Igiť conſidera homo quot fuerūt pctā hoīm a principio mūdi: quot ſunt ⁊ quot erunt quis nouit hec p̄ter deū. Et ſic penſā quantū debuit chr̄s dolere vt hec om̄ia exoluanť ad plenitudinẽ in ipſius pena. Sicut em̄ cum aliqḋ membrum dolet caput ꝯdolet: ita chriſtus caput eccl̄ie aſſumpſit om̄ia lamentāda ⁊ deplorādo noſtra ad ꝑfecte ſoluẽdum ⁊ ſatiſfaciendū ⁊ non ad cōmittẽdū. Vñ et. j. Pet. ij. Peccata noſtra ipſe pertulit in corꝑe ſuo. i. penas pctōꝝ. Hec penſabat Maria: ⁊ ideo dicere poterat illud Threñ. j. Foris interficit gladius. ſcꝫ culparū mortaliū membra dñi ꝑcidẽtis: ⁊ domi. i. in corde interius mors ſimilis. ſcꝫ doloris. ¶ Tertio eternas dānatoꝝ penas chriſtus debebat exoluere: quia ipſe venerat vt ſaluator oīm debitorum noſtroꝝ ⁊ liberator ab om̄ibus penis peccatoꝝ que ſunt: erunt ⁊ fiunt. Deus aūt ſicut omniū rerū: ita ⁊ culpatum ac penarū omniū ꝓ eis debitarū habet noticiam: et nil impunitū ſua iuſticia dimittit: ſm Auguſti. et Anſ. li. Cur deus homo. Cum ergo cuilibet peccato mortali debeať pena infernalis eterna: oportebat ꝙ chriſtus qui eſt infinitus in ſua diuinitate ſic patiẽdo in aſſumpta humanitate ſatiſfaceret ꝓ om̄ibus ⁊ tantū doleret ꝙ penas diuine iuſticie correſpondentes exolueret: ⁊ ſic nil maneret

simptumitũ a diuina iusticia: ꝛ nil remaneret insolutũ a diui na misericordia: ac per hoc vtraqꝫ honoraret in summa excellentia. Et sic pena christi erat quasi infernalis: iuxta illud ps. in psona eius. Repleta est malis. scz pene: ania mea. scz sensitiua: ꝛ vita mea inferno appropinquauit. scz propter similes penas. Hec pensabat Maria: ꝛ ideo dixit illud ps. Dolores inferni circũdederũt me gemit⁹ mortꝭ ¶ Quarto amissas celestes delitias eternas debuit soluere christus: ꝛ ideo ꝑpter nostrũ exulatũ a gloria tantũ debuit dolere quantũ oẽs ꝛ singuli hominũ recta rõne debuissent dolere cognoscẽdo veraciter quãtũ erat illud amissum bonũ celestis glie ꝛ quãtũ duraturũ erat. Propterea Threñ. iij. dñs Jesus ait per os Hieremi. In tenebrosis. id est. in mesticia tenebrosi exultatus a lumie glie collocauit me quasi mortuos sempiternos. Collocauit inquã scz deus pater christũ: non quidẽ excludendo ipm a beatitudinis cõphensione: qꝛ christus ab instanti cõceptionis sue semp fuit cõphensor ꝛ viator: vt testatur Augu. Sed collocauit inquit scz ad satisfaciendũ ꝑ mortuis sempiternis. id est. peccatorib⁹. Hec oĩa pensante beata Maria di. illud Threñ. j. Uide dñe qꝛ amaritudine plena sum: subuersum est cor meũ in memetipsa. Hec prescripta ẞm sententiã sancti Bernardini de Senis ꝛ dñi Antoñ. floreñ. in summa sua pte. iij. O igiꝭ incõphensibilis dolor christi ꝑpter nos: o inextimabilis amor qui hec ꝑ nobis effecit.

Capitulum. ij.

Secũda ꝯsideratio dicitur afflictionis generalꝭ.

Secũda consideratio siue stella dicitꝭ generalis afflictionis. Nam ẞm Alexan. de Ales. iij. pte summe. q. xviij. concor. Bonaueñ. sup. iij. dist. xvj. Dñs Jesus acerbissimã passionẽ sustinuit in carne tenerrima. Tum ꝑpter generalitatẽ: qꝛ in oĩbus membris ꝛ sensib⁹ patiebatꝭ: ꝛ a planta pedis vsqꝫ ad verticem nõ erat in eo sanitas. Esa. j. Tum ꝑpter cõtinuitatem dolorꝫ oĩm: quia eius suspendiũ cõtinuabatꝭ in doloribus imitigabiliter ex corpis suspensi pondere inter clauos. Tum ꝑpter sensus vigorositatẽ: quia in manibus ꝛ pedibus viget ꝑcipue sensus: ꝛ ideo magis affligit ibi lesio ꝑter neruos ꝛ musculos sensuales ibidẽ concurrẽtes. Preterea experiẽtia docet: quia frigus magis affligit intricatũ in manibus ꝛ pedibus q̃ in reliquis mẽbris. Hec itaqꝫ considerãs btã virgo Maria pensabat corde: vt ait Berñ. ꝛ videbat caput eius angelicũ in quo erant oẽs thesauri sapiẽtie dei densitate spinarũ multipliciter pforatũ: oculos antea lucidiores caligantes ꝑ fletu: faciem pulcherrimã alapis ꝛ sputis iudeorꝫ fedatã: aures audiẽtes cantos angelicos vituperijs ꝛ blasphemijs repletas: nares fetorib⁹ sputorꝫ ꝛ cadauerũ loci caluarie infectas: rubicũda eius labia pallida facta: crines ꝛ barbas dilaniatas: collum vinculis attritũ: manus ꝛ pedes pforatos: et omnia membra distenta tam violenter vt dinumerari possint oĩa ossa: teste Ps. Quid plura? Sola remanserat lingua ꝛ cor. sed et ne illa remanerẽt absqꝫ pena: felle et aceto potatꝭ: lingua ac cor aperitꝭ lãcea. Pro his flens Maria di. illud Threñ. ij. Oculus meus afflictus est: nec tacuit eo ꝙ non esset requies donec respiceret de celo dominus. scz resuscitando christum.

Capitulum. iij.

Tertia nobilis cõplexionis chri.

Tertia cõsideratio nobilis complexionis. scilicet christi: quia nouerat virgo christũ fore cõplexionis tenerrime ꝛ nobilissime: improportionabiliterqꝫ speciosum forma ꝑ filijs hominũ: vtpote de spũsancto conceptũ: miraculũ ꝑmaximũ. Ea ꝟo que fiunt a deo miraculose improportionabiliꝭ sunt meliora ꝛ nobiliora his que fiunt naturaliter: vt testatur Chryß. etiã de vino facto optimo ex aqua in nuptijs miraculose exemplũ ponendo. Oĩ aũt notũ est ꝙ quanto quis est complexionis nobilioris ac tenerioris: tãto magis sentit vim lesionis. Uñ cõsiderabat beata virgo chri lesiones in carne eius tenerrima fore acutissimas super omniũ aliorꝫ hoĩm afflictorꝫ lesiones et dolores improportionabiliter adeo ꝙ solus ipse clauus trãsfigens: maiorẽ ingerebat chro lesionẽ q̃ ignis Laurẽtio: aut excoriatio Bartholomeo: ꝛ sic de alijs martyribus. Uñ dolor chri supauit oĩm aliorꝫ dolores: tam quo ad equivalẽtiã q̃ quo ad acerbitatẽ ẞm Alexã. et Bonaueñ: vbi. s. Hec ergo considerando Maria dicere poterat simul q̃z ꝛ dñs Jesus illud Threñ. iij. O vos oẽs qui transitis ꝑ viam attẽdite ꝛ videte si est dolor sil'is sicut dolor meus.

Capitulũ. iiij.

Quarta ꝯsideratio crudelis attractionis.

Quarta ꝯsideratiõ crudelis attractionis: quia cõsiderabat ꝛ videbat suũ filium tãcrudeliter tanq̃ dire tractari a iudeis sine oĩ miseratione: trudendo: trahendo: ligando: pcutiẽdo flagellando: colaphizando: alapizando: crines ꝛ barbas dilacerãdo: conspuendo: vulnerãdo: et ipsi quidẽ christo tamspecioso iuueni: tãsuaui: tãnobili: tãpatientissimo ꝟo deo ꝛ homini innumerabiles violẽtias inferẽdo ꝛ opprobria inenarrabilia: varios q̃z cruciatus in tollendo aiam eius ingerendo. Propterea ꝑ ps. ait. Uim faciebant qui querebant aiam meã. i. vitã tollere. Nimirũ vim faciebãt quia magnũ cruciatũ. Nã vt scribitꝭ. iij. q. j. Nulli dubium magnũ cruciatũ sustinet q̃ vim sustinet. Notanter dicit: q̃ querebãt aiam meã: qꝛ iudei tãcrudeliter quesierũt aiam id est. vitã chri ꝙ in oĩbus illis locis in q̃b⁹ extimatũ fuit consistere naturaliter vitã hominis fecerũt maximã vim querẽtes eam. Nimirũ cum aliq̃ philosophi dicant principalem sedẽ aĩe esse in capite: vt sequaces Platonis. Alij in corde vt seq̃ces Aristo. Alij ꝟo dicant in sanguine: ẞm illud Leuiꝭ. xviij. Aĩa oĩs carnis in sanguine est. Alij dicant esse in toto corpe et in qualibet pte corpis totam aiam: vt dicit Augu. li. vj. de trini. c. vj. Certe in oĩbus istis locis fecerũt maximã vim iudei: querẽtes aiam christi: qꝛ in capite vim vel violentiã fecerũt ꝑ spineã coronã in corde ꝑ lanceã: in corpe ꝛ sanguine ꝑ flagellationẽ totius corpis: ꝛ pforationẽ manuũ ac pedum vñ totus exiret sanguis. Et sic maximus fuit cruciatus christi in carne virginea ꝛ tenerrima. In cuius maximi doloris signũ extitit ẞm Bonaueñ. vbi. s. ꝙ vis cruciat⁹ sui tãcito deiecit virtutẽ nature: cum tñ nullũ mẽbrorꝫ principaliũ corrupit. Etenĩ adeo cito mortuus fuit chrs suspẽsus in cruce vt etiã mirareꝭ Pilatus: ergo videꝭ ꝙ dolor chri fuit grauissimus quẽ plane ꝯsiderabat Maria: et ideo dolens di. illud Ps. Afflicta sum ꝛ humiliata sum nimis: rugiebã a gemitu ꝛc.

Capitulũ. v.

Quinta ꝯsideratio cordialis reuerberationis.

Quinta consideratio cordialis reuerberationis Nã exq̃ sciebat chrs dñs qꝛ sua mr Maria tota esset dolorib⁹ cõpassionis plena: summe dolebat de ipsa matre dulcissima ꝯfecta mesticia: ꝛ hoc quantũ mẽsurare sciebat crescere dolorẽ in ipa ex summa sui dilectiõe ꝛ amicitia. In cuius signũ chrs in primo moriturus quasi oblitus amarissime sue mortis cõpassus est potius mestissime sue matri: adeo vt in spũ vltimo cõstitutus disponeret quõ hic manere deberet ipsa ꝛ solatiũ habere posset a discipulo cui cõmendauit eã. Uñ tunc in spiritu dñs Jesus sue matri dicere poterat illud Ps. Ueni in altitudinẽ maris. i. amarissime passionis: ꝛ tẽpestas demersit me. Tẽpestas inquã doloris reuerberati vel redundati ex te mre cõdolente demersit me in merorib9. Tũc igiꝭ pia mr cognoscẽs chrm duplicẽ dolorẽ hrẽ. scz ꝑ se et sua genitrice: tãto magꝭ affligebatꝭ ꝛ dicẽ poterat. Noli fili amãtissime ꝑ me esse mestus: qꝛ hoc mihi est angustie. Noli ꝑdulcis vnice tu deus me⁹ ꝑ me dolere que sum creatura tua: tu dñs: ego ancilla tua te summe diligo tanto q̃ sup te affligor in aĩo quanto te ꝑ me dolere ex amore cõsidero. Uñ Berñ. in Homelꝭ. sup euangelꝭ. Stabat iuxta crucẽ Jesu. dicit sic. O dolores inexplicabiles. O ineffabilis reciprocatio sancti amoris: fili⁹ patiꝭ ꝛ int⁹ valde cõpatiꝭ matri: mater ꝟo cõpassa est patienti filio. Tantus nempe impetus passionis dñi Jesu fuit vt quasi torrens ipm impleret patientẽ ꝛ inebriaret: qꝛ teste Ps. De torrente. scz passionis in via bibit chrs: ꝛ sic chro impleto in matrẽ ꝯfluerent cõpatientẽ: qua siꝯiter impleta: in filiũ redundarẽt: iuꝫ illud Eccl's. j. Ad locũ vñ exeunt flumina reuertuntꝭ vt iterum flant.

Cap. vj.

Sexta ꝯsideratio totalis desolationis.

Sexta consideratio totalis desolationis: qꝛ videbat virgo filium totaliter desolatũ: et in tot tormentis ac tantis passionibus nullũ ꝯsolatorem habentẽ: cum alij etiã malefactores in hora deductiõis ad mortẽ soleant habere aliquẽ ꝯsolatorẽ.

Idcirco christus dicere poterat illud ps. Et sustinui qui simul mecum contristaret᷑ ꝛ qui me consolaret᷑ nō inueni: imo nō consolabant᷑ christū iudei: sed illudebant ꝛ blasphemabāt cum principibus sacerdotū: nō gentiles: sed percutiebāt in faciem: flagellabant ꝛ coronabant spinis: ꝛ q̄d nulli latro ni irrogat᷑: vt vicʒ proprium patibulū in dorso portet ad locum suspensionis: hoc christo fecerūt: q2 cōpulerunt ipsum portare crucē suam proprio dorso ad locum crucifixionis. Deniqꝫ christū nō cōsolabant᷑ discipuli q̄ oēs fugerant. Preterea nō consolabat᷑ pater eternus qui pro nobis tradidit illum: ꝛ permisit crudelia agi in ipm̄ q̄ vellent iudei. vñ clamauit in cruce. Deus deus me⁹ vt quid dereliquisti me scʒ permittēdo agere cōtra me iudeos ꝛ crucifixores oīa crudelia q̄ vellent in mea afflictione. Itē q̄d plus est ipa est pars intellectiua aīe christi q̄ fruebat᷑ deo cōtinue cōsolata nō est ipsum sed dereliquit sensitiuā tantis doloribus īmersam: q̄d nulli sanctorum accidit: vñ cum sancti clamauerūt in tribulationib⁹ ꝛ dñs exaudiuit eos: teste Ps. Etsi nō sp̄ exaudiuit liberādo a penis: tñ exaudiuit mentem eorum cōsolando vt in virtute patiētie persisterēt: christus tñ clamauit ꝛ nō est exaudit⁹: q2 nullā cōsolationē etiā in mente habuit: propterea se tantū derelictū clamauit. Hec pensauit Maria ꝛ ideo sūme doluit: et fleuit dicens illud Threñ. j. Ego plorans ꝛ oculus meus deducens lachrymas: quia longe factus est consolator.

Capitulū. vij.

Septima locũlis despectionis.

Septima cōsideratio localis despectionis. Nā Marie dolor excrescebat ī eo q̄ in loco despectissimo. i. in golgatha qui erat locus caluarie quia ibidē erant ossa caluarie cadauerū interfectorum vbi occidebant᷑ vilissimi homines: ribaldi ꝛ latrones: ibi rex regū christus occisus est: ꝛ ibi sub cruce ipsius stetit mater virgo sanctissima ꝛ verecūdissima honestate p̄dita: vt merito christus ꝛ mater eius dicere possit illud Ps. Ego aūt sum vermis. scʒ sm̄ reputationē iudeorum me vilificantiū: ꝛ sic nō homo: opprobriū hoīm ꝛ abiectio plebis: q. d. ego sum tā vilis reputatus vt nō extimēt me dignū haberi inter hoīes: sed abiectū inter omnes in mōte caluarie de cadauerib⁹ scaturientes ꝛ opprobrijs plenū.

Capitulū. viij.

Octaua socialis vilipēsionis.

Octaua cōsideratio socialis vilipensiōis: q2 cū iniquis deputatus est ꝛ sociatus cū inter vilissimos latrones est crucifix⁹: ꝛ hoc auget dolorē q2 sicut pati innocentē cum alijs sanctis ꝛ probis viris refrigeriū est: ita ecōtrario cōdemnari cū sceleratis excrescentia iniurie ꝛ pene est. Vñ ꝛ christus hoc horrescens sm̄ sensitiuā orabat p Ps. di. Ne perdas cū impijs deus aiam meā. i. vitā meā. Et sic subdit clarius: neqꝫ cū viris sanguinū vitā meā. Hoc pensabat Maria di. Ecce implet᷑ illud Esa. liij. Cum sceleratis deputatus est: ꝛ ipse peccata multorum tulit. i. hoīm. Quia em̄ hō prim⁹ latrocinīū cōmisit rapiendo fructū vetitū: ergo christus soluēdo inter latrones debuit mori.

Cap. ix.

Nona vituperabilis mortis damnationis.

Nona cōsideratio vitupabilis morti damnationis: q2 crux pro tpe illo erat pena ꝛ mors maledictorum. Deut. xxj. Maledictus. scʒ maledictionem infamie vituperabilis oīs qui pendet in ligno. Unde iudei ꝛ principes eorum damnauerūt christū turpissima ꝛ vilissima morte: vt impleretur illud Sap. ij. Circūueniamus virum iustm̄: et infra. Morte turpissima condemnemus eum. Hinc Bernar. super Cant. di. O humilem ꝛ sublimē deum. O altissimū et nouissimū virorū: opprobriū hominū et gloriā angelorum: ipse siquidem rex regum ꝛ dominus dominantiū fuit vilissimo precio venalis expositus: et a vilissimis ribaldis vilissima passus: vilissimo loco suspēsus: vilissimo supplicio. scʒ crucis traditus: cum iniquissimis ꝛ vilissimis hominibus deputatus: modo vilissimo tractatus. Etem̄ bonus dñs tanq̄ malefactor capitur: tanq̄ fatuus dei sapientia irridetur: tanq̄ homicida vita hominū morti damnatur: tanq̄ latro saluator mundi crucifigitur: et tanq̄ vermis vilis summus deus conspuitur: abijcitur et conculcatur. Hec ille. Ista pensando beata Maria dicere poterat: illud Hieren. ix. Quis dabit capiti meo fontem lachrymarū: vt plorem die ac nocte.

Capitulum. x.

Decima confusibilis diffamationis.

Decima consideratio confusibilis diffamatiōis: quia quanto quis condemnat᷑ ad mortē tanq̄ malefactor concurrēte maiori populo: tāto eidē maior consurgit pena erubescētie et confusionis: q2 cōsiderat q̄ quilibet videns narrat ꝛ diuulgat alijs in patria sua etiam peregrina de illo: ꝛ sic vbiqꝫ diffamatur. Et quia iudei de graui crimine calumniantes accusabant christū. scʒ de blasphemia grauissima: q2 filium dei se dicebat: q̄d erat grauissimū apud iudeos: necnō ꝛ de crimine lese maiestatis: q̄d erat maximū apud leges gentiliū. Vñ et in titulo scripserat. Pilatus lr̄is grecis: hebraicis ꝛ latinis: vt oēs possent legere Jesus nazaren⁹ rex iudeorū: q. d. hec est causa passionis eius: q2 regē se fecit ꝛ vsurpare vult regnū iudeorum. Qm̄ aūt tunc erat festū azymorū siue pasche ad q̄d ex lege tenebant᷑ iudei cōuenire vndiqꝫ in hierusalē ad sacrificiū offerendū nisi legitimū haberent impedimentū. Ex dispersione ergo iudeorum per orbem de oī pene natione tūc cōuenerāt tam de italia q̄ de asia ꝛ africa: ꝛ sic maxime diffamabat᷑ confusio christi. Hec igit᷑ pensando Maria poterat dicere illud Threñ. j. Posuit me dñs desolatā tota die merore cōfectā: q2 scʒ videbat q̄ tante solēnitatis die in quo magis debebāt deū venerari ꝛ sacerdotes templū dei ornare: vasa mundare: sacrificia p̄parare: oībus dimissis: ad hoc totū studiū ponunt, vt christus innocens occidat᷑ ꝛ per orbem infamet᷑.

Capitulum. xj.

Undecima ingratitudinalis iniuriationis.

Undecima cōsideratio dicit᷑ ingratitudinalis iniuriationis: q2 btā virgo ppendebat in christi passione sūme ingratitudinis iniuriā fieri deo p̄cipue tripl͛r. ¶ Primo ex pte ipsius filij dei: q2 nouerat certa reuelatiōe atqꝫ miraculosa virginali cōceptiōe ꝛ parturitiōe ipm̄ christū suū natū fore verū dei filiū: ꝛ idcirco sciebat oēm hāc iniuriā sibi factam fieri contra deū. Cui⁹ q̄dē licet sola hūanitas pateret᷑: tñ oīs passio ꝛ iniuria illa q̄ facta est christi hūanitati: facta est deo. Sicut em̄ q̄ lacerat aut conspueret vestē illā q̄ indut⁹ est rex: facēt iniuriā nō vesti sed potius regi: sic oīs iniuria facta christo regi in hūanitate: facta est ipsi deo. Ex quo sequit᷑ q̄ btā Maria fuerit plena amaritudine doloris sup oēs viatores: iuxta illud Threñ. j. Uide dñe qm̄ amaritudine plena sum: q2 quāto q̄s plenius diligit deū: tāto plenius dolet de offensa ꝛ iniuria ipsi illata. Beata aūt virgo fuit gr̄a et charitate dei plenissima. Luc. j. ergo ꝛ dolore plenissima p iniuria passionis christo deo illata: sed qm̄ plenū est cui⁹ nulla pars vacua est: sm̄ Phm̄. iiij. Phisico. Nullū fuit ḡ membrū aut aīe pars vlla q̄ amaritudine nō fuerit repleta. ¶ Scd̄o ex pte insurgētiū ppl̄i cogńscebat Maria christo deo fieri summā iniuriā q̄ʒ ꝛ dolorē: quia quāto plures et diuersorum statuū hoīm bñficiatorum cōcurrūt ad inferendā homini iniuriā ꝛ mortē valde ignominiosam alicui: tanto maior est dolor in passo ꝛ quolibet eius amico vel attinente. Sed sic erat in christo: q2 teste Ps. Astiterūt reges ter. et principes cōuenerūt in vnū aduersus dñm ꝛ aduersus christū eius. Nā aduersus christū astiterūt reges: vt Herodes ꝛ Pilatus ꝛ principes sacerdotū et iudeorū populus ac gentiles multas iniurias inferētes: sputa: alapas: irrisiones. Sed ꝛ insup sexus femineus affuit: vt patet de ancilla ostiaria que etsi nō potuit christū adire propter multitudinem aliorum ipsum irridentiū: adijt tñ discipulū Petrū vt caperet᷑. Item affuerūt p̄terea et milites crucifigētes: et oēs ppl̄i de quacūqꝫ natiōe que sub celo est existētes in hierusalē Act. ij. Alij mouentes capita et di. Uah qui destruis templū dei ꝛc. Alij q̄ʒ alia oblo quētes. ¶ Tertio ex pte beneficij exhibiti. Nam quantū iudei christū occidentes fuerint beneficiati a deo: nō potest breui sermōe exprimi: sed sufficiat q̄d scribit Mich. c. vj. in psona christi Popule inquit meus quid feci tibi aut in q̄ molestus fui? responde mihi: quia eduxi te de Egypto ꝛ de domo seruitutis liberaui te. q. d. Tot et tanta beneficia tibi feci: quia plagaui propter te Egyptū: mare aperui: Pharaonē submersi: ꝛ sic liberaui te ꝺ seruitute Egypti. Itē māna de celo prestiti: aquā de petra eduxi: hostes prostraui: terram promissionis dedi. Ecce quid feci tibi: responde mihi: si tāta beneficia retributionē meruerint talem vt crucifigere:

tis ⁊ occideretis me: aut in quo molestus fui cum ex genere tuo carnem sumpsi: te viam salutis docui. Sed quia te de vicijs correxi (quoniã veritas odium parit) ideo tibi molestus fui. Uerum quid vltra debui facere et non feci: cum cecos tuos illuminaui: leprosos mundaui: mortuos suscitaui: demoniacos liberaui: et om̄ia pro salute tua feci: hiccine reddis domino popule stulte et insipiens. Pẽsabat hec beata virgo et di. illud Psal. Defecit in dolore vita mea: ⁊ anni mei in gemitibus: ⁊ sic summe dolebat.

Capitulum. xij.

Duodecima minus vtilis fructificationis.

Duodecima consideratio minus vtilis fructificationis. Dolor enim in christo ⁊ matre augebatur ex hac consideratione. scz quia cum copiosa fuerit apud deũ redemptio adeo ꝙ sanguis christi fuit sufficiens preciũ redimere etiam mille mũdos: et tamẽ pauci sunt qui percipiant fructũ passionis christi propter ingratitudinẽ ⁊ maliciã hominũ ac desidiam. Et ideo tam ipe christus ꝙ̃ eius mater summe dolebat: sicut dolere solet qui ex labore maximo modicũ fructũ conseq̇ videt. Quod insinuat Bern. in psona christi di. O hõ vide que p te patior: ad te clamo: p te morior: vide clauos quibus confodior: vide spinas quibus pungor: vide lanceam qua transuulneror. Et cum sit tantus dolor interi⁹ et exteri⁹: plus tñ me cruciat ꝙ te ingratũ experior. Hec ille. Hinc et p Micheã ca. vij. dñs ait. Ue mihi q̄ factus sum sicut qui colligit racemos in vindemia ⁊c. Nam cum diabolus colligat multa: quia fere totũ mũdũ: principes mercatores: ⁊ populos vniuersos: q̇ om̄es declinauerũt et inutiles facti sunt: nõ est qui faciat bonũ: nõ est vsq̧ ad vnum: vt dicit Ps. Christus dñs tanq̄ racemos remanẽtes in vindemia. id est. infima mundi ⁊ pauciora colligit: quoniã multi sunt vocati: pauci vo electi Matthei. xxij. Hec itaq̧ pẽsando Maria multũ dolebat ⁊ summe p̄ omnibus martyrib⁹ vulnerabat̃ gladio compassionis. O igitur anima fidelis compatere christo ⁊ ei⁹ sanctissime matri in tot et tantis doloribus: plora ⁊ fle vt cum eis valeas in celo conregnare.

¶ Articulus. iij. ꝙ vtile est homini de doloribus Marie recolere ⁊ oratiões deuotas facere.

De vtilitatibus cõmẽorationis de doloribus beate Marie virginis.

Tertium mysteriũ dicitur efficientie siue efficacie. Ubi circa premissa subiungamus ꝙ̃ vtilem efficaciã habeat memoria cõpassionis beate Marie et doloris eius recolendo ⁊ obsequendo deuotis orationib⁹. Qđ quidẽ ostẽdit̃ tripliciť.

¶ Primo ex auctoritate.

¶ Secundo ex ratione.

¶ Tertio ex reuelatione.

¶ Primo quidẽ ex auctoritate: qm̄ teste apl̃o. ij. Thim. ij. Si compatimur ⁊ cõregnabimus. Ecce ergo prima efficacia vtilitatis. scz conregnare in celo. Item. ij. Cor. j. Sicut inquit socij passionũ estis: ita eritis et cõsolationum. Ecce secunda efficacia vtilitatis. scz consolationes diuinas habere. Hinc et Eccl. vij. om̄es ad id hortamur vbi scribitur. Gemitus matris tue. id est. compassionis Marie ne obliuiscaris. scz o homo. ¶ Secundo ostendit̃ ex ratione: quia s̃m ꝙ dicit Bernardus sermone. xlij. Peremptoria res est ingratitudo: hostis gratie: inimica salutis. Nil em̄ augetur ingrato. At contra nil ita prouocat deum ad plus dandũ sicut gratiarũactio. Ut ergo prouocemus deum et sanctã matrẽ eius ad ampliorẽ gratiam ⁊ gloriam donandã: simus grati de tanto beneficio nostre redemptionis qđ consecuti sumus per passionẽ christi et dolorem ac compassionẽ Marie recolendo ⁊ deuote obsequendo ac meditando. Etem̄ vt ait Seneca li. de beneficijs. Ingratus est qui dissimulat: ingratissimus omniũ est qui oblitus est. Hec ille. Et sic patet. ¶ Tertio ostendit̃ reuelatione. Legit̃ nempe in quibusdã reuelationib⁹ et memini legisse me idipm̄ excerptũ fore ex libro reuelationũ sctẽ Elizabteh: vicz ꝙ post assumptionẽ btẽ Marie sanctus Joãnes apostolus cum esset anxius ex deuotionis feruore beatam Mariã in gloria celesti videre: raptus in spiritu vice quadã vidit in spũ dominũ Jesum cũ gloriosa sua matre. Audiuit qz ꝙ ecce btã virgo loquebat̃ suo filio dño Jesu de doloribus quos christus pertulit in cruce: ⁊ de compassione quã ipsa mater ꝓtunc sustinuit: ⁊ quomõ hic apl̃s Joannes ꝓtunc affuit ⁊c. Petiuit quoq̧ beata Maria filium vt specialem gratiam donare dignaret̃ omnibus qui huius memoriã agerent deuote. Et mox dominus Jesus promisit talibus quattuor precipua dona gratiarũ. Primo ꝙ q̇ beatã Mariã p dictos dolores inuocaret: veram penitentiã de om̄ibus peccatis agere meceret̃ ante mortẽ. Secũdo ꝙ tales in aduersis custodit precipue in morte. Tertio ꝙ memoriã passionis imprimit mentibus eorum ⁊ in celo premiũ prestat. Quarto ꝙ talem cõcederet potestati beate Marie vt quicquid vellet cum eo homine faceret: atq̧ om̄ia optata sibi impetraret ad salutẽ. Ergo charissime stude christũ amare et beatã Mariã pro suis dolorib⁹ exorare: certis salutationibus angelicis venerando. id est. septẽ ad minus pro doloribus Marie dicendo. Aue maria. vel Pater noster. et sic grãm ⁊ gloriam impetrabis.

¶ Pars quarta libri tertij de planctu Marie super filij passione: prosequendo illud euangelium. Stabat iuxta crucẽ Jesu mater eius: ⁊ soror matris eius ⁊c. De quo hic condependens est agere.

De planctu marie sup filij sui passiõe.

Stabat iuxta crucẽ Jesu mater eius: ⁊ soror matris eius Maria cleophe et Maria magdalene Joan. xix. Quibus in verbis charissimi nos docemur. ¶ Primo dñm Jesum fideliter ⁊ perseueranter diligere: sicut et iste sancte mulieres om̄ibus alijs amicis ⁊ discipulis fugientibus christo vsq̧ ad mortem astiterũt. Nam fidelis amicitia est que in tribulatione non deserit: sed permanet etiam in tpe necessitatis: vt scribit̃ Eccli. vj. Item secundo docemur christũ salubriter imitari. Nam cum starent om̄es noti dñi Jesu alonge: isti stabant iuxta crucẽ prope. Sic multi stant lõge a Jesu: q̄ in pctõ perseuerãt. Longe autẽ a peccatoribus salus. i. Jesus saluator: vt dicit Ps. Sed iuxta crucẽ Jesu stant qui cruci vere penitẽtie adherent. Stemus g̊ charissimi imitando matrẽ Jesu ⁊ sanctas istas mulieres spũaliter iuxta crucẽ: p penitentiã sequẽdo christũ si volumus saluari ⁊ cũ christo regnare: q̄ dñs ipse Jesus ait Lu. xiiij. Qui non accipit crucem. scz penitẽtie: ⁊ sequitur me: nõ est me dignus. scz habere in celo. Deniq̧ tertio docemur pie ⁊ deuote passionẽ dñi Jesu ⁊ dolores cõpassionis beate matris eius cõtemplari ⁊ oculis mentis intuendo cõpati ⁊ deflere: ac grãs agere ꝓ tanto beneficio nostre redemptionis. O vere spectaculũ flebile. O mysteriũ admirabile deũ verũ innocẽtissimũ virorum in oculis sue matris lamentantis pendere in cruce pro nostra vtiq̧ salute. Et nos ergo charissimi cõdoleamus: ploremusq̧ cum sanctissima matre Jesu Maria: aspiciamus deuote ⁊ flebiliter hoc speculum nostre salutis: hoc spectaculũ deuotionis quod notat sacrum euangeliũ. In quo primo notatur in mysterio status sublimissime sanctitatis: quia stabat inquit iuxta crucem ⁊c. ¶ Secũdo notat̃ actus p̄ dulcissime pietatis in ipso euãgelio. ibi. Cũ vidisset Jesus matrem ⁊c. ¶ Tertio elicit̃ ex ipso euangelio planctus amarissime dolorositatis: cum hec sub cruce Jesu considerentur fuisse facta.

¶ Articulus. j. ꝙ in ipso euangelio designat̃ status excellentissime sanctitatis Marie.

Stat⁹ excellẽtissime marie notat̃ triplicit̃.

Circa primũ mysteriũ. Notandũ ꝙ status excellentissime sanctitatis Marie notat̃ in euangelio isto tripliciter.

¶ Primo ex eo ꝙ dicitur Stabat.

¶ Secundo ex eo ꝙ dicit̃: iuxta crucem Jesu.

¶ Tertio ex eo ꝙ dicitur mater eius.

¶ Primo ex eo ꝙ dicit̃ in euãgelio Stabat. Nã stare dr̃ sanctus qui nõ cadit in pctã: sed firmiter stat in om̄i iusticia: Juxta illud Eccli. ij. Fili accedens ad seruitutem dei sta in iusticia et timore. Sic ergo dicit̃ merito stare beata virgo Maria triplr̃. ¶ Primo q̄ stabat imobiliter: nullo pctõ inclinata etiã veniali: cum alij om̄es cadant saltẽ venialiter. Uñ Aug. li. de natura ⁊ grã dicit. Si oẽs sancti ⁊ sancte interrogati fuissent dum hic viuerent vtrũ peccatum haberent: om̄es responderent illud Joannis. Si

Primo

dixerimus qȝ pctm̄ nō habemus: nosipos seducimus ⁊ ve ritas in nobis nō est: excepta hac sola ꝟgine de qua cū de pctis agit̄ nullam ꝑrsus volo fieri questionem. Hec ille.
¶ Scdo: qȝ stabat Maria ī seruitio dei et opibus iusticie firmata. Un̄ de ipa scribit̄ Prouer. vl. Manū suā misit ad fortia. i. ardua ꝓtutū opa: et digiti eius apphen. fusum: qȝ ipa filauit dn̄o Jesu tunicā inconsutilē. Multe filie cōgre gauerūt diuitias .: scȝ bonoꝝ operū ⁊ p̄mioꝝ: tu supgres sa es vniuersas. In quo certe redarguit̄ nostra pigricia: vt loquar s̄m Bern̄. in ser. sup hoc euan. Stabat iuxͣ cru cem ⁊c. Ecce (inquit) Maria celitus grauidata festinat vi sitare Elizabeth. Nos aūt pctōres ipos pauperes ⁊ debi les non solū visitare. sed ⁊ inspicere ꝯtemnim⁹. Maria pu rificanda ascendit ad templū: que tamē nil impurū habu it: nos multa habemus purificādaꝝ pniam ac ꝯfessionem differimus. Maria obtulit filiū quem nouit ꝑciosiorē ce lo nos vilia deo offerimus ⁊ cuȝ murmure paupibus mo dicam elemosynā damus. Maria ꝑditum filiū reqsiuit cū dolore donec inuenit in templo: nos ꝑ pctm̄ amissum Je sum non querimus. ⁊ ecclīam segniter vix ⁊ raro intram⁹: ⁊ sic ignauia torpemus. Hec ⁊ plura vbi s̄. Bern̄. ¶ Ter tio quia stabat Maria in fide Jesu ꝯstantissima ⁊ patien tissima. Nā discipulis fugiētibus: cūctis viris recedētib⁹ in glīam totius feminei sexus inter tot ꝑssuras filij sui cō stanter ipa sola stabat in fide Jesu firma. ⁊ pulchre stabat vt decet pudicitiā ꝟginalē: non se laniabat in tanta ama ritudie: non maledicebat: nō murmurabat: nec vindictam hostiū a deo petebat: sed stabat disciplinata verecūda vir go patiētissima: lachrymis plena: dolorib⁹ immersa. Un̄ Ans. ait. O dn̄a quos fontes lachrymaꝝ dicā erupisse d̄ pudicissimis oculis tuis. cū attenderes vnicū filiū tuū in nocentē corā te flagellari: mactari: ⁊ carnē eius dissecari crudelit̄: ⁊ tn̄ diuine volūtati ꝯformis fuisti patiēter. Hec ille. Tūc igit̄ impletū est illud Eccl̄i. j. Generatio ꝑterit: scȝ qn̄ Petrus cū ceteris eccl̄e principib⁹ fugit: ⁊ genera tio aduenit: scȝ quia latro credidit ⁊ in ꝑadisum ꝑuenit.
¶ Terra aūt stat in eternū. terra. i. btā ꝟgo que diuinum fructū ꝓtulit: immobilis stetit in fide chr̄i ⁊ charitate. In cui⁹ repⁿsentationē eccl̄a in triduano officio dn̄ice passio nis cādelas extinguit sola vna relicta abscōsa q̄ postea ꝓ fert̄ ad illuminandū. Et ista significat beatā Mariā q̄ ste tit in fidei lumine: ⁊ ipa oēs postea illuminauit aplos. Ec ce ḡ beata ꝟgo stabat in om̄i sanctitate: ⁊ tn̄ ipam de⁹ vo luit pati pre oībus martyribus dolores ī morte chr̄i. Et tu ergo o homo disce pati pro christo: disce non turbari: cum vides te aduersitatibus atteri.

Scd̄o sancti tas marie de signat̄ stātis iuxta crucē

Cap̄lm secundū

Secundo excellentissima sanctitas Marie desi gnatur in euangelio ꝑ eo ꝙ dicit̄ stetisse iuxta crucem Jesu. Juxta (inquā) quia ꝓpinqssima Jesu in om̄i sanctitate ⁊ gratiaꝝ plenitudine su per oēm creaturā. Hiero. in ser. de assump. Omis pleni tudo gratie que fuit in christo descēdit in virginē. Sed q̄ stio occurrit: vnde ꝯgruebat beatā virginem astare iuxta crucē Jesu patiētis: quare noluit deus ipam tūc esse alibi q̄ iuxͣ crucē. Et hanc q̄stiōnē pulcherrime tractat Bern̄. ser. q̄ s̄. atq̄ īmedita. suis di. sic. O mūdi dn̄a q̄d hic stas: q̄d hic agis: quā ob cām huc venire voluisti ī mōtē scȝ cal uarie locum pessimoꝝ ⁊ horrendoꝝ cadauerū. Cur te nō retinet verecūdia ꝟginalis vt ingentiū multitudine pec catricū ⁊ furore insanientiū contra deum ac chr̄i sangui nem innoxiū effundentiū te exhiberes in publicū q̄ semp solitaria in cella vacabas deo. Quis vnq̄ꝫ qui te agnouis set reginam mundi. angeloꝝ ⁊ hominū ꝑsumere ausus fu isset ꝙ stare deberes iuxta patibulum? Quid est ergo ob secro ꝙ stas iuxta crucem Jesu? O felicissima dei mr̄ que so te obliuiscere paulisper meroris quē habuisti in illa ho ra passionis: et protunc responde ad hec quesita nobis? Et respōdēdo ibidē Bern̄. ad hec ponit precipue tres ra tiones in summa.
¶ Prima est ratio compassionis
¶ Secunda ratio meditationis
¶ Tertia ratio assimilationis

Prima rō cō passionis.

¶ Prima ratio cōpassiōis: vt scȝ mr̄ Maria vidēdo chri stū corā se patientē ꝑsitialit̄ pro merito ⁊ p̄mio martyrij acerbius ꝑfodiat̄ gladio doloris. Un̄ Bern̄. vbi s̄. Quid mirū ꝙ astabas cruci chr̄i o Maria. Quis em̄ si nō acces sisses indicasset tibi quō tu⁹ ⁊ dei filius in cruce steterit nu do corpe: pallida facie: respersus cruore: dilacerata tota carne. Quid inter hec facē debuerat mr̄ nisi vt astaret iuxͣ crucē ⁊ aspiceret regē gl̄ie expectando finē mortis: ⁊ dice ret in corde. Stabo ⁊ aspiciā oculis man⁹ ꝑforatas ⁊ pe des: videbo quō pēdet in patibulo mūdi saluator: et quō trāseat ex hoc mūdo? Accedā ꝓpi⁹. amplectar brachijs: ⁊ depositū de cruce osculabor filiū deum ⁊ dn̄m meū. Hec ibi ⁊ plura. ¶ Scd̄a rō meditatiōis. qȝ em̄ Maria est me diatrix ⁊ aduocata gn̄is hūani: ideo iuxta crucē redēpto ris stare debuit: ad designādū: quia sicut redēptio nr̄a fa cta est ꝑ chr̄m ꝑn̄te matre patientē: ita om̄is salus et gr̄a nobis ꝓueniret nō nisi mediāte Maria que fuit chr̄i adiu trix in redēptiōis nr̄e celebratiōe. Hinc in ꝑsona ei⁹ q̄si di ctū ab ipa ꝟgine canit eccl̄a: dicēs. Uidi aquā egrediētē de templo dei a latere dextro. ⁊ oēs ad quos peruenit aq̄ ista salui facti sunt. Certe Maria videre meruit aquā cum sanguine egredientē de templo corpis chr̄i: ⁊ hoc a late re dextro lancea militis ꝑforato. Hec aqua. i. lauacrū re demptiōis ⁊ regenerationis oēs saluauit. mediatrice assi stente Maria. Un̄ Bern̄. Felix ait Maria q̄ viris ⁊ mulie ribus pibus salutis antidotū ꝓpinauit. ¶ Tertia rō assi milatiōis: qȝ em̄ btā Maria multū cū cruce cōcordat assi milādo in ope nostre salutis: ideo pulchre ipa iuxta cru cem stetisse dr̄. Et declarat̄. ¶ Primo ex nōie: quia sicut crux christi penientiā significat saluandoꝝ ita nomē Ma rie interptatum. i. amarū mare significat amaram penitē tiam: vt sciamus quia penitētibus ꝓmittitur salus Mat the. iij. Penitentiam agite appropinquabit regnum celo rum. ¶ Secundo ex inchoata virtute: quia sicut ꝑ crucē chr̄i est inchoatum vt ipa sit omnibus amabilis crux que prius erat horribilis et maledicta. iuxta illud Deut. xxj. Maledictus omnis qui pendet in ligno. Un̄ ⁊ sanct⁹ An dreas: atq̄ Petrus: alijq̄ discipuli gaudenter ibāt ad cru cem: ita virginitas antea erat maledicta Deut. vij. Non erit in te sterilis ⁊ infecunda ⁊c. Unde ⁊ moriture virgīes precipue suam virginitatem deplangebant: eo ꝙ carerēt posteritate: sicut patet de filia Jepte Judicum. xij. Sed per Mariam est virginitas inciata ⁊ dedicata in benedi ctionem. adeo vt teste Psal. Afferunt̄ regi virgines post eam: id est ad imitationem Marie regi christo multe vir gines offeruntur per votum virginitatis ¶ Tertio ex be nedictione: quia sicut per signum crucis benedicunt̄ om nia. ⁊ sanctificant̄: ita per benedictionē Marie virgis om nia sunt consecuta benedictionem: dicente August. sermo ne de natiuitate Marie ¶ Quarto ex gl̄oso decore: quia crux antea erat ignominiosa horrida latronū pena. nūc est per christi passionem tam gl̄iosa ⁊ decora ꝙ de patibu lo latronum transiuit ad frontes impatoꝝ: depingit ar ma principum ⁊ diadema regum ⁊ vexilla exercituū q̄ sub iugauit totū mundū: ⁊ fulgebit cum christ⁹ venerit ad iu dicium. Sic beata Maria cum fuerit antea vna paupcula puella: virgo lachrymosa: iudeis deliramentum visa: iam extat tam gloriosa ⁊ decora ꝙ eius imago auro ⁊ gēmis rutilat: ipam reges ⁊ principes inuocant: ad eius nomen genuflectit̄: templa in nomine eius principaliora edificā tur: ⁊ insuper in celesti regno maxima gloria ab omnibus beatis veneratur. Merito ergo Maria stat iuxta crucem Jesu: vt cum cruce Jesu digne exaltetur glorie similitudi ne ⁊ decore.

Scd̄a medi tationis

Tertia assi milationis

Crux chr̄i

Capitulum tertium

Tertio excellētissima Marie sanctitas notatur in euangelio in eo ꝙ dicitur mr̄ eius. id est Je su filij dei In qua enim matre habitauit christ⁹ debuit esse sāctissima. quia vt dicit Ps. Tu aūt scilicet domine Jesu in sancto habitas laus israel. San ctificauit em̄ tabernaculū suū altissimus. Sed hic questio oritur ex euangelio: quare beata virgo non appellat̄ hic ꝓprio nōie: sed ex maternitate: cū dicit̄. Stabat iuxta cru cē Jesu mr̄ ei⁹: ⁊ tn̄ alie sancte mulieres astātes ꝓprio no mine sūt appellate: vt. Maria cleophe: ⁊ Mria magdale ne? Respondet̄ s̄m Bern̄. vbi supra. ꝙ hoc voluit sp̄ussan

Tertio nota tur sāctitas Marie: quia mat̄ Jesu

ctus triplici ratione. Primo ppter infideliū iudeorū dā⸗
natione clariorē vt ex hoc grauior et damnabilior eorum
culpa appareat: qn filiū dei inocentē in oculis matris oc
ciderūt crudeliter. Unde lex phibuerat Deut. xiiij talem
crudelitatē di. Nō coques hedū in lacte matris sue. Nam
figuraliter hedus imaculatus est christ⁹ q̇ velud ouis ad
occisionē est ductus. hūc in lacte matrꝫ coxerūt iudei qn
eadem die qua fuerat in virginis vtero conceptus, i. feria
sexta anunciationis dominice. tandē vertentibus annis
xxxiij. in magna feria sexta in oculis pie matris. q̄ christū
lactauit crucifixus est. Secūdo hoc voluit spiritussanct⁹
ppt dolorꝫ expressionē: qr in eo q iuxta crucē Jesu matr
appellat; duplex magnitudo dolorꝫ in chr̄o et mr̄e expri⸗
mit ex p̄sentiali assistētia et doloris reciprocatiōe: vt patu
it pte p̄cedēti. ar. ij. ca. v. ¶ Tertio hoc voluit spūsctūs
ppter fideliū exorationē: vt nouerim⁹ exorare p miseri⸗
cordia impetrāda matrē miscdie Mariā nō alibi q̄ꝫ iuxta
crucē Jesu: et ibidē deuoti⁹ aio q̄rere vt efficati⁹ valeam⁹
inuenire. Uñ Berñ. vbi s̄. dicit sic. Stat iuxta crucē Jesu
mr̄ eius; ibi ḡ illā q̄ratis remorādo sacris meditationib⁹.
pulsando deuotis p̄cib⁹: q̇ sic q̄rit inuenit. et pulsanti ape⸗
rietur. Subdit pulchrā orōnem dicendo sic: q̇cuqꝫ ḡ eam
p certo desiderat dicat (orō) Memēto obsecro dulcꝫ dña
et matr illi⁹ venerāde statiōis q̄ tuo tā btō filio astitisti pē⸗
dēti i cruce. Reduc q̄so ad memoriā cordis tui cogitatio
nes et innocētis aie tue angustias q̄s tunc habuisti qn in⸗
nocens ille tuus vnigenitus corā te imolat⁹ est: et recogi⸗
ta q oia p pctōribus tolerare voluit: quorū primus ego
sum; ille mihi p̄stitit vt sim frater suus: ḡ tu ne dedigneris
pia mater qn sim filius tuus. Habe ḡ pijssima dña me in⸗
dignū tibi cōmendatū. Ad te hodie o vnica spes misero⸗
rū ꝯfugio plenus fiducia. tibi meip̄m et om̄es necessitates
meas recōmēdo: te hodie in mr̄em et patronā pre cūctis
p̄opto. Noli ḡ pia mr̄ spernere me ppter eum qui amore
mei nud⁹ et laceratus pepēdit corā te in cruce. Hec Berñ.
Et subinfert dicēs. Quō credis. scꝫ o fidelis aia q seipāꝫ
tibi negare possit hoc mō supplicāti: q̄ est pietate plena et
misericordie regina.

¶ Articulus. ij. De actibus p̄dulcissime pietatis exhibi⸗
tis a christo in cruce.

De actib⁹ pietatꝫ exhibitis a christo in cruce.

Circa secundum mysteriū de actu p̄dulcissime pietatis q̄ notant in hoc euā⸗
gelio tripliciter:
¶ Primo erga mulieres sanctas nominatas
¶ Secūdo erga ip̄am dei mr̄em sanctissimam
¶ Tertio erga discipulum Joannem astantem.
¶ Primo inquā suauissimā pietatem exhibuit christ⁹ san⸗
ctis mulieribus in eo q istis solis pre alijs notis voluit
hanc gr̄am pietatis donare: vt mererent cum sua genitri⸗
ce sanctissima adesse passioni christi et morti in cruce pmū
di salute et in oculis earum spiritum exhilare. ¶ Sed que⸗
ri possunt hic aliqua. ¶ Primo. q̄re mulieres voluit asta
re cruci christi ip̄e deus plus q̄ꝫ viros? ¶ Ad quod ptin⁹
respondet q breuiter hac rōne: vt sicut a muliere sumpsit
initiū nostra pditio: ita corā mulierib⁹ celebraret sacrifici
um nr̄e repationis: et lauacrū regeneratiōis in sanguinis
christi effusione et morte. Hinc in figura legitur, q Moy⸗
ses fecit lauatorium eneum de speculis mulierum que ex⸗
cubabant in ostio tabernaculi federis. Nimirum ostia ta⸗
bernaculi sunt vulnera dñi Jesu que sūt aperta foramina
corporis ei⁹. in quo velut in templo vel tabernaculo de⁹
habitauit per vnionem. Mulieres excubantes sunt iste de
qb⁹ in euangelio que vulneribus christi inuigilabāt aspi⸗
ciendo. De speculis istarum mulierum lauatorium confi⸗
citur quādo spectaculo ipsarum et exemplo: pctōres puri⸗
ficant p christū qui dilexit nos et lauit nos a peccatis no⸗
stris in sanguine suo. Apoca. j. ¶ Secundo queritur: q̄re
chr̄s voluit redemptionē nostrā operari corā solis tali⸗
bus mulierib⁹ que vocabant singule hoc nomine Maria?
Rñdetur vt doceret q tales solūmodo homines adulti
gr̄am pcipiunt efficaciter redemptionis christi qui amari
tudine vere penitētie de peccatis ꝯuertēdo acceptare vo
lunt: quia Maria amarum mare interp̄tatur, et sic in ipso
nōie pnia amara designat quam debet facere peccatores

Q̄ mlieres astabāt cruci

Questio

alīs peribūt: teste saluatore Lu. xiij. Dico vobis nisi peni
tentiā egeritis: om̄es simul peribitis. ¶ Tertio queritur
Quare Magdalenā que antea fuit peccatrix i ciuitate fa⸗
mosa: voluit christ⁹ astare cruci sue cum Maria v̄gine im
maculata? Respōdetur q vt doceat quia non solum p iu
stis sed etiam pro sceleratissimis peccatoribus ad penitē⸗
tiam redeuntibus passio et mors christi proficit ad salutē
et celestem gl̄iam acq̄rendā. Uñ Berñ. in ser. quo s̄. dt sic.
Stant simul pulchre et decenter virgo Maria et peccatrix
Magdalena iuxta crucem Jesu moriētis: quia ip̄e crucifi
xus vna et eadem morte est conseruator virginis et purifi⸗
cator peccatricis atqꝫ vtriusqꝫ pius remunerator. Astare
ergo cruci voluit chr̄s peccatricem Magdalenaꝫ: vt per
ip̄am cunctis pctōribus pateat q̄ꝫ care christus eos rede
mit: sicqꝫ obligatum se deo pctōr aduertat et a peccato re⸗
sipiscat. Cum em̄ aliquis alterū sibi obligare intēdit: mu⸗
nus p̄ciosum illi ostendit: et conferendo dicit. Ecce amice
vt scias quātum te diligo et quantū donum tibi tribuo qd
mille auri talentis congregaui: sic chr̄s in cruce corā pec⸗
catrice voluit pati. vt q. d. Uide anima peccatrix quantū
te diligo: quia tā acerba morte p te morior: vide vulnera
vide quia manus expandi in cruce. vt te reuerentē ample
cterer: caput inclinaui vt te oscularer. cor transfixum ha⸗
beo: vt te in cordis amorem suscipiam Reuertere ergo fu
namitꝫ ad me. ecce vlcisci dissimulo: peccata remitto: pre⸗
mium eternum presto. O Jesu dulcissime tibi laus et gra⸗
tiarum actio. Hec sententialiter Berñ.

Maria Magdalena.

Caplm secundum

Secundo maxime pietatis actum christus exhi
buit matri de cruce triplicit. ¶ Primo: ip̄am
pijs oculis respiciendo in tanta amaritudine.
quia scribitur in euangelio. Cum vidisset Jesus
matrem et discipulum quem diligebat. Nam pfecto mirū
videtur q cum plures sub cruce astarent nō dicit chr̄s vi⸗
disse vel respexisse nisi matrem et discipulū quem diligebat
¶ Ad quod respōdet q licet verisimiliter et alias sanctas
mulieres astātes chr̄s viderit: tamen scriptura specialius
loquit q viderit mr̄em et discipulū dilectum: non sine cau⸗
sa: quia in mysterio per hoc designatur q chr̄s de⁹ iustos
et dilectos atqꝫ innocentes qui significant p mr̄em inno⸗
centissimā et p̄dilectā: atqꝫ Joannē discipulū dilectum ta⸗
les libētius intuetur: et amplius ꝯsolatione spūssancti con
solat: tales in tribulatiōe positos non deserit: sꝫ pijs ocu⸗
lis respicit vt eruat: et eorum patiētiam in celo remuneret
Uñ ps̄. Oculi dñi sup iustos: et aures eius in p̄ces eorum.
Uultus aūt dñi super fa. ma. vt per. de ter. me. eorꝫ. Cla⸗
mauerunt iusti: et ex om. tribu. eorꝫ libe. eos ꝛc̄. Secundo
maxime pietatis obsequiū p̄stitit de cruce chr̄s mr̄i cōso⸗
labiliter alloquendo: quia inquit dixit matri sue. Mulier
quo pietatis obsequio maius tunc excogitari non potu⸗
it. vt ait Berñ. ser. quo s̄. Et rōem subdit dicēs sic. Distē⸗
tus em̄ in cruce et in vltimo spū ꝯstitutus cum membrorū
vsum liberū iā non haberet p̄ter oculos et linguā. de vtro
qꝫ horꝫ seruire matri dignatus est respiciendo et alloquen
do. Mulier ecce filius tu⁹ ꝛc̄. ¶ Sed q̄rit: q̄re dñs Jesus
non appellauit eā tunc matrē. sed tm̄modo mulierem di.
Mulier ecce filius tu⁹. Rñdetur ſm doc. q. ¶ Primo id⸗
circo: ne si aliqd v̄bū dulce dixisset: scꝫ matrem nominan
do. dolor materni cordis adauctus fuisset: et cor ip̄m ma⸗
ternū scissum extitisset: sicut legit reuelatum hoc p beatā
virginē sctō Ans. ¶ Pepercit ḡ chr̄s mr̄i ne dolores ei⁹
totaliter nōiando augeret. ¶ Secundo hoc voluit pro⸗
pter mysteriū: quia mulier dicit quasi molliens herum. i.
dñm. et ex hoc significat: quia beata virgo emolliuit deum
intantū vt in eius vterū descenderet et nr̄os defect⁹ susci⸗
peret. vt q̄si diceret chr̄s matri. Mulier que me in vterum
attraxisti tuarū virtutum amore: ecce qualia me pati feci
sti p te et hōibus om̄ibus: ecce quantis vulneribus cōcisa
est caro ex te virgine sumpta: ecce vidi qr totūꝫ sanguinē
meum quē in tuo vtero sumpsi effundo pro redemptiōe
hominum et animam meam p eis trado. Et tu ergo habe
electos meos in filios tanqꝫ fratres meos charissimos.
Tertio christ⁹ de cruce maximam pietatem exhibuit ma
tri: quia in solatium et obsequium sibi discipulum dilectum
commēdauit: di. Ecce filius tuus. Unde hic vertit q̄stio

Scdo actus pietatꝫ exhibit⁹ matri de cruce.

Cur chr̄s nō allocut⁹ alias mulieres astātes cruci

Questio.

Mulier di

apud doctores sacros. Cur dominꝰ matri relicte voluit tutorē deputare: nec voluit ipam solā relinqre: cū tñ esset sanctissima ⁊ diuina puidētia atq; angeloꝝ custodia ⁊ obsequio erat ꝑ oīa munita sufficiētissime. ¶ Sz ad id dātur plures rōnes: pcipue ꝺm Berñ. vbi s. atq; Frañ. Maro. ⁊ alios docto. ¶ Prima rō ꝓpter obsequiū: qr fecundia ꝟginalis tutore ac patrono indiget: de cuiꝰ cura hāc cōmodus ducat vitā. Vñ ex hoc colligit q̄ Joseph sponsus Marie iā ante defunctus erat: ideo christo moriente ipa ꝟgo tutore indigebat. Redarguunt igit ꝟgines ⁊ puelle que noluēt esse sub regimine alioꝝ sed libere: qbꝰ multū insidiat hostis antiquus. ¶ Scđa ratio ꝓpter adoptionis solaciū. sicut eñ lex hūana adinuenit adoptionē liberoꝝ: ita chr̄s ꝟgini solaciū post se relinqbat in huiꝰ mūdi exilio. Erat ğ hoc solaciū btē Marie tū ꝓpter gratam societatē inter ꝟginē Joannē discipulū dilectū christi atq; ipam virginē Mariā. tum ꝓpter mysteriū: qr sicut preter naturam erat q̄ virgo peperit filium: ita preter leges erat q̄ virgo adoptaret filiū. tū ꝓpter significatū q̄ videlicet ipa dei naturalis mater esset adoptata mr̄ omniū electoꝝ. ¶ Tertia ratio ꝓpter spūale officiū: vt scz beata Maria haberet Joannē tanq̄ capellanū q̄ eidē in spiritualibꝰ ex officio haberet deseruire scz missas coram ipa celebrādo ⁊ sacramēta ministrando: vicz eucharistiā: vnctionē sacrā: ⁊ ꝺm Alber. etiā ꝯfessionē audiēdo. Nō q̄dē ꝯfessionē peccatoꝝ: quia Maria nullū peccatū habuit. sz vt pcepto de ꝯfessione satisfaceret ⁊ obediret cōfitebatur Maria q̄ non fuerit digna tātis beneficijs sua ꝟtute. De hoc latius li. vij. par. j. arti. ij. ¶ Quarta rō ꝓpter legis diuine cōplementū vt ⁊ nos instrueret implere de honore materno pceptū diuine legis. Nam ꝺm phm̄. viij. Ethi. Dijs magistrꝭ ⁊ parētibus nō possumus reddere equalēs. Et ideo debemus seruire eis quantū possumus. iuxta pceptū dei Exo. xx. Honora patrē ⁊ mr̄ez ⁊c. Hinc vt dicit Berñ. ser. quo s. Ex quo christus viuens mr̄i seruierat et subditus erat Lu. ij. cū iā seruire post mortē nō posset in sui ꝑsona: seruiciū ꝑ discipulū quē plus amauerat mr̄i honorande exhiberi voluit.

Tertiꝰ actus pietatꝭ exhibitꝰ erga discipulū Joannem.

Capłm tertium

Tertio dñs Jesus maxime pietatis actū exhibuit erga discipulū Joannē. qr ipm̄ beatissime sue mr̄i in filiū cōmēdauit di. Ecce mater tua. Ubi querit. Cur chr̄s Joannē quē seruū matri substituit: filiū non seruū appellauit: cum ait. Ecce filius tuꝰ ⁊ ad discipulū. Ecce mater tua: quare non dixit. Ecce seruus tuꝰ. et ecce dña tua. Rñdet ꝺm Berñ. sermōe pdicto. ¶ Priō hoc fecit ꝓpt̄ charitatꝭ cōmēdationē: qr eñ chr̄s charitatē inter hoīes sūme diligit: quā ⁊ in vltima cena discipulis commēdauit di. Mandatū nouū do vobis vt diligatis inuicem. In hoc cognoscent oēs quia mei disci. estꝭ si dile. ha. Joā. xiij. ca. Vñ ⁊ ipe suos discipulos nō dixit seruos: sed amicos: ideo voluit inter matrē ⁊ Joannē charitatē sanctā extollere: quā charitatē importat nomen matrꝭ et filij. ¶ Scđo ꝓpter Joānis honorationem. ex eo enim apud ecclīam Joannes meret phonorari. vtpote filius Marie a christo substitutus ⁊ adoptatus. ¶ Tertio propter nostre spei confortationem. quia ꝺm Hugo. de sancto Victo. oēs electi in persona Joannis sunt commēdati beate Marie tanq̄ filij: qui tamen non sumus digni fore serui Nimiruz Joannes intererpretatur gratia vł in quo est gratia ꝺm Hiero. ⁊ ideo figurauit omnes in gratia existētes quos singulos christus adoptauit ī fratres atq; dei patris filios. iuxta illud Joan. j. Quotquot aūt receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri. et ꝑ consequens in filios adoptiuos sancte matrꝭ sue: vt ostēdat nobis christus summam pietatem ⁊ charitatem. ideo ait. Ecce filius tuus. scilicet o mulier que es mater mea. quasi diceret. Ea diligentia foue ⁊ promoue homines electos ⁊ dilectos. acsi essent progeniti ex te sicut ego filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua: quasi diceret O anima fidelis considera: ecce quantum te diligo cū pro te morior te mihi in fratrem ⁊ genitricem meā in matrem tibi adopto: vt eadem diligentia te foueat qua mat filium: ⁊ ad ipam secure recurre: noli desperare sed cōfide: ⁊ conuertere ad me: sic exponit Berñ. Et subdit exclamādo dicens.

Questio.

O miram et inauditam pietatem christi. O q̄ pficuum. o q̄ gloriosum est fore tuum discipulum bone Jesu. Quis enim principum huius mundi seruis suis istū honorem exhibuit: quia ecce dñs noster matrem suam celi reginam nobis seruis in persona Joannis dedit. nō in dñam tm̄ aut sororem vel materteram: sed in matrē commendauit: ⁊ sic nos regni celestis fecit heredes. heredes quidem dei: coheredes aūt christi. Roma. viij. Nos igit charissimi simus discipuli stātes iuxta crucem christi. Nā qui christi sunt crucifixerunt carnem suam vitijs ⁊ ꝯcupiscentijs. Gal. v. sicq; audire merebimur. Ecce mater tua. Si ergo Maria est mater nostra. ergo Jesus est frat noster. ergo et pater eius celestis est pater noster: ⁊ regnum eius hereditas nostra. ¶ Sed adhuc querit: qualit Joānes pre alijs discipulis singulariter hanc grām summā promeruit vt adoptaret specialissime. Respondet ꝺm Fran. Maro. q̄ hoc de congruo Joannes pre ceteris meruit. ¶ Primo per virginitatem vt virgo virgini commendaretur. Nam Sap. vj. scribitur q̄ incorruptio facit hōiem proximum deo: ⁊ sic christo Jesu atq; eius matri virgini. Tu ergo homo stude puritatem sectari vt diligarꝭ a christo. ⁊ a matre eius adopteris in filium. ¶ Secundo promeruit per charitatem. Unde scribitur. q̄ vidit Jesus discipulum quem diligebat. Christus eñ se diligentes diligit. Prouer. viij. ¶ Tertio per passiōis christi recogitatam dolorositatē: quod notatur in eo q̄ Joannes stabat sub cruce: ⁊ intuebatur christum patientē compatiendo ⁊ flendo cum gloriosa virgine matre: qui nisi astitisset hoc non promeruisset. ¶ Quarto per deuotionis pietatem Nam ꝺm Fran. Maro. ex quo ex beata virgine summa dulcedo effluebat diuinat gratie resplendentis in ea: ideo ipa erat summe desiderabilis sancta deuotione specialiter verbis perfectis ꝺm Diony. Unde concluditur credendū q̄ Joannes summa deuotione flagrabat ad familiaritatē Marie deuotissimam. Christus ergo videns eius deuotionē dedit occasionem castam eidem vt tanq̄ filius adoptiuꝰ securius adiret ipius familiaritatem deuotā. propter qđ in euangelio subinfertur. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam: scilicet deuotam. nō addit matrem: quia ex pia humilitate non est ausus Joannes se scribere filiū tante matris: scilicet dei. sed simpliciter dicit q̄ accepit eā in suam. scilicet per specialem deuotionem. cui pia obsequia quotidie exhiberet. Tu ergo homo fac similiter vt spiritualiter adoptari merearis. Nam Roma. viij. scribit Qui spiritu dei aguntur: scilicet per deuotionem: hij filij dei sunt. O deus meus quanta fuit consolatio Joanni videre. alloqui ⁊ conuersari cum matre dei quam desiderabant etiam angeli ⁊ omēs sancti. O dulcissime Jesu da mihi peccatori saltem in celesti gloria frui tua: ⁊ ipius sanctissime matris tue visione beata.

Questio Joannes adoptatus specialissime.

¶ Articulus. iij. q̄ beata Maria amarissimos planctꝰ habuit sup filio in vita. pcipue. xij.

De. xij. planctibꝰ btē marie sup filio ī vita.

Circa tertium mysterium de planctu amarissimo beate Marie Nota q̄ licet ipsa in omnibus penalitatibus et dolorībꝰ christi ex compassionis pietate habuerit fletum dolorosum: tamen ad numerum duodecim stellarum describuntuur: precipue. xij. planctus ipius: pro quibus corona gloriosissima duodecim stellarum extat coronata. iuxt illđ Apocal. xij. In capite eiꝰ corona duodecim stellarum. ¶ Primus planctus siue fletus Marie fuit compassionis super filij sui passione: miseriarum scilicet huius vite. vt famis: frigoris: estus: fatigioꝝ: ⁊ similium. Nam cum videbat paruulum Jesum plorantē pre frigore vel fame quē sciebat verū deum ꝓ nobis sic hūiliatū: quō mater pia se cōtinere poterat: Sic in oībus necessitatibus ⁊ miserijs huius vite quas ꝓ nobis susceperat dei filius sustinendas vtiq; mater summe compassionis ⁊ affectus teneritudine cōmouebatur ad fletum. vt dicere possit illud. Threñ. prio Multi gemitus mei et cor meum merens. ¶ Secundus planctus exultatiōis: quādo scilicet fugit cū filio in Egyptum terrā infideliū idolatrarū per tantā distātiam quā vt vix cursor velox pōt pcurrere in. xij. aut. xv. diebus Quis cogitare sufficiet quantas penurias. quot fatiga

Primus plāctus

Secundus

et fletus passa tunc fuerit Maria die ꝛ nocte in tali deser-
to: vbi nec dom⁹ ad hospitādū erat. sed ꝯtinuus labor: ti
Terti⁹ mor ꝛ dolor. ¶ Tertius plāctus amissiōis: quē habuit in
triduo q̄rēdo Jesum. xij. annoꝝ puerū ꝑditū. O quātis
fatigijs ꝛ laboribus plāgendo discurrebat Maria q̄rens
dilectissimū filiū. Pie em̄ credo ꝙ illas noctes triduanas
insomnes duxit in lachrymosis oꝛōnibus deū dep̄cando
vt daret sibi repire filiū: nec illis diebus comedere placu-
it aut bibere sed ꝯtinue se afflixit amarissimis lachrymis.
tunc impletū est illud Threñ. j. Plorās plorāuit in nocte:
scʒ triduana: ꝛ lachryme eius in maxillis eius ꝓpterea ait
Quart⁹ ad filiū: dolētes q̄rebamus te: Lu. ij. ¶ Quartus plāct⁹
captiōis. Quādo em̄ audiuit captū filiū: pie credo ꝙ q̄si
mortua mox in terrā cecidit: ꝛ iuxta illd Thob. x. Flebat
inquit: scʒ ipa mater eius lachrymis irremedialibus. atqꝫ
di. Heu me fili mi vt quid te misi: scʒ in Hierl'm lumē ocu-
Quint⁹ loꝝ meoꝝ: solatiū vite me. Hec ibi. ¶ Quintus plāctus
sup multiplici tormentatiōe: qꝛ nouerat filiū multiplicit'
affligi ab impijs: vinculari: alapizari: ꝛ dilaniari: tota no-
cte ꝛ die varijs modis cruciari: iuxta illud ps. Fui flagel-
latus tota nocte: ꝛ castigatio mea in matuti. ꝛ Job. xvj.
Percusserūt maxillā meam: saturati sunt penis meis. ꝛc̄.
Sextus ¶ Sextus plāct⁹ sup multiplici illusione: qꝛ nouerat quō
vetus deus multipliciter illudit': blasphemat': vitupatur:
Septimus ꝛ cū latronibus deputat'. ¶ Septimus plāctus sup innu-
merabili vulneratiōe: quia videbat caput spinarū densita
te multiplr' punctū: ꝛ carnē eius sanctissimā totaliter vul-
neribus repletā: vt a plāta pedis vsqꝫ ad verticē nō esset
in eo sanitas. Esa. j. Nā ſm mgr'm Jordanū chr's habuit
quinqꝫ milia q̄dringēta septuagintaqꝫ vulnera. Unde
v'sus. Sequagintaqꝫ q̄tercent. miliaqꝫ. v'. Tot fert
xv. Pat' nr̄. christ⁹ ꝑ nobis vulnera passus. ¶ Et idem dicit: ꝙ si q̄s
ꝑ annū integrū quotidie oret. xv. Pater noster: ꝑ quoli-
bet vulnere resultabit vnū Pater noster. O igit' q̄multi-
pliciter plāgens dolebat Maria: quia ſm doc. oīa vul-
nera que passus est christus in carne ipa passa est i corde.
Merito de ipa scribitur illud Threñ. ij. Magna est velut
mare ꝯtritio tua. quia sicut gutte maris innumerabiles.
Octauus ita dolores Marie. ¶ Octauus plāctus sup immani effu
sione: scʒ sanguinis christi totius. Nā videbat illum sacrū
sanguinē immaniter effundi in terrā. cuius vna gutta pre
ualebat mundū ſm Berñ. Uidebat os Jesu faciē pulcher
rimā pallescere. carnem exhaustā sanguine nigrescere: et
dicere poterat flens illud Ps. defecit. vita mea in dolo: ꝛ
anni mei in gemitibus: quia effusus sum sicut aqua sup ter
Nonus ram. hoc ꝓpter sanguinem christi effusum. ¶ Non⁹ plan
ctus sup crucis affixione quia videbat suum Jesum crude
liter extensum super clauos pendere. nec habere q̄ caput
reclinaret. nec posse se alleuiare ꝛc̄. vnde pia mater dicere
poterat illud Esa. xxxviij. Ecce amaritudo mea amarissi-
Decim⁹ ma ¶ Decimus plāctus super filij intento dolore ꝛ mero
re: quia videbat Jesum tristem habere aīam vsqꝫ ad mor
tem: ꝛ summos dolores pati: tum ꝑ matris compassione
tum ꝑ hominū ingratitudine vt p̄cedente parte actū est
Undecimus de incomp̄hesibilibus doloribus christi. ¶ Undecimus
plāctus super filij flebili morte. qꝛ videbat chr'm cum cla
more ꝛ lachrymis mori: vt testatur apl's Hebr'. v. Credit'
Duodecim⁹ ergo ꝙ ꝛ Maria tunc pre dolore cordis fuisset mortua: ni
si a spūsancto miraculose fuisset p̄seruata. ¶ Duodecim⁹
plāctus ꝑ separatiōe ꝛ orbatione filij: quia sepulto chr'o
sciuit ipm̄ amplius nō posse videre viuentē ista vita mor-
tali. De hoc deuoto planctu Marie Berñ. in quodā opu-
sculo: alij quoqꝫ deuote ꝓsequuntur dicendo ꝙ christo de
cruce deposito mater adorauit ipm̄: ꝛ caput venerabiliter
suscipiens in brachia spinas extrahebat: osculabat' cruen-
tatum ꝛ dicebat talia. O caput dignissimum q̄multiplici-
ter es compunctum cum sis sapientie diuine habitaculū.
Intuebatur faciem sputis maculatam ꝛ extergens ruebat
in oscula di. O decora facies quam angeli desiderāt ꝓspi
cere: quō facta es vt leprosa. Sic ꝛ manus ac latus osculā
do di. O manus que celum formastis ꝛ terram. O lat⁹ ꝑ-
foratum: ōsqꝫ sacrum clausit. ꝛ oculos osculādo di. O q̄n
tum gaudium mihi inde: ꝛ quāta dulcedo erat ex aspectu
suauissimo ꝛ eloquio diuino: O nate p̄dilectissime: nunc te
mortuum teneo in gremio. quem paruulum caste genitū
portaui cū gaudio. O fili amātissime: cur tibi sitiō clamā
ti: aquam porrigere nequiui: cui in infantia tua virgineū
de celo lac sugeudum ꝑbui. Nate mi dilectissime fruct⁹ vir
ginalis: consolatio ꝛ gaudium olim meum: quō versus es
mihi in luctum: tu mihi diuitie ꝛ solatium: tu om̄e bonum
meum ꝛ nunc orbata. quid faciam: quo diuertar: ad quē
ꝯfugiam: vbi caput reclinem sine te solatio vnico ꝛ filio ꝑ
dilectissimo: Sicqꝫ tot ꝛ tātas lachrymas fudit rigando
corpus filij: vt ablueret' a sanguine ꝛ sputis caput ꝛ facies
Jesu. Flebant quoqꝫ cum ea sancte mulieres atqꝫ Joseph
ꝛ Nicodemus adeo ꝙ loqui pre fletu vix poterant. Sed
quia hora tarda erat. corpus in sepulchrum reponere fe-
stinabant quibus ipa piissima mater aiebat. Miseremini
miseremini mei saltem vos amici mei. ꝑmittendo vt tene
am in vlnis mortuum filium quem viuū tenere nō possū
Tandem quoqꝫ sepulto. mater cum lachrymis osculato
sepulchro ꝛ adorato reuertit' in ciuitatē Hec ꝛ plura talia
scribunt' a deuotis. Nec possum⁹ plene comp̄hēdere ꝛ di
cere totum lamentū Marie. sed compati studeam⁹ vt re-
gnare valeamus Amen:

¶ Incipit quartus liber de immaculata con
ceptione Marie. De ꝯceptiōe Marie

Uart⁹ liber de mysterio im
maculate conceptionis Marie habʒ duas par
tes. ¶ Prima pars agit per modum probati-
onis. de hoc ꝙ beata Maria sit ꝯcepta sine originali pec
cato. ¶ Scd'a pars agit de eodem ꝑ modū elucidatiōis
ꝛ declaratiōis. ¶ Item pōt etiā cū placuerit predicari de
festo conceptionis Marie pars prima libri quinti que est
de ortu eius.

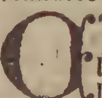
¶ Pars prima de immaculata ꝯceptione Marie. ꝓbādo
ꝙ sit p̄seruata ab originali.

Ota pulchra es amica mea:
ꝛ macula non est in te. Uerba sunt dei ad beatā
virginem Cañ. iiij. Jn quibus verbis sacr' ipa
gloriosa virgo tripliciter commēdatur ¶ Primo de gra
tiosa pulchritudine. cum dicitur. Tota pulchra es. Uere
tota pulchra Maria: quia omis pulchritudo anime ratio
nalis est a dei gratia ſm Fran. Maro. Maria ꝓo est gra
tia plena: teste angelo Lucc. j. Ex quo etiam sequitur. ꝙ
quia tota pulchra. ergo quilibet pars vite eius gratiosa.
Totum enim ſm logicos resoluitur sic. id est qualibet ps
ꝛ sic eius conceptio fuit gratiosa ꝛ ab originali peccato p̄-
seruata per specialissimam gratiam. ¶ Secundo cōmen-
datur Maria ꝙ est dei amica: cuʒ dicitur amica mea: quia
ab eterno preordinata vt sit mater dei dilectissima. iuxta
quod ipa dicit Prouer. viij. Necum erant abyssi. ꝛ ego iā
cōcep. ꝛc̄. ¶ Tertio commēdatur de puritate summa. qꝛ
inquit: macula non est in te: neqꝫ originalis neqꝫ actualis
peccati. Unde hic acturi de mirāda ꝛ immaculata ꝯcepti
one Marie: tria mysteria notabimus.

¶ Primū mysteriū dr̄ celebritatis
¶ Secundū dr̄ immunitatis
¶ Tertiū dr̄ ꝓbabilitatis

¶ Potest etiam ad hoc idem thema applicari. Pulchra
es et decora filia Hierusalem. terribilis vt castrorum aci-
es ordinata Canti. vj. ꝛ ecclesia canit. De huius autē pro
cessu iuxta Aue Maria specialiter: vide circa finem huius
voluminis.

¶ Articulus primus. ꝙ festum conceptionis Marie ab
ab omnibus est celebrandum. et ad id inducunt plures
vtilitates. Utilitates celebratiōis festi ꝯceptionis Marie.

Irca primum mysterium ce-
lebritatis questio versatur inter plerosqꝫ. Utrū
liceat festum cōceptionis Marie ab ecclesia ce-
lebrari. Quibusdā dicētibus ꝙ non eo ꝙ ipsa cōcepta est
in vtero sancte Anne matris de vtro: id est sancto Joa-
chim ꝯcubitu m'rimoniali. Et non est verum quod simpli
ces putant: scʒ Annā ꝯcepisse per solum osculū Joachim
Uñ illi dicunt ꝙ btā virgo concepta sit in peccato origi-
nali: ꝛ ideo festū ꝯceptiōis celebrandū: non rōne ꝯceptiōs

nis: sed rõne sanctificatiõis: ⁊ sic intẽtio celebrantis debe-
ret fieri ad tp̃s sãctificatiõis: nõ ↄceptiõis eo ꝙ cito post
ↄceptionẽ credit͛ fuisse sanctificata. Sed doct͛. nr̃i tenent
ꝙ btã Maria licet in sctõ mr̃imonio ↄcepta sit sine origi-
nali pctõ. Et id ↄciliũ Basilieñ. determinauit credendum
a cũctis. ¶ Et deniq₃ Sixt⁹ papa. iiij. anno. M. cccc. lxxvj
currẽte. sub eisdem indulgẽtijs q̃ a summis pontificibus
sunt date ꝑ festo corporis christi ordinauit festũ ↄceptiõis
btẽ Marie celebrãdũ cum octa. speciali quoq₃ missa ⁊ pul
cherrimo officio editis: q̃bus expsse cõtinet͛ btãm Mariã
p̃seruatã fuisse a pctõ originali. hocipm declarauit ⁊ ↄfir.
mauit credendũ. Quilibet igit͛ fidelis hortat͛ ab ecclia di
cente. Gl̃iose virginis Marie ortũ dignissimũ recolam⁹:
q̃ ⁊ genitricis dignitatẽ obtinuit: ⁊ virginalẽ pudicitiã nõ
amisit. Et nota ꝓpt͛ simpliciores ꝙ hoc festũ ↄceptionis
Marie debet quilibet deuote celebrare ꝓpter quattuor p̃
cipua inductiua.

Indulgẽtie festi cõceptionis.

¶ Primo ꝓpter christi honorem
¶ Scd̃o ꝓpter Marie honorem
¶ Sertio ꝓpter fructificationem
¶ Quarto ꝓpter indulgentie ↄsecutionem

¶ Primo ꝓpter christi honorem: quia vt dicit Hiero: ser.
de assum. Nulli dubium quin totũ ad dei honorẽ ptineat
q̇cq̇d sue genitrici fuerit officiosissime exhibitũ ⁊ impẽsũ.
Hec ille. Itẽ Berñ. de laudi. virgi. di. O felix Maria q̇ te
diligit. deũ honorat. q̇ tibi seruit deũ reficit: q̇ tuũ nomẽ
puro corde inuocat q̇cq̇d postulat indubitãter cõsequit͛.
Hec ille: ¶ Scd̃o ꝓpt͛ v̾ginis Marie amorẽ. Vñ Ans. in
epl̃a ad coanglicanos epos dicit. Nõ videt͛ ver⁹ amator
v̾ginis Marie q̇ recusat diem ↄceptiõis eius colere. Hec
ille. ¶ Tertio: ꝓpter fructificationẽ: q₂ plurime vtilita-
tes ⁊ fructus ex hoc acquirunt͛: sicut colligit͛ ex officio hu
ius diei ⁊ verbis sctõrum. ¶ Prima quidem dicit͛ exalta-
tio: Eccli. xv. Obuiabit sc₃ Maria illi tanq₃ mater hono-
rificata: sc₃ in sui ↄceptione ⁊ veneratiõe. ⁊ exaltabit illum
sc₃ deuotũ suum apud ꝓximos suos. Ad id refert Ansel.
in epl̃a p̃dicta miraculum factum tp̄e Karoli regis frãco-
rũ de quodã germano regis Hungarie: cui btã v̾go Ma
ria iniunxit: vt festum conceptionis sue celebraret: ⁊ ip̃m
patriarcharum Aquilegie exaltauit. De hoc habes libro
vltimo parte vltima ca. vj. mira. iiij: ¶ Secunda vtilitas
dicitur defensatio: q₂ tales Maria defendit in ꝑiculis ⁊ li-
berat a confusione. Unde Ansel. in epistola qua supra di
cit. Quisquis presul aut abbas es recole diligenter festũ
conceptionis Marie: ⁊ a cunctis iube eam diligenter coli
quia si toto corde eam amaueris nunq₃ de tuo gradu cũ
confusione deponeris. Et ad id facit quod narrat ibidem
Ansel. miraculum de quodã Helsino abbate: qui cũ in ne
gotijs regis Anglie nauigaret: ecce tempestate orta in
mari. cum non esset spes alia euadendi ad beatam Mari-
am confugit precibus: mox quoq₃ in mare apparuit quidã
in pontificali habitu lucidus: ⁊ ait. Scias ꝙ dña Maria
misit me: iubens ꝙ si vis liberari: promittas te annuatim
celebrare ⁊ celebrandum predicare festum creatiõis ⁊ con
ceptionis ip̃ius. Quod ille promittens: mox liberat⁹ est:
sedata tempestate. ¶ Tertia vtilitas specialis gratie in-
fusio. Sicut em̃ ip̃a in ↄceptione est infusa speciali gratia
copiosius qua est p̃seruata a peccato originali ⁊ sanctifi-
cata miro modo: ita ꝓbabile est ⁊ verisimile ꝙ celebranti
bus hoc festũ Marie specialis infunditur gratia ip̃us re-
dundãtia plenitudinis. Unde Berñ. Vas inquit liquore
plenum si quo modo moueatur effundit liquorem ex sup
pleno sic Maria cum sit plena gratia si quo modo moue
tur p̃cibus effundit in nos gr̃am. Hec ille. ¶ Quarta vti
litas celestis glie retributio. Vñ scribitur in figura. Eccli
xiij. A luna signum diei festi. Nam Maria est pulchra vt
luna Cant. vj. Ab hac ergo luna. id est Maria signũ diei
festi. sc₃ eternitatis: quia deuotus cultus festiuitatis Ma
rie est signum beatitudinis celice ↄsequende: precipue au
tem celebratio ⁊ cultus festi cõceptionis beate Marie: vt
testatur Ansel. in epl̃a qua supra di. sic. Nos fratres dile-
ctissimi si portum salutis volumus apprehendere: dei ge-
nitricis creationem ⁊ conceptionem dignis officijs cele-
brem⁹: vt ab eius filio digna mercede remuneremur. Hec
ille. ¶ Quarto principaliter inducimur ꝓpter indulgẽtie
consecutionem. Nã p̃ter suprascriptas a Sixto papa cõ-
cessas indulgentias. insuper ↄcilium Basilieñ. oĩbus vere
penitẽtibus ⁊ ↄfessis ea die interessentib⁹ missis centũ: pri
mis vel secũdis vespis ⁊ matuti. totidem. Itẽ sermoni di-
uino de ea festiuitate. cl. dies indulgẽ. ↄcessit ꝑpetuis du-
raturis. vt patet Bulla.

¶ Articulus. ij. de immunitate ↄceptionis Marie ⁊ eius
possibilitate ac ↄgruitate

De immunitate ↄceptionis marie ac eius possibilitate

SEcũdũ mysteriũ immunita-
tis: Circa q̇d tria querũtur. ¶ Primo de possi
bilitate. ¶ Secundo de congruitate. ¶ Ter-
tio de modalitate. ¶ Prĩo inq̃nã de possibilitate querit͛.
Utrum deus potuerit beataȝ virginem p̃seruasse a pecca
to originali: non obstãte eius ꝓpagatione naturali? Ad
quod ꝓtinus respõdet͛ ꝙ sic: ⁊ declatur pluribus modis
in huius ꝓcessu: quia cum duplex distinguatur in deo po
tentia: absoluta ⁊ ordinata s̄m Sco. sup. j. dist. xliiij: Ab-
soluta est respectu oĩm possibilium que non includũt con
tradictionẽ: neq₃ in fieri: neq₃ in facto esse. Ordinata v̾o
est eadem potentia respectu oĩm possibiliũ que nõ inclu-
dunt ↄtradictionẽ formatã legibus a sapientia diuina in-
stitutis. Et quo ad vtrãq₃ deus hoc potuit facere: quod
bene ostenditur.

¶ Primo ex lege theologica
¶ Scd̃o ex lege iuridica
¶ Tertio ex lege phisica

Prĩo ex lege theologica.

¶ Primo quidẽ ex lege theologica: q₂ scriptum est Iob
ca. xiij. Quis põt facere mundũ de immũdo ↄceptũ semi-
ne. nõne tu q̇ sol⁹ es: g̊ deus ⁊ ip̃e solus facere potuit Ma
riã mũdã omimode de semine ↄceptã immũdo. Et ꝑ plu
ra theologica exẽpla cõprobat͛ eoꝙ q̇ põt facere maius:
põt ⁊ min⁹: ꝑ regulã topicã. sed de⁹ fecit maiora. Prĩo qñ
creauit mundũ de nihilo. Scd̃o qñ fecit angelos purissi-
mos vnica volũtate. Tertio qñ de parua Ade costa for-
mauit subito magnã mulierẽ Euã sine additamento et si-
ne peccato. Quarto: qñ christum ꝑfectissime in virginis
vtero subito formauit. Quinto qñ ex virgine vtero clau-
so christi corpus palpabile et mortale sine dolore voluit
gigni. Sexto quãdo corpus tãmagnuȝ christi sub parua
quãtitate sacramenti eucharistie tradidit. Septimo quã-
do aĩam Lazari de limbo ad istã vitã reduxit. Et hec ma
iora erant. ergo ⁊c̃. ¶ Secundo ostenditur ex lege iuridi

Scd̃o lege iuridica

ca: qm̃ s̄m leges ⁊ iura conditor legis non tenetur ad le-
ges a se cõdidas. xxv. q. j. Ideo et. c. Confidim⁹. Et. xv.
q. j. Consideraui. Unde ⁊ Aristo. de regimine principum
dicit: ꝙ nullus princeps obligatur suis legibus: immo po
test dispẽsare in lege data: vel aliquos excipere ab ea. nõ
obstante obligatione parentum eorundẽ cum q̇b⁹ dispen
sat. Huius test̃ est etiam Iustinian⁹. C. d legi. l. dig̃ vox
⁊ Ulpianus. ff. de legibus. l. princeps. Sic nec deus obli
gat͛ suis legibus datis hoĩbus vel mundo: q̇d claret etiã
in exemplis. Nam primo deus legem circũcisionis datã
Geñ. xxx. cassauit ⁊ annullauit in nouo testamento Secũ
do deus qui legem celis dedit continnui motus: ip̃e celũ
fecit stare tempore Iosue spacio vnius diei: eiusdem cap̃.
x. atq₃ tempore Ezechie regis retrogradare decem line-
is solem. Esaie. xxxviij. Tertio deus qui dedit hominib⁹
legem mortis in penam peccati: ipse dedit speciale priui-
legium Helie et Enoch multis milibus annorum superui
uendi: ergo multomagis contra legem dispensare potuit
et congruit cum matre preseruando ipsam a peccato ori-
ginali. ¶ Tertio ostenditur ex lege phisica: quia quicq̇d

Tertio lege phisica.

potest virtus inferior. potest virtus superior secũdo To-
picorum: sed natura inferior potest producere rosam de
spinis pulchrã. Item ꝙ radius solis non contrahat fedi-
tatem ex ↄtactu reꝝ fedaꝝ: ergo virtus diuina multofor-
tius potuit vt Maria pulchra educeretur ex parẽtũ ꝓpa
gine naturali: ⁊ ne anima eius inficeretur ex carnis gene-
rate naturaliter vnione.

Capl̃m secundum

SEcunda questio de congruitate. Utrum con-
gruebat vt deus p̃seruaret beatam virginem a
peccato originali in sua ↄceptiõe naturali? Ad
q̇d respondet͛ breuiter ꝙ sic: triplici ratione.

Scd̃a q̃stio de ↄgruitate ↄceptionis

¶ Primo ratione theologicali
¶ Secundo rōne legali
¶ Tertio rōne philosophicali
¶ Primo inquā rōne theologicali: qꝛ congruū est vt nil ponat̄ in chr̄o Jesu dei filio qđ notet ignominiā: cū ipse sit candoꝛ lucis eterne ⁊ speculū sine macula ac imago bonitatis dei. Sap̄. vij. Sed si ponit̄ btā ꝟgo ꝯcepta in peccato originali, tūc ponit̄ ignominia in chr̄o: scꝫ ꝙ mr̄ eiꝰ fuerit aliqñ in pctō ⁊ sic macula erit dedecoꝛ̄ i chr̄o q̄ ad originē: qꝛ redūdat in ip̄m: iuxta illud Eccℓ. iij. Dedecus
Scđo filij pater siue mater sine honore. ¶ Scđo ostēdit̄ ex rōne legali, qꝛ ꝺm oēs leges valde iniquus reputat̄ filius q̄ cū possit p̄cauere matrē dilectā in manꝰ inimici ꝑmittat cadere; nec a ꝑiculo venit p̄seruare. qꝛ est cōtra legē diuinā di. Exo. xx. Honora patrē ⁊ matrē. ⁊ ꝯtra legē naturalem; qꝛ teste philosopho. viij. Ethi. parētibus non possumus reddere equiualens: ⁊ ꝯtra leges Ciuiles ⁊ Canonicas; vt extra de iureiurādo. quintaualłis: ⁊ in auten. vt liceat matri vł auie: ⁊. ff. de alen. liberis. l. superius. ⁊. l. siqs a liberis ⁊c̄, ḡ ꝑ ꝯtrariū multū ꝯgruebat filio dei non permittere mr̄em in manꝰ diaboli ꝑ originale pctm̄ in conceptiōe incidi: sed decebat p̄seruare eā: qđ optime poterat.
Tertio ¶ Tertio ostendit̄ ex rōne ph̄icali: qꝛ ꝺm regulā topicā Boe. ij. Topi. Si đ quo minꝰ videt̄ inesse inest. ⁊ de quo magis. Exemplū: si congruū est vt rex honoret ⁊ exaltet famulū: multomagis mr̄em. Si ḡ ꝯgruebat vt deus Adā vel Euā atq̧ angelos faceret in principio sine oīm peccato: multofortius mr̄em p̄electā q̄ exaltāda foret suꝑ oēs angelos.

Capłm tertium.

De modalitate p̄seruationis Marie a pctō originali. Tertia questio de modalitate p̄seruatiōis Marie a pctō originali: scꝫ qualiter fieri potuit. Licet quippe hoc latius in ꝑte secūda huius libri declaret̄, tm̄ ꝓ huius itellectu hoc breuiter ꝺm Scotū atq̧ Frā. mayro. super. iij. dist. iij. Nota ꝙ hoc ex
Pria ꝟitas, tribus veritatibus p̄cipue declarat̄. ¶ Prima veritas ꝙ pctm̄ originale dicit priuationē. Est eīn carentia originalis iusticie debite, in primis parētibus amisse ex trāsgressione legis diuine a primis parētibus deriuata in omnes naturaliter ꝓpagatos ⁊ diuino decreto artatos obligās ad penā dāni ⁊ ceteras penas que talem carentiā sequūtur. Sic quippe cōiter nostri doctores diffiniūt pctm̄ originale ex snīa Anſ. Et declarari pōt hec diffinito ex parte secūda huius li. ar. j. ⁊ p̄cipue ca. vij. ¶ Scđa veritas.
Secunda veritas ꝙ grā diuina equalet originali iusticie ꝺm acceptatiōem diuinā: immo excedit: ita ꝙ ꝑ hoc ꝙ anima humana habet grām non inest ei pctm̄ originale, Licet ḡ quilibet filius Ade est debitoꝛ iusticie originalis ⁊ ex demerito Ade caret ea: ⁊ ideo oīs talis habet vnde ꝯtrahat originale pctm̄. Si tamē alicui in primo instāti creatiōis aīe detur grā: ille licet careat originali iusticia: nunq̄ꝫ tm̄ est debitoꝛ eius: qꝛ merito alterius p̄ueniētis pctm̄ dat̄ sibi grā que equiualet illi iusticie q̄tū ad diuinā acceptationē: ⁊ tał nō
ꝯtrahit pctm̄. ¶ Tertia ꝟitas respōsiua ex p̄dictis, ꝙ li
Tertia ꝟitas. cet btā Maria ex rōne sue ꝓpagatiōis naturalis: eo ꝙ ꝑ cōcubitū matrimonialē est ꝯcepta: atq̧ ex demerito Ade habuit aptitudinē vnde contraheret originale peccatum tamen ex merito christi p̄ueniētis qui ab eterno ip̄am elegit in mr̄em: habuit infusam grāꝫ in principio creatiōis p̄seruantē a pctō originali: quia potuit deus in instāti infusionis anime eius infundere sibi tantā gram quātā alij in baptismo: quod ⁊ fecit: ḡ in illo instāti nō habuit originale sicut si fuisset prius baptizata. Et licet caruerit originali iusticia: tamē grā equiualet iusticie originali, vt patuit
Questio secūda veritate. ¶ Sꝫ forte dicis Tamen ibi fuit infectio carnis. ¶ Respondet̄: ꝙ dato ꝙ illa caro non fuisset mūdata ꝟtute sp̄ūſſancti ante infusionē anime: tamē illa infectio non fuit tā necessaria causa maculationis aīe: sicut vidемus post baptismū quādo manet quidem illa infectio in carne ꝺm multos. ⁊ tamen infectio anime ablata est: et non manet post bastismū: immo ergo dicit̄ ꝙ caro beate virginis ante infusionem anime intellectiue fuit virtute sp̄ūſſancti mundata ac purificata ⁊ dedicata: vt esset vas aptissimū ad recipiendā animā iam sanctissimā: vt in illo instāti quo anima infundebat̄ non esset infecta. sed iā mūdificata. Hoc ꝺm Scotū ⁊ huiꝰ vie sequaces. O igit̄ virgo gl'iosissima vere tota pulchra es ⁊ grā plena. etiam in conceptione.

¶ Articulus tertius: ꝙ beata Maria de facto fuit preseruata ab originali peccato: et hoc probat̄ duodecim testimonijs.

Tertiū mysteriū dicit̄ ꝓbabilitatis. Ubi nota: ꝙ beatā Mariā fuisse preseruatā de facto ab originali pctō: ꝓbāt plurima testimonia. Ad qđ ꝓ p̄senti decreui accipe duodecim varietates legū. qbus taq̧. xij. stellis radiātibus in corona glie Marie: iux̄ illud Apo. xij. In capite eius corona. xij. stellarū. id ꝓmptū est cōprobare: ⁊ diuidunt̄ in q̄ttuoꝛ ternarios ¶ Primū est testimoniū legis diuine siue moysaice. Nam Gen̄. iij. Ip̄a scꝫ Maria ꝯteret caput tuū: scilicet o serpens. Sed si Maria fuisset in pctō originali: tunc cōsequēs foret ꝙ ip̄a a serpēte fuisset strāgulata: quō ḡ potuisset caput serpētis ꝯterere strāgulātis. ⁊ sic priuaretur tali triūpho. Hinc Orig: ait. Maria neq̧ serpētis ꝑsuasione decepta. nec eiꝰ venenosis afflatibus infecta fuit Hec ille. ¶ Item Exo. xx. lex diuina p̄cepit di. Honora pr̄em ⁊ mr̄em. ḡ sequit̄ ꝙ chr̄s honorauit mr̄em oīmmode quo potuit: ⁊ ꝑ ꝯsequēs isto honore p̄seruatiōis a pctō originali. Itē dn̄s p̄cepit Exo. xxv. Moysi di. Cōpingite arcā de lignis sethim q̄ sunt imputribilia ad figurādū btē Marie (in q̄ q̄si in arca chr̄s requeuit) iputribilitatē scꝫ ꝑ abnegationē macule: ¶ Scđm testioniū legis ꝓphetice. Accedat primꝰ Job. iij. dicēs Pereat dies in q̄ natꝰ sū. ⁊ nox in qua dictū est. ꝯceptꝰ est hō: obtenebrent̄ stelle caligine eius: expectet lucē ⁊ nō videat: nec ortū surgētis aurore. Hec ibi. Suꝑ quibꝰ ꝟbis Lyra dicit in q̄dā oꝑe. ibi. Job loquit̄ de reatu originał pcti. ⁊ ideo dicit Obtenebrētur stelle. i. scti caligie eiꝰ expectet lucē. i. chr̄m: ⁊ hūc nō videat: eo ꝙ chr̄s suꝑnaturalr̄ ex ꝟgine ꝯceptꝰ originale peccatū ꝯtrahere nō potuit: sequit̄ nec ortū surgētis aurore: id est ꝯceptū Marie: q̄ figurat̄ ꝑ aurorā Can̄. vj. Accedat ⁊ visio ꝓphetica: qꝛ btā ꝟgo figurat̄ ꝑ portā clausā ⁊ quā vidit Ezechiel vt ptꝫ ca. xliiij. Ezech. vbi scribitur ꝙ nunq̄ꝫ intrauit ꝙ fuit aꝑta. sed semꝑ clausa: ergo per eam nunq̄ꝫ intrauit peccatum: ał's non fuisset semꝑ clausa. Accedat etiam Dauid d. Domū tuā dn̄e. i. beatā Mariā decet sanctitudo: ergo debuit cōcipi sancta. ¶ Item accedat Salomō Prouer. viij. di. in ꝑsona Marie. Necdū erant abyssi: ⁊ ego iā concepta eram. De hac aut irrefragabilis Alex. de Ales Oīnes inquit deuoti Marie exponant hanc auctoritatē sic. Necdū erant abyssi. id est ꝓfunditates peccati originalis. Nā abyssus đr ab ab qđ est sine ⁊ byssus qđ est quodā luminosum subtile ⁊ candidū factū textrico oꝑe: quoꝝ ꝯtraria sunt in peccato originali qđ est tenebrosum ꝑ priuationē lucis grē ⁊ grossum ꝑ damnum ꝑpetuū: atq̧ turpe ꝑ carentiā dilectionis diuine. Nondū igit̄ erāt abyssi: id est pcti originalis ꝓfunditates: ⁊ ego iā ꝯcepta erā scꝫ p̄ueniente grā dei. Deniq̧ idem Alex. de Ales cū esset in fine vite sue exposuit illā auctoritatē thematis prefati dicens sic. Tota pulchra es: scilicet per gratie plenitudinē amica dei altissimi: id est mater dilectissima: et macula nō est in te: nec originalis: nec venialis. aut mortalis Et his dictis cōmendando aīam suā beate ꝟgini: feliciter in dn̄o expirauit. ¶ Tertiū testimoniū legis euāgelice: quia ibi legit̄ ꝙ Gabriel salutando btām virginem sic dixit. Aue grā plena dn̄s te. bn̄. tu. in mu. Ex qbus verbis claresc̄it ꝓpositū ꝑ singula verba. ¶ Nā Primo dixit. Aue: id est sine ve: ⁊ sic negās ve oīne: negat peccatū originale. ¶ Secundo ait: gratia plena: sed plenum est cuius nulla pars est vacua. iij. Physi. ergo pars originis: id est conceptionis Marie non fruit a gratia vacua: quod fuisset si in peccato originali concepta foret. ¶ Tertio ait. Dn̄s tecum. Exquo sequit̄ qꝛ q̄ꝫdiu fuit in originali peccato: fuit a dō aliena ⁊ sub potestate diaboli constituta. ergo nō dn̄s cū ea. ¶ Quarto ait. Bn̄dicta tu in mulieribus: quia eīn bn̄dicta q̄ ab eterno est mr̄ dei electa. ergo nūq̄ꝫ maledictiōi subiecta fuit. Cū eīn scriptum sit Exo. xxj. Qui (inquit deus) maledixerit patri: aut matri: morte moriatur: ergo christus nunq̄ꝫ permisit maledictioni subiacere suā mr̄em qđ foret si in pctō originali ꝯcepta fuisset Uideat ḡ q̄ fro

Q̄ maria de facto fuit p̄seruata ab originali pctō: ꝓbatur. xij. testimonijs.

Primū testimonium

Scđm legis ꝓphetice

Tertiū legis euāgelice

Quartū legꝭ ecclastice.

te audeat dicere Aue Maria ⁊c̄. q̄ temerarie asserit beatā Mariā in pctō originali ɔceptā ¶ Quartū testimonium legis eccl'iastice. Nimirū eccl'ia errare non pōt q̄ a spū san cto docet̄ in omī veritate ⁊ dirigit̄ Joā. xvij. Et ad id. xj. dist. Quis. in fine: ⁊. xxiiij. q. j. A recta in sede ⁊c̄. Sed ecclesia canit in offi. di. Felix es sacra virgo Maria et omni laude dignissima. Hec laus autē est vna maxima ꝙ dicat̄ ipā a pctō originali p̄seruata: ḡ ea digna. ¶ Itē canit ecclesia: Sancta ⁊ immaculata virginitas q̄bus te laudibus referā ⁊c̄. ḡ debēt īmaculate ꝟgini attribui oīa priuilegia exemptiōis a culpa. Preterea eccl'ia sancta romana id tenet officio diuino: vt ptꝫ in bulla pape. ¶ Quintū est testimoniū legis canonice vel iuridice. q. xix. q. ij. Due: et extra de regularib⁹. c. Licet. dr̄ ꝙ q̄ lege priuata. ff. ducit̄ nulla rō exigit vt lege publica ɔstringat̄. sed btā Maria a principio fuit lege priuata. ff. ducta: ḡ a cōi lege exempta. Itē. xv. q. iiij. §. j. ⁊ se. rōne peccati qđ induxit ⁊ ꝑpt̄ ꝟecūdiā sexus: mulieri non ɔcedit̄ ꝓ alio aduocare: sed cōcessum est Marie vt sit aduocata nr̄a apud deū: ḡ ipā excipitur ab illa lege cōi quā de⁹ posuit filijs Ade rōne peccati. Nimirū vt scribit̄. xxv. q. j. c. vl. priuilegiū speciale derogat generali: sed btā ꝟgo est specialiter priuilegiata: ḡ ⁊c̄.

Quintū legꝭ iuridice

Sextū

¶ Sextū testimoniū legis ciuilice. Nā. ff. de legib⁹. l. princeps: dr̄. Princeps August⁹ est legib⁹ solut⁹: et Augusta est exempta de speciali priuilegio Sequitur ḡ ꝙ augusta Maria est exēpta. Et huic ɔcordat figura Hest. xv. Ubi rex Asuerus ait ad Hester reginā. Non ꝑpter te inq̄t: sed ꝑpter oēs hec lex posita est Hester aūt figurauit Mariā ḡ ⁊c̄. ¶ Septimū testioniū legꝭ phisice. qr̄ Ari. viij. Eth. ait ꝙ gn̄antꝭ ad gn̄atū ⁊ ecōuerso ē nālis amicitia dilectio q̄ bonū vult amato. qr̄ amor amicitie fūdat̄ i beniuolētia ix. Ethic. ḡ christus genitus a btā virgine voluit mr̄i ab eterno p̄electe om̄e bonū gr̄e qđ potuit. Certū eñ est ꝙ q̄libet filius sapiens vult habere matrē: ⁊ eligere talē q̄ntū pōt parentē que om̄i ꝑfectione ⁊ nobilitate ac gr̄e decore sit ditata. Sequit̄ ḡ q̄ꝫ chr̄s mr̄i hoc bonū gr̄e voluit ⁊ cōtulit: ꝙ scꝫ sine originali pctō sit ɔcepta. ¶ Itē filij amant parētes tanq̄ꝫ aliq̄d ab illis existētes plus q̄ꝫ oēs seruos. viij. Ethi. imo ad seruū ſm ꝙ seruus nō est amor amicitie: vt dr̄ ibidē. Quia aūt amare amicitie dilectione est bonū velle. ix. Ethi. ḡ magꝭ amare est mai⁹ bonū velle ⁊ maxime amare est maximū bonū velle: ꝑ illā regulā. v. Topic. Sicut simpliciter ad simpl'r. sic magis ad magis: ⁊ maximū ad maximū Sequit̄ ḡ ꝙ sicut christ⁹ summe pre omnibus seruis amauit mr̄em ab eterno p̄electā: ita maximū ei bonū voluit: quod ⁊ fecit. Sed seruis. i. angelis ⁊ Ade atq̄ꝫ Eue hoc donū voluit ꝙ sint creati sine peccato originali: ergo multomagis matri ¶ Octauū testimonium legis poetice. vnde Sedullius li. j. pascalis carminis ait. Et velut ex spinis mollis rosa surgit acutis. Sic Eue de stirpe sacra veniente Maria Nil est quod laniet mr̄em heres seruat honorem. Hec ille. ¶ Item Alan⁹ ait. Hec est stella maris: via vite porta salutis. Nescia spineti florens rosa nescia culpe. ¶ Item Seneca tragedia prima ait. Sollicita tanti precia natales habēt. Semperq̄ꝫ magno constitit nasci deum. Hec ille. ¶ Nonum testimoniū legis Mahumetice: quia impurus Mahumetus in suo alkorano qui apud omnes Saracenos ⁊ Thurcos est autenticus: prout Nicolaus de Ly. in Postilla sup Lu. attestatur: dicit sic. Non est in filijs Ade quem nō tetigit Sathan: ⁊ ideo dum nascitur homo plorat vociferans ex tactu preter Mariam ⁊ filium eius Ysc. id est Jesum. Hec ille. ¶ Decimum testimonium legis doctorice siue autentice: quia hoc ipm multoꝝ doctorum sanctorū auctoritas confirmat: ex quibus aliquos proferamus. ¶ Prim⁹ est Anſ. in li. de cōcep. virgi. ca. xviij. di. Dicebat vt illa virgo ea puritate niteret qua maior sub deo nequit intelligi quod non haberet veritatem si in peccato originali contis dicit. Siquid originalis peccati in ꝓpagatione matris dei extitit: illud ꝓpagantium non ꝓpagate fuit. Si deus castanee confert vt intra spinas a spinis remota concipiat: alatur ⁊ formetur: non potuit hoc filius dei facere matri sue: ⁊ sequitur plane. potuit: voluit: ⁊ fecit ¶ Secūdus doctor Ambrosius. j. ser. de gabaonitis di. Hec est virga

Septimū legis phisice

Octauū legꝭ poetice

Nonū legis Machumetice.

Decimū legꝭ doctorū autenticoꝝ

Anselmus

Ambrosius

in qua nec nod⁹ originalis: nec cortex venialis culpe fuit Idem in li. de sancta virginitate. ⁊ super Lu. dicit. Quid nobilius dei matre? Quid splendidius ea? virgo erat nō solum corpore. sed ⁊ mente. Unde sequitur ꝙ anima Marie non fuit a casu eleuata: sed a casu preseruata: al's non virgo mente: sed peccato corrupta. ¶ Tertius Augustinus li. de natura ⁊ gratia di. De Maria ꝑpter honorē domini nullā ꝓrsus cum de peccatꝭ agitur volo habere questionem. Idem li. de quinq̄ꝫ heresib⁹ in ꝑsona chr̄i di. Si potuit inquinari manichee mater mea cum ⁊ ipām facerē potui ⁊ ego inquinari cum ex eo nascerer. consequens est falsum: ḡ ⁊ añcedens. Idē ser. xliij. de natiuitate chr̄i dicit Maria omni sanctitate ⁊ gratia in vtero matris est repleta: vt de mundissima matre mundissimus nasceretur fili⁹: mater christi preelecta. quia sicut in celo habuit christus patrem immortalem: sic ⁊ in terra habuit matrem omni corruptione carentem. Hec Augustin⁹. ¶ Quartus doctor Hierorymus ad Paulaꝫ ⁊ Eustochiū di. In Mariā totius gratie que est in christo venit plenitudo. sed chr̄s fuit sine originali: ḡ ⁊ in Mariā venit hec gratia. ¶ Quintus Richardus de sancto Uic. in ser. Nondum erant abissi: ait. Non decuit vt caro Marie qualitercūq̄ꝫ foret obnoxia culpe. Nam dei sapientie indignum credimus. vt quam ad lucem predestinauit puritatis: tenebris sineret inuolui: nec erat ingratus matri proprie qui omnib⁹ matribus precepit honorē exhiberi. Hec ille. ¶ Sext⁹ deuotus Bernardus in sermone. Tempus loquendi: dicit. Caro inquit virginis ex Adam sumpta maculas Ade nō admisit. ¶ Septimus Cirillus patriarcha Alexandrinus libro contra Nestorium dicit. Post filium temerarium est ponere in Maria virgine maculam aliquam aut peccatū ¶ Octauus Hildelphonsus archiepiscopus Tholosan⁹ cui beata virgo sepius apparebat: ⁊ obtulit ei de paradiso vestem sacerdotalem que adhuc inibi seruatur: commisitq̄ꝫ eidem vt celebraret annuatim festum cōceptiōis sue. Unde ille tractatum composuit in quo probat ipsam sine originali conceptam fore: qui tractatus siue liber ab ipso editus tantum virgini complacuit ꝙ illi librum ipsum manu tenēti aperuit. ⁊ pro tali opere gratias retulit. ¶ Nonus doctor Alexander de Ales qui dū in festo conceptionis coram vniuersitate legeret ⁊ teneret beatam Mariā in originali conceptam fore: adeo infirmitates ipsum inuaserunt: ⁊ annuatim ipā die conceptionis vexabatur illa infirmitate: vt videretur semimortuus. Tandem se recognoscens vouit se librum compositurum ad honorē virginis: ⁊ mox sanatus: librum edidit: in quo probat virginem fore conceptam sine originali: ⁊ reuocat quicquid in iij. sententiarum contradixerat. ¶ Et dum morti appropinquaret: beate virgini se commendauit dicens. Tota pulchra es amica mea: et nulla macula: neq̄ꝫ originalis, neq̄ꝫ actualis est in te ¶ Decimus Joannes Scotus qui Parisius proposita questionē omnibus doctoribus conclusit. ⁊ om̄ia eorū argumenta contraria cum essent plus q̄ꝫ ducenta memoria mirabili recitauit ⁊ soluit: ⁊ innumerabiles superaddit rōes probantes ꝙ virgo est concepta sine originali. Unde vniuersitas admirando. ipsum doctorem subtilem appellauit. Et idipsum tenent nunc nostri doctores: videlicet Lyra. Francis. mayro. Petr⁹ de cādia. Aureolus. Guilelmus varro. et multi alij. ¶ Undecimus sanctus Dominicus in sua editione dicens sic. Sicut primus Adam fuit ex terra virgine et nunq̄ꝫ maledicta formatus: ita decuit in secundo Adam: id est christo fieri. Hec ille. ¶ Duodecimus sanctus Thomas de Aquino: qui licet in plerisq̄ꝫ scriptis huius contrarium dixerit. tamen supra. j. sententiarum distin. xliij. arti. iij. in solutione tertij argumenti respondēdo ad auctoritatem anſ. dicit sic. Potest aliqđ creatum inuenire quo nil purius pōt esse in rebus creatis: puta si nulla peccati cōtagione inquinatū sit. Et talis inquit fuit puritas Marie que a peccato originali ⁊ actuali immunis fuit: sub deo tamē inquantum erat in potentia ad peccandū. Hec Thomas Ecce patet. ¶ Undecimum testimonium legis rōnis theologice. Nam plurime rōes ponuntur a doctoribus pro huius veritatis ɔfirmatione. Sed quia longum foret tā multa ponere: opus est causa breuitatis aliqua inserere.

Augustin⁹

Hieronym⁹

Richardus.

Bernardus

Cirillus

Hildelphonsus archiepiscopus Tholosanus

Alexāder de Ales.

Joannes scotus

Dn̄icus

Thomas

Undecimū testioniū legis rōis theologice.

¶ Prima ratio talis. Aut enim deus potuit pseruare suā matrē a peccato originali sed noluit. Aut voluit sed non potuit. Neutrū est dicendū. qr in primo negatur in deo bonitas. in secūdo diuina potestas. Reliquit ergo ꝙ potuit ꝛ voluit: et ꝑ ꝯsequēs fecit. Nec potes dicere ꝙ ideo noluit qr non ꝯgruit: qm̄ sūme hoc congruū fuit: vt patuit. ij. ar. et ꝑ ꝯsequētia. ¶ Scd̄a ratio talis Scoti sup. iij. dist. iij. q. j. quia congruū fuit vt beata dei mater accipiat bñficiū excellētissimū a deo: ꝛ ꝙ fuerit pfectissime redēpta. Sꝫ excellētius est bñficiū pseruare a malo: pfectiusqꝫ est redimere pseruando a casu in malū q̄ȝ post casū erigere. vel liberare. ꝗ ꝛc. ¶ Tertia ratio est. qr mediatrix est Maria int' christū et hoīes. mediū aūt hꝫ pticipare cū extremis. v. Phisi. ideo congruit vt ipsa Maria mediatrix generis hūani in cōceptione assimiletur hominibus in naturali. s. ppagatione ꝯmuni: et hoc non obstāte assimilet' christo capiti in hoc vt per gratiā pseruet' a peccato originali. Proinde Ciprianus ait O virgo omni iusticia plenissima cuius cōceptio singularis scilicet ꝑ gratiam singularē. ¶ Quarta ratio: qr si poneret' in Maria originalis macula: sequerent' plurima incōueniētia ꝭm Frā. Maro. ¶ Primo quidē sequeret' etiā si in instanti hoc poneretur ꝙ. s. aliqñ mater dei fuisset filia diaboli: digna pena infernali et inimica dei. qd̄ nō sustinet nomē matris ab eterno ꝑdilecte. Si enim ꝑ aliquo instāti odita. ꝗ nō sp ab eterno dilecta: nec ꝑtunc mater sed inimica. ¶ Scd̄o seq̄ret': ꝙ ipa esset minoris puritatis angelis. ꝯtra auctoritatem Ans. supra positā: ꝛ ꝯtra Hilariū dicentē sic. O virgo benedicta sup oēs feminas que angelos vincis puritate. Nec valet dicere ꝙ postea est summe purificata qr cū pteritum non possit esse non pteritū. ij. piher. ꝑ Arist. sequit' ꝙ nota illius peccatricis originaliter remaneret in ipa in ꝑpetuū: sicut etiā in Magdalena remāsit nomē peccatricis q̄ȝuis purificata fuerit a peccatis: nec in ꝑpetuū ꝯseq̄tur aureolā virginitatis: ¶ Tertio sequeret' ꝙ btā Maria nō esset virgo intacta aīa et corpe. qr quodlibet peccatū dicit rōnem corruptiōis ꝛ tactus. xxxiij. dist. li. ij. sententiaꝝ: ꝛ sic ꝟginitas Marie fuisset diminuta ꝑ pctm̄ originale ꝯtractū: ꝛ tāto fortius quāta in aīa. qr aīe virginitas q̄ corrūpi habet ꝑ oē pctm̄ ipa nobilior est oīi virginitate carnis sicut virginitas hōis pre ꝟginitate bruti: vt dicit Cryſ. ꝛ patet. xxxij. q. v. Sicut em̄. ¶ Duodecimū testimoniū reuelatiōis mirifice: circa qd̄ ex multꝭ pauca inscribēdo. Primū est qd̄ scribit btā Brigida in suis reuelationibus beatā Mariā sibi apparuisse: ꝛ interrogatā rñdisse sibi taliter. Cōcepta quidē sum ait ex Joachim et Anna sine pctō originali ¶ Scd̄m est qd̄ ꝯsimr legit' in reuelationib' sancte Elizabeth. ¶ Tertiū est qd̄ refert Uitalis in suo opusculo vocato Defensoriū btē ꝟginis: ꝙ q̄dā Jerhard' de Piscacijs ordinis minoꝝ cū ꝑdicasset cōtra ꝯceptionē Marie ꝛ postea missam celebraret: btā virgo apparens sibi: eucharistiā abstulit. ꝛ tandē penitēti restituit: ꝛ ille dicta reuocādo enarrauit in laudem virginis ¶ Quarto Henricus de Hassia in sua tractatulo de Maria refert ꝙ anno millesimo tricētesimo septuagēsimo q̄dā doctor ordinis scꝫ ꝑdicatorū nomine Paulus cū ꝑdicasset ꝯtra ꝟginis īmaculatā ꝯceptionē: in medio sermonis cecidit. indeqꝫ obmutescens diē clausit extremū. Itē quidā ordinis fratrum minorū ipso die ꝯceptiōis Marie Tholose in eccl'ia fratrū minoꝝ cū ꝑdicasset cōtra conceptionē immaculatā virginis ꝛ vellet missam celebrare in capella sācti Michael' vbi erat pulchra imago Marie scupta in lapide marmoreo: mox imago furibūde retrouertit suū vultū ꝯtra fratrē ipm̄: et sic stare dicit' vsqꝫ in hodiernū diē. Frater aūt ille statim cecus factus votū emisit ꝙ reuocaret ea q̄ dixerat. et sic sanatus est. ¶ Quito sāctus Dominicus dux ꝑdicatorū ordinis legitur: ꝙ cum esset canonicus regularis ꝛ disputaret in archiepiscopatu Tholosano ꝯtra hereticos q̄ asserebāt hec tria. Primo ꝙ christus nō esset deus. Secūdo ꝙ in eucharistia nō est veꝝ corp' christi. Tertio ꝙ Maria nō est mater dei: eoqꝫ inerat ei originale peccatū. Tūc beatus Dominic' ꝯtra eos diutissime disputādo: in hoc ꝯuenerūt: vt scribantur singule questiones ꝑfate ptis vtriusqꝫ ꝛ ꝑiciātur in ignē et ille q̄ nō ꝯburerētur ꝑ veritate tenerent'. Accepit ꝗ sanctus Dominic' sacr̄m eucharistie ꝛ suas scriptas ꝯclusiones: inter q̄s hec erat vna scꝫ ꝙ beata virgo est sine originali peccato: et posuit in fornacē ardentē vbi ꝑ tres dies steterūt. ꝛ nulla lesio facta est tā in eucharistia q̄ȝ in papiro ꝯclusionū scripturarū. Quo viso heretici stupefacti crediderūt. Et dicit' hec res fuerat sculpta in sepulchro sancti dñici. ¶ Sexto in regno Arragonie quidā frater ordinis ꝑdicatoꝝ quendā demoniacum adiurauit vt diceret sibi vnū magnū dubium qd̄ mente gerebat: scꝫ si ꝟgo Maria fuit ꝯcepta in pctō originali. Tunc demoniac' clamans dixit ter. Ue ve ve illis qui festū ꝯceptiōis nō celebrant: ꝛ malū de virgine dicunt. His ille auditꝭ de cetero celebrauit ¶ Septio refert Ans. li. miraculoꝝ ca. xlvij. ꝛ i ep'la q̄ supra: scꝫ ad coāglicanos epōs: ꝙ i pago gallicano canonicus quidā sacerdos quotidie solitus erat hora beate virginis deuot' mente dicere. Cunqꝫ de villa rediret noctu vbi fornicatus fuerat: ꝛ ad oppidum quo morabatur tenderet: pelagus senace transmeando: solus nauē ingressus nauigando: matutinū beate virginis dicere cepit. ꝛ cū inuitatoriū Aue Maria diceret: iamqꝫ ad mediū fluminis ꝑuenisset. Ecce turba demonū eum in mari vna cum naui subuersa demersit: ꝛ ad tormenta rapuit ei' animā sicut demeruit. Die aūt tertio cum esset in tormentis: visum est sibi aduenisse beatā virginē cū multitudine sanctoꝝ di. Ut quid mihi famulantis aīam affligitis? Rñderunt demones. Nos eā debemus habere quia in nr̄o captus est ope: scꝫ in fornicatiōe. Tunc pia virgo ait. Sillius esse debet cuius mortuus est in ope nostra debet esse qm̄ meū matutinū dicebat cū ipm̄ pemistis. vnde magis vos rei estis: quia erga me inque egistis: seruū meum submergendo ꝛ occidendo. Statim ergo demones pterriti huc ꝛ illuc diffugerunt: ꝛ beata virgo aīam brachio suo suscipiens ad corpus retulit ꝛ resuscitauit: et mirabilit' aquā a dextris ꝛ sinistris quasi murum diuisim stare iubens: ad portum hōiem de ꝑfundo incolumē ꝑduxit: atqꝫ ille gauisus: ꝑstratus corā virgine ait. Charissima dña ꝛ virgo sanctissima qd tibi ꝑ tantis beneficijs retribuā? Ait benedicta virgo. Precor te ꝛ cōmitto ne amplius in adulterij peccatū cadas: ꝛ vt conceptiōis mee festum. vj. idus Decembris solenniter celebres ꝛ celebrandū ꝑdices: scꝫ tāq̄ȝ dignū celebritati ob sanctitatē ꝯceptionis. Hec dicēs eo vidente celos ascendit. Et ille iussa cōplens heremiticam vitam sibi elegit. ¶ Ex hoc accipe o fidelis anima christi sanguine redempta: q̄ȝutile sit seruire pie Marie que non deserit deuotos suos in necessitatib' ꝛ periculis imo ipsa virgo clementissima Maria se honorātes a damnatiōe ꝑpetua nouit ꝑcauere: in celesti glī'a felici honore exaltare O itaqꝫ mater omnipotētis dei spes vnica salutis nostre O angeloꝝ dña nos miseros ad te clamantes oculo intuere pietatis ꝛ da nobis sic te venerari in terrꝭ: vt in eternum te videre ꝛ tue puritatis in glī'a exultare ꝑ tua merita valeamus in celis. Amen.

Duodecimū testioniū reuelatiōis

Miracula

¶ Pars secunda de immaculata beate virginis cōceptione. Cuius veritas elucidat' in hoc sermone ꝑ inquisitionē questionū ꝑ solutionē ꝯtrariaꝝ difficultatū atqꝫ ꝑ declarationem eius pie credulitatis;

Dixit deus: fiat lux et facta est lux. Gen̄. j. Uerba ista ad literam sunt scripta d̄ illa prima luce creata in principio creationis: ꝛ optime transferunt' de benedicta virgine Maria: quā de' in figura illius lucis prime dixit: id est voluit vt fiat: ꝛ facta est lux. Uere nanqꝫ Maria lux est mundi: quia vt canit eccl'ia: eius vita inclyta cunctas illustrat eccl'ias: ꝑpt' qd̄ merito ꝛ digne vocata est Maria: quod ꝭm Hiero. interptatur illuminatrix. Pensate ergo charissimi verba sacre scripture: signate mysteria: quia dixit deus loquens in figura lucis de origine Marie. Fiat inquit lux mundo: scilicet Maria: ꝛ facta est lux: Quibus verbis tria notantur. ¶ Primo quidem ꝙ benedicte virginis origo sit a deo ꝑordinata. Unde dicitur. Dixit deus. Istud nanqꝫ dicere dei ꝭm Nico. de Lyra ꝛ cōmuniter doc: non importat aliquam vocem sensibilem: sed intelligere ꝛ velle dei practicum: quia ꝭm sue ordinationis ꝛ volūtatis formā sequit' effectus. Hanc igitur lucem Mariam quā deus ab eterno

preelegit dixit in hora sue conceptionis.i.voluit vt fiat:
ꝓpter qꝺ Prouer.viij.ipsa ait.Necdū erant abyssi:ꝛ ego
iam cōcepta erā.scꝫ in mente diuina. ¶ Secūdo insinuat
ꝙ ipsa merito sit per lucē primā ꝑfigurata: cum dr. Fiat
lux:qm̄ sicut de illa luce postea factus est sol ſm quosdā:
vt patet.ij.li.sniaꝝ.di.xiij.sic de ista luce.s.Maria factus
est sol iusticie christus.Un̄ canit eccl'ia.Felix nanqꝫ es sa-
cra virgo Maria ꝛ om̄i laude dignissima: qꝛ ex te ortꝰ est
sol iusticie christus deus noster. ¶ Tertio notat ꝙ ipsa
in sui origine sit ab om̄i cōtagione peccati ꝑseruata: cum
subdit: ꝛ facta est lux. Lux q̇ppe inter om̄ia est purissimū
adeo vt etiā sordidarū rerū ꝯtactu nō coinquinet.Exem-
pli grā.Lux solis vel radius etiāsi descēdat sup lutū non
inquinat ab eo. Sic aīa benedicte ꝟginis tanta puritate
creata est ꝑ grām specialē ꝛ ꝑseruata vt licet vnita sit car-
ni naturaliter ex Adam ꝓpagate: nō tn̄ est infecta macu-
la vel cōtagione peccati originalis: sicut iam ostēsum est
et hoc in sermone (deo duce) declarabit clarius.Cū itaqꝫ
beatissima ꝟgo Maria tāto honore in sua cōceptiōe fue-
rit sublimata vtpote a deo singulariter.ꝑelecta: sub typo
lucis prefiguratа ꝛ ab om̄i cōtagione macule preseruata:
merito ad eius ꝯceptiōis honorē verba ꝑmissa sunt pre-
assumpta.Dixit deus: fiat lux et facta est lux.Ex quo igit
in hac ꝑte instat nobis declarare beatā virginē sine origi
nali peccato conceptā fuisse: pro hac ipsa re tres contem-
plationes proposui ponere.

¶ Prima contemplatio dicit exquirende veritatis.
¶ Secunda dicit soluende difficultatis.
¶ Tertia dicit pie credulitatis.
¶ Articulus.j. quō declarat beatā Mariam fore conce-
ptam sine peccato originali: inquirendo varias questio-
nes occurrentes.

Capitulum.j.

Septē preci pue conside rationes ꝙ maria fuerit cōcepta sine peccato ori ginali.

PRima itaqꝫ contemplatio di
citur exquirēde veritatis.scꝫ huius rei ꝙ beata
virgo sit ꝯcepta sine originali peccato. Ad qꝺ
quidē agnoscendū oportet nos septē ꝑcipuas ꝯsiderati-
ones inquirere:ꝛ ex his clarius possumꝰ elucidare ꝛ intel-
ligere ꝙ beatissima ꝟgo fuerit vere sine originali pctō cō
cepta: ꝛ hoc potuerit fieri:non obstante ꝙ naturaliter ex
viro ꝛ muliere sancto matrimonio fuerit ꝓgagata. Que
quidē ꝯsiderationes siue q̄stiones multū spectant ad de-
clarationē partis ꝑcedentis: vt patet intuenti.

¶ Prima vnde exortū est in nobis peccatū originale.
¶ Secūda quid est peccatū orginale.
¶ Tertia qualiter maculat aīa per peccatū originale.
¶ Quarta a quo infligit pctm̄ originale.
¶ Quinta qn̄ contrahit peccatū orinale.
¶ Sexta vbi vel in quo habet esse pctm̄ originale.
¶ Septima q̇ sunt illi q̇ contrahunt peccatū originale.

Un̄ exortuꝫ pctm̄ origi nale.

¶ Prima itaqꝫ cosideratio siue questio hic occurrēs est.
Unde exortū est in nobis pctm̄ originale? Ad qꝺ incon-
tinenti rn̄det ꝙ a primis parētibꝰ diabolo suadēte peccā
tibus ꝯtra dei ꝑceptū edendo de ligno vetito: ꝛ maxime
principaliter ortū est ex ꝯsensu Ade: vt vult Augu.xij.de
tri.et patet in.ij.li.sniaꝝ.di.xxiiij.Nā licet etiā Eua pec-
cauerit: tn̄ vt doctoribꝰ videt si vir non ꝯsensisset: ipsa so-
la Eua ꝯsentiēte nō habuissemus pctm̄ originale: qꝛ dicit
apl's.j.Coꝝ.xv.Per vnū hominē.s.Adam mors introi-
uit in orbem terrarū.Ex quo patet ꝙ nos originalē cul-
pam ex hoc habemus exortā: qꝛ pctō primi parētis ori-
ginali iusticia priuati sumꝰ: quā quidē in primis parētibꝰ
pro om̄ibus nobis suis posteris acceperamus. Sed for-
te dicis.Quid est ista originalis iusticia quā priuat origi
nalis culpa: hoc supest vt declaremus: qꝛ priuationes nō
possunt sciri nisi per habitus: ſm Aristo.j.Poster.Verbi
grā. Non scit quid est cecitas nisi sciat quid est visus: qꝛ
cecitas est priuatio visus vel carentia.Sic peccatū origi
nale ex quo nō est aliud nisi carētia vel priuatio origina-
lis iusticie: oportet nos scire quid est originalis iusticia: ꝛ
hoc scito: sciemus quid est originale peccatū: quia illius
iusticie carentia. Unde Ans.li.de cōceptu virginali dicit
Peccatū originale aliunde intelligere nequeo in ipsis in-
fantibus nisi illam factam per inobedientiā Ade iusticie
debite nuditatē: per quam omnes sunt filij ire. Hec ille.
¶ Notandū igit ſm Sco.sup.ij.dist.xix.et.xxix.ac cō-
muniter doc.ꝙ originalis iusticia quā habuerūt ꝛ in qua
creati sunt primi parētes: erat quedā qualitas supnatura
lis tradita anime in illo statu.scꝫ innocentie per quā ple-
num et perfectū dominiū habebat sup vires inferiores ꝛ
delectabilius inherebat vltimo fini.scꝫ deo plene subdita
deo.Et ita homo tam ex parte corpis q̄ꝫ ex parte anime
om̄i rectitudine iusticie plenus creatorē suum plene ama
bat quē plene intelligebat ꝛ plene ei subiectus erat: vt te-
stat aurelius Augustinus. ¶ Est igit originalis iusticia
quedā humane nature rectitudo per quā in illo statu in-
nocētie corpus erat anime subditū ꝛ vires inferiores ra-
tioni per om̄ia q̄ꝫdiu anīa subbita esset suo creatori. Sed
quoniā sic homini creato deus preceptū dedit ne come-
deret de ligno vetito: alás morte moriemini inquit Gen̄.
iij. Cuius quidē arboris vsus prohibitus est homini: nō
quia ille fructus esset ꝑcellentissimus in paradiso: sed vt
homo ista parua lege a domino accepta regularetur tali
precepto obediendo: atqꝫ mereri posset vitam eternam:
confirmationē in iusticia illa originali: ꝙ si non obediret
puniretur duplici morte: vicꝫ tpali ꝛ eterna.Homo itaqꝫ
transgressus preceptū dei amisit grām ꝛ originalem iusti
ciam ꝛ incurrit culpam ꝛ duplicē mortē: ita ꝙ nisi affuisset
benignita saluatoris nostri dei Jesu christi qui nos rede-
mit ab eterna morte: nunqꝫ dei visionē et gloriam celestē
homo habuisset.Ex illa igitur transgressione primi parē-
tis ortū est in nobis originale peccatū. ¶ Si q̄ras. Un-
de erat homini illa rectitudo nature ꝛ originalis iusticie?
Respōdet ſm doc.cōiter: ꝑcipue Lyrā sup Rom̄.v.ca.ꝙ
nō erat homini ex principijs nature; cū corpus humanū
sit corruptibile naturaliter: sꝫ a deo data fuit in prima ho
minis conditione: ſm illud Eccl'i.vij.Hoc scio ꝙ a princi
pio fecit deus hominē rectū.Et qꝛ iusticia est quedā recti
tudo: ꝓpter hoc talis rectitudo humane nature bene vo
catur iusticia et originalis: qꝛ data est humane nature in
sua prima origine in posteros trāsfundenda: si Adam nō
perdidisset. ¶ Sed diceres.Quomō istud peccatū primi
parentis transierit ad om̄es posteros: cū scriptū sit Eze-
chiel.xiiij. Filius nō portabit iniquitatē patris: sed anīa
que peccauerit ipsa moriet.Ad qꝺ ꝓtinus respōdet ꝙ il-
la auctoritas intelligenda est q̄ꝫtum ad penam eternā et
positiuā.Dico eternā: qꝛ etiam ſm iusticiā tam diuinā q̄ꝫ
humanā filius portat peccati patris penā temporalē se-
pissime: iuxta illud Thren̄.vlt.Patres nostri peccauerūt
et nō sunt: ꝛ nos iniquitates eoꝝ portauimus. Exemplū
in diluuio ꝛ in subuersione sodome: vbi ꝓpter peccata ho-
minū multi infantes qui necdū malū fecerunt interierūt ꝛ
occisi sunt corꝑaliter: nō tamē anima illa que nō peccauit
damnata est cum illis que peccauerūt q̄ꝫtum ad damna-
tionē gehennalē eternā.Dico etiā positiuā: qꝛ filiꝰ vtiqꝫ
iuste portat iniquitatis ipsius patris priuatiuā penam.
Nam cum aliquis habet nobilitatē: si eam cōmittēdo cri-
men lese maiestatis amiserit: om̄es sui posteri erūt priua-
ti ea ꝛ nascent ignobiles: nisi postea nobilitet aliquis po-
steroꝝ per regē denuo.Et sic dicta auctoritas Ezechie-
lis minime facit ad ꝯtrarium. ¶ Sed adhuc occurrit hic
dubiū.Un̄ hoc sit vel quare ꝙ ista carentia originalis iu-
sticie imputat fore culpabilis nobis posteris Ade.Nam
ꝙ imputat ad penā hoc facile videt: qꝛ filij frequenter et
et iuste puniunt ꝓ peccatis parentū: vt patuit.Sed diffi-
cilius est videre qualiter imputat ad culpā de cuius rōne
est ꝙ sit voluntaria; aliter nō est culpa: vt dicit Aug. non
aūt dici pōt voluntaria voluntate posteroꝝ.Ad hoc re-
spodet ſm doc. nostros per duo puncta bene notanda.
¶ Primū est ꝙ ista carentia originalis iusticie in posteris
dicit quidē voluntaria volūtate Ade qui nō ꝯsiderat vt
singularis persona solum: sed etiā vt totius humane na-
ture principiū a q̇ alij descendūt tanq̄ꝫ mēbra eius.Unde
sicut homicidiū manu factū imputat manui: et dicit vo-
luntariū a voluntate que est in anima vel homine toto:
sic ꝛ ista carentia dicit voluntaria a volūtate Ade in quo
om̄es fuimus ſm seminalē rationē. ¶ Secundū punctū
ꝙ om̄es posteri Ade naturaliter ꝓpagandi obligati fue-
runt ad debitum habendi originalem iusticiam: quia hoc

Originalis iusticia.

Questio vn̄ hoi illa rect tudo origia lis iusticie.

Questio.

Dubiū qua re ista caren tia iusticie o riginalis cul pabil' sit po steris.

donũ fuit datũ nature humane: ꝛ nõ solum pro se hoc accepit Adam: sed pro tota posteritate que tunc erat in eo: ita ꝙ oĩes filij eius in hac iusticia fuissent ꝓpagati plepleni gratia. Qꝛ autẽ Adam hanc iusticiã perdidit ꝑ suã culpam a debito habendi non excusat posteros: quia hec fuerat ꝑ modũ depositi fidei cõmissa toti nature. Unde ista carẽtia iusticie quã deberet habere quilibet homo sibi imputat̃ ad culpam.

Capitulum. ij.

Quid ẽ peccatum originale ĩ nobis

Prĩa ṽitas.

HIs premissis videndũ est secũdo quid est peccatum originale in nobis. Ubi ꝭm Franciscum Mayro. ac doc. sup. ij. dist. xxxij. plures ponẽtur veritates. ¶ Prima veritas ꝙ peccatũ originale nõ est aliqua mala actio hominis sicut cetera peccata: quia paruuli habent pctĩ originale: iuxta illud ps̃. Ecce eñ in iniquitatib⁹ cõceptus sum ꝛc̃. et tamẽ nondũ aliquid mali vl̃ boni agere potuerũt.

Secũda veritas

¶ Secũda veritas ꝙ pctĩ originale non est concubitus patris ꝛ matris vel viri ꝛ mulieris: quia si in cõcubitu pctĩ cõmittat̃: illud est actuale peccatũ ipsoꝝ. scꝫ viri ꝛ mulieris: nec ꝓpter hoc puer punit̃ eterna pena. sed puniunt̃ qui male egerunt in ipso. Nam si anima pueri crearet̃ plena gratia ꝛ originali iusticia: oĩes mundi cõcubitus nõ essent causa damnationis talis anime: verũtamẽ mediũ per qd̃ contrahit̃ tale peccatũ est cõcubitus viri et mulieris: quia est medium conceptionis humane: sed hoc est mediũ contractionis peccati originalis remotũ ꝛ causa sine qua nõ. Mediũ autẽ propinquũ est ex vnione anime cum corꝑe.

Tertia veri.

¶ Tertia veritas. Peccatũ originale nõ est in carne infectio morbida: quia nullũ peccatũ potest esse in carne sicut nec iusticia: vt declarat Anß. li. de ꝯcep. virginali: ꝛ etiã quia cum anima intellectiua nõ sit educta de potẽtia materie sed a deo immediate creata spũalis: nõ potest inficia carne infecta: quia nõ est susceptibil̃ qualitatũ corporaliũ. Unde caro infecta nõ priuat aĩam tali iusticia originali: sed ip̃a lex diuina que si omnes lios Adam post peccatũ artat.

Quarta veritas

¶ Quarta ṽitas ꝙ peccatũ originale nõ est rebellio sensuum cõtra rõnem: nec est reatus ad penã damni seu obligatio: quia talia nõ sunt peccatũ formaliter originale: sed sequela eius.

Quĩta veri.

¶ Quinta veritas. Peccatũ originale non est appetitus siue inclinatio mediante qua anima desiderat vniri corpori infecto: nec est formaliter ipsa vnio aĩe ad corpus: qꝛ cũ talis inclinatio sit anime naturalis non posset amoueri per passionẽ christi nisi anĩa intellectiua destructa: vel si esset illa vnio anĩe ad corpus: non posset amoueri ꝑ christi passionẽ nisi prius anima dissolueret̃ a corꝑe: ꝛ tamen manente ista vnione ꝛ inclinatione: diluit̃ pctĩ originale per passionẽ christi.

Sexta ṽitas

¶ Sexta veritas ꝙ peccatũ priginale formaliter nõ est quid positiuũ. vnde nõ est habitus corrupt⁹ vt aliqui fingunt: licet qñqꝫ ip̃m doctores nominẽt talibus q̃ sonant positiuũ: vt ꝯcupiscẽtia: fomes: feditas ꝛ similia. Talia eñ dicunt̃ de eo nõ formaliter sed ꝑ compationẽ ad aliquid. ¶ Ratio huius veritatis: qꝛ si esset quid positiuũ: deberet̃ ei pena positiua: et nõ tñ priuatiua vel damni: qd̃ est falsum. ¶ Itẽ oĩe positiuũ est effectiue a deo: vt ab oĩbus ꝯcedit̃. Aut ergo deus tale positiuũ ad peccatũ originale pertinens ꝓducit immediate: ꝛ sic esset causa mali de solo ꝛ obliquitatis viciose q̃ est in peccato originali: aut ꝓducit secũda causa cõcurrente: ibi aũt nil ꝯcurrit: non primus parens: qꝛ ille non est in re: nec proximus parens eadẽ rõne: nec ip̃e cõtrahens originale qꝛ sic potius diceret̃ actuale. Item qꝛ habitus corrupt⁹ eadẽ fomes ꝛ qualitas morbida: quocũqꝫ nominet̃ stat cum gr̃a post baptismũ: pctĩ aũt originale non.

Septima veritas.

¶ Septima veritas ꝙ sicut diffinitũ est parte. j. huius libri. ar. ij. ca. iij. pctĩ originale in nobis formaliter nõ est aliud q̃ꝫ pura carẽtia originalis iusticie debite in primis parẽtibus amisse ex trãsgressione legis deriuata in oẽs naturaliter ꝓpagatos. Uñ carẽtia originalis iusticie cũ debito habendi eam est pctĩ originale. ita ꝙ debitũ habendi est formale ibi.

Cap. iij.

Qualit̃ maculat̃ anĩa ꝑ peccatũ originale.

TErtio videndũ est qualiter maculat̃ vel inficit̃ anima ꝑ peccatũ originale. Nam circa hoc occurrunt obstacula que vident̃ impedire ne cõtrahat̃ peccatũ originale: et ideo Augusti. valde disputat in hac materia. Nam anima pueri nõ est propagata a patre vel matre pueri sicut caro: cũ sit suꝑnaturalis forma: nec est de corꝑe educta sicut alie forme: cum sit separabilis: sed est a solo deo creata sicut angeli: ideo non videt̃ quomõ cõtrahat anima a sua origine aliquam maculã sicut nec angelus. ¶ Ad qd̃ respondet̃ ꝭm Francis. Mayro. ꝙ licet anima rõnalis non sit a parẽtibus vel carne causaliter: tamẽ bene est occasionaliter. Et ideo sicut clericus quantũcũqꝫ regularis a se efficit̃ irregularis si contrahat matrimoniũ cum muliere corrupta: extra de bigamis. c. Nup. et. c. vlt. sic spũs noster qñ despõsat sibi carnẽ in Adam corruptã. Ista aũt desponsatio est ꝑ naturalem vnionis ipsius cõsensum.

Dubium

¶ Sed oritur difficultas: quia anima talem cõsensum ꝛ matrimoniũ vitare nõ potest. Ad qd̃ dicit̃ ꝙ ideo nõ punitur pena positiua: sed tñ priuatiua: sicut iudex iuste iudicãs: iuste hanc priuatiuam penam incurrit ꝙ efficit̃ irregularis: nec punit̃ pena positiua. Hec Fran. Mayro. Sed forte dicis. Ego nõ capio ꝙ aĩa nostra inficiat̃ ꝛ maculet̃ originali peccato qd̃ cõtraheremus a parẽtibus maxime baptizatis: qꝛ nihil dat alteri qd̃ nõ habet ipse: sicut dicit Phũs. j. Elenc. sed parentes mũdati in baptismo non habent originale: ergo ꝛc̃.

Ad obiecta

¶ Ad qd̃ respondet̃ ꝙ sicut dicit Aug. de fide ad Petrũ. Firmissime tenendũ est ꝙ quilibet filioꝝ Adã naturalit̃ ꝓpagatus in peccato originali cõcipit̃: sicut multe docent auctoritates. Unde Ps̃. Ecce eñ in iniquitatibus cõceptus sum: ꝛ in peccatis ꝯcepit me mater mea. Et apl̃s Ephe. ij. Eram⁹ natura oĩes filij ire. Et iterũ. Sicut in Adã oĩes moriunt̃: ita et in christo oĩes viuificabunt̃. j. ad Coꝝ. xv. Item Roñ. v. Unius delicto multi mortui sunt ꝛc̃. ¶ Ad illud ṽo qd̃ obijcit̃ de parentibus qui mundati sunt in baptismo quõ immũdos filios generant. Rñdet̃ ꝭm doc. ꝑcipue Lyram suꝑ epl̃am ad Roñ. v. ꝙ exquo parentes non generant filios ꝭm esse gr̃e vt sunt membra christi: sed generãt ꝭm esse nature corrupte in qua sunt membra Ade: ꝛ quia generans hmõi generat sibi simile: ideo Adam generauit sibi similes in esse nature destitute originali iusticia cum debito habendi eã. Et eadem rõne oĩes posteri generãt sibi similes cũ tali defectu: qꝛ descendimus ab Adam ꝭm carnẽ. Et sic pctĩ originale ꝓuenit ex carne causaliter: licet sit in anĩa subiectiue ꝛ formaliter. Nec infligit̃ a parẽtib⁹: sed a iure diuino regulante: vt infra dicet̃. ¶ Ad id cape exempla. Nã videmus ꝙ granũ frumẽti licet sit mundatũ a palea: tamẽ si seminat̃ in terra ꝓducit nõ sine palea granũ: ita in ꝓposito. Itẽ in humana genealogia ignobilis generat ignobilem: nisi postea talis priuilegio principis nobilis fiat: sic generati ab Adam qui perdidit nobilitatẽ iusticie. scꝫ originalis: nascunt̃ cum defectu hmõi ignobilitatis: nisi postea a deo nobilitent̃ ꝑ baptismi gr̃am ad consequendam hereditatẽ celestẽ. ¶ Rñdet̃ ꝭm Fran. Mayro. Cõuenientior similitudo est ista. Sit ciuitas aut progenies obligata tributis vel seruitio ꝓpter pctĩ alicuius parentis coꝝ: tũc oẽs filij coꝝ isto modo nascunt̃ obligati vel serui. Et si dñs vel rex illius ciuitatis cõcedat priuilegiũ tale et dicat. Quẽcũqꝫ ascripsero militie mee efficiat̃ liber ipse tñ: ita ꝙ filios quos ꝓcreabit remaneãt in pristina seruitute vel obligatione tributi: nisi et ipsi aliqñ ascriberent̃ ad militiã meã. Sic quilibet homo nascit̃ seruus peccati et obligatus: nisi ascribat̃ militie celestis regis in baptismo in propria persona. Et sic patet ꝙ nõ sufficit si baptisati sunt parentes ab originali.

Capitulum. iiij.

A quo infligit̃ peccatũ originale.

Pria ṽitas.

QUarta consideratio a quo infligit̃ peccatũ originale. Ad qd̃ respõdet̃ ꝑ quattuor veritates precipuas ꝭm Fran. Mayro: ꝛ cõmuniter doc. ¶ Prima est ꝙ peccatũ originale nõ infligit̃ a deo animã creante. Ratio quia oĩs creatura dei bona est: ꝭm apl̃m. j. ad Thimot̃. iiij. Item dei fili⁹ oĩe quod in nostra natura plãtauit assumpsit: vt dicit̃ in. ij. dis. xv. sed nõ assumpsit originale peccatũ: sequit̃ ergo nõ inesse nobis a deo. Hec veritas ꝭm Bonauẽ. sup. ij. dist. xxxij. Nã intelligẽda est de originali peccato q̃ꝫtum ad culpã. Uno modo ꝙ est culpa: ꝛ sic a deo esse nõ potest: cum ip̃e nõ possit

esse causa mali vel peccati inquantũ tale. Alio modo ßm q̄ originale peccatũ est pena: et sic ad culpã p̄cedentẽ ordinat̃ et causam p̄merendi habet: ex inobedientia eñ homo talem penã demeret̃: et sic a deo est qui ex iusticia sua ad illud ordinat. Hec Bonaueñ. Hec etiã veritas declarat̃ per exemplũ. Nam contrahens cum corrupta efficit̃ irregularis extra de bigamis. Nup. Et huius irregularitatis causa nõ est ipse sacerdos eos copulans de cõsensu vtriusq̄ sed lex data in iure. Sic nec deus desponsans vel copulans animã carni de consensu vtriusq̄ naturali erit causa irregularitatis originalis peccati. ¶ Secũda veritas est q̄ peccatũ originale nõ infligit̃ a patre vel m̃re: quia ipsi mũdati sunt in baptismo a pctõ originali: et ideo nõ dant q̃d non habent. i. et. ij. Elenc̃. Item frequenter cõtingit q̄ pater mortuus est anteq̄ filius cõtrahit originale pctm̃ formaliter. Nam contrahit̃ in tempore animationis que in viris fit. xl. die ßm Augusti: et potest esse q̄ ante. xl. diem cõceptionis pueri pater moriat̃: sequit̃ q̄ nõ est a patre. ¶ Tertia veritas q̄ peccatũ originale nõ infligit̃ a carne: sicut corpus inquinat̃ a sordido vestimento: quia sicut solis radius nullũ inquinamentũ a rebus corporalibus recipere potest: multo minus lux spiritualis ab aliquo corpore. id est. anima nostra a carne infici valet. ¶ Quarta veritas affirmatiua q̄ peccatũ originale infligit̃ ab ip̄o iure regulante et diuina lege artãte. Sicut eñ qui nascit̃ ex thoro illegitimo incurrit notã irregularitatis ne possit assumi ad ordinẽ clericorum: nisi cũ eo dispẽset̃: vt patet dist. lvj. Cenomanensem: extra q̃ filij sunt legittimi. c. Per venerabilẽ. et de excessibus platorũ: inter dilectos: sic lege diuina artante. Omnis qui nascitur ex carne in Adam adulterata: cõtrahit notã culpe originalis: ne possit assumi ad ordinem angelorũ nisi cum eo dispensetur scilicet per baptismum fluminis: flãminis vel sanguinis: quia per quodlibet baptisma predictorum diluitur originale peccatum.

Scd̃a v̄itas

Tertia v̄itas

Quarta veritas.

Capitulũ. v.

Quinta cõsideratio quã do cõtrahit̃ peccatũ originale.

Quinta consideratio: quãdo cõtrahitur peccatum originale. Et respõdet̃ q̄ in instanti cõceptionis humane: iuxta illud Ps̃. Ecce eñ in iniquitatibus p̄ceptus sum. Sed circa hoc no. ßm magr̃m in. ij. dist. xxxj. q̄ dupliciter accipit̃ hoĩs conceptio. Primo pro ipsa carnis propagatione: qñ scz embrio concipit̃ vsq̄ ad infusionẽ anime exclusiue. Alio modo pro ipsa animatione. id est. quãdo anima infundit̃ et corpori vnitur. Itaq̄ cum dicitur q̄ peccatũ originale contrahit̃ in primo instanti cõceptionis nõ est intelligẽdũ de instanti p̄pagationis carnis: q̄ tũc scz ante animationẽ nondũ est ibi originale pctm̃: quia peccatũ non habet esse nisi in supiori parte rõnis: vt infra dicet̃: sz intelligendũ est de instanti animationis.

Capitulũ. vj.

Sexta vbi hz esse pctm̃ originale.

Pria v̄itas.

Sexta igitur cõsideratio: vbi habet esse peccatũ originale. ¶ Ad q̃d respondet̃ q̄ ßm Francis. Mayro. per plures veritates. ¶ Prima est q̄ peccatũ originale nõ habet esse in carne tanq̄ infectio morbida: q̄ peccatũ om̄e est sp̃uale et nõ corpale. Unde sicut nec iusticia põt esse in carne sola: ita nec pctm̃ iuxta illud Anß. de cõcep. virgi. Caro p se malũ nescit: caro per se mortua quiescit. Qz si dicas: tñ magr̃ in. ij. dist. xxxj. dicit pctm̃ manere in carne. Respondet̃ q̄ pctm̃ originale dicit̃ esse vel manere in carne: solũ ßm causam: nõ q̄ caro culpam per se habeat vel actũ culpe: sed q̄ habet causam culpe originalis. Nam quãdo caro concipit̃ ßm legem cõmunẽ ex libidinosa p̄cupiscẽtia pollutionẽ quãdam p̄trahit: que viciũ seu corruptio carnis appellat̃: et sic cum anima infundit̃ tali carni corrupte: peccatũ originale contrahit et maculat̃: nõ quidẽ a carne inquinãte per qualitatẽ morbidã: eo modo quo inquinat̃ corpus a sordido vestimento: vt dictum est quarta p̄sideratione: sed maculat̃ anima et cõtrahit originale pctm̃ ab ipso iure regulante: nõ nisi mediante carne: pro tanto quia vnit̃ carni in Adam corrupte: et quia ßm carnem est fili⁹ Ade: ob q̃d est debitor originalis iusticie: vt notat Scotus vbi s̃. ¶ Secũda veritas q̄ peccatũ originale habet esse in superiori parte anime rõnalis et non inferiori: nec in anima

Scd̃a v̄itas

sensitiua. Rõ: quia in eodem est reatus ad penã et ipsa pena. Pena aũt damni est in portione superiori vbi esse habet gloria beatitudinis: cui⁹ carentia vel priuatio est ip̄a pena damni: quoniã priuatiua habẽt fieri circa idẽ subiectum: vt dicit Arist. ij. Periher. ¶ Tertia veritas q̄ peccatũ originale est in volũtate et nõ in intellectu: q̄ iusticia et iniusticia habẽt fieri circa idẽ subiectũ: sed iusticia est in voluntate: et om̄e peccatũ est aliqua iniusticia: igitur et cetera. Hanc deductionẽ facit Anß. Et sic p̄z q̄ peccatũ originale est in superiori parte rõnis et in voluntate vbi habet esse meritũ vel demeritũ: pena vel gloria.

Capitulum. vij.

Qui contrahũt peccatũ originale.

Septima cõsideratio: qui sunt illi qui cõtrahũt peccatũ originale. ¶ Pro quo notandũ q̄ sicut declarat egregius doctor Joãnes de Segogio in editione p̄cilij Basilieñ. tria requirũtur ad hoc vt quis pctm̃ originale p̄trahat.

¶ Primo parentũ transgressorum generatio.

¶ Secundo naturalis ab eisdem propagatio.

¶ Tertio diuini decreti coartatio.

Premiũ requisitum.

¶ Primo inquã requirit̃ vt talis p generationẽ descendat a parentibus transgressoribus cõtra legem a deo datam homini. Nam si parens noster Adam nõ fuisset trasgressus p̄ceptũ dei de ligno vetito: nos filij eius nõ contraxissemus originale pctm̃: quod deriuatũ est in nos ex actuali peccato primi parẽtis: vt in diffinitione originalis peccati supra tactũ est. Item si deus denuo formaret vnũ hominẽ non de carne primorum parentũ nostrorum: sed aliunde: talis esset sine originali. Et ßm doctrinã Scoti sup. ij. dist. xxxij. si Adam nõ peccasset: et postea Cain ei⁹ filius natus peccasset: solum posteri vel filij a Cain nati cõtraxissent originale peccatũ deriuatũ in eos ex peccato actuali parẽtis ipsorum scz Cain. Filij p̄o Adam alij nõ contraxissent. ¶ Secũdo requirit̃ q̄ ab eisdem parẽtib⁹ transgressorib⁹ naturaliter p̄paget̃: quia siquis p̄pagaret̃ ab Adam supnaturali modo: nõ cõtraheret originale peccatũ: vt patet de christo: qui licet ab Adam duxerit originem: tamẽ ex modo sue generationis nõ potuit cõtrahere peccatũ originale: eo q̄ nõ naturalitr est generatus: sed virtute sp̃ussancti supnaturaliter de virgine sine viro est natus et cõceptus. Unde Leo papa in sermone de natiuitate domini dicit. Solus inter filios hominũ dñs noster Jesus christus innocens natus est: quia solus sine carnali p̄cupiscentia conceptus factus est homo. Et ideo ßm Sco. in. iij. dist. iij. si christus fuisset purus hõ et nõ deus: quia tamẽ miraculose natus est de virgine: non cõtraxisset originale pctm̃. ¶ Tertio requirit̃ q̄ talis naturaliter p̄pagatus per diuinũ decretũ vel sententiã artetur: quia siquis speciali priuilegio cõmuni lege vel decreto speciali gratia dei p̄ueniente vel p̄seruante eximatur: non cõtrahit originale peccatũ. Et propter hoc ßm nostros docto. licet beata virgo ex modo sue p̄pagationis habuisset vñ p̄traheret originale peccatũ eo q̄ naturaliter ex Joachim et Anna sit p̄pagata: tamẽ q̄ gratia dei in eius aĩa cõcreata eam p̄seruante merito p̄uenientis christi ipsa lege non artabat̃ sed exempta erat: nõ cõtraxit peccatũ originale. Unde ad quesitũ respondet̃ cũ scz querit̃. Qui sunt illi qui cõtrahunt peccatũ originale: Respondet̃ ßm Fran. Mayro. q̄ circa hoc quattuor leges ponunt̃. ¶ Prima lex cõmunis est eorum oĩm generaliter qui in vtero matris cõmuni lege p̄pagati sunt: et tales om̄es cõtrahunt. ¶ Secunda lex est specialis eorum q̃ in vtero matris sanctificant̃: et tales cõtrahunt quidẽ in sua p̄ceptione originale peccatũ: sed postea p diuinã gratiam sanctificantẽ mundant̃. ¶ Tertia est lex singularis quãdo quis natus cõtraheret de se: et ex modo p̄pagationis: p̄seruat̃ tamẽ singulari gratia p̄ueniente: sicut ponitur in matre dñi. ¶ Quarta est lex supnaturalis qñ quis nec contrahit: nec natus est cõtrahere ex modo sue p̄pagationis: sicut est christus de virgine natus. Idcirco dicit Augusti. super Joan. et Leo papa vbi s̃. Ipse solus inter filios hominũ fuit agnus qui solus innocẽs natus est. scz ex modo sue generationis: quia solus supnaturaliter natus de virgine: nec per hanc auctoritatẽ negatur quin beata virgo sit etiam innocens cõcepta per specia-

Secũdo requiritur.

Tertio requiritur.

Quatuor leges circa cõtrahẽtes originale.

lem.grām preseruantē. ¶ Ex premissis omībus elucida-
ri potest: quomō potuerit cōcipi sine pctō originali btā
virgo ꝛ quō fuerit de facto p̄seruata: nō obstāte naturali
ꝑpagatione: qꝺ claret si singlas causas p̄missarū q̄stio-
num ꝛ ꝯsiderationū pensamus. Nam si aduertimus pri-
mo vnde ortū habuerit originale pctm̄ in nobis: qꝛ vicꝫ
ex pctō primoꝝ parentū quo priuati sumꝰ originali iusti
cia: ex hoc plene accipi potest ꝙ ipsa excipi potuit a dā-
natione illius peccati ꝑ grām specialē: sicut ꝛ exēpta fuit
a maledictione prime mulieris. scꝫ In dolore paries fi-
lios ꝛc̄. Item licet ipā caruerit originali iusticia: potuit
tn̄ habere ꝛ de facto habuit in primo instanti creationis
aīe sue grām que equiualet q̄ntum ad acceptationē diui-
nam originali iusticie: vt ꝑ hoc ꝙ quis habet gratim nō
insit ei originale pctm̄: sicut latius dictū est pte. j. huius
libri ar. ij. c. iij. ¶ Itē si aduertimꝰ secūdā ꝯsiderationē
scꝫ quid sit originale pctm̄ in nobis. Similiter ꝛ tertiam
scꝫ q̄liter inficit aīa per pctm̄ originale: clarescit qꝛ spe-
ciali dei dono ꝛ priuilegio benedicta virgo preseruari po
tuit ꝛ de facto dispensari cum ea maternus honor exige-
bat. ¶ Item si aduertimus quartā considerationē. scꝫ a
quo infligit originale pctm̄: qꝛ nō nisi a lege diuina: cum
deus non sit astrictus suis legibus: clarū est quia potuit
eam eximere speciali priuilegio a cōmuni lege: qꝺ ꝛ fecit.
¶ Item si pensamus quintā scꝫ quādo ꝯtrahit origina-
le pctm̄. scꝫ qꝛ instanti aīationis. Eodē mō et sextam. scꝫ
vbi habet esse originale pctm̄: qꝛ nō in carne: sed in supe-
riori portiōe aīe rōnalis clarere pōt: qꝛ ex quo caro bea-
te virginis in cōceptiōe anteq̄ aīata fuit originale pec-
catū nō habuit nisi radicaliter ꝛ ꝺm causam ꝓ quanto ex
Adam naturali modo ꝯcepta fuit: ꝛ nō ꝺm actū vel effe-
ctum: cum tūc nondū aīa creata fuerit in qua originale
esse habet. ¶ In instanti aūt animatiōis quomōcūq; ac — *In istāti animatōis peccatum originale.*
cipias originale pctm̄: siue ꝓ infectione cōtracta in aīa
ex vnione ad carnē seminatā ꝑ actū carnalis ꝯcupiscētie
siue ꝓ carentia originalis iusticie debentis inesse ꝓ tunc
ipsi aīe ꝺm Ans. nullo mō ipsius anima originale pctm̄
ꝯtraxit: qꝛ si primo mō accipiat pctm̄ originale: deꝰ po-
tuit a tali infectiōe carnē mūdare ante animationē. Iu-
xta illud Iob. xiiij. Quis pōt facere mundū de immūdo
ꝯceptū semīe nō. ꝛc̄. Et dato ꝙ nō mūdauerit: aīa tanq̄
lux spūalis nō ꝯtrahit sordes a corꝑe sicut a sordido ve-
stimento: vt patuit sura. Similiter si accipiat originale
pctm̄ secūdo modo potuit deus in instanti creatiōis aīe
concreare grām cum illa aīa: qꝺ et fecit: vt esset grā ple-
na ꝛ tota pulchra ac amica dei que ab eterno erat dilecta
et electa: ꝛ sic aīam in gratia existentē infundendo corpi.
Et hoc mō non fuit beata virgo debitrix originalis iusti
cie in ꝯceptione vel animatione. Habuit eīm donū equi-
ualens. scꝫ grām. Hec ꝺm Sco. sup. iij. dist. iij. ¶ Deniq;
si aduertimꝰ ꝯsiderationē septimā. scꝫ qui ꝯtrahūt origi-
nale: ibidē dictū est: qꝛ ipsa singl̄ari lege priuilegiata fuit
Qꝺ et potest tali rōne ꝑsuaderi: qꝛ beata virgo tenuit
mediū tanq̄ mediatrix inter christū sub quo erat: ꝛ inter
nos cōmunes homines super quos erat. Ordo igitur et
decor vniuersi requirebat vt sicut fuit in mundo vna per-
sona que oīno īmunis fuit ab originali peccato tam car-
ne q̄ anima. scꝫ christus: ꝛ etiā erat ꝑsona que vtroq; mō
habet originale pctm̄. scꝫ omes cōmuniter homines: sic
esset persona media. scilicet Maria que quodāmodo ha-
beret originale peccatū. scꝫ in carne vel in causa propter
naturalem modū propagationis: et quodāmodo non
haberet originale peccatū. scilicet in anima vel in effectu
O itaq; felicissima virgo mūdissima: in qua nulla est ma-
cula: memento qꝛ te deus elegit ab eterno vt sis mater
purissima ꝛ humani generis mediatrix ꝛ aduocata. Eia ꝰ
O pijssima dn̄a vnica spes nostra: tuo filio nos recōmen
da et illos tuos misericordes oculos ad nos cōuerte: et
Iesum benedictū vteri tui fructū in celo nobis fruendū
sine fine concede. O clemens: o benignissima: o dulcissi-
ma Maria: da nobis per tua merita vt qui te puram ab
omi pctō credimus: per te purificari a pctīs tecū vna cū
dulci Iesu tuo nato conregnare valeamus.

Dubia circa materiā originalis pcti

¶ Articulus. ij. de soluēdis difficultatibus circa hāc ma-
teriam occurrentibus.

Secundū mysteriū dicit sol-
uende difficultatis. Circa p̄missa naq; septem
precipue occurrūt difficulates quibus aduer-
sarij solent opponere et nitunt ꝓbare ꝙ scꝫ beata virgo
fuerit ꝯcepta in peccato originali. Et istud nobis supest
vt videlicet ipsas difficultates soluamus: quibus solutis
facillime patebit responsio ad oīa que in cōtrariū pos-
sent argumenta adduci.

¶ Prima difficultas de virginis sanctificatione.
¶ Secunda de virginis liberatione.
¶ Tertia de eius redemptione.
¶ Quarta de penarum inflictione.
¶ Quinta de singulari christi priuilegio et honore.
¶ Sexta de ianue celestis clausione.
¶ Septima de multoꝝ sanctoꝝ cōtraria assertione.

Prima difficultas de virginis bndicte sctificatione.

¶ Prima naq; difficultas occurrit de virginis benedicte
sanctificatione. Nam ipsa vere sanctificata dicit in vtero
materno: iuxta illud Ps̄. Sanctificauit dominꝰ taberna
culum suum. id est. Mariā. Sed si beata virgo nullo pec-
cato fuit infecta: nō videt quomō ipsa dici valeat sanctifi
cata vel purgata. Sed hec difficultas soluit: qꝛ sepius in
scriptura dicitur aliquid esse sanctificatū vel purgatū: nō
ab aliqua preuia macula que in extitisset tali rei: cum nul
lam infectionē habuerit: sicut exempli grā: angeli boni di
cunt sanctificati. Esa. xiiij. Mandaui sanctificatis meis.
Glo. scꝫ sanctis angelis meis: ꝛ tamen sine vllo peccato.
Item christus dicitur sanctificatus Ioā. x. Quem pater
sanctificauit ꝛ misit in mundū vos dicitꝫ: qꝛ blasphemas:
quia dixi: filius dei sum: ꝛ tamē christus a nullo pctō fuit
mundatus qui nunq̄ potuit infici peccato. Item angeli
dicunt purgari: quia ꝺm Diony. de angelica hierarchia
tres sunt actus hierarchici: purgare: illuminare ꝛ perfice-
re. Deniq; sancti in glorificatione dicūtur purgari Ma-
lach. iij. Purgabit filios Leui quasi aurū: et colabit eos
quasi aurum et argentū: ꝛ tamē constat in angelis bonis
et etiam in angelis glorificatis nullum esse pctm̄. Prete-
rea ipsa benedicta virgo in verbi incarnatione dicit per
fidem mundata: testimonio beati Ans. de concep. virgi.
et tamē tūc nullum habuit inquinamentū. Unde Bern.
sup Cant. sermo. xxij. dicit. Usitatū est in scripturis san-
ctificationē pro mundicia poni vel cōtinentia. Non ob-
stante ergo hoc Maria dicit vere sanctificata ꝛ purgata
nō quidem a labe que infuit per aliqꝺ instans: sed que in-
fuisset nisi preseruata fuisset. Hec ꝺm Francis. Maron.

Scda difficultas d beate virginis liberatione.

¶ Secūda difficultas de beate virginis liberatione. Nā
non liberat quis a pctō qꝺ nō habet: sed btā virgo dicit
liberata per christū vna cum omibus cōmuniter hoibus.
Unde Leo papa in sermo. ꝺ nati. dicit. Saluator noster
sicut pro omibus liberādis venit: ita nullū liberū a reatu
repperit. Itē Augusti. Nemo liberat a massa peccati nisi
in fide redemptoris. ¶ Hec difficultas soluit sicut prima
qꝛ btā virgo dicit liberata non a reatu qui infuerit: sed q̄
infuisset si p̄seruata nō fuisset. Et qꝺ liberari dici valeat q̄
preseruat ostendit ex scriptura. Nā Ps̄. hoc modo orat
liberarari dicens. Eripe me de luto vt non infigar: libe-
ra me de ore leonis. Et idem. Eruisti animā meā ex infer
no inferiori. id est. p̄seruasti. Constat eīm ipsum Dauid nō
fuisse in inferno inferiori. scꝫ dānatoꝝ. Item Thob. xij.
Elemosyna a morte. scꝫ eterna liberat. id est. preseruat.
Item Prouerb. xxiij. Noli subtrahere a puero disciplinā
si percusseris eum virga non moriet: tu virga percuties
eum: ꝛ animā eius de inferno liberabis. id est. p̄seruabis.
Sed di. sequit ergo ꝙ superuacue fuerunt sanctificatio-
ones in ṽgine posite a doctoribus: quoniā quid morbi-
di vel īmudi emundaret nō erat. Respondet ꝙ dicte san-
ctificationes non fuerūt vacue. Quāuis eīm non erāt ad
fomitis ligationē: vt quibusdam placet: neq; ab eius at-
tenuationē: vt alijs libet: neq; ad totalē euacuationē ꝛ
vt pleriq; fuerunt: tamē erant ad virtutis instructionē ꝛ
venustatē omis boni: ad verbi dei conceptionē: atq; ad
meritorū virginis et premiorū augmentationē: vt neq;
primā similē neq; patrē sequentē haberet.

Tertia difficultas de redemptione.

¶ Tertia diffi-
cultas de redemptione: quia constat ꝙ beata virgo indi-
guit redemptore: ꝛ sicut ceteri sancti per christi passionē

est redempta. Unde christus est redēptor omniū. Ideo
Remigius sup Hebre. ix. Christus per propriū sanguinē
introiuit semel in sancta eterna redemptione inuenta di-
cit sic. Christi sanguine oēs homines redempti sunt a
seruitute: quapropter per peccatū primi parentis capti
tenebant̄. Si ergo Maria non fuit peccato capta: quo-
modo potest dici redempta? quia Aug. in ep̄l'a ad Opta
tū de origine anime dicit sic. Redemptus dici nō potest:
nisi qui vere per peccatū fuit ante captiuus: sicut scriptū
est. Si filius vos liberauerit vere liberi estis. Ad q̄ re-
spōdet̄ ꝙ nō obstāte tali p̄seruatiōe mater dn̄i ē vere re-
dēpta: et p̄ alijs redēpta: nō quidē a pctō q̄ cōtraxit de
facto: sed q̄ ꝯtraxisset ex mō sue ꝓpagatiōis naturalis:
si per dei grām p̄ueniētē preseruata non fuisset merito
mortis christi filij sui p̄uise. Et hoc declarat̄ ꝓm Francis.
Mayro. tali exemplo. Si aliquis dn̄s redimeret a serui-
tute aliquos duos: vnū illoꝝ postq̄ȝ est natus: aliū dum
adhuc est in vtero matris vel anteq̄ȝ cōceptus est dando
priuilegiū libertatis ꝯcepturo. In hoc casu vterq; est re-
demptus ⁊ nullus eoꝝ seruus est: sed vnus est redemptꝰ
a nota seruitutis quā cōtraxit: alius a nota quā ꝯtraxis-
set: nisi redemptus fuisset: ⁊ nulli dubiū quin efficacius et
nobilius sit redemptus qui fuit p̄uentus ne seruꝰ esset q̄ȝ
ille qui post seruitutē fuit liberatꝰ ab ea: sicut maior grā
fit ei cui conseruat̄ innocentia q̄ȝ cui remittit̄ culpa: vt de-
clarat Augusti. sup Lu. et Gen̄. Mater x̄o dn̄i redempta
fuit a seruitute quā ex se contraxisset: sed oēs alij ab ea
quam contraxerunt: ergo ipsa pre alijs redempta est.

Duplex re-
demptio.

¶ Ad verba Augusti. vbi s̄. Respondet̄ ꝙ duplex est re-
demptio. sc; p̄seruans ⁊ eleuans: vt patuit in exemplo p̄-
scripto. De secūda: nō de prima verificant̄ verba Augus.
ꝙ nō est redemptio eleuans: nisi a culpa. Secus autē de
redemptione p̄seruante: vt patet. Nam Esa. xxix. dicit̄.
Propter hoc hec dicit dn̄s ad domū Jacob qui redemit
Abraam. ⁊ Neemie. ix. habet̄ ꝙ dn̄s redemit Abraā: quia
sc; eduxit eum de vr chaldeoꝝ: ip̄m p̄seruando a cōbusti-
one ignis: vt ferūt historie. Item apostolus ad Gal. iij.
di. Christus redemit nos de maledicto legis: factus pro
nobis maledictū: quia scriptū est. Maledictus oīs qui
pendet in ligno. Et tamē istam maledictionē nos in tpe
gratie nunq̄ȝ habuimꝰ: quoniā per mortē christi lex tota
liter fuit euacuata. ¶ Quarta difficultas de penaꝝ inffli-
ctione. Nam si p̄seruata est a peccato originali: quare er-
go penas peccati originalis passa est btā virgo. sc; mor-
tem. Si em̄ caruit oīni peccato: caruit etiā merito mort̄
et aliarū penalitatū peccati originalis: ergo iniusticia fa-
cta est ei cum mortua est ⁊ passa penalitates multiplices
peccati originalis. Et sic deus iniustus retributor esset: ⁊
maxime qm̄ ꝓm Augusti. ij. senten. di. iiij. deus nō prius
vltor est q̄ȝ sit qnis peccator. Nec possumꝰ dicere ipsam
passam vel mortuā pro redemptione generis humani vl'
salute: quia hoc esset ad contumeliā christi: sequeret̄ em̄
ꝙ christus non esset sufficiens redemptor. Cum igit̄ bea-
ta virgo habuerit penas peccati originalis ⁊ nō p̄ assum-
ptionem: sed per cōtractionē: sequit̄ ꝙ fuerit infecta pec-
cato originali. ¶ Hec difficultas soluit̄: quia ꝓm Bona-
uen̄. super. iij. dist. iij. Fran. Mayro. gratia sanctificatio-
nis non obuiat pene: sed tm̄ culpe. Et hoc ostendit̄ exem-
plis. Nam Joānes baptista fuit sanctificatus ⁊ a peccato
originali purgatus: ⁊ tamē a pena peccati originalis nō
fuit liberatus totaliter. Similiter anima pueri in baptis-
mo abluit̄ a sorde peccati: ⁊ non liberat̄ a pena. Itē chri-
stus sine vllo reatu peccati fuit: et tamen sustinuit penas
peccati originalis. Esa. liij. Uere languores nostros ipse
tulit: ⁊ dolores nostros ipse portauit. Itaq; dicit̄ ꝙ ma-
ter domini p̄ grām preuenientē licet fuerit a culpa preser
uata: non tamē a pena totaliter liberata vel preseruata.
Uel vt alij dicunt sed diuina gratia p̄uenit anime infecti-
onem in btā virgine: non tamē preuenit carnis feditatē:
quoniā per cōcubitū concepta est: et ideo rōne illius fedi
tatis iuste remauserūt in virgine penalitates. Sed rema
net dubiū: supposita potestate de congruitate ipsa. Qua-
re sc; tales pene fuerūt inflicte virgini: cum non essent ne
cessarie humano generi sicut pene christi? Respōdet̄ ꝓm
Francis. Mayro. quia erant materia exercende virtutis:

Quarta diffi
cultas de pe
naꝝ inflicti-
one.

Solutio.

vt sc; per patientiā talium merita cumularet. Unde sicut
Job fuerunt pene magne inflicte ad exercendā eius pa-
tientiā: ita virgini ad perficiendā grām. Uirtus em̄ in in-
firmitate perficit̄: vt ait ap̄l's. ij. Coꝝ. xij. ¶ Quinta dif-
ficultas de christi priuilegio singulari ⁊ honore. Nā hoc
est singulare christi priuilegiū: quia solus ipse innocens
conceptus est: vt dicit Augusti. ⁊ Leo papa. Unde si ip̄a
est cōcepta sine peccato originali: sequit̄ ꝙ equat̄ christo
quod est cōtumelia christo: cum eius honor et priuilegiū
singulare alteri attribuit̄. ¶ Hec difficultas soluit̄ ꝙ non
obstante tali preseruatione mater dn̄i nō equiparat̄ chri-
sto: sed est inferior ipso in hoc priuilegio multipliciter.

Quinta dif-
ficultas de
chr̄i priuile-
gio singl'ari.

¶ Primo quidē q̄ christus nō indiguit p̄seruatione: q̄
non fuit cōceptus per naturalē ꝓpagationē: vn̄ nec fuit
ex modo sue ꝓpagationis aptus: nec potuit contrahere
peccatū. Lex em̄ originalis peccati nō fuit lata nisi ꝯtra
ꝓpagandos naturaliter ex Adam. Sed btā virgo indi-
guit p̄seruatione: ⁊ ex modo sue generationis apta fuisset
contrahere peccatū: ⁊ vtiq; cōtraxisset: nisi p̄seruata fuis-
set per grām: vt supra patuit. ¶ Secūdo q̄ christus nō
indiguit redemptiōe: cū ex modo sue singularis genera-
tionis non fuit aptus ꝯtrahere illum reatū seruitutis vir
go aūt indiguit grā preueniēte ne laberet̄. ¶ Tertio q̄
anima christi in conceptione seu creatione fuit vltimate
sanctificata: non aūt anima virginis: cum vlteriorē san-
ctificationē susceperit in verbi incarnatione Luce. j. Spi
ritussanctus superueniet in te. ⁊c̄. ¶ Quarto q̄ aīa chri-
sti mox vt fuit creata: fuit vnita verbo ac comp̄hendens
et beata: ex. iij. senten. Anima aūt virginis nō fuit btā et
verbo vnita vel comp̄hendens: q̄uis fuerit sancta. Hec
Francis. Mayro. Et sic patet ꝓpositū. ¶ Sexta difficul-
tas de ianue celestis clausione. Nam ianua celestis nulli
est clausa: nisi merito originalis peccati. Si ergo btā vir-
go non habuit peccatū originale: quero vtrū si ante chrm̄
mortua fuisset: statim ad celū euolasset: an non? Non po-
tes dicere ꝙ euolasset: q̄ sic non per christū fuisset ianua
aperta: ergo sequit̄ ꝙ nō euolasset ante christū: ⁊ p̄ conse
quēs habuit vt videt̄ originale peccatū. Hec difficultas
soluitur ꝓm Sco. super. iij. distin. iiij. ꝙ ianua celestis fuit
beate virgini clausa sicut et ceteris: nec est aperta nisi per
meritum passionis christi: quoniā vt dicit ap̄l'us Coll'. j.
Placuit ei per ipsum. sc; christū reconciliare oīa siue q̄
in celis sunt: siue que in terris. Sed ista clausio ianue bea-
te virginis non propterea fuit ꝙ inesset ei peccatū origi-
nale: quoniā passio christi sic preuisa et acceptata coram
deo erat in ordine ad beatā virginē: vt propter meritum
huiꝰ passiōis sc; chr̄i nunq̄ȝ inesset peccatū ipsi v̄gini ma-
tri christi: et ita nec inesset aliquid propter q̄ sibi ianua
clauderet̄. ¶ Sed ista clausio ianue fuit: q̄ ex origine cō-
petebat virgini vnde sibi ianua clauderetur sicut et alijs.
Nec sequit̄ ꝙ si mortua fuisset ante christū statim in celū
euolasset: imo vt videtur in limbū patrū descendisset: nō
propterea quia peccatū inesset: sed quia ex origine infu-
isset sicut ⁊ ceteris: nisi preseruata fuisset. Qz si dicas. Si
non habuit peccatū originale vtiq; statim euolare debu-
isset. Dico ꝙ falsum est: quia sancti patres purgati fuerūt
ab originali: ⁊ tamē non ascēderunt in celum ante christū
passum eo ꝙ clausa fuit ianua vsq; ad solutionem precij.
Ita em̄ decreuerat deus ꝙ licet acceptaret passionē chri-
sti preuisam ad remittendū culpam originalē oīni credē-
ti passionē illam: non tamē remittebat penam. sc; caren-
tiam visionis diuine propter illam passionē vt solū pre-
uisam: sed per ipsam vt p̄sentialiter exhibitā. Et ideo si-
cut sanctis patribꝰ nō patuit ianua quousq; fuit exhibita
passio christi: ita probabile videtur ꝙ nec beate virgini.
Hec Sco. ¶ Septima difficulas de multoruȝ contraria
assertione. Si itaq; benedicta virgo pia fide credēda est
cōcepta sine peccato originali: quare vel vnde est ꝙ mul
ti doctores contrariū asserunt et tenent ipsam fuisse con
ceptam in peccato originali. ¶ Ad q̄ respondet̄ p̄ tria
puncta. ¶ Primo quidē dico ꝙ hoc est ideo: quia oēs
illi doctores voluerūt incedere per viam legis cōmunis
oēs naturaliter ex Adam propagatos obligat ꝓm ra-
tionē seminalem: sicut sancta tradit scriptura. Unde Ro-
ma. iij. Oēs in Adam peccauerunt et egent gloria dei.

Aīa christi

Sexta diffi-
cultas d' aīe
celestis clau
sione.

Questio

Septīa diffi
cultas d' mi'-
toꝝ ꝯtraria
assertione.

Responsio
Primo

Et quia sanctorum auctoritas solum christū excipere videt̃ de hac generalitate: nō tamē negant doctores quin de⁹ potuerit beatā virginem ab illa lege cōmuni eximere: sed qm̄ credit̃ q̄ beata virgo sit naturaliter ſm rōnem semi-nalem pcreata: nec est autoritas scripture de eius ex hac lege exceptione manifesta: idcirco pbabiliter putauerūt eam peccato fuisse originali obnoxiam: nō audentes legi cōmuni ɔtradicere: nec audentes eam exemptā dicere: ppterea igit̃ diuersificati sunt doctores in hac re: quia quidam putant eam fore lege cōmuni claudendā: quidā eximendā. ¶ Secūdo dico cum Francis. Mayro. q̄ oēs auctoritates sanctorum et dicta doctorum tenentiū eam esse peccato originali obnoxiā: loquunt̃ ⁊ sonant ac intelligi debent ad hunc sensum: q̄ vicʒ beate virgini hoc ex se de cōmuni lege cōueniebat: quia naturali sue propagationi compedit q̄ originale peccatū cōtrahere debuisset: vt s̄. ostensum est: tamē oppositū habuit a deo speciali gratia preueniente. Nec in hoc fit sanctis iniuria si eorum dicta exponant̃ sicut sacra scripta exponit̃ et intelligit̃: q̄r sancti in suis eloquijs sacra scriptura tanq̄ regula et lumine vtebant̃: vt testatur Diony. de diui. no. ca. ij. Et per hoc solui possunt oēs cōtrarie auctoritates: quia oēs loquunt̃ de peccato originali solum ſm causam quā quidē habuit btā virgo ex ppagatione naturali ⁊ non ſm effectum. ¶ Tertio dico q̄ vnusquisq̄ magis tenet̃ matrem dei venerari q̄ aliquorum doctorum opinionem in hoc passu extollere: maxime cum iam ecclesia in Concilio Basilieñ. statuerit id pie credendū de btā virgine q̄ sit cōcepta sine originali pctō: ac Sixtus papa diuino officio de hoc edito: ⁊ indulgentijs corroborauit. Unde in hoc sum cū Augusti. li. de natura et grā dicente. Cum de peccatis agitur: nullā de matre domini ppter reuerentiā domini volo fieri questionē, id est. dubitabilē ppositionē: sed poti⁹ indubitanter ipsam in cōceptione sui teneo pia fide fuisse sanctā. Sed calūniantes hanc auctoritatē Augustini exponunt quidā et dicunt q̄ Augustin⁹ ibi loquit̃ de peccatis actualibus et non de originali. Ista tamen expositio ſm Francis. Mayro. est Primo impia: quia virginis priuilegia non sunt artanda: sed amplianda. Secūdo est falsa: quia intētio Augustini est ibi (vt inducit̃ in. iij. sniarum) istud attribuere virgini p priuilegio singulari sup oēs sanctos. Si igitur hoc acciperet̃ tm̄ de peccato actuali: non esset hoc tanq̄ singulare sup oēs priuilegiū attribuendum virgini: qua etiā innocentes caruerūt oīm peccato actuali. O igitur virgo benedicta: vita: spes: et consolatio nostra: quid de te dicere valeamus: quāta deuotione te laudem⁹: qua temeritate te quis asserere audeat originali peccato fuisse infectam: cum vt canit ecclesia. Felix es sacra virgo Maria: et omni laude dignissima: et per consequens etiam ista laude digna q̄ dicaris a peccato preseruata: quia ex te ortus est sol iusticie christus deus noster.

Secūdo Auctoritates sctōrum de cōceptione.

Tertio

Auctoritas Augustini.

¶ Articulus. iij. q̄ pium est credere beatā Mariam sine originali peccato fuisse conceptam.

Tertia cōtemplatio principalis dicit̃ pie credulitatis. Nam ad premissa adijciendū est ⁊ declarandū q̄ pium sit credere q̄ ipsa beata virgo fuerit concepta sine peccato originali. Quod quidem aliqui aduersarij pluribus modis vsq̄ ad ista nostra tempora impugnauerunt. Sed Anno domini. M. cccc. lxxxij. bulla speciali cuius tenorem vidi: ipse Sixtus papa quartus apostolica auctoritate reprobat et damnat assertiones et opiniones dicentiū q̄ ecclesia non conceptionem sed sanctificationē virginis celebrat: atq̄ tenentes Mariam fore preseruatam ab originali ppterea essent heresi polluti. Omnes etiam libros eorum super his confectos damnat: et ne pro veris legātur vel teneantur: aut habeant̃ inhibet: si q̄ contra premissa facientes eo ipso sententiā excommunicationis et penam maledictionis eterni incurrāt a qua solus papa proprio ore et non alius absoluere possit. Unde vt fideles magis inducantur ad huius preseruationis piam credulitatem septem rationes hic ponemus: quibus id declarat̃.

Septē rōes credēdi Mariam sine originali peccato fuisse conceptā.

¶ Prima est ratio honorificationis.
¶ Secunda est ratio vere dilectionis.
¶ Tertia ratio suffragationis.
¶ Quarta ratio cauende offensionis.
¶ Quinta ratio vitande vltionis.
¶ Sexta ratio vite securioris.
¶ Septima ratio fructificationis.

¶ Prima est ratio honorificationis. Nam si pia mente consideramus q̄ tot ⁊ tanta beneficia per virginē suscepimus: tantaq̄ dignitate bn̄dicta virgo est sublimata p filium q̄ vtiq̄ verū est qd̄ ait Hierony. ad Paulā et Eustochiū dicēs. Quicquid humanis potest dici verbis minus est a laude virginis. Debem⁹ igit̃ hoc priuilegio honoris eam extollere et laudare q̄ dicamus eam exemptā ab oīm culpa: al's nō deficit lingua humana in ei⁹ laude: nec debitū honorē matri dei impendit cum eam peccatricem fuisse dicit ⁊ filiam diaboli per pctm̄ originale cōtractum. ¶ Insup quero te: qd̄ horum est honorabilius ⁊ gloriosius christo: vtrū dicere q̄ habuerit matrē ab oīm peccato immunē an dicere pctō maculatā: Cōstat q̄r primū Eccli. iij. Gloria hominis ex honore parentis: ergo ⁊c. Unde sicut decuit deū: populū iudaicū in mari: ⁊ p. xl. annos eorum vestimēta ⁊ calciamēta illesa ɔseruasse ppter honorem ⁊ dignitatē populi illius: eo q̄ christus erat nasciturus ex eo. Ita a fortiori decuit matrē ppriā miraculose preseruasse ab oīs peccati macula ppter honorē maternitatis. ¶ Secūda rō vere dilectiōis: qm̄ vt ait Ans. ad coanglicanos epos: nō videt̃ verus amator virginis qui recusat colere festum cōceptionis: cuius recusationis causa non est alia: nisi q̄r credit̃ ab illis q̄ sit in pctō originali concepta. Ut igit̃ eam vere amemus credamus fore ɔseruatā. ¶ Tertia ratio suffragationis: vt vicʒ per hūc honorē sibi congrue exhibitū eius suffragia impetrare ⁊ obtinere valeamus. Propterea ecclesia canit. Cum iocūditate cōceptionē btē Marie celebremus: vt ipsa pro nobis intercedat ad dn̄m Jesum christū. Scriptū nāq̄ est Joan. xij. Qui me honorificauerit: honorificabo eū. Item fortunatus in homel. dicit. Gratius est obsequiū deo qd̄ Marie impendit̃ q̄ q̄ sanctorum cuilibet dirigit̃: ergo debemus eam honorare. ¶ Quarta ratio cauende offensionis. Nam valde timendū est ne eam offendam⁹ vtpote q̄ est mater grē ⁊ mater misc̄die: qd̄ certe facit q̄ temerarie eam peccatricē asserit vel credit: qm̄ vt Cirillus pīarcha Alexādrinus libro quē fecit ɔtra Nestoriū dicit. Post filium inquit temerariū est ponere in Maria virgine maculam aliquam aut pctm̄. Propterea magr̄ Henricus in quodā sermone q̄ incipit. Cōsurget virga: ait. Sacratissimam virginē quā deus ab eterno pordinauit vt esset mater dei: sub potestate diaboli fuisse ⁊ peccati sorde infectā sentire nō audeo: dicere ɔtimesco. Et Paulo infra. Quis virginē sub ira dei vnq̄ fuisse audeat dicere per quā sibi deus genus humanū tanq̄ p mediatricē recōciliare voluit: dicat qui velit: ego dicere nō audeo: nec sentire: cum in multis scripturis videt̃ eam exemptā a lege cōmuni fuisse. Hec ille. ¶ Quinta ratio vitande vltionis: ne vltionē incurramus ppter offensionē ɔsumptuose assertionis pie sentire debemus de vgine q̄ sit immunis: qm̄ scriptū est Eccli. iij. Maledictio matris eradicat fundamenta. Maledicit matrē virginē qui eam peccatricē temerarie astruit: ⁊ hec maledictio eradicat fundamenta gratie dei. Cauendū est etiā ne si non celebremus festū cōceptionis virginis: illam vltionē subeamus que scripta est Zacha. vlti. di. Percutiet dn̄s oēs gentes que nō ascenderint ad celebrandū festiuitatē tabernaculorum: q̄r tabernaculū dei in quo habitauit est beata virgo. ¶ Sexta ratio vite securioris: q̄r in oībus dubijs via securior eligenda est et tutior: extra de cleri. excō. c. Illud post mediū. Et inter varias opiniones pbabiles: sanior opinio sequenda est: extra de cele. mis. c. Cum Marthe. §. Quesiuisti. Sed hec via est sanior ⁊ tutior: quia p eam plus honorat̃ christus ⁊ sancta mater eius q̄ per contrariā opinionem. Et quia fundat̃ in imitando ordinationē ecclesie rhomane de hoc festo conceptionis atq̄ eius officij obseruatione: quo habetur expresse q̄ sit concepta Maria sine originali peccato. Ecclesia quippe rhomana mater est omniū ec-

Prima rō honorificationis

Secūda rō.

Tertia rō.

Quarta rō.

Quinta rō.

Sexta ratio

clesiarũ: et nõ potest errare: sed in omnibus tanq̃ magistra est sequenda. distin. xi. Quis. dist. xij. c. i. et se. et dist. xxij. Omnes. Unde ex quo nõ est certũ per scripturã expressam vtrũ virgo cõtraxerit originale peccatũ: an nõ. Idcirco magis pietati consonũ est credere q̃ non cõtraxit: dando sibi hãc prerogatiuã ꝓpter honorẽ domini: quia hoc auctoritati ecclesie non repugnat: q̃m. ff. de regulis iuris. dicit q̃ in obscuratione ingenuitatis fauendũ est liberta ti. Et hoc est q̃d doctor subtilis super. iij. di. iij. dicit. Q̃d horum verissimũ sit deus nouit: sed si auctoritati ecclesie nõ repugnat probabile magis videtur vt q̃d excellenti⁹ est attribuatur Marie. Hec ille. Sed hoc non repugnat ecclesie: imo concordat: vt patet ex Concilio Basilieñ. et diuino officio. ¶ Septima ratio fructificationis: quia ex hac pia fide fructus acquirit vite eterne et supne glorie Unde Eccli. xxiiij. Qui me elucidant vitam eternã habebunt. Glo. elucidant. id est. ab omibus inquinamẽtis lucidam reddunt. Item. i. Reg. i. Quicunq̃ glorificauerit me glorificabo eum: qui aũt cõtemnũt me erunt ignobiles. Deniq̃ fructus acquirit indulgentiarũ. Nam vt dictum est ante: ipsum conciliũ Basilieñ: cõcessit indulgeñ. pro huius festi celebritate et sermoni: videlicet centũ dies indulgentiarũ omibus interessentibus misse et vesperis primis aut secundis et matutinis. Pro sermone aũt hui⁹ festiuitatis centũ quinquaginta dies. Insup Sixtus papa quartus oino easdem indulgentias concessit sicut cõcesse sunt in festo corporis christi. O igit homo crede beatam virginẽ fuisse conceptã sine originali peccato: pensando illius diuini habitaculi mũdiciã: in quo deus et dulcis redemptor noster Jesus gratissime nouem mensibus requieuit. Utinã saperes et intelligeres eamq̃ digna laude beatificare valeres: quã beatã dicent omes generationes. O vere mũdissima et ĩmaculata virgo Maria. O vere gloriosa domina excelsa sup sidera et purissima ab omi macula plus q̃ omis creatura angelica puritate ipsa qua sub deo non est maior intellecta: quibus te laudibus efferam: quid in tue sanctitatꝫ et puritatis gloriã dicam: cum tu sis gloria hierusalẽ: tu honorificentia populi nostri: tu es mater mũdissima ab omi peccato pseruata: mater inquã dei et domini Jesu ꝑdilecta: tu anime nostre refugium: tu spes et nostrũ auxiliũ: tu singulare cordis nostri solatiũ: te depcamur: ad te clamam⁹ vt per illam summã tue puritatis grãm nobis a dulci Jesu tuo impetres veniam: grãm et gloriam Amen.

Septia rõ.

Fruct⁹ indulgentiarum.

Alius modus procedendi in scripturis.

¶ Item si volueris in hac re alium ꝓcessum facere: potes notare duodecim stellas fulgentes in corona btẽ virginis ad probandũ eius immunitatẽ a peccato originali radiantes. ¶ Prima stella dicit diuina auctoritas. Hãc prosequere sicut habes parte. i. huius libri arti. iij. primo testimonio: ¶ Secũda stella ꝓphetica veritas. Hanc ꝓsequere sicut habes ibidẽ secundo testimonio. ¶ Tertia stella angelica attestabilitas: ibidem tertio testimonio. ¶ Quarta stella ecclĩastica irrefragabilitas: ibidẽ quarto testimonio. ¶ Quinta stella materna honorabilitas. Hanc prosequere vt habes eadẽ parte. i. arti. ij. ca. ij. §. ij. ¶ Sexta stella p̃eminentissima puritas: ibidem. §. iij. et etiam. §. i. vbi allegat Ans. ¶ Septima stella pfectissima virginitas. Hanc ꝓsequere ibidem parte. iij. xi. testimonio. §. iiij. ¶ Octaua stella beneficij sublimitas: sicut habes ibidem arti. ij. ca. ij. circa principiũ primi. §. ¶ Nona stella legum equitas: ibidem ar. iij. testimonijs. v. vi. vij. viij. ix. ¶ Decima doctorꝝ famositas: ibidẽ testimonio. x ¶ Undecima rationũ ꝓbabilitas: ibidem testimonio. xi. ¶ Duodecima stella miraculorꝝ lympiditas: ibidẽ testimonio. xij. ¶ Hec suprascripta de cõceptione Marie breuiter volui huic libro inserere: ea magis que apta sunt p̃dicationi ꝓsequendo. Alia ꝟo multa disputabilia in hac materia alibi latissime tractandum reliqui.

¶ In nomine domini Jesu ad beatissime virginis Marie honorẽ sequit de Natiuitate eius.

De natiuitate Marie.

Quintus liber est de mysterio sanctissime natiuitatis benedicte virginis Marie: et habet tres partes. In prima agitur in generali de eius ortu dignissimo. In secũda de eius natiuitate magis in speciali. In tertia de nascẽtis virginis qualitate vel conditione admirabili.

¶ Pars prima de ortu Marie dignissimo et eius diuinali preordinatione eterna ac sanctificatione: et muliplici reuelatione.

Lux orta est iusto rectis corde leticia. Uerba sunt sancti prophete David Ps. xcvi. Qui longe anteq̃ nascerent benedicta virgo eius ortum preuidit spiritusancto inspirante: et eam luci cõparando ait. Lux. id est. Maria orta est iusto id est. christo ex eo nascituro qui est iustus per essentiam. Ipse em̃ est: vt dicit Malach. iiij. sol iusticie. Et ꝓpterea quoniã ex hoc toti mundo est salus orta: ideo subdit: rectis corde. scꝫ hominibus leticia. Quibus in verbis perpulchre ostendit q̃ summã dignitatẽ habuerit btã virgo in suo ortu: in eo q̃ luci comparat: que est rerum dignissima. Lux quippe inter omes creaturas excellentiã habet precipue triplicẽ. ¶ Primo: q̃r diuinalis conformitatis: q̃m deus lux est: et tenebre in eo non sunt vlle. i. Joan. i. ¶ Secũdo: quia lux est incõtaminabilis puritatis: eo q̃ non põt inquinari sordibus. ¶ Tertio: quia lux est delectabilis qualitatis: q̃m dulce lumen et delectabile oculis videre solẽ Eccli. xi. Sic benedicta virgo sup omes creaturas puras hac triplici fulget excellẽtia dignitatis: q̃m deo ipsa est proxima et cõformatissima p grãm et gloriã. Sapieñ. vij. Candor lucis eterne: imago bonitatis illi⁹. Itẽ ipa est purissima et incõtaminabilis: quoniã fm Ans. ea puritate inter qua maior sub deo nequit intelligi. Deniq̃ ipsa est anime humane et deuoto cordi suauis et delectabilis: quoniã vt canit ecclesia: ipsa est vita dulcedo et spes nostra. O quis exprimere sufficiat q̃ suauis sit Maria oculis cordis ad respiciendũ: in cuius pulchritudine glorie omes sancti delectant: propter q̃d canit. Speciosa facta es et suauis in delitijs tuis sancta dei genitrix. O q̃ suaue est anime pie ad audiendũ vel loquenduꝫ de ea: quoniã vt mellifluus Berñ. ait de seipso. Nil inquit tantũ me delectat quantũ de gloriosa virgine Maria facere sermonẽ. O q̃ suaue: o q̃ gaudiosum erit in celo cõregnare et colletari cum ea sine fine per quã salus mundi credẽtibus apparuit: cuius vita gloriosa lucem dat seculo. Merito igit eius ortus omibus gaudium et leticiam ingerit: merito et digne omes homines ille dulcis citharista Dauid ad letandũ in eius ortu allicit: cum dicit. Lux orta est iusto: rectis corde leticia. Uere omibus rectis corde leticia. scꝫ penitentibus: patientibus: viatoribus et triũphantibus in celesti gloria: leticia viris: leticia mulieribus: leticia paruulis et senibus et omibus fidelibus. De eius itaq̃ ortu ad presens tractare intẽdentes in generali tria mysteria declarabimus.

Maria luci comparat.

¶ Primũ mysteriũ dicit diuinalis preordinationis.
¶ Secundũ dicit maternalis sanctificationis.
¶ Tertiũ dicit temporalis reuelationis.
¶ Articulus. i. qualiter ab eterno predispositũ erat a diuina sapientia oriri beatam Mariam et per eam salutem mundi fieri.

Capitulũ. i.

Primũ itaq̃ mysteriũ dicit diuinalis p̃ordinationis: quomõ videlicet ortus beate virginis sit preordinatus ab eterno. et preconceptus in mẽte diuina. Ista quippe est vna magna dignitas beate virginis qua p sapientis os gloriat in epistola huius solẽnitatis que scripta est Prouer. viij. Dominus inquit possedit me. scꝫ incõmutabili voluntate et electione sua: in initio viarũ suarum anteq̃ quicq̃ faceret. hoc est. ab eterno anteq̃ ipse deus aliquid creasset: vnde et addit: a principio scꝫ creationis mundi: ab eter-

Maria ab eterno p̃ordinata in matrem dei.

no ordinata sum. scz vt essem dei mater: et ex antiquis scilicet eternitatis: anteq̃ terra fieret. id est. ante oēm corporalē conditā creaturā. Nondū erant abyssi. i. pfunditates. Tota quippe altitudo vel pfunditas que est a celo empyreo vsq̃ terre centrū dicit abyssus pp̄ter immēsitatē: ⁊ oēs creature corporales ⁊ spūales ad altitudinem comparate possunt dici abyssi: vt volunt doctores. Nondū ergo erant abyssi. i. nec celum nec terra nec angeli: qui etiā abyssi sunt vocati pp̄ter excellentiā suarū substantiarū: et ego (inquit Maria) iam cōcepta eram scz in mente opificis. Ex qbus oībus claret: quia ante omnē creaturā benedicta virgo fuit preordinata ⁊ concepta in mente creatoris vt fieret mr̄ dei ⁊ saluatoris nostri Jesu: qđ est ei sūma gloria. Circa qđ aducrtendū fm q̃ modo intelligendi humano contēplari possumus q̃ ab eterno in diuina precipue mente inter alia quattuor vertebant consilia vel questiones que per diuinā sapientiā sunt determinate et concluse.

¶ Prima questio de mundi ruituri creatione.

¶ Secunda questio de dei ex femina incarnatione.

¶ Tertia questio de prime femine scz Eue electione.

¶ Quarta questio de femine ad id idonee cōditione.

Prima q̄stio cur de⁹ creauit mundum ruiturū. ¶ Prima questio erat. Quare mundū crearet quē ruiturum sciret. Dicebat nanq̃ pater ad filiū et spiritūsanctū. Scimus quia mūdus quē creaturi sumus ruet per peccatum tā in angelis q̃ in hoībus: pp̄ter qđ etiā alias creaturas corporeas punire oportebit in detestationē peccati. Quare ergo debemus ip̄m creare cum sciamus eum futurū esse malū. Et accessit vna ratio di. q̃ non deberet creari taliter. Nil debet tale fieri qđ sit in quotidianā offensam ⁊ iniuriā dei: qm̄ oīa opera debēt bn̄dicere deū: iuxta illud Dan̄. iij. Benedicite oīa opera domini dn̄o: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Et oīa cedere debēt in laudē ⁊ gloriā dei. Sed si mūdus creabit: totus in maligno erit: sicut ⁊ nūc positus est. j. Joā. ij. Et totus ruet per peccatū: vt iam cernimus oculis nostris. Ne igit videatur esse deus autor mali: non deberet creari mundus vt non fieret peccatū. Nam scriptū est Jaco. j. Deus intentator malo℞ est. Adiecitq̃ ratio ipsa di. Deus ⁊ natura nil faciunt frustra: hoc dicit Aristo. ij. Physic. sed frustra est qđ non attingit finem suū: fm cōmentatorē ibidē.

Beatitudo Finis aūt mundialiū creaturarū rationaliū esset beatitudo vt vult Magr̄ in. ij. sententiarū. distin. j. c. v. Hanc nō videtur quomō ꝯsequenf: cum per peccatū ruiture sunt: ergo nō debuit creari frustra. Hec questio decisa est p diuinam sapientiā q̃ bonum est creare mundū etiāsi sua malicia ruat postea: tali ratiōe. Ut eñ vult Augusti. in Enchyr. Nunq̃ deus permitteret aliquod malum in mūdo fieri: nisi esset adeo oīpotens vt etiā ex malis sciret bona elicere. Sciens ergo deus mundū ruiturū: creauit ip̄m vt etiā post ruinā exinde bonū eliceret: nam exinde multa bona sunt elicita.

Primo ¶ Primo quidē ex hoc relucere habet diuina bonitas: cum se et suam bonitatē creaturis cōmunicauerit ex mera liberalitate: vt dicit Augusti. in Enchyr. ca. vj.

Secūdo ¶ Secūdo ex hoc relucet diuina iusticia: cū post ruinam obstinatos in peccato punit: vt non sit dedecus culpe sine decore iusticie: fm eundē Augusti. et Ans. li. Cur deus homo.

Tercio ¶ Tertio ex hoc relucet diuina misericordia et pietas in expectando peccatores ad penitentiam et parcendo penitentibus. Esa. xxx. Propterea expectat nos deus vt misereatur nostri.

Quarto ¶ Quarto ex hoc relucet diuina sapientia qua ex malis bona sciat elicere: ⁊ post ruinā sciat repare. Deniq̃ relucet diuina charitas et benignitas cum post ruinam per seipsum mundo qui non poterat se liberare et reparare voluit misericorditer subuenire. Unde diffinitū est q̃ mundus deberet creari. Nec obstat q̃ mundus in maligno positus est: quoniā hoc nō ex deo sed ex proprio arbitrio rōnalis creature factū est. Unde deus nō est auctor mali: quia cuncta que fecit erāt bona: sed per abusum proprie voluntatis facta sunt mala. Nec ideo deus fecit ea vt essent mala: sed vt si vellent in bonitate persisterēt ⁊ coronarenf: si v̾o vellent: ruerēt nec tamen impune: vt dicit Grego. in moral. et Ans. li. Cur deus homo. Et quoniā ratio ipsa adiecit q̃ deus nil facit frustra: ideo determinatū est per diuinā sapientiā q̃ mundus suo fine frustrari nō debeat: sed reparari debeat post ruinam ad beatitudinis consecutionē. ¶ Preterea exquo vidit deus q̃ hāc ruinam nulla pura creatura posset repare satisfaciendo: nec aliter congrueret repari nisi filium suum in mundū mitteret ad incarnandū et mundū redimendū: sicut patet per Ans. lib. ij. Cur deus homo: idcirco diffinitū est q̃ pro mundi repatione filius dei carnem vel naturā humanā assumeret in qua satisfacere posset de peccato mūdi. Et de hoc latissime actum est s. li. j. parte. j. ar. ij. per totū. Hic causa breuitatis pertrāseo rationes id psuadentes eo q̃ ibi sunt tacte. Sed circa hoc orta est secunda questio.

Capitulum. ij.

Scđa q̄stio vtrū p mundi repatione deberet de⁹ aliquā feminā creare. Secunda igit questio consiliata est in mente diuina ⁊ tractata: ista Utrū p mūdi reparatiōe deberet deus aliquā feminā creare ex qua haberet carnē assumere: ⁊ sic mundi ruinā restaurare femina mediante. Et ecce accessit vna rō di. q̃ nō cōgrueret deum nasci vel carnē assumere ex femina: et ideo nulla talis esset femina creanda. Et pbauit sic: q2 q̄ nascitur ex femina quandam immundiciā cōtrahit. Job. xxv. Non potest homo mundus apparere natus de muliere: sed in deo nulla immūdicia esse debet qui est lux ⁊ candor lucis ac speculum sine macula. Sapien̄. vij. ergo nō debet nasci de femina. Potest eñ dei filius carnē assumere etiā de viro sine femina: cū sit omp̄s: sicut et Eua formata est miraculose de viri costa sine muliere: igit ⁊c̄. Ad hoc igit respondet diuina sapientia fm Tho. in. iij. parte summe q. xxxi. ar. iiij. q̃ pp̄ter hanc rōnē nō minus creanda esset vna talis femina exqua dei filius deberet nasci: ⁊ reddidit rōnem soluendo p̄missa: q2 in cōceptiōe vel genitura ex femina nō est immūdicia aliqua inquantū est opus dei: sed put est ex pctō pueniēs inquantū scz homo ꝯcipit ex libine: sic ꝯtrahit immūdicia. Nā si homo non peccasset in paradiso sine tali imūdicia femina de viro generasset: pp̄ter peccatū eñ dictū est mulieri. Multiplicabo erūnas tuas in dolore paries filios. Gen̄. iij. Unde determinatū est et conclusum per diuinā sapientiā q̃ illa femina concipere deberet dei filiū sine libidine et sine virili semine sola operatione spiritussancti cum illibata virginitate parere et summa puritate. Nec deus potuit nascēdo inquinari ex femina: sicut nec lux inquinat ad contactū sordidarum rerū. Sed circa hoc adhuc ratio vna obuiauit dicens. Quare deberet deus mediante femina mundū reparare scz nascendo ex ea: cum eque bene posset deus carnem assumere de viro solo vel de quacūq̃ vellet materia: et maxime cum femina foret causa ruine mūdi? ¶ Ad qđ respondet diuina sapiētia fm Tho. in. iij. pte. q. xxxj. ar. iiij. q̃ licet eque bene filius dei posset carnē assumere de quacūq̃ materia vellet vel voluisset tamē cōuenientissimū est vt non nisi de femina deus carnem assumeret triplici ratiōe.

De femina de⁹ carnē assumpsit. ¶ Primo: ne femineus sexus tanq̃ vilior cōtemneref: sed in matre dei nobilitaref ac ad redemptionem pertinere videref. ¶ Secūdo ne si aliunde deus carnem assumeret non veram carnē deus assumpsisse crederetur: ⁊ sic fides euanesceret. ¶ Tertio vt oīs humane generatiōis modus et diuersitas pficeretur. Nam prim⁹ modus humane productionis fuit sine viro ⁊ muliere: vt patet in Adam. Secūdus sine muliere de viro: vt i Eua: Tertius de viro simul ⁊ muliere: vt cōiter in hominibus. Unde pp̄ter pfectionē vniuersi debuit quartus modus induci qui est de femina sine viro: vt in exemplo put hec ponit Ans. Et has rōnes p̄missas de diuina incarnatiōe ex femina tangit Augus. li. lxxxiij. questionū ⁊ in epl̄a ad Uolusionū. Unde conclusum est q̃ deus deberet nasci de femina ⁊ ipsa mediante mundū reparare. Sed circa hoc occurrit questio tertia.

Cap. iij.

Questio de prime mulieris Eue electione. Tertia questio in mente diuina vel in cōsistorio scte trinitatis orta est ⁊ tractata de prime mulieris Eue electione. Utrū vicz ad id foret idonea ipsa prima femina Eua: vt. s. deus nasceretur ex ea ⁊ mediāte ipsa repef mundi ruina. Et vna ratio dicebat q̃ sic. Tum q2 ipsa foret creāda sicut ⁊ fuit postea creata in summa nobilitate ⁊ originali iusticia in omi virtute et perfectione: necnō nature decore: fm Augusti. in

Homel'. 7 habet de pe. dist. ij. §. Romanos. Tum q2 mira culo maximo inter oes mulieres erat formata ꝟtute diui na de viro sine muliere. Tu q2 vt dt Greg. i. iiij. dial'. In padiso existes assueuerat ꝟbis dei ꝑfrui hō:beatoꝝ ange loꝝ spiritibus cordis mūdicia 7 celsitudine diuine visiōis interesse. Uñ ratio arguebat: ꝙ ipa pre oibus alijs mulie ribus ad diuinā incarnationē ex ipa fiendā foret idonea.

¶ Sed ad hāc questionē diuina sapientia rñdit: ꝙ nullo mō liceret vt deus carnē assumeret ex Eua: 7 mediāte ipa mūdi ruina repare. ¶ Primo q2 ipa a diabolo foret de cipiēda 7 supanda: qd nō decet dei mrem que caput serpē tis foret ɔtritura. Gen. iij. ¶ Scdo: q2 non decet ꝙ vna peccatrix ꝑ quā totū genus hūanū mortē incurrerat tā tū exaltet vt sit dña mundi. mr vite. i. dei: 7 sup oēs ange los sublimata: qd ɔsequēs est ad esse dei mrem. ¶ Tertio quia deus vēturus est in mundū alios iudicare. 7 idcirco non licet ꝙ ipse de aliquo pctō in se vel in mre rephensibi lis 7 ignominiosos existat. Uñ ɔclusum est: ꝙ creari debe ret vna alia femina ex Eua, ꝑcedēs ꝑ generationē q̄ esset puella sup oēs sanctissima: summa nobilitate pdita. ꝟtuti bus 7 grā plena: in naturalibus 7 gratuitis pcellētissima: diuinoꝝ miraculoꝝ camera: deo familiarissima: puritate nitidissima: angelis 7 hōibus dña: 7 plus q̄ Eua vel q̄cun q̄ mulier mūdi: gratijs 7 charismatib9 spūssancti sublima ta: vtpote que esset digna regina angeloꝝ: padisi porta: 7 genitrix summi dei gl'iosissima. Unde ex hoc orta est in mente diuina questio quarta.

Quarta q̄ de femine ad id idonee cō ditione

Capl'm quartum

Quarta questio d femine ad id idonee ɔditione: vicz q̄lis deberet esse ista puella q̄ deū esset ge nitura: 7 mūdi ruinā repatura? ¶ Ad qd diui na sapiētia respōdens. xij. ɔgrūētissimas rōnes 7 ɔditiōes declarauit ac diffiniuit: qbus benedicta dei mr tanq̄ corona. xij. stellarū honoratā 7 electā se a deo eter naliter gl'iaret 7 gauderet coronatā. ¶ Primo nanq̄ q2 deus sciebat eternal'r ꝙ mulier q̄ foret causa ruine 7 pecca ti existens ꝟgo peccaret: ideo decreuit ꝙ illa mulier que ipm filiū esset paritura ꝑ mundi redēptione ꝟgo ppetua foret. ¶ Scdo sciebat: ꝙ illa pria foret despōsata. s. Ade quā desponsatione deus ipse fecerat Gen. j. di. Crescite et multiplicamini 7c. Ideo decreuit ꝙ ista q̄ deū esset pari tura foret desponsata. ¶ Tertio: q2 sciebat ꝙ illa prima esset inuētrix mortis 7 diuine ire: ideo ordinauit ꝙ ista scz Maria foret inuentrix gratie 7 genitrix vite. iuxta illd Lu. j. Inuenisti grām: scz quā pdit Eua: apud dñm. Ecce ɔcipies: scz vitā christū qui ait Joan. xiiij. Ego sum via: veritas: 7 vita. ¶ Quarto: q2 sciebat ꝙ ꝑ illā: scz Euā cēt claudēda ianua celi: ideo decreuit deus: ꝙ ista scz Maria foret porta celi. Uñ canit eccl'ia. Aue maris stella dei mat alma. atq̄ semp virgo felix celi porta: q2 ꝑ eā patet salus ¶ Quinto sciebat deus: ꝙ prima mulier q̄ fuit causa mali esset ꝑ malū angelū visitāda. tentāda. 7 ad ɔsentiēdū alli cienda. ideo decreuit: ꝙ ista scz Maria ꝑ bonum angeluz esset salutāda: informāda: 7 ad fidē excitāda: atq̄ ad ɔsen tiendū inducēda in filij dei incarnatiōe. ¶ Sexto: q2 scie bat deus ꝙ prima mulier ɔsentiēdo verbis diaboli conce ptura erat 7 paritura iniquitatē et pctm. iuxta illud psal'. Ecce parturit iniusticiā: ɔcepit dolorē: ɔpepit iniquitatē: idcirco statuit ꝙ ista scz benedicta virgo ɔsentiendo deo ad verba angeli 7 dicendo verbū obedientie: scz Ecce an cilla dñi: fiat mihi ꝫm verbū tuū: conciperet filiū d ei q̄ de strueret opera diaboli. ¶ Septimo: quia sciebat deus ꝙ illa accepit fructū de ligno 7 comedens misit ꝑ guttur in sua interiora. ideo decreuit ꝙ ista scilicet benedicta vir go in suis visceribus castis acciperet fructū benedictum: scz Jesum quem pareret ligno crucis affigendū. 7 sic viuifica ret mūdū per Euam occisum: Unde Aug9. Illa scz Eua occidendo obfuit: ista viuificando ꝑfuit: pcussit illa: sana uit ista 7c. ¶ Octauo: quia sciebat deus ꝙ ꝑ illam hūanū genus in multas miserias 7 necessitates deuenire deberet idcirco statuit vt ista virgo benedicta esset hōibus in om ni necessitate subleuatrix 7 aduocata. Unde Bern. Sileat miscdiam tuā o benedicta virgo qui in necessitate memi nit te sibi defuisse inuocatā. ¶ Nono: quia sciebat deus ꝙ illa foret mater oīm peccatoꝝ suoꝝ filioꝝ: ideo decreuit

Primo

Scdo

Tertio

Quarto

Quinto

Sexto

Septimo

Octauo

Nono

ꝙ illa beata virgo foret mater miscdie oībus peccato ribus ac gratie: ꝑpter quod canit eccl'ia Maria mat gra tie mater miscdie tu nos ab hoste ꝑtege: scz qui hostē in Eua nos pemit: 7 in hora mortis suscipe: scz tanq̄ pie mr venie. ¶ Decimo: q2 sciebat deus ꝙ illa in pctō ɔciperet su os filios 7 cū grauamine portaret ac dolore parturiret: idcirco decreuit ꝙ ista virgo beatissima sine pctō ɔciperet: sine grauamine portaret. 7 cū gaudio pareret filiū suum: ꝑ quē a pctō nos mundaret 7 in filios adoptaret. ¶ Un decimo: q2 sciebat de9 ꝙ illa suo lacte infecto enutriret fili os suos qbus ꝑpinauit amarissimū venenū mortis: ideo decreuit ꝙ ista purissimo lacte virgineo enutriret suū na tū christū cui9 caro 7 sanguis oībus nobis filijs Marie adoptatis ꝑpinauda erāt in cibū 7 potum vite eterne: vt patet in sacramento eucharistie. ¶ Duodecimo: quia scie bat deus ꝙ Eua foret peccati initium ex qua redundaret culpa in oēs nos suos posteros: 7 in q̄ habitaturus eēt diabolus per peccatū. idcirco statuit ꝙ ista benedicta vir go esset nobis initiū oīs boni et salutis. in qua habitaret deus 7 que plena esset gratia 7 omī sanctitate: de cui9 ple nitudine redundaret gratia in nos oēs filios Ade per generationem: 7 filios Marie per adoptionem christi: ac regenerationē. Hinc Ansel. lib. orationum. O femina mi rabiliter singularis 7 singulariter mirabilis: per quam ele menta renouantur: angeli repantur. inferna euacuantur: homines saluātur. O femina plena 7 superplena gratia. de cuius plenitudinis redundātia reuiuiscit oīs creatu ra. Hec ille. Sic igit patet quō deus ab eterno pordina uit orire debere in mundo istā benedictā virginē Mariā. 7 ꝑ eius diuinū partū repari mundum. O igit pctor vide quantū debes diligere: quantū ve reuereri. Mariā ꝑ quā deus disposuit ab eterno saluari aīam tuam. O quāta de uotione debes ei seruire: quā si mrem miscdie a deo ꝑsti tā non haberes: ab eterna morte ꝑ tuā mrem Euā indu cta nunq̄ liberatus esses.

Decimo

Undecimo

Duodecimo

¶ Articulus secūdus. de sanctificatiōe beate Marie in vtero sue matris.

Capl'm primum.

Secundū mysteriū circa ortū beate virginis declarandū dicitur maternalis sanctificationis. Perutile nāq̄ est scire quō ipa pia dei mr Maria fuerit sanctificata in suo ortu. Circa qd quattuor cōteplemur.

¶ Primo: vtrū fuerit in vtero materna sanctificata

¶ Scdo quādo fuit sanctificata

¶ Tertio: vtrū p alijs sanctificatis fuerit sanctificata

¶ Quarto quotiēs fuerit sanctificata.

¶ Primo. vtrum fuerit in vtero materno sanctificata? Pro quo nota de intellectu huius nominis sanctificatio: ꝙ ꝫm docto. illuminatum: scilicet Fran. Mayro. in tracta tu de ɔceptione ꝟginis: sanctificatio nō est aliud nisi mis sio spūssancti ad aīaz sanctificādam. Unde multum inter est inter preseruari a peccato originali 7 sanctificari: quia preseruari a peccato originali est non artari ꝑ statutū di uine legis. q̄ ordinauit ꝙ anima que ɔiungit carni natu raliter ꝑpagate ab Adā sit priuata dei visione 7 obliga ta pene eterne. Sic igit btā ꝟbo dr pseruata a pctō origi nali: q2 deus nō artauit eā illa lege: sed ɔgrue ꝑpter ho norē maternū ex speciali priuilegio suspendit sentētiā ne ipa in pctm originale incideret: vt patuit libro pcedenti. ¶ Hic itaq̄ q̄stio nobis est nō de pseruatiōe sed de sancti ficatiōe. Utrū scz ipa fuerit ꝟe sanctificata añq̄ nata per spm sctm in ei9 aīam infusum? Ad qd rñdet: ꝙ oēs docto res q̄uis diuersimode ꝑcedēdo affirmāt beatā virginem sanctificatā fore anteq̄ natā: maxime Alex. de Ales i. iij. pte. q. xvj. in trac. de incarnatiōe chri: 7 Frā. Mayro. vbi s: 7 Bona: in. iij. dist. iij. 7 Rich. ibidem. q. ij. arti. j. necnō beatus Tho. in. iij. parte. q: xxv. arti. j. Que ɔclusio ꝑba tur triplici via. ¶ Primo rōne generali: scz 7 particulari. Rōne gñali sic. Eccl'ia nō pōt errare: 7 q̄ tenet oppositum heretic9 est: sed si nō fuisset sanctificata: eccl'ia erraret cele brādo eius natiuitatē: qm statui in peccato non debet so lennitas 7 gaudiū: sed luctus: g 7c. Item rōne speciali sic. Quia si qd min9 videtur inesse inest: 7 id quod magis: ex

Utrū Maria in vtero ma terno fuerit sanctificata.

Sctificatio.

regula topica. Exemplũ patet. Nam si rex honorat rusti cũ: multomagis honorare debet militẽ vel baronem sibi fideliter seruientẽ. Sed Hieremias fuit sanctificat⁹ in vtero Hiere. j. silr Joannes baptista Lu. j. vt patet p Amb. ergo multo magis ꝯueniebat sanctificari mr̃em dei Mariã in vtero materno. ¶ Scd̃o ꝓbatur auctoritate Ber. dicentis. De singulari virgine nulla ambiguitas sit quin ipa maternis adhuc circũsepta visceribus sublimiori sanctificationis genere sanctificata sit. Et iterũ. Qđ paucis mortaliũ ꝯstat esse collatũ: fas nõ est dicẽ tante ꝟgini esse negatũ. Hec Bern. ¶ Tertio ꝓbatur figuratiõe Esa. xj. Egrediet ꝟga de radice Jesse. i. linea generatõis regia q̃ in Iesse fuit radicata: ⁊ flos de redice eius ascẽdet. i. virgo Maria: ⁊ reqescet sup eũ spũs dñi. Jtẽ Nũe. xvij. Virga Aaron. i. Maria que fuit de stirpe Aarõ: qr cognata Elizabeth Lu. j. in tabernaculo. i. i mr̃is vtero inuẽta est floruisse dono spũssancti. ¶ Sed di. Cũ btã ꝟgo in sua ꝯceptiõe fuerit sancta: qr sine originali pctõ cõcepta est p te: quõ ergo dicis eã sanctificatã fuisse: Rñdet ꝭm Rich. in j. di. iij. ar. iij. q. iiij. ꝙ sanctificari aliquid dr. Uno mõ: de non sancto fieri sanctũ. Et isto mõ non dr btã virgo sanctificata: qr ꝓsupponit sic eã fuisse peccatricẽ: qđ nõ cõcedo. Alio mõ de esse sancto fieri magis sanctũ. scz silr accipiendo esse accipe ⁊ sanctitatẽ. Et sic dr virgo sanctificata. Uñ ꝭm Frã Mayro. ꝟbi s. in ꝯceptiõe ꝟginis descendit spũsctũs in aĩam eius: non vt purgaret eã ab aliquo peccato qđ non erat. sed vt haberet gratiam ⁊ in ipa confirmaretur: ita ꝙ non posset peccare vnꝙ: nec mortaliter nec venialiter. Et de hoc etiam supra libro quarto habes parte. ij. arti. ij. difficul. j. Et infra ca sexto huius libri. par te secunda: articulo secũdo.

Scd̃o

Tertio

Questio

Capl̃m secundum:

Quãdo fuerit sctificata

SEcundo videndum est quãdo beata virgo fuerit sanctificata ¶. Ubi Nota ꝙ si loquimur ꝭm modum illorum qui tenent ꝙ beata virgo fuerit ꝯcepta in peccato originali: ipa fuit sanctificata post infusionẽ aĩe a pctõ qđ inerat. Sz hoc mihi nõ placet: qr sum cũ nr̃is doctoribus tenẽtibus eã fuisse ꝯceptã sine pctõ originali. Nam vt ait glo. sup illo ꝟbo Joan. xix. Mulier ecce filius tu⁹: chr̃s (inqt) docet vt a pijs filijs cura parẽtibus impẽdat. Sũmã ꝗ curã habuit christus sue matrꝫ: cũ summe eam dilexerit: immo sua dilectio fuit omis alterius dilectiõis filialis exemplũ ⁊ regula ac mensura. Sũmo aũt ⁊ maximo ꝯtrarium non admiscetur vt summe calido non admiscet frigus: ergo dilectiõi qua chr̃s dilexit mr̃em nunꝙ odium admixtum fuit vel ira vt nunꝙ fuit odita btã virgo a chr̃o p quovis instanti. Sz si fuisset ꝯcepta in pctõ originali: filius tenebat odire eã: ⁊ detestari p illo tunc: ergo sequit ꝙ nunꝙ fuit ipa iracũdie di vas. Dico igit ꝙ ꝭm modũ doctoꝝ nr̃oꝝ ꝙ sanctificata est virgo in primordio sue conceptiõis: ita ꝙ simul tpe accepit esse ⁊ sanctitatẽ: vt s: patuit.

Capl̃m tertium

De excellentia sanctificatiõis Marie.

TErtio de excellentia hui⁹ sanctificatiõis videndũ restat. Utrũ scz p̃ alijs invtero sctificatꝭ fuerit sctificata. Et rñdet ꝙ sic absꝙ dubio. Nam sctificatio ꝟginis tripl'r excedit alioꝝ sctificatiõnẽ. ¶ Primo tpis celeritate. Nam Hieremias nõ longe ante natiuitatem est sanctificatus: iuxta illud. Anteꝙ exires de ventre sanctificaui te. Hiere. j. Joannes ꝟo daptista in mense sexto quando Maria visitauit ⁊ ille in vtero exultauit. Lu. j. Sed beata virgo mox vt erat aĩa rõnali animata fuit sanctificata: vt dicit Aug. in quodã sermone de natiuitate ꝟginis. Hec inqt ꝟgo mox vt in mũdũ p generatiõis hũane lineã venit: omis boni virtute ꝑfecte resplẽduit. Mox aũt ⁊ statim: referunt ad instãs ꝭm phm̃. iiij. physi. ¶ Scd̃o excedit alioꝝ sanctificationẽ in muneris largitate: quia gratie munere copiosius fuit ditata ꝙ̃ alij: quod patet ex hoc: quia alijs sanctificatis in vtero fuit collatum ꝙ postea nunꝙ peccauerunt mortaliter: ipa virgo nunꝙ peccauit etiam venialiter. Uñ Ber. Puto copiosius munus gratie descendisse in virginẽ que non solum eius ortum sanctificaret: verum ipam ab omi peccato deinceps custodiret immunem. ¶ Tertio in gratie vbertate: quia ab ea gratie copiositas general'r in oẽs se diffudit. Uñ Hiero. in ser. de assump. dicit. Decebat vt esset plena grã ꝙ̃ celis dedit gl'iam: terris deũ: paceꝙ refudit: vere grã plena p quã largo spũssancti imbre ꝑfusa est omis creatura. Hec ille. Et circa ꝓmissa.

Capl̃m quartũ.

Quoties fuerit sctificata

QUarto occurrit: videndum quotiens fuerit virgo benedicta sanctificata. ¶ Ubi nota ꝭm doctores positionẽ sup. iij. dist. iij. ꝙ tres fuerunt sanctificatiõis matris dei. ¶ Prima fuit sanctificatio invtero materno: in qua habuit ꝓseruationẽ a peccato originali ꝭm nostros doctores ⁊ gratie infusionem: necnon fomitis extirpationem: vt non remãserit nec fuerit in ea nisi causaliter. ¶ Scd̃a sanctificatio fuit in spiritussancti obumbratione ⁊ filij dei conceptiõe: in qua spiritussanctus sic eam impleuit vt digna foret concipe virginitatis gl'ia manente verbũ: ⁊ certificauit de perseuerãtia ac beatudine consequẽda. Unde angelus ait. Ne timeas Maria: inuenisti grãm apud dñm. Et iterum. Spũssanctus supueniet in te ⁊c̃. ¶ Tertia in filij dei inhabitatiõe in vtero suo: in qua super predicta habuit ꝙ totalitr dedicata fuit ad diuina: ⁊ non solũ mens sed etiã corpus eius diuinitatis luce resplenduit: iuxta illud Ezech. xliij. Terra. i. Maria splẽdebat a maiestate dñi ⁊c̃. Uñ etiã licitꝭ visibus mr̃imonialib⁹ eã aptare erat impossibile. ¶ Quarta ꝭm doctores cõiter sanctificatio supaddit in assumptiõe in qua habuit grẽ ⁊ gl'ie ꝯsummationẽ. O igit deuota aĩa pensa ꝙ̃sctã: ꝙ̃felix: ꝙ̃gl'iosa sit virgo Maria: ꝙ̃ tãtis gratiarũ donis est sublimata. O ꝙ̃excellẽtissima regina ꝙ̃ tãtis insignijs extat laureata: oẽs ad eam ꝯfugiam⁹: eã inuocem⁹: vt ei⁹ plenitudine gratiã acquiram⁹.

¶ Articulus. iij. de reuelatiõe tpali facta a deo multipl'r. ꝙ scz btã Maria oriri debuit mundo

De reuelatione ori⁹ Marie.

TErtiũ mysteriũ dr tpalis reuelationis. Ex quo nãꝙ misericors deus sic ordinauerat ꝙ mundus reparari deberet per incarnationẽ christi ex virgine Maria: ⁊ statuerat ꝙ a principio mundi vsꝙ in finem nullo vnꝙ tempore aliqs saluari posset nisi per fidem vnius mediatoris christi Jesu: ex virgine Maria nati: vt dicunt Augusti. libro de correptione ⁊ gratia: ⁊ Gregorius super Ezechi. Unde Actuũ iiij. Non est aliud nomen sub celo datum hominib⁹ in quo oporteat saluos fieri credentes: propter quod mysteriũ incarnationis christi ex virgine Maria aliqualiter oportuit ⁊ necessarium fuit omi tpe esse creditum apud omes. scilicet vel explicite: vel implicite: vt ꝓbat sanctus Tho. ij. ij. q. ij. ar. vij. et Bona. super. iij. dist. xxv. q. j. ar. ij. Jdcirco deus miserator ⁊ misericors qui neminem vult perire. sed vult omes homines saluos fieri ⁊ ad agnitionẽ veritatis venire: ꝭm Apl̃m. j. Thimo. ij. omni tempore hu ius mũdi multipliciter reuelauit. ꝙ videlicet oriunda eẽt in mundo vna sacratissima puella: scilicet Maria: ex ꝙ̃ dei filius carnem assumens saluaturus esset mundum. Possumus autem inter cetera distinguere ⁊ considerare duodecim precipua tempora mundi ad numeruꝫ duodecim stellarum in corona beate virginis: quibus vicꝫ temporibus deus omnipotens voluit reuelare. ⁊ reuelauit benedictã virginem mundo: ⁊ ex ipa fiendam incarnationem christi que in tribus quaternarijs describunt: vt patet inspicienti in figura subscripta..

¶ Pro primo quaternario
Primũ est tempus angelice ꝯditionis
Secundũ est tp̃s innocentie hominis.
Tertiũ est tp̃s prime transgressionis
Quartũ tp̃s humane multiplicatiõis

¶ Pro secundo quaternario
Primũ est tp̃s patriarchice electionis
Secundũ tp̃s israelitice liberatiõis
Tertiũ tp̃s ꝓphetice reuelatiõis
Quartũ tp̃s iudaice oberrationis

¶ Pro tertio quaternario
Primũ est tp̃s philosophice cognitiõis
Secudũ est tp̃s gentilice ꝯuersationis
Tertiũ tp̃s ꝓxime generationis
Quartũ tp̃s implete incarnationis.

Primo reuelauit tpe angelice conditionis.

Capl'm primum.

Primo itaq; reuelauit ortũ btẽ ꝟginis deus in tpe angelice ꝯditiõis: qḋ ostẽdit triplici ratõe. ¶ Primo rõne tentatiõis: q2 vt dicit Bern. sup illud Jone. j. Propter te orta est hec tempestas. Lucifer q̄ erat summ⁹ angelus cognouit naturã humanã puenire ad hãc dignitatẽ φ vniret deo: ꝛ assumeretur scꝫ ex ꝟgine in vnitatẽ psone diuine: ac exalteret sup naturã angelicã. Uidit inqt ꝛ inuidit: ꝛ inuidia diaboli introiuit in orbẽ terrarũ: vñ inuidẽs homini de maiori felicitate supbiuit: nolẽs subesse deo homini. Ait enĩ. Ponã sedẽ meã ad aqlonem ꝛ ero siũs altissimo. Esa. xiiij. Qḋ alijs angelis manifestauit: ꝛ multi ei ꝯsenserũt blãdientes eidẽ de decore ꝛ pulcritudine sue ꝯditionis ꝛ nature φ scꝫ ipe est dignus vt habeat illũ honorẽ φ parificet deo: nec subsit ei: nec seruiat homini. Et sic oĩes e celo ceciderũt. Boni aũt angeli vt Michael: raphael. gabriel: seraphin: cherubin ꝛc. non ꝯsenserũt ei: immo ꝯtradixerũt: sed deo obedire volẽtes adheserũt ei p charitatẽ ꝛ fidẽ: ꝛ sic ꝯfirmati sunt. vt volũt oẽs cõmuniter doctores sup. ij. di. v. ¶ Scḋo ostẽdit rõne restauratiõis: q2 cum motũ fuisset hoc ꝯliũ inter angelos scꝫ p ꝯtrariã voluntatẽ: ꝛ ruina facta in singulis choris: crediderũt ꝛ nouerũt angeli φ deberet ista ruina reparari ex hõibus: ꝛ hoc nõ nisi ipleto mysterio incarnationis ex ꝟgine. Jdeo dt Aug. v. sup Geñ. ad lram: φ angelos nõ omino latuit mysteriũ regni dei: id est incarnatiõis: q̄sdã tñ rõnes huius mysterij pfectius cognouerũt: chro reuelante ꝯm Tho. ij. ij. vbi s. ¶ Tertio ostẽdit rõne diuine regulatiõis: q2 diuina sapiẽtia hãc regulã statuit φ diuina mediãtibus angelis ad hões ꝑueniãt. Uñ Dionysius. iiij. ca. celestis hierar. dt φ diuinũ Jesu benignitatis mysteriũ angeli primũ edocti sunt: postea p ipos ad nos diuinitatis cognitio trãsiuit scꝫ reuelãdo hõibus vt ptꝫ de ꝓphetis: silr ꝛ de pastoribus ac btã ꝟgine qbus angelus chri incarnationẽ reuelauit: ḡ angelis hoc prius fuit reuelatũ a deo. Hinc Eccli. xxiiij. beata ꝟgo ait. Ego ex ore altissimi ꝓdij. i. p altissimã sapientiã oriũda fui: primogenita ante oẽm creaturã scꝫ dignitate ego feci vt oriretur in celis: id est in angelis lumẽ indeficiens: scꝫ glie ꝯfirmate: scꝫ p fidẽ incarnatiõis ex me fiẽde.

Capl'm secundũ.

Scḋo reuelauit ortum Marie tpe innocẽtie hõis

Secũdo reuelauit deus beatã virginem tempore Jnnocẽtie hominis: cũ dñs ait Geñ. ij. Nõ est bonũ hõiem scꝫ christum: qui fuit secundus Adam ꝯm Aplm: esse solum: faciamus ei adiutorium sibi similem scꝫ Mariã. ¶ Nota ꝯm Tho. ij. ij. q. qua s. φ homo in statu innocentie habuit fidem explicitã de chri incarnatione ꝯm φ ordinabat ad ꝯsummatiõnem glie: non añt ꝯm φ ordinabat ad liberationẽ a pctõ p passionem ꝛ resurrectionẽ. Patet quia nõ fuit pscius peccata futuri. Qr aũt homo pscivit incarnationẽ: videtur p hoc φ dixit. Relinquet homo patrẽ ꝛ mrẽm: ꝛ adherebit vxori sue. Hoc enĩ apls Ephe. v. dicit sacramẽtũ magnũ esse in chro ꝛ eccia: qḋ quidẽ sacramentũ non est credibile primũ hõiem ignorasse. Uñ credit a plerisq; φ Adã in sopore suo diuina reuelatiõe cognouit hoc futurũ sacrm incarnatiõis. Ut enĩ dicit Aug⁹. sup Geñ. ad lram. Tunc mens Ade particeps angelice societatis intrauit in sanctuariũ dei vt intelligeret nouissima i dei speculo: ꝛ vidit φ ex sacramẽto matrimonij cõtracti inter ipm ꝛ Euã formatã oriũdi essent multi sancti patriarche. ꝓphete: apli. ꝛc. Et maxime φ descẽderet vna sacra virgo que deũ paritura esset saluatorẽ mũdi: ideo totus gaudeo repletus euigilãs locus est ꝓphetãdo de sacramẽto mrimonij di. Relinquet hõ patrẽ ꝛ mrem ꝛc. Et ꝓpterea intantũ dilexit Euã φ magis voluit ꝯtra dei voluntatẽ facere incommestione pomi vetici q̄ ipsam ꝯtristare: vt dt mgr in. ij. distinctiõe. xxi: ca. v.

Capl'm tertium

Tertio tpe trãsgressiõis

Tertiũ est tps prime transgressionis scꝫ Ade et Eue: quo tpe deus reuelauit futurã benedictã virginẽ: q2 cũ ob puaricatiõnẽ penas de⁹ mulieri ꝛ ade infligeret: ꝛ ad serpentẽ maledictur⁹ venisset: post alia ꝟba ait in figura de Maria. Jpa conteret caput tuum ꝛc. O quantum flebant ꝛdolebant primi parentes de miserijs quas incurrerãt p peccatũ. O quãtũ gaudebãt cũ audierũt aliqñ p ꝟginẽ benedictã caput serpẽtis ꝯterendũ: ꝛ se liberandos.

Capl'm quartũ

Quarto tpe hũane multiplicationis.

Quarto reuelauit tempore humane multiplicationis: quia ex eo φ homines ceperũt multiplicari in terra: multipliciter deus reuelauit mysterium incarnatiõis ex Maria virgine in varijs sacrificijs ꝛ figuris ante legem ꝛ sub lege: quorũ significatum explicite maiores cognoscebãt: minores ꝟo sub velamine illoꝝ credẽtes ea diuinitus esse disposita de christo venturo: velatam fidem habebãt: vt dicit sanct⁹ Thomas. vbi supra. Nam primo Abel vidit incarnationem christi de virgine: ꝛ ideo virginitatem seruauit quia figuram christi gessit de virgine nati: vnde ꝛ acceptabile eius sacrificiũ fuit: sicut dicit Aug. li. diuersarũ questionũ ad Orosium. ¶ Scḋo Enoch in fide mediatoris placẽs deo translatus est vt christo de virgine Maria nato tempore antichristi testimonium ferat: et p hac fide martyr fiat. ¶ Tertio Noe hoc intellexit figuratum quando de arca emisit columbã que nõ tetigit aquas nec cadauera: sed reuersa est ad vesperã portãs ramum oliue in ore suo ꝛ sic annũcians pacem terris redditam Geñ. viij. ca. Hec columba sine felle scilicet amaritudinis fuit beata virgo q̄ non tetigit putredinem vel morticinium peccati: hec ad vesperam mundi ramum oliue portat cum filium ex misericordia humanatum: virẽtibus folijs quia gratia ꝛ veritate plenũ baiulat. ꝛ terris pacem nunciat cum deo factã. Alias figuras causa breuitatis ꝑtranseo.

Capl'm quintum:

Quinto tpe patriarchice electionis.

Quinto reuelauit deus φ beata virgo esset futura mũdo. ꝛ ex ipa saluator nasceretur⁹ tpe ptriarchice electiõis multiplr. E qbus aliq̄ inseram⁹ plurib⁹ ꝑtrãsitis. Nam primo Abrae reuelatũ est quãdo dictũ est. Jn semine tuo benedicent oẽs gẽtes Geñ. xxij. Jn semine tuo. i. in chro venturo: scꝫ per ꝟginem. Scḋo Jsaac reuelatum habuit in sui immolatione. Geñ. xxij. quod figurauit christum vnigenituꝫ dei filium immolaturum in carne ex ꝟgine assumpta. Tertio Jacob reuelatũ est qui ait Geñ. vlti. Non auferetur sceptrum de Juda donec veniat qui mittẽdus est. id est christ⁹ ex virgine de tribu Juda oriundus.

Capl'm sextum.

Sexto tpe israelitice liberationis

Sexto tpe israelitice liberatiõis. Nam Moyses vidit rubũ ardentẽ ꝛ nõ cõmburi Exo. iij. Per ignẽ diuinitatis figurat: p rubũ non combustũ virorꝫ ꝟginalis: vt canit eccla. Rubũ quẽ viderat Moyses incõbustũ: ꝯseruatã agnouimus tuam laudabilem virginitatem. Jtẽ Aaron virga sicca floruit. fronduit. ꝛ amygdala produxit Nume. xvij. ad figurãdum φ Maria virgo manens ꝛ sicca ab omi ꝯcupiscẽtia christũ genitura erat. Jtem Josue hoc reuelatuꝫ est qñdo sol. id est christus stetit in medio celi. i. in vtero virginis. Nam celũ dr a celãdo: sic vterus virginis Marie celum est. qa sicut in celo materiali: ita in vtero virginali celabatur de⁹ Et hoc habet Josue tertio. Multe alie figure causa breuitatis omittuntur.

Capl'm septimum.

Septimo tẽpore ꝓphetice reuelatiõis

Septimo tpe ꝓphetice reuelatiõis: qm per ora oĩm ꝓphetarũ id de⁹ nobis in scriptura sacra annunciat. Lege ꝛ videbis. Nã Dauid ait. Jurauit dñs Dauid veritatẽ ꝛ nõ frust. eũ: de fruc. ven. tui po. ꝛc. Et iteꝝ. Elegit eã deus ꝛ pelegit eã. Jtem Astitit regina a dex. t. in vest. deaurato ꝛc. Jtẽ Salomõ Cañ. iij. Egredimini ꝛ videte filie sion regem Salomonẽ in diademate quo coronauit eum mater sua. Et vt dicũt doctores hebreorũ: vbicunq; ponitur nomen Salomonis in lib. Cantic. intelligendus est ipse deus. Jtem Esa. vij. Ecce virgo concipiet ꝛ pariet filium: ꝛ vocabit nomẽ eius emanuel: Jtẽ Hiere. xxxj. Femina circũdabit virũ. ꝛ premittit di. Nouũ faciet dñs sup terram. Jtem Ezechielis. xliiij. Porta hec clausa erit. ꝛ vir non pertran. per eã: qm dñs ꝛc. Jtem Dauid ꝛ oẽs alij ꝓphete de hoc vaticinantur: quoꝝ dicta ꝑtranseo.

Capl'm octauũ.

Octauo tpe iudaice oberratiõis.

Octauo tpe iudaice oberratiõis ꝛ dispositionis Nam iudei tempe quo Herodes alienigena regnabat cognouerũt deo opante tps fore ipletũ vt chr̃s veniret. p illud Gen. xlix. Non aufereť sceptrũ de iuda ꝛc. Unꝰ ꝛ miserũt ad Joãnẽ in deserto vt interrogarẽt eũ si ipe est chr̃s. Et ille reuelauit ꝛ ꝓfessionẽ de chr̃o fecit. Joã. iij. Medius inq̃t vr̃m stetit quẽ vos nescitis ꝛc. ¶ Itẽ oẽs iudei dispersi ꝛ errãtes a veritate: si aduertũt reuelatũ habẽt chr̃m venisse in carnẽ ex virgine: p illud Esa. vlti. Anteq̃ parturiret pepit: et anq̃ veniret partus eius pepit masculũ: vbi glo. nr̃a dicit. Anteq̃ natus fuisset ille q̃ in seruitutẽ redegit vltimã natus fuit saluator. i. ante Titi ꝛ Uespasiani subiugationẽ et captiuitatẽ: vt ptz expssius p translationẽ caldaicã que dicť Adhuc non erat ei veniẽs angustia: ꝛ adhuc non venerat ei dolor ꝓpter partum: ꝛ reuelabiť messias.

Capľm nonum.

Nono tempore philosophice cognitionis

Nono tpe philosophice cognitiõis. Ab eo nãq̃ tpe q̃ philosophi naturas rerũ inuestigare ceperũt: sp reptũ est in creaturis aliq̃d tale quo mens nostra quasi p exempla impressa naturalibus rebus manuduci põt ad fidẽ ꝟginee ꝯceptiõis beate Marie ꝛ eius diuini partus: vt ptz p illustrem Frãciscũ de Reba: libro quẽ edidit de ꝯceptione ꝟginali per plura naturalia exẽpla q̃ habenť li. viij. pte. j. ar. iij. ca. x. Ne tñ oĩno hic silẽtio ptrãseamus. aliq̃ describunť. ¶ Nã primo videmꝰ in celestibus q̄ radius solis q̃ de se est impassibilis ꝛ immortalis ac q̃dãmõ capi non põt: ꝛ tñ rebꝰ corporalibus ac mortalibus se incorporat: vt ptz in vitro sine oĩni fractiõe ptrãsiens. ¶ Itẽ vt dicit Albertus magnus in summa naturaliũ: fulmẽ quoddã erũpens penetrat bursam: illesam relinquẽs. aurũ vel es intus ꝯsumẽs: q̃ multomagis deꝰ immortaľ ingredi ꝛ egredi potuit virgineũ vterũ sine corruptiõe et se vnire carni ꝛc. ¶ Scd̃o in aĩalibus; videmꝰ multa ꝯcipi ꝛ nasci aĩalia sine mare vľ coitu: vt ptz de anguilla q̃ marẽ nõ habet sed p aurẽ cõcipit ꝛ fetũ generat: vt d̃t Aristo. v. li. de aĩalibꝰ. ¶ Itẽ de apibus q̃ sine patribꝰ ꝛ mr̃ibus crescũt. ¶ Itẽ de q̃dã aue Carbas vocata cõiter q̃ d̃r de arbore nasci: vt testať Alber. xxiij. de aĩalibus. ¶ Itẽ de vulture q̃ mr̃e caret: vt dicit Ambro. in hexameron. ¶ Itẽ de phenice q̃ vnica tm̃ est: ꝛ multis alijs. ¶ Tertio in terrenascẽtibꝰ. vbi flos generať ex puris humoribus. Quibꝰ oĩbus q̃d aliud deꝰ exemplificare voluit cũ sic res ip̃as ꝯdidit: nisi futurũ virgineũ pautũ: qm̃ vt dicit Apľs Rom. j. Inuisibilia dei: scʒ mysteria p ea q̃ facta sunt intellecta ꝯspiciunť.

Capľm decimũ.

Decimo tpe gentilice cõuersationis.

Decimo reuelatũ est tpe gentilice ꝯuersationis: quia ſm Tho. q. qua s. multis gentilium facta fuit reuelatio de chr̃o: vt ptz p ea q̃ ꝓdixerũt ꝛ ꝓnouerũt multe sibylle gẽtiles: sicut d̃t Augu. et notat idẽ Tho. ex q̃bꝰ aliq̃ hic inserunť. Nã primo sibylla ꝑsica dicit. Ecce bestia ꝯculcaberꝭ ꝛ gigneť dñs in orbẽ terrarũ: ꝛ gremiũ ꝟginis erit salus gentiũ. ¶ Scd̃o sibylla delphica q̃ ante Troiana bella ꝓphetauit: cuiꝰ meminit Crispus di. Nascetur ꝓpheta absq̃ maris coitu ex virgine. ¶ Tertio Sybilla erythrea in Babylonia orta: de qua meminit Isidorus etimoľ. viij. dicens. In vltima etate humiliabiť deus: generabiť ꝓles diuina vnietur humanitati diuinitas: iacebit in feno agnus: ꝛ puellari officio educabiť deus ꝛ homo. Hec ille. ¶ Quarto sibylla hellespontya in agro troiano nata. de qua sanctus Eraclitus dicit. De excelso celoꝝ habitaculo ꝓsperit deus humiles suos ꝛ nasceť in diebus nouissimis de ꝟgine hebrea. Plures alias sibyllas amore breuitatis ptranseo. Hoc tamẽ addendũ puto q̄ sicut refert sanctus Thomas vbi supra inueniť in historijs romanoꝝ: q̄ tpe Constantini augusti et Helene matris eius inuentũ fuit quoddã sepulcrum in quo iacebat homo aureã laminã habẽs i pectore; in qua scriptum erat sic: christus nasceť de virgine ꝛ credo in eũ. O sol sub Helene ꝛ Constantini tpibus iterum me videbis. Hec Tho. addens ibidem: q̄ siqui gẽtiles saluati fuerunt quibus reuelatio non fuit facta: non fuerunt saluati absq̃ fide mediatoris christi: quia etsi non habuerunt fidem explicitam: tamẽ habuerunt fidem implicitam in diuina prouidentia: credentes deum esse liberatorem hominum ſm modos sibi placitos et ſm q̄ veritatem cognoscentibus ipse reuelasset. Hec Thomas. Ecce ergo patet q̄ gentilibus reuelatus est ortus Marie.

Miraculum.

Capľm vndecimũ.

Undecimo reuelatus est ortus Marie tempora proxime generationis. cum videlicet in proximo esset tempus originis ꝛ generatiõis beate virginis: quia vt ferunt historie multipliciť etiam tunc mundi hõibus innotuit de virginis ortu ꝛ christi incarnatione. ¶ Primo quidem diciť in historia scholastica q̄ circa illud tps: scʒ post mortem Julij cesarꝭ qui regnauit ante Octauianum; sub quo vicʒ Octauiano qui dicebať Augustus natus est chr̃s: tres soles in oriẽte apparuerunt mũdo. qui soles paulatim in vnum corpus solare redacti sunt: ad significandũ q̄ ille nasceret in primo scʒ chr̃s: in quo tria scʒ caro: anima: ꝛ deitas ꝯuenirent in vnam personã in virginis vtero. Et hoc Eusebiꝰ in chronica asserit: ꝛ Jacobus in sua legẽda. Licet quidam putauerint istam apparitionem factam fuisse in die natiuitatꝭ christi: sed primum videtur verius. ¶ Secundo Thimotheus historiographus refert se in antiquis romanorum historijs inuenisse. q̄ Octauianus. xxxv. regni sui anno: circa quod tempus videtur natam fuisse beatam virginẽ Mariam: capitolium ascendit: et quis post se regnaret a dijs requisiuit. Et audiuit vocem dicẽtem sibi. Puer ethereus ex deo viuenti sine tempore genitus: non multum post ex intemerata virgine sine macula nasciturus. Hoc audito: ibi aram edificauit ꝛ titulum hunc posuit. Hec est ara filij dei viuentis. ¶ Tertio insuper reuelauit eius ortum ꝛ natiuitatem angelus Gabriel patri: scilicet Joachim et Anne matri virginis. Ut enim scribit Hieronymus et concorditer historie sonant Joachim ꝛ anna in omni sanctitate ꝛ timore domini sine reprehensione in mandatis dei incedentes per annos. xx. prolem ex coniugio nõ habentes: vouerunt domino q̄ si eis sobolem cõcederet seruitio domini manciparent. Cuius rei gratia cum singulis annis in festis precipuis Hierusalem frequentarent: in quodam festo cum vna cum contribulibus suis ad altare oblationem suam offerret. sacerdos eum reppulit cum indignatione: et cur accedere auderet ad altare dei increpauit. asserens non esse conueniens maledicto legis obnoxium: oblationem domino legisʼ offerre: nec inter fecundos infecundum astare. Joachim ergo confusus domum noluit redire: ne a contribulibus qui hec audierant opprobrium sustineret. Secedens ergo ad pastores suos cũ ibi aliq̃ diu fuisset: quadam die ei soli angelus cum magna claritate apparuit: et dixit. Noli timere: ego sum angelus domini missus ad te: vt nunciem preces tuas exauditas esse et elemosynas in conspectu domini ascendisse. Uidi enim pudorem tuum ꝛ audiui sterilitatis opprobriũ non recte tibi obiectum: peccati quidem non nature vltor est deus: et ideo cum alicuius vterum claudit ad hoc facit vt mirabilius denuo aperiens diuini muneris cognoscatur quod nascitur. Nonne Sara diu steriľ fuit et postea Isa ac cui benedictio repromissa est generauit. Rachel etiam diu sterilis: postea Joseph genuit qui totius Egypti dominium habuit. Quis fortior Samsone: vel sanctior Samuele: et tamen ambo matres steriles habuere. Crede ergo dilatos diu conceptus mirabiliores esse solere. Proinde Anna vxor tua pariet tibi filiam et vocabis nomen eius Mariam; hec vt vouistis erit ab infantia domino cõsecrata. et ex vtero matris spiritusancto repleta: semp in templo domini morabitur: ne quid sinistrum de ea suspicetur. Et sicut ip̃a ex sterili matre nascetur: ita mirabiliter ex ea altissimi filius generabitur cuius nomen erit Jesus: et per eum omnibus gentibus erit salus. et hoc tibi signum cum perueneris ad auream Hierosolymis portam. Annam vxorem tuam obuiam habebis: que de tua tardatione modo sollicita: tunc in conspectu tuo gaudebit. ¶ His dictis angelus discessit. Anna quoq̃ cum amare fleret: et quo vir suus iuisset ignoraret: idem angelus eidem apparuit ei eadem que viro suo nunciauit. et vt redeunti obuiaret in porta aurea mãdauit. Quibus sic per actis iã securi ꝛ leti de ꝓle ꝓmissa: adorato dño: in Gali-

leā ad domū suā redierūt: diuinū promissum hylariter expectātes. Anna igitur concepit et pepit filiā beatā scz virginē Mariam: de cuius vita suo loco tractabitur. Patet ergo reuelatio eius ortus.

Capitulum duodecimū

Duodecimo reuelatus est mūdo ortus beate virginis tempore implete et iam facte incarnationis diuine per innumerabilia miracula facta et fienda vsqz in finē mūdi. quia vt dicit Grego. omnia creata auctorē suū in carnē venisse testata sunt. Insuper per apostolorum pdicationē toti mūdo innotuit fides de christo et eius matre virgine. Multis quoqz signis et miraculis extat confirmata et vsqz ad finē confirmabitur. De quibus loqui nō sufficimus per singula. nec libri capere possūt vt scribantur. Hoc solū hoc pro finali puncto dico quod iā clara fide intuemur: autoritate scripture rationeqz agnoscimus: et innumerabilibus miraculis experimur quotidie et expertum esse oculis per totum orbē cernimus: quoniam sic a deo erat eternaliter preordinatū et diffinitū et iam opere cōpletū: quod vicz hec sacratissima virgo: hec gloriosissima puella: hec dignissima regina scz Maria oriri debuit i mūdo: et per eam filius dei carnē assumendo: mundū debuit reparare et redimere: ita debuit esse quod ipsa virgo benedicta sit domina mūdi: regina celi: mediatrix dei et hominū: mater et genitrix dulcissimi Jesu filij dei viui: ipsa mater gratie ipsa mater misericordie. ipsa oībus mater salutis eterne. O magne deus quam mirabilis sapientia tua: quam imperscrutabile consilium tuum: vt sic per feminā statueris succurrere mundo per feminā perdito. O filij Adam. O filij Eue. O perditi pctōres: erigite vestras mentes et recognoscite vestram salutem positam esse in manu Marie: et studete ei tota deuotōe deseruire. O fidelis anima agnosce quia per Mariam tibi vita: per eam tibi miscōia: per eā gratia: pax: et gloria. Quid igitur o anima mea? quid o cor deuotū in tāte virginis laude dicere dignū potes. quid dignū retribuere vales? qua suauitate? quo honore eā omi veneratiōe dignā reuereri sufficies. O dignissima femina sup cunctas bndicta. O amabilis Jesu mater pia: hoc tm̄ depcor: hoc oro: vt tu pro nobis pctōribus electa in dei matrem pctōres nos nō despice: sed misericorditer filium tuum benedictum sine fine in celesti gloria fruendū exhibe: et tue glorie participes nos effice. Amen.

¶ Pars secunda specialiter de Natiuitate beate Marie virginis.

Noua lux oriri visa est gaudium et tripudium apud omnes populos. Hester viij. ca. et ad laudem ac gloriā natiuitatis benedicte virginis. Hec quippe est illa dies celeberrima qua noua lux oriri visa est cū Maria nata est mūdo: cuius vita inclita cūctas illustrat ecclesias: vt canit ecclesia. Cuius fructus gloriosus: id est dulcissimus Jesus lux est mundi qui illuminat omnē hominē venientē in hūc mundū. Et ideo pro hāc natiuitate virginis gaudiū est et tripudium apud oēs populos. ¶ In quibus verbis pассūptis tria precipua notantur propter que debet quilibet fidelis moueri et induci ad colēdū sūma reuerētia cū pleno cordis gaudio hāc festiuitatē natiuitatis Marie.

Festiuitas Marie natiuitatis commendatur ex tribus.

¶ Primo propter nouitatem: quia noua
¶ Secundo propter sanctitatem: quia lux
¶ Tertio propter vtilitatē: quia apud oēs populos

¶ Primo quidē propter nouitatē. Noua quippe et totis retroactis tēporibus seculi inaudita et insolita fuit talis virginis natiuitas: quoniam vt canit ecclesia: ipsa nec primā similem visa est nec habere sequētem. Et vt secundum Orige. sermone de natiuitate loquar. Quis vnqz vidit talia? quis audiuit talia? vt vna puella virgo sit et mater. ipsa ancilla et genetrix: et non solū hoīs: sed et dei: vt portetur manibus femineis a quo portatur totus orbis. Hec virgo hodie nata est et ideo noua lux oriri visa est. ¶ Secundo propter sanctitatē quia lux. Lux enim cum sit rerū purissima: imo res diuina: quoniam deus lux est in eo non sunt vlle. j. Joan. j. bene figurat virginis et eius natiuitatis sanctitatē. Uere nanqz ipsa virgo gloriosissima sup omes in sui natiuitate est sanctissima quia vt mellifluus Bernardus ait. Copiosior inquit sanctificationis benedictio in ipam descendit: quam non tm̄ ipsius sanctificaret ortum: sed etiam vitam deinceps ab omni peccato custodiret immunē: quod nemini alteri in natis mulierum creditur esse donatum. Hec ille. Si igitur aliorum sanctorum festa cum gaudio colimus: quanto magis festum Marie. ¶ Tertio deuotius colere debemus propter vtilitatem que per eam prouenit omni populo totius mundi. Ad quod inuitans ecclesia canit. Cum iocunditate natiuitatem beate Marie celebremus vt ipa pro nobis intercedat ad dominū Jesum christum. Proinde beatus Anselmus libro orationū ait. O felicissima Maria quid dicemus? quali organo vocis te laudemus? quantū tibi debemus: quicquid protulerimus minimum est et quasi nihil ad ea que tibi ex equo debemus. Tu enim genus humanum per tuum virgineū partum in pristinum deduxisti eterne glorie statum. Tu leges inferni per mortem filij tui deuicto principe mortis euertisti: per te ad gloriam quicunqz peruēturi sumus perueniemus: per te est si quid boni sumus: si quid possumus: et quicquid habemus. Hec Anselmus. Dignum igitur et iustum est vt in huius noue lucis: in huius sanctissime virginis (per quam mundo tot et tāta donata sunt bona) ortu et natiuitate gaudium sit et tripudium apud omnes populos. vt ppositū dicit thema. De hac itaqz sanctissima natiuitate tractātes tria mysteria declarabimus pro ista parte.

¶ Primū dicitur mysteriū prophetice commendatiōis
¶ Secundū dr mysteriū dignifice glorificationis
¶ Tertiū dr mysteriū gratifice iocundatiōis

¶ Articulus primus: quod ortus beate marie commēdatur per prophetas multipliciter. et precipue per Salomonem in canticis.

Ortus Marie cōmendatur per prophetas multipliciter

Primū mysteriū dr prophetice commendationis. Ubi sciendū quod spiritussanctus per ora omniū prophetarum multifarie virginē benedictam predicendo commendauit. Aliquādo quidem in figuris vt patet in prefiguratione prime lucis Gen. j. et in arca Noe Gen. v. in iride: in arca federis: in throno Salomonis: et multis alijs figuris. Aliquando vero in visionibus vt in rubo ardenti quem vidit Moyses Exodi tertio: et in porta clausa quam vidit Ezechiel. ca. xliiij. Aliquādo autem commēdauit eā in rerum similitudinibus et proprietatibus. vt in virga Esa. xj. Egredietur virga de radice iesse etc. Inter omia aūt de eius ortu vel pgressu loquitur Salomon Can. sexto: pulcherrime eius ortum commendando et quattuor rebus comparādo dicēs. ¶ Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens: pulchra vt luna: electa vt sol: terribilis vt castrorum acies ordinata. De quibus hic tractare intendo. ¶ Primo ergo virgo beata cōparatur aurore in sua natiuitate. et hoc pluribus rationibus. ¶ Primo ratione meditationis: quia sicut aurora mediat inter diem et noctem: et ortum solis antecedit: sic beata virgo antecessit suo ortu ortum solis iusticie. id est christi: existens mediatrix. Bernardus. Opus inquit erat mediatore et mediatrice. nec altera tam idonea sicut Maria mater dei: scilicet inter deum et hominē medians pro reconciliatione tanqz aduocata. ¶ Secūdo ratione virtutis et operationis. Nam aurora dicitur quasi aurea hora a virtute: quia infirmitates leuiat dulciorem somnū prestando: sic btā virgo Maria nostrorum peccatorum infirmitates alleuiauit pariendo dulcem medicinā: id est dei filiū: ipse enim christus vere languores nostros portauit. Esa. liij. Bern. Felix (inquit) Maria que viris et mulieribus salutis antidotū propinauit. ¶ Item aurora aues nocturnas effugat: vt vespertiliones et noctuas: sic Maria demonum potestates. Ideo Genesis tertio. Ipse conteret caput tuum. Unde Fulbertus Carnotēsis dicit. Beata Maria caput demonis quasi pedibus vtrisqz cōtriuit in hoc quod virginitatem et humilitatem seruauit. Uirginitate enim extinxit concupiscentiam carnis: et humilitate superbiam mentis. Et in hoc etiam quia filium genuit qui diabolicam potestatem contriuit et superauit. ¶ Item aurora homines et aues letificat: et ad cantandum prouocat aues: scilicet diurnas: sic beate virginis ortus letificauit angelos

Salomon

Maria cōparatur aurore

et homines fideles. Magnū enim gaudium attulit eius
natiuitas mundo. vt canit ecclia. Si em̄ chro nato gau⸗
debant angeli quia natus fuit saluator mundi: ꝯsimiliter
gaudere debuerūt in ortu Marie que est mater grē ꝛ mise
ricordie. Nam Ambro. sup Lu. dicit. Habet sanctoꝝ edi⸗
tio .i. natiuitas leticiā plurimoꝝ. Vñ ꝛ in Joannis bapti⸗
ste natiuitate multi gaudebāt non solū hōies sed etiā an
geli qb⁹ reuelatio facta est de ipius sanctitate: ḡ a fortio⸗
ri hoc putādū est de natiuitate Marie. ¶ Tertio aurora
figurat btē Marie ortū iocūdū rōne ꝑnuctiatiōis: qꝛ vt
Alber: magnus sup Missus est: dicit: sicut aurore ortu ꝓ⸗
pinquāte ꝑmittit stella lucifer: sic Maria oriente ꝑmittit
angelus ꝑnūciādo eius ortū. Scdo cōmēdat sapiēs vir⸗
ginē bñdictā ꝛ eius natiuitatē compando lune: cū dt: pul
Maria cōpatur lune. chra vt luna. Et hoc ꝑcipue triplici rōne. ¶ Primo rōne
ꝯditiōis. Nā luna talis est ꝯditiōis ꝛ ꝓprietatis ꝙ crescit
vsqꝫ ad .xiiij. diē quousqꝫ in ipa appareat imago hōis q̄si
fabri integra: ꝛ vltra crescere nō pōt: sed postea decrescit:
eodem mō btā virgo a natiuitate sua creuit vsqꝫ ad .xiiij.
annū: qꝛ in hac etate credit chr̄m ꝯcepisse: tūc ḡ apparuit
in eius vtero integra imago hōis fabri .i. ipe chr̄s imago
dei patris q̄ fuit integer ꝑ grē ꝛ sapiētie plenā ꝑfectionē.
Et fuit inquā faber: qꝛ fabricator mundi ſm diuinitatem.
Hinc Hiere. xxxi. Nouū faciet dñs sup terrā: femina cir⸗
cūdabit viꝝ. Postq̄ aūt btā virgo intantū creuit: statim
in sua reputatiōe ꝑ hūilitatē decrescere cepit: q̄a nō mr̄ez
dei: non dñam mūdi: non reginā celi: sed ancillā dei se ap⸗
pellauit. Lu. j. Ecce ancilla ꝛc̄. Ecce ḡ qꝛ pulchra vt luna.
¶ Scdo rōne obseruatiōis: qꝛ mot⁹ lune valde obseruā⸗
dus est in medicinis accipiēdis: vt dt Hipocras in epici⸗
nijs: vt patet in minutiōe. Vnde v̄sus. Luna crescente mi
nue iuuenis crapulēte. Luna decrescēte minue iuuēis ma
cilente. Luna vetus veteris: iuuenes noua luna requirit.
Sic btā v̄go sollicita deuotiōe obseruari debet ꝑ aīe me⸗
ditatiōe: q̄a ipa est mr̄ miscdie ꝑ quā grām ꝛ veniā accipe
possūt pctōres. Vñ Bern̄. de laude v̄gis dicit. Queram⁹
grāz ꝑ mariā: q̄ sic querit inuenit: ꝛ pulsanti apiet. Nil em̄
in nobis deus gratie habere voluit qd non ꝑ man⁹ Ma⸗
rie trāsierit. Ipa em̄ oībus om̄ia facta est: oībus sinū mi⸗
sericordie aperit vt de plenitudine eius accipiāt vniuersi.
¶ Tertio rōe exhibitōis vl' apparitiōis. Lūa em̄ sic etiā
ipe sol taliter nobis apparet vicꝫ ꝙ circa orientē ꝛ occidē
tē maxia videt ꝛ apparet multo maior q̄ cū est alibi in ori
zonte: vt dicit Arist. in. iij. methe. sic beata virgo in orien
te .i. in nr̄a natiuitate: ꝛ occidēte .i. in nr̄a morte maximū
auxiliū ostendit. Vñ canit ecclia. Maria mater grē ꝛc̄. tu
nos ab hoste ꝓtege: in hora mortis suscipe. Itē de ortu
Ignacius in epl'a ad Cassiū dt: ꝙ null⁹ puer sine baptis⸗
mi grā morit: nec malū finē vite sue sortit: in cuius partu
Marie laus ꝛ deuota vt debet inuocatio inuenitur. Item
Orosius in epl'a ad Helindiū di. Corā deo noui ꝛ in veri⸗
tate cōperi: ꝙ nunq̄ mulier in partu ꝑiclitat: nec eius ꝓ⸗
les sine baptismi grā morit sup quā Marie gratia deuo⸗
te inuocat. Hec ille. Sed hec dicta sanius ītelligēda sunt
de muliere in partu vicꝫ ꝙ etiā si talis ꝑicliat corporalit
moriēdo; nō tñ periclitat ſm animā. qꝛ inuocare deuote
vt debet beatā dei matrem. est misericordie ꝛ salutis eter⸗
ne signum. Item de prole patet: qꝛ moderni doctores di⸗
cunt. Si puer batizandus infra manus baptizātis dece⸗
deret: vel etiā in via moriens qñ ad baptismū portat ꝛ di⸗
ligētia apponit vt puer baptizet. vel vbi parentes preci⸗
bus obtinuissent ab ortiuo vt diuina clementia suppleret
qd natura negauit. In his casibus pie credit puerum sal
uari. Si em̄ ī veteri testamēto puer decedēs añ circūcisio
nē ꝑ orationes ꝛ sacrificiū saluabat. q̄re mō non sic posset
fieri añ baptismū vbi diligētia adhibet ad baptizandum
puerū. ¶ Tertio beata virgo cōmendat compando soli
ideo dicit electa vt sol. Et hoc Primo ratione īfluxus. qꝛ
sol oīa sidera excedēs in claritate: influit supioribus lucē
inferioribusqꝫ vitā. Vnde Plato in Timeo dt Splēdore
Excellētia solis sol' ꝛ celū et oīa infra celū illustrant. ¶ Itē Arist. li. de ele
mentis. Sol ꝓpriū lumē habet. oēs aūt stelle acquisitū
lumē hñt a sole. Et. ij. de gn̄atōe. Mot⁹ sol' in obliq̄ circu⸗
lo est inq̄t causa generatiōis ac corruptiōis, ꝛ viuificatōis
in istis inferiorib⁹ ꝛc̄. Sic btā virgo Maria influit supio⸗
ribus: id est angelis ꝛ sanctis lucē glie: ꝛ inferiorib⁹: id est
hōibus viatoribus vitā gratie. Vñ ans. Cur inquit o dñā
mea solū loquar beneficijs tuis plenū esse mūdū cum et
infernum penetrant ꝛ celos superāt. per plenitudinē em̄
gratie tue qui in inferno erant letant se esse liberatos. scꝫ
sancti patres. et qui in mūdo sunt exultāt se saluatos. et
qui supra mūdum sunt. id est angeli gaudent se restaura
tos. Hinc ꝛ ecclesia canit. Tu regis alti ianua ꝛ porta lu⸗
cis fulgida: vita data per virginē gentes redempte plau⸗
dite. ¶ Secūdo ratione motus: quia scribitur. ij. Esdre.
iiij. Magna est terra. excelsum est celū. et velox motus so
lis. Si em̄ vt dicit Alfraganus a terra vsqꝫ ad celū stella⸗
tum sunt sexagies quinquies milies milia miliariorum et
quinquaginta miliaria: et cōstat qꝛ sexies est tantū in cir⸗
cūferentia circūeundo a puncto vsqꝫ ad idem pūctum q̄
sit alicuius circuli circumferentia vsqꝫ ad centrum descen⸗
dēdo ꝑ diametrū. Cogita quāt⁹ sit mot⁹ solis q̄ in vigin
q̄ttuor horis totā circūferētiā sphere circuit. Certe nulla
sic currit. auicula: null⁹ sagitta: null⁹ lapis ꝓiect⁹ a bom⸗
barda. Item sol etiam est velocissimus in motu ꝛ diffusio
ne suoꝝ radioꝝ: vt claret: quia quasi in puncto ab oriēte
diffunditur radius eius vsqꝫ ad occidētē: sic Maria velo⸗
cissima ꝛ celerrima est sup oēs sanctos in miserādo ad eā
confugiētibus. Vnde Bern̄. in sermone qui incipit In ie⸗
ctione: dicit sic. O maxime pia. O multū admirabil' Ma⸗
ria: tu nec nominari potes quin statim accedas: nec cogi
tari quin statim recrees affectus diligentium te. Et cer⸗
te quia mater est ipa miscdie: non poterit quin statim mi⸗
Ortus ꝛ effectus solis sereatur se ꝯtinere: vt dicit Origenes in ser. ¶ Tertio cō⸗
mendatur in figura solis beata virgo rōne ortus ꝛ effect⁹
quia sol quando oritur efficit mundū per suum splendorē
ornatum: reddit pulchrum: calefacit ꝛ illuminat: sic Ma⸗
ria per suum ortum fructiferum totum mundum ornauit:
et pulchrificauit summe gratie pulchritudine qua de⁹ ex
ipa mūdo natus est: factus homo. Ideo Eccli. xxvi. Si⸗
cut sol oriens mundo: sic mulieris bone species in orna⸗
mentum domus eius: id est ecclesie sancte militantis ꝛ tri
umphantis. Nam antea mundus erat totus deformis:
quia peccato maculatus et exul fact⁹ a deo: nec habebat
vnde gloriaretur: nunc autem habet gloriam dignitatis
maxime ꝛ ꝓpinquitatis ad deum: quia deus est hō et ho⸗
mo est deus: ꝛ hoc per virginem. Itē ipa beata virgo tā⸗
q̄ sol mundū calefacit: feruorē charitatis inflāmando in
cordibus humanis. Nil enim nos adeo inflammat chari⸗
tatis ardore q̄ recognitio hui⁹ beneficij scilicet incarna⸗
tionis diuine ex virgine ꝛ passionis christi: sicut ait Bern
ardus. Hinc in ꝑsona Marie Ecclesiastici. xxiiij. Ego ma
ter pulchre dilectionis. Quod dupliciter habet intelligi.
¶ Vno modo respectu christi sic. Ego mater pulchre di⸗
lectiōis. id est ipius christi filij mei qui est pulcherrimus
et optimus: ꝛ per ꝯsequēs amore pulcherrimo: id est san⸗
cta charitate diligendus. Alio modo respectu nostri sic.
Ego mater pulchre dilectionis. id est hōim. pulchre dili⸗
gentium: quibus ipa habet impetrare gratiam dilectōis
diuine. ¶ Notādū etiā sol ſm ꝙ orit diuersimode mun⸗
do ſm hoc diuersos effectus ꝑsagit. quia vt ait venerabi⸗
lis Beda. Aliqñ sol orit nubilosus vl' sub nube latens: et
tūc futurū diē ꝑsagit pluuialē. Aliqñ aūt orit pallidus: ꝛ
tūc ꝑsagit diē scꝫ ventis ꝛ turbine tēpestuosum. Aliquādo
v̄o orit rubēs ꝛ splendēs. ꝛ tūc ꝑsagit diem serenum. Ita
deuota memoria virginis Marie in cordibus hominum
alqñ orit nubilose ꝓpter pctōrū tenebrositatē. Sunt em̄
plurimi in pctīs iacentes: et tñ ad beatam virginē deuoti⸗
onē habētes: ieiunātes eius vigilias: et dictim eius in ho
norē certas orones faciētes. Et talibus signū est pluuie
illachrimationis ꝛ ꝯpunctionis infundēde ꝑ merita btē
virginis. Aliqñ aūt orit tanq̄ pallens: vt in conuersis et
penitētibus pre timore initiali pallētibus ꝛ beatā v̄ginē
inuocātibus. Et talibus signū instat ꝙ copiosi⁹ eis affla⸗
tus grē spūsscti infundet: ꝑ quā turbandi sunt de pctōrū
enormitate: ꝛ ꝯtra se tēpestatē cōcitant mortificationis ꝛ
satisfactiōis pnialis. Aliqñ aūt orit rubens ꝛ serenus: vt
in ꝯscientia serena ꝛ ardenti per charitatē: et tūc est signū
serenitatis .i. iocūditatis gratie amplioris ꝛ ꝑseuerantie
ac glie ꝯsequende. Vnde Bern̄. dicit. De plenitudine Ma

re accipiunt vniuersi: peccator veniã: iustus grã: ⁊ angelus leticiã: filius dei carnis substantiam: deniq₃ tota trinitas gliam. Hec ille. Et sic patet. ¶ Quarto principaliter cõmēdat oro Marie p sapientē: comparando castrorum aciei Terribilis inquit vt castrorum acies ordinata. Unde Bern. in ser. In lectiõe dicit. Tu dña terribilis es demonibus vt castror acies ordinata. Horrent em principes tenebrar ad tuã fortitudinē ⁊ deuotã inuocationē Nam in circuitu tuo acies valida innumer abilium spirituum beatorum tibi deuotos defendentium. Hec Bern.

Maria cõparat castrorũ aciei.

¶ Sed iuxta hec questio occurrit. Utrũ beata virgo habuerit angelicam custodiã? Et videt q non: qr erat ipsa met terribilis de oibus ⁊ pfecte illuminata. Unde de periclitatiõe anime eius non erat timendũ: nec de peccati casu vel nocumento diaboli. ⁊ per ɔsequens non erat eidem angelica custodia necessaria sicut nobis: quibus timendũ est de periculis imminentib per demões. ¶ Rñdet q q̄uis aliqui dixerint q habuerit mater dei angelicã custodiã sic oẽs alij generaliter: iuxta illd ps. Angelis suis de us mãdauit de te ⁊c. Sed Fran. Maro. dicit melius. q videlicet ipa angelũ sup se psidentem custodem nõ habuit. sed ei immediate deus ipe sic psidebat. qui sibi soli electã possidebat vt non ɔsensisset creature sibi nocere volenti: datus est tamen virgini angelus nobilissimus in natiuitate sua de infimo choro quicunq₃ fuerit cũ ceteris: scz multis inferioribus in obsequium ⁊ famulatum: vt matri dei ⁊ regine celi: non tamen in custodiam cauendi pericula vel illuminationis aut pmotiõis in bonum. qm ex plenitudine gratie vigorabatur in bonum. ⁊ hoc fuit speciale in ipa priuilegium. Et putat a christi ɔceptione in obsequio plurimor angelor Marie famulãtiũ preerat Gabriel archãgel qui oẽs alios angelos in natiuitate christi ad gaudendum puocauit. vt dicitur Lu. ij. Nec aliquem spm malignum ad eam accedere permiserũt angeli: fm illd Can. iij. En lectulum Salomonis. id est christi matrem. lx. fortes ambiunt ⁊c. i. angelor multitudo. O q̄ sup oĩa laudabilis Maria ptege nos.

An Maria habuerit custodiam angelicam

¶ Articulus. ij. De. xij. priuilegijs. quibus beata Maria est honorata ⁊ gliose dignificata in sua sctã natiuitate. Capłm primum.

Maria. xij. stellis gliat in natiuitate sua

Secundũ mysteriũ declarandum dicit dignifice glificationis. Ubi nota: q beatissima virgo. xij. stellis priuilegior gloria tur quibus ipa p sua sancta natiuitate extitit dignificata ⁊ honorata. Nam ex parte corpis habuit quattuor priuilegia. ex parte anime. similiter quattuor ex parte vtriusq₃ simul iterũ quattuor: vt sic impletum sit: in ipsa etiã eius natiuitate illd Apoca. xij. In capite eius corona. xij. stellarum ⁊c. Primo nanq₃ ex parte sui sacri corporis habuit quattuor stellas dignitatis.

¶ Prima dicitur generositas
¶ Secunda dicitur formositas
¶ Tertia dicitur inconcupiscibilitas
¶ Quarta dicitur puritas.

Prima stella generositas

¶ Prima stella dignitatis Marie ex pte corpis dr generositas. i. generis nobilitas: quia vicz de nobilissimo genere duxit originē: ita q nunq₃ fuit aut erit in mũdo post dñm Jesum nobilius indiuiduuz in genere humano. Hec aũt conclusio latius ostēdet li. xj. p. ij. c. j. Nam Matth. in euangelio suo intendit eius nobilissimã genealogiã describere per tres tesseredecades. i. 14. gñatiões ex gñe patriarchali: necnon regio ⁊ ducali p singula. xiiij. numerãdo. Et ponit. xlij. generatiões: incipiēdo ab Abraam cui facta est pmissio de christo. Lucas xo ab ipo christo exordiens et vsq₃ ad Adã qui fuit dei in quo summa est nobilitas per. lxxiij. generatiões genealogiã texuit. Ex q̄bus accipitur argumentũ q oĩs nobilitas ⁊ speciositas corpalis fm intentionē euangelistarũ põnēda est in beata virgine: ⁊ q oĩs ingenuitas concessa Ade ⁊ tandē patriarchis regibus ⁊ ducibus: immo toti genti iudeorum qui erat ante christũ gens pre oĩbus nobilissima et a deo pelecta. Nec alia erat natio tã grandis que haberet deus ⁊ angelos appropinquãtes sibi. Oĩs quoq₃ nobilitatis gratia iuxta intentionē euangelistarũ non nisi ppt christum ex illa gente fm carnem nasciturũ cõcessa est ⁊ data: vt descenderet p generatiões ab Adam scz in virginem: et per virginē in christum: qui fuit primus ⁊ vltim patriarcha: rex: ⁊ dux populi israel: vt dicere possit christus illud Apocal. xxij. Ego sum alpha ⁊ o: primus scilicet in intentione apud deum: ⁊ nouissimus: quia post christũ nullus alius patriarcha vel rex est vel erit in israel. ¶ In huius signum iam exhausta est a iudeis oĩs nobilitas adeo q ipa gens iudaica que prius erat honoratissima atq₃ ceteris pnobilissima: scilicet ante christum: nũc est vilissima ⁊ abiectissima super omēs nationes mundi. ¶ Sed forte queres. Quare voluit christus matrem eligere de psapia nobilissima: cum ipe veniens in mundum pauperes ⁊ humiles dilexit ⁊ elegit: vt patet in discipulis. vnde. j. Cor. j. Infirma mũdi elegit deus vt confundat fortia. Ad qd respondet q fm sacros doctores de voluit eligere apostolos ⁊ discipulos: pauperes ⁊ humiles: ne cõuersio mũdi ad fidem christi ascriberetur eorum astutie si fuissent sapientes mundi: vel potentie si fuissent magni dñi: aut diuites: sed magis ascribatur diuie potestati ⁊ miraculo: vt dicit apls vbi s. Sed matrē voluit vt decebat habere nobilissimã: pcipue triplici rõne. ¶ Primo rõne diuine nobilitatis: vt sicut fm diuinitatem a patre nobilissimo deo: vicz eternaliter est genitus: ita fm carnem a matre nobilissima generaretur. Unde Aug. Qualis in celo pat fm diuinitatem talis in terra mater christi fm hũanitatem. ¶ Secundo rõne commēdabilitatis: vt scz in nobili matre commēdabilior foret virtus hũilitatis ⁊ electe paupertatis: ⁊ sic tãq₃ humilior ⁊ virtuosior magis digna redderetur exaltari super omēs angelos ⁊ hões. Nam vt dicit Bern. Non magnum est hũmilem esse in abiectione: sed rara prsus ⁊ maxima virt est humilitas honorata. Hec ille. Qualis fuit humilitas i Maria nobilissima. Has ratiões ponit Alber. super Missus est. ca. lv. ¶ Tertio hoc voluit rõne significationis: vt em ostenderet se verum sacerdotem esse fm ordinē Melchisedech: qui seipm oblaturus erat deo patri p reconciliatiõe humana voluit de stirpe sacerdotali oriri christus. ¶ Item vt se ostenderet esse verũ regem ⁊ dñm dñantium: atq₃ ducem celestē voluit de tali stirpe matrē eligere. Deniq₃ vt ostenderet q ipe pctõres venit saluare. ⁊ spem venie daret: voluit pctõres reges: vicz Manassem Achaz ⁊c. Et peccatrices. videlicet Ruth. Raab: ⁊ Bersabee in sua genealogia enumerari. fm Hierony: in Homel. Capłm. ij.

Questio

Secũda stella dicitur formositas: quia beata virgo fuit non tm in anima: verumetiam in corpore virgo pulcherrima a natiuitate sua. Et hoc multipliciter pbatum est. supra li. j. par. ij. arti. iij. ca. j. vbi clare habet quare decuit matrem dei esse pulcherrimã Hic autem notandũ est q in beata virgine erat pulchritudo duplex: videlicet corporalis ⁊ virtualis: que consistit in morum honestate ⁊ virtutum claritate. Et hec preponderat pulchritudini corporali. De prima Hester ij. habet. Erat inquit formosa valde ⁊ incredibili pulchritudinine. omniumq₃ oculis gratiosa ⁊ amabilis videbat. Et qualis fuerit in colore: oculis et capillis: ⁊ sic de alijs: propter breuitatem hic pertranseo: et suo loco. parte. iij. huius libri tractabitur: arti. scdo cap. scdo ¶ Quãtũ aũt ipa fuerit pulchra in virtutibus ⁊ morum honestate testatur Hieroñ. di. Si diligēter attendas. nil est virtutis. nil gratie: nil cãdoris qd non resplendeat in Maria. Et Ambrosius lib. de virgi. dicit. Talis fuit Maria vt eius solius vita omnium sit disciplina. virgo erat non solum corpore: sed et mente: corde humilis: virgo grauis: animo prudens. loquendi parcior: legendi studiosior: intenta opere: verecunda sermone. Et vt dicit Sedul: risum ei nunq₃ viderunt: nunq₃ eam vane ornatam: nunq₃ curiosam: nunq₃ leuem aut iocosam ⁊c. ¶ Unde et legitur exemplum quod refertur in historia: scilicet grecorũ. q beatus Dionysius conuersus ad fidem per apostolũ Paulũ: optans videre Mariã sepius petebat licentiã eundi Hierusalem a Paulo. Qua obtenta veniens Hierłm ⁊ introductus ad beatam virginem: visa stupefactus de mira ei pulchritudine ⁊ gratie irradiãtis pre fulgore mox cecidit in terram quasi mortuus: dicens. q tantus radius diui-

Scda stella formositas.

nus ⁊ claritas ab ea irradiauit ꝙ sustinere nequerit. ado/ransqȝ eã dixit. Uere si de tuo Jesu non audiuissem ⁊ scri/pturas nõ legissem: putarẽ ꝙ tu sis deꝰ vel christus dei in lege ꝓmissus.

Capl'm tertiũ.

Tertia stella inconcupiscibilitas — Tertia stella ẽ inconcupiscibilitas, q̄ pulchritudo corporalis Marie hoc singulari priuilegio fuit honorata et dignificata ꝙ nunqȝ ab aliquo potuit carnal'r ɔcupisci: licet fuerit pulchritudo maxima pre oĩbus pulchritudinibus hõim qui fuerunt: ⁊ erũt circa pulchritudinẽ chr̄i. Alioꝝ quidẽ hõim ⁊ p̄cipue feminarũ pulchritudo mouet intuentes ad ɔcupiscentiã carnalẽ: iuxta illd' Eccli. ix. Ex specie mulieris cõcupiscentia quasi ignis exardescit. Uñ ⁊ sancte ꝟgines. vt sctã Catharina. Margaretha. Agnes ⁊c̄. ɔcupiscebant a viris ⁊ nuptui petebant: sed ille in ꝟginitate solide manẽtes martyrizate sunt. Non sic aũt erat in btã virgine Maria: cuius pulchritudo hoc summũ ⁊ singulare priuilegiũ habuit ꝙ a nemie carnal'r ɔcupisci potuit: qn potiꝰ carnalem ɔcupiscentiã in alijs extinguebat ad solũ intuitũ. Et de hoc Bonauen. i. iij. sniarũ di. iij. q. ⁊ ar. vl. dt. Hoc inquit iudei quidã asserunt mirũ fuisse in ꝟgine Maria ꝙ cũ esset pulcherrima a nullo vnqȝ viro fuerit ɔcupita. Et si q̄ras Quare vel qualiter id fieri potuit? Rñdet ẽm sctõs p̄cipue Bern. ꝙ Marie pulchritudo non fuit inconcupiscibilis carnaliter rõne quadruplici.

Marie pulchritudo nõ fuit ɔcupiscibilis carnal'r
¶ Primo ꝓpter gratie abundationem
¶ Secundo ꝓpter occultationem
¶ Tertio ꝓpter ɔuersationem
¶ Quarto ꝓpter irradiationem.

Primo — ¶ Primo quidẽ ꝓpter grẽ abũdationẽ: q̄ grã diuina in ea abũdabat adeo ꝙ etiã in alijs esset libidinis ⁊ ɔcupiscẽtie extinctiua. Grã nanqȝ fortior est qȝ natura. Sed videmus ꝙ natura q̄busdã lapidibꝰ ⁊ ꝟbis hãc ꝯstitit ꝟtutẽ ꝙ habẽt libidinẽ tpare: vt ptȝ de agnocasto vel camphora ⁊ sapphiro atqȝ calcedonio ⁊ herba rute sepe comesta. Ergo multofortius id diuina grã in btã virgne potuit efficere ⁊ de facto fecit. Uñ ipa btã virgo figurata est p cedrũ ⁊ myrrhã Eccli. xxiiij. Quasi cedrꝰ exaltata sum in libano: quasi myrrha electa dedi suauitatẽ odoris. Cedrus q̄ppe adore suo fugat serpẽtes; et myrrha interficit vermes: sic Maria serpentes motus ⁊ vermes praue concupiscẽtie in alijs ad solum intuitũ extinxit. Cui ⁊ ɔcordat figura d' vite. que flore odorifero fugat serpentes.

Secũdo — ¶ Scdo ꝓpt occultationem: quia sicut claritas corporis chr̄i post resurrectionem discipulis zelabat, ita pulchritudo Marie oĩbus carnalibus hoĩbus ⁊ qui eam ɔcupiscere possent occultabatur; ⁊ sic apparebat vt nõ ɔcupiscibilis videret.

Tertio — ¶ Tertio ꝓpter ɔuersationem; quia tã honeste ⁊ mature se regebat in oĩbus actibus ⁊ moribus vt oĩbus appareret ꝙ nequaqȝ posset ad fedũ aliquod inclinari: imo ꝙ erat totu deo dedicata: sicut ɔtingeret de pulcherrima ⁊ sanctissima muliere que esset quasi ɔtinue in deũ rapta.

Quarto — ¶ Quarta ꝓpter irradiationẽ que p̄cedebat ex eius facie: vt dicit Bern. ꝓpter quã etiã ipe Joseph spõsus eius non audebat respicere in faciẽ virginis. quia illi radij luminosi a facie virginis p̄cedentes erãt adeo virtuosi vt deterrerent corda carnaliũ hõim penetrãdo. Unde glo. sup illd' Math. j. Accepit Joseph ɔiugem suã. scȝ Mariã: ⁊ nõ cognoscebat eã donec peperit filiũ suum primogenitũ. dicit sic. Joseph Mariã facie ad faciem videre nõ poterat quã spiritusscts̃ a ɔceptione plenius impleuerat: ⁊ ideo non agnoscebat facie ad faciem quã desponsauerat donec illius vterus euacuaretur. Unde ptȝ ꝙ ipa gl'iatur de ista stella inconcupiscibilitatis.

Capl'm. iiij.

Quarta stella puritas — Quarta stella dicit' puritas: quia beata virgo nata est in natura puriori ⁊ complexione meliori. Erat eñ optime sanguineositatis: sicut pie creditur: vtpote de cuius purissimo sanguine formari debebat caro chr̄i virtute spũssancti. Alij nimiꝝ homines nascunt' in culpa originali ⁊ cõplexione mala ⁊ impura p quam inclinati sunt ad varia vicia mortalia naturaliter ⁊ ad prauam ɔsuetudinem morum. Alij quippe sũt multum melancholici: in quibus natura mordax ⁊ plena ire. Alij vo sunt multum cholerici ferũetes ad bella. lites ⁊ sanguinis effusionem. Alij aũt plurimi phlegmatici: pigri: somnolenti: molles ⁊ timidi ac ad maluȝ fragiles. Et plurima talia mala que hõibus adducit natiuitas: enumerat Augꝰ. xxij. de ciui. dei. c. xxij. dist. ¶ In q̄busdam inquit mordax natura. ꝑturbationes crebre: insana gaudia discordie: lites: bella. insidie: iracũdie: hmõi innũerabiles huius vite miserie: quas adducit natiuitas filijs Adã corrupta vicio natura. — Cõplexio corrupta — Hãc aũt bñdictã virginẽ nõ maculauit mala complexio: non corrupit mala nutritio nõ adduxit puersa ɔsuetudo: nec puertit fatalis ɔstellatio. sicut solent quidam fatui imaginari: ꝙ stellarum dispositio puertat nascentes in moribus. dicentes ꝙ qui nascunt' sub saturno sint pigri: ignaui: ⁊ ignari: qui sub ioue fures ⁊ auari. qui sub marte iracũdi: qui sub sole supbi. qui sub venere luxuriosi: qui sub mercurio curiosi. qui sub luna inconstantes. Hoc eñ tenere supstitiosum est ⁊ erroneũ. vt Augꝰ. ꝓbat. v. de ciui. dei. Uñ ⁊ Ptholo. in centilo. di. Sapiens vir dñabit' astris. Propterea ⁊ Hiere. x. hec dicit dñs Juxta vias gentiũ nolite discere: ⁊ a signis celi nolite metuere que timent gentes. quia leges populorum vane sunt. ¶ Ad ꝓpositũ itaqȝ redeuntes dicimus ẽm doc. concor dit' circa. iij. di. tertij sniarũ. ꝙ btã ꝟgo adhuc i vtero matris adeo fuit sanctificata vt ab eo tpe semp vsqȝ ad assũptionẽ ꝑsisteret in puritate nature ⁊ in innocẽtia vite. ꝑ capacitate. in oĩm virtutum plenitudine sine oĩ macula optime ⁊ ordinatissime disposita in naturalibus: ita ꝙ nulla ꝓles muliebris vnqȝ magis appropinquasse videt' ad statu innocentie Ade sicut ipa. vt merito de ea dicat' illud Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea: scȝ corpore et anima.

Capl'm quintũ.

Pro secundo quaternario stellarum dixi ꝙ beata virgo ex parte anime habet etiã q̄ttuor stellas dignitatis quibus est in sua natiuitate priuilegiata ⁊ honorata

Prima stella dicitur capacitas
¶ Secunde dicitur sanitas
¶ Tertia luminositas
¶ Quarta dulcorositas

Prima stella ex parte capacitas — ¶ Prima stella dicit' capacitas. Ipa nanqȝ benedicta virginis anima tãdigne a deo est creata vt esset capacior maioris gratie ⁊ gl'ie qȝ oĩes angeli ⁊ hõies p̄ter chr̄m ⁊ tota mundi machina. Cũ eñ ipa fuit ab eterno electa vt eẽt mater dei: regina celi et angeloꝝ. ac dña mundi ⁊ tã ineffabili gratia in p̄nti ac gl'ia sublimãda in futuro: vt sup oẽs esset creaturas puras excellentissime exaltãda: igit' debuit in sua creatione ⁊ virginis benedicte origine ipa eiꝰ gloriosissia anima tãta capacitate disponi vt totam gratie ⁊ glorie plenitudinem in tãta largitate accipe esset et apta quantũ creatura viatrix põt accipe non deo vnita vnione psone: qm̃ ẽm Aristo. ij. de anima: actus actiuoꝝ sunt in patiente bene p̄disposito. Uñ deus creauit aĩam beate Marie in summa nobilitate ⁊ ꝑfectione pre ceteris purio hõibus intellectu acutissimam: ⁊ suis potentijs gratie. capacissimã post christi aĩam. adeo ꝙ vt dicit Hiero. ser. de assump. Tota inquit gratie plenitudo que est in chr̄o: venit in Marie animã: qȝ aliter ⁊ aliter: q̄ in chr̄o vt in capite influente: in Maria vt in collo corpi eccl'ie transfundente. O qȝ mirabile istud: vt vna hec puella sacratissima plus capax esset qȝ tota mundi machina: celum et terra. O quanta dignitas Marie quam deus sic p̄elegit ⁊ ꝑordinauit vt p eam oĩs gratia ⁊ oĩe bonum transfundi haberet in eccl'ie totius membra: quod deuotꝰ Bern. exprimit: dicens. Deus omniũ bonoꝝ plenitudinem posuit in Maria: vt si quid gratie: si quid salutis: si quid spei in nobis est p eam nouerimus redundare.

Capl'm sextum.

Scda stella sanctitas — Secunda stella dicit' sanctitas. q̄ vt dicit Bern. ad Lug. fuit proculdubio ante sancta qȝ nata ⁊ p hoc concor. tenent doc. super. iij. di. iij. sicut p te. j. huius li. ar. ij. per totuȝ lucide claruit: Jmmo ipa non solũ sancta fuit i natiuitate: sed pre alijs oĩbus circa christum sancta prealijs gratia preuenta: ⁊ sic sanctificata vt nunqȝ posset peccare mortaliter vel venialiter. iuxta illud ps. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus: id est Mariam. sequitur. deus in medio eius. scȝ ꝑ incarnationẽ factã in ea. ideo nõ commouebit'. scȝ ꝑ

confirmata est vt nõ possit ruere in peccatũ. ¶ Ubi nota ẜm docto. illuminatũ: vicʒ Fran. Mayro. in tractatu de ꝯcep. virg. ꝙ q̃tũ ad p̄sens spectat triplex est sctificatio. ¶ Prima est vniuersalis q̃ aĩa sctificatꝛ: qꝛ scʒ a pctõ purgatꝛ ⁊ ei grã cõferꝛ: sed nõ ꝯfirmatꝛ q̃n possit cadere a grã. Et hec sanctificatio fit per sacrã: vt patet in baptizatis. ¶ Secũda est sctificatio specialis: q̃ aĩa purgatꝛ a culpa: accipit grãm: ⁊ ꝯfirmatꝛ in grã ne possit in pctm̃ mortale cadere: ⁊ sic fuit sanctificatio Ioãnis baptis. et Hieremie in vtero. ¶ Tertia est sanctificatio singularis qua anĩa sanctificatꝛ: nõ purgatione a culpa que nõ est: sed collatio ne grẽ ⁊ cõfirmatione: ita vt nunq̃ peccet nec mortaliter nec venialiter: ⁊ hoc modo fuit sanctificata Maria in primo instanti sue conceptionis.

Capitulum. vij.

Tertia stella la luminositas.

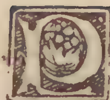
Tertia stella dicitꝛ luminositas: qꝛ anĩe Marie ꝑ dictam sanctificationẽ q̃tum ad rõnẽ ⁊ intellectum tanta sapiẽtie claritas supinfusa est a deo ẜm aliq̃s vt esset sapientior oĩm creatura pura viatrice: ita ꝙ etiã in vtero mr̃is existẽs habuit liberi arbitrij vsum: ⁊ fuit in sublimiori ꝯtemplatõnis statu q̃ fuit vnq̃ aliqua pura creatura ĩ etate ꝑfecta: ⁊ fuit oĩbus donis spũssancti plena: iuxta illud Esa. xj. Requiescet super eũ spũs sapiẽtie ⁊ intellectꝰ: spũs cõ. ⁊ for. spũs sciẽtie ⁊c̃. Et licet dormiret sicut ⁊ ceteri q̃nq̃: tñ somnus qui pellit in nobis liberi arbitrij actũ: et merendi vsum non fuit in ipsa. Unde dicere poterat illud Cant. v. Ego dormio scʒ corporaliter: ⁊ cor meũ. i. aĩa vigilat. scʒ in cõtemplatiõe ¶ Sed di. quõ potuit hoc esse? Respõdetꝛ ꝙ nõ naturaliter: sed ꝑ dei grãm specialissimã hoc habuit. Et ꝓbatꝛ: qꝛ ex regula topica. Si ei cui minus videtur inesse inest et ei cui magis: sed Ioãnes baptista in vtero agnouit chrĩstũ deum: vt dicit Ambro. sup Lucã. Unde de ipso canit ecclesia. Accelerat rõ in puero nondũ nato: nouit presentẽ dñm in virgine ⁊c̃. Itẽ sctũs Nicolaus in infantia vsu rõnis vtebatꝛ: cũ feria quarta ⁊ sexta semel sugebat vbera: ⁊ mox natus erexit se in pelui dum balnearetꝛ. Item Benedictus in puericia cepit miraculis coruscare. Si igitꝛ istis data est tanta grã a deo vt haberẽt vsum rõnis ante debitã etatẽ qui est septem annoꝝ de lege cõmuni: vt patet extra de delictis pueroꝝ. ca. j. et de pe. et re. cap. Omis. quãto magis de beata virgine que electa fuit vt esset dei mater improportionabilitꝛ: altiori modo ista sunt credẽda. Hoc etiã videtꝛ ecclesia significare in eo ꝙ libri qui intitulantꝛ de sapiẽtia exponuntꝛ specialiter de beata virgine: ⁊ que dicuntꝛ de sapiẽtia interp̃tatꝛ ecclesia quasi de virgine dicantꝛ: sic etiam claret in epistola hodierna: vt significetur: quia ipsa fuit super omnes creaturas sapientior. ¶ Presentationis Marie modus. Unde ⁊ ẜm Hierony. aliosq̃ historiographos: cum parẽtes beate virginis cõpleto tp̃e ablactationis ꝑ triennũ ad templũ ipsam cum oblationibus adduxissent: erant aũt circa templũ quindecim ascẽsionis gradus: in quoꝝ nouissimo virgo Maria infantula ꝯstituta postq̃ bñdixit sacerdos: sine adiutorio cũctos gradus ita conscẽdit acsi esset ꝑfecte etatis et in dei laudibꝰ die ac nocte permanebat: nec vt solẽt infantes requirebat parẽtes: sed mature se regens prudentissime loquens et ꝑraro quasi esset. xxx. annoꝝ in omni sanctitate ita ꝓficiebat vt oĩes mirarentꝛ: ab angelis q̃z quotidie cibo eidẽ celesti allato visitabatꝛ ⁊c̃.

Capitulum. viij.

Quarta stella la dulcorositas.

Quarta stella dicitur dulcorositas: quia a principio eius felix aĩa plena erat diuina dulcedine: iuxta illud Ps. Dñe ꝑuenisti eam in bñdictionibꝰ dulcedinis. scʒ ab infantia. Et iterũ. Unxit te deus deus tuus oleo leticie pre ꝯsortibus tuis. Propter quã quidẽ suauitatẽ internã diuie fruitionis radiabat ⁊ resplendebat vultus ipsius Marie mira claritate: ẜm Hiero. vt ꝯstaret oĩbus: qꝛ diuina grã erat plena. Uñ et Hester. xv. Facies tua plena est grãrũ. Sicut enĩ Moysi facies resplẽdebat ex familiaritate et cõsortio diuino ⁊ angelico: multomagis facies Marie quã quotidie angeli visitabant: mysteriaq̃ sibi diuina pandebant: futura reuelabant: cibum celicum afferebant: vt testatur Epiphanius et Germanus.

Capitulum. ix.

Pro tertio quaternario describuntꝛ et alie stelle ex parte corpis ⁊ anĩe quibus Maria est priuilegiata ⁊ dignificata in sua natiuitate.
¶ Prima nominis sublimitas.
¶ Secunda temporis dignitas.
¶ Tertia dicitur miraculositas.
¶ Quarta obsequiositas.

Prima stella ex pte corporis ⁊ anĩe noĩs sublimitas.

¶ Prima dicitꝛ noĩs sublimitas: qꝛ nomen preclarũ vicʒ Maria est sortita: qđ quidẽ accipitur a rebus preclaris ⁊ sublimibus: qꝛ Maria hebraice accipitꝛ a maris stella q̃ est virtuosa stella stella lucida stans sine occasu: attrahens ferrũ et adamantẽ: vt testatꝛ Alkabitius: ⁊ dirigens nautas ad portum optatũ: sic Maria lucida grã et sapientia nunq̃ occubuit. scʒ ꝑ aliqđ peccatũ que virtute sue pietatis attrahit induratos ⁊ ferreos peccatores ad dei misericordiã: ⁊ dirigit oĩes ad portũ salutis. Item hoc nomẽ Maria latine accipitꝛ a mari magno ⁊ amaro: qꝛ sicut mare est mater aquarũ: ita btã Maria mater oĩm grãrũ: que fuit amaricata in filij passiõe. Item syro sermone accipitꝛ hoc nomẽ Maria a dominatiõe: qꝛ est dña mũdi ⁊c̃.

Secũda stella la temporis dignitas.

¶ Secũda stella dicitꝛ tp̃is dignitas: qꝛ deus voluit Mariam nasci in mense septẽbri qui eius natiuitati valde cõueniebat ẜm Fran. Mayro. qꝛ inter tp̃a ꝑfulget dignitate q̃druplici. Primo quidẽ qꝛ hic mensis totus fuit festiuus. vicʒ ex lege Moysi. ꝑ Mariã ꝟo dies luctus nostri versi sunt in gaudiũ celestis festiuitatis eterne. ¶ Secũdo: qꝛ in hoc mense sol est in signo virginis: ita sol iusticie christus habitauit in virgine Maria. ¶ Terio: quia iste mensis est christus plenitudinis anni et maturitatis plene: vñ ⁊ illud tp̃s autũnus dicitꝛ. Est aũt autũnare. i. maturescere ⁊ colligere: ẜm Remigiũ: ⁊ sic cõgruebat natiuitati Marie q̃ plena grã in tp̃is plenitudine q̃n deus misit filiũ suũ concepit ⁊ peperit christũ: vt ait ap̃ls Gal. iiij.

Mẽsis septẽbris.

¶ Quarto: quia iste mensis omniũ mensiũ prior creatꝰ est: eo ꝙ mũdus ipse in isto mense factus est ẜm opinionem rabbi Eliezer: ⁊ cõmuniter hoc tenent hebrei: quod etiam approbat Nico. de Lyra sup Geñ. sic. quia scriptũ est Deut. xxxij. Dei ꝑfecta sunt opa. Unde ẜm oĩes: hõ primus factus est in statu ꝑfecto potens generare. Tunc Tunc enĩ vnũquodq̃ perfectũ est quãdo potest generare sibi simile. Et codẽ modo videtꝛ dicendũ de terre nascẽtibus: qđ est q̃n fructus sunt in arboribꝰ maturi: ⁊ habent in seipsis semina. Unde Gene. j. scribitꝛ. Et protulit terra herbam virentẽ ⁊ facientẽ semen: quod fieri habet in mense septembri. Uerũtamẽ alij opinantꝛ mundũ creatũ esse in mense Martio: vt patuit lib. j. parte. j. arti. iij. Si ergo mundus cepit initiũ creationis sue in isto mense: cõgruit ꝙ recreationem in isto mense septembri acceperit in Marie matris videlicet christi natiuitate. ¶ Tertia stella dicitꝛ miraculositas: quia beata virgo miraculose orta est. Primo quia vt dicit Damasce. per p̃ces et repromissiões fuit a deo data. Si enĩ Isaac ⁊ Ioannes baptista sic sunt nati: multo magis Maria diuina voluntate operante vt probat Alber. super Missus est. ca. clxx. Secũda quia ꝑ Gabrielẽ archangelũ est p̃nuciata: vt probatꝛ ẜm Alber. cõsimili ratione. Tertio quia eius natiuitas fuit portentis et signis clarificata: quoniã ẜm Theophilũ historiographũ ip̃o die quo nata est Maria plus solito sol refulsit in duplo: et illa nocte luna clarior coruscauit: adeo ꝙ pene solari splendore radiaret: et illa nubecula que lunã offuscat per tempus a die natiuitatis Marie non comparuit: sed circa globum luuarẽ mediũ quasi vna stella magna claritate appruit. Hec Theophilus. ¶ Quarta stella dicitur obsequiositas: quia mox ab hora natiuitatis deputate sunt militie angelorum ad Marie custodiam: non presidendo: vt patuit ar. j. sed in obsequium et ministerium. Unde Chrysosto. in quodam sermo. dicit. Infinitam militiam angelorũ ad gloriose virginis obsequiũ esse deputatã nullatenus ambigimus qui cauerent ne ꝑparatum eterni regis hospitiũ hostis incederet. Hec ille. qui etiam eidem escam celestem quotidie deferebant: vt testantur histoꝛ.

Tertia stella la miraculositas.

Quarta obsequiositas.

¶ Articulus. iij. ꝙ natiuitas Marie iocũditatem intulit mundo.

De iocūdita te hui⁹ festi. Tertium mysteriū iocundationis dicitur: quia hoc festum fuit iocundum.
¶ Primo quidem sancte trinitati.
¶ Secundo ipsi benedicte virgini.
¶ Tertio cunctis angelis.
¶ Quarto hominibus vniuersis.

Primo ¶ Primo sancte trinitati: qz per totū mundū glorificatur et laudatur sancta trinitas in beata virgine: vt testatur Bern. in ope de laudibus virginis. Gaudet inquā deus pater: quia hodie nata est sponsa ab eterno pdilecta. Gaudet filius: quia ei nata est mater in qua humanādo delitie sibi sunt esse cum filijs hominū. Prouer. viij. Deniqz gaudet spūssanctus: qz sibi nascitur habitaculū et templū glorie acceptissimū.

Secūdo ¶ Secūdo hoc festū est gaudiosum btē Marie: qz hodie nata est dignissime vt patuit: quatenus sit mr dei: regina mundi: dña angelorum: et super omes creaturas exaltāda.

Tertio ¶ Tertio gaudiosum extitit hoc festum angelis: quorum est gaudere etiam de vnico peccatore penitentiam agente. Luce. xv. ergo multomagis de tali tantaqz natiuitate p quā mūdus saluatur et angelica ruina reparatur. Vñ refert Joā Beleth: in cōi q̄z notatur legēda. vicz q cū antiquitus dies natiuitatis Marie fideles aliquāto tpe latuisset: ptigit q quidā vir sctūs sedule contemplationi insistendo singulis annis. vi. idus septembris iocundissimā angelorum solēnitatē audiret. Cūqz admirans reuelari sibi peteret cur isto tm̄mō et nō alio die hoc audiret: accepit diuinū respōsum q hoc ideo: quia virgo gloriosa tali die fuit nata mundo: et ideo deberet manifestari hoc filijs ecclesie et pape: quatinus celesti curie fierent cōcordes in hac celebritate. Cum ergo intimasset hec pape ex scripturis et antiquitatū testimonijs veritate huius comperta: istum diem celebrandū vniuersaliter in honorē natiuitatis virginis statuit ecclesia sancta.

Quarto ¶ Quarto hec festiuitas est gaudiosa omibus hoibus. Unde Joā. Damasce. in sermo. hodi. di. Hodie fit mūdo salutis initiū iubilate deo vniuersa terra. Hinc et canit eccl'ia. Natiuitas tua dei genitrix virgo gaudiū annūciauit vniuerso mūdo: ex te em̄ ortus est sol iusticie christus deus noster: qui soluens maledictionē dedit benedictionē: et pfundens mortē donauit nobis vitam sempiternā.

Miraculum Miraculū. ¶ Ut ergo finem sermōis faciā: vnū hic miraculū inferā. Et hoc miraculū fundamētaliter accipio ex li. miraculorum scti Anshelmi. ca. xxxviij. Quidā diues habuit beatā virginē in summa deuotione: et erat homo tante auaricie et tenacitatis q nulli vnqz petenti miscdiam vel elemosynā porrigebat. Quadā vice venit quidā paup ad ostiū: petijtqz elemosynam amore dei: et ille cum improperio negauit: ille rediēs petijt iterato elemosynā ob amorē salutis sue: et ille magis increpans eum repulit. Tertio quoqz petijt amore beate virginis. Qd vt auarus audiuit: iratus piecit ei nō libenter vnū panem: et cōminatus est ei ne amplius peteret sub hoc nomie: qz graue ferebat q si sub hoc nomine Marie peteret elemosynā: dare deberet ob ei⁹ deuotionē. Mortuus est tandē ille auarus: et dum ponderarētur bona et mala eius: inuētus est minus habēs in bono: et est tradit⁹ demonib⁹ ad cruciatū. Ecce aūt apparuit virgo gloriosa et panē quondā datū p eius amore posuit in statera: et statim meritis beate virginis pponderauerūt eius bona Rogauit ergo p eo virgo filiū qui dixit. Esuriui et nō dedit mihi manducare: sitiui et nō dedit bibere: nullā fecit misericordiā: ergo nō meretur miscdiam. At virgo. Ego sum mater miscdie: et me in deuotione habuit. Unde obtinuit vt rediret ad corpus aiā: reuixit qui fuit mortuus: et egit penitentiā duram: et semp largas postmodū faciebat elemosynas: ob amorē ipsius beatissime matris dei pauperes inuitando. Quo miraculo vel exemplo clarescit qm̄ multū vtile est homini elemosynas pauperib⁹ facere ob amorē beate virginis Marie: et precipue in festis eius pauperes ad mensam inuitare deuotius. Si em̄ vt patuit in dicto miraculo illud inuolūtarie largitū p deuotiōe virginis tantū valuit vt hoc ipso a sentētia dānationis homo liberaretur: quantū ergo putas valebit ad salutem voluntaria erogatio facta pauperibus pro amore virginis Marie: vtiqz talibus in extrema hora mortis ipsa virgo gloriosa interuentrix apud filium astans dicere poterit. Scriptū est. Date et dabitur vobis Lu. vj. Dignū est ergo vt is qui dedit sua p noie matris dei: detur ei corpis et sanguinis christi sacrm quo ptinetur christus dñs: quē virgo concepit: virgo peperit: virgo aluit. Et sicut ipse mēbra christi. i. paupes aluit p nomine virginis matris: ita alimentū habeat vite eterne p grām eius. O vere sancta talis aīa q̄ feliciter et q̄ iocūde audiet in iudicio verba christi dicentis. Esuriui et dedistis mihi manducare: sitiui et dedistis bibere. Uenite ergo benedicti patris mei percipite regnum etc. Amen.

¶ Pars. iij. libri quinti de nascentis Marie admirabili conditione.

Uas admirabile opus excelsi. Uerba ista scribuntur Eccli. xliij. ad honorem qz et laudē virginis Marie merito accipiuntur. Ipsa nāqz fuit. Primo vas nō quidē vacuū: sed oī grā plenū: iuxta illud Lu. j. Aue grā plena. Itē omi virtute tanqz margaritis: gēmis et pciosissimis lapidib⁹ ad ornatū: iuxta illud Eccli. xxiiij. In me omis grē vie et veritatis: in me ois spes vite et virtutis. De hoc vase Eccli. l. Quasi vas auri solidū ornatū omni lapide pcioso. Uere ipsa vas: qz arca cōtinēs thesaurū diuine sapiētie. Et vere vas aureū p charitatē et puritatē incorruptibilitatis: qz sicut aurū splendet et rubigine nō corrūpitur: sic Maria igneo fulgore charitatis splendens: nullā peccati corruptionē vel maculationē habere cōprobatur. Uñ vere fuit vas solidū p firmitatē stabilitatis et pseuerantie in grā: et fuit omi lapide precioso. i. virtutū et pciosissimorum donorum spūssancti decore adornatū. Cui psonat figura Exo. xxv vbi legitur q dñs pcepit Moysi di. Facies mihi arcā de lignis sethim: et deaurabis eam auro mūdissimo intus et foris etc. Arca hec est Maria in qua deus tanqz in arca contentus est. Sicut em̄ pciosis reliquijs cōsueuit fieri arca aurea vel argentea pulchre fabricata: sic rei pciosissime. id est. filio dei mādauit deus fieri arcam Mariā in qua recondetur. Et ista arca facta fuit de lignis sethim que sunt ligna imputribilia: per qd figuratur Marie immaculata et imputribilis mūdicia: et sic de alijs partibus eius figure scz q fuit deaurata intus et foris: patz q Maria fuit vas omi virtute: omi puritate: omi grā et sanctitate plenum. ¶ Secūdo quoqz iuxta pacceptū thema benedicta virgo fuit vas admirabile: qz quē celi capere nō poterāt suo cōtinuit vtero: pter qd Bern. in sermone quodā dicit. O venter capacior celis: diffusior terris: latior elementis: qui illū cōtinere valuit qui tribus digitis molē terre appendit. ¶ Deniqz tertio iuxta thema nostrum ipsa virgo est opus excelsi: qui solius dei potentia: solius dei sapientia ordinata: facta et sublimata extitit. Ad psens igit acturi de nascentis virginis admirabili qualitate et cōditione videamus. Primo de qualitate eius anie. Secūdo corporis. Tertio viriusqz piunctim. Et sic tria mysteria notabuntur.
¶ Primū dicitur admirabilis celsitudinis anie rōnalis.
¶ Secūdū admirabilis pulchritudinis materie corporalis.
¶ Tertiū admirabilis habitudinis grē supnaturalis.

¶ Articulus. j. de ipsius anime Marie admirabili celsitudine qua est a deo condita. De admirabili cōditione aie Marie.

Primū mysteriū dicitur admirabilis celsitudinis. scz rōnalis anime virginis Marie. Dignū nanqz cōsideratiōe existit quāta celsitudine perfectionis: quantaqz admirabili excellentia et dignitate: q̄ stupenda diuine potentie et sapiētie maiestate ac puidentie virgo benedicta fuerit fm animā condita. Qd quidem q̄uis mens humana ad plenū capere non sufficiat: tamē pro aliquali cognitione qua saltē ad aliquantulā inducamur benedicte virginis reuerendā deuotionē animus quoqz noster eleuari quantulūcunqz possit ad eius dignitatis noticiā: vnam hic dignum duxi ponere conclusionē in mēte tenendā que talis est. Deus maiori potentia et sapientia atqz pcelsiori et digniori excellentia creauit et condidit benedictā virginem Mariā fm eius pcellentissimā aīam. q̄ creauerit omnes angelos et totā mundi machinā. Hec pclusio probatur triplici via.

¶ Primo ratione.
¶ Secundo auctoritate.
¶ Tertio exemplari ostensione.

Prima rō

¶ Primo pbatur rōne: ⁊ hoc triplici. Prima dicit ratio summe dignitatis: qꝛ ipsa beata virgo ab eterno est ordinata atqꝫ tandē in tpe sic condita vel creata ꝙ tāte sit dignitatis: pfectionis et bonitatis: tante beatitudinis et glorie vt foret dignissimū habitaculū dei omīpotētis plenitudine omis grē ⁊ sanctitatis excellentissima: per totā mundi machinā: tanqꝫ vera mater dei: ⁊ per ɔsequens regina celi ⁊ omniū angeloꝝ ac domina totius mūdi ⁊ oīm creaturarū: ergo ꝓ tanta dignitate debuit summa dei potentia ⁊ sapientia ipsa p̄ alijs creari ⁊ disponi.

Scda rō

¶ Secūda ratio summe ꝓpinquitatis: qꝛ quāto aliquid est deo propinquius ⁊ vnibilius: tanto maiori potētia ⁊ sapientia dinoscit fore creatū. Licet nāqꝫ ex pte dei vna ⁊ eadē potētia sint creata oīa: ⁊ vnica sapiētia cōdita sint magna ⁊ minima: vt exempli grā: lapis ⁊ angelus: granū milij ⁊ celum vnica dei potētia ⁊ sapientia sunt creata: maioris tamen potentie excellentia relucet in angelo ⁊ celo qꝫ lapide ⁊ milio: quia angelus est ꝓpinquior et similior deo qꝫ lapis: ⁊ celum qꝫ miliū. Cum igitur beata virgo sic ꝓduceбatur ꝙ portio carnis sue in christo esset inseparabiliter vnienda deo: ⁊ p ɔsequens anima debuit creari excellentissima: vtpote deo per grām ⁊ gloriā sup oīes vnienda post christū. Nam corpus est ꝓpter animā ⁊ nō ecōuerso.

Tertia rō

¶ Tertia ratio maxime ɔtrarietatꝭ: qꝛ quāto magis cōtraria aliqua in quocūqꝫ ope ɔcurrūt que nulla potētia ordinata possent se simul cōpati in eodē: tanto maior relucet potentia ⁊ sapiētia: vt si tu mortuū posses viuificare ⁊ scires id facere: vel retrogradare solem: cum ista naturaliter fieri nō possunt: magna videreꝛ in hoc faciēdo tua potentia et sapientia admiratione digna. Sed qm̄ in creando angelos ⁊ totū mundū: deus nec de potētia absoluta: nec de potentia ordinata aliquid repugnans habuit: dixit eīm et facta sunt. Sed in creando virginē Mariam multa habuit repugnātia de potētia sua ordinata: que quidē ab eterno deus sua absoluta potētia cōcordare decreuerat. Decreuerat eīm ꝙ ista puella semper virgo esset nec tn̄ infecunda maneret. Item ꝙ hec virgo conciperet de spūsancto sine viro. Item ꝙ cōciperet nō purū hominē: sed deum ⁊ hominē. Itē ꝙ illū generaret a quo ipa et oīa alia creata sunt. Et hec oīa erant impossibilia ordinata potentia: qꝛ cōtraria legibus nature a deo institutis: vt vult Scotus sic diffiniēs ordinatā potentiā sup. j. sententiarū: dist. xliiij. et notaꝛ. š. li. iiij. pte. j. ar. ij. in prin. Et tamē deus hec oīa in virgine Maria pfecit ⁊ pficiēdum eternaliter decreuit: ergo maiorē potentiā ⁊ sapientiam in ea ostendit.

Scda via

¶ Secūda via ostendiꝛ ɔclusio premissa p auctoritates sanctoꝝ. ¶ Primo Bern. in sermo. de gaudijs Marie sic dicentis. Multa magna fecit deꝰ in creaturis mūdi: nil tn̄ tā excellens ⁊ tā magnū fecit opus digitoꝝ dei sicut virginē matrē dei quā sol ⁊ luna miranꝛ. Hec ille. ¶ Secūdo auctoritate Ans. de cōcep. virgi. dicentis. Nil tibi domina est equale: nil compabile: oīe eīm qḋ est aut supra te est: aut infra te est: qḋ supra te est solus deus est: qḋ infra te est: oīe qḋ deus nō est. Itē ibidem dicit. Decebat vt illius hominis. id est. christi cōceptio fieret de matre q̄ ea puritate niteret qua maior sub deo nequit intelligi. ¶ Tertio auctoritate Hiero. in ser. de assump. dicentis sic. Altior est celo de qua loquimur: abysso ꝓfundior. Unde si celum te vocem o virgo benedicta: altior es: si matrē hominū: precellis: si formā dei te appellē: digna existis: si dominā angeloꝝ: p oīa esse pbaris. quid igiꝛ de te digne dicam nescio. Hec ille. Et sic patet ꝓpositū. Ad cuius ɔfirmationē pre oībus facit auctoritas euangelij. Luc. ij. vbi dicit virgo. Fecit mihi magna qui potens est. id est. ſm oēm suā potentiā.

Tertia via

¶ Tertia via oñdiꝛ cōclusio pdicta exēplari deductiōe. Et primū exemplū accipiamꝰ ex serie sacre scripture. Dic mihi quō legis: quid est qḋ ſm sonū scripture deꝰ maiori ɔsilio reperiaꝛ creasse? Si tu dicis: angelos. Nōne legiꝛ Geñ. j. Dixit deus: fiat lux: ⁊ facta est lux: quo nomīe ſm Aug. sup Geñ. Angelica natura accipiꝛ.

Angelica natura.

Si dicis: mundū et quācūqꝫ in ipso creaturā: clarū est qꝛ oīa illa deꝰ tm̄ dixit et facta sunt: mandauit et creata sunt: vt dicit Ps. Sed quid? Certe si campū diuine scripture pcurras: comperies ꝙ deus nil fecit maiori consilio qꝫ aīam hoīs: qꝛ cum eā crearet nō solum dixit deus: sed et pater ⁊ filius et spūssctūs quasi ɔsiliando dixerūt. Faciamus hominē ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā: ⁊ hoc ſm aīam. Nam sicut deus est trinꝰ in psonis ⁊ vnus in essentia: ita aīam hoīs fecit deus trinā in potētijs ⁊ vnā in essentia qꝛ intellectꝰ: memoria: voluntas: tres potentie: vna aīa sunt.

Anima

Ecce ergo deus maiorē pꝛuidentiā ⁊ diligentiā videꝛ in serie scripture expssam habuisse in creando aīam hoīs qꝫ in creādo angelos ⁊ mundū: celū ⁊ terrā. O igiꝛ qꝫ magna: o qꝫ mira aīe dignitas: o qꝫ stupēda dei nostri circa nos charitas.

Questio

Sed quero te homo. Quare deus in scriptura voluit ostendere maiorē pꝛuidentiā et diligentiā circa aīam creandā qꝫ circa ceteras creaturas faciendas. Profecto potiorē rōnem dicere nō vales nisi hāc: vicꝫ qꝛ verbū dei erat futurꝰ hō: sicut dicit Bruno sup Geñ. exponēs hāc auctoritatē. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊c. vbi sic dicit. Nō solū dicit: ad imaginē sꝫ addit: ⁊ silitudinē scꝫ quā habiturus erat aliqñ filius incarnādus: nō eīm talis creatꝰ est hō ꝓpter hoīem: sed ꝓpter verbū: qꝛ verbū dei erat futurus hō. Hec ille. Ad ꝓpositū ḡ claret ꝙ si deus tāta excellentia ⁊ sapiētie pꝛuidentia creauit hoīem quē peccaturū sciebat: ⁊ hoc ꝓpterea: qꝛ deus futurus erat hō ⁊ sup oēs angelos ⁊ oīa creata exaltādus erat hō in christo: multo fortius qñ venit tps vt faceret virginē bñdictā de qua erat incarnādus: ipsam excellentius: potētius ⁊ sapientius ac diligentius oībus angelis et creatis creauit.

Questio

¶ Secundū exemplū accipiamus ex doctoribꝰ sacre pagine. Nam sctūs Tho. j. scripto sniarū dist. xlij. ar. iij. et iterū. j. pte sūme. q. xxv. ar. vj. et ɔcorditer cū eo Alexā. de Ales querūt vnā questionē notabilē. Utrū scꝫ deꝰ potuerit ipsam btām virginē facere meliorē qꝫ fecit. Cuius quidē qstionis solutio habeꝛ supra li. j. pte. ij. arti. iij. ca. viij. descripta. Et ibi ɔcludēdo enumeranꝛ exēplarit tria que fecit deus sup oīes creaturas sua potētia ineffabili immo ista tria fecit ipse deus summa creata in mūdo quibus nō pōt aliqd fieri melius. Primū est hūanitas christi. ¶ Secūdū est beatitudo creata in patria celesti. ¶ Tertiū btā virgo Maria inquātū est mater dei. Et hoc ꝓ ꝙ ipsa est maternitate deo ɔiucta habet dignitatē infinitā. Unde ptꝫ ꝙ ipsa sit condita tanta excellentia ⁊ potentia qua maior fieri nequit in ipsa creatura ex pte sua: ⁊ hoc de potētia dei ordinata. Uñ Alexā. de Ales. j. pte sūme dcī: ꝙ licꝫ de potētia dei absoluta potuerit ipsa btā Maria ⁊ qlibet creatura alia fuisse melior: qꝛ dei potentia in infinitū excedit oīa creata: tn̄ non fuit hoc necessariū: qñ potius deus ipsam fecit optimā: sanctissimā: et dignissimā: vtpote matrē dei verā: in tanta pcelsitudine bonitatis quantū in se fuit. j. ꝙ quo ad esse grē et ꝙ ex ea ɔcipeꝛ dei filius: nō potuit ipse deus ordinata potētia facere ipsam virginē vel etiā aliquā creaturā purā diuinitati nō vnitā vnione psonali: vt fieret melior vel dignior qꝫ sicut facta est ipa. Hec Alexā. cōcor. Tho. ⁊ Rayn. in summa. ¶ Cōcludendo ḡ ꝙ btā virgo sit sancta excellentissime: oēs eā deuotius veneremur tanqꝫ celi summā reginā: angeloꝝ et hoīm dñam: matrē misericordie ⁊ grē: ɔsiderādo qꝛ sicut dicit Berñ. in ser. q̄ Marie sicut debet seruit deuote: nō peribit in morte. O igiꝛ beatissima: o gloriosissima dei mater: ꝓpter grē ⁊ bonitatis tue excellētiā: duc nos miseros ad tuā gloriā eternā.

¶ Articulus. ij. de admirabili pulchritudine ⁊ decore beate Marie ex parte corporis: tam in quantitate qꝫ in colore et membroꝝ elegantia.

Capitulum. ij.

De admirabili pulchritudine et decore btē marie virginis ex pte corporis.

Secundum mysteriū dicitur admirabilis decoris corpalis materie virginis Marie. Postqꝫ eīm dictū est de eius excelētia ſm aīam: nunc videndū est de eius pfectione ⁊ qualitate ſm corpus. ¶ Ubi nota ꝓ cōclusione ꝙ sicut beata Maria fuit nobilissima et optima in anima pre oīm creatura: ita fuit et debuit esse in corpali perfectione pre alijs optima. Et declaraꝛ ſm Alber. sup Missus est ca. xlij. pluribꝰ

rationibus. ¶ Prima ratio: qꝛ nobiliori anīe debeť nobilius corpus: forma eñ ⁊ materia debent esse ꝓportionata: ꝟm phm̃.ij.li. de aīa. Uñ videť ꝙ corpꝰ humanū est nobilius ⁊ ꝑfectius oībus corpibus brutoꝝ ꝓpť vnionem ad aīam nobilissimā scʒ rōnalem. Sed qꝛ aīa btē virginis fuit nobilissima post aīam filij dei: ergo ⁊ corpꝰ nobilissime ꝑfectōis ⁊ pulcherrimi decoris post corpꝰ filij: vt merito de ipsa possit dici illud Judith.xj. Nō est talis mulier sup terrā in aspectu ⁊ pulchritudine: ac sensu verboꝝ. ¶ Secūda rō: qꝛ natura est vis insita rebus: similia ex similibus ꝓcreans.ij. Physico. Nisi ergo natura erret vel impediať: filius sīlis est patri vel matri: qꝛ ğ in cōceptiōe christi errare nō potuit aut impediri spūssctūs: q̊ opante virgo ꝯcepit: ideo sequiť ꝙ sicut corpus christi diuinitati vnitū fuit ꝑfectissimū et nobilissimū ac pulcherrimū sup oīes ꝑfectiones corpoꝝ alioꝝ viatoꝝ hominū: iuxta illud ps̄.di. Speciosus forma p̄ filijs hoīm: ita post chrm̄ et corpus matris eius. Sed decor corpalis ꝯsistit p̄cipue in quantitate: et in coloris qualitate atq; membroꝝ eleganti dispositione. Jdcirco.

¶ Primo occurrit questio de quantitate.

¶ Secundo de coloris qualitate.

¶ Tertio de eleganti membroꝝ formositate.

De statura beate marie virginis.

¶ Circa quantitatē queriť. Utrū btā Maria fuerit parue vľ magne stature. ¶ Ad qđ breuiter rñdeť ꝟm Alber. vbi s̄. ꝙ habuit staturā debitā ⁊ cōuenientē: ita ꝙ nec nimis magna nec nimis parua fuit: sed cōueniēter alte stature feminee. Et ꝓbať: qꝛ corpꝰ filij sui tanq̃ ꝑfectissimū in oībus naturalibꝰ debitissimā habuit quantitatē viro cōgruentē: nec nimis magnā scʒ giganteā: nec nimis paruam. Quanta aūt fuerit habeť Rhome in quadā imagine ad quātitatē chr̄i facta: cuius altitudo ꝯtinet palmas octo longiores vel nouem breuiores. Sed qꝛ naturaliť magnus generať a magno: ⁊ tātus a tanto: sicut paruus a paruo: nisi assit impedimētū. Cum autē in christi generatione ex virgine error esse non potuit: vt patuit supra: sequiť ğ ꝙ sicut chr̄s fuit ꝯueniēter altus: ita ⁊ btā eiꝰ mr̄ ꝯueniēter alta. Cui dicto ꝯsonat illđ Canť.vij. q̃ pulchra es ⁊ q̃ deco.ca.in deli. statura tua assiīata est palme: q̄ est arbor satis alta.

Questio

Sed q̄riť An fuit pinguis et carnosa vel maliciléta. Rñdeť ꝟm Alber. vbi s̄. ꝙ ī corpe btē ꝟginis fuit debita eq̄litas: ita ꝙ nec fuit ī ea nimia crassicies: nec nimia macies. Rō: qꝛ pinguedo vľ carnositas nimia causatur ex frigiditate ⁊ humiditate: macies autē extenuata ex caliditate ⁊ siccitate. Equalitas ꝟo debita ex oīm humoꝝ equali cōplexione: ꝟm physicos. Et huius q̄litatis debite credimꝰ fore corpꝰ btē Marie. hec Alber.

Capitulum.ij.

De colore beate marie virginis.

Secundo de coloris qualitate tria queruntur ꝟm ꝙ triplex est diuersitas coloꝝ in corpe hūano scʒ in cute: in capillis ⁊ in oculis. ¶ Primo ergo de colore exteriori cutis queriť. Cuius coloris fuit btā virgo: vtrū albi vel nigri: aut rubei vel cōmixti. Ad qđ rñdeť ꝟm Albertū vbi s̄. ca.xlvij. ꝙ cū ꝟm physicos sex sunt colores cutis.

Sex colores cutis.

Primus est ex albedine ⁊ rubedine cōpositus: secūdus est niger: tertius est citrinꝰ: quartus est glaucus: q̄ntus albus: sextus rubeus. Et qm̄ solus ille q̄ est ex albedine ⁊ rubro cōpositus: est ab eq̄litate ꝓcedens: vt dicit Joānicius: alij ꝟo oīes abineq̄litate. Nam albus color est ex abūdantia frigidi in humido: vt patet in phlegmaticis: ⁊ nigredo est ex abundātia calidi in sicco: sīliter ⁊ glaucus citrinus ⁊ rubeus est ex inequalitate humoꝝ ⁊ qualitatū actiuarū: ğ primus scʒ cōpositus ex rubedine ⁊ albedine est nobilissimꝰ ⁊ corpi eucratico determinatus: ⁊ a Galieno ac Cōstantino in pantegni est ille color in tempata cōplexione positus: vnde hunc colorē ꝯcedimꝰ in corpe virginis fuisse. Hec Alber.

Capilli marie.

¶ Secundo de colore capilloꝝ queriť. Ad qđ respondēdo ponunť aliqua puncta. ¶ Primū est ꝙ beata ꝟgo nō habuit capillos crispos totaliter: quia tales sunt in hoīe ex abundantia siccitatis. Et ꝟm artē physonomie vt docent Aristo. Auicēna. Cōstantinus ⁊ Ptolomeus: prout notat Petrus aure. in suo cōpendio theologice veritatis. li.ij.ca.lviij. significant tales capilli hominē tumidū ⁊ lucri cupidū. Unde hoc locū non habet in virgine beata. ¶ Secundū punctū ꝙ capilli beate virginis nō fuerunt rari nec grossi nec mere albi: quia tales ꝟm p̄tactos magistros indicant naturaliter hebetē ingenio et indocilē. ¶ Tertiū punctū ꝙ beata virgo nō habuit capillos mere rubeos: quia hoc attestať abundantiā caloris: ⁊ significat naturaliter infidelē. ¶ Concludendo ergo quartū punctū est ꝙ in beata virgine capilli debuerūt esse temperate nigri: vt ꝓbat Albertus vbi supra. ¶ Primo qꝛ Cōstantinus in pantegni dicit ad corpus eucraticū ꝑtinere pilos in infantia rubeos: in puericia ⁊ in iuuētute nigros habere: ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo probat Alber. hoc idem pūctum predictū ex causa capilloꝝ: ꝓpter quā vicʒ deus et natura fecit vt homo habeat capillos: ꝟm doctores physicos.

Causa capillorum.

¶ Primo quidē ꝓpter ornatū: ⁊ propterea decuit vt beata virgo haberet capillos ad nigredinē tendētes: quia cum opposita iuxta se posita magis elucescunt: supposito ꝙ in virgine fuerit color cutis albus ⁊ rubeus: magis venustat in capillis nigredo: vt patet per experiētiā. ¶ Secūdo ꝓpter significatū. Nam ꝟm doctores physicos supradictos capilli subnigri si sint moderate tenues: bonos indicant mores: ac bonā hominis compositionē. Attestanť eñ ꝟm Alber. stabilitati et firmitati: qꝛ correspondent elemento firmo qđ est terra. Indicant etiā esse eucraticū cerebrū: quia vt dicit Galľ. in thegni. Optima est complexio cerebri calida ⁊ sicca: qm̄ nō sunt abūdātes humoribus: ⁊ sensibus perfecti sunt ⁊ vigilantissimi. Humidiores ꝟo cerebri sensu hebetes sunt et superfluxionis multi ⁊ ꝓfundi. Sed qꝛ tali cerebro vicʒ calido ⁊ sicco debenť capilli nigri: vt dicit idem Galľ. igiť ⁊c̄. Tertio propter expulsionē humoꝝ ⁊ supfluitatū fumosoꝝ. Et ꝓpterea cōueniunt nigri capilli corpori eucratico: maxime qꝛ attestanť expulsionē supfluitatis cholerice incense ⁊ sanguine aduste: ꝟm Galie. que si non expelleretur esset multū nociua. Et ideo cum corpus beate virginis fuerit ꝑfectissimū ꝟm oīa membra. ipsa habuit cerebrū calidū et siccum: ⁊ ꝑ ꝯsequens capillos ad nigredinē tendētes tꝑate.

Barba christi nigra.

¶ Tertio Alber. ꝓbat punctū predictū exemplo: quia Ueroñ. repsentans pulcherrimā et gloriosissimā faciem: pretēdit nigrā barbam ⁊ nigros fuisse crines in dño Jesu christo: ergo ⁊c̄. et Dña tales crines habuit: cū fuerit assimilatio maxima inter christū ⁊ eius matrē. Et ad id facit ꝙ videmus soboles vt in plurimū assimilari parentibus: sed videmꝰ ꝙ genus iudeoꝝ vt in pluribꝰ habet nigros capillos: ergo et domina nostra cum fuerit de genere iudeoꝝ tales habuit scʒ ad nigredinē tendentes tempate.

Oculi nigri.

¶ Tertio de oculis queriť: Cuius vicʒ coloris oculos virgo habuerit. Ad qđ breuissimo sensu accepto ꝟm Alber. vbi s̄. Rñdetur ꝙ oculi virginis debuerūt esse nigri. Tum qꝛ vt in plurimū niger oculus cōcomitať nigrū colorem in capillis. Tum qꝛ hoc maxime videť congruere venustati. Tum qꝛ a cerebro calido ⁊ sicco trāsmittiť visibilis spūs ad oculū paucior: subtilior ⁊ fortior: simili modo ⁊ nutrimentū paucius: subtilius ⁊ nobilius: ꝟm medicos doc. Paucitas aūt spūs ⁊ nutrimēti q̃tum ad materiam causat oculoꝝ nigredinē: ⁊ ip̄a subtilitas ⁊ paucitas materie causa est nobilioris ⁊ fortioris opatiōis ꝟm eosdē auctores medicine. Et sic oculi Dñe fuerunt nigri sed clariores ad videndū ⁊ nobiliores: sicut ⁊ chrm̄ credimꝰ eiusmodi oculos habuisse. Et sic ptʒ de colore Dñe.

Capitulum.iij.

De elegātia ⁊ formositate ꝟginis marie.

Tertio videndū est de membroꝝ oīm generaliter elegantia ⁊ decora formositate bñdicte virginis. Nimirū ꝙ virgo gloriosissima fuerit in oībus ⁊ singulis membris ꝓportionatissima formosissima et decorissima: clarescit. ¶ Primo ex rōne. ¶ Secūdo ex historiali descriptione. ¶ Tertio ex miraculoꝝ enarratione. ¶ Primo inquā ex rōne scʒ assimilationis ad chrm̄ ⁊ eucratici corpis ac nobilissime eius aīe: vt in principio huius articuli dictū est. Uñ et Canť.iiij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula nō est in te. Si tota pulchra.i. per quālibet partē pulchra. ¶ Secūdo ex descriptione historiali: qꝛ vt ferūt historie: ⁊ p̄cipue Epiphanius de eius pulchritudine scribit: ꝙ ipsa erat in corpore oīni pulchritudine venustata. Erat inq̄t virgo decora facie ⁊ elegantis forme: statura optima: caro eiꝰ co

loris lactei cum rubedine: ⁊ desiderabilis aspectu. Itē ca=
put eius erat aliquantulū oblongū: ⁊ frons non lata sed
plana: quadrata: ⁊ moderate magnitudinis ac decēs: hu
milis ⁊ demissa. Hec em̄ ſm doctores physonomice artꝫ
prefatos optima est dispositio capitis ⁊ frontis: indicās
hominē circūspectū: ꝓuidū: ⁊ magne sapiētie: ac verecū=
dum. Item oculi erant pulchri et clare lucentes: aspectu
delectabiles: visus mitis ⁊ benignus: humilis et mansue=
tus: pupilla oculoꝝ nigra ⁊ valde lucida: supcilia nigra:
nō nimis densa sed decētia. Itē nasus rectus ⁊ mediocris
equali linea descēdens: qđ signū est ꝯstantie ⁊ prudentie
ſm physonomicos: vt notaꝛ in compēdio vbi s̄. Itē ge=
ne eius sacre erant nec nimis pingues: nec nimis macilē=
te: sed formose nimis: albe ⁊ rubicūde tanq̄ꝫ lactei et rosei
coloris. Item os sacratissimū erat delectabile ⁊ amenū:
omniq̄ꝫ suauitate plenū. Labia rubicunda: sed modicū tu=
mentia: ⁊ aliquātulū inferius labiū erat exupans vel ple
nius labio superiori: ⁊ hoc decentissime. Hoc quippe ſm
physonomicos p̄nominatos vbi s̄. magnanimitatis et
fortitudinis est iudiciū. Dentes q̄ꝫ eius erant candidi et
recti: equales ⁊ mūdissimi. Item mentū eius erat decēs:
comensuratū: ſm aliquid ad quadraturā tendens: ⁊ erat
cōuallliculatū per mediū ſm Epiphaniū. Itē collū can=
didū: nō carnosum nimis neq̄ꝫ macilentū: sed decēs. Ma=
nus munde et decentes. Digiti tornatiles: longi: recti et
graciles. Et totius corpis statu: manu sapiētie dei miri=
fice formata: vestes habens proprij coloris: et mantellū
etherei coloris. Eius gressus planus ⁊ compositus: ince=
dens mo deste: ⁊ decenter caput inclinans in ambulando
tanq̄ꝫ virgo pudica ⁊ humillima. Eius vox pudicissima ⁊
sonorosa: dulcis ⁊ iocunda: ita vt diffusa fuerit gr̄a in la=
bijs eius ſm dictū ps̄. Silentiū semꝑ amabat: raro loq̄=
baꝛ: erat mire patientie: nunq̄ꝫ visa est irasci: nunq̄ꝫ risit:
nunq̄ꝫ ociosum verbū ꝓtulit: erat optimis morib⁹: ⁊ dul=
cissima oībus: insuꝑ erat magni ingenij: ita ꝙ totū opus
muliebre citissime didicit: et adhuc in etate iuuenili omēs
libros ꝓphetiales: sapientiales: ⁊ totū vetus testamētū
perfectissime sciuit. Erat omibus virginibus in tēplo de=
uotior ⁊ humilior: reputans se minorē oībus: et p̄ferens
singulis honorē: plena existēs omī virtute: oīm bonoꝝ
morū honestate: ⁊ omī fulgens gratia. Unde omēs eam
venerabanꝛ singulari affectu. Et laus eius diffundebaꝛ
vbiq̄ꝫ. Hec et plura ſm Epiphaniū et historiographos.
¶ Tertio formositas ꝟginis clarescit ex miraculoꝝ nar
ratione plurimoꝝ: e quibus hic libeat panca inuchere ꝓ= Miraculum.
pter simpliciores. Refert nāq̄ꝫ Discipulus in promptua=
rio. lxxviij. exemplo ꝙ cum quidā frater ordinis p̄dica=
toꝝ petiuisset beatā virginē vt sibi ostenderet suam pul=
chritudinē: apparuit benedicta virgo eidē. Et ille tandē
frater dicebat ꝙ nil iocundius: nil clarius: nil pulchrius
videri possit a mortalib⁹ oculis q̄ꝫ facies Marie. Idē re=
fert exēplo. lxxix. ꝙ Parisius quidā clericus virgini de=
uotus ardenter cupiebat videre pulchritudinē Marie.
Post p̄ces multas affuit angelus eidē dicēs. Dn̄a nostra
Maria mandat tibi. Exaudiui inquit orationē tuā: ⁊ ecce
hac ipsa die tali hora apparebo tibi: sed scias ꝙ si eam vi=
debis: p̄ pulchritudinis lumine excecaberis: qđ clericus
libenter acceptauit. Tunc disparēte angelo cepit cogita=
re intra se. Quid facies postq̄ꝫ oculos amiseris: nō pote=
ris scribere et panē acquirere: oportebit te esse mendicū:
Unde deliberauit tm̄ vnicū oculū aperire ad videndū eā:
et aliū manu obtegere vt saltem vnus oculus remaneat.
Adueniente hora apparuit ei beata virgo: cuius pulchri
tudinē admiratus cum vno tm̄ oculo eam ꝓspexisset: et
delectatus eius pulchritudine: cum voluisset etiā alterū
aperire: subito disparuit beata virgo. Tūc vno oculo or=
batus cepit seip̄m redarguere dicēs. Heu me miserū: q̄re
vnū oculū clausi: vtinā totus cecus essem vt eam pleni⁹
vidissem. Cūq̄ꝫ diu exorasset vt iterū eam videret (quia
videbaꝛ sibi ꝙ pre desiderio vidende eius tante pulchri=
tudinis etiā morti se exponere deberet) Apparuit ei an=
gelus dicēs. Mandat tibi dn̄a vt p̄pares te: quia tibi ap=
parebit: si tn̄ vis orbari oculo altero. Et ille. Etiā domi=
ne si mille oculos haberē: optarē ꝑpetuo priuari dūmō
eius faciei pulchritudinē possem perfecte videre. Cui an=
gelus. Mandat tibi dn̄a ꝙ videbis eam: ⁊ supstitē oculū
nō amittes: sed ⁊ perditū per eius recuperabis gr̄am: qđ
totū est impletū. ¶ Deniq̄ꝫ exemplo sequēti idem refert Exemplū.
ꝙ quidā iuuenis assidue cogitabat ⁊ mirabaꝛ pulchritu=
dinem Marie: singulisq̄ꝫ diebus cum surgeret de lecto et
noctibus cum se deponeret di. Aue Maria: et corpus ac
aīam virgini cōmendabat: orans vt eius pulchritudinē
mereret in celesti gloria videre. Quodā igitur mane cū
deuotius orasset: astitit beata virgo cum immēsa pulchri
tudine dicens. Desideras ne meā videre pulchritudinē?
Respōdit. O virgo benedicta q̄ꝫuis indignus sum: tamē
toto corde desidero. Tunc virgo. Aspice inquit decorē
meū ⁊ eius qui decorauit me. At ille. O dn̄a si a tua pul=
chritudine sepabor: nunq̄ꝫ de cetero cōsolabor. Unde pre
nimia dulcedine spūs scissum est cor eius: et aīam a corpe
solutam angeli in celum cum beata virgine gloriosissime
deportauerūt. Ex his aduerte o aīa deuota q̄ꝫ pulcerri=
ma: q̄ꝫ gratiosissima sit Maria mater dn̄i Iesu. O q̄ꝫ feli=
ces qui eam intuenꝛ facie ad faciem. O q̄ꝫ miseri sunt qui
eius visionē per peccatū amittunt. Ut em̄ Anſ. in medi=
tationib⁹ suis dicit. Pulchra est Maria ad intuēdū: ama=
bilis ad cōregnandū: delectabilis ad videndū. Summa
em̄ leticia post deū est eam intueri et in eius laudibus de=
lectari. Hec Anſ. O igitur ter beati omēs sancti in celo.
Beati quidē ꝓ visione diuinitatis: beati ꝓ visione huma
nitatis christi in quē desiderant angeli prospicere: ⁊ vere
beati pro visione Marie cuius pulchritudinē sol ⁊ luna et
omēs creature ac sancti miranꝛ ⁊ laudant: dicentes illud
Iudith. xv. Tu gloria hierl'm: tu leticia israel ⁊c̄.
¶ Articulus .iij. huius partis ꝙ beatā Mariā deus con= Deus con[illegible]
didit duodecim mirabilibus gratijs p̄ditam. dit [illegible] odeci[illegible] bilib[illegible] tijs.

TErtiū mysteriū declarandū
in hac parte dicitur admirabilis habitudinis gr̄e
supernaturalis ex parte vtriusq̄ꝫ cōiunctim. scꝫ
anime ⁊ corpis beate virginis. Ubi notandū ꝙ virgo be
nedicta a principio natiuitatis sue habuit admirabiles ⁊
maximas gr̄as a deo quibus extat summe gloriosa. De=
creuit nāq̄ꝫ deus ab eterno sublimare beatā suam genitri
cem: p̄cipue. xij. admirādis gratijs vel bonis supnatura=
libus ad numerū. xij. stellarū in corona eius capitis ful=
gentiū: quibus eam incipiendo ab ortu vsq̄ꝫ ad finē vite
sue mirabiliter perfecit et sublimauit. De quib⁹ hic breui⁹
agemus ne tediū generet: alibi latius locuturi. Et istoꝝ
primus quaternarius respicit eius gratie sublimitatē: se=
cundus virginis Marie dignitatē: tertius humani gene=
ris ex ea vtilitatē. ¶ Primū itaq̄ꝫ bonū gratie admirabi Primū
lis benedicte virginis est ꝙ deus omibus donis spūsscti
eam repleuit. scꝫ sapientia: intellectu: cōsilio: fortitudine
scientia: pietate ⁊ timore dn̄i: iuxta illud Esa. xj. Requie=
scet super eum spūs domini: spūs sapientie ⁊ intellectus.
¶ Secundū est: q2 omēs virtutes ⁊ gr̄as sanctoꝝ gene= Secūdū
rales ⁊ speciales ei deus excellentissime infudit: vt dicere
possit illud Eccl'i. xxiiij. In plenitudine sanctoꝝ detētio
mea. Que verba exponēs Bern̄. dicit. Bene in plenitudi
ne sanctoꝝ detētio Marie fuit: cui nō defuit fides patri=
archarū: spes ꝓphetarū: zelus apl'oꝝ: ꝯstantia martyrū
sobrietas ꝯfessoꝝ: castitas virginū: fecunditas ꝯiugato=
rū: insuꝑ ⁊ puritas angeloꝝ. Taceat ꝗ Hester de sua no=
bilitate. Susanna de sua castitate. Ruth de sua iusticia.
Delbora de sua prudentia. Rachel de sua pulchritudine.
Iudith de sua fortitudine: quia Maria supgressa est vni=
uersas. Hec Bern̄. Item Hierony. Ceteris per partes.
Marie ꝟo se totam infudit gratie plenitudo. ¶ Tertiū Tertiū
est: quia illā summā gr̄aꝫ deus Marie prestitit a qua oīs
creatura vacua fuit: et qua maiorē pura creatura capere
non potuit. scꝫ esse matrē dei. Nā cum quattuor sint gr̄e
precellentiores. scꝫ Esse verum fratrē et amicū dei. Esse
matrē dei. Esse patrē dei: et Esse filiū dei. Primū est oīm
in dei gratia existentiū: iuxta illud Ioan. xv. Uos amici
mei estis si feceritis que precipio vobis: et Ps̄. Narrabo
nomen tuū fratribus meis. Tertiū ꝟo. scꝫ esse patrē dei:
creature nō congruit: sed soli creatori deo patri dn̄i Iesu
christi. De hac gloria Esaie. xlviij. deus pater ait. Gloriā
meā alteri nō dabo. Nō em̄ cōgruebat vt christus filius

dei qui habet patrē eternū in celis: haberet patrē in terris: sed potius cōuenit vt (sicut dicit Origenes) christus qui habuit patrē in celis sine matre: haberet in terris matrem sine patre nascendo ex incorrupta virgine: sicut in celo nascit sine omni corruptione a deo patre tanq̄ lumē de lumine: deus verus de deo vero. Quartū bo. scz esse filium dei verū et naturalē solius christi est: q̄ deus et hō est. Vn̄ relinquit q̄ singularis ⁊ summa grā que creature pure cōmunicari poterat est esse matrē dei: qđ est virginis Marie. Hinc Ans. de cōcep. virgi. ca. xviij. Quid em̄ excellentius illi. scz Marie dare deus valeret q̄ q̄ in ppetua virginitate manens: deū de sua carne carnē factū generaret. Hec ille. ¶ Quartū summū bonū gratie in virgine est: qr ei deus illam summe puritatis grām cōtulit qua maior sub deo intelligi nequit. Unde Ans. vbi supra. Decuit inquit vt ɔceptio illius hominis ex matre fieret purissima: que tanta puritate niteret qua maior sub deo nequit intelligi: cui deus pater suū vnigenitū quē de corde suo genuit equalē sibi: ita dare disponebat vt esset vnus idemq̄ dei patris ⁊ virginis fili⁹: ⁊ quā ipse filius sibi matrem fore eligebat: ⁊ de qua spūssanctus operatur⁹ erat: vt ex ipsa cōcipere ⁊ nasceret ille de q̄ pcedebat. Hec ille.

Quartū bonū gratie.

Quintū ¶ Quintū est: qr eam solam ex omībus creaturis de⁹ ad summā dignitatē pue̱xit et elegit. scz vt sit dei sponsa dilectissima: filij dei mater dignissima: ⁊ omniū angelorū ac hominū dn̄a: celi ⁊ terre regina. Vn̄ Ps. Elegit eā deus et pelegit eam in tabernaculo ⁊c̄.

Sextū ¶ Sextū est: quia de⁹ eam maximis ⁊ excellētissimis miraculis perfecit ac sublimauit. Nam reuera maximū fuit miraculū q̄ de⁹ omipotens quē celi celorū capere non possunt: in vnius virginis vtero clauderet. Vn̄ canit eccl̄ia. Sancta et immaculata virginitas quib⁹ te laudibus esse. ⁊c̄. Item maximū fuit miraculū vt deus et homo in vnā personā cōuenirent: ac deū ⁊ hominē virgo generaret: vt idē esset dei ⁊ virginis filius: sicut dicit Ans. Quid deniq̄ mirabilius q̄ de⁹ impassibilis: immortalis et fortissimus ac potētissimus: oīa regens: ipse in virgine fieret passibilis: mortalis et imbecilis puer ab ipsa portaret. Unde Aug. Quis vnq̄ extimare posset vt portaret manibus femineis portitor orbis: panis angelorū aleret: virtus celorū infirmaret: vita omniū moreret. O stupenda miracula. Deniq̄ quid mirabilius q̄ q̄ virgo pareret ⁊ sine dolore imo cum maximo gaudio ⁊ vbere de celo pleno deum aleret. Et multa

Septimū similia ptranseo mirabilia. ¶ Septimū est q̄ deus eam maximis thesauris meritorū ditauit ⁊ cumulauit. vn̄ Prouer. xl. Multe filie ɔgregauerūt diuitias: tu supgressa es

Octauū vniuersas. ¶ Octauū est: qr maxima gloria premiorū super omēs choros angelorū deus eam exaltauit. Unde canit ecclesia. Exaltata est sancta dei genitrix sup choros

Nonū angelorū ad celestia regna. ¶ Nonū est: quia deus eam matrē misc̄ďie ⁊ grē fieri voluit ⁊ oēm grām in manu ei⁹ posuit. Bern̄. Deus omniū bonorū plenitudinē posuit in Maria: vt siquid spei: si quid salutis: siquid grē in nos redundauerit: totū per manus Marie transierit. Hec ille. Idcirco Eccl̄i. xxiiij. In me omīs grā vie ⁊ veritatis: in me omīs spēs vite ⁊ virtutis. Transite ad me omēs q̄ cōcupiscitis me: ⁊ a generationib⁹ meis adimplemini. Hoc certe mirabile est in virgine q̄ tantam grām habeat q̄ de eius plenitudine vniuersis semp effluat: ⁊ tamē ipsa semp

Decimū plena maneat. ¶ Decimū est q̄ deus eam aduocatā ⁊ mediatricē nostre salutis instituit: vt canit ecclesia. Idcirco Bern̄. Securū habes o homo accessum ad deum: vbi mater ante filiū: ⁊ filius stat ante patrē: mater ostendit filio pectus ⁊ vbera: filius ostendit patri latus ⁊ vulnera: nulla ergo poterit ibi esse repulsa vbi tot cōcurrunt amoris

Undecimū insignia. Hec ille. ¶ Undecimū est: qr deus ei omīa posse in celo ⁊ in terra donauit: ⁊ impandi omībus potestatem dedit. Unde Gen̄. xli. Ad tui oris imperiū cunct⁹ obediet populus. Bern̄. in sermōe. Data est tibi o felix Maria omīs potestas in celo ⁊ in terra: vt quicquid volueris valeas impetrare. Unde ipa ait. In hierusalē potestas mea id est in tota ecclesia militante ⁊ triūphante: imo qđ maius est: ipsa potestatē habet etiam sup deo ⁊ ius precipiē

Duodecimū di tanq̄ mater filio. ¶ Duodecimū maximū bonum grē prestitū Marie est: quia eā tāsummo honore sublimauit q̄ nedū omīs creatura angelica ⁊ humana: sed etiam ipse creator omniū deus eam veneratur ⁊ honorat. Erat enim deus subditus illi. scz Marie. Lu. ij. O igit miser homuncio q̄ nō vis honorare ⁊ reuereri beatissimā virginē quā honorant omēs angeli ⁊ sancti ⁊ ipse deus. Quid dictur⁹ es in iudicio: Quanta miser damnatiōe dignus es q̄ contemnis seruire Marie: cui etiā deus seruiuit tanq̄ fili⁹ matri. O vere admirabilis grē et excellentie virgo. O vere vas admirabile: opus excelsi: quis vnq̄ a seculo vidit talia vt vna puella: vna virgo regia sit tamexcellentissime creata: tānobilissima pulchritudīe decorata: tanq̄ ineffabilibus donis gratiarū sublimata. O dignissima virgo. o precellentissima dn̄a. o gloriosissima regina: vere te sol et luna: celū ⁊ terra mirant: vere te omīs creatura digne veneratur: vere felix es ⁊ omni laude dignissima: quia ex te ortus est sol iusticie christus de⁹ noster. O dulcissima mater nostra Maria vnica spes et refugiū anime nostre: ad te nos filij Eue: nos miseri et peccatis pleni: nos damnatione digni: merito clamamus: suspiramus: ⁊ flebili voce supplicando accedimus: te inuocamus nostrā dominā: nostrā aduocatā: nostrā reginā gloriosam: matrē dulcissimā dn̄i Iesu: matrē pijssimā grē ⁊ misc̄ďie. Te inquā solatium cordis nostri matrē nostrā adoptatā: tuā imploramus clementiā dulcis spes ⁊ vita nostra: quatinus digneris recordari qr p nobis peccatorib⁹ es electa: p nobis ad tantā dignitatē puecta: ⁊ idcirco nos tuo filio recōmenda: dulci Iesu deo nostro reconcilia: ⁊ da ipso frui in celesti patria Amen.

¶ Incipit Liber sextus de benedicto nomine Marie.

Liber sextus est de mysterio bn̄dicti nominis beatissime virginis eiusq̄ appellationis. Et habet duas ptes principales.

¶ Prima est de excellētia ⁊ sublimitate nominis Marie.

¶ Secunda de gloriositate nominis eiusdem benedicte virginis Marie.

¶ Pars. j. de hoc supbenedicto nomine Maria q̄ decēter dei matri appropriat: et quanta bona significat: atq̄ inuocantibus q̄plures vtilitates conferat.

De supbenedicto nomine Marie.

Nomē virgīs Maria. Scribunt ista verba Lu. j. ca. quibus btūs euāgelista edoctus spirirusancto exprimit magnificā et deuotissimā laudē bn̄dicte virginis sub duplici nomie: appellatiuo. scz ⁊ pprio noie. Appellatiuo exprimēte ei⁹ virtutis dignificam magnitudinē cōmēdat eā cum dicit. Nomē virginis. Virgo quippe nomē est magne virtutis et dignitatis: beato dicēte Hieronymo ad Paulā ⁊ Eustoch. Semp inqt angelis cognata est virginitas: pfecto in carne ⁊ sine carne viuere nō terrena vita est sed celestis. Noie q̄z pprio cōmēdat virginē sctūs euāgelista: cū subdit: Maria. quo insinuat ei⁹ excellētie pprietatē ⁊ psone sublimitatē: qr Maria maris stella interptat. Sic nimirū quelibet psona digna pfecte solet laudari: vt vicz sub duplici noie eius laus exprimat: vno eius dignitatē: altero eius psone singularitatē significante: q̄m vt ait Aristo. j. Rheto. Laus est sermo elucidans magnitudinē virtutū. Et ideo nisi noie virtutis magnitudo q̄ ipsi psone ascribit: sermo laudis ei⁹ pfecte nō elucidat. Sic Iudith volēs deū pfecte laudare: ca. xv. di. Adonai dn̄e de⁹ magn⁹ es tu et pclarus in virtute tua: quē nemo supare pōt: tibi seruiat omīs creatura. Ubi nomē ppriū dei ponit: cū dicit: Adonai. dicēte dn̄o ad Moysen Exo. vj. Ego sum dominus q̄ apparui Abraā: Isaac et Iacob: ⁊ nomē meum Adonai nō indicaui eis. Interptat autē s̄m Hierony. t. dn̄s dominās. Itē noīa cōia eius sublimitatē exprimētia subiūgit: cū dicit: dn̄e deus ⁊c̄. Sic etiā scriptura volens Salomonē cōmēdare de magnitudine sue regie dignitatis. iij. Reg. iiij. dicit. Erat rex Salomon regnans super isrl̄. Sic deniq̄ sctūs euāgelista Marcus volens cōmendare ⁊ laudare nostrū saluatorē Iesum benedictū: ca. vl. dicit. Et dn̄s quidē Iesus postq̄ locut⁹ est eis assumpt⁹ est in celum ⁊ sedet a dextris dei. Suo modo debemus et nos charissimi laudare dominū Iesum et eius sacratissi

mā matrē benedictā virginē Mariā: vt scȝ nunq̄ ei⁹ no-
men ꝓpriū sine aliquo vocabulo dignitatis nominem⁹:
q̄z hec sunt illa dignissima: illa sanctissima: illa dulcissima
noīa vicȝ Jesus ⁊ Maria: sub quib⁹ oportet saluos fieri
credentes: ⁊ ad quoꝝ inuocationē oīs nobis grā pstat
et peccatoꝝ venia. O igit notabile dictū et memoria di-
gnū nomē inquit virginis Maria. O vere nomē sanctissi-
mū: vere nomē dulcissimū Maria: sed cuius nomē? vtiq̄
virginis supbenedicte genitricis dñi nostri Jesu christi q̄
est nostra spes: nostrū solatium cordis: ⁊ nostra gloria.
Nomen igit virginis Maria. De quo sacro noīe tracta-
turi in hac parte: triplicē eius excellentiā et sublimitatē
in tribus mysterijs describemus.

¶ Primū dicit mysteriū decentissime appropriatiōis.

¶ Secundū dicit mysteriū literatorie designationis.

¶ Tertiū dicit mysteriū vtilissime inuocationis.

¶ Articulus. j. q̄ hoc nomen Maria pre omnibus alijs
nominib⁹ conuenit matri dei: vbi et plurime questiones
deciduntur.

PRimū itaq̄ȝ mysteriū decla-
randū dicit decētissime vel cōgruētissime ap-
propriationis. Perutile nāq̄ est scire q̄sūme
congruū ⁊ decens fuerit dei matri hoc nomē Maria ap-
propriari. i. p eius ꝓprio noīe imponi pre oībus alijs
nominib⁹ cōuenietib⁹ femineo sexui: ⁊ quare id deus vo-
luerit. De qua quidē re vt plenius ⁊ clari⁹ noticiā habea-
mus: quinq̄ pcipua inquiram⁹. ¶ Primo: quare dei ma
ter nō magis appellata est Eua. ¶ Secūdo: q̄re nō ma-
gis vocata est Aue p mutationē vel ꝯuersionē huius no
minis Eua. ¶ Tertio: quare nō est nominata aliqua ap-
pellatione noua. ¶ Quarto: quare nō appellatione: ali-
qua a christo deriuata. ¶ Quinto: quare summe decuit
vt nō vocaret nisi hoc nomine Maria. Iste questiōes ac
cipiūt cū solutionib⁹ earū ab Alber. sup Missus est. c. lx.

Capitulum. j.

Quare dei mr̄ nō est appellata eua.

PRimo itaq̄ queri potest. Quare dei mater nō
est appellata Eua? Nā Eua fm Hiero: interp-
tatur vita vel mater viuentiū. Unde ⁊ Gen. iij.
scribit. Uocauit Adam nomē vxoris sue Eua:
eo q̄ mater esset cunctoꝝ viuentiū. Si g̃ illa est vocata
Eua que erat mater oīm viuētiū vita nature: multo for-
tius videt q̄ ista beatissima virgo q̄ genuit nobis vitam
christū (est quoq̄ ipsa mater oīm viuentiū vita grē) de-
buit vocari Eua. ¶ Ad hoc respōdet fm Alber. magnū
sup Missus est. ca. lx. q̄ matrē dei nequaq̄ decuit appel-
lari Euā. Rō: q̄z ista virgo benedicta in re ⁊ in effectu cō-
traria fuit Eue p oīa: q̄z vt dicit Aug. in sermo. de natiui
tate Marie: Eua dānauit. Maria saluauit: auctrix pecca-
ti Eua: auctrix meriti Maria. illa occidēdo offuit: ista vi-
uificando pfuit. Item illa Eua vocata extitit: ista nomē
Eue mutauit: nō quidē voce sed re: illa oēs hoīes car-
naliter generauit in mundū: ista spūaliter regenerauit in
celum: illa grām perdidit: ista grām inuenit: dicente an-
gelo. Inuenisti grām apud deū Lu. j. ¶ Item illa facta
est de latere viri dormiētis: ista de corde dei vigilantis.
Illa viro suo occasio perditionis. hec viro. i. christo ad-
iutoriū redemptiōis. Illa prima virginitatē pdidit. hec
prima virginitatē deo ꝯsecrauit. Illa a diabolo decepta:
hec ab angelo edocta: illa superba ⁊ per superbiā cecidit.
hec humillima p humilitatē diabolū vicit. Uñ patȝ quō
p oīa illi ꝯtraria: Eua nō debuit appellari. ¶ Ad illud
ꝰo qđ obijcit. scȝ q̄z Eua mater est oīm viuentiū: dicit. q̄
illud nō obstat: q̄z Eua mr̄ est cunctoꝝ viuentiū vita cor
rupta per pctm̄ ⁊ mortali ac calamitosa. Uñ ⁊ Eua inter-
pretat fm Hiero. vita vł calamitas. Ista aūt scȝ Maria
mater est viuentiū vita grē ⁊ glorie imortali. Itē illa est
mr̄ oīm p generationē carnalē: ista mr̄ oīm p generatio
nē spūalē. Cum g̃ de illa hic p se nō agat: nō decuit bene-
dictā dei matrē Euā appellari. Et sic patet responsio.

Capitulum. ij.

Quare non vocata Aue

SEcūda q̄stio incidit. Quare nō est vocata Aue
p mutationē noīs hui⁹ Eua. Cū em̄ ipsa virgo
bñdicta mutare habuit nomē Eue: vt canit ec-
clesia Sumēs illud Aue Gabrielis ore: funda nos in pa-
ce: mutans nomē Eue: g̃ videt q̄ ꝯgruētius debuit Aue
appellari. ¶ Ad hoc rñdet fm Alber. vbi s. q̄ nō debuit
mater dei Aue appellari: licet mutauerit nomē Eue. Rō
q̄z virgo benedicta mutauit Eue nomē re ⁊ effectu ⁊ non
voce. vñ nō debuit Aue nominari a vocis ipsius mutati-
one: sed potius debuit tale nomē sortiri qđ ꝯsonaret rei
diuine ꝯceptionis.

Capitulum. iij.

Quare non appellata aliq̄ appellatione noua.

TErtia q̄stio. Quare nō est appellata aliqua ap-
pellatiōe noua ⁊ antea inaudita. Ista nāq̄ vir
go fuit singularis inter oēs: q̄ nec primā silem
visa est: nec hr̄e sequentē: vt canit eccłia: ⁊ hoc
in re: g̃ decuit q̄ nec silem hr̄et in noīe. Cū igit multe fe-
mine añ eā ⁊ post fuerūt vocate hoc noīe Maria: sic cla-
ret de Maria sorore Moysi ⁊c. videt q̄ nō debuit dei mr̄
hr̄e nomē nisi inauditū et nouū apud oēs hoīes. Et hec
cōfirmat scriptura Esa. lxij. Uocabit tibi nomē nouū qđ
os dñi noīauit. ¶ Ad istud quesitū rñdet fm Alber. vbi
supra. q̄ dei mr̄ nō debuit hr̄e nomē inauditū ⁊ alijs non
cōicatū: ne daret intelligi q̄ res sui noīs alijs nō cōicare-
tur. Uoluit itaq̄ de⁹ vt plures femine añ ⁊ post hoc noīe
Maria vocarent: ad significādū q̄ nulla feminarū ab ei⁹
rei participatiōe excluderet: licet nulla p eq̄parantiā sit
ei silis. In signū igit q̄ rem sui noīs oībus cōicare desi-
derat p effectū ⁊ nil sibi retinet priuate ꝓpriū: cōicat etiā
alijs suū nomē: sicut ⁊ nomen Jesus pluribus cōicatū est
in hui⁹ signū. ¶ Nec obstat illud qđ in ꝯtrariū adducit ⁊
p auctoritatē Esa. cōfirmat: q̄z hoc nomē Maria est no-
uum ⁊ inauditū q̄tum ad effectū ⁊ rem noīs in benedicta
virgine: licȝ nō sit nouū in voce. Nomē em̄ vt dicit Aug.
et Isid. li. etymol. dr̄ q̄si notamē: eo q̄ rem cuius est no-
mē notā facit. Et hoc nomē Maria rem virginalis ꝯce-
ptionis q̄ est summe noua notā facit: vt questione quinta
patebit fm dictū Bern. sup Missus est.

Cap. iiij.

Quare non appellata aliq̄ appellatione a chr̄o deriuata.

QUarta q̄stio. Quare nō est appellata dei ma-
ter aliq̄ appellatione a christo deriuata: sicut
em̄ oīs dignitas ⁊ grā Marie fuit a filio ei⁹
chr̄o ex ea nato cui ⁊ fuit simillima i re: sic de-
buit ⁊ nomē eius deriuari a noīe chr̄i vt esset ei simillima
etiā in noīe: g̃ videt q̄ a chr̄o debuit noīari christiana: vł
a Jesu Jesuita: vel a saluatore saluatrix: aut a redēptore
redēptrix: ⁊ sic de alijs noībus dignitatis. ¶ Ad hoc q̄-
sitū rñdet fm Alber. vbi. s. q̄ nō debuit ei imponi aliqđ
nomē a chr̄o deriuatū: q̄z christus ab ipsa ꝓcessit fm hu-
manitatē: ⁊ sic nō debuit hr̄e nomē qđ sonet ꝓcessum vir
ginis a christo: sed potius qđ sonaret ꝓcessum chr̄i a vir
gine: vt noīa essent ꝯsona rebus. Christiana etiā nomen
nō fuit ei specialiter imponendū: qđ erat ad oēs genera-
liter deriuandū. Licet igit aliqđ nomē excellentis digni
tatis potuerit ꝟgini adaptari: vt diceret saluatrix vel re-
creatrix vel redemptrix: vel aliud quodcūq̄: tñ nullū ma
gis cōueniebat ꝓprietati negocij de q̄ hic agit. scȝ diuina
lis incarnationis ⁊ virginalis ꝯceptiōis rei sicut hoc no-
men Maria: vt patebit q̄stione sequēti.

Cap. v.

Nomē Marie sūme cōgruit dī mr̄i

QUinta q̄stio. Uñ vel q̄re summe cōgruit matrē
dei appellari. p oībus noīb⁹ hoc noīe Maria?
Ad qđ rñdet fm Alber. vbi. s. necnō fm btm̄
Bern. sup Missus est: aliosq̄ doc. q̄ ex q̄ ita est
q̄ noīa debent esse ꝯsona rebus. xij. q. j. Clericus. in glo.
et de preben. ⁊ dig. c. Cum fm apłm: ⁊ insti. de donatio. §.
Est ⁊ aliud. Sed q̄m nullū est nomē qđ maiori ꝓprieta-
te ⁊ cōgruētia ac decentia cōsonet dei matri sicut hoc no-
men Maria. Et hoc quadruplici rōne.

¶ Primo ꝓpter interptationis congruitatē.

¶ Secūdo ꝓpter persone ipsius dignitatē.

¶ Tertio ꝓpter mediationis et actionis vtilitatē.

¶ Quarto ꝓpter diuine cōceptionis ꝓprietatem.

Primo Marie sca- catio triplex.

¶ Primo ꝓpter interptatiōis ꝯgruitatē: q̄m oīs interp-
tatio hui⁹ noīs dei mr̄i summe ꝯgruit. Nā Maria tripli-
cē habet interptationē fm linguā triplicē. scȝ hebraicā:
latinā: ⁊ syriacā: q̄z hebraice Maria maris stella vel illu-
minatrix et illuminata: latine ꝰo. Maria mare amarū: et
syriace dña interptat: vt dicit Hiero. in de interptatiōib⁹
hebraicoꝝ noīm. Modo hec oīa optime cōgruūt matri
dei. Nimirū ipsa est maris stella ⁊ illuminatrix: q̄z ei⁹ vita
inclyta cunctas illustrat ecclesias: vt canit ecclesia. Ipsa

etiã illuminata in q̃ lux diuina chr̃us habitauit tota ple⸗
nitudine: qui illuminat oẽm hominẽ Joan. j. Ipsa q̃ꝫ est
amara in filij sui passione: ⁊ ip̃a mare in plenitudine om̃is
gr̃e. Sicut em̃ congregationes aquarũ appellant̃ a deo
Maria Geñ. j. ita cõgregatio oim gr̃arũ in virgine ap⸗
pelat̃ merito Maria: sed in hoc tm̃ est differentia vt vult
magnus Alber. sup Missus est.: ca. clxvij. quia cõgrega⸗
tio gratiarũ appellat̃ Maria media ꝓducta. cõgregatio
vͦo aquarũ Maria media correpta: hoc idcirco quia illa
perpetua est ⁊ mansura: iuxta illud Luce. x. Maria opti⸗
mã partẽ elegit que nõ auferet̃ ab ea. Ista vͦo transitoria
iuxta illud Apocal̃. xxj. Mare iam nõ est. Deniqꝫ ipsa vir
go merito est vocata Maria a sermone syro: q: dñ̃a oim
quoꝝ deus est dñ̃s. Unde Eccl̃i. xxiiij. In om̃i gente ⁊ in
Secundo om̃i populo primatũ tenui ⁊c̃. ¶ Secũdo dei matri sum
me congruit hoc nomẽ Maria ꝑpter eius ꝑsone dignita
tẽ que significat̃ i hoc ꝙ a natura luc̃ stelle maris ei hoc
nomẽ Maria accipit̃. Nihil em̃ digniꝰ luce siue corꝑali in
corꝑalibꝰ: siue sp̃uali in sp̃ualibus. Nam et ipse deus lux
Tertio est et tenebre in eo non sunt vlle. j. Joan. j. ¶ Tertio m̃ri
dei summe congruit hoc nomẽ Maria ꝑpter eius media⸗
tionis ⁊ actionis vtilitatẽ que exprimit̃ per hoc q̃d dicit̃
Maria quasi maris stella: qm̃ sicut per illam stellam naui
gantes in mari deducunt̃ ad portũ optatũ: ita mediante
dei matre genus humanũ per mare huius seculi ad por⸗
tum salutis eterne exemplo: suffragio: ⁊ merito reuocat̃:
Quarto deducit̃ ⁊ perducit̃. ¶ Quarto ꝑpter diuĩe conceptionis
ꝓprietatem que maxime et congruentissime exprimit̃ in
in hoc nomine Maria sumpto a stella: quoniã sicut sidus
radiũ parit: virgo filiũ pari forma: neqꝫ sidus radio: neqꝫ
mater filio fit corrupta: vt canit̃ in quadaꝫ sequentia vel
prosa. Proinde Berñ. super Missus est: dicit. Loquamur
inquit pauca de hoc ꝙ Maria interpretat̃ maris stella et
matri virgini valde cõgruẽter adaptat̃. Ipsa nãqꝫ aptis⸗
sime sideri comparat̃: quia sicut sine sui corruptiõe sidus
emittit radium: sic sine sui lesione virgo parturiuit filiũ:
nec sideri radius minuit suam claritatẽ: nec virgini filius
suam integritatem. Ipsa nanqꝫ est stella nobilissima ex
Jacob orta cuius radius vniuersum orbẽ illuminat: cuiꝰ
splendor etiam prefulget in supernis: ⁊ inferos penetrat.
Ipsa inquã preclara et eximia stella super hoc mare ma⸗
gnum sublimata: necessario micat meritis: illustrat exem⸗
plis. O q̇ te intelligis in huius seculi ꝓfluuio mag̃ inter
procellas et tempestates fluctuare q̃ꝫ per terram ambu⸗
lare: ne auertas oculos a fulgore huius sideris si nõ vis
obrui procellis. Si insurgant venti tentationũ: si incur⸗
ras scopulos tribulationũ: respice stellam: inuoca Mari⸗
am. Si iracundia: si auaricia: aut carnis illecebra nauicu⸗
lam concusserit mentis: respice ad Mariam. Si criminũ
immanitanitate turbatus: iudicij terrore ꝑterritus: ba⸗
rathro incipias absorberi vel turbari tristicia ⁊ desperati⸗
onis abysso: in ꝑiculis: in angustijs in rebus dubijs Ma⸗
riam cogita: Mariã inuoca: non recedat ab ore: nõ a cor⸗
de. Et vt impetres eius orationis auxiliũ: non differas
cõuersationis exemplũ. Ipsam sequens nõ deuias: ip̃am
cogitans nõ erras: ipsa tenente nõ corruis: ip̃a ꝓtegente
non metuis: ipsa duce nõ fatigaris: ipsa ꝓpitia ꝑuenies.
Et sic in temetipso experir̃ q̃ꝫ merito dictũ est nomẽ vir⸗
ginis Maria. Hec Berñ.

¶ Articulus. ij. ꝙ nomen beate Marie constare debuit ⁊
constat ex quinqꝫ l̃ris quarũ vnaqueqꝫ significat virtutẽ
specialem in Maria ac beneficia collata mundo.

Nomẽ Marie d̃buit mysterialit̃ constare ex q̇nqꝫ literis.

SEcundũ mysteriũ declaran⸗
dum de nomine virginis Marie dicitur litera⸗
torie designationis vel compositionis. Circa
q̃d Primo quero. Utrum decuerit ꝙ nomen matris dei
tm̃ quinqꝫ literis cõstituat̃. Cum em̃ litere eius nominis
designẽt certas virtutes sicut et litere nominis Jesu. Si
ergo ex pluribus literis fuisset cõstituta: plures virtutes
designasset: et sic dei matrem commendabiliorẽ reddi⸗
disset. ¶ Ad quod dico ꝙ summe decuit et congruit no⸗
men matris dei tm̃ quinqꝫ literis cõstitui pluribus ratio⸗
nibus.

¶ Primo: q: hoc correspõdet mysterio diuĩe ꝯceptiõis.
¶ Sc̃do: q: corr̃ñdet mysterio eucharistie ⁊ eꝰ ꝯsecratõis
¶ Tertio: q: correspõdet mysterio nostre redemptiõis.
¶ Quarto: q: corr̃ñdet mysterio diuine miserationis.
¶ Quinto: q: corr̃ñdet mysterio diuine nominationis.
¶ Primo: q: iste numerus q̇narius congrue correspon⸗ Primo
det mysterio diuine cõceptiõis: qm̃ dei mater q̇nario nu⸗
mero dictionũ deũ cõcepit: cum ait. Fiat mihi ꝭm verbũ Secũdo
tuum. Luc. j. ¶ Secũdo: q: corr̃ñdet mysterio euchari⸗
stie ⁊ eius ꝯsecrationis. Sic em̃ christus dans in cibũ sub
specie panis carnem voluit vti forma quinqꝫ verboꝝ di. Tertio
Hoc em̃ est corpus meũ. ¶ Tertio: q: cõgruit mysterio
nostre redẽptionis: qm̃ christus ꝓ nostra redemptione
quinqꝫ vulnera ꝑ̃cipua voluit suscipere que etiã post re⸗
surrectionẽ eternaliter voluit in sacro eius corꝑe rema⸗
nere. Propterea Berñ. vt allegat̃ in libello q̇ dicit̃ Spe⸗
culũ virginis: dicit sic. Sicut (inquit) christus q̇nqꝫ vulne
ribus suis ꝯtulit plene remedia mũdo: sic Maria suo san⸗
ctissimo nomine q̃d quinqꝫ l̃ris constat confert quotidie Quarto
veniã peccatoribꝰ in hoc mũdo. Hec ibi. ¶ Quarto. q:
correspõdet mysterio diuine miseratiõis. Nam ꝑ quinqꝫ
verba pctõr veniã a deo ⁊ misc̃diaꝫ ꝓmeruisse legit̃. Luc. Quinto
xviij. vbi publicanus ait. Deus ꝓpitius esto mihi pecca⸗
tori. ¶ Quinto: q: correspondet mysterio diuine nomi⸗
nationis: q: deus noster in carne veniẽs volensqꝫ nomi⸗
nari: elegit nomẽ q̇nqꝫ literarũ scꝫ Jesus. H nãqꝫ q̃ q̇nqꝫ
interponit̃ nõ est l̃ra ꝭm grãmaticos: sꝫ aspiratio tm̃ vo
cis. Unde quia dei mater Maria ipsa est que deum conce
pit: ipsa est de qua caro nobis in cibum data prodijt: ipsa
nostre redemptiõis ministra: ipsa diuine misc̃die mater:
et certe ipsa dei filio cõformis ⁊ summe simillima: idcirco
nomen quinqꝫ literarũ sortiri debuit. Nec vacat a myste
rio ꝙ nomen matris dei deficit a nomine filij dei: videli⸗
cet Jesus in eo ꝙ in nomine Jesu nota aspirationis scꝫ h
inserit̃: quia per hoc significat̃ ꝙ dei mater nõ equiparat̃ Notabile
christo: sꝫ deficit ab ipso in gr̃a vnionis ꝑsonalis. ¶ Itẽ
circa hoc mysteriũ secundo Notandũ est ꝙ hoc nomen
Maria quinqꝫ ceteris l̃ris compositũ est ad significandũ
vt dicit egregius doctor Leonardus de vtino sermone
suo de natiuitate virginis ꝙ hoc nomen sacratissimũ cõ⸗
tinet virtutes quinqꝫ lapidũ pretiosoꝝ et ꝑfectiones ꝭm Nomẽ Maria ꝯtinet virtutes quinqꝫ lapidum.
ꝙ ab eisdem lapidibus primis literis acceptis et coniun⸗
ctis: nomen Maria resultat. ¶ Per M. denotat̃ marga⸗
rita que est lapis pulcherrimus ⁊ confortat cor in pericu
lis. Sic nomen virginis Marie refugiũ est nobis in om⸗
nibus periculis: propter q̃d canit ecclesia. Sub tuũ pre⸗
sidium confugimus sancta dei genitrix: nostras depreca⸗
tiones ne despicias in necessitatibus: sed a ꝑiculis cũctis
libera nos semꝑ virgo gloriosa et benedicta. ¶ Per A.
denotatur adamas qui habet virtutem recõciliatiuã in⸗
ter discordias: sic beate virginis nomen inter deum ⁊ ho⸗
mines: vt de ipsa vͦgine merito dici possit illũd Eccl̃i. xliiij.
In tempore iracundie facta est reconciliatio. Solet nãqꝫ
furor viri mitigari per mulierẽ: sic furor dei per virginem
benedictã mitigat̃ ne feriat homines. ¶ Per R. deno⸗
tatur rubinus qui est valde splendidus. Sic nomen Ma⸗
rie habet virtutẽ illuminatiuã. Ipsa em̃ est virgo cuius
vita inclyta cũctas illustrat ecclesias: vt canitur. ¶ Per
J. denotatur Jaspis qui reddit hominẽ ferentẽ tutum:
sine timore: sic beata virgo facit nos securos a demoni⸗
bus. Ipsa em̃ est terribilis demonibus: vt castroꝝ acies
ordinata. Cant̃. vj. ¶ Per A. denotat̃ Alectorius q̇ fa⸗
cit hominẽ fortunatũ ad habendos honores ꝭm ꝙ has
premissoꝝ lapidũ virtutes attestat̃ Diascorides auctor
lapidarius. Sic nomẽ Marie prestat homini celicos ho⸗
nores: q: ipsa vͦgo vt scribit̃ Eccl̃i. xxiiij. obuiabit illi q̃si
mater honorificata. Uñ patet q̃ꝫ ꝑ̃ciosissimũ est hoc no⸗
men Maria ⁊ virtuosum: vtpote acceptũ ⁊ compositũ ex Quinqꝫ litere designant q̇nqꝫ beneficia Marie.
literis lapidũ ꝑ̃ciosoꝝ. ¶ Tertio deniqꝫ hic est notandũ
ꝙ litere quinqꝫ ipsius nominis Marie designãt q̇nqꝫ per
maxima beneficia q̃ confert mũdo. ¶ Primo quidẽ M.
designat q̃d est mater misericordie et mediatrix mundi.
Berñ. Felix mediatrix Maria que salutis antidotũ viris
et mulieribus ꝓpinauit. Et iterũ. Quomõ inquit sol sup
bonos ⁊ malos orit̃: sic Maria om̃ibus se clementissimã

exhibet. Itē q̄s est (inq̄t) loc⁹ miserie quē nō excludat mr̄ miscḋie. Hec Berñ. in opusculis de btā ṽginc. ¶ Scḋo A designat ꝙ est aduocata scꝫ gñis hũani. ꝛ idcirco ip̄a pro oĩbus interpellat ad deũ. Idcirco canit eccl'ia. Eya ergo aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos ꝯuerte ꝛc̄. Hiero. ꝛ allegaẗ in libro orrginaliũ. Aduocatā (inq̄t) vis habere ad mr̄em decurre: exaudiet mr̄em fili⁹: exaudiet pater filiũ. Hec ibi. ¶ Tertio. R. designat ꝙ est reparatrix ruine scꝫ tā angelice q̄ꝫ hũane. Uñ Berñ. i sermone qui incipit. Tp̄s loquēdi. dt sic. Hec est ṽgo q̇ toti⁹ mũdi repatione: obtinuit salutez oĩm impetrauit. Et infra. Per te nãqꝫ scilꝫ o virgo felicissima celum repletuz est ꝛ infernus euacuatus est. per te restaurate ruine Hierusalem ꝛ expectantibus miseris vita perdita reddita est. Hec ille. ¶ Quarto I. designat ꝙ est illuminatrix toti⁹ ecclesie ꝛ mundi. Nam Maria interpretatur illumiuatrix quia sicut sol omnia illuminat astra. sic Maria illuminat omnes sanctos ꝛ angelos ꝛ totam ecclesiam lumine gratie ꝛ glorie. Propterea Eccl'iastici. xxiiij. ait. Ego feci vt in celis oriretur lumen indeficiens. Et eiusdē. c. xxvj. Sicut sol oriens mundo in altissimis dei sic mulierꝫ bone spe cies in ornamentum domus sue ꝛ ecclesie sancte. ¶ Quinto A. designat ꝙ est auxiliatrix miserie in omni necessitate. Unde Orig. in sermo. Scio (iuquit) ꝙ si beata virgo pie pulsata fuerit: necessitati nunq̄ꝫ deerit: misericors em̄ est ꝛ plena gratia. ꝛ ideo se continere non poterit quin misereatur inuocanti scilꝫ nomen eius. Et hoc ip̄m propter simpliciores certo miraculo hic inserto confirmare ꝛ persuadere libeat: quod quidem a summo quodam viro scriptum accepi. Miraculum. Erat in terra Suamon ciuis quidam honestus satis diues qui morti proxim⁹ vni cum quem habebat filium aduocauit. per hec verba testamentum. eidem faciens ait: fili mi post mortem meam tibi tria recommendo scilicet hereditatem tanq̄ꝫ vero heredi. Item animam meam tanq̄ꝫ vero meo ꝓcuratori Et deniqꝫ quoddam factum quod dudum ante debuissem implesse votum: videlicet peregrinatiōis vltra mare: quod tamen fili mi propter tunm amorem vt te magis possem ditare vsqꝫ modo propagaui: quod hen anime mee noui fore in detrimentum: vnde te rogo vt istud meum votuz adipleas pro me. Quo mādato ab illo suscepto: subdidit pater. Fili mi: tria te docebo semper in corde tuo figēda: que si imitatus fueris beatus eris. ¶ Primum est vt omni die missam studeas audire. ꝛ creatorē tuum ac redēptorem in sacramento diligenter intueri: quoniā teste sancto Augustino. Intuitus saluatoris salus est pctõris. ¶ Secundum est. Semper recogita de tuo fine: ꝛ time mortem eternam incurrere. ¶ Tertium est. ꝙ nomē virginis Marie semper tenens in corde: stude eius auxilium inuocare: quoniam dicente sancto Ambrosio. Qui inuocat Mariam consequetur gratiam. Itaqꝫ mortuo patre filius con filio amicorum vxoratus est. Tandem ad peregrinandũ profectus est pro voto patris implendo veniensqꝫ in ciuitatem Akaron vna cum alijs congregatis peregrinis et cruciferis. grandi exercitu pagani eos inuaserũt. In quo conflictu captus est vir iste: non tamē occisus: quia de p̄cepto patris missam illo die audierat cuius sacrificij meritis interueniētes: ab occisione inter multos interemptos ip̄e solus p̄seruatus est. In captiuitete igiẗ positus sex annis angebatur laboribus: fame ꝛ verberib⁹. Uñ quotidie flens rogabat deũ ꝛ ṽginē beatā ꝓ liberatiōe sui. Tandē anno septimo desperatus cepit inuocare diabolum ꝓ auxilio. Affuit ille in specie hũana: dicens. Si te spondes mihi: ꝛ negabis christum ꝛ eius matrem ꝛ omnia sacramenta eccl'ie: educā te de hac captiuitate in domũ tuam. Qui oĩa fecit. nomē tamē Marie ꝛ eius auxiliũ in corde nō negauit memor p̄cepti patris: sed ad instantiā demonis ore tenus tm̄ negauit. Tunc diabolus leuauit eũ a rerra tam alte ꝙ ip̄i iuueni videbaẗ celũ vertice tāgere. Cepit quoqꝫ diabolus clamare horribiliter: ad cuius clamorē cōuenit demonũ multitudo clamātium ꝛ dicētium Iugula hominē istũ ꝛ mitte cadere in terrā: quia non videtur fideliẗ oĩa negasse que debuit. Iste aũt dicebat. (Tamē inq̄t) oĩa que iussisti feci: vide serua mihi inuiolabiliter: o demon tuum promissum quo ꝓmisisti me educturum. At demon. Ego vtiqꝫ te plenius examinabo. Tunc duxit eum supra mare: allocutusqꝫ eum: dixit. Negas ne baptismum: ꝛ nomē dei tui? Ille respōdit. Nego. At demon. Tene (inquit) te fortiter quia volo te baptizare in nomine diaboli. Et mox subito iuuenē in ꝓfundum maris immersit. Et iterũ leuauit: dicēs. Negas ne christum crucifixũ? At ille. Nego. Et iterũ immersit. Et tertio ait. Negas ne nomē matris dei ꝛ oēs sctōs? Perterritus negauit omnia. Ecce aũt vidit multitudinē demonũ cum magno strepitu ducētiũ aĩas ad infernũ que horrenda lamētatiōe vociferabāt di. Ue nobis miseris. quia peccauim⁹: ve q² diabolo eternaliter cruciandi traditi sumus. Uñ tā ex imersione maris q̄ꝫ ex ista visione ꝛ auditu horribills lamentationis: iuuenis ille adeo tremefactus estꝙ totus in caniciem mutatus est. Et sic diabolus duxit eum ꝛ posuit circa suum molendinum: dixitqꝫ. Amice esto constās ꝛ nũq̄ꝫ violes pactũ firmatũ inter me: ꝛ te: ꝛ ero tecum in oĩbus necessitatibus tuis. ꝛ sic recessit. Tunc suus molēdinator vidēs eũ interrogat. Quis es (iuquit) ꝛ vnde venis? At ille. Ego sum dominus huius molendini. Ille ꝛ sine dilatione venit ad dñam: nuncians adesse dominũ vl' maritũ. Illa leta efficit ꝛ veloci cursu cum amicis ꝛ seruis occurrit eidē quē videns esse canissimum tanq̄ꝫ summe senem. expauit ꝛ se delusam credēs: ait. Uere nunq̄ꝫ habui virum senem ꝛ tam canum sed iuuenem. Ille autem multꝫ indicijs affirmat se esse eius maritum. Unde concurrunt multi: et nullus vel nulla eum agnoscit. Et sic eum indignatione ꝛ increpatione repellitur: nullus ei voluit vel cibum prebere. Cepit ergo mendicare ꝛ maxima cũ tristicia ac miseria vitam actitare. Quid plura? Uidēs se omni solatio destitutum: recordatus de precepto patris sui. ꝙ scꝫ in om̄i necessitate nomē Marie ꝛ eius auxilium inuocaret. Intrauit eccl'iam ꝛ coram virginis imagine tenēte in vlnis paruulum Iesum ꝓcidit in terram flens amarissime. Et ecce imago pueri auertit faciē ab eo propter quod miser peccator cepit flebili rugitu matri miscḋie Marie supplicare dicēs. O spes pctõrum: o refugium miserorum: memēto: quia tu es mr̄ miscḋie: ora igitur filium tuũ ꝓ me. nō sum quidē dignus: sed ꝓpter filij tui bonitatē ꝛ amorem oculos miscḋie tue cōuerte ad me: ꝛ tuo filio me reconcilia. Tunc pia mr̄ dei miscḋia mota: ecce mirum in modũ deposuit filiũ suũ de vlnis sup altare ꝛ descendens procidit coram eo adorans ꝛ di. Fili mi dilectissime Iesu salus ꝛ vita animarũ: nosti. quia non est fas mihi relinquere quēcũqꝫ pctõrem qui spē ponit in me. Fili mi vnice dilectissime memorare q̄ ꝛ quanta tecum passa sum pro pctõribus ꝛ in omni tua passione gladius doloris cor meum ꝑtransijt. Nonne fili mi amantissime pro pctõribus incarnatus es: passus. crucifixus: ꝛ mortuus es pro eis: a me conceptus lactatus: baiulatus es: ip̄is me aduocatā ꝛ matrē misericordie constituisti. Nonne tu dixisti ꝑ prophetam. Quacunqꝫ hora ingemuerit homo de pctīs salus ei erit. Nũc igiẗ dona mihi hunc pctõrē. Ecce ḡ flexus pius Iesus eũ in gr̄am recepit. ꝛ ad p̄ces matris sue eum misericorditer est amplexatus: ꝛ tātā gratiam ei infudit vt viribus reformatus sicut prius ita iuuenis canicie ꝑmutata foret. Oĩb quidē ꝑsentiēs diabolus. venit ad eccl'iam clamans ꝛ dicēs. O infidelis quomodo me decepisti? vbi est pacti tui promissio ꝛc̄. Cui btā virgo minas imponēs impauit: vt suo famulo nunq̄ꝫ nocere possit: sed cito discederet: statimqꝫ virgo ad altare redijt ꝛ filium in vlnas resumpsit. Diabolus autē tantum strepitum ꝛ vlulatum fecit ꝙ tota ciuitas ꝑturbata: ad ipsam eccl'iam confluere cepit: vbi neminē p̄ter illum iuuenē vidēres mirati sunt. At ille. Uocate (inquit) sacerdotem: quo veniente: omnia est peccata cōfessus: ꝛ eius consilio omne negocium istud promulgauit populo: qui oēs laudes virgini bñdicte exclamauerunt. Tandē vxor eius ꝛ amici gaudium magnum fecerũt. Tandē mutuo ꝯsensu vir iste ꝛ vxor omnia paupib⁹ distribuētes: a ꝯnubio separati religionē intrauerunt ꝛ quo ad vixit vterqꝫ btē virgini deuotissime famulantes: vitam eternam ꝓmeruerunt. Ecce igitur claret q̄ꝫ bonuz sit ꝛ efficax nomē Marie. eiusqꝫ auxilium homini inuocare. ꝛ ei deseruire q² non poterit talis homo ꝑire: deo ip̄m ꝛ btē virginis merito ꝓtegēte.

Aduocata

Miraculum.

¶ Articulus.iij. q est valde vtile inuocare nomē Marie Et assignanť duodecim vtilitates.

Duodecim vtilitates in uocationis Marie

Tertium mysterium dicit̃ vtilissime inuocatiōis. Ubi notādū. q p̃cipue duodecim vtilitates possum⁹ colligere ad numerū. xij. stellarū in corona virginis q̄s ɔsequi p̄nt hōies in inuocatiōe nōis Marie: vt patet ex dictis sacroꝝ doctorū: ac fulcimēto sacre scripture. ¶ Prima vtilitas est lapsoꝝ subleuatio. Unde Danielis. xj: Cumqꝫ corruerint subleuabunť auxilio paruulo. i. btē v̄ginis: q̄ d̄r paruula p hūilitatē. Et hoc cōsonat rōni: qr ip̄a est mr̄ miscōie: q̄ moueť pio corde vt subleuet lapsos ꝛ ɔfundatos in pctīs. Propterea Anſ. li. oronū. O felix Maria pctōrē toti mūdo: id est hōibus ꝛ deo despectū materno amplecteris affectu nec ip̄m deseris donec gr̄e filij tui reformabis. O igiť peccator q̄ iacis in luto ꝛ fece pctōꝝ inuoca Mariā: vt mollia ť cor tuū ad pniam. Itē hoc ɔcordat figure Nume. ij. vbi habeť q Moyses pcussit virga bis silicē et egresse sūt aque largissime. Uirga est btā v̄go Esa. xj. Egrediť virga de radice iesse. Silex est cor durū in pctīs. Ñū egrediunť aque largissime lachrymarū ad binā pcussionē: qr facit declinare a malo ꝛ facere bonū.

Scd̄a vtilitas pctōꝝ

¶ Scd̄a vtilitas: peccatoꝝ liberatio. Sicut eñ legimus in scriptura: filij israel liberati sunt ab egyptiaca seruitute per virgam: sic electi postq̄ a pctīs subleuati liberari voluerint de diabolica seruitute: liberanť p Mariā: que figurať p virgā. Idcirco Berñ. in ser. dicit. Si peccata tua p̄mūt te vt liq̄fias sicut cera a facie ignis: vade ad mr̄em miscōie ꝛ ostēde sibi tua vlcera: ꝛ ip̄a p te filio suo ostendet pectus ꝛ vbera: et filius patri latus ꝛ vulnera: pater nō negabit filio postulanti: neqꝫ filius negabit matri interpellāti: nec mater negabit peccatori plorāti. Hec ille. Hinc. j. Reg. xxv. dixit Abigail ad Dauid Ecce famula tua sit in ancillā vt lauet pedes seruoꝝ tuoꝝ. Abigail figurat mariā que se obtulit deo in ancillam: vt lauet pedes. i. affectus seruoꝝ dei per sui inuocationē.

Tertia gratie infusio.

¶ Tertia vtilitas: gr̄e infusio: qr ip̄a est mater gr̄e: vt canit ecclia. Idcirco Berñ. Queram⁹ inq̄t fratres grām p Mariā: q̄ sic quer it inuenit: ꝛ pulsanti aperietur. Ambro. Qui inuocat Mariā ɔsequiť grām. Hinc ip̄a dicit Eccli. xxiiij. In me om̄is gr̄a vie ꝛ veritatis. Et infra. Trāsite ad me ꝛ a generationib⁹ meis adimplemini Sicut n̄aqꝫ teste aplō. Nemo pōt dicere dn̄s Jesus nisi in sp̄usancto: Ita nemo pōt dicere: sancta Maria dn̄a mea: nisi in gr̄a sp̄ussancti: qd̄ intelligendū est. ſm Alex. de ales de dictione cordis: oris ꝛ operis.

Quarta cordis dulcoratio.

¶ Quarta vtilitas cordis dulcoratio. Sicut eñ Moyses virga dulcorauit aq̄s Exo. xv. sic memoria Marie ꝛ eius nōis inuocatio dulces ꝓducit corde lachrymas. Hinc Cañ. j. Meliora sunt vbera tua vino: scꝫ letificando cor: fragrātia vnguentis opti mis: scꝫ deuotionis interne. Ñū Berñ. in sermone quodā O felix Maria tu nec nominari potes quin statim exaudias: nec cogitari quin tecum sit affectus diligentium te.

Exemplum.

¶ De hoc refert discipulus Exemplū in suo ꝓmptuario: exemplo. lxxij. dicens. Q iuxta eccliam sancti Seuerini in Colonia inclusus q̄dā habitabat: hunc cū matrone ciuitatis visitarent: vna deuota dixit eidē q nomen Dn̄e nostre dicere non posset sine mira quadaꝫ dulcedine. Causa tante gratie requisit⁹ ait. Singulis diebus in honore ei⁹ 50. Aue Maria dicere ɔsueui: vnde tantā dulcedinē merui q om̄is oris mei saliua tp̄e oronis in mel videať cōuersa Quod ille inclusus audiens: cepit eius exemplo p hebdomadā cōplere Aue Maria: ꝛ tantā hausit dulcedinē in nomine Maria: q sup om̄e mel trāscenderet. Unde patet q sicut teste Berñ. hoc nomen Jesus: ita hoc nomē Maria mel est in ore: melos in aure: iubilus in corde.

Quinta demonum effugatio.

¶ Quinta vtilitas demonū effugatio: quia vt dicit Berñ. ꝛ allegatur in Speculo btē virginis. Ubicunqꝫ inquit nomē Marie nōiať: ibi demonū nocumētū effugať: reis venia ꝛ egris medela atqꝫ pegrinantibus adiutoriū dať. Hec ille. Idcirco ip̄a describiť Cañ. vj. Terribiľ vt castroꝝ acies ordinata.

Exemplum.

¶ Refert de hoc exemplū idē discipul⁹ vbi supra exēplo. lxxvij. Q cuidā puelle diabol⁹ sepi⁹ in multiplici forma apparēs fere in amentiā eā duxerat: ꝛ ip̄a ppo surat ingredi monasteriū: a quo volens auertere eā diabolus apparuit ei nocte suadens mundi delitias ꝛ predicens ei om̄ia incōmoda religionis. Rñdit illa. Quid mihi erit si in delitijs q̄s ꝓmittis mortua fuero. Ad qd̄ verbū demon tacuit ꝛ eā rapuit ꝛ conabať p̄cipitare de fenestra. Que cū diceret Aue maria: dimisit eā diabolus: dicēs. Si hac hora illā mulierē nō nominasses: occidissem te: ꝛ in religione tibi aduersabor: quo dicto disparuit. Ñū Bernardus in lectione dicit. Horrent principes tenebraruꝫ Marie deuotam inuocationem: quia in circumitu eius acies valida innumerabilium spirituum beatoruꝫ sibi deuotos defendentiū. Hec ilse.

Sexta vtilitas tentationū refrenatio

¶ Sexta vtilitas tentationū refrenatio: qr in om̄i tentatiōe ad inuocationē Marie de⁹ fidelis faciet ꝓuentū auxilij: siue ip̄a tentatio sit a carne: siue a mundo: siue a diabolo. Unde ipsa ait Eccli vicesimo q̄rto. Quasi platanus exaltata sum iuxta aq̄s. i. iuxť pp̄los baptizatos: qr vt scribiť Apoca. xvij. Aque multe: pp̄ls multus. Per hoc aūt qd̄ dicit: quasi platanus: innuit protectionem quam facit in tentatione. quia platanus habet folia ad modū scuti: ꝛ idcirco defensatiōnē significat. Itē ibidem. Quasi cedrus exaltata sum in libano. Et iterum. Quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris. Cedr⁹ nāqꝫ odore suo fugat serpentes: ꝛ myrrha occidit vermes in carne: ꝛ ideo significat motuum ꝛ tentationum refrenationem. Hoc figuratum est primo Regum decimoseptimo quādo Dauid cum virga vel baculo ꝛ funda ꝛ quinqꝫ lapidibus accessit ɔtra Goliā. ꝛ eum occidit preualens ei Uirga enim est Maria: ꝛ lapides quinqꝫ vulnera christi. Ad idem pertinet q Bananias virgo superauit Egyptium: ꝛ triumphans occidit eum. ij. Regum vicesimoquarto.

Septima i periculis defensatio.

¶ Septima vtilitas: in periculis ꝓtectio vel defensatio. Unde Bernardus. In periculis inuoca Mariā: vt patuit in auctoritate posita in fine primi articuli. Et hoc confirmatur per multa miracula e quibus vnum causa breuitatis adducam. quod refert Discipulus vbi supra. exemplo xxxix. Cum enim quidam nauigātes per mare Hierosolymam aqua irrumpere cepisset nauem. Episcop⁹ assistens inter eos: ꝛ quidā nobiles citissime in cymbam que intus ferebatur in mare depositam conscenderunt: vnus cum descendere vellet: in mare cecidit ꝛ mersus est subito: nec comparuit. Hi v̄o qui relicti sunt in naui clamantes in celum aquis subintrantibus nauim: absorpti sunt a mari. Episcopus vero flens commendabat domino eorū animas. Et ecce vidit e mari quasi columbas speciosas subito euolare ꝛ in celū conscendere: q̄s agnouit esse animas sociorum submersorum: et tunc magis cepit flere q ipse cum socijs non est suffocatus: vt in celum potuisset euolare. Tādem cum in cymba applicuissent terre. ecce socium qui inter duas naues ceciderat in mare: viderunt viuum ꝛ incolumem exire de mari. vnde stupentes: interrogant quid illi acciderit. Respondit ille. Beate inquit genitricis nomen cum in aquā caderem exclamaui. sicqꝫ ei⁹ memoriam ꝛ nomen habendo ad ima pelagi deueni: ac ipsa mater misericordie que immemor suorum esse non potest astitit mihi sub vndis et pallio contexit: ꝛ vsqꝫ ad litus perduxit sub aquis. Hec eo dicente: laudes deo et beate virgini detulerunt. Unde canit ecclesia. A periculis cunctis libera nos semper virgo benedicta: in completorio ad canticum.

Octaua pestis repulsio

¶ Octaua: infirmitatis ꝛ pestis repulsio. Unde Berñ. (vt allegatur in Speculo v̄ginis) dicit. Nō est pestis tā mala que mox non discedat ad nomen Marie. Ibidē dicit idē. Ubi nomen Marie nominatur: demonum nocumētum effugatur ꝛ egris medela datur. Ñū legitur in vita sancti Gregorij q cum maxima pestis Romā deuastaret: imaginem virginis quā Lucas euāgelista depinxit ante processionem ferebant: ꝛ sic aer a peste videbatur mundari. Noui puerum qui in peste cum se sentiebat infectum: nouem vicibus cum Aue maria apostematis locum consignauit: ꝛ sic sepius liberatus est: nec vnqꝫ ei pestis preualuit.

Nona orōnū exauditio

¶ Nona vtilitas orationū in q̄cunqꝫ necessitate exauditio. Nam Moyses virgam manu tenebat cum in monte orabat. ꝛ sic victoriam postulans contra Amalech impetrauit Exodi. xvij. Uirga est Maria: per quam orationes nostre exaudiuntur. Et ideo vt dicit Alber: super Missus est: ecclesia hoc nomen Maria interposuit in salutatiōe angelica: vt videlicet oratio magis

fortiatur effectū exauditionis. Unde Bern. Sileat miseri cordiā tuā virgo benedicta qcunqȝ te in necessitatib⁹ suis inuocatā meminit sibi defuisse. ¶ Decima vtilitas in morte assecuratio. qr vt canit ecclesia: ipa est regina misericordie: vita ꝛ spes nostra. ipsa aduocata nostra que post hoc exiliū filiū nobis ostendit. Idcirco Bern. O homo securum habes accessum ad deū vbi mater stat ante filium ꝛc.

Decima in morte assecuratio

¶ Refert Discipul⁹ vbi supra. exemplo. lxxvi. q miles qdam intrauit ordinem Cistertien. et cum grauiter fuisset infirmatus: cepit desperare ꝑpter multitudinē peccatoꝝ in seculo cōmissorum. Pauens ergo et merens efficitur: ꝛ statim btā vgo ei apparēs cōsolata est eū. Qui mutat⁹ ad leticiā maximam: interrogatus est ab abbate vnde sibi tā subita mutatio? At ille: quia inquit ecce astat beata vgo cōsolans me. Interrogatus qd boni fecerit quo id meruerit: respondit? Nunqȝ inqt omisi qn audiui nomē Marie quin flecterem genua mea ob eius reuerentiam: vnde animā virgini cōmendauit: et illa eam suscepit ꝛ in celū ꝑduxit. Hinc canit ecclesia. Maria mater gratie mater misericordie tu nos ab hoste protege: in hora mortis suscipe.

Undecima purgatorij ignis refrigeratio

¶ Undecia vtilitas: purgatorij ignis refrigeratio. Hier. xviij. Nunquid de petra agri deficiet nix libani idest refrigeriū de Maria post mortem nostrā qsi di. non: Cum eīn in purgatorio summe egeant anime misericordia Marie: ideo eam maxime inuocāt. Unde qdam valde cōscientiosus ꝛ vite laudabilis mihi retulit q nouerit quendam fratrem ordinis Minorū in regno Hūgarie: qui qdam vice raptus in spiritu in purgatorium audiuit et sic sibi visum est q omnes anime lugubri voce Mariā inuocarēt ꝛ Salue regina canerent. Idcirco Bern. in sermo. Ex te inquit o beata virgo salus pendet vniuersorum filiorū Adam: consolatio miserorum: ꝛ redemptio captiuorū. Ad te respiciunt ꝛ qui in celo habitant vt exultent: ꝛ qui in purgatorio vt eripiātur: ꝛ qui in mundo fuūt: ꝛ qui sequuntur vt glorificent. Hec ille. ¶ Duodecia vtilitas est in celo ꝑsentie delectatio. Oēs em̄ sancti ꝛ ꝑcipue ei⁹ deuotiores famuli qui sedule eam in hac vita inuocauerunt: dicere habent summa cum delectatione ꝛ dulcedine hausta ex sua ꝑsentia illud Iudi. xv. Tu glīa hierlm: tu leticia israel: tu honorificentia populi nostri. O qȝ igitur dignicosum: o qȝ excellens ꝛ sublime est hoc nomē glīosissimum Maria. O qȝ vtile oībus inuocātibus ipm: qm̄ per hoc sanctissimū nomen lapsus subleuat: peccator liberat: gratia infunditur: cor dulcoratur: demō effugat: tentatio refrenat: pieula euitant: pestes ꝛ infirmitates repellunt: oratōes exaudiunt. O felicissimū nomen ꝑ quod homo in morte assecuratur. in purgatorio refrigeratur: ꝛ in celo ex ꝑsentia tāte dne iocundat. O anima fidelis vtinam saperes ꝛ intelligeres dulcedinē ꝛ fructum hui⁹ nōis ꝛ ipm semp in corde. ꝛ ore haberes. Hoc te moneo: hoc exhortor vt descriptum habeas in domo vel ostio tuo: quo frequētius viso recorderis. Felix certe illa domus vbi semp memoria tenetur Marie. O christiane recognosce nomen tue matris virginis benedicte: que sola est spes ꝛ refugiū anime tue: vita: spes: ꝛ dulcis ꝯsolatio cordis tui: ipm inuoca: ipm flexis genibus acclama: ipm nomen exora: vt Maria sit tibi maria. id est maris stella in hui⁹ seculi ꝑcella qua dirigaris ad celestia regna.

Duodecima in celo ꝑsentie delectatio

¶ Pars secunda libri sexti de glīoso nomine Marie: qm ab ipis ꝑphetis commendat ꝛ dignifice cognominat. ac honorifice sublimat:

De cōmēdatiōe nomis Marie

Domus quam edificari volo talis esse debet: vt in cunctis regionibus nominet. j. Parat. xxij. Uerba sunt regis Dauid ad literā de templo dñi. Figuratiue aūt ea verba accipiunt vt sint veri Dauid. i. christi deiqȝ patris de vgine Maria que facta est templū ꝛ habitaculum filij dei: que vtiqȝ talis ꝛ tante excellentie esse debuit: vt oībus terre regionibus eius nomen celebre existeret. Ubi nota q in verbis ipis beata virgo tripliciter commendat. ¶ Primo quidē a diuina inhabitatione: cum dicitur. Domus. In quo dicto notatur q deus in ipa sicut in domo quieta habitauerit: non soluȝ per gratiā vt in alijs hominibus sed etiā ꝑ corporalem ꝑsentiam: carnē ex ea assumendo. Unde ipa dicere pōt illud Eccli. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. ¶ Scdo commendat a summa dignificatione: cum dicitur. talis esse debet. i. tante excellentie ꝛ dignitatis vicz summe qua maior creature communicari nō potuit sub vnionis dignitate personalis in christo: ꝛ quā eius dignitatem omnes creature merito admirant: vtpote cum sit regina mundi: dña angelorū: dei mater. De ei⁹ dignitate Hiero. vt allegatur in libro Originalium: dicit Quid dicemus de te virgo serenissima: pulcherrima inter omnes mulieres: si solem te dixerimus: splendidior es: si rosam: floridior es: si lilium: candidior es: si cinnamomū: si balsamum: sed omnes species aromatis odore tuo precellis: quia priuilegia scilicet dignitatis tibi a deo concessa non solum hominibus: sed ꝛ angelis admiranda sunt. Hec ille. ¶ Tertio commendatur in verbis premissis a celeberrima nominatiōe cum dicit: vt in cunctis regionibus nominetur. Reuera nomen Marie apud oēs nōiatur celeberrima veneratione: quia ex hoc beatā eā dicent oēs generatōes. Lu. j. ca. Bern. in ser. Beatā te o benedicta virgo dicent merito oēs generatiōes: quia omnibus generationib⁹ vitam ꝛ gloriam inuenisti. In te enim angeli leticiam: iusti gratiam: peccatores veniā inueniūt in eternum. Hec ille. Unde impletum est illud Esa. ix. ꝺm aliam lrām scriptum. Erit nomen eius glīosum. Qd potest esse aliud thema ꝑ hac parte. ¶ Acturi igitur de gloria nominis benedicte virginis Marie: ad ꝑsens tria mysteria declarabimus ꝺm triplicem eius glīositatem.

Primo

Scdo

Tertio

¶ Primū dr mysteriū ꝑphetice cōmendatiōis.
¶ Scdm mysteriū dignifice cognominatiōis
¶ Tertiū mysteriū honorifice sublimationis.

¶ Articulus. j. qliter sancti ꝑphete glīam nōis Marie ꝑdixerūt ꝛ commendauerūt in similitudinibus.

Primum mysterium de glorioso nomine virginis Marie dr ꝑphetice cōmendationis. hoc est: qliter sancti ꝑphete spūsancto inspirante gloriam nominis Marie commēdarūt. Quod quidem si volumus agnoscere: ꝑducamus tm̄modo ꝑphetas tres: alijs causa breuitatis ꝑtermissis: et dicant nobis de hoc veritatem.

Pria cōmendatio d glorioso nomie Marie dicit ꝑphetice

¶ Primus est Moyses
¶ Secundus est Balaam
¶ Tertius est Salomon.

¶ Primus ꝑpheta Moyses. O sancte ꝑpheta Moyses scimus quia tu facie ad faciem loquebaris cum deo tanqȝ amicus familiaris cum amico: teste sacra scriptura. Tibi ergo deus reuelauit mysteria de filio suo incarnādo: ꝛ ei⁹ matre gloriosissima. Unde dixisti filijs israel Deut. xviij. Prophetam de gente tua ꝛ de fratribus tuis suscitabit tibi dominus: ipm sicut me audies quicunqȝ non audierit ꝑphetam illum: exterminabit de populo dei. Dic igit nunc nobis tu sancte Moyses quid tibi videbatur: quid deo inspirante sentiebas de nomine matris dei: qȝ gratiosum et commendabile. benedictum ꝛ laudabile foret. Audi diligenter o fidelis anima quid Moyses in commendatione huius nominis dixerit Gen. j. Dixit vo deus. Congregētur aque que sub celo sunt in locum vnum ꝛ appareat arida: factumqȝ est ita: ꝛ vocauit deus aridam terram: ꝯgregationesqȝ aquaꝝ appellauit maria. Notate vba: signate mysteria. Quid est em̄ ꝯgregatio aquarū: nisi ꝯgregatio oīm gratiarū in vnū locum. i. in virginem matrē. Unde saluator ꝑ aquam gratiam spūssancti intelligendam docuit Ioan. qrto. Aquam quam ego dabo fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Sic igitur cōgregationes gratiarum in dei matre voluit appellare deus Maria a mari. Tm̄ in hoc est differentia q maria media correpta appellatur congregatio aquarum. ideo quia transitoria breui tempore est: iuxta illud Apocalipsis vicesimo primo mare abijt ꝛ iam non est. Congregatio vo gratiarum appellatur Maria media producta: quia ista est perpetua in virgine benedicta. Luce. decimo. Maria optimam partem elegit: que non auferetur ab ea. Hec Albertus magnus sup missus est capitulo. clxvij. Unde

Moyses

Septēplici rōne a mari dicta.

ptȝ quō Moyses nomen Marie p̄figuratū cōmēdauerit.
Hinc Maria interp̄tat᷑ vno modo sic: id est amarū mare:
vt dicit Hiero. in expositione terminorum Biblie. ¶ Et
si queras et dicas. Unde hoc congruebat vt nomen Ma-
tris dei acciperet a mari amaro: ⁊ p maris nomen cōmēda-
ret? Rūdet᷑ ꝑm Jacobū de Uoragine in suo mariali lib. j.
ꝙ p̄cipue septemplici rōne. ¶ Primo rōne plenitudinis:
q̄ sicut in mari magno est plenitudo ⁊ effluxꝰ oīm aq̄rū:
ita in m̄re dei plenitudo ⁊ effluxus in alios oīm grārum.
Unde Lu. j. Aue grā plena. Hinc Eccli. xxiiij. In me om̄is
gratia vie ⁊ veritatis. ¶ Scd̄o rōne amaritudinis: q̄ sicut
in mari multa ꝯstat amaritudo. ita ī dei m̄re sup filij pas-
sione: quia vt dicit Augu. ⁊ etiā Bern̄. Nō potuit Maria
videre filiū crucifigi sine affectu materni doloris: etsi spe-
raret resurrecturū ⁊ mortē superaturū: sed gladius dolo-
ris ptransijt cor eiꝰ. Hinc Thren̄. ij. Magna est velut ma
re ꝯtritio tua. Et ps̄. Om̄ia excelsa tua ⁊ fluctus tui super
me transierūt. ¶ Tertio rōne multitudinis: q̄ sicut non
possunt numerari gutte maris pre multitudine: nisi a deo
solo qui om̄ia in pondere ⁊ numero fecit: sic nec miscd̄ie ⁊
gratie Marie nisi a solo deo. Unde Eccli. j. Arenā maris et
guttas pluuie quis dinumerauit? q̄ ille solus: scȝ deꝰ nu-
merare pōt miscd̄ias ⁊ grās sue matris. ¶ Quarto rōne
nauigij ⁊ eius aptitudinis: quia p m̄rem dei tanq̄ p mare
dei filius venit in mundū: ⁊ p eam veri israelite nauigāt ⁊
pueniūt ad portū felicitatis eterne. Hinc ps̄. In mari via
tua: ⁊ semite tue in aquis multis. ¶ Quinto rōne salsedi-
nis: q̄ sicut aque maris salse sunt: sic grē m̄ris dei sale sa-
piētie ⁊ discretionis plene. Esa. xj. Requiescet sup eā spūs
sapiētie ⁊ intellectus. ¶ Sexto rōne accēsionis sitis: quia
aque maris sitim accēdūt cū bibunt᷑: sic nomē m̄ris dei in
cordibꝰ deuotoꝝ accēdit desideriū ⁊ sitim eternoꝝ. Eccli
xxiiij. Qui bibūt me: adhuc sitiūt. ¶ Septimo rōne inde-
ficiētis habitudinis: quia cū om̄ia flumina exeāt a mari ⁊
reuertant᷑: mare nō redūdat nec deficit a sua plenitudine:
ita etiā incōprehēsibilis miscd̄ia m̄ris dei: licet in oēs in-
fluat: non tamē deficit in seculū: nec maiori dignitate cre-
scere pōt Maria. Hanc immensitatē miscd̄ie matris dei.
Bern̄. ppendēs in quodā sermōe dicit. Quis miscd̄ie tue
o benedicta longitudinē: latitudinē. sublimitatē ⁊ p̄fundi
tatē queat inuestigare? Nā longitudo eius vsq̄ ad nouis-
simū diē: inuocātibꝰ eā subuenit vniuersis. Latitudo eiꝰ
replet orbē terrarū: ⁊ sua miscd̄ia plena sit oīs terra. Sub
limitas eius ciuitati sup̄ne inueuit restaurationē: ⁊ p̄fun-
dū eius sedētibus in tenebris ⁊ vmbra mortis obtinuit re
dēptionē. Hec Bern̄. Et sic patet. ¶ Accedat secūdus p-
pheta Balaam: qui licet fuerit magus ⁊ ariolus a demo-
nibus querēs respōsa: vt dicit Nico. de Ly. sup Nūe. xxj.

Balaam

tamē eiꝰ pphetie tanq̄ vere habent᷑ in auctoritate cano-
nica: q̄m alique veritates virtute diuina sibi sunt reuelate
p̄cipue de incarnatiōe filij dei. Reuelatio quippe veritatis
que fit a deo ⁊ angelis bonis: non solū fit p hōies bonos
⁊ sctōs: sed etiā aliq̄n p malos hōies: vt patet de Caipha:
qui a spūsancto pphetauit: dicēs. Expedit vt vnus mo-
riat᷑ homo p populo. Joan. xj. O itaq̄ fidelis aīa ppen-
de q̄d Balaam deo reuelāte pphetauerit: ⁊ qualit᷑ nomē
Marie commēdauerit. Nume. xxiiij. dicens. Orict᷑ stella
ex Jacob: ⁊ ꝯsurget homo ex isrl̄ ⁊ pcutiet duces Moab.
Hec nanq̄ pphetia ꝑm oēs catholicos doctores de chri
sto ⁊ eius matre accipit᷑: vt testat᷑ Lyra: in qua p assimila-
tionē stelle commendat᷑ nomē benedicte virginis Marie.
Unde Bern̄. sup Missus est. Ipa inquit scȝ virgo Maria
est stella nobilissima de Jacob orta: cuius radius vniuer-
sum orbem illuminat: cuius splēdor etiā p̄fulget in super-
nis ⁊ inferos penetrat. Hec ille. ¶ Notat᷑ ergo in p̄dicta
pphetia ꝙ nomē matris dei accipiendū foret a stella: q̄d
⁊ factū est: quia Maria maris stella interp̄tatur ꝑm aliam
interp̄tationem: vt dicit Hieron̄. Hec est ergo stella orta
ex Jacob: id est Maria: ex qua consurrexit homo. i. chr̄s
ex israel qui percussit duces Moab: per quos principes te
nebrarum accipiunt᷑. Unde multum commēdatur nomē
benedicte virginis in proprietate stelle: quia per hoc desi
gnatur eius celica ⁊ sanctissima conuersatio ab om̄i pecca
to aliena: q̄m stella est celice nature ab om̄i peregrina im
pressione aliena ⁊ incorruptibilis: vt dicit Aristo. j. celi et
mundi. Designatur etiam eius virginalis conceptio: vt
parte prima huius libri patuit arti. j. cap̄. fi. ¶ Sed circa

Questio cu[r] a stella mar[is] nominata.

hoc questio occurrit. Cum plurime sint stelle in celo nobi
lissime. Quare magis voluit deus nomen sui matris acci
pi a stella maris q̄ ab aliqua alia: quia vt patuit Maria
quasi maris stella dicitur. Unde ⁊ canit ecclesia. Aue ma-
ris stella dei mater alma atq̄ semper virgo felix celi por-
ta. Ad quod respōdetur breuiter ꝙ ideo: quia proprieta-
tes stelle maris pre omnibus alijs stellis magis conueni
unt dei matri ⁊ diuine incarnationi: quod ostenditur per
eius septem precipuas proprietates: ꝑm Jaco. vbi supra:
necnon Fran. Mayro. in quodam sermone de nōie virgi
nis: ac alios doctores catholicos. ¶ Primo nanq̄: quia
stella maris inter alias cum minima videatur: est virtuo-
sissima: sic mater dei minima est per humilitatem: summe
tamen sancta ⁊ virtuosa. Propter quod ipsa ait Luce. j.
Respexit dominus humilitatem ancille sue. ¶ Secundo.

Stella mari[s]

quia stella maris respectu omniū aliarum stellarum sita
est in summo polli: sic dei mater (vt canit ecclesia) exalta-
ta est super om̄es choros angelorum: scilicet ⁊ sanctorū
ad celestia regna. ¶ Tertio: quia ⁊ hec stella habet iuxta
se: ⁊ continet septem stellas: sic dei mater septiformis gra
tie plenitudinem. Esa. xj. Egredietur v̄ga de radice Jes-
se ⁊ requiescet super eum spiritus domini. ¶ Item per
hoc etiam significatur virginitas matris dei: vt dicit Al-
bertus super Missus est: quia numerus septenariꝰ est nu-
merus virgineus. teste Macrobio: eo ꝙ om̄es numeri in
fra decadem vel generant vel generātur preter septenari
um. ¶ Quarto: quia hec stella habet virtutem attrahen-
di ferrum ⁊ adamantem: vt dicit Alkabicius: ⁊ patet ad ex
perientiā in horologijs factis de magnete. Sic virgo be
nedicta duros attrahit peccatores per suā misericordiā:
quia ip̄a est mater gratie et misericordie. Unde dicit ani
ma Cant. j. Trahe me post te: in odorem curremus vn-
guentorum tuorum. ¶ Quinto: quia stella maris habet
dirigere nautas in mari: sic dei mater transmittere habet
omnes in hoc mari magno et ducere ad portum salutis:
vt dicit Bernardus. ¶ Sexto: quia ista stella est stabilis
sine motus errore. Alie autem saltem motu diurno mo-
uentur ad motum octaue sphere. Sic dei mater est stabi-
lis sine omnis peccati venialis errore. Can̄. iiij. Tota pul
chra es amica mea ⁊ macula non est in te. ¶ Septimo: q̄
ista stella est in parte aquilonari sempiterne apparitiōis
⁊ presidentie. per quā tanq̄ p axem mouetur totū celū:
vt vult auctor sphere materialis. Sic dei mater in sempi-
ternum fulget fulgore glorie: ⁊ presidet in ciuitate dei no-
stri superna: que putatur esse in parte aquilonari: iuxta il-
lud psal. Magnus dominus ⁊ laudabilis nimis in ciuita-
te dei nostri: in monte sancto eius. Fundatur exultatione
vniuerse terre mons sion: latera aquilonis: ciuitas regis
magni. Et per eam virginem tota celestis curia et totus
mundus mouetur: cum ad nutum ei obediunt tanq̄ do-
mine. Gen̄. xlj. Ad tui oris imperium cūctus obediet po-
pulus. Et sic claret propositum. ¶ Accedat tertius sapi-

Salomon

ens: videlicet Salomon ⁊ dicat quid ip̄e spiritusancto sen
serit de nomine virginis matris Marie: ⁊ qualiter commē-
dauerit. Audite de hoc eum loquentem Can̄. primo cap̄.
Oleum inquit effusum nomen tuum: ideo adolescētule di-
lexerunt te nimis. Et notanter dicit: effusum: quia autea
fama nominis matris dei erat occulta ⁊ latens in litera:
nunc v̄o effusa est per totum orbem: ⁊ omnes adolescētu-
le: id est anime sancte fortiter diligunt eam. Ecce ergo sa-
piens Salomon commendat nomen Marie per oleum.
Sed hic videamus: quare nomen Marie oleo assimilat᷑:
⁊ per eius compationem commendatur. Ubi nota ꝙ p̄ci-

Marie oleū effusum.

pue pp̄ter pprietates olei noī Marie ꝯueniētes. ¶ Pri
me quidē q̄ oleum p̄seruet ferrum a rubigine. Ferramen
ta enim non rubiginātur si oleo inungantur. Ita nomen
Marie duros pctōres ip̄am inuocātes preseruat a pecca-
to ⁊ peccati periculo: q̄ ip̄a est aduocata pctōꝝ. Un̄ Esa.
xxviij. Urbs fortitudinis nostre sion: id est btā v̄go. Itē
ps̄. Q̄m in te sperauit liberabo eum: ptegam eum q̄m co
gnouit nomen meū. ¶ Scd̄o: q̄ oleū accendit ignē in li-
gno ⁊ extinguit in lapide: vt patet in cemēto. Sic nomen
Marie inuocatum in cordibꝰ ligneis: id est tractabilibꝰ ⁊

erectis in celū p obedientiam ꝛ iusticiam: accendit ignem diuini amoris. In lapideis ꝟo ꝛ duris cordibus extinguit eum quo ardent: ignem scꝫ feruoris peccati. De hoc igne ps. Supcecidit ignis: scꝫ ꝯcupiscentie: ꝛ nō viderūt solē: id est christum. Hinc ipa dicit Eccli. xxiiij. Ego maꝛ pulchre dilectionis. i. diuine dilectiōis que est pulchra ꝛ gratiosa. ꝛ hoc ad differentiā tr. pis dilectiōis. scꝫ carnalis vl mundane: quam ꝟgo extr zuit. ¶ Tertio. quia oleū est sapidum ꝛ pꝛepingue. Ita nomen Marie p deuotionem multum sapit ꝛ impinguat mentem. psal. Impinguasti in oleo: scꝫ gratie ꝛ deuotionis: caput meum. i. mētem. Vñ Ans. vt allegaꝛ a Ludol. li. de vita chri. p. ij. ca. lxxxvj. dicit. Nil certe vtilius post deum memoria mr̄is dei: nil salubrius meditatione pij amoris quo feruebat in contemplatione filij sui: nihil iocundius sapore gaudij eius quo multipliciter pascebatur in eodeꝫ filio suo. Hec Ans. Ad id ibidem questio vtilis mouetur: videlicet. Unde hoc est ꝙ sepe inquit vidimus ꝛ audiuimus plurimos hominum in suis periculis recordar inominis Marie. ꝛ ilico oīe periculum euasisse. qui tamen inuocato nomine domini Iesu: non tam velociter: aut omnino non euaserunt talia pericula. Nimirum inquit est ꝙ velocior ꝛ promptior est salus nonnunqꝫ memorato nomine Marie ꝙ̄ inuocato nomine Iesu. Et respondens dicit: ꝙ hoc nō ideo fit vt ipa virgo Maria potentior sit: aut maior sit christo. Sed vt inquit dicam quod sentio: filius eius christus dominus ꝛ iudex est omniū discernens merita singulorꝫ. Dum ꝗ suo nomine inuocatus non exaudit: iusto iudicio facit: Inuocatus aūt nōie matris sue: etsi merita inuocantis non exaudiunꝛ: merita matrꝫ intercedūt vt exaudiaꝛ Hec Ans. vbi supra. Ecce ergo nomen Marie potens. Ad id Bern. ꝛ allegatur in Speculo ꝟginis: dicit sic. Ubi nomē Marie nominaꝛ: ibi demonū nocumentū effugatur: reis venia. egris medela: ꝛ peregrināntibus adiutorium datur. O igitur gl'iosum. O cōmendabile nomen ꝛ super oīa amabile ac venerabile. O suaue ꝛ ꝯfortatiuum nomē Marie. nomen domine mee ꝛ genitricis dei mei. O vtinam sis semp in corde meo.

¶ Articulus. ij. de cognominatiōibus dignissimis ꝗbus in scriptura Maria nominaꝛ.

De cognominatiōis dignissimis Marie:

SEcundum mysterium declarandū dicitur dignifice cognominationis. Ubi nota ꝙ bn̄dicta virgo in sacra scriptura cognominatur dignissimis appellationibus pluribus ꝟm pluralitatem sue pfectionis ꝛ virtutis: Precipue tamen septem inueniunꝛ nōia dignitatis ꝗbus ipa non immerito appellatur. ¶ Primo nanqꝫ appellaꝛ amica vel in superlatiuo charissima. Unde Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea: ꝛ ca. vij. ꝙ̄ pulchra es ꝛ ꝙ̄ decora charissima i delitijs. Quare autem hoc: plures assignantur rationes ꝟm magistrū Iacobum de vora. in suo Mariali. ¶ Prima ratio: quia ipa est deo sup oīes dilecta ꝛ preeminentur electa Sap. viij. Omniū domin⁹ dilexit eam. ¶ Scd̄a ratio: qꝛ super oēs secretorꝫ diuinorꝫ est cōscia: quod manifeste patet in incarnatione. Hoc aūt est signum summe amicitie. dicente saluatore Ioā. xv. Iam non dicā vos seruos sed amicos: quia omnia que audiui a patre meo nota feci vobis: ¶ Tertia: quia deo super omnem creaturam est familiarissima. Cui eñ vnqꝫ angelorum vel hominū aut creaturarum ꝯcessum est vt pro sua voluntate deum totiēs amplectereꝛ: oscularetur. manibus portaret. ꝛ per oīa dilectionis familiaria signa haberet sicut Marie. Unde dicere potuit illud Cant. ij. Dilectus meus mihi. ꝛ ego illi: ꝗ pascitur inter lilia: scꝫ castitatis. ¶ Quarta: quia diuine voluntati fuit summe ꝯformata: implens oīa p̄cepta et ꝯsilia christi: quod etiam est vere amicitie signum: qm̄ vt ait saluator Ioan. xv. Uos amici mei estis si feceritꝫ que p̄cipio vobis. Hinc est ꝙ vt dicit Tullius Amicorꝫ est idē velle ꝛ ideꝫ nolle. Et certe benedicte virginis amicitia ad chrm̄ est comprobata in necessitate. Nam Prouerb. xvij. Frater in angustijs cōprobaꝛ. Ipa aūt in omni necessitate christi affuit adiutrix fidelissima: etiam vsqꝫ ad crucem ꝛ mortem christi. Unde Bern. in medita. O virgo benedicta quid te adduxit ad montem caluarie: cur te non retraxit pudor ꝟginalis: nec loci ipius feditas ꝓhibuit: nec iudeorꝫ ꝛ populorꝫ tumultus retinuit. cur non ꝯtimuisti. cur non horruisti inter latrones in cruce pendētes astare tuo dilecto filio pendēti in cruce: sed hoc fecit vis amorꝫ quo erga tuū vnigenitū afficiebaris ꝛ attrahebaris: cum quo ꝛ simul pati ꝛ crucifigi optabas ardenti desiderio dilectionis. ¶ Scd̄o beata virgo appellaꝛ soror Cañ. iiij. Uulnerasti cor meū soror mea: que sunt verba dei ꝛ christi ad eaꝫ. Et hoc pluribus rōnibus. ¶ Primo qꝛ christ⁹ est filius dei patrꝫ p naturā: ꝛ Maria est filia eiusdem per grām. ¶ Scd̄o soror christi est: quia coheres eius: ꝛ cōicans cū eo regnū patris. Rom. viij. Heredes dei: coheredes aūt christi. ¶ Tertio d̄r soror: quia est soror sanctorꝫ angelorꝫ p virginitatē. Vñ Ambro. Uirginitas est soror angelorꝫ: decus ꝟtutū. mors criminū. Et Hiero. Semp est angelis cognata virginitas. Ideo angeli dicebāt Cāti. viij. Quid faciem⁹ sorori nostre in die quando alloqn̄da est: scꝫ p angelū in annūciatiōe. ¶ Quarto dicitꝛ soror ppl'i christiani. Tū p naturā: quia est filia Ade. Tum per grē participationē: quia est filia eccl'ie ꝛ membrū chri. O aīa christiana si aduerteres qnanta tibi est gloria habere sororē talem ꝗ̄ est regina angelorꝫ: dn̄a mundi: mater dei ꝛc. ¶ Tertio beata virgo appellaꝛ filia. ps. Audi filia et vide: et inclina aurem ꝛc. Audi inquit: scꝫ ea que dicenda sunt tibi ab angelo: vt possis credere: quia fides ex auditu Rom. x. ꝛ vide. i. expire scripturas ꝓphetarꝫ. que in te habent compleri: ꝛ inclina aurē tuam: p obediētiam vt cōcipe possis filium dei. Et obliuiscere populum tuum ꝛ domum patris tui. i. ꝯtemne oēm mundanum affectum pro christo: vt chrm̄ lucrifacias: ꝛ sic faciens ꝯcupiscet rex: scꝫ deus decorē tuū. i. castitatis tue nitorē. Dicitur aūt ipa ficia dei. Tum quia eius creatura. Tū quia a deo paterna sollicitudine est custodita sicut filia charissima. Vñ Cañ. vij. Quāpulchra es filia principis. i. dei. Tum quia deum patrē imitata. Vñ Apl's hortatur oēs ad hanc filiationē dicēs. Imitatores dei estote sicut filij charissimi Eph: v. ¶ Quarto nominatur sponsa Cant. iiij. Ueni de libano sponsa: veni coronaberis. Dicitur autē sponsa christi ꝟm eius diuinitatē: quia ꝟm humanitatē est eius maꝛ ꝛ genitrix. Et merito dicitur sponsa. quia christo est p fidē ꝛ dilectionē coniuncta. Et quia pars sui sanguinis purissimi est indissolubilit diuinitati copulata in christo. Ideo Sap. viij. Hanc amaui ꝛ quesiui eam: mihi accipe in sponsam. ¶ Quinto cognominaꝛ virgo. Lu. j. Missus est Gabriel angelus ad virginē. Et hoc merito: qꝛ ipa est virgo virginum: vt libro. viij. patebit latius. ¶ Sexto nōiaꝛ mulier. Ioan. xix. Mulier ecce filius tuus. Nec obstat ꝙ ipa fuit ꝛ est virgo immaculata: quia etiā virgo d̄r mulier nō ꝓpꝛ corruptionē: sed ꝓpꝛ sex⁹ feminei conditionē. vt patet Geñ. ij. vbi Eua vocatur mulier in statu innocētie: cū nondum fuit corrupta: sed virgo intacta. Edificauit inqͭ dominus costam in mulierē. Merito autē dicitur btā virgo mulier: quia mulier dicitur quasi molliēs herum id est dominū. Ipa nanqꝫ emolliuit deum ꝛ placauit vl' mitigauit: vt qui ante erat tam durus ꝛ iratus generi humano. ꝙ omnes homines detrudebat in inferuum. Propterea Iob. xxx: in persona generis humani dicit. Mutatus es mihi in crudelē: ꝛ in duricia manus tue aduersarius mihi. Nunc per virginem benedictam est eius furor mitigatus Unde in natiuitate angeli cecinerunt. Et in terra pax hominibus Luce secundo. Hinc christus multo crebrius in euangelio se appellat filium hominis: id est btē ꝟginis ꝙ̄ filium dei: quia emollitus est p eam. Et in hoc cōmendat nobis suā immēsam misericordiam qua dignatus est fieri hō p nobis. Itē beata virgo intātum emolliuit eū vt nostros defectus suscipe dignareꝛ: qui tamē in diuinitate defectū pati non poterat vt pro nobis deus impassibilis pateretur: famesceret: ꝛ sitiret: fatigaretur ꝛ moreretur. O mirabilis ꝛ maxima emollitio. Idcirco ipsa bene significatur p virginē ꝗ̄ ferocissimum rhinocerontem emollit et in sinu suo dormire facit: ꝛ sic vinculatur: capitur: ꝛ occiditur. Itē intantum virgo emolliuit deum vt nunc maiora peccata patiēter toleret qui quondam minora durissime vindicabat. Constat enim ꝙ multo grauī⁹ offendūt moderni sodomite ꝙ̄ antiqͥtus: qm̄ nunc in christo hūana caro

Olei natura.

Pria amica.

Scd̄a soror.

Tertio appellaꝛ filia

Quarto sponsa

Quinto virgo

Sexto mulier.

summã habet dignitatem: vnde maior iniuria fit nũc chri
sto a sodomitis ꝙ ante incarnationẽ: ⁊ etiã ab oib⁹ luxu-
riosis: ⁊ tñ nunc deus patienter expectat qui ante durissi-
me eos submersit. Quare hoc: nisi quia deus est per ꝟgi-
nẽ mitigatus. immo vt dicit Fulgẽtius. iiij. Mytho. Du-
dũ inqt celũ ⁊ terra ruissent si non Maria ꝓcibus sustẽtas-
set. Unde merito beata virgo dicit mulier ꝑ antonoma-
siã. i. molliens herum vel heroem. i. christum dñm. Hinc
Prouer. xl. Mulierem fortem quis inueniet. quia ex om-
nibus ista sola extitit fortissima: etiã super deum potesta-
tem habens: ꝓpter quod subditur: ꝓcul ⁊ de vltimis fini-
bus ꝓcium eius. Procul inquã: quia ꝓciũ virginitatis nõ
est de terra: sed de celo: qm̃ vt dicit Hieroñ. virginitas est
vita celestis: ⁊ de vltimis finibus: quia de ꝯiunctione dei ⁊

Septimo Regina

hõis qui sunt vltimi fines. ¶ Septimo nõiat regina. Uñ
ps. Astitit regina a dextris tuis in vesti. de. ⁊c. Sed orit

Questio

questio. Unde vel quare dicat dei mater esse regina: cum
ipa fuerit puella paupcula: nam ⁊ in tpe sui partus in lo-
co pauprimo: vicz in stabulo peperit: ⁊ in tpe sue purifica
tionis paupeꝛ oblationẽ habuit: scz duos pullos colum
barũ. aut par turturũ: qd erat pauperũ: vt ptz Leuit. xij.
⁊ Luc. ij. Item pauperrimã vestem habuit: ⁊ christum vi-
libus pannis vt moris est pauperum inuoluit: vt canit ec
clesia. Mirum ergo quũ regium nomẽ ⁊ dignitatẽ habue
rit. maxime cũ nec eius pater: vicz Joachim rex fuerit ali
cuius regni. nec eius mater: vicz Anna fuerit regina alicu
ius regni: vt patet ex historijs. ¶ Ad hec respondet bm
Jacobum de voragine in suo Mariali: ꝙ beatissima ꝟgo
Maria licet fuerit pauperrima: ⁊ hoc volũtaria paupta-
te: oĩa terrena abdicando ⁊ solum deum sibi in thesaurꝫ
peroptatum eligendo: quatinus impleret illud scriptum
consilium. Si vis pfectus esse: vade ⁊ vende oĩa que ha
bes ⁊ da pauperibus: ⁊ veni sequere me. Marth. xix. Nihil
ominus tamẽ ipa fuit vere regina pre alijs excellẽtissima:

Maria regina pluribꝰ rationibus.

pluribus rationibus. ¶ Prio quidem propter parentelã
regiam. quia vt canit ecclesia. Regali ex progenie Maria
exorta refulget: videlicet ex progenie Dauid. ¶ Secun-
do propter vnctionem regiam. Si enim quem homo vn
xit in regem rex dicitur: vt patet in veteri testamento de
regibus israel quos prophete vngebant: multo forti⁹ vir
ginem quam vnxit deus ipe regia vnctione. pre omnibus
reginam predicamus: Unde ⁊ de ea psal. Unxit te deus:
scilicet per creationem: deus tu⁹ per incarnationem: oleo
letcie: quo spiritussancti gratia accipitur qua ex vtero ma
tris plena fuit: pre consortibus tuis. id est pre omnibus
mulieribus. ¶ Tertio propter desponsationem regiam.
quia a rege regum christo desponsata est: vt patuit supra
¶ Quarto propter dotationem regiam: quia deus om-
nium rex gl'iam ⁊ gratiam: immo totuz regnum celeste cũ
omnibus pertinentijs suis. dotis loco ei contulit. vt dice
re possit illud. Genes. xxx. Dotauit me deus dote bona.
¶ Quinto propter prefigurationem regiaz: quia p regi
nas est prefigurata. scilicet per reginam Saba. iij. Regũ
x. que oĩa que a rege Solomone petijt obtinuit. Et eti
am prefiguratur per reginam Hester quam Assuerus qd
interptatur beatitudinis domus. adamauit. ⁊ posuit dia-
dema regni in capite suo. Hester. ij. ¶ Sexto propter di
gnificationem ⁊ potestatẽ regiã: quia ipam tãqꝫ reginaz
exaltauit deus sup totam curiã angelorꝫ ⁊ hominũ. Et vt
dicit Bern. data est ei ptãs in celo ⁊ in terra tanqꝫ regine.
¶ Septimo ꝓpter coronationem regiam: quia corona-
ta est ⁊ inthronizata in sui assumptione in celũ corona re-
gia. De qua Apocal. xij. Mulier amicta sole ⁊ luna sub pe
dibus eius: ⁊ in capite duodecim stellarum. Circa hoc ac-
cipiamus vnum miraculũ quod refert Discipulus in pro-
mptuario: exemplo. xxj. dicens: Miraculum.

Miraculum.

¶ Or in quodam cenobio erat quidam frater nõie Hie-
ronymus pictor optimus: qui assuetus erat Marie ima-
ginem oĩi studio uirtutis decorare: ⁊ corona regia tanqꝫ
excellentissimã reginã depingere ⁊ describẽ: ⁊ diaboli ima
ginem turpissimam figurare. Quod diabolus dolens: ce
pit eum stimulare vehementissime accendens luxurie libi
dinem ⁊ importunis cogitationibus agitare. Tunc qua-
dam vice vt se vindicaret diabolus. apparuit ei in specie
mulieris pulcherrime alliciendo ad crimen. Cui cum con
sensum voluisset prebere. dixit ei diabolus. Tu es sacrista
huius ecclesie: accipe ergo huius eccl'ie thezauros: et va-
sa auri ⁊ argenti ⁊ frange ea. ⁊ omnia in sacco ponens seq̃-
re me: ⁊ in domo mea mecum eris nullo sciẽte diu gauisu-
rus. Cumqꝫ talia cepisset operari: cepit diabolus vocifera
re: dicens. Currite domini: currite domini: quia Hierony
mus depredat thezauros eccl'ie. Accurrentes cõpererũt
Hieronymum fregisse plura vasa aurea ⁊ in sacculum po-
suisse. Et admirati interrogarunt cur hec fecisset: Ille pti
mescens obmutuit. At illi quia sero erat: ligauerunt eum
ad columnam: volentes mane eum punire. Tunc diabo-
lus ipo ligato illudebat: dicens. Nonne tu es qui semper
me depingebas deformem: ⁊ illam Mariam pulcherrimã
faciebas: Adiuuet te illa regina quam decorabas nunc
si valet. Recordatus itaqꝫ Hieronymus miserationis ge
nitricis dei: toto corde cepit eam inuocare: vt in tãto pe-
riculo dignaretur sibi succurrere. Tunc ipa pietatis mat
apparuit ei ⁊ ait. Confortare Hieronyme: et deinceps ca
ue astutias diaboli Equina seruijsti mihi: non deseram te
in istis tribulationibus. Et mox per angelum apprehen-
so diabolo illo. ligauit eum ad columnam Hieronymo so
luto: ⁊ ille gratias egit Hieronymus igitur admonitus a
domina: pulsauit hora competenti ad matutinum. ⁊ accẽ
sis lampadibus stetit in choro vbi consueuerat. Fratri-
bus ipm intuentibus mirati sunt omnes: ⁊ viderunt in co
lumna ligatum: quendam ⁊ magis ceperunt mirari. Con-
spexerunt thezauros eccl'ie ⁊ inuenerunt omnia vasa soli
da ⁊ integra opante beata virgine. Unde stupore ꝑcussi:
facto capitulo: ligatum illum interrogarunt: ⁊ cognoue-
runt esse demonem: quem exoluentes maxime verberaue
runt. Et sic ille stridens ⁊ clamans aufugit. Deniqꝫ Hie-
ronymus confessus zelus suum: narrauit quomõ per mi-
sericordiam Marie virginis fuisset liberatus. ⁊ oẽs au-
dientes laudes deo ⁊ virgini benedicte proclamarunt. O
igitur anima fidelis vide qꝫ bonum sit virginem benedi-
ctam inuocare. eiqꝫ deseruire. O supbenedicta virgo dei
mater charissima sponsa: soror: ⁊ filia. O virgo virginum
misericordissimaqꝫ ⁊ regina excellẽtissima ac domina om-
nium creaturarum: per illum pium Jesum qui te elegit: ꝑ
illum tuum dulcem natum: per eius amorem sanctissimuz
te deprecamur: vt in huius mundi naufragia ꝯtra oẽs
demonum insultus succurrere nobis digneris Amen.

¶ Articu⁹l. iij. ꝙ nomen beate Marie duodecim honoꝝ
dignitatibus est sublimatum.

Nomẽ Marie. xij. dignitatibus sublimatum

Tertium mysteriũ in hac par-
te declarandum dicitur honorifice vel priuile-
giate sublimationis. Ubi notandum ꝙ nomẽ
benedicte virginis Marie ad numerum duodecim stella-
rum: duodecim priuilegiorum honoribus extat sublima-
tum gloriosissime. que in tres quaternarios diuidi pos-

Primo

sunt: ¶ Primo quidem: quia nomen Marie est ab eterno
consecratum ⁊ preelectum. vt esset nomen genitricis dei
iuxta illud Prouerb. octauo. ab eterno ordinata sum ⁊ ex
antiquis anteqꝫ terra fieret. Sicut nanqꝫ (vt dicit Bern
ardus in sermo.) dulce nomen Jesus ab eterno est conse-
cratũ vt sit nomen filij dei: sic dulce nomẽ Maria ab eter

Scdo

no preelectum ⁊ consecratum est vt sit dignum nomẽ ma
tris dei. Jdeo psal. A seculo nomen tuum. ¶ Secundo.
qr in libro vite añ alia nõa: ⁊ ꝑ alijs scriptũ. Cũ eñ (vt sal
ua tor nr̃ testat (oĩm electorꝫ nõia scripta sunt in libro vi
te. Unde ait Luce decimo. Gaudete ⁊ exultate. quia no-
mina vestra scripta sunt in celis. Et quia dei mater inter
omnes electos primatum tenet: ⁊ pre omnibus est electa
iuxta quod canitur: Elegit eam deus: ⁊ preelegit eã. Igi-
tur post mortem Jesu honorificentissime in principio li-
bri vite nomen Marie est scriptum. vt dicere possit illud.

Tertio

psal. Jn principio libri scriptum est de me: vt faciam vo-
luntatem tuam deus me⁹ volui; et le. tu. in medio cordis
mei. ¶ Tertio: quia a principio mundi prefiguratũ ⁊ va-
rijs modis commendatũ. vt patet ꝑ totũ passum veteris
testamenti. Ubi advertendũ: ꝙ sicut dicit mgr̃ Leo in ser
mone de nati. ꝟginis. Nomẽ Marie ex quinqꝫ lr̃is est cõ-
positum ad significandum ꝙ ipsa est precipue ꝓfigurata
ꝑ quinqꝫ dominas veteris testamenti: ex quaꝝ nõibꝰ ac-

Michol
ceptis primis literis ⁊ coniunctis: nomē Marie resultat.
¶ Primo nāq₃ p M. significat. q₃ ipā est pfigurata p Mi-
chol q̄ fuit spōsa Dauid regis: quā Dauid intātū amauit:
q̄ cū diu fuisset extra regnū iudeoꝝ: noluit intrare regnū
nisi prius esset sibi Michol p̄sentata. j. Reg. vlti. Sic btā
v̄go (interp̄tat em̄ Michol pietas) ⁊ ipā fuit pietate ple-
na: ⁊ certe ipā tātū placuit deo: q̄ cū esset extra scʒ incelo
Abigail
noluit ingredi in hūc mūdū: nisi prius btā v̄go nasceret.
¶ Scd̄o A. denotat Abigail que placuit Dauid ne occi
deret Nabal. j. Reg. xxv. Sic beata v̄go placauit nobis
Rachel
deū sua hūilitate: ⁊ nūc etiā quotidie placat sua intercessi
one: ne occidat pctōres eterna morte. ¶ Tertio p R. de
notat q̄ ipām figurauit Rachel q̄ genuit Joseph: q̄ vo-
catus est a Pharaone lingua egyptiaca saluator mundi.
Gen̄. xlj. Sic btā virgo genuit verū saluatorē mūdi chri-
stū deū nostrū. ¶ Quarto p J. significat Judith q̄ v̄tu-
te castitatis occidit Holofernē. Judith. xiij. Sic btā v̄go
v̄tute sue v̄ginitatꝭ Luciperū occidit: iuxta illud Gen̄. iij.
Ipā pteret caput tuū. ¶ Quinto p A. denotat Abisac q̄
fuit electa sup̄ oēs filias Hierl'm tāq₃ pulchrior ad seruic
Quartū priuilegiū.
dū ⁊ ministrandū regi Dauid. iij. Reg. j. Sic btā v̄go fuit
electa sup oēs mulieres ad ministrādū regi celesti. Eccli.
xxiiij. In habitatiōe sancta corā ipō ministraui. ¶ Quar
tū priuilegiū vel honoris glīa: est q̄ nomē Marie est ab
angelo Gabriele pnunciatū. Hoc nāq₃ tenēt catholici do
ctores. q̄ nomē Marie angelus Gabriel pnūciauerit ei⁹
parētibus q̄ eā vicʒ hoc nōie vocare deberēt. Et pbat a
maiori arguēdo: q̄ sicut nomē Joannis baptiste angel⁹
Gabriel pnunciauit Lu. j. multo forti⁹ id de mr̄e dn̄i sen-
Quintū priuilegium.
tiēdū est. Et hoc idē testat Hiero. de vita Marie scribēs
q̄ angel⁹ apparuit ei⁹ parētib⁹: p̄cipiēs q̄ eā Mariā nōia
rēt. Et sic ptʒ prim⁹ q̄ternari⁹. ¶ Quintū: q̄ fidelib⁹ est
amorosissimū vl' affectuosissimū: q̄m vt scribit Esa. xxvj.
Nomē tuū ⁊ mēoriale tuū i desiderio aīe ¶ Et nota q̄ de
mus erga nomē Marie affici p spūalē dilectionē: quia ex
hoc triplex bonū psequemur. Primo cordis exhilaratio-
nē ⁊ delectationē. Un̄ s̄m lr̄am hebraicā dicit Ps̄. Leta-
bunt oēs qui diligūt nomen tuū ⁊c̄. Bern̄. O btā Maria
tu nec nōiari potes quin recrees: nec cogitari quin tecum
sit affectus diligentiū te. Scd̄o internā vel spūalē pacifi-
cationē. Ps̄. s̄m aliā lr̄am. Pax multa diligētib⁹ nomen
Sextū priuilegium
tuū. Tertio eternā ⁊ celestē glīationē. ps̄. Glīabunt oēs
qui diligūt nomē tuū. Glīabunt. scʒ in celesti patria: q̄ vt
dr̄ in ps̄. Qui diligūt nomē eius habitabūt in ea. ¶ Se-
xtū priuilegiū nōis Marie. q̄ demonibus est formidabi-
lissimū: q̄m vt scribit Can̄. vj. terribil' est Maria vt castro
rū acies ordinata. ¶ Que v̄ba tractās Greg. dt. Nō tim̄
timent hostes inuisibiles quālibet castroꝝ aciē sicut Ma-
riā dei matrē. De hoc latius supra pte. j. arti. iij. vtilitate
quinta. Hoc solū hic addo qd̄ refert Ubertinus lombar-
dus in tractatu de nōie Jesu: q̄ vicʒ cū quedā mulier a de
mone incubo vexaret: nec poterat aliquo remedio libera
ri: venit ad beatū Eymundū petere psiliū: qui dixit ei. Ac
cipe virgā ex vna pte facias scribi nomē Jesu: ⁊ ex alia no
men btē v̄ginis: ⁊ cū demon ad te more solito venerit: p-
cutias eū dicta v̄ga: quo facto liberata est. ¶ Item legi-
Septimum priuilegium.
tur in vita sancti Anthonij Paduani: q̄ cū demon volu-
isset eū dormientē strāgulare. cepit nōiare sctūs ipē Ma-
riā: ⁊ statim circūfuso lumine in cella demon pfusus aufu-
git. ¶ Septimū priuilegiū: q̄ nomen Marie est cunctis
hōibus venerabilissimū: vt iā impletū sit illud Lu. j. Ecce
em̄ ex hoc btām me dicent oēs generatiōes. Adeo nāq₃
venerabile est nomen Marie in mundo: q̄ etiā apud infi-
deles reueret: vt patet in lege Mahumeti: ⁊ etiā apud q̄s-
dā iudeos. de q̄bus videns s̄. li. ij. pte. iij. ar. ij. circa stel-
lam quartā. Et quidē merito nomen Marie ab omībus
Questio
veneratur: quia res sacra digna est veneratiōe. sed eius no-
men est ab eterno psecratū: vt patuit s̄. igit ⁊c̄. Qr si que
ras. Quō debeas venerari hoc nomen pium Marie. Di-
co q̄ tripl'r. Primo in corde deuotius diligendo. Scd̄o
in ore v̄erabiliter pnunciādo ⁊ benedicendo: nō sicut heu
multi faciūt qui peierāt in nōie Marie: vel maledicūt ini-
micis: aut vituperando blasphemāt. Contra quos Leuiti.
xxiij. Qui blasphemauerit nomen meum morte moriat.
Tertio quoq₃ venerari debet genuflexione ⁊ sacri cultus

exhibitione: sepius eā salutādo. Un̄ ps̄. Adorabo ad tem
plū sanctū tuū. i. virginē mr̄em tuā que dr̄ tēplū dei: et sa
crariū spūssancti: ⁊ pfitebor nomini tuo scʒ collaudando:
Taliter nāq₃ eā venerātibus obuiabit ipā quasi mat' ho-
norificata: honorificādo eos in celesti glīa: vt scriptū est.
Eccli: xv. Et exaltabit illos apud pximos. i. sanctos dei.
¶ Octauū priuilegiū: quia hoc nomen est oībus inuocā-
Octauū priuilegium
tibus v̄tuosissimū: q̄m mirabilē virtutē habet subueniēdi
in omī necessitate ⁊ in omī piculo. atq₃ in omī orōnis im-
petratiōe. Unde Bern̄. Sileat misc̄diam tuā o beatissima
Maria qui te in suis necessitatibus inuocatā meminit sibi
auxiliū defuisse. Propterea nāq₃ eccl'ia nomē Marie ap-
posuit in salutatione angelica: q̄tinus p eius inuocationē
magis sortiat oratio effectū. O pctōr. O q̄squis es deuo
tus virgini Marie: psidera v̄tutē nōis eius: ⁊ gaude tene-
re hāc p̄ciosam margaritam in bursa cordis tui recōditā:
quia nullus lapis preciosus. nulla gemma tante est v̄tu-
tis. Current alij p questu mundi: aggregent lapides pre
ciosos quoꝝ virtutib⁹ glīentur. Nā s̄m philosophos alij
valent in periculis p̄seruādis: alij eorum in fauoribus ac-
quirendis: alij in inimicitijs sedandis: alij in prosperitati-
bus consequendis. Ualeant vel forte non vere ad ea vale
ant: hoc solum consulo: hoc solum phortor acquirere. O
omnes auari. O omnes mundani. acquirite hunc vnum
lapidem preciosum. recondite in arca cordis hoc nomen
gloriosum trium syllabarum Maria: ⁊ eritis securi in om-
ni periculo: habebitis auxilium in omni necessitate et an-
gustia. ⁊ prosperitatem in omni salubri optato. Nil enim
est mali quod non remoueat: nil boni quod non obtine-
at. ¶ Nonum priuilegium: quia hoc nomē est summe cō-
Nonū priuilegium
confortatiuū si homo aduertat: quia null⁹ sperauit in ea:
⁊ confusus est: nullus inuocare potuit sic vt derelictus sit
dummodo bene inuocauerit. iuxta illd̄ Esa. xx. Quis am
bulauit in tenebris ⁊ non est lumen ei: id est Maria in au-
xilium: quasi diceret null⁹. Unde omīs homo in ea spem
ponere habet. Quia (vt canit eccl'ia) ipā est regina mise-
ricordie: vita. dulcedo: ⁊ spes nostra. Et ipā est mat' gra-
tie ⁊ mater misericordie q̄ ab hoste protegit: in hora mor
tis suscipit. O tu qui times a periculo damnatiōis. recor-
dare huius nominis: quia Maria maris stella interpreta
tur: si marꝭ stella: ergo ad portum salutis deducēs in hoc
mari magno ⁊ spacioso. Hinc Bernardus. O homo secu-
rum habes accessum ad deum: vbi mater stat pro te ante
filium: ⁊ filius ante patrem: filius ostendit patri latus et
vulnera: mater ostendit filio pectus ⁊ vbera: nulla pote-
rit esse repulsa vbi tot concurrūt amoris insignia. An nō
ergo confortaris quotiens nominis eius recordaris? Di
cit idem Bernardus de nomine Jesu: quod ⁊ de nomine
Marie accipere valeamus. Hinc pphēta Dauid ait. Spe
rent in te qui nouerunt nomē tuum. ¶ Decimum priuile-
Decimū priuilegium
gium: quia nomē Marie est gratiosissimum. Interpreta-
tur enim Maria illuminatrix scilicet lumine gratie. Et p-
fecto nomen Marie gratiosum est: quia ipsa beata virgo
est mater gratie. ¶ Nota aūt q̄ s̄m quinq₃ literas huius
Quintuplicē grām pcc catores cōsequunt
nominis Maria quintuplicem gratiam peccatores con-
sequūtur per hoc nomen: quas quidem gratias hoc no-
men significare videtur: Prima litera M. denotat miseri
cordiam diuinam: Secunda litera A. denotat amorem su
pernorum ⁊ eius ascensionem. Tertia litera R. significat
remissionem peccatorum. Quarta litera J. denotat illu-
minationem ex infusione iustificantis gratie. Quinta li-
tera A. denotat acquisitionem videlicet meritorum ⁊ pre
miorum. Hinc Bernardus in sermo. Si criminis imma-
nitate turbatus: si conscientie feditate confusus: si iudicij
horore perterritus: si barathro desperationis absorbt⁹.
Mariam cogita: Mariam inuoca: et sic in temetipō expe
rire poteris q̄ merito dictum sit nomen virginis Maria.
Hec ille. ¶ Undecima prerogatiua nominis Marie est:
Undecima p̄rogatiua
quia est nomen dulcissimum. Unde canit eccl'ia. Salue re
gina misc̄die: vita: dulcedo: ⁊ spes nostra. Unnde q̄ ipsa
est clementissima regina: vita: spes: ⁊ dulcedo nostra: seq̄-
tur q̄ nomen eius est dulcissimum. Nimirum ex nomine
Marie (nisi assit impedimentum in homine) tanta dulce-
do cordi deuoto infundit q̄ mentis affectum magꝭ ac ma
gis afficit: nec satiari pōt pre desiderio. Qd̄ testat Eccl'.

ca. xxiiij. dicens in psona eius. Spũs inqt meus sup mel dulcis: et hereditas mea sup mel ꝛ fauũ: memoria mea in generatiões seculoꝝ. Qui edũt me adhuc esuriũt, scꝫ pre desiderio. Esa. xxvj. Nomẽ tuũ in desiderio aïe. ¶ Nota aũt ꝙ nomẽ Marie dulcorẽ infert. Primo visui. ps̃. Letificabis me cũ vultu tuo: delectatiões in dextera tua vsqꝫ in finẽ. ¶ Scd̃o auditui. Cañ. ij. Sonet vox tua in auribꝰ meis: vox eñ tua dulcis: ꝛ facies tua decora. ¶ Tertio dulcorẽ infert gustui. Cañ. ij. Fructus eius dulcꝫ gutturi meo. ¶ Quarto olfactui Eccłi. xxiiij. Quasi myrrha electa dedi suauitatẽ odoris. Et ibidẽ. Ego quasi vitꝫ fructificaui suauitatẽ odoris. ¶ Quinto dulcorẽ infert cordis medullis. Vñ Cañ. viij. Pone me vt signaculũ super cor tuũ. Et ps̃. Gustate ꝛ videte qm̃ suauis est dñs: scꝫ in Maria. O vtinã fidelis aïa aliqñ nouisses expientia certa: qꝛ vt canit eccłia: vere clemẽs: pia: ꝛ dulcis est Maria.

Vndecima ꝓrogatiua. ¶ Duodecima ꝓrogatiua: quia nomẽ Marie est efficacia mirabilissimũ. Mirabiles eñ efficere habet fructus salutiferos: vt in p. j. ar. vlti. patuit. Quis deniqꝫ sufficiẽter extimare poterit quanta a principio mundi miracula facta sint ad nomen Marie ꝛ eius inuocationẽ. Si eñ (vt dicit ps̃) Mirabilis deus in sanctꝫ tuis: q̃ꝫ mirabilis sup omes in Maria q̃ est oïm sanctissima ꝛ dña: cui (vt dicit Berñ.) data est omis potestas in celo ꝛ in terra: vt quicq̃d voluerit valeat efficere. Ut aũt magis clarescat mirabilis efficacia nõis Marie: referã hic vnũ miraculum qđ scribit Vincẽ. in speculo historiali li. viij. ptis prime. ca. cxvj. dicẽs.

Miraculum. (Miraculũ) Ex in ꝯuentu sancti Bertini erat monachus quidã nõie Jostio. in q̊ ꝯuentucũ quidã Archieps de terra sancta adueniẽs hospitatus fuisset: interrogatꝰ est a monachis quis modus orãdi viris religiosis in terra sancta habitãtibus solitꝰ foret? Et retulit quõ ab ipis hierosolymitanis religiosis accepit ꝯsuetũ fore bñdictã virginẽ hoc modo quotidie orare: vt vicꝫ ad honorẽ nominis eius ꝑm quinqꝫ lr̃as eius q̇nqꝫ Aue Mariaꝛ totidẽ psalmos q̇ incipiũt ab eisdẽ lr̃is depromerent. Pro M. Magnificat: p A. Ad dñm cũ tribul. p R. Retribue ꝑuo tuo. p J. In ꝯuertẽdo do. p A. Ad te leuaui ꝛc̃. Prefatꝰ ergo monachus Jostio cepit hũc modũ orãdi quotidie ad honorẽ nõis Marie obseruare. Accidit autẽ vt q̃dam nocte ipe non interesset matutinis cũ ceteris fratribꝰ: ꝓpter qđ Supprior ad eius lectũ venit: ibiqꝫ eũ defunctuꝫ repperit: quẽ putamus ex nimia dulcedine amoris quam forte btã virgïe sibi apparẽte cum filio hauserat excessisse. Unde occurrũt fratres vultũqꝫ eius discooperiẽtes inuenerũt quinqꝫ flores rosarũ: vnus egrediebaẗ de ore et lingua eius: duo de oculis: ꝛ duo de auribus. ¶ Pro tali miraculo letãtes detulerũt cũ in choꝝ: ꝛ ibi discoopta facie cũ recentibus rosis diligẽter intuentes: in rosa que de ore exibat inuenerũt scriptũ. Maria. Tenuerũt aũt eum ꝑ septẽ dies suaui odore roseo fragrantẽ: donec tres epi venirẽt et multi alij clerici ꝛ laici: qui videntes magnalia dei: laudem dederũt deo ꝛ beate virgini. O igiẗ nomẽ dignissimũ Marie: nomen pium. nomen ꝯfortans peccatorem. O nomen dulce. nomen amorosum et beate spei. O nomen venerabile: ꝛ ab omnibus deuotamente celebre. Quid dicamꝰ in tua laude; cum oïm deficiunt lingue: nec sufficiẽter te queunt laudare. Uere nomen sacrum: nomẽ fructuosum: nomen mellifluum: vtinã saperent ꝛ intelligerent hõies: ꝛ ipm quotidie inuocarent: ipm semp in domibus cordibusqꝫ scriptum tenerent: vt gr̃am: veniã. ꝛ gl̃iaꝫ virginis benedicte merito obtinerent.

Incipit liber septimus de sanctissima vita beate Marie.

Liber septimus agit de mysterio sanctissime vite benedicte virginis Marie:

eiusqꝫ virtuosissime actionis. Et diuidiẗ in tres partes. In prima parte agitur de eius conuersationis et vite sanctitudine. In secunda agitur de meritorum ꝛ virtutum precelsitudine qua fulsit in summa perfectionis altitudine. In tertia de gratiarum eiusdeꝫ multitudine qua illustrata extitit cũ summa plenitudine in huius vite habitudine.

¶ Pars. j. de vite sanctissime virginis beate atqꝫ actiõis eius virtuosissime mysterio: vbi ostendiẗ ꝙ in vita suscepit sacraẽmta: ꝛ qualem regulã sanctitatis tenuerit.

Fili ne dimittas legẽ matris

tue: vt addaẗ gratia capiti tuo. Prouer. j. cap. Quibus in verbis sapiẽtissimus Salomõ spũ sancto dictante hortatur nos vt matris nostre: i. benedicte virginis Marie: que est spũalis mater nostra ꝑ regenerationem ꝛ adoptionem filiationis diuine ꝛ fraternitatis dñi Jesu christi: iuxta illud Anß. dictum. Si inqt christus qui est ex ea genitus frater noster est. cur illa que genuit mater nostra non est? q. d. sic. Huiꝰ inquã matris nostre legem. i. vite regulam ꝛ rectitudinem quam exemplariter in se nobis imitandã ostendit: ne dimittamus: sꝫ studiose obseruemus: quatinus detur nobis copiosior gratia capiti nostro. i. rõnali menti que est caput anime dirigens eam in actibꝰ suis. Profecto merito nos hortamur omes ꝛ singuli ad imitandã sanctitatem vite Marie: quia id ꝑsuadet nobis. ¶ Primo quidem scriptura figuralis. ¶ Scd̃o natura exemplaris. ¶ Tertio sententia doctrinalis. ¶ Primo inquã ꝑsuadet scriptura figuralis. Nam Jacob ꝯsiliũ sue matris sequens benedictionẽ paternaꝫ ꝯsecutus est. Geñ. xxvij. Ita ꝛ nos si volumus conseq benedictionẽ dei pr̃is: ꝯsiliũ sequamur mr̃is Marie vitam imitãdo. ¶ Scd̃o ꝑsuadet natura exemplaris. Ut enim certa discimus expientia pater diligẽtius fouet filiũ quẽ videt sibi assimilatũ q̃ꝫ dissimiliorẽ: qꝛ omẽ animal naturaliter diligit sibi siẗe. Eccłi. xiij. Deniqꝫ teste glo. sup ps̃. Coruus nõ nutrit in nido suos pullos tãdiu quousqꝫ assimilari sibi incipiũt pennis nigrescẽtibus: eo ꝙ putat non esse suos pullos ꝓpter dissimilitudinẽ: quos tñ assimulatos diligẽter fouet ꝛ intime diligit. Ideo đt ps̃. Qui scꝫ deus dat iumẽtis escã: ꝛ pullis coruoꝝ: scꝫ in nido ꝛc̃. Ita spũaliter Maria mr̃ gr̃e nos in spũalibus fouet sibi assimilatos. ꝛ deo patri exhibet diligẽdos al's ꝓpter dissimilitudinẽ formidãduꝫ est ne derelinq̃mur. Sectemur ergo charissimi benedicte ꝟginis castitatẽ: hũilitatẽ: patientiã ꝛ ceteras ꝟtutes. Vñ eius filius dñs Jesus clamat Math. xj. Discite a me qꝛ mitis sum ꝛ hũilis corde: ꝛ inuenietꝫ requiẽ aïabus vr̃is. ¶ Tertio ꝑsuadet sentẽtia doctoral. Vñ Amb. li. de ꝟginitate đt sic. Sit vobis tãqꝫ in imagïe descripta vita Marie: de q̃ velut ex speculo refulget species castitatis ꝛ forma ꝟtutis. Hinc sumatis exempla viuẽdi vbi tãqꝫ in exemplari magisteria sunt ꝓditatis expr̃ssa: que quid corrigere? quid effugere? quid tenere debeatis ostendunt? Hec ille. O igitur fidelis anima ausculta consiliũ sapientis: suscipe eius exhortationẽ dicentis. Fili ne dimittas legem matris tue: id est Marie. O salubris admonitio: o dulcissima doctrina: o sanctissimum consilium cui obtemꝑando fit vt addatur gr̃a capiti tuo: si gr̃a: ġ ꝛ gl̃ia: ꝛ ꝑ ꝯñs omẽ bonũ. Quia ġ vita Marie nobis imitãda in p̃dictꝫ ꝟbis ꝓponiẗ: idcirco de ea acturi: tria mysteria in hac ꝑte declarãda notabimus: quibus eius conuersationis et vite sanctitatem agnoscere valebimus et imitari sciemus:

¶ Primũ dr̃ mysteriũ scripturalis omissionis
¶ Scd̃m dr̃ mysteriũ sacramẽtalis susceptiõis
¶ Tertiũ mysteriũ regularis obseruatiõis

¶ Articulus. j. quare euãgeliste noluerũt de vita beate Marie scribere: aut de eius morte ꝛ similibus.

Primũ mysteriũ declarandũ

dicit scripturalis omissionis. Nã a plerisqꝫ sepe sepius quesitũ est. Quare vicꝫ in sacra scriptura canonicaqꝫ nusq̃ꝫ aliquid scribiẗ de sanctitate et gestis Marie. nec ab euãgelistis texiẗ quicq̃ꝫ de eius vite historia. immo nec etiã de eius origine: aut parentum sanctitate: nec de gl̃iosis actibus ꝛ gestis supermirabilibus: aut đ eius morte: aut sacramentorum noue legis susceptione. Mirum certe est cur scriptura omiserit ꝛ tacuerit hec omnia ꝛ alia matris dei p̃clara opera. Mattheus quippe ca. j. scribẽs de christi genealogia hoc solum dicit. Jacob genuit Joseph virum Marie: de qua natus est Jesus q̇ vocatur christꝰ: putabam dicere debuisse: virum Marie filie

Mutatio vite virginis Marie

Primo

Scd̃o

Tertio

Cur euãgeliste non scripserũt de vita btẽ marie aut eꝰ morte

Joachim: quã ex Anna vxore ãgelo nũciãte miraculo so
genuit: que fuit virgo castissima 7c̃. Similiter et Lucas.
Missus est inq̃t angelus ad virginẽ 7c̃. Non describit ei⁹
ortũ nec eius gesta aut vite seriem aut p̃clara sanctitatis
opa: 7 sic de alijs euangelistis: p̃ter hoc solũ ꝙ ꝯceptionẽ
filij dei ex ea spũsancto factã describũt: 7 ea que ad id dũ-
taxat ptinere videntꝛ. Et ad id assumũt argumentũ tale
obijcientes q2 euãgeliste p̃cursoris ortũ: parentũ digni-
tatẽ: vite sanctitatẽ: arduaqꝫ 7 p̃clara eius gesta descripse
runt vsqꝫ ad terminũ vite eius 7 martyriũ: g̃ multo mag
hoc de matre dei facere debuerũt ad fidei 7 moꝝ edifica-
tionem: videtur ꝙ sacra scriptura omttẽdo sit diminuta.
¶ Sed cõtra est: q2 spũsancto inspirante locuti sunt sc̃ti
dei homines: ij. Per. j. et Matth. x. Non vos estis q̃ lo-
quimini sed spũs 7c̃. Vñ ipso dictante scripserũt quecũqꝫ
scripta sunt in canonicis scripturis in quibus error vel di
minutio nullatenus admitti debuit. Deus em̃ et natura
Responsio. non abundant in sup̃fluis: nec deficiunt in necessarijs: nec
quicq̃ꝫ faciunt frustra: vt dicitꝛ. ij: Physic̃. igitꝛ 7c̃. ¶ Re-
spondeo s̃m Alber: magnũ sup Missus est. ca. lxxxj. ali-
osqꝫ doct. catholicos de hoc tractãtes ꝙ summe rõnabi-
liter factum est vt hec de virgine matre dei sint omissa in
canonica scriptura a sanctis: nec alquid sit expressum nisi
qd̃ spectabat ad incarnationẽ ex ea factam. Hoc em̃ egit
spiritussanctus miro ordine diuine sapientie: precipue tri
plici ratione.
¶ Una est ratio presuppositionis.
¶ Alia est ratio excitande deuotionis.
Prima rõ p̃- supposition̄is. ¶ Tertia reprimẽde elationis vel nostre humiliatiõis.
¶ Una est rõ p̃suppositiõis: q2 vicꝫ sanctitatis excellen-
tia 7 dignitas matris dei ab oĩbus christicolis debito p̃-
supponitꝛ: circa quã errare esset prima principia cõfunde-
re: 7 in heresim damnatã venire: igitꝛ superfluũ fuit ea de-
scribere 7 viciosum: cum s̃m Aristo. qui vnũ dicit quodã-
modo plura dicit. Et iterũ. Peccatũ est fieri p plura que
eque bene possunt fieri per pauciora. ij. Physic̃. et. viij.
Topic. Vñ sicut symbolũ apl̃orũ nullibi apud euangeli-
stas in forma scriptũ legimus: q2 firmiter credendũ pre-
supponitꝛ mentibus fidelium inscribendũ: ita pari iudicio
spũsancto dictante factũ est de historia matris dei: excel-
lentiaqꝫ 7 sanctitate: qm̃ ita dixit Matthe⁹: de qua natus
est Jesus 7c̃. eo dicto om̃ia subsequẽtia dixit tanq̃ꝫ inclu-
sa et p̃supposita. scꝫ de summa eius sanctitate: dignitate:
meritorũqꝫ 7 premioꝝ excellentia. Et sic in alijs etiã euã
gelistis a prole cõmẽdatꝛ mater. Cum em̃ arbor bona nõ
facit nisi fructus bonos Matth. vij. Si ergo ples sc̃tissi-
ma 7 dignissima: ita et mater: maxime cum sit mater dei q̃
sanctius 7 dignius dici nõ põt. Vñ plus de ea scribere sup-
fluũ fuisset: q2 dicendo ꝙ genuit Jesum filiũ altissimi: vel
ꝙ est gr̃a plena: dñs tecum: 7 silia: sufficiẽter breui verbo
om̃a dixit ꝙ vicꝫ a nulla gr̃a: a nulla sc̃titate: a nullo me-
ritoꝝ et premioꝝ genere fuerit aliena: sed quicquid boni
aliqua creatura fecerit vel recepit: de hoc non liceat eam
fore expertem: cum existens dei mater sit summa persona
Alia ratio deuotionis ipso facto: 7 a nullo illustriũ supari põt: vt dicit Damasce.
¶ Alia rõ est excitande deuotionis: q2 per hoc fidelium
Tertia hũi- liationis doctoꝝ deuotio excitatꝛ ad inq̃rendũ. Juxta illud Eccli.
xxiiij. Qui edunt me adhuc esuriunt. Et infra. Qui eluci-
dant me vitam eternã hadebunt. ¶ Tertia rõ nostre hu-
miliationis 7 reprimẽde elatiõis. Nam nostra vana glo-
riatio reprimitꝛ: ne nr̃a bona opa p magno reputemus:
cum videam⁹ ꝙ excellentissimi meriti opera plura a bea-
ta virgine facta: imo et ab ipso dño Jesu vsqꝫ annũ. xxx.
impleta scriptura quasi nõ extimãs preterijt subticendo:
quasi tacendo dicat nobis illud Luc. xvij. Cum feceritis
om̃ia que p̃cepta sunt vobis: dicite: serui inutiles sumus:
et illud Matth. vj. Noli tuba canere ante te 7c̃. Jtẽ dñs
noster 7 dña nostra suas secretas habitudines sibi notas
per se noluerũt manifestare. Juxta illud Prouerb. xxvij.
Laudet te os alienũ: sileat os tuũ. Vñ illa sc̃ipta nõ sũt.
Ea aũt q̃ in p̃sentia discipuloꝝ vel ppl̃oꝝ fecerũt scripta
sunt ad nostra edificationẽ: q̃tinus diceremur et nos vt
sic bona agamus ꝙ laudes exterius nõ queramus: q2 vt
dicit Grego. Studiũ celestis desiderij a malignis spiriti-
bus custodire non sufficit: qui hoc ab humanis laudibus
non abscondit. Depredari em̃ desiderat qui thesaurũ in
via publice portat. Hec ille. Et sic ptꝫ ꝙ rõnabiliter val-
de spũsancto dictante sancti euangeliste ea q̃ spectant ad
incarnationis fidem breuius scribere voluerũt pp̃ter fi-
dei astructionẽ et edificationẽ. Ea aũt que secrete gesta:
et apl̃is aut alijs ignorãtibus facta sunt: licet forent ma-
gna 7 mirabilia sup oĩm sanctoꝝ alioꝝ gesta tacuerũt p̃-
missas pp̃ter rõnes. ¶ Ad illud igitꝛ in oppositũ ꝙ vicꝫ Ad cõtraria responsio.
saltem eius ortũ 7 parentũ sanctitatẽ scribere debuerũt.
¶ Respondetꝛ ꝙ extrã parentũ Marie gloria et dignitas
ab illa fuit: propter quã 7 illi antecessores 7 tota illa gens
electa est: ideo nõ debuit Maria p parentes cõmendari:
sicut nec christus p matrẽ cõmendatꝛ: sed ecõuerso: ex p-
lis sanctitate datꝛ intelligi sanctitas parẽtũ. ¶ Ad aliud
de p̃cursoris ortu: vita 7 morte 7c̃. Respondetꝛ ꝙ hec rõ-
nabiliter de p̃cursore scripta sunt: q2 nisi scripta forẽt: du-
bitari potuissent. Marie aũt miraculosa ꝯceptio 7 ortus
gaudiosissimus: vita sanctissima: opa p̃cellentissima 7 ar-
duissima: atqꝫ mors p̃ciosissima et gl̃iosissima 7c̃. idcirco
scribi nõ debuerũt: q2 certissima fide creditꝛ inter fideles
viros quicquid ad eius dignitatẽ: sanctitatẽ 7 p̃cellentiã
pertinet: 7 p se notũ est his qui de Jesu integrã habent fi-
dem. O igitur peccatrix ania agnosce q2 nullã habes ca-
uillationis causam cõtra scripturã sacram. Quecũqꝫ em̃
scripta sunt ad nostrã doctrinã scripta sunt Rom̃. xv. O
anima christiana perpende: quia maxima opa p̃termissa
sunt silentio pp̃ter tuam instructionẽ: vt studeas magna
credere tanq̃ꝫ fidei presupposita de Maria et eius prole
Jesu: 7 vt studeas deuotius inq̃rendo meditãdoqꝫ meri-
ta acq̃rere: atqꝫ vt addiscas humilitatẽ in actibus tuis
seruare. O pie deus q̃ꝫ dulcitꝛ nos allicis q̃ꝫ benigne instru
is: 7 q̃ꝫ salubriter humiliari vis nos vt exaltes.
¶ Articulus secũdus ꝙ beata Maria in sua vita suscipe-
re debuit: 7 de facto suscepit om̃ia ecclesie sacramenta si-
bi congruentia. Capitulum. j.

SEcundũ mysterium de vita Marie declarandũ dicitꝛ sacramẽtalis suscepti-
onis. Ex q̃ em̃ in hac vita habet homo potissi-
me per sacramenta sanctificari: qm̃ ipsa sacramẽta ex vir-
tute diuina habent efficaciã sanctificandi: et gr̃am confe-
runt p quã ania curatꝛ ab infirmitatib⁹ vicioꝝ: vt patꝫ in
iiij. li. sententiarũ: pp̃ter qd̃ Aug. diffiniens sacramentũ Sacramẽtũ
inquit est illud in quo sub tegumento rerũ visibiliũ diuia
virtus salutẽ secretius opatꝛ. Et Hugo de sc̃tõ victo. lib.
de sacr̄is dicit. Sacramentũ est materiale elemẽtũ extrin
secus oculis suppositũ ex sanctificatione gr̃am inuisibilẽ
ꝯferens. Jdcirco primo ꝯsiderandũ nobis est: si btã vir-
go in hac vita susceperit sacramẽta noue legis q̃ instituit
christus dñs pp̃ter nostrã sanctificationẽ 7 salutẽ. Quia
em̃ nil de hoc in canonicis scripturis reperitꝛ expressum a
plerisqꝫ manet induditatũ. Pro hac itaqꝫ re tria sunt no-
tanda ad presens.
¶ Primo generalis conclusio.
¶ Secundo probabilis ratio.
¶ Tertio particularis inquisitio.
¶ Primo inquã notanda est generalis cõclusio que po-
nitꝛ s̃m Alber. sup Missus est. ca. lxxxj. et est talis: ꝙ bea-
tissima virgo Maria in sua vita suscepit om̃ia ecclesie sa-
cramenta que tpe suo oĩbus hoĩbus generaliter fuerunt
instituta et pmulgata om̃ibus obseruanda.
¶ Capitulũ. ij. quare debuit Maria suscipere sacramẽta. Quare de- buit Maria suscipe sacr̄a

SEcundo notanda est huius cõclusionis ratio.
Nã btã virgo suscipe debuit sacramenta eccl̃ie
multiplici ratione: s̃m eundẽ Alber. vbi supra.
¶ Primo pp̃ter suij p̃ius humiliationẽ: q2 q̃nto
pre ceteris fuit sanctior vniuersis: tanto magis decuit vt
se humiliaret ad sacr̄oꝝ susceptionẽ: sicut etiã hũiliauit se
ad legẽ purificatiõis veteris legis Lu. ij. Juxta illud sal
uatoris Luc. xvij. Cum feceritis om̃ia: dicite serui inuti-
les sumus: q2 qd̃ debuimus fecimus. ¶ Secundo pp̃ter
precepti impletionẽ: q2 preceptũ obligabat om̃es. Juxta
illud de baptismo Joã. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aq̃
et spũsancto nõ introibit in regnũ celoꝝ. ¶ Tertio pro-
pter scãdali euitationẽ qd̃ ortũ fuisset i cetei ꝫ christicol̃.

¶ Quarto propter meritoꝝ superogationē. ¶ Quinto ꝓpter heresum confutationē: quevicꝫ asserebant ipm nō hoiem esse sed angelū. ¶ Sexto ꝓpť ꝑfectoꝝ instructionē: vt qui sanctus est sanctificeť adhuc. Apocaľ. xxij. ca. ¶ Septimo ad peccatoꝝ redargutionē. Quid em̄ in sui excusatiōe peccatores dicere possunt recusantes sacramētū penitētie ⁊ alia quecūqꝫ sacramenta: cum audiant etiā sanctissimā celoꝝ reginā sacr̄a suscepisse: ꝑfecto eius exēplo redarguunť ꝯ negligētiaꝝ ꝓuocanť ad ea suscipiēda.

Capitulum. iij. de singulis sacramentis in speciali. Utrū Maria suscepit.

Tertio hic notandū restat particularis inquisitio de singulis sacramentis ecclesie.
¶ Primo de baptismi susceptione.
¶ Secundo de confirmatione.
¶ Tertio de eucharistie acceptione.
¶ Quarto de sacramento penitentie.
¶ Quinto de sacramento matrimonij.
¶ Sexto de extrema vnctione.
¶ Septimo de sacramento ordinis.

Quō vtrum maria virgo fuerit baptizata.

¶ Primo igiť de sacramento baptismi queriť. Utrū btā virgo fuerit baptizata? Et potes obijcere ꝙ nō: quia sapientis est nil frustra facere: sed frustra accipit medicinā qui nō indiget. Cum ergo dn̄a fuerit sanctificata ī vtero: et vt pie crediť a multis fuit ꝯcepta sine pctō originali: ḡ nō indigebat baptismo: ⁊ sic frustra accepit: qm̄ baptism⁹ est medicina cōtra originale instituta: ꝭm doc. ¶ Itē cū ipsa fuerit gr̄a plena: si baptizareť quid suscipet gr̄e: vnde videť ꝙ ficte accessisset cum rem sacri. id est. gr̄am aliquā nō suscepisset: nō ergo debuit baptizari: cum scriptū sit Sap̄. j. Spūssanctus discipline effugiet fictū. Item si baptizata esset deberet eccl'ia agere festū ei⁹ baptizationis: sicut eo ꝙ purificata est agit festū eius purificatiōis: cum tamsolēne festū scꝫ baptismatis vel factū multū fortius prestaret ad edificationē fideliū. Reliquiť ḡ ꝙ non fuerit baptizata.

Responsio

¶ In ꝯtrariū arguiť: q2 p̄ceptū de baptismo obligabat om̄es post sui ꝓmulgationē ad sui susceptionē: ergo ⁊ btām virginē. ¶ Item dn̄s Jesus q̄uis nō indigeret: baptizat⁹ fuit: ḡ ⁊ btā ꝟgo baptizari debuit q̄uis nō indigeret: ꝓpť illud Joā. iij. Amē amē dico vobis: nisi quis renatus fuerit ⁊c. et Mar. vlti. ca. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit. Itē de apl'is supponiť ꝙ fuerūt baptizati ꝑ illud Joā. xiij. Qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet: ḡ multo magis de btā virgine credendū est cū fuerit ꝑfectissima obseruatrix ꝯsilioꝝ et p̄ceptoꝝ ꝙ baptizata fuerit. Respōdeo ꝭm Alber. vbi supra. ꝙ ꝑfecto credendū est beatā virginē fuisse baptizatā: al's em̄ nō haberet characterē per quē distiguueretur a iudeis ⁊ gentibus: imo cum ipsa fuerit humillima nullū gradū humilitatis p̄termisit: et ideo baptizata est: nō solum baptismo christi sedetiā baptismo Joannis: vt sentire videť idem Alber. vbi. s̄. ca. lxxiiij.

Ad obiecta

¶ Ad primū obiectū ⁊ secūdū rn̄deť ꝭm eundē Alber. vbi. s̄. ca. lxxxj. ꝙ btā virgo nō frustra baptismū suscepit nec ficta fuit: q2 eo ꝙ habere debuit nō caruit sed abundauit peccati destitutione ⁊ fidei ꝑfectione que requirunť in accedente. Nec obstat ꝙ sine originali fuerit cōcepta vel ꝙ fuerit sanctificata plenissime qm̄ ꝭm Thomā in. iiij. dis. vj. ⁊ cōiť alios docto. quilibet teneť ad baptismū etiam sanctificatus in vtero ꝓpter tria. ¶ Primo ꝓpter acquirendū characterem quo annumereť in populo dei ⁊ quasi deputeť ad ꝑcipienda sacramēta diuina. ¶ Secūdo vt ꝑ baptismi perceptionē passioni christi etiā corpal'r ꝯformeť. ¶ Tertio ꝓpter bonū obedientie: q2 preceptū de baptismo oībus datū est vnde gr̄am acquisiuit: quia ꝑ baptismū suscepit beata virgo characteris impressionē: augmētationē meritoꝝ atqꝫ virtutū exercitationē ⁊ sic patet. ¶ Ad tertiū quare vicꝫ nō agať festum eius baptismi sicut festum purificationis. Una ratio esse potest. scꝫ q2 baptismus eius fuit celebratus in secreto: oblatio aūt in purificatiōe fuit in manifesto. Alia rō: q2 baptismus ꝑ se ⁊ principaliter datus est in remissionē peccatoꝝ: et ideo ne puteť ipsa habuisse peccatū a quo mundareť in baptimo: non debuit festū eius baptismi institui. Nec obstat ꝙ ecclesia baptismū domini solēnizat: qui tamē non habuit peccatū: quia ob hoc facit qm̄ sua baptizatio nostri baptismi fuit consecratio. Et sic patet.

Scd̄o de sacramēto cōfirmatōis queritur.

¶ Secūdo de cōfirmatione queriť. Utrū beata virgo fuerit confirmata. Et potes arguere ꝙ nō: quia dn̄s Jesus qui solus potuisset ei legem dedisse non legiť hoc sacramentū instituisse: ergo nec ipsa tenebať hoc sacramentū recipe. Item confirmatio est sacramentū ad hoc institutū: vt ꝑ manus impositionē a pontifice detur spūssanctus quo roboreť homo in pugna spirituali: vt dicit Rabanus et cōcorditer docto. alij. Sed beata virgo ad nullius manus impositionē spm̄sanctum recepisse legiť: nec robore spūs indiguit: qm̄ plenitudinē gr̄e habuit: ergo non videtur quare confirmari debuerit. Contra. Beata virgo fuit plene ⁊ ꝑfectissime christiana: sed hoc fit ꝑ sacramentū confirmationis vt homo inueniať plene christianus. Unde Rabanus. Om̄es inquit fideles per manus impositionē episcopoꝝ post baptismū debent accipere spm̄sanctū vt pleni inueniant christiani: ergo beata virgo cōfirmata fuit.

Responsio

Rn̄deť ergo ꝭm Alber. ca. lxxxj. ꝙ beata virgo fuit cōfirmata: licet nō sit in scriptura expressum. Nam confirmatio licet simpliciter non sit sacramentū necessitatis: eius tamē cōtemptus est dānabilis: vt volunt Richar. Bonauēn. Alexan. Tho. Petrus et Alber. in. iiij. dist. vij. Unde quia beata virgo fuit perfectissima obseruatrix consilioꝝ et preceptoꝝ: sequiť ꝙ confirmationē susceperit.

Ad obiecta

¶ Ad primū obiectū respōdeť ꝙ ꝭm Petrū Aureo. in suo compendio lib. vj. ca. iij. dominus Jesus ꝯfirmationē initiauit quādo manū paruulis imposuit et eis benedixit. ¶ Ad secundū respōdeť ꝭm Alber. vt supra. ꝙ in ꝯfirmatione recepit beata ꝟgo alterius characteris impressionē: ampliorē meritoꝝ augmentationē ⁊ ꝑfectionem: virtutū exercitationē ⁊ declarationem: ꝓpter quas gr̄as confirmationē non frustra suscepit.

Tertio q̄r de sacramēti eucharistie susceptione.

¶ Tertio de eucharistie acceptiōe queriť. Utrū beata virgo accepit eucharistiā. Et si obijciť ꝙ nō: quia non videť quid gratie in eucharistie acceptione accepit. Hoc em̄ sacramentū est institutū propter charitatis augmētū ⁊ in remissionē peccatoꝝ venialiū ac cautelā mortalium: et vt signū passionis christi rememoreť Lu. xxij. Hoc facite in meā cōmemorationē. Sed beata ꝟgo etiā absqꝫ hoc charitate plena fuit et remissione peccatoꝝ vel cautela mortaliū nō indiguit: q2 nunq̄ꝫ peccauit nec mortaliter potuit peccare: nec indiguit signo recordationis sensibili que semp christiformis fuit ꝭm sensum: et deiformis ꝭm intellectū: ergo eucharistiā accipere non debuit. Sed contra: quia hoc sacramentū est amoris: ergo ipm maxime debuit suscipere: q̄ fuit summa in amore.

Responsio

¶ Respondeť ꝙ beata virgo eucharistiā sepius accepisse comprobať tam ex auctoritate: q2 scriptū est Act'. j. Erāt ꝑseuerantes in oratione et cōmunicatione fractionis panis cum Maria matre Jesu: qđ accipiť de cōmunione eucharistie ꝭm glo. q̄ꝫ ex rōne quā ponit Alber. ca. lxxvij. super Missus est: q2 vicꝫ om̄es fideles tpe oportuno ⁊ ab ecclesia determinato teneť cōmunicare ex obligatiōe sententie saluatoris Joan. vj. Nisi manducaueritis carnem filij hominis nō habebitis vitam in vobis: ergo beata virgo si nō cōmunicasset scandalizasset: sed nō scandalizauit: ergo cōmunicauit. ¶ Ad id ī oppositū rn̄det Alexā. vbi s̄. ca. lxxxj. ꝙ de sacramento altaris recepit beata virgo dominice passionis specialē recordationē: deuotionis actualis exercitationē: ⁊ cōtra filij absentiā corpalem ⁊ visibilem: p̄sentie filij in hoc sacramēto cōsolationē.

De sacramēto penitētie.

¶ Quarto de sacramento penitētie queriť. Utrū beata virgo sacramentū penitētie aliquādo susceperit in vera cōtritiōe confessione ⁊ satisfactione? Et arguiť ꝙ non. Nam nunq̄ꝫ peccauit: ergo nunq̄ꝫ cōtrita fuit: sed sine cōtritione non est gr̄a per sacr̄m penitentie: ergo ipsa non recepit sacramentū penitentie ⁊ eius gr̄am. ¶ Item confessio ficta est sine ꝯtritione: ḡ cum in ea ꝯtritio locū nō habuit: nec cōfessa fuit. Item satisfactio sicut etiā ꝯtritio ⁊ confessio nō est nisi ꝯ peccato: cū ergo nunq̄ꝫ peccauit nunq̄ꝫ penituit. ¶ Contra. Confessio fuit in lege veteri ⁊ noua ꝯp̄catio. igiť oēs tenebanť et ꝑ ꝯsequēs etiā ipsa. Itē penitētia est prima virtus: vt dicit Glo. sup illo ꝟbo. Penitētiā agite. sed btā virgo habuit oēm gr̄am ⁊ virtutē: ḡ ⁊ penitentiā. et Itē btā virgo fecit ꝯfessionē opis seruando ꝯfessionē: et

Questio

offerendo oblationē statutā ꝓ peccatricib⁹ purificādis: vt patz Luc.ij. Ergo debuit facere etiā ꝯfessionē oris in noua lege. Rñdeo ſm Alber. vbi.ſ.c.lxxxj. ꝙ btā virgo suscepit grās oīm sacroꝝ: vel in seipsis vel eq̄pollēti excellenter. Vñ virtutē ⁊ sacrm̄ penitētie suscepit excellēti⁹ ꝗ̄ alijs viatorib⁹: q2 in alijs actus penitētie respicit pctm̄ qđ inest vel infuit. in virgine aūt bñdicta sine ꝑsentia vel precessione culpe fuit actus penitētie. Iste aūt actus penitentie est detestatio pcti siue nolle peccare. Beata igit̄ virgo habuit ꝓ ꝯtritione penitētiali innocētie ꝯseruationē et ꝑpetuū nolle peccare. Itē ꝓ ꝯfessione habuit grārūactionē: et ꝓ satisfactione operū superogationē. Et ꝑ

Questio

hoc solui possunt obiecta in ꝯtrariū. ¶ Sed circa hec adhuc remanet dubiū. Quid btā virgo cōfiteri potuit: cum nullius pcti ꝯscia fuit: que etiā veniale nō habuit? Rñdet Alber. vbi.ſ. ꝙ triplex est ꝯfessio. Vna accusatio pctōꝝ. Alia est recognitio incōgruitatis et ingratitudinis bñficioꝝ. Tertia confessio insufficiētie meritoꝝ. Et hec tertia solum fuit ꝓprie btē virginis ꝯfessio qua ꝯfitebat̄ deo ꝙ tantā grām recepit quā nunꝗ̄ cum condigno meruit vel oīs creatura mereri potuit: licet ipa de cōgruo merue-

Questio

rit. ¶ Itē adhuc q̄rit̄ q̄s fuit ei⁹ ꝯfessor? Et videt̄ ꝙ beatus Petrus: q2 ordo est inter ꝯfessores ⁊ cōfitētes. Cum ergo btā virgo fuerit summa: debuit ꝯfiteri sūmo ꝯfessori ⁊ dignissimo: hic aūt est papa: sed Petrus fuit papa: g̊ Petro est ꝯfessa. ¶ Sed ꝯtra. Superior ꝑlatus nō debet se intromittere de administratione sui inferioris: vtpote archieps̄ de his q̄ sunt sui suffraganei: nisi in determinat̄ casibus: vt patz extra de offi.iu.or.ca. postoralis: ⁊ ibi in glo. Ergo cū btā virgo esset specialiter beato Ioāni cōmissa: ab ipso debuit recipe sacrā. Cōcedendū est g̊ ꝙ btā virgo ꝑmisso modo ꝯfessionē fecerit btō Ioāni euāgel. suo ꝓprio cōfessori: ⁊ ab eo accepit sacrā post filij mortē. Hec Alber. vbi.ſ.

Quinto de sacri matrimonij.

¶ Quinto de sacramēto matrimonij questio locū nō habet: q2 ꝯstat ex euāgelio ꝙ ipsa fuit desponsata Ioseph ⁊ fuit verū matrimoniū: sicut patuit in li.j.pte.vj.ar.iij.ca.j. ¶ Sexto de extrema vnctione. Si queras. Vtrū eā btā virgo susceperit: breui verbo rñdet̄ ꝙ sic: tali rōne quā ponit Alber. vbi.ſ. q2 si quis totā legē seruauerit: offenderit autē in vno: factus est oīm reus Iaco.ij. Sed q2 extrema vnctio fuit de lege a dño instituta et ab eccīa cum legit̄ Mar. vj. ꝙ discipulos misit dñs circūire castella qui oleo vngerent infirmos vt sanarent̄: ergo btā ꝟgo tenebat̄ ad extremā vnctionē: ⁊ ꝑ ꝯsequēs eam suscepit. De hac re hic breuiter ꝑtranseo ne tediū ꝓlixitas generet. Latius aūt habes hanc questionē declaratā lib.x.pte.j.§.ij. q2 ꝑtinet ad materiā de morte ⁊ obitu Marie.

Sexto de sacramēto ordinis.

¶ Septimo de sacro ordinis si q̄ras. Rñdet̄ ſm Alber. vbi.ſ. ꝙ hoc solū sacrm̄ btā virgo nō recepit: nec eius characterē habet. Et hoc ideo: q2 congruit eam hoc nō recipe. Primo ꝓpt̄ status sui ꝯtrarietatē. Sacramentū eñ ordinis ſm exteriorem reputationē hominū quandā prefert dignitatē: interius autē ſm veritatē humilem ꝑtinet ad seruitutē. Vnde contrariū erat ⁊ opponebat̄ statui btē virginis q̄ interius summā corā deo habuit dignitatē: exterius ꝟo summā corā hoībus habuit humilitatē. Secūdo nō cōgruit recipe ꝓpter humilitatē et aliarū mulierū ꝯformitatē: qm̄ mulieres ab hoc sacramento excludunt̄ ꝓpter sexus indignitatē: maiorē peccā-

Questio

di fragilitatē: ⁊ ꝓpter eam que ex his sequunt̄ regiminis incōgruitatē. Sed forte obijciēdo dicas: ꝙ ex hoc sequitur ꝙ beata virgo non fuerit grā plena: q2 hac grā scz sacramenti ordinis caruit. ¶ Rñdet̄ ſm Alber. ibidē. ꝙ licet virgo beata hoc sacramentū non receperit: nihilominus tamē quicquid dignitatis vel grē in ipso sacramēto confert̄ de hoc plena fuit ⁊ supexcellenter habuit: vt patet inductiue. Nam in hoc sacramento confert̄ ministris ecclesie corona in signū beneficialis dignitatis: sed beata virgo habuit coronā dignitatis: nō tm̄ sup militantē: sed et sup totā triūphantē eccīam. Item supremus istoꝝ ministroꝝ ecclesie qui ordinant̄ est papa: q2 appellat̄ seru⁹ seruoꝝ dei. Ipsa aūt virgo benedicta est regina ⁊ domina pape ⁊ omniū angeloꝝ ac toti⁹ mūdi. Item in ministris istis est potestas delegata a deo vel subdelegata a vicario. In ipsa autē virgine beata est potestas celestis plenissima et perpetua ex auctoritate ordinaria. Itē in ministris ecclesie est executio ligandi atq̄ soluendi ꝑ vsum clauiū ⁊ misteriū. In ipsa aūt dominādi potestas ad ligādum ⁊ soluendū per imperiū. Deniq̄ ministri ecclesie habent potestatē: ⁊ papa plenitudinē potestatis tm̄ in vita ista et non in celo: nec in purgatorio: nec in inferno. Btā aūt ꝟgo habet ptātis plenitudinē in vita ista in celo: purgatorio: et inferno. Et sic patet. Vñ Berñ. Data est tibi potestas o Maria in celo ⁊ in terra: vt quicquid velis valeas efficere. Manifestū est ergo nil dignitatis ⁊ grē q̄ est in sacramētis deesse in virgine: sed eam hoc totū vel in se vel in equipollenti vel excellenti plenarie possedisse. Hec Alber. O igit̄ ꝟgo supbñdicta: o dña gloriosissima: o excellētissima femīa Maria dulcissima: q̄s mēte cōprehēdere: quis lingua sufficiat explicare tuas dignitates: grās ⁊ virtutes? Quis te digne q̄at laudare: si mille ora: si decē millia lingue vnicuiq̄ nostrū forent te laudando nō possemus sufficienter: ⁊ quantū ex equo debem⁹ collaudare. Hoc solum o pijssima virgo vnica spes nostra ⁊ ꝯsolatio cordis nostri dulcis dña te depcamur: hoc solum suppliciter exposcimus vt apud tuū dulcem natū: apud amantissimū Iesum quem nobis saluatorē edidisti: mereamur tuis precibus ineffabilis tue et eius glorie fieri participes. Amen.

¶ Articulus tertius de regulis sanctitatis quas singulas et oēs in summa perfectione obseruauit beata Maria q̄diu vixit.

De duodecī regulis sctītatis Marie

Tertiū mysteriū ꝓ hac parte declarandū dicit̄ regularis obseruationis. Nā si volumus agnoscere sanctitatē vite btē virginis: que nobis in exemplū imitandi ꝓponit̄: clarescit ex consideratiōe regularū obseruandarū que necessario requirunt̄ ad vite humane sanctitatē ſm sacre scripture et doctoꝝ catholicoꝝ rudimēta. Accipere aūt possumus ⁊ distinguere hic.xij. regulas sctitatis ⁊ diuidendo in quattuor ternarios ponere ſm ꝙ earū prime tres regule accipiunt̄ ex ꝟbis Dauid ps̄. Alie tres a Chrys. Alie quoq̄ tres supaddite accipiunt̄ a Berñ. Vltime ꝟo tres tradūtur a sanctis simul Grego. Berñ. ⁊ Richar. de sancto victo. vt patebit intuenti. Has quippe sanctitatis regulas summa perfectionis ꝑeminētia obseruauit benedicta virgo. His vita ei⁹ occupata tota extitit sanctitate plena ⁊ pro his atq̄ cum ipsis oībus in exemplū sanctitatis data corona stellarū duodecim: eius sacratissima vita extat gloriosa.

Capitulum.j.

Pro primo igitur ternario dixi ꝙ sanctus Dauid spūsancto dictante tradit tres ꝑcipuas regulas sanctitatis obseruādas fidelibus cū di. ps̄.xxxiij. Quis est homo qui vult vitam: diligit dies videre bonos. Et pluribus verbis vnā sententiā complectens. Diuerte (inquit) a malo ⁊ fac bonū: inquire pacē ⁊ ꝑseq̄re eā. Ecce tres prime regule sanctitat̄ patēt.

¶ Prima regula consistit in mali declinatione.

¶ Secunda in arduoꝝ bonoꝝ exercitatione.

¶ Tertia in aduersoꝝ patienti tolceratione.

Prima regula sctītat̄ in pctōꝝ declinatione.

¶ Prima itaq̄ regula sanctitatis est in maloꝝ. id est. peccatorū declinatione. Vñ dicit̄ a Dauid. Declina a malo. Malū eñ culpe ⁊ peccati ꝯtrariat̄ beatitudini et felicitati sanctitatis ⁊ grē: ⁊ ideo simul inesse nō possunt. Hinc per Esa.c.j. clamat dñs. Quiescite agere ꝑuersa: discite benefacere. ¶ Ad id facit.j.q.j.ca. Dñs. vbi habet̄ ꝙ sanctitas innocētie tm̄ bonis ꝯuenit: qm̄ vt habet̄.xxiij.q.iiij. quātus. Mali sunt zizania: boni aūt sunt triticū: g̊ ꝑ sententiā datā a saluatore Matth.xiij. Alligate inquit zizania ad cōburendū: triticū aūt cōgregate in horrea mea: sequit̄ ꝙ malus non potest q̄diu malus est esse sanctus et saluādus: sed damnādus. Quāobrē Aristo.j. Ethico. Felix inquit est qui sine vituperio mali est. Et.vij. Ethico. ait. Homines dij participatiue dicunt̄ ꝓpter virtutis excellentiā: homo ꝟo prauus peior et crudelior est omni bestia. Hec ille. Vnde qui vult sanctus esse ⁊ felix: hoc primū requirit̄: vt declinet a malo ⁊ agat penitentiā de peccato. Iuxta illā saluatoris primā ꝑdicationē Matth.iiij. Penitentiam agite appropinquabit regnum celorum.

¶ Primā hanc regulam benedicta virgo excellentissime obseruauit: quia nunq̄ in tota vita sua peccauit: etiā venialiter: ꝑ Aug. et Bern̄. ꝛ ꝑsuadeẗ ꝑ rationē ƀm Alber. sup Missus est. ca. clxxvij. talem. q2 nullū etiam veniale vel originale pctm̄ est grā: ergo vbi aliqd de pctō est: ibi aliquid vacuum de grā est. Cum ergo beata virgo fuerit grā plena: teste angelo Luc. j. ergo nil de pctō fuit in ea.

Secūda i arduorū opatione.

¶ Secūda sanctitatis regula est in arduoꝝ operatione. Unde subdit Dauid. Et fac inquit bonū: qm̄ vt dicit Grego. in homel. de cōfessoribus. Minus est malum nō agere: nisi etiam quisq3 studeat et bonis operibus insudare. ¶ Scdam hanc regulā obseruauit benedicta virgo Maria in summo: quia totam vitā suam expendit in ope bo. Ut em̄ de ea scribunt ꝯcorditer Epiphanius: Germanus ꝛ ignacius atq3 Hierony. in epistola ad Cromaciū et Heliudiū. Hanc regulam virgo beata in tota sua vita sibi statuerat: vt hora matutina quotidie surgeret: et vsq3 ad mane cōtinue atq3 incessanter oraret. Ab aurora cogitabat de filio suo om̄ia mysteria sc3 cōceptionis: natiuitatis: baptismi: ieiunij: passionis: sepulture: resurrectionis: ascensionis ꝛc̄. ꝛ grās agebat deo de tam pia liberatione humani generis. Illucescente die vsq3 ad tertiā: loca mysterioꝝ christi ꝓpe hierusalē existētia vel intra deuotione sedula actu visitabat. A tertia ṽo vsq3 ad horā nonam textrino operi se occupabat. Ferẗ Uienē esse vnus cingulus quē dicit̃ ipa texuisse: ꝛ qui eum viderūt narrāt nunq̄ illo pulchriorē videri potuisse. Item a nona ab oratione nō recedebat q̄usq3 illi angelus appareret et escā afferret quē solebat de manu eius accipere cum grārū actōe. Nec mirū hoc: qm̄ si filios israel deus pauit manna. xl. annis in deserto angelicis manib⁹ ꝑparato: et Heliā ascendentem in monte Oreb: quanto magis illud credendū est de virgine matre. Esca igit̃ quā virgo de manu angeli accipiebat ipsa reficiebat: que ṽo a pōtificib⁹ accipiebat pauperibus erogabat: sed ꝛ quicquid labore manuū acquirebat pauperibus distribuebat. Sedulius quoq3 dicit ꝙ iuxta lectuli ei⁹ caput erat vna sedes: vbi libri sancti stabāt quibus somnū interrūpens sepe sepius legebat. Erat ibidē ꝛ oratoriū vbi iugiter orationi ꝛ contēplationi insistebat. Unde patet q2 nullū fuit tempus: nulla hora q̄n vtiliter in dei seruitio ꝛ merito acq̄rendo nō foret occupata.

Tertia i aduersarioꝝ patientia.

¶ Tertia regula sanctitatis est in aduersoꝝ patienti tolleratione. Ideo Dauid Inq̄re inq̄t pacē. Nimirū patiētia opus ꝑfectum habet. Jacobi. j. Grego. Sanctoꝝ inquit vita in aduersis tolerandis agnoscit̃: dicente saluatore. In patientia vestra possidebitis aīas vestras. Luce. xxj. ¶ Istam regulā beata virgo in summo seruauit: qm̄ eius patientia inuincibilis fuit ab om̄i malo. Et quis cogitare sufficiat quantū dolorē patiētissime sustinuit cū filium suum pati vidit: cuius doloris gladius animā eius pertransiuit. Nullum vel minimū verbū impatiētie in ea reperit̃: que tamē vnica oratiōe crucifixores sui nati si libuisset occidi a deo meruisset. Si quippe Helias vno verbo meruit vt descendat ignis de celo et ꝯsumat quinquagenariū principem ꝛ quinquaginta qui cum eo erāt: multo fortius id efficere potuisset dei mater. Sed quid: ꝑlege euangelicā historiā ꝛ certe non inuenies eam de passione sui vnici reclamantē: non vindictā exorantē: nō vel minimo verbo contradicentē. O felicissima patientia Marie et eius filij domini Jesu qua vita data est mundo. O peccator stude imitari eorum pietatē: mititatem: patientiā et mansuetudinem.

Capitulum. ij.

Accipiamus secundū ternariū in q̄ ponunẗ alie tres regule sanctitatis ƀm Chryƀ. dicentē sup Matth. Tria sunt inquit potissima que sanctificant homines sc3 cordis mūdicia: bonorum operū affinentia: factoꝝ vic3 intētione recta: ꝛ spūssancti presentia. Ut igit̃ ad ꝑmissa tria cōtinuemus.

Quarta regula i sancta affectione et cogitatione

¶ Quarta regula sanctitatis ꝯsistit in mūda ꝛ sancta affectione cordis atq3 cogitatione: vt sc3 ad nil terrenū: nil carnale afficiatur cor vbi maculeẗ eoꝝ amore. Hinc per Esaiā dominus clamat caplo. j. Lauamini mundi estote: auferte malū cogitationū vestrarū ab oculis meis. Et saluator mūdo cordevisionē dei repromittit dicens Matth. v. Beati mundo corde: quoniā ipsi deum videbunt. Et ratio hui⁹ regule elicitur ab Augustino sup canonica Joan. cap. j. dicente. Talis est vnusquisq3 qualia amat: si terrā diligis terra es: si celum diligis celū es: si deum diligis non ego tibi dico: q2 deus es: sed audi Ps̄. dicentē. Ego dixi dij estis ꝛc̄. Hec ille. Hanc regulā quanta diligentia obseruauerit virgo benedicta claret ex verbis Ambro. lib. de virginitate dicentis. Quid inquit nobilius matre dei: quid splendidius ea quā elegit splendor eternus: quid castius ea que christū sine cōtagione generauit: virgo erat nō solum corpore: sed et mente: que nullo doli ambitu syncerū vulneraret affectū. Et iterū. Cogitationes inquit bonas virgo semp comites habebat: corde erat humilis: verbo grauis: animo prudens: loquēdi parcior: legendi studiosior: intenta operi: verecūda sermōe: deū solū solita querere ꝛ pleno corde diligere ꝛc̄. Deniq3 hoc idem claret ex verbis Ans. dicentis: ꝙ ipsa tanta puritate nitebat qua maior sub deo nequit intelligi.

Quinta regula i recta intentione.

¶ Quinta regula sanctitatis est in recta et sancta intentione qua homo regulat̃ in om̄i bono operatiōe. Nam vt dicit saluator Matth. vj. Lucerna corpis tui est oculus tuus: si oculus tuus simplex fuerit non habens aliquam partem tenebrarū: erit corpus tuū lucidū totū. Si ṽo oculus. sc3 intētionis nequā fuerit: totū corpus tuū. id est. totum opus tenebrosum erit. Huic cōcordant iuxta. xlj. dis. Quisqs. Et. xxij. q. v. Cum minister: vbi habeẗ: ꝙ intentio finē operi imponit. Intentionē em̄ respicit deus plusq̄ actus. v. q. v. Si sacerdotibus ꝛc̄. Et huic ꝯcordat verbū Philosophi ij. Topic. vbi dicit. Cuius finis bonus ipsum q̄3 bonū: et cui⁹ finis malus ipm̄ q̄3 malū: ꝓpterea Apls hortat̃ di. Om̄ia in laudem dei faciatis. Hanc regulā virgo beata summope obseruauit vt in om̄ibus nō nisi dei honorē quereret ꝛ intēderet vt di... testat̃ Ambro. li. ƺ virginitate.

Sexta i spūssancti influitione.

¶ Sexta regula sanctitatis est in grē spūssancti influitione. Sine nāq3 grā spūssancti nō habet homo sanctificari teste Aplo. ij. Cor. iij. Nō ꝙ sufficiētes simus aliqd cogitare a nobis: tanq̄ ex nobis: sed om̄is sufficientia nostra ex deo est. Nimirū vt habeẗ de ꝯsecra. dist. iiij. Placuit. Sine grā dei nec mādata eius impleri possunt. Et di. xl. Quelibet. dicit̃ ꝙ sine grā dei quantūlibet occulta loca animā saluare nō possunt: q2 et de paradiso hō et de celo angelus peccando cecidit. Hec ibi. Qui vult ergo sanct⁹ esse studeat in hac vita dei grām sollicite querere ꝛ ꝯseruare. Hanc regulā summa ꝓeminētia in sua tota vita seruauit beata virgo: q2 grā plena fuit.

Capitulum. iij.

Tertiū ternariū regularū ꝓducamus: in quo super addunẗ tres alie regule sanctitatis ƀm deuotū Bern̄. quarū prima ꝛ in ordine ad ꝑmissa

Septima i sobrietatis obseruatione.

¶ Septima regula sanctitatꝫ est in sobrij vict⁹ obseruatione. Nam vt habeẗ de ꝯsecra. dist. v. ca. Ne tales. Gula nil celeste ꝑmittit homini cogitare. Propterea saluator Lu. xxj. dicit. Attēdite vobis ne forte grauētur corda vr̄a crapula ꝛ ebrietate. Hinc et Petrus. j. Canon. ca. v. clamat di. Frates sobrij estote ꝛ vigilate: q2 aduersarius vester diabolus ꝛc̄. Hanc certe regulā sobrietatis obseruauit beata virgo in om̄ibus temperatissime se habendo: vt testat̃ Ambro. li. de virginitate dicēs sic. Quid exequar ciboꝝ parsimoniā: officioꝝ redundantiā: alterū vltra naturā supfuisse sc3 in Maria: alterū ipsi pene naturē defuisse: illic nulla intermissa tp̄a: hic cōtinuata ieiunio dies: etsi quādo successisset reficiēdi volūtas: cib⁹ plerūq3 obuius fuit qui mortē arceret: non qui delitias ministraret. Dormire illi nō prius cupiditas q̄ necessitas fuit: ꝛ tamē cum quiesceret corpus: vigilabat animus: qui frequenter in somnis aut lecta repetit aut somno interrupto cōtinuat: aut disposita gerit: aut gerēda ꝓnūciat. Hec Ambro. Ecce quāta sobrietas Marie.

Octaua i charitatis affectione.

¶ Octaua regula sanctitatis est in charitatis affectione. Charitas em̄ est sine qua nec fides: nec iusticia: nec bona opa valent ad salutē vt patꝫ. xxiiij. q. j. vbi. ꝛ ca. Odi. ꝛ ca. sequēti. ꝛ de pe. dist. v. §. Item hec est charitas. Uñ aplus. j. Cor. xiij. Si linguis hominū loquar ꝛ angeloꝝ charitatē autē nō habeam: factus sum velut es sonans. Propterea Bern̄. super Cātica. ser. xxviij. dicit. Quātitas sanctitatis vic3 cuiusq3

anime mensurat̄ ad mensurā charitatꝫ quā habet: vt que
multū habet charitatis magna: que parū parua: que nil
nihil sit. Hāc regulā benedicta virgo in summo seruauit:
quia summe deū dilexit: ⁊ ꝓximū propter deū: vt patebit
infra cum de eius charitate aget̄: ergo summe sanctissima
fuit. ¶ Nona regula sanctitatis est in humilitatis funda-
tione: iuxta illud Luc. xvij. Cum feceritis oīa que p̄ce-
pta sunt vobis dicite: serui inutiles sumus. Et iterum ca.
xviij. Qui se humiliat exaltabit̄. Hugo de hūilitate. Ille
maior in celo qui humilior in mundo. Beata virgo sum-
me humilis fuit: ꝓpter qđ ⁊ summe deo placuit: vt mr̄ fie-
ret dei: ipsa teste Luc. j. Respexit humilitatē ancil. sue.

Nona in humilitatꝫ fundatione.

Capitulum. iiij.

Decima i ꝓximorū edificatione.

ACcipe vltimū ternariū regularū sanctitatꝫ ꝭm
Richar. Bern̄. Grego. atq; alios sctōs docto-
res: quarū prima ⁊ in ordine ad p̄dicta. ¶ De-
cima regula est in ꝓximoꝝ edificatiōe. Rich.
Oportet (inquit) hoīem sctm̄ etiā ad eos qui foris sunt
debite esse ordinatū vt iuxta dictū apl̄i ꝓuideam⁹ bona
nō solum corā deo sed etiā coram hoibus. Rom̄. xij. scꝫ
habentes edificatoriā ꝯuersationē. Nam vt habet̄. v. q.
vij. §. Paulus. Parū est in se a fide nō exorbitare et alios
exemplo vel verbo eijcere. Et iterū. xj. q. iij. p̄cipue dicit.
Greg. Tot mortibus digni sunt p̄lati: etiāsi ꝑuersa nunq̄
perpetrant: quot ad subditos prauitatis exempla trans-
mittūt. Hinc Aristo. v. Ethi. dicit. Optimus est qui non
solū ad se vtit̄ virtute: sed etiā ad alios. Pessimus aūt est
qui nō solū vtit̄ malicia ad se: sed etiaꝫ ad alios. Hec ille.
¶ Benedicta virgo nunq̄ aliquē scādalizauit: qr vt dicit
Ambro. li. de virginitate. Nil inquit toruū in oculis Ma-
rie: nil procax in verbis: nil in actu verecundū nō gestus
fractior: nō ingressus solutior: nō vox petulātior: vt ipsa
corporis species simulacrū fuerit mentis ⁊ figura ꝓbita-
tis. Item Hiero. in ep̄la ad Cromaciū et Heliudiū dicit.
Hanc irascentē nullus vidit: hanc maledicentē nullus au
diuit: oīs actus ⁊ oīs sermo eius ita erat gr̄a plenus:
vt cognosceret̄ in eius lingua deus. Deniq; ipsa ꝓximos
edificauit ⁊ eis ꝓfuit informatiōe boni: qr vt dicit Hiero.
vbi. s̄. sollicita erat Maria circa socias suas: ne aliqua ex
eis in aliquo sermone peccasset: ne aliqua iniuriosa aut su
perba circa parem suā existeret sine intermissione benedi
cebat deum. Et ne forte in salutatione sua a laudibus dei
tolleret̄: siq̄s eam salutabat: illa ꝑ salute deo gr̄as respō-
debat. Ab ipsa nempe primū ꝓcessit: vt dum salutant̄ ho-
mines sancti: deo gr̄as dicant. Quotidie videbant̄ ange
li loqui ei ⁊ quasi charissimi obtēperabant ei. Hec Hiero.
Preterea eius vita inclyta cunctas illustrat ecclesias. scꝫ
exemplo edificationis: vt canit ecclesia. ¶ Undecima re
gula sctitatis est in oīm virtutū decoratione. Vn̄ Bern̄.
Quantūlibet te affligas: quantūlibet te crucies non da-
bit tibi copiam dn̄s sui virtutū: nisi fueris virtutib⁹ ad or
natus. Hec ille. Hinc apl̄s. j. Cor. iiij. Nō in sermone est
regnū dei: sed in virtute: nec sufficit vnam tm̄ habere vir-
tutū: sed oēs vt oīa vicia impugnent̄. Sicut eñ mi-
les mundi non est expeditus nisi oīa arma habeat. Ita
nec miles christi si aliqua virtus sibi defuerit. Vn̄ Grego.
xij. lib. moral̄. Una inquit virtus sine alijs: aut oīno nul-
la est aut imꝑfecta. Et Tullius in scđo de tusculanis que-
stionibus dicit. Si vnā virtutē confessus es te nō habere
nullā necesse est te habiturū. Hec ille. Benedicta ꝟgo su-
per oēs excellentissime oībus virtutibus pollebat: vt
ostendet̄ parte. ij. huius libri: ergo ipsa sanctissima erat.
Hiero. Si diligenter attendas: nil est virtutis: nil splen-
doris: nil gr̄e: nil candoris quod nō splendeat in Maria.
¶ Duodecima regula sanctitatis in finali perseueratiōe.
q̄nia vt dicit Greg. j. li. moral̄. Incassum bonū opus agi
tur si ante finem vite deseret̄: nō eñ qui incipit: sed q̄ per-
seuerauerit hic saluus erit Matth. xviij. Unde Bern̄. in
ep̄la. cxxviij. dicit. Sola est ꝑseuerantia cui eternū ꝓmit-
titur premiū sine qua nemo videbit deum. Benedicta vir
go Maria inflexibiliter vsq; ad mortē adhesit bono ⁊ ꝑ-
seuerauit in plenitudine gr̄e: ergo claret q̄ ipsa sanctissi-
ma fuerit. O itaq; fidelis anima stude imitari Mariam si
vis sanctificari: si vis cōregnare ei: ne dimittas legē vite
eius vt addat̄ gr̄a tuo capiti. Pro simpliciū aūt ⁊ ruraliū

Undecia regula sctitatꝫ in oīm virtutū decoratione.

Duodecima in finali ꝑseueratione.

auditoꝝ informatione ⁊ edificatione libeat finaliter po-
ni hic vnū exēplū qđ partim accipio ex li. qui dicit̄. Spe-
culum virginis Marie: partim ꝟo ex Promptuario disci
puli: exemplo. xxij. in hoc oꝑe cōbinatū. Miraculum.

Miraculum

¶ Erat nāq; quidā deuota ꝑsona que deuotione sedula
orabat virginē Mariā vt sibi reuelaret qualiter ipsa in vi
ta sua deum orabat. ⁊ illi placere studebat: atq; gr̄aꝫ sum-
mā coram deo acquirebat: quatin⁹ imitādo eam merere-
tur ⁊ ipsa beate virgini conformata gr̄am magnā vtcūq;
corā deo inuenire. Quadā ergo vice beata virgo sibi ap-
parēs reuelauit dicens. Cum inquit essem adhuc in tene-
ra etate surgebā in noctis medio et in templo ꝓcūbens:
ista orabam. ¶ Primo vt omnipotens deus daret mihi
gr̄am q̄ eius p̄cepta per oīa implere possim ⁊ in oībus
eius voluntatē facere atq; amare oīa que ipse amat et
odire oīa que odit. ¶ Secundo petebam q̄ deum sup
oīa diligerē ⁊ proximū ꝭm suam voluntatē amarē: sciebā
eñ q̄ ab amore eius oīs gr̄a descenderet: nec aliq̄ vir-
tus sine eius dilectiōe inesse posset. ¶ Tertio petebā hu-
militatē: patientiā: benignitatē: castitatem ⁊ oēs virtu-
tes vt sibi placere magis possem. ¶ Quarto petebam vt
mererer videre tempus in quo virgo filiū dei ꝓ generis
humani redemptione nasciturū parere deberet ⁊ portare
vt possem ei seruire ac christū verū filiū dei in gremio ei⁹
adorare. Hoc intellige ante christi incarnationē ex ea fa-
ctam: quia ꝓpter humilitatē nimiā ipsa beata Maria nō
reputabat se esse dignā ad id vt ipsa foret illa dei genitrix
virgo. Postea aūt q̄ christū pepit id nō petiuit sed gr̄as
egit: quia ipsa mater dei fieri meruit: qui ꝑ passionē mun-
dum redemit. ¶ Insuꝑ petebam inquit vt vniuersuꝫ po-
pulum ad suū seruitiū cūseruaret. Et addidit q̄ oēm gra-
tiam ⁊ virtutē excepta gr̄a sanctificationis nō sine inquit
labore acquisiui: sed cōtinua oratiōe ⁊ ardenti desiderio:
profunda humilitate ⁊ deuotione: multisq; lachrymis ac
multa corpis afflictione perfecte possedi. O igit̄ deuota
aīa stude p̄missis modis ⁊ tu deum exorare si vis in gr̄a
ꝓficere: p̄ter id solū q̄ ꝑ eius quarta petione stude gr̄as
deo agere ⁊ orare: vt ipsam virginē benedictā in celo va-
leas cum filio eius gloriosa visione intueri. Itē paupcu-
la quedā ambas suas filias in obsequiū ⁊ imitationē bea-
te virginis in his p̄tactis et alijs deuotionib⁹ similib⁹ ab
infantia diligēter tradidit: ⁊ corā altari btē virginis eas
ducens recōmēdauit dicens. O dn̄a has duas filias me-
as mūdas ⁊ te imitantes offero: tu sis earū mater ⁊ cōser
uatrix: quarū etiā manus manibus imaginis beate virgi
nis cōiunxit in argumentū deuotionis. Quibus mox do
mū remeantib⁹: ecce iuuenis splendido vultu ⁊ habitu ap
paruit pre foribus et centū libras eis dedit quibus suam
paupertatē ꝓ quotidiano victu subleuarēt. Ecōtra emu-
li vicini concitati cōtra eas famare ceperūt q̄ essent mali
et amasiarū meretricio victitarēt. Ille se recōmendaue-
runt beate virgini: vt tanq̄ pia mater eis in ista infamia
subueniret. Unde in quadā solēnitate beate Marie in p̄-
sentia omniū in eccl̄ia angelus christi descendit de celo: ⁊
serta floꝝ eis dedit di. Hec serta mater vestra beata ꝟgo
Maria in argumentū vestre virginitatis trāsmisit: et sic
ab infamia liberate sunt. Insuꝑ princeps illi⁹ terre et oīs
populus miraculo stupefacti duo monasteria sanctimo-
naliū cōstruxerūt in honore btē Marie ⁊ magnifice do-
tauerunt: ⁊ easdem duas sorores illis monasterijs duob⁹
prefecerūt: vbi multe virgines degentes ⁊ vitam Marie
beate imitātes ac deuotionē: ad celestia regna felicit̄ mi-
grarunt. Ecce igit̄ q̄ pium ⁊ sanctū est imitari beatā vir-
ginē in castitate ⁊ orōne deuota: vt in eisdē sanctis operi-
bus ꝓficias q̄bus ipsa ꝓfecit: in eis virtutibus deo place-
as ⁊ sine fine cum ipsa in celo gaudeas Amen.

Aliud miraculum.

¶ Pars secūda libri septimi de virtutū p̄celsitudine qua
beata Maria prefulsit super oēs creaturas in oīi per-
fectione actionis et cōtemplationis.

MUlte filie cōgregauerūt di-
uitias: tu supgressa es vniuersas Prouer. vl.
ca. Quib⁹ in verbis benedicta virgo Maria
dei mater dignissima cōmendat̄. ¶ Primo quidē a diui-
tiarū spūalium opulētia: quas diuitias multe filie. id est.

sancte anime cōgregauerūt. Sunt nāq3 diuitie quedā tē-
porales que danť bonis et malis. Bonis ad sustentatio-
nem ⁊ meritoꝝ cumulationē per earū pro christo eroga-
tionē: vt dicit Ambro. Malis ꝟo ad remunerationē. Iu-
xta illud Matth. vj. Receperunt mercedē suam. Alie ꝟo
sunt diuitie spūales que sunt dona ⁊ virtutes: gratia ⁊ bo
noꝝ operum merita ac gloria: que possessores suos vere
faciunt diuites. Gregorius. Si diuitias amatis ⁊ vere fra
tres diuites esse cupitis: veras diuitias amate. Primas
sancti cōtemnūt diuitias sc3 tꝑales. Secūdas ꝟo cōgre-
gare toto conamine satagunt: de q̄bus verba p̄assumpta
dicunt. Multe filie cōgregauerūt diuitias quas ⁊ benedi-
cta Maria studio ꝯtinuo in vita cōgregauit. ¶ Secūdo
quoq3 cōmendať a singulari excellētia: cum subiť. Tu su-
pergressa es vniuersas. Vere ipsa virgo beatissima super-
gressa est vniuersas donis ⁊ virtutibus: dignitate: meritꝭ:
gr̄a ⁊ gloria: vtpote regina ⁊ dn̄a oīm angeloꝝ et hoīm:
mater gr̄e ⁊ misc̄die virgo virginum: in quā teste angelo
Luc. j. Spūssanctus supuenit. i. p̄ alijs venit: ⁊ virtus al-
tissimi eam totā obumbrauit. Locuturi itaq3 ad presens
de excellentia meritoꝝ et virtutum beate Marie quas in
vita summa perfectionis altitudine habuit tria mysteria
declarabimus.

¶ Primū de excellentia externe actionis.
¶ Secundū de excellentia interne contēplationis.
¶ Tertiū de excellellentia virtuose perfectionis.

¶ Articulus primus de excellellentia meritorie oꝑatio-
nis externe: siue vite actiue beate virginis Marie.

Circa primum de vita actiua
Marie et excellentia operationis eius externe
queriť. Utrū benedicta virgo Maria precellat
omniū alioꝝ sanctoꝝ merita in oꝑatione externa siue vi-
ta actiua. ¶ Nam argui pōt ꝙ nō: q2 ipsa fuit ꝯtemplati-
oni diuine totaliter dedita: Iuxta illud q̄d de ea caniť ab
ecclesia Maria optimā partē elegit. id est. vitā ꝯtempla-
tiuā: que non aufereť ab ea in eternū: g̃ vel pauca vel nul
la potuit facere opera exteriora: cū illa impedire habeāt
quietitudinē mentis. Et intellectus ad interiora se ꝯuer-
uertens: cum totaliter se cōuertit quocūq3 diuertit: vt di-
ciť. iij. de aīa: nō potuit ad exteriora opera intendere: et
per ꝯsequēs minoris est meriti respectu eorū sanctoꝝ qui
arduissima exercitia corꝑalia leguntur fecisse. Itē merces ⁊
meritū debeť labori: ꝭm illud apl̄i. j. Coꝝ. iij. Unusquisq3
ꝓpriā mercedē accipiet ꝭm laborē suū. Ex quo sequiť ꝙ
quāto quis laboriosius ⁊ magis arduū opus facit: tanto
magis est meritoriū: sed comperiunť multi fuisse sancti q̄
oꝑati sunt in vita miranda ⁊ arduissima opera ac laborio-
sissima: vt verbi gr̄a sctūs Paulinus ep̄s fecit tale maxi-
mū opus ꝙ seip̄m vendidit pro filio cuiusdā vidue in ser-
uitute: ꝑut testať Hiero. li. de viris illustribus. Itē sctūs
Franciscus vlcerosas plagas leprosoꝝ osculabať ⁊ saniē
educens ⁊ extergens eis multimode deseruiebat. Sed et
btā Elisabeth silia faciebat ⁊ ꝓprio velo capitis exterge-
bat: ad secessum debiles debilior in vlnis ducebat. Item
sctūs Ioānes baptista nunq̄3 carnes comedit aut pisces;
nec vinū aut sicerā bibit: in deserto vitā austerissimā per
omnē modū duxit: adeo ꝙ nec panē māducasse legiť: sed
mel siluestre ⁊ locustas tm̄. Cōsimilia plura maxima legū-
tur facta a sanctis: cum tale quid non cōperiať de btā vir-
gine scriptū: non videť quō eius actionis vel vite actiue
meritū p̄cellat alioꝝ sanctoꝝ merita. Sicut igiť alij pre-
cellere videnť in operibus misc̄dic ⁊ vite austeritate btām
Mariā: ita ⁊ in merito oꝑationis. ¶ Sed ꝯtra est q̄d di-
cit Damascenus: q2 ipsa a nullo illustriū superať vel vin-
citur: si ergo vinceret in merito vinceret et in premio: q2
vt dicit Isido. li. de summo bono ⁊ cōmuniter docto. me-
ritum correspōdet premio. Respondeť igiť ponendo cō-
clusionē: ꝙ btā virgo Maria excellit omniū sanctoꝝ me-
rita in operatione boni ⁊ actiua vita. Et hoc ostendiť ꝭm
Alber. sup Missus est. c. lxxxviij. quadrupliciter. ¶ Pri-
mo ex rōne mundiciej quia tanto opera bona sunt magis
meritoria ⁊ deo acceptiora: quāto sunt ab inquinamento
peccati elongata ⁊ munda. Unde Ps̄. Scd̄m puritatem
manuū mearū. id est. operationū bonarū: retribuet mihi

Maria excellit oīm sctōrū merita in actiua vita.

Responsio

Primo

et itreū. Ambulans in via immaculata hic mihi ministra
bat. Quo contra per Esaiā. c. j. dn̄s dicit ad malos. Non
accipiā inquit de manu vestra sacrificiū: manus em̄ vestre
plene sunt sanguine. id est. peccato. Sed q2 ipsa sola vir-
go btā fuit inter viatores que nunq̄3 sua opera vel veni-
ali peccato inquinauit: q2 nunq̄3 peccauit etiā venialiter.
Unde Augusti. Excepta hac virgine de qua propter ho-
norem domini cum de peccatis agitur nullā volo haberi
questionē. Si om̄es sancti et sancte cōuenirent: dicerēt: si
dixerimus q2 pctm̄ non habemus: nosmetipsos seducim⁹
et veritas in nobis nō est. Hec ille. Ergo ipsa plus meru-
it in oꝑatione. ¶ Secūdo ostendiť rōne charitatis ⁊ gr̄e
quoniā quāto opus ꝓcedit ex maiori charitate ⁊ plenitu-
dine gr̄e: tāto est mag3 meritoriū: q2 plus placet deo af-
fectus offerētis q̄3 munus: vt dicit Grego: ⁊ pt3. iij. q. vij.
In grauib⁹: et. xxiiij. q. j. Odi. Propterea apl̄s. ij. Coꝝ.
ix. Hilarem datorē diligit deus: et Aristo. j. Ethi. Deus
non est remunerator nominū sed aduerbioꝝ. Sed beata
virgo sup om̄es plena fuit gr̄a: ⁊ ex maiori charitate oꝑe-
rata est: ergo plus oībus meruit. ¶ Tertio ostendiť rō-
ne efficacie: nam ipsa summū bonum fecit in eo ꝙ deū ge-
nuit qui om̄ia regenerauit: tantū effectū protulit boni de
se ꝙ nullus actus vel effectus alicuius pure creature illi
vel dignitate vel vtilitate poterit coequari. ¶ Quarto
ostendiť ex operibus misericordie in quib⁹ potissime cō-
sistit vita actiua: ⁊ de quibus domin⁹ in iudicio discepta-
bit: vt patet Matth. xxv. Illa em̄ opera exercuit btā vir-
go circa christū: qm̄ eum peregrinū suscepit hospitio vir-
ginalis vteri: eum esurientē paruulū pauit: et sitientē suo
lacte potauit: nudū pānis inuoluit: ⁊ tunica facta vestiuit
eum infirmū visitauit: cum deficiēti in cruce affuit: et cum
tanq̄3 pia mater in cunabulis positū membris infantilib⁹
existentē fouit: balneauit: ⁊ pluribus seruitijs ei deseruiēs
frequētauit: cum quoq3 captū ⁊ morti adiudicatū nō de-
seruit: sed et morientē sepeliuit. Alij aūt etsi opera miseri-
cordie exhibuerūt: nō tamē christo in ꝓpria persona sed
in mēbris ei⁹: ⁊ ideo ipsa p̄cellit. Itē ista oꝑa exercuit btā
virgo in sūmo sup oēs viatores: q2 operū misc̄die alterū
altero est mai⁹ ⁊ excellētius q̄nq3 modis. ¶ Primo si fit
ex maiori charitate. Scd̄o si fit mag3 indigēti. ¶ Tertio
si fit mag3 digno indigēti. ¶ Quarto si fit cū maiori effe-
ctu impenso. ¶ Quinto si fit ex magis necessario et min⁹
suꝑfluo. Hec om̄ia fuerūt in btā virgine in summo. Cha-
ritas em̄ eius p̄cellit oīm creaturarū charitatē: ex q̄ sum-
ma charitate ista oꝑa circa christū exhibuit. Itē maxime
indigenti tribuit: q2 nemo inter viatores pauperior Iesu
fuit: iuxta illud Mat. viij. Uulpes foueas habent ⁊ volu-
cres celi nidos: fili⁹ aūt homis nō habet vbi reclinet ca-
put. Item dignissimo pauperi tribuit: q2 nemo dignior
mendicus fuit q̄3 mendicus deus. Magnum quippe esset
opus misericordie q̄d fieret pauperi rustico mai⁹ q̄d fie-
ret pauperi clerico vel religioso: adhuc maius q̄d fieret
pauperi ep̄o: ⁊ summū q̄d fieret pape mendico: ergo im-
proportionabiliter summū opus misc̄die fuit q̄d fiebat a
ꝟgine gl̄iosa pauꝑrimo deo. Itē maximū effectū misc̄die
impendit cum se totā pauꝑrimo christo in seruitutē tra-
didit: ⁊ cum nobis miseris ⁊ captiuis mendicis deum filiū
suū ipsum dedit in redemptionē: et cum ipso dedit nobis
regnū celoꝝ ⁊ om̄e bonū. Item de nō superfluo sed oīno
necessario opus misc̄die exercuit circa pauꝑrimū deum:
q2 de ꝓprio sanguine ⁊ purissima ꝓpria carne ei tunicā in
incarnatione ministrauit: ⁊ in suo vtero de purissimo suo
sanguine eum aluit: atq3 de ꝓprio lacte cibauit eum natū
et lactauit. Hec Alber. ¶ Ad ea ergo que in contrarium
obijciunť respōdetur ad primū: ꝙ hoc speciali p̄rogatiua
fuit miraculose in benedicta virgine ꝙ ipsa in summa cō-
templatione esset cōtinue: ⁊ tamē ab eterno bono oꝑe et
seruitio christi nō impediret: sed sil' vtrūq3 agere posset.
Propterea de ea ecclesia legit illud euangeliū. Intrauit
Iesus in quoddā castellū. Per q̄d figurať introitus chri-
sti in vterū virginalē. Et mulier quedā nomine Martha:
per quā figurať Marie sensualitas ⁊ inferior pars rōnis:
que ministrauit in actiua christo. Eius soror Magdale-
na. id est. superior pars rōnis erat cōtinue intenta diuine
cōtemplationi; per q̄d doceť quia Marie simul inerat et

Secūdo

Tertio

Quarto

Operū misericordie alterū altero magis q̄nq3 modis.

Ad cōtraria Responsio

Ad secūdū

actio externa ⁊ contemplatio altissima speciali dei dono: nec alterū ab altero impediebaꝛ. ¶ Ad secūdū respōdeꝛ ꝙ vt dicit Tho. iij. scripto sentētiarū dist. xxxv. ar. iiij. q. ij. Et. ij. q. clxxxij. arꝛ. ij. Aliter labor exterior auget premium: et aliter charitas: q꞉ labor exterior operaꝛ ad augmentū premij accidentalis. charitas ꝟo operaꝛ ad augmentū premij essentialis: qđ principaliꝛ consistit in charitate. Sic ergo meritū premij essentialis nō est in ipsius operis laboriositate ⁊ difficultate sed in charitate. Uñ dato ꝙ aliqui vt etiā Joānes baptista: fecerint maiores labores ducendo vitā austeriorē: non tamē ꝓpter hoc sequiꝛ ꝙ maius meritū acq̄sierint: q꞉ maiori charitate fecit beata virgo minimū opus ꝗ̄ʒ alius sctūs fecerit maximū bonū: et ideo ex maiori charitate maius meritū acq̄siuit: qm̄ essentiale incompabiliter preferꝛ accidentali p̄mio: vt dicit Richar. de media villa: ꝓbans sup. iiij. sentē tiarū dist. xlix. Uel aliter pōt dici ꝙ vt notat idē Thom̄. eodē. iij. scripto. dist. xxx. ar. v. Utrū meritū pricipaliter cōsistat in charitate: et. j. ij. q. cxiiij. ar. iiij. et. ij. ij. q. xxiij. arti. vij. Duplex est meritū. scʒ Dimissionis pene: ⁊ consecutionis boni. Difficultas ergo operis nō facit ad meritum nisi dimissionis pene ꝑ modū cuiusdā cōmutationis: sed ad meritū cōsecutionis boni facit maior conatus qui est ꝭm maiorē inclinationē voluntatis ⁊ hanc principaliter facit charitas: que quia maior fuit in virgine benedicta: qua nec indiguit ad premiū q꞉ nunꝗ̄ꝫ p̄eccauit: vnde sequiꝛ ꝙ maius fuit meritū in eius actione quacūꝗ̄ꝫ. Et sic patet. O igitur beata christiana ⁊ fidelis anima pensa quantū virgo benedicta p̄cellat in om̄i actione sua: ⁊ stude eam imitari ardua faciendo et ex charitate magna: vt et tu merearis coram deo esse magna.

¶ Articulus secundus de excellentia interne contemplationis beate Marie qualiter omniū viatoꝝ contemplationem precellebat.

Cōtēplatio virginis triplíciꝛ excellebat cognitiōe oīm viatorum.

SEcūdū mysteriū interne cōtemplationis. Ubi notandū ꝭm Alber. super Missus est. c. xcix. ꝙ cognitio siue cōtēplatio beatissime virginis tripliciter excellebat alias cognitiones omniū viatorum.

Primo

¶ Primo in cognitionis perfectione.
¶ Secundo in habitus possessione.
¶ Tertio in modo cognoscendi cum quiete: et sine abstractione.

¶ Primo in cognitionis vel cōtemplationis ꝑfectione: quia em̄ p̄ alijs viatoribus habebat eleuatā mentē ad diuina: igiꝛ maior ꝑfectio cognitionis debeꝛ ei rōne maioris eleuationis ꝑ habitus meliores ⁊ excellentiores. Nā si cōsideramus gradus quibus ascendiꝛ ad videndū deū ꝭm habitus gratuitos est excellētia in huiusmodi eleuatione anime ad deū ꝭm maiorē habituū gratuitorū ꝑfectione manimā: sup posse nature magis ⁊ magis eleuantium: ⁊ deo ꝓpinquius ꝯiungentiū. Inter q̊s primo gradu eleuant grē sacramētales impedimenta culpe et pene remouētes ⁊ fomitē diminuētes: que animā trahūt deorsum. Secundo gradu sunt virtutes aīam in esse gratuito perficiētes primo ⁊ ꝑ operationē in fine dirigentes. Tertio gradu sunt dona aīam ad excellētiores actus gratuitos perficientes: ⁊ magis eam fini. i. deo ꝯiungentes. In quarto gradu sunt fructus animā ꝭm possibilitatē vie deo coniunctā delectātes ⁊ reficientes. Ex his quattuor gradibus a latere currūt beatitudines circa subiectū in q̊ sunt p̄dicti habitus status ꝑfectionis ꝭm modū vie complentes.

Secūdo Habitꝰ possessione.

¶ Secūdo q̊ʒ excellebat ꝯtemplatio beate virginis in habitus possessione. Habitus possessione dico: quia talis habitus est actus qualē habuit. Paulus in raptu ad tp̄s: ⁊ post statū non habuit sed habitus cum actu cessauit. Talis inquā generis habitū sed perfectiorē beatissima virgo semꝑ ⁊ cōtinue habuit ab eo tp̄e quo primū mater dei facta fuit vsꝗ̄ʒdū idem habitꝰ in gloriosam cognitionē ꝭm statū patrie ꝑfectus fuit. Et ita cōtinuatio possessionis debebaꝛ ei rōne ꝑfectiōis maioris que huic vite sup om̄es viatores funditus mortua fuit: ⁊ vita peccati extincto fomite irresuscitabiliter mortua fuit: ꝓpter qđ vita eiūs cū christo in deo abscondita fuit semꝑ et curie angelice p̄sens intra dei sanctuariū habitauit. Uñ merito dicere potuit illud Eccli. xxiiij. In habitatione sancta coram ipso ministraui: ⁊ sic in sion firmata sum: ⁊ in ciuitate sanctifi. siꝛr requieui.

Tertio In mō cognoscēdi cū q̄ete

¶ Tertio excellebat in modo cognoscendi cum quiete ⁊ sine abstractione: qualis est in raptu. Nam modus cognoscēdi virginis Marie nō sꝑ fuit per modū abstractionis vel stuporis vel extasis vel soporis. Hec em̄ cōtingūt ꝓpter excellentiā ⁊ improportionabilitatē luminis ad intellectū illuminabilē: vt patet per simile in lumine corꝑali in transfiguratione dn̄i quādo ostendit discipulis claritatē simillimā claritati glorie. Diciꝛ em̄ ꝙ Petrus ⁊ qui cum eo erant grauati erāt somno ita vt videre nō possent. Unde dn̄o Petrus dixit. Bonū est nos hic esse nesciens quid diceret: stupor em̄ circūdederat eum. Similiter in lumine sp̄ūali est. Unde Paulus excellētiori visione stupefactus dixit: vtrū in corpore vel extra corpus nescio: deus scit. Hunc aūt stuporē beatissima virgo nō habuit cuius intellectus deiformior ⁊ illi luci ꝓportionabilior fuit. Uñ sicut eadē lux que est egris oculis odiosa: ⁊ oculis sanis amabilis: et sicut per eandē lucē clari oculi ꝑfectius vident ⁊ sine perturbatione: eger aūt oculus minus perfecte et cum perturbatione: ita lux spiritualis: quia oculis Pauli fuit improportionabilis: ideo fecit raptū cum stupore. Talis lux oculis beatissime virginis fuit ꝓportionabilis sine stupore cum delectatione. Et hoc debebaꝛ ei rōne puritatis ⁊ mūdicie qua suꝑ Paulū ⁊ om̄es viatores nitebat improportionabiliter ⁊ excellenter. Hec Alber. vbi. s̄. Quis g̊ hoīm. Que rōnabiliū mentiū poterit excogitare quantū deiformis fuerit mens virginis bn̄dicte: quāta luce resplēduerit: quātūue saporē diuīe ꝯtēplatiōis experta fuerit. O vtinā aīa mea aliquādo illius particeps esse quantulūcūꝗ̄ꝫ mereretis: ⁊ virginis beatissime vna cum eius filio dulci Jesu congratulatione intima suauitate ꝑfruereris. O vtinā moriatur anima mea morte iustoꝝ vt ingredi valeat ad ꝯtēplationem beatorum et videre valeat multitudinē in christo et eius pia matre dilectoꝝ.

¶ Articulus tertius de virtutū perfectione ⁊ excellentia earundem in beata Maria vbi describunꝛ duodecim virtutes in ipsa.

De duodeci virtutibꝰ marie:

TErtium mysteriū dicitur virtuose perfectionis et eius excellentie. Nam ꝭm Alber. vbi. s̄. scʒ ca. xcix. beata ꝟgo habuit virtutes cardinales per modum patrie: et ꝭm statum vie. Per modū patrie ꝗ̄ʒtum ad actuū perfectionē: ꝭm statū vie quantū ad merēdi conditionē. Et ita habuit eas medio modo inter comprehensores ⁊ viatores: medio modo per participationē: talem inquā participationē ꝙ accepit meliorem partē ab vtroꝗ̄ꝫ extremoꝝ. Compꝛ̄hensores em̄ habent virtutes has ꝭm actuū ꝑfectionē: sed preter merendi ꝯditionē: viatores aūt cum merendi conditione: sed cum actuū imꝑfectione. Ipsa aūt virgo habuit eas cum actuū perfectione ꝭm compꝛ̄hensores: ⁊ cum merendi cōditione ꝭm viatores. Unde habuit eas excellentius viatoribus ꝗ̄ʒtum ad actum ⁊ compꝛ̄hensoribꝰ ꝗ̄ʒtum ad effectū. Hec Alber. Ut autē magis clarescat quantū virgo benedicta virtutibus in sua vita p̄niteat vel preful geat: producamus in mediū. xij. precipuas virtutes q̄si duodecim stellas prefulgidas quibus ipsa coronata fore in Apocal. ca. xij. prefiguraꝛ: vt per singulas eius virtutes excellentia clarescat.

De fide marie.

¶ De excellētia fidei Marie. Cap. j.

PRima virtus excellentissime fuit in Maria virgine. Fides quippe eiꝰ maior fuit fide omniū alioꝝ sanctoꝝ ꝭm Alber. vbi supra.

¶ Primo ratione constantie.
¶ Secundo ratione mundicie.
Tertio ratione efficacie.
¶ Quarto ratione experientie.

Primo

¶ Primo ratione constantie. Fides em̄ beate virginis fuit constantissima: que nunꝗ̄ꝫ defecit nec fuit intercepta: alioꝝ autē fidei constantia fuit deficiens et intercepta: vt patet de fide apostoloꝝ: de quibus saluator ait Matthei. xxvj. Om̄es vos scandalum patiemini in me. scʒ in

Secūdo passione. ¶ Secūdo ratione mundicie. Fuit enim fides beate virginis mundissima et incōtaminata per peccatū: qm̄ nunq̄ peccauit etiā venialiter: vt dicit Aug. Alij aūt om̄es peccauerūt: iuxta illud .j. Joan. j. Si diximus q2 peccatum non habemus nosipsos seducimus.

Tertio ¶ Tertio ratione efficacie: q2 fides beate virginis fuit maxime efficacie. Cum em̄ scriptū sit Marc. ix. cap̄. Om̄ia possibilia sunt credenti: in fide eius secutus est effectus improportionabilis fidei alioꝝ adeo ꝙ iuxta dictū saluatoꝝ Matthei. xvij. Si habueritꝭ inquit fidem sicut granū sinapis et dixeritis monti huic tolle te et mitte in mare: obediet vobis. Ad b̄ndicte virginis dictū quo ait. Fiat mihi ꝑm verbum tuū: summus mons montiū. id est. deus ipse tulit se ⁊ misit se in mare. id est. in Mariā: et amaras penalitates huius vite.

Quarto ¶ Quarto rōne experientie: et si nanq̄ patres vete. et noui testa. crediderūt de ꝟgine nasciturū vel natū christū: ipsa b̄ndicta virgo non tm̄ credidit sed et per expientiā cognouit: vn̄ claret eius fidei excellētia.

De spe Marie. ¶ De spe Marie. Capitulum. ij.

Secunda virtus Spes fuit excellentissime fulgens in vita Marie virginis. Cū em̄ vt ait magister in. iij. Spes est certa expectatio future beatitudinis ex meritis et gratia proueniens. Hec certitudo spei vel expectationis fuit summa in beata virgine: quia certitudo spei alioꝝ vel est fallibilis vel cōditionalis. Si em̄ certus est quis de eterna beatitudine: falli potest: quia cadere potest: Si autē sperat sub conditione vt videlicet si ꝑmanserit in charitate: certitudo sua est cōditionalis et nō absoluta. Sed in beata virgine certitudo de eterna beatitudine fuit infallibilis et absoluta: eo ꝙ certa fuit ꝙ matrem dei impossibile foret a beatitudine excludi vel cadere: ergo ei⁹ certitudo fuit maior certitudine alioꝝ. ¶ Item beata virgo improportionabiliter maius gaudium om̄ibus alijs expectauit: ergo maiorem spem habuit. ¶ Item om̄is alterius viatoris expectatio est per modū esurientis: expectatio autē beate virginis fuit per modū comedentis. scʒ per experientiā: sed improportionabiliter magis delectat expectatio spei in comedendo q̄ꝫ in esuriendo: ergo maximam super om̄es alios ipsa spem habuit. Hec Albertus super Missus est. cap̄. lxxxiij.

De charitate Marie. ¶ D charitate Marie: Capitulum. iij.

Tertia virtus Caritas summa fuit in beata virgine: quoniā ipsa summe impleuit illud ꝓceptū Matth. xxij. Diliges dominū deum tuū ex toto corde tuo ⁊c̄. Et iterū. Diliges ꝓximū tuū sicut teipm̄: ꝓpter qđ summū premiū essentiale in celo ꝓmeruit: qđ debetur charitati.

¶ De beate virginis charitate agitur specialiter lib. ix.

Sequitur de virtutibus cardinalibus.

De prudentia Marie. ¶ Primo de prudentia: Capitulum. iiij.

Quarta virtus Prudentia fuit summe in beata virgine. Cum em̄ ꝑm Aristotelē. vj. Ethicoꝝ. Prudentia consistat in cauendis malis et eligendis bonis: beata virgo in vtroq̄ non poterat decipi: q2 gratia plena erat: et habebat donū om̄is intellectus: sapientie: scientie ⁊ consilij: vt patebit pte. iij. huius libri. Propterea beata virgo bene figurata extitit ꝑ prudentissimā mulierem Thecuitē. ij. Reg. xiiij. q̄ prudenti parabola sumpta reconciliauit. Absalon fratricidā Dauid patri suo. nota inibi historiam: sic Maria prudentia sua reconciliauit genus humanū fratricidā. scʒ anime et spiritus ipsi deo: cum videlicet prudenter tractauit cū angelo de mysterio incarnationis diuine ⁊ assensum prebuit di. Ecce ancilla domini fiat mihi ⁊c̄. Ad qđ verbum deus tantū est inclinatus vt carnem assumeret ꝓ nostra reconciliatione facienda.

De fortitudine in Maria ¶ De fortitudine in Maria. Capitulū. v.

Quinta virtus ꝑfulsit in vita Marie fortitudo qđ tripliciter ostenditur.
¶ Primo ethice.
¶ Secundo theologice.
¶ Tertio philosophice.

Primo ¶ Primo ethice: quia actus fortitudinis essentialis est summo bono. id est. deo firmiter adherere: ⁊ terrenas cupiditates nō tm̄ opprimere sed penitus obliuisci: qđ quidem non est viatoꝝ interim ꝙ fomes in eis aliquo modo viget: nisi solius beate virginis que adhesit deo inseperabiliter: nec vnq̄ꝫ potuit separi per casum.

Secūdo ¶ Secūdo ostendit theologice: quia scriptū est Prouer. vlti. Mulierem fortē quis inueniet ⁊c̄. sequit: ꝓcul ⁊ de vltimis finibus preciū eius. Hec mulier fortis est Maria virgo: vltimi fines sunt diuinitas ⁊ humanitas maxime a se distātes quos ipsa virgo fortissimē (quia inseꝑabiliter) cōiunxit. Jdcirco Nume. xxiij. Cuius fortitudo. scʒ dei similis est fortitudini rhinocerontis: quia sicut fortitudo rhinocerontis in gremio virginis mansuescit: ita dei fortitudo in vtero virginis Marie mansuefacta est.

Tertio ¶ Tertio ostenditur ex lumine philosophie: qm̄ per locum a maiori. ij. Topico. arguendo: quicquid est fortius fortiore: est fortius inferiore. Beata virgo fuit fortior tribus fortissimis in mundo que sunt deus: mors ⁊ diabolus.

Primū fortissimū in mūdo deus. ¶ Primū fortissimū in mūdo est deus: hunc humilitas beate virginis superauit: quādo de celo charitate vinculatū ⁊ vulneratum in suo virginali vtero incarcerauit. Unde canit ecclesia de ea. Sancta ⁊ immaculata virginitas quibus te laudibus efferā: nescio q2 quē celi capere non poterant tuo gremio ꝯtulisti.

Scōz mors ¶ Scōm fortissimū in mundo est mors cui nemo mortaliū resistere potest. Om̄es em̄ morimur et quasi aque dilabimur in terrā. ij. Reg. xiiij. Hanc beata virgo suꝑauit. Unde canit ecclesia de ea. Mortē quā femina intulit femina cōtriuit per quā vita redijt.

Tertiū diabolus. ¶ Tertium fortissimū est diabolus. Job. xlj. Non est potestas que comparet ei. Hunc beata virgo superauit: quia ipsa contriuit caput eius. Gen̄. iij. ergo fortitudinis virtus ⁊ donum in beata virgine summe fulsit. Hec Alber. super Missus est. cap̄. iiij.

De iusticia Maria. ¶ De iusticia in Maria. Capitulum. vj.

Sexta virtus ꝑfulgens in beata virgine est ipsa tertia virtus cardinalis. scʒ iusticia. Ut em̄ habetur. ff. de iusti. et iu. l. Justicia: tria sunt precepta iusticie. scʒ honeste viuere: alterū non ledere: ⁊ vnicuiq̄ꝫ suū ius tribuere. Hec om̄ia supexcellēter fulsere in benedicta dei matre. Jpsa nempe sup om̄es viatores honestissime vixit. Honeste nāq̄ꝫ viuere idē est qđ virtuose ⁊ pulchre viuere: quia vt ait Jsido. Etymol. Honestus dicit quasi honoris status: soli autē virtuti debet honor. Unde Aristo. iiij. Ethi. ait. Prauus inquit nō est honore dignus: quia honor est premiū virtutis. Cū igit beata virgo vixerit virtuosissime ⁊ om̄ibus virtutib⁹ superexcellenter enituerit: Juxta illud Eccli. xxiiij. Jn me om̄is gratia vie et veritatis: in me om̄is spes vite et virtutis: sequit ꝙ ipsa vixerit honestissime: vt de ea etiā testatur Ambrosius lib. de virginitate. ¶ Jtem ipsa nullū ledere potuit: quia nunq̄ꝫ peccare potuit: sed vnicuiq̄ꝫ suū ius tribuit: deo vicʒ amorem et timorē ac honorē: ⁊ proximo dilectionē: quia charitate plenissima fuit: nec aliqđ quod facere debuit omisit. Deniq̄ꝫ summa iusticia claruit in ea: quādo pro satisfactione iustissima peccati primi parentis ⁊ totius generis humani filium suū obtulit in passione: vbi pro fructu vetito ⁊ ablato: fructum vteri sui ad pendendū in liguo dedit. Ecce iustissima restitutio ⁊ summa superogatio: pro fructu modici valoris deum dedit infiniti valoris. Et pro vnico quadruplū reddidit. scilicet offerens carnē in passionē: sanguinē in effusionē: animamq̄ꝫ filij sui in mortē: ⁊ diuinitatē in cruce in nostrā reconciliationem. Merito igitur de ea canit ecclesia. Felix nanq̄ꝫ es sacra virgo Maria et om̄i laude dignissima: q2 ex te ortus est sol iusticie. i. manifestatio iusticie in christo pro nobis passo in cruce: in qua passione verissima ⁊ summa iusticia claruit: vt patet ꝑ Ans. li. ij. Cur deus homo. Jpsa profecto illud euangelicū impleuit. Siquid aliquē defraudaui reddo quadruplū. licet non ipsa beata virgo fraudē fecerit: sed Adam pomū rapuerit: iuxta illud Ps. Que nō rapui tūc exoluebam. O itaq̄ꝫ gloriosissima virgo quid gratiarū actionis: quid seruitutis: quid honoris tibi rependamus ꝓ tali et tanta oblatione ꝑ te facta pro nostris piaculis: que oblatio vtiq̄ꝫ si nō fuisset: om̄e gen⁹ nostrū in damnatione remansisset.

¶ De temperantia Marie.

Capl'm septimum.

De temperantia Marie

Septima virtus in Maria ꝑfulgēs est tēperantia. Fuit em̄ eius tēperantia nobilissima sup excellentissime pre temperantia oīm viatorum. Quod ostenditur.

¶ Primo de tēperantia in gustu

¶ Secundo de temperantia in dicto.

¶ Tertio de temperantia in facto.

¶ Quarto de temperantia in cultu.

In gustu

¶ Primo de temperantia in gustu: q̄ d' sobrietas siue abstinentia q̄ in beata ꝟgine fuit superexcellēter nobilissima: qꝛ fuit purissima ⁊ gloriosissima. Ratio: qꝛ in alijs viatoribus est cū possibilitate cadēdi saltem in primū motum gule ex errore et pugna. sed in beata virgine fuit sine pugna et errore ⁊ sine possibilitate cadendi: etiā in primū motū gule. quia ipa peccare omnino non potuit. Itē alij homines abstinēt tribus de causis. ¶ Primo pro debito satisfactionis ꝓ peccato p̄terito: hoc locū nō habet in beata virgine. quia nullū peccatū habuit. vnde huius loco eius abstinentia fuit pro merito supererogationis. ¶ Secundo alij abstinēt ꝓ cautela euasionis ꝓ peccato futuro: nec locū habuit in beata virgine que peccare non potuit: sꝫ huius loco ipa abstinuit ꝓ exemplo edificationis. ¶ Tertio alij abstinēt ꝓ deletione pene debite in p̄senti vel futuro nec locū habuit in beata virgine. qꝛ cum nunq̄ peccauerit nunq̄ penā demeruit sed huius loco ipsa abstinuit ꝓ glorie premio. ergo eius abstinētia fuit nobilissima.

In dicto

¶ Scd'o de tēperantia in dicto. Nam ex sacro euangelio claret ipsaꝫ fuisse temperātissimā in verbis. qꝛ in totius euāgelice historie serie non repit' nisi tm̄mō septē ꝟba ꝓtulisse: ⁊ hec non sine causa ardua. Ad q̄dlibet q̄ppe eoꝝ ꝟboꝝ maximū miraculū secutū est ¶ Primum ꝟbū dixit ad angelū. Quō fiet istd' qm̄ viꝝ nō cognosco? Et mox subsecuta est diuine incarnatōis mysterij declaratio. Spūsctūs inquit supueniet in te. ¶ Scd'm ꝟbū dixit. Ecce ancilla dn̄i: fiat mihi ⁊c. ⁊ maximū miraculū secutū est. scꝫ dei hūanatio. ¶ Tertiū ꝟbū dixit cum ingressa domū Zacharie salutauit Elizabeth: ⁊ mox vt audiuit illa salutationē: exultauit infans in vtero eius: ⁊ repleta est spūsctō Elizabeth ⁊c. ¶ Quartū ꝟbū cū ꝓtulit: scꝫ Magnificat aīa mea dn̄m ⁊c. facta est diuia collaudatio ⁊ gratiarūactio ꝓ incarnatiōis diuine sūmo bn̄ficio. ¶ Quintū ꝟbū ait: cū inuēto Jesu in medio doctoꝝ: dixit. Fili q̄d fecisti nobis sic: ego ⁊ pat' tu' ⁊c. ⁊ subsecutū est miraculū diuine hūiliatiōis qꝛ descēdit cū eis Jesus ver' de': ⁊ erat subdit' ill'. ¶ Sextū ꝟbū dixit in nuptijs. Uinū nō habēt. Et ibidē dixit. ¶ Septimū ꝟbū ministris. Q̄dcūqꝫ dixerit vobis facite. Et subsecutū est miraculū cōuersiōis aq̄ in vinū. Et licet plura alia ꝟba locuta sit btā ꝟgo q̄ non sunt scripta in euāgelio. tñ vtiqꝫ fecit modestiā vt nūq̄ in uētus sit dolus vel minimū ꝟbū ociosum in ore ei'. Uñ ⁊ sctūs Epiphanius ⁊ sctūs Germanus testant' de ea ꝙ rarissime loq̄bat': sed ⁊ hoc tm̄modo cū oportebat loq̄: ⁊ sic suos sermōes sp̄ ꝯuertebat ꝙ de deo ⁊ suo filio Jesu loq̄bat': ⁊ ei' fide vel ignaros instruēdo: vel fidē chr̄i defendēdo. Et tātā eloq̄ntie grāꝫ habebat ꝙ ad fidē plīmos hortando ꝯuertebat. Nam semel qui ipam loquentē audiuit quantūcunqꝫ infidelis obdurat': vel statim credidit vel corde diffiniuit se cito fidē receptuꝝ: vel saltē admiratus de fidei huius verissimo mysterio cessauit impugnare. Hic p̄dicti historiographi.

Tēpantia in facto

¶ Tertio de tpantia in facto. Cuꝫ em̄ nullus viatoꝝ sit qui non peccet in factis saltem venialiter: ipa beata virgo sic se tpauit ꝙ nunq̄ peccauit etiam in minimo veniali siue facto siue verbo vel cogitatu: vt dicit Aug'.

In cultu

¶ Quarto de tpantia in cultu vl' habitu. Habitus em̄ vestium tripliciter distinguit'. ¶ Primo em̄ est habitus vanitatis: de quo loquēs Hiero. ait. Mulieres serico ⁊ purpura indute chr̄m induere non possunt: auro: margaritis ornate: ornamenta cordis perdiderūt. ¶ Secundo est habitus humilitatis: scꝫ nimie: vt portare sacculum vel cilicium: aut sordidā vestem. De hoc ideꝫ Hierony. Ornatus inquit vestiuꝫ ⁊ sordes pari modo fugiende sunt.

Triplex habitus vestiū.

¶ Tertio est habitus mediocritatis s'm cōmunem statum: ⁊ hic est laudabilis. Dicimus ergo ꝙ beata virgo sicut ⁊ christus ac alij sancti habuerunt habitum vestiū humilē sed mediocriter: ⁊ in hoc alios viatores excessit: quia super artem per vnctionem in spiritusancto sciuit prescire mediocritatem omnimodā in habitu humilitatis obseruare. Hec Alber. magn' super Missus est. ca. xcix. Huic etiam concordāt sanctus Epiphanius ⁊ sanct' Germanus in historia de vita Marie dicens. ꝙ vestes beate virginis non erant multum p̄ciose: neqꝫ colorate: neqꝫ curiose: nec erant inquiunt multe vilitatis: quia nō habebat causam cur saccum vel vestem penitentie portaret. Semp autem vestibus his induebatur: camisia ⁊ tunica. ⁊ supra tegebatur religioso pallio ꝓprij colorꝭ: sicut erat moris feminis religiosis illis tpibus. Erāt quoqꝫ vestes eius mundissime: nec vnq̄ fuut attrite vel cōsumpte vetustate: sed manserūt ita sicut erāt cū induit eas in prima nouitate: nec vnq̄ sunt scisse vel lacerate: ⁊ hoc in signū nitide ⁊ incorruptibilis eius puritatis. Si em̄ filijs israel de' in deserto id p̄stitit: cur nō magis sue gl'iose m̄ri hāc grāꝫ fecerit cū ⁊ apl'is putat' id fecisse: vt legit' de btō Bartholomeo aplō. Itē refert idē ꝙ btā virgo peplo mūdissimo vtebat': ⁊ cingulū portabat de chorda vel retorta zona. Utebat' ⁊ calceis: sed tunc tm̄mō cum ire quoq̄ oportuit: vt caueret ne nudi viderent' pedes: quia semp tenebat se nimis verecunde ⁊ pudice. Lectus quoqꝫ virginis nō habuit ornatū. sed mūdissimus erat stratus de sacco ꝓ straminibus: ⁊ iuxta lectum locus erat quo orare solebat: vel scripturas legebat vel ꝯtemplabat' diuina. ⁊ ad partē alterā fuit locata sedes in qua residebat ad opus manuale faciendū: qꝛ nunq̄ ab aliquo p̄dictoꝝ operū erat ociosa. Angeli quotidie de celis mittebant' qui eaꝫ benignissime ꝯsolabant': ⁊ celestē panem ei deportabant ne defectū pateret'. Hec ille.

¶ De virginali castitate Marie.

Capl'm octauum.

De virginali castitate Marie

Octaua virtus in btā virgine p̄fulgēs est ꝟginalis castitas: in qua sup oēm creaturā improportionabilit' p̄fulsit adeo vt teste Ans. li. de ꝯcep. virgi. tanta puritate niteret qua sub deo maior nequit intelligi. De hac latius aget' li. viij.

¶ De humilitate Marie

Capl'm nonum

De hūilitate Marie

Nona virtus in btata virgine p̄fulgens est hūilitas: ꝑ quaꝫ summe placuit deo: ipa teste Luce j. Respexit humilitatem ancille sue ⁊c. Bernar. Audeo dicere qꝛ nec virginitas Marie d'o placuisset sine eius hūilitate. Per hanc etiā humilitatē sūme exaltari meruit. Cū em̄ iuxta euangelicā regulā. oīs q̄ se humiliat exaltabit': ergo quāto quis se magis hūiliat: magis exaltabit'. ꝑ illam maximam topicā. Sicut simpliciter ad simpliciter: sic mag' ad magis: ⁊ maximū ad maximū. Sed quia beata ꝟgo super oēs exaltata est choros angeloꝝ ⁊ ordines sanctoꝝ: ergo sequit' ꝙ ipsa super oēs humillima fuerit tam corde q̄ ore atqꝫ ope. Signuꝫ aūt maxime humilitatis quā habuit in corde: ex hoc claret: quia cū eligeret' in matrē dei recognouit se ancillam dn̄i fore. vnde dixit. Ecce ancilla dn̄i ⁊c. Signū ꝟo hūilitatis in ore claret: quia cū dn̄m magnificaret: se hūilē ancillā dei esse dixit. Respexit hūmilitatē ancille sue ⁊c. Signū deniqꝫ summe hūilitatis in ope patet: quia cum esset mater dei visitauit inferiorē: scꝫ Elizabeth quā ⁊ p̄rio salutauit ⁊ tribus mēsibus eidem seruiuit. O mira hūilitas Marie: en angeloꝝ regina: dn̄a mūdi: mater dei suiuit inferiori homini. Disce ḡ tu superbe homo exemplo Marie humiliari. ¶ De paup'tate Marie.

Capl'm decimum

De paup'tate Marie

Decima virtus prefulgens in Maria est paupertas. Nam Hiero. eam appellat mulierem questuariam: que cum acu ⁊ fuso vnde viueret ⁊ nutriret dn̄m Jesum lucrabatur: iuxt' illd' Prouer. vl. Manū suā misit ad fortia: ⁊ digiti ei' apprehen. fusum. Q' aūt beata virgo fuerit sup oēs uoluntarie paupersima: ostendit'.

¶ Primo ex figuris

¶ Secundo ex argumentis

¶ Tertio ex realibus signis.

Primo ¶ Primo ex figuris. Nam ipa figurat̃ ꝑ virgam Esa. xi. Egrediet̃ virga de radice iesse: ad significādū ꝙ sicut virga parū terre occupat: ita ⁊ btā virgo Maria oīa terrena ꝯtempsit. ¶ Itē ipa figurat̃ ꝑ mulierē cuius sub pedibus luna Apocal. xij. ad significādū ꝯtemptū terrenoꝝ.
Scdo ¶ Scdo ex argumētis: qꝛ cū omnia posset a filio cui⁹ est terra ⁊ plenitudo eius impetrare: etiā ꝑ miracula: nā ⁊ ad eius nutū aquā mutauit in vinū. Joan. ij. sed ⁊ cū esset totius mūdi dña: nil voluit terrenū possidē vt merito paupertatis lucraret̃ regnū celoꝝ. Vñ Matth. v. Bti paupes spū: qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ.
Tertio ex signis realib⁹ ¶ Tertio ex realib⁹ signis ¶ Primū signū: qꝛ in ꝓpria ciuitate. i. Bethleē q̄ ex p̄ſeſno Dauid sibi q̄si iure hereditario debebat̃: dei filiū paritura hospitiū non inuenit: qꝛ illud vnde ꝯduceret fortasse nō habuit: ⁊ iō in diuersorio pepit saluatorē. ¶ Scdm signū: qꝛ filio nato cussinū quē substerneret ⁊ pelles q̇bus tegeret in media hyeme non habuit: sed pannicul̃ inuolutū in p̄sepio: sup fenū locauit. Vñ hoc admirās Bern. dt. O mira pauptas christi nascentis filius pastoris nascit̃ ⁊ cussinus substernit̃: filius eterni regis christ⁹ nascit̃ ⁊ in p̄sepio sup duro feno collocat̃. Hec ille. ¶ Tertiū singnuꝫ ꝙ erat fabro Joseph desponsata, ⁊ tales cōiter sunt pauperes: ⁊ hoc voluit deus vt ipa ꝑ labores manuū vtpote per iuste acquisita sustentaret̃. ¶ Quartuꝫ signū. quia filiū suū ad templū deferens vnde vt vnū agniculū emeret nō habebat: cū tamē in terra sancta multi agniculi inueniant̃ ⁊ paruo p̄cio haberi possint: ⁊ ad id iuxta legem obligabat̃: si tantum habuisset ꝙ emere agniculum valuisset. ¶ Quintū signū: quia chr̄s eius filius pauprimus extitit adeo ꝙ non haberet vbi caput reclinaret. Matth. viij. Vñ ptꝫ ꝙ mr̄ eius paup fuerit que ꝓpriā donum non habuit vbi chr̄s caput reclinasse potuisset. ¶ Sextū signū: qꝛ filio in cruce pendēti ⁊ sitio clamāti: nec potū aque ministrare potuit. ¶ Septimū: qꝛ mortuū filiū vñ inungeret: aut quo inuolneret: aut vbi sepeliret nō habuit: sꝫ vnguento ⁊ syndone ac sepulchro alienis vsa est.

¶ De constanti ꝑseucrantia.

Caplm vndecimū.

De cōstāti ꝑseuerantia. Vndecima virt⁹ ꝑfulgēs in btā ꝟgine est Constantie firmitas. Cum alij viatores sint a malo culpe passibiles: in aduersitatib⁹ vincibiles: ⁊ in arduis agendis flexibiles. Ipsa btā ꝟgo a nullo vnq̄ꝫ malo fuit passibilis: in nulla aduersitate vincibilis: ⁊ in oīm virtutū arduorūqꝫ operū virtuosoꝝ ꝑseuerantia inflexibilis: sup admirabilis: ğ sanctitatis fuit ei⁹ vita. Vñ Ignaci⁹ i epl̃a ad Joan. dicit. Ipa Maria omniū gratiarū abūda: ⁊ oīm ꝟtutū fecunda in ꝑsecutionibus ⁊ apud eā q̄rela: iniuriātibus grata: ac molesta letatur. constans: scꝫ in omi ꝟtute: miseris ⁊ afflictis coafflicta: cōdolet: ⁊ subuenire pigrescit. Hec ille.

De pietate Marie ¶ De pietate Marie. Caplm. xij.

Grad⁹ pietatis plures. Duodecima virtus ꝑfulsit in ea Pietas: cuius quidē sunt plurimi gradus ¶ Primus est: dare paupib⁹ supflua Juxta illud Lu. xi. Qd̄ sup est date pauperibus.
Scds ¶ Scds est dare non tm̄ supflua sed eciā necessaria Juxta illud Mat. xix. Vade et vende oīa que habes et da pauperibus: et veni sequere me.
Terti⁹ ¶ Terti⁹ grad⁹ dare oīa sua: ⁊ insup seipm̄ supaddē: scꝫ laborādo manib⁹ vt habeat vt tribuat egēti: vel laborādo corpe ⁊ spū vt pascat ꝓximū pane spūali: sicut faciebat Paul⁹: qui cum oīa reliquerat: manibus laborabat vt sibi ⁊ suis subueniret: ⁊ seipm̄ impēdere ⁊ supimpendere
Quart⁹ cupiebat ꝓ animab⁹ proximorum. ¶ Quartus grad⁹ pietatis est: oīa ⁊ seipm dare: ⁊ insuper de substātia suj corporis partē accipe ⁊ ad refectionem animarū ꝓximis dare. Isto gradu pietatis fuit beata virgo insignita. Ipsa q̇ppe oīa dedit paupi chr̄o: ⁊ manib⁹ laborauit vt pauperes sustentaret: vt s̄. patuit. Laborauit quoqꝫ ⁊ spū ad refectionē spūalem: qꝛ erat magistra apl̃orum ⁊ oīm discipuloꝝ christi. dirigens eos ⁊ instruens in arduis questionibus. Et vt dicit Ignaci⁹: veniebāt ad eā ex gentib⁹ cōuersis ꝑ apl̃os multi neophici cupientes eam videre ⁊ ab ea recipiebant ꝯfirmationē fidei quam susceperant ꝑ predicationē apl̃oꝝ. Et cūcti ab ea ꝯfortabant̃ ⁊ informabātur: ex eiusqꝫ p̄sentia consolabant̃. Multi etiam eius consortio in Hierl̃m ꝯiungebant se ⁊ secū ꝑmanebant: in magna vtiqꝫ pauptate. pro q̇bus Paulus ⁊ alij apl̃i in gentibus ꝯuersis collectas faciebāt vt eoꝝ necessitati subuenirent: vt testat̃ Glo. sup epl̃am ad Coꝝ: Insup ipa btā virgo de sua purissima carne ⁊ sanguine viaticum nobis miseris ꝯfecit: ⁊ toti mūdo partē substātie corpis ⁊ sanguinis sui dedit in alimentū eterne vite: id est corpus christi ⁊ sanguinem sui filij: de se: id est de virgine sumptū: quod quisqnis digne gustauerit viuet in eternū. Joan. vj. ¶ Quintus aūt gradus pietatis est oīa dare: insup corp⁹ ⁊ animā: ⁊ diuinitatem dare in cibum eternum hic ꝑ gratiam ⁊ in futuro per gl̃iaꝫ. Et iste gradus est solius misericordie ⁊ pietatis domini nostri Jesu christi. Hec Albert⁹ magn⁹ super Missus ē. Unde o fidelis anima agnosce q̄ꝫ pijssima fuerit ⁊ sit benignissima virgo Maria. Vere vt ait Bern. eius miscdie ⁊ pietatis longitudinem latitudinem ⁊ ꝓfunditatem extimare nemo potest aut mensurare: ipa omnibus sinum misericordie aperit vt de plenitudine eius accipiant vniuersi: ⁊ iusti grām: ⁊ peccatores veniam: angel⁹ leticiam: filius dei carnē substantiā: ⁊ tota trinitas gloriā in secula seculoꝝ. Quint⁹

¶ Pars tertia libri septimj de multitudine gratie in Maria qua illustrata extitit summa plenitudine in hac vita.

In me omnis gratia vie ⁊ veritatis. Eccl̃i. xxiiij. Sapiens Ecclesiastic⁹ spiritusancto doct⁹ agnouit qm̄ in matre dei nulla gratia deesse debuit: sed omni gratia plena fore oportuit. Idcirco in persona eius loquens ait. In me: scꝫ Maria matre dei: omnis gratia vie ⁊ veritatis. In q̇bus verbis videtur ipa dei gl̃iosissima mater commēdari. Tū de magnitudne gratie: quia in me inq̇t oīs. Tum de plenitudine gratie: quia omnis gratia. Tum quoqꝫ de multitudine ⁊ varietate gratie: qꝛ vicꝫ vie ⁊ veritatis. O vere maxima gratia Marie que tantam gratiam habuit ꝙ maiorem pura creatura non vnita verbo habere nequit: ꝙ videlicet sit mater dei: genitrix filij dei: creatoris ⁊ saluatoris omnium: ⁊ eoipo domina sit omnium angelorū ⁊ hominum atqꝫ cunctaꝝ creaturarū. O verissime plena gratia Maria que grām ipam increatam in se totam ꝯtinuit: vnde recte angelus eidem dixit. Aue gratia plena Hieron y. in sermone de assumptiōe. Vere gratia plena: quia ceterꝭ ꝑ partes. Marie ꝟo se totā infudit gratie plenitudo. O deniqꝫ q̄ꝫ multiplex gratia in Maria que omnes gratias generales ⁊ speciales omnium creaturarū ⁊ omniū sanctorum in summo habuit: qm̄ vt idem Hiero. ait ibidem. Totius inquit gratie plenitudo que est i christo venit in Mariā: q̄ꝫ aliter: quia in chr̄o sicut in capite influēte: in Maria sicut in collo: siue dicam medio transfundente toti corpori ecclesie: in christo sicut in homine personaliter deificato: in Maria sicut in templo ipi verbo singulariter dedicato. Dicat ergo Maria. In me omnis gratia: vt ꝑ hoc gloriosum verbum alliciat nostras mentes ad confugiendum pro gratie impetratione ad eam. Accedat quoqꝫ homo ⁊ dicat Maria mater gratie mater misericordie tu nos ab hoste protege: in hora mortꝭ suscipe: et per plenitudinē tue gratie fac nos ꝯfortes glorie. Itaqꝫ locuturi de multitudīe gratie beate virginis qua in sua vita fulsit in summa plenitudine: ad presens tria mysteria notabimus.

¶ Primū mysteriū dr̄ actualis ꝯtinuitatis
¶ Scdm dr̄ noticialis luminositatis
¶ Tertiū dr̄ multiplicis gratiositatis

¶ Articulus primus: ꝙ beata dei mater Maria fuit continue in hac vita stabilita in actuali gustu gratie dei cum plena rōne merendi.

Circa primum mysterium actualis: scilicet continuitatis inuestiganduꝫ est: si videlicet beata virgo Maria i sua vita habuerit tam perfectissimum et consummatum statum in gratia. ꝙ continue sine temporis interruptione fuerit mens eius stabilita in actu ⁊ gustu gratie cū plena merēdi rōne. Maria habuit cōsumatū ⁊ cōtinuū statū in actuali gustu grie
¶ Ad ꝙ breuiter ꝭm intētionē magistri Vbertini de Ca

sassoz ordinis Minoz in suo lib.: q̄ intitulat arbor vite cru-
cifixi Jesu: pie opinandū est ⁊ tenendū ꝙ ꝟginis mr̄is ex-
cellentia: ꝙ tanta ꝑfectio gratie: tāta abundantia charis-
matū diuinoz ⁊ virtutū oīm cōsummatio fuerit sibi data
in illo dei ꝯceptu: vt sanctissima mater dei haberet ꝑfectis-
simū ⁊ ineffabilissimū statū ꝯsūmatū in omi ꝑfectione acti
ue ⁊ ꝯtemplatiue absq̄ omi diminutiōe ⁊ defectu: ⁊ extunc
mens eius taliter fuit stabilita: ꝙ sine aliqua interuptiōe
fuerit summe in ꝯtemplatiōis actu ⁊ gratie ꝯtinue gustu. ⁊
hoc supra oēm modū alterius creature: circa tamē beati-
ficā visionem adeo ꝙ omis ignorātia non solum culpa-
bilis: quia de illa non est dubiū ꝙ nunq̄ habuit: sed etiā
omis ignorātia quōlibet decens defectū in nobis ex pec-
cato originali fuit sibi omino ablata: ⁊ fuit a spūsancto in-
fusus sibi plenissimus habitus sapiētie: totā ipius mētem
ꝑficiens: adeo ꝙ occupationes exterioz sensuū nūq̄ ipe-
dirent in ea recollectionē mentis ⁊ ꝯtemplatiōis actū: ac
expimētalis gratie gustū: sed ⁊ ipē ꝯtemplatiōis act⁹ mē-
tem eius plene in deo recolligens nunq̄ impediuit ꝟtuo-
sum ⁊ debitū officiū administratiue partꝫ inferioris sensuū
quin: ⁊ sic dulcissime ministrauit filio suo Jesu tā infantili-
bus necessitatib⁹ corpis q̄ in alijs ī decursu vite sue opor-
tunis atq̄ in oībus alijs que ad instructionē ꝓximi ⁊ apo-
stoloz ⁊ alioz necessaria videbant: immo iste due ꝑfectio-
nes: actio ⁊ ꝯtemplatio in ipā se mutuis respectib⁹ inten-
debant ad virtutū ⁊ glie cumuluꝫ. Alias quoq̄ ꝑfectiōes
multas credit ꝙ tunc ꝯsecuta fuerit nobis ineffabiles ⁊ in-
cōphēsibiles: q̄ etiā ꝑm expimēta nr̄e infirmitatis ⁊ cor-
ruptiōis impossibiles vident. ¶ Qz si obijcias de somno (*Somn⁹*)
qui in nobis absorbet ⁊ sepelit actū rōnis ⁊ liberi arbitrij au-
fert vsum: ⁊ ꝑ ꝯns actū meriti ⁊ demeriti. Vñ btūs Berñ.
somnū vocat mortis imaginē. Et Aristo. in de somno et
vigi. dicit. Somn⁹ est ligamentū sensuū. Cū igit in beata
ꝟgine fuerit q̄nq̄ dormitiōis somn⁹: immo ⁊ chr̄s legitur
dormiuisse Matth. viij. ḡ in btā virgine somn⁹ interrūpe-
bat ꝑdictū effectū gratie. ¶ Rñdet ꝑm eundē Ubertinū: (*Rñsio q̄stionis.*)
vbi s: ꝙ in btā virgine sicut ⁊ in chr̄o liberūarbitriū nō fu-
it ex somno submersum: sed aīa sua libere ⁊ actu meritorio
simul ⁊ ꝯtemplatiuo non obstātē somno tendebat in deū
⁊ alias ꝑfectiones nobis ineffabiles. vt dicere potuerit il-
lud Can. v. Ego dormio ⁊ cor meū vigilat. ¶ Hec ꝑdicta
de matre dei reuerendissima credēda mouet triplex ratio
ꝑm ea que indubitāter credimus de ipā.

¶ Prima rō plene expurgationis
¶ Scd̄a rō plene assimilatiōis
¶ Tertia rō plene participatiōis.

¶ Prima ratio plene expurgatiōis. (*Pria rō plene expurgatiōis a fomite.*) Indubitāter em̄ cre-
dit ꝙ ipā fuit plene purgata a fomite ḡ ab omi infectione
hūana ex fomite causata. Sed qz impedimentū oīm ꝑdi-
ctoz ⁊ maxime impedimentū somni est magne impfectio-
nis ⁊ destructiōis act⁹ ꝯtemplatiui cū omis hebetudo mē-
tis ⁊ alij defect⁹ quos in nobis expimur expgefacti post
somnū non sinat statim ⁊ libere mentē ferri in deū: sed cū
nouo conatu oportet nos redire ad mētꝫ claritatē ⁊ sua-
uitatē quā primo fueramus expti. ḡ videt ꝙ nullo mō fu-
erit ī dei mr̄e. ¶ ¶ Si obijcias ꝙ ista est ꝯditio nr̄e men- (*Questio*)
tis ⁊ corpis ⁊ ipā non fuit educta de statu corpis animal.
¶ Respondeo ꝙ non est verū. qz ista non est ꝯditio na-
ture: sꝫ ē magis ꝑ peccatū infectio ⁊ infirmatio: vt expsse
dicit Augu. sup Geñ. ad litterā. ꝙ in statu innocētie fuis-
set clarior ꝯtemplatio dormientiū q̄ sit mō visio vigilan-
tiū. Cōiter em̄ magis vident sentire doctores ꝙ in statu
innocentie non ꝑdidisset hō liberūarbitriū: siue rationis
vsum ꝓpt somnū: nec nati fuissent filij subiecti ignorātie.
Vñ ī ench. Aug. ca. viij. expsse vocat errorē oēm decepti-
onē: ⁊ hoc indecoz ⁊ indecēs ad vite hui⁹ miseriā dicit ꝑ-
tinere. Nihil aūt tale videt ꝯueniēs mr̄i dei. sꝫ plena pur-
gata a fomite debuit eā plene a talib⁹ defectib⁹ liberā red-
dere. Puto em̄ ꝙ ex tunc fuerit in ea altior ⁊ dulcior con-
templatio q̄ fuerit in Adā: nec mirū quia ipa deuꝫ gusta-
bat vt filiū vteri sui. Et virt⁹ regitiua corpis impleto dei
obsequio sine aliquo vicio tāta fuit in ea ꝑfectior quanto
in maiori altitudine virtutū regebat. cū etiā dolores ⁊ pe-
nas tam mētis q̄ corpis plene sublimabat ⁊ referebat in
deū: ab eis nec in minimo impedita. Nullo mō igit videt
ꝯueniens ꝙ in summa plenitudine gratie que debetur sta-
tui materno: magna pars tpis que occupatur in somno
trāsierit sine actuali relatione ad deum vl etiā sine plena
rōne merendi. Licet quippe voluntas qua volo dormire
vt possim viuere ad honorē dei sit actus meritori⁹ in quo
actu somnus possit dici meritorius: tamē in somno sic li-
gante liberoarbitrio actus meriti a mente interim nō ꝑce-
dit. ¶ Itē si adhuc instas: quia hec est pena peccati ⁊ pe-
ne non fuerūt sibi ablate: sicut nec filius su⁹ carere voluit.
¶ Dico ꝙ licet pene que sunt pure pene ⁊ materia ꝟtutis
⁊ adiutoriū merendi nullūq̄ impedimentū virtutis ⁊ que
totam naturā ꝯsequunt cōmuniter in christo ⁊ in sua mr̄e
remāserint sicut sunt fames: sitis: tristicia: tamē ipse pene
que sunt impedimenta ꝑfectionum: sicut ignorantia: con
cupiscentia: ⁊ ligatio liberi arbitrij. ⁊ distractio actus con
templatiui non debuerūt in dei matre remanere: sicut nec
a christo fuerunt assumpte. ¶ Scd̄a rō plene assimilatio (*Scd̄a rō plene assimulationis.*)
nis: quia caro virginis matris ⁊ ꝑlis est eadē caro ⁊ silis
puritatis: vt dt Aug. in ser. de assumptiōe dñe. Sed dñs
Jesus in carnis assumptiōe nullū ꝑdictoz defectuū assū-
psit: ḡ nec in sua mr̄e dimittere debuit aliquē eorūdē defe-
ctuū. ¶ Tertia rō plene ꝑticipatiōis: (*Tertia plene participationis*) qz cū plenitudo to-
tius grē q̄ est in chr̄o ꝑticipata sit mr̄i: vt dicit Hiero. in
ser. de assumptiōe dñe: q̄q̄ aliter ⁊ aliter vt supra tactum
est: ḡ ille plenitudines predicte ⁊ alie multo maiores ⁊ no-
bis ineffabiles: fuerūt in btā ꝟgine. Vñ sequit ꝙ stupēdo
mō dilatat⁹ fuerit sinus materne mētis ad respect⁹ ⁊ act⁹
ineffabiles tā respectu diuinaz ꝑfectionū q̄ etiā respectu
actual dilectiōis ⁊ deuotiōis ac degustati dulcoris ⁊ mul-
tiplicis reuelatiōis. ¶ Nec valet instātia ꝯtra hāc rōnem
si diceres: ꝙ in chr̄o fuit beatificata visio ab instanti con-
ceptiōis. ⁊ ipa ꝓrogatiua non fuit tunc data virgini: ergo
nec alie. Nō est simile. (*Contrariū*) Grā em̄ visionis btē omino cōpe-
tit hūanitati chr̄i: ⁊ est decens ex vnione ꝑsonali ꝟbi. Nō
em̄ est decens vt vniat ꝟbo in supposito ⁊ non fruat ipo.
Perfectiōes aūt que competūt chr̄o ꝑm ꝑfectionē vie de-
bēt diffundi in sua matre benedicta: vnde omes grē q̄ sub-
stantialiter mentē ꝑficiūt ⁊ que non repugnāt statui cre-
ature ⁊ q̄ sunt circa beatitudinē patrie debent sibi cōmuni-
cari: sed predicta non repugnant: ergo ⁊c. ¶ Et si dicas.
Non habuit oēm grām: quia non fuit sacerdos nec ꝯfes-
sor nec ꝑdicator: friuola est instantia: qz hec non sunt sub-
stantialiter ꝑficientes mentē: sed quedā gratie gratis da-
te ꝑm exigentiā singulariū ꝑsonarū. Hec Uberti. vbi s.
O igit mens hūana pensa quantū potes quantū deo ple-
na fuerit ꝟgo hec diuina Maria. O quantū gratie ineffa-
bilis supabundauit in ipā: vere gratie plena ⁊ omi est lau-
de dignissima. Vere dignū ⁊ iustū est vt cōr omis laudet
vox humana.

¶ Arti. ij. ꝙ btē virgo habuit plenitudinē sciētie ⁊ grām oīs noticie siue artis. circa qd̄ et plurima dubia soluunt.

Circa secūdū mysteriū. vicꝫ noticialis vel scientialis luminositatis inuestigandum. (*Utrū ipa btā ꝟgo in statu hui⁹ vite habuerit plenitudinē sciē ⁊ grāz omnis noticie.*) Utrum ipsa beata virgo mater dei
in statu hui⁹ vite sciuerit omnia? Uidetur nanq̄ ꝙ plura
ignorauerit: quia perditum Jesum triduo quesiuit igno-
rans vbi foret. Luce secundo. ¶ Itē ipso inuento in tem-
plo cum dixisset Jesus. Quid est ꝙ me querebatis? nescie-
batis: qz in his que patris mei sunt oportet me esse: sub-
dit: ꝙ ipi. id est Maria ⁊ Joseph non intellexerunt verbū.
¶ Itē ipa turbata est in sermone angeli salutantis. Lu. j.
⁊ q̄si nesciēs de modo incarnatiōis diuine inq̄siuit: dicēs.
Quō fiet istud q̄m virū nō cognosco. ¶ Preterea sancti
in prima nil sciūt nisi ad beatitudinē ꝑtinentia: ḡ sancti in
via tm̄ ad beatitudinē vie ꝑtinētia sciunt: ⁊ per ꝯsequens
btā virgo in via tm̄mō sciuit ea que sunt ꝑtinentia ad bea-
titudinem vie: ⁊ ad sui ac alioz edificationem: nam et sup-
fluum videtur sciuisse alia. Contra Joan. xiiij. Spiritus-
sanctus docebit vos omnē veritatē. ergo creatā ⁊ increa-
tam. Item oīa facta sunt ꝓpter hominē: iuxta qd̄ Arist.
ij. Phys. Nos sum⁹ q̄d ammō finis omniū. Unde de omi-
bus tenet hō gratias agere. Si ergo non omnia cogno-
uisset: imꝑfecta fuisset eius grārum actio. Preterea omis

scientia de numero bonoꝝ honorabilium est.j.de anima:
sed ei nullum bonū defuit: qꝛ oīm gratia plena fuit: ergo oēs
scientias habuit. Preteā anima chrī sciuit oīa que deus
nec tamen ei est equalis in scientia ꝑ modū sciēdi. Sed si-
cut anima christi immediate se habet ad deū: ita aīa bea-
Rñsio te virginis ad aīam chrī: ergo beatevirginis anima sciuit
oīa que anima christi: sed imꝑfectiori modo. ¶ Pro re-
sponsione ad questionem ꝺm magnum Alber. sup Missus
Primū est.ca.cliiij. ¶ Notandū ꝙ btā virgo in cognitiōe sua ha
buit plura priuilegia. ¶ Primū est ꝑfecta cognitio trini-
Scdm tatis dei sine medio quā habuit in via ꝑ spālissimā grām.
Tertiū ¶ Secundū est ꝑfecta cognitio mysterij incarnationis: ⁊
hanc habuit per gratiā ⁊ singularem experientiā. ¶ Ter
tiū ex cognitōe sue reuelatiōis ⁊ certificatio ꝓdestinatio-
Quartū nis: quā habuit ꝑ reuelationem et causam; qꝛ scꝫ nouit se
mrēm dei esse: quā impossibile foret dānari. ¶ Quartum
est anime sue ⁊ spiritū ꝑ species ꝓprias cognitio: quā ha-
buit dispositiue ꝑ naturā: completiue ꝑ grām Et ꝺm hāc
Quintū vidit angelos: animas ⁊ demones: vt infra de grā sapien
tie patebit latius arti.iij.huius partis. ¶ Quintū est ꝑfe
cta cognitio oīm ad statum vie ꝑtinentiū quaꝫ habuit ꝑ
gratie illustrationē vel infusionem ⁊ inspirationē; vñ ha-
buit perfectā cognitionē omniū scripturarū: operādoꝝ ⁊
Sextū ꝯtemplādorum: ⁊ ꝙ ipā fuerit ꝓphetata in oībus scriptu
ris ꝓphetarum ⁊ figuris designata. ¶ Sextum ist cogni
Septimū tio omniū circa se futuroꝝ: quā habuit per reuelationem
⁊ in speculo lectionem atqꝫ scripturarū cognitionē. ¶ Se
Octauū ptimū est cognitio omniū ad statum patrie ꝑtinētiū: quā
habuit ꝑ contemplatiōis reuelationē. ¶ Octauū est om
niū creaturarū que sūt in toto mūdo vel fuerūt aut erūt
in rerum natura stantiū cognitio: quā habuit per naturā
⁊ gratiā ⁊ ꝯtemplationem. Si eīm istud est Ade cōcessum:
⁊ dātum vt omniū animātiuꝫ terre ⁊ volatiliū celi ⁊ bestia
rum notitiā haberet ⁊ omnibus nomina vocaret ꝯgruen
tia ꝺm suas ꝓprietates Geñ.ij. ¶ Item si Aristoteli et
philosophis ac medicis datum est nosse omniū herbaruꝫ
virtutes: lapidumqꝫ metalloꝝ: atqꝫ stellarum celi: qm̄ te-
ste Hiero. Aristoteles non solū sciuit uaturas rerum: sed
et scriptas ī libris tradidit. Quid mirum si Marie que fu
it gratia plena ⁊ dei veri mater donatū sit omniū creatu-
rarum cognitionem perfectā habere: maxime cū ⁊ paga-
Nonū nis philosophis: vt dictum est magna ꝑ parte creatura-
rum cognitio est donata. ¶ Nonum priuilegiū ꝙ habuit
matutinam simul ⁊ vespertinā cognitionem. Matutinā ꝑ
Decimū grām; vespertinā ꝟo per naturā ⁊ grām. ¶ Decimum est
conclusio ex predictis omnibus: ꝙ scꝫ nullius proprie ha
buit ignorantiā. Unde ꝓpter obiectōes que fieri possent
Dicimus ꝙ btā virgo sufficienter perfecta fuit ꝑ habitum
nature ⁊ grē in oꝑationes exire ⁊ finem cōsequi cuiuslibet
scientie. Et hac scieutia exiuit in actum ⁊ oꝑationem quā-
do: vbi ⁊ qualiter ⁊ quātuꝫ ordinabatur sibi ad beatitudi-
nem ⁊ alijs in salutem. Habuit etiā perfectā cognitionem
omniū ad beatitudinem suā ꝺm statum vie ꝑtinentiū: vel
Ad obie- ad grām impertinentiū. ¶ Unde ipius anima beatissima
ctiones nulla habuit in se inutilia vel imꝑtinentia: sed ꝑ totum fu-
it plena gratia. vnde oīa que fuerunt in ipius aīa vl' na
turalia vel acquisita sic erāt grā informata vel cū grā cō-
iuncta vt oīa essent gratuita. ⁊ ꝑ ꝯsequens fuit oīs sci
entia eius gratuita: ⁊ oīs oꝑatio eius gratuita: vt sine
oīm restrictione largissima ⁊ verissima interꝓtatione esset
Ad scdm omnifaria grā plena. Hec Alber. ¶ Ad illud igitur incō-
trarium: vicꝫ ꝙ ꝑditum Jesum requisiuit dicit: ꝙ hoc ma
gno factum est sacramento: vt ad tp̄s dono scientie illius
rei suspenderet: sicut ⁊ donum ꝓphetie ad tp̄s ꝓphetꝭ sub
trahebatur ad vtilitatem eorum quatinus iterum cū do-
lore petentes humiliarentur ꝓphete ⁊ dei esse experiren-
tur: non suum quod habebant: sicut patet de Helisco.iiij.
Regum.iij. Ita factū est hoc etiā ad vtilitatem; vt scꝫ ad
tp̄s breue interdiceret Marie noticia de Jesu: vbi sit ꝺm
corpus: quatinus illo dolore ꝑcussa magna nobis meri-
ta ꝑ patientiā thezaurizaret: atqꝫ exempluꝫ nobis daret
Ad tertiū requirendi Jesum inter cognatos ⁊ notos.i.int' sanctos.
¶ Ad illud quod non intellexerūt verbum chrī de patre
celesti loquentis. Respōdet ꝺm Ludol. carthus. ꝙ sic est
accipiendum. Non intellexerunt. id est non aīaduerterūt

licet crederent dei filium. Uel quia non ita plene vt post-
modū intellexerūt talia de diuinitate loquentē: saltē quo
ad Joseph aliosqꝫ inibi assistentes qui non fuerunt assue- Ad quartū
ti talia audire de diuinitate: non aūt hoc de btā Maria di
citur absolute. ¶ Ad aliud dicendum: ꝙ illa turbatio vir
ginis in sermone angeli non fuit ex ignorātia. sed qꝛ pru-
dens dat nobis legem; non statim credere omni spiritui:
sed probare: vtrum ex deo sit: iuxta sententiam apostoli.
Processit ergo illa turbatio potius ex humilitate qua se
non reputauit dignā tāte exaltationi quāta per augeluꝫ
sibi annunciabatur: vel tante salutationi: nec tāqꝫ ignara
aut dubia quesiuit. Quō fiet istud: quia bene sciuit ꝙ apō
deum non est impossibile omne verbū: ⁊ quia iuxta Esaie
vaticinium ca.vij. virgo concipere ⁊ parere debuit filium
dei. Sed idcirco querit vt angelo docente de mysterio in
carnationis diuine fideles certiores in fide redderentur: Ad quintū
⁊ patesceret oīmbus: quia virtute spiritussancti concepit fi
lium dei. ¶ Ad illud quod superfluum est scijsse oīa que
non pertinebāt ad beatitudinem vie. Dico ꝙ non: qꝛ om
nis scientia est de numero bonorum honorabilium.j. de
anima: sed operari ꝺm omnem scientiā foret superfluū ad
beatitudinem. Dico ergo cum Alber. vbi supra. ꝙ eius sci
entia exiuit in actum ⁊ oꝑationem solum tunc quādo: vbi
qualiter; quantum ordinabatur sibi in beatitudinē ⁊ alijs
in salutem: vt patuit circa decimum priuilegiuꝫ sue cogni
tionis. Claret igitur responsio ad quesitum ꝙ sciuit om-
nia. ¶ Sed circa hoc plurima occurrere possunt particu
laria dubia pro ampliori elucidatiōe opportuna. ¶ Pri- Maria sciuerit oēs mechanicas artes vel scientias.
mum dubium. Si beata virgo sciuit oēs mechanicas ar
tes vel scientias que coutinentur in his versib⁹. Lana ne
mus: miles: nautatio: rus: medicina. versus. Ac ars fabri
lis: mechanice sunt iste: vbi septem artes numerantur. Et
videtur ꝙ non: quia natura non deficit in necessarijs: nec
abundat in superfluis.ij. de anima: ergo multo forti⁹ gra
tia: sed quedā artes mechanice erāt beate virgini necessa
rie sicut muliebres: quedā superflue sicut viriles. ergo il-
las habuit. ⁊ non istas. ¶ Item videtur ꝙ illas mechani
cas muliebres que sunt subtiliores nesciuit: sicut eas que
fiunt aurifrigijs ⁊ sericeis operibus ⁊ subtilibus futuris: ⁊
huiusmodi: quia ista subtilia magis ordinantur ad vanita
tem qꝫ vtilitatem oꝑatio aūt ⁊ scientia beatevirginis fuit
tm̄ ad vtilitatem: ergo ⁊c̄. Illa etiam subtilia oꝑari mul-
tum repugnant contemplationi quia requirunt multā at
tentionem cogitationis. Maria autem optimā partē ele
git: scilicet perfectā contemplationē: igitur ⁊c̄. ¶ Cōtra Rñsio.
Matri dei nullum bonuꝫ defuit. qꝛ grā plena fuit: sed oīs
scientia etiā mechanica est de numero bonorum: igit' ⁊c̄.
¶ Ad dubium igitur respondet ꝙ beata virgo habuit sci
entiā artium mechanicarū alijs excellentiorē ⁊ oꝑationē
subtiliorē in illis etiā muliebrib⁹ artibus subtiliorib⁹: qꝺ
ꝓbatur ꝺm Alber. sup Missus est. cxl. triplici via. ¶ Pri-
mo ex eius inuincibilitate. Ipā enim vt ait Damas. a nul-
lo illustrium vincitur. He autem artes subtiliores sunt sci
entie ⁊ opera illustrium feminarum: ergo ⁊c̄. ¶ Secundo
ex eius humilitate. Eius enim operatio fuit humilima et
laudabilissima. sꝫ maior et laudabilior hūilitas apparet
scire nobilia et subtilia ⁊ operari vilia ⁊ communia: qꝫ tm̄
scire vilia et grossa: ac operari talia: ergo beata virgo et
si operata sit vilia: sciuit tamen nobilia. ¶ Tertio ex affe-
ctus qualitate: quia dignissimum ad quod ordinātur ar-
tes mechanice est vestitus. ¶ Primo enim anima: postea
corpus: deinde vestimentum Luce duodecimo. Sed di- Ad obiecta
gnissimum omnium vestimentorum fuit tunica inconsuti
lis quam fecit ipsa beata virgo: ergo habuit scientiam ar
tis mechanice in summo. ¶ Ad obiecta in contrariuꝫ di-
citur sicut patuit supra. licet ipsa scierit omnes artes: ta-
men eius scientia exiuit in actū ⁊ operationē non oīm sed
carū solū ⁊ tunc que: qñ: vbi: qualiter: ⁊ quantum ordina Scdm dubium de artib⁹ liberalibus.
bant sibi in beatitudinem ⁊ alijs in salutem: vt semꝑ ordi-
naret ea ad vtilitatē: non ad vanitatē: nec impediretur in
ea ꝯtemplatio. ¶ Secundū dubiū de artibus liberalibus
vtrū illas sciuerit in summo? Respōdet breuiter ꝺm eūdē
Alber. ꝙ sic: ꝑtꝫ. Primo ex ꝑfiguratione. Prouer. nono.
Sapiētia edificauit sibi domum: excidit colūnas septem.
Illa quippe domus est beata virgo: septem columne sūt

septem artes liberales. ¶ Itē mille clypei pendent ex ea scz turre Dauid. oīs armatura fortium: Cant. iiij. Turris Dauid est sacra scriptura. Clypei scientie phisyce ꝛ scientie liberales que pertinēt ad monitionem sacre scripture: ergo sanctoꝝ est illas scire: ꝛ ꝑ ꝯñs a fortiori est beate ꝟginis. ¶ Solutio patet. quia quidaꝫ sancti laudātur de talibus sciētijs: sicut Hiero. Ang. ꝛc̄. ꝛ sctā Catherina: ḡ btē virgini non debuit deesse ista materia laudis. Claret itaqꝫ ꝙ btā virgo sciuit Prio grāmaticā: qꝛ sup illud Lu. ij. Maria ꝯseruabat oīa ꝟba hec. Glosa dt. ꝙ legerat in diuersis ꝓphetis: ḡ sciuit legere: ꝛ ꝑ ꝯñs intelligere: qꝛ legere ꝛ non intelligere est negligere. ¶ Item ipa ẜm Hiero. ꝛ Damasce. in tēplo fuit enutrita vbi virgines instruebant ẜm legē Moysi. Principiū aūt eruditiōis est grāmatica. ¶ Amplius. Grāmatica est recte loquēdi sciētia: sed btā virgo nunꝗ̄ peccauit in loquēdo: ḡ eā habuit in summo. ¶ Scḋo rhetoricā sciuit. Nā dicit Augusti. in de doctrina christiana: ꝙ in sacra scriptura sunt diuersi colores rhetorici. Sed btā virgo sacrā scripturā ꝑfecte sciuit: ḡ et rhetoricā. ¶ Itē iura Ciuilia ꝛ Canonica: leges ꝛ decreta: ꝙ sciret in summo ptꝫ hoc mō: qꝛ sapiētia aduocati in tribus claret. Primum: ꝙ obtineat apud iudicē iustuꝫ et sapientē. Scḋm: ꝙ ꝯtra aduersariū astutū ꝛ sagacē. Tertiū: ꝙ in causa desperata. Sed btā virgo obtinuit apḋ iustissimū ꝛ sapientissimū deū ꝯtra aduersariū calidissimum diabolū in causa nostre liberatiōis desperatissima sententiā optatā. ¶ Vñ sapiētissimus deus elegit eā tāꝗ̄ sapiētissimā aduocatā ꝓ nobis: ḡ oīa q̄ ad hoc officiū ꝑtinēt sup oēs nouit. ¶ Itē alij aduocati ꝛ ꝓcuratores pñt iniustū ꝓbare esse iustū sophistice: sed non pñt facere. Beatissima aūt ꝟgo hoc de iniusticia nostra fecit: ḡ ꝓ oībus improportionabilit᷑ allegare sciuit. Ampliꝰ ipa habet auctoritatē leges ꝯdendi ꝛ interꝑtandi. Cū em̄ generalē cōstitutionē habeat facere papa in oībus spūalibꝰ ꝛ ecclīasticis. extra de ꝯsti. ca. finali. In tpalibus aūt generalē legē pōt facere impator. C. de legi. ꝛ cōsti. principiū. l. ij. ꝛ. l. finali. Beatissima ꝟgo est impatrix ꝛ dña pape ꝛ totiꝰ mundi: ḡ penes ipam fuit legū ꝯditio ꝛ interꝑtatio. ꝛ oīa iura in arca cordis clausa habuit: vtpote que spūsctō plena fuit ꝑ quē spūsctm̄ reges regnāt ꝛ legū ꝯditores iura decernūt. Prouer. viij. ca. ḡ rhetoricā sciuit in summo. ¶ Tertio: ꝙ logicā sciuerit in sūmo: ptꝫ: qꝛ hec est vtilissima ad scientiā sacre scripture ꝛ ad fidei ꝯfirmationē: ac heresum ꝯfutationē: atqꝫ rōnis redditionē de ea que in nobis est fide: ergo cū ista sciētia sit maxime necessaria sanctꝭ: ꝛ ꝑ cōsequēs beate virgini. ¶ Quarto musicā sciuit: qꝛ tā in veteri ꝗ̄ in noua lege erāt cātores ꝛ vsus cātꝰ ad cultū dei. Cātus aūt recte scit᷑ ꝑ musicā: ḡ cū ad cultū dei pertineat sciētia hec: ipa sciuit eā. ¶ Item vox ꝟginis benedicte fuit delectabilissima ꝑfectissimo auditui: scz christi: ḡ eiꝰ vox fuit maxime armoniaca. ¶ Quinto arithmeticaꝫ etiā sciuit: qꝛ hec agit de numeris. Numeri aūt in sacra scriptura sunt mystici: ꝛ ẜm diuersitatē numeroꝝ diuersa per eos significant᷑ mysteria: vt ptꝫ in ternario: senario: ꝛ denario: ꝛ sic de alijs: sicut in multis scripturis ꝛ glosis manifestuꝫ est. Preterea in sacra scriptura fiunt cōputatiōes annoꝝ vt de Jacob. Isaac: ꝛ alijs: ꝛ festa diuersa agunt᷑: ad q̄ necessaria est sciētia cōpoti. Hec aūt oīa ꝑtinent ad arthimeticā: ḡ cum ipa sciētia sit necessaria ad sacraꝫ scripturā sequit᷑ ꝙ beata virgo sciuerit eā. ¶ Sexto sciuit Geometriaꝫ: qꝛ in sacra scriptura diuerse sunt mensure: vt mēsura ephi: bachi: chori: modij: ꝛ silia plura: vt ptꝫ in Ezechiele ꝑcipue: vbi est magna valde difficultas de mensuratōe tēpli ꝛ tabernaculi. De hmōi aūt est Geometria: ḡ eā sciuit. ¶ Septimo sciuit Astronomiā: qꝛ in sacra scriptura agit᷑ de sideribus ꝛ stellis. Geñ. j. sed de his est sciētia astronomie: ḡ ipa est necessaria ad theologiam: ꝛ per consequens beata virgo sciuit eam. ¶ Preterea mathematicam quā perfecte sciuerit: patet: quia ipsa fuit perfectissima scḋm affectum: ergo ꝛ ẜm intellectum: sed ipa per affectum dilexit omnia diligibilia: ergo sciuit omnia scibilia. ¶ Itē dicitur ꝙ Abraam sciuerit huiusmodi scientias: ꝛ per eas ditatus est: ergo ꝛ beata virgo eas scire debuit: cui nullū bonum defuit quod in alijs fuit sanctis. ¶ Insup phisicam: ꝛ Medicinaꝫ ꝙ ipsa sciuerit in summo. Quia per diuersas

Solutio

Grāmatica

Rhetorica

Aduocatus

Tertio logica.

Musica

Arithmetica.

Geometria

Astronomia.

Mathematicam

Medicina.

proprietates lapidum: specierum: lignorum ꝛ animalium: ꝛ ceterarum rerum naturalium diuerse figurantur intelligentie mysteriorum in sacra scriptura: ergo sine intelligētia rerum naturalium non est perfecta intelligentia sacrarum scripturarum: sed beata virgo perfectissime sciuit sacram scripturam: ergo ꝛc̄. ¶ Item summa scientia medicine: est scire curare morbos solo verbo: iuxta illud metꝛ. Virtus inest gemmis: maior herbis: maxima verbis. Et ad hoc non solum scire curare morbos corporis: sed ꝛ anime: ꝛ scire vtrosqꝫ sanare ad immortalitatem. Talem habuit medicine scientiam beata virgo: ergo in summo ꝛc̄. Amplius hoc claret etiam a maiori arguendo: quia si paganus Aristoteles hoc habuit donum scientie: adeo ꝙ sicut Hieronymꝰ testat᷑: ꝓprietates rerum naturasqꝫ nō solum sciuit: sed ꝛ legendum libris tradidit. Alij etiam philosophi ꝛ medici: vt Auicenna. Galienus. Cōstātinus. Hipocras ꝛc̄. sciuerunt ꝛ docuerunt rerum naturas et virtutes. Quid mirum si deus matri sue id dedit quod ꝛ infidelibus bonum prestitit: cum ipa super omnē creaturā post christi animā plena grā fuit. ¶ Deniqꝫ methaphysicā sciuit: quia hec summe necessaria est ad theologiam. ¶ Tertium principale dubium adhuc restat. Utrum beata ꝟgo sciuit in summo totā theologiā? Ad quod ex p̄missis omnibus patet responsio ẜm eundem Albertum ꝙ sic: qꝛ vnctio spiritussancti qua plena erat docebat eā omnia: vnde fuit doctrix apl̄orum: et habet aureolam predicatorum. Hoc aūt declaratur per materiā libri sententiarum. Nam sciuit totum librum sententiarum. ¶ Primo quidem librꝫ primum sentētiarum: cuius materia reducitur ad duo: scilicet ad materiā de trinitate: ꝛ materiā de predestinatiōe dei: ꝛ potentia ac voluntate dei: sed btā virgo pre omnibus sciuit: ꝛ contemplata est deitatem ꝛ eius trinitatē personarum: cuius ꝛ potentiā ꝛ bonitatem in seipa expta fuit ad salutem omnium predestinatorum. ¶ Secundus liber sententiarum agit de angelis ꝛ operibus sex dierū atqꝫ de statu hominis. Hec omnia perfectissime sciuit: vt supra claruit. ¶ Tertius liber agit de incarnatione verbi ꝛ virtutibus. Hec oīa sciuit in summo ꝛ per experientiam ¶ Quartus agit de sacramētalibus gratijs ꝛ resurrectione. Gratias sacramētales dei mater in summo habuit: vt tactum est supra. Corpus etiam simillimum corporibꝰ resurrectionis habuit. Nā corpora resurrectiōis sunt immunia a culpa ꝛ pena: corpora ꝟo sanctorum in via sunt obnoxia culpe ꝛ pene. Inter hec fuit mediuꝫ corpus btē virginis. Unde patet ꝗ̄ gl'iosissima: ꝗ̄qꝫ felicissima fuerit beata virgo Maria vere in eius laudem deficit oīs laus ꝛ lingua. O vere monstrum celeste. vt ita dicam cuꝫ sancto Ignacio. O admirabilis excellentia eius dignitatis ꝛ scientie: hoc solum superest vt nos miseri humiliter eam deprecemur quatinus digni habeamur eam laudare in celo sine fine.

Metaphisica.

Theologiā.

Liber sniaꝝ

Corpus Marie

¶ Articulus. iij. ꝙ grā multiplici plena fuit btā Maria. Et hic ponunt᷑. xij. differētie grarum.

Tertium mysterium multiplicis gratiositatis. Juxta nanqꝫ sententiam appstoli varia dona gratiarum dantur per spirituū sanctum christi discipulis ꝛ sanctis. Unde. j. Cor. duodecimo. Alij quidem per spiritum datur sermo sapientie: alij sermo scientie: alij fides in eodem spiritu: alij gratia sanitatum: alij operatio virtutum: alij prophetia. alij genera linguaruꝫ: alij interpretatio sermonū ꝛc̄. Et iterꝫ Ephe. iiij. Ipse dedit quosdam quidem apostolus: quosda autē prophetas. alios ꝟo euangelistas: alios autem pastores ꝛ doctores ꝛ c̄. Has omnes gratias ꝛ plura eius dona nō est ambigendum fuisse in beata virgine: qm̄ vt dicit Hieronymus. Ceteris per partes. Marie ꝟo se totaꝫ infudit gratie plenitudo. ¶ Aduertendum tamen ꝙ iuxta numerum duodecim stellarum in corona capitꝭ beate virginis duodecim gratias possumus distinguere quibus ipsa extat gloriosa in summo post filium: quarum primus q̄ternarius accipitur ex parte intellectus ꝛ cognitiōis. ¶ Secundus ex parte gratificationis: quia pertinet ad gratiam gratumfacientem. ¶ Tertius quaternarius ex parte eius sublimationis.

De multiplici grā marie

Duodecim differentie grarū

¶ Prima gratia visionum
¶ Secūda gratia ꝓphetiarū
¶ Tertia gratia linguarū
¶ Quarta gratia interp̄tationis sermonum
¶ Quinta gratia donorum
¶ Sexta gratia beatitudinum
¶ Septima gratia sacramentorum
¶ Octaua gratia virtutum
¶ Nona gratia dignitatum
¶ Decima gratia officiorum
¶ Undecima gratia aureolarum
¶ Duodecima gratia miraculorum.

Prima stella ꝺr gr̄a visionū ꝛ reuelationū.

PRima stella ꝺr gratia visionū ꝛ reuelationum.
Nā vidit angelos sepissime: qui (vt testat̄ Hie-
ronymus) singulis diebus ei cibū deferebat a
deo missum. Sed hic q̄rit̄. Utrū btā ꝟgo vide-
rit angelos et sp̄ualia p species ꝓprias? ¶ Ad qꝺ r̄ndet̄
ſm Alber. sup Missus est. cap̄. cxxxviij. ꝙ sic. Probat̄: qꝛ
ip̄a videre potuit sp̄m increatū p speciē ꝓpriā: ḡ ꝛ quem-
libet aliū. Uñ Greg. Quid est qꝺ non videat qui videntē
oīa videt. Sed ip̄a vidit vidētē oīa. i. diuinā essentiā:
ergo vidit oīa auxilio gratie in sua cōtemplatiōe. ¶ Itē
Moyses vidit diuinā essentiā: vt dicit Aug⁹. de videndo
deū. Et sit̄r Paulus in raptu scribit̄ vidisse deū: et disposi-
sitionē celestis hierarchie quā ꝛ btō Dionysio reuelauit:
ergo multo magis btā virgo vidit deū ꝛ statū angelorū:
ac triū̄phantis eccl̄ie. ¶ Itē Martinus vidit demones ꝛ
Jacob angelos: q̄n dixit: castra dei sunt hec ꝛc̄. ḡ ꝯcludit̄
ꝙ btā virgo que a nullo illustriū vincit̄ in sua ꝯtēplatiōe
qua oēs excessit ꝯtemplatores poterat videre deū ꝛ an
gelos ꝛ demones ꝛ aīam ꝓpriā: ꝛ substātias rerū incorpa
lium p seip̄as. Hec Alber. ¶ Scꝺa gratia ꝓphetiaꝝ qua

Scꝺa gr̄a ꝓphetiarū

predicebat futura. Cum eñ fuit sp̄usancto plena. qui qui-
dem ꝓphetas ac amicos dei constituit. Sap̄. vij. sequit̄:
fuit summa ꝓphetarum. Nā si Joānes plusq̄ ꝓpheta di
ctus est: eo ꝙ chr̄m in vtero agnouit ꝛ digito demonstra
uit: multo magis btā virgo est plus q̄ oēs ꝓphete que
nobis chr̄m generauit. De eius ꝓphetia triplici. scꝫ de p̄-
terito: de futuro: ꝛ de p̄senti occulto habetur li. ij. parte. j.
ca. ij. ar. ij. ꝓpe finē. ¶ Tertia stella est gr̄a linguarū. Li-

Tertia stella linguarū

cet quippe quidam opinati sint: ꝙ beata virgo genera lin
guarum non habuerit: quia ip̄a ire per mundū ad p̄dican
dum non debuit: tamen hoc nō obstat: immo tenendum
est cum Alber. ca. clx. ꝙ beata ꝟgo cum apl̄is accepit do-
num linguarū. Nam Actuū. ij. scribitur. Sedit supra sin-
gulos eorum sp̄ussanctus: sed ip̄a fuit cum illis. Et q̄m vt
ait Damasce. ip̄a a nullo illustrium vincitur in aliquo: er-
go habuit donū istud cum alijs ꝛ pre alijs. ¶ Item cum
diuersis hominibus conuersabatur: ergo dono lingue in-
diguit. Preterea ip̄a est aduocata omniū: ergo debuit sci
re linguas singulorum. ¶ Quarta gratia interp̄tationis

Quarta gratia interpretatiōis s̄monum.

sermonum: quod est ſm glo. scripturas exponere. Hanc
ꝙ habuerit beata virgo patet: qꝛ vt dictum est supra. om
nes scripturas intellexit ꝛ apl̄is ad eam refugientibus in
quacūq̄ questione exposuit: vnde magistra apl̄orum nū
cupatur. ¶ Item Amos. iij. ca. scribitur. Non est verbū
quod dn̄s non reuelauerit seruis suis: ergo multo magis
matri. ¶ Quinta gratia donorum: quia ip̄a habuit oīa

Quinta gratia donoꝝ

dona spiritussancti in summo. ¶ Primo quidem donum
sapientie quod est quidam gustus spiritualis prime veri-
tatis per modū summe bonitatis. Sed vbicunq̄ est ma-
ior icorruptio ꝛ insepabilior ad deū dilectio: ibi est maior
coniūctio ad ip̄m ꝛ per ꝯsequens maior degustatio. sic fu
it in virgine. Unde Sap̄. vj. Incorruptio facit ꝓximum
deo. Et Hugo. Charitas inquit est qui vnit amantē cum
amato. ¶ Scꝺo habuit donum intellectus: quia fuit vir-
go prudētissima: intellectuq̄ illuminatissima a spiritusan-
cto quo erat plenissima: vñ et Maria: id est illuminata nō
immerito est nominata. ¶ Tertio habuit donum consi-
lij tanq̄ que fuit maxime instructa vnctiōe spiritussancti:
ꝛ fuit perfectissima obs̄ruatrix consiliorum. ¶ Quarto
donū fortitudinis: qꝛ vicit deū fortissimū: morteq̄ ꝛ dia-
bolū: vt supra patuit de ꝟtute fortitudis ei⁹. ¶ Quinto
donū scie excellētissime. vt p̄cedēti mysterio declaratū ē.
¶ Sexto donū pietatis p quā mouebat̄ ad op̄a miscꝺie
summe: vt patuit supra li. iiij. pte. ij. ar. j. ꝛ de pietate eius.
¶ Septimo habuit donū timoris dn̄i: qꝛ vbi maior sapi-
tia ibi maior timor dn̄i: iuxta illud ps̄. Initiū sapientie ti
mor dn̄i: sed ip̄a habuit donū sapientie in summo: igit̄ do
no timoris dei plena fuit. Sed q̄liter ip̄a deū timuerit ha
bet̄ li. ix. p. j. ar. iij. cap̄. ij. ¶ Sexta stella est gr̄a beatitu-

Sexta stella beatitudinū omniū.

dinū oīm. ¶ Primo ip̄a in beatitudine paup̄tatis oēs su
perauit: sit̄r ꝛ in beatitudine mū̄dicie: vt patuit ꝺ ꝟtutib⁹.
¶ Itē in beatitudine mititatis etiam alios supauit: qꝛ cā
nit eccl̄ia. Uirgo singularis inter omnes mitis. ¶ Itē in
beatitudine miscꝺie: qꝛ ip̄a est mat̄ ꝛ regina miscꝺie. Mat̄
miscꝺie ꝺr: qꝛ ip̄a est origo miscꝺie dei in christo filio ei⁹.
Regina etiā miscꝺie ꝺr: quia ip̄a habet in celo potestatē
miscꝺie ꝛ gratie: vt cuicūq̄ voluerit eius aduocatione p̄-
stetur misericordia ꝛ gratia. Beatitudo quoq̄ esuriei iu-
sticie summe fuit in ea: quia summa charitas: vt etiam su-
pra patuit. Deniq̄ habuit beatitudinem luctus excellen-
tissime: quia cui⁹ causa nobilior: eius etiam effectus est no
bilior: ſm Aristotelem. Sed quia causa luctus in virgine
fuit nobilior: oēs enim alios ad flendum instigat pec-
catum: beatā autem virginem sola charitas. ¶ Si autem
queratur. Utrum ip̄a luxerit ꝓ incolatu miserie ꝛ dilatiōe
patrie? Respōdet̄ ꝙ sic: quia hoc videtur ꝑtinere ad cha-
ritatis ꝑfectionem. cupere scꝫ dissolui ꝛ esse cum chr̄o. Iu
xta illud apl̄i dictamē. Hec Alber. ¶ Itē beatitudo etiā
pacis summe fuit in beata virgine: quia vt dicit glosa sup
illud. Beati pacifici. Pacifici inquit sunt qui omnes mo-
tus animi rationi subijciunt: quod summe fuit in btā vir-
gine. ¶ Insuper habuit etiam beatitudinem persecutōis
maximam in filij sui occisione: cuius gladius doloris cor
eius pertransiuit. Et sic claret ꝙ summam gratiam beati
tudinum habuit ꝛ donorum. ¶ Septima stella est gratia

Septīa stella sacramentorum

sacramentorū. Qꝛ ip̄a gratiam omniū sacramentorum.
habuit in summo: patet supra libro eodem. parte. j. ar. ij.
¶ Octaua gr̄a virtutum omniū. de hoc patuit eodē lib.

Octaua gr̄.

pte. ij. ar. iij. vbi agitur de virtutibus eius Theol̄. ꝛ cardi
nalis: quibus omnibus plena fuit. ¶ Nona stella est gra

Nona dignitatum

tia dignitatum: quia vt canit ecclesia: ip̄a virgo beata est
domina mundi: regina celorum: imperatrix angelorum ꝛ
hominum. De quibus latius agetur suis locis: precipue li
bro. xj. scilicet de priuilegijs. ¶ Decima gratia officiorū:

Decima officioꝝ sctōꝝ.

qꝛ scilicet sanctorum. Habuit quippe officiū patriarchaꝝ: q̊s
mater principalis est totius ecclesie ꝛ omniū sanctoꝝ: q̊s
oēs in christo ipsa genuit per regenerationē viuam ex
mortuis. ¶ Item habuit officium ꝓphetarum: vt dictū
est supra. Item apl̄orum donum habuit. licet ex. xij. apo-
stolis non fuerit. Apostoloꝝ enim officiū fuit esse lucem
mundi. Ip̄a in summo illuminauit mundum: non tm̄ voce
sed ope: victu ꝛ vestitu innocentiā predicans: ergo in sum
mo habuit donū apl̄atus: quia apl̄i penitētiam: ip̄a inno
centiā predicauit verbo: vestitu: victu ꝛ ope. ¶ Item ha-
buit officium euangelistarum: quia scriptum est de ea Lu.
ij. Maria conseruabat omnia verba hec: conferēs in cor-
de suo: vbi scilicet totum euangelium condiderat: ꝛ euan-
gelistis ip̄a reuelabat mysterium incarnationis: sicut di-
citur de Luca euangelista: ꝙ ab ip̄a didicerit secreta ange
lice saluationis. ¶ Item ip̄a cum martyribus est martyr
cum ꝯfessoribus est confessor christi etiam sub cruce astās
filij sui vsq̄ ad mortem: cum virginibus virgo: cum religi
osis summe religioni euangelice dedita: ꝛ cum omnib⁹ p̄e
latis ꝛ pastoribus ip̄a pastoratus habuit officium. qꝛ ip̄a
nos pauit verbo ꝛ exemplo atq̄ cibo corporis ꝛ potu san
guinis filij sui. ¶ Undecima gratia omnium aureolarū

Undecima gr̄a oīm aureolarum

quia virginum martyrum ꝛ predicatorum aureolam pos-
sidet: vt patebit libro vltimo: parte tertia: articulo tertio
Unde patet ꝙ mater dei habuerit omnem gratiam ad de
corationis cumulū. ad ꝑfectionis augmentū ꝛ ad honoris
laudisq̄ incrementum: atq̄ omniū bonorum spiritualiū
complemētum. (Duodecima gratia miraculorum.)

Duodecima gratia miraculorum.

¶ Miraculum quippe: etsi non facit sanctum: tamē osten
dit ſm Gregorium. Ip̄a miraculum omniū miraculosissi-
mum ꝛ nobilissimum: sanctissimum ꝛ incomprehensibilissi-
mū fide sua mediante legit̄ fecisse. cum ad vnū verbū cō-
sensus dicente. Ecce ancilla domini: fiat mihi ꝛc̄. deus fa-
ctus est homo. mr̄ virgo ꝛ in vtero chr̄s perfectus homo

Insup ꝙ ipa habuerit donū miraculoꝝ: ⁊ fecerit miracula in sua vita testant̄ sancti de eius vita historias scribentes. Et p̄cipue sanctus Germanꝰ dicit: ꝙ ipa adeo claruit in vita miraculis ꝙ innumeros egros ⁊ debiles curauit: ⁊ demones ab obsessis effugauit qui audito eius nōie solo: mox exierūt. ⁊ ad eius intuitū horride clamabāt ꝙ ipi ferre vultū dei matris nō valebant. Refert idē ꝙ btā virgo dū vixit tres mortuos suscitauit. ¶ Primo quidē filiꝰ cuiusdā vidue paupcule qui ei erat vnicꝰ ⁊ ꝑ illū victu sustentabat̄: rogata ab ea vt suū filiū Jesum inuocaret: mox beata ꝟgine orāte: ille defunctꝰ suscitat̄ matri lachrymāti restituit̄. ¶ Itē quidā discipulus aploꝝ Simon appellatꝰ innuptā filiaꝫ ꝟginē habēs que subita morte decessit: ad beatā virginē flens accessit ⁊ rogās. Maria quoqꝫ eaꝫ ad vitā reuocauit: que in Marie ꝯsortio remāsit vsqꝫ ad eius assumptionē ¶ Itē matrona quedā Judith nomine christiana cum geminos sil' filios parturiret mortua est: cuiꝰ parētes ⁊ amici beatā Mariā exorātes ipa ad corpus accessit ⁊ inuocās Jesum viuā hanc erexit. ¶ Idē etiā Germanꝰ narrat ꝙ quedā mulier deuota de numero fideliuꝫ Marie nota: vnicū paruulū filiū habēs: cū in agro leo rapuit ⁊ detulit. Hec cū flens filiū diu quesiuisset nec iuenisset: accessit ad Mariā ꝯquerēdo. Cui ipa. O mulier fiduciam habe in deū Jesum filiū meū qui potens est tuū natū reddere viuū sanūqꝫ puerū. Moxqꝫ leo sanū ipm reportauit ⁊ ante fores matris collocauit. ¶ Itē tres iuuenes innocenter ad mortē ꝯdēnati: cū ducerētur vincti ad mortem. multiqꝫ eos sequerent̄: quidā christianus ait. Inuocate dn̄am Mariā ⁊ in eius filiū credite ⁊ saluabimini: qđ cū illi fecissent: cū lachrymis Mariā inuocantes vt eriperent̄. mox vincula eoꝝ sunt soluta. Et q̇dā eoꝝ q̇ eos volebāt occidere in fugā versi sunt rapti a maligno spiritu. Alij ꝟo luminis acrisia sunt ꝑcussi. Et sic illi soluti sunt et abierūt ad Mariā adorātes eā: grās egerūt ⁊ fidē christi receperūt. Multa alia refert idē Germanus que singula longū foret inscribere. Nā vt ipe idē testat̄ quotquot veniebāt ad eā curabant̄: curui: claudi: debiles: atqꝫ ceci nati leprosi. palytici: surdi: muti: hydropici: epilentici: febricitātes: ⁊ caducū morbū patiētes ⁊ fluxum sanguinis: atqꝫ frenetici. Ex omī etiā ꝓuincia multos ⁊ varios languentes ad Mariā ducebant̄ ⁊ curabant̄ oēs. Per eā quoqꝫ femine plurime pregnātes de partus ꝑiculo sūt liberate cū nomē eius inuocabāt. Sed ⁊ multi in carceribus ⁊ vinculis detenti ꝑ eius merita sunt redēpti. Hec Germanꝰ. O igitur virgo gratiosissima omī gratia ⁊ gl'ia plena. O dei mater inclyta sub tuū p̄sidiū ꝯfugimus: ne despice nos in necessitatibus: sed a periculis cunctis libera nos ꝟgo gloriosissima. Amen.

Tres mortuos suscitauit.

Miracula

¶ Incipit liber Octauus de sanctissima virginitate Marie

Octauus liber agit đ mysterio purissime virginitatis benedicte matris dei: Et diuiditur in tres partes. In prima pte agit̄ de ipa eius certissima ⁊ dignissima virginitate. In scđa incidentaliter agit̄ de eius virginitatis sancta societate: seu eius virginalis sponsi: vicꝫ Joseph sanctititate. In tertia agitur de eius virginitatis summa puritate.

¶ Pars prima de verissima dignissimaqꝫ ac approbata virginitate beate Marie.

Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filium. Esa. vij. ca. Pulcherrime ꝓpheta spūsancto edoctus matris dei virginitatem p̄co vizās verbis in premissis ostendit ꝙ dignissimo miraculo dei filius incarnari deberet ex ipa virgine: vt virgo conciperet et virgo pareret. ⁊ deum verum generaret. Unde subdit. quia vocabitur inquit nomen eius Emanuel. quod est nobiscum deus. De hoc admirando exclamat Origenes in Homel. super illud Lu. Cum esset desponsata mater Jesu Maria: dicēs in hec verba. O magne admiratiōis gratia. O inenarrabilis suauitas. O ineffabile sacramentum ipa est eadē mater: ipa est eadē virgo: ipa genitrix. ⁊ ipsa ancilla: ipa est q̄ genuit deum ⁊ hominē. Quis vnqꝫ audiuit talia? quis vnqꝫ potuit vt virgo esset ⁊ mater. Uirgo inquā in ꝯceptu: virgo in partu: ⁊ post partū. Immaculata mater ⁊ incorrupta mater vnigeniti filij dei dn̄i nr̄i Jesu chr̄i: q̄ est in celis s̄m diuinitatē in sinu pr̄is. ⁊ est in terris s̄m carnē in sinu mr̄is: in celis de patre sine mr̄e genitus ⁊ in terris de mr̄e sine patre genitus. Hec est illa nouitas. Hieremie vaticinio p̄nunciata. Nouū inquit faciet dn̄s sup terrā femina circūdabit virū. O femina sup feminas bn̄dicta q̄ virū nō nouit: ⁊ virū ꝑfectū chrm̄ suo vtero circūdedit. Extat Maria cū ꝯcipit ꝟgo grauida: dum parit ꝟgo puerpa: ⁊ post partum ꝟgo ꝑpetua: p̄clara illa ꝟginitas ⁊ gl'iosa fecūditas. De hac eius virginitate Esa. p̄dicēs ait. Dabit dn̄s ipe vobis signū. Uere signū mirabile: vere signū amabile ⁊ summe ad salutem nostrā vtile: quia ecce inquit virgo ꝯcipiet ⁊c̄. Qm̄ in parte ista agere intendimꝰ de ipa ꝟginitate matrꝫ dei: libeat tria mysteria de ipa declarari.

¶ Primū mysteriū đr congruitatis

¶ Scđm mysteriū đr dignitatis

¶ Tertiū mysteriū đr attestabilitatis.

¶ Articulus primus. ꝙ summe congruebat ⁊ decebat: vt mater filij dei foret veraciter virgo ꝑpetua. ⁊ hoc rōnibꝰ quinqꝫ infrascriptis

Circa primū mysteriū scꝫ congruitatis inuestigabimꝰ vn̄ istud ꝯgruebat vel qualiter decuerit vt dei mater foret virgo ꝑpetua: cū deus eque poterat nasci ⁊ ꝯcipi de muliere ꝯiugata Et quo ad hoc pōt taliter argui. ¶ Primo p̄supponit̄: ꝙ si hō non peccasset: nihilominꝰ deꝰ incarnatus fuisset. Tū rōne nimie dilectiōis: quia nō minus diligendus erat hō ante lapsum ꝙ post. Unde Joan. iij. Sic deus dilexit mūdum vt filiū suum vnigenituꝫ daret ⁊c̄. Tum etiā rōne ꝑfectionis vniuersi. al's em̄ defecisset in vniuerso q̄rtus modus ꝓducendi hōiem: scꝫ de muliere sine viro. Et hāc viā tenet Scotus sup. iij. dist. vij. ¶ Scđo p̄supponitur: ꝙ si homo non peccasset non nisi electi fuissent generati. Un̄ Greg. li. iiij. moral'. dicit. Si primi parentes nō peccassēt: nequaqꝫ ex se filios gehēne generassent. Hec ille. ¶ Tertio p̄supponitur ꝙ si non peccasset in ꝑadiso hōies om̄es vsi fuissent matrimonio vt implerent p̄ceptum dn̄i. Crescite ⁊ multiplicamini. Genes. ij. quia om̄es multiplicationi speciei dedissent operam. eo ꝙ hoc p̄ceptū dn̄i p̄scriptū scꝫ Crescite ⁊ multiplicamini. dictū est ꝓ omī posteritate Ade s̄m Richar. i. ij. di. q. ij. ar. j. Uerūtamē sine omī peccato ⁊ macula in paradiso carnali copula ꝯuenissent: ⁊ fuisset ibi thorus immaculatus ⁊ commixtio sine ꝯcupiscentia. vt ait Magister in. ij. eadem dist. xx. ca. ij. ⁊ Augu. sup Gen̄. approbat ¶. Quarto p̄supponitur: ꝙ si non peccassent in paradiso tot fuissent mares quot femine. hoc ostēditur s̄m sententiam Bonauen. ⁊ Rich. sup. ij. vbi s̄. breuiter sic. quia exquo inquit oēs vsi fuissēt matrimonio in paradiso vt implerent illud p̄ceptum dn̄i. Crescite ⁊ multiplicamini. Et qm̄ in illo statu nullus masculus habuisset plures vxores: cum inspiratōe spūssancti dixit Adā Gen̄. ij. Erunt duo in carne vna. Nulla etiam mulier fuisset sine viro: nec vir sine muliere: nec vna plures viros habuisset. vt duo tm̄ essent in carne vna: nec aliquis aut aliqua mortem sensisset: sequitur ꝙ tot mares nascerent̄ quot femine si Adam nō peccasset. nec aliq̇s de stirpe eius. Concordat Tho. ¶ Istis suppositionibus habitis chr̄s dei filius in paradiso carnem assumens non videt̄ quō de virgine eaꝫ assumpsisset: sed ex matrimonio. Qꝛ si ꝓ illo statu hoc cōgruisset: cur ⁊ ꝓ isto statu moderno id nō decens fuisset? ¶ Ad quod protinus respōdendo dico saluo meliori iudicio admittedo om̄es dictas p̄suppositiōes: ꝙ in illo statu: scꝫ innocentie: cū cōpletus fuisset numerus electorum in fine generationis hūane seu ꝓpagatiōis vltimo geniti homines non conuenissent carnali copula: sed in virginitate purissima ꝑstitissent: cū scientes impletū numeruꝫ electoꝝ nouissent: qꝛ nō foret opꝰ vt ꝓlem generarent: cū matrimoniū non fuerat institutū in paradiso ante peccatum: ꝑ illud preceptū. Crescite ⁊ multiplicamini: nisi ꝓpt officiū: scꝫ causa sobolis ꝓcreande ad cultum dei. s̄m doc.

Sūme ꝯgruebat mr̄eꝫ filij đi fore virginē. rōnibꝰ infrascriptis

Primū p̄suppositū

Scđm

Tertiū

Quartū

Obiectio

sup.iiij. Potuisset ĝ fieri vt chr̄s in vltime generationis
tpe venisset: vel forte si antea: tũc reuelando certificasset
suã mr̄em de ꝟginitate seruãda. Uñ posito ꝙ ⁊ si hõ non
peccasset: chr̄s incarnat⁹ fuisset nihilomin⁹ ex ꝟgine Ma
ria sine virili semine licet in illo statu nõ assumpsisset chr̄s
corp⁹ passibile: q̃ nõ fuisset necessariũ ꝓ redẽptiõe hõis
Rñsio eũ mori: nec aliq̃s de solis electis eũ occidisset. ¶ Notã-
dũ ꝟo est ꝙ chr̄s assumere carnẽ poterat qui quidẽ etiã
ꝓ statu moderno de corrupta vel ꝯiugata ex viro ⁊ mulie
re ẜm legẽ nature institute in ꝑadiso: sed nõ decebat: imo
summe erat ꝯgruũ vt de incorrupta ꝟgine spũsctõ opan-
te ꝯcipeꝛ ⁊ nascrereꝛ: ꝑcipue q̃nq; rõnib⁹ q̃s ponũt Bona
uen. Richar. Thõas. ⁊ ꝯcordãt doctores sup. iij. dist. xij.
¶ Prima ratio accipiꝛ ex ꝑte ꝓlis
¶ Scđa ex parte mr̄is
¶ Tertia ex parte patris
¶ Quarta ex parte finis diuine incarnatiõis
¶ Quinta ex ꝑte vniuersalis ꝑfectionis
Prima rõ ex ꝑte ꝓlis ¶ Prima rõ ex ꝑte ꝓlis. i. filij dei. Nã fili⁹ dei est ꝟbũ pa
tris eterni q̃ nasciꝛ ab eo ꝑ incorruptionẽ sicut ꝟbũ absq;
oĩ cordis corruptiõe cõcipiꝛ ⁊ in vocẽ sine corruptione
egrediꝛ ⁊ oriꝛ: ab ore q̃ absq; carnis corruptiõe ꝓfertur.
ꝓpꝛ qđ Joã. j. In principio erat ꝟbũ ⁊ ꝟbum erat apud
deũ ⁊ de⁹ erat ꝟbũ. Qr ĝ chr̄i caro sic fuit ex ꝟgine assũ-
pta vt eẽt caro ꝟbi dei: iõ ꝯueniẽs fuit vt sine corruptiõe
mr̄is ꝯcipeꝛ ⁊ ꝑereꝛ de ĩcorrupto ꝟgis vtero. Uñ Aug.
in sermone. xliij. de natiuitate chr̄i đt. Maria mr̄ chr̄i ele-
cta est sup oẽs creaturas ⁊ ꝑelecta: vt de mundissima mr̄e
mũdissim⁹ nascereꝛ fili⁹. q̃ sicut in celo chr̄s habuit pr̄ẽ
ĩmortalẽ ⁊ incorruptibilẽ: sic ⁊ in terra habuit mr̄em oĩ
corruptiõe carentẽ: igiꝛ in celo q̃lis est pr̄ talis est fili⁹ sic
⁊ in terra q̃lis est mr̄ tal' ẜm carnẽ est fili⁹. Hec ille. ¶ Se
Scđa ex ꝑte mr̄is cũda rõ accipiꝛ ex ꝑte mr̄is. ¶ Cõgruum eĩ erat vt dei
mr̄ summa dignitate honorareꝛ: q̃ hoc spectat ad hono
rẽ filij. Uñ ⁊ Exodi. xx. ꝑceptũ diuinum est. Honora pa-
trẽ ⁊ mr̄em. Hinc dei fili⁹ in mũdo oriẽs honorẽ mr̄is nõ
debuit violare vl' diminuẽ. sed q̃ dignitas ꝟginal' ĩ eccl'a
ꝑcellior est alijs: ĝ illa debuit mr̄i dei attribui. Uñ si chr̄s
mr̄is sue ꝟginitatẽ ꝑmisisset violari vel añ ꝑtũ vel in ꝑtu
vel post ꝑtũ: eoip̃o mr̄is dignitatẽ violasset ⁊ suũ hono-
rẽ minuisset qđ nõ expedit chr̄o: q̃ scriptũ ẽ Prouer. xv.
Stult⁹ hõ despicit mr̄em suã. Et eiusdẽ ca. xvij. Gl'ia filio
Tertia ex ꝑte dei patris rũ parẽtes eoꝝ. ¶ Tertia rõ accipiꝛ ex parte dei pr̄is. vt
scꝫ ip̃i deo patri seruareꝛ dignitas: q̃ cũ chr̄s sit ver⁹ de⁹
nõ fuit ꝯueniẽs vt aliũ patrẽ haberet q̃ȝ deũ: ne dignitas
Quarta ex ꝑte finis incarnatiõis paterna trãsfereꝛ ad aliũ. ¶ Quarta rõ accipiꝛ ex ꝑte fi-
nis incarnatiõis. Nã ad hoc fuit incarnatio chr̄i vt hõies
in filios dei trãsferenꝛ ⁊ renascerenꝛ. Uñ Joã. j. Dedit eis
potestatẽ filios dei fieri his q̃ credũt in nõie ei⁹. sed hi nõ
ex sanguinib⁹: neq; ex volũtate carnis: neq; ex volũtate
viri nati sũt vel nascunꝛ: sed ex deo. i. dei ꝟtute que fit vt
hõies spũalit' renascanꝛ a deo. ¶ Nota aũt ꝙ ẜm Nicol'.
đ Lyra ꝑ carnẽ hic intelligiꝛ mulier: iuxͣ illud Gen̄. ij: Os
ex ossib⁹ meis ⁊ caro de carne mea: q̃ femina parũ parti-
cipat de rõne respectu viri. Filij ĝ dei nõ debebãt genera-
ri vel nasci volũtate carnis ⁊ viri. i. cognitiõe maris ⁊ fe-
mine. Uñ ꝓpꝛ hũc finẽ incarnatiõis sinificandũ oporte-
bat chr̄m nasci de ꝟgine ꝟtute diuina spũsscti. Hinc Aug.
li. de sctã ꝟgiuitate ait. Oportebat caput nr̄m scꝫ chr̄m in
signi miraculo ẜm corp⁹ nasci de ꝟgine vt significaret mẽ
bra sua de ꝟgine eccl'ia nascitura ẜm spm̃. Idẽ in sermone
de natiuitate đt. Fas inq̃t nõ erat vt ꝑ ei⁹ aduẽtũ tollere
Quinta rõ vniuersal' ꝑfectionis tur mr̄is ꝟginitas: q̃ veniebat nos a corruptione sanare.
Hec illle. ¶ Quina rõ vniuersal' ꝑfectiõis q̃ est excerpta
ab Anselmo li. j. Cur de⁹ hõ? Quattuor inq̃t modis pote
rat de⁹ hõiem facere. ¶ Prĩo sine viro ⁊ sine muliere: si
cut fecit Adã ex terra. ¶ Scđo ex viro sine muliere: sicut
fecit Euã de viri latere. ¶ Tertio ex viro ⁊ muliere: sicut
cõiter oẽs nos habem⁹ nasci. ¶ Quarto ex mlr̄e sine vi-
ro. Qm̃ aũt primi tres modi in mũdo ꝑcesserãt: oporte-
bat ad ꝯplemẽtũ ⁊ ꝑfectionẽ vniuersi q̃rtũ modũ inducẽ
vt fieret hõ ex ꝟgine sine viro miraculosa spũscti oꝑatio
ne: qđ cõpletũ est in chr̄i incarnatiõe. O igiꝛ diuine sapiẽ
tie abyssus q̃ȝ ꝯgruẽtissimo mõ in oibus supra infirme no
stre mẽtis capacitatẽ oꝑaris. O hõ: o fidel' aĩa: pẽsa dili-
gẽter: q̃ ꝓ te maxima ⁊ indicibilia deus voluit facere. Ut
eĩ te redimeret non horruit virginis vterum ingredi. ex
ea nasci. ⁊ ꝑ eã educari. O gl'iosissima dña virgo Maria:
vere omni laude es dignissima. vtpote dei mater preele-
cta ⁊c̄. Uere virgo superbenedicta multum tibi debemus
regratiari ⁊ seruire: q̃ ex te ort⁹ est sol iusticie chr̄s deus
noster. O igiꝛ dña nostra ora ꝓ nobis.

¶ Articulus. ij. de priuilegijs honoris ⁊ gl'ie q̃bus ꝑdo-
tata ⁊ dignificata est virginitas Marie:

SEcundum mysterium digni
tatis. Reuera virginitas beate Marie est ma-
xime dignitatis: vtpote maximis priuilegijs ⁊
honoribus ꝑdotata. Ut aũt plura sub breuitate ꝑstringa
mus: quinq; ꝑcipua notabimus q̃ faciũt ad excellentiam
dignitatis eius virginitatis. De priuilegijs honoris glie ꝟginitatis Marie.
¶ Primum est: quia eius virginitas
est omniũ prima
¶ Scđm: quia eius virginitas est
purissima
¶ Tertiũ: quia est deo fecunda: ⁊ sic
singularissima
¶ Quartũ: qiua. est omniũ mira
culosissima.
¶ Quintũ est: quia est omniũ
fructuosissima.
¶ Primum itaq; priuilegium dignitatis ip̃ius virginita-
tis beate Marie est: quia omniũ est prima. Uñ ip̃a est vir-
go virginũ appellata: quod ip̃i optime congruit triplici
ratione.
¶ Primo rõne primationis
¶ Scđo rõne significationis
¶ Tertio rõne prelationis.
¶ Primo rõne primationis: quia nec primam similẽ visa Primũ quia oia prima.
est: nec habere sequentẽ: vt canit eccl'ia. Merito igitur di-
citur virgo virginũ Maria: quia est omniũ virginũ mat
virginitate prima vel primiceria: q̃m sine ꝑcepto: cõsilio
⁊ exemplo primo oĩm gl'iosum munus virginitatis deo
obtulit: ꝑ quod ⁊ oẽs virgines per imitationẽ in virgi-
nitate genuit. Hinc ps̃. Adducenꝛ regi virgines post eã: Questio.
proximi eius offerenꝛ tibi. ¶ Qr si petas ⁊ dicas. Cur nõ
magis christo attribuitur hoc priuilegium ꝙ dicatur vir-
go virginum: cum christi ꝟginitas sit excellentissiã ⁊ dig-
nissima: vtpote đo vnita vnione ꝑsonali? ¶ Ad hoc rñde
tur ẜm Magnum Albertum. sup Missus est. ca. clxxxvij.
ꝙ hoc nomen virgo virginum christo non conuenit: licet Uirgo virginum.
christi virginitas omniũ virginitatẽ etiã matris ꝑcellat:
quia ip̃e christus non fuit primus virginũ tempe. sed ip̃i-
us mater que primo per votum virginitatis opprobriũ
abstulit sterilitatis ⁊ eam in se consecrauit. Ip̃a quoq; vir
go deum genuit que ⁊ fecunda extitit ⁊ virginitatem ꝑpe-
tuam vouit ⁊ tenuit: sicut claret in Decretis. xxvij. q. ij. c.
j. vbi dicitur ꝙ beata virgo Maria vouit virginitatẽ per-
petuam. Christo aũt hoc non conuenit cum in sua virgi-
tate non genuit deus: sed ip̃e deus verus extitit. ¶ Secũ
do beata virgo dicitur virgo virginum rõne significatio-
nis: quia in hmõi locutionibus significatur excellẽtia ẜm
grammaticos. vt cum dicitur flos florũ. id est excellens
oẽs flores alios. Quia aũt beata virgo excellit omnes
alias virgines in castitate ⁊ fecunditate que simul in nul-
la alia virgine ⁊ in nullo inueniunꝛ: ergo ip̃sa merito vir-
go virginum diciꝛ. ¶ Tertio rõne ꝑlationis: quia ip̃a est
regina ⁊ domina omniũ aliaꝝ virginum: ⁊ ip̃am post chri
stum in celo sequũtur tanq̃ȝ dominã omnes alie virgines
Unde Cant. j. In odorem vnguentorum tuoꝝ currim⁹:
adolescentule dilexerunt te nimis. Et Apocal'. xiiij. Hi se
quuntur agnuum quocunq; ierit: virgines enim sunt ⁊c̄. Scđm priuilegiũ q̃ purissima
¶ Secundum priuilegiũ virginiratis beate Marie est: q̃
est purissima: cuius virginis puritas tãta est ꝙ maior sub
deo nequit intelligi: vt Anẜ. libro de conceptu virginali.
Maior ergo ⁊ purior est eius virginitas omniũ virginita
te: post christnm etiã virginitate angelorum. De hac ei⁹
puritate latius patebit parte vltima huius libri. Sed hic
questio oritur. Quomõ virginitas Marie precellebat an
gelorum virginitatem: cum illoꝝ virginitas sit in dei for-

minori luce glorie ꝛ gratie: ꝛ in natura spūali: beate aūt virginis virginitas in corpali natura que minus pura est spirituali: qꝛ minorē ꝯuenientiā habet ad summā lucē spūalem que deus est: qui lux est in quo tenebre nō sunt vlle. j. Joan. j. Unde sicut aīa sensibilis puriorē ꝙ̄ vegetatiua: ꝛ rōnalis purior ꝙ̄ sensibilis: ita āgelica natura purior est ꝙ̄ humana. Ad qđ facit ꝙ Diony. li. de angelica hierar. angelū dicit esse speculū purissimū in quo summe relucet imago diuine puritatis ꝛ claritatis. Et ꝑ consequens virginitas beate Marie fuit inferioris puritatis et minoris gradus virginitate angeloꝝ.

Questio

Ad qđ breuiter respondet ꝙ virginitas ꝛ puritas angeloꝝ licet sit maior ſm naturam ꝙ̄ humana beate ꝟginis: ſm tamē grām que est q̄si lumen creatum ꝓcedens a luce increata aliter est: qꝛ vbi maior participatio grē: ibi maior ad primā lucem appropinquatio ergo vbi maior grā vel summa: ibi maior appropinq̄tio ꝛ in summo: ibi ꝛ puritas in summo: sed in beata virgine respectu oīm creaturarū aliarū nō vnitarū fuit gratia in summo: ergo appropinqatio ad primā lucem in summo: ꝛ per consequēs puritas in summo. Licet autē in beatissima virgine ſm statum vie fuerit grā minus deiformis ꝙ̄ in angelis ꝙ̄tum ad actū: quia in illis fuit ſm statū patrie: in virgine ſm statum vie: tamē ꝙ̄tuz ad substantiā grā in beata virgine fuit deiformior ꝙ̄ in angelis sicut patebit cū de charitate beate virbinis aget libro nono de hoc latius.

Virginitas hois ꝓcellit angelicam.

Notandū aūt ꝙ virginitas hominis ꝓcellit virginitatē angelicā in quattuor: in quibus btē virginis virginitas precellebat in supremo. Prout Alber. magnus dicit sup Missus est. ꝛc̄.

¶ Primo qꝛ virginitas hominis est multiplicior.

¶ Secundo quia est nobilior.

¶ Tertio quia est gloriosior.

¶ Quarto quia est fructuosior.

Primo

¶ Primo ꝓcellit virginitas humana: qꝛ est multiplicior ꝙ̄ angelica. Nam angelica virginininitas est simplex in spirituali tm̄ eoꝝ natura: humana ꝟo duplex: qꝛ in corpore et anima: quorū vtrūqꝫ summe fuit in benedicta Maria. Unde. xxxij. q. v. ca. Sicut em̄ Chrysostom⁹ dicit: ꝙ illa est gloriosa in corpe virginitas quā complectiť sancti ꝓpositi voluntas.

Secūdo

¶ Secūdo qꝛ est nobilior. Nam angelica virginitas ex natura est: humana ex grā que nobilior est ꝙ̄ natura. Hinc Bern. Plus inquit gaudeo bone Jesu angelis superferri ex grā tua ꝙ̄ angelū fuisse ex natura. Hec ille.

Tertio

¶ Tertio quia est gloriosior cum virginitas angelica sit sine oīs pugne victoria: ista autē scꝫ humana cum gloriosa pugne victorie. Unde Glo. j. Cor. vij. dicit. Maior est inquit victoria virginū ꝙ̄ angeloꝝ. Angeli em̄ sine carne viuūt: virgines ꝟo in carne triumphant. Hec ibi.

Quarto

¶ Quarto quia est fructuosior: angelica em̄ nō meret: cum angeli nō sint in statu merendi premiū essentiale. Homo aūt ꝑ virginitate meret dupliciť. scꝫ in corpore ꝛ anima: ꝛ insup aureolam que nō datur angelis sed hominibus virginib⁹. Propter qđ quidā in Uitaspatrū legiť dixisse se nolle ꝙ deus fecisset eum angelū: quinpotius velle ꝙ factus est homo: sciens quia plus potest mereri homo ꝙ̄ multi angeli. Unde his oībus modis ꝓcellit improportionabiliť super oēs virginitas Marie.

Tertiū priuilegiū quia deo fecunda

¶ Tertiū priuilegiū dignitatis ipsius virginitatis beate Marie est: quia est deo fecunda ꝛ per ꝯsequens singularissima ꝛ gloriosissima. Unde de ipsa caniť in ecclesia. Uirgo singularis inter oēs mitis. Et iterū. O gloriosa domina excelsa super sidera: qui te creauit ꝓuide: lactasti sacro vbere. Propter qđ Damascenus vocat eam virginē theotocos in greco: qđ sonat mater dei vel genitrix dei in latino. In hoc priuilegio excellit omnē creaturā angelicam ꝛ humanā: qꝛ cū alij dicant serui dei vel amici christi: aut fratres et coheredes: ipsa sola dicit mater dei naturalis. Et de hoc questiones pulchre tacte sunt libro. ij. parte. j. arti. j.

Quartū qꝛ est miraculosissima.

¶ Quartū priuilegiū virginitatis Marie: quia est omniū miraculosissima: quia ꝙ virgo est et mater nō quidē tm̄ hominis sed et dei est omniū nouorū nouissimū ꝛ miraculoꝝ maximum: vt ait Dionysius. Unde merito de ea dicit illud Eccli. xliij. Uas admirabile opus excelsi. Nimirū valde mirabile esset vas quod maius seipso cōtinet ꝛ hoc est in beata virgine. Unde canit ecclia. Uirgo dei genitrix quem totus non capit orbis in tua se clausit viscera factus homo. Item vas esset mirabile qđ vinū ꝛ aquā simul sine interstitione ꝛ tamē sine cōmixtione contineret. Sic beata virgo vinū diuinitatis ꝛ aquam humanitatis sine mixtione confusionis naturarū continuit. Unde canit ecclesia. Mirabile mysterium declarať: deus homo factus est: id qđ fuit permansit: ꝛ qđ nō erat assumpsit: nō cōmixtionē passus neqꝫ diuisionē. Itē vas esset mirabile qđ manens clausum oīa in se reciperet et clausum effunderet. Illud autē sanctissimū vas est beata virgo que deum concepit virgo ꝛ post partū virgo permansit. Multa alia miracula que fuerunt in conceptu ei⁹ virginali tacta sunt li. j. ꝑte vlti. arti. iij.

Quintū priuilegiū quia fructuosissima.

¶ Quintū priuilegiū virginitatis Marie est: quia eius virginitas extitit fructuosissima. Unde canit ecclesia Bn̄dicta filia tu a domino: qnia per te fructū vite cōmunicauim⁹. Reuera per eius virginitatē deū fratrē habemus: ꝛ eterne vite participes effecti sumus. Et vt ait Ans. li. de conceptu btē virginis. Oēe inquit bonum ad qđ homo conditus fuerat perdidit in Adam: ꝛ idipsum bonū multo excellentius et felicius recuperauit humana natura per Mariā.

Septē precipua bona ꝑdidim⁹ in Adam.

Nimirū septem bona precipua perdidimus in Adam que recuperauimus per virginē Mariā felicissime.

Primo

¶ Primū est peccati immunitas ꝛ innocentia quā peccando perdidit homo. Hoc Maria felicius in filio repauit: cum ipsūmet deum ꝑ peccatis nostris satisfaciendū obtulit. Propter qđ Grego. dicit. Felix culpa que talem ꝛ tantū meruit redēptorem.

Secundū

¶ Secundū bonū est sanitas. Nunqꝫ em̄ in statu innocentie manēs homo fuisset infirmatus aut aliquē morbū passus: vt volunt docto. sup. ij. Hanc felicissime recupauit homo per Mariā ꝑ quā obtinuit vt veniat ad resurrectionē gloriosam ꝛ supernā patriā: vbi (vt habeť Apocal. xxj.) absterget deus omnē lachrymā ab oculis sanctoꝝ: vt iam nō erit amplius neqꝫ luctus neqꝫ clamor sed nec vllus dolor.

Tertiū

¶ Tertiū bonū qđ perdidimus est impassibilitas: qꝛ corpus hominis in illo statu ꝓseruabať ne pateret lesionē ab aliquo duro: puta gladio: lapide: ligno vel ferro ꝛc̄. Nec etiā pateret frigus vel calorē: sed viueret in maxima temperantia: ꝛ hoc partim per ꝓpriā rationē per quā visitasset nociua: partim per diuinā ꝓuidentiā: que ipsum sic tuebať vt nil ei occurreret a quo ledereť: vt vult mgr̄ ꝛ doct. in. ij. Hoc felicissime recuperauit homo per virginē Mariā: per cuius fructū virginaleē habebimus in futuro dotem impassibilitatis.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA

Quartū

¶ Quartū bonū qđ ꝑdidimus est immortalitas: qꝛ si non peccasset Adam nunqꝫ mortis nexū incurrisset homo: vt vult Augusti. li. de questionibus veteris ꝛ noui testamenti. Hanc gloriosissime recuperauimus per Mariā per quā celestis glorie ꝛ vite sempiterne aperta est nobis ianua mediante eius fructu sacratissime virginitatis. scꝫ christo.

Quintū bonū oīs defectus et incōmoditatis.

¶ Quintū bonū oīs defect⁹ incōmoditatis ꝛ turpitudinis elōgatio que fuisset in paradiso si nō peccasset homo: nam ꝛ dormiuisset absqꝫ oī brutali turpitudine: nec in sumēdo cibum fuisset passus quo ad digestionē in stomacho vel capite aliquē defectū vel incōmoditatē. Et licet in cibo assumpto fuisset aliqua similnea vel impuritas que non fuisset in nutrimentū hominis cōuersa vnde sup fluitates emisisset: tamē fuisset diuinitus ꝓuisum ne aliqua turpitudo seu indecentia aut fetor ex hoc resultaret: nec quo ad corpis nuditatē: nec aľs aliquē defectū aut turpitudinē homo passus fuisset. Uerū per virginē Mariā obtinuim⁹ celestē patriā: vbi erimus sicut angeli in celo: vbi aberit oīs defectus: oīs deformitas ꝛ indecentia: ꝛ aderit oē bonū vt ait Aug.

Sextū

¶ Sextū bonū qđ ꝑdidimus in Adā est libertas. Non em̄ homo homini dominatus fuisset. Nunc ꝟo felicissimā venimus in libertatē filioꝝ dei ꝑ fructum virginis Marie: qꝛ sumus filij et heredes dei: coheredes aūt christi Rom. viij.

Septimū

¶ Septimū bonū sapientie et scientie lympiditas. Clariorē em̄ habuissemus cognitionē de deo: de angelis: ꝛ de creaturis ꝙ̄ modo. Uñ Augusti. xj. sup Gen. ad lrām dicit. Fortassis de⁹ primis hominibus loquebať antea: sicut cum angelis loquitur: ipsa veritate immutabili illustrans mentes eoꝝ: ꝛ si non tanta participatione diuine essentie quanta capiunt angeli. Hec ille. Hoc bonū felicissime recuperatū est per Mariā

per cuius fructū virginalē illuminati sumus in fide: et tandem veniem⁹ ad clarissimū lumen visionis diuine. O igitur felicissima virgo Maria merito tibi dixit angelus Luce. j. Inuenisti gr̃am apud dn̄m: qm̄ omnē gr̃am quā in Adam amisimus tu inuenisti: et inuentā nobis restituisti. O gloriosissima domina quid laudis: quid gratiarū actionis: quidue seruitutis tibi retribuamus: vere toto posse tibi seruire et te laudare obligamur.

¶ Articulus tertius q̄ virginitatem beate Marie attestantur et approbant plurima testimonia: et p̄cipue duodecim generum.

Tertiū mysteriū hic declarandum dicit̄ attestabilitatis. Ut em̄ mens humana infirma et ad credendū tarda solidet̄ in fide catholica et certius agnoscat virginitatē verissimā beatissime Marie: iuxta numerū duodecim stellarū in corona capitis eius. xij. testimonia et firmamenta fidei eius describunt̄: quibus attestat̄ et approbat̄ ipsius beate Marie virginitas: et his duodecim stellis attestantibus suā virginitatē ipsa gloriat̄: que quidem in tribus quaternarijs ordinant̄: vt patet intuenti.

Duodecim genera dant testimōia virginitati marie: et sic. xij. stelle.

¶ Primū testimoniū dr̄ figurarū diuinarū multiplicitas.
¶ Secundū ꝓphetiarū diuersitas.
¶ Tertiū scripturarū concors veritas.
¶ Quartū ecclesie sanctoꝝ autoritas.
¶ Quintū angeloꝝ infallibilitas.
¶ Sextū testium irreprehensibilitas.
¶ Septimū rationū theologoꝝ confirmabilitas.
¶ Octauū fidei christianoꝝ stabilitas.
¶ Nonū gentiliū scripturarū pluralitas.
¶ Decimū philosophicarū rerum exemplaritas.
¶ Undecimū mundialiū hominū credulitas.
¶ Duodecimū miraculoꝝ lympiditas.

Capitulum. j.

Prima diuinarū figurarū multiplicitas.

Prima itaq̧ stella testimoniū dans virginitati Marie dicit̄ diuinarū figurarū multiplitas q̄d certe testimoniū est infallibile: quia cum deus sit summa veritas et bonitas: vt cōis conceptio est omniū etiā philosophoꝝ: nec igit̄ falli nec fallere pōt. Deus aūt in sua lege p̄ multas figuras ōstendit q: virgo deū generare debuit: igit̄ &c. ¶ Innumerabiles autē figure hui⁹ a deo p̄monstrate sunt: vicȝ p̄ totū campū veteris legis et per singulos patriarchas: ex q̄bus hic aliq̄ ꝓducamus: multis alijs resecatis causa breuitat̄. ¶ Nimirū in Adā ōstensa est virginitas Marie: q: sicut primus ip̄e homo de virginea terra format⁹ est: ita secūdus Adā christus de virginea carne formari debuit. ¶ Item in Eua que virgo existens mundū damnauit. ergo virgo deū concipiēs ab angelo salutata: mundū saluare debuit. Un̄ dixit dn̄s in figurā huius. Ipsa cōteret caput tuū: loquens ad serpentē. q. d. Ipsam virginē decepisti: ergo et virgo cōteret caput tuū. ¶ Itē Abel in v̄ginitate s̄m Aug. acceptus erat deo. Respexit inquit dn̄s ad Abel et ad munera eius: ad designandū: q: munera virginitatis summe accepta sunt deo in Maria. ¶ Itē Enoch in paradisum delitiarū est translatus: ad figurandū q: in vterū virginis tanq̄ in paradisum puritatis et sanctitatis q̄ sunt delitie dei trāstulit se ipse deus q̄ nō habitat in corpe subdito peccatis. Sap. j. ca. sed pascit̄ inter lilia virginitat̄. Cant. iiij. ¶ Itē Noe hoc ōstēsum est cū accepit mādatū faciendi arcam in qua genus humanū saluaret̄ a diluuio: et dictū est eidē. Fenestrā in arca facies et in cubito cōsummabis eā. Etem̄ fenestra s̄m doctores fuit vitrea vel crystallina q̄ lumē sine sui corruptiōe reciperet et aquā ab instillatione in arcā vel subintratione ꝓhiberet. Un̄ arca figurauit ecclesiam extra quā nō est salus homini. Teste quippe saluatore Matthei. vij. Arta est via que ducit ad vitā et pauci sunt qui inueniunt eam. Fenestra per quā illuminat̄ arca. i. ecclesia est btā virgo Maria que interp̄tat̄ illuminatrix: p̄ quā verum lumen. id est. christus sine corruptione virginitatis eius tanq̄ lux solaris sine vitri corruptione intrauit. ¶ Deniq̧ hoc ōstensum est eidem quādo columba ad vesperā portans ramū oliue virentibus folijs in ore annūciauit cessasse aquas diluuij. Columba em̄ figurat puritatē: quia pura et munda amat loca: sed et viretia folia arboris virginitatē significāt Marie: que pacem a deo redditā hoibus annūciauit: vergēti mundi vespere cum christū in vtero portauit. ¶ Itē hoc preostensum est Abrae q̄n filiū suū Isaac genuit p̄ reprobmissionem miraculose diuina virtute faciente. ¶ Itē Jacob quādo vidit scalam cuius summitas celos tangebat: et dominū innixū scale: et descēdentes angelos &c. Scala hec est Maria cui dn̄s est innixus per incarnationē: ab ea angeli per eius virginitatē pace firmata cum homine ad nos descendunt: et vt ait Hiero. Semp̄ angelis cognata est virginitas: vnde per hoc figurata est virginitas Marie. ¶ Item Moyses vidēs rubū ardentē nō comburi in quo apparuit deus: intellexit conseruatā virginitatē dei genitricis. ¶ Item Aaron virga que floruit sicca p̄manente. Nume. xvij. figurat virginitatē Marie. Et vt breuiter plura complectar omnes figure veteris testamenti huic rei cōcordant quas si vellemus ante deficeremus q̄ per singula enarrare possemus.

Eua

Abel

Enoch

Noe

Columba

Abrae

Jacob

Moyses

Aaron

Capitulum. ij.

Secūda stella ꝓphetiarū claritas.

Secūda stella dicit̄ ꝓphetiarū claritas. Cū em̄ vt ait Petrus. ij. cano. c. j. nō voluntate humana est allata ꝓphetia sed sp̄ūsancto inspirante: clarū est eorū testimoniū esse certissimū. Hoc vo per omniū ꝓphetarū ora clamauit sp̄ūssanctus: quia virgo deum debuit concipere. Unde Esa. xj. Egredietur virga de radice iesse et flos de radi. &c. Flos em̄ sine corruptione ex virga generat̄: ita christus ex virgine. Item ca. vij. Ecce virgo cōncipiet &c. ¶ Item Hiere. xxxj. Nouum faciet dn̄s sup̄ terrā: femina circūdabit virū. Hoc certe nouū fuit in mundo vt virgo cōciperet virū: quia nec similem est visa nec habere sequentē. Item Ezech. xliiij. Porta hec clausa erit et vir non ꝑtransibit per eam: quia dn̄s deus ingressus est per eam. Itē hoc significat̄ p̄ Damasce. ca. ij. in lapide p̄cioso sine manib⁹: et in multis alijs ꝓphetijs de quibus quia longū est scribere pertranseo.

Capitulum. iij.

Tertia stella scripturarū concors veritas.

Tertia stella dicit̄ scripturarū concors veritas. Nam s̄m Sco. in ꝓlogo li. sentētiarū. q. ij. In non euidentibus ex terminis nec ex principijs euidentiā habentibus nō consonant firmiter et infallibiler ac generaliter multi diuersimode dispositi nisi a causa sup̄iore ipsorū intellectus inclinet̄ ad assensum. Sed scriptores canonice scripture varie dispositi et varijs t̄pibus existētes: in tali nō euidēti vicȝ q̄ v̄go deū generaret: et alijs articulis fidei oīno ꝯsonabāt et ꝯsonant: ideo sequit̄ q̄ ipsi a causa sup̄iori. i. a deo dirigant̄ et dirigunt̄ q̄ non pōt esse autor falsitatis: cū sit summa v̄itas. Nimirū hui⁹ rōnis maior ꝓbat̄ p̄ Aug. xviij. de ciui. dei. c. xlij. dicentē. Neq̧ inq̄t in multitudine phōꝝ facile q̄s inuenit: inter q̄s multa q̄ senserūt q̄ ꝯueniāt: labore nempe nimio munimēta suoꝝ dogmatū philosophi reliquerūt q̄ discipuli legētes licȝ in aliquibus essent assentiētes prioribus tanq̄ discipuli: alia tn̄ improbauerūt: et q̄nq̧ discipuli cōtradixerūt fere per om̄ia mag̃ro: vt Aristo. Platoni &c. ¶ Quō g̃ non ꝯtradixissent posteriores nr̄i sancti prioribus patrib⁹ in aliq̄bus ad fidē ꝑtinētib⁹ si nō habuissent doctorē cōem eoꝝ intellectū ad eadē nō euidētia inclinātem. Etem̄ totū vetus testamentū et nouū oīmq̧ doctorū scripta sc̄toꝝ a principio vsq̧ ad chr̄m: et a christo vsq̧ modo ꝯcordāt: nec in his que fidei sunt et legis in puncto discordāt: licȝ in opiniōib⁹ ꝓbabilib⁹ q̄ fidē nō corrūpūt aliter et aliter senserint. Propterea Leo Papa in sermōe de octaua natiuitatis dn̄i: dicit sic. Diuina auctoritas est cui credimus: diuina est doctrina quā sequimur: q̄m siue legis testificationi: siue oraculis ꝓphetarū siue euangelice tube auditū admoueamus: vtiq̧ verū est q̄ btūs Joānes sp̄ūsc̄tō plenus intonuit. In principio erat verbum et verbū erat apud deū et deus erat verbū. Et illud q̄d adiecit. Et verbū caro factū est: et habitauit &c.

Capitulum. iiij.

Quarta stella ecclesie sanctoꝝ auctoritas.

Quarta stella est eccl̄ie sanctorū auctoritas: q: nempe eccl̄ia cath̄lica a sp̄ūsc̄tō dirigit̄ et regit̄. Juxta illud Matth. x. Non em̄ vos estis q̄ loquimini: sed sp̄ūs patris vestri qui loquit̄ in vobis. Un

de patet qꝛ ipsa errare nō potest in fide: qꝛ spūſsanctō inspirante locuti sunt sancti dei homines ecclesie. scʒ fundatores.ij. Petri.j. Ad qḋ faciunt iura.xxiiij. q.j. A recta in sede.xxv.q.j. Uiolatores. Item.xj distin. Quis in fine: ⁊.xij.dist.ca.j.et ca.sequēti. Sed qꝛ tota ecclīa catholica hanc fidem dogmatizauit et credit: oēs qꝫ sancti a principio in hac fide sunt saluati: nullus ꝓo extra fidem ecclīe catholice saluari pōt aut sanctificari: vt ptʒ. xxiiij. q.j. Alienus. Itē.xxiij.q.iiij. Ipa pietas. Et extra de hereticis.c. Firmissime. Igit̄ hec fides est verissima.

Quinta stella angelorū īfallibilitas.

Capitulum.v.

Quinta stella angelorū infallibilitas. Angeli quippe dei cum sint noticia dei pleni: nō possunt falli: sed ipsi infallibile testimoniū ferunt de virgintate Marie ⁊ de diuinitate dñi Jesu igitur ⁊c̄. ꝙ aūt angeli testent̄ virginalē conceptū domini: claret in pluribus locis veteris ⁊ noui testamēti q̄bus plurimi angeli legunt̄ id testati fuisse. Et vt de ceterꝭ pertranseam aliquos tm̄mō angelos in mediū ꝓducā. Quid aliud nempe angelus dñi apparens Danieli: vt patʒ eius ca.ix. testat̄ cū ait. Septuaginta inquit ebdomades abbreuiate sunt sup populū tuū ⁊ sup vrbem sanctā: vt ꝯsumetur ꝑuaricatio ⁊ finē accipiat pctm̄ et adducat̄ iusticia sempiterna: ⁊ impleat̄ visio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngat̄ sanctussanctoꝝ. id est. christus q̄ vnctione spūſsancti plenus a spūſctō ꝯceptus est iuxta pteritas visiones ⁊ ꝓphetias. Itē in nouo testamēto angelus Gabriel testat⁹ est: cū requisitus est a virgine benedicta de sacramēto incarnatiōis. Quō inquit fiet istud qm̄ virū nō cognosco. Rn̄dit Spiritussctūs supueniet in te ⁊c̄. Lu.j. Preterea angelus ille qui apparuit Joseph qn̄ volebat occulte dimittere Mariā: testimoniū reddidit cum ait. Noli timere accipe Mariam ꝯiugem tuā. Qḋ em̄ in ea natū est de spūſancto est. Matth.j. Cui testimonio supaddit̄ ⁊ ꝓtestatio quā fecit angelus apparens pastoribus in die natiuitatis domini: necnon oīs ille exercitus angeloꝝ canentiū. Gloria in excelsis deo ⁊ in terra pax hominibus ⁊c̄. Si dicas Ego nescio cū ꝑsens nō fuerim si hec oīa taliter se habuerūt in veritate: ⁊ talia verba angeli boni dixerūt sicut sonant euangelia: vel vtrū aliter fuerit. ¶ Respondet̄ cum Augustino.x. de ciui.dei.cap.xviij. ꝙ sic potes dicere. Utrū deus creauerit mundū ⁊ imortalia te nescire vel dubitare cum ꝑsens nō fueris tpe creationis: nec immortalia videris. Un̄ ibidē ca.viij. dicit Augusti. Si libris magicis siue chirurgicis credunt homines: cur lr̄is euāgelicis nolunt credere ita esse facta. Et iterū ꜱm Grego. dictū. Manifestum est quecūqꝫ hominē credere necessario ea que nō vidit. Nam quō credis te habuisse abauū vel proauū quē nunqꝫ vidisti. Multo fortius credendū est deo in scripturis loquenti secure: ergo deo nosipsos cōmittim⁹ in fide qui decipe vel decipi non potest cum ipse sit summa bonitas ⁊ summa veritas.

Questio

Sexta stella irreph̄ensibilitas.

Capitulum.vj.

Sexta stella dicit̄ testiū irreph̄ensibilitas. Ipsi quippe testes qui docuerūt hanc fidem ⁊ testificati sunt: fuerūt viri sanctissimi ⁊ multi. Alij q̄dē apl̄i: alij martyres: alij eoꝝ ꝯfessores ⁊ doctores excellentissimi vitā sanctissimā gerētes: ⁊ ideo merito eis credendū est ꝙ nequaqꝫ ipsi hanc fidē docuissent si fuisset erronea: nec extimari possūt ꝙ fuerint mētiti tāte sanctitatis ⁊ tā multi viri: ꝓcipue cum ipsi ⁊ eoꝝ lex vicꝫ christiana tanta seueritate mendaciū ꝓsecuti sunt.: maxime in his que sūt fidei: vt scriptū sit ꝑ ps̄. Perdes oēs qui loqunt̄ mendaciū. Qꝛ si dicas eos nō fuisse mentitos sed deceptos fore. Rn̄deo ꝙ nullo mō potuerūt decipi in hac re. Nimirū sex modis pōt fieri vt quis decipiatur ⁊ inducat̄ ad reddendū falsum testimoniū: quoꝝ aliq̄ scʒ modi notant̄ ab Aug.xj. q.iij.c. Quattuor. et.ca.se. Item.iij.q.v. Accusatores. ¶ Primo ꝓpter ignorantiā approbando falsum qḋ putat esse verū. ¶ Secūdo per prauā ꝯscientiā: quādo nō attendit quis nec curat qn̄ falsum testificet̄. ¶ Tertio ꝑ auariciā: cum quis ꝓpter donum vel lucrū falsum testimoniū reddit. ¶ Quarto per amicitiā: cum ꝑ alicuius amore vel amicitia falsa testificat̄. ¶ Quinto ꝑ odij maliciā: vt quia quē odit ꝯtra illū falsum testimoniū reddit. ¶ Sexto per timoris vehementiam: sicut serui dominis ꝓpter timorē mentiunt̄. Testes autē sacre fidei tales fuere ꝙ nullo istoꝝ modoꝝ potuerunt decipi. ¶ Primo nō per ignorātiā: quia ipsi habuerūt scientiā infusam a spūſancto docente eos omnē veritatem Joan.xiiij. Et scierūt omnē linguā: ⁊ adeo fuerūt sapientes vt totū mundū illuminarēt: nec poterāt eis resistere oēs aduersarij. Luc.xxj. Ego dabo vobis os et sapientiā cui non pot̄.⁊c̄. ¶ Secūdo nō per prauā cōscientiā: quia fuerūt sanctissimi adeo ꝙ ad orōnes eorū: immo ad solam vmbrā sanabant̄ infirmi: peccatores aūt deus non exaudit Joan.ix. Et certe quid stultius fuisset q̄ tale mendaciū ꝓtestari cum perditione rerum corpis et anime ac mūdi. Ad quoꝝ quidē omniū pericula se deo apostoli in ꝓtestatione fidei obtulerūt. ¶ Tertio quoqꝫ non sunt decepti per auariciā: quia christus nil eis tꝑale dedit: immo aliquid temporale habere prohibuit ⁊ oīa contemnēdo reliquerūt. Matth.ix. ¶ Quarto nō ꝓpter viciatum amorē: quia potius debuissent amare diuites et gloriosos seculi huius qui eis multa hui⁹ seculi donaria et prospera ꝓmittebāt: ⁊ insup cōminabant̄ penis vt a fide recederent: ⁊ a ꝑdicatione cessarent: ⁊ certe stultissimū fuisset tāto amore flagrari vt ꝑ falsa testificatiōe alicui⁹ morti se exposuissent: qḋ tamē fecerūt ꝑ christo. Deniqꝫ. ¶ Quinto nō per odiū: quin potius ꝑ inimicis et persecutoribus: ac mortem inferentibus orabāt. ¶ Sed et sexto non per timorē: quia non timebant etiam mori: imo omnē penam respuebant: ⁊ pro gaudio ducebant verbera et cruciatus. Act.v. Ibant apostoli gaudentes a conspectu concilij: quoniā digni habiti sunt ꝑ nomine Jesu contumeliā pati. Un̄ eoꝝ testimoniū de virginitate Marie et domini Jesu diuinitate ac alijs articulis fidei est sūme credibile.

Sex modis quis decipit̄ ad reddēdū falsum testimonium.

Testes sacre

Primo

Secūdo

Tertio

Quarto

Quinto

Sexto

Capitulum.vij.

Septia stella rōnū theologoꝝ ꝯfirmabilitas.

Septima stella est rationū theologoꝝ cōfirmabilitas. Licet quippe fides hec sit de nō apparentibus: tamē tanta firmitate pollet ꝙ oīs pietas: oīs veritas ⁊ naturalis rō sic credendū dictat: vt dicit venerabilis Beda sup Lucā. Quales aūt rōnes id dictent vt dei filius ex virgine carnē assumat et nascat̄: superi⁹ in hoc li.ar.j.tactū est de congruitatis ei⁹ rōnibus. Preter illas aūt rōnes huic fidei ꝯcordant plure alie rōnes theologice. scʒ Ratio diuine puritatis. De⁹ em̄ cum sit nature purissime: purissimā matrē tanqꝫ habitaculū mūdissimū decebat habere: cum scriptū sit Sap.j. Non habitabit in corpe subito peccatꝭ. Et iterū. In aias sanctas se transfert ⁊c̄. Item ratio diuine honorificentie: quia hoc spectat ad dei honorē ⁊ magnificentiā vt mater eius sit virgo immaculata absqꝫ oīu peccato ⁊ corruptione. Gloria em̄ filij est ex honore parentū. Eccli.iij. Unde grauissime derogant diuino honori heretici qui dicūt beatā Mariā post partuʒ christi a Joseph fuisse cognitā carnaliter: et filios ex ea plures progenitos post christū Hoc dicit Heluidius hereticus impius: qui quidē argumentū sui erroris accepit illud Matth.j. Non cognouit eam Joseph donec peperit filium suū primogenitū. Itē ex illo Joan.ij. vbi legit̄ christum habuisse fratres. Sed iste error falsissim⁹ est ⁊ irrōnabilissim⁹. Tum qꝛ Joseph et Maria virginitatē vouerant ambo: vt dicunt Hiero. et Augusti. Tum qꝛ beata virgo fuisset ingratissima si tāto ac tali filio non fuisset cōtenta. id est. christo: ⁊ Joseph qui dicit̄ sanctus fuisset: sceleratissimus ⁊ ꝓsumptuosissim⁹ si templū spūſancti et speciale habitaculū dei violare ac polluere presumpsisset. ¶ Unde ad illas auctoritates respondendo ꜱm Nico. de Lyr. ꝙ hec dictio Donec aliqn̄ signat tp̄s determinatū: quo transacto fit aliquid: sicut cum dicit̄: iste nō comedit donec esset hora sexta. i. cōpleta sexta comedit. Et sic nō accipit̄ hic in auctoritate ꝑdicta. Alio mō accipit̄ ꝑ semp: sicut i ps̄. habet̄ de christo Sede a dextrꝭ meis donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ. Nō est sic intelligendū ꝙ qn̄ inimici ei⁹ erūt positi sub pedibus eius tpe iudicij ꝙ tunc dimittat sedere ad dexterā patris: imo eternaliter sedebit. Et vsus loquendi habet sepius accipi ly donec ꝑ semp: vt dicendo. Iste nō penituit donec mortu⁹ est. i. nunqꝫ penituit: etiā post mortē: quia tunc nō est locus penitentie vel status.

Donec

Hoc modo accipitur hic in auctoritate ly donec: cum dicitur. Nõ cognouit eam donec peperit. ¶ Itẽ quod dicitur primogenitũ non propterea dicitur quia alij fuerint geniti post christũ: sed quia nullũ peperit ante eũ. Et hoc mõ accipiebatur in lege vbi pcipiebatur quod primogenitus deo offerretur. Nam si aliqua mulier pariebat vnicũ: tanquam primogenitũ offerebat illum. ¶ Itẽ ad illud Joan. ij. dicitur: quod fratres christi nominantur cognati eius germani qui erant de eadẽ cognatione: sicut Abraã et Loth dicuntur fratres Geñ. xiij. et tamen Loth erat nepos eius.

Priogenitus

Capitulum. viij.

Octaua stella fidei christiane vtilitas.

Octaua stella dicitur fidei christiane vtilitas. Nõ enim posset vel potuisset hec fides in aduersitatibus multis stare vsque ad finem seculi nisi esset ex deo. Juxta illud Actuum. v. Si est ex hominibus consilium hoc aut opus dissoluetur: si vero ex deo est: non põt dis. Hanc fidei stabilitatẽ predixerat saluator Luc. xxij. di. Simon ecce appetiuit te sathanas vt cribraret sicut triticum: ego aũt rogaui pro te vt nõ deficiat fides tua. Verũ oẽs alie secte cũ nõ sint a deo nõ sunt stabiles: patet Primo de secta Mahumeti: de qua dicit Scotus in prologo sup sñias. q. ij. quod incepit plusquam. dc. annis post legẽ christi et in breui dño volente finietur. Nam et apud eos prophetia esse dicitur quod secta illa fineñda est. ¶ Scdo patet de sectis hereticorum que licet prius multe et varie fuerũt: iam exterminate sunt. Nec est dubium quod etiã iste que nunc sunt finientur. Et ecclesia saltem post tps antichristi pacificabitur. ¶ Tertia claret secta iudaica. Nimirũ iudei quamdiu fidem verã tenuerunt exaltauit eos deus supra oẽ genus humanũ: nobilitauit et dotauit donis miraculorum et prophetiarũ: que quidem dona a principio mundi nõ habuit nisi gens deo accepta: et hoc vniuersaliter: quia particulariter etiã infideles vt Balaã: Caiphas et Sibylle habuerũt. Vñ de illa gẽte dictũ est Deut. iiij. Nõ est alia natio tã grandis que habeat deos appropinquãtes sibi sicut deus noster adest nobis Verũ postquam christũ iudaica gens negauit de virgine verũ deũ natũ: occidit et reprobauit: nulla gens adeo facta est abiectissima: depressa: depopulata: cladibus gladijs: fame captiuitate: nece: seruitute que oñia super eos venisse testatur Josephus in. xxv. li. antiquitatũ. Sed et ipsa gẽs priuata est donis miraculorum et prophetiarũ: nec habet vniuersaliter hec dona sicut antea. Porro gens fidei catholice a principio ecclesie habuit et habet vniuersaliter hec dona: patet de Paulo rapto in tertiũ celum et Joan. in Apocal. et de oĩbus discipulis in die Penteco. sup quos cecidit spũssctũs et phetabãt multis quoque alijs sctis. Unde claret fidei catholice veritas: quoniam si bono et recto zelo iudei christi fidem reprobassent tũc secundum legem et prophetiarũ pmissa debuissent ipsi potius foueri a deo tam in spiritualibus quam in tpalibus magis quam ante christi aduentũ: pro eo quod nunquam ante fuerũt sic ab idolatria imunes sicuti tẽpore christi et postea. Ecce ergo fides catholica vera.

Secte
Prima
Scda
Tertia

Capitulum. ix.

Nona stella gentiliũ scripturarũ pluralitas.

Nona stella gentiliũ scripturarũ pluralitas. Ut enim testimonium accipiamus etiã ab his qui foris sunt secundum apostolũ: vtique omniũ scripturarũ etiam gentiliũ genera huic fidei concordant.

¶ Primo scriptura iudeorum.
¶ Secundo scriptura Mahumetistarũ.
¶ Tertio scriptura poetarum.
¶ Quarto scriptura Sibyllarum.

Priã scriptura iudeorũ.

¶ Primo scriptura iudeorum: vt patet per totum vetus testamentũ eorum. Insup vt dicit dñs Bonauen. sup. iij. li. dist. iij. q. ij. arti. iij. Quidã inquit iudei asserũt hoc mirũ fuisse in Maria quod cum esset pulcherrima a nullo vnquam viro fuit cõcupita: et per consequens ipsa nunquam virginitatẽ amisit: in qua dei filius habitauit. Hec Bonauen. Denique Josephus inter ceteros hebreos maximus doctor sectarũ eorundem pulchrũ testimoniũ fert de christo. xviij. li. antiquitatũ: dicens sic. Fuit ijsdem tpibus Jesus sapiẽs vir: si tñ virũ eũ noiare fas est. Erat enim oĩm operũ mirabiliũ effector etc. vbi inter alia scripta de Jesu subdit. Christus inqt hic erat. Et ibidẽ verã eius doctrinã et resurrectionẽ ex mortuis cõfitetur. ¶ Itẽ secũdo scriptura Mahumetistarũ testatur Marie virginitatẽ et puritatẽ: sicut refert Nicolaus de Lyr. sup Luc. et supra descriptũ est li. ij. pte. iij. ar. vlt.

Scdo Mahumetistarum.

stella eius quarta. ¶ Tertio scriptura poetarũ. Plurimi nempe in suis scriptis testantur fidem hanc de virginitate Marie: patet de poetis quos supra in hoc volumine tetigimus li. iiij. pte. j. ar. iij. testimonio. viij. Denique Virgilius in bucolicis egloga. iiij. recolens de Sibylla cumea: que et cumana dicta est a cumis ciuitate que est in Cãpania: cuius sepulchrũ adhuc est in Sicilia: scribit sic: versus. ¶ Ultima cumee iam instat carminis etas. Magnus ab integro seclorum nascitur ordo. Jam redit et virgo: redeunt saturnia regna. Jam noua progenies celo dimittitur alto. Tu modo nascẽti puero quo ferrea primũ. Desinet ac toto surget gens aurea mundo etc. ¶ Quarto igitur scriptura Sibyllarũ. Ut enim scribit Aug. de ciui. dei. li. xviij. ca. xxiij. quedã Sibylla erythrea prophetauit et pnũciauit versibus pluribus de Jesu christo: quos etiã versus dicit Augusti. trãslatos fuisse de greco in latinũ: quorum versuũ prime lre cõiuncte in greco hec verba comprehendunt. Jesus christus filius dei saluator. Et prophetauit eadẽ Sibylla totũ fere mysteriũ incarnatõis et passiõis chri: vt per Aug. vbi supra patet. Item Sibylla lybica cuius meminit Eutropides ait. Ecce veniunt dies. Et infra. Soluetur nexus synagoge et videbunt regẽ viuentẽ: et tenebit illũ in vtero virgo domina gentiũ. Itẽ Sibylla Chymca in italia nata: de qua Ennius ait. In prima facie virginis puella quedam nutriet puerum virgineũ: dans lac ad comedendũ. Itẽ Sibylla Samia a samo insula: ait. Ecce veniẽt dies et nascetur de paupcula deus et homo: et bestie terre adorabũt eũ. id est. bos asinus. Itẽ Sibylla Tiburtina ait. Nascetur christus in bethlleẽ: annũciabitur in nazareth regnatu pacifico: fundatore quietis. O felix illa mater cuius vbera eum lactabũt. Item Sibylla Delphyca que fuit tpe regis Priami et belli Troiani: sic ait. In vltima etate humiliabitur deus et humiliabitur proles diuina: iungetur humanitas ti deitas: iacebit in feno agnus: in puellari officio educabitur deus et homo: Plures alias Sibyllas et earũ dicta habes supra li. v. pte. j. ar. iij. ca. x. Et infra li. xj. pte. j. ca. ñ.

Tertio poetarum.
Quarto scriptura sibyllarum.

Capitulum. x.

Decima stella rerũ philosophicarũ exemplaritas.

Decima stella dicitur rerũ philosophicarũ exẽplaritas. Etenim Aug. in de mirabilibus sacre scripture li. iij. c. ij. dicit. Quãuis cõtra cunctorum hoim conceptiõis consuetudinẽ absque viri semine et carnalis oblectamẽto voluptatis: virgo concepit et sine dãno virginitatis pepit: hec tres tñ sine exẽplo nature noua in dei creatris non dimittitur. Nã multa animãtia absque parentũ coitu pgigni cõprobamus: qualiter apes sine patribus fetu matrũ corporibus tñmodo crescũt. Sed et multe aues absque maribus gignere pñt: et talẽ conceptũ in multorum piscium generibus esse philosophi aiũt. In solaque carne sine patre vermis nascitur: cui se dñs hac de causa similẽ esse per prophetã dicere nõ dedignatur: cũ ait. Ego aũt sum vermis et nõ hõ: opprob. ho. et abiec. plebis. Quoniam igitur in multis rebus consueto mõ dñs opatur: quod nature contrariũ dicendũ est: si quoniam ipse deus voluit quod etiã in virginali vtero sanctispũs dispensatiõe filius sine virili coitu nasceretur. Hec Augusti. ¶ Ad pmissa diffusius accedẽtes: quoniam mens humana per sensibiliũ collationẽ solet manuduci: plurima philosophicalia exempla producamus sub breuiloquio scripta secundum magistrũ Frãciscũ de Retza. in sua editione de conceptu virginali. ¶ Primũ exemplũ in elemẽtis. Terra que pe sine omni corruptione producit mirabiles effectus: flores vicz et gẽmas de plantis. Et quod est mirabile Alber. de vegetabilibus et plantis lib. v. tractatu. j. dicit: quod hybernia vitis de ilice ortũ habet. ¶ Itẽ aqua est in Tuscia quã virgo portare valet cribro: vt dicit Aug. de ciui. dei. Item in aere quãta deus facit mirabilia: quo fulmẽ cadens agit vt gladiũ in vagina: ferrũ et es in bursa consumat: vagina et bursa illesa manente. et in nube generantur rane: vitulique virtute celi generatũ in nube testatur Alber. magñ. iij. methe. tractatu. iij. Itẽ igni dedit deus vt salamandrã nutriat. Cũ igitur talia facere põt natura: cur deus non posset vt virgo generaret? ¶ Secundũ exẽplũ in lapidibus. Nã albeston lapis semel accẽsus arcadie semper ardere claret: vt dicit Augusti. xxj. de ciui. dei. ca. vj. Itẽ repiuntur lapides in quibus humana facies cum corona in capite picta est virtute celi. vt dicit Alber. j. mineraliũ: tracta. v. c. j. ¶ Itẽ magnes

Aqua in Tuscia
Lapis albeston.
Magnes

ad se trahere potest ferrū: et carbunculus in nocte lucere pōt. Itē calibis massa in certis partib⁹ in nube nascit̄ ⁊ cadit: ⁊ a rusticis collecta in arma acutissima parat̄: vt dicit Alber. iij. metheo. tracta. iij. Lapis q̄z fonti Socie mox immersus supenatat: vt vult idē Alber. j. minera. tra. j. c. ij. Cur g̃ ope spūssancti ꝟgo generare nō valeret. ¶ Tertiū exemplū in brutis aīalibus. Nā rhinoceron virgini se inclinare valet: a qua capit̄: vt dicit Isid. li. Etym. Item equa cappadocie ad ventū currēs feta efficit̄: vt dicit Augusti. xxi. de ciui. dei. c. iij. Ursa q̄z fetus rudes ore in naribus formare valet: vt dicit Isid. xi. etymol. Et leo rugitu ples mortuos gignēs suscitare valet: vt dicit idē Isido. xij. lib. Cur ergo diuino flamine virgo nō generaret. ¶ Quartū exēplū in volatilib⁹. Uult̄ nēpe corpe claret: et ad hoc mare caret: vt dicit Ambro. in exam. li. ij. c. xlj. Itē caladrus auis facie egrū sanare pōt: vt dicit Alber. de aīalib⁹. xxiij. Sz ⁊ carbas auis d̄ arbore hyberna nasci claret: vt hr̄ ab Alberto. xxiij: de aīalibus. Itē psitacus auis a nā habet ꝙ sp Aue dicit: vt docet experiētia. Itē strutionis oua sol excubare valet ad eius visum: vt dicit Isid. xij. etymol. c. lviij. Item phenix se in igne renouare valet: vt ait idem Isid. xij. etymol. c. xv. Et pellicanū sanguine fetus aīare claret: vt testat̄ idē. Cur g̃ virgo diuina opatione nō generaret. ¶ Quintū exemplū in pisci bus. Etem̄ quedā aleca sunt q̄ cōparē nō habēt matrē: vt dicit Aristo. in pble. Et anguilla sine coitu maris generat̄ vt testat̄ idē. Piurima q̄z alia aīalia p̄ter p̄missa sunt talia que sine matre generant̄: que si vellemus p singula describere: ante deficeremus tpe q̄̄ possemus enarrare. Concludit̄ g̃ si tot ⁊ talia possunt fieri per naturā: multo maiora potuit deus facere in virginali cōceptu supra naturā. Proinde Job. xij. scribit̄. Nimirū interroga iumēta ⁊ docebūt te: et volatilia celi ⁊ indicabūt tibi loq̄re terre ⁊ respondebit tibi: et narrabunt ea pisces maris. Quis ignorat ꝙ oīa hec manus dñi fecerit.

Rhinocerō

Ursa

Uultur

Carbas

Psitacus

Anguilla

Capitulum. xj.

Undecima stella mūdialiū hominū credulitas.

Undecima stella mundialiū hoīm credulitas. Nā vt cū Aug. xxij. de ciui. dei ca. lviij. loquar Nil mirabili⁹ q̄̄ ꝙ ad legē ꝯtrariā carni ⁊ sanguini doctores pauci ⁊ paupes ⁊ rudes plurimos potuerūt ꝯuertere sapientes vt crederēt hanc fidē. prudentissimi etiā rebelles fidei ⁊ postea ꝯuersi: sicut ptz de Paulo psecutore postea facto doctore catholico ⁊ p̄dicatore. Itē de Dionysio prius philosopho postea facto Pauli discipulo. Et de Aug. prius errore manicheoꝝ seducto: atq̄z Cipriano prius mago et alijs innumeris. Reuera siqs diligēter penset hec tria. ¶ Primo q̄ predicauerūt mundo: q̄r ignobiles: pauperes: apl̄i: imperiti et pauci. ¶ Scđo q̄d p̄dicarūt: q̄r legē ꝯtrariā carni ⁊ sanguini: penitentiā durā: carnis mortificationē: ⁊ viciorū refrenationē. ¶ Tertio q̄bus p̄dicauerūt: q̄r potētib⁹ mūdi: peccato totaliter deditis ⁊ deseruiētibus: ac sapiētib⁹. Aduerte ꝙ nō nisi a deo fieri potuit vt tantā multitudinem mūdi subiugarent fidei catholice. Uñ patz ꝙ fides. virginitatis Marie ⁊ eius filij est verissima.

Capitulum. xij.

Duodecima stella miraculorū lympiditas.

Duodecima stella dicit̄ miraculoꝝ lympiditas: q̄d deducit Scotus vbi. s̄. taliter arguendo. Nō pōt deus esse falsus testis: q̄r Prouer. xxj. scriptū est. Testis mendax peribit. Sed deus inuocatus a p̄dicatorib⁹ huius fidei: fecit opus sibi propriū vtpote miracula: ac p hoc testificat⁹ est fidē esse veram. Uñ Mar. vl. Illi aūt scz discipuli christi pfecti vbiq̄z p̄dicauerūt dño cooperāte ⁊ sermonē ꝯfirmante: sequēti bus signis. Sequit̄ ergo ꝙ hec fides nō potest esse falsa. Propterea Aug. ix. de trini. ca. ij. dicit. Domine si est error a te decepti sumus: nam tantis signis cōfirmata sunt ꝙ nō nisi per te fieri potuissent. Hec ille. Hinc et saluator ait Joā. v. Opera scz miraculoꝝ q̄ facio: ipsa testimoniū perhibent de me. Et eiusdē. x. Si mihi nō vultis credere: operibus credite. Si dicas. Antichristus etiā faciet miracula. Rñdet̄ ɓm Sco. vbi s̄. ꝙ sicut dicit Aug. de vtilitate credendi. Magna est differentia inter miracula chr̄i et antichristi: tanq̄̄ inter miracula facta a deo ⁊ facta a diabolo. Miracula q̄ppe christi sunt talia ꝙ nullo mō a diabolo fieri potuerūt: vt patet de mortuoꝝ resurrectione: de raptu Pauli in tertiū celū ad videndū diuinā essentiā. Nulla em̄ creatura pōt aīam beatificare ⁊ ad videndū diuinā essentiā eleuare: nec simpliciter nec ad tp̄s: sed solus deus. Itē de cognitiōe cordiū: ⁊ in m̄ltis alijs miraculis euangelij. Miracula ꝟo antichristi erūt deceptoria ⁊ falsa: cuius falsitas patebit si ei obijciant̄ hec. Si tu inq̄t es deus fac me videre diuinā essentiā: ⁊ post visionē certam memoriā habere visionis ⁊ certitudinē: et tūc credā. Itē si tu es deus dic mihi quid faciā vel cogitabo vel appetā p tali hora: quoꝝ nullū antichr̄s poterit: nec vere mortuos suscitabit: sicut christus Lazarū vere suscitauit: sed prestigijs suscitabit q̄ diu nō possunt durare. Preter miracula ꝟo euangelij multa alia sunt miracula facta tā antiquitus q̄̄ etiā nr̄is tp̄ibus attestantia virginitatē Marie: ex q̄bus aliqua hic inserunt̄. ¶ Legit̄ quippe in Glo. Biblie ⁊ postillis vel expositionib⁹: sicut etiā Ly. dicit: ꝙ hebraice veritatꝫ expositores tractādo illud verbū Esa. vij. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c̄. dicūt: ꝙ virgo iuuencula sp manens ꝟgo d̄r Halma p h. sed alma sine h. dicit̄ virgo iuuēcula nubilis. Uñ apud hebreos halma et alma differūt. Idcirco Egyfippus in li. de supplemento euāgelice veritatis sup illo verbo. Respōsum accepit Simeon a spūsctō: refert. ꝙ iste Simeon erat rabbi et sacerdos apud iudeos. Et dū semel in scholis exponeret dictā ꝑphetiā Esaie inuenit ibi sic scriptū Ecce halma. i. virgo ꝯcipiet: ⁊ deleuit h. vt esset sensus Ecce Alma. i. iuuēcula nubilis concipiet ⁊c̄. sicut ⁊ moderni iudei exponūt. Sed ɓm Chryſ. sup Matth. homel. ix. ista expositio cōdēnat̄ tanq̄̄ falsa p illud q̄d ꝑpheta p̄mittit di. Dabit dñs vobis signū. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊c̄. Nā iuuenculā ꝯcipe vel parere nō est signū: sed virginē. Uñ sic etiā Simeon sicut iudei false intelligens delenit tribus vicibus ⁊ semp miraculose idē scriptū reperiēs: orōni se dedit: ⁊ sic respōsum a spūsctō accepit de partu virginali: ⁊ nō visurū se mortem nisi videret chr̄m dñi de virgine natū. ¶ Legit̄ em̄ in historia scholastica. ꝙ Hieremias ꝑpheta in Egyptū descendens post mortē Godolie: regib⁹ Egypti signū dedit: ꝙ eoꝝ idola corruerēt cuz virgo filiū pareret. Quapropter sacerdotes idoloꝝ imaginē virginis puerum in manibus baiulantis in secreto loco templi statuerūt ⁊ eā ibi adorabāt. Sed a Ptholomeo rege postea interrogati q̄d hoc sibi vellet: dixerūt paterne traditionis hoc esse q̄d a sancto ꝑpheta eoꝝ maiores acceperāt: ⁊ sic in reb⁹ venturū credebant. Et hoc impletū est in die natiuitatis q̄ñ idola corruerūt: vt testat̄ legēda cōmunis. Itē Rhome vt testat̄ Innocētius papa terti⁹: pax fuit. xij. annis. Rhomani igit̄ templū pacis ꝯstruxerūt ⁊ ibi statuā Rhomuli posuerunt. Cōsulendo aūt Apollinē q̄̄diu duraret: acceperūt respōsum: ꝙ q̄usq̄z ꝟgo pareret. Nō q̄r impossibile putabant: dixerunt. Ergo in eternū durabit. Uñ in foribus templi supscripserūt titulū hunc. Templū pacis eternū. Sed in ipsa nocte natiuitatis dñi q̄ñ virgo peperit: ip̄m templū fundit⁹ corruit: et ibi est modo ecc̄ia scē Marie noue. ¶ Itē in vita socioꝝ beati Frācisci legit̄: ꝙ sctūs frater Egidius erat: cuius sanctitatē audiēs quidā doctor ordinis fratrū p̄dictoꝝ accessit ad eū vt in fide solidaret̄: quia titubabat si virgo potuerit concipe ⁊ parere. Sanctus itaq̄z frater Egidius cū oraret cognouit ex reuelatione spūssancti ꝙ quidā doctor p tali causa ad eum veniret: vñ obuiā mox eidē accessit: ⁊ nil aliud loquēs: statim virga pcussit terrā corā eo dicens. Uirgo ante partū et mox pulcherrimū liliū ibidē excreuit. Alio q̄z loco pcutiens ait Uirgo in partu: ⁊ ibidē similiter liliū excreuit. Tertio etiā loco pcutiens ait Uirgo post partū: ⁊ ibi tertiū liliū miraculose ꝓdijt. Uñ doctor ille deo gr̄as retulit: ⁊ in fide solidus p̄mansit. O igit̄ virgo virginū Maria ora p nobis tuū quē virgo peperisti natū.

Antichristi miracula

Halma

Miracula

Historia

Miracula

Alius modus ꝓcedenti in materia prescripta breuior.

¶ Item si aliter ⁊ breuius vis ꝓcedere potes ex p̄missis sub epilogo loquēdo elicere. xij. genera rerū que attestātur virginitatē Marie iuxta numerū. xij. stellarū quibus gloriosa extitit. ¶ Primū est testimoniū diuinarū personarū. Nam eius virginitatē testat̄ deus pater in figuris

antiquis: deus filius q̄z in euangelicis doctrinis ex miraculis: deus spūssanctus in ꝓphetis: q: spūsancto inspirāte locuti sunt: vt ait Petrus in canonica. ¶ Secundū testimoniū angeloꝝ. ¶ Tertiū est testimoniū oīm sctōꝝ veteris ꝛ noui testamenti. ¶ Quartū est testimoniū oīm scripturarū etiā gētiliū. ¶ Quintū est testimoniū bestiarum. ¶ Sextū testimoniū auium. ¶ Septimū piscium. ¶ Octauū vermiū. ¶ Nonū testimoniū lapidū. ¶ Decimū plantarū et florū. ¶ Undecimū omniū elemētoꝝ. ¶ Duodecimū testimoniū miraculoꝝ de quibus diffuse in hoc tertio articulo actum est.

¶ Pars secūda libri octaui de virginalis sponsi btē Marie. id est. ipsius beati Joseph sanctitate atq; dignitate q̄ fuit custos Marie.

JOseph fili Dauid noli timere accipe Mariā coniugem tuā Matth. j. cap. Qm̄ vt ait dñs Bonaueñ. sup. iiij. sen. dis. xlv. Nobilissima res est nobis miseris mortalib⁹ in hoc mundo habere singularē deuotionē: non solū deo eterno: sed etiam suis gl'iosis sanctis: ꝛ hoc. ¶ Primo ꝓpter nostrā inopiā: q: nil ex nobis meremur corā deo: imo pleni peccatis demeremur supplicia: ꝓpter qđ ad sctōs opus est nobis refugere: quatin⁹ eoꝝ meritis deus placet: qđ pe tim⁹ efficaciter ꝯsequamur. Hinc Job. v. Ad aliquē sanctoꝝ cōuertere. ¶ Scđo ꝓpt̄ dei reuerētiā: q: in eis de⁹ habitans venerat. Qui em̄ sanctis honorē tribuit: illum specialiter honorat: q̄ eos inhabitādo ꝑ grām sctificauit Jdcirco Damasce. lib. iiij. c. vij. dicit. Qm̄ ꝑ intellectū in corpibus sctōꝝ habitat de⁹: teste apl'o. Nescit; inquit qm̄ corpa vrā templū sunt inhabitātis in vobis spūsctī: de⁹ aūt spūs est. Quare ḡ nō essent honorāda aīata templa dei: ꝛ aīata dei tabernacula. Hec ille. ¶ Tertio ꝓpt̄ eoꝝ virtuositatē ꝛ gl'iam: ꝓpter quā dignissimi sunt honore. Nam teste Aristo. iiij. li. Ethi. Honor est premiū virtutis: ꝛ virtuti perfecte nō fit cōdignus honor. Debēt ergo sancti honorari tanq̄ꝫ virtuosissimi ꝛ gloriosissimi nr̄i patroni spūales: q: vt habet. ij. q. vij. cap. Qualis. Qui patronū siue patrē spūalem nō honorat: plus videt peccare q̄ꝫ qui carnalē patrē ꝯtemnit. Hec ibi. Sed q: Joseph est vnus de gloriosioribus sanctis paradisi cui dñs tantā grām cōtulit vt suā dilectissimā matrē ei in custodiā ꝛ spōsam daret: ideo merito ad ipm̄ deuotione mouemur. Añ q: ipse Joseph sctūs meruit sociari beatissime ṽgini Marie: et fore eius virginitatis fidelissimus custos: spōsusq; et fidedignissimus testis. Jdcirco in hac parte secūda incidentaliter agere decreui in hoc libro de eius sanctitate: q̄ multū ꝯfert ad testimoniū virginitatis ꝛ puritatis beate virginis matris dei. Unde de ipso tria mysteria notabimus que elici possunt ex premisso themate.

Habere singularē deuotionē ad sanctos dei valde vtile.

¶ Primū dicit mysteriū sponsalitatis.
¶ Secundū dicit mysteriū sanctitatis.
¶ Tertiū dicit mysteriū dignitatis.

¶ Articulus primus quare voluit deus suam matrē desponsatam fore viro nomine Joseph fabro lignario.

CIrca primū mysteriū videlicet sponsalitatis vel dicam societatis inuestigādum nobis est. Cur deus omp̄s cuius sapientie nō est numerus: sic disponere voluit vt sua mater virgo scꝫ Maria despōsari deberet viro nomine Joseph fabro anteq̄ꝫ impregnaret ꝛ ꝯcipet filiū dei. Et arguere potes ꝙ nō debuit desponsari alicui viro: q: ipsa ante desponsatione vouerat virginitatē: vt patet ex auctoritate Aug. li. de sancta virginitate dicētis. Annūciante angelo: Maria r̄ndit. Quō fiet istud qm̄ virū nō cognosco. id est. nō cognoscere ꝑpono: qđ ꝑfecto non diceret nisi se virginē ante vouisset. Sed vt dicit idem Aug. Uirginitatē vouētibus nō solū nubere sed etiā velle nubere damnabile est: ergo videt ꝙ beata virgo nō debuit desponsari: ne trāsgrederet votū. ¶ Item nō videt ratio quare potius viro Joseph debuit desponsari. Et rō est: q: figuratū et figura cōuenire debent: sed ex oībus sanctis mulierib⁹ q̄ figurauerūt in veteri testamēto benedictā virginē nulla earū ꝯiūcta est Joseph patriarche qui figura fuit sponsi

Cur Maria Joseph fabro lignario debuit dspōsari.

matris dei. Nam Asenech filia Putifari sacerdotis heliopoleos q̄ fuit vxor Joseph patriarche Gene. xlj. non ita expresse figurauit matrē dei: sed potius alie sancte mulieres: vt patꝫ de Sara q̄ genuit filiū p̄ter naturā in monte immolandū: vñ tenuit figurā dñe nostre q̄ genuit filium ꝯtra naturā in cruce immolandū: ꝛ tñ Sara ꝯiūcta fuit viro Abraā noīe. ¶ Jtē Hester figurat beatā virginē: que tamē nupta est Asuero regi. Eodē modo ptꝫ de Rebeccā que fuit ꝯiūcta Jsaac: ꝛ sic de alijs: ḡ nec mater dei debuit ꝯiungi matrimonio ipsi Joseph: sed potius viro nomine Abraā: aut Asuero: aut Jsaac: aut aliq̄ noīm eorū quoꝝ vxores vel sponse dominā figurarūt. Jtē si despōsari debuit: potius hoc fieri debuisset vt despōsata fuisset alicui viro regi magno: vt significaret q: regis eterni et excellentissimi. i. dei erat sponsa. Aut despōsata fuisset potius pastori propter humilitatē q̄ꝫ fabro. Tum q: pastores gregū inferioris status sunt ꝫm seculū fabris. Tum quia nascente dño non fabris sed pastorib⁹ angelis reuelare cōgruit eius natiuitatis mysteriū. Luc. j. ergo ꝛ hoc mysteriū despōsationis debuit fieri potius pastori. Amplius videt ꝙ debuit dei mater despōsari piscatori: q: sub cruce cōmendata est piscatori Joanni discipulo: cur ḡ in desponsatiōe nō debuit desponsari piscatori: rō nō videt cōgruitatis. ¶ Jn ꝯtrariū est diuina sapiētia q̄ in sui dispositione nō fallit nec falli pōt: ꝛ tamē vt euāgelicus sonat textus dei mater despōsata est cōgruētissime viro cui nomē Joseph q̄ erat faber lignoꝝ. ¶ Rūdet igit ad premissa ꝑ tres veritates seu ꝯclusiones. ¶ Prima est: Summe decebat vt beata virgo desponsaret anteq̄ꝫ filio dei impregnaret. Hec cōclusio claret per multas rōnes tam ex parte prolis q̄ꝫ ex parte matris q̄ꝫ etiā ex ꝑte humani generis: que rōnes q: descripte sunt in hoc volumine. li. j. ꝑte. vj. ar. iij. ca. j. ibi recurrendū relinquo. ¶ Secūda veritas seu ꝯclusio est. Congruū erat vt vir sponsus matris dei Joseph nominaret q̄ꝫ quodcūq; nomē viri aliud sortiret. Hec ꝯclusio ostendit per rōnes ꝛ auctoritatē btī Berñ. sup Missus est: q̄ descripte sūt. li. j. hui⁹ voluminis ꝑte. ij. ar. iij. ca. xi. ¶ Tertia veritas seu ꝯclusio est. Summe ꝯgruebat vt mater filij dei lignario fabro despōsaret q̄ꝫ alterius artificij viro in sponsam sociaret. Hec patet: quia hoc pre oībus magis cōgruebat significatōi eius spūalis despōsationis. Nam ꝑ hoc ꝙ fabro desponsabat: designari dabat ꝙ deo qui fabricauit ꝛ creauit totū mundum spūaliter spōsabat: Juxta illud Osee. ij. ca. a dño dictum. Spōsabo te mihi in fide: ꝛ spōsabo te mihi in sempiternū ꝛc̄. Jtē hoc magis cōgruebat significationi diuine incarnationis: quia ex hoc significabat ꝙ in ipsa virgine despōsata fabro humana natura sponsaret et copularet per vnionē dei filio: q̄ fabricauit mundū vna cum patre ꝛ spūsancto. Propterea ipsa beata ṽgo pulchra describit vt luna Canti. vj. c. q: vt nobis videt luna vsq; ad. xiiij. diem ꝯtinue crescit quousq; ipsa appareat imago hominis quasi fabri: ꝛ vltra crescē nō pōt: sed postea decrescit. Jtē btā virgo Maria a sua natiuitate creuit vsq; ad. xiiij. annū: quo anno in eius vtero integra imago hoīs. i. ipse christus imago dei patris q̄ fuit fabricator. i. creator mūdi apparuit: qm̄. xiiij. anno sue etatis credit virgo chr̄m ꝯcepisse ꝫm historiā. Mox q̄z ipsa vicꝫ dei mater est effecta in sua reputatione cepit decrescere ꝑ humilitatē: non tanq̄ꝫ matrē dei vel dominā mūdi: sed tanq̄ꝫ ancillā dei se reputando. Uñ ait Luce. j. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ꝛc̄. Et sic in eo ꝙ despōsata est fabro significabat ꝙ esset spōsa dei creatoris mundi. Unde ꝛ voluit filius dei christus fieri faber lignarius cum Joseph patre putatiuo exercēdo artem illā vsq; ad etatis sue annū. xxx. sicut sonat scriptura Marci. vj. Et ibidem exponēdo testat Lyra. Deniq; claruit in ipsa desponsatione nō solum mysteriū diuine incarnationis: verūetiā maximū bonum humilitatis: vt quanto sit maior in oībus: tanto fiat et humilior: vt sit mater dei ꝛ vxor fabri. ¶ Jtem tertio hec veritas seu conclusio probat: quia desponsatio fabro lignario facta summe congruebat significationi nostre reparationis et saluationis per lignū crucis. Unde Cryſ. super Matth. dicit. Jdeo Joseph fabro lignario Maria dei mr̄ despōsata fuit: qm̄ sponsus ecclesie christus oīm salutem hoīm

Respōsio
Pria ṽitas.
Scđa ṽitas
Tertia ṽitas

Ad obiecta Ad primũ Maria ꝟgo [...] votũ [...]ginitatis [...] modis.

operaturus erat per lignũ crucis. Hec ille. Et sic ptꝫ re-
sponsio ad quesitũ. ¶ Ad obiecta in cõtrariũ respondet͂
Ad primũ: ꝙ vt dicit btũs Tho. iij. pte sum. q. xxviij. ar.
iiij. beata virgo habuit virginitatis votũ tribus modis.
¶ Primo in desiderio: qꝛ anteq̃ incarnatio filij dei ab an
gelo sibi annũciaret͂ virginitatẽ simpliciter ⁊ absolute nõ
vouerat: eo ꝙ nõ licebat: qm̃ in lege veteri ꝓhibitũ erat
ne sterilis quis fieret in israel Exo. xxiij. Propterea qꝛ
tpe legis oportebat generationi insistere tã viros q̃ mu
lieres: eo ꝙ etiã ex illo christus pplo expectabat͂ ẞm car-
nis originẽ nasciturus: habuit tñ beata ꝟgo tũc tpis vir
ginitatẽ ⁊ eius votũ in desiderio: vouitq̃ virginitatẽ sub
conditione. scꝫ si deo placeret: voluntatẽ suã ⁊ desideriũ
diuino cõmittẽs arbitrio. ¶ Secũdo beata ꝟgo habuit
virginitatẽ in facto: qꝛ postq̃ sibi innotuit hoc deo fore
acceptũ. scꝫ vt virginitatẽ voueret anteq̃ ab angelo sibi
denũciaret͂ ⁊ anteq̃ Joseph desponsaret͂: absolute virgi-
nitatẽ vouit. ¶ Tertio habuit virginitatẽ ex cõi bñpla-
cito. Nã postq̃ fuit despõsata: simul ipsa cũ sponso suo ex
cõi voluntate et beneplacito ac ꝯsensu virginitatis votũ
emisit. ¶ Ad argumentũ igit͂ dico cũ Alber. sup Missus
est. ca. xl. ꝙ licet btã virgo habuit firmũ ꝓpositũ ⁊ votũ
cõtinentie: poterat tñ ꝯsentire in despõsatione in marita-
lem societatẽ: facta tñ diuinit' inspiratõe vtriq̃ de altero
ꝙ vellet ꝟgo ꝑmanere: ⁊ sic cõsentire in ꝯiugalem vel ma
ritalẽ societatẽ: ⁊ nõ in copulã carnalẽ absolute. Et sic nõ
obstat verbũ Aug. dicentis: ꝙ vouẽtibus virginitatẽ nõ
solum nubere sedetiã velle nubere dãnabile est: qꝛ hoc in-
telligit͂ de nuptu carnalis copule: ⁊ qñ sine certificatione
a deo facta vellet quis post votũ virginitatis ꝯiugia cõ-
trahere. ¶ Ad secundũ obiectũ rñdet͂ ꝑ secundã ꝯclusio-
nem. Et ad ꝓbationẽ dico ẞm Alber. sup Missus est. ca.
l: ꝙ licet Sara. Hester: Rebecca: ⁊ plures alie sctẽ mulie-
res p̃figurarint btãm virginẽ Mariã: ꝓpterea tñ nõ cõ-
gruebat vt illarũ sponsi vel mariti p̃figurarẽt quo ad de-
nominationẽ sponsum beate Marie ꝟginis. Cum em̃ ipe
sponsus vicꝫ Joseph cõtrahere habuit cum virgine Ma
ria sanctũ cõiugiũ sine carnali copula vt virgo conciperet:
virgo pareret: ⁊ post partũ virgo ꝑmaneret: quã scꝫ bea
tam virginẽ virgo Joseph cõiugem in virginitate custo-
diuit ⁊ ministrauit eidem ac eius filio paterno affectu sin-
cero. Nullo modo igit͂ decens erat vt quo ad hãc despõ-
sationẽ spõsus beate virginis Marie p̃figuraret͂ ꝑ aliquẽ
talem qui extiterit maritus ꝑ carnalem copulã. Vñ cum
inter Saram et Abraã: inter Hester et Asuerũ: et eodem
modo inter Rebeccã et Isaac: ac alios cõsimiles copula
carnalis interuenerit: nõ decebat vt eis nominib' spõsus
Marie nominaret͂: sed decebat vt istud cõiugiũ ac castissi
ma desponsatio Marie prefiguraret͂ ꝑ Joseph qui casti-
tatem ⁊ fidelitatẽ erga vxorem domini sui seruauit: vt pa
tuit li. j. parte. ij. articu. iij. ca. xj. ¶ Ad tertiũ dicendũ ꝙ
hec desponsatio matris dei taliter et tali fieri debuit vt ⁊
humilitas cõmendaret͂ et nobis in exemplũ ꝓponeret͂: ⁊
cum hoc significationi mysterij incarnationis diuine: ac
nostre reꝑationis congrueret: sed quia si beata ꝟgo de-
sponsata fuisset alicui regi magno: humilitas nõ clauesce-
ret: si ꝟo pastori humilitas quidẽ claresceret: sed myste-
rio nõ satisfieret significatiõis p̃dicte. Similit͂ si piscatori
desponsata fuisset: non ita satisfactũ fuisset significationi
pretacte: ex p̃missis rõnibus circa tertiã conclusionẽ po-
sitis: ergo ⁊c̃. ¶ Itaq̃ concludit͂ ꝙ licet natiuitas salua-
toris ex beata virgine debuit manifestari ab angelis pa-
storibus ꝓpter hoc ẞm Lyrã sup Lu. quia pastores erãt
simplices ⁊ absq̃ cautelis malicie ⁊ occupati in officio san-
ctoꝝ patriarcharũ qui dicunt͂ fuisse pastores Geñ. xlvij.
Talibus aũt solent fieri diuine illuminatiões ⁊ ꝯsolatio-
nes: iuxta illud Matth. xj. Cõfitebor tibi pater celi ⁊ ter-
re: quia abscondisti hec a sapiẽtibus ⁊ prudentib': ⁊ reue-
lasti ea paruulis: licet etiã cõgruebat matrẽ sub cruce cõ-
mendari Joãni: non quidẽ rõne eius ꝙ Joãnes piscator
erat: quia hoc ad id nil ꝑtinebat: sed rõne virginitatis et
humilitatis: vt vicꝫ humilis discipulus Joãnes et virgo
virgini ⁊ humillime matri sue obsequiũ et solatiũ p̃beret.
Nihilominus cõgruebat vt virgo mater dei virgini Jo-
seph fabro despõsaret͂: sicut ex rõnib' antedictis in tertia

Ad secundũ obiectum.

Ad tertiũ

conclusione tactũ est. Vere ergo charissimi dei mater ꝑ oĩa
cõmẽdabilis nobis existit: honorabilis ⁊ deuote celebris
ꝑ quã miro ordine diuine sapientie nobis salus ꝓuenit.
Vere ⁊ Joseph ei' spõsus non imerito a nobis honorat͂:
et deuoti' ob honorẽ btẽ ꝟginis venerat͂: q̃ tantã grãm
meruit vt in spõsam familiarẽ matrẽ dei habuerit. O vti-
nam huic eoꝝ sctẽ societati pauꝑ ego ⁊ humilis seruulus
affuissem: ⁊ eis seruitia exhibere dignus fuissem.

¶ Articulus secũdus ꝙ ipse sctũs Joseph spõsus beate Marie debuit esse sanctissimus ⁊ mundissimus.

Capitulum. j.

SEcundũ mysteriũ dicit͂ san-
ctitatis. Ubi inuestigandũ est vtrũ iste Joseph
sponsus bñdicte ꝟginis Marie fuerit inter oẽs
viros sui tpis vir excellentissime sctitatis: vt dignus ha-
bitus sit eligi in spõsum ꝟginis dei matris. Et põt argui
ꝙ nõ: qꝛ si fuisset hõ gratiosus ⁊ magne sctitatꝭ: nõ debu-
isset dubitasse vel suspitionẽ hr̃e de btã ꝟgine dei p̃electa
mr̃e. Cũ em̃ dicat apl's. j. Coꝝ. iij. Charitas non cogitat
malũ. scꝫ de ꝓximo suo: sequit͂ ꝙ hõ ꝑfect' in grã ⁊ sctita-
te atq̃ charitate nõ poterit de altero quẽ nouit esse per-
fecte sctitatis hoiem suspicari sinistrũ vel cogitare malũ:
quin eoipo designet͂ veracit͂ ꝙ ipse nõ est bon' aut ꝑfect'
qui de alio ꝑfecto credere põt malũ. Qđ etiã ꝓbari põt
ex eo: qꝛ apud sctõs maxime: imo etiã apud alios ꝓbos
et imꝑfectos hoĩes dubia sunt in meliorẽ partẽ interpre-
tanda: vt habet regula iuris ex̃ de reg. iu. c. Estote. Sed
qꝛ iste Joseph nouit btãm virginẽ Mariã esse ꝑfectissime
sanctitatis. Tum ex attestatione virginũ cum quib' mo-
rata fuerat in tẽplo dñi a sua infantia: apud quas publi-
cum et famosum erat ꝙ ipsam quotidie visitabant angeli
dei ⁊ familiarit͂ ei cibũ deportabãt e celo. Tum ex miracu
lo diuino quo fuit coactus et pontificibus manifestũ: vt
ipse cuius vicꝫ virga germinauit florẽ ⁊ in ei' cacumẽ co-
lumba e celo veniens ꝯsedit despõsaret eã: vt patuit s̃. ꝑ
Hiero. et alios historiographos li. j. pte. vj. ar. iij. ca. j.
Tum q̃ꝫ ex splẽdore diuino in facie ei' relucẽte: ⁊ tñ suspi-
cat͂ ⁊ dubitabat de virginali btẽ Marie ꝯceptu: vñ noluit
traducere eã: sed voluit occulte dimittere eã Matth. j. se-
quit͂ ergo ꝙ ipse Joseph nõ fuit sctũs nec ꝑfectus: imo min'
bonus q̃ de tali ac tante ꝑfectiõis ⁊ sanctitatꝭ virgine su-
spitionẽ habuit adulterij. ¶ Itẽ ꝯfirmat͂: qꝛ ẞm sentẽtiã
doctoꝝ p̃cipue Alexan. de ales: ꝯcordat Tho. ij. ij. q. lx.
ar. iij. Suspitio mali de altero ꝯtingit seu ꝓuenit ex trib'.
¶ Primo ex longa mali expientia in seipso. Vñ Aristo.
ij. li. Ethi. dicit: ꝙ senes sunt maxime suspitiosi: eo ꝙ mul
totiens exꝑti sunt in seipis alioꝝ defect'. Senes em̃ inq̃t
cacoges sunt. Est em̃ cacogia in deterius extimare oĩa
Unde iuuencule mulieres si nubant viris seniorib'. semꝑ
ꝓpter suspitionẽ viroꝝ turbationes patiunt͂ ab eisdem.
¶ Secũdo ꝓuenit suspitio mali ex eo ꝙ aliq̃s male affi-
cit͂ ad alterũ. Cum em̃ quis cõtemnit alium aut odit vel
irascit͂ vel inuidet: ex leuibus signis opinat͂ male de ipso:
qꝛ vnusquisq̃ faciliter credit qđ appetit. ¶ Tertio ꝓue-
nit ex hoc ꝙ aliquis in seipso malus est: ex quo cõscius sue
malicie facilit͂ de alijs malũ opinat͂. Propterea Eccl's. x.
Stultus. i. pctõr in via ambulans: cum ipse sit insipiens
oẽs estimat insipientes. Et Sene. li. de moribus dicit.
Hoc habet oĩs affect': vt in q̃ ipse insanit: ceteros pu-
tet insanire. Vñ auarus cum ipse sit assuetus fraudibus ⁊
mendacijs in emẽdo: vendendo: credit oẽs ementes et
vendentes similia facere. Similiter luxuriosus cũ ipe vi-
deat ⁊ loquat͂ mulierib' mala intentione: ita quos videt
loqui vel respicere hmõi malũ inde iudicat. ¶ Ad ꝓpo-
sitũ. Ex q̃ Joseph dubitauit ⁊ suspicatus est malũ de bea-
ta virgine ⁊ ei' cõceptu: ꝓpter qđ et voluit dimittere eã:
ex quacũq̃ p̃missarũ causarũ hoc prouenerit: sꝑ derogat
eius sanctitati: imo ex causis pretactis suspicãdo arguit͂
ipse nõ bonus fuisse vel saltem valde imꝑfectus. ¶ Pro
hui' q̃stionis ꝓposite respõsione tripliciter ꝓcedemus.
¶ Primo dictas obiectiones de eius dubitatione vel su-
spitione soluẽdo. ¶ Secũdo ꝯclusionẽ respõsalẽ de eius
sanctitate inferendo. ¶ Tertio rõnes ꝓbantes sctitatis
eius excellentiã subnectendo.

Joseph spõsus btẽ Marie debuit esse sctĩssimus.

Suspitõ mali đ altero ꝯtingit ex tribus.

Capitulum.ij.

Cur Joseph noluit Mariã post despõsatõẽ ꝛc.

Primo itaq[ue] soluẽdo ꝓtactas obiectiões q̃ depedent ex eo qđ in euangelio scribit: q2 cũ btã virgo inuenta est habere invtero filiũ post despõsatione. Joseph noluit traducere eã: sed voluit occulte dimittere ꝛc. ¶ Notandũ est. ꝙ de hoc duplex est doctoꝝ sñia. Una est opinio quoꝝundã dicentiũ ꝙ Joseph videns beatã Mariam grauidã dubitauerit et vehementẽ suspitionẽ incurrerit de ope sinistro ex parte virginis: ꝛ idcirco voluerit dimittere eã. Et illi attribuũt hanc opinionẽ Augustino in sermone Castissimũ Marie virginis vterũ vel Uidi portã: licet a pluribꝰ asserat ille sermo non esse Augustini. Ego tñ nullo mõ credo ꝙ ista dubitatio fuerit firma in mẽte Joseph. Nec credendũ est ꝙ Joseph cũ esset vir iustus firmiter crediderit aliq̇d sinistri de virgine quã ꝓbauerat de tanta sctitate ꝛ desponsationis miraculositate. Si quis tñ hanc opinionẽ. scz ꝙ dubitauerit tenere vult: hoc habet credere ꝙ hec suspitio in mente Joseph nõ fuit oĩno firma sed dubia. Nam ẽm Tho. ij. ij. q. lx. ar. iij. Aliud est ex aliq̃bus signis dubitare de malo ꝓximi. Aliud est illud affirmare. Primũ pertinet ad humanã tentationẽ sine q̃ etiã sancti vitã istã nõ ducũt: ẽm illud Apl'i. j. ad Coꝝ. x. Tentatio vos nõ apprehendat nisi humana. Affirmare ꝟo ꝑ signis leuibus de ꝓximo malũ: ṗcipue qñ sunt plura ꝛ fortia signa boni: peccatũ est. Uñ Augus. sup illud. j. Coꝝ. iiij. Nolite ante tempus iudicare: ait. Et si suspitiones vitare nõ possumꝰ quia homines sumus: iudicia tñ. i. diffinitiuas sententias ꝯtinere debemꝰ. Hec ille.

Prima opinio

Secũda opinio.

Sed alia est opinio verioꝛ quã tenent Grego. Orige. et Joãnes os aureum: qui aperte ostendũt ꝙ Joseph qñ vidit Mariã pregnantẽ: nõ cogitauit aliquod malũ de ea: sed credẽdo bonitati virginis putabat ꝙ deꝰ aliquid opatus esset secrete in ea: ꝛ ex humilitate reputauit se indignũ eiꝰ cõsoꝛtio quã sciebat esse plenam deo. Uoluit ergo recedere ꝛ dimittere eã: timẽs ne ex ꝓsumptione offenderet si tante virgini cohabitaret: sicut in exemplo etiã Petrus ex eadẽ reuerentia dixit christo. Exi a me dñe: q2 homo peccatoꝛ sum. Unde Chryß. sup Matth. li. j. dicit. O inextimabilis laus Marie: magis credebat Joseph castitati eius q̃ vtero eius: plus grẽ q̃ nature. Manifeste ꝯceptũ videbat ꝛ fornicationẽ suspicari nõ poterat. Possibilius esse credebat mulierem sine viro posse concipere q̃ Mariã posse peccare. Hec ille. Huic sententie concoꝛdat Bern. sup Missus est: addens ꝙ ideo occulte voluit eam dimittere: q2 si manifeste dimitteret: causa diuoꝛtij quereret et exigeret. Et si diceret id quod sciebat et ꝓbauerat de virginis puritate: mox populus incredulus ꝛ dure ceruicis illum subsannarent: ꝛ illam lapidarẽt. Quomõ eñ crederẽt tacenti christo in vtero: quẽ postea crucifixerunt mira facientẽ ꝛ docentem in templo. Hec Bern.

Joseph nil sinistre credidit de maria pregnante.

¶ Itaq[ue] claret ꝙ Joseph nil sinistre credidit de virgine: sed cum vidit eam pregnãtem ꝛ in facie eius diuinũ splendoꝛẽ relucentẽ adeo ꝙ nõ poterat eam intueri: vt dicunt Bern. et Hierony. partim ex stupoꝛe: partim ex virginis reuerentia: ꝛ partim ex incõphensione operis. id est. virginalis cõceptus cogitabat se absentare ꝛ eam dimittere: totũ hoc factũ volens diuino ꝯsilio relinquere. Et ꝓpterea angelus sibi reuelauit hoc mysteriũ dicens. Noli timere accipe Mariã cõiugem tuã. id est. nõ expauescas cum illa habitare ꝛ sibi seruire: cuius deus te socium fecit in sancta puritate ꝛ deuotione castitatis qnã vna simul deuouistis mutua voluntate: qđ eñ in ea natũ est de spũsancto est. Et si queras: quare beata Maria non dixit eidem hoc diuinũ secretũ? Dicendũ ẽm Lyram sup Matth. ꝙ ideo: quia sciuit ꝙ talia non sunt reuelanda nisi quantũ se extendit voluntas diuina. Et ideo beata virgo tacuit: tenens firmiter ꝙ istud secretũ reuelaret tpe cõpetenti ex beneplacito voluntatis diuine sicut et reuelatũ est sancte Elizabeth miraculose Luc. j.

Questio

¶ Item quare Joseph non petiuit beatam virginẽ vt diceret? Dicendũ ꝙ ex reuerẽtiali timoꝛe non fuit ausus: ꝛ hoc factũ est ex diuina dispensatione: vt vicz ꝑ reuelationẽ angeli ipse Joseph et ꝑ ꝯsequens oẽs nos sic certificaremur in fide ꝙ nullo modo de cetero dubitari possit.

Capitulum.iij.

De sanctitate Joseph ꝯclusio.

Secũdo principalit ad q̃stionẽ ꝓpositã de sctitate Joseph ponit ꝯclusio respõsalis: quã saluo alioꝝ melioꝛi iudicio tutã fore decerno. Et est ꝯclusio talis. ¶ Fidei pie dictamen dat virginẽ christi matrẽ habuisse spõsum talẽ dei oꝛdinatiõe: vt nullus vir sibi parẽ habuerit sanctitatẽ aut eq̃lẽ puritatẽ toto ꝓtũc terrarũ oꝛbe. Dico notãter ꝓtunc: q2 licet Joannes baptista fuerit excellẽtissime sctitatis: vt teste saluatoꝛe Matth. xj. Int natos mulierũ nõ surrexit eo maioꝛ: tñ ipẽ Joãnes nondũ erat ꝓtũc. i. tpe despõsationis Marie: natus in mũdo: sed postea surrexit in mũdo. Pro illo aũt tpe arbitroꝛ ꝙ Joseph fuerit sanctissimꝰ in toto mũdo ṗ oĩbus hoĩbꝰ q̃ tunc erãt. ¶ Ad qđ credẽdũ ꝛ ꝓbandũ subnecto. Tertio rõnes q̃bus claret eius sctitatis excellentia. Et ad id est rõ triplex vicz philosophica: canonica ꝛ theologica.

Prima

¶ Prima rõ philosophica: q2 cũ iuxta Aristo. sententiã. Omnia bonum appetũt ꝛ diligunt: vnũq̇dq[ue] ens quãtũ habet de bonitate tãtũ habet de eligibilitate. li. iij. Topic. Sed q2 deꝰ ṗ oĩbus hoĩbꝰ mũdi hũc Joseph dilexit ꝛ elegit sibi in patrẽ putatiuũ ꝛ familiarẽ nutriciũ: ac sue sctissime mr̃i in spõsum ꝛ custodẽ virginitatꝫ deuotũq[ue] ministrũ: ĝ sequit ꝙ ṗ oĩbus hoĩbꝰ tũc in mũdo existẽtibus ipẽ Joseph fuerit melioꝛ ꝛ sanctioꝛ.

Secũda

¶ Secũda rõ canonica: q2 hr̃. xxiij. q. iiij. ca. Obtinere: ꝙ ṗdestinatio ita est a deo disposita vt electi meritꝭ ꝛ ṗcibꝰ ad ipam ꝑueniãt. Hec ibi. Sed q2 Joseph fuit ab eterno ṗoꝛdinatꝰ a deo ꝛ ṗdestinatꝰ in spõsuz mr̃is dei ꝛ nutriciũ chr̃i atq[ue] cetera mysteria diuĩe incarnatõis: ĝ deo disponẽte ipẽ tãte sctitatis ꝛ tanti meriti esse debuit vt ṗ oĩbus hoĩbus dignioꝛ ad hec ṗtacta mysteria redderet.

Tertia ratio theologica

¶ Tertia rõ theologica: q2 quãto ad maioꝛẽ dignitatẽ spũalẽ: et ẽm deũ existentẽ eligit deꝰ aliquẽ: tãto eundẽ facit bonũ ꝛ melioꝛẽ. Uñ Aug. in glo. sup Ephe. j. dicit. Deus q̃s elegit facit bonos: sic ait aplꝰs. Elegit (inq̇t) nos vt essemus scti ꝛ imaculati in cõspectu eiꝰ in charitate: q̇ ṗdestinauit nos ĩ adoptiõez filioꝝ ꝑ Jesũ chr̃m. Hec ille vbi s. Sed q2 deꝰ elegit ab eterno hũc Joseph ad sũmas grãs et maximas ẽm deũ dignitates: vt patuit: ĝ sane credo ꝙ sicut suã reuerẽdissimã matrẽ quã preelegit ab eterno: vt decebat dignissimã ꝛ sctissimã fecit: sicut etiã suũ ṗcursoꝛẽ sctissimũ elegit ꝛ fecit: atq[ue] discipulos ꝛ aplos q̃s elegit vt mũdi lumina foꝛent effecit sanctissimos. Ita hũc Joseph quẽ in spũalissimũ sibi ꝛ sue mr̃i nutriciũ atq[ue] spõsum elegit ita eũ sctissimũ effecit ꝙ dignissimũ ṗ oĩbus hoĩbꝰ reddidit. ¶ Secure igit charissimi eiꝰ meritis nos cõmẽdare possumꝰ: merito eiꝰ suffragia exoꝛamus: q2 magnũ vt ꝓpote sctissimus valet corã chr̃o efficere et impetrare bñficiũ ꝑ nobis. Itẽ ad sctitatis ipius Joseph excellentiã ꝓbandam faciũt etiã priuilegia imediate infra ar. iii. descripta: quibus eum deus dignificauit et sanctificauit.

¶ Articulus. iij. ꝙ sanctitas Joseph sponsi Marie duodecim priuilegijs est dignificata.

Sctitas Joseph sponsi Marie duodecim priuilegijs dignificata.

Tertiũ mysteriũ declarandũ in hac pte ẽ dignitatis. Quãte nempe dignitatis et priuilegiate sanctitatis sit iste Joseph benedicte virginis Marie sponsus elucidando aduertere debemus: quia quicquid gloꝛie et laudis impendimus sponso. scz Joseph totũ est ad laudem sponse. id est. beatissime virginis matris dei. Ad cuius gloꝛiam vt maioꝛi deuotione moueamur erga hunc sanctissimum sponsum Joseph. Notare possumus ꝙ sicut beatissima virgo mater dei gloꝛiosa existit coꝛona duodecim stellarũ: iuxta illud Apocalip. xij. In capite eius coꝛona duodecim stellarum. Ita sanctissimus eius sponsus Joseph inter omnes sanctos comprobat fore gloꝛiosus duodecim priuilegijs sanctitatis tanq̃ duodecim stellis relucentibus in coꝛona gloꝛie ipsius: que quidẽ oꝛdinari possunt in tribus quaternarijs: quoꝝum primus potissime se habet ex parte suipsius. id est. Joseph. Secundus ex parte virginis bñdicte eius sponse atq[ue] filij eiusdẽ virginis Jesu christi benedicti. Tertius quaternarius indifferẽter se habet vel teneri potest vt claret in subscripta quaternarioꝝum diuisione.

¶ Primũ priuilegiũ nobilissime generatiõis
¶ Scđm euãgelice commendatiõis
¶ Tertiũ dignissime electiõis
¶ Quartũ virginee gl'iationis
¶ Quintũ priuilegiũ singularissime dilectiõis
¶ Sextũ sanctissime ꝯuersationis
¶ Septimũ meritorie auxiliatiõis
¶ Octauũ ꝑmaxime honoratiõis
¶ Nonũ priuilegiũ p̄celse gl'ificationis
¶ Decimũ dulcissime ꝯsolationis
¶ Undecimũ angelice frequentatiõis
¶ Duodecimũ potissime impetratiõis

Cap'm primum

Primũ priuilegiũ sanctitatis Joseph nobilissime generatõis.

PRima itaq; stella seu priuilegiũ sanctitatis Joseph beatissimi d'r nobilissime generatõis: quia erat de domo Dauid ꝛ generatiõe nobilissima: ex qua chr̄s descẽsur⁹ erat ꝯm carnẽ: sicut ꝑ ꝓphetas fuerat p̄dicatũ. Nimirũ ad nobilitatẽ summã ei⁹ ꝑtinet ꝙ ip̄e Joseph fuit de eadẽ tribu ꝛ familia cuz Maria matre dñi ỽgine nobilissima. Uñ ꝛ genealogia christi describit' ꝑ Joseph ab euãgelistis: licet Joseph fuerit penitus alienus a ꝯceptiõe chr̄i: qui de sola ỽgine nat⁹ est ꝛ ꝯceptus a spũsancto. Nihilomin⁹ ꝑ genealogiaz Joseph descriptã Matth. j. ꝛ Lu. iij. sufficiẽter ꝓbat' ꝙ Jesus Marie fili⁹ fuerit de stirpe Dauid: vt d't Lyra: q2 Joseph fuit de eadẽ tribu cũ Maria: qđ ꝓbat' ꝑ hoc quia ꝯm legẽ mulier ad quã ꝑtinebat hereditas patetna nõ poterat ꝯtrahere m'rimoniũ nisi cũ viro sue tribus ne fieret ꝯfusio sortiũ. vt habet' dicta sñia Nũe. xxxvj. Btã aũt ỽgo Maria fuit vnica Joachim patri suo succedens ei in hereditate: ꝛ ideo ex lege cogebat' viro sue tribus nubere ꝓpt' hoc et iuit cũ Joseph in Bethleẽ ciuitatẽ Dauid vt ꝓfiteretur cũ eo. Luce. ij. Hec Nicola⁹ sup̄ Matth. Si aũt vis scire modũ ꝑ quẽ fuerũt de eadẽ tribu ꝛ familia. sc3 Dauid Damascen⁹ li. iiij. ca. vj. describit dicẽs beatã Mariã descendisse a Dauid ꝑ Nathan. Joseph per Salomonẽ. Dauid

Genalogia Maria ꝛ Joseph.

quippe inter ceteros habuit duos filios. sc3 Nathan prophetan ꝛ Salomonẽ sapientissimũ regẽ: vt patet. j. Paral'. iij. ¶ Scđm aũt ꝙ refert Lyra in postilla sup̄ Lucã: licet om̄es sapiẽtes Hebreoꝝ ꝯcorditer tenerent ex scripturis chr̄m debere descẽdere de Dauid. Aliqui tamẽ eorũ opinabant' ip̄m descendere a Dauid ꝑ Nathan ꝓpt' excellentiã sanctitatis ꝛ ꝓphetie ip̄ius Nathan. Alij ỽo per Salomonẽ ꝓpter dignitatẽ regiã ꝛ excellentiã sapientie ꝯm veritatẽ aũt descendit per vtrũq;: aliter tñ: q2 ꝑ Salomonẽ descẽdit ꝯm lineã naturalis generatiõis. ꝑ Na-

Nathan

than ỽo ꝯm lineã generatiõis legalis: quia Joseph sponsus beate ỽginis fuit filius Heli adoptiu⁹ seu legalis ꝯm Hiero. Qđ vt magis intelligat'. ¶ Nota ꝯm Joãnẽ Damasce. ꝙ ꝑ cathenã Nathan ꝓphete filij Dauid descẽdit

Melchi

Melchi: a quo Melchi q̃rto gradu descẽdit: ꝛ distat in recta linea ip̄e Joseph: vt ptz Lu. iij. Unde Melchi est ip̄si Joseph abauus: vulgari⁹. i. auus aui. ¶ Iste Melchi habuit fratrẽ noĩe Panthera: qui genuit Barpãthera. ꝛ hic genuit Joachim: qui genuit beatã Mariã. Per cathenã aũt ip̄ius Salomõis filij Dauid naturalis descẽdit Mathan q̇ fuit auus sancti sp̄osi Joseph. Matth. j. ¶ Item Mathan habuit vxorẽ ex qua genuit Jacob patrez Joseph. vt ptz Matth. j. Defũcto aũt Mathan: ip̄e Melchi de q̊ antea meminim⁹: sc3 ex catena Nathan ꝓphete: frater vic3 Panthere nupsit vxori Mathan: ip̄si matri vic3 Jacob: ꝛ genuit ex ea Elij. Facti sunt ergo fratres vterini Jacob⁹ ꝛ Elij: sed d' duob⁹ fratrib⁹ a Dauid diuersimode descendẽtibus: quia Jacob a Mathan ex tribu vel catena Salomõis. Elij ỽo a Melchi ex tribu seu catena Nathan. Elij aũt accepta vxore mortuus est sine semine. Et idcirco Jacob frater eius accepit vxorem fratris sui vt ei suscitaret semen: ꝛ genuit Joseph. Ita ergo Joseph fuit

Elij fili⁹ legalis

filius naturalis ip̄ius Jacob. prout dicit Matth. j. cap̄. ¶ Fuit etiam idem Joseph filius legalis. Elij: quia fili⁹ qui nascebatur ex tali vxore erat quidem ꝯm naturã generantis: ꝯm aũt legem defuncti. Et sic dicit Lucas ca. iij. Joseph fuisse filium Elij. Hec ꝯm Joannem Damascenũ Deniq; ꝯm Nicolaum de Lyra in postilla super Matth. hec cõtrarietas ꝙ Matth. dicit. Mathan genuit Jacob: ꝛ Jacob genuit Joseph. Lucas ỽo dicit. Mathat genuit Elij. ꝛ Elij genuit Joseph. sic soluitur. ꝙ Mathat ꝛ Mathan ambo descenderunt a Dauid. sed Mathat fuit filius Dauid adoptiu⁹: Mathan aũt per Salomonem. Et isti duo Mathan ꝛ Mathat habuerunt vnam vxorem successiue que dicta est Jesca. ꝛ ista a Mathan concepit Jacob. ꝛ a Mathath Elij. ꝛ sic Jacob ꝛ Elij fuerunt fratres vterini: vt dictum est. Ex his omnibus aperte monstrat' nobilitas tam beate virginis q̃3 eius sponsi Joseph sanctissimi: quia fuerunt propinqui si bene calcularetur: forte in sexto gradu cõsanguinitatis: quo gradu non ꝓhibetur ꝯm iura etiã matrimoniũ ꝯtrahendi. Et quidẽ quãta sit eoꝝ nobilitas generis. ptz: q2 Mattheus ponit tres quaterdenas generatiões ab Abraã vsq; ad chr̄m. in q̇b⁹ describit' generatio a quattuordecim patriarchis ꝛ quattuordecim regib⁹ ꝛ quattuordecim ducibus. ꝯm ꝙ dicit Nicolaus de Lyra. O igitur q̃3 nobilissimus est iste sp̄osus q̇ vtiq; est ꝓpinquus multoꝝ sanctorum istius genealogie immo ꝛ Joannis baptiste ꝛ plurimorũ apostoloꝝ fratꝝ christi.. Insuper ꝛ matris dei atq; ip̄ius christi per m'rem qđ est summũ. Sicq; ꝓpinquitate ꝯiunctus est deo p'ri et filio ꝛ spũisancto: per hoc ꝙ chr̄s dei filius carnem assumpsit ex eius genealogia.

Cap'm secundũ

Scđa stella euãgelice cõmendatõis.

SEcũda stella est priuilegiũ euãgelice cõmẽdatiõis: q2 in euãgelio ip̄e Joseph cõmendat' iustus fuisse: Matth. j. Joseph cum esset iust⁹ nolebat traducere ꝛc̄. quo ỽbo ip̄e cõmendat' a ꝑfecta ỽtuositate: q2 vt testant' doctores catholici ꝑcipue in talib⁹ scriptis accipit'. inquãtũ iusticia ỽtus est general' oẽs ỽtutes cõprehẽdens. Unde Macrobius li. de virtutib⁹ dicit: ꝙ ex iusticia ꝓcedũt amicitia: innocẽtia: cõcordia: pietas: religio. i. cult⁹ dininus: affectus. i. dilectio fraterna ꝛ humanitas: que om̄ia creduntur perfectissime fore in Joseph. ꝓpter qđ merito iustus nõiatus est: quia vt Tullius li. de offi. ait. Justicia virtutis splẽdor est maximus: ex qua boni viri nõiant'. Et Aristo. v. li. Eth. dicit. Preclarissima virtutũ: sc3 moraliũ videtur esse iusticia. et nec hesperus nec lucifer ita mirabiliter lucet. Unde maximũ est hoc priuilegiũ Joseph vt dicat' quasi antonomasice. i. ꝑ excellentiã iustus in sacro euãgelio. Uñ argui põt: q2 in ip̄o videre potuisses virtutes oĩm patriarchaꝝ ꝛ ꝓphetarũ. Et certe haud dubiũ: q2 in ipso erat obedientia prompta que ꝛ fuit in Abraam. patientia Joseph patriarche: humilitas Dauid: deuotio prophetarum et sanctorum patrum ꝛc̄. quibus dignus reddebatur sponsus tante virginis.

Cap'm tettium.

Tertia stella dignissime electiõis

TErtia stella est priuilegiũ dignissime electiõis. Alij quippe sancti electi sũt. Quidam in seruos tm̄: vt sancti angeli: de quibus Hebre. j. Om̄es sunt administratorij spiritus. Quidã in ꝯuos ꝛ amicos: sc3 dei: vt sancti ap'li. q̇bus Joã. xv. saluator ait. Jã non dicã vos seruos sed amicos ꝛc̄. Nullus autẽ sanctus p̄ter Joseph est electus in hanc precelsam dignitatem: vt fieret ꝛ seruus ꝛ amicus: ꝛ insuper pater christi putatiuus. ac sp̄osus matris dei. Unde post dei m'rem summam dignitatem ip̄e obtinet.

Cap'm quartum.

Qurta stella virginee gl'ificatõis

QUarta est priuilegiũ virginee gl'iationis: q2 refulget gl'ia ꝛ aureola virginitatis. Fuit eñ virgo incõrrupt⁹: quã virginitatẽ vouerat mutuo ꝯsensu vna cũ b'ndicta ỽgine: sicut supra patuit Hoc aũt ꝓbat' auctoritatib⁹ vic3 doctoꝝ: et rõnib⁹ atq; sil'itudinib⁹. ¶ Primo inquã doctoꝝ auccoritatib⁹ q̇b⁹ ꝛ ꝯuincit': q2 liber infantie saluatoris qui ditit: ꝙ Joseph de alia vxore habuerit filios: in hoc dicto nõ est tenẽd⁹. q2 falsum dicit: sicut ꝛ in quibusdã alijs certis locis. vt pote ꝙ obstetrices btã ỽgo habuerit in partu: ꝛ sil'ibus: quibus reprobat'. Ad id aũt: sc3 ꝙ Joseph virgo fuerit ĩcorruptus ꝛ ꝑpetu⁹ est. ¶ Primo auctoritas Hierony. contra Heluidiũ dicentis sic. Grata inquit gratia: et florida fuit virginis matris: et Joseph societas. et sicut amatores puritatis in matrimonio virginitatis fuerunt a spiritusancto electi. Hec ille. Unde credo post ỽginẽ m'rem

Aug⁹.

fuisse hunc Joseph puritatis maximū amatorem. ¶ Ad idem est auctoritas etiã Augu. li. de ꝯiugali bono expͤsse dicentis: ꝙ Joseph nisi virgo fuisset: virgo mater dei nequaꝗ in spõsam sibi a deo data fuisset: alias hoc sanctum ꝯiugium claudicasset. Nicolaus quoqꝫ de Lyra sup Math. ca. j. in postilla hoc credendū asserit ⁊ dicit: ꝙ cū Maria esset desponsata Joseph: iam erat in domo ipsius Joseph ꝭm Chryſ. Et qꝛ modus erat iustoꝝ nõ pficere matrimoniū ꝑ carnalē copulã: nisi prius vacarēt orõi per aliqᵭ tp̃s implorãdo diuinã misericordiã: vt ptꝫ Thob. viij. Et tunc inquit credit̃ reuelatū esse ipi Joseph ꝓpositum Marie de obseruãda ꝟginitate: tūc quoqꝫ ex cõi consensu vouerunt virginitatē: quã quidē virginitatē ipe Joseph habebat etiam antea in desiderio ⁊ in ꝓposito: sed votuꝫ nõ expͤsserat. ¶ Contraxit igit̃ matrimoniū coact⁹ ꝑ miraculū virge germinãtis ⁊ colūbe de celo venientis ⁊ cõfidentis: cõmittens se diuine voluntati: ⁊ tūc ex reuelatiõe diuina cognoscēdo ꝓpositū Marie: ex cõi consensu vouerunt virginitatē. Uñ Joseph adhuc virgo erat. ¶ Scᵭo ad id ꝓbandū idē Nico. de Lyra. adducit rõnem talem. Quia cum chr̃s in passione sua nulli mr̃em suã seruãdam tradidit nisi virgini: non est ꝓbabile ꝙ ante ꝯceptū dum adhuc esset iuuēcula traderet̃ alicui nisi ꝟgini custodiēda ¶ Tertio ꝓbari põt similitudinibus. qꝛ cum de similitudinib⁹ idem sit iudiciū: vt dicat regula logica: exquo chr̃s in omnibus maiorē quam habuit ⁊ specialiorē societatē ac familiaritatē. sꝑ cum virginib⁹ habere potissime voluit iuxta illud Cañ. vj. Qui pascit̃ inter lilia scꝫ ꝟginitatis. Unde ⁊ mr̃em virginē eligere voluit virgineo lacte nutrire voluit: in sinu virgineo recūbere. Sed ⁊ discipuluꝫ virginē scꝫ Joannē familiarius dilexit: ⁊ in pectore suo reclinari euꝫ voluit in cena. Item p̃cursorē virginem habere maluit: s. Joannē baptistã. Juxta qꝫ crucē virginē mr̃em: ⁊ virginem discipulum astare voluit: sed ⁊ in sepulchro quasi ꝟgineo. i. in quo nondū quisꝗ positus fuerat locari voluit. Deniqꝫ a virgine Martha ministeriū sibi ⁊ hospitiū exhibitū plus placuit. Preterea in celo semꝑ ꝟgines in comitatu habere vult qui eū sequunt̃ quocūqꝫ ierit. Apo. xiiij. Sane g̃ iudicãdū ⁊ credendū est: ꝙ patrē putatiuū ⁊ nutriciū atqꝫ ministrū suū ⁊ sue matris spõsuum non nisi virginē habere voluit: vt virginū societatem ab instanti cõceptiõis vsqꝫ ad tp̃s sue manifestatiõis ⁊ p̃dicatiõis semꝑ habuerit ⁊ inter virgines ꝯuersatus fuerit.

Joseph vouit castitatē.

Capl̃m quintū

Quinta stella est priuilegiū singularissime dilectionis.

QUinta stella est priuilegiuꝫ singularissime dilectiõis: qꝛ inter Mariã ⁊ Joseph fuit amor sanctissim⁹ ⁊ singularissim⁹: ⁊ Maria post filiū maigis amauit Josep qꝫ aliū sctm̃: quia fuit spõsus ei⁹ ⁊ ei in oĩb⁹ necessitatib⁹ ꝓuidēs. Pie em̃ credit̃ ꝙ spiritussctūs ꝟginē Mariã ⁊ Joseph sctõ amore mutuo vniuit: ⁊ nisi iste amor a spūsctõ inter eos castus ⁊ sctūs p̃cessisset mr̃imoniū eoꝝ ꝯtractū non fuisset. Dilexit igit̃ ꝟgo Maria Joseph tãꝗ spõsum suū sanctissimū a deo sibi miraculose datū. Et ꝭm mgr̃m Ubertinū de Cassali. li. q̇ intitulat̃ Arbor vite crucifixi Jesu. Credendū est inquit: ꝙ btã ꝟgo q̇ in oĩbus a spūsctõ agebat̃: fuit ab eodē spūsctõ certificata de sanctitate Joseph ⁊ de diuina ꝓtectõe: ita ꝙ nõ dubitauit: immo certa fuit ꝙ Joseph nunꝗ vellet eã carnaliter amare vel ꝯcupiscere: sed purissimo amore ex diuina dilectiõe deuote sibi seruire: ⁊ ideo non mirꝫ si plene in Joseph ꝯiugiū ꝯsensit: vt veꝝ matrimoniū fuerit int̃ eos nunꝗ habendo respectū ad carnalē ꝯcupiscentiã vl̃ actū. Unde patet qꝛ singulari diuino amore ⁊ castissimo se mutuo dilexerunt.

Capl̃m sextum

Sexta stella sãctissime cõuersationis.

SExta stella dꝛ priuilegiū sanctissime ꝯuersationis. Ista em̃ est regula generalis qꝛ cū sancto sanctus eris: ⁊ cuꝫ ꝑuerso ꝑuerteris: teste psal̃. Uñ qui malã habent societatē in hoc mundo: male agūt: ⁊ econuerso: qui bonã bene. Erit em̃ ꝙ vn⁹ malus malã habet voluntatē ⁊ in societate bonorū si fuerit. vnus bonus suis exhortationibus ꝓhibet ⁊ retrahit illū ⁊ ecõuerso. Itaqꝫ cū Joseph habuerit sanctã societatem Marie: ᵭ qua Ambro. Uirgo fuit sanctior alijs: plena spiritusancto. Et ꝓpterea q̇d credis qᵭ agebat Joseph: qñ videbat spõsam suã in nocte surgentē ad orõnem: ⁊ plorantē ac deū collaudantē. An nõ credis ꝙ ad bene agendū inflãmaret̃? Arbitror ꝙ sepe orabat cū orante: ⁊ cum virgine pariter benedicebat deū. Cõsidera quantū erant deuota corū colloquia: ⁊ qñ Maria loquebat̃ de deo ille stupebat. ¶ Itē ꝯsidera quõ btã virgo om̃ia secreta mysteria diuine incarnatiõis ei pandebat: ⁊ pariter ꝯferebãt quõ chr̃s de ea natus ꝭm ꝓphetias deberet in mūdo viuere: ⁊ ꝓ hõibus pati ⁊ mori. ¶ Itē ꝯsidera quantū stetit cū Maria: qꝛ fere. xxx. annis. Licet em̃ de morte Joseph in scriptura non repit̃: sed ꝯstat qm̃ paꝝ ante baptismum christi mortuus fuerit. Nã qñ chr̃s disputabat in templo viuus erat. Tp̃e aūt passionis non fit mentio de eo. Cuꝫ g̃ tot annis steterit cū virgine in sancta ꝯuersatiõe: sequit̃ vtiqꝫ ꝙ magni meriti fuit ⁊ magne sanctitatis.

Capl̃m septimum

Septĩa stella meritorie acqsitõis auxiliationis

SEptima stella: est priuilegiū meritorie acquisitionis auxiliatiõis: qꝛ ipe meruit in oĩbus laboribus ⁊ in om̃i negocio ꝟginis Marie: ⁊ christi auxiliū p̃bere: vt ptꝫ qñ ꝟgo in Bethleē ad pariendū ascēdit: qñ in Egyptū aufugit. ⁊ ĩ exitu de egypto atqꝫ in q̃rēdo paruulū chr̃m ꝑditū. Lu. ij. Quis in oĩb⁹ his eã sociauit ei: ⁊ nisi Joseph: q̇ cū plorãte ꝟgine plorauit ⁊ cū dolēte doluit. Uñ Maria ait. Ego ⁊ pater tu⁹ dolentes querebamus te.

Capl̃m octauū

Octaua per maxime honoratiõis

OCtaua stella ꝑmaxie honoratiõis. Quere quē volueris post ꝟginē in terris cui chr̃s tãtū honorē exhibuit sicut Joseph: cui vt dꝛ Luce. ij. erat subdit⁹ descēdēs ĩ Nazareth. Ista aūt subiectio erat vt volūt doctores ꝙ illa diuinitas aliqñ familiarit̃ ministrabat Joseph: dabatqꝫ sibi tobaliã: seu manutergiū ad tergendū man⁹: aquã ad lauandū: sedile offerebat ad residendū: nec dubites ꝙ multa obsequia fecit de⁹ ipi: ergo ⁊c̃.

Capl̃m nonum

Nona p̃celse gratificatiõis.

NOna stella: est priuilegiū p̃celse gratificatiõis. Nam quis sanctoꝝ tantam gratiam ꝓmeruisse cernit̃ sicut Joseph si aduertimus rõnem electionis atqꝫ rationem meritorie sue seruitutis Nimirū si pensam⁹ rõnem electionis: vtiqꝫ ipe magnam gratiaꝫ habere debuit: quia quãdo aliquē deus eligit ad tantã gr̃am vt sit sibi tamfamiliaris: sicut patuit semper sibi dat maximas gratias. Et ꝓpterea eligendo ipm̃ Joseph ad tantū mysteriū quantas gratias sibi dedit cogita. ¶ Itē si pensam⁹ eius seruitutem: quis repitur q̇ tantū seruierit ꝟgini Marie atqꝫ chr̃o sicut Joseph. Modo chr̃s dixit Jo. xij. Si quis mihi ministrauerit honorificabit eū pater me⁹. Quantū g̃ putas honoris ⁊ gratie de⁹ pater exhibuit ꝓ tanto seruitio Joseph. ¶ Itē si benedicta virgo est tã gratiosa ꝙ qui dicit ad ei⁹ reuerētiã vnuꝫ Aue Maria: facit sibi gratiam quantomagis credis quid fecerit Joseph: qui tanto tempore ⁊ in tantis eidem et filio seruiuit.

Capl̃m decimū

Decima stella dulcissime ꝯsolatõis

DEcima est priuilegiū dulcissime consolationis. Reuera nullus sanctoꝝ habuit vel hr̃e potuit tãtã ꝯsolationē de chr̃o sicut Joseph hic ĩ terris q̇ vidit oĩa q̇ ꝓphete p̃dicauerūt de ꝟgie ⁊ de ꝟbo incarnato. quē ⁊ portauit manibus ac tetigit: fide sensit. osculatus est: ⁊ multotiēs amplexatus est. Si ergo Abraam exultauit vt videret diē chr̃i. vidit ⁊ gauisus est Jo. viij. q̃nto magis Joseph gauisus est qui vidit et tetigit ꝑ expientiã. Deniqꝫ ꝯsolationē habuit. Petrus qñ vidit faciē ⁊ gl̃iam chr̃i in transfiguratiõe adeo vt efficeret̃ quasi fatu⁹ nesciens q̇d diceret. Dñe inquit bonū est nos hic esse. Matth. xvij. Consolationē habuit Joannes qñ dormiuit suꝑ pect⁹ Jesu. Oēs etiã apl̃i ꝯsolabant̃ qui mãducabãt ⁊ bibebant cū verbo vite. Magna vtiꝗ dulcedine tenebat̃ Magdalena qñ iuxta pedes Jesu sedens: audiebat verbū illius. Beat⁹ frãciscus dum semel oraret apparuit ei chr̃s q̃si crucifixus di. Francisce amice tolle crucē tuã ⁊ seq̃re me. Et mox pre maxia dulcedine ei⁹ affect⁹ fuit quasi fatuus ⁊ spiritu ebri⁹. Fratri Ruffino apparuit beata virgo cū filio in brachio tenēdo: ⁊ tantã cõsolatio-

nem habuit ipe frater Rufinꝰ ex illa visione ꝙ q̄ſi aïa exi
uit de corpe. Quid tunc Joſeph habuit ꝯſolatiōis q̄ tan⸗
to tpe habitauit cū chr̄o ⁊ virgine matre: comedit in vna
menſa: cum eis dulciſſima colloquia habuit multotiens ⁊
quotienſcūq; voluit. Et vt pie credo chr̄s ſepiſſime oſcu⸗
labat ipm Joſeph: ſicut ſolet facere filij puuli ſuis prībꝰ.
O igit Joſeph ſanctiſſime: o q̄nta fuit ꝯſolatio tua quan⸗
do chr̄m natū quē filiū dei crediditi in vlnis tenuiſti: qn̄
angeli cecinerunt Glr̄ia in excelſis. Et in multis alijs acti⸗
bus eius felicibus. Uere dicere poteras cū pſ̄. Conſola⸗
tiōes tue dn̄e letificauerūt aïam meā. O aïa mea q̇d face⸗
res ſi ſaltē ſemel oſculari a chr̄o mercreris.

Undecia an gelice viſita tionis

Caplm vndecimū

Undecia ſtella priuilegiū āgelice freq̄ntatōis ⁊ viſitatiōis. Non em̄ oibꝰ ſanctꝭ donatū eſt fre quēter angelos videre ⁊ alloqui. Joſeph autē ſepius hāc gr̄am ꝓmeruit: ſicut ptꝫ cū angelꝰ ei apparuit di. Noli timere accipe ꝯiugē tuā: ⁊ cū monuit vt in Egyptū iret. Itē cū poſt reuerſum angelꝰ ei apparuit monēs vt in ptes Galilee: ſcꝫ Nazareth diuerteret habitaturus. Pie etiā credo ꝙ multis alijs vicibus vidit angelos virginem benedictā viſitantes ⁊ ꝯſolātes: qꝛ vt dt Hiero. quotidie eā viſitabāt angeli: cibū ei ferentes:

Duodecima potiſſime ſuf fragationis.

Caplm duodecimū.

Duodecima ſtella eſt priuilegiū potiſſime impe⸗tratiōis ſeu ſuffragatiōis. Alij q̇ppe ſancti poſt bn̄dictā ꝟginē nō ita potiſſime habēt ⁊ pn̄t im⸗petrare nobis ſuffragia ſicut Joſeph ſāctiſſimꝰ. Rō: qꝛ alij ſancti ſolū depcatorie ſeu ſupplicatorie tanq̄ ſerui dei ꝓ ſuis meritis habēt impetrare ꝑ nobis. ſꝫ ſctūs Joſeph in celeſti regno q̇dāmō etiā auctoritatiue tanq̄ pater chr̄i putatiuꝰ et nutriciꝰ habet impetrare: qꝛ chr̄s habet eū honorare: iux̄ illud. Honora pr̄em tuū ⁊ matrē Exo. xx. Ex q̇ habet q̇dāmō ius p̄cipe poſſe chr̄o: nō tm̄ mō ſupplicare ſicut alij. Quiſq̇s ḡ ei deuote ſeruit q̇ſq̇s eiꝰ ſuffragia expoſcit: haud dubiuꝫ: qꝛ exaudiet in orōnibus apud chr̄m. Non em̄ eſt fas ei negare qd̄ petit ꝓpter paternū honorē. O igit aïa fidelis ex his vide q̄nte ſanctitatis ſit iſte Joſeph ⁊ quāti meriti corā deo vt deuotiꝰ mo⸗ueri ſtudeas erga ipm. O q̄ dulcis eius ſocietas fuit cum beata ꝟgine ⁊ chr̄o. O quanta nunc ī celo felicitas eiꝰ. O virorꝝ feliciſſime ⁊ ſanctiſſime Joſeph rogamus ora ꝓ nobis vna cū tua ſponſa virgine bn̄dicta apud chr̄m vt nos ꝑducat ad celeſte regnum Amen.

De ſūma pu ritate marie.

¶ Pars tertia libri octaui de ſumma puritate beate ⁊ glorioſe virginis Marie.

Nihil immundū in illā incur⸗rit: candor em̄ eſt lucis eterne: ⁊ ſpeculū ſine macula dei maieſtatꝭ. Hec verba ſcribunt originaliter: Sap̄. vij. ⁊ accipiunt ꝯuenientiſſime de glr̄ioſa virgine mr̄e dei. Tū qꝛ libri q̄ intitulant de ſapiētia ſpāliter exponunt de btā ꝟgine ⁊ que de ſapientia dicunt interp̄tant eccl̄ia q̄ſi de ꝟgine bn̄dicta dicant. Tū qꝛ oīs ſcriptura q̄ de chr̄o dr̄ pōt accipi ⁊ dici de btā virgine: excepta ea que de ꝑſonali vnione diuinitatis loquit et hoc ꝓpt nimiam vnitatē ⁊ plenā aſſimilationē virginis matris ad filiū: vt vult Magnus albertꝰ ſup Miſſus eſt. Et idcirco hec ſcriptura noſtri thematis ꝯueniētiſſime de beata virgine accipit q̄ ꝓprie de ſapiētia dei pr̄is. i. chr̄o ſcribit. In q̇bus q̇dē ꝟbis ſapiēs ſpūſctō loquente tripl̄r cōmendat puritatē beatiſſime ꝟginis Marie.

Primo

¶ Primo q̇dē ꝙ ſit ſumme mūdicie. immunis oīs peccati originalis: mortalis ⁊ venialis ſorde. Ideo dt. Nihil immūdū incurrit in illā. hoc quo ad pctm̄ mortale: ⁊ poſtea: ſpeculū in̄quit ſine macula: hoc quo ad pctm̄ veniale ⁊ etiā originale. Uere o aïa deuota ꝑmaxime tibi reddit laudabilis ⁊ venerabilis. ac amabilis ipa ſanctiſſima dei mr̄ q̄ in ſua puritate ac mun⸗dicia ꝟginali meruit ꝯcipe. filiū dei: ꝓpterea eccl̄ia canit. Sancta ⁊ īmaculata ꝟginitas q̇bꝰ te laudibꝰ efferā neſcio qꝛ quē celi cape nō poterāt tuo gremio ꝯtuliſti.

Scdo

¶ Scdo in ꝓmiſſo themate cōmendat ſapiens puritatē ꝟgis Marie ꝙ ſit ſublimis ⁊ ſumme excellentie ſupra puritatē oīs creature. Unde ſubdit. Candor eſt em̄ lucis eterne. i. diuine: ſcꝫ ꝑ participationē. Etem̄ vt dt Anſ. ipa tanta puritate nitebat ⁊ nitet ꝙ ſub deo nequit maior intelligi. O q̇d cogitare aut dignū dicere poſſumꝰ de te o piiſſima ꝟgo Re uera ſi te formā dei appellemꝰ: digna exiſtis: vt dt Hiero. Si te candorē eterne lucis nominē: ꝑ oïa cōprobaris

Tertio

¶ Tertio cōmēdat. ꝙ vicꝫ eiꝰ puritas ſit diuinalis munificentie ⁊ magnifice gratie: ꝓ ſingulari eiꝰ vicꝫ priuilegiatione ⁊ diuine maieſtatis operatione. Un̄ ſubdit. Speculū inq̇t dei maieſtatis. Nimirū in bn̄dicta ꝟgine tanq̄ in ſpeculo relucet ſumma gr̄a diuine bonitatis ⁊ maieſtatꝭ atq; ſingulariſſimū donū charitatis eius in incarnatiōe facta ex ea. ¶ Itaq; de puritate beatiſſime ꝟginis ad pn̄s acturi tria myſteria declarabimꝰ que ſubſequunt.

¶ Primū dr̄ myſteriū ꝯſiſtentie

¶ Scdm myſteriū p̄cellentie

¶ Tertiū myſteriū priuilegiate gr̄e

¶ Articulus primus. in quo cōſiſtit ſumma puritas beate Marie.

Caplm primum

In quo cōſi ſtat puritas btē ꝟginis

Primū myſterium cōſiſtētie. Ubi inueſtigādū eſt in quo conſiſtit puritas beate virginis Marie matris dei: ſeu quomō intelligenda ſit hec intentio puritatis eius: Ad quod ꝑtinus reſpōdet ſm ſentētias Alberti ſup Miſſus eſt: atq; Thome ſup. iij. ſniarꝝ. di. iij. ⁊ ꝯcorditer doctorꝝ noſtrorū. Q̄ hec eius puritas in tribus ꝯſiſtit.

¶ Primo in ꝯtrarij. i. peccati elōgatiōe

¶ Scdo in ſumme puri approximatiōe

¶ Tertio in vtriuſq; p̄dictorꝝ ꝯfirmatione

Prīo in peccati elonga tione

¶ Primo inquā in contrarij. i. peccati elongatiōe ⁊ diſtātia: qꝛ puritas intendit ꝑ receſſum a ꝯtrario: ſicut albius dr̄ qd̄ eſt nigro impmixtius: ⁊ lucidiꝰ dr̄ illud qd̄ eſt tenebris impmixtius. Sic ⁊ btā virgo dr̄ puriſſima: qꝛ pre omnibus poſt chr̄m ipa eſt impmixtius impuro. i. pctō. Iux̄ hoc q̄ſtio occurrit. Utrū btā ꝟgo fuerit tante puritatis: vt ab om̄i culpa fuerit totaliter immunis. Et arguitur ꝙ non: qꝛ. j. Joā. ij. hr̄. Si dixerimꝰ: qꝛ pctm̄ non habemus noſipos ſeducimꝰ ⁊ veritas in nobis non eſt. ¶ Itē Prouer. xx. Quis pōt dicere: mundū eſt cor meū: purus ſum a peccato. Itē Joan. xxv. Stelle non ſunt munde in ꝯſpectu eius: Et Ro. iij. Om̄es peccauerunt. ¶ Itē glo. ſup Ro. viij. dt. Impoſſibile eſt quātūlibet ſanctū aliq̄n non cadere: ſcꝫ venialiter: ergo videt ꝙ ipſa aliq̄n peccauerit venialit. ¶ Itē btā ꝟgo bona ꝯſciētia dicere poterat. Dimitte nobis debita nr̄a ⁊c̄. cū ſit cōis forma orādi om̄ibꝰ ſanctis collata: ḡ non fuit ſine culpa. Preterea Chry. ſup illud Jo. iij. Quid mihi ⁊ tibi mulier: dicit. ꝙ aliq̇d hūani paſſa fuit quaſi ꝓpter vanitatē voluerit chr̄m miraculuꝫ facere. ¶ Itē glo. ſup illud Lu. j. Spūſctūs ſupueniet dicit. Supueniēs ſpūſanctus in virginē: eam ab om̄i ſorde viciorꝝ caſtificauit. Magiſter etiam ſententiarū in. iij. di. iij. ca. j. ſic dicit. Mariā totā ſpūſanctus ſupueniēs a peccato ꝓrſus purgauit ⁊ a fomite peccati etiam liberauit: vl fomitē penitus euacuādo vt quibuſdā placet: vel extenuando ⁊ debilitādo. Hec ſupuētio aūt ſpūſancti fuit tpe ꝯceptiōis filij dei. ergo ſequit ꝙ an̄ ꝯceptionē aliq̄n peccauerit: a quo poſt in conceptiōe filij dei purgata fuerit. Cōtra Aug. in lib. de natura ⁊ gratia dicit. Excepta hac virgine de qua ꝓpter honorem dn̄i nullam ꝓrſus cum de pctis agit volo habere queſtionē. Inde em̄ ſcimus ꝙ ei plus gr̄e ſit collatū ad vincendum ex om̄i parte peccatū ꝙ meruit parere quem conſtat nullum habuiſſe peccatū. Hec ille.

Marie ī vtero mr̄no ꝯſecuta p̄ſeruationē ab omni peccato

¶ Pro reſpōſione: ergo ponit ꝯcluſio: ꝙ beata virgo ꝑ gr̄am ſanctificatiōis copioſam in vtero materno ꝯſecuta eſt p̄ſeruationē ab om̄i peccato: Et hec concluſio ſm dn̄m Bonauē. alioſq; ꝯcor. docto. ſuper. iij. di. iij. ꝓbat auctoritatibꝰ: rōnibꝰ ⁊ exemplis: ac ſimilitudinibus:

Primo auctoritatibꝰ

¶ Primo inquā auctoritatibus. Unde Gen̄. iij. Ipa ꝯteret caput tuū. Qd̄ beatus Bern̄. ⁊ Auguſt. exponēdo dicūt. Suggeſtio eſt caput diaboli. Nullo ergo ſuggeſtio habuit locū in virgine tam quo ad ſuggeſtionē pcti venialis q̄ mortalis a q̇bus totaliter immunis fuit. Itē Cantico. iiij. Tota pulchra es amica mea: tota pulchra ab originali ⁊ mortali: et macula non eſt in te. id eſt veniale peccatū. ¶ Itē pſ̄. xlv. Sāctificauit tabernaculū ſuū altiſſi⸗

mus: deus in medio eius nõ cõmouebit: scz p aliqd malũ peccati. Uñ Bern. ad Lugduñ. canonicos. Puto inqt q copiosius mun⁹ grẽ in eã descendit: q̃ eius non solũ sanctificaret ortũ. sed etiã deinceps ab omi pctõ custodiret immunẽ. Scdõ rõnib⁹. ¶ Prima rõ Alber. sup Missus est: qz qdcunqz pctm̃ etiã veniale nõ est grã: g̃ vbicũqz est aliqd pctm̃ quantũcunqz paruũ z veniale: ibi est aliqd vacuũ de grã. Sed btã vgo fuit plena grã: etiã añ ɔceptionẽ filij dei. Lu. j. Aue grã plena: g̃ nihil de pctõ fuit in ipa ¶ Scda rõ: qz vt volũt doctores sup. iij. dist. iij. pcipue Bonauen. Rich. z Tho. In prima sanctificatiõe vginis: scz in vtero sue mr̃is fomes in ea fuit ligatus vel extinct⁹ sic q ablata fuit inclinatio ad malũ vt nunq̃ peccaret: q̃uis flexibile liberũ arbitriũ haberet: sicut habuerũt angeli ante ɔfirmationẽ nec peccauerũt. Sed in scda sanctificatione: scz qñ chrm̃ ɔcepit fuit omino euacuatus z totaliter extinctus vt nõ posset peccare. ¶ Ubi nota q fomes vt ait Rich. vbi s. non aliud est in nobis q̃ habitualis inclinatio in appetitu sensitiuo tẽdẽs ad obiectũ inordinate ex pctõ primoz parentuz mediante nature corruptiõe causata. Dicit notãter habitualis inclinatio scz cõcupiscẽtie p eo: qz actualis ɔcupiscẽtia est mot⁹ peccati. Fomes ergo vltra carnis essentiã z sensitiui appetit⁹ ponit quandã corruptionẽ morbidam in carne radicatã que ascẽdit vsqz ad mẽtẽ: habetqz duplicẽ affectum. scz pnitatẽ ad malum: z difficultatẽ ad bonum: iuxta illud Rom. vij. Nõ em̃ qd volo bonũ hoc ago: quo ad scdm̃: sed qd odio malũ hoc facio: quo ad primũ. ¶ Per primã itaqz sanctificationem. scz in vtero materno bm̃ pdictos doctores. Maria habuit dei dono ligatũ vel sopitũ aut extinctũ mõ antedicto fomitẽ: qz tanta gratia pfectiõis est sibi tunc collata: q redundauit in ei⁹ sensualitatẽ adeo vt fomitẽ reprimeret: sic q in pctm̃ non inclinaret z a bono non retraheret: nec vllũ effectum vel incitamentũ haberet aliqñ. ¶ In secunda aũt sanctificatione in qua spũssanct⁹ descendit non tm̃ in mentẽ: sed etiam in carnẽ ex ea mirabiliter formando corpus chri sanctissimũ: tũc totaliter fomes fuit extirpatus z extinctus p collatã ɔfirmationis in bono grãm: vt nullo modo posset voluntas Marie flecti in pctm̃ etiã veniale: vt de hoc latius dicet cap. iij. huius. Uñ Maria nullum pctm̃ habuit. ¶ Sed aduertendũ q pdicta de fomite posita sunt hic bm̃ doctores eos qui tenuerũt Mariam ɔceptam fore in originalis peccati macula: z sic mundatam. Moderni aũt nostri doctores: dicentes beatam Mariam in ɔceptione non ɔtraxisse originale pctm̃: cum quibus ego teneo aliter sentiunt: q vicz fomes qui est effectus peccati originalis in carne Marie sanctificata: non fuit formaliter in effectu quo ad legem plis ppagatẽ: sed tm̃ causaliter quo ad legem ppagantiũ. Unde bm̃ Franciscum Maronis in prima sanctificatione Maria fuit in grã ɔfirmata. vt patuit li. iiij. z. v. ¶ Tertia rõ Bonauẽture: qz ɔgruũ fuit vt illa q̃ placuit altissimo intãtũ vt fieret digna ei⁹ sponsa z mr̃ filij dei vnigeniti: sic esset imaculata mẽte sicut z itemerata carne: q̃ foret aduocata pcõz glã z corona iustoz: spõsa dei. z toti⁹ trinitatis reclinatoriũ. ¶ Tertio ostendit hec ɔclusio silitudinib⁹ z exẽplis: qz sicut diuina puidentia in primo statu hõiez custodiuit ab omi nociuo: ita ipa diuina puidẽtia ɔgruẽtius matrẽ custodiuit immaculatã ab omi pctõ. ¶ Itẽ Joannes baptista ex sanctificatiõis grã habuit a deo ptegẽte vt nũq̃ peccaret mortalit z ne leui saltẽ macularet vitã famine posset: vt canit eccla. Uñ paucissima venialia fortassis cõmisit: g̃ dei mr̃ electa debuit habere eminẽtiorẽ grãm sanctificatiõis vt nũq̃ vel venialit peccauerit: immo etiã in alijs repssit illicitos mot⁹. Nec vnq̃ habuit qd ei⁹ ɔscientiam remorderet. Ad id refert Bonauẽ. vbi s. q audiuit narrare q ipa cuidã psone reuelauit q nõ repheãdebat eã cor suũ in omi vita sua. Et sic ptz. ¶ Pro solutiõe aũt argumentoz in ɔtrariũ pductoz ad illas auctoritates Joan. Prouer. Job. Rom. z Glo. rñdet bm̃ Alber. q oẽs ille scripture loquunt de cõi iure viatoz hoim. Istud autẽ priuilegiuz vgis btissime est de specialissima z ppria grã respectu oim viatoz q̃ derogat generali. ¶ Ad illd. Dimitte nobis debita zc. Dicendũ est bm̃ Bonauẽ. q in petione illa vgo Maria poterat petere remissionẽ debitoz nõ rõe sui: sed alioz mẽbroz chri quib⁹ poterat petẽ vt debita dimitterent: z bona ɔsciẽtia illã orõnẽ formare in psona eccle: non p se sed p alijs sanctis: sicut dicit Aug⁹. Ad illud Chrys. vt q aliqd hũani passa zc. Dicendũ bm̃ Alber. q ipa vgo aliqd hũani passa fuit: hoc verũ est ad hunc sensum. qz vt hõ hoib⁹ cõpassa fuit. Sz q aliqd vani passa fuerit: p oia falsum est. z ɔtra Aug. ¶ Ad vltimũ bm̃ doct. tenẽtes Mariã sine pctõ originali ɔceptã: patet solutio expressa li. iiij. pte. ij. ar. ij. vbi de sanctificatiõe z liberatiõe soluit. Sed bm̃ Bonauẽ: vbi s. respondet q differt dicere pctm̃ z dicere viciũ. Nam viciũ dicit culpe sequelam ex originali in nobis relictã. Peccatũ aũt dr duplr. Aliqñ culpa: sicut cõiter consueuit accipi. Aliquando vo non culpa dicit sed pena peccati: sicut Rom. vij. De pctõ dãnauit pctm̃. Dico g̃ q beata virgo dicit castificata vel mũdata a pctõ: nõ rõe alicuius culpe vel macule: sed solũ ratione pene. a qua mundata est in filij dei conceptione: vt illas penas sequentes ex peccato originali ipsa in filij dei parturitiõe nõ habuerit: quia concepit sine corruptione: z fuit grauida sine grauamine: ac peperit sine dolore. Unde patet responsio.

Capl'm secundum

Secundo dixi q hec puritas beate virginis cõsistit in summe puri approximatiõe. z p ɔseqñs nõ cõsistit in sola peccati elongatiõe. Uñ sit pro nũc ɔclusione q btã vgo dicit purissima nõ solũ ob hoc q ab impuro. i. a pctõ est elõgata: sed etiã qz ad summe puz. i. deũ est summe approximata. Hoc declarat bm̃ Alber. magnũ sup Missus est. c. clxxxiij. taliter: quia puritas sequit naturam luminis z luminosi: sicut videtur ad sensum: qm̃ illud qd plus participat de natura lucis plus habet puritatis: vt summa lux vel summe luminosum summe sit lucidũ z puz. Lux aũt est duplex: scz corpalis z spiritualis: vt dt Aug⁹. sup Geñ. ab literam. Et magis pprie dr lux spũalis q̃ corpalis: lux bm̃ hoc ergo duplex ẽ puritas: scz corpalis z spũalis. Sed qz maior puritas corporalis est bm̃ maiorem ɔuenientiã ad summã corpalem lucẽ: quãobrẽ videmus q aqua purior est q̃ terra: aer q̃ aqua: ignis q̃ aer: firmamentũ q̃ ignis: celũ aqueũ q̃ firmamentũ: z celũ empyreũ q̃ aquarum. Sic ergo erit maior puritas spũalis bm̃ maiorem conuenientiã ad summã lucem spũalem que deus est: qui lux est: in quo tenebre nõ sunt vlle. j. Joan. ca. j. Unde bm̃ hoc purior est anima sensitiua q̃ vegetatiua: rõnalis q̃ sensitiua: angelica rõnalis q̃ humana bm̃ naturam. Sed bm̃ grãm est aliter: qz aia hũana existens in grã purior est q̃ diabolus: licet bm̃ naturã diabolus cum sit angelice nature sit purior. Gratia nempe est quasi quoddã lumen creatum pcedẽs a luce increata. i. deo: put dicit Bern. in sermõe de charitate z grã chri. Ergo vbi est participatio maioris gratie: ibi maior est ad primã lucem approximatio z assimulatio. z p consequens maior bm̃ grãm puritas: sicut exemplũ in corpalibus. Licet em̃ bm̃ se cristallus sit purior aliquo vitro de materia minus puro facto: tamen istud vitrũ si fuerit irradiatũ a sole: lucidius est z purius bm̃ participatã radiositatẽ z lucẽ solis q̃ crystallus non irradiata a sole. Quia igitur in beatissima virgine respectu omniũ creaturarum aliarũ non vnitarũ fuit summe gratie participatio. g̃ approximatio ad primam lucẽ fuit in summo: z per ɔñs puritas in summo. Hec bm̃ Alber.

Capl'm tertium.

Tertio dixi q hec puritas beate virginis fuit in vtriusqz pdictoz. i. elongationis z approximationis ɔfirmatiõe. Propter quod ponitur tertia conclusio in ordine ad predictas supius: et est talis. Beata virgo Maria p sanctificationis copiosaz grãm adeo fuit ɔfirmata in bono penni vt nunq̃ posset in aliqd pctm̃ flecti: nec posset in ea diuina gratia deperire: aut minui: vel ab ea aliquo modo separi. Uñ beatã virginẽ Mariã peccare etiã venialiter vel minimo pctõ fuit impossibile; quanto magis mortali peccato. ¶ Probat hec ɔclusio triplici rõne: pluribus alijs ob breuitatẽ omissis: quarum rationũ fulcimenta accipiunt a domino Bonauentura. super. iij. dis. iij: et concordit Rich. atqz Tho. sup eo. li. iij. sniaz.

Scdo rationib⁹.

Fomes

Prima sanctificatio.

Notabile

Tertio ostẽdit silitudinibus.

Ad cõtrariã argumenta.

Ad tertiũ.

Scdo puritas beate virginis cõsistit in summe puri approximatiõe.

Tertio puritas elongationis et approximationis cõfirmatio.

¶ Prima est ratio redundationis
¶ Scda est ratio dignificatiōis
¶ Tertia est ratio pfecte gratificatiōis.

Prima rō redundatiōis.

¶ Prima ratio redundatiōis: qꝛ sicut honor parentū redundat in filios Prouer. xvij. Glia filioꝝ pr̄es eoꝝ. Ita ꝑ oppositū ignominia vel ɔfusio m̄ris redūdat in filium. Si ergo mat̄ dei vnq̄ peccasset vel peccare potuisset: aut grām dei ꝑdere potuisset: ignominia fuisset dei sui filij: ꝙ eius mater damnari potuisset: qḋ est absurdū. Quid eni ignominiosiꝰ q̄ reginam celi: m̄rem dei: diabolo potuisse subijci ꝑ culpam: ꝙ videt̄ ꝓpositū fore verū. ¶ Scda rō dignificatiōis: qꝛ dignior fuit mater christi effecta ex hoc ꝙ est m̄r dei: q̄ sit aliqs angelus in celo. Si ꝙ angeli boni sunt in gr̄a confirmati: multo magis m̄r dei. ꝓpter illḋ ij. Topico. Si ei cui minus videt̄ inesse inest: ⁊ ei cui magꝭ. ¶ Tertia rō pfectissime gratificatiōis que est specialius posita a Rich. vbi s. Nā ꝑ istā sanctificationē. scꝫ in cōceptiōe. vbi fuit btā virgo a deo gratificata. vt in ea esset perfectissima charitas: vtpote in m̄re dei dilectissima. Sed si cut pfectissimꝰ charitatis actus nō pōt esse cū inordinato ɔcupiscīe actu: ita nec pfectissimꝰ charitatꝭ habitꝰ cū habilitate ad ɔcupiscēdū. Uñ Aug. li. lxxxiij. q. xxxvj. dr. ꝙ nutrimentū charitatꝭ est iminutio cupiditatꝭ: ⁊ eiꝰ pfectio ē nulla cupiditas. Uñ sicut btā vgo post primā sctificationē non fuit ɔcupiscēs ꝑm actum: ita post secundā non fuit cōcupiscens ꝑm habitū. Proinde si post secundā sanctificationē de carne Marie fuisset aliquis purus hō formatus miraculose: ⁊ solis naturalibus relictus: ita fuisset integre nature sicut esset homo ex elemētis vel celis formatus: et suis naturalibꝰ relictus: saltē q̄tum ad illā integritatē cuius corruptio est inclinatiua ad pctm̄. Nā sicut celū ꝓpt̄ pfectionem forme impossibile est ad aliam formā mutari vel corrumpi: ita aliqualiter a simili beata virgo ex priuilegio pfectionis gr̄e non potuit mutari in aliud vel contrarum: scꝫ ad pctm̄ quodcunq̄. Et hoc decebat matrem dei: nec ɔgruebat vt dei m̄r esset ⁊ peccare posset. Hec Richar. Uñ ex dictis claret ꝙ in scda sanctificatiōe ⁊ diuina inhabitatione tanta fuit gr̄e plenitudo data virgini vt cōfirmaret̄ in bono: sic ꝙ nunq̄ flecti vel velle malū posset in quo non. auferet̄ potentia liberi arbitrij: sed ɔfirmatur: ⁊ defectus qui est posse flecti in malum excludit̄. Ad id facit Hiero. in sermo. de assumptione di. ꝙ tota plenitudo gratie que fuit in chr̄o venit in Mariā: ergo venit in eam non tm̄ gr̄a sanctificatiōis: sed etiam confirmatiōis in bono. Ideoq̄ Bonauen. vbi s. ɔcludendo subdit. ꝙ cū Maria sctm̄ sanctorum gestauit in vtero tunc sanctificata fuit ɔformiter filio suo: adeo ꝙ sicut impossibile fuit christū peccare: ita ⁊ impossibile foret m̄rem eiꝰ cadere. Et sicut impossibile fuit ꝓpter honorem chr̄i vt haberet alium filium: sic impossibile fuit vt vnq̄ carnis virginitas violaretur: in qua dei filius habitauerat. Et ita etiam impossibile fuit vt mentis sanctitas aliqua culpa macularetur. Ad cuius etiam testimonium valet ꝙ quidā iudei asserūt hoc mirū fuisse in vgie Maria: ꝙ cū esset pulcherria a nllo vn q̄ viro potuit ɔcupisci. Nec vilipēdēdū est istḋ infideliū: testimoniū: quia oportet etiam ab his qui foris sunt testimoniū habere. Hec Bonauen. De hoc infra latiꝰ. O igit̄ vere purissima. O indicibiliter sanctissima vgo Maria vere tu pulchra ꝑ puritatē: suauis per charitatem: ⁊ decora ꝑ virginalem castitatē. O deus meus. O Jesu magne dc us q̄mirabilis ⁊ gliosus es in sanctis: sed vere mirabilissimus ⁊ gliosissiꝰ in maiestate tua: in sanctissima genitrice tua: huius tam sanctissime tue matrꝭ ob merita petimꝰ dele nostra delicta.

Charitatis actus perfectissimus.

¶ Articulus secūdus: quomō puritas beate Marie ꝑcellit puritatem omnium creaturarum: tam angelicarum q̄ humanarum.

Caplm primum

Circa secundū mysteriū scilicet ꝑcellētie inuestigāda sūt tria. ¶ Primū est. Utrū btā virgo ꝑm statū vie nitebat tāta puritate ꝙ sub deo intelligi maior nequiret. ¶ Scdo. Utrum hanc puritatē accepit sil' vel successiue: et qñ eam assecuta est. ¶ Tertio: qualiter vel in quo eius puritas ꝑcellebat

..

sēm puritatē: tam hōim q̄ etiam angeloꝝ. ¶ Ad primū quesitū: vicꝫ. Utrū beata virgo in via nitebat ea puritate qua sub deo neqnit intelligi. Arguere potes ꝙ non: qꝛ anima chr̄i que creata fuit in statu vie maiori puritate nitebat q̄ gliosa virgo: ⁊ tamē sub deo erat puritas anime christi: ꝙ maior puritas pōt sub deo itelligi q̄ ea q̄ habuit virgo. ¶ Item ipa btā virgo in statu glie nitebat maiori puritate q̄ in statu vie: ⁊ tamen sub deo. ¶ Itē oēs sancti angeli ⁊ sancti patrie in sua puritate glie plꝰ vident̄ appropinquare puritate patrie q̄ quecūq̄ puritas sit vie. Illa em̄ sufficit ad hoc vt possint patriā lucem ꝑ speciē videre. Hec aūt non ita: ꝙ gliosa virgo nō nitebat tūc summa sub deo puritate. ¶ In ɔtrariū est Anſ. li. de ɔceptu virginali. ca. xviij. Nempe decens erat vt ea puritate qua sub deo maior nequit intelligi virgo illa niteret cui deus pater vnicū filiū quē de corde suo equalē sibi genitū tāq̄ seipm̄ diligebat ita dare disponebat vt naturalit̄ esset vnꝰ idemq̄ cōmunis dei patris ⁊ virginis filius: ⁊ quā ipe filiꝰ substantialiter sibi m̄rem eligebat: ⁊ ḋ qua spūssanctꝰ operaturus erat vt conciperetur ⁊ nasceret̄ ille de quo ipe ꝓcedebat. Hec Anſ. ¶ Rñsio ꝙ beata virgo etiam in statu vie ea puritate nitebat: quo maior sub deo intelligi nequibat Et ꝓbatur ꝑm Alber. sup Missus est. pluribus rōnibus e quibus aliquas hic adducemus alijs amore breuitatis ꝑtermissis. ¶ Prima rō summe donatiōis: qꝛ ad dationem summi doni sequit̄ collatio oīm donoꝝ inferiorū. Juxta illud apl̄i. Roma. viij. Qui ꝓprio filio suo non pepcit: sed ꝑ nobis oībus tradidit ⁊c. quō non cum ipo nobis oīa donauit. sed dñs beate virgini summū donū donauit cuius capax fuit pura creatura: scꝫ dei maternitatē. ꝙ ⁊ summā puritatem. Scda ratio sublimatiōis: quia ipa btā virgo erat sublimāda ⁊ exaltāda sup oēs choros angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ atq̄ sup oēm creaturā post chr̄m: quā sublimationē habuit in assumptiōe. Sed qꝛ vt ait Diony. li. de angeli. hierarch. supiores habēt ꝓprietates inferioꝝ cū excellētia. Uñ seraphin q̄ excellit charitate excellit oībꝰ donis oēs īferiores: ꝙ btā vgo cū excellit oēs etiā seraphin charitate: excellit oēs etiā puritate. ¶ Tertia rō impletionis: qꝛ btā virgo sup oēm creaturā impleta est spūsancto Lu. j. Spūssanctus supueniet. Glo. ꝙ nūq̄ in aliquē venit: superexcellēter veniet in te. Et iterū. Aue gratia plena ⁊c. Sed effectus spūssancti est purificare: Deniq̄ vt ait Berñ. est purissimum balsamum mundissimum vas requirens: ergo vbi maior gratia spiritussancti. ibi maior puritas esse debuit: ⁊ per cōsequens ipa summe pura fuit. Unde simplr̄ verum est ꝙ gliosa omnium dñā etiam in statu vie sup oēm creaturā ea puritate nitebat qua sub deo nequit maior intelligi. Ad illud ergo in ɔtrariū de aīa chr̄i. ¶ Dicendū. ꝙ btā virgo dicit̄ purissima immediate post puritatem christi Si dicas ꝙ Anſel. non dicit: post chr̄m sed post deū. Dico ꝙ chr̄s deꝰ est: ꝙ post chr̄m ipa purissima est: Uel aliter dicendū: ex quo obiectio est de aīa chr̄i. ꝙ hec puritas dicit̄ ꝑ elongationem vel recessum ab impuro vbi aptum natū esset inesse impurū. i. peccatū q̄ntū ex se. in aīa aūt christi: quia non fuit aptū natum inesse impurū: immo nullo mō ei potuit inesse impuritas aliq̄ etiā ex mō sue conceptiōis: quia supnaturaliter chr̄s de virgine ɔceptus est spūsctō opante. ergo non fit hic locutio respectu chr̄i ⁊ aīe eius. sed respectu aliarum creaturarū in quibus est aptitudo impuritatis ex se: sicut ⁊ in beata virgine aptitudo fuit quidem inesse aliquod impurum: quia ex modo sue conceptiōis habuit aptitudinem ɔtrahendi originale pctm̄: sed diuina gratia specialiq̄ priuilegio preseruata est ne ɔtraheret. De hoc li. iiij. latissime. dictū est. ¶ Ad scdm vicꝫ de statu patrie: similiter ⁊ Tertiū de angelis ⁊ sanctis in patria. Dicendum ꝑm Alber. vbi s. ꝙ in beatissima vgine ꝑm statum vie fuit gratia dei formior q̄ in angelis ⁊ sanctis in patria: ⁊ hoc q̄tum ab substantiam dico: non q̄tum ad actum qui est operatio gloriose visionis: fruitionis: ⁊ tentionis. sicut li. ix. parte. j. ar. ij. de charitate determinabitur. Nec obstat de puritate quam ipsa habet in statu glie: quia eandē puritatē habuit ipa in statu vie ꝑm substantiā: licet non ꝑm actū. Nec obstat ꝙ sua puritas in via non plene apprehendit ꝑ speciē lucē increatam: qꝛ hoc fecit status ⁊ subiecti conditio ⁊ contrarij cō

..

Utrū btā virgo in vita nitebat ea puritate: q̄ sub deo neq̄t intelligi maior

In ɔtrariū

Rñsio

Prima

Scda

Tertia ratio impletionis, spūssancti.

Rñsio

Ad scdm argumentū

functio et minor motoris attractio: vt dicet de charitate ei⁹. Et hoc ostendit p sile. Videm⁹ em q qnq maior lux minus illuminat: ⁊ minor lux magis illuminat p piunctionem cū aere obscuro vel claro. Vñ qnq magis illuminat luna in nocte aere puro q̃ sol in die aere obscuro: ⁊ tñ improportionabiliter maior est lux solis q̃ lune. A sili non videt inconueniēs si maior lux gr̃e in subiecto passibili cōiūcto corpi passibili ⁊ grosso min⁹ immutat ⁊ mouet actualiter q̃ minor lux gl̃ie in subiecto passibili ⁊ glioso. i. angelis ⁊ sanctis: Patet igit q ipa summa puritate nitebat. qua maior sub deo nequit intelligi.

Capl̃m secundū

Qñ ergo hāc accepit puritatē in sūmo

Quarta pmissa questio est scd̃a. Quando accepit btā virgo hanc puritatē in summo: ⁊ Utruz sil' vel successiue. Ex q̃ em̄ Ans. dicit hui⁹ puritatis esse cām: q vicz debuit esse mater dei: sed q: effectus nō prius est in re q̃ in sua causa: g̃ tunc cū facta est mater dei debuit ea puritate nitere qua maior sub deo nequit intelligi: ⁊ sic pri⁹ nō nitebat ea puritate. Et isto mō Ans. dictū accipiunt hi qui tenent Mariā fuisse pceptā in peccato originali: ⁊ post mundatā. Sed quia in hoc seqr doctores nostros: pcipue Franciscū mayro. ideo dr q licet etiā Maria ante christi pceptionē habuit sub chr̃o puritatē summā quo ad remotionē ptrarij. i. peccati originalis: qa puritas ipa intēdit p recessuz a ptrario: vt de hoc patuit li. iiij. pte. j. ar. iij. §. x. ⁊ in fine p verba Tho. de aquino: verūtamē puritas Marie augmentū sumit ⁊ incremētum successione quo ad approximationē ⁊ pueniētiā maiorem ad summā lucē q̃ deus est. j. Joan. j. Et hoc s̃m Alber. vbi supra quattuor gradibus.

Primo ¶ Primo em̄ purificata fuit Maria p sanctificationē i vtero sue m̃ris. Tūc em̄ s̃m nostros doctores fuit pseruāte gr̃a di specialit purificata: nō de pctō q̄d infuit. sed q̄d infuisset nisi pseruata fuisset.

Scd̃o ¶ Scd̃o fuit puritas aucta in ea p virtutū exercitationē qñ cepit opari s̃m virtutes. Juxta illud Actuū. xv. de fidelibus scriptū. Fide purificans corda eor. ⁊ tūc accepit actualē pfectionē virtutū.

Tertio ¶ Tertio puritas aucta fuit in supuentiōe sp̄ussancti: iuxta illud Lu. j. Sp̄usscts

Quarto supueniet i te ⁊c. ⁊ tūc accepit pfectiōez donor. ¶ Quarto purificata est in filij pceptōe qñ est cōpleta eius illuminatio ⁊ pfecta purificatio in pceptiōe ipius eterne lucis: ⁊ tūc accepit pfectionē fructuū ⁊ beatitudinū. Vñ pria eius purificatio est p gr̃am cooperantē ad gr̃am sacramentalem aliqliter pformē. Scd̃o p opationē virtualē: q: post modū cū opari cepit infantia trāsacta opabat etiam s̃m ỽtutes. Deniq pstat quia in pfectionib⁹ gratuitis ad operandū dona sunt supiora ỽtutib⁹ ⁊ beatitudines supiores sunt donis. ¶ Tertia g̃ eius purificatio est p gr̃az donorū atq pfectionē eor. Quarta beatitudinū. De pria es⁹ puritate Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea: q: ab omi peccato aliena. Vñ subdit. ⁊ macula nō est in te. De scd̃a Sap. iiij. Quā pulchra es casta generatio: scz ỽginal' cōceptiōis cū charitate que est forma oīm ỽtutū qm̄ ⁊ apd̄ deū nota est: scz noticia approbatiōis p humilitatē: iux illud Lu. j. Respexit dñs hūilitatē ancille sue: ⁊ apd̄ hōies: scz p imitationē ỽtuose opatiōis. De tertia puritate subdit Esa. xj. Requiescet sup eā sp̄us dñi: sp̄us sapientie ⁊ intellec⁹. De quarta Ezech. xliij. Maiestas dñi ingressa est templū p viam porte que respicit ad orientē. Et sequitur Et repleta est gloria domini. Item Esa. iiij. Locum maiestatis mee glorificabo.

Capl̃m tertium

Qualit puritas btē ỽginis precellebat puritatē tā angelorū q̃ hoim.

Tertio hoc in articulo inuestigandū est in q̃ vel qualiter puritas beate virginis pcellebat puritatem omniū taz angelor. q̃ hominū. Ad huius rei euidentiā s̃m nostrū doctorem Petruz aureo. in suo compēdio: ⁊ concorditer btm̄ Tho. iiij. scripto sentētiarū. q. j. ar. ij. ⁊. iij. pte summe. q. xxvij. ar. xvj. ¶ Nota q̃ beata virgo quadruplicem habuit puritatem scz sanctificatiōis materno invtero: innocentie: castitatis

Prima virginee: ⁊ superuentionis spiritussancti in pceptu. ¶ Prima puritate: scilicet sanctificatiōis in matris ventre excellebat per confirmationem puritatis Ade q̃ habuit ante peccatū in statu innocentie: quia beata virgo cōfirmata erat in bono. Adam ỽo non. Excellebat etiam in ea puritatem angelor: qui licet sint confirmati in bono: tñ nec crescere pñt in pmio substantiali: nec decrescere: sed beata virgo pficere potuit in merito ⁊ nō deficere. Scd̃a

¶ Scd̃a puritate scz innocentie excessit oēm puritatē rationalis nature: quia btā virgo vixit sine omi peccato: ⁊ inqtātū m̃r dei ellecta peccare nō potuit: quod nulli est pcessum vl' donatū alteri. Tertia

¶ Tertia puritate: scz castitatis virginee ipa excessit hōies ⁊ angelos. Homines quidē: quia primū exemplar fuit huius integritatis: vt nec primā silem nec habere visa sit sequentē. Angelos etiā: quia s̃m Hiero. hoc retinuit p virtutē castitatis quod in angelis est necessitas tis nature. Quarta

¶ Quarto in puritate ⁊ spiritusancti superuentioner psentia dei omia creata excessit ex quo mat dei esse meruit. Quis ergo mente capere sufficiat quantū ipa pre omnib⁹ nitidissima ⁊ summa puritate post deuz refulgeat O virgo gloriosissima super omes sanctos ⁊ angelos purissima. O sanctarum sanctissima. O omnium creaturarū dña cū non sufficiamus enarrare tua magnalia: hoc enim flagitamus pce humillima quatinus per tue puritatis merita sctissima deleas sordiū nostrar crimina: ⁊ duc ad tui pdulcissimi nati regni felicia.

¶ Articulus. iij. qualibus priuilegijs puritas btē Marie pre alijs extat gliosa: ⁊ sunt duodecim.

Duodecim priuilegia quibus puritas btē ỽginis maria

Circa tertiū mysterium. vicz priuilegiate seu prerogatiue gratie. ¶ Notandū q iuxta numerū. xij. stellarū in corona capitis beate virginis Apocal. xij. figurata possumus describere. xij. priuilegia seu gratias ⁊ prerogatiua sue puritatis quibus pre omnibus creatis extat ipa gloriosa. Et poterunt diuidi in tres quaternarios: quorum Primus se tenet ex parte dei. Secūdus ex parte sui. Terti⁹ ex pte aliorum: vt patet intuenti.

¶ Primū priuilegiū: q: eius puritas fuit deo gratissima
¶ Scd̃m: q: fuit filio dei familiarissima
¶ Tertiū: q: fuit diuino splēdore radiosissima
¶ Quartū: q: fuit dei maternitate dignissima
¶ Quintū: q: fuit totalis ⁊ plenissima
¶ Sextū: q: fuit tranquillissima
¶ Septimū: q: fuit pstantissima
¶ Octauū: q: fuit miraculosissima
¶ Nouū: q: fuit etiā in alijs efficacissima
¶ Decimū: q: fuit pre alijs pfectuosissima
¶ Undecimū: q: erat mundo fructuosissima
¶ Duodecimū: q: extitit oībus reuerendissima.

Primū priuilegiū: q: fuit deo gratissima.

Primū itaq priuilegium tanq̃ prima stella puritatis btē virginis est: q: eius puritas fuit deo gratissima ⁊ amātissima. Unde Sap. viij. Hanc adamaui ⁊ exquisiui sp̄osam mihi eā assumere et amator factus sum forme illius ⁊c. Tantū quippe amauit deus puritatem btē virginis vt eam tota trinitas pater: filius ⁊ sp̄usscts inhabitauerit tāq̃ in predulectissimo tabernaculo: tam miromodo q in nulla alia creatura sic voluerit habitare. Unde ipa virgo beata dicere potest. Qui creauit me: requieuit in tabernaculo meo. Eccli quarto. Licet ergo deus dilexerit angelicam puritatē ⁊ in eis habitauerit: magis tñ dilexit ỽginis Marie puritatē in q̃ sic habitauit: vt ex eius carnis mundissime seu sanguinis purissimi portione sibijpi inseparabiliter vniret carnem purissimam assumptam: ⁊ in omnibus creatis adorandā preexaltaret. Idcirco angelus eam salutando dixit. Aue. i. sine ve in quo notauit eius puritatem: ⁊ quantū pptera deus eam diligat subdit. Gratia plena dñs tecū. q. d. quia es purissima sine omi ve: ideo deo es gratiosissima et totaliter dilecta: adeo: q domin⁹ tecum p inhabitationē tui vteri ⁊ carnis assumptionem.

Scd̃a: q: fuit filio dei familiarissima

¶ Secundum priuilegium quia eius puritas extitit filio dei familiarissima. Nunq̃ em̄ alicui creature concessum est: nec concedetur etiā angelis vt sic familiaris foret filio dei: id est christo sicut puritas btē virginis: vt vicz tam frequēter: tam familiariter christū amplexaretur: oscularetur: manibus contrectaret ⁊ vlnis portaret: lactaret: nutriret et educaret: quemadmodum beata virgo. Vñ dicere poterat illud Cātico. vj. Dilectus meus. i. chr̄s mihi: ⁊ ego illi: qui pascit. scz familiariter ⁊ delitiosissime inter lilia: scz puritatis mee. Hinc

Tertio. q: diuine ſplēdore radioſiſſima.

Sap. vij. Generoſitatē illius ſcz beate ꝟginis glificat: cōtuberniū habēs dei: ſcz pre oībus creatis. ¶ Tertiū priuilegiū: quia fuit diuino ſplēdore radioſiſſima. Nimirum ipa ex ſumma approximatiōe ad puriſſimā lucē diuinā fuit ita radioſa ⁊ plena toto diuino lumine: ↄcupiſcēdo illū qui eſt ſplēdor paterne glie ꝙ nulla fuerit in ea habilitas ad tenebras vel impuritatē aliquā: ſed radiaret ⁊ ꝑfulgeret pre oīb⁹ puris creaturis ſplēdore diuino. Uñ Ezech. xliij. Ecce glia dei iſrl' igrediebat̃ ꝑ portā orietalē. i. ꝑ beatā virginē. ⁊ terra. i. caro btē virginis ſplēdebat a maieſtate eius. i. chriſti. De hoc eius ſplēdore dictū eſt latius: li. ij. ꝑte. ij. arti. iij. circa quartū eius gradū.

Quarto. q: dei maternitate digniſſima.

¶ Quartum priuilegiū puritatis ei⁹: q: extitit dei maternitate digniſſima. Maxima quippe glia btē virginis eſt: ꝙ nulla alia creatura fuerit tāte puritatis: vt foret idonea eſſe mr̃ dei quēadmodū ipa. Idcirco angel⁹ dixit ei: Ne timeas Maria: inueniſti gratiam apud deum. Que verba Albert⁹ ſuper Miſſus eſt. c. ccl. tractans dicit. Ne times Maria rei magnitudinem: tui paruitatem: ſermonis falſitatem: promiſſi ꝓtractionē: ꝟginee puritatis diminutionē. Ne timeas inꝙ q: inueniſti: nō rapuiſti vt prim⁹ angel⁹: nō ꝑdidiſti vt parēs primus: ſed inueniſti: q: q̃ſiuiſti vt ꝟgo prudētiſſima ⁊ mr̃ mūdiſſima. Inueniſti inquā grām apud deū excellētiſſimā vt in tui puritate idonea fores tui ⁊ omniū creatoris mr̃ digniſſima.

Quintuz: q: totalis ⁊ pleniſſima.

¶ Quintū priuilegiū: q: ei⁹ puritas fuit totalis ⁊ pleniſſima. Plenū q̃ppe dr̃ cuiusnulla pars vacua eſt. Nulla aūt pars Marie fuit a puritate vacua: ꝫ ſicut gr̃a plena: ita fuit ⁊ puritate pleniſſima. Propterea Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula nō eſt in te. Tota pulchra: q: tota pura tam in ortu ꝙ̄ in filij dei ↄceptiōe: ⁊ tota ſua vita tota pura q: corꝑe. ⁊ aīa puriſſima. Nimirū in ſuo ortu fuit pura ab originali pctō: et in tota vita ſua non fuit in ea macula alicui⁹ peccati. Deniꝙ in ↄceptiōe filij dei ⁊ in partu fuit mūdiſſima: q: ꝟgo ↄcepit ⁊ virgo peꝑit ſumma cū puritate ⁊ ſine omi ſorde: qđ nulli alteri matrū eſt ↄceſſum. Hinc Leo papa in ſmone de natiuitate dñi dicit. Ab hac natiuitate deeſt illđ qđ de oībus legit̃. Nemo mūdus a ſorde: nec infans cui⁹ eſt vni⁹ diei vita ſuꝑ terrā. Nihil in iſtā ſingularē natiuitatē de carnis ↄcupiſcētia tranſit: nil de peccati lege manauit. Hec ille.

Maria fuit pura nō ſolū q ad aīam ſz etiā quo ad corpus.

¶ Preterea ipa virgo fuit tota pura non ſolum quo ad aīam: ſed etiā qūo ad corpus: q: fuit in natura puriori ⁊ cōplexione meliori optime vicz ſanguineoſitatꝫ: vt pote de cui⁹ puriſſimo ſanguie formari debebat caro chriſti virtute ſpūſſancti. Ut eñ volunt doctores circa diſ. iij. tertij libri ſententiarū: beata virgo adhuc in vtero matris adeo fuit ſanctificata et mundata ꝙ ab illo tꝑe ſemꝑ vſꝙ ad aſſumptionē ꝑſiſteret in puritate nature ⁊ innocentia vite: ⁊ ꝓ capacitate in oīm virtutū plenitudine ſine omni macula optime ⁊ ordinatiſſime diſpoſita in naturalib⁹ ita ꝙ nulla ꝓles mulieribus vnꝙ magis appropinquaſſe videt̃ ad ſtatū innocentie Ade ſicut ipa. Ipa etiaz creditur fore exempta ab omi illa maledictiōe Eue. Geñ. iij. Multiplicabo erumnas tuas ⁊ ↄceptus tuos. In dolore paries filios. Uñ nec erumnas muliebres: aut immundiciarū earum infirmitates aliqñ paſſa eſt: nec in ↄceptu aut partu eius aliqđ immundū fuit: nec obſtetricib⁹ indiguit: vt teſtatur Hiero.

Hiſtoria.

¶ Proinde ſctūs Epiphani⁹ hiſtoriographus ſcribit de ipa btā virgine: ꝙ etiam i infantia vt mos eſt alijs infantibus vagiēdo parētes non moleſtauit: ſed fuit nimiū quieta: patiens ⁊ tacita: ⁊ mūdiſſima inquit fuit plus ꝙ̄ credi pōt. Nunꝙ eñ aliquid fedi in ea viſum eſt. ⁊ cū inuoluebat̃ in cuius iuxta morē pueroꝝ nunꝙ ſe maculauit: ſed adulti ſemꝑ mō ſe mūde ↄſeruauit. Hec Epiphanius.

Sextū priuilegiū: q: trāquilliſſima

¶ Sextū priuilegiū: q: eius puritas fuit tranqlliſſima: quia nunꝙ fomes eā incitabat vel tentabat ad aliqđ malū: nec a bono retrahebat: vt ſupra patuit: quia in prima ſanctificatiōe: ſcz in vtero (vt vult dñs Bonauē. ⁊ cōcordāt oēs alij doct. ſuꝑ. iij. di. iij.) in ipa fuit fomes ligatus: ⁊ omis eius motus illicitus fuit repreſſus: ne vnꝙ inclinaret ad pctm̄ vel retraheret a bono. Et tandem in ſecunda ſanctificatione: ſcz cum filiū concepit fuit in ea totaliter fomes extinctus.

Septimū: q: ↄſtātiſſima.

¶ Septimū priuilegiū: q: ei⁹ puritas fuit conſtantiſſima vel ſtabiliſſima: qm̄ tanta gratia fuit beate virgini infuſa vt potentiā liberi arbitrij ei⁹ non ſolum impleret: ſed etiā ↄfirmaret in bonū: adeo vt nunꝙ de cetero in aliqđ veniale vel mortale pctm̄ flecti poſſet: ſicut ſupra patuit. Exceſſit ergo puritas beate virgīs aliorū ſanctificatoꝝ puritatē. Tū quia aliorū ſanctificatio non comprimebat in eis oēs motus illicitos. Tū q: flecti poterat in eis potentia liberi arbitrij: etſi non ad mortale: tamen ad aliqđ veniale.

Octauū: q: miraculoſiſſima

¶ Octauū priuilegiū: quia puritas beate virginis fuit miraculoſiſſima. Nā ei⁹ puritas multis ⁊ maximis miraculis eſt ꝑfecta ⁊ ſublimata ſupra oēm creaturarū puritatē. Grāde nimirū fuit miraculum vt mater eſſet ⁊ virgo puriſſima. Item vt de puriſſimo ſanguine ſpūſancto oꝑante in inſtanti ꝑfectū virū cōciperet ſm omia corpis lineamēta: cuius aīa plena foret ſpūſancto ⁊ omi ſciētia ⁊ virtute. Hoc eſt Here. vaticinio predictū. Nouū faciet dñs ſuꝑ terrā: femina circūdabit virum. Uere hoc nouū: quia a ſeculo inauditū miraculum. ¶ Item grande miraculū ꝙ in puriſſimo vtero deū clauderet quem celi caꝑe non poterant: ⁊ ꝙ puriſſimo ſanguine ipm nouem menſibus aleret: ⁊ tandem puriſſimo lacte vbere virgineo de celo pleno eundē natum lactaret angeloꝝ regem. Ipm puriſſime genitū: puriſſimis manib⁹ accipet: ⁊ puriſſimis brachijs portaret: ac puriſſimo amplexu foueret ⁊ oſcularet̃. O qnis enarrare ſufficiat quanta ⁊ ꝙ̄ incomp̄rehenſibilia ac multiplicia fuere miracuſa q̇bus puritas beate virginis extitit conſecrata ⁊ ſublimata penſa mens deuota quantum vales.

Nonū: q: efficaſiſſima.

¶ Nonum priuilegium quia puritas beate virginis fuit etiā in alijs efficaciſſima. Tantam quippe habuit efficaciaz puritas beate virginis ex ſpecialiſſima gr̃a ſanctificatiōis ꝙ non tm̄ in ſe: verum etiam in alijs aſpiciētibus eam extinguebat oēm motum carnalē. vt volunt doct̃. ſuꝑ. iij. ſententiarū di. iij. Propt̃ hoc Bonauē. vt patuit ſupra dicit: ꝙ etiā infideles iudei aſſerunt: ꝙ cū beata virgo fuit corꝑe pulcherrima: a nullo tamen vnꝙ potuit ↄcupiſci. Unde nec Ioſeph eam aliquando carnaliter ↄcupiſcere potuit. Amplius tanta fuit efficacia puritatis btē virginis ꝙ non ſolum extiuguebat motus illicitos in alijs, ſed inſuper influebat etiam in alios puritatis gr̃am. Nam ad eius ſalntationis vocem infuſa eſt gratia in ſanctaz Elizabeth: ⁊ purificatus eſt mox Ioan. baptiſta in eius vtero Luce. j. ca. Unde merito de ea dicit Pš. Diffuſa eſt gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in eternum.

Decimuz: q: profectuoſiſſima

¶ Decimum priuilegiū: q: puritas beate ꝟginis fuit pre oībus alijs puritatibus creaturarum ꝓfectuoſiſſima: quia quolibet motu liberi arbitrij ad agendum vel patiendum merebatur: ⁊ ſic ſemꝑ creſcebat ⁊ ꝓficiebat in merito ⁊ premio. vnde in hoc excedebat oīm puritatē hoīm ⁊ angeloꝝ. Hominū quidē: quia in alijs ſaltē aliqñ ꝑ peccatū veniale poterat puritas obſcurari. Angeloruz aūt: q: illa non pōt creſcere in merito vel premio eſſentiali: ſed beate virginis nunꝙ offuſcabat̃ nec ꝑ alicui⁹ peccati maculā poterat denigrari ⁊ tamē cōtinue creſcebat ꝑ merituz. Merito ergo de ipa dicit̃ illud Prouer. vl. Multe filie ↄgregauerūt diuitias: tu ſuꝑgreſſa es vniuerſas.

Undecimuz q: mūdo fructuoſiſſima

¶ Undecimum priuilegiuz: quia puritas beate ꝟginis extitit toti mundo fructuoſiſſima ⁊ angelis ⁊ hōibus. Nulli⁹ quippe angeli vel ſancti: aut creature cuiuſcūꝙ puritas tantum fructum attulit mundo ſicut Marie puritas: ex qua proceſſit p̄cium noſtre redēptiōis. i. caro ⁊ ſanguis chr̄i quo redēpti ſumus Iuxta illud. j. Petri j. Non corruptibilibus auro vel argento: ſed p̄cioſo ſanguine ⁊c̄. Ex hac etiam ꝓceſſit panis ⁊ potus refectionis: cibus q̇z angeloꝝ ⁊ oīm ſanctoꝝ: id eſt corp⁹ ⁊ ſanguis in ſacramēto. De quo Ioā. vj: Hic eſt panis viuus qui đ celo deſcēdit. qui mādūcat ex hoc pane viuet in eternum. et Sap. xvj. Panem angeloꝝ māducauit homo. ¶ Itē ex puritate beate Marie ꝓceſſit pax reconciliationis ⁊ celice reparationis fructus. Chr̄s enim eſt pax noſtra qui fecit vtraꝙ. i. celeſtia et terreſtria vnum: teſte aplo. Propterea canit eccl̄ia. Bñdicta filia tu a dño: q: per te fructum vite cōicauimus.

Duodecimū reuerendiſſima.

¶ Duodecimū priuilegium q: btē virginis puritas eſt ꝑ oībus reuerendiſſima. Eam eñ veneratus eſt ⁊ deus: q: deſcēdit cum ea in Nazareth: ⁊ erat ſubditus ei: ſcz in debitis honoribus et obſequijs. Luce. ij. c. Deniꝙ eius puritatē venerabant̃ angeli. Nam ⁊ Gabriel archangel⁹ genuflexo eam ſalutauit: dicēs. Aue gratia

plena. Preterea tota eccl̄ia et tota summa patria adorat
adoratiōe hyꝑdulie. In laudē quoqꝫ ⁊ gl̄iam eiꝰ oēs san-
cti angeli canūt illud Judieū. xv. Tu gl̄ia Hierl̄m: tu leti
cia isrl̄: tu honorificentia ppl̄i nostri. eo ꝙ castitatē ama-
ueris: ⁊ ideo eris bn̄dicta in eternū. Hec ibi. Merito ergo
⁊ nos charissimi in gl̄iam ⁊ laudē dei om̄ipotētis tā puris
simā ⁊ gl̄iosissimā ꝟginē adoramꝰ merito ipius suffragia
inuocamꝰ. Merito deuotis laudibus efferimꝰ quā deus
tante puritatis honore ꝑtulit oībus. ⁊ tantis priuilegijs
ꝑfecit dignissimā ⁊ ꝑelectā cunctis creaturaꝝ generibus:
vt foret mater dei: dn̄a mundi: regina angeloruꝫ ⁊ media
trix dei ⁊ hoīm. O vere mundissimam virginē. O vere di
gnissimā dei matrē. O deꝰ meus qn̄ erit vt videamꝰ in ce
lo eius gl̄iam. O Jesu ꝑdilectissime ꝟginis Marie nate
dulcissime. da q̄sumꝰ nobis gr̄am vt imitādo tue sanctissi
me mr̄is castimoniā: digni simus ꝑuenire ad tuam gl̄iam
Miraculū Amen. Miraculū. ¶ De puritate btē virginis pōt mi-
raculū applicari qđ refert Uincen. in spec. historiali. lib.
viij. ca. ciiij. di. Pictor quidā in partibꝰ Flādrie: btē virgi
nis puritati deuotus: quotienscūqꝫ depingebat imaginē
virginis beatissime: ob eiꝰ puritatē ⁊ gl̄iositatē pulcherri
me depingebat: ⁊ diaboli imaginē sub pedibus eiꝰ turpis-
simo vultu (vt decet turpitudinis amatorem) figurabat.
Juxta illud Gen̄. ix. Ipa ꝯteret caput tuū. Cui diabolus
in visione noctis apparuit: dicens cū ira. Cur me ita irri-
tas. Pictor r̄n̄dit. Bene hoc ago: qꝛ sꝑ te passus sum oīm
que feci maloꝝ incentorē: ⁊ adhuc turpiū cogitationum
moliris insidias. Hoc fortassis dixit: qꝛ possibile ꝙ turpes
cogitatiōes passus contra puritatē beate virginis: sicut ⁊
multi patiunt̄ sepius ⁊ nimiū turbant̄ ꝓ talibꝰ: sed equo
aīo ferēda sunt cogitationū talia facta a diabolo impedi
mēta: sciendo qꝛ iuxta Bern̄. non nocet sensus vbi nō est
ꝯsensus. Un̄ non est hoī desperandū nec putandū ꝙ deꝰ
eū relinquat dūmō nō ꝯsentiat: sed detestet̄ tales prauas
cogitatiōes q̄bus solet diabolus ꝓpulsare. Nec cogitan-
dū est ꝙ tales sint ꝑsciti ad damnationē ⁊ ideo patiant̄ ta
lia: q̄n potius signū est diuine gratie ⁊ electiōis: iuxͣ docto
rū documenta: sicut ptꝫ li. de interna ꝯuersatione. ¶ Ad
ꝓpositū. Cū ipe pictor vna dierū in porticu cuiusdā eccle
sie btē Marie vario opē pinxisset imaginē btē ꝟginis pul
cherrime vt potuit figurauit: gl̄iam ⁊ honorē dans tante
ꝟgini. Sub pedibus q̄ꝫ eius diabolū vt decuit turpissimo
vultu depinxit: significās qꝛ caput eius ipsa ꝟgo btā per
sui puritatē ꝯtriuerit: sicut fuit ꝑdictū Gen̄. iij. Ecce diabo
lus nō eque ferēdo adhuc suspensus trocleis et supposito
firmiter tabulā: cū monstrū illud pingebat̄: turbine veni-
ente: oēs illas artis pictorie machinas vehemēter ꝯcuti-
endo in terrā excussit. Qđ pictor ꝑsentiēs ⁊ ꝑtimescens:
cor ⁊ manum ad imaginē gl̄iosissime dn̄e leuauit. Mirꝫ di-
ctu: imago ꝟginis manu porrecta ipm̄ retinuit ⁊ seruauit
illesum donec venirent q̄ ei subuenirēt: tunc oēs q̄ aderāt
chr̄m̄ in matre sua gl̄ificabant. ¶ Plura alia si vis mira-
cula multa applicabilia habes infra ī tractatu de miracu-
lis eiusdē btē virginis ⁊ subuētionibus li. vltimo.

¶ Incipit liber Nonus de excellētissima cha
ritate beate Marie.

Nonus liber agit de mysterio
excellentissime charitatis beatissime virginis
Marie: ⁊ continet duas partes. Prima ps est
de eius charitate erga deū. Scd̄a ps de eius charitate er
ga nos: id est genus hūanū. In his quippe duobus ꝑce-
ptis charitatis tota lex pendet ⁊ ꝓphete Matth. xxij. ca.
in dilectiōe dei: videlicet ⁊ ꝓximi.

¶ Pars prima de summa ⁊ excellentissima atqꝫ perfectis-
sima charitate beate Marie erga deum et dei filium dn̄m
Jesum christum.

De charitate virginis Marie Ego dilecto meo ⁊ dilectꝰ me
us mihi qui pascitur inter lilia Can̄. vj. ca. Qui-
bus in ꝟbis in ꝑsona btē Marie dictis insinuat̄
summa ⁊ familiarissima charitas q̄ dilexit ꝟgo benedicta
deū ⁊ dulcissimū suū filiū: ⁊ q̄ diligebat̄ ab ipō vō. Nā re-
uera deꝰ summe sup oēm creaturā dilexit hāc virginē be-
nedictā quā elegit ⁊ ꝑelegit: vt esset sibi mater dilectissima:
⁊ totius mūdi dn̄a. Un̄ de ea Sap. viij. vt deꝰ. Hāc ama-
ui ⁊ q̄siui mihi in spōsam assumere eā: ⁊ amator factꝰ sum
forme illiꝰ. Propterea vt ipa ꝟgo bn̄dicta in ꝑmissis ver
bis thematis. Ego dilecto meo. Deniqꝫ ipa deū ardētissi
me reamauit: qꝛ toto corde: tota aīa: tota mēte: ⁊ totis vi-
ribꝰ dilexit: nō solū tāq̄ꝫ creatorē: sed insup tanq̄ꝫ vnicum
dilectissimum filiū quē a spūsctō tā purissime ꝯcepit. tam
dulcissime in vtero portauit: tā gaudiosissime virgo pepe
rit: tā suauissime fouit ꝟgineis vlnis: ⁊ lacte virgineo nu-
triuit: a quo summa bona ⁊ dona gratiarū ac beatitudinū
habuit: ꝓpterea subdit. Et dilectus meus mihi qui pascit
inter lilia: scꝫ virginitatis purissime qua me scilꝫ dotauit.
De eius amore loquens beatus Ans. vt. O virgo bene-
dicta q̄s nobis possit arcanū tui cordis reserare. cū hinc
adoras natū tuū vt deū: ⁊ illinc oscularis vt filiū: ⁊ q̄d di-
cere valeā: O felix Maria quis poterit extimare quanta
dulcedine amoris erga tuū natū tenebaris q̄ tuꝰ erat deꝰ
⁊ tuus ꝑdulcis natus: ipe tuus amor: ipe tuū gaudiū ⁊ so-
laciū aīe tue: ipa tua tota vita tanq̄ꝫ deus ⁊ dn̄s ac filiꝰ tu
us. Dicat quicunqꝫ dicere cupit vel pōt: q̄ chr̄i mr̄em tene
bat mēsura amoris cuiꝰ aīam (Symeone teste) totā per-
trāsierat gladius diuine dilectionis. Itaqꝫ de charitate
beate virginis qua deum dilexit tria mysteria declara-
bimus.

¶ Primū mysteriū de eius excellētie cōprobatiōe.
¶ Scd̄m mysteriū de eius noticie declaratiōe
¶ Tertiū mysteriū de eius circūstantie ꝑfectione
¶ Articulus primus: ꝙ beate Marie charitatem excellē
tissimam sup om̄ia creata habuisse erga deū: comprobat̄
ꝑcipue ex tribus

Primū mysteriū de excellētie Maria habuit charitatē excellentissimaꝫ sup oīa creata
comprobatiōe. Nā si q̄s hēsitādo q̄reret. Utrū
beatissima ꝟgo Maria duꝫ fuit in via habuerit
excellentiorē charitatē diuinā q̄ꝫ oīs creatura pura ange
lica siue hūana. R̄n̄det̄ ꝙ sic. Et ꝓbari pōt ꝺm Alber. sup
Missus est ca. lxxxiiij. ꝑ plura argumēta ⁊ signa diuīe cha
ritatis. ꝑcipue aūt ꝑ tria hic posita
¶ Primo argumēto summe puritatis
¶ Scd̄o argumēto diuine maternitatis
¶ Tertio argumēto copiosissime ⁊ supplene gratiositatis Probat̄ articulo gratiositatis
¶ Primo dixi ꝓbatur argumento summe puritatis: quia
vbi maior ⁊ maxima est puritas: ibi maior ⁊ summa chari
tas: qm̄ apl̄o teste. j. Thim̄. j. Charitas est de puro corde
⁊ conscientia bona: sed gl̄iosa virgo Maria habuit purita
tem in summo qua sub deo nequit maior intelligi. vt dicit Scd̄o maternitatis
Ans. li. de conceptu virgina. ca. xviij. ergo ⁊ charitatem
habuit in summo super oēm creaturā post christū. ¶ Se
cundo argumēto maternitatis: quia nullus tenet̄ tantuꝫ
diligere sicut pater ⁊ mater: cum vt ait Aristo. viij. Eth.
generātis ad generatū naturalis est amicitia. Un̄ ꝯtra le
gē est nature si mr̄ aliqua impias manus inijciat in filiuꝫ
sicut q̄nqꝫ faciūt heu crudelissime ⁊ sceleratissime mulieres
sibi abortiuū ꝓcurando. Cum igit̄ mater tenet̄ sume dili-
gere filiuꝫ: ⁊ quia inter creaturas sola virgo benedicta sit
mater dei: ꝗ nulla creatura tantū tenebat̄ deum diligē si-
cut ipa. Sed quātū tenebat̄ tantum dilexit: al's peccasset
quod est impossibile: ꝗ summe dilexit. Sed circa hoc de di Questio
lectione naturali maternitatis ipius beate virginis occur
rere pōt vna talis q̄stio. Utrū aliqua mater potuerit vel
poterit naturali amore intantū diligere suū filiū sicut be
ata virgo suū natum chr̄m̄: loquēdo de eius naturali dile
ctione ad ipm̄. Et videt̄ ꝙ sic: qꝛ plurime matres etiaꝫ in
brutis animalibus comperiunt̄ que ꝓ amore filioꝝ mor-
ti se exponunt. Nam Pelicanus rostro se occidit ꝓ viuifi
candis suis pullis siue filijs: vt dicunt naturales philoso-
phi. Et multe inueniunt̄ matres que intantū doluerūt de
morte filiorum ꝙ mortue fuerunt ⁊ ipe: sicut experientia
docet quotidiana persepe in quibusdam mulieribus. Sed
beata virgo dolens pro filio in cruce mortuo: nō est mor Rn̄sio
tua pre dolore sed post mortem filij superuixit pluribꝰ an
nis. ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc breuiter respondet̄. ꝙ amor natu
ralis ad christum in virgine benedicta incompabiliter ex

...

Amor nālis ꝟginis Marie ad chrm̄ excessit oīm aliar̄ matr̄ nāle amorē.

cessit omniū matrū aliarū naturalē amorē. ¶ Primo rōne nobilitatis: q2 quāto natura nobilior tāto nobiliores habet opationes: ⁊ affectiones. iij. de aīa. lib. sed btā virgo habet naturā summe nobilē post christū: ḡ et amorē nobilissimū. ¶ Secūdo rōne cognite dignitatis ⁊ sanctitatis: q2 eū nouerat certissime esse deū et omi grā ac sanctitate plenū: et ꝑ ꝯsequēs summa dilectiōe dignissimū eū censebat. ¶ Tertio rōne mutue familiaritatis: q2 sciebat illū deū incarnatū in suo vtero eā diligere p̄ ceteris creaturis ⁊ humanis ⁊ angelicis tādulci familiaritate: vt nullus alius filius tā blande: tā suauiter: reuerēter ⁊ familiariter suam matrē amaret sicut christus ipsam virginē matrē: ⁊ ideo sūme liquefactū fuit cor eius in reamādo ipm: q2 teste Ambro. Nil tam impressum humanis affectibus ꝙ scʒ diligere se diligentē. ¶ Quarta rō totalitatis ⁊ puritatis: q2 vt dicit Aristo. viij. Ethi. Parētes amāt naturaliter filios vt aliquid sui existentes: sed q2 christus erat purissime ac totaliter mere quid beate virginis que ipm de purissimo sanguine sine virili semine cōcepit: vñ totaliter ⁊ mere ad ipam chr̄s pertinebat: ⁊ ꝑ ꝯsequēs totius germanitatis habuit dilectionē ad christū. Alie ꝟo matres diligunt filios suos ex media tm̄ germanitate q̄ carnem de eis sumpserūt mediante tm̄ viro. Vñ in alijs natis partim est aliquid viri. i. patris: partim aliqd matris: sed alier erat in christo ⁊ virgine: q2 totū humane carnis qđ fuit in christo: fuit ⁊ est totū quid virginis solius sine alicuius viri participatiōe qm̄ sine viro ꝯcepit: ḡ incomparabiliter maior in ipa fuit amor naturalis. Propterea Prouer. iiij. dicit̄ in ꝑsona christi. Erā filius vnigenitus corā matre tenere dilectus ab ea. ¶ Ad illud ꝟo qđ obijcitur respōdet̄: ꝙ beata mater christi fuit plena grā: ⁊ cum fortior sit grā ꝙ̄ natura: vt dicit Ambro. naturalē amorē in virgine dirigebat: ⁊ formabat amor gratuitus spūsancto infusus. Vñ licet gladius doloris qui ptransierat animā virginis in passione filij fuerit acerbissimus sup oīm matrum imo et sup martyrū dolores: vt patuit li. iij. ꝑte. ij. ar. ij. tm̄ hoc fuit mirabile ꝙ beata virgo pre tanto dolore nō est mortua: que vtiq3 millesies mortua fuisset p̄ illo dolore compassionis si spūssanctus eam per miraculū nō conseruasset. Vñ claret ꝙ sicut pre omibus incōpabiliter amauit christū: ita summū dolorē mortiferū in eius passione habuit adeo ꝙ nulla matre equipari vel comparari improportionabilit potuit eidē siue in amore siue in dolore. ¶ Tertio eius excellētissima charitas cōprobat̄ ex argumento copiosissime ⁊ superplene gratiositatis. Nam etem btā Maria sup oēs creaturas plenissima fuit grā: dicēte angelo Luc. j. Aue grā ple. do. te. ⁊c. Et q2 dicēte apłō Rho. v. Dei charitas diffusa est in cordibus nr̄is ꝑ spūsctm̄. i. grām spūssctī qui datus est nobis: ideo sequit̄ ꝙ btā Maria plenissimā ⁊ supplene excellētissimā habuit charitatē diuinā in hac vita. Et quidē hoc clarius declarari pōt ꝑ differētias amoris ꝓm Alber. sup Missus est. c. xciij. Quia em̄ amoris triplex est differētia: q2 est amor naturalis: est amor acquisitus: et est amor gratuitus.

Ad obiecto

Tertio charitas Marie ex argumento sup plene gratiositatis.

Triplex differētia amoris.

¶ Primo quidē amor naturalis sūme fuit in btā virgine pre oībus creaturis: q2 ipsa dilexit deum vt mr̄ filiū. Alij oēs angeli ⁊ hoīes diligunt vt serui dn̄m: sed maior est materna dilectio naturaliter pre alijs vt patebit infra. ¶ Secundo amor acquisitus in btā virgine fuit in sūmo ad christū. Talis em̄ amor acq̄situs fit ex causis accidētalibus que quidē inducūt et mouēt matrē ad diligendū filiū amore magno vicʒ cum nouerit se a filio diligi ⁊ honorari vel exaltari in gloriā vel magnū sibi donum dari aut magna ꝑ se sustinere filiū: ⁊ sic de alijs causis accidētalibus: sed oēs tales cause fuerūt hic in sūmo. Nunꝙ̄ em̄ aliqs filius suā matrē tantū dilexit sicut christus ꝟgine: nec vnq3 q̄s tantū honorare potuit: sicut deus seruiēdo ⁊ honorē exhibēdo btē ꝟgini fecit: qm̄ christus deus erat subditus illi. Luc. ij. Nec potuit quis matrē dignificare sicut christus suā: quā exaltauit vt esset regina mundi ⁊ dn̄a angelorum ac craturarū oīm: atq3 qđ summū est vt sit mater veri dei. ¶ Deniq3 nullus filius tantū dare potuit sue mari sicut christus virgini: qm̄ dedit oīa dona grār̄ ⁊ dignitatū ac scientiarū: oīa dona beatitudinū et meritorum. Et insup seipm̄ dei filiū dedit sibi in filiū amplexandū: osculandū: fouendū ⁊ portandū. Preterea nullus filius tot ⁊ tātas penas sustinuit ꝑ sua mr̄e sicut chr̄s ꝑ virgine ⁊ etiā ꝑ tota genere humano: q2 passio christi oēs penas hoīm p̄pōderauit et supauit. Hec certe ꝯsiderās Maria poterat dicē illud Ps. Quid retribuā dn̄o ꝑ oībus q̄ retribuit mihi. Magnificat ḡ aīa mea dn̄m: et exul. ⁊c. ¶ Tertius amor gratuitus fuit in btā ꝟgine in sūmo: q2 erḡ volūtas nō fert̄ nisi in cognitū: vt ait phūs iij. de aīa: ⁊ Aug. x. de trini. c. j. Firmissime inquit nouim⁹ nō nisi nota amari posse. Cū ḡ btā virgo deū amplissime cognouerit: et hunc suū verū filiū natū ⁊ vnicū quē sciuit de spūsancto conceptū: ⁊ virginitate manēte editū sequitur ꝙ3 ꝙ sicut nouit per ipm̄ omi grā se repletā copiosissime: ita amauerit super omes.

Articulus. ij. quo declarat̄ q̄liter beate virginis charitas fuerit maior in via ꝙ̄ charitas eorum q̄ in patria ⁊ circa hoc occurrentes difficultates soluunt̄.

Secundū restat mysterium de huius excellentissime charitatis noticia seu declaratione: vt scire possim⁹ qualiter ipsa btā virgo in statu huius vie posita excellentiorē habuerit charitatē p̄ oībus etiā angelis ⁊ sctīs in patria seu glīa existētibus. Vñ vt hoc lucidius clarescat. Notandū quia tres possunt formari rōnes que difficulatem faciunt in re ista. ¶ Prima est: q2 status hui⁹ vie inferior est statui patrie: ergo sūma charitas vie inferior est infima charitate patrie. Vñ maiori charitatis dulcedine fruit̄ minimus angelus vel sctūs in celo ꝙ̄ maximus sctūs existens in via: q2 ille fruit̄ fruitiōe glīosa: iste ꝟo nō: ḡ nō videt̄ quō charitas virginis in via excellentior fuerit vel eq̄lis charitati sctōrum in patria. ¶ Scđa rō: q2 si btā ꝟgo habuisset maiorē charitatē in via ꝙ̄ angeli vł sctī in celo: sequit̄ ꝙ ipa habuisset maiorē fruitionē: ⁊ frueret̄ in via ꝑ modū p̄rie: q2 vt ait Aug. li. de doctrina christiana: ⁊ allegat̄ a mgr̄o sniar̄ū. li. j. di. j. Frui est amore inherere alicui rei ꝑpt se. Mđ si sic. sequit̄ ꝙ ipsa btā ꝟgo in via fuisset cōp̄rehēdēs qđ nō ꝯcedit̄: q2 solus chr̄s fuit simul viator ⁊ comphensor: vt dicit Aug. ¶ Tertia rō: q2 Matth. xj. ait saluator Inter natos mulierū nō surrexit maior Joāne baptista: qui aūt minor est in regno celorum maior est illo. Glosa dicit. Ois sctūs q̄ est cū deo maior est eo q̄ adhuc est in mūdo. Jtē sup illud. Ecce ego mitto angelū meū. Glosa dicit. Nouissim⁹ angelus celi maior est quis hoīe. Nō videtur ḡ quō btā ꝟgo in via habuerit maiorē charitatē ꝙ̄ minimus angelus in celo. Ad hec rn̄dendo ex ꝟbis Alber. sup Missus est. c. xcix. pono tres veritates q̄bus res ipsa clarescit: ⁊ per has solui possunt p̄dicte rōnes difficultatē faciētes. ¶ Prima veritas. Charitas. btē virginis in statu vie fuit maior omi charitate pure creature: etiā existētes in statu patrie: licet non ꝓm actū fruitionis gloriose: tm̄ ꝓm substantiā. Declarat̄. Nam charitas btē ꝟginis in via licʒ fuerit maior charitate oīm angelorum ⁊ sctōrum ꝙ̄tū ad substantiā: sicut ꝓbatū est ꝑ rōnes primo articulo positas: tm̄ vtiq3 minor fuit ꝙ̄tum ad actū charitate minimi sancti patrie vł angeli. Nā aūt maior substātia est minor in actu hoc facit subiecti ꝯditio: cōtrarij ꝯiūctio: motoris minor attractio: q̄ tm̄ attractio semp in actu esset si ex ꝑte attrahibilis impedimentū nō staret. Nam ꝓm illud Sapieñ. ix. Corpus qđ corrūpit̄ aggrauat aīam ⁊ deprimit sensum multa cogi. Exemplū a simili. Videmus em̄ ꝙ sol est multo maioris luciditatis ꝙ̄ luna: ⁊ tm̄ q̄nq3 luna magis illuminat in nocte ⁊ aere puro ꝙ̄ sol in die aere obscuro. Jtē ignis in clibano accensus est multo maior ꝙ̄ lumen in parua candela: ⁊ tm̄ plus illuminat domū candela accensa in mensa ꝙ̄ ignis ardens intus in clibano inclusus. Jta nō est incōueniās si maior charitas ꝓm substātiā v̄l maior lux grē in subiecto passibili ꝯiūcto corpi passibili ⁊ grosso q̄si ignis iclusus min⁹ imutat ⁊ mouet actualit̄ ꝙ̄ minor lux grē et minor charitas in subiecto impassibili ⁊ glīoso tanq̄ sibi ꝓportionato. id est. in angelis ⁊ sctis patrie. ¶ Secūda veritas Fruitio charitatis in btā virgine ꝑ statu vie licet fuerit inferior fruitione cōp̄rehēsorum ꝙ̄tum ad actū fuit tm̄ maior ꝙ̄tum ad effectū. Declarat̄: q2 charitas ⁊ fruitio cōprehensorum. i. angelorum et sanctorum

An charitas marie in via fuerit maior ꝙ̄ charitas eorum q̄ i p̄ria

P̄ria ꝟitas.

Scđa ꝟitas

in patria nõ est in statu merendi q̃tum ad premiũ substãtiale. Quilibet aũt actus charitatis in beata virgine pro statu vie fuit meritorius vite eterne ꝛ beatitudinis angeloꝝ ꝛ sanctoꝝ oĩm beatitudinẽ trãscẽdentis. Vñ licet ipa nõ fuerit cõphendens in via: nec fruebat̃ actu gloriosa fruitione patrie celestis: nisi forte ad tp̃s qñ dabat̃ sibi vt viderit diuinã essentiã. Si eñ hoc Moysi et Paulo ĩ via datũ est vt viderint diuinã essentiã: sicut dicit Aug. li. de videndo deum: nõ est ambiguũ quin a fortiori matri dei hoc priuilegiũ fuerit concessum. Qm̃ vt testat̃ Damasce. ipsa a nullo illustriũ vincit̃. Nihilomin⁹ in ipa fuit maior charitas ƀm effectũ q̃ in oĩbus sanctis ꝛ angelis: quia oĩbus excellentiorẽ beatitudinẽ meruit q̃libet actu charitatis. Nam vnico cõsensu ꝛ verbo cum ait. Fiat mihi ƀm verbum tuũ Luce. ij. plus meruit q̃ oĩes sancti ꝛ angeli vt vicʒ fieret mater dei: regina celi: dña angeloꝝ ꝛ totius mundi.

Tertia verital

¶ Tertia veritas. Charitas beate virginis modo in statu patrie improportionabilit̃ maior: deiformior et gloriosior est charitate oĩs pure creature tã q̃tum ad substantiã q̃ etiã q̃tum ad actũ scʒ fruitionis gl̃iose. Rõ: quia vt canit eccl̃ia. Exaltata est ipsa sancta dei genitrix sup choros angeloꝝ et sanctoꝝ ad celestia regna: sed supiores habẽt excellẽtius pfectiones inferioꝝ: vt dicit Diony. de ange. hierar. ꝗ ꝛc̃. Hinc ps̃. Astitit regina scʒ virgo dei mr̃ a dextris tuis. i. in potiorib⁹ bonis gl̃ie et gr̃e: in vestitu deaurato charitatis q̃ est vestis nuptialis: qua scʒ charitate decorat̃ aĩa ꝛ vnit̃ deo circũdata varietate scʒ sanctoꝝ. Oĩes q̃ppe sancti admirant̃ ei⁹ gloriã ꝛ tota celestis curia illustrat̃ ac delectat̃ ꝛ iocundat̃ in ei⁹ gl̃ie fulgore. O q̃ beatũ illud regnũ. O q̃ gloriosum illud habitaculũ vbi cum christo ꝛ sctĩs eius mr̃e regnant oẽs sancti. O deus magne O Jesu bone: qñ erit illud tp̃s felicissimũ ꝛ illa hora iocũdissima q̃ videbimus tue mr̃is gl̃iaʒ in leticia: ꝛ pfruemur tue faciei noticia p et̃na secl̃a.

Charitas v̾gis erga deum fuit. xij. pfectiõis circumstantijs sublimata.

¶ Articulus tertius ꝙ charitas virginis erga deũ et dei filium fuit p̃cipue duodecim perfectionis circũstãtijs glose sublimata pre alijs.

Irca tertiũ mysteriũ de circũstantie perfectione notare possumus ad numerũ. xij. stellarũ in eius corona capitis. xij. perfectiões seu circũstantias ꝑ ꝓprietates charitatis beate virginis q̃bus extitit gloriose decorata ꝛ excellẽtius sublimata: que in tribus quateruarijs ordinant̃: vt patet intuenti in presenti figura. Nam charitas beatissime virginis Marie fuit.

¶ Primo naturalis.
¶ Secundo totalis.
¶ Tertio singularis.
¶ Quarto certitudinalis.
¶ Quinto conformalis.
¶ Sexto transformalis.
¶ Septimo reuerentialis.
¶ Octauo insupabilis.
¶ Nono predelectationis.
¶ Decimo prefamiliaris.
¶ Undecimo p̃seraphicalis.
¶ Duodecimo p̃acceptationis diuinalis.

Capitulum. j.

Prima charitas v̾ginis fuit nãlis.

Primo dilectio seu charitas beate virginis fuit naturalis: q̃ tanq̃ mater naturalit̃ imo plus q̃ alia mater dilexit: vt patet s̃. Alij eñ oẽs diligũt tanq̃ serui dñm. Ut aũt dicit Aristo. viii. li. Ethi. inter dñm ꝛ seruũ nõ est naturalis amicitie amor ƀm ꝙ seruus: sed bene ƀm ꝙ hõ: q̃ ƀm ꝙ seruus: est sibi. i. dño dissimilis: licet ƀm ꝙ homo sit sibi similis. Hec ibi. Qꝫ si dicas. Homo etiã naturaliter deũ diligit: quia ƀm aĩam ad imaginẽ dei factus est Geñ. iij. ꝛ ƀm corpus etiã est ad siĩitudinẽ eius: quia deus hõ fact⁹ est. Dico ꝙ etsi possit esse aliquo modo naturalis dilectio hoĩs ad christum deum: tamẽ improportionabilit̃ dilectio naturalis beate Marie excedit: quia eius dilectio est materna q̃ est maxĩa dilectionũ naturaliũ: vt patʒ ꝑ Aristo. viij. Ethi. vbi habet̃ ꝙ parẽtes plus amant filios q̃ ecõuerso: quia plus sciunt parentes ꝙ filij ex eis sunt nati q̃ ecõuerso. Matres aũt plus diligũt filios q̃ etiã patres: q̃ certiores sunt de eis et plus laboris habent circa eos. Hec ibi.

¶ Ex quo patet ꝙ maxima int̃ oĩes naturales dilectiones est materna dilectio. Licet ꝗ angeli vel sancti diligãt deũ naturaliter filiali vel christũ ament fraterno amore: excedit tñ Marie dilectio incõpabiliter: sicut ꝛ excedit improportionabiliter naturali ꝓpinquitate similitudineq̃ et gratuito amore ac acquisito supereminẽter oĩbus.

Scda charitas marie totalis.

¶ Secũdo charitas Marie est totalis: nulla eñ creatura post christũ pfectius impleuit preceptũ illud. Diliges dñm deum tuũ ex toto corde tuo: ꝛ ex tota aĩa tua: et ex tota mente tua: ꝛ ex oĩbus viribus tuis Deut. vj. Luc. x. et Matth. xxij. q̃ beata Maria: que ƀm Alex. de Ales super Luc. Dilexit toto corde: oĩes cogitationes suas in deum dirigens tota aĩa: oĩes affectiones suas in deum retrorquens tota mente. i. intentione: oĩes opationes suas ꝓpter deũ faciẽs: totisq̃ viribus ꝛ toto posse nil de cõtingentib⁹ obmittẽs: sed quicquid facere debuit faciendo. Vñ ipsa in Cant. scribit̃ plena charitate ꝛ dilectione.

Tertio singularis.

¶ Tertio charitas virginis fuit singularis. Tum q̃ nec similẽ habuit nec habitura est sequentẽ: vt canit ecclesia. Tũ q̃ sigulariter deũ tm̃mõ ꝛ nil extra deũ q̃siuit: iuxta illud ps̃. Unã petij a dño hãc requirã vt inhabitem in domo dñi oĩbus diebus vite mee. Et iterũ. Quid a te mihi est in celo: ꝛ quid volui sup terrã. q. d. nihil aliud a te. Vñ dicere potuit illud Aug. li. solil̃. Mens mea deus tibi deuota: tuo amore suspensa: tibi soli suspirãs: tibi inhians: te solũ desiderãs: nil habet dulce nisi de te loqui: de te audire: ꝛ tuã gl̃iam ac memoriã frequẽter corde reuoluere. Quicquid mihi p̃ter deũ est: dulce nõ est. Quicquid vult mihi dare dñs meus totũ auferat: tm̃mõ se mihi det. Hec ibi.

Quarto certitudinalis.

¶ Quarto charitas btẽ virginis fuit certitudinalis. Cũ eñ de alijs scriptũ sit Eccl̃s. ix. Nemo scit vtrũ odio an amore dignus sit: hoc locũ in btã virgine nõ habuit: q̃ certissima fuit infallibilit̃ et indubitãter de diuina charitate ex gr̃a singularissima. Nam etsi de cõmuni lege nemo sciat se esse in charitate certitudinaliter: aliquibus tñ sanctis ex speciali priuilegio ꝯcessum est a deo. q̃ eos certificauit ꝑ reuelationẽ vt securitatis gaudiũ etiã in hac vita in eis incipiat: ꝛ fortius magnifica opera ꝓsequẽtur: ꝛ mala p̃sentis vite sustineãt: sicut patet de ap̃lis et Paulo di. Roñ. viij. Certus sum inq̃t q̃ nec fames: nec gladius nec creatura aliq̃ põt nos separe a charitate q̃ est ĩ chr̃o. Uerũ certitudo charitatis Marie fuit p̃cellentior omniũ sanctoꝝ certitudine: ƀm Alber. sup Missus. ca. cvij. qm̃ in alijs est certitudo per scientiam aposteriori ex effectu. certitudo autẽ beate virginis qua sciuit se non posse separari a deo fuit ꝑ modũ cause: eo ꝙ sciuit se matrẽ dei esse et in vtero sanctificatã ac nõ posse peccare: ꝛ ꝑ ꝯsequens sciuit se nõ posse separari a deo.

Questio

¶ Sed hic queri potest: quomõ excedat certitudo charitatis vie in Maria certitudinem charitatis angeloꝝ ꝛ beatoꝝ in patria: cũ illoꝝ certitudo sit oĩi securitate tentionis plenissima. Respõdendo ꝓ hui⁹ lucidiori declaratione.

quadruplex differẽtia certitudis charitatis.

¶ Nota q̃druplicẽ differentiã quã ponit Petrus aureoli in suo compendio li. v. Nam Primo sunt quidã qui sciunt se certitudinaliter non esse in charitate: nec habere dei charitatẽ: vt patʒ de demonib⁹ ꝛ dãnatis: ꝛ etiã de hoĩbus viatorib⁹ q̃ sunt in actu peccandi mortaliter: vel in ꝓposito: quia scriptũ est Sap. xiiij. Odio est deo impius et impietas eius.

Scdo

¶ Secũdo alij sunt qui cognoscũt se charitatẽ habere vel esse in charitate cõiecturaliter ꝑ aliqua signa inquantũ quis experit̃ ꝛ percipit se delectari in deo: ꝛ ꝯtemnit res mũdanas: ꝛ nõ est sibi ꝯscius alicuius mortalis peccati: sentitq̃ in seipso diuini amoris calorẽ ꝛ degustat eius dulcedinẽ: ƀm quẽ modũ põt intelligi illud Apocal̃. ij. Uincenti dabo mãna absconditũ: qꝺ nemo nouit nisi q̃ accipit. scʒ ꝑ experientiã dulcedinis: qm̃ teste Berñ: solus expert⁹ nouit credere quid sit Jesum diligere. Ista tñ cognitio imperfecta est ꝛ non certitudinalis absolute sed tm̃ ꝯiecturaliter. Vñ apl̃s. j. Coꝝ. iiij. Nil mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. Et Ps̃. Delicta quis ꝛc̃. put hec dicit btũs Thom̃. j. ij. q. cxiij. ar. v. vbi querit. Utrũ aliquis scire possit se habere gr̃am. Et hic modus cognoscẽdi scʒ ꝑ aliq̃ signa est cõiter viatoꝝ.

Tertio

¶ Tertio alij sunt q̃

certitudinaliter cognoſcūt ſe eſſe in charitate vel habere
charitatē diuinā: ſicut patet in his q̄ ſunt in patria. San-
cti ꝟo in via poſiti poſſunt aliqui de hoc certi eſſe: nō niſi
per diuinā reuelationē vt dictū eſt ſupra: q2 cū vera cha-
ritas dei nō niſi p ſpm̄ſanctū diffuſa eſt in codib⁹ noſtris
vt dicit apl's: excedit limites noſtre nature. Deus quip-
pe charitas eſt: ꝛ qui manet in charitate: in deo manet: et
deus in eo. j. Joan. iiij. Et ideo ſicut p̄ſentia dei in nobis
vel abſentia per certitudinē cognoſci nō poteſt: ſm illud
Job. ix. Si venerit ad me nō videbo eū: ſi aūt abierit nō
intelligam. Item homo in via ex ſeipſo non pōt p certi-
Quarto tudinē dijudicare vtrū ſit in charitate vel gr̄a ſm illud. j.
Cor. iiij. Sed neq3 meip̄m iudico: qui aūt iudicat me do-
min⁹ eſt: niſi hoc ſibi reueleꝛ a deo. ¶ Quarta differētia
poni pōt: certitudo beate virginis q̄ inter comp̄hēſores
et viatores habuit ſe medio modo p participationē ſm
Albertū ſup Miſſus eſt. cap̄. lxxxix. Talem inquā parti-
cipationē ꝙ accepit meliorē partē a quolibet extremoꝝ.
Nam cōprehenſores habēt charitatē et eius certitudinē
ſm actus pfectionē ſed tn̄ p̄termerendi cōditionē. Via-
tores habent cum merēdi cōditione: ſed cum actus imp-
fectione. Etem̄ certitudo viatoꝝ ꝙ ſint in charitate: etiā
ſi ſit p reuelationē: nō eſt ita abſolute perfecta ſm actuū
perfectionē: vt vel amitti nō poſſit eoꝝ charitas p pctm̄
mortale: vel ſaltem remitti aliquādo per pctā venialia.
Ipſa aūt beata virgo habuit certitudinē charitatis infal
libiliter ꝛ abſolute cum actuū pfectione ſm comp̄henſo-
res: ꝛ cū merendi conditione ſm viatores. Vn̄ habuit eā
excellentius viatoribus q̄ꝫtum ad actum: ꝛ comp̄henſori
bus q̄ꝫtum ad effectum. Hec Albertus.

Capitulū. ij. p ſecūdo q̄ternario.

Quinto charitas marie fuit ꝯformat.

SEcūdo quaternario et quo ad premiſſa in or-
dine Quinto charitas btē virginis fuit cōfor-
malis: q2 ſup om̄es fuit ꝯformis diuine volun-
tati in ſua voluntate. Hoc em̄ facit charitas vt
intantū ꝯcordet cum amato inquantū amat. Vn̄ Catho
dicit. Concordia nutrit amorē. Et Hieronym⁹. Amicoꝝ
eſt idem velle ꝛ idem nolle. Hinc ꝛ Joan. xiiij. Si quis di
ligit me ſermones meos ſeruabit. Sicut ergo beata ꝟgo
pre alijs amauit: ita pre oībus tota voluntate: toto ani-
mo: ꝛ tota intentiōe diuine voluntati ꝯformata fuit: adeo
vt quaſi vnā animā ſeu voluntatē per om̄ia habuerit cū
chriſto: vt dicē poſſit illud Pſ̄. xxxix. In capite libri ſcri-
ptū eſt de me vt facerē voluntatē tuā deus me⁹ volui: et
leticie tue in medio cordis mei. Nam ipſa toto corde hoc
Sexto fuit trāſſormat. ſolum deſiderabat: hoc maximū ſolatiū reputabat vt pa
ter celeſtis ſuā tm̄ voluntatē in ip̄a pficiat: ſiue exercēdo
in aduerſis: ſiue cōſolando in pſperis: ſiue deprimendo:
vel quōcūq ſibi magis placeret. ¶ Sexto eius charitas
fuit tranſſormalis: q2 totaliter erat ipſa p charitatē trāſ-
formata in chriſtū vt tota maneret ꝛ viueret in chriſto: ꝛ
chriſtus in ea: iuxta illud Galꝛ. ij. Chriſto ꝯfixus ſum cru
ci: viuo ego iam non ego: viuit ꝟo in me chriſtus. Unde
optime ipſa pre alijs dicere potuit illud beati Ignatij.
Amor inquit meus crucifixus eſt in chriſto. Si nempe ſe-
raphici ſpūs p ſuū amorē trāſſormanꝛ in chrm̄ crucifixū
adeo ꝙ ſicut ait Frā. Mayro. q̄ intime cerneret ſeraphin:
cerneret in eis ſtigmata chr̄i expreſſa intellectualiꝛ: ſicut
ſenſibiliter fuit in beato Frāciſco. Multo fortius hoc pu-
tandū credo de aīa btē ꝟginis Marie q̄ toto chr̄o ꝯfixa
eſt cruci: tota trāſſormata in chrm̄ deū. Si petas: quō ſic
amor trāſſormat animā in chrm̄ deū? Dico ꝛ declaro ſic.
Dicit em̄ Ariſto. j. Phyſ. et. vij. li. metaphy. forma dat
eſſe rei. Exēpli gr̄a. Si ex ligno formaꝛ menſa vel ſcānū:
illud lignū a forma mēſe capit eſſe menſe vel ſcamni vt di
caꝛ vera menſa vel ſcamnū. Etſi in cera imprimaꝛ ſigillū:
ex illi⁹ forma ſigilli capit cera eſſe talis ſigilli. i. regis ꝛc̄.
Ita a ſiſi vnuiſcuiuſq3 vicij in aīa imp̄ſſa forma dat eſſe ta
le ipſi aīe vl' hoī q̄le eſt ip̄m viciū: vt vicꝫ exq̄ auaricia eſt
viciū terrenū facit hoīem eſſe terrenū. Luxuria q2 eſt vi-
ciū carnale reddit hoīem brutalē ſeu carnalē ꝛ nō ſpūalē.
Supbia ꝛ inuidia atq3 ira ſicut eſt viciū diabolicū: ita fa-
cit hominē diabolicū. Eodē modo p cōtrariū: exq̄ chari
tas eſt virtus diuina: iuxa illud. j. Joan. iiij. Deus chari-
tas eſt: ergo dat anime eſſe diuinū: vt qui manet in chari-

tate in deo manet: ꝛ deus in eo. Hoc eſt qd̄ dicit Auguſti.
Vnuſquiſq3 talis eſt qualia amat: ſi terrā amas: terra es:
ſi celū: celeſtis es: ſi deū: nō audeo dicere q2 deus es: audi
pphetā dicentē. Ego dixi dij eſtis ꝛ filij excelſi oēs. Hec
ille. li. de ꝟbis dn̄i. Hinc et Hugo li. de clauſtro aīe dicit.
Scio inq̄t aīa mea q2 amor eſt vita tua: ꝛ ipſa vi amoris
in eius quē amas ſilitudinē tranſſormaris. Sicut g̃ bea-
ta virgo chriſtū ſumme amauit: ita ſūme ꝛ totaliꝛ eſſe di-
uinū et chriſti forme ſup om̄ia creata habere dinoſcitur.
¶ Septimo amor Marie ad chrm̄ fuit reuerētialis. Eſt — Septimo reuerentialis.
aūt reuerētia mixta cū dilectiōe timoroſa ſubiecto: ꝛ hec
excellentiſſime fuit in beata virgine que ſicut amore: ita ꝛ
timore diuio plena fuit. ¶ Sed dicēs. Quid timoris ha-
buit Maria? Rn̄deꝛ ꝙ in Maria timor ſeruilis nō fuit in-
quantū notat ſeruilitatē: eo ꝙ ipſa nunq̄3 peccauit: nec in
ea fuit timor initialis qui eſt impfectoꝝ. q2 virgini oē bo-
num pfectiſſime affuit. Fuit ergo in Maria timor caſtus. — Timor Marie.
Hic timor habet duos actus. Vnus eſt ſm ſtatū vie qui
eſt timere ſepari a deo: ꝛ iſte nō fuit in Maria: q2 fuit cer-
tiſſima de inſeparabili dilectione dei. Alius actus eſt ſm
ſtatū patrie q̄ eſt revereri deū. Nam teſte Pſ̄. Timor do
mini ſanctus pmanet in ſeculū ſeculi: ergo ꝛ in patria erit:
ſed nō niſi ſm actū iſtum. ſcꝫ reuereri deū. Et hoc modo
Maria timore dei plena fuit ſup om̄es viatores. Hec Al-
ber. ſup Miſſus eſt. ca. cvij. Vn̄ crediꝛ ꝙ btā Maria quo-
tienſcūq3 acceſſit vt chrm̄ lactaret vel balnearet vel in vl-
nas ſuſcipet vel alloquereꝛ: ſemp prius genu flexo chrm̄
quē ſciuit eſſe deum verū adorauit. Sicut etiā facit p̄ſby-
ter quotiens euāgeliū tangit: ſiue in miſſa ſiue al's. vt id-
ip̄m repſentet eccl'ia fuiſſe ī dei matre Maria. ¶ Octauo — Octauo inſuperabilis.
fuit inſuperabilis. Vn̄ Cantꝛ. viij. dicit deus ad Mariam.
Pone me vt ſignaculū ſup cor tuū ſcꝫ in amoris affectio-
ne: vt ſignaculū ſup brachiū ſuū. ſcꝫ in arduoꝝ opatione
quia fortis eſt vt mors dilectio. Sicut em̄ mors a nullo
perimiꝛ: ſed ipſa eſt tam fortis vt om̄ia perimat. Sic Ma-
rie dilectio om̄ia ꝯtempſit dura: ſicut infernus qui tā dure
tenet quē ſemel recipit ꝙ nunq̄3 dimittit: ſic Maria nunq̄3
a dilectione chr̄i auelli potuit. Vn̄ ſubdiꝛ. Aque multe. i.
tribulationes et penalitates huius vite non potuerunt
extinguere charitatē: nec flumina. id eſt. aduerſitates ob-
ruerunt charitatē eius. Nam cum om̄es diſcipuli relicto
Jeſu fugiſſent ipſa beata virgo vſq3 ad mortē chriſto pa-
tienti aſtitit: ꝛ cum ipſo in corde per gladiū doloris vul-
nerata extitit.

Capitulū. iij. p tertio q̄ternario.

TErtio quaternario ꝛ ī ordine ad p̄miſſa. ¶ No — Nono p̄delectabilis.
no charitas beate virginis fuit p̄delectabilis.
Num q̇d dulcius: q̇d ſuauius q̇d delectabili⁹ di-
uini amoris dulcedine? Ut em̄ ait Ambro. ſup
Luc. Qui chrm̄ interno reſpicit hoſpitio p amoris ſenſi-
bilē gr̄am: maximis paſciꝛ exuberantiū delectationibus
voluptatū. Quid putas: quanta dulcedo charitatis fue-
rit in virgine que chriſtū nouē menſibus portauit ꝛ ſemp
in corde p̄ſentē per gr̄am tenuit: ſi ſpūſſanctus q̄ eſt ſpūs
paracletus alijs deuotis mentibus tāta ꝯſolatione ſe in-
fudit vt ſermo exprimē nō valeat: aliq̄n ſupnoꝝ donorū
guſtū cumulatius deguſtandū influendo: aliq̄n noticiam
ſecretoꝝ ꝛ reuelatiōes myſterioꝝ immittendo: aliquādo
ſecurū eternaliū bonoꝝ faciendo: nunc iubilū: nūc ebrie-
tatem ſpūs ſupinfundendo adeo ꝙ mens tam ineffabiliꝛ
gaudiū ꝛ dulcorē tam indicibilem percipiat: ꝛ intantū ex
magna amoris ꝛ gaudij fortitudīe feruor ſpūs excreſcat
vt ſe cohibere non valeat intra ſe ꝛ aliquādo in exceſſum
contemplationis rapiat: et multa alia inexplicabilia ſo-
latia facit ſpūſſanctus. Quid ergo exiſtimas quāta dele
ctatione dulcedinis beata dei genitrix mater abundauit
que ſup om̄es ſpirituſancto plena fuit. Hinc Eccl'i. xxiiij.
ſcribiꝛ. Qui edunt me adhuc eſuriunt. Qd̄ diciꝛ ex eo: q2
charitate dei ſatiari nō poſſunt pre delectatione qui eam
deguſtant expimētali aſſuefactione: ꝛ p ꝯſequēs btā Ma-
ria aſſuefacta diuinis dulcedinib⁹: ſiue vigilādo: ſiue dor-
miendo ſiue aliud quid faciendo: ſemp irremiſſibiliter no
uas ꝛ varias dulcedines diuinas accreſcētes deguſtabat
in deo: vt diceret cum Pſ̄. Sitiuit anīa mea ad deū fon-
tem viuum quando veniam et apparebo ante faciem dei.

Notanter dicit: ad deũ fontẽ viuũ: quia sicut fons viuus semp scaturit aquas nouas: sic in Maria quo adixit sp cõtinue nouas ⁊ ineffabiles delectationes quas exprimere nequimus nos pctõres faciebat christus deus ebullire ex fonte diuinitatꝫ. ¶ Decimo charitas Marie fuit amoris ꝯfamiliaris. Cum eñ nulla creatura auderet deũ cõtingere vel in modico: mirũ videt de ista vna puella Maria ꝙ tantũ fuit deo familiarissima super omnẽ creaturã: cõtingendo vicꝫ balneando: lactando: amplexando ⁊c. Quis angeloꝝ ac beatoꝝ auderet hoc deo facere: tã sũmũ regẽ familiariter ꝯtingendo. Uñ Aug. li. de natura ⁊ grã dicit. Illa ꝟo singulari grã ꝯuenta atqꝫ repleta est. scꝫ gaudendo ꝙ ipsum haberet ventris sui fructũ quẽ ex initio habuit vniuersitas deũ. Hec ille. ¶ Undecimo charitas btẽ virginis fuit ꝯseraphicalis ardoris. Est aũt notandũ ꝙ ẜm Diony. li. angelice hierarchie. c. vij. quinqꝫ ponunt ꝓprietates seraphici ardoris seu amoris q̃ ferũtur in deũ: ⁊ supeminẽter fuerũt in btã virgine: quas q̃dẽ ꝓprietates ẜm ꝙ dicit Linconieñ cõmendator ibidẽ: didicit Diony. a btõ Paulo queadmodũ ipse idem raptus in tertiũ celũ vidit: ⁊ sibi tanq̃ specialissimo discipulo reuelauit. ¶ Prima ꝓprietas dicit semp mobile. ¶ Secũda incessabile vel infinibile. ¶ Tertia ꝺr calidũ. ¶ Quarta dicit acutũ. ¶ Quinta dicit supferuidũ. Semp mobile: ẜm ꝙ dicunt Hugo ⁊ Linconieñ. significat amationẽ nõ interruptã quiete sine pausatione: qꝛ sicut ignis in sua flãma semp mouet: sic amor seraphicus semp fert in deũ actum. ¶ Incessabile vel infinibile significat qꝺ nunq̃ terminat durationem. Sicut eñ ignis nõ habet terminũ in agendo: sed semp crescit in maius dum inuenit auctã materiã in qua accendi potest: sic amor ⁊ actio seraph nõ habet terminũ in amãdo deũ: qui cum sit infinite bonitatis semp inuenit in eo qꝺ amorẽ nouo modo accendat ⁊ dulcificet. alliciat ⁊ delectet. ¶ Calidũ significat: qꝛ illa satietas ex desiderio semp accẽdit. Hoc est qꝺ Grego. in moral. de desiderio ⁊ satietate sanctoꝝ ĩ patria dicit sic. Desideriũ quidẽ anxietatẽ habet: satietas fastidiũ. Ne ḡ sit in desiderio anxietas: desiderãtes sancti satiant: ne sit in satietate fastidiũ: satiati desiderant: quia scientes satiabimur ⁊ satiati sitiemus. Hec Grego. Et rõ ẜm Tho. ꝯtra gentiles li. iij. qꝛ diuina essentia semp cum admiratiõe videt: cum nullus intellectus eã cõphendat sed oĩa creata ipsa descendat. Cũ igit intellectus beati semp habeat in diuina essentia qꝺ admiret et alliciat: nunq̃ fastidit eã videre ⁊ amare: sed semp ⁊ cõtinue delectat videre quod amas: ⁊ amare qꝺ vides: vnde satietas ex desiderio ⁊ desideriũ ex satietate semp accẽdit: iuxta illud Eccli. xxiiij. Qui edunt me adhuc esuriunt. ¶ Acutũ significat ẜm ꝙ dicit Hugo quendã impetũ amoris ⁊ vehementiã ardentis desiderij quo nõ quiescit donec intret ⁊ penetret vt ibi sit vbi ipm qꝺ amat cum ipso: et in ipso: vt nõ solũ ab illo calidẽ sit ſꝫ trãseat acutũ in ipm. ¶ Supferuidũ ꝟo ẜm eundẽ dicit ex hoc ꝙ id qꝺ feruet quadã caloris vehemẽtia iactat supra se. Acutũ ḡ amoris est cũ oĩa mũdãna cedẽdo despicit. Supferuidũ aũt cum etiã seipm ꝯtemnendo relinquit. Fit ergo miro modo vt dum per dilectionis in ignem in illũ sustollit qui est supra se ꝑ vim amoris ferat in illũ solũ qui sursum est appetendũ: cogitandũ ⁊ desiderandũ: nec se ne aliquid aliud cogitat aut desiderat dum illũ solũ amat. Hec Hugo ⁊ cõcorditer Linconieñ. commentatores. li. angelice hierar. Uñ oĩes istas ꝓprietates et singulas excellentissime quantũ possibile fuit pure creature viatrici ꝑ alijs fuisse in via ⁊ nũc in patria beatifica fruitiõe fore in charitate beate virginis nullibi ambiguũ est. ¶ Duodecimo charitas btẽ Marie virginis fuit et est ꝑacceptationis diuinalis. Eius quippe charitas tã grata: tam ꝑaccepta erat deo: ⁊ tantũ eam reamauit deꝰ pre oĩbus creaturis ꝙ ab eterno ꝑ nulliꝰ creature amore intantũ allicerent ipse deus ad incarnandũ ⁊ patiendũ: ac queqꝫ salutis nostre opera faciendũ sicut ꝑ amore ⁊ charitate btẽ ꝟginis quã eternalit ꝓnouerat ⁊ preordinauerat fore hũane redẽptiõis mediatricẽ: qꝺ oñt tripliciter.

Decimo

Undecimo charitas marie seraphicalis ardoris.

Proprietates seraphici ardoris vel amoris.

Duodecimo charitas marie ꝑacceptatiõis diuinalis.

¶ Primo ex diuine incarnationis motiuo.
¶ Secundo ex diuine vnionis facto.
¶ Tertio ex diuine ꝯdescensionis signo.

¶ Primo inquã ex diuino incarnationis motiuo. Quero nempe. Quid mouit potissime deũ ad tantã humilitatem ⁊ miscꝺiam vt vicꝫ ꝑ nobis in vtero virginis descendendo inclinaret: in stabulo nasceret: in arto ꝑsepio vilibus pãnis inuolutus locaret: ⁊ multa incõmoda huiꝰ vite misere pateret: frigus: calorẽ: sitim ⁊c. Amplius vt caperet: flagellis cederet: spinis coronaret: derideret: conspueret: crucis patibulo suspenderet: vulneraret: moreretur: sepeliret: ac queqꝫ opera nostre salutis operaret.

Motiuũ incarnationis christi.

¶ Ad qꝺ respondet ꝙ charitas. Tum qꝛ ex mera ⁊ liberali charitate deus fecit hec oĩa: dicente aplo. Propter nimiã charitatẽ qua dilexit nos deus misit filiũ suum in similitudinẽ carnis peccati. Tum quia vt nos ad suã charitatẽ attraheret: opera salutis nostre per seipm operatus est dñs vt dicit Berñ. Unde ps. Omis ꝯsummatiõis id est. operationis dei vidi. id est. cognoui finem: latum mandatũ tuũ. Glosa. id est. ꝑceptũ charitatis qꝺ est nimis latum: qꝛ extendit etiam ad inimicos quos diligere debemus ꝓpter deum. Hec glo. Claret ergo qꝛ hec oĩa fecit charitas: qꝺ manifeste docet Hugo li. de charitate dicens sic. O charitas magnã vim habes que deũ de celo potuisti trahere ad terram. O q̃ forte vinculũ tuum q̃ ligari potuit deus (Nam mille vincula deũ ligatũ ad columnã ⁊ affixum ad crucẽ tenere non valuissent nisi charitatis vinculũ tenuisset) Nescio inquit quid maius in laudẽ tua dicere possum q̃ ꝙ deum de celo traxisti in terrã: et hominẽ ad celũ leuasti de terra. Hec ille. Sed quoniã nulla fuit vel potuit esse maior charitas post christuꝫ q̃ ea que fuit dei ad beatã virginẽ matrẽ ⁊ ecõuerso: ḡ deus pro nullius creature amore sic alliciebat ad incarnandũ et patiendũ atqꝫ cetera opa salutis nostre ꝑficiendũ q̃ ꝑ charitate beate virginis.

Responsio

¶ Secũdo ostendit ex facto diuine vnionis: qꝛ charitas est que vnit amantẽ cũ amato. Unde charitas dicit quasi chara vnitas: sicut habet li. de spũ et anima. Sed cum nulle creature sic vnitus est deus sicut cum beata virgine: cuius non solum aĩa copulata est deo per grãm: sed etiã de purissima portione sanguinis caro assumpta indissolubilit vnita est deo in christo: ḡ summe acceptiõis diuine extitit virginis charitas supra charitatem oĩm creaturarũ: adeo vt in eius carnis portione singularissime sibi vnita oĩm operaret salutẽ.

Secundo ex facto diuine vnionis.

¶ Tertio ꝙ charitas beate virginis summe alliciat deũ ostendit ex signo diuine ꝯdescensionis: qꝛ vicꝫ deus magis ꝯdescendit ⁊ obedit eius volũtati in oĩ petitione q̃ voluntati omniũ creaturarũ: ⁊ ipsa magis põt impetrare suffragia suis deuotis q̃ oĩes angeli et sancti. Nam ipsa exquo est dei mater habet ius quodãmodo etiã precipiẽdi: neqꝫ fas est aliquid negari ei a deo: iuxta illud. iij. Regũ. ij. Pete mater mi: neqꝫ eñ fas est vt auertã faciẽ meã. Unde legit cuidã sancto reuelatũ fore ꝙ beata ꝟgo inter alia hoc habet vnũ gaudiũ magnũ in celo: ꝙ vicꝫ deꝰ tãta charitate tenet ad eã: vt ad votũ ꝯsequat quicq̃d postulauerit ꝑ quibuscũqꝫ suis deuotis: sicuti hoc plurima exempla ⁊ miracula ostendũt que describunt li. vi. huius voluminis: ex quibꝰ qꝺ placuerit poteris hic applicare.

Tertio ex signo diuine ꝯdescensionis.

O itaqꝫ hõ: o fidelis aĩa cogita mente pia: q̃ excellẽtissima fuerit charitas in Maria: pensa et diligẽter rumina o mens deuota q̃ardens amor fuerit Marie ad Jesum: q̃ dulcis deuotio ad dilectissimũ eius natũ dei filiũ vnicum anime sue solatiũ: in quo oĩs eius ꝯsolatio: oĩs spes: oĩe gaudiũ ⁊ oĩe bonũ. O mirabilis deus. O Jesu meꝰ vtinã digneris exaudire preces seruuli tui: vt dignũ me facias tue matri seruitiũ exhibere in terris: quatinus vna cum ipsa ⁊ tecũ ꝑfrui valeã in celestibus gaudijs.

¶ Pars secũda libri noni de excellẽtissima charitate erga nos siue proximũ atqꝫ materna sancta dilectione beate Marie.

Ego mater pulchre dilectiõis Eccli. xxiiij. c. Quibus in verbis spũsancto afflante dictis a sapiente in persona Marie clare insinuat: qm̃ ipsa pijssima virgo diligit genus humanuꝫ cordialissima ⁊ affectuosissima charitate qua vult oẽs homines saluari ⁊ neminẽ perire. Unde dicit. Ego mater pulchre dilectionis: qꝺ vt patꝫ li. v. pte. ij. ar. j. exponit tam

respectu christi q̃ʒ respectu oĩm fideliũ generaliter q̃bus
est mater. Notat̃ aũt in ipsis verbis triplex modus affe-
ctionis ⁊ amoris quo ip̃a mouet̃ charitatiue erga hoĩes.
¶ Primo quidẽ ipsa diligit hoĩes ⁊ afficit̃ charitate inti-
ma ad eos super eoꝝ malo misericordissime cõpatiendo.
¶ Secũdo sup eoꝝ bono cõgaudendo. ¶ Tertio visce-
roso affectu eos fouendo ⁊ pmouendo. scʒ ad summa bo
na glorie. Primũ quo ad pctõres. Secundũ quo ad con-
uersos et penitẽtes. Tertiũ q̊ ad iustos ⁊ pfectos hoĩes.
Et q̃ʒ in vniuerso hoꝝ triũ sunt genera hominũ. i. pctõꝝ
et in vicijs pfundatoꝝ. Itẽ ad penitentiã ꝯuersoꝝ. Itẽ
iustoꝝ siue pficientiũ siue perfectoꝝ qui in eccl'ia iusti iu-
dicant̃: ⁊ vt cõmunius simul censent̃: igit̃ hoꝝ oĩm et sin-
guloꝝ matrẽ beatissimã virgo se appellat: vt erga om̃es
homines suã charitatẽ nimiã ⁊ miscdiam infinitã oñdat.
Qď euidentius asserit mellifluus Berñ. in sermone. Si-
gnũ magnũ apparuit: ita dicens. Quid ad Mariã trepi-
dat humana fragilitas accedere: nil austerũ in ea: nil ter-
ribile: tota est suauis: om̃ibus om̃ia facta est copiosissima
charitate: cũctis hoĩbus se debitricẽ fecit: vt nõ sit qui se
abscondat a calore eius: ⁊ quẽadmodũ sol sup bonos et
malos orit̃ indifferẽter: sic ipsa oĩbus se exorabilẽ: oĩbus
clemẽtissimã exhibet: nec destituit merita: oĩm deniq̃ʒ ne-
cessitates amplissimo quodã miseret̃ affectu. Hec Berñ.
¶ Primo ergo sicut dixi afficit̃ beata virgo tanq̃ʒ mater
sup pctõꝝ hominũ malo compatiendo. Unde nollet ho
minẽ peccare: q̃ʒ scit p peccatũ hominẽ mori in aĩa: amit
tere indicibile: ⁊ om̃e bonũ celeste: ⁊ incurrere eternũ ma-
lum gehẽne. Idcirco in themate matrẽ se noĩat di. Ego
mater pul. ⁊c̃. Quis nesciat matres cõdolere ⁊ deflere su-
per incõmoda filioꝝ. Et certe ipsa btã virgo sup oẽs ma
tres plenissima est miscdia ⁊ pietate atq̃ʒ dulcedine chari-
tatis: ideo orat ecclesia. Uirgo singularis inter om̃es mi
tis ⁊c̃. Secũda beata virgo diligit hoĩes ꝯuersos a pec-
catis ⁊ penitẽtes: eoꝝ bono cõgaudendo. Si nempe gau
dium est angelis sup vno peccatore penitente Luce. xv.
Multo magis Marie est gaudiũ que sup om̃es angelos
p̃eminet ⁊ plenissima est charitate. Et ideo ꝯueniẽter ip̃a
figurat̃ per mulierẽ que habuit dragmas decem: qm̃ ipsa
est dñia creaturarũ rõnaliũ in decem graduuʒ ordinibus
existentiũ. i. in nouẽ choris angeloꝝ ⁊ decimo hoĩm. Et
perdita vna. scʒ humana per peccatũ atq̃ʒ inuenta p pe-
nitentie ⁊ passionis filij sui efficaciã: cõuocauit ad gaudiũ
inuitando amicas. i. animas sanctas di. Cõgratulamini
mihi: q̃ʒ inueni dragmã quã pdidi. Luc. xv. Et idcirco in
themate notãter addit̃: pulchre. i. caste ⁊ gratiose ac glo-
riose dilectiõis: q̃ʒ tota pulchritudo aĩe est in gr̃a ⁊ gl'ia:
ad quam consequendã beata virgo animat penitentes.
¶ Tertio ipsa diligit hoĩes iustos visceroso affectu pro-
mouendo ⁊ fouendo in om̃i gr̃a optans eis summa bona
glorie celestis. Et ppterea subdit̃ in themate. Dilectiõis
scʒ mater. Diligere quippe est alicui bonũ velle. ex. ix. li.
Ethi. Uere ipsa om̃es diligit vero amore: q̃ʒ teste Berñ.
ipsa oĩbus om̃ia facta est: om̃ibus sinũ miscdie aperit: vt
de plenitudine eius accipiãt vniuersi: eger curationẽ: ca-
ptiuus redemptionẽ: tristis ꝯsolationẽ: peccator veniã:
iustus gr̃am: filius dei carnis substantiã: et tota trinitas
gloriã. Hec ille. ¶ Itaq̃ʒ de hac eius charitate erga p-
ximũ. i. erga nos homines ad presens tractantes: vt scʒ
recognoscẽdo eius maximã dilectionẽ circa nos magis
moueamur ad spem ac deuotionẽ erga ipsam: tria myste
ria declarabimus.
¶ Primũ dicit̃ mysteriũ p̃eminentialis magnitudinis.
¶ Secundũ dicit̃ maternalis habitudinis.
¶ Tertiũ dicit̃ effectualis certitudinis.

De charitate Marie erga proximũ

¶ Articulus primus de magnitudine ⁊ excellentia chari
tatis beate Marie erga proximũ: ⁊ quales homines am-
plius pre alijs diligant̃ ab ipsa dei matre.

Circa primũ mysteriũ p̃emi-
nentialis vicʒ magnitudinis vt valeamus scire
q̃ʒ magna ⁊ excellentissima sit charitas btẽ vir-
ginis erga nos homines: atq̃ʒ per hoc inducamur ⁊ nos
eam summa deuotione colere tres questiones occurrũt.
¶ Primo querit̃. Utrũ beata virgo habuerit charitatẽ
pximi: ⁊ habeat in summo pure creature. Ad qď ptinus
respõdet̃ breuiter ꝭm magnũ Alber. super Missus est. c.
lxxxvij. q̃ beata virgo etiam dum fuit in hac vita habuit
et multo magis nunc in patria habet charitatem proxi-
mi in summo pure creature. Et hoc probatur potissime
tribus rationibus.
¶ Primo rõne diuine charitatis.
¶ Secundo rõne gratiositatis.
¶ Tertio rõne propinquitatis.

Primo rõne diuine charitatis.

¶ Primo rõne diuine charitatis: q̃ʒ vt dicit Aug. Eadẽ
est charitas qua diligit̃ deus et proximus: eo q̃ pximus
diligit̃ ppter deum: ⁊ aliter diligere nõ est gratuitũ. Id-
circo scribit̃. j. Joan. iiij. Hoc mandatũ habemus a deo:
qui diligit deum diligat ⁊ fratrẽ suũ. Si quis dixerit quo-
niã diligo deum ⁊ fratrẽ suũ odit: mẽdax est ⁊c̃. ergo qui
habet summã charitatẽ ad deũ: summã habet ad pximũ:
quia ppter vnũquodq̃ʒ tale et ip̃m magis. j. Poster̃. Uñ
cum pximus diligit̃ ppter deũ: qui plus amat deũ: plus
ppter ip̃m et ꝭm ip̃m scʒ deũ amat pximũ: sed qm̃ beata
virgo summã habuit et habet charitatẽ ad deũ: vt. j. pte
huius libri ostẽsum est: ergo in summo pure creature cha
ritatẽ habuit ⁊ habet ad pximũ. ¶ Secũdo rõne gratio-
sitatis. Ubi em̃ amplior spũssancti gr̃a: ibi amplior chari
tas tam dei q̃ʒ pximi: q̃ʒ teste apl'o. Charitas diffundit̃ in
cordibus nr̃is p spm̃sanctũ qui datus est nobis Rom̃. v.

Scďo rõne gratiositatꝭ

Sed qm̃ btã ṽgo plenissima fuit spũssancti gr̃a. iux̃ illud
Luce. j. Spũssanctus supueniet in te. Et iterũ. Aue gra-
tia plena: ideo ipsa plenissima est pximi charitate: adeo
q̃ se ꝯtinere nõ valeat ex viscerosa charitate ⁊ pietate q̃n
mox cum pulsata fuerit effundat nobis gratiam ⁊ miseri-
cordiã. Uñ Berñ. dicit. Maria ante ꝯceptionẽ plena gr̃a
ab angelo nunciat̃: vt tandẽ sibi plena nobis etiã fieret
plena. Si em̃ vase pleno aliqď corpus eidẽ imittit̃: quã-
to illud maius est qď immittit̃: tanto de liquore q̊ prius
replebat̃ cogit̃ effluere ex suppleno: sed in eam iam gr̃a
plenã deus eternus in ꝯceptione mittit̃ in vterũ ei⁹: ideo
necesse est vt sp effluat in eternũ. Uas quidẽ liquore ple-
nũ si quo modo moueat̃: de facili effundit liquorem. Sic
beata virgo si quo modo precibus moueat̃ mox effundit
gr̃am. Ad cui⁹ effluentiã ipsa oẽs inuitat Eccl'i. xxiiij. di.
Transite ad me om̃es q̊ concupiscitis me: ⁊ a generatiõi-
bus mei ad implemini. Q̃ʒ si adhuc trepidas ⁊ dicas. Uñ
ipsa cogit̃ vt effluat nobis gr̃am: cum in libertate sua sit
dare eã vel nõ. Dico ꝭm sententiã Richar. de med. villa
sup. iiij. dist. xvij. q. j. ar. ij. vbi dicit: q̃ facienti qď in se est
attrito nec obicẽ gr̃e ponẽti necesse est aliq̃ mõ a deo da-
ri gr̃am gratũfacientẽ nõ quidẽ necessitate coactiõis vel
immutabilitatꝭ absolute: q̃ʒ de⁹ nulli debitor est: sʒ necessi
tate imutabilitatis ex pmissione liberali vel ordinatiõe:
q̃ʒ liberaliter ordinauit et pmisit se daturũ gr̃am penitẽ-
tibus qď in se est ⁊ petẽtibus: iuxta illud Luce. xj. Om̃is
qui petit accipit: ⁊ qui querit inuenit ⁊ pulsanti aperietur.
Hec Rich. Ita q̊ʒ btã virgo ex diuine liberalitatꝭ repro-
missiõe cui⁹ volũtati sũme est ꝯformis ⁊ ex intima chari-
tate ac pietate q̃ plena est p̃sto est oĩbus subuenire ad eã
ꝯfugiẽtib⁹ tanq̃ʒ pijssima mater gr̃e et miscdie. Ad qď q̊-
dãmõ obligata fore dinoscit̃ ex liberali dei ordinatiõe: q̃ʒ
de⁹ ordinauit liberalissime vt ipsa sit interuẽtrix gr̃e: iux̃
illď Lu. j. Inuenisti gr̃aʒ apud dñm. Sed q̃ʒ dicẽte Aug.
xiiij. q. vj. si q̊d. Si q̊s inuenit rem aliquã sciens cui⁹ est:
tenet̃ eã restituere. Ideo btã vrigo q̃ inuenit gr̃am quã
primus hõ pdidit: tenet̃ nobis ei⁹ posteris ⁊ heredib⁹ re-
stituere. Nulli ḡ timendũ est vere ad eã cõuerso q̊n veniã
ꝯsequi valeat ⁊ gr̃am. Idcirco Berñ. de lau. ṽgi. lib. hor-
tat̃ di. Queram⁹ inq̊t fratres gr̃aʒ p Mariã: q̃ sic q̃rit inue-
nit: ⁊ pulsanti apiet̃: q̃ʒ ip̃a oĩbus sinũ miscdie apit: vt
de plenitudine ei⁹ accipiãt vniuersi. Hec ille. Tertio sum-
ma charitas sup omnẽ pure creature charitatẽ est in btã
virgine rõne ppinq̊tatꝭ. scʒ ad deũ. Unũquodq̃ʒ em̃ q̃nto
est deo pximi⁹ et imediati⁹ ꝯiunctũ: tãto magis pcipiat
diuinã pprietatẽ ⁊ sil'itudinẽ. Qď declarat̃ primo in na-
turalib⁹ rebus. Nã ferrũ q̃nto magis applicat̃ igni ⁊ pxi-
mius iungit̃ eo ignit̃ ampli⁹: et calorẽ ac sil'itudinẽ ignis
recipit fortius. Itẽ celũ q̃ʒ ppinquat deo magis q̃ʒ terra
vel terrestria: ideo celũ magis participat pprietatẽ sum-

Questio

mā. id est. incorruptibilitatē luminositatē eternitatē: et hmōi. Item ascēdendo a terra videmus q aqua purior ⁊ luminosior est terra: ⁊ aer aqua: atq3 aer magis propinquus solis lumini magis reddit luminosus q̄ remotus: qr teste Aristo. Omne agens fortius agit in ppinquū q̄ in remotū. ¶ Itē declarat̄ secūdo in rōnabilibus rebus: qr hō cum sit aial rōnale magis approximat deo ⁊ mag participat ppᵃrietatē diuinā. scz mãsuetudinē: amorositatē ⁊ pietatē ⁊ hmōi q̄ brutū aial: dicēte: Aristo. li. Polit. q hō est aial naturalr̄ mãsuetū: amicabile ⁊ sociale: ⁊ angelus adhuc magis q̄ hō. Itē hō iustus magis q̄ pctōr et impius: et sancti in celo magis q̄ viatores. Itaq3 ex q̄ btā virgo summe fuit pxima deo in p̄senti p grām: ⁊ nunc in patria est sup oīa mediatrix post christū deo p gloriā: iuxᵗ illud ps̄. Astitit regina a dextris tuis. i. in potissimis bonis glie. Ideo sicut deᵘ est erga nos sūme misericors et bonus: cui ppriū est misereri sp et parcere atq3 amare: qr deus charitas est. j. Joā. iiij. Ita beatissima vgo summe participat has ppᵃrietates vt sit sup oēm purā creaturā pijssima: misericordissima et charitate plena. Proinde Bern̄. dicit. Per te accessum habemᵘ ad deū o btā virgo interuētrix grē: genitrix vite: mater salutis eterne: copiosa charitas tua nostrorū operit multitudinē pctōx. Idē in ser. In lectione dicit. Quid dicā inqt de fonte pietatis: nōne q̄ pomū in manu sua tenet dimidia diei hora: reliq diei parte pomi seruabit odorē. Quantū igit̄ viscera illa pietate affecta sunt: in q̄bus diuina pietas nouē mensibᵘ requieuit. Hec ille. Ecce igit̄ claret ex dictis rōnibᵘ q beatissima dei mater maiori charitate nos diligit q̄ oēs angeli vel sancti ac quicūq3 hoies quantūcūq3 diligere possent. Nō sic certe pater vel mater filiū: nō sic frater fratrē aut sororē: nō sic amicus amicū: nō sic om̄is creatura diligere pōt quantū ipsa nos in deo ⁊ ƀm deū diligit. Uere g̃ durissimū est cor hoim impiox qui p tanto amore nolūt ipām reamare p deuotōis spūalis affectū ⁊ cultū. ¶ Secūdo circa hoc primū mysteriū q̄stio occurrit. Utrū ipsa beata virgo magis diligat aliquē hominē q̄ alterū: an om̄es equaliter amet. Ad qd̄ breuiter rn̄det̄ q nō om̄es equaliter diligit: sed vnū magis altero: qd̄ ostendit̄.

[Marginal notes: In rōnabilibus rebus. — Questio Utrū maria magis diligat aliquem hoiem q̄ alterum.]

¶ Primo rōne diuine ɔformitatis.
¶ Secundo rōne equitatis.
¶ Tertio rōne similis virtuositatis.

¶ Primo rōne diuine ɔformitatis. Tanto quippe charitas in hoie est ordinatissima ⁊ sanctissima quanto diuine voluntati ⁊ charitati est ɔformior: sed qr deus nō diligit om̄es hoies equaliter: qr magis diligit eos q̄ sunt membra vnigeniti filij sui: vt dicit̄ in. iij. sentētiarū: dist. xxxij. Nec ex hoc sequit̄ q in deo sit mutabilitas dilectiōis ƀm magis et minus: qr vt habet̄ a magr̄o ibidē: licet diuina dilectio ƀm essentiā nō recipit mag ⁊ minᵘ: tn̄ ƀm efficiētiā inquantū aliquos ad maiora: alios vo ad minora diligit: dicit̄ magis ⁊ minᵘ diligere. Aliquos aūt q̄bus penam vult inferre dicit̄ odire vt pctōres. Un̄ Eccli. xij. Altissimus odio habet peccatores. Un̄ ƀm Bonauen̄. dist. qua supra: tertij libri. Dilectio dei est potius effectus q̄ affectus. Nam ⁊ Aristo. ix. Ethicox ait. q dilectio amicitie fundat̄ sup beniuolentia. Concludit̄ ergo q sicut deᵘ aliq̄bus maiora bona vult ⁊ sic magis diligit: sic ⁊ btā dei genitrix q̄ sup om̄es cōformis est diuine voluntati aliq̄s qui vicz sunt membra filij sui ⁊ de spū filij sui viuūt in grā: amplius diligit: ⁊ q̄s deᵘ odit ⁊ ipsa odit: vt dicere possit cū Ps̄. Nōne q̄ oderūt te dn̄e oderā: ⁊ sup inimicos tuos tabescebam. Perfecto odio oderā illos: inimici facti sunt mihi. ¶ Secūdo ostendit̄ rōne equitatis ⁊ iusticie: qr in beatissima virgine est charitas ordinatissima. vn̄ Can̄. ij. Ordinauit in me charitatē. scz ipse spūsctūs. Ordo aūt rectus charitatis ex equitate ⁊ iusticia requirit vt meliores ⁊ deo primi in virtute: p̄diligant̄ remotioribᵘ ⁊ peioribus: vt vult sctūs Tho. ij. ij. q. xxvj. ꝑ tō. Hinc de pe. dist. ij. §. Intelligo. dicit̄ puersa esse dilectio q̄ nō seruat legitimū modū ⁊ ordinē dilectionis ɔstitutū: vt q̄ diligunt nō diligenda: vel magis diligūt minus diligēda. ¶ Tertia rō cōsilis virtuositatis. Nam sile diligit sibi sile. viij. Ethi. ⁊ om̄e aial diligit sibi sile Eccli. xiij. Quāto g̃ q̄s ē p vtutē deo ⁊ btē vgini silior tāto ⁊ diligibilior. Un̄. vij. Ethi. Hoies inqt dij dicunt̄ fieri ppᵗ virtutis excellētiā: prauus aūt hō deterior est bestia. Hec ibi. O itaq3 pctōr ɔuertere ⁊ virtutibᵘ deo assimilari stude: vt deᵘ te diligat et sanctissima eiᵘ mr̄ ac oēs scti affectuosius p te intercedant ⁊ foueant ac ptegāt: ament ⁊ tibi ɔgaudeāt.

[Marginal notes: Primo rōne diuine ɔformitatis. — Scd̄o ōnditur rōne equitatis ⁊ iusticie — Tertia cōsimilis virtuositatis.]

¶ Secūdo querit̄ circa hoc primū mysteriū: q̄les hoies beata virgo p ceteris amplius diligat: aut q̄liter q̄s possit facere vt ab ea magis ac magis diligat̄. Ad qd̄ dico q sicut colligere possumᵘ ⁊ elicere ex p̄assumpti thematis nr̄i auctoritate q̄ttuor sūt genera hoim q̄ speciali affectu a beata virgine diligunt̄: ⁊ tanq̄ in filios amātissimos ab ipsa adoptant̄. ¶ Primū genus est eox q̄ castitatis habent affectionē. Un̄ dic̄. Ego inqt mr̄ pulchre dilectōis. Casta quippe dilectio dicit̄ pulchra dilectio: sicut carnalis dilectio p cōtrariū dicit̄ turpis amor. Un̄ Sap̄. iiij. O q̄ pulchra est casta generatio cū claritate: imortalis em̄ est memoria illiᵘ: qm̄ apd̄ deū nota est ⁊ apd̄ hoies. scz p amoris noticiā. Nam ipsa cū sit vgo castissima nō nisi castos diligit: qr sile simili applaudet: ƀm Bonauen̄. ¶ Secundū genus est eox q̄ diuinū habent timorē. Un̄ subdit̄ in dicta auctoritate: et timoris. Qui g̃ timēt offendere deū: ⁊ a pctō ɔuertunt̄ timore filiali: hi a btā virgine specialiᵘ diligunt̄: atq3 a chr̄o eius filio ⁊ sctis. Un̄ Eccli. xxv. ca. Btūs hō cui donatū est habere timorem dei. Timor em̄ dei initiū dilectionis eius. Et iterū ca. xv. Qui timet deū faciet bona: ⁊ q̄ cōtinēs est iusticie apph̄endet eā ⁊ obuiabit illi quasi mater honorificata. Qui igit̄ in pctō ɔseuerant nec dei p̄cepta obseruāt: hi sunt btē virgini detestabiles tanq̄ maledicti: iuxta illud ps̄. Maledicti q̄ declinant a mādatis tuis. ¶ Tertiū genus est eox q̄ vere fidei habēt agnitionē. Un̄ in auctoritate subdit̄: ⁊ agnitionis: qr sicut sine fide impossile est (teste aplo Hebre. xi. ca.) placere deo: ita ⁊ btē virgini. Hinc Eccli. xxv. Fidei initiū agglutinandū est ei. Claret g̃ q heretici: scismatici et quicunq3 male sentiūt de articulis fidei: aut q̄ fidē verā nō habent de vginitate Marie: nō amant̄ ab ea: sed detestabiles sunt tanq̄ inimici: siliter q̄ diuinationibᵘ intendunt: qr vt habet̄. xxvj. q. j. Epi. fidē nō habēt diuinationibus ⁊ magicis artibus intēdentes. ¶ Quartū genᵘ est eox qui erga ipām habēt spei deuotionē. Un̄ subdit̄. Et sctē spei. Nam q̄ ipām specialiᵘ amāt ⁊ spem in ipsa ponētes: in patronā specialē eam deuotius inuocāt: tales ipa specialius reamat: iuxta illud Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. Qd̄ patet in exēplo ex legēda festi Marie de Niue in Joāne patricio ⁊ i multis alijs miraculis. De quibᵘ in li. vi. plurima scribent̄. O itaq3 aīa fidelis pensa q̄suaue: q̄utile: q̄necessariū saluti: ac q̄securū sit diligere ⁊ diligi a btā dei mr̄e: ⁊ toto tuo posse ad id tende: vide q̄indicibili charitate ipsa nos diligat: ⁊ tanq̄ mr̄ pijssima ac charitate plenissima nos saluari cupiat. Pro tanta igit̄ charitate eidem grās refunde: ipām deuoto seruitio cole: castitatē tene: ⁊ deū time: fidē habe: ac spem totam in ipsam pone: sciendo te tanto plus ab ea diligi: quanto in his conaris perfici: ⁊ p consequēs in celesti regno cum ipsa beatificari ⁊ amplius premiari.

[Marginal notes: Virgo p̄ ceteris diligat — Primū. — Secundū — Tertiū — Quartū]

¶ Articulus. ij. de maternali habitudine Marie: quia scz licet ipsa dicit̄ mater omniū: ⁊ per ɔsequens maternā habet charitatē: erga homines ⁊ etiā angelos.

Circa secundū mysteriū principale. scz maternalis habitudinis tria quero. ¶ Primo: vtrū beata virgo dici possit merito mater oim christianox ⁊ electox. ¶ Scd̄o: vtrū ipa gloriosissima virgo dicat̄ merito mr̄ non solū hoim: sed etiā sanctox angelox. Tertio: vtrū eius materna dilectio sit maior ad homies q̄ angelos: an ecōuerso. ¶ Ad primū q̄situ rn̄det̄ ƀm magnū Alber. sup Missus est. c. clxxxviij. q sic. Et ōndit̄ Primo auctoritate. Scd̄o rōne. Tertio exemplo et silitudine. ¶ Primo inquā auctoritate Nam Luc. ij. habet̄. Peperit filium suū primogenitū: ergo habuit scd̄o genitū: nō quidē corpaliter: vt bene ɔstat: ergo spūaliter: sed generatio spūalis vna est oim christianox et electox: ergo ipsa mater oim spūaliū. Itē Hebre. ij. apl's dicit: q christus nō ɔfundit̄ eos. scz christianos fratres vocare. Ipse em̄ est primogenitus in multis fratri-

[Marginal notes: Utrū btā virgo dici possit mater oim christianox et electox — Primo.]

bus: ergo sicut christus est frater oim christianoꝝ: ita et eius mater Maria est oim mater. Vñ Ans. Si chrs oim frater: cur nō ipa genuit oim mater. Itē Sap. vij. scriptū est. Quē oim bonoꝝ mater est. ¶ Secūdo ostēdit rōne. Nam canit eccla di. Maria mater grē mr miscdie. Sed p grām oēs chriani habēt gratuitū esse: 7 habebūt in futuro gl'iosum esse: ḡ ipsa est mr oim electorū. ¶ Tertio ostendit exēplo 7 silitudine. Nam mr respectu filij habet pprietatē genituræ: curæ 7 prioritatis: btā ꝟgo mr est: ḡ oim chrianoꝝ. Genitura: qꝛ vnū hoiem chrm genuit p quē oēs chrianos regenerauit. Et hoc est qd dr. Peperit inqt filiū suū primogenitū. Itē ipsa est mater cura: qꝛ in chro nobis genuit quicqd ad hāc vitā vel futurā ad salutē nobis necessariū fuit: 7 curā in celo sollicitā gerit nre aduocationis tanq̄ mater miscdie adoptata: sicut canit eccla. Ipsa etiā est mater prioritate: qꝛ p̄electa 7 primogenita ante omnē creaturā Eccli. xxiiij. Hinc dñs Jesus in cruce pēdens dixit Joāni. Ecce mater tua. Joan. xix. et btē virgini. Ecce filius tuus. Joānes q̄ppe interptatur grā vel in quo est grā: 7 ideo ibi typū tenuit oim existentiū in grā hoim: q̄s dñs oēs et singulos suę matri tanq̄ adoptatos filios recōmēdatos esse voluit. Vñ tota vniuersaliter eccla canit ad beatā virginē loquēdo. Mōstra te esse matrē: sumat p te p̄ces qui p nobis natus tulit esse tuus. Et mellifluus Berñ. ostēdit q̄les christiani dicant verius beate Marie filij: vel q̄bus signis agnosci hoc valeat: sup euāgeliū Stabat iuxta crucē 7c. ita di. Multis ḡ fratres cognoscere. scʒ p signa Marie verū filiū: ille est q̄ p̄ter hoc q̄ seipm virginis obsequio mācipauit: deū ex toto corde diligit: q̄ ex ipsa natus est 7 in se voluptatē carnis abdicauit. scʒ castitati deseruiendo: necnō ad p̄ximū vt pōt miscdie opa extendit. Certe de isto dicit christus ad Mariam. Ecce filius tuus. Hec Berñ. ¶ Ad secundū quesitū r̄ndet ſm cun. Alber. vbi ō. q̄ btā virgo Maria dei genitrix inclyta merito dicit mater non solū hominū sed etiā angeloꝝ sanctoꝝ 7 in patria beatoꝝ atq̄ omniū creaturarū dei. triplici potissime rōne.

¶ Primo rōne causalis originationis.
¶ Secundo rōne eternalis p̄destinationis.
¶ Tertio rōne supnalis illustrationis.

¶ Primo inquā rōne causalis originis: qꝛ ipa est mr dei: sed deus est pater: causa: et origo oim creatoꝝ: ḡ ipsa est mater oim. Nā quicqd est causa p se 7 origo causæ: est etiā origo 7 causa causati: per autorē de causis: sed qm mr dei est p se causa 7 origo filij: 7 filius est p se causa 7 origo oim angeloꝝ sctoꝝ ac creaturarū: ḡ ipa est mr oim. ¶ Scdo rōne eternalis p̄destinationis. Ipsa eñ ab eterno 7 ante secula p̄destinata est vt esset principiū ex q̄ recreādū fuit oē creatū. Vñ de ipsa appropriate legit illud Prouer. viij. Dñs possedit me in initio viarū suarū anteq̄ quicq̄ faceret a principio. Et infra. Cū ipso erā cūcta cōponēs 7c. Vñ qꝛ ipsa p̄ordinata 7 p̄uisa est in mente diuina: creatus est orbis 7 angelica natura ac tota mūdi machina: ḡ ipsa merito dicit mater omniū etiam angeloꝝ et creaturarū. ¶ Tertio rōne supnalis illustratiōis: quia in gl'ia supna oēs angeli 7 sancti accipiūt illuminationē 7 pfectiorem beatitudinē a dño Jesu in quē desiderāt angeli p̄spicere j. Pet. j. et p quē oia restaurant siue q̄ in celis siue que in terris Col. j. Sed qꝛ dñs Jesus in gl'ia dei patris est in carne assumpta ex beata ꝟgine in qua quidē incarnatiōe diuina oēs angeli atq̄ sancti beatificatos se gaudent fore eterna beatitudine: 7 sic quoddam esse glorie recipiūt oēs a btā virgine: ḡ et ipsoꝝ est mr in esse glīe superne. Vñ Berñ. Merito o dña in te respiciūt ocli vniuerse creature in q̄ et ex q̄ benignissima manus dei qcq̄d creauerat recreauit. Ad te quippe o dña sicut ad mediū respiciunt: 7 qui habitāt in celo 7 qui in inferno: 7 q̄ nos p̄cesserūt 7 nūc sunt 7 nos qui sumus 7 qui sequuntur: qui in celis sunt vt resartiant: q̄ in inferno. i. purgatorio vt eripiant: qui p̄cesserūt 7 nūc sunt vt fideles inueniant: et qui sequunt vt glorificent. Hec ille. ¶ Ad tertiū quesitū: qꝛ dictū est q̄ est mr nō solū hoim sed etiā angeloꝝ. Ergo restat q̄stio Utrū magis diligat homines q̄ angelos vel ecōuerso. ¶ Ad qd r̄ndet q̄ sicut deus: ita et dei mr magis diligit hoiem q̄ angelū: qꝛ ad maiora 7 plura bona diligit hō a deo q̄ angelus: tam in bonis grē q̄ glīe: vt deducit dñs Bonauē. sup. iij. di. xxxij. Nā Hebre. ij. scriptū est. Nusq̄ angelos apphēdit sed semē Abrae scʒ in bnficio incarnationis 7 misericordioris repationis 7 redēptiōis. Uerū 7 in grā ac glīa quosdā hoies angelis supiores fecit: 7 humanā naturā angelicis spiritibus in vtroq̄ sexu supposuit in celo: vt patet in chro 7 eius mre: ḡ p̄sequens est vt sicut deus: ita 7 eius mr q̄ cōformissima est p oia diuine volūtati plus diligat hoies q̄ angelos. Qd quidē luce clarius p̄firmet triplici rōne. ¶ Primo rōne primioris cognationis: qꝛ hō p̄rimius attinet ei q̄ angelus: cū chrs Jesus eius filius hoies adoptauerit in fratres Joā. xx. Uade 7 dic fratribus meis qꝛ p̄cedā vos in galileā. Atq̄ in amicos charissimos. Joā. xv. Jā nō dicā vos seruos sed amicos Sed nusq̄ legit q̄ chrs angelos fratres 7 amicos noiauerit: sed tm̄mō seruos 7 ministros: ḡ 7c. Hinc dicit Berñ. Jam me spernere nō poterit chrs deus 7 sctissima scʒ mr eius: os: caro 7 frater meus. ¶ Scdo rōne amplioris dignificationis: qꝛ hō p grām diuine incarnationis amplius est dignificatus 7 exaltatus q̄ angelus. Quid eñ sublimius 7 dignius q̄ q̄ natura hūana vnita est deo in vnitate psone: vt scʒ sit homo deus 7 deus hō: qꝛ ꝟbū caro factū est Joā. j. qd nō est p̄stitū angelice nature: imo oēs angeli adorāt humanā naturā in chro adoratiōe latrie p̄pter verbi vnionē: nunq̄ aūt exhibet angelo adoratio latrie ab hoie vel aliq̄ creatura ḡ 7 btā ꝟgo amplius reueret 7 diligit hoies q̄ angelos: imo sicut seipam: iuxta illud Mat. xxij. Diliges p̄ximū tuū sicut teipm. ¶ Tertio rōne duplicis glorificatiōis: qꝛ angelus habet simplicē gloriam essentialē in celo: hō ꝟo duplicē glīe stolā p̄secutus est: 7 duplici oculo pfruet visione celestis glīe: qꝛ in aīa pfruet visione diuinitatis sicut 7 angelus: 7 insuper corpali oculo videbit faciē christi in quā desiderāt angeli p̄spicere. j. Pe. j. Silr 7 gloriosissimā matrē dei videbimus in corpore gloriosissimo 7 anima sanctissima: 7 in vtroq̄ ac ſm vtrūq̄ videbimur ab ipsa. Et qm in celo quilibet sanctus tantū gaudet de bono alterius sicut de proprio: vt dicit Grego. Quis ergo mensurare poterit quanta charitate ipa dei pijssima mr de nostro bono gaudeat: quāto amore erga nos ferueat quos optime nouit tāpreciosissimo filij sui sanguine fore redēptos et intantū a deo dilectos et tanta gloria sublimādos. O aīa fidelis: o cor christianū vtinā semp in mēte haberes 7 pensares quantū te dñs Jesus amauerit qui p te incarnari: pati 7 mori voluit: et quāta charitate eius sanctissima mater tuā salutē optauit que 7 tantū sacrificiū. i. sanguinē chri p te offerri desideranter sustinuit: imo nō tm eius p̄dulcissimū natū: sed et suam animā p̄priā in cōpassionis dolore vulneratā p te obtulit deo sub cruce. O christiane pensa q̄care es redēptus: q̄ maxime a christo 7 eius mre es dilectus: et stude gratias agere: stude chro ac eius mri deseruire. disce miser p tanto amore amorē: nō odiū rependere: vt valeas cum vtroq̄ in celo conregnare.

¶ Articulus. iij. q̄ beata Maria certitudinaliter nos diligat ostendit ex. xij. signis dilectionis.

Circa tertiū mysteriū scʒ effectualis certitudinis videndū nobis restat quibus effectibus et operibus charitatis ac signis dilectionis ipsa btā virgo certos nos reddiderit de sua summa 7 materna charitate seu affectuositate: quia vt ait Grego. in hom. xxiij. Probatio dilectionis est exhibitio opis. Notare ḡ possumus hic iuxta numerū. xij. stellarū in corona capitis bndicte virginis Apocal. xij. descripta effectus 7 signa. xij. charitatis maxime erga genus humanū exhibita p eandē q̄bus certificamur de eius dilectiōe: et hos effectus vel signa charitatis in tribus quaternarijs diuidemus: vt patebit intuenti p̄cessum figure.

¶ Primus effectus materne adoptionis
¶ Secundus studiose educationis.
¶ Tertius prouide cautionis.
¶ Quartus auide p̄motionis.
¶ Quintus pijssime miserationis.
¶ Sextus sollicite subuentionis.
¶ Septimus dolorose amissionis.

Marginalia: Secūdo; Tertio; Marie veri filij; Maria dicit mater angeloꝝ et in patria beatoꝝ; Primo; Secūdo; Tertio; Questiō vtꝝ Maria magis diligat hoies q̄ angelos; Primo; Secūdo; Tertio rōne duplicis glorificationis; Maria certitudialiter nos diligat ex duodeci signis dilectiōis cōprobatur.

¶ Octauus amoꝛoſe reconciliationis.
¶ Nonus pꝛopꝛie expoſitionis.
¶ Decimus ꝓcioſe redemptionis.
¶ Undecimus celice hereditationis.
¶ Duodecimus ſedule interceſſionis.

Primum ſi- gnū ſiue effe ctus adopti onis gratia. A

P Rimus itaqꝫ effectus ⁊ pꝛimū ſignū charitatis
btē virginis eſt materne adoptionis opus ſeu
gr̄a. Diuiſionē breuiꝰ cape iuxta lr̄as A.b.c.d.
ſignatas iuxta auctoꝛitates ꝓpoſtere. A
¶ Quia nēpe ipſa eſt mater nr̄a adoptata: quā adoptio
nem fecit dn̄s Jeſus ſummus ſacerdos cū pepēdit in cru-
ce et ait ad matrem. Mulier ecce filius tuus. Quo verbo
om̄es fideles ſibi tanqꝫ filios adoptiuos recōmendauit:
vt.ſ̄.patuit: ꝓpter qđ oīno nos teneť diligere: nec pōt
nos odire dūmō nos obicē ſue gr̄e nō ponamus: qđ oñ-
Primo dit. ¶ Pꝛimo ex foꝛtitudine gr̄e. qꝛ nouimus ꝙ oīs ma-
ter naturaliter diligit filios etiā in feris ⁊ irrōnalibꝰ aīa-
libus: ſed qꝛ multo foꝛtioꝛ eſt gr̄a qꝫ natura: ğ ex plenitu-
dine gr̄e nō valet ſe cōtinere quin cogatur nos diligere.
Uñ Oꝛige. in q̊dam ſer. Scio inq̇t ꝙ ſi btā virgo pulſata
fuerit neceſſitati nunqꝫ deerit: miſericoꝛs em̄ eſt et plena
gratia: et ideo continere ſe non poterit quin miſereať in-
Secūdo uocanti. Hec ille. ¶ Secūdo oſtendiť ex obligatione re-
cōmendationis diuine. Nam quare dn̄s Jeſus verus deꝰ
voluit et decreuit tā aptiſſimo tp̄e. ſcꝫ ſue paſſiōis in cru-
ce cum maximā charitatē erga nos exhibuit: nos ſue ma
tri recōmendare: niſi vt ex loco opeꝛꝫ et tp̄e ipſam recō-
mendationē coꝛdi eius ꝓfundius ⁊ ardentius indagaret:
et etiā vt quādo iuſto iudicio ira dei in nos ad puniendū
et damnandū deberet exardeſcere: ip̄a dei piiſſima mater
memoꝛ loci ⁊ tempoꝛis ac charitatis chꝛiſti in cruce exhi-
bite: ꝓ nobis affectuoſius interpellādo mediaret acſi do
minus Jeſus videreť dixiſſe in cruce. Mulier ecce filius
tuus. Ecce inquā vide oculis et cōſidera mente qualia et
quāta ꝓ hominibus patioꝛ. Ecce quot vulneribus inci-
ſus ſanguinē ꝓ eis abundantiſſime effundo. Ecce quanta
charitate acerbiſſimā moꝛtē tolero. Ecce ſpinea coꝛona
et caput perfoꝛatū. Ecce coꝛpus totaliter flagellatum ⁊
cruoꝛe perfuſum. Ecce claui ⁊ lancea: fel: acetum et om̄is
paſſio mea. Hec igitur cōſiderando. O mater dilecta. O
mulier virgo electa: habe ⁊ tu ip̄os peccatoꝛes ad te ꝯuer
ſos tanqꝫ filios ꝑ me tibi recōmendatos: vt eos foueas:
eoꝝ ſalutem ꝓcures: ⁊ eos piiſſima tua interceſſione ſal-
ues. Hinc Anſ. exclamās dicit. O beata fiducia. O tutū
refugiū: mater dei eſt mater noſtra: ambo filij Marie fue-
runt moꝛtui in paſſiōe: vnus crucis acerbitate: alter men-
tis infidelitate: et ideo viſcera Marie plena fuerūt amari-
B tudine. Hec ille. B ¶ Secūdus affectꝰ ſtudioſe edu
Scđs effe- ctus ſtudio- ſe educatōis cationis. Nimirū maternus amoꝛ facit vnāquāqꝫ matrē
nimis ſtudioſe educare: lactare: et nutrire filiū ſuū: adeo
ꝙ ſicut cernimus plorantē filiū conſolari ſtudeat: nec cō-
tinere ſe valet quinetiā in nocte ad ploꝛatū filij aſſurgat
et ei lac ꝓpꝛium poꝛrigat: quod quidem lac de ſui ſangui-
nis fonte generať et manat ſm ph̄ōs. vnde mater ꝓpꝛio
lacte tanqꝫ ſanguine filiū educat. Inſuꝑ panem maſticā-
do mater filio eſibilē reddit vt eum enutriat. Talem per
om̄ia charitatē nobis beata virgo Maria ſpūaliter mini-
ſtrat et exhibet. Nam ipſa nos peccatoꝛes flentes. ſcꝫ ꝓ
peccatis: et in nocte vicioſe tenebꝛoſitatis ad eam cōuer-
ſos parata eſt conſolari per gr̄e dulcedinē ac deuotionis
infuſionē. Eſa vlť. Quomō ſi blandiať mater filio ita cō-
ſolaboꝛ vos. Item ipſa panē vite eterne. i. coꝛpus ⁊ ſan-
guinem chꝛiſti filij dei nobis eſibilem reddidit in ſacramē
to: et hunc panem angeloꝝ de ꝓpꝛio ſua ⁊ puriſſimo ſan-
guine generatū: ac virgineo ſuo lacte enutritū nobis pe-
perit et pꝛebuit: vt nos alat: ⁊ educare ad eternā vitā va
leat. Unde Joā. vj. Ego ſum panis vite qui de celo deſcē
di. Si quis māducauerit ex hoc pane viuet in eternū. O
igitur beata viſcera Marie virginis que genuerūt nobis
hunc cibum patrie celeſtis. O beata eius vbera virginea
que lactauerūt chꝛiſtū vt ipſum panem angeloꝝ habea-
C mus quotidie eterne vite alimentū. C ¶ Tertiꝰ ef-
Tertius effe ctꝰ pꝛouide. cautionis. fectus ꝓuide cautionis. Maternus q̇ppe amoꝛ affectuo-
ſius ꝓpꝛium habet ꝓuidere vt caueat ſollicite pericula et
queqꝫ mala ſui filij: adeo vt ſeſe ꝓ natis matres exponāt
moꝛtis periculis: ſicut videmus certa experientia in bꝛu-
tis et beſtijs: auibus ac animalibꝰ alijs. Etem̄ cerua tem-
poꝛe venationis confugit ad pullū ⁊ interponit ſe canibꝰ
ne amittat filium: ſic ſimie: ſic leones: ſic gryphes: ſic celi
aues: imo et homines. Pꝛopterea ſapiens Salomō cum
ad eum veniſſent due mulieres meretrices litigando pꝛo
filio: vna dicente ꝙ hic viuus filius eſſet ſuus: altera ecō-
trario ꝙ nō inquit: ſed filius meus viuus hic eſt: tuus aūt
moꝛtuus eſt. Uoluit rex ipſe per hoc pꝛobare cuius eſſet
filius ille viuus: ſique illarū nō poſſet velle moꝛtē ſeu ma-
lum filij ſui. vnde ait rex. Diuidite infantē viuum in duas
partes ⁊ date dimidiā ꝑtē vni: et dimidiā alteri. Et mox
mulier cuius erat filius quia cōmota ſunt viſcera eius ſu-
per filio: dixit ad regem. Obſecro domine date illi infan-
tem viuū ⁊ nolite interficere eum. Ecōtrario altera dicē-
te. Nec mihi nec tibi: ſed diuidať: ſententiā tulit rex. Date
huic infantē viuuū ⁊ non occidať: hec eſt em̄ mater eius.
iij. Regū. iij. Hunc certe affectū dilectionis erga nos be-
ata virgo oſtendit et exhibet cum ſollicite cauere ſtudet
ſua interceſſione coꝛā iudice deo ne pericula moꝛtis eter-
ne incurramus: ne ſententia damnationis data pereamꝰ.
Unde canit eccleſia. Sub tuū pꝛeſidiū cōfugimus ſancta
dei genitrix: noſtras dep̄cationes ne deſpicias in neceſſi-
tatibus: ſed a periculis cūctis libera nos ſemꝑ virgo glo
rioſa et benedicta. Nam pꝛofecto ſicut quādo pater vult
coꝛrigere et flagellare filiū: accurrit filius ſub pallio ma-
tris: mater quoqꝫ ſe interponit ⁊ ꝓtegit eum a flagellis.
Sic beata virgo facit nobis quādo deus pater ꝓpť pec-
cata vult nos caſtigare penis: ꝓpterea oꝛando Ignaciꝰ
in ep̄l'a ad beatā virginē dicit. Nunc claude me in gremio
pietatis: tu mater ſumme deitatꝫ: vera mater ſaluatoꝛis:
mater optata peccatoꝛis. Hec ille. Hinc in quibuſdā pi-
cturis ſolet ſub pallio imaginis benedicte virginis depin
gi multitudo populi chꝛiſtiani diuerſi generꝫ ꝓpter huiꝰ
ſignificationē. D Deſiderationis. ¶ Quartus effe- D
ctus auide ꝓmotiōis. Maternus nempe affectus auidus Quartꝰ effe- ctꝰ auidi ꝓ- motionis
eſt ⁊ animoſus ad filij ſui ꝓmotionē: vñ multū gaudet cū
videt filium ꝓcreari in regem vel militem aut pꝛincipē.
Qđ clareſcere poteſt in exēplo de matre filioꝝ Zebedei.
Matth. xx. q̄ a chꝛiſto optabat ⁊ petebat vt filij ſui in re-
gno eius ſederent vnus ad dexterā ⁊ alius ad ſiniſtram.
¶ Hunc talem effectū charitatis habuit beata virgo et
exhibet erga nos: quia ſummo deſiderio optat et pꝛo no
bis laboꝛat vt adipiſci valeamus coꝛonā regie dignitatꝫ
patrie celeſtis que talis eſt ſublimitatis et tam ineffabilis
gloꝛioſitatis: vt ſicut dicit ap̄ls. j. Coꝝ. ij. nec oculus vi-
dit: nec auris audiuit: nec in coꝛ hominis aſcendit que ꝓ-
parauit deus diligentibus ſe. Unde de ipſa gloꝛioſiſſima
dei matre ſcribiť Eccl'i. xv. Obuiabit illi. ſcꝫ homini quaſi
mater honoꝛificata: ⁊ exaltabit illū apud ꝓximos ſuos:
et ſtola gloꝛie veſtiet illum: iocunditatē et exultationem
theſaurizabit ſuꝑ eum: ⁊ nomine eterno hereditabit illū.
Hec ibi. ¶ Quintū charitatis ſignū eſt piiſſime miſerati- Quintū ſi- gnū piiſſime miſerationis.
onis: qꝛ em̄ mater quāto pietate plena: tanto charitate
affectuoſa: eo ꝙ pietas ex fonte eſt charitatis dulciflue.
Sed beata virgo mater eſt miſericoꝛdie et regina clemē-
tie: vt canit eccleſia. Unde ipſa plena eſt miſcđia et chari-
tate ad homines tripliciter.
¶ Pꝛimo ex natura.
¶ Secūdo ex gratia.
¶ Tertio ex obligatione diuina.
¶ Pꝛimo ex natura: qꝛ ſicut eius aīa a deo eſt diſpoſita
et oꝛdinata vt ſit ei diuinitus inſita pietas ⁊ miſericoꝛdia
ac charitas plena Job. xxxj. Ab infantia mea mecū cre-
uit miſeratio: et de vtero matris mee egreſſa eſt mecum.
¶ Secūdo ex gratia: qꝛ vbi plena eſt gr̄a ſpūſſcti: eſt ple
na dilectio ⁊ pietas que attribuunť ſpirituiſancto: iuxta il
lud ap̄li. Charitas dei diffuſa eſt in coꝛdibus noſtris per
ſpiritūſctm̄ ⁊c̄. Ipſa aūt virgo plena ſpūſancto ab ange-
lo nūciať Luc. j. ¶ Tertio deniqꝫ ex obligatiōe diuina q̄
deus ab eterno ipſam ad hoc p̄elegit ⁊ p̄oꝛdinare ac pꝛe-
parare voluit: vt vicꝫ ſit tāplena charitate ꝙ ex eius mi-
ſericoꝛdia ac pietate toti mundo ⁊ cuilibet ad eam confu-
gienti homini ſubueniat. Unde ꝓphetatū fuit de ea Eſa.
xvj. Pꝛeparabiť in miſcđia ſoliū dei. id eſt. virgo Maria.

¶ Sextum signum est sollicite subuentionis. qm̄ ipsa tā-
q̄ꝫ mater amorosissima om̄ibus inuocātibꝰ subuenit: adeo
ꝙ a principio vsq̄ꝫ ad finē seculi nunq̄ꝫ aliquis hominū cu
iuscūq̄ꝫ status ad eam deuote recurrentiū vt debet essepo
tuit quin ei beata virgo mox succurrerit tāq̄ꝫ mater pieta
te et charitate plena que se continere pre amore neq̄t: q̄n
filio nō misereaᷓ. iuxta illud Esa. xlix. Nunq̄d potest ob-
liuisci mater vt nō misereaᷓ filio vteri sui q̄si di. non. Et
per cōsequens vt ait Ambrosius li. prefatio. Jam inquit
non poterit nos odisse deus dum inuocata fuerit deuote
mater eius. Et Bern̄. ait. Nō est fas te o domina posse de
serere qui spem ponit in te. Jdem in sermone qui incipit.
Jn lectione. dicit sic. O maxime pia: o multum admirabi
lis Maria: tu nec nominari potes quin accendas: nec co-
Septimū si- gitari quin recrees affectus diligentium te: nec inuocari
gnū doloro- quin exaudias ⁊ subuenias. Hec Bern̄. F Facilis ex-
se amissiōis auditionis. ¶ Septimum signum dolorose amissionis.
Nam ⁊ ip̄a cum dolore requisiuit filium ꝑditum. Luce. ij.
sicut et alie matres. Hunc similem affectum charitatis er
ga nos exhibet: qm̄ multum cōdolet de amissione anime
nostre per peccatum mortale. Unde ip̄a sub cruce filij sui
patientis ⁊ deflentis peccata nostra astans: pariter defle
uit: condoluit: ⁊ compassa extitit. Jmmo quod mirum et
memoria dignum est: sicut ip̄e christus eius filius plꝰ do-
luit in cruce super nostra ingratitudine et offensione q̄ꝫ su
per ꝓprie passionis acerbitate ⁊ dolore: sicuti vult Bern̄.
in libro medita. ita ⁊ beata virgo plus doluit super nostrꝭ
culpis ⁊ peccatis q̄ꝫ super filij proprij corporalibus penis
atq̄ꝫ suis ꝓprijs doloribus internis. Hic erat ille gladius
acerbissimi doloris quo vulneratum ⁊ ꝑtransitū erat cor
virginis iuxta prophetiam Symeonis Luce. ij. ¶ Deni-
q̄ꝫ ip̄a ex pietate nimia: plus doluit in hac vita de peccato
rum hominū miseria q̄ꝫ quicunq̄ꝫ peccatorum dolere po-
tuerunt de propria miseria vel pena. Quod testatur Hie-
rony. in ep̄la ad Eustoch. di. Nullum in hac vita adeo pe
ne torserunt proprie sicut Mariam miserie aliene: ꝙ si in
vita hac: multo magis ⁊ in patria quasi condolet de no-
stro malo ⁊ morte spirituali. quia vt dicitur. j. Corin. xiij.
Charitas non excidit in patria quinpotius consummata
est. Unde ip̄a in Canticis de se dicit. Uulnerata charitate
ego sum. Or si obijcias. Jn p̄ri[illegible]a non potest esse dolor:
vel tristicia. Respondeo ꝙ ibi intelligo dolorem non sen
sibilem vel affectionis: sed volūtatis: qua om̄ino vult san
ctus in prima vt hō non peccaret ⁊ non periret. Tali do-
lore ergo compatiens nobis ex charitate beata virgo dū
videt nos mortuos in peccatis orat pro nobis apud fili-
um vt resuscitemur. Hinc ip̄a figurata extitit per illā mu-
lierem plorantem: cuiꝰ filius vnicus efferebatur defunctꝰ:
quam videns dominus Jesus: misericordia motus resu-
scitauit filium eius: ⁊ dedit eum matri sue. Lu. vij. Sic cō-
passio ⁊ preces beate Marie apud christum impetrant no
bis resuscitationem a peccatis. Jdcirco Ansel. ait. O be-
Octauum si nedicta Maria: tu peccatorem toti mundo despectū ⁊ ad
gnū amoro- te conuersum materno: affectu amplecteris: nec ip̄m dese-
se reconcilia ris quousq̄ꝫ deus per te placatus ipsum sue gratie refor-
tionis mabit. Hec ille. G Gratiose placationis. ¶ Octauū
signum amorose reconciliatiōis: quia ipsa veluti pijssima
mater non sinit hominem ad se conuersum stare in diuine
ire vltrice sententia: sed reconciliabit in dei amorem ⁊ gra
tiam atq̄ꝫ clementissimam misericordiam: ⁊ auertet dei irā
⁊ vindictam. Unde Bernardus in sermone quodā de bea
ta virgine. ait. Ecce coram tremendo iudice peccatores
assistimus: ⁊ cuius manus terribilis gladiuꝫ ire sue vibrat
super nos: ⁊ quis auertet eam nisi tu dei amantissima ma
ter: ꝑ quaꝫ primam suscepimus graciam ⁊ misericordiam
Jdem mater. O felix Maria: tu mater regꝭ: tu mr̄ exulis:
tu mater rei: tu mr̄ iudicꝭ: tu mr̄ dei ⁊ hōis: cum sis mater
vtriusq̄ꝫ: discordiā inter tuos filios sustinere neq̄s. O be-
nedicta Maria quantum tibi debemus per quā talem fra
Nonū signū E trem. i. dei filiū habemꝰ. Quas tibi laudes ⁊ gratias age
ꝓprie expo- mus cum per te ⁊ ex te omni bono valemus. Hec Bern̄.
sitionis E Expositionis. ¶ Nonū signum ꝓprie expositiōis
Jn quibusdam nempe matribus comperitur tantus affe-
ctus dilectōis: vt seip̄as exponūt morti ꝓ filijs vt eoꝝ vi
tam saluent seu viuificent: Patet in pelicano de q̄ dt Jsi-
do. li. Ethymoᷓ. ꝙ rostro se vulnerat vt sanguine suo pul
li asꝑsi viuificenᷓ. Talē charitatē exhibuit beata ꝟgo no
bis q̄ maior esse nō potuit. iuxta illud Joan. xv. Maiorē
charitatem nemo habet: vt animā suam ponat quis pro-
amicis suis. Nam ipsa beata virgo non vnam tm̄modo:
sed duplicem animā pro nobis exposuit: quia vicꝫ ꝓpriā
aīam posuit cū obtulit cōpassioni. Luce. ij. Tuam ipsius
aīam gladius doloris pertransibit. Et insuper aīam filij
et ip̄m filium ꝓ ꝓximo. id est pro nobis posuit: quē ⁊ plus
q̄ꝫ propriam animam dilexit: et sic effectum dilectionis
duplicauit. K Care redemptionis. ¶ Decium siguum K
preciose redemptionis. Solent pie matres omnem the- Decimū pre-
zaurum quem habere possunt dare pro filij redemptione ciose redem-
si fuerit in captiuitate mortale positus. Talem charita- ptionis
tem exhibuit nobis beata virgo: quia pro nostra redem-
ptione ex captiuitate diabolica. dedit omnē ꝑciosissimuꝫ
thezaurū quem habuit: ⁊ quem supra totum mundū ama
uit. vicꝫ corpus: sanguinem: ⁊ animam filij sui. Nō potest
ergo nos repudiare quos tam caro precio noscitur emis-
se. Jdeo dicit apl's. Empti estis precio magno: glorifica-
te ⁊ portate deum in corpore vestro. Hinc Bern̄. O diues
in om̄es ⁊ super omnes Maria: de cuius beata carne mo-
dica pars assumptionis: totius mundi suffecit soluere de-
bita. H Hereditationis. ¶ Undecimum signum celi- Undecimuꝫ
ce hereditationis ⁊ fructificatiouis. Jp̄a quippe non so- signuꝫ celice
lum amat nos materna dilectione que est maxima natu- h'editatiōis.
raliter pre alijs affectibꝰ: vt vult Aristo. viij. ⁊. ix. li. Eth.
vbi queritur. Utrum matres plus diligāt filios q̄ꝫ p̄res:
⁊ vtrum matres plus diligant filios q̄ꝫ econuerso. Et cō-
cludit: ꝙ matres diligunt tenerius q̄ꝫ patres: et etiam q̄ꝫ
econuerso filij diligant matres. Maior ergo dilectio est
materna: ⁊ tali diligit nos beata virgo Maria. Jmmo in
super ip̄a sua maternitate celesti patria nos hereditauit:
quia ꝭm dictum Bern̄. in sermo. super euangelio. Stabat
autem iuxta crucem Jesu ⁊c̄. ex beate virginis Marie ma
ternitate hereditatis celestis fructum multiplicem acqui
siuimus. Per hanc eius maternitatem enim habemus no
bilissimum fratrem christum: misericordissimum quoq̄ꝫ pa
trem deum: ⁊ hereditatem regni celorum. thezaurum ha-
bemus omnem gratiam Marie ⁊ sinum misericordie eius
apertum in omni necessitate. Unde dicit Bern̄. ibidem. O
verbū om̄i acceptione dignū: scꝫ verbū dn̄i Jesu: di. Ecce
mater tua. Si Maria est mater tua o homo: ergo Jesus
est frater tuus: ergo pater eius pater tuus: ergo regnum
eius hereditas tua: ergo gratia Marie est thezaurus tu-
us: matres enim thezaurizant filijs: ergo omnis necessi-
tas tua ad cor eius ascendit: commota em̄ sunt viscera eiꝰ
super filio suo. Accipe ergo eam in tuam. Hec Bernardꝰ
¶ Unde claret: ꝙ beata virgo data est nobis in matreꝫ:
propterea vt etiam qui damnationē demeremur ꝭm dei
iusticiam: saluari possimus confugiendo ad beate Marie
misericordiā. Quod testatur Chryꝭ. de prerogatiua Ma
rie ita di. Jdeo tu maᷓ dei preordinata fueras ab eterno:
vt quem deus per suam non posset saluare merissimā iu-
sticiam. tu per tuam saluares pietatem ⁊ misericordiā dei
infinitam. Hec ille. L Liberationis. ¶ Ad id fatiūt L
plurima miracula libro de miraculis beate virginis: e q̄- Miracula
bus vnū hic inserere dignū duxi quod ⁊ ferᷓ in legēda cō-
muni scti Laurētij martyris: vicꝫ Or quidam iudex Ste
phanus nōie erat Rome: qui munera libenter accipiens
multorū iudicia subuertebat: hic tres domos ecclesie san
cti Laurentij et vnum hortum sancte Agnetis violenter
abstulit: ⁊ ablata iniuste possedit. Accidit vt moreretur et
ad iudicium dei duceretur: cuius brachium sanctus Lau-
rentius durissime strinxit ⁊ dolor eū nimius inuasit. San
cta quoq̄ꝫ Agnes faciem ab eo auertit. Tunc iudex sentē-
tiam protulit di. Qm̄ aliena rapuit ⁊ veritatem vendidit
munera accipiens. in locū Jude ꝓditoris tradatur. Ecce
aūt btā virgine ⁊ sancto Proiecto quem Stephanꝰ in vi
ta valde dilexerat ꝓ eo orantibꝰ: ꝯcessum est vt eius aīa
ad corpꝰ rediret: ⁊. xxx. diebus penitētiā ageret. Accepit
insuꝑ in mandatis a btā virgine vt psalmū. Beati īmacu
lati: in via sua singulis diebus diceret. Cunq̄ꝫ ad cor-
pus redisset: brachiū eius ita erat adustū ⁊ liuidū acsi hec
in corpore passus esset quo advixit. Male ergo ablata re

ſtituēs ⁊ penitētiā agens: die xxx. migrauit ad dñm. Ecce igiť patet ꝙ hic q̄ ſm dei iuſtitiā erat dānandus: ꝑ miſericordiā beate virginis eſt liberatꝰ. I ¶ Interceſſionis.

Duodecimū ſignū ſedule interceſſiōis

¶ Duodecimū ſignū ſedule interceſſionis. Nam ipſa ardētiſſima charitate nō ceſſat intercedere ꝓ nobis apud patrē ⁊ filiū vt cōſeqn̄ť pctōres veniā: iuſti gratiā: ⁊ q̄cꝫ hominū miſericordiā. Unde deuotus Bern̄. inqt. O homo ſecurū acceſſū habes ad deū: vbi habes matrē ante filiū. filiū an̄ patrē. filius oſtēdit patri latus ⁊ vulnera. mater oſtēdit filio pectus ⁊ vbera. nulla ḡ poterit ibi eſſe repulſa vbi tot ɔcurrūt charitatꝫ inſignia. Hec ille. ¶ Sꝫ dices. Dolere nō poſſū de peccatis: aligatus ſum in eis: coartor ɔſuetudine mala. Quid fatiā? Noli deſperare peccator: vade ad virginem. Audi Bern̄. quid iterū dicat? Si criminū immanitate turbatus: ſi iudicij horrore pterritꝰ: ſi barathro deſperatiōis aſtrictus. Mariam cogita. Mariam inuoca: non recedat a corde: non recedat ab ore. Nā ipſam cogitans non erras: ipſam rogās non deſperas: ipſa te tenente non corruis: ipſa ꝓtegente non metuis: ipſa duce non fatigaris: ipſa ꝓpitia ꝑuenies. Hec ille. Recurramꝰ ergo ɔfidenter ad ꝟginē tanq̄ ad gratioſiſſimā: amoroſiſſimā matrē vt ipſa intercedēte ɔſequamur grām in p̄ſenti: ⁊ gliam in ſecula ſeculoꝝ. Amē. ¶ Ultimū adde: Mortis in hora ſuſceptiōis: vt canit eccl'ia.

¶ Incipit liber Decimus: de Aſſumptione beate Marie.

Decimꝰ liber: de myſterio glorioſiſſime aſſumptōis beatiſſime ꝟginis Marie agens ɔtinet plures principales ptes: q̄ꝝ. Prima eſt de trāſitu eiꝰ ſctiſſimo ⁊ glioſiſſima corpis ⁊ aīe aſſumptiōe. ¶ Scda de eiꝰ p̄cellēti ſublimatōe: feliciſſimaq̄ꝫ inthronizatiōe. ¶ Tertia ps ſub alio ꝓceſſu de eiꝰ dignifica exaltatiōe ⁊ coronatione. ¶ Quarta erit incidentaliter de euāgelio quod legitur in ſolennitate huis aſſumptionis. ¶ Quinta erit ſub ꝓceſſu hiſtorico de modo huius aſſumptionis.

¶ Pars prima de trāſitu ſeu morte btē Marie: ⁊ eiꝰ corporis ac anime ꝑfecta aſſumptiōe glioſa.

De trāſitu ſeu morte Marie

Que eſt iſta que aſcēdit de deſerto delitijs affluens innixa ſuper dilecto ſuo. Uerba hec ſcribunť originaliter Cañ: ca. vij. et poſſunt accipi tanq̄ ſint verba ſanctorum angelorū: qui admirantes ſuꝑ tam glioſiſſima aſſumptione beate virginis ⁊ admirādo canētes in laudē eiuſdem benedicte ꝟgis depromebāt in hac aſſumptiōe. Que eſt inquiunt iſta: ſcꝫ ꝟgo ſuꝑbeatiſſima q̄ aſcēdit ꝑ aſſumptionē glioſiſſimā ð deſerto. i. mūdo iſto inferiori: q̄ nōie deſerti ſignificať: vt dr Bern̄. q₂ deſertꝰ ⁊ derelictꝰ eſt a deo ⁊ angel': ꝓpterea q₂ totꝰ eſt poſitus in maligno. j. Jo. iij. ⁊ plenꝰ multꝫ miſerijs: vtpote ergaſtulū exulatꝰ ⁊ carceris: delitijs glie affluēs ⁊ innixa ſuꝑ dilecto ſuo. i. filio chřo Jeſu ꝑ ſingularis amoris ⁊ fruitionis familiaritatē. ¶ Sꝫ ſi petas. Un̄ oriebať iſta admiratio angeloꝝ de btē ꝟginis aſſumptione? Dicimꝰ reuera qm̄ ex tribꝰ: ſm ꝙ tria ſunt precipua q̄ ſunt in hōibꝰ admiratiōis cauſa: vt notat Frā. mayro. ex ꝟbis beati Aug. ¶ Prio: qn̄ res eſt magna. ¶ Scdo: qn̄ res eſt noua ⁊ inſolita. ¶ Tertio: qn̄ rei cauſa eſt occulta. Nimirū qn̄ res geſta eſt magna: merito eſt admirāda: vt claret de diluuio tpe Noe Gen̄. vij. ꝙ q₂ fuit tā magnum vt totā terrā inundaret ⁊ ſuꝑabūdaret: valde fuit admirādū. Silr in maris rubri diuiſione: ⁊ iordanis retrorſum cōuerſione. Preterea quādo res eſt noua et inſolita: vt claret de manna qn̄ prima die pluit dominꝰ ſuꝑ terrā. vnde admirantes filij iſrael dixerūt. Mohu: id eſt quid eſt hoc? Deniq̄ꝫ qn̄ cauſa rei eſt occulta: vt patet in eclipſi tempore mortis chři. Nā licet frequēter eclipſis acciderit: tn̄ q₂ illiꝰ eclipſis. ſcꝫ tpe mortꝫ chři facte cām philoſophi athenieſes inuenire nō potuerūt: plurimi ſunt admirati: ſic̄ refert btūs Dionyſꝰ in epl'a q̄dā: immo vt ferť ip̄e Diony. huius eclipſis cām ignorās cū ꝓtunc nondum in chriſtū crediſſet: diſcipulis ſuis dixit hec verba. Aut deus nature vim patitur. aut tota mundi machina deſtruiť. ¶ Ad

Queſtio de admiratiōe Marie

Eclipſis in morte chři

ꝓpoſitū: q₂ in aſſumptione glioſe virginis hec oīa concurrebant. Nam res ita fuit magna ⁊ magnificētiſſime facta: quia tunc maiora dona ſunt data beate virgini q̄̄ vnq̄ꝫ alicui pure creature: vtpote ꝙ ipſa dei mater electa ſuꝑ totā celeſtē curiā ſit exaltata: atq̄ꝫ oībus creatis p̄poſita ⁊ regina p̄fecta: in ſummis bonis glie collocata. Juxta illud etiā pſ. Elegit eā deus ⁊ p̄elegit eam: in tabernaculo ſuo habi. facit eam. ¶ Item hec aſſumptio fuit noua ⁊ inſolita: eo ꝙ nunq̄ꝫ viderant angeli vnam purā creaturam femineā ſuꝑ oēs angelos ſanctos ⁊ celicos ad dexterā filij dei collocari: ſicut hodie viderunt ipſam: iuxta illud iij. Reg. ij. Poſitus eſt thronꝰ matri regi que ſedit ad dexterā eius. Deniq̄ꝫ cauſa huius erat occulta: quia de incōprehēſibili abyſſo diuine ſapiētie ordinata: necdū oībus angelis reuelata. Et ideo multū admirātes angeli cecinerunt di. Que eſt iſta que aſcēdit ⁊c̄. In q̄bus verbis commendāt ⁊ admiranť in beata virgine. Primo ſanctitatꝫ excellētiā: ibi. Que eſt iſta ⁊c̄. Scdo felicitatis ſuꝑabundantiā: ibi. delitijs affluens. Tertio dignitatis ⁊ honoris p̄eminentiā: ibi. Innixa ſuꝑ dilecto ſuo. Unde hic elucidabimus tria myſteria ad iſtā ꝟginis glioſiſſimā aſſumptionē ꝑtinentia: alia alibi declarādo.

¶ Primū myſteriū de eius ſanctiſſima morte
¶ Scdm de gratiarū eius honore
¶ Tertiū de eiꝰ feliciſſima corpis ⁊ aīe glificatione.

¶ Articulus primus: de ſanctiſſime mortis trāſitu ipſius beate virginis Marie. Ubi tria declarātur: videlicet quō cognouerit mortis horā ⁊ ſe preparauerit: ac vtꝝ teneba tur mori.

Primo de morte beate virginis: de qua dicit Damaſcenꝰ ꝙ non eſt dicenda mors ꝓprie. Dicit quippe in ſermōe ſic. Sacra tua obdormitio a nullo eſt appellanda mors: quia nō abſorbuit: nec dolorē intulit: ſed quia improprie vnum hic ꝓ reliquo accipiť: ꝓprie tamē dr trāſitus vel trāſmigratio ⁊ ꝓpriiſſime aſſumptio. De qua ſic nominando: propter ſimplices oritur queſtio.

¶ Prima de eius p̄cognitione
¶ Secunda de eius p̄paratione
¶ Tertia de eius obligatione

Queſtio de p̄cognitione ſue mortis

¶ Primo igiť de p̄cognitione ſue mortis queriť. Utrū btā ꝟgo p̄ſciuit ſuā mortē certitudinaliter. Nam de cōi lege homines ſunt incerti de mortis tempore ⁊ loco ⁊ modo atq̄ꝫ etiam ſtatu: quia neſciunt ſi in ſtatu gratie vel extra ſint morituri. ¶ Unde Eccleſiaſtici nono. Neſcit homo finem ſuum: ſed ſicut aues laqueo: et piſces hamo: ſic homines capientur in tempore malo. Unde Beda ſuper Matth. Certū eſt ꝙ morieris: incertum eſt quando: aut quomodo: aut vbi: quia vbiq̄ꝫ te mors expectat: tu quoq̄ꝫ ſi ſapiens fueris: vbiq̄ꝫ eam paratus expectabis. Hec ille. Et Seneca ad Lucillum dicit. Incertum eſt quo loco te mors expectat: tu illam in omni loco expecta: in omni loco eque time. Hec ille. ¶ Ad queſitum reſpondetur ſm magnum Albertum. ſuper Miſſus eſt. ca. clxxiij. ꝙ beata virgo certiſſimā precognitionem habuit de ſua morte: ⁊ hoc clareſcit triplici ratione. ¶ Primo arguendo a minori: quia multis ſanctis hoc conceſſum eſt: vt patet de Petro qui p̄ſciuit ꝙ velox eſſet depoſitio tabernaculi ſui. Item de Joanne: de ſancto Martino: et multis alijs: ergo multo magis beata virgo omniū domina pre ſciuit ſui obitus diem: per illam maximam topicam. Si ei cui minus videtur ineſſe ineſt: ⁊ ei cui magis. Secundo ratione cauſalis meriti. Nam que eſt cauſa quare aliquibus reuelatur dies obitꝰ? ſi dignitas ſanctitatis: ipſa eſt vtiq̄ꝫ digniſſima: ſi charitas: ipſa eſt charitate pleniſſima: ſi deſiderium: ipſa ſumme cupiebat diſſolui: et eſſe cum chriſto. His q̄ppe cauſis meretur q̄s: vt reueleť ei dies obitꝰ. Et quecūq̄ꝫ alia cauſa pōt aſſignari: illa in btā ꝟgīe eſt excellētiſſime p̄ alijs: ḡ ⁊c̄. ¶ Tertio rō optati: q₂ oīs hō libenter optat ⁊ vult p̄ſcire diē obitꝰ ſui. Un̄ ꝓuer. xiij. Spes q̄ differť affligit aīam: ḡ ipſa incertitudo tpis pene finiende huiꝰ miſerie: ⁊ glie ɔſequēde anxioſa eſt anime. Un̄ ipſa beata ꝟgo ſicut ⁊ alij optauit p̄ſcire mortē: ſed quicq̄d optauit ſcire: filiꝰ ei reuelauit. niſi aliqua ratio impediret: iſtud

Ratio

nulla ratio impediuit vt patuit: ergo ipa hāc grām acce⸗
pit: ꝙ vicꝫ suā mortē determinate pſciuit. Et huic senten⸗
tie ꝯcordat historia assumptionis: vbi habeť ꝙ ante eius
mortē angelus palmā sibi de paradiso afferens apparu⸗
it: ꝛ ei diē obit⁹ pdixit: de qua habeť vltima pte hui⁹ libri.

Questio de ꝑpatõe ad mortem p sacramenta.

¶ Scđo querit̃ de ꝑpatõe. Utrū scꝫ btā virgo prepara⸗
uerit se ad mortē p sacramentoꝝ susceptionem? Ad qđ ꝓ
tinus rn̄detur ꝙ sic. ꝛ assignant̃ plures rõnes quas etiam
notat Alber. vbi s̃. c. lxxi. ¶ Prima ratio ꝓpter sui hūi⸗
liationem. ¶ Secunda ꝓpter p̃cepti impletionē. qꝛ ipsa
oīa p̃cepta euangelica ꝛ consilia perfectissime tenuit. sꝫ
christus multis in locis ꝛ passibus euangelicis precepit ꝛ
consuluit hoībus vt se prepararent ad mortē di. Estote pa⸗
rati: qꝛ qua hora non putatis fili⁹ hominis veniet: scꝫ ad
mortis iudiciū: vt patet Matth. xxiiij. ac Luce. xij. ergo
ipa hec impleuit. ¶ Tertia ꝓpter nostraꝫ instructionem:
vt qui sanctus est sanctificetur adhuc. Apocal̃. xxij. ꝛ qui
peccator est ꝓuocetur ad expiationem p sacramēta. Has
ꝛ plures alias rõnes habes supra li. vij. pte. j. ar. ij. ca. ij.
Sed qm̄ vt đt Aug. li. de visitatione infirmoꝝ quem scri
psit ad nepotē suū: tria sunt sacramēta p que debet q̄libet
homo potissime preparare se ad mortem: vicꝫ sacramentū
penitētie: ꝛ sacramētū eucharistie: qđ est viaticum nostre
salutis: vt patet dist. l. c. His ꝟo. ꝛ. c. Penitentes. Nec nō
ꝛ sacramentū vnctionis extreme. ¶ Idcirco hic restat in
uestigandū. Utrū beata virgo circa mortē suscepit hec sa
cramēta preparatoria? ¶ Primo q̇dē de sacramēto penitē
tie si q̄ris. Dico ꝙ cū ipa in sua vita accepit hoc sacramē⸗
tū sicut patuit li. vij. pte. j. ar. ij. ca. iij. vbi ꝛ habeť: ꝙ ipsa
in vita sua sacramēta accepit: ꝛ ꝙ ꝯtrita ꝛ cõfessa est. nõ q̇⸗
dem peccata: quia nullū habuit: sed ꝙ nõ fuerit digna tā⸗
tis beneficijs sua virtute. Similiter eucharistiam: vt pa⸗

Questio de sacramento vnctionis

tet ibidē in vita frequētauit: sequitur ergo magis in mor
tis articulo ꝙ ista tunc sacramenta suscepit. ¶ Sed de sa⸗
cramento vnctionis extreme dubitat̃ vtrū susceperit? Et
videť ꝙ non: qꝛ sacr̃m vnctionis non cõfert̃ nisi infirmā⸗
tib⁹. Jaco. v. Infirmat̃ q̇s ex vobis: inducat p̃sbyteros
ecclie ꝛ orent sup eo: vngentes oleo in nõie dn̄i. Sed bea⸗
ta virgo nõ p infirmitatē fuit mortua: ergo inungi nõ de⸗
buit. In ꝯtrariū arguit̃ per illud Jaco. ij. Si quis totam
legem seruauerit offendit autem in vno. factus est omniū
reus: g̊ ipa sicut ꝛ ceteri tenebatur ad totam legem. Sed
extrema vnctio fuit de lege a domino instituta ꝛ ecclesia.
Un̄ ꝛ in Mar. legit̃ ꝙ apl̃i circuībant castella oleo curan⸗
tes infirmos: ergo tenebatur virgo beata ad extremam
vnctionē: ꝛ per ꝯsequens suscepit eam. Ideo dicendū ꝭm
Alber. vbi s̃. ꝙ beata virgo etsi non indiguerit: tñ sacr̃m
vnctionis accepit: in qua complete victorie p̃terite ꝛ ple⸗
ne glorie future suscepit signationem. Nec obstat. ꝙ ipsa
non indiguit ꝓ venialium remissionem ꝛ infirmitatis alle
uiatione: eo ꝙ ipa nec venialia habuit: nec infirmata exti
tit: ꝓ quibus causis vnctionis sacr̃m extitit ordinatū: qm̄
ꝓ venialiū remissione ꝛ infirmitatis alleuiatione ipa vir⸗
go accepit totius doloris mortis (quod maius erat) re⸗
missionem: atqꝫ totius anime ꝛ corporis glorificationem
Unde licet ipa potuit vt hoc sacr̃m non reciperet: exempta
p priuilegiū qđ ꝯfert dn̄s his quos sine īfirmitate ꝛ mor⸗
tis dolore dignat̃ euacuare: qui vt videtur nõ tenent̃ ad
vnctionem extremā cum oleo ꝓ infirmantibus instituto:
tñ videť verisil̃e ꝙ beata ꝟgo isti priuilegio ꝓpť hūilita⸗
tem abrenūciauerit: sicut ꝛ alia priuilegia sua dum viueret
occultauit. Et sacr̃m illud pro peccatoribus institutū hu⸗
militer suscepit: vt humilitatē quā per totam vitā suā te⸗
nuerat: etiam in extremo vite articulo cõsummaret. Hec
Alber. ¶ Tertia principalis questio de mortis obligati⸗

Q°. Utrum Maria debuit mori necessario.

one. Utrū beata virgo debuit mori necessario: ꝛ obligata
fuerit mort̃ legi sicut ꝛ ceteri hominū? Et argui potest ꝙ
non congruebat nec debebat mori: quia non obligabat̃:
quia mors debetur ꝛ inflicta est ꝓ peccato originali: ipsa
aūt virgo est p̃seruata a pctõ originali: vt solēnes astru⸗
unt doctores nostri: ꝛ pie credendū statuit eccl̃ia in conci
lio Basilieñ. Si ergo caruit oīni peccato: caruit etiā me⸗
rito mortis. ergo iniusticia ei facta est cū est mors sibi in⸗
flicta. qm̄ dicente Aug. in. ij. sen. di. iiij. Deus non pri⁹ est
vltor q̄ꝫ quis sit peccator. ¶ Itē homo in statu innocen
tie si ꝑstitisset: viuus fuisset trāslatus ad gl̃iam sine morte
ergo mater dei que fuit summe ꝓxima statui innocētie de
buit hoc priuilegium habuisse: vt viua fuisset translata.
¶ Itē de Joanne euangelista plurimi tenent ꝙ sit viuus
ꝛ translatus: ergo ipa hoc priuilegium magis debuit h̄re.

Rn̄sio

¶ Ad quesitū igit̃ respondet̃ per tres veritates seu con⸗
clusiones. ¶ Prima est: ꝙ mater dei congruenter debuit
mori. Ratio: ne christo maior videret̃: ꝛ vt heresis quorū
dam confutaret̃ qui asserebant ipam non hominē esse sed
angelū: ꝛ vt esset materia exercēde virtutis: qꝛ mr̃ dei ꝭm
Fran. Ma. p patiētiā penalitatū hui⁹ mundi atqꝫ mortis
susceptionē merita cumulauit ad perfectionē gratie. Si⸗
cut eīm Job fuerunt pene permisse ꝛ inflicte ad exercendā
eius patientiā: ita virgini ad perficiendā gratiam. Uirt⁹
nempe in infirmitate perficit̃: vt ait apostol⁹. ij. Coꝛ. xij.

Secunda ꝯclusio

¶ Scđa ꝯclusio. Licet mater dei fuerit preseruata p san⸗
ctificatiõis grām a peccati original̃ macula tamen a pec⸗
cati originalis pena non fuit totaliter liberata: vnde susti
nuit mortem ꝛ alias penalitates huis miserie. Ratio ꝭm
Fran. mayro. qꝛ grā sanctificationis nõ obuiat pene: sed
tm̄mõ culpe: quod patuit. Nā Joannes baptista fuit san⸗
ctificatus ꝛ a peccato originali plene purgatus: et tamen
a pena peccati originalis non extitit liberatus: immo et
mortem acerbi doloris in decollatione passus. Similiter
et anima pueri in baptismo abluitur a peccati macula: et
non liberatur a pena seu miseria. Sed ꝛ christus domin⁹
sine vllo reatu fuit: ꝛ tamen penalitates sustinuit: licet vo⸗
luntarie. Non mirum ergo ꝙ beata virgo ab omni pecca
to aliena penas huius miserie ꝛ mortem ipsam subire de⸗
buit.

Tertia cõclusio.

¶ Tertia conclusio: ꝙ mater dei ex debito modi na
turalis ortus sui obligata fuit ꝛ debuit mori non obstāte
grā p̃seruatiõis a peccato originali. Ratio: qꝛ licet diuīa
gratia preseruauit preueniendo anime infectionem in be
ata virgine: non tamen ista gratia preuenit carnis fedi⸗
tatem: qꝛ naturaliter ꝭm modum propagatiõis humane
ab Adam per concubitū concepta est. Et ideo ratiõe isti⸗
us naturalis originis ꝛ ꝓpter carnis naturalem feditatē
ex primis parētibus contractam iuste in ea remanserunt:
oēs illas penalitates quas in hac vita passa est. ꝛ per ꝯn̄s
etiā ipa mors seu mortis obligatio.

Corrolaria veritas

¶ Ex premissis infer
tur corrolaria veritas: ꝙ vicꝫ btā ꝟgo aliter est mortua
mortē aliter suscepit q̄ꝫ dn̄s chr̃s. Ratio: qꝛ chr̃s mortem
sicut ꝛ alias penalitates voluntarie assumpsit pro redem
ptione humani gener̃ ꝛ salute: nec ex origine naturali cõ⸗
traxit: qꝛ supnaturaliter de virgine est ꝯceptus: sed beata
virgo mortis extitit debitrix ex naturalis originis ꝯtra⸗
ctiõe ab Adam. ¶ Un̄ ad obiecta patet rn̄sio. Ad primū
patet p scđam ꝯclusionem ꝛ tertiā. Ad scđm ꝟo obiectū:
ꝙ ipa nõ debuit priuilegiata in hoc esse: patet per primā
conclusionem. Licet quippe ipa fuerit proxima statui in⸗
nocentie: nihilominus ipa in hoc statu miserie non debu⸗
it hoc priuilegium habere: vt viua transferret̃ ꝓpter ra⸗
tiones circa dictaꝫ conclusionem primā p̃tactas. Nec il⸗
lud de Joanne euangelista obstat: qm̄ etiamsi illa opinio
ponat̃ ꝙ viuus sit translatus: nõ est q̇d hoc singulare: qꝛ
credit̃ fore ꝭm illā opinionē moriturus in fine mūdi. Un̄
non dixit Jesus: quia non morit̃: sed: sic euꝫ volo manere
donec veniā. Joan. xx. O vere ergo virginē sanctissimaꝫ
Mariam omni veneratione dignam. O dei matrem di⸗
gnissimam: que et in vita sanctissima et omni gratia ple⸗
na: atqꝫ in morte extitit omni honore debito priuilegio
quoqꝫ predotata.

¶ Articulus. ij. quales gratias deus exhibuit beate Ma
rie matri in sua morte: quia vicꝫ voluit eā mori sine dolo
re: merore: ꝛ timore.

Hõies comunit̃ patiū tur in morte triplicem an gustiam

Irca secundū mysterium de
gratiarum honore: quibus beata virgo est in
sua morte vel transitu honorata: ꝛ singulariter
priuilegiata: est aduertendū ꝙ hõies cõmuniter pati h̄nt
in morte: triplicem precipue anxietatem vel angustiam.
¶ Primo amarissimū dolorem. ¶ Secūdo tristissimum
merorem. ¶ Tertio terribilissimū timorem. Propterea
dicit Haymo super Apocal̃. ꝙ nulla maior acerbitas cu⸗
iuscūqꝫ amaritudinis q̄ꝫ mors ipa hominis: ꝛ precipue in

pctō moriētis. Nā reuera tūc insurgit homini dolor amarissimꝰ qui cogit aīaꝫ separi a corꝑe qui penetrat ⁊ scindit cor: oīa mēbra viribꝰ destituit: ⁊ oēs sensus a sua viuacitate euacuat ⁊ dissoluit. teste Solino in li. reꝝ. ¶ Itē tūc in aīa tristissimꝰ meror exorit̄ ꝑpt̄ cogitatiōes ⁊ tentatiōes infestātes: qꝛ vidit se priuari vita quam naturale est cuilibet appetere: vt đt Aristo. ij. de aīa. Aduertit q̄ꝫ oīa bona huiꝰ mūdi se relicturū corpꝰ abominabilr̄ corrūpi vermibusqꝫ ī escā dari ⁊ in nll'o se posse in tot doloribꝰ iuuari. Hinc Eccli. xlj. O mors q̄ꝫ amara ē mēoria tua hoī pacē habēti in substātia sua. Profecto dicēte Arist. iij. Ethico. Terribilissimū oīm mors est. Deniqꝫ tunc erit hoī timor maximꝰ. Vñ Greg. in hom: đt. Nunc cogitādū valde est quantū nobis erit terribil' hora nr̄e resolutiōis ⁊ mortis: quis pauor mentis cū añ nos erit oīm maloꝝ memoria: ꝯtra nos demonū armabit̄ malicia: retro nos priuatio felicitatis trāsacte mūdialis: supra nos formido tremendi iudicis. Hec illc: O q̄lis ille timor ⁊ tremor qñ aderit nefandoꝝ spirituū multitudo aīam rap̄e volentiū: q̄rū species horrēdissima. Nā vt đt Beda sup illo ꝟbo Thob. v. Occurrit Thobie piscis. Dño inquit passo in cruce affuit diabolꝰ insidiādo siq̄d forte in eo iuris sui inueniret. Si ğ chr̄o affuit moriēti: ⁊ multis silr̄ alijs sanctis in morte affuisse legit̄: vt sctō Martino: sancte Helizabeth ⁊c̄. a fortiori credendū est ꝙ cuilibet hoī assistit insidiādo. O deꝰ quantꝰ tunc erit timor? quanta tribulatio cū de oībus factis ⁊ culpis ac delictis est ratio reddenda ac sentētia irreuocabilis accipiēda. Ve tunc ⁊ ve pctōri ꝯtra quem instat sentētia eterne dānatiōis ferenda. Propterea de his q̄ resuscitati sūt: vt đ Lazaro quē deꝰ resuscitauit: ⁊ de alijs cō similit̄ refert̄ ꝙ postea nunq̄ꝫ riserūt in hoc mūdo: sed fleuerūt quasi ꝯtinue. ¶ Unde refert Cirillus patriarcha in epl'a ad Aug. de miracul' sancti Hieroñ. ꝙ cū tres mortui fuissent iuxta tumulū sancti Hiero. resuscitati: q̄ꝫdiu vixerūt postea sine intermissione flebāt: ⁊ vnū eoꝝ alijs p̄sentibus Cirillus interrogauit cur tamdire lachrymas incessanter emitteret? At ille respondit. Si inquit que sum expertus Cirille non ignorares tibi semꝑ inesset causa fletꝰ Illo requirēte rñdit. Anima inquit mea resoluta est a corpore tamgrauiter ⁊ acerbe ꝙ mens non capit hūana: nec ego nisi certa exꝑiētia didicissem credere valuissem: quia oīs angustia ⁊ dolor quē extimaret hō nihil reputatur respectu illius angustie. Et iterū. Tanta inquit adueniente mortis hora nefandoꝝ spirituū affuit multitudo vt omīno dinūerari non possent: quoꝝ species tal' erat ꝙ ea nil horribilius: nil ꝑniciosius cogitari pōt. Potius em̄ quilibet hōim flāmis ardētibꝰ arsuꝝ se exponeret quā formarū eoꝝ visione in ictu oculi potiri: qui ad me veniēdo: oīa quecūqꝫ ꝯtra deū ꝑpetraui ad memoriā reuocabāt: suadēdo vt de dei miscđia non sperarē. Heu cur non aduertunt mortales quibꝰ hoc eueniet qđ tunc mihi: vt nō peccarēt Si ğ cām mei fletus interrogas: timor penarū est: q̄ peccatoribꝰ iuste dant̄. Qua de re non mireris si plāgo: cum potiꝰ si nō plangerē vehementer admirari deberes. Hec ⁊ plura idē ꝓsecutꝰ est ¶ Ad ꝓpositū ğ redeūdo ꝯtra hāc triplicē anxietatē in morte hōim deus cōtulit beate virgini ī sua morte triplicē maximam gr̄am quibus eam honorificauit priuilegio speciali

Resuscitati nunq̄ꝫ visi ridere

Deꝰ contulit btē ꝟgini in sua morte triplicē gr̄am.

¶ Prima gratia ꝙ ip̄am mori voluit sine dolore cū suauissima dulcoratiōe

¶ Scđa. ꝙ ip̄am mori voluit sine merore cum letissima ꝯsolatione

¶ Tertia. ꝙ ip̄am mori voluit sine timore: cuꝫ certissima assecuratione.

Prīo qꝛ sine dolore mortua.

¶ Prima itaqꝫ gr̄a collata btē ꝟgini in sua morte est ꝙ sine dolore: immo cū suauissimo dulcore spūs moreret̄: vt sicut a corruptiōe fuit extranea: ita ⁊ a dolore mortis sit aliena. Et hoc ꝓbat̄ ꝟm Alber. sup Missus est ca. clxxv. qꝛ cū hoc priuilegiū ꝯcessum sit Ioāni euāgeliste: vt testatur Hiero. in ꝓlo. sup Ioā. multo magis ğ debuit cōcedi btē ꝟgini. ampliꝰ. qm̄ scriptū est Nañ. iij. Deꝰ non punit bis in idip̄m: sed btā ꝟgo in filij sui passione ꝑcussa est gladio doloris tāti vt esset ꝓ summo martyrio: ⁊ maiorē sustineret dolorē q̄ꝫ fuit dolor mortis in quocūqꝫ martyre: ğ cū tūc exoluit dolorē mortis: nō debuit iterato in hora mortis dolorē hr̄e. Hinc Damasce. Ip̄a inquit beata beatarū que sup naturaꝫ dominationū exaltata est: dolores quos effugit pariens ⁊ etiam moriens: hos in christi passione sustinuit compatiens. ¶ Sed diceres. Quomō potuit fieri vt in mortis sepatione non habuerit dolorē: cū naturaliter anima inclinet̄ ad vnionem corꝑis: et qꝛ eius anima fuit nobilissima ⁊ nobilissimo eius corpori coniuncta. Unde sicut maior erat in eorum coniunctiōe delectatio carnalis: ita ⁊ in eorum separatione maior videt̄ fuisse dolor: quemadmoduꝫ ⁊ in christi morte acerbissimus fuit dolor: iuxta illud Threñ. iij. O vos omnes qui transitis per viam attendite ⁊ videte si est dolor similis sicut dolor meus. Rñdet̄ ꝟm Alber. vbi s̄. ꝙ ip̄a pre amoris magnitudine ⁊ ꝯtemplationis suauitate in qua tunc fuit non sensit dolorem in separatione. Nam maiores motus impediunt minores ꝟm phm̄. Sicut autem natura mouet ⁊ inclinat animaꝫ ad corpus: ita charitas multo fortius mouet ⁊ inclinat animā ad christum: iuxta illud apostoli. Cupio dissolui ⁊ esse cum christo. Poterat ergo ille dulcor amoris ⁊ suauitas ꝯtemplationis omnem dolorē absorbere q̄ al's ex discrassia corporis solet euenire. Exēplū de Moyse ⁊ Helia: qui. xl. diebus ieiunantes non senserūt defectū famis ⁊ sitis pre ꝯtemplationis diuine dulcedine. Itē de sancto Laurentio ⁊ Tiburtio ⁊ alijs pluribus martyribꝰ: qui grauissima tormenta tanq̄ꝫ dulces epulas habuerunt pre amoris christi magnitudine. Unde Aug. Omnia immania: dulcia ⁊ leuia: ac ꝓpe nll'a facit amor. O felix amor christi q̄ꝫ dulcit̄ illaqueas. q̄ꝫ suauiter ꝑmis ⁊c̄. Ex his accipe quattuor puncta. ¶ Primum: ꝙ beata virgo nō decessit infirmitate: nec doloris pressa necessitate vt ceteri solent obire. ¶ Scđm ꝙ mens beate virginis in ip̄a hora mortis fuit suspensa in ꝯtemplatione suauissima: ⁊ amore chr̄i dulcissimo: ⁊ paulatim interim eiꝰ complexio deficiebat vsqꝫ q̄ tandē sine dolore ꝑcepto non interrupta ꝯtemplatiōe sanctissima eius anima corpꝰ desereret. ¶ Tertiū ꝙ ip̄a nō in lecto decumbens vt ceteri: sed flexis genibus eleuatis ad deum manibꝰ creditur migrasse. Sicut simile etiam de beato Paulo primo heremita legitur. ¶ Quartum punctū: ꝙ chr̄s dominꝰ debuit suscipe ⁊ hr̄e maximos dolores in ꝑte sensitiua ꝓpter hoc vt satisfaceret ꝓ pctis hūani generis ⁊ redimeret ip̄m: iuxta illud. j. Pet. ij. Qui peccata nostra. i. penas satisfactorias ꝓ peccatis nostris: ip̄e ꝑtulit in corꝑe suo. Sed qm̄ beata virgo non ꝓ redēptione generis humani est mortua: ideo non oportuit vt ip̄a dolores mortis pateretur: immo per speciale priuilegiū ꝓpter incorruptionē debuit esse a dolore mortis aliena. ¶ Scđam gr̄am ꝯtra alioꝝ hominum tristiciā ⁊ merorem habuit virgo: quia voluit deꝰ ip̄am mori sine omni merore cum letissima ꝯsolatiōe etiā externa. Nā habuit cōsolationē in hora mortis sue multiplicem. quia tā ab aplis qui oēs affuerūt in eiꝰ transitu: vt testat̄ Dionysius in epl'a: q̄ꝫ etiā a sanctis angelis eam ꝯsolantibꝰ ⁊ assistentibꝰ. Si em̄ aliquibꝰ sctis credunt̄ ⁊ legunt̄ angeli in hora mortis consolationē exhibuisse: vt patet de sanctis Nicolao. Martino. Francisco ⁊c̄. Multo magis id creditur de beata virgine: immo insuꝑ habuit ꝯsolationem a domino Iesu ip̄am dulciter ad celum inuitante: ⁊ tota celesti curia obuiante sibi ad suscipiendū honorifice: quod deꝰ vult facere ip̄i ex speciali priuilegio ⁊ gratia: vt volūt plurimi doctores ⁊ communiter tenet ecclesia. Unde Hierony. in sermone de assump. đt. Legimꝰ q̄ꝫ sepe ad funera sepulturasqꝫ sanctorum angelos aduenisse ⁊ obsequia prestitisse: nec non ⁊ animas eorum vsqꝫ ad celum cum hymnis et laudibus extulisse: ⁊ eosdem multo lumine splenduisse. Ibidem q̄ꝫ miri odoris fragrātiam persensisse. Si igitur talia ⁊ tāta circa defunctos deus dignatꝰ est exhibere: quāto magis eius genitrici in die obitus sui credendum est celoruꝫ militia obuiam aduenisse: eamqꝫ ingēti lumine circumfulsisse: et vsqꝫ ad thronum glorie cum laudibus et canticis perduxisse. Quis illud cogitare sufficiat q̄ꝫ gloriose hodie regina mundi processerit: quanto deuotionis affectu tota in eius occursum celestium legionum ꝓdierit multitudo: q̄ꝫ placito vultu: q̄ꝫ serena facie: q̄ꝫ diuinis amplexibus a filio sit suscepta: et super omnem creaturam exaltata. Hec Hierony. Propterea non immerito satis cōgru

Questio

Primum punctū.

Secundū punctū.

Tertium punctū

Quartum punctū.

Scđa ꝯsolatio Marie qꝛ mortua sine merore ⁊ tristicia

Celū empireum euacuatum

enter ꝛ vere quibusdam asseritur ꝙ celū empyreū sic eua-
cuatum bis: ꝛ adhuc tertia vice euacuandū. ¶ Primo in
christi ascensione qñ omnes angeli ei obuiauerūt. ¶ Se-
cundo in beate virginis assumptiōe. ¶ Tertio euacuādū
erit in extremi iudicij tpe: qñ oēs angeli ꝛ sancti veniēt de
celo vna cū chr̄o ad iudicium. Sed forte vis scire qualib⁹
meritis ipa beata virgo ꝛ alij quidam sancti meruerūt in
hora mortꝭ habuisse celestem consolationem. ¶ Ad hoc
ergo dicere possumus ꝙ hoc specialius habet fieri princi
palr̄ ex imperscrutabili iudicio ꝛ mira dispensatione pie-
tatis ꝛ gratie diuine: tamen plustrando sanctorum vitas
comperimus precipue tria per que sancti id ꝓmeruerunt
vt in hora mortis celestem ꝯsolationem angelicam vel di-
uinam haberent. Nam quidā sancti hoc meruerunt ꝑ fer-
uentē christi dilectionē: vt patet de Petro aplo. Joanne
euāgelista: sctis Laurētio ꝛ Uincētio. Alij hoc meruerūt
ꝑ castitatis nitide obseruationē: vt pꝫ de sanctis: cathari
na. Clara Margareta: ꝛ alijs plurib⁹ ꝟginib⁹. Alij meruerunt ꝑ miscđie ꝛ pietatis exhibitionē. vt ptꝫ de sanctꝭ He
lizabeth. Martha ꝛ Magdalena ꝛc̄. Sed qm̄ beata virgo
Maria has omēs virtutes excellentissime habuit: ḡ sum-
me consolari meruit. ¶ Propterea legunt alij ꝓmeruisse
in morte celestem consolationem: per alicuius vel aliquo
rum sanctorum aut sanctarum patrocinationē: quibus in
hac vita deuota seruitia exhibuerunt: qḋ certe potissime
sup oēs sanctos btā virgo Maria pōt ꝛ solet erga sibi de
uotos facere: vt patet in multꝭ eius miraculis. Unde ipa
specialissime ab ecclesia inuocatur vt in hora mortis sub-
uenire dignet Maria inqt mr̄ grē mat miscđie: tu nos ab
hoste protege: in hora mortꝭ suscipe. Ergo vtilissimū est
beatam virginem Mariam in patronam eligere cuilibet
homini ꝛ ei deuotius famulari: atqꝫ in hora mortis seipm̄
eidem hūiliter cōmēdare. ¶ Tertia principalis gratia
collata beate virgini in sua morte: est ꝙ ipa mortua est si
ne omi timore cū certissima assecuratiōe. Nimirū aliq ho
minū in morte timent: naturaliter ipam mortem exhorre
scentes. Sic etiam sancti hoīes timēt naturaliter. Alij ꝟo
timorem habent propter mala que fecerunt. Alij aūt pro
pter demonum maliciam: atqꝫ alij propter incertitudinē:
quia nescit homo vtrū amore vel odio dignus sit: vt dr̄.
Eccl's. ix. ꝛ ideo timent dei iudiciū. Sed in beata virgine
nullum horum locum habuit Nam mortem ipam nō hor
rescebat. quia charitate ꝛ desiderio sui filij feruens ꝛ gra-
tie suauitate plena cupiebat dissolui ꝛ esse cum christo. vñ
ꝛ orabat vt ad eum ꝑueniret quantoti⁹: sicut patet ex ei⁹
transitus ꝛ assumptionis historia. ¶ Item ipa nunqꝫ se
peccasse nouerat etiam venialiter: ꝛ ideo de aliquo malo
non timuit. Preterea iudicij sententiam non timuit: quia
amore dignā tanqꝫ dei matrem purissimam ꝛ dilectissimā
quam impossibile foret damnari: nouit necessario saluan-
dam ꝛ super omnia exaltandam. Deniqꝫ ipa a filio impe-
trauit ꝛ obtinuit vt anima eius de corpore exiens nullum
spiritū teterrimū videret: nullaqꝫ sathane potestas ei oc-
curreret: vt ptꝫ ex historia assumptionis. ¶ Qz si di. Ta
men anima separata a corpore statim naturaliter habet
videre demones ꝛ etiam angelos: sicut nos naturaliter in
hoc mundo aperto oculo videmus lucem ꝛ colorem: quō
ergo verum est ꝙ ipa non viderit demones? Rñderi pōt
ꝙ licet cōiter ꝫm doc. anima eius sepata (sicut ꝛ alie aīe)
post sepationē ipi⁹ ꝛ assumptionē: sicut ꝛ mō videt demo
nes ꝛ spūs sine corpore existentes: tamen speciali priuile-
gio hoc ei donatū credere possumus a suo filio ꝙ in eius
exitus hora angeli affuerunt qui demones insidiātes nō
ꝑmiserūt assistere ipi beate Marie: vt vicꝫ exterrentē de-
monū teterrimā faciem ꝓtunc non videret. Et sic claret
qm̄ btā virgo sine omni timore cum maxima securitate ꝛ
omīmoda ꝯsolatione externa ꝛ interna obierit. O qꝫ fe-
lix ꝛ benedict⁹ fuit iste trāsitus. O deus meus si tūc affu-
issem qnta deuotiōe: qꝫ hūili supplicatōe: quantaꝝ lachry
marū irrigatōe meipm̄ tam dignissime tam sanctissime dñe
recōmēdassem: vt apud filiū in celica glīa memor mei pec
catoris fore dignata fuisset. O aīa fidelis ꝑpende digni-
tatē ꝛ sctitatē bñdicte ꝟginis: ꝛ ipi te tota deuotione cō-
mitte: ipam pete: ipam frequētius inuoca: vt ppt filij sui
amorē dignet tibi grām ꝛ glīam impetrare.

Questio

Tertia gratia quia mortua fuit sine omni timore

Maria nullū spm̄ teterrimū vidit in morte sua

Dubium

¶ Articulus tertius: ꝙ beata Maria in glīoso corpe sil'
ꝛ anima est assumpta in celū. Ad quod assignant duode-
cim rationes.

Ertium mysteriū de glorio
sa beate virginis assumptione ꝛ eius felicissima
corpis ꝛ aīe glorificatiōe: de qua plerīqꝫ dubi-
tant vtrū vicꝫ btā ꝟgo sit corpe ꝛ aīa in celū ꝛ plenissime
glīficata queadmodum dñs Jesus: maxime qꝛ btūs Hie
ro. in ser. de assumptione istud non astruit: sed sub dubio
relinqnit. Uerum tamen pie creditur ab omi ecclesia et a
doctoribus. Nā Aug. in ser. Quia ꝓfundissime: hoc asse-
rit plib⁹ rōnibus ꝙ ipa btā virgo sicut ꝛ chr̄s sit resuscita
ta ꝛ corpe sil' ꝛ aīa glīficata ꝛ assumpta in glīa ꝯsummata.
Huius aūt fidem cōfirmando. xij. rōnes ad numerū. xij.
stellarum in corona beate virginis possumus accipe. qb⁹
btissima ꝟgo Maria glīatur se corpe ꝛ aīa assumpta in ce
lum tanqꝫ. xij. stellis radiātibus ad ꝓbandū. Ut ꝟo deuo
tius ꝑpter simpliciores qui magis incitant ad deuotio-
nē ꝑ simplicē historie narratiōis modum qꝫ ꝑ argumen-
toꝝ ꝛ rōnū subtiles apices ꝓcedamus: pie ꝛ deuote ꝯtem
plari possum⁹ ꝙ hac ipa die assumptionis Marie de⁹ vo-
lens ꝑ oīa honorare beatam virginē magnū ꝯsiliū statu-
it ꝫm hūane imaginatiōis modū. Coram qnoqꝫ omibus
angelis ꝛ sctis ꝓposuit di. Ecce adest tp̄s quo aīa genitri
cis filij dei soluta a corpore premium vite eterne acceptu
ra in celesti solio est collocanda. Quid igit grē ꝛ honorꝭ
vobis videt vt mee nunc ꝯferat genitrici ꝛ eius sacratissi
mo corpi: in cui⁹ vtero corpus a spūsancto formatum et
aīam assumpsi: nouem mēsibus requieui tāqꝫ in taberna-
culo dignissimo: tādē ipa me pepit virgo: ꝛ ꝟgineo lacte
vbere de celo pleno aluit: ꝛ castissimo suo amplexu fouit:
deuotissime ministrauit: ꝛ in cruce mihi morieti asticit ꝛ cō-
passa extitit ꝛc̄. Tūc oēs sancti ꝛ angeli ꝓcidēdo ꝛ deū col
laudādo dicere ceperūt. Magnus dñs ꝛ magna virt⁹ ei⁹
ꝛ sapie ei⁹ nō est nūer⁹. ps. cxlvj. ꝛ illud. Sap. ix. Tecum
dñe sapiētia que nouit opa tua: que ꝛ affuit cū orbē terra
rū faceres: ꝛ sciebat quid placitū esset corā ocul' tuis. Ipa
igit tua sapiētia infinita ꝛ immensa decernat ꝛ diffiniat: qꝛ
iustū videt seruis tuis ꝛ dignū vt ipa tua mater omni ho-
nore ꝛ laude dignissima corpore ꝛ aīa glorificata ꝛ a de-
xtris tuis collocata tecū regnet in secula. Sicut ḡ ab eter
no ops deus decreuit ꝛ voluit eam corpe simul ꝛ anima
assumere glīficatā: sic etiā voluit vt qlibet ordo celestꝭ pa
trie eā adoraret: honoraretqꝫ: certā rōnem ponēdo qua-
si stellā in corona glīose ꝟginis ꝓbantē ꝛ declarantē ei⁹ di
gnam glīam assumptionis.

Beata Maria assumpta in glīoso corpore in celū.

Quilibet ordo celestꝭ patrie honorauit beatā virginē ponendo vnā stellam in corona sua

¶ Primo ergo angeli posuerunt primam stellam que est
ratio ꝑfectionis

¶ Secundo primi parentes posuerūt secundā que est ra
tio exemptiōis

¶ Tertio sancti patriarche posuerūt tertiā: q̄ est ratio re
dundatiōis

¶ Quarto sancti prophete quartam: que est ratio ꝓnun-
ciationis

¶ Quinto discipuli quintā: que est ratio ministratiōis

¶ Sexto martyres sextā: que est ratio appreciatiōis

¶ Septimo ꝯfessores septimā: que est ratio commensu-
rationis

¶ Octauo ꝟgines octauā: que est ratio incorruptonis

¶ Nono oēs electi nonā: q̄ est ratio ꝑelectionis

¶ Decimo: spūsanttus decimam. que est ratio superim-
pletionis

¶ Undecimo: dei fili⁹ vndecimā: q̄ est ratio vnionis

¶ Duodecimo: dei patris potentia duodecimam: que est
ratio ꝑmagnificatiōis

¶ Un̄ in figura hui⁹ legitur Apoca. iiij. ca. ꝙ. xxiiij. senio
res ꝑ quos omēs sancti designant adorabant viuentem
in secula seculoꝝ. i. chr̄m: ꝛ mittebant coronas suas ante
thronū. i. beatā virginē: in qua chr̄s vt i throno reqeuit
laudātes ꝛ dicētes. Dign⁹ es dñe de⁹ noster accipe glīam
ꝛ honorē: qꝛ tu creasti oīa: ꝛ ꝑpter voluntatē tuā erant et
creata sūt. Hec ibi. ¶ Prio ergo angeli honorauerūt eā
di. ꝙ digna est corpe ꝛ aīa assumi in celum rōne ꝑfectiōis
tali. qꝛ dei mr̄ sicut est ꝑfectissime sanctitutꝭ sup oēs ange-

Prio angel

los ⁊ sanctos improportionabilit̃ que est tãte puritatꝭ vt
maior sub deo nequeat intelligi: teste beato Anſ. ita ꝑfe-
ctissimã beatitudinẽ debet habere sup oẽs angelos: ſꝫ qꝛ
angeli tãꝑfectã beatitudinẽ habent ꝙ non retardant̃ a
glĩa ⁊ ꝑfectione sue beatitudinis: ergo nec aĩa btẽ ꝟginis
debuit retardari a ꝑfectione beatitudinis. Sed si aĩa be-
ate ꝟginis sine corpe fuisset assumpta; ex q̊ vnaq̃ꝗ aĩa na
turalem habet inclinationẽ ad ꝓpriũ corpus. non quidẽ
ꝓpter corpus de ꝑ se, sed ꝓpter integritatẽ hõis ⁊ ꝑfectio
nem beatitudinis vtriusq̧ partis: ꝭm Fran. Mayro. atq̧
Rich. sup. iiij. dist. xliij. seq̃ret̃ ꝙ aĩa btẽ ꝟginis sicut ⁊ alio
rũ sctõꝝ retardata esset a ꝑfectiõe btĩtudinis ⁊ nõdũ ad-
epta suũ plenũ desideriũ: ſcꝫ in btĩtudine corpis sui: ⁊ per
ꝯñs min⁹ ꝑfectã btĩtudinẽ hr̃et ꝙ̃ angeli: qđ est incõue-
niẽs: qꝛ ipã vt canit ecc̃lia exaltata est sup choros angelo
rũ ad celestia regna. Et ꝯfirmat̃ ꝑ illud Aug. xiij. de trini.
Perfecte inq̃t btũs est q̃ habet q̃cq̃d vult: sed ipi⁹ aĩa na-
turał̃r vult btĩtudinẽ sui corpis: g̊ ⁊c̃. ¶ Scđo primi pa-

Scđo primi parẽtes

rẽtes gñis humani: ſcꝫ Adã ⁊ Eua accedẽtes: adoratoq̧
deo dixerunt. Ops. adorãde: tremẽde: colẽde: bñdict⁹ tu
⁊ bñdicta mr̃ tua: vere ipã digna est corpe ⁊ aĩa glorifica-
ri: etiã scđa rõne: ſcꝫ exemptõis q̃ nos eã honoram⁹ ⁊ lau
dam⁹: ⁊ ẽ tal̃: qꝛ dei mr̃ est exẽpta a maledictiõe Eue quã
de⁹ tulit ꝯtra eã ꝓpt̃ pctĩ. imo oĩs maledictio Eue ĩ bñ-
dictionẽ mutat̃ Marie: vt đt Aug. in ser. de ntitate ꝟgis
Nã vt ptꝫ Geñ. iij. dixit ds mł̃ieri Eue. Multiplicabo erũ
nas tuas ⁊ ꝯcept⁹ tuos: in dolore paries filios: ⁊ sub viri
ptãte eris ⁊ ipe dñabit̃ tibi. Hec ibi. Sed ab his btã ꝟgo
exẽpta fuit: qꝛ fuit ꝟgo mundissima q̃ ꝯcepit sine pudore:
portauit sine ḡuamine: pepit sine dolore: ⁊ fuit ab oĩ erũ-
na mulierũ aliena: iuxta illud Cant̃. iiij. Tota pulchra es
amica mea ⁊ macula nõ est in te quia nec corpał̃ nec spũał̃
macula fuit in ea. Ipã deniq̧ nõ fuit viro subiecta: qꝛ dña
oĩm viroꝝ ⁊ mł̃ieꝝ: ⁊ ipã est q̃ ꝯtriuit caput serpẽtꝭ: g̊ iustũ
⁊ ꝯgruũ est vt etiã sit exẽpta ab illa gñali maledictõe: pul
uis es ⁊ in puluerẽ reuerteris. Cõcludẽs g̊ Adã: dixit. Di-
gnũ est dñe ds vt sicut tu me ⁊ spõsam meã Euã in ꝑadiso
terrestri posueras: ⁊ ĩ statu innocẽtie optimo: ita ꝙ si mã-
data tua seruassem⁹: nũq̃ incinerati fuissem⁹. ¶ Itẽ btã

Tertio sãcti patriarche

ꝟgo tua mr̃ q̃ oĩa mãdata tua ꝑfectissime obseruauit: hãc
sibi ꝓstitã habeat grãm vt vna tecũ in celesti ꝑadiso col-
locet̃ ab omi incineratiõe ꝓseruata. ¶ Tertio scti pr̃iar-
che honorãdo eã posuerũt tertiã rationẽ ſcꝫ redũdãtis
q̊ꝝ quidẽ ſcꝫ patriarchaꝝ gloria ⁊ gaudiũ est ex multorũ
filiorũ in vera fide chr̃i ⁊ vnius dei cultu educatiõe ⁊ sal-
uatiõe; vt dicit Ber. in q̊dã sermone. Unde honorauerũt
⁊ laudauerũt beatã ꝟginẽ ratione redũdationis tali. qꝛ
gloria matris redũdare in filiũ. Nã gloria hõis est ex ho
nore parentũ Eccłi. iij. Uñ q̃cquid honoris impendit̃ ma
tri dei: ipsi deo exhibet̃ qui ex ea natus est. Ut g̊ domin⁹
iesus in sua matre laudetur tãq̃ in throno glorie sue: dig-
nũ est vt sũme glorie honorẽ qui habet̃ in celo sibi ꝓstet
nec tam ꝓciosus thesaurus corporis eius ꝑmittat̃ in ter-
ra: sed sũmo honore celstis glorie exaltet̃ vt dei thala-
mus. A filio q̊q̧ mater dignissima oĩbus sanctis ⁊ ange-
lis in gloria celestis honorꝭ ꝓficiat̃. Proinde Aug. in ser-
mone de assumptione đt. Thronũ dei thalamũ dñi: chr̃i
tabernaculũ: dignũ est ibi esse vbi christus est. tã preciosũ

Quarto sancti ꝓphete

thesaurũ digni⁹ est celo ꝭuare ꝙ̃ terra. Hec ille. ¶ Quar
to sancti ꝓphete honorãdo posuerũt q̃rtam rationẽ ſcꝫ
ꝓnũciationis. qꝛ ꝓphete spiritusctõ sũt locuti ꝓnũcian-
do futura de christo ⁊ matre eius. dignũ est ergo vt fide-
les inueniant̃ per oĩa Sed qꝛ multoꝝ ꝓphetaꝝ oracula
⁊ ꝓnũciationes huic ꝯcordãt assũptioni corporali. Unde
Dauid ait. Astitit regina a dexteris tuis in vestitu deau-
rato. Nam aurũ nõ corrũpit̃ nec putrescit. sic ⁊c̃. Item
Cañ. ij. Surge ꝓpera amica mea ⁊c̃. Ecce eius resuscita-
tio. Itẽ. Eccłi. xxiiij. Qui creauit me requieuit in taber.
⁊c̃. Et infra. In ciuitate sanctifi. id est in patria simił̃r re-
quieui. Itẽ Ioan. in Apoca. xij. describit eã mulierẽ ami
ctam sole, qđ vtiq̧ nõ ꝯuenit anime sepate. Ideoq̧ mox
inter ꝓphetas Dauid cepit psallere; ⁊ in honore virginis
dicere. Surge dñe in requiem tuam: tu et arca sanctifica-
tionis tue id est corpus beate virginis. Moyses q̊q̧ ait
Memento domine q̃m cum mihi precepisti arcã tibi face-
re q̃ dicta tibi est arca federis dñi: ꝑ quam figurata est dei
mater: precepisti vt de lignis tm̃ sethim fieret: q̊ꝝ natura
talis est ꝙ nõ putrescũt nec a vermibus rodũtur. sunt em̃
imputribilia ⁊ incõbustibilia. g̊ corpus beate Marie dig-
nũ est nõ ꝑmittere putrescere: sed glorificari plenissime.

Quinto discipuli beati

¶ Quinto discipuli beati inter q̊s ⁊ Stephanus honorã
do eã: posuerũt quĩtã rationẽ ſcꝫ ministrationis Nã disci
pulis ꝓmittens ⁊ loquẽs dominus iesus in terris: dixit
Qui mihi ministrat me sequat̃. ⁊ vbi ego sum: illic et mini
ster meus erit Ioã. xij. Sed qꝛ dei mater ꝓ omnib⁹ chr̃o
in carne sua ministrauit. Primo in vtero purissimũ sang-
uinẽ. Secũdo ipõ nato lac virgineũ. Tertio in tota eius
vita multipliciter fouẽdo: et in passione ꝯdolendo. g̊ dig
nũ est vt vbi christ⁹ illic ⁊ hec eius ministra ⁊ mater id est
in celo collocet̃. ¶ Sexto martyres honorauerũt sexta

Sexto martyres

ratione ſcꝫ appciatiõis tali. Scriptũ est ꝑ Ps. de sanctis
ꝓcipue martyribus. Preciosa in ꝯspectu dñi mors sãctoꝝ
eius. Si ergo mors sanctoꝝ ꝓciosa. g̊ mors matris dĩ de
bet esse ꝓciosissima: qꝛ ipã sup omnes dignissima ⁊ sãctissi-
ma Nõ aũt esset ꝓciosissima eius mors nisi in aĩa ⁊ corpe

Septio confessores

viueret glorificata. vt ꝓbat Aug. ser. quo supra. ¶ Se-
ptimo ꝯfessores honorauerũt est septima ratiõe ſcꝫ cõme
surationis tali. quia scriptũ est ꝓcipue de confessoribus
Quacũq̧ mensura mensi fueritis remetiet̃ vobis. Luce.
vj. ⁊ iterũ. Reddet vnicuiq̧ ꝭm opera sua. Math. xvj. Sꝫ
qꝛ ipã beata virgo opata ⁊ mensa est sup mensurã hoim
q̃tũ ad merituꝫ et gratie plenitudinẽ. Et quia plenitudi-
ni meriti ⁊ gratie correspõdere debet plenitudo premij et
glorie qꝛ gratiã ⁊ gloriã dabit dñs: teste ps. Debuit ergo

Octauo sancte virgines

digne sibi remctire ꝭm plenitudinẽ glorie ad quã ꝑtinet
glorificatio in corpe. ¶ Octauo sctẽ virgines honora-
uerũt eã octaua ratione ſcꝫ incorruptionis tali. quia dig-
nũ est vt ex q̊ ipã fuit virgo integerrima: nõ debuit sequi
eam putredinis corruptio: sed iuxta filiũ proxima collo-
catio. iuxta illđ Sapi. vj Incorruptio proximũ facit deo
Unde ⁊ in corporibus sanctorũ ꝑ reliquijs expositis vi-
demus mẽbra ꝟginea ⁊ a peccato innoxia ꝓseruata fore a
putrefactione. vt ptꝫ in multis ad expientiã. Et ideo om-
nes sancte virgines cecinerũt in laudem beate virginis di
centes illud Sapiẽ. iij. Hec est q̃ nesciuit thorũ in delicto
habebit fructũ in respectione animaꝝ sãctaꝝ Hinc Aug.
in ser. quo s̃. Letare inquit maria leticia inenarrabili cor-
pore et anima in ꝓprio filio: cũ ꝓprio filio: per ꝓpriũ fili-
um. nec sequi debet corruptionis erumna quam nulla secu

Nono oẽs gñalit̃ electi

ta est tantũ filium pariendo integritatis corruptio. Hec
Aug. ¶ Nono omnes generaliter electi cõmunes et reli-
que accedentes honorauerũt eam congrua ratione. ſcꝫ
preelectionis. vnde cecinerũt illud ecclesie canticum. Ele
git eam deus et preelegit eam: in tabernaculo suo habita
re facit eam. Dignum g̊ est ꝙ si alij electi et sancti ac eorũ
corpora multipliciter honorantur in terris deo disponẽ-
te: multo magis corpus matris dei honorificet̃ in celis
Nimirũ quorundã sanctoꝝ corpora adhuc in terris ser-
uantur integra. multoruꝫ etiã reliquie corpoꝝ illustrant̃
miraculoꝝ gloria. quorundã sepulchra angelicis manib⁹
vt Clemẽtis ⁊ Catharine legimus ꝑparate; alioꝝ deniq̧
mausolea auro ⁊ gemmis exornata: atq̧ fideliũ crebra vi
sitatione cernimus magnificata. g̊ cũ corp⁹ marie sit ma-
ioris dignitatis oĩbus: ꝓ alijs debuit honorari. sed vide-
mus ꝙ nõ in terris: g̊ in celo, ⁊ ꝑ ꝯñs corpore est assũpta
al̃s videret̃ filius maternũ honorẽ cõtempsisse· qđ est ab

Decimo spiritussanctus

surdũ. ¶ Decimo deus spũssanct⁹ honorãdo eam. posuit
decimam rationem scilicet superimpletionis talem. Bea-
ta dei mater super omnes plena gratia est salutata: cui et
angelus dixit. Spiritussanctus superueniet in te. id est su-
per omnes alios amplius veniet in te. et virtus altissimi
obumbrabit tibi. Lu. j. Et hoc non tm̃ quo ad aĩam eius:
sed etiã q̃ ad sacrũ corp⁹ ei⁹: ergo ipã supplena debuit esse
grã corpe sił̃ ⁊ aĩa. Uere plena erat facies Marie grã: q̃
grã corpe sił̃ ⁊ aĩa. Uere plena erat facies Marie grã: q̃
⁊ radiabat adeo vt etiam in alijs ad solum intuitum oẽm
ꝯcupiscentiã extingueret. Uere ⁊ caput plenum erat gra-
tia ꝑ iugẽ ꝯtemplationẽ diuinã ⁊ saporem celestiũ. Item
os ⁊ labia: iuxta illud psał̃. Diffusa est gratia in labijs tu-
is. Adeo plena erat gratia vt ad quodlibet eius ꝟbũ cer-
tũ legatur in euangelio miraculũ subsecutum: ⁊ ad vnam

salutationē eius repleta est gratia Helizabeth ⁊ Joānes
in materno vtero: ⁊ ad eius quinqꝫ ꝟba. scꝫ Fiat mihi ſm
ꝟbū tuū: dei filius descēdit de celo ⁊c̄. Item aures plene
erant gratia: que meruerūt audire ꝟba nō solū angelica:
sed ⁊ dulcissima verba chr̄i Jesu filij dei. Itē man⁹ plene
erant gratia: q̄ ꝯtrectare meruerūt corpus dn̄i Jesu. Et
silr̄ pectus ⁊ vbera que lactauerunt dei filiū: ⁊ sic de alijs
ꝯsequēdo: ꝙ dignuꝫ est vt eius sacratissimi corꝑis mēbra
sint plena in celo gl̄ia. sicut ⁊ in terra plena fuerūt spūsan
Undecio d̄i fili⁹ dn̄s Jesus chr̄s cto ⁊ eius gr̄a: q̄ vt dicit Hugo de sancto Uict. Plenitu-
do gl̄ie cōmensurat̄ plenitudini gr̄e. ¶ Undecio dei fili⁹
dn̄s Jesus honorādo eā posuit vndecimā rōem. vicꝫ vni-
onis talē. Illud corpus qd̄ vnitū est diuine nature in me
inquit. i. in chr̄o non debuit putrefieri sed resuscitari ⁊ glo
rificari iuxta illud ps̄. Non dabis sanctū tuū videre cor-
ruptionē: sed qm̄ corpus mr̄is ⁊ filij naturalr̄ est vnū natu
rali origie tanqꝫ corpus de mr̄e exortū: ꝙ sicut istud ita ⁊
illud corpus debet ⁊ dignū est gl̄ificari. Hinc Aug. vbi s.
Duodecima dei patris potentia Putredo inquit ⁊ ꝟmis hūane sunt opprobriū ꝯditionis
a quo opprobrio cū Jesus sit alienus Marie natura exci
pitur: qm̄ de ea Jesus carnē sumpsisse ꝓbatur. Hec ille.
¶ Duodecima dei pr̄is potentia honorās eā dedit duo-
decimā rōem: scꝫ p̄magnificatōis: talē. Qm̄ inquit dignū
fuit vt possim eā filij dei genitricē pre cūctis creatis ma-
gnificare: tā in filij dei ꝯceptiōe. qꝫ in partus ꝟginal' p̄ser-
uatiōe: qꝫ etiā in om̄is gr̄e p̄dotatōe atqꝫ gl̄ie sublimatio
ne: iuxta illd̄ qd̄ ⁊ ip̄a cecinit. Fecit inq̄t mihi dn̄s magna
quia potens est ⁊c̄. iustū ⁊ dignū est vt speciali ⁊ hac gr̄a p̄
magnificet̄ alijs sanctis: vt corꝑe sil' ⁊ an̄ia assimulatur in
gl̄ia. Et ad huius fidei ꝯfirmationē certe etiā reuelatōes
facte sanctis legunt̄. Nam in reuelatione sctē Helizabeth
legit̄ sibi ab angelo fore reuelatū in visione ꝙ tam in car-
ne qꝫ spū dn̄a nostra est in celū assumpta cū astantiū mul-
titudine angeloꝝ: occurrente sibi chr̄o in gl̄iossimo splen
dore portante in dextra crucis vexillum: ⁊ cum eo infinita
militia angeloꝝ. Sicqꝫ vidit in spū rapta btā Helizabeth
beatā virginē Mariā multo lumine circūfusam alacrit' su
scipi ⁊ cum magno ꝯcentu in celos deduci de sepulchro re
suscitatā. ¶ Itē legit̄ etiā ꝙ dū btūs Anthonius ordinis
minoꝝ viueret: adueniēte quodā festo sancti Hieronymi
noluit ire ad matutinū: stomachatus ꝯtra ip̄m sctm̄ Hie-
ronymū: ꝓ eo ꝙ ip̄e Hieronymus in ser. de assumptione
dicit in hec verba. Monstrat̄ inquit sedulchrū beate ꝟgi-
nit in vallis iosaphat medio: vbi in eius honore fabrica-
ta est eccl̄ia in qua sepulta fuisse ab om̄ibus p̄dicatur: sed
nunc vacuum esse mausoleū cernentib⁹ ostendit̄. Hec id-
circo dixerim: quia multi nostroꝝ dubitant vtrū assūpta
fuerit simul in corꝑe: an abierit relicto corꝑe. Quō aūt vl'
quo tꝑe vel a quibus ꝑsonis sanctissimū corpus eius inde
Exemplum. ablatū fuerit vel vbi transpositū vtrū ve resurrexerit ne-
scitur: qꝫuis nonnulli astruere velint eam iam resuscitaꝫ et
beatā cū christo immortalitate in celestibus vestiri. Hec
Hiero. Beatus itaqꝫ Anthonius dure tulit ꝙ sic dubitat
Hieron̄. ⁊ non affirmat ꝟginis corꝑalem assumptionem.
Post aliquā ergo morulam venit angelus ad eū in cellā:
interrogando. Cur Anthoni nō vis ire ad matutinū? At
ille se indignari ꝯtra Hieronymū ob hanc causam p̄tactā
⁊ idcirco noluisse eius officium visitare: respōdit. Et post
moram aliquā ecce beata virgo astitit cum ingenti lumie
⁊ angeloꝝ comitatu: Statimqꝫ Anthoni⁹ genu flexo ro-
gauit vt eum redderet certum de corꝑis assumptiōe vt se
cure possit p̄dicare. Tunc beata virgo certificauit eundē
cōmittendo ꝙ secure id p̄dicaret. Illico btūs Hiero. assi-
stens apparuit dicens. ꝙ ip̄e ideo hoc non asseruit in ser-
mone p̄dicto: quia non fuit certificatus: ⁊ ꝙ hec sua dubi-
tatio deo disponente fuit occasio vt beata virgo se pluri-
bus reuelaret: ⁊ eos de hoc certificaret. Et sic visio dispa-
ruit in celum: ⁊ beatus Anthonius in consolatiōe magna
remansit. ¶ Ad ꝓpositum itaqꝫ redeundo pie possumus
meditari ꝙ cum omnes sancti p̄dicto modo beatam vir-
ginem collaudassent ⁊ singulis rationibus dignā hoc ho-
nore assumptionis proclamassent: tunc deus trinitas ma
dauit omnibus illud ps̄. Sumite psalmum ⁊ date tympa-
num: psalterium iocundū cum cithara: buccinate in neo-
menia tuba in insigni die solennitatis: scilicet huis assum-
ptionis. Sicqꝫ dn̄s Jesus cum multitudine angelorum ⁊
sanctorum adueniendo dulciter intonauit. Surge ꝓpera
amica mea: speciosa mea ⁊ veni. Ueni de libano spōsa: ve-
ni coronaberis. Et sic resurrexit beata virgo ⁊ gl̄ioso cor
pore refulgens: cum om̄i gaudio totius curie celestis est
in celum inthronizata: sicut de hoc latius patebit in histo
storia assumptionis. Proinde btūs Gerardus ep̄s in su-
is homelijs dicit. Hodie virginem beataꝫ celi susceperūt
letando: archangeli iubilando: principatus armonizādo
potestates citharizando: cherubin ⁊ seraphin hymnizan
da: atqꝫ ad supernum diuine maiestatis tribunal deducen
do. Hec ille. O itaqꝫ fidelis anima considera quanta ho-
die sunt in celo celebrata gaudia. O qualis ⁊ quanta bea-
tissime Marie hodierna leticia. O qꝫ ineffabilis eius gl̄ia.
Stude ⁊ tu o mens deuota in hac die tam letabunda ⁊ dei
genitrici congratulando ip̄i te recommenda: ip̄amqꝫ affe
ctuosius inuoca: ip̄am acclama: vt in celesti patria tui me
mor ip̄a dignetur intercessione sua te sublimare ad sua il-
la bona ineffabilia. ⁊ participem gl̄ie facere per eterna se-
la Amen.

¶ Pars. ij. libri decimi de sublimatiōe precellenti gloria-
qꝫ felicissima qua ē honorifice inthronizata Maria in as-
sumptione.

Astitit regina a dexteris tuis De inthronizatiōe marie
in vestitu deaurato circumdata varietate. ps̄.
xliiij. Quibus in verbis sanctus Dauid spūsan-
cto afflatus beatissime virginis Marie laudem ⁊ gloriaꝫ
premagnificam in celesti patria ad quam hodie est assum
pta insinuat tripl'r. ¶ Primo quideꝫ insinuat dignissimū
locum ⁊ thronū regium ad quem est exaltata: cū d̄r Asti-
tit regina: id est beatissima Maria a dextris tuis: scꝫ o chri
ste fili dei. Reuera dignissimus locus est celi empyrei: vbi
chr̄s est in dextera dei patris sedens: vbi ad dexteram fi-
lij astat beata virgo. Hoc quippe astare a dexteris ē ho-
nor filij singularit' ⁊ p̄ alijs creaturis participare ſm ꝙ ho
norem filij sui aliquo mō participatiue redundat in ip̄am
inquantum est mater dei: vt vult Tho. iij. scripto senten-
tiarum. di. xxij. q. iij. Itaqꝫ summa gloria est Marie: quia
cum chr̄o est in loco celi sublimissimo ⁊ dignissimo ac ame
nissimo: vt vult Alex. de Ales in. iij. parte sui voluminis.
Hoc est quod dicit Dauid. Astitit regina a dexteris tuis
¶ Secundo insinuat felicissimum glorie habituꝫ quo est
predotata. cum subdit: in vestitu deaurato. Nimirum au-
rum pre alijs metallis est preciosius et celice: id est solari
luciditati conformius atqꝫ incorruptibilius: nam et rubi-
ginem nō cōtrahit: ⁊ lepre corruptionem in cibo sumptū
mundat: ⁊ fetorem anhelitus in ore tentum tollit ⁊ sedat:
vt dicit Diascori: ⁊ ideo per aureum vestimentuꝫ signifi-
catur glorie beate virginis summa pre ceteris sublimitas
luminositas: ⁊ ad christi gloriam conformitas: qui est sol
iusticie: necnon omnis corruptionis alienatio. ¶ Tertio
ps̄. insinuat ad gloriam Marie gloriosissimum sanctorū
omnium obsequium quo a cūctis est venerata: cum dicit
circumdata varietate videlicet sanctorum ⁊ virtutū cele-
stium a quibus laudatur ⁊ extollitur. O quis valet talem
⁊ tantaꝫ dominā gloriosissimam sufficienter laudare que
in sublimissimo celi solio est inthronizata: summa gloria
felicitata: ⁊ ab omnibus sanctorum agminibus collauda-
ta: ac honorifice magnificata: profecto teste Hierony. in
eius laude deficit omnis mens ⁊ lingua: nec sufficiūt etiaꝫ
si mille forent hominum ora. Uerūtamen conformando
nos ip̄os celesti patrie: ac militanti ecclesie ip̄am laudādo
humiliter: ⁊ deuote illud quod canitur depromam⁹. Fe-
lix nanqꝫ es sacra virgo Maria ⁊ omni laude dignissima:
quia ex te ortus est sol iusticie christus de⁹ noster. Et vt
cum deuoto orem Bern̄. Ip̄a voluntaria oris mei bene-
placita faciat sibi genitrix dei: domina mundi: regina ce-
li: que astitit hodie a dextris chr̄i in vestitu deaurato cir-
cumdata varietate. ¶ Ad cuius laudeꝫ ⁊ honorem iuxta
p̄missa notabim⁹ in hoc sermone tria p̄cipua mysteria de
eius gl̄iosa assumptione.

¶ Primū d̄r dignissime inthronizatiōis
¶ Scd̄m d̄r felicissime glorificatiōis
¶ Tertiū d̄r honoratissime susceptionis.

¶ Articulus prim⁹. q beata virgo Maria in assumptione est inthronizata in thronū sublimissimū triplici glīa et dignitate refulgens.

Beata ꝟgo Maria in assumptiōe est inthronizata i thronū sublimissimū triplici glīa.

PRimum itaqꝫ mysterium dignissime inthonizatiōis seu collatiōis insinuaꝛ cū dr. Astitit regina a dextris tuis. In qb⁹ verbis designaꝛ q thron⁹ glīe beatissime ꝟginis ad quē est assumpta est dignissim⁹ ꝛ felicissimus triplici glīa refulgēs qua ꝓdotata est mr̄ dei in illa celesti patria.

¶ Primo honorabili officiositate. vñ dr: astare

¶ Scdo reginali maiestate: vñ dr: regina

¶ Tertio diuinali ꝓpinqtate. vñ dr: a dextris tuis.

¶ Prīo itaqꝫ btā dei genitrix inthronizata est in dignissimū thronū glīe in quo refulget honorabili officiositate. Et idcirco dr ipa astare ꝯspectui diuino in dextra sui filij. ¶ Circa qd q̄ri pōt. Ad qd vel q̄re ꝟgo btā dicaꝛ astare ad chr̄i dexterā in celesti patria: cū alij sancti dicanꝛ i scriptura nō astare. sed simplr̄ stare. Juxta illud Apoca. vij. Uidit turbā magnā. scꝫ sctōꝝ qua dinumerare nemo poterat ex oībus gētibus ꝛc̄. stātes ante thronū ꝛ in cōspectu agni: amicti stolis albis ꝛ palme in manibus eoꝝ. Itē chr̄s dr sedere in dextera dei patris: ꝗ cū sedere sit honorabilius q̄ꝫ stare vel astare: btā ꝟgo q̄re nō dr sedere in dextera dei. Deniqꝫ legiꝛ in ei⁹ figurā. iij. Reg. ij. de Bersabee mr̄e Salomonis: q positus est thron⁹ mr̄i regis que sedet ad dexterā eius. ꝗ cū sic figuraꝛ sedē cū filio in throno quō dr astare? ¶ Ad ꝑmissa respōdendo dr q mr̄i dei congruētissime attribuiꝛ astare in cōspectu dei: ꝛ in dextera filij ꝓpter tria.

Maria diciꝛ astare in conspectu dei ad dexterā filij.

¶ Primo ꝓpter officiū aduocatiōis

¶ Scdo ꝓpter beneficiū auxiliatiōis

¶ Tertio ꝓpter participiū honoris

Prīo ppꝛ officiū aduocationis

¶ Primo ꝓpter officiū aduocatiōis ꝓpter qd ipa est assumpta in celū: vt scꝫ astet tanq̄ꝫ aduocata generis hūani ꝓ nobis intercedēdo iugiter apud filium. Astare enim est aduocatiōis officiū gerentis: ꝛ ꝓinde dicit Bern̄. O homo securū habes accessum ad deum vbi mater stat ante filiū: ꝛ filius añ patrē: mr̄ ostendit filio pect⁹ ꝛ vbera: filius ꝟo ostēdit pr̄i latus ꝛ vulnera: nulla ergo poterit eē repulsa vbi tot ꝯcurrūt amoris insignia. Hec Bern̄. Uñ ptꝫ q deus voluit eā assumere ꝛ astare ꝓpter hoc officiū: scꝫ aduocatiōis: vt per eā mūdus miscdiam ꝯsequaꝛ gratiamqꝫ ꝛ salutem. Uñ ꝛ Chry. de ꝑrogatiua Marie dicit. Ideo tu mater dei ꝑelecta es ab eterno: vt quem deus ꝑ suam nō posset saluare merissimam iusticiam: tu ꝑ tuā saluares pietatem ꝛ miscdiam. Hec ille. O igitur homūcio pctōr recurre ad ipam beatam virginem ipi deseruire studeas vt saluari qas.

Scdo ppꝛ bn̄ficiū auxiliationis

¶ Scdo ꝓpter beneficiū auxiliationis astat: qꝛ astare adiuuātis ꝛ auxiliātis est: vñ Stephanus in passione sua vidit Jesum stantē a dextris dei quasi iuuare paratū. Sic beata virgo astare dr: quia pata est omnib⁹ in quibuslibet necessitatib⁹ ex miscdia subuenire. Uñ Eccli. xxiiij. In omi terra steti: ꝛ in omi pplo: scꝫ auxiliūꝫ ꝑstando: ꝛ in omi gente primatū habui: scꝫ hoc ideo: quia est dei vera mater ꝛ oīm hominū mater spūalis: ꝑcipue fideliū: subdit. Et oīm excellentiū ꝛ sublimium colla ꝟtute calcaui: qꝛ scꝫ demonū supborum caput contriuit ꝛ ꝯterit ne hoībus nocere valeāt quantū optāt: subdit. Et in his omibus: scꝫ ꝑficiendis in hereditate dn̄i morabor. Hinc Theophil⁹: ꝛ allegatur im li. qui dicitur Speculū Marie. O dn̄a inqt scio: quia tu es maxima ꝓtectio hoīm. Quis eñi o immaculata virgo sperauit in te ꝛ ꝯfusus est? aut qs hoīꝫ ꝑcatus est clementiā tuā ꝛ derelictus est? Hec ille. q. d. nullus.

Tertio ppꝛ participium honoris.

¶ Tertio ꝓpter participiū honoris: qꝛ astare a dextris dei est honorem diuinū pre alijs creaturis participare ꝫm q honor filij aliquo mō participatiue redundat in ipam mr̄em dei: vt vult Tho. iij. scripto sen. di. xxij. q. iij. Ppterea alijs sanctis scriptura attribuit stare añ thronū in ꝯspectu agni Apo. vij. vt taq̄ꝫ milites astare dicanꝛ in reuerentiam ꝛ honoris regij magnificentiā tā ante thronum: id est beatā virginē que est thronus dei in q̄ sicut in throno requieuit: carnem assumēdo in eius vtero ꝛ nouē mensib⁹ inhabitādo: q̄ꝫ in ꝯspectu agni: id est chr̄i quē oēs scti adorant. Sed chr̄o scriptura attribuit sedē in dextera dei patris Marci vlti. ꝛ claret in symbolo apostoloꝝ: nō ideo q chr̄s ꝫm membroꝝ cōpositionē flexis poplicib⁹ in aliq sede sederet: vt dr Augu. in li. de fide catholica ꝫm breuitatē symboli: qm̄ chr̄s pōt ꝓ libito suo sicut vult ambulare: sedere vel stare: ꝓvt tenet Landul. iii scripto. iiij: di. xlix.

Scti post resurrectionē ambulabūt in celo

¶ Idē putat etiā de sanctis post generalē resurrectionē q pn̄t ambulare in celo: ita q Petr⁹ si vult potest esse iuxta Paulū vl' aliū ꝓ libito sue voluntatis. iuxta illud Esa. xl. Currēt ꝛ nō laborabūt: ambulabūt ꝛ nō deficient: quinimo ꝫm eūdem Landul. creditur q christus ꝛ etiā sancti post iudiciū stabūt potius q̄ꝫ sedebūt. qꝛ corpori inquātū instrumentū anime magis ꝯuenit stare ꝓpter ꝓmptitudinē ad operandū et laudandū deū: ꝛ etiā qꝛ magis ꝯdecet glīam dei vt stent corā altissimo rege deo q̄ꝫ sedeant: cū etiā ad sedendū nullo mō indigeat. Uñ ꝛ btūs Stephan⁹ vidit Jesum stantē a dextris dei Act. vij. Et hoc expresse vult Aug. in libro de symbolo: exponēs illud. Sedet ad dexteram dei patris. Uñ nō ꝓpter hoc diciꝛ christus sedere in dextera dei patris q nō staret: sed sedere illud significat iudiciariā ptātem ei⁹ et dextera dei patris significat eq̄litatē dei patris q̄ꝫtum ad christi diuinitatem: vel potiora bona glorie q̄ꝫtum ad eius humanitatē. ꝫm Alex. de ales et ꝯcor. doct.

Chr̄o attribuiꝛ sedere

¶ Propterea igiꝛ christo attribuiꝛ sedere ad dexteram dei patris quia est equalis patri ꝫm diuinitatē. et est in potioribus bonis glorie ꝫm hūanitatem. Beata aūt virgo qꝛ nō est deus sed pure homo: et imo non potest sibi attribui sedere ad dexterā dei patris. Sed qm̄ ipa ꝑomnibus creatis post christū in tantū honorē est sublimata vt ab omnib⁹ angelis ꝛ sanctis ac mūdi huius hominibus sit adorāda adoratiōe hyꝑdulie tanq̄ꝫ mater dei. ideo sibi attribuitur astare scꝫ ad dexterā vel etiā sedere ad dexterā patris sed christi hominis. qꝛ habet honore sūmo stare iuxta filiū tanq̄ꝫ mater ꝛ sponsa dei ac regina mundi. Per hec ptꝫ solutio ad obiecta ꝛ de sessiōe Bersabee: quia figuratū licet in aliquibus: non tn̄ in oībus oportet ꝯuenire vl' equipari figure. Et sic patet.

Capl̄m secundum

Scdo Maria est inthronizata regali maiestate.

SEcundo inthronizata est Maria in thronū refulgentē reginali maiestate. Uñ astitit regina. Ubi nota: q merito beata Maria astat in throno reginali: qꝛ ipa est ꝛ dicitur ab ecclīa regina tripliciter.

¶ Primo regina mundi

¶ Scdo regina celi

¶ Tertio regina miscdie dei.

Prīo dr regina mūdi.

¶ Prīo inq̄ꝫ regina mūdi. Uñ in officio Ambrosiano canīꝛ. Regina mūdi ꝛ dn̄a ꝟgo Maria ꝑpetua intercede ꝓ nr̄a pace et salute q̄ genuisti chr̄m dn̄m saluatorē omniū. Hoc aūt dr ideo: qꝛ Maria est dn̄a mūdi ꝛ oīm creaturaꝝ sicut ꝛ ds dr dn̄s mūdi: ꝛ hoc ipo iure maternitatis ꝛ ꝓsalitatis dei: qꝛ pentes nō licet repelli ab hereditate. xix. q. vlti. ꝭ. fi. Propterea oīa sunt Marie reginali maiestate subiecta ꝛ obedire sibi teneñꝛ: Si eñi chr̄s de⁹ erat subditus illi Lu. ij. Sane oīa alia sunt eoipo ei⁹ potestati subiecta.

Scdo diciꝛ regina celi.

¶ Scdo dr regina celi. i. celestiū spirituū ꝛ angeloꝝ. Uñ cecinerūt angeli di. Regina celi letare all'a. qꝛ quē meruisti portare ꝛc̄. qꝛ oīa celestia subiecta sūt. Marie ptāti Eccl. xxiiij. In hierusalē ptās mea. Hinc Fulbertus epūs Carnoceñ: dr. Maria materna dignitate fcā est scꝫ regia erga supos ꝛ erga inferos ipiosa. vbiqꝫ pr̄ia: vbiqꝫ magnifica: cui certe ꝓpriū ē ꝛ angelos sctōs in misteriū mittē ꝛ ad bn̄placitū suū oīm pacta cēsere.

Tertio dr regina miscdie.

¶ Tertio dr regia misericordie dei. Juxta illud qd caniꝛ. Salue regina misericordie: vita dulcedo ꝛc̄.

Questio.

Sed hic questio occurrit: Quare mater dei dr potius regina q̄ꝫ impatrix cū impatricis nomen sit dignioris solēnitatis q̄ꝫ nomē regine. et qꝛ beate Marie imperio subijciūꝛ oīa. Juxta illud Geñ. xlj. Ad tui oris imperiū cūctis obediet populus.

Rn̄sio

Ad hoc rn̄deꝛ. q licet plures sint ad id rōnes a sāctis tradite: vt patuit libro vj. pte ij. tn̄ ad hoc poniꝛ ratio ꝑcipua. qꝛ impatrix est nomen timoris atqꝫ rigoris sed regina pl⁹ est nomē pietatꝭ ꝛ eq̄tatꝭ. Juxͣ illd Prouer. xx. Miscdia ꝛ ꝟitas custodit regē: ꝛ roboraꝛ clemētia thron⁹ ei⁹. Uñ sicut ꝛ chr̄s in tota sacra scriptura nō repiꝛ aut forte vix vt nomieꝛ impator

expresse sed noiaṫ rex ꝯsepe: ⁊ ipso teste ad Pilatū. Tu dicis: qꝛ rex sum ego. Joā. xix. atq; in alijs scripturꝭ multꝭ. Ita sancta Maria ꝓpter pietatis sue dominiū regina diciṫ potius q̄ȝ impatrix: vt noieṫ potius a dignitate pietatis q̄ȝ timorositatꝭ. De cuiꝰ pietate dicit Bern̄. Quid inq̄t humana fragilitas ad Mariā trepidat accedere que tota est pia ⁊ suauis: reuolue totius euāgelij historiā: ⁊ si quid in ea austerū reperies suspectā de cetero tene sententiā. Hec ille.

Questio Regina misericordie.

¶ Itē secūda q̄stio. Quare mater dei potiꝰ dicitur regina miscdie q̄ȝ iusticie vel sapiētie: ⁊ sic de alijs. Respondeṫ ꝙ pluribus rōnibus omissis: potissime ideo vt significeṫ nobis qꝛ ꝑ hoc solū ipsa est regina cōstituta oim ꝓprietatū diuinarū. i. sapiētie: iusticie: glie: charitatis: et sic de alijs: eo ꝙ teste ps̄. Miserationes dn̄i sup oia opa eius. Regnū ḡ miscdie dei in Maria denoiat potētiā sup oia opa dei. Hec ꝓphetauerat Esa. xvj. ca. di. Preparabiṫ in miscdia soliū eius scȝ dei: hoc est Maria: in qua deꝰ tanq̄ȝ in solio quieuit. O igiṫ homo accipe documentū ꝙ si grauarꝭ a iusticia vel sapiētia dei: aut vndecūq; ad ipāȝ matrē miscdie ⁊ reginā recurre ⁊ appella an̄ thronū grē ⁊ miscdie Marie. Ad qꝺ hortaṫ apl's Hebre. iiij. di. Adeamus cū fiducia ad thronū grē vt miscdiaȝ ꝯseq̄mur ī tpe oportuno. In huiꝰ figurā Hester. v. cū Asuerus rex mādasset occidere pplm iudeoꝝ. Hester regina supplicatura ꝓ ppli salute: ad euȝ accessit. Cui rex ait. Pete qꝺ vis: etiāsi dimidiū regni mei petierꝭ impetrabis. Nimirū ista Hester figurat beatā Mariā cui dimidiū sui regni deꝰ rex condiuisit: qꝛ cū in deo sint hec duo: iusticia ⁊ miscdia: iuxͣ illud Ps̄. Duo hec audiui quia potestas tibi est et misericordia: qꝛ tu reddis vnicuiq; ⁊c̄. Iusticiā deꝰ sibi retinuit misericordiā Marie tribuit.

Capitulum. iij.

Tertio inthronizata diuinalis ꝓpinq̄tatꝭ dignitate.

Tertio beata Maria est inthronizata in thronū gloriosissimū diuinalis ꝓpinquitatis: dignitate refulgētē: ideo dr̄ Astitit regina a dex: tu. scȝ o deus meꝰ christe. Est ḡ ipsa btā Maria ꝓpinquissima deo in throno glorie celestis sup oēs angelos ⁊ beatos. Sed circa huius rei intelligentiā. Nota q̄ttuor puncta p̄cipua.

Primū punctum.

¶ Primū punctū ꝙ aliquorū est opinio dicentiū ꝙ btā Maria est sup oēs angelos et btōs ac sup ordinē oim creaturarū in q̄rta hierarchia soli btē Marie ꝓpria q̄ nō solū dignitate: sȝ etiā loco sit infra diuinā hierarchiā vbi chr̄s est ī dei dextera tanq̄ȝ mediatrix inṫ deū et creaturas: sicut est collū inter caput ⁊ mēbra: iuxta illꝺ Canṫ. vij. Collū tuum sicut turris eburnea.

Secūdm punctum.

¶ Secundū punctū ꝙ aliorū est opinio dicentiū ꝙ btā Maria sit sup omēs angelicas et humanas creaturas in ꝓprio throno quidē ꝓximo throno christi ad eius dexterā iuxta disposito in dignissimo loco celi empyrei; cui figura ꝯcordat. iij. Regū. ij. vbi habeṫ ꝙ rex Salomon surrexit in occursum matris aduenietis ⁊ adorauit eā. scȝ debita reuerentia venerationis: et sedit rex sup thronū ꝓpriū. Positus q̄ȝ est alius thronus matri regis ad dexterā ipsius regis et ibi sedit mater scȝ regis. Sic ⁊ de Maria putant plurimi in celesti gloria.

Tertiū punctum.

¶ Tertiū punctū ꝙ aliorū est adhuc opinio dicentiū ꝙ beata Maria in eodē throno gl'iosissimo cuȝ dn̄o Jesu est ad dexterā. Et hec accipiṫ ex verbis Aug. di. in ser. Tibi inquit dn̄a digne thronꝰ regis glorie debeṫ. Te ipse rex glorie vt matrē verā et decorā spōsam pre oibus diligens amoris amplexu associauit sibi. Gaude igiṫ ⁊ letare sine fine. Hec ille. Ex qua auctoritate arguiṫ ꝭm Alber. sup Missus est. Primo. Si sibi debeṫ thronus regis glie: ḡ idē thronus suus ⁊ christi regis. Secūdo ꝙ si mr̄ ⁊ sponsa: ḡ iuxta regē. Tertio si p̄ oibus dilexit ⁊ sibi sociauit: ḡ secū glorificatā habere voluit. Et ad id ꝯfirmandum facit talis rō ꝭm Antoñ. florē. in. iiij. pte sum. qꝛ oēs scti debēt associari singuloꝝ ordinū angelis. ita ꝙ nullus eoꝝ solitarius reperiaṫ: sed vnus sctūs cum vno angelo in quocūq; ordinum: iuxta illud Deuṫ. xxxij. Constituit terminos populoꝝ iuxta numerum filioꝝ dei id est. angeloꝝ. Sed qꝛ chr̄s deus ⁊ hō sup oēs exaltatꝰ nō decet vt sit solus: sed sit mr̄ sua secū iuxta eū in glorificatione q̄ fuit sibi in adiutoriū in redēptione: ⁊ est secū in aduocatiōe ꝭm Bern̄. ꝓ genere hūano.

Quartū punctum.

¶ Quartū punctum: ꝙ licet hoc nobis nō sit certū. Vtrū vicȝ Maria sit in eodē throno cum christo: vel in alio ꝓprio sibi soli: talia em̄ cognoscemus ad plenū in patria cū venerimus: tn̄ hoc certitudinaliter credit eccl'ia ꝙ btā Maria est exaltata in glia sup oēs choros angeloꝝ ⁊ ordines creaturarū purarū: vt caniṫ in officio. Itē dubiū subscriptū licet scriptū habeaṫ inter sermones de tpe: tn̄ ⁊ hic descripsi vt sit in ꝓmptu cui placuerit. Vn̄ adhuc occurrit dubiū: qꝛ cum celū sit magnitudinis īmense: dubitari pōt versus scȝ quā partē an ad orientē vel occidentē: meridiē vel septētrionē sit thronꝰ chr̄i ⁊ mr̄is eius atq; mansio ciuitatis curie celestis.

Questio

¶ Ad hoc rn̄dendo. Nota primo ꝙ quidā opinati sunt hoc fore ad orientē: ex eo ꝙ dicit Ps̄. Psallite dn̄o q̄ ascēdit sup celos celoꝝ ad orientē. Et ex eo approbant: qꝛ videmꝰ ꝙ eccl'ie ⁊ altaria ꝯstrui habēt ꝟsus oriētē respiciēdo: vt orōnes et misse in eccl'ia fieri habeāt verso vultu ad orientē. Sed ista soluunṫ taliter: qꝛ ꝭm Lyr̄. dictū illud Ps̄. sic exponiṫ. Qui ascēdit sup celū celi. i. ad extremitatē celi empyrei qꝺ est celū celi: qꝛ excelsius sup celos: ad orientē: hoc diciṫ: qꝛ chr̄s ascendit de mōte oliueti Acṫ. j. q̄ mōs est in orientali parte: iuxta hierl'm in q̄ operatū est mysteriū redēptionis. Hec Ly. Et sic nō cōcludiṫ dicta opinio fore vera. Ad illā ꝓbationē diciṫ ꝙ christiani solent adorare versus orientē: nō ideo qꝛ chr̄s sit in pte orientali celi: sed ꝓpter alias rōnes q̄s etiā notat Richar. sup. iij. dist. ix. q. ij. ar. vlṫ. ꝯcor. Rayneṙ. in sum. quarū. Prima est ꝓpter paradisum in oriente ꝯstitutum Geñ. ij. q̄si ꝑ rōnes q̄ramꝰ ad paradisum redire.

Christiāi adorant ꝟsus orientem:

¶ Secūda ꝓpter ipsum chr̄m iam ortū in mundo tanq̄ȝ lumen: q̄ illuminat oēm hoiem venientē in hunc mundū Joan. j. Qui etiā oriens noiaṫ Zacha. vj. q̄si significemus qꝛ per chr̄m in orōne illuminari q̄rimus. Alij autē opinati sunt ꝙ celestis curia ⁊ thronus chr̄i sit ad occidentē. Juxta illud Ps̄. Qui ascēdit sup occasum dn̄s nomē illi. Sed hec etiā soluiṫ: qꝛ ꝭm Lyr̄. exq̄ iudei adorabāt ad occidentē: qꝺ quidē voluit tunc deus vt excluderet idolatriā: eo ꝙ omēs gentes idolatrie in reuerentiā solis orabāt ad orientē: vt ptȝ Ezech. viij. Et etiā vt figuraret futurū occasum chr̄i ꝑ mortē eius: nostrāq; redēptionē. Propterea et sancta sanctoꝝ in tabernaculo versus occidentē erat: vt patȝ Exoꝺ. xxvj. Per hoc ḡ ꝙ scribiṫ chr̄m ascendisse sup occasum: intelligiṫ ascendisse sup locū adoratiōis humane. scȝ ad locū adorationis angelice q̄ locus est in celo empyreo vbi angeli adorāt chr̄m.

Sancta sanctorum.

¶ Tertia ḡ opinio est Fran. Mayro. ꝙ thronus chr̄i ac Marie necnō mansio supne ciuitatis sit ad aq̄lonē. Et ꝓbat Primo ꝑ illud Ps̄. Magnus dn̄s ⁊ lau. ni. in ciui. dei nr̄i: in mōte sctō eiꝰ fundaṫ exul. vni. ter. mōs sion la. aq̄. ciui. re. magni. Qꝺ videṫ oino sonare ꝓpositū.

Primo

¶ Secūdo ꝑ illud Esa. xiiij. vbi introduciṫ Lucifer q̄si ꝓpria auctoritate ⁊ ꝟtute hāc ciuitatē supnā volens possidere di. In celū ascendā: sedebo in mōte testamēti: in lateribꝰ aq̄lonis. Qꝺ nō dixisset nisi illa ciuitas ibi foret.

Secūdo

¶ Tertio id ostēdit rōne tali: qꝛ philosophi ponunt ꝙ motus celi est effectus adequatus virtuti motricis intelligētie vt ī eo agat ꝭm totū virtutꝭ sue conatū: ⁊ fides non ꝯtradicit. Vn̄ vt equaliter agat in partes eque distantes: oportet vt intelligētia. i. angelus determinet sibi locū in medio ad mouendū inde totū celum: alioquin ageret intensius in ꝓpinqua q̄ȝ remota: sȝ stella maris que est polus septētrionalis est in medio celi ꝭm hemisperiū nostre terre habitabilis: ergo videṫ ꝙ angelus sibi determinauit hunc locū mediū vt inde moueat alias stellas ⁊ totū celū. ⁊ per consequens cum ciues non ament patrie longinqnitatem vel distantiā: videṫ ꝙ determinauit sibi locum propinquū sue ciuitatis magne. Hec Francis. Mayr̄. Reuertedo ad ꝓpositum patet beatam Mariā fore inthronizatā in gloriosissimo solio: vbi regnat cum filio ⁊c̄.

Tertio

¶ Articulus secundus ꝙ beata Maria in glorie celestis throno sup oēm creaturā tripliciter astat felitata.

Secundū mysteriū diciṫ felicissime glorificatōis Marie: qꝺ notaṫ ī themate: cū dr̄. In vestitu deau. ⁊c̄. Quibꝰ ex ꝟbis eliciṫ ꝙ btā Maria in celo sup omēs angelicas ⁊ humanas creaturas est p̄felicitata ⁊ glorificata tripliciter.

Maria in celo sup omēs angelicas et hūanas creaturas glificata tripl'r.

¶ Primo in corꝑis p̄eminenti gloriositate.
¶ Secundo in beatitudinis cõdelectabili iocũditate.
¶ Tertio in vniuersalis glorie totali plenitudine.
Primo ¶ Primo quidẽ in corꝑis p̄eminẽti gl'iositate: quia dicit̃ Astitit regina in vestitu deaurato. i. in corꝑe glorificato. Nã corp⁹ est tanq̃ vestimẽtũ aĩe cuius gl'ia (tanq̃ aurũ oĩa metalla) p̄cellit oĩm alioꝝ gl'iam post chr̃m. Hec figurauit Joã. Apocal. xij. di. Signũ magnũ apparuit in celo ⁊c̃. Profecto hoc fuit magnũ. i. magne gl'ie signũ in celo ꝙ vicȝ vna puella suꝑ oẽm creaturã sit p̄exaltata: q2 inq̇t mł'ier. i. Maria: amicta sole. i. corꝑe lumĩoso ꝑ gl'iaȝ ꝯsummato: q2 teste saluatore Matth. xiij. Fulgebũt iusti scȝ in corꝑe gl'ioso: sicut sol in regno pr̃is eoꝝ: ⁊ luna sub pedibus eius. In q̇ significat̃ ꝙ ipsa btã Maria suꝑ oẽs post chr̃m angelos ⁊ btõs est tã p̄eminẽter gl'iosa ⁊ aĩa ⁊ corꝑe quantũ sol p̄ ceteris luminarib⁹ ⁊ stellis incõꝑabiliter est p̄radiosa. Q2 aũt Maria sit corꝑe gl'ioso assũpta: patuit s̃. ꝑte. j.
Secũdo ¶ Secũdo p̄felicitata est Maria suꝑ oẽs in btitudinis ꝯdelectabili iocũditate. Vñ subdit̃: in vestitu deaurato circũdata: q2 oẽs btĩ et angeli circũdant iocundãtes btãm Mariã in celesti patria: delectãtes in ei⁹
Questio gl'ia ⁊ beatitudine. Sed diceres Quõ hoc? Rñdet̃ ꝙ btã Maria p̄cipue tripliciter delectat totã celestẽ patriã: sua gl'ia. ¶ Primo ꝑ radiũ illustratiuũ: q2 sicut sol illustrat suo radio replendo totũ orbẽ a q̇ oĩa sidera capiũt lumẽ vt ait Plato in Timeo. sic gl'ia Marie totã celestẽ patriã illustrat ⁊ decorat. Vñ Aug. in quodẽ ser. de natiui. virginis ait. Ip̃m celum qđ penetrasti o Maria: necnõ q̃ in eo sunt ꝯtenta: noua ⁊ ineffabili gl'ia decorasti: prioreq̃ꝫ eius gl'iam vltra q̃ꝫ dici põt tua p̄sentia magnificasti: noua illic ac p̄cellenti dignitate irradias: ĩmensaq̃ꝫ luce ꝑlustras Hec ille. ¶ Secũdo delectat ꝑ aspectũ p̄sentie ⁊ alloquiũ dulcissimũ. Vñ Berñ. in sermo. de assump. ait. Si paruuli necdũ nati Joãnis aĩa liq̇facta est: vt Maria locuta est: que nã fuit illa exultatio ciuiũ celestiũ cũ ⁊ ei⁹ vocẽ audire ⁊ faciẽ videre: eiusq̃ꝫ p̄sentia btã frui meruerunt in celo. Hec ille. ¶ Tertio ꝑ odorẽ suauissimũ. Vñ de ea canit ecclesia. Vidi speciosam sicut colũba ascẽdentẽ desuꝑ riuos aquarũ. i. angeloꝝ ⁊ btõꝝ ordines: sequit̃: cui⁹ inextimabilis odor erat nimis in vestimẽtis. i. in corꝑe gl'ificato: q2 ꝺm docto. corꝑa gl'iosa erũt fragrãtia odorib⁹ suauissimis. iuxta illđ Apoc. v. Habẽtes phialas plenas odoramentoꝝ: ergo multo magis corpus gloriosum Marie in cuius odore scti exultãtes dicũt illud Cant. j. In odorẽ vngentoꝝ tuoꝝ currim⁹. scȝ o Maria: ideo adolescentle. i. aĩe btẽ: dilexerũt te nimis. Hinc Eccł'i. xxiiij. ipsa ait. In plateis. scȝ suꝑne hierl'm sicut cinnamomũ ⁊ balsamũ
Tertio felicitata. aromatizãs odorẽ dedi q̃si mirrha electa. ¶ Tertio p̄felicitata est Maria in plenitudine oĩs gl'ie vniuersalit̃: vt q̇cq̇d ceteris p̄statũ est ꝑ ꝑtes: ipsi soli plene est ꝺatũ ꝺm Hiero. Vñ Eccł'i. xxiiij. In plenitudĩe sctõꝝ detẽtio mea Suꝑ q̇bus q̇dẽ verbis Berñ. dicit sic. Merito inq̇t in plenitudine sctõꝝ eius. scȝ Marie detẽtio erat: cui nec puritas angeloꝝ nec fides defuit pr̃iarcharũ: nec spes ꝓphetarũ: nec apł'oꝝ zelus: nec ꝯstãtia martyrũ: nec sobrietas ꝯfessoꝝ: nec castitas virginũ: nec fecũditas defuit ꝯiugatoꝝ. Hec ille. Sed q̃stiones ⁊ dubia circa hoc occurrunt: eo ꝙ aliq̇ semel scti gl'ificati sunt tribus aureolis simul: quõ btã ꝟgo habeat p̄cellentẽ plenitudinẽ taliũ. Est ergo hic prima q̃stio vtrũ btã ꝟgo habeat aureolã p̄dicationis p̄cellẽtẽ oĩm aureolas alioꝝ p̄dicatoꝝ? Scđa q̃stio vtrũ btã ꝟgo habeat aureolã martyrij p̄cellentẽ oĩm au
Tertia q̃stio vtrũ Maria habeat aureolã triplicem p̄cellentẽ oĩum aureolas beatorum. reolas martyrũ. ¶ Terta q̃stio vtrũ btã ꝟgo habeat aureolam virginitatis p̄cellentẽ omniũ aureolas virginũ? ¶ Ad primũ de aureola p̄dicationis videt̃ in ꝯtrariũ ꝙ ipsa nõ habeat eã: aut saltẽ inferiorẽ habeat ceteris p̄dicatorib⁹ ꝓbat̃. Nã deficiẽte eã deficit effect⁹. ⁊. ij. Phys. Btã aũt ꝟgo nõ habuit statũ p̄dicatoꝝ vel doctoꝝ: nec exercuit ipsa actũ p̄dicatiõis aut docendi sicut alij multi exercuerũt. Aureola ꝟo debet̃ exercitio actus: vt volunt docto. suꝑ. iiij. di. xlix. g̊ ip̃a nõ habuit aureolã p̄dicatoꝝ nec videt̃ quõ p̄cellentẽ alijs habeat aureolã hãc. ¶ In oppositũ est q2 Damas. dicit. ꝙ hec btõꝝ btĩssima a nullo illustriũ vincit̃: qđ fieret si ipsa aureolam p̄cellentiorẽ
Responsio nõ haberet. Rñdet̃ g̊ ꝺm Alber. suꝑ Missus est. c. cxvij. ꝙ beata virgo habet vtiq̃ꝫ p̄dicationis aureolã p̄eminentẽ alijs oĩbus p̄dicatorbus triplici rõne.
Aureolã p̄dicationis. ¶ Primo q2 plus est predicare facto q̃ꝫ verbo: sed alij predicauerunt verbo: btã aũt ꝟgo p̄dicabat principaliter facto. Etsi dicit̃: ꝙ alij p̄dicabãt facto: hoc fuit ꝑ accidẽs: accidit eñ facto alioꝝ ꝙ fit signũ vel exẽplũ: sed btã ꝟgo ꝑ se factis vtebat̃ ꝓ verbis in sua p̄dicatione: sicut ꝑtȝ in despõsatiõe: in purificatiõe: ⁊ sacroꝝ susceptiõe: ⁊ ꝯsilijs q̇bus vtebat̃ nõ ad sui perfectionẽ: sed ad nostrã instructionẽ ⁊ vtilitatẽ. ¶ Scđo: q2 ipsa sũmos p̄dicatores ⁊ doctores totius fidei catholice. i. apł'os ⁊ euãgelistas docebat. Nã Luce. ij. scriptũ est Maria ꝯseruabat oĩa ꝟba hec: ꝯferẽs in corde suo. Vbi dicũt scti ꝙ ideo ꝯseruabat hec vt ea oportunis tꝑibus ad scribẽdũ euãgelistis reuelaret. Et Sap̃. c. viij. dicit̃ de sapiẽtia: ꝙ est doctrix discipline dei. Ea aũt q̃ dicunt̃ de sapĩa specialit̃ intelligunt̃ de btã ꝟgine: g̊ ipsa est doctrix. Et reuera doctrix ⁊ mgr̃a fuit apł'oꝝ q̇ in arduis ipsam ꝯsulebãt ⁊ q̃rebant: vtpote suꝑ oẽs spũsctõ plenã. ¶ Tertio ipsa oẽs p̄dicatores post chr̃m excedit: q2 alij oẽs p̄dicabãt ⁊ docedãt ꝑ verbũ creatũ. Btã aũt ꝟgo p̄dicauit ꝑ verbũ increatũ. i. chr̃m dei verbũ: ⁊ dei filiũ quẽ carne induit ad p̄dicandũ mũdo: g̊ sicut p̄dicauit excellẽ
Aureolam martyrij. tius: ita ⁊ excellẽtissimã aureolã hȝ. Et sic ꝑtȝ rñsio ad obiecta. ¶ Ad secundũ quesitũ de aureola martyrij põt argui in ꝯtrariũ: q2 btã ꝟgo habuit dolorẽ spũalẽ ꝑ martyrio: cũ eius aĩam gladius doloris ꝑtrãsiuit in chr̃i passione: g̊ videt̃ ꝙ eius aureola sit inferior alioꝝ martyrũ aureola: q̇ habuerũt spũalẽ simł' ⁊ corꝑalẽ dolorẽ. ¶ Ad hoc rñdet̃ ꝙ ille spũalis dolor Marie fuit mł'to acerbior q̃ꝫ oĩm alioꝝ martyrũ dolor. Vñ Berñ. suꝑ Missus est: dicit. Longe eã plus q̃ꝫ martyrẽ censemus in qua passionis sensum compassionis suꝑauit affectus. Hec ille: ergo habet aureolã etiã martyrij excellentiorẽ: vt a nullo vinci valeat illustriũ. Et de hoc latissime patuit li. iij. ꝑte. ij.
Aureolam virginitatis ar. iij. ideo hic breuiter ꝑtransco. ¶ Ad tertiũ quesitũ de aureola virginitatis obijcit̃: q2 dicẽte apł'o. Nõ coronabit̃ nisi qui legitime certauerit. Sed btã ꝟgo nullũ certamen virginũ nec aliquã difficultatẽ ꝯtinẽtie habuit: quia nullã pugnã in carne habuit vnq̃ꝫ. Vñ ⁊ phũs in Ethi. dicit. ꝙ ꝯtinẽs est q̇ nõ patit̃ ⁊ nõ deducit̃. Insensibilis qui nec patit̃ nec deducit̃. Cũ g̊ btã ꝟgo nõ patiebat̃ a carne: aureola aũt virginitatis debet̃ puge ⁊ victorie: nõ videt̃ quõ eius virgintatis aureola p̄cellat oĩm virginũ aureolã. Ad hoc g̊ rñdet̃ ꝺm Tho. suꝑ. iiij: dist. xlix. ac ꝯcordit̃ alios doc. ꝙ btã ꝟgo habet ꝓ p̄mio ꝟginitatis aureolã p̄cellentissimã. Et licet nõ habuerit pugnã ꝑ tentationẽ que est a carne: habuit tamen per tentationem que est ab
Victoria marie. hoste qui nec ipsum christum reueritus fuit tentare. Vñ sicut victoria btẽ ꝟginis fuit gl'iosissima: qm̃ fomes sic in ipsa fuit sopitus ⁊ extinct⁹ vt nunq̃ꝫ aliquẽ affectũ vel incitamentũ hr̃et: nec ip̃a peccare etiã venialit̃ posset: ita ei⁹ victoria corona est gl'iosissima suꝑ oĩm ꝟginũ coronas. Ampli⁹. Ip̃a btã ꝟgo fuit ⁊ est ꝟgo ꝟginũ ꝑ excellẽtiã: g̊ q̇cq̇d debet̃ alijs ꝟginib⁹ debet̃ ei excellẽti⁹. Deniq̃ꝫ btã virgo est regina virginũ: et hoc sibi soli ꝯuenit. Ipsa eñ sola a maledicto legis virginitatẽ seruauit ⁊ eam liberã ⁊ gl'iosam reddidit: sic om̃es alie virgines ꝑ eã glorificate sunt: ⁊ ꝑ cõsequẽs ip̃a est effecta regina ꝟginũ: alie tm̃mõ ancille ⁊ pedissequẽ: ideo ps̃. Adducent̃ regi ꝟgines post eam ⁊c̃. Sed q2 improportionabilit̃ maior est corona regine q̃ꝫ ancille: g̊ btẽ virginis aureola est excellẽtissima. Hec Alber. O igit̃ virginũ ꝟgo bñdicta. O sctõꝝ sctissima ⁊ oĩm bonoꝝ gl'ia. O gl'iosa dñã excelsa suꝑ sidera: q̇ te creauit ꝓuide lactasti sacro vbere. Quid in tuã laudẽ dicere possum⁹ cũ sis oĩm excellentissima dñã regina celi gloriosissima: et mater om̃ipotẽtis dei dignissima. Vere ergo felix es ⁊ felicissima ac oĩm laude dignissima.
Maria fuit honorifice suscepta in assumptione ꝑ duodecim ordines ãgeloꝝ. ¶ Articulus. iij. ꝙ summa honorificentia est in thronũ glorie suscepta Maria in assumptione: ⁊ hoc ꝑ duodecim choros et ordines.

TErtiũ mysteriũ hic declarãdum dicit̃ honoratissime susceptiõis qđ notat in themate cum dicit̃: circũdata varietẽ. scȝ virtutum ac sanctoꝝ varijs honoribus eam magnificantiũ

......

et suscipientiū honorifice in gloriā. Possumꝰ aūt deuote
meditari ⁊ pie ꝯtemplari ꝙ iuxta numerū duodecim stel-
larū in corona gl'iose beate virginis in figura Apoc̄. xij.
ca. descriptarū: ipsa beata virgo in sui assumptiōe p̄cipue
de. xij. magnalijs ⁊ virtutibꝰ est laudata ac magnificata:
sicq; a. xij. ordinū celestiū circūdata varietate. xij. hono-
ribus suscepta. Hos autē honores ⁊ laudes ac modū su-
sceptionis ꝓsequit̄ ꝓlixe quidā magr̄ deuotus in suo li. q̄
intitulat̄ liber de vita btē virginis: recolligens hec ex cō-
mento sup li. de hierarchia angelica: atq; ex verbis The-
ophili: necnō Joānis Dam̄. et alioꝝ plurimoꝝ. Vñ eius
cōtemplationis modū sequēs aliq̄bus opportunis sup-
additis: hic ego breuiatū descripsi taliter. ¶ Cum inquit
btā Maria ab angelis in iubilo traduceret̄ per celū aere-
um ⁊ ethereū atq; sidereū: ecce eius splendor claritatis p̄-
cellendo offuscare videbat̄ claritatē solis ⁊ lune ac cūcto-
rum siderū. Cūq; ꝑuenisset ad celū empyreū: singuli ordi
num angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ ⁊ ipsa sancta trinitas cum multis
Primꝰ cho-rus,
et varijs laudibꝰ in iubilationibꝰ eam susceperunt occur-
rēdo. ¶ Primo ꝰ primus chorus angeloꝝ suscepit eam
laudādo ⁊ magnificādo de sanctissima humilitate ꝑ quā
meruit summe deo placere: decātantes ⁊ dicentes. Pro-
gredere ꝓgredere celoꝝ regina: ascende ad tuū filiū ad
regnandū per secula: que licet fores sanctissima ⁊ oīmbus
virtutibus decorata: summa tñ tua humilitate virtuosissi
ma deo sūme cōplacuisti vt esses eiꝰ mater electa ⁊ ab oī-
bus btificāda. Nūc ꝰ dignū est te accipe gl'iaꝫ sūme exal
Scd̄s chorꝰ
tationis: q̄ꝛ q̄ se hūiliat exaltabit̄: vt scriptū est Lu. xviij.
¶ Secūdo suscepit eā chorus archāgeloꝝ adorās ⁊ lau
dans de castitate: cuius gl'iam admirādo cecinit di. Que
est ista q̄ ꝓgredit̄ q̄si aurora ꝯsurgens: pulchra vt luna:
electa vt sol: terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Hec est
inq̄t illa virgo singularis castitatis cuius virginitas fuit
deo amabilis: ꝰ btā nūc accipe p̄miū castitatis qđ est an-
gelice ꝑlatōis vt dicaris angeloꝝ dña: q̄ꝛ angelis cogna-
Tertiꝰ cho-rus,
ta est virginitas: ꝰm Bern̄. Merito ꝰ ipsa virgo virginū
dña est angeloꝝ. ¶ Tertio suscepit chorus virtutū lau-
dando de sūma puritate. Hec est inq̄t virgo nobilis ma-
ter dei amorosa q̄ vt liliū ꝯualliū ⁊ rosa sine spina: ab oīmi
Quartꝰ cho rus,
de peccati aliena: nitens puritate summa: ꝰ dignuꝫ est vt
sis deo ꝓxima: q̄ꝛ incorruptio facit ꝓximū deo. Sap̄. vj.
¶ Quarto suscepit chorus potestatū landando de obe-
dientia. Salue inq̄t sctā dei genitrix: salue gl'iosa tu ꝑ tuā
obedientiā q̄ deo semꝑ obedisti regē celi ꝯcipe meruisti:
Quintꝰ cho rus,
qui tibi se subdidit ⁊ velut matri obediuit. Accipe ꝰ ptātē
vt oīa obediāt tibi: iuxta illud Gen̄. xlj. Ad tui oris impe
riū cūctus obediet ppl's. ¶ Quinto suscepit ordo princi
patuū laudādo de patiētia. Hec est inq̄t illa femia gl'io-
sa cuiꝰ odor tanq; myrrha electa ꝑ patiētie sue merita le-
tificat celestia. Hec est q̄ cū dei filio ⁊ ꝓ eiꝰ dilecto multa
sustinuit aduersa: cui ⁊ in cruce morieti sūme fuit cōpassa:
cuius aīa gladio doloris extitit confossa: ꝰ ꝯsolatiōe di-
Sextꝰ chorꝰ
gna est sūma: vt cū suo dulci Jesu fruat̄ celesti leticia iux̄
regulā apl'i. Sicut socij passionū estis: ita ⁊ ꝯsolatōis eri-
tis. ij. Coꝝ. j. ¶ Sexto susceperūt eam dñationes laudā
tes de sapiētia: cū inquiūt. Uirgo prudētissima: ꝑ sapien-
tiā reges regnāt: teste scriptura: ⁊ tu tua sapientia demo-
nes ꝓstrasti: mundū liberasti: celos restaurasti: et deū de
Septimus chorus,
celis attraxisti: ꝓpterea te condecet diadema regiū crea
ture oīs vt nō tm̄mō terrestris sed exercitus venerec̄ ce-
lestis q̄ oīm regina existis. ¶ Septimo susceperūt thro-
ni laudātes de miscđia. Aue inquiūt clemētissima miseri-
cordie regina: virgo pijssima: ꝑ tuā pietatē subuenis oī-
bus. Nam nō nisi ꝑ te dat deus gr̄am ⁊ miscđiaꝫ hoībus:
Octauus chorus,
ergo mūdi aduocata digna es fore mater gr̄e ⁊ miscđie:
vt ꝑ te saluent̄ hoīes ⁊ ruine repent̄ celestes. ¶ Octauo
susceperūt cherubin laudādo de fide. Hec est inq̄t illa fe-
lix ⁊ btā ꝑ quā fides incarnatiōis diuīe ꝯsūmata ⁊ ꝑ mun
Nonꝰ chorꝰ
dū totū est dilatata: q̄ sola stetit firma alijs vacillantibꝰ
in passionis christi hora. Nunc ꝰ fidei p̄miū habere sup
oīmes digna es: qđ est visio dei clara: ꝰm docto. ¶ No-
no susceperūt eam seraphin laudātes de summa charita-
te. Aue inquiūt plena gr̄a: plena charitate: plena spūsctō
plena deitate: tu ꝑ tuā charitatē deū attraxisti: quē ex te
humanatū ꝓ generis humani salute obtulisti: vt in cruce
moreret̄ charitate induxisti: cum salutē omniū voluisti: ꝰ
salus ⁊ solatiū cunctoꝝ beatoꝝ merces atq; premiū oīm
sanctoꝝ: suꝑ oīmes digna es diuina fruitione: q̄ corr̄ndet
ꝰm docto. charitati. Vñ virgo deo plena iuxta dei filiū
tuū p̄dilectum digne possides thronum glorie p̄paratū.
Possumus aūt contemplari ꝙ inter oīmes angelos celi
sanctus Gabriel videns Mariā in tanta gloria positam
gaudebat et eam laudabat dicens. Ecce inquit celi regi-
na tua summa gl'ia: recordare: q̄ꝛ salutatio mea a deo tibi
missa hec p̄nunciabat: cum dicebam. Aue gratia plena do
minus tecū benedicta tu in mulieribꝰ. Et nunc. Aue ple-
na gloria tecū dñs tuus Jesus: te summe exaltās te sum-
me letificās ⁊ glorificans vere tu benedicta ⁊ suꝑbenedi-
Decimus chorus.
cta inter oīmes mulieres ⁊ oīmia creata. ¶ Decimo susce-
perunt eam sancti veteris testamenti patriarche ⁊ ꝓphe-
te ac alij quiq; eam adorādo ⁊ laudando de multiplici p̄-
figuratiōe ⁊ reuelatione sue meditatiōis ꝙ videlicet ipsa
foret mediatrix humane redēptionis. Vñ Adā gaudens
dixit. Hoc nūc os ex ossibꝰ meis: ꝑ hanc salus inuenta est
vniuersis: quā ego perdidi gr̄am hec inuenit ⁊ restituit fi-
lijs meis. Itē Noe ait. Hec est arca figurata ꝑ quā a di-
luuio. scꝫ damnationis ecclesia est liberata. Abraā quoq;
ait. Aue tu ꝑ quā bñdictio semini meo est repromissa Ja-
cob. Hec est scala quā videbā cuius summitas celos tan-
gebat. Moyses. Hec est rubus qui comburi videbat̄: nec
tamē comburebat̄. Aaron. Hec est virga arida que inuē-
ta est florida et fructifera. Dauid. Hec est illa regina que
astitit a dextris filij dei in vestitu deaurato glorie circun-
data sctōꝝ laudantiū varietate. Esaias ait. Hec est quā
predixi. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiū ⁊c̄. Et sic oēs
alij sancti ꝓphete quoꝝ verba longū foret enarrare cre-
duntur cecinisse ꝙ esset oīmi laude dignissima: sicut et ca-
nit ecclesia. Sed nota ꝙ ꝓ tunc specialiter Joannes ba-
ptista eam videns et gaudens laudauit di. Ecce mr̄ agni
immaculati q̄ tollit pctā mūdi: in cuiꝰ visitatiōe in vētre
mr̄is mee positꝰ exultaui. Itē Elizabeth ait. Btā q̄ cre-
didisti: ecce ꝑfecta sunt in te q̄ tibi dicta sunt a dño ꝑ ange
lū. Joachim q̄ꝫ et Anna vidētes hodie suā filiā quantū
putas exultabāt: et quāto gaudio dicere poterāt. Bñdi-
cta filia tu a dño: q̄ꝛ ꝑ te fructū vite ⁊ oēm gl'iam cōicaui-
Joseph
mus. ¶ Sed ⁊ Joseph spōsus Marie cū eā vidisset ꝙ tā-
ta gl'ia celos ascēdisset vtiq; iubilabat ⁊ tripudiabat bene
dicendo dñm dicebat. Ecce mea spōsa: mea gratiosa: mea
venerabilis dña: cuiꝰ erā custos castitatis ⁊ testis virgi-
nitatis: quā rex celi mihi in spōsam copulauit ⁊ mundā ac
immaculatā ꝯseruauit: ⁊ spūsctō impregnatā fuisse reuela
uit. Tu ṽo sctissima scis ṽgo ꝙ est ita: qm̄ ego secretariꝰ
diuine incarnatōis ⁊ tue imp̄gnatiōis: primus tuū partū
adoraui: ⁊ oīs tue peregrinatōis in Egyptū atq; inde re
ditꝰ tui comes fui: te ⁊ tuū p̄dulcē Jesum diligēter nutri-
ui: tibi deuotissime seruiui: erat mihi tua societas suauis:
tua allocutio iocūdabilis. Ecce ꝑ te oēs saluati sumus: ꝑ
te deū hominē habemꝰ: ꝰ tu mr̄ gr̄e cū tuo Jesu nūc io-
cundare: ⁊ mihi tuo in terris sponso tuā bñdictionē p̄be-
Undecio susceperūt mariam.
to: ⁊ tue gl'ie participē facito. O q̄s sufficiat. O q̄s valeat
tanta gaudia enarrare? ¶ Undecimo susceperunt beatā
virginē scti noui testamēti: martyres: ꝯfessores: virgines
et oēs electi: necnō discipuli dñi: inter q̄s ⁊ Stephanꝰ ꝓ-
tomartyr: alijq; nōnulli discipuli q̄ iam antea ad celū mi-
grauerāt: q̄ oēs vna voce dicebāt eā laudātes de oī vir-
tute atq; gl'ie summe ꝑfectissima possessione. Tu gl'ia no-
stra: tu honorificentia ppl'i tui israel: tu leticia gentis nr̄e
benedicta sis: martyrū regina: virginū corona: cōfessorū
stella ⁊ oīm electoꝝ ac btōꝝ gl'ia: tu oībꝰ virtutibꝰ ador-
nata oībus meritis ditata: oīmq; p̄mijs felititata: per te
habemꝰ oē bonū qđ habemꝰ: gr̄arū ꝑ te nobis dona: ꝰ ꝑ
Duodecimo
te ⁊ ex te ac in te tuo filio Jesu chr̄o laus ⁊ gl'ia. ¶ Duo-
decimo suscepit beatā virginē sctissima trinitas: pr̄: filius
et spūsctūs: in iubilo collocātes in regali solio ⁊ glorifi-
cantes: inuitādo dulcissime: ꝯsolando sue diuinitatꝫ visio-
ne intima. Pater dicebat talia. Aue mea dilectissima filia
ante mūdi ꝯstitutionē p̄electa: vt sis mihi sponsa ⁊ totius
mundi regina: agnosce me filia p̄dilecta: q̄ꝛ ego tibi ꝑ an-
gelū salutationē misi: ⁊ vt filiū meū in vterū susciperes ⁊ pa
reres virgo mandaui: vt per carnē ex te sumptā patiēdo

mortē: genus humanū liberaret volui. Ueni ergo spōsa
mea: veni de libano mūdicie: veni coronā regni accipe: et
Filius suscepit eaȝ mira dulcedine. ponā in te thronū meū. i. glie sine fine. ¶ Itē filius dei
dn̄s Jesus quāta dulcedine: quāta iocūditate ipām p̄dul-
cem genitricē suā amplexabat et osculabat dicens. Ueni
mater virgo pura mea dulcis ⁊ amanda in tui filij glorio-
sa nūc habitacula. Nam tu mihi sanctissimo tuo virginali
in vtero dulcē mansionē tribuisti cum me concepisti ⁊ me
humana carne induisti deū tuū ⁊ omniū: virgineis vberi-
bus me lactasti: ⁊ amore materno decēter educasti: sed et
om̄is mee peregrinatiōis comes extitisti ⁊ in passiōe me-
cum cōpassa sustinuisti: ergo nūc vide tuū natū: me dei fi-
liū humanatū: cerne q2 ⁊ ego tibi disposui sic ⁊ tu dignissi-
ma meruisti sup oēs choros angeloꝝ ac sanctoꝝ thronū
glorie p̄paratū: vt fruaris ⁊ regnes vna mecū om̄i bono
celestiū delitiarū et gaudioꝝ. Et volo vt sicut me regem
oīm adorat ⁊ laudat cūctus cetus electoꝝ: sic ⁊ te reginā
cunctoꝝ creatoꝝ laudet et veneret p hyperdulie cultum
om̄is eccl'ia sanctoꝝ in secula seculoꝝ. ¶ Deniqȝ spūssan-
ctus cōmēdauit eā di. Salue inqt bn̄dicta mater chr̄i p̄e-
lecta q̄ soluisti mūdi delicta: tu es illa sup quā ego reqeui:
septiformi gr̄a te repleui: in te supueni ⁊ locū filio dei pre-
paraui: ac de portiōe sanguinis tui puri corpus chr̄i san-
ctissimū formaui: oībus virtutib9: donis ⁊ gratijs te deco-
raui: ⁊ vt digna fores sponsa dei atqȝ mater filij dei in be-
nedictionib9 dulcedinis te p̄ueni: vnde digne meruisti vt
om̄es te adorēt electi ⁊ p te saluent saluādi cuncti. Nunc
igit iocūdare et in sancta trinitate deū vnū ꝯtemplare: et
nobiscū simul gaude felix sine fine. Tunc vtiqȝ ait Maria
iuxta Judith. xij. scriptū in figura. Nunc inqt magnifica-
ta est aīa mea p̄ oībus diebus vite mee. Magnificat ergo
aīa mea dn̄m: ⁊ exultauit spūs meus in deo salutari meo.
Sic g̊ patȝ q̃ȝ iocūde tota trinitas suscepit beatā virginē
Mariā: ⁊ locauit sup oēm hierarchiā angelicā in thronū
dignissimū glie coronatā om̄i p̄mio celistis patrie. O de9
meus quāta ibi leticia angelorū: quāta iocūditas sctōrū
videntiū facie ad faciē ip̄m deū ⁊ dn̄m Jesum chr̄m ingēti
maiestate gl'iosum. O q̃ȝ dulce: q̃ȝ gaudiosuȝ videre ibi dei
matrē gl'iosissimā: ⁊ cum ea possidere gl'iam sempiternā:
cum oībus sctis depromere laudē diuinā ad Marie glo-
riā. O sanctissima. O gloriosissima Maria: p tua merita
fac nos dignos illa supna patria Amen.

¶ Pars tertia libri decimi de p̄eminenti ⁊ dignifica exal-
tatione ac coronatione Marie in assumptione.

Maria commēdatur tripliciter ī sua assumptiōe.

Eleuata est magnificentia tua
sup celos deus. Ps. viij. Quib9 in v̄bis ip̄a vir-
go supbenedicta cōmēdat tripliciter a sctō Da-
Primo uid pp̄heta. ¶ Primo q̇dē cōmēdat de gl'iosa exaltatio-
ne: cū dicit Eleuata est. Uere ipsa in hac die assumptiōis
in sūmā gloriā cum oīm celestiū ineffabili leticia est exal-
tata ⁊ eleuata. Et ideo sicut dicit Bern̄. in ser. de assump.
Hec est illa dies p̄clara: dies vtiqȝ oībus angeloꝝ ⁊ sctō-
rū agminib9 festiua q̄ celoꝝ officinas noua leticia ⁊ gau-
dio repleuit. Et iterū. Generationē inqt ⁊ Marie assum-
ptionē quis enarrabit. Quantū em̄ gr̄e adepta est p̄ cete-
ris hoībus: tantū etiā in celis obtinet glie singular. Or
si oculus nō vidit nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascen-
dit q̄ preparauit deus diligētib9 se: q̇d p̄parauit de9 gignē-
ti se ⁊ plus om̄ibus diligenti? Felix plane Maria: felix celi
regina ⁊ mūdi dn̄a: felix cū ꝯcepit saluatorē: felix cū exci-
Secūdo pit a saluatore. Hec ille. ¶ Secūdo cōmendat de diuina
magnificatiōe: cū d2: magnificētia tua de9. Nimirū ma-
gnificentia dei dicta est Maria merito ⁊ digne: q2 magni-
ficentia versat ⁊ est ꝓprie circa facta magna: vt habetur
iiij. li. Ethi. ⁊ nomē magnificētie hoc ostēdit: sed qm̄ de9
om̄ipotens p virginē ⁊ in ipsa virgine fecit maxima facta
pre oībus factis ⁊ operibus q̇ fecerat in mūdo tota et fa-
cturus erat. Tum ex pte dei ipsius. Tum ex pte virginis
matris ei9. Tum q̊ȝ ex pte mūdi totius. Nam ex pte dei
loquendo nil maius fieri poterat q̃ȝ ꝙ deus esset hō: qui
erat impassibilis: immortalis: incōprehēsibilis: ⁊ eternus
in ꝓpria sua natura: fieret in natura ex virgine assumpta
passibilis: mortalis tp̄alis: ⁊ quē celi cape non poterāt: in
in vtero virginali vnius puelle caperetur. Hinc Alber. in
ser. exclamādo dicit. O vēter capacior celis: diffusior ter-
ris: latior elemētis: q̇ illū ꝯtinere valuit quē totus mun-
dus cōprehēdere nō potuit: ⁊ q̇ tribus digitis molē terre
appendit. Hec ille. Itē ex pte virginis m̄ris dicēte Ans.
de ꝯcep. virginali. c. xviij. Nil Marie excellētius dari po-
tuit q̃ȝ ꝙ virgo manēs: deū de sua carne carnē factū gene-
raret ⁊ mater filij dei fieret. Deniqȝ ex pte mūdi toti9 q̇d
maius facere deo erat q̃ȝ ipsam ꝯstituere dn̄am vniuersoꝝ
quoꝝ ipse deus est dn̄s: vt ip̄am exaltaret sup oīa creata
et esset regina mūdi ⁊ dn̄a angeloꝝ et hominū ac creatu-
rarum omniū celestium ⁊ terrestriū: vt dicere possit illud
Mat. xxviij. Data est mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra ⁊c̄.
¶ Tertio btā v̄go cōmendat in themate de sūma digni- Tertio
ficatione: cū subdit: sup celos. i. sup oēm creaturā celestē
etiā angelicā: q2 sup oēs altioris glie corona est ipsa di-
gnificata tanq̃ȝ mater dei p̄electa: meritis ⁊ p̄mijs p̄dita-
ta. Un̄ optime pōt ip̄a dicere illud Eccl'i. xxiiij. Quasi ce-
drus exaltata sum in libano. Qd̄ pōt esse aliud thema p
ista pte. Etem̄ in partib9 Judee est quidā mons q̇ vocat
libanus in q̊ reperiunt arbores cedri dicte: q̄ sūt altissime
sup oēs alias arbores. Libanus aūt ſm Hiero. in inter-
pretationib9 terminoꝝ biblie interp̄tat albus ⁊ cādidus
vel candidatio: et ideo designat statū glie celestis vbi est
perfecte cādidatio seu albedo innocētie et puritatis. Un̄
Joā. Apocal'. vij. vidit illos celestes ciues amictos sto-
lis albis. In hoc g̊ mōte Libano. i. celestis glie btā v̄go
est hodie sup oēs exaltata q̄si cedrus altissima: q2 christo
ꝓxima. Ideo Hiero. in ser. de assump. dicit. Hec est dies
p̄clara in q̄ dei mater meruit exaltari sup choros angelo-
rū ⁊ puenire vltra q̃ȝ nr̄e humanitat est natura: cū eleua-
tur in dexterā filij q̇ est in dextera dei pr̄is. Hec est inquā
dies in qua vsqȝ ad throni celsitudinē intemerata virgo
ꝓcessit atqȝ in regni solio sublimata post chr̄m gl'iosa re-
sedit. Hec ille. Hoc igit Dauid in spū p̄uidens dixit. Ele-
uata est magnificētia tua sup celos deus. ¶ De hac itaqȝ
gl'iosissima assumptiōe btē v̄ginis acturi: tria mysteria in
p̄senti pte ꝯtēplemur: q̄ ex p̄misso themate elici possunt.
¶ Primū de p̄eminētia ordinis ad quē est virgo exalta-
ta: hoc notat ibi. Eleuata est.
¶ Secundū de magnificētia honoris quo ipsa extitit as-
sumpta: hoc ibi: magnificentia tua.
¶ Tertiū de corona beatitudinis qua super celū est glo-
ricata: hoc ibi: super celos.
¶ Articulus primus ꝙ beata Maria in gloriosa assum-
ptione sua debuit ad p̄eminentē ordinem exaltari. scȝ in
quartā hierarchiā sup oēm creaturā.

Circa primū mysteriū de p̄e-
minentia ordinis ad quē est exaltata btā v̄go
vt agnoscamus q̊ est assumpta et q̃ȝ sublimiter
exaltata sup oēs ordines ⁊ choros celestes. Questio no- Utrū maria debuerit sup om̄es ordines celestes exaltari.
bis occurrit satis edificatoria ista? Utrū beata v̄go Ma-
ria debuerit sup om̄es ordines celestes exaltari vt ip̄a sit
assumpta in quartā hierarchiā sup omnē creaturā huma-
nam ⁊ angelicā que sit ꝓpria soli btē virgini ⁊ nulli alteri
possit cōicari? Et potes obijcere ꝙ nō videt quō hoc de- Prio arguit
buerit vel licuerit fieri. ¶ Primo q2 nō videt ꝯuenire au-
toritati scripture: quia de Judith in figura btē virginis
scriptū est ca. eiusdē. xiij. Subuenisti ruine nostre in con-
spectu dn̄i: sȝ ruina tm̄mō fuit ī illis trib9 angelicis hierar-
chijs. ergo ⁊ restauratio ⁊ subuentio debuit fieri tm̄mō in
illas tres hierarchias angelicas: ⁊ per ꝯsequens domina
nostra debuit locari in aliqua triū dictarū hierarchiarū:
vicȝ in suprema: et non supra dictas hierarchias vt esset
quarta ponenda. Itē Lu. xv. saluator in parabola de re-
paratiōe generis humani dixit: ꝙ dragma decima est in-
uenta que fuerat perdita: ergo tm̄ in id debuit fieri resti-
tutio ex quo facta fuit perditio ⁊ casus: sed hoc tm̄ ex tri-
bus angelicis hierarchijs fuit: g̊ ⁊c̄. ¶ Secūdo q2 nō cō- Secūdo
uenit hoc rōni theologice. Nam sancte trinitat vestigiū
manifestat in oībus creaturis ſm plus et minus: vt dicit
in. j. sn̄iarū. Maxime autē debuit hoc vestigiū trinitatis
relucere in beatis ⁊ angelis: eo ꝙ ꝓximiores sunt deo: vt
sicut tres sunt p̄sone diuine: ita tres tm̄ sint angelice hie-
rarchie: ⁊ sic ter trini. i. nouē ordines angeloꝝ sunt ad q̊s

assumunt homines: ergo sequitur quod sicut in deo non potest esse quarta persona: ita in celis non potest esse quarta hierarchia. ¶ Tertio quia hoc repugnat ordini nature: quia naturaliter hierarchia humana est sub angelica. Unde dicit Diony. Constat naturam humanam angelice esse naturaliter subiectam: et quoniam naturaliter sicut se habet angelus ad angelum: ita homo ad hominem. Et ideo sicut decebat inter angelos ut ipse primus angelus qui erat inter omnes non solum ruentes sed etiam persistentes nobilior et dignior: ut vult mgr in .ij. sententiarum di. vj. non esset in propria sibi soli hierarchia: sed in suprema angelica: utpote pura creatura licet nobilissima ita repugnat ordini nature ut pura creatura humana sicut et beata virgo Maria preferretur non solum super omnem creaturam humanam sed etiam angelicam: sed sufficiebat ut ipse purus homo licet nobilissimus et excellentissimus super omnes puros homines exaltaretur in locum primi angeli nobilissimi ut sic in angelica hierarchia esset ipse super omnes angelos et homines: et non exaltaretur ad preeminentiam quarte hierarchie: que purarum creaturarum transcendit hierarchias: cum et ipsa beata virgo pura creatura est humana non deo unita. Secus est autem de christi humanitate: quia illa est deo unita.

Responsio

¶ Sed in contrarium est quod canit ecclesia. Exaltata est sancta dei genitrix super choros angelorum ad celestia regna. Et huic veritati concordant plures auctoritates figurarum in scripturis. ¶ Primo nempe Gen. vij. legitur quod aque elevaverunt arcam in sublime a terra: ita ut super omnem montem elevaretur. Hec ibi. Accipe per arcam beatam Mariam in qua christus velut in arca quievit: que quidem super omnem montem, id est, sanctorum angelorum ordinem elevata est. Huic concordat quod David dicit. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate. Et illud. iij. Regum. ij. scriptum. Positus est thronus matri regis a dextris regis et sedit iuxta eum. Denique scribitur Ezechiel. cap. j. quod vidit thronum sapphyrinum super firmamentum. Nam beata virgo thronus est sapphyrinus: quia in ea tanquam in sapphyrina id est, celestis puritatis et coloris etherei quievit dominus Jesus: etenim sapphyrus etherei est coloris. Hunc itaque thronum id est, sapphyrinum .i. beatam Mariam dei matrem vidit propheta elevatam super firmamentum. id est, super altitudinem omnium sanctorum et celestium spirituum in gratia confirmationis: unde patet propositum. ¶ Ad quesitum igitur respondendo ponitur conclusio. Quod ipsam beatam virginem Mariam oportuit et decuit exaltari super omnem creaturam: non solummodo humanam sed etiam angelicam in quartam hierarchiam vicem ipsi virgini propriam. Hec autem conclusio ostenditur quadruplici ratione: quarum rationum alique ponuntur per Alber. super Missus est. cap. ccij. Alie vero per alios.

Conclusio maria in quartam hierarchiam exaltata super omnes creaturam.

¶ Primo dicitur ratio dignitatis.
¶ Secunda dicitur ratio maternitatis.
¶ Tertia ratio dicitur unitatis.
¶ Quarta dicitur ratio sanctitatis.

Prima ratio dignitatis.

¶ Prima itaque dicitur ratio dignitatis: quia beata virgo cum sit mater dei plus distat a seraphin in dignitate et gloria quam distet seraphin super cherubin: vel cherubin super thronus: et sic consequenter quam etiam distant angeli super homines. Nam improportionabiliter magis differt dominus a servo: quam servus a servo quo ad dignitatem. Sed quoniam sic se habet seraphin ad cherubin: et cherubin ad thronos: et quilibet angelus ad alterum: ac sanctus ad sanctum: ut servus ad servum. Domina autem virgo scilicet beatissima Maria ut regina omnium dominaque angelorum et hominum ac imperatrix: ergo ipsa improportionabiliter debuit esse super seraphin magis quam sit seraphin super cherubin: et per consequens multo fortius in alio ordine vel hierarchia super seraphin tanquam dignissima omnium domina et regina. Hinc Aug. in ser. ait. Tibi domina thronus glorie regis debetur: te ipse rex glorie ut matrem veram ac decoram sponsam et pre omnibus diligens amplexu associavit sibi. Gaude igitur et letare sine fine. Hec ille. Que auctoritas in precedenti parte posita est et deducta ad propositum secundum Alber. ut patuit ibidem arti. j. ca. iij. ¶ Secunda dicitur ratio maternitatis: quia cum beata virgo sit mater regis omnium et summi dei qui est creator cunctorum: ex gratuita ergo lege aperte constat quod sit in sede regia super omnes ordines ministrorum et militum. id est, angelorum et sanctorum agminum collocanda: per se implens et continens unum integrum ac totalem statum cui secundum rectam rationem altera persona congrue non potest addi. Nam ipse status maternitatis divine ex sui ratione propter dignitatem incommunicabilem exigit unitatem. Sicut enim nullatenus decet esse plures choros: nec deum pluries humanari: sic nullo modo decet filium dei nisi unam matrem habere. Unde quia beata virgo est electa in matrem dei que dignitas transcendit omnem dignitatem ministrorum et famulorum: quia materni amoris eius affectus quo fertur in deum ut in suum filium realem: a nullo alio participari potest. Idcirco prout dicitur Hebre. j. Sicut filius dei Jesus sedet a dextram maiestatis in excelsis: tanto melior angelis effectus quanto differentius nomen pre illis hereditavit. Sic et mater domini Jesu beata Maria tanto melior angelis est effecta: quanto pre omnibus creaturis hereditavit dignissimum matris nomen Unde in celesti gloria omnibus preferri debuit ordinibus angelorum.

Secunda maternitatis.

¶ Tertia ratio dicitur unitatis: quia beatissime virginis et eius filij una et eadem est natura: una caro christi et virginis non considerata in christo divinitate eius. Et quia locus debet esse proportionatus locato: ex. iiij. Phys. ergo sicut dignissimo regi christo dignissimus debetur locus glorie super omnes angelos et sanctos: ita dignissime eius matri ut sit suo filio loco et merito vicinissima debetur super omnes angelos et sanctos illa sedes regia et gloriosa corona. Quod etiam Hiero. innuit ser. de assum. sic inquiens. Nec in mundo dignior locus fuit virginalis uteri templo in quo dei filium Maria suscepit. Nec in celis sublimior regali solio quo Mariam matrem filius sublimavit. Hec Hiero ny. ¶ Quarta ratio dicitur sanctitatis: quia quanto quis altioris est sanctitatis: tanto ad sublimiorem gradum et statum glorie meretur et debet exaltari. Sed beata virgo pre omnibus angelis et sanctis post christum altioris extitit sanctitatis improportionabiliter: ergo pre omnibus debuit exaltari. Huius gratia querere potes qualiter quis possit mereri et facere ut sit altioris sanctitatis: et per consequens mereatur sublimioris glorie gradum in celis. Respondetur quod ex sacra scriptura et theologorum sententia quadruplex de hoc reperitur sanctitatis regula: secundum quas etiam ipsa beata virgo agnoscitur fore sanctitate altissima: atque premio glorie superexaltata in illa celesti patria.

Tertia unitatis.

Quarta sanctitatis.

Qualiter quis meretur ut sit altioris sanctitatis.

¶ Prima regula dicitur humilitatis.
¶ Secunda dicitur puritatis.
¶ Tertia dicitur charitatis.
¶ Quarta dicitur gratiose laboriositatis.

Prima regula.

¶ Prima itaque est regula humilitatis quam dedit salvator Matth. xviij. di. Omnis qui se humiliat exaltabitur. Ex quo habetur: quod quicunque seipsum magis humiliat: magis exaltabitur: et qui maxime humiliat: summe exaltabitur: iuxta illam Topicam. ij. Topicorum. Sicut simpliciter ad simpliciter: sic magis et magis: et maximum ad maximum. Hinc quia christus humiliavit seipsum usque ad mortem crucis: propterea exaltavit deus illum et dedit illi nomen quod est super omne nomen; ut in nomine eius omne genu flectatur etc. Phil. ij. ¶ Secunda regula puritatis que ponitur Sap. vj. Incorruptio facit proximum deo: ergo maior et maxima incorruptio facit magis et maxime proximum deo. Unde Matt. v. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt: igitur magis et maxime mundi magis et maxime videbunt: in qua dei visione essentialis gloria consistit. ¶ Tertia regula charitatis: cui secundum docto. correspondet premium essentiale: et in qua omnis lex pendet et prophete. Unde Prover. c. viij. Ego diligentes me diligo: ergo plus diligentes me plus diligo: et sic summe diligentes summe diliguntur a deo. scilicet ad summum bonum glorie summe. Plenitudo quippe legis et omnis sanctitatis est dilectio: secundum apostolum Rom. xiij. ¶ Quarta regula gratiose laboriositatis: quia quanto quis in gratia amplior laboraverit amplius: tanto quisque propriam mercedem accipiet secundum proprium laborem: dicente apostolo. j. Cor. iij. Ex quo itaque beatissima dei genitrix virgo Maria fuit super omnes angelos et sanctos humilitate predita: per quam et angelis et sanctis invenit restaurationem: iuxta quod ipsa testata est. Respexit inquit dominus humilitatem ancille sue. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. scilicet sanctorum et seculorum atque angelorum. Ecce ergo per humilitatem meruit summam divine acceptationis respectionem et pre omnibus sanctis preeminentem beatificationem. Item ipsa fuit super omnes purissima tanta puritate qua maior sub deo nequit intelligi: teste Ansel. lib. de conceptu virginali. Preterea super omnes extitit charitate plena: quia maternus eius amor incomparabiliter

Secunda regula.

Tertia regula.

Quarta regula.

transcēdit oēs alias rōnes amoris in deū post illā cha
ritatē que est in aīa christi qua scȝ fert in deum realiter
tanq̄ in ppriā personā ppter vnionē. ¶ Deniq̄ ipsa vir-
go beata i amplissima grē plenitudine laborauit quo ad
vixit cōtinue in bono opere. Unde Hierony. in ser. de as-
sump. dicit. Bene inq̄t ipsa salutat grā plena: q2 ceteris
quidē p partes prestat. Marie vō se simul infudit gratie
plenitudo. scȝ q̄ fuit in chrō: q̄ӡ aliter ⁊ aliter: q2 in chri-
sto fuit plenitudo grē sic̄ in capite influente: in Maria vō
sicut in collo transfundente. Merito igit ipsa sup oēs an-
gelos ⁊ sctōs exaltari debuit: que quidē super oēs ordi
nes inferiores īproportionabilit grā et glīa plena est: et
oīni virtute sanctitatis ꝑfulgida regnat glīosa sup oēs
Questio etiā simul vel diuisim sumptos ordines. Qȝ si dubiū tibi
occurrat: quō tā numerosa beatoꝝ multitudo minus ha-
beat simul vel diuisim q̄ӡ hec vna vgo. Rñdet ḃm Bern.
de Senis in sermone de assumptiōe: q hec multitudo nu-
merositatis nil facit ad rem maioritatis glīe essentialis
vel substātialis: q2 in spūalibus idem maius qō meli⁹ re-
putat: vñ plus de substātiali glīa est in vnico seraph q̄ӡ sit
in oībus inferiorib⁹ ordinibus angeloꝝ: etiāsi p impos-
sibile multiplicarent in infinitū: sicut exēpli grā. Quicq̄d
possunt inferiores ordines eccl'iastici: pōt etiā sacerdota-
lis gradus et incompabiliter plus: sicut eps sup sacerdo-
tes: ⁊ papa sup epos. Nec quantūcunq̄ multi inferiores
possunt qō pōt sacerdos. Sic ⁊ in gradibus glīe infinita
dei sapiētia ordinauit. Nam ḃm aplm Rom. j. Inuisibilia
dei a creatura mūdi p ea que facta sunt intellecta ꝯspiciū-
tur. Unde cum glīa mrīs dei supat omnē creaturarū infe
rioꝝ ordinē: sequit q ꝑponderat oībus simul: quia teste
Diony. supiores ordines ꝑcellentius habent oīm dona
ordinū inferioꝝ in celestibus hierarchijs ⁊ ordinib⁹: ⁊ sic
Ad obiecta. patet. ¶ Ad illa aūt obiecta principalia in ꝯtrariū. Rñ-
Ad primū det ad Primū ḃm Alber. q hoc nō ꝯtrauenit auctoritati
scripture: q2 mater dei subuenit ruine angelice p homīes
cōiter restaurāde: vt sic decima drachma inuenta sit. i. hu
mana natura per pctīm cōiter perdita ⁊ ad choros ange-
loꝝ reducta. Nam ruina angelica sufficiēter restaurat ex
hominibus cōibus. Btā vō dei mr̄ exq̄ est sup angelos ⁊
Ad secūdū homines vtpote dei mater: debuit exaltari. ¶ Ad scdm
dicendū ḃm Bonaueñ. sup. ij. dist. ix. q. vij. q sicut priuile
giū speciale nō est reducendū ad legē cōmunē: sic singula
ris ꝑrogatiua que est in btā virgine nō est numerāda cū
ordinū distinctione que est ḃm legē cōmunē in trib⁹ hie-
rarchijs angelorū in quibus relucet vestigiū trinitatis.
¶ Deniq̄ sicut nō potest esse quarta ꝑsona diuina: ita nō
ꝯuenit ponere quartā hierarchiā angelicā. Nō tñ obstat
dei matrē ex singulari ꝑrogatiua ponere in ꝑria sup oēs
hierarchias: q2 p hoc nō tollit repñsentatio summe trinita
tis ab angelicis spiritibus. Nimirū p vero tenet ḃm Bo-
naueñ. vbi s. q etiāsi angeli nō cecidissent: ad eosundē or
dines assumerent hoīes sicut nunc assumunt: licet differē
ter: q2 illa assumptio esset hominū beatificatio solū nunc
aūt est hoīm beatificatio ⁊ ruine angelice p quandā equi
ualentiā reparatio. Item ꝑter nouem ordines angeloꝝ
ponit decimus ordo hoīm infra oēs angelos: eoꝝ scȝ
qui in vita ista nō meruerunt vt exaltent ad ordines an-
geloꝝ: sed meritis christi saluati tenent gradum decimū:
ḃm Bonaueñ. ⁊ alios plures cōcor. Et tñ per hec nō tol-
lit expressa repñsentio trinitatis ab angelicis spiritibus.
Ita in ꝑposito ponendo dei matrē supra oēs in q̄rta hie
rarchia ꝑpria sibi nō tollit ab angelis repñsentatio trini-
Ad tertiū tatis. ¶ Ad tertiū dicendū q btā Maria est exaltata su-
per oēs angelos: nō quidē ḃm ordinē nature: sed p grāȝ
singularissimā. Nec sufficiebat ipsam in sede primi angeli
collocare: licet foret pura creatura. Sed q2 inquantū est
mater dei habet aliq̄d excellētissimū ꝑ oībus impropor-
tionabiliter: ideo debuit singularit exaltari in glīa q̄ pre
cūctis singularissimū quid adepta est in grā: vt patuit ex
rōnibus adductis. O igit pie deus q̄ӡmisericordit nobis
hoībus abundantiā tue bonitatis exhibuisti cū in vtroq̄
sexu nos angelis ꝑexaltasti. scȝ in christo ⁊ eius matre: vi
ros ⁊ mulieres nobilitādo. O Jesu bone q̄ sic nos digna
tus es magnificare tua ineffabili bonitate: saltem propt
matris tue merita digneris beatificare.

¶ Articulus secūdus de magnificentia honoris qua as-
sumpta est beata virgo.

QUantū ad secundū myste- De magnificentia hono
rium principale de magnificentia honoris q̄ ris qua assum
beata virgo est in celū assumpta. Notandū q pta est bea
quadruplicis honoris magnificentia ipsa est assumpta. ta virgo.
¶ Primo q2 cum corporis perfecta glorificatione.
¶ Scdo q2 cum beatoꝝ honorāda associatione.
¶ Tertio q2 cū totius curie celestis iocunda exultatiōe. Assūpta cū
¶ Quarto q2 cum angeloꝝ laude digna admiratione. corporis p
¶ Primo itaq̄ assumpta est beatissima virgo Maria cū fecta glori
corpis ꝑfecta glificatiōe. Et iste honor est ꝑmagnificus catione.
et altioris status: qō sic declarat. Nimirū inueniunt san- Scti in qua
cti in quadruplici varietate ⁊ gradu honoris ꝑuehi post druplici va
mortē in celū ḃm theologoꝝ sententiā. ¶ Primo gradu rietate ⁊ gra
sunt quidā q̄ sic in celū vadūt q cum decedūt aliq̄d pur- du honoris.
gabile secū adducūt qui videlicet per ignē ⁊ penas purga
torij satisfaciunt: ⁊ sic purgati in celum ascendunt. Et hic
gradus est cōmuniter plurimoꝝ in quocunq̄ genere ho-
minū electoꝝ: eo q in multis delinquūt oēs: teste scri-
ptura. Etem sine venialibus peccatis vitā ꝑsentē ducere
cōiter hoīes etiā electi ⁊ sancti nequeūt: ꝑpter qō. j. Jo-
an. j. Si dixerimus q2 pctīm nō habemus nosipsos seduci
mus: ⁊ veritas in nobis nō est. Uenialia vō habēt in pur-
gatorio puniri: nisi aliunde sit in hac vita satisfactum. Ue
igit et ve oībus in mortali peccato decedētibus: q2 tales
nō tpali pena purgatorij: sed eterno igne gehēne puniē-
di sunt in inferno inferiori. O ergo deus me⁹ quantū de-
berent hoīes festinare ad cōuersionē: ne ad eternā subito Scds gdus
p mortē rapent cruciationē. ¶ Secūdus gradus est eo-
rū qui ex hac vita decedunt ita purgati vt nullū cremabi
le secū portēt: sed subito in celum euolēt. De quib⁹ Apo-
cal. xiiij. Beati mortui q̄ in dño moriunt: qm̄ requiescunt
a laboribus suis: qō intelligit de euolātibus: q2 q̄ vadūt
ad purgatoriū nō requiescūt a laboribus: imo penas ma
iores habent q̄ӡ hic dum purgant: quia ignis purgatorij
supat oēm penā hui⁹ mūdi: vt ptȝ. xxv. dist. Qui in aliud
seculū. Et de peni. dis. ij. ca. vlti. ex verbis btī Augus. Et
hic gradus est satis paucoꝝ: quia ⁊ sancti viri qui hic cla-
ruerūt miraculis visi sunt in penis purgatorij fuisse: vt ꝑ-
cipue refert Grego. in. iiij. li. dialo. de Pascasio: qui cum
vir foret mire sanctitatis ⁊ virtutis adeo q cum esset de-
functus ⁊ dalmaticā feretro superpositā demoniacus te-
tigisset: statim sanatus est. Attamē post multū tpis Ger-
manus Capuanus eps eum vidit in loco penali. Et tales
sancti plures legunt: vt sanct⁹ Seuerinus Colonieñ. ar-
chieps ⁊ sanctus Henricus impator: sanctus Stephan⁹ Terti⁹ gdus
rex: ḃm aliquoꝝ opinionē et alij. ¶ Tertius gradus est
eoꝝ qui postq̄ӡ decesserūt corpe ⁊ anima iam in glīaȝ de-
uenerunt ante generalē resurrectionē: sicut de chrō hoc
certum est: quia est articulus fidei. Sed de virgine glīosa
pie credit ab oīni ecclesia et a doctoribus astruit. Multi
etiam theologoꝝ putant hoc de Joāne euangelista: sed
et de illis patribus qui resurrexerūt cum chrō plurimoꝝ
doctoꝝ opinio est. Unde hic gradus honoris est altior Quart⁹ gra
et melior atq̄ ꝑpaucoꝝ. ¶ Quartus gradus adhuc po- dus.
tior et optimus est eoꝝ qui post decessum et resuscitatio-
nem glīosam sunt exaltati in altissimo statu glīe sup oēm
puram creaturā. Et hec est magnificētia honoris singu-
laris chrī ac beatissime virginis matris ad magnificētiā
sedis regie super omnē creaturā sublimatoꝝ: vt chrs do-
minus rex omniū ⁊ eius glīosa mater regina cunctoꝝ ab Maria cum
vniuersis vt decet adorent. Qȝ autē beata virgo corpe corpe assum
simul glificato sit assumpta in celū: pie credit eccl'ia. Qō pta pie cre
quidē multi sanctoꝝ non solum astruūt: sed etiam ꝑbare dendum.
multis rōnibus moliunt apertissime: vt patȝ p. xij. rōnes
in. j. parte. ar. iij. descriptas in hoc ipso libro. x. quas rō-
nes colligim⁹ ex dictis sanctoꝝ Bern. atq̄ Aug. Damas-
ceniq̄ in suis sermonib⁹ ⁊ alioꝝ concorditer id dictantiū
ḃm piam fidem totius ecclesie. Qȝ si dicas. Tñ Hierony
mus in sermo. de assump. dicit. q de corpali inq̄t Marie
assumptione ecclesia potius eligit pie dubitare q̄ӡ aliquid
temere diffinire. Respōdet q in sequētibus verbis eiusdē
sermonis: idē Hierony. credēdū esse sic approbat dicēs.

Si nō desunt qui dicunt in his qui cum christo surrexerūt
perpetuā resurrectionē iam esse completā: et nōnulli cre-
dunt custodem virginis Joannē glificata carne gaude-
re cum chr̄o: nec nos de beata Maria factum abnuimus.
Hec Hierony. Ecce ergo certū est s̄m piā fidem ecclesie
ipsam fore resuscitatā ⁊ perfecte glorificatā. ¶ Sed que-
ritur quādo fuerit resuscitata. R̄ndet s̄m Anto. floren.
in summa. pte. iij. ꝙ hoc ignorat. Aliqui enī dicūt ꝙ ipsa
eadem die post sepulturā eius: que dies est. xviij. kal. se-
ptembris: s̄m Hieronymū. Alij dicunt ꝙ sit resuscitata
tertia die post mortem ad similitudinē filij sui. Alij autē
quadragesimo die: put legit in reuelationib⁹ btē Eliza-
beth sibi a btā virgine fuisse reuelatū: ꝙ quadragesimo
die post sui dormitionē resurrexit. ¶ Secūdo assumpta
est btā virgo magnifice: quia cum beatorum honorāda as-
sociatione: quoniā ipe dominus Jesus ⁊ totus militie ce-
lestis exercitus eidem obuiā veniunt ⁊ summo cum hono
re cum laudibus et canticis vsq; ad thronū glie perdure-
runt. Si enī btō Martino occurrit mutitudo angelorum et
sanctorum multitudo: vt canit ecclesia: multo magis beate
virgini: vt etiam testat Hierony. in sermo. de assump. ita
di. Quis illud cogitare sufficiet q̄ gl'iose hodie mundi re-
gina pcesserit: quanto deuoionis affectu tota in eius oc-
cursum celestium legionū pdierit multitudo: quantis ad
thronū canticis sit deducta: q̄ placito vultu: q̄ serena fa-
cie: q̄ diuinis amplexibus a filio sit suscepta ⁊ super omnē
creaturā exaltata. Hec ille. In huius figurā legit. ij. Re-
gū. vj. ꝙ Dauid deduxit arcam in hierusalē cum septem
choris ⁊ innumera multitudine hominū cum summa leti-
cia. Ista arca est btā virgo quā chr̄s per Dauid figurat⁹
detulit in celestē hierusalē cum septem differentijs sctōrū
siue choris. ¶ Primus chorus fuit patriarcharū: inter
quos p̄cipue fuere Adā et Eua: Noe Abraam: Isaac ⁊c̄.
¶ Secūdus fuit chorus pphetarū: inter quos Moyses
Dauid: Esaias: Hieremias ⁊c̄. ¶ Terti⁹ chorus fuit mar
tyrum: inter quos fuere Stephanus. Joannes baptista
Machabei et sancti Innocentes qui dicunt martyrū flo-
res. Verū apostolos non cōnumero: quia adhuc in hac
vita positi erant et necdū in celestem patriā peruenerāt:
qui quidē omēs dormitioni btē virginis et sepulture ade
rant vt dicit Diony. et sctm̄ corpus reuerēter sepelierūt.
¶ Quartus chorus beatorum fuit confessorū: inter quos
Simeon: Joachim: Joseph ⁊c̄. ¶ Quintus chorus san-
ctarum virginū ⁊ mulierū: inter quas sancta Anna mater
ipsius btē virginis: sancta Elizabeth mater Joānis ba-
ptiste: et altera sancta Anna filia Phanuel que in tpe pu-
rificationis virginis chr̄m dominū agnoscendo ⁊ lauda-
uit et confessa est. ¶ Sextus chorus beatorum cōmuniū:
inter quos erant anime que ptunc euolare debebāt in ce-
lum. Nam s̄m Franciss. Mayr. credit ꝙ quolibet die aliq̄
anime de hoc mūdo in celū euolant: ⁊ etiā ꝙ omī die ali-
que anime de purgatorio que videlicet iam purgationē
suā expleuerūt ascendūt: ⁊ ille omēs in comitiua virginis
gaudentes in celum ascenderūt: in quo quidē sexto cho-
ro oīm taliū sanctorum animas cōnumeram⁹. In hoc etiā
choro fuere multe anime electorum cōmuniū diuersi status
vicz matrimonialis: vidualis et cōmunis status virgina-
lis: qui a principio mundi in fide sancta: spe: ac charitate
decesserant. ¶ Septimus chorus innumerabiliū angelo
rum: inter quos erāt Michael: Gabriel: omēs quoq; cho
ri angelorum: archāgelorum: virtutū: potestatū: principatuū
dominationū: thronorum: cherubin: seraphin ⁊c̄. qui omēs
occurrisse beate virgini credunt. Unde in sermone q̄ inti-
tulat Gregorio magno. Glorificem⁹ inquit virginē quā
hodie paradisus excepit gaudens quā angeli cum laudi-
bus psequunt: quā archangelorum chorus venerat: quam
martyres beatificant candidati: quā sanctorum confessorum
stolatus concelebrat numerus: cui hodie sanctarū virgi-
num cum suis palmis victricibus exultās occurrit exerci-
tus. Hec ibi. ¶ Sed circa hoc questio occurrit. Quō hoc
verū sit vt tota celestis curia exierit de celo obuiā btē vir
gini in sui assumptione: cum supremi angeli ad extra non
mittant: vt tenent doctores s̄m illud qd̄ dicit Diony. li.
de angeli. hierar. Superiora inquit illa agmina ab inti-
mis nunq̄ recedūt: qm̄ ea que p̄eminent visum exterioris

Quādo fuerit maria resuscitata.

Scd̄o assumpta cū btōrum societate.

Chori sctōrum

Scd̄s chor⁹

Terti⁹ chorus.

Quart⁹ chorus.

Quint⁹ chorus.

Sext⁹ chor⁹

Septimus chorus.

Questio

officij nunq̄ habent. Hec ille. ¶ Item de animabus etiā
sanctorum hoc in dubiū videt verti. quia vt dicit Aug. li. de
cura p mortuis agenda inter mediū ⁊ finem: ꝙ defuncti
vel defunctorum anime viuorum rebus interesse non possunt.
Unde nō videt quō de celo beate anime descenderūt ⁊ in
obitu beate Marie p̄sentes esse potuerūt. ¶ Ad hec rn̄-
detur s̄m docto. p̄cipue Richar. de media villa super. iij.
dist. xlv. q. j. arti. iij. ⁊ concorditer Franciss. Mayro. ꝙ de
cōmuni lege illa agmina superiora angelorū nō mittunt
ad extra: et similiter anime defunctorum de suis receptacu-
lis exire nō possunt de cōmuni lege: eo ꝙ phibent a supe-
riori. id est. dei virtute: licet si vellent possent p ppriā vir-
tutem exire nisi phiberent a virtute superiori. Et sic acci
pienda sunt verba Aug. ꝙ anime nō possunt interesse re-
bus viuorum per ppriā naturā p tanto: quia earū virtus
nō potest ꝯtraire virtuti supiori qua phibent: sed de lege
cōmuni phibent exire ille anime que sunt in purgatorio
ante expletā penitentiā: ⁊ ille anime q̄ sunt in inferno an-
te iudiciū. Ille aūt q̄ sunt in celo exire nolunt vsq; ad tp̄s
resumptionis suorum corporum: nisi videat hoc aliqn̄ placere
deo ex speciali causa. Sic igit ex speciali causa ⁊ priuilegio
singulari ꝯcessum est beate virgini ⁊ donatū vt omēs an-
geli ⁊ sanctorum anime descendāt de celo in obitu btē virgi
nis Marie ppter eius reuerentiā maternā vt honor de-
bitus exhibeat mr̄i dei: ⁊ cum ea iterū ascenderūt in celū.
Hec s̄m Richar. ¶ Tertio btā virgo assumpta est ma-
gnifico honore: qr cum totius celestis curie iocūdissima
exultatione. De hoc Hiero. in sermo. de assump. dicit sic.
Hodierna die credendū est militiā celorum festine genitrici
dei obuiā aduenisse: eamq; ingenti lumine circūfulsisse: et
vsq; ad thronū cū laudibus ⁊ canticis spūalib⁹ pduxisse:
celestē quoq; hierusalē tūc ineffabili leticia exultasse: ⁊ io-
cundatā inextimabili charitate ⁊ omī gratulatiōe iubilas-
se: qm̄ festiuitas hec que nobis hodie reuoluit annua: il-
lis omibus est facta continua. Credit quoq; ꝙ ipse salua-
tor p se totus festiuus occurrerit et cum gaudio eam secū
in throno collocauerit. Hec Hiero. Hic aūt honor dedu
ctionis btē Marie in celū fuit supmus respectu oīm san-
ctorum: qr aliquorum sanctorum aīe assumunt per vnū angelū
tm̄ deducende. scz p angelū custodē: sicut putat de saluā-
dis cōibus hoībus. Juxta illud Exod. xxiiij. Ecce mitto
angelū meū qui custodiat te in via. i. in vita ista. Et sequi
tur: ⁊ inducat te in terrā quā pmisi. i. in patriā. Aliorum au-
tē quorundā sanctorum aīe deducunt a plurib⁹ angelis si-
bi missis p merito sue sanctitatis. Juxta illud Luce. xvj.
Factū est vt moreret mēdicus ⁊ portaret ab angelis ⁊c̄.
Item aliorum adhuc aīe deducunt maiori honore a ma-
gna plurimorum multitudine angelorum: sicut legit d̄ sancto
Martino ⁊ quibusdā alijs sanctis. Sed beatissima virgo
Maria excellentissimū obtinuit honorē sup oēs: qr oēs
quot erant angeli ⁊ insup ipsemet christus deus ei occur-
rit. Et sic ptz. ¶ Quarto beata v̄go assumpta est magni
gnifice: qr cū oīm angelorum laude digna administratiōe:
qr cum ipsa cum tā ineffabili iocūditate et glia assumeret
in celū: angeli admirando de tanta gloria huius vni⁹ pu-
elle: in laudē eius fecerūt q̄stiones: sicut ⁊ chr̄o ascēdente
in celū q̄sierūt dicētes. Quis est iste q̄ ascēdit d̄ edom ⁊c̄.
Esa. lxiij. Itaq; hodie cū vidissent angeli hoīem purū. i.
beatā v̄ginē sup oēm creturā exaltari cui simile visuz nō
fuerat: tunc eorum. ¶ Prima hierarchia admirādo gloriā
Marie ⁊ laudē dixit illud Cant. ij. Que est ista q̄ ascendit
p desertū sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe ⁊ thu
ris ⁊ vniuersi pulueris pigmētarij. Quibus verbis admi-
rantes laudant eius humilitatē qd̄ notat in virgula fu-
mi: eiusq; castā ⁊ odoriferā deuotionē: qd̄ notat in myr-
rha mortificatōis: ⁊ thure deuote orōnis: iuxta illud ps̄.
Dirigat oratio mea in conspectu tuo sicut incensum ⁊c̄.
Laudant etiā eius virtutū oīm plenā perfectionē: cū di-
cunt: ⁊ vniuersi pulueris pigmētarij. His respōdit Esaias
Hec est inquit virga quā predixi. Egrediet virga de radi
ce iesse: et flos de radice eius ascendet: et requiescet super
eum spiritus domini. Esa. xj. ¶ Secūdaq; angelorum hie-
rarchia de virginis gloria ait. Que est ista que progredit
quasi aurora consurgens: pulchra vt luna: electa vt sol:
terribilis vt castrorū acies ordinata. Canti. v. Quia enī

Aīe sctōrū obuiā marie

Responsio

Tertio v̄go assumpta cū totius curie celestis exultatione.

Quarto cuz angelorum laude digna admistratione.

Prima hierarchia.

Scd̄a hierarchia.

videbant eam esse mediatricem salutis omniũ: ideo dice-
bant: quasi aurora: que mediat inter diem et noctem: ita
beata virgo inter deum et creaturas. Item videbant eã
dei matrem: ideo dixerunt: pulchra vt luna: quia in luna
videt apparere imago hominis fabri: sic in Maria appa-
ruit christus fabricator mundi. Item videbant eam esse
sponsam dei patris charitate plenam: ideo dixerunt ele-
cta vt sol. Quã nouerant: quia ipsa contriuit caput serpẽ-
tis: propterea dixerunt: terribilis. scꝫ demonibus vt ca-
stroꝝ acies ordinata. Ad hanc eoꝝ questionẽ respondit
Dauid. Hec est illa quã predixi: quia astitit regina a de-
xtris tuis. scilicet o fili dei: in vestitu deaurato circũdata
varietate. ¶ Demũ Tertia hierarchia admirando dixit
illud Cant. vj. Que est ista que ascendit de deserto. id est
seculo: quod desertũ est: quia peccatoꝝ spinis obsitum et
virtutum gratijs incultum: delitijs affluens scꝫ multipli-
cis glorie et plenitudinis gratie: innixa super dilecto. id
est. filio: quasi vnũ cum eo: sic exponit Bern. ¶ Ad qđ
respondit Ezechiel. Hec est illa porta clausa de qua scri-
psi. xliiij. cap. Porta hec clausa erit et non aperiet: et vir
non ptransibit per eam: quoniã dominus deus israel in-
gressus est per eam: eritqꝫ clausa principi ꝛc. Et Sapiẽs
ait illud cap. iij. Hec est que nesciuit thorũ in delicto ha-
bebit fructũ in respectione animarũ sanctarũ. Et iterum.
Ista est speciosa inter filias hierusalem sicut vidistis eam
plenam charitate et dilectione. Sicqꝫ in celum gaudens
suscipit et per magnifico honore in illo celesti solio subli-
mata ab omnibus collaudat ꝛ honorificentissime extollit:
circũdata sanctoꝝ agminibus: sine termino eius laudes
concinentibus. De hoc beatus Gerardus episcopus et
martyr in suis homelijs dicit sic. Solus dominus Jesus
christus potest hanc magnificare quemadmodũ fecit vt
ab ipsa maiestate laudem cõtinue accipiat et honorẽ: an-
gelicis stipata choris: archãgelicis vallata turmis: thro-
noꝝ hincinde possessa iubilationibus: dominationũ cir-
cũcincta tripudijs: principatuũ circũsepta obsequijs: po-
testatũ amplexata plausibus: virtutum girata honoribꝰ:
cherubin circũstantionata hymnizationibꝰ: seraphin vn-
diqꝫ possessa ineffabilibꝰ cantionibus. Ipsa quoqꝫ ineffa-
bilissima trinitas perenni in tripudio sibi applaudit: atqꝫ
sua gratia in ea tota redundante omẽs eidem attendere
facit. Apostoꝝ splendidissimus ordo ineffabili laude illã
extollit. Martyrũ multitudo omimode supplicat. Do-
mine tante Confessoꝝ exercitus innumerabilis cõtinuũ
sibi ꝑsonat canticũ. Uirginũ candidissima concio iugem
choream ad suam celebrat gloriam. Hec ille. O igit cha-
rissimi: omẽs eam magnificemus in terris que tantis ho-
noribus extollitur in celis.

Margin: Tertia hierarchia. — Ezechiel

¶ Articulus tertius de corona beatitudinis q̃ benedicta
Maria in celum assumpta extitit gloriosissime laureata.
Assignantur aũt hic. xij. corone.

Margin: Duodecĩ corone quibus Maria in celũ assumpta fuerit coronata.

QUantũ ad tertium mysteri-
um de corona beatitudinis qua beata ꝟgo est
laureata in celorum regno. Notandum ꝙ ad
numerũ duodecim stellarũ ꝭm ꝙ vidit Joannes in Apo-
calip. ipsam beatissimã virginem coronatam fore in capi-
te corona duodecim stellarũ: possumus describere coro-
nas quas accipere possumus ex sacra scriptura et theo-
logorum sententia quibus ipsa est superexcellenter co-
ronata.

¶ Prima corona dicit aurea. scꝫ essentialis.
¶ Secunda dicit aureola virginalis.
¶ Tertia dicit aureola ipsius predicationis.
¶ Quarta aureola eius martyrij et passionis.
¶ Quinta dicitur corona vite.
¶ Sexta dicit laurea palme vel victorie.
¶ Septima dicit corona iusticie.
¶ Octaua dicit decoris diadema et speciei.
¶ Nona dicit corona regalis.
¶ Decima dicit corona sponsalis.
¶ Undecima dicit corona glorie honoris.
¶ Duodecima corona potestatiue iurisditionis.

Margin: Pria dicꝫ corona aurea.

¶ Prima itaqꝫ corona dicit aurea que est glorie substan-
tialis premiũ. Hec ꝭm docto. sup. iiij. sententiarũ. di. xlix.
consistit in clara visione dei et sanctissime trinitatꝫ patris
et filij ꝛ spũssancti: atqꝫ in eius fruitione et sempiterna tẽ-
tione. Hec correspondet triplici virtuti theologice qua
vnitur hic anima deo per grãm vicꝫ fidei et charitatis ꝛ
spei. Unde his tribus virtutibus invia succedunt tres do-
tes anime in patria: quia visio diuina succedit fidei: q̃ scꝫ
visione dotabit potentia anime intellectiua quodã habi-
tu luminoso sup infuso quo eleuat ad deum clare: sicut est
videndũ in summa et ineffabili iocunditate. Item fruitio
amoris succedit charitati per quã volitiua potentia ani-
me inhereret deo tanq̃ summe bonitati: et tota anima fruit
inenarrabilis dulcedinis affluentia in ipso. Deniqꝫ tentio
et perpetua possessio succedit spei per quã ꝭm memoriaꝫ
gratificat ꝛ glorificat anima innixa summe maiestati secu-
ra pfectissime de ppetuatione glorie ꝛ tentionis dei. Un-
de Esa. lx. Tunc videbis et afflues ꝛ mirabit et dilatabi-
tur cor tuũ ꝛc. Cũ autẽ beatissima virgo superexcellenter
pre omnibus fulsit in hac vita virtutibus in premissis: fi-
de: spe: ꝛ charitate: ergo improportionabilit super omẽs
hanc auream coronã glorie substantialis gl'iosissime ob-
tinet in patria. De hac accipi potest illud Eccli. xlv. Co-
rona aurea super caput eiꝰ expssa signo sanctitatis glia
honoris ꝛ opus fortitudinis. Dicit aũt corona aurea: qr
radici charitatꝫ hoc premiũ essentiale correspõdet vt vo-
lunt docto. et non generi operis. Aurum ꝓo est incorru-
ptibile: in quo notat charitas que nunq̃ excidit. j. Cor.
xiij. Item aurũ delectabilius refulget: in quo notat vi-
sionis fruitiue claritas. Deniqꝫ quia corona aurea est cir-
cularis figure cuius non est reperire finẽ: ideo in hoc no-
tatur perpetuitas. O q̃ iocunda. O q̃ gloriosissima est
ista corona beate virginis que p̄ omnibus angelis et san-
ctis videt deum patrẽ et ab eo genitũ filium atqꝫ spiritũ-
sanctũ ab vtroqꝫ ꝓcedentẽ. Nam vt ait Bern. sup Cant.
Reuera illud solum est verũ gaudiũ qđ de creatore con-
cipit: cui cõpata omis aliunde iocunditas meror est: ois
suauitas dolor est: omẽ dulce amarũ. omẽ decoꝝ fedum:
omẽ postremo qđ delectare põt molestũ est. O q̃ felix il-
la regio in qua ingrediemur ad visionẽ diuitatis: ꝛ egre-
diemur ad visionem humanitatis christi: et vtrobiqꝫ pa-
scua dulcedinis eterne inueniemus: ꝛ quid tũc est in glio-
sissima dei matre. O vere gloriosa dicta sunt de te ciuitas
dei nostri. ¶ Secũda corona dicit aurea virginalis. Nã
ꝭm docto. sup. iiij. dist. xlix. aureola p̄cipue datur virgini-
bus. Unde et de eis canit ecclesia. Ueni sponsa christi ac-
cipe coronã quã tibi dominus preparauit in eternũ. Et
quoniã gloriosa dei mater est virgo virginũ que nec pri-
mã similẽ visa est nec habere sequentẽ: ideo ipsa corona-
ta est in hac assumptiõe hac corona que dicit aureola vir-
ginalis que compat lilio ꝓpter puritatis album colorẽ:
iuxta illud Cant. ij. Sicut liliũ inter spinas: sic amica mea
inter filias: vnde est liliũ. ¶ Tertia corona dicit aureo-
le p̄dicationis. De qua. j. Pet. j. dicit. Seniores pascite.
scꝫ p̄dicatione qui in vobis est gregem vt percipiatis im-
marcessibilem et interminabilẽ glorie coronam: que scili-
cet debet p̄dicatoribus: vt volunt docto. sup. iiij. Et hec
dicit stella: quia vt scribit Dañ. xij. qui docti fuerint fulge-
bunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Hac etiã coro-
na est coronata beata virgo que summos etiam p̄dicato-
res totius fidei catholice. id est. aplos et euãgelistas do-
cuit. Uñ Apocal. xij. scribit: ꝙ in capite eiꝰ. scꝫ ꝟginis est
corona. xij. stellarũ: quia ipsa fuit mgra ꝛ doctrix aploꝝ
xij. ꝛ omniũ articuloꝝ fidei q̃ in. xij. articulis symboli p̄-
cipue comp̄hẽdunt. ¶ Quarta corona martyrij: cui de-
bet aureola ꝭm docto. Et qr ipsa btã ꝟgo martyriũ ma-
ximũ p̄ alijs passa est in filij compassiõe: cuius aiam gla-
dius doloris ptransiuit: in quo dolore omẽs alios mar-
tyres excessit: vt patuit li. iij. pte. iij. arti. j. ꝫ summã coro-
nã martyrij ꝓmeruit. Et hec est corona tanq̃ rosea ꝓpt
rubrum sanguinẽ. scꝫ dñi Jesu quẽ effudit in cruce p̄sente
sua matre ꝛ cõpatiẽte. Uñ de ipsa canit in officio hodier-
no. Uidi speciosam q̃si columbã ascendentẽ desup riuos
aquarũ. i. angeloꝝ: ꝛ sicut dies dies verni circũdabãt eã
flores rosarũ ꝛ lilia ꝯual. ¶ Quinta corona vite: de qua

Margin: Secũda aureola virginalis. — Tertia aureola p̄dicationis. — Quarta martyrij. — Quinta corona vite.

Apocal.ij. Esto fidelis vsq; ad morte: et dabo tibi coronam vite. Et Jaco.j. Btús qui suffert tentationẽ: qm̃ cũ pbatus fuerit accipiet coronã vite. Hec diuersificat̃ sm triplicẽ statũ vite saluandoꝝ in triplici gradu ꝯtinentie: scʒ Coniugalis: cui debet̃ fructus tricesimus. Uiduat̃: cui debet̃ fructus sexagesimus. Et ꝟginalis: cui debet̃ fruct⁹ centesimus sm Bona. ⁊ alios theologos: iuxt̃ illud Math.xiij. Semen cecidit in terrã bonã: ⁊ ortũ fecit fructũ: aliud centesimũ: aliud.xl: aliud.xxx. Est ergo fruct⁹ pmiũ illius celestis corone vite beate que correspõdet statui cõtinentie in qua quisq; s pbatus fuerit ⁊ fidelis vsq; ad mortẽ accipiet coronã premij sm gradũ sui status ⁊ fruct⁹. Sed qm̃ dei mater pfectissime meruit in quolibet statu pdicto. Nam fuit ꝯiugata ꝯtinentissima: quia despõsata Joseph: sed nõ in ꝯcupiscẽtia iuncta. ¶ Item fuit vidua castissima post mortẽ Joseph spõsi. Fuit quoq; cũ his ꝟgo ppetua Omniũ ergo electoꝝ fructus ⁊ coronam vite gl'iosissima obtinet.

Sexta corona victorie

¶ Sexta corona ꝺr palma victorie: de qua apostolus.j. Cor.ij. Non coronabit̃: nisi qui legitime certauerit. Et Apocal.vij. dicit Joãnes se vidisse palmã in manibus sanctoꝝ. Est aũt palma sm doct. quoddã pmium celeste ⁊ gaudiũ quod debetur non radici charitatis: nec operi: sed voluntati: ⁊ hoc datur talibus sanctis qui perfecte vicerunt seipos adeo vt voluntatẽ ⁊ plenum desiderium habuerint patiendi p christo martyriũ: licet diuina dispẽsatione effectũ non sint consecuti. Uñ de btõ Martino canit ecclia. O sanctissima aĩa quã ⁊ si gladi⁹ psecutoris nõ abstulit: palmã tñ martyrij nõ amisit. Et silr ꝺ sãcto Frãcisco. Hãc vtiq; palme coronã btã ꝟgo pcellẽtissime pmeruit: qñ seipam cũ pprio filio in monte caluarie passioni obtulit: vbi ⁊ gladiũ doloris in cõpassione ptulit ⁊ millesies ibidem mori p filio ⁊ cum filio dño Jesu desiderauit. Quod testat̃ Bern. in tractatu de compassione beate virginis: ⁊ concor. Ansel. in psona Marie dicentes sic. Aspiciebam dñm ⁊ filium meum in cruce pendentẽ: ac morientem: ⁊ tanto dolore vexabar in mente q; non possum explicare sermone. Iste erat dolor mihi maximus: q; videbam me deseri ab ipo quem virgo conceperam ⁊ genueram qui mihi erat vnicus: videbam mori quem dilexit aĩa mea: ⁊ tota liquefiebam pre angustia: dabam gemitus et suspiria. plorabam p talia verba. O fili chare. O benigne nate: o amor vnice: da mori tecum: ⁊ ne derelinquas me. Nil mihi dulcius ꝟe q; mori tecum amplexata cruce. ⁊ nil amarius certeq; viuere sine te. Hec ⁊ plura ibidem. vñ patet q; palme coronam habet.

Septima corona iusticie

¶ Septima corona iusticie que est premium mercedis p retributione bone opatõis: eo q; sm iusticie equitatem vnusquisq; ppriam mercedem accipit a deo sm suum laborem: testẽ aplo. De hac corona ideʒ dicit.j. Thimoth.iiij. Bonum certamen certaui: cursum consummaui: fidem seruaui: in reliquo inquit reposita est mihi corona iusticie quam reddet mihi domin⁹ iustus iudex. Unde quia beata virgo plus oĩbus laborauit in gratia pabũdantissima: et in amoris diuini pẽminentia omis boni operis merito fuit plenissima: vt claruit li.vij. pte.ij. ideo summã hanc coronam mercedis ⁊ retributionis diuine iusticie in assumptione adepta extitit. Si quippe: vt habet̃ Prouer.xiiij. corona sapientum eorum diuitie: vicʒ virtutũ ⁊ operũ meritorioꝝ: mlto fortius hec corona in virgine beata habet locum.

Octaua corona speciei

¶ Octaua corona dicit decoris diadema ⁊ speciei. i. pulchritudinis de qua scriptũ est Sap.v.c. Accipient: scʒ sancti regnum decoris: et diadema speciei de manu dñi. Hoc diadema decoris spẽi dat̃ pcipue illis sanctis q̃ in puritate innocentie vixerunt: ⁊ sine macula sunt ante thronũ dei: qui sequunt̃ agnũ quocũq; ierit: ⁊ cantãt canticũ nouũ qꝺ nemo alius põt cantare. vt scribit̃ de sanctis talibus Apo.xiiij. Hec virt⁹ rara est: ⁊ sic hec corona decoris non valde multorũ: q; vt ait Aug⁹. de ci. dei. li.xxj. Paucissimi inquit sunt tante felicitatis vt ab ineunte adolescẽtia nulla damnabilia pctã cõmiserint. Taliũ itaq; sanctoꝝ premiũ et gaudiũ spẽale qꝺ hñt de innocẽtie puritate ⁊ incorrupta mundicia dicit̃ diadema decoris ⁊ speciei: quia ppter puritatem incorruptã in qua est decor anime: ⁊ pulchritudo summa: dabitur eis quidem decor gl'ie accidentalis in futuro. sm doc. sup iiij. Et qm̃ btã virgo sup oẽs creaturas fuit purissima tãta puritate qua maior sub deo nequit intelligi: teste Ans. li. de ꝯceptu ꝟginali: iõ summi decoris ⁊ indicibilis pulchritudinis coronã possidet: adeo q; oĩm angeloꝝ ⁊ sctõꝝ decor: respectu decoris btẽ ꝟginis est sicut lux lune: ⁊ stellarũ respectu solis. Uñ Eccli.xxvj. Sicut sol oriens in altissimis dei: sic mulieris bone species: i. Marie: in ornamentũ dom⁹ sue. i. celestis patrie. Hinc ⁊ Cañ.vj. ꝺt ad eã ꝺs Tota pulchra es amica mea: suauis ⁊ decora: ⁊ macula nõ est in te ⁊c.

Nona corona regalis

¶ Nona corona regalis qua beata virgo est coronata tanq; regina celi ⁊ dña mundi: iuxta illud psal. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato cir. va. In huius figuram Hester.ij. scriptum est. Adamauit eaʒ rex super omes mulieres. ⁊ posuit diadema regni sup caput eius.

Decĩa corõa spõsalis

¶ Decima corona spõsalis: quia ipa est sponsa summi ⁊ eterni regis: ⁊ ideo coronam sponsalem gl'iosissima obtinet. Uñ Esa.lxj. ait. Tanq; spõsam decorauit me corona dñs. ⁊ indumento iusticie circumdedit me.

Undecĩa corona glorie honoris.

¶ Undecima corona gl'ie honoris: de qua ps. Gl'ia et honore coronasti eam dñe. ⁊ constituisti eũ sup opa manuũ tuaꝝ. Hac coronata btã dei mater est hodie coronata quando ad tante dignitatis gl'iam ⁊ honorem est pvecta ⁊ exaltata: vt ab oĩbus creaturis celestibus ⁊ terrestrib⁹ sit honore debito adoranda: laudãda. ⁊ glorificanda. tãq; dei mr̃ dignissima que in celesti p̃ria ab oĩbus sanctis ⁊ angel' laudat̃ p secula: dicendo illꝺ Judith.xv. Tu gl'ia Hierl'm. tu leticia isrl': tu honorificentia ppl'i nostri. In cuius significationẽ Joan. in Apo.c.iiij. vidit q; sancti mittebant coronas suas ante thronũ: dicendo. Dignus es dñe de⁹ nr̃ accipe gl'iam ⁊ honorẽ: quia tu creasti omĩa. Thron⁹ nẽpe dei: est beata eius mater: ante quã mittũt suas corõas p signo adoratiõis. ⁊ deum in se: ⁊ in sua matre collaudãt

Duodecima corõa potestatiue iurisdictionis

¶ Duodecima corona ꝺr potestatiue iurisdictiõis est tãq; corona de lapide pcioso que dat̃ a deo suis filijs ⁊ electis in celo: iuxta illud ps. Posuisti in capite eius coronã de lapide precioso. Et hoc in signũ q; sunt filij regis eterni: heredesq; dei: ⁊ coheredes chri: ad regnandũ cũ ipo in secula seculoꝝ. Et sic in signum potestatis regal' corona eis debet̃ vt significet̃: q; in illo regno possunt oĩa q̃ desiderãt: ⁊ volũt impetrare a deo ⁊ habere: ppter qꝺ idẽ ps pmittit ibidẽ ꝺi. Desideriũ cordis eius tribuisti ei: ⁊ vo.la.c.non frau.eum. Multo aũt excellẽtius pre oĩbus hãc co. ronã btã virgo habet q̃ potestatẽ plenã obtinet. nõ tm̃mõ vt filia regis eterni. sed ⁊ vt mr̃: atq; spõsa ⁊ dña regni que non solũ impetrãdi habet ius filij put alij sancti tanq; filij ⁊ filie. sed etiã habet iurisdictionẽ imperãdi deo tãq; mater filio. vt fiat qꝺ ipa vult petere: iuxta illud legis pceptum. Honora patrem ⁊ matrem ⁊c. Unde oĩs potestas iurisdictiõis Marie tradita est. Et ideo ipa ꝺt Eccli xxiiij. In Hierl'm potestas mea. Ber. Data est tibi o Maria oĩs potestas in celo ⁊ in terra: vt quicquid volueris valeas impetrare. Ad hanc aũt coronaʒ omĩmode potestatis inuitata est beata virgo a deo in hac assumptiõe: sicut scribit̃ Cañ.iiij. vbi dicit deus ad eam. Ueni de libano spõsa mea: veni de libano: veni coronaberis de capite amana: de capite sanijr et hermon: de cubilibus leonuʒ: de mõtibus pardorum. Hec ibi. In quibus sacratis verbis ostẽditur. q; beata virgo inuitata de libano castitatis. Etenĩ libanus candor interpretatur: tanq; sponsa dei predilecta extitit coronata quintuplicis potestatis corona.

Quintuplicꝫ ptãtꝫ corõa.

¶ Primo q̃dẽ corona sibi tradita est potestatis de capite amana. i. de his qui sunt in angustia purgatorij. vel cuiuscunq; necessitatis ⁊ tribulationis: atq; aduersitatis constituti: vt vicʒ talibus ꝯfugientibus ad ipam exhibeat se beata virgo tanq; matrẽ misericordie eos subleuando.

Mons amana

Nam amana mons Cecilie est. ⁊ sm Hierony. interptatur comprimens eum. coãgustatio eius: ⁊ ideo significat in angustia positos: et in capite huius montis significatur summitas in talibus angustijs.

Sanijr

¶ Secundo corona potestatis data est Marie de vertice sanijr. id est de gratia ⁊ gl'ia iustis dispensanda. Nam sanijr sm Hierony. interptatur deus luminis vel deus lucerne: seu nouitatẽ attollens: et est sanijr mons in iudea: ⁊ ideo ꝯueniẽter significat iustos quibus deus dat lumen gl'ie: ⁊ lucem gr̃e attollens nouitatẽ: scʒ p virtutũ pfectũ. Et in vertice summitas donoꝝ ipoꝝum significat̃. De istis igitur est coronata Maria: vt

De vertice hermon

sit mat̃ grẽ ⁊ gl̃ie. ¶ Tertio coronata est de ꝟtice hermõ q̃ etiã est mõs Judee: ⁊ interp̃taẗ anathema meroris ſm Hieroñ. ⁊ iõ ſcat pctõres magnos: ⁊ vſqȝ ad summũ ꝟticẽ in delictis existẽtes: q: tales sunt anathemate pcti ligati digni ad merorẽ gehẽne. dicẽte ps̃. Maledicti q̃ declinãt a mãdatis tuis. De talib⁹ coronata est Maria: vt ad eam ↄuersis sit mr̃ venie: remissionẽ pctõrũ a filio impetrãdo: verãqȝ pniam infundẽdo.

De cubilib⁹ leonum

¶ Quarto coronata est de cubilib⁹ leonũ: scȝ infernaliũ demonũ: q̃ tãqȝ leones rugientes circũeunt q̃rentes quẽ deuorent: vt dt̃ Pe. j. cano. v. In quoꝝ cubilibus sũt hõies infideles ⁊ desp̃ati: q̃ nolũt ↄuerti. De his etiã coronã potestatis accepit Maria: vt sit ↄtra eos mr̃ victorie ⁊ ꝓtectiõis suoꝝ: quia p ip̃am cõtritũ est caput serpẽtis, ⁊ meritis eius coerceẗ diaboli: ⁊ infideles: ac mali hoĩes: atqȝ deuincuẗ: ne bonis ⁊ electꝭ fidelibus noceant.

De montib⁹ pardoꝝ

¶ Quinto coronata est de montibus pardorum: id est de summitatibus erroꝝ variorum qui significanẗ p pellis varietatem: ⁊ crudelitatẽ pardi: vt vicȝ beata virgo cũctas hereses sola interimat ĩ vniuerso mũdo: vt canit eccl̃ia. Ecce ergo corona potestatis Marie: vt ip̃a sit mater grẽ ⁊ mater miſcdie: mater venie: mat̃ victorie. atqȝ mater vere sapiẽtie que cunctas illustrat ecclesias. Propter hec Ber̃ Maria inquit oib⁹ oĩa facta est: oibus sinum miſcdie aperit: vt de plenitudine eius accipiant vniuersi: eger curationẽ: tristis consolationem: peccator veniã: iustus grãm: deniqȝ tota trinitas gl̃iam. Hec ille. O igiẗ femina sup felicissima: ⁊ super oĩa gl̃iosissima q̃ premiorũ oĩm ꝓfulges corona: nulla certe lingua sufficit tua enarrare magnalia. O beatorum sup beatissima: tu angeloꝝ dña: virginum virgo: ap̃lorum magistra: martyrũ martyr: vite eterne leticia: celestium decor. ⁊ oĩm regina: spõsa dei: mater christi: ⁊ salutis nostre aduocata: nr̃as insufficientias: tu benigne excusa. et ex pietate diuinitus tibi iusita: da nobis vt per tua merita ꝑueniamus ad ↄtemplanda premia tua celestia: vbi per te ⁊ nos coronati gloria: digne laudare possimus te ⁊ tuum dulcissimũ Jesum: p infinita secula Amen.

¶ Pars quarta libri decimi: scilicet de Assumptiõe beate Marie iuxᷓ ꝓcessum euãgelij ip̃ius solennitatis in quo mysteriũ actiue: ↄtemplatiue. ⁊ fruitiue significaẗ.

Maria optimã partem elegit.

que non auferetur ab ea. Hec verba sunt saluatoris nostri Luce. x. ⁊ in euãgelio hodierne solennitatis lecta: que verba ſm literam: licet sint de Magdalena dicta: tamen sancta ecclesia accipit hec ꝟba ad laudem beate virginis Marie: ⁊ canit in huius assumptionis festiuitate. Hec quippe est illa dies benedicta in qua gl̃iosa dei mater optimam illam vitam fruitiuam: scȝ celestis patrie intrauit in qua optimam partem beatitudinis sup omnem purã creaturam ascendẽdo: accepit que non aufertur ab ea in eternum. Et ideo ꝓ eius hodierna gloria dignum est: vt oĩes nos exultem⁹ ⁊ letemur: ⁊ dem⁹ gloriã deo. Sicuti etiã oĩes angeli ⁊ celi ciues hodie exultãdo: laudẽ deo ⁊ sancte eius genitrici decantauerũt: vt canit eccl̃ia. Assumpta est inquit Maria in celuȝ: gaudẽt angeli: laudantes benedicunt dñm. Ad quod quidẽ hortaẗ nos ille gl̃iosus Hiero. in ser. de assump. ita dicens. Hodie tanqȝ gl̃iosa semꝑ virgo Maria: celos ascendit: rogo gaudete: q: vt ita fatear ineffabiliter sublimata cũ christo regnat in eternũ: regina mundi hodie de terris ⁊ de p̃senti seculo nequã eripiẗ. Iterum dico gaudete: quia secura de sua immarcessibili gl̃ia ad celi iam ꝑuenit palatiũ. Exultate inquit ac gaudete ⁊ leteẗ oĩs orbis: q: nobis hodie oib⁹ eius interueniẽtib⁹ meritis salus aucta est. Et infra subdit di. sic. Qui inquit iter salutis nostre in laudib⁹ est saluatiõis. hortor vos ⁊ cõmoneo in sacra solennitate genitricis dei Marie: nolite cessare a laudibus. Or si virgo es gaude: q: meruisti esse ⁊ tu quod laudas: tm̃ cura vt sis que digne laudare possis. Or si ↄtinens es ⁊ casta venerare ⁊ lauda: q: nõ aliũde ↄstat vt possis esse casta qȝ ex grã chr̃i que plenissime fuit in Maria quã laudas. Or si ↄiugata certe es: aut peccatrix: nihilominus ↄfitere ⁊ lauda: q: inde oibus miſcdia ꝓfluxit ⁊ gratia vt laudẽt. ⁊ qȝuis non sit speciosa laus in ore peccatoris: noli cessare a de: quia inde ꝓmittitur tibi venia vnde ⁊ omnibus vt laudes. Hec Hiero. vbi supra. ¶ Itaqȝ ad laudẽ ⁊ gl̃iam ip̃ius beate ꝟginis hic tria mysteria notabim⁹ ſm ꝙ in euãgelio ip̃o festiuitatis hodierne ip̃a de tribus figuraliẗ cõmendaẗ ⁊ laudaẗ.

¶ Primo de vita actiua significata in Martha

¶ Scdo de vita ↄtemplatiua ſcatã in Magdalena

¶ Tertio de vita fruitiua ſcata in parte optima

¶ Articulus primus: quomõ vita actiua beate Marie designatur in euangelio assumptionis Marie per Marthe actionem.

Vita actiua beate Marie designatᷓ per Martham

Circa primũ mysteriũ de vita

actiua beate Marie significata in Martha prima fronte tria dubia inq̃rẽda nobis occurrunt.

¶ Primum dubium: seu questio prima est. Unde ⁊ cur ecclesia sic agit: ꝙ in assumptionis solennitate precipua nõ legit aliquod euangelium ꝑtinens ad beatam virginem Mariam. sed hoc quod pertinet ad Martham ⁊ Magdalenam: vicȝ Intrauit Jesus in quoddam castellũ. i. in Bethaniam: ⁊ mulier quedã Martha nõie excepit illũ in domum suã: ⁊ huic erat soror nõie Maria: scȝ Magdalena.

Euãgeliũ de festo assumptionis ſm sensũ allegoricum.

¶ Ad hoc ꝑtinus rñdetur ſm Antho. florẽ. iij. pte sue summe. ti. xv. ca. xlij. ꝙ hoc euangeliũ quantũ ad sensum l̃ralem verũ quidẽ non ꝑtinet ad beatã virginem: sed ad Martham ⁊ Magdalenã: quantũ aũt ad sensum sp̃ũalẽ ⁊ allegoricũ ↄgruẽtissime ꝑtinet totum ad beatã virginem plus qȝ ad alterã: ⁊ ideo bene põt de ip̃a hoc euangelium legi. Sed q̃re in solẽnitate assumptiõis poti⁹ qȝ in alijs festiuitatib⁹ btẽ ꝟginis legaẗ: Dici põt: ꝙ vt eccl̃ia suos filios doceat ⁊ alliciat in exẽplo btẽ ꝟginis Marie que hodie est assumpta in celum: ⁊ ad summa p̃mia ꝓuecta meritoꝝ: qualiter vicȝ ⁊ q̀bus meritis etiam ip̃i fideles valeãt ꝓmereri vt assumanẗ: ⁊ ꝑueniant ad illam celestem vitaȝ fruitiuã beatoꝝ. Nam vt dicũt Aug⁹. ⁊ Rich. idcirco sanctoꝝ gesta in eccl̃ia leguntẗ: ⁊ festa eorum celebranẗ quatinus eos imitari studeam⁹ in ꝟtutibus quorũ festa recolimus: vt sic ad eorũdem societatẽ in celo ꝑtingere valeamus.

Triplex vita sp̃ũal' in euãgelio

Itaqȝ aduertendũ: ꝙ in hac sacro euangelio figuratur ⁊ designaẗ triplex vita sp̃ũalis. sicut dicunt Gregori⁹ Aug⁹. ⁊ alij catholici doct. ¶ Prima est vita actiua gratia informata. Hec significaẗ in actione Marthe que excepit Jesum in domũ suam: ⁊ satagebat circa frequẽs ministeriũ: ⁊ sic sollicita turbabaẗ circa plurima.

Prima

Scda

¶ Scda est vita ↄtemplatiua deo associata. Hec significaẗ in ↄtẽplatione Magdalene: de qua dr̃ in euangelio: ꝙ sedebat secus pedes dñi Jesu: ⁊ audiebat verbũ illius: ⁊ ip̃a de sororis sue cura non erat sollicita: sed tm̃modo verbi chr̃i dulcedini intendebat.

Tertia

¶ Tertia: est sp̃ũalis vita que dr̃ fruitiua in gl̃ia celesti firmata. Hec significaẗ in optima parte quã elegit sibi Maria que non aufereẗ ab ea in eternũ. Prima vita est bona. Scda melior. Tertia optima. Per primã ꝑueniẗ ad scdam. ⁊ ꝑ vtrãqȝ ad tertiam: quia actio que scȝ consistit potissime in exercitio virtutũ moralium disponit ad ↄtemplationem. Sicut dicit Gregori⁹. vj. li. moraẗ. Qui inquit ↄtemplatiõis arcem tenere desiderãt: necesse est vt prius in campo actionis se ꝓbent. Deniqȝ ꝑ merita vtriusqȝ: scȝ actionis ⁊ ↄtemplationis hui⁹ vite ꝑuenit ad premia ampliora superne vite: scȝ fruitiue. Unde ex his docemur: ꝙ sicut beatissima virgo in p̃senti exercitãdo se in vita actiua ⁊ contemplatiua peruenit hodie ad fruitiõis sup̃ne summa p̃mia: ita ⁊ nos in his exercitari debem⁹ in vita p̃senti. vt cum christo: ⁊ sancta eius matre regnare et frui valeamus in vita celesti. O deus meus quid tunc erit de mundanis quibusdã hominib⁹ bestialiter heu viuẽtibus: ⁊ totam vitam in voluptatibus carnis: ⁊ mũdi vanitatib⁹ expendẽtibus. Uerum tales regnũ dei nõ possidebũt: sacre scripture teste eloquio. Attẽde tibi o hõ: ne ꝑdas maxima bona celestia pro delectamento momentaneo. Et vt loquar cum ps̃. Nolite fieri sicut equus ⁊ mul⁹ quibus nõ est intellectus: q: multa flagella pctõris in inferno. Disce miser exemplo beate virginis sp̃ũaliẗ viuere nunc in actiõe pietatis: nunc ꝟo in ↄtemplatiõe ꝓ loco et tpe exerceri: vt finẽ bonũ ⁊ optimam vitam fruitiuã cum ip̃a possis sortiri. Secũda questio seu dubitatio occurrit

Per castellū q̄d significet·

circa principiū euāgelij. Quid designat̄ p hoc q̄d dr̄. Intrauit Jesus in q̄ddā castellū? Ad q̄d r̄ndet̄ s̄m doc. pcipue Antho. vbi s̄. ꝙ hoc s̄cat ingressum filij dei in mūdū. Nā mūdus iste castellū dr̄: q2 habet ɔditiones castelli rebellis ɔtra deū: in q̄ principat̄ diabol9 p varia vicia. Mūdus eīm totus in maligno posit9 est. j. Joā. ij. Nimirum. ¶ Pr̄io castellū forte fundat̄ in alto mōte: ita mūd9 iste posit9 est: ꝛ fundamētū habet in alto supbie ꝛ pōpe. ¶ Secūdo ad instar castri mūd9 munitus est lapidibus duris q̄ frāgi nō pñt: vicz auaricie: vsure: fraudulētie: simonie: rapine: q2 ita duri sunt in mūdanis hōibus tales defect9: vt frāgi nō possint p iacula v̄bi dei. Quis eīm est qui velit restituere rapinas: vsuras: ꝛ bñficia simoniaca relinq̄re: q̄si nullus. ¶ Tertio: q2 ad instar castri habet fossatū plenū aq̄s immūdis luxurie ꝛ fetidis: i q̄b9 sūt rane coaxātes ac clamātes ꝛ psuadētes in eis pseuerare. Quarto: quia est clausum p inuidiā ꝛ odiū: nō intromittēs diuinā charitatem ꝛ fraternā. ¶ Quinto: q2 habet puisionē diuersarum escarū p gulā. ¶ Sexto: q2 habet arma diuersa p iraz: vt linguā ad detractiōes ꝛ vituperia faciēda: man9 ad vindictā: ꝛ arma ad occisiōes ꝛ mutilatiōes fraternas. ¶ Septimo: est quietus p accidiā: q2 ḡ hoc castellū erat deo rebelle ꝛ inobediēs: ideo misit filiū suū ad subiugādū: q̄ veniēdo in hūc mūdū. principē mūdi. i. diabolū eiecit foras ipsomet teste Joā. xij. Nūc iudiciū est mūdi: nūc p̄nceps mūdi huius eijcie͞t foras. Sed heu multi adhuc hōim impiorꝫ pactū indissolubile firmāt cū diabolo sese ipi subijcientes ad q̄cꝫ vicia ppetrāda. Sed quid erit in fine mundi talibus: vtiqꝫ dicet eis chr̄s. Jte maledicti in ignē eternū qui patus est diabolo cui seruistis: ꝛ angel̄ eius. Matth. xxv. Ue il̄ ꝛ ve: q2 eosdē demones hñt tortores sempiter nos q̄bus hic seruierūt: vt dicit Gre. ¶ Tertia q̄stio vel

In q̄b9 actibus p actionē marthe figurat̄ actiua vita btē Marie.

dubitatio. Qualit̄ p actionē Marthe figurat̄: ꝛ significat̄ actio: seu actiua vita btē v̄ginis Marie: vl̄ in quibus eius actibus? Ad q̄d respondet̄ s̄m Antho. vbi s̄. ꝛ concorditer alios doct. sacre pagine ꝙ potissime in tribus: vt patet ex sacra lectiōe euangelij.

¶ Primo in exceptione
¶ Scd̄o in ministratiōe
¶ Tertio in turbatione

Pr̄io in saluatoris exceptione

¶ Primo quidē in saluatoris exceptiōe: q2 scribit̄ ꝙ cū intrauit Jesus in castellū. i. mundū istū: mulier q̄dam Martha noīe excepit illū in domū suā. Ubi nota verba ꝛ signa mysteria: q2 dr̄ ꝙ mulier excepit Jesuz: ꝛ ꝙ Martha nōie

Primo excepit

excepit illuz: ꝛ ꝙ in domū suā excepit ip̄m dei vicz filium. Que oīa ꝛ singula significāt modū ɔceptōis chr̄i facte in vtero btissime virginis. Nā primo btā v̄go excepit Jesuz dei filiū q̄n venit in hunc mundū: q2 ɔcepit eū. Et ɔueniēter dr̄: mulier excepit eū: q2 mulier etymologizat̄ q̄si molliens herū. i. dn̄m vel heroē. i. chr̄m. Uñ ppt̄ hoc antono masice btā v̄go dr̄ mulier s̄m Jaco. de Uoragine in suo Mariali: q2 hec mulier Maria intantū emolliuit deum: et placauit ac mitigauit vt n̄os defect9 suscipet in suo sacro vtero qui defectū nesciebat: fieretqꝫ passibilis ꝛ mortal̄: faciēdo ꝛ sitiens: atqꝫ n̄ras iniquitates ip̄e portaret satisfaciēdo ꝛ miserēdo n̄ri: qui antea vel quondā de minimis pctis durā vindictā expetebat: vt de diluuio ꝛ sodomitis q̄s antiquitus dure puniuit. Modo v̄o cū fere p totū mūdū sint maiores in illis criminib9: non facit hic punitionē in mūdo: sed patiēter expectat. Proinde cū chr̄s in cruce pēderet vidēs m̄rem dixit. Mulier: ecce fili9 tu9. Joā. xix. q. d. Ecce vere tu mulier q̄ me tantū molliuisti ꝛ mitigasti vt tot ꝛ tātas penalitates q̄b9 nūc afficior in cruce: susciperē i tuo vtero p genere hūano: ꝛ vt sic acerbissima morte morerer fecisti ꝛ me inclinasti sic ad miscd̄iaz. Ecce ḡ filius tuus. i. hō quilibet in gratia vt sis: ꝛ tu p eis interuentrix: p quoꝫ salute ego nunc sto in tormētis. Uñ ꝛ ipa be

Secundo excepit

ata v̄go significat̄ p v̄ginē q̄ ferocissimū rhinocerontem emollit: ꝛ in sinu suo dormire facit. ꝛ sic vinculat̄: capit̄ et occidit̄. Ecce ḡ ptz ɔpositū in mysterio pdcto: et mulier excepit Jesum. ¶ Scd̄o: btā virgo excepit Jesum tanq̄ Martha noīe. Hec q̄ppe Martha s̄m historias dr̄ fuisse

Martha

v̄go. Et interptat̄ Martha. i. puocans seu dn̄ans. s̄m ꝙ dr̄ Hiero. Et ideo ɔueniēter significat btām v̄ginē q̄ per suā v̄ginitatē ꝛ hūilitatē puocauit dn̄m Jesum venire in

suū vterū: ꝛ ip̄a facta est dn̄a mūdi. Unde ip̄a cecinit Lu. j. Quia respexit humilitatem ancille sue: ecce enim ex hoc beatam me dicēt tanq̄ dn̄am mundi oīes generatiōes. ¶ Tertio: btā virgo excepit Jesum in domū suā. i. in vte

Tertia excep tio.

rū ppriū. Uñ canit eccl̄ia. Dom9 pudici pectoris: templū repente fit dei: intacta nesciens virū verbo ɔcepit filium. In hac sacra domo. scz vteri virginal̄ plusq̄ Martha: immo pre oībus excellentissime incōpabiliter ip̄a btā v̄go exhibet chr̄o opus actiue: vt claret p singula opa misericordie. Nā ibi deū p nobis egenū factum vestiuit carne a spūsancto formata de suo mūdo corpe. ¶ Jtē ip̄m aluit cibādo ꝛ potando in vtero sacro nouem mēsibus habitātem de sanguine suo purissimo ꝛ virginco. Jp̄m q̄si tenerrimū ꝛ infirmū fouit: ip̄m hospitio virginali receptum q̄e tauit tanq̄ in lecto gratissimo: quem ꝛ sedula deuotione orando nasci expectauit ex vtero. O quanta charitate: quanta mentis hilaritate quotidie ipi in vtero manente g̃ras egit p eo: ꝙ in eius vterum descendere dei filius dignatus sit. Ecce ḡ prima actio. ¶ Scd̄a actio btē v̄ginis

Scd̄a actio btē virgis significatur in Marthe ministratione.

significat̄ in Marthe ministratione: q2 Martha inq̄t sata gebat circa freq̄ues ministeriū. Hoc certe op9 fecit beata v̄go in tp̄e ɔuersationis chr̄i in mundo: vt patet p singla. Equidē in ei9 natiuitate mīstrauit sola Maria: q2 vt dicit Hiero. Nulla obstetrix: nulla ibi mulierū sedulitas intercessit: sed ip̄a sola v̄go de terra chr̄m natum leuauit: ip̄sa nudum pannis inuoluit: ip̄a sola famescentem lacte virgineo cibauit ꝛ potauit: ip̄a vlnis portauit: ꝛ balneauit. O q̄ frequenter ip̄m vt filium osculabatur: ꝛ vt deum amplexando: ꝛ adorando venerabat̄. Ecce certe pie creditur. ꝙ quotienscūqꝫ eū manibus tangere oportebat. vl̄ ɔtrectare in vlnas suscipiēdo: aut in gremiū: primū eundē odorabat genuflexo. ꝛ capite inclinato: sicut ꝛ sacerdos q̄tiescūqꝫ in altari accipit manu corp9 christi in eucharistia. totiens primū adorat. Tādē cū accreuisset christ9: sola ip̄a sibi fecit tunicā inconsutilē. Et quis pōt cogitare sufficienter q̄dulciter. xxx. annis cū ip̄o ɔuersata sit in vna mensa comedendo: cibū ei apponēdo: ꝛ dulcissime alloquendo se mutuo. atqꝫ in oībus necessarijs ministrando: vel obedientiā christi quam sibi vt matri reuerēde exhibebat videndo: q2 erat subditus eis: scz parētibus. Lu. ij. Deniqꝫ ip̄a eū vsqꝫ ad passionē secuta est: ꝛ cū alijs mulierib9 sanctis predicationem eius audiuit ꝛ ei ministrauit: vt dicere possit illud. Eccli. xxiiij. In habitatione sancta corā ipso ministraui. Ecce secūda actio qua dn̄a mundi Maria sata gebat circa frequens ministerium. ¶ Tertio opus actiue

Tertio in Marthe turbatiōe

beate Marie significatur in Marthe turbatione: quia ait Martha Martha sollicita es: et turbaris erga plurima. Hoc nempe fecit beata virgo in filij passione. Tunc enim turbata est s̄m sensitiuam partez: ꝛ sollicita erat circa plurima: quia videbat per plurima vulnera lacerari carnem christi. Etenim quando audiuit eum captum adeo turbata est: vt vix remaneret in ea spiritus pre dolore: ꝛ tūc ad se reuersa sollicita erat eum videre si quo modo posset anteqū occiderēt. ¶ Jtem mane ferie sexte cum vidisset euz duci ad Pilatū: facie consputū: alapis tumefactū: ligatis post tergū manibus more latronū vix poterat pre dolore capere anhelitū: ꝛ tunc sollicita erat si posset appropinquare. ꝛ filium consolari materno amplexu. Tandem q̄n vidit eundem duci ad montem Caluarie baiulantē sibi crucem. O q̄ sollicita erat ꝛ dicebat: o fili mi predulcis nate: vtinam possem te iuuare: vtinam daretur mihi crux ista. vt portarem p te. Preterea q̄n vidit crucifixum ꝛ audiuit Sitio clamantē: quātū putas turbabatur pre doloris angustia: ꝛ sollicita erat vt aquā frigidam prebere posset: ꝛ dicebat forte similia verba. O dilectissime fili: o nate mi amantissime: ego tibi i puericia dedi lac virgineum. et nunc ecce etiam poculum aque tribuere nequeo: vt refrigerem te. ꝛ plura talia. Unde Aug. Quis extimare pōt

Aug.

quāto merore ꝛ dolore vulnerabat maternū cor sup vnici ꝛ natural̄ filij passione quē tā caste concepit: tā gaudiose pepit: tā dulciter aluit: vidit eū ligatū et soluere nō potuit. vidit corpus vulneratum ꝛ aligare non valuit: vidit sanguinem fluentem: ꝛ abstergere nequiuit: caput inclinatū: ꝛ sustētare nō potuit: flentem ꝛ consolari nō valuit: audiuit sitio clamantē: ꝛ ei aquā ministrare nequiuit. Uere

ergo ipſa dicere poterat illud pſ̄. Turbata ſunt oīa oſſa mea: ⁊ aīa mea turbata eſt valde; ⁊ hoc: tum ꝓ filij paſſione: tū ꝑ diſcipuloꝝ ſcādalizatōe: tū ꝑ iudeoꝝ obſtinatōe. Ecce turbatio Marie. O itaqꝫ hō chriſtiane diſce exēplo Marie chrm̄ in tui cordis hoſpitiū ſuſcipe ꝑ fidē ⁊ boni ꝓpoſitū: ſatage eidē miniſtrare ꝑ charitatꝭ: ac pietatꝭ opa ac penitētie vere exercitia. Deniqꝫ eius paſſionē imitādo ⁊ cōpatiēdo defle: vt addat̄ tibi grā in p̄ſenti: ⁊ glīa in futuro: q2 dicēte aplo. Si cōpatimur ⁊ ꝯregnabimus.

¶ Articulus. ij. quomō cōtemplatiua vita beate Marie deſignat̄ in euangelio: qđ ſcꝫ legitur in feſto aſſumptiōis per Magdalenam.

De vita ꝯtēplatiua ī magdalena ſignificata ī tribus.

CIrca ſecūdū myſteriū: de vita ꝯtēplatiua ſignificata in Magdalena: vidēdū nobis reſtat: quō ꝑ ipſam ꝯtēplatio btiſſime ꝟginis deſignet̄. ¶ Ubi notandū: ꝙ in ſacro ipo euangelio tria opa notant̄ fuiſſe in Magdalena ꝑtinētia ad ꝯtēplatiōem: ꝑ que ſignificat̄ btē Marie ꝯtēplatio: quia hec ſumme fuerunt in ipa.

Primo: q2 ſedebat ſec⁹ pedes dñi.

¶ Primū in eo ꝙ dr̄ ſediſſe ⁊ verbū audiuiſſe
¶ Scđm in eo ꝙ dr̄ ſororē ſuā ſolam reliquiſſe
¶ Tertiū in eo ꝙ dr̄ a ſaluatore vnū tm̄ neceſſariū eſſe.

¶ Primū eſt: ꝙ Magdalena ſedebat ſecus pedes dñi; et audiebat ꝟbū illius: q2 mens eius ſuſpēſa erat totaliter in chrm̄ deū; ⁊ mira ſuauitate paſcebat̄ in diuini ꝟbi auditione ⁊ meditatiōe. Hoc opus tenetis: ⁊ vos ſi ſedetis in p̄dicatiōe attēte audiēdo ſermonē; ⁊ deuote meditādo. Hoc opus ꝯtēplatiōis ſumme fecit mr̄ chr̄i plus q̄ oīs creatura. Nā in ipa improportionabiliter magis q̄ in Magdalena: ⁊ in quocūqꝫ ſctō fuerūt hec tria. vicꝫ illuminate mētis in deū eleuatio ⁊ ꝟbi chr̄i intenta auditio; atqꝫ ſuauiſſimi dulcorꝭ deguſtatio ⁊ aſſaporatio. ¶ Prīo (inquā) ſumme fuit btā ꝟgo illuminatamēte ad deū eleuata: q2 vt volūt doctores in eius ſanctificatiōe in vtero materno tanta ei ſapiētie claritas a deo ſupinfuſa eſt: q̄ ⁊ in ſupuentōe ⁊ obūbratōe ſpūſſancti: qn̄ vicꝫ ꝯcepit filiū eſt adaucta adeo: ꝙ vix pōt exprimi q̄ eleuatū ⁊ illuminatū intellectum habuerit ſuꝑ oēs alias puras creaturas ſuꝑ Neronē: qui habuit peritiā artiuꝫ mechanicarū ſuꝑ Ariſtotelē q̄ oīm naturaliū rerū clarā noticiā habuit: vt eſtat̄ etiā Hieroñ. de ipo ſuꝑ Platonē q̄ ſubſtātiarū ſeparatarū noticiā tradidit: ſuꝑ Ptholomeū regē q̄ aſtroꝝ noticiā acq̄ſiuit Deniqꝫ ſuꝑ Moyſen q̄ creaturarū nouit originē: qđ Ariſto. ignorauit: viditqꝫ deū facie ad faciē: ſuꝑ Stephanūtq̄ vidit celos aꝑtos: ſuꝑ Paulū q̄ vſqꝫ ad tertiū celū rapt⁹ eſt ſuꝑ Dauid q̄ fuit ſm̄ Theol. in primo di. ij. eximi⁹ ꝓphetarū: eo ꝙ altiora ꝓphetauit. ſuꝑ Joan. baptiſtā; q̄ p̄dixit aduētū chr̄i: ⁊ digito demōſtrauit: di. Ecce agnus dei: ſuꝑ Joannē euangeliſtā. qui dixit. Jn principio erat verbū ⁊c̄. De quo ait Aug: ꝙ ſi paꝝ altius intonaſſet eū mū-

Illumiatio Marie

dus cape non potuiſſet. ¶ Preterea ſuꝑ omēs ſanctos ⁊ ſanctas dei fuit beata virgo illuminata. Unde aliqui dicunt qđ et ſctūs Bernardin⁹ de Senis in ſuo ſermone de admirabili gratia ⁊ glīa matris dei tenet ⁊ aſtruit: ꝙ videlicet tāto lumine illuſtrata fuit beata virgo: cuꝫ eſſet etiā in ventre ſue mr̄is: ꝙ non tm̄mō plene habuit liberi arbitrij vſum ⁊ plenum lumen rōnis. ſed etiā fuit in ſublimiori contemplatiōis ſtatu: q̄ vnq̄ aliqua pura creatura: viatrix in etate perfecta: ita ꝙ tam altiſſime contemplatiōis lumen habuerit: vt ꝑfectius etiā in ventre matris ꝯtēplaret̄ deū q̄ vnq̄ fuerit ꝯtemplatus aliq̄s in ꝑfecta etate. Et licet aliqn̄ ſicut ⁊ ceteri corporaliter dormiret; attamen ſomn⁹ qui pellit in nobis liberi arbitrij actum et merendi vſum non fuit in ipa: vnde dicere poterat illud Canti. v. Ego dormio: ⁊ cor meum vigilat: ſcꝫ in ꝯtemplatiōe. Uñ ipa magis exceſſit in ꝯtemplatione dei dormiendo: q̄ aliquis alius vigilando. Jn quo quidē lumine ꝯtēplatiōis altiſſime ipa beata ꝟgo ꝑfecte hoc intellexit: ⁊ cognouit. Primo naturā creatā irrōnalem. Scđo naturā creatam rationalē. Tertio naturā creatā ſpūalem. id eſt angelicā Quarto naturā increatā diuinalē: in cuius vicꝫ creatoris lumine cognouit omēs creaturas: ⁊ omīa que erāt fugiēda ⁊ aſpernāda: ⁊ que erant ſequenda: ⁊ amplectēda: et ꝑ quē modū oīa eſſent odiēda vel diligenda. Habuit enim tantā cognitionē creatoris: vt in ipa cognitione oīa alia cognoſceret: vt in ipa verificaret̄ illud ꝓphete. Jn lumie tuo videbim⁹ lumen. Etem̄ Ariſtote: in. iij. de anima. Jn principio ait: ꝙ potentia ſenſibilis percepto obiecto excellenti impeditur: poſtea in actu ſuo circa obiectum minimum: vt patet de illis qui poſtq̄ viderunt ſolē nō poſſunt videre minima. Potentia aūt intellectualis econuerſo: poſtq̄ intellexit ſublimia facilius intelligit infima. Et ideo beata virgo ſublimata ad tantam cognitionem dei ꝙ a nullo creato intellectu comprehēdi poteſt: facillime poſtea intelligebat omīa creata: ⁊ perfecte omnia predicta. Nec mirandum ſi ante debitam etatem hec premiſſa habuit beata ꝟgo. Nam. beatus Nicolaus in infantia tātum vſum rationis habuit: vt quartam ⁊ ſextam ferias diſcerneret: ⁊ ieiunaret. Sanctus ꝟo Benedictus in puericia cepit miraculis coruſcare: Et Joannis baptiſta. vt inquit Ambroſius ſuper Lucam. vere cognouit chriſtuꝫ in vtero matris: non ex natura: ſed gratia: qui etiam in etate quinqꝫ annorum fugit mundum: ⁊ intrauit deſertū. Si igitur iſti habuerunt vſum rationis ante debitam etatem que eſt ſeptem annorum de lege communi. extra de delic. puc. c. j. ⁊ de pe. ⁊ re. ca. Omnis; quanto magis de btā virgine altiori ⁊ ampliori modo iſta credenda ſunt. Merito ergo ipa vocata eſt Maria. quod interpretatur illuminata: vel illuminatrix ſm Hiero. quia nōīa debent eſſe cōſona reb⁹. xi. q. j. in ca. Cleric⁹. ⁊ de preben. ⁊ digni. c. Cum ſm aplm. Ecce Marie illuminata cōtemplatio per quaꝫ ſedebat mentaliter ſecus pedes domini tāq̄ ⁊ pluſq̄ Magdalena. ¶ Scđo plus q̄ Magdalena vel quelibet crea- Marie illuminata cōtemplatio ſedētis mentaliter ſecus pedes dñi maior q̄ cuiuſcunqꝫ creatura.
tura verbū chriſti intente audiebat beata virgo. q̄ nō ſolū publicas p̄dicatiōes dñi Jeſu qn̄ ceperat iam p̄dicare: ſed etiā in priuato qn̄ puer erat audiebat verba ſecretoꝝ celeſtiū: ⁊ vite future occulta myſteria ad ſui conſolationem ab eodem dño Jeſu. Nam ſm Anthoñ. florē. vbi ſ. Btā ꝟgo ſciens dñm Jeſum ꝙ tantam ſcientiam tunc puer habebat quantā nunc in celis habet: veriſimile eſt ꝙ interrogabat eum aliquādo de ſecretꝭ celeſtib⁹. Et pie imaginari pōt: ꝙ beata mater ponebat filium ſuuꝫ dulciſſimū ad ſedendum: ⁊ ipa humiliter ſe ponebat ad pedes ei⁹: dicens. O dilecte fili et deus meus. Rogo vos: dicite mihi de diuinitatis. ⁊ ſctē trinitatis glīa: et de ordinibus angelorum quomodo ſtant in celis: quia Moyſes ⁊ alij ꝓphete de his nil dicunt: ⁊ de ſanctis animabus vbi collocabūtur. Et quis bonus filius qui interrogatus a matre de re bona non reſpōderet ei ad ꝯſolandū eam? Rñdēs ḡ fili⁹: dixit. Ego inquit cum patre ⁊ ſpūſancto ab initio ⁊ ante ſecula eternaliter gloria diuinitatis vnum ſumus: ego a patre eternaliter genit⁹ filius: pater ꝟo a nullo: ſpirituſſanctus aūt ꝓcedens a me filio ⁊ a patre equales tres ꝑſone in vna ſubſtātia diuina exiſtentes ab eterno; coeq̄lis. eternitatis: immēſitatis: omipotētie: omīs ſciētie vl ſapiētie benignitatis ⁊ bonitatis. Deniqꝫ ego filius dei inquit. ab initio cū patre ⁊ ſpūſancto creaui celum empyreū: ⁊ mox ipm̄ repletum angelis qui ſunt diſtincti in nouem ordinibus. ¶ Jtem interrogauit iterū illa di. Ubi eras fili cum mundū nondū creaſſes? Rñdit in patre et ſpūſancto. ⁊ pater in me ⁊ ſpūſancto: et ſpūſſanctus in me ⁊ patre: et cum nil creatū foret: erat deus totus in ſeipo in ſumma glīa diuinitatis eternaliter felix ⁊ laudabilis per ſecula. Et illa. Quale eſt illud celum fili mi: vbi gloria tua ⁊ omniū angelorum fulget? Reſpondit. O dilecta mr̄: eſt illud pulcherrimū: ſpecioſiſſimū: lucidiſſimum et ſpacioſiſſimum: iocundiſſimum: et ameniſſimum. Nam ciuitas illa non eget ſole aut luna: ſed claritas dei illuminat eaꝫ. Et iterum interrogabat di. O fili q̄les ſunt illi angeli: ⁊ qui ex eis in ſuperioribus atqꝫ qui in inferiorib: aut medijs ordinibus? Rñdit dominus Jeſus. O dulciſſima mater: angeli ſunt puriſſimi et mundiſſimi tanq̄ ſpecula deiformis bonitatis: ſuperiores ſunt in eis ſeraphin: ⁊ infra eos cherubin: et throni: media hierarchia ſunt dñatiōes: principat⁹ poteſtates infima virtutes: archangeli: angeli. At illa aiebat. Gabriel qui mihi annunciauit conceptuꝫ tuum o fili p̄dulcis vere fuit pulcherrim⁹: ſed ⁊ angeli quos mihi apparētes ſepi⁹ vidi fuere formoſi valde. Ait domin⁹ Jeſus. Jn hac vita non pōt videri plene eorū pulchritudo: quia in futu-

ro videbit mira eoꝝ formositas: quā nequaqꝫ mens hominū terrenoꝝ valet in p̄senti vita cogitare ad plenum. Iterum illa. O fili quales anime stabunt cum angel'? Respondit Iesus: ſm merita ⁊ demerita assignabunt. Alij in ſupioribus: alij in medijs: alij in inferioribus angeloꝝ ordinibus: ex q̀bus mali angeli ceciderunt. At illa. Fili mi: apl'i tui vbi erunt? R̄ndit Iesus. in ſup̄mo ordine: q: ardētissimos eos mea ignita charitate spūſſanctꝰ meꝰ ꝑficiet dignos: ꝓpter qđ seraphin ordinē merebunt. ¶ Item o fili p̄dulcissime: ego in quo ordine ero? At filiꝰ. O mater amātissima: vos nō eritis in aliquo horuꝫ ordinū: sed ſup oēs choros angeloꝝ exaltabimini: tanqꝫ regina in throno regio. Due em̄ cathedre sunt nobis p̄parate in celis. vna mihi que est a dextris dei patris: altera vobis o mat' venerāda: vt ⁊ vos sitis ad dexterā meā. iuxta illud psal'. Astitit regina a dextris tuis ⁊c̄. Et. iij. Reg. ij. Positꝰ est thronus ad dexterā regis: ⁊ sedit mr̄ eius ad dexterā eiꝰ. ¶ Item altera die interrogabat mr̄ filiū de locis penalibus inferni. Et chr̄s edocebat quō pueri in limbū puerorum nunqꝫ faciē dei visuri: ⁊ purgande aīe in purgatoriū: atqꝫ anime damnande in inferiorem infernum ponentur: vbi ⁊ ſm diuersa pctā diuersis penis punient. ¶ Insuper cū chr̄s publice p̄dicaret sequebat eū mater eius sedēs secus pedes eius: ⁊ audiens verbū illius. Ecce ḡ vbi christi auditio figurata in Magdalena. ¶ Tertio: in Maria fuit multo magis ꝙ in Magdalena dulcoris diuini atqꝫ suauissimi degustatio ſup oēs creaturas: vt ostendit Augu. in Homel'. huius euāgelij. ita dicens. De parte Marie q̄ optima p̄dicat: que⁊ qualis ⁊ q̄nta fuerit in beatissima virgine Maria: q̀s digne eloquet: qm̄ magna multitudo dulcedinis dei fuit in ea qn̄ spūſſanctus in eā ſupuenit: ⁊ ꝟtus altissimi obumbrauit: ⁊ đ eodē spiritu ꝯcepit. Quid est qđ in ea nō sapiebat in qua dei sapiētia habitabat. ⁊ in cuius vtero chr̄s sibi corpus adaptabat. Maria hec non tm̄ ad pedes: sed etiā ad caput dn̄i sedens audiebat verbū illius: hec ꝯseruabat oīa verba: scꝫ pastoꝝ angeloꝝ. magoꝝ: necnō ⁊ ip̄ius filij: ꝯferēdo in corde suo. Nemo vnqꝫ sicut hec virgo beatissima gustauit qꝫ suauis est dn̄s: inebriebatur ab vbertate domꝰ sue: ⁊ torrente voluptatis sue potabat. Nec mirꝝ qm̄ apud eam: immo intra eā erat fons vite de qua manabat tanta ꝑfectio vtriusqꝫ vite. Hec ille.

In Maria dulcoris diuini degustatio ſup oīs creaturas

Cap'm secundū

Secundū opus ꝯtēplatiue vite ostēdit euangeliū in eo ꝙ dixit. Martha soror mea reliq̄t me solā ministrare. Nimirū in aīa hūana due sorores sunt: vicꝫ superior pars rōnis que in ꝯtemplatione intendit deo. Et inferior ꝑs rōnis q̄ ꝑ vires sensualiū mēbroꝝ exterioꝝ in bonis actibꝰ ⁊ opibus misc'die exercet ꝓpter deū: ⁊ q: hō occupatus exterioribus actionibus impedit ab altitudine ꝯtemplationis. ⁊ distrahitur mens ad inferiora. Et iterū qn̄ hō intendit ꝯtemplationi recolligit mens inferioribꝰ ad superiora: ⁊ suspēdit ab actionibꝰ exterioꝝ sensuū. q: dicēte philosopho. iij. de aīa: Intellectꝰ quocūqꝫ se ꝯuertit totaliter se diuertit. Vn̄ sic fit ꝙ soror sororē solā relinquit qn̄ rōnis pars ſupior abstracta ab exterioribus ⁊ intēta diuinis: exteriores actōes exequi nō curat adiuuare. Vn̄ in beata ꝟgine Maria. ſm ꝙ dicit magister Vbertinus de Casali ordinis minorū in lib. arboris vite crucifixi hoc fuit singulare ⁊ mirabile munus gratie ꝙ occupatiōes exterioꝝ sensuū circa q̄qꝫ oꝑa bona ⁊ ministeria dn̄i Iesu nunqꝫ impedirēt in ea recollectionē mentis ⁊ ꝯtemplatiōis actū: ac experimētalis gr̄e gustū: sed ⁊ ip̄e ꝯtemplatiōis actꝰ mentē Marie plene in deum recolligens nunqꝫ impediuit virtuosum ⁊ debitum officiū administratiue partis inferiorum sensuum: quin et sic dulcissime ministraret filio suo Iesu: tam in infantibilibus eius necessitatibꝰ: qꝫ in alijs in decursu vite sue oportunis. atqꝫ in instructione apostolorum ⁊ aliorum proximorum: immo iste due perfectiones actio ⁊ cōtemplatio in ip̄a mutuis se respectibus continue incedebāt ad ꝟtutū ⁊ glie cumulū. Itaqꝫ hoc opꝰ ꝯtēplatiōis qđ dixit: Martha soror mea reliquit me solā ministrare: precipue fuit in btā virgine Marie post christi ascensionē qn̄ ip̄a fuit derelicta in terris: solatio presentiali sui filij destituta. Nam licet gauderet de filij honore cum ascendit in celum: tamen de sua tristabat absentia: quia vt dicit Hiero. naturali affectu materno mouebat optans p̄sentiā filij sui quē summe diligebat: ⁊ merito: q: sciebat ip̄m hoīem fore sanctissimū ⁊ deū glīosum qui ei multa beneficia p̄stiterat vt ꝟgo ꝯciperet: sine dolore pareret: ⁊ dn̄a mundi mater dei fieret: atqꝫ oīmi gr̄a eam plenā reddidisset. Desiderādo ḡ filiuꝫ dixit sepiꝰ. O fili dilectissime: vtinā adesset illa hora qua de hac valle miserie dissoluar ⁊ ero tecum in celo. ⁊ aiebat cum Dauid ps̄. Sitiuit aīa mea ad deū fon. vi. quādo ve. ⁊ appa. ante faciē dei. Vn̄ ip̄a tāqꝫ altera Martha per desiderij pietatem ꝯquerebat Iesu ꝙ non haberet adiuuamentū solacij sororis sue. id est felicitatis superne vbi cōuiueret christo.

Secūm opꝰ vite ꝯtēplatiue Marthe ad Magdalenaꝫ dicentis soror mea reliquit me solam ministrare

Cap'm tertium

Tertiū opꝰ ꝯtēplatiue notat: cū dicit: vnū ē necessariū: ſm Lyr̄. vnū. i. vnitas mentis ad deū Finaliter em̄ hoc vnū est necessariū homini: vt sit vnū cū deo ꝑ vinculū charitatis. Qui enim adheret deo: scꝫ ꝑ charitatē vnꝰ spūs fit cū eo. j. Coꝝ. vj Nā deꝰ charitas est ⁊ q̀ manet in charitate in deo manet. ⁊ deꝰ in eo. j. Io. iiij. Vn̄ đr charitas q̄si chara vnitas: q: vnit nos deo. Et q̄ntomagis hoc facit hō tanto appropinq̄t statui btōꝝ: ⁊ tātomag' ꝑficit. Hoc fuit ꝑfectissime in Maria mr̄e dei q̄ totalit' ad deū ꝯuersa ad nil aliud intendebat: ad nil aliud vacabat: nisi vt vnita deo per charitatē indesinenter viueret in chr̄o: ⁊ christꝰ in ip̄a. Vnde Hiero. in ser. de assūp. đt de ea. Puto quicquid cordis est quicquid ꝟtutis hūane: si totū adhibeas nō sufficiat vt cogitare valeas q̄nto indesinēter cremebat ardore pij amoris: quātis mouebat repleta spūsancto celestium secretorū incitamētis dū reuolueret animo cuncta q̄ audierat: q̄ viderat: q̄ cognouerat. Hec ille. Nota ergo ꝙ sicut mr̄ cū habꝫ filiū mortuū cū fletibꝰ sepe respicit vestes filij: sic beata Maria vt idē Hiero. dic visitabat loca in quibus filiꝰ eius fecerat aliqđ mirabile opus: ꝯtemplando illa sacramysteria. Aliqn̄ in Nazareth ibat ad locum vbi fuit conceptꝰ chr̄s: ibi ꝯtēplando immēsam dei charitatē q̄ misit vnigenitū suū in mđm. Aliqn̄ ibat in Bethleem vbi natꝰ est chr̄s: meditādo eius sūmā hūilitatē. Aliqn̄ in hierl'm vbi p̄dicauerat in tēplo: recordādo eiꝰ doctrinam suauissimā ⁊ sapientiā. Aliqn̄ ad mōtem Caluarie vbi crucifixus est: ⁊ tota resoluebatur in lachrymas ex dulcedine diuini amoris inibi ostensi. Indeqꝫ ad sepulchrum: et ad alia eiꝰ loca. Hec tm̄ ꝑegrinatio beate ꝟginis ad loca sancta ſm beatū Ambro: intelligēda est magis ſm spiritū qꝫ ſm loci decursum: q: scꝫ domi manēs ꝯtemplabat que filius fecerat in illo: vel in illo loco: ⁊ sic tota conuersa fuit: ⁊ intendens ad hoc vnum: scꝫ diuine charitatis vinculuꝫ per totaꝫ suā vitā. O christi ergo fideles anime: o p̄cioso sanguine dn̄i Iesu redēpte: oēs vos hortor: vt ad eiꝰ mr̄em ꝯfugiatis: ei q̊ꝫ supplicetis vt impetret nobis gr̄aꝫ ꝑ quā ⁊ nobis sapiat sicut sibi Iesus crucifixꝰ: ⁊ cū ip̄a ī chr̄i vulneribꝰ moremur: eiꝰ sanguinē ſꝑ mēte aspiciamꝰ: in ip̄o viuamꝰ: ī ip̄o moriamur: vt cū p̄dulcissimo ip̄o Iesu: ⁊ pijssima eiꝰ mr̄e Maria eternaliter ꝯregnemꝰ. Amen:

Tertiū opꝰ in eo vnū est necessariū

¶ Articulꝰ. iij. de vita fruitiua beate Marie ⁊ q̄libꝰ gaudijs ip̄a est beatificata in tꝑe assumptiōis: necnō in celesti patria in eternum.

Circa tertium mysterium: de vita fruitiua Marie significata in parte optīa Magdalene: quia dicitur Maria optimaꝫ partem elegit que non auferetur ab ea. ¶ Nota ſm Nicol'. de Lyra: ꝙ ip̄a Magdalena đr optimā partem elegisse. non q: Martha malā: sed illa meliorem: quia ꝯtemplatio ſm doc. simpl'r melior est qꝫ actio. Naꝫ ꝑ ꝯtemplationem immediatius ⁊ primus vnit mens hōis in deū. Et sequit que nō auferet ab ea: q: oꝑa vite actiue nō habēt locū nisi in p̄nti vita: ⁊ ideo aduenīete futura vita auferunt. Sed ꝯtemplatio nō auferet in futura vita: quin potius ꝑfectissime habebit: ⁊ tenebit in eternū: quia videmꝰ nūc ꝑ speculū in enigmate: tūc aūt facie ad faciem. j. Coꝝ. xiij. Vnde ꝑ hāc optimā partē Magdalene q̄ nō auferet in eternū: designat illa vita fruitiua que est in ſupna patria: q̄ ꝯsistit principalīꝰ in visione diuina. iux̄ illud Ioā. xvij. Hec est

De vita fruitiua btē Marie ⁊ gaudijs q̀bꝰ btificata tꝑe assumptionis

vita eterna: vt cognoſcāt te deū verū: ⁊ quē miſiſti. Ieſū
chriſtū. Hec quippe eſt vita optima: qꝛ feliciſſima et per-
petua. De hac Aug. xxij. li. de ciui. dei exclamās dicit. O
q̄nta erit ibi felicitas: ibi nullū erit malū: nullū deerit bo-
nū. vacabit ibi dei laudibus q̇ erit oīa in oībus: ipſe erit
finis deſiderioꝝ noſtroꝝ: q̄ ſine fine videbit: ſine faſtidio
amabit: ſine fatigatiōe laudabit. vacabimus ⁊ videbimꝰ:
videbimꝰ ⁊ amabimꝰ: amabimꝰ ⁊ laudabimꝰ. Ecce q̇d erit
ſine fine? Nā q̄ ꝑs melior? q̇s alius melior finis: q̄ꝫ ꝑueni-
re ad regnū cuius nō eſt finis? Hec ille. ¶ Itaqꝫ ad ꝓpo-
ſitū btiſſima ꝟgo Maria hāc partē optimā hodie elegit:
qꝛ hodie ad illā ſupernā patriā aſcendit: in cuiꝰ parte opti
ma viuit in eternū cū ꝑdulciſſimo ſuo filio Ieſu: vbi fruit
multiplici gaudio ineffabili beatitudine glorificata ſuper
omnes angelos et homines beatos. Nā in celeſti regno
bona eſt pars ꝯiugatoꝝ: ſꝫ melior viduarū: optima autē
ꝟginū ⁊ hec eſt pars Marie. ¶ Itē iter ꝟgines bona eſt
ꝑs ꝟginū carne tm̄: q̄ vicꝫ in ꝟginitate deceſſerūt: ꝓpoſi-
tū tamē nubēdi habuerūt mr̄imonio ſacramētali: ⁊ ſic cō-
tinētiā ⁊ caſtitatē in carne ſeruauerūt: vt debuerūt. Sed
melior eſt pars ꝟginū que carne ⁊ mēte ꝟginitatē ſeruare
ꝓpoſuerūt ꝑ totū tꝑs vite ſue. Optima aūt eſt ꝑs ſolius
ꝟginis Marie. q̄ ſola ꝟgo ꝑpetua fuit carne ⁊ mente: ⁊ in-
ſuꝑ cū ꝓle filiū dei generādo. Deniqꝫ bona eſt ꝑs angelo
rū in celo qui deū ꝯtēplant: vt dn̄m ⁊ p̄rem. ſed melior eſt
ꝑs hōim beatoꝝ: qꝛ deū ꝯtemplant: vt dn̄m ⁊ patrē ⁊ fra-
trē: qđ non facit angelꝰ. Optima ꝟo eſt ꝑs Marie q̄ ipm
deū ꝯtemplat: vt dn̄m ⁊ patrē et filiū. Et ideo in ſolio di-
gniſſimo exaltata eſt ſuꝑ oēs celos: angeloſqꝫ ⁊ btōs: ⁊ ſic
claret optima ꝑs Marie ꝑ oēm modū ſm Frā. Mayro.
¶ Itē quo ad gl̄iam celeſtē. Bona eſt ꝑs angeloꝝ q̇ ſūt
glorificati ſimplici gl̄ia in ſuis ordinibꝰ. i. gl̄ia eſſentiali q̄
ꝯſiſtit in viſione dei: fruitiōe ⁊ tentiōe. Sed melior eſt ꝑs
in gl̄ia hōim beatoꝝ: qꝛ ipi poſſidebūt duplicia: eo ꝙ glo
riā in aīa ⁊ corꝑe: ⁊ ſic habebūt gl̄iaꝫ non tm̄ eſſentialē in
deo: ſed etiā ꝯſubſtātialē in corꝑe. Et aliqui hoīm habe-
būt etiā aureolas ⁊ alias accidētales gl̄ias. Precipuū aūt
gaudiū habebūt in viſione hūanitatis chr̄i oculo corꝑa-
li: ac gl̄ioſe mr̄is eius: iuxta illud Eccl. xj. Dulce lumē ⁊ de
lectabile videre ſolē. i. chr̄m ⁊ mr̄em amicta ſole. i. chr̄i for
mi ſplēdore. Hinc Ber. ait. Plus gaudeo bone Ieſu an-
gelꝭ ꝑferri ex gr̄a tua: q̄ꝫ angelū fuiſſe ex natura. Sꝫ opti-
ma ꝑs gl̄ie Marie que ſuꝑ oēs exaltata ī gl̄ioſo corꝑe to
tā patriā celeſtē ſua gl̄ia decorat illuſtrādo ⁊ delectat: ſi-
cut ſol totū mundū. Vn̄ Ber. in quodā ſer. de aſſump. ait
Marie p̄ntia totiꝰ illuminat orbis: adeo vt ipa celeſtꝭ pa
tria clarius rutilet virgi ne lampadis illuſtrata fulgore.
Hec ille. ¶ Sed qꝛ Apoca. xij. In capite ꝟginis corona
xij. ſtellarū ſcribit. i. btitudinū ⁊ eius gaudioꝝ: ſicut ex-
ponit Fran. Mayro. qꝛ ſtella in diuina ſcriptura aliqñ ꝓ
btitudine accipit: dicente dn̄o Apocal. ij. Qui vicerit da-
bo illi ſtellā matutinā. i. beatitudinis gaudiū eternū. Et
qꝛ aſſumpta hodie btā virgo. xij. ſtellis eſt coronata. Iō
vt taceā de illis ꝑtibꝰ gaudiorū ſuperne felicitatis cōibꝰ
oībꝰ beatis: q̄s Anſ. enumerat li. de ſilitudinibꝰ. Singu-
laria btē ꝟginis gaudia q̇bus ipa eſt ſpecialiſſime beatifi-
cata: hic deſcribunt duodeuario numero: quoꝝ prima q̄n
qꝫ gaudia habuit in ſui aſſumptioue hodierna. Alia autē
ſeptē hodie adepta poſſidet eternaliter in illa celeſti pa-
Primum tria. ¶ Primū gaudiū felicis emigratiōis. Nā eiꝰ trāſitꝰ
gaudiū multipliciter eſt felicitatꝰ ⁊ gaudioſiſſimis ꝑuilegijs ꝑdo
tatus. ¶ Primo q̇dem: qꝛ ſine omni dolore ⁊ ſine infirmi
tatis grauamine obijt: vt dt. Hiero. ſicut a corruptione
Scđm extranea: ita a dolore mortis aliena. ¶ Secūdo: qꝛ ī ſua-
uiſſima ſp̄uſſctī ꝯſolatione ⁊ ꝯtemplatiōis diuine dulcedi-
Tertiū ne deguſtata obijt: vt ſupra patuit. ¶ Tertio: qꝛ ſecura
de in marceſſibili gloria tranſiuit inter angelorum mini-
ſteria circumſtantium et omnium malignorum ſpirituum
ꝑſētiā ꝓhibētiū ne eos videret: atqꝫ īter aſtantiū apl̄oꝝ
et ſanctarū ꝟginū ꝯſolationes ⁊ laudes diuiuo lumine cir
cūfuſa ⁊ odore celeſti fragrādo ⁊ omni genere ꝯſolatiōis
refecta de huiꝰ miſerie valle ad ſui filij deſiderabilē beati-
tudinē euolauit plena oībus meritis ⁊ bonoꝝ opeꝝ gr̄a.
Secundū ⁊c. Ecce ḡ maximi gaudij felicitas. ¶ Secundū gaudiū
gaudiū. glorioſe reſurrectionis: qꝛ in corpore glorioſo reſurgēs
in celū ꝯſcendit in ꝑpetuū regnatura: vt patuit. ¶ Ter- Tertium
tiū gaudiū honoratiſſime obuiationis ⁊ ſuſceptionis. qꝛ gaudiū
tota celeſtis curia ⁊ inſuꝑ ipemet dominꝰ Ieſus in occur-
ſum veniētis ⁊ eā ſalutādo honorificentiſſime ſuſceperūt
O q̄ntū gaudiū habuit maria qñ videbat diuerſa celeſtia
agmina angeloꝝ ⁊ beatorū eidem occurrētia: eāqꝫ vt pie
ꝯtēplari poſſumꝰ ſalutātia ꝑ talia ꝟba. Aue regina celo-
rū, aue domina angeloꝝ. ſalue radix ſancta: ex qua mūdo
lux eſt orta. Gaude gl̄ioſa ſuꝑ oēs ſpecioſa. Vale valde
decora: ⁊ vna nobiſcū cū chriſto filio tuo regna. O q̄ꝫ io-
cunde ipa eis benedicēs di. Benedicti vos dn̄o q̄ fecit ce-
lū ⁊ terrā. O q̄ntū exultauit qñ filiꝰ occurrentē in gloria
maxima primū vidit: ⁊ in eius oſcula atqꝫ amplexus ruit. Quartū
¶ Quartū gaudiū diuine inuitationis. Nā maximū gau- gaudiū
diū tūc habuit cū vidit ſanctiſſimā trinitatē: patrē filium
⁊ ſpiritūſāctū ſibi obuiādo inuitantē ad coronā. Nā in-
ſeꝑabilit ꝑſone diuine ſe comitant. ſm Aug. de trini. Vn̄
qꝛ chriſtus occurrit ſibi: ḡ ⁊ pater et ſpitituſſanctus ibi fue
re inuitādo ⁊ di. illud Can. iiij. Veni de libano ſpōſa: veni Quintum
coronaberis. Tribus enī vicibus dicit veni. qꝛ ab ipis tri gaudium
bus ꝑſonis diuinis dulciſſime inuitatnr ⁊c. ¶ Quintum
gaudium iubiloſiſſime deductiōis. quia vt dicit Hierony-
inſer. Nulli dubium illam celeſtem hieruſalem: tunc exul-
taſſe ineffabili leticia: tūc iocūdatā eſſe inextimabili cha-
ritate: tunc cum omni gratulatione iubilaſſe: et ingenti
lumine virginē circūfulſā cum laudibus ⁊ canticis vſqꝫ ad
thronum ꝑparatū ꝑduxiſſe. ſicut latius ſupra dictū eſt.
Quid nempe o homo putas q̄ntū hauſit tunc ꝟgo gau-
dium qñ tā dulces beatoꝝ cantus ⁊ diuinas laudes cepit
audire. et de ſe ac ꝓ ſe vidit oēs ꝯgratulari ⁊ ſuū natū do-
minū Ieſū ſūme ſuꝑ ipa iubilare: ⁊ iuxta ſeipſam in dextra
dei inthronizare in excelſis. ſicut legimus. j. Paral. xv. ꝙ
Dauid qui figurauit chriſtū: et oīs iſrael q̇ figurant bea-
tos in iubilo deduxerūt arcā id eſt Mariam ⁊c. Hec itaqꝫ
quinqꝫ gaudia habuit ꝟgo ꝓ tēpore aſſumptionis.

De ſeptem celeſtibus gaudijs Marie. De ſeptē ce

Conſequēter notādum ꝙ ipa beata virgo in illa leſtibus gau
celeſti patria multiplicibus īenarrabilibuſqꝫ fru- dijs Marie.
itur gaudijs. Solēt tn̄ q̇dā deuoti recolere ⁊ ve-
nerari orationibus ⁊ ſalutatiōibus angelicis ſe-
ptē ꝑcipua eiꝰ gaudia diſtinguēdo ⁊ enarrando. Qđ q̇dē
ortū habuit ex q̄dā reuelatione facta: vt putat ipi beato
Thome archiepō Cantuariēn. Fertur nanqꝫ ꝙ cum ipſe
frequenter ⁊ ſingulis diebus ſalutaret beatam virginem
per ſeptem eius gaudia q̄ habuit in terris poſita. ¶ Pri-
mum vicꝫ in filij dei conceptione. ¶ Secundū in eiꝰ por-
tatione in vtero ſuo nouem mēnſibus: ⁊ Elizabeth viſita
tione. ¶ Tertium in eius natiuitate. ¶ Quartum in ma-
gorum adoratione. ¶ Quintum in inuentione poſt tri-
duū in tēplo. ¶ Sextū ī filij reſurrectōe ⁊ aſcēſiōe. ¶ Se
ptimum iu beate virginis aſſumptione in celum. Quadā
itaqꝫ vice de predictis eam ſalutanti per Aue Maria: ec-
ce apparuit eidem beata virgo cū claritate magna: ⁊ ait.
Chariſſime inquit deuotionem tuam gratanter accepto:
quia de meis gaudijs que in vita iſta habui frequēter cō-
memorando me ſalutas. Attamen vellem inſuper: vt ⁊ il-
la mea gaudia que in celo nunc glorioſa habeo recoleres
⁊ ꝯſimilit de his quotidie me reuerēter ſalutares. Quod
ſi feceris tu vł quicunqꝫ alius fidelis ob mei deuotionem
hoc fecerit: ei promitto ꝙ in tempore obitus ſui: ego eiꝰ
animam ꝓtegam ⁊ liberabo: et in conſpectu filij mei pro
ipa aſtabo: ⁊ intercedam ac conſolabor eam. Tunc ipe be
atus Thomas adorando eam et gratias agendo: dixit.
O gl̄ioſa celoꝝ regina ⁊ ſuꝑbenedicta dn̄a mea: dic queſo
mihi que ſunt iſta tua gaudia in celo de quibus te ſaluta-
re debeo. At ipa beata virgo ſeptem ei gaudia enarrauit
que ſubſcribuntur: de quibus ipe ſanctꝰ Thomas Cātua-
riēſis pulchras laudes edidit quas etiam in certis eccle- Thomas Cā
ſijs ſolent quidā ꝓ ſequentiarū loco decātare in hec ꝟba thuarienſis.
¶ Gaude flore ꝟginali q̄ honore ſpeciali trāſcendis ſplē-
diferū. Angeloꝝ principatū ⁊ ſanctorum decoratū digni
tate numerum. Ecce primū ¶ Gaude ſponſa chara dei:
nam vt clara lux diei ſolis datur lumine. Sic tu facis or-
bem vere tue pacis reſplendere lucis plenitudine. Ecce ſe
cundum. ¶ Gaude ſplendens vas virtutum: cuius pen-

dens est ad nutū: tota celi curia. Te benignaz ⁊ felicē Je-
su dignā genitricē venerās in glīa. Ecce tertiū gaudium.
¶ Gaude nexu volūtatis ⁊ amplexu charitatis ꝙ iuncta
sis altissimo. Ut ad votū ꝯsequaris q̇cq̇d ꝟgo postularē
a Jesu dulcissimo. Ecce q̄rtuz. ¶ Gaude ꝟgo mr̄ chr̄i: qꝛ
sola meruisti. O ꝟgo pijssima. Esse tāte dignitatis: ꝙ sis
sctē trinitatis sessiōe ꝓxima. Ecce q̇ntū. ¶ Gaude mr̄ mi-
seroꝝ: qꝛ pat̄ seculoꝝ dabit te colētibus. Congruentē hic
mercedē ⁊ felicis poli sedē: regnis in celestib⁹. Ecce sextū.
¶ Gaude ꝟgo mr̄ pura certa manēs ⁊ secura: qꝛ tua gau
dia. Non cessabunt nec decrescent: sed durabūt ⁊ florescēt
ꝑ eterna secula. Ecce septimum. Et post singulos ꝟlus.
Gaude: addūt deuoti salutationē porādo. Aue Maria.
Qui ꝟo lr̄as nesciūt vt nequeāt has laudes porare: loco
Primum gaudiū
cuiuslibet gaudij: dicunt Aue Maria: singula hec gaudia
deuote meditādo. ¶ Primū itaqꝫ hoꝝ dꝛ gaudiū digni-
ficatiōis: qꝛ vicz btā ꝟgo in celesti regno est exaltata ad
dignitatē regalē tāaltissimā: vt trāscēdat oīm angeloꝝū
ordinē ⁊ sctōꝝū nūerū: qꝛ alij tm̄ serui dei: ipa aūt vera mr̄
Secūdū gaudiū
dei: ⁊ ꝑ ꝯñs eoipo oīm ē angeloꝝ ⁊ sctōꝝ dignissima dn̄a.
¶ Secundū dꝛ gaudiū illūiatiōis vel celestis glīose illu-
stratiōis: qꝛ vicz sicut sol illustrat hūc modū: illuminat: ⁊
irradiādo decorat: ita claritas glīe btē ꝟginis diffusa per
totā celestē ꝑadisum illustrat ⁊ decorat sua luce: cui⁹ pul-
chritudinē sol ⁊ luna mirant̄. Uñ Aug. in q̇dā sermone de
natiuitate ꝟginis ait. Ipm celū qd̄ penetrasti. scz o glīo-
Tertium gaudiū
sa regina: oīa q̄ in eo sunt ꝯtenta noua ⁊ ineffabili glīa de-
corasti: noua illic ac ꝑcellenti luce cuncta perlustras ⁊c̄.
¶ Tertiū gaudiū venerāde adorationis ⁊ obeditiōis: qꝛ
vicz tota celestis curia. i. oēs angeli ⁊ sancti ad ei⁹ nutum
obediūt: ⁊ eā venerant̄: atqꝫ adorant vt dei mr̄em. Unde
Apoc̄. vij. vidit Joānes: ꝙ sctōꝝū turba magna quā ne-
mo dinumerare poterat stabāt ante thronū q̄ figurat be-
atā ꝟginē: ⁊ in ꝯspectu inquit agni ⁊ clamabant: dicentes.
Sal⁹ deo nr̄o q̇ sedet suꝑ throno: ⁊ agno. i. chr̄o incarna
Quartū gaudiū
to ex ꝟgine q̇ in ipa tanqꝫ in throno q̇euit. Et oēs inquit
angeli stabāt in circūitu throni: ⁊ ceciderūt ī ꝯspectu thro
ni in facies suas: ⁊ adorauerūt deū. ¶ Quartū gaudiū dꝛ
potestatis seu potestatiue impetratiōis: q̇cquid voluerit
Quintū gaudiū
impetrare a filio poterit. Nā ius habet ꝑcipiēdi tāqꝫ mr̄
filio: iuxta illud. iij. Regū. ij. in figura dictū. Pete mr̄ mi:
neqꝫ em̄ fas est: vt auertā faciē ⁊c̄. ¶ Quintū gaudiū dꝛ
coassessionis: qꝛ vicz ipa sedet ꝓxima ad sanctissimā trini-
tatē: qꝛ est in eodē throno cū dn̄o Jesu q̇ sedet ad dexte-
rā maiestatꝫ in excelsis: iuxta illud ps̄. Astitit regina a de
xtris tuis ⁊c̄. Uñ chr̄s Jesus ⁊ de⁹ pat̄: ac spūssctūs tāfa-
miliari ⁊ amorosissimo: ac singulari aspectu: ⁊ sub tanta re
uerētia ꝯspicit eā: ⁊ tāte glīe intimitate se ingerit eidez ꝙ
totā ad celestem curiā sit̄ sumptā ꝑter mr̄em tali aspectu
amoris: ⁊ tāta altitudine glīe non fert̄ queadmodum ad
ipam. Et etiā viceuersa: tāta dilectōe: ac charitate: ac frui
tione fert̄ btā ꝟgo in deū p̄rem: ⁊ filiū: ⁊ spm̄sctm̄. Tantū-
qꝫ illi luci inaccessibili est immersa ꝯm Bern̄. vltra qꝫ credi
pōt: atqꝫ ad delectamentū secretū diuinarū ꝑsonarum in
mediū trinitatis btissime tāexcellenter est introducta: vt
oēs amores p̄ntis et ꝑterite: atqꝫ future vite respectu sui:
sint q̄si luna sub pedib⁹ eius. Uñ Eccl̄i. xxiiij. ipa de se ait.
Ego mr̄ pulchre dilectiōis: scz diuine. q. d. Ego qꝛ sū mr̄
filij dei: pulchrā illā inter deū ⁊ btōs dilectionē sūma for-
mositate ꝑnitentē possideo supeminēter. O q̊ tu deuota
mens potes cogitare qꝫ ineffabile gaudiuz sit Marie iux̄
Sextum gaudiū
dei filiū sedē: ⁊ ipm quotiēs vult dulcit̄ amplexari ⁊ oscu-
lari. O q̄nta suauitate diuina: ibi videt quō pr̄ gignit filiū
⁊ vterqꝫ spm̄sctm̄ spirat. Nā de⁹ nō pōt videri sine marie
suauitatis fruitiōe: ꝯm Bern̄. ¶ Sextū gaudiū ꝑmiatio-
nis: scz suoꝝ deuotoꝝ: qꝛ de⁹ ꝓpter ipius amorē oīb⁹ eā
venerantib⁹ ꝑmia dat hic ⁊ in futuro. Uñ qꝛ videt q̊tidie
saluari hōies: ⁊ oēs sāctos saluatos ipa mediāte oēs deo
atqꝫ ipi btē ꝟgini grās agētes maximuz: in hoc ꝟgini est
gaudiū: necnō oīb⁹ sanctis eā vidētibus ⁊ mutuo gaudio
colletātib⁹: vt ipa dicere possit beatis illud apl̄i. j. Thes.
iij. Gaudiū meū ⁊ corona glīe vos ante deū: quia vt di-
cūt doc. suꝑ. iiij. Sanctꝫ in celo accrescet gaudiū acciden
tale de salute ⁊ beatitudine eoꝝ qui ꝑ ipos ꝯuertunt̄ ⁊ sal-
uant̄: sicut ⁊ angelis gaudiū est super ꝯuersione peccato-
rū ⁊ salute: vt dꝛ Luce. xv. c. Quantū ergo est gaudiū vir
ginis btē ꝑ quā quiqꝫ saluādi saluant̄: vt aiunt Bernar. et
Septimū gaudiū
Ansel. ¶ Septimū ⁊ vltimū gaudium accumulande con-
gratulationis: quia videlicet gaudia ⁊ glorie ꝟginis Ma
gnalia nunqꝫ deficient: nec minuent̄: sed durabunt ⁊ accre
scent in secula ex multitudine beatorum: quia accidētalis
glīa ⁊ gaudiū accrescit in beatis omnib⁹ ex ꝟgine glīosa:
⁊ ecōuerso in beata virgine gaudium accidētale accrescit:
⁊ florescit: atqꝫ vt ita dicam innouari videtur continue ex
beatis. Qd̄ sic declarat̄ ꝯm intentionē sancti Bernardi-
ni de Senis: in sermōe de admirabili gratia: et glīa beate
Marie. Nā beati sunt in triplici differentia. Quia q̇dā int̄
se in glīa sūt eq̄les: q̇dā ꝟo maiores: quidā aūt minores.
Et tamē vt dicit Aug⁹. suꝑ Joan. Nulla inter eos est in-
uidia disparis charitatis: quin potius: ꝯm ꝙ dt Greg. in
moral̄. tāta vis in illa pace nos sociat: vt quod in se quis-
qꝫ non accepit hoc se accepisse in alio exultet: vna cūctis
erit beatitudo leticie: qꝫuis non vna sit omnibus sublimi-
tas vite. Hec Grego. Unde immensa dilectio beatorum ⁊
multiplex quam inter se habent mutuo: multiplicat inter
Differentie accidentalis glīe
eos quasi in infinitum numerū gaudiorum ꝯm perfectio-
nem ⁊ multitudinem diligentiū dilectiōis: ⁊ exquo crescūt
stupendo: modo differentie accidentalis glorie int̄ illos.
Primo
¶ Primo nanqꝫ inter eos qui sunt equales in gloria: vel
quasi equales: multiplicatur gaudium inter se pro quo-
libet ex amore dupliciter: qꝛ videlicet eq̄li mensura se mu-
tuo diligunt: ⁊ diligi se cognoscūt: eo ꝙ quilibet de quoli-
bet sibi coeq̄li tantū gaudet quantū de semetipo extensi-
ue: tn̄ non intēsiue. ꝯm Richar. de med. villa suꝑ. iiij. sen-
tentiarū: ⁊ hoc modo intelligēda sunt: q̄ de ꝯsimilib⁹ hic
Scd̄o
dicentur. ¶ Scd̄o quoqꝫ illi qui sunt in glīa maiores: du-
plicant sibi gaudium accidētale ꝓ quolibet btō minori in
glīa. Et hoc non: qꝛ se videant tantum diligi quantū dili-
gunt: sed quia de glīa quorūlibet illoꝝ minorū tātū gau-
dēt hi minores quantū de ꝓpria sua: cum quēlibet ꝯm ca
pacitatē suam intelligūt glīosum. Unde Petr⁹ plus gau
det de bono Lini qꝫ ipe Linus. Tamē ꝯm Bona. in. iiij.
dist. xlix. in fine: ex hoc non sequit̄: ꝙ tantum gaudeat q̄n
tum si haberet illud bonum: quia si haberet illud haberet
Tertio
maiorē charitatē ⁊ potestatē intēsius gaudendi. ¶ Ter-
tio hi qui in glīa sunt minores: totiens duplicant gaudiū
accidentale de illis maioribus quotiēs gloriosiores esse
cognoscunt semetipis eos qui ꝓpter amorem suum dupli
cant glīam suam seu gaudiū suum. Nūc autē minores san
cti ꝯspiciunt aliquem sanctum decies in glīa se maiorem.
Quendā ꝟo centies: aliquem millies: aliū centiesmillies:
alium millemilies. Et hmōi sancti maiores quasi infinita
milia sunt. Uñ hi minores quotiens intelligunt eum glo-
riosiorē se esse beatū: totiens duplicant gaudiū suum cuz
cognoscant se tantū diligi a quolibet suꝑiori: ꝙ in quoli-
bet eoꝝ ꝓpter eos glīa duplicatur. O itaqꝫ deus magne
quis hōim nūerare possit quanta gaudia tua electis ꝑpa-
rasti. ⁊ accumulari atqꝫ accrescere in gloria voluisti. Nam
que lingua dicere vel quis intellectus capere sufficit quā-
ta sint gaudia angelorum choris interesse. vt ait Grego-
rius in Homel̄. Nunc igitur ad ꝓpositum statuamus ex
vna parte integraliter totum amorem quem habēt bea-
ti ad inuicē mutuo: atqꝫ ex altera parte amorem quo mi-
nor beatus diligit virginē glīosam. Et credo ꝙ tal̄ amor
minimi glīosi excedat amorē beatorum alioꝝ sit̄ sumptū
tam angelicū qꝫ hūanū non inspiratū in beatā ꝟginem:
Magnū gaudiū accrescit ꝟgini glīose de sanctis et econtra
aut in chr̄m: seu in ipm deū. Quod ostendit̄ q̄druplici ra-
tione: ex q̇bus clarescit qꝫ magn⁹ amor ⁊ gaudiū accrescit
ipi virgini glīose de sanctis: ⁊ ecōuerso ipis beatis de ipa
benedicta virgine.
¶ Prima est ratio positionis
¶ Scd̄a est ratio compassionis
¶ Tertia est ratio glīficationis
¶ Quarta est ratio ꝯdilectionis
Prima
¶ Prima rō positionis: qꝛ quilibet minim⁹ etiā beat⁹ cla
re cognoscit: ꝙ mater dei plus posuit ꝓ sua salute qꝫ posu
crit ⁊ ponere possit tota creatura simul sumpta: quia chri
stū deū ei⁹ filiū ꝑdilectissimū q̇ est instrumētū redēptiōis
Scd̄a
saluatiōis: ⁊ glīficatiōis electoꝝ. ¶ Scd̄a ratio compas-
sionis: qꝛ q̇libet etiā minim⁹ beatus apte intellexit ꝙ to-

ta rationalis creatura nõ sustinuit: nec sustinere posset tã-
tũ dolorẽ ꝛ penã ꝓ sua redẽptiõe: quãtũ sola sustinuit mr̄
dei ꝯsiderata dilectiõe q̃ filiũ suũ amauit. Tãtũ etem̃ fuit
dolor ꝟginis in morte chr̄i: ꝙ si in oẽs creaturas q̃ pati
pñt diuideret̃ subito interirẽt. hic tñ dolor ꝟtute spũssan-
cti sic in ꝟginis aĩa claudebat̃: ꝙ nl̃ri sensititiue pti corpo
Tertia ris ꝑmittebat̃ effundi. ne añ debitũ tp̃s moreret̃. ¶ Ter-
tia ratio gl̃ificatiõis: tãta em̃ est gl̃ia ꝟginis mr̄is dei si-
cut ex p̃cedẽtib⁹ patuit: ꝙ excedit in gl̃ia totam naturã
angelicã: hũanã sil̃ sumptã ampli⁹ q̃ȝ circũferẽtia firma-
mẽti excedit in magnitudine pũctũ centri: vel q̃ȝ sol in cla
ritate ꝛ fulgore excedit stellã paruã: vel lumẽ cãdele ardẽ
tis: vel q̃ȝ multitudo arene que est in litore maris: excedit
vnũ minimũ pugillũ arene: siue q̃ȝ totũ mare excedit co-
chlear aque ꝛc̃. Quia ip̃a btã ꝟgo intelligit in filio suo se
q̃si alterũ ip̃m diuinitate vestita: in q̃ gl̃ia oẽs sancti con-
gaudent summo ex amore ad ip̃am affecti. Et etiã ip̃a ẜm
suã capacitatẽ ꝯgaudet de q̃rũlibet gl̃ia tanq̃ȝ de ꝓpria.
g̃ vtrobiq̃ȝ indicibilit̃ accrescit illud celeste gaudiũ accidẽ
Quarta tale. ¶ Quarta ratio ꝯdilectiõis: tãtus est em̃ amor bea-
te ꝟginis ad quẽlibet etiaȝ minimũ gl̃iosum: ꝙ oĩs amor
quo in regno celoꝝ natura angelica ꝛ humana diligit ali-
quẽ iã beatũ: est vt p̃dicit̃ q̃si pũctus centri ad firmamen
tũ vel respectu illi⁹ amoris q̃ ꝟgo btã amat minimũ bea-
tũ ꝯsiderato fontali principio vñ tal̃ amor originẽ habet
ꝛ iõ ꝓpt̃ hũc amorẽ ꝟginis gaudiũ duplicat̃ iux̃ suã capa
citatẽ cernit pleno ꝛ q̇eto desiderio gl̃iosum. Et sic ꝑ hũc
amorẽ ꝛ ꝑ hũc modũ ꝓ q̃libet sctõ ꝟginis bñdicte gaudiũ
multiplicat̃: ꝛ accrescit dupl̃r: vt patuit. Deniq̃ȝ minimus
sctũs videns tantũ se diligi a ꝟgine gl̃iosa. ꝙ ꝓpter eum
tanta in ea gl̃ia accrescit: intantũ inflãmat̃ in amorẽ eius
ꝙ quotiẽs eã intelligit se in gl̃ia supare: totiẽs de gl̃ia ei⁹
plus q̃ȝ de ꝓpria iocũdat̃. ¶ Ex q̇ ꝯsequẽter sequit̃ ꝙ oẽs
btĩ q̃ in gl̃ia sũt maiores minimo: ampli⁹ ꝛ q̇ adhuc maio
res adhuc magis: ꝛ q̇ maximi: maxie: atq̃ȝ q̇ ꝑmaximi: ꝑ-
maxime diligant̃ a btĩssima ꝟgine. Ip̃i quoq̃ȝ tãto magis
ꝛ maxie ac ꝑmaxie ꝑ amorẽ inardescant in eam: ꝛ sic gau-
diũ accidentale accrescit: ꝛ multiplicat̃ continue ẜm predi
ctũ modũ in ip̃a ꝟgine gl̃iosa ꝓpter illos: ꝛ in oĩb⁹ beatꝭ
ꝓpter illã. Quis g̊ exprimere posset infinitatem gaudij ꝛ
amoris q̇bus actiue ꝛ passiue gl̃iosa virgo Maria accidẽ-
tali gl̃ia varie inter beatos letat̃ ꝛ honorat̃: ac in ꝑpetuũ
ꝯgratulat̃. O itaq̃ȝ btõrũ beatissima: et supfelicissima celo
rum regina: quibus te laudibus efferamus: que tam inef-
fabiliter extas gloriosissima: tam sublimiter dignificata:
tã multiplicit̃ letificata ꝛ beatificata. O gl̃iosa dña excel-
sã sup sydera. te laudant angeli atq̃ȝ om̃es sancti ꝑ secula:
letare nunc cũ filio ꝓprio: ꝑ filiũ ꝓpriũ dulcẽ Iesum: int̃
beatorũ agmina: ꝛ: ꝓ nobis miseris chr̄m exorã. vt ꝑ tua
merita ducat nos ad felicia tue beatitudinis ꝯtemplãda
gaudia. Amen.

¶ Pars quinta libri decimi agit historialit̃ de mõ assum-
ptionis beate Marie virginis.

SVrge dñe in requiẽ tuã tu ꝛ
arca sanctificationis tue. Scribunt̃ Ps̃. cxxxi.
Que quideȝ verba: vt vult illuminatus doctor
Fran. Mayro. in suo ser. de assum. accipi possunt tãq̃ȝ sint
dicta a beatis in celo ad dominũ Iesum chr̄m desideran-
tibus assumptionẽ gl̃iose virginis Marie: vt eius presen-
tia ꝛ visa gl̃ia ip̃ius amplius iocundent̃ cum ip̃a ꝛ de ipsa
per quã meruerunt habere auctorem vite: ꝛ gl̃ificatorem
dñm Iesum. Desiderãter ergo flagitant di. Surge dñe in
requiẽ tuã: tu ꝛ arca sanctificatiõis tue. q. d. Sicut tu dñe
Iesu resurrexisti a mortuis. ꝛ in gl̃ioso corpe es in requie
tua celesti sedens ad dexteram dei patris: ita fac vt ꝛ arca
sanctificatiõis tue. i. beatissima tua mater: ĩ cui⁹ vtero san
ctissimo tãq̃ȝ in arca requeuisti: exurgat ꝛ assumat̃ in gl̃io-
so corpe in hanc eandẽ requiẽ celestis patrie: vt vna tecũ
ꝛ cũ ip̃a ineffabili gl̃ia gaudeam⁹ ꝛ exultem⁹: ac regnem⁹
sine fine. Merito aũt btã ꝟgo dr̄ arca sanctificatiõis diui
ne: qr ꝑ ei⁹ inhabitationẽ fuit plene sctĩficata. Deniq̃ȝ oẽs
sctĩ desiderabãt gl̃iose ꝟgĩs assumptionẽ: qr sciebãt ꝙ ꝑ
ip̃am eccl̃ia militãs multiplicia bona cõsecutura foret: at-
q̃ȝ eccl̃ia triũphãs. i. supna hierl̃m noue leticie gl̃ia ineffa-
bilit̃ magnificaret̃. Et idcirco subiũgit̃ in p̃misso ps̃. Sa-
cerdotes tui induant̃ iusticia ꝛ sctĩ tui exultẽt. q. d. ꝑ hanc
ei⁹ assumptionẽ fiat dñe: vt sacerdotes tui. i. eccl̃ie militã
tãtis p̃lati. ꝛ ꝑ ꝯñs tot⁹ ppl̃s chr̄ian⁹ quẽ ip̃i dirigũt indu
ent̃ iusticia. i. oĩs ꝟtutis gr̃a: qr iusticia est vniuersal̃ ꝟt⁹:
vt dr̄ Chryso. ꝛ etiã hr̃. v. li. Ethi. Qm̃ ꝑ merita btẽ ꝟgis
dat̃ cuilibet oĩs gr̃a inuocãdi ip̃am. Sequit̃: et sctĩ tui ex-
ultẽt. i. beati in celesti pr̃ia exultabũt inenarrabili leticia.
vicȝ ex ei⁹ p̃ñtia atq̃ȝ luminis totã celestẽ curiã illustrãtis
gl̃ia. Nã dicẽte Bern̄. in ser. de assum. Gl̃iosa ꝟgo dũ ce-
los ascẽdit: etiã supnoꝝ gaudia ciuiũ copiosis augmentꝭ
cumulauit: cũ eius vocẽ audire ꝛ faciem videre. eiusq̃ȝ bea
ta p̃sentia frui meruerunt: noua ꝛ ineffabili eius gl̃ia deco
rati: ꝛ immensa eius luce ꝑlustrati: vt etiã ait Aug. in quo
dam sermo. de natiuitate virginis. Itaq̃ȝ in hac pte libri
sub ꝓcessu historico ꝓsequendo: sacratissime assumptiõis
modum ex diuersis dictis sanctoꝝ: atq̃ȝ sermonib⁹ docto
rum: pijs quoq̃ȝ contemplationib⁹ descriptis deuotoruȝ
apocripha quidem resecãtes: sola ea que sunt fidedigna:
ꝛ a sanctis vident̃ approbata ad laudẽ virginis cõmemo-
rare curauimus. Ut aũt distincte series tota hui⁹ assum-
ptionis gl̃iosissime facilius capiat̃ tres principales consi
derationes notabimus.

¶ Primo de mõ sue sanctissime trãsmigratiõis.
¶ Scdo de mõ sue gl̃iosissime assumptionis
¶ Tertio de mõ sue gaudiosissime inthronizationis

¶ Articulus primus: de modo transitus ꝛ mortis beate De mõ tr[...]
Marie. Capl̃m primũ tus ꝛ mo[...] btẽ Mari[...]

CIrca primũ de modo trãsmi
gratiõis ꝛ ꝯtemplatiõis q̃stiones occurrunt.
¶ Primũ est. quo tp̃e btã virgo est mortua: ꝛ
in celũ assumpta. ¶ Ad q̃d rñdet̃: ꝙ si vis scire de anno.
tres sunt opiniones. ¶ Prima est Epiphanij dicentis. ꝙ
beata virgo post passionẽ chr̄i vigintiquattuor annis vi Quo ann[...]
xerit. ꝛ ꝙ qñ chr̄m ꝯcepit erat annoꝝ. xiiij. ꝛ in. xv. ip̃m pe assumpt[...]
perit ꝛ mãsit cũ eo annis. xxxiij. ꝛ sic qñ obijt virgo beata
erat annoꝝ. lxxij. ¶ Alia est opinio Fran. Mayro: ꝛ quo
rundã sequentiũ Aug⁹. li. de mirabilibus sacre scripture.
ca. xj. di. ꝙ etas beate ꝟginis fuit. liiij. annoꝝ. ita ꝙ post
passionẽ chr̄i tm̃ ꝑ nouem annos vixerit. ¶ Tertia q̃ cõi
us videt̃ teneri opinio est. ꝙ beata virgo post christi pas-
sionẽ. xij. annis vixerit. ꝛ sic citra sexagenarium vel poti⁹ Questio
lviij. annum fuit in celum assumpta: cum apl̃i totidem an
nis p̃dicauerint in Iudea: ꝛ circa partes illas: sicut Eccle
siastica tradit historia. Si queras. Quare non statim est
in celum assumpta post christi ascensionẽ: sed tãdiu derel
quit eam christus in mundo? ¶ Respondet̃ ꝙ idcirco: vt
vicȝ doceret apostolos: ꝛ illuminaret eos ĩ his que ad fi-
dem ptinent. Unde quando occurrebant questiones de-
terminande de factis dei: ꝛ morũ in ecclesia primitiua ad
ip̃am recurrebant: ꝛ ip̃a soluebat. ¶ Propterea Luce. ij.
scribitur. Maria conseruabat om̃ia verba hec: scȝ que di-
cebant̃: ꝛ fiebant circa paruulũ Iesum. cõferens in corde
suo cum his vicȝ que sciebat p̃nunciata fore per ꝓphetas
vt post ea tp̃e suo sicut dicit Beda posset apl̃os instruere
de his ad que presentes non fuerũt circa natiuitatẽ chri-
sti: ꝛ alia que ip̃i euangeliste scripserunt ab ea discẽdo. pre
cipue Lucas qui dicit̃ notarius virginis. Ideo canit̃ de
ea. Gaude Maria ꝟgo cunctas hereses sola interemisti in De mẽse as-
vniuerso mundo: scȝ apostolos docendo qui sua doctrina sumptiõis
errores vbiq̃ȝ confutauerũt. ¶ Item si vis scire de men-
se: ex quo festum assumptionis cadit in Augusto: clarescit
quia virgo assumpta est mense Augusti sole intrante in si
gnum virginis. Et hoc congruit mysterio: quia August⁹
dicit̃ ab augendo. Unde cesar Octauianus: qui impabat
tp̃e natiuitatis chr̄i dictus est Augustus: eo ꝙ auxit rem
publicaȝ nimiũ. Hic aũt primã victoriã habuit prima die
Augusti: ꝛ idcirco hunc mensem appellauerunt Augustũ
qui prius sextilis dicebat̃: eo ꝙ a Martio sextus erat. Et
om̃es rhomani ꝛ gentes hanc diem solennizabant in me-
moriam huius victorie. Qm̃ igitur beata virgo in hac as-
sumptione auxit rempublicam celestis gaudij in prima:
Ip̃a quoq̃ȝ virgo amicta sole. id est gl̃ie splendore diuine
illustrantis totam curiã supernã. figurata est Apoc. xij.

Mulier amicta sole et luna sub pedibus eius &c. Uñ congruebat vt in hoc mense Augusti quo sol intrat virgineũ signũ: ipsa beatissima mr̃ dei assumeret. Item si vis scire quo die sit assumpta btã virgo? Rñdet̃ ẜm Fran. Mayr. in sermone vel tractatu suo de assump. ꝙ ꝓut inquit colligit̃ ex his que dicunt sancti: ipsa est assumpta in die dñica: que quidẽ dies sanctificata est sup omnes dies alios: q: isto die angeli sunt creati: et mũdus in ipso cepit exordiũ: illo die christus natus est: resurrexit ⁊ spũs sanctũ misit. Uñ cõgruũ fuit vt et hec summa solẽnitas assumptionis eo die fieret. Hec ẜm Fran. Mayro.

Quomõ circa tp̃s mortis ꝯsolationẽ deꝰ ꝯstiterit Marie.

Capitulum. ij. quõ circa tp̃s sue mortis ꝯsolationẽ deus ꝯstiterit Marie.

Secũda cõtẽplatio q̃lit̃ fuerit ṽgo ꝑ sua morte consolata. Nimirũ ipsa cõsolationẽ circa suam mortẽ habuit ab angelo ⁊ ab ap̃lis atq3 a dño Jesu et totius celelestis curie beatis occurrẽtibus et assistentibus in hora sui transitus. Qualiter autẽ hec facta fuerint: ex sermonibus sanctoꝝ ⁊ narrationibꝰ: ꝑcipue sancti Cosme: q̃ cognomento dicit̃ vestitor: atq3 Joannis Damasceni ⁊ alioꝝ historijs edocet̃: sicuti et in cõmuni legenga prolixe describit̃ tali modo. ¶ Dum eñ ap̃lis ob ꝑdicatiõis grãm diuersas mũdi regiones subeuntibus: virgo btã in domo iuxta montẽ sion posita remansisset: oĩa q3 loca filij sui: vicz locũ baptismi: ieiunij: passionis: sepulture: resurrectionis et ascensionis q̃ad vixit deuotione sedula mente reuolueret ⁊ ꝯtemplaret̃ que et qualia suus ꝑdulcis Jesus in illo vel isto loco fecerat. Quadã die cum in filij desideriũ cor virginis vehemẽter accendit̃: estuans animꝰ cõmouet̃: ⁊ intimarũ lachrymaꝝ abundantia excitat̃: crebris q3 desiderij sui singultibꝰ cepit talia verba eructare. O fili mi ꝑdulcissime. O nate dilectissime Jesu suauissime: en cupio dissolui ⁊ esse tecũ: vtinã fili mi adesset illa hora aurea qua te videre possem in patria. Ecce mox angelus cum multo lumine eidẽ astitit et reuerẽter vtpote matrẽ dñi salutauit. Aue inq̃t benedicta suscipiẽs benedictionẽ illius q̃ mandauit salutẽ Jacob. Ecce filius tuus dñs Jesus te matrem venerandam expectat cum die tertia de corpore assumeris: vt celestes mansiones iocundas reddas ⁊ sanctoꝝ spũs ꝯsolareris: Ecce aũt ramũ palme ꝺ paradiso ad te dñam attuli: quẽ ante feretrum portare iubebis: atq3 vestimenta funebria missa a filio eidem obtulit: vt refert sanctus Cosmas ꝑdictus. Tunc beata virgo vt credit̃ genuflexo grãs agens deo petiuit petitionẽ. Primo vt ap̃li ad eã pariter ꝯgregent̃ di. Peto inquit instantius vt anteq̃ moriar corporalibus oculis ap̃los videã: ⁊ ab eis sepeliri valeã: ⁊ ipsis ꝑsentibus spm̃ reddã. Secundo peto inquit et obsecro vt aĩa mea in exitu suo de corpe nullũ spm̃ teterrimũ videat: ⁊ nulla potestas sathane insidiando occurrat. Cui angelus. Cur dña malignos spũs videre metuis: cuz caput eius oĩno cõtriueris. Fiat tñ voluntas tua vt ipsos non videas: et ap̃los nobiles executores funeris tui habeas. Sed qualiter intelligendũ sit ꝙ beata virgo non viderit spũs teterrimos in suo transitu patuit supra eodẽ li. pte. j. in fine. arti. ij. His dictis angelus cum multo lumine celos ꝯscendit. Palma ṽo illa nimia claritate splendebat: ⁊ erat quidẽ virge viriditati ꝯsimilis: sed folia ipsius vt stella matutina fulgebãt. Et ego fateor me vidisse apꝺ quẽdam comitẽ regiũ particulã quandã que dicebat̃ esse de illa palma: ⁊ ꝑ certo erat fulgidissima ad modũ micantis stelle quasi coloris argentei fulgidissimi: cuiꝰ intuitus deuotionẽ ingerebat ꝯtuẽtibus. At beata virgo in magna ꝯsolatione spũs relicta vt refert idem sanctus Cosmas: mox cõuocauit virgines sanctas cognatas ⁊ amicas sanctas mulieres: quibꝰ patefecit ꝙ migrare deberet. Mox oĩs sanctarũ virginũ et mulierũ multitudo flens cepit dicere. O sanctissima. O benedicta sup oẽs mulieres: ne nos derelinquas orphanas. At illa ꝯsolando eas ait. Si vos natoꝝ corruptibiliũ matres nõ toleratis ab eis modicũ separi: quõ ego mr̃ ⁊ virgo desiderare nõ debeo ad meũ pergere filiũ dei patris vnigenitũ qui est oĩm vita ⁊ premiũ beatoꝝ. Hec cum agerent̃ factũ est vt dum Joãnes in Epheso ꝑdicaret: celum repente intonuit: ⁊ nubes candida ipm̃ sustulit: ac raptũ ante Marie ianuã collocauit: percutiensq3 ostium introiuit: ⁊ reuerẽter virgo virginem salutauit. Quẽ felix Maria ꝯspiciẽs ꝑ gaudio lachrymas ꝯtinere nõ potuit: dixitq3: Fili. ¶ Jonanes memor esto verboꝝ tui mgr̃i q̃bus me tibi in matrẽ et te mihi in filiũ cõmendauit. Ecce a dño euocata debitũ humane cõditionis exoluo: ⁊ corpus meũ tibi cura sollicita recõmẽdo sepeliẽdũ. Tunc ille mox ꝓstratus in terrã cũ lachrymis cepit clamare. Heu mi dñe deus vt quid tantam tribulationẽ inducis super nos: vt vicz hanc nr̃e religionis magistrã: sanctitatis speculũ: vnicũ nr̃m solatiũ a nobis auferas. Sicq3 flenti ṽgo palmã ⁊ vestimẽta lugubria ab angelo portata ostẽdit: vt refert sctũs Cosmas vestitor cognomẽto: qui ea q̃ narrat ab his q̃ interfuerũt se didicisse certa relatiõe cõmemorat. Dixit q3 virgo ad Joannẽ. Hanc inq̃t palmã deferri facias ante feretrũ: cum corpus meũ duxerit͛ ad sepulchꝝ. Dixit aũt Joãnes. O vtinã hic essent oẽs ap̃li ⁊ fratres mei vt tibi dña decẽtes parare possemꝰ exequias: ac exoluere laudes dignas. Hec illo dicẽte: oẽs ap̃li de locis in quibus ꝑdicabãt a nubibus candidis rapiunt̃: et ante Marie ostium collocant̃. Qui cũ se mutuo salutassent ⁊ de hoc plurimũ mirarent̃: dicẽtes. Que nã causa est ꝓpter quã nos dñs hic insimul congregauit. Joñes ad eos exiuit et dominã de corpe egressurã predixit. Qui oẽs mox in lachrymas ꝓrumpentes tandẽ introierũt: et beatã virginẽ reuerẽter salutantes adorauerũt dicentes. Aue dei mr̃ grã plena dñs tecũ: bñdicta tu in mulieribus: ⁊ bñdictus fructus ventris tui. Ad ipsa. Auete discipuli electi vnigenite filij mei. Et cum modũ aduẽtus eoꝝ ab eis audiuisset: deũ glorificauit: ⁊ omnia eis manifestauit ab angelo reuelata et allata illis ostendit. Refert sctũs Cosmas ꝙ inter ap̃los vidẽs sanctũ Paulũ nominatim salutauit: et ille genuflexo ait. Aue impetratio mei solaminis: licet eñ chr̃m in carne nõ viderim: tñ cum te video: acsi ip̃m tuũ natũ viderẽ ꝯsolor in spũ: vsq3 modo deũ te genuisse gentibus ꝑdicaui: amodo te ad ipsum translatã docebo. Hoc aũt vicz ap̃los in dormitiõe ṽginis ꝯuenisse testat̃ Germanꝰ archiep̃s Cõstantinopol. ⁊ etiã Joãnes Damasce. in suo sermone hoc idẽ asserit ⁊ sctũs Dionysius. Pauli ap̃li discipulus in li. de diuis noĩbus: ⁊ seip̃m silr̃ interfuisse ac vnũqueq3 discipuloꝝ in laudẽ chr̃i et ṽginis fecisse sermonẽ. ¶ Petrus igitur inchoãs: vt narrat Cosmas: dixit. Gaude celestiũ thalamoꝝ sponsa: tetrarchi luminis candelabrũ: per quã est eterna claritas manifestata. Alij aũt ap̃li Aue inquiunt regina celoꝝ. Aue dña angeloꝝ. Salue radix sctã ex qua mũdo lux est orta. Gaude gl̃iosa sup oẽs speciosa vale: ⁊ ꝑ nobis chr̃m ora. Tunc ṽgo in medio eoꝝ deum benedixit. Et ẜm Alber. sup Missus est. sacrm̃ eucharistie deuotissime adorãdo sumpsit ⁊ vnctiõis. Deinde vestimẽta funebria induẽs admonuit ṽgines q̃ erãt in eius obsequiũ occupate de lampadibꝰ et lucernis ardẽtibꝰ vsq3 ad eiꝰ obitũ nõ extinguẽdis. Oĩbus q3 flentibꝰ crebrisq3 singultibus ꝓut testat̃ addendo Joãnes Damasce. q̃relas ꝓponẽtibus ⁊ dicẽtibus. Cur nos orphanos derelinq̃s. O ꝯsolatio nr̃a te habuimꝰ laboꝝ solatiũ: tibi viuẽti cõuiuere gl̃iosum est. Ne ḡ deseras nos o felix dei mr̃: sed tibi moriẽti ⁊ cũ chr̃o regnãti tuo ꝑdulci filio: impetra nobis cõmori ⁊ cõregnare. Heu q̃ amarũ est o dña separi a tua ꝑsentia: q̃ es totius curie celestis leticia. Tunc illa ad filiũ ꝯuersa genuflexo ait. Tu dilectissime fili Jesu: his de meo discessu dolẽtibꝰ sctis q̃s elegisti fias ꝯsolator: ⁊ appone bñdictionẽ tuã sup eos. Extendẽsq3 manus fideliũ collegiũ bñdixit. Et addidit. In manus tuas cõmẽdo fili spm̃ meũ: suscipe aĩam meam tibi dilectã quã immunẽ a culpa seruasti: tibi ⁊ nõ terre cõmendo corpus meũ: custodi illud integrũ q̃ð tibi inhabitare cõplacuit: transfer me ad te: vt vbi tu es meoꝝ viscerũ nate pariter sim ⁊ ego tibi cohabitãs. Et tũc oĩbus valedicens se ad exitũ cõposuit genuflexo mente in deum suspensa: adeo vt ꝑamoris magnitudine ⁊ cõtemplatiõis suauitãte nullũ sentiret dolorẽ. ¶ Circa ṽo horã tertiã noctis: tota domꝰ suauitate replet̃. Dñs eñ Jesus cum angeloꝝ ordinibꝰ et patriarcharũ ac ꝓphetarũ cetibꝰ: martyrũ et cõfessoꝝ agminibus: ⁊ virginũ choris aduenit: ⁊ ante thoꝝ ṽginis acies ordinantur ⁊ dulcia cantica frequentant̃. Nam prior ipse

Historia assũptõis marie.

Palme ꝑ angelũ allate.

Ex historia.

Circa horã tertiã noctis.

dñs Jesus inchoauit dicens. Ueni electa mea et ponã in te thronũ meũ: q2 ꝯcupiui speciẽ tuã. Et illa. Paratũ dñe cor meũ paratũ cor meũ. Tunc oĩes scti dulciter intonant di. Hec est q̃ nesciuit thoꝝ in delicto: habebit fructũ in respectione aĩarũ sctãrũ. Ipsa aũt de seipsa cecinit di. Ecce beatã me dicent oẽs generatiões: q2 fecit mihi magna qui potens est ⁊ sctm̃ nomẽ eius. Tũc dñs Jesus excellentius intonauit di. Ueni de libano sponsa veni coronaberis. Tunc illa. Ecce venio: q2 in capite libri scriptum est de me vt faciã voluntatẽ tuã deus: q2 exultauit spũs meus in te deo salutari meo. Sicq3 Marie aĩa felicissima de corpe egredit̃ ⁊ ad filium euolat: a quo dulcissime amplexat̃: fuitq3 tam a dolore carnis extranea q̃3 a corruptione extiterat aliena: statimq3 eã circũdederũt flores rosarũ. sc3 cetus martyrũ ⁊ lilia ꝯualliũ. i. agmina angeloꝝ confessoꝝ: virginũ ⁊ sctõꝝ oĩm. Uiderũtq3 apl'i eiꝰ aĩam tanti esse cãdoris vt nulla mortaliũ lingua posset effari. Uñ prorsus lachrymis ceperũt clamitare apl'i di. Uirgo prudẽtissima quo ꝓgrederis valde rutilans: esto memor nostri o dña. Dixitq3 dñs apl'is. Corpus virginis matris mee in vallem Josaphat deferte: ⁊ in monumento nouo qḋ ibidẽ inuenietis recõdite: ⁊ me ibidẽ triduo donec ad vos veniã expectate. Statimq3 oĩa illa agmina btõrũ cum chr̃o ꝟginis animã deduxerũt cum iubilo canentes. Que est ista q̃ ascendit de deserto delitijs affluens innixa sup dilectũ. Quibus comitãdo canebãt. Ista est speciosa inter filias hierl'm: sicut vidistis eã plenã charitate et dilectione: sicq3 in celum gaudens suscipit̃ ⁊ a dextris filij in throno gl'ie collocat̃. Refert ꝟo sctũs Cosmas mirabile mysteriũ qḋ nõ indiget naturali discussione: cum oĩa que de dei genitrice dicunt̃ sint supnaturalia ⁊ mirãda. Q2 videlicet egressa de corpe aĩa: corpꝰ hec ꝟba ꝓtulit. Gr̃as ago tibi dñe q̃ tua sum gl'ia: memẽto mei q2 tuũ sũ figmẽtũ ⁊ tuũ seruaui depositũ. Tãta q3 statim corpus eiꝰ claritate resplenduit: vt tangi quidẽ a ꝟginibus ad lauandũ posset: videri aũt nõ posset. Tãdiu aũt lux illa resplẽduit donec corpus a virginibus lotũ fuit aqua mũdissima nõ ab ipa mundatũ: sed potius a corpe sacro aqua sctificata. Deinde vt ait Damasce. in sermone. Sacrũ illud corpus mũda sindone inuolutũ feretro supponit̃: lapides coruscant: odor vngẽtoꝝ celestiũ redolet: hymni angelici resonãt apl'i diuinas laudes cantãt: alijq3 sancti et sctẽ reuerendissime adorant.

In valle Josaphat. — *Miraculum*

De sepultura btẽ marie

Capitulum. iij. primi articuli de sepultura beate Marie.

Tertia cõtemplatio. Qualiter btã virgo fuerit post mortẽ sepulta. Ad qḋ ex p̃missoꝝ sctõrũ narrationibus ⁊ historijs alioꝝ ꝯtinuãdo notat̃. Q2 postq̃3 hec gesta sunt ceperũt apostoli agere vt iuxta p̃ceptũ dñi hec arca domini e mõte sion portet̃ honorifice ad sepulture locum: vic3 in vall'ẽ Josaphat. Tũc dixit Joãnes Petro. Hanc palmã. sc3 ab angelo allatã ante feretrũ Petre portabis: q2 dñs te nobis pretulit ⁊ pastorem ordinauit ouiũ suarum. Cui Petrus. Hanc potius te portare decet: q2 virgo a dño es electus: et dignũ est vt palmã virginis virgo feras. Ego aũt portabo cũ feretro sctm̃ corpus. Ceteri aũt apl'i fratres mei circũdantes feretrũ referãt laudes deo. Paulus aũt dixit Petro. Et ego qui minimꝰ apl'oꝝ sum portabo tecũ. Tunc eleuãtes feretrũ Petrus inchoauit psalmũ In exitu israel de egypto all'a. Ceteri apl'i cãticũ ꝓsequut̃. Dñs aũt feretrũ ⁊ apl'os nube ꝓtexit: ita ꝙ ipsi nõ videbant̃: sed tm̃ coꝝ vox audiebat̃. Affuerũt ⁊ angeli cũ apl'is cõcinentes ⁊ totã terrã sono miro suauitatisq3 odore replẽtes. Concitati iudei de ciuitate ad hãc melodiã: ⁊ audientes ꝙ discipuli Jesu efferũt eius matrẽ mortuã: oĩes ad arma cõcurrunt ⁊ se mutuo hortabant̃ di. Uenite ⁊ oĩes discipulos occidamus: ac corpus istud qḋ seductorẽ portauit igne comburamus. Princeps aũt sacerdotũ ira plenus ait. Ecce tabernaculũ illius qui nos et genus nostrũ conturbauit. Et mox manus iniecit feretro volens illud ad terrã deijcere. Qui quia indigne sacrũ corpus tangere nititur ad qḋ angeli etiã trepidant accẽdere: ideo merito manibus priuat̃. Nam ambe manus eiꝰ subito aruerunt: et a cubitis auulse discindunt̃ et lectulo heserunt: ita vt ad grabatũ penderent: ⁊ miser ipse nimio cruciatu vexatus lamẽtabiliter vlularet. Reliquus aũt populus ab angelis qui erãt in nubibus cecitate percussus est. Tunc princeps sacerdotũ clamans ad Petrũ apostolũ implorat veniã ⁊ ꝓmittit emendã. Cui Petrus post alia verba dixit. Nullatenus mĩscḋiam cõsequi poteris nisi accedẽs osculatus fueris feretrũ ⁊ confitearis di. Credo in dominũ Jesum christũ quẽ ista virgo in vtero portauit: ⁊ post partũ virgo permãsit. Qḋ cũ fecisset: manus vnde euulse fuerãt cubitis sunt adiũcte: ⁊ pristine redditus est sanitati. Accipiensq3 Petrus vnũ dactylũ ex palma dedit illi: dixitq3. Accipe hanc palmã ⁊ pone eã super populũ excecatum: et quicũq3 credere voluerit recipiet visum: qui autẽ credere noluerit non videbit in eternũ. Peruenientes igit̃ apostoli in vallem Josaphat ad prediũ Gethsemani: inuenerũt ibi sepulchrũ simile chr̃i viuifico sepulchro: vbi corpus cum multa reuerẽtia posuerũt. Quo munito iuxta illud vt dñs iusserat: cõsederunt vsq3 in diem tertiũ exequias in dei laude deuote celebrando ⁊ orõnes faciẽdo. Ecce ꝟo die sc3 tertio nubes splendidissima sepulchꝝ circũdedit: voces angeli resonãt: et ineffabilis odor sentitur: fit oĩbus stupor. Et ecce dñs Jesus descendẽs cũ multitudine angeloꝝ ipos salutauit: di. Pax vobis. Qui genibꝰ ꝓcidẽtes rñderũt. Gloria tibi deus q̇ facis mirabilia magna solus. Et dñs. Quid inq̇t gr̃e ⁊ honoris vobis videt̃ vt nunc mee conferã genitrici. At illi. Justum dñe videt̃ seruis tuis vt sicut tu deuicta morte regnas in secula: sic tu resuscites matris corpusculũ: ⁊ a dextris tuis colloces in eternũ. Ecce aũt cõtinuo Marie anima presens visa est. Tũc saluator locutus est dicens. Surge veni dilecta mea: tabernaculũ glorie: vasculũ vite. Pulchra es amica ⁊ macula non est in te: sicut labem non habuisti: ita et corpis resolutionẽ minime patiaris. Statimq3 ad corpus accessit Marie anima ⁊ de tumulo prodijt in corpore glorioso. Tandẽ sepulchrũ aperientes corpus minime inuenerũt: sed tm̃modo vestimẽta funebria ⁊ sindonem reppererũt. Igit̃ apostoli osculãtes sepulchrũ sanctum ⁊ deum laudãtes: in hierusalẽ sunt reuersi dicentes: quia corpe et anima virgo gloriosa est in celũ assumpta. Cuius assumptionis modũ deuotius in sequentibus cõtemplemur. Plura alia circa hãc materiã reperiunt̃ in historijs descripta: q̃ quoniã ad deuotionẽ nõ adeo deseruiunt: ob breuitatẽ sunt hic pretermissa.

¶ Articulus. ij. de modo gloriosissime assumptionis et deductionis beate Marie virginis in celum.

De mõ gl'iosissime assũptiõis beate marie ꝟginis.

Circa secũdũ de modo gloriosissime assumptiõis beate Marie ꝟginis. Nota ꝙ ipsa cum summa gloria est assumpta in celum triplici modo.

¶ Primo feliciter.

¶ Secundo honorabiliter.

¶ Tertio letanter.

Primo assũpta feliciter.

¶ Primo inquã feliciter: q2 ipsa glorificata plene ⁊ perfectissime glorie celestis felicitate non solũ in aĩa: sed etiã glorioso corpe est assumpta. Unde in aĩa habuit et habet virgo btã triplicẽ felicitatẽ. sc3 visionis: diuine fruitiõis et tentionis. In corpe ꝟo habuit quadruplicẽ felicitatẽ: vic3 impassibilitatis ⁊ agilitatis: qua vbicũq3 volebat spiritus: ibi ꝓtinus erat corpus: vt dicit Aug. ⁊ subtilitatis q̃ penetrabat celos: atq3 claritatis qua fulgebat incõparabiliter magis q̃3 sol: et ꝑ hanc claritatẽ suã totã celestẽ curiã irradiat ⁊ illustrat lumine glorie. Q2 aũt ipa corpe glorioso sit assumpta pie credit ecclesia: ⁊ superius parte prima huius libri ꝑ plures rõnes deuota cõtemplatione est descriptũ. ¶ Secũdo btã ꝟgo assumpta est honorabiliter: q2 ipse dñs Jesus et totus celestis curie exercitus eidẽ occurrit: ⁊ ipsam honorifice in celũ deduxit: vt testatur Hierony. in sermo. de assumptione. ¶ Nota aũt ꝓm Francis. Mayro. plures beatoꝝ turmas que affuerunt in hac solẽnitate assumptiõis. ¶ Prima turba apl'oꝝ q̇ eã vsq3 ad sepulchrũ comitati sunt cum hymnis et canticis: vt supra patuit. ¶ Secũda turba angeloꝝ qui virgini in hoc mundo assistebant ⁊ eam custodiebãt. Quis em̃ qlibet homo habeat sibi in hoc mũdo angelũ depụtatũ: vt

Secũdo honorabiliter.

Plures beatoꝝ thurme affuerunt.

Prima

Secũdo

ait Hierony. credit͛ tñ ꝙ beata virgo habuit plures an⸗
gelos in cuſtodie ſue obſequiũ. Iuxta illud Cant. iij. En
lectulũ Salomõis. lx. fortes ambiunt ex fortiſſimis iſrl͛.
Et hi cum virgine aſcẽderũt: gaudẽtes ꝙ fuerunt digni
Tertia obſequio ⁊ familiaritate tante dñe ⁊ ꝙ celis tantũ theſau
rum deducebãt in hac aſſumptione. ¶ Tertia turba erat
aĩarũ euolantiũ ad celũ de hoc mũdo: ſicut ſunt aĩe ꝑ⸗
Quarta fectoꝝ et aĩe poſt baptiſmũ mox euolantes. Credit͛ eñ
ꝙ quotidie aliꝗ tales euolent. ¶ Quarta turba aĩarũ de
purgatorio exeuntiũ q̃ iam purgate erant: de q̇bus etiã
credit͛ ꝙ omni die alique tales euolent: q̃ tunc cũ virgine
magno gaudio aſcendebãt: ⁊ forte pluribus ꝓtũc in pur⸗
gatorio fuit pena relaxata ꝓpter tanti feſti ſolẽnitatẽ et
Quinta virginis honorẽ: vt opinat͛ idẽ Franc. ¶ Quinta turba
angeloꝝ qui p̃dictarũ aĩarũ cuſtodes fuerãt: ⁊ in hoc mũ
do miniſtrantiũ qui ad honorẽ virginis cũ ea aſcẽdebãt.
Iſte oẽs turme fuerũt comitãtes virginẽ ⁊ laudãtes eã.
¶ Sed reſtat videre qualiter turme btõꝝ plurime occur
rerunt virgini eam ſalutantes ⁊ honorifice ſuſcipientes.
¶ Prima ergo turba occurrit ſanctorũ patriarcharum.
¶ Secũda prophetarũ. ¶ Tertia martyrũ. ¶ Quarta
confeſſoꝝ. ¶ Quinta virginũ. ¶ Sexta oĩm btõꝝ com⸗
De ſalutati⸗ muniũ. ¶ Septima oĩm angeloꝝ aſſiſtentiũ: q̇ nõ emit⸗
one ſcõꝝ ad tunt͛ niſi raro. ¶ Octaua diuinarũ ꝑſonarũ: vicꝫ patris
btãm ꝟginẽ et filij ⁊ ſpũſſancti. ¶ Qualiter aũt vnaqueqꝫ turba ſan⸗
in aſſũptiõe. ctoꝝ p̃dictoꝝ ipſam beatã virginẽ ſalutauerit ⁊ laudaue⸗
Pria turba rit ac honorifice ſuſceperit: in quodã libro q̇ intitulat͛ de
p̃riarcharũ. vita Marie deuote edocet͛: ⁊ hic ꝓpter deuotionẽ audiẽ⸗
tiũ ppl'oꝝ breuiter deſcribit͛. ¶ Prima ergo turba patri⸗
archarũ adorãtes eã ſalutauit di. Aue ſacrũ et ſalutiferũ
noſtrũ deſideriũ quã dudum expectauimus que impleſti
noſtrũ gaudiũ: ⁊ per tuũ natũ redemiſti nos de ptãte te⸗
nebrarũ infernalium: tibi laudis honor ⁊ gratiarũactio ac
eternũ gaudiũ. Tũc Adã laudãs ait. Hoc nũc os ex oſſi⸗
bus meis: per hanc ecce gaudiũ oĩbus poſteris meis.
Nam hec eſt que gr̃am inuenit apud deũ angelo nũcian⸗
te: quã gr̃am ego perdidi. Eua quoqꝫ. Aue inq̇t bñdicta
inter mulieres que vitam oĩbus ꝓpinaſti: ⁊ mortẽ quã
intuli: tu cõtriuiſti. Ecce qꝛ ego femina dãnaui: tu ſctiſſi⸗
ma femina ſaluaſti. ¶ Accedendo ⁊ Noe patriarcha ait.
Salue virgo p̃figurata in arca a me ꝯſtructa. Nã ſicut in
diluuio genus humanũ ꝑ arcã eſt ſaluatũ: ſic ſeculũ ꝑ te
dei matrẽ eſſe liberatũ. ¶ Abraã exultãs ait. Ecce dei ꝓ⸗
miſſio mihi facta ⁊ impleta: qñ dictũ eſt. In ſemine tuo. i.
in chriſto ꝑ hanc virginẽ edito: benedicent͛ oẽs gentes.
¶ Iſaac ait. Aue virgo pulcherrima cuius pulchritudo
decora in Rebecca mea ſpõſa eſt p̃monſtrata. ¶ Iacob
Scda turba quoqꝫ. Hec eſt illa ſcala quã vidi cui⁹ ſummitas celos tã⸗
ſanctorum. gebat: ⁊ dñm innixũ ſcale angeloſqꝫ aſcendẽtes et deſcen⸗
dentes. ¶ Secũda turba ſanctoꝝ vicꝫ ꝓphetarũ occur⸗
rit ⁊ ſalutauit di. Aue ſacrariũ ſpũſſancti: ⁊ fructus noſtri
vaticinij: te p̃dicauimus: te ꝓphetauimus: tecũ igit͛ iam
in celo cõgaudẽm⁹. Tunc inter eos Moyſes ait. Hec eſt
rubus ardens ꝑ charitatẽ: in quo apparuit deus qui ru⸗
bus ardere cernebat͛ nec cõburebat͛ ſed in ſua viriditate
tenebat͛. Sic nec ꝟgo hec corrupta eſt filio dei ſuſcepto:
nec leſionẽ habuit in puerperio. Aaron ait. Hec eſt virga
arida quã poſui in altari: ⁊ inuenta eſt florida ⁊ fructifera
Dauid ait. Ecce regina que aſtitit a dextris dei in veſtitu
deaurato. id eſt. corpe glorificato: circundata varietate
virtutũ ⁊ ſanctoꝝ. ¶ Eſaias dixit. Hec eſt virgo de q̃ ꝓ⸗
phetaui. Ecce inq̇t virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiũ: ⁊ vocabit͛
nomen eius emanuel. i. nobiſcũ deus. ¶ Hieremias ait.
Hoc eſt qđ dixerã. Nouũ faciet dñs ſuꝑ terrã femina cir⸗
cundabit virũ. ¶ Ezechiel. Hec eſt inquit porta clauſa ꝑ
quã dñs eſt egreſſus. ¶ Daniel ait. Hec eſt mons de qua
lapis viſus eſt preciſus ſine manib⁹: qꝛ dei filius ab ea na⸗
tus eſt ſine viri ſemine. ¶ Tandẽ Ioãnes baptiſta eam
adorauit di. Aue mater agni immaculati qui tollit pecca⸗
ta mundi: quẽ digito demonſtraui: per tuũ aduentũ ſan⸗
ctificatus in vtero matris exultaui. ¶ Item Elizabeth
ſancta. Aue beata que credidiſti angelo. Ecce ꝑfecta ſunt
que dicta ſunt tibi ab ãgelo: gaude in eternũ cũ filio tuo.
¶ Tunc ſanctus Ioachim et ſancta Anna parentes vir⸗
ginis cum maximo gaudio occurrẽdo dixerũt. Benedi⸗
cta filia tu a domino: qꝛ per te fructũ vite cõmunicauim⁹.
¶ Deniqꝫ ſanctus Ioſeph ſponſus Marie occurrens cũ Ioſeph
leticia ait. Salue mea gratioſa: mea venerabilis domina
quã rex celi mihi in ſpõſam donauit: ⁊ immaculatã cõſer⸗
uauit: cuius eram cuſtos caſtitatis ⁊ teſtis virginitatis: ⁊
ſecretarius diuine incarnatiõis. Ego primus tuũ partũ
adoraui: ⁊ oĩs peregrinationis tue comes extiti: tibi et
dulci tuo Ieſu diligẽter ſeruiui: erat mihi tua ſocietas ſua
uis: tua allocutio iocũdabilis. Nũc ergo o mater gratie
cum tuo nato iocundare ⁊ mihi tuo ſponſo benedictionẽ
prebe ⁊c̃. ¶ Tertia turba occurrit ſanctorũ martyrũ di⸗ Tertia tur⸗ba.
cens. Aue triũphus ⁊ palma martyrũ que p̃ oĩbus me⸗
ruiſti: cum filio tuo in cruce pendenti aſtitiſti: ⁊ gladio do
loris cor vulneratũ habuiſti: nunc gaude ſuꝑ oẽs glo⸗
rioſa ⁊ letare cum amãtiſſimo nato ꝑ ſecula. ¶ Tũc ſan⸗
cti Innocẽtes acceſſerũt dicẽtes. Aue noſtra gloria: fe⸗
lix illa hora qua chriſti infantia noſtre paſſionis fuit cau⸗
ſa. En o beata qualis nobis martyrij gloria eſt ꝑ tuũ fi⸗
lium donata. Sis et tu cum filio felix ꝑ immenſa gaudia.
Sanctus quoqꝫ Stephan⁹ ꝓthomartyr ait. O benedi⸗
cta martyrũ regina: ecce qꝛ primus ꝓ tuo filio martyriũ
ſuſtinui: quanta mihi ſunt donata premia. Ipſi ergo dño
Ieſu ⁊ tibi laus ⁊ gloria. ¶ Quarta turba occurrit ſctõꝝ Quarta
ꝯfeſſoꝝ ſalutãdo dicens. Aue confeſſoꝝ ſtella et lux ſan⸗ turba.
ctitatis ac ſpeculũ virtuoſitatis: vere in plenitudine ſan⸗
ctoꝝ detentio tua: qꝛ ceteris ꝑ partes: tibi vero tota in⸗
fudit ſe plenitudo gr̃e ⁊ virtutis. Nunc ergo merito gau⸗
des ſuper omnes in plenitudine celeſtis premij et glorie.
¶ Quinta turba occurrit virginũ ſalutando dicẽs. Aue Quinta
virgo virginũ beatiſſima ⁊ mater ſumme puritatis. Mul⸗ turba.
te quidẽ filie ꝯgregauerũt diuitias. ſcꝫ meritoꝝ ⁊ gr̃arũ:
tu ſuꝑgreſſa es vniuerſas. Nunc igit͛ cum tuo filio quem
virgo concepiſti: et virgo peperiſti: atqꝫ poſt partũ ꝟgo
permãſiſti: gaude in decore ſumme puritatis per ſecula.
¶ Sexta turba omniũ beatoꝝ cõmuniũ occurrit eã lau⸗ Sexta
dando ⁊ ſalutando dicens. Aue mater gr̃e: mater miſeri⸗ turba
cordie: tu gloria electoꝝ: tu honorificentia ppl'i iſrael: tu
leticia gentis ſanctoꝝ: per te ⁊ ex te habemus quicq̇d bo⸗
ni habemus: ergo per te et in te tuo nato laus et gloria
¶ Septima turqa angeloꝝ aſſiſtentiũ qui raro ⁊ ex ſpe⸗ Septima
cialiſſima tñ gr̃a emittunt͛. Qꝛ ſi throni et dominatiões turba.
occurrrerunt beato Martino: vt legit͛. multomagis oẽs
etiã aſſiſtentes matri dei occurrerũt eam ſalutãdo ⁊ dixe⸗
runt. Aue dei genitrix celoꝝ regina: angeloꝝ oĩm dña: q̃
demones ꝓſtraſti: mundũ liberaſti: ruinã angelicã reſtau
raſti: dei filiũ de celis attraxiſti. Nũc igit͛ gaude poſſidẽs
thronũ gl'ie tibi p̃paratũ. Inter eos aũt Gabriel archan
gelus occurrendo et gaudens di. Ecce inquit celi regina
tua gloria eſt completa quã tibi in ſalutatione p̃nuncia⸗
ueram. Aue gr̃a plena dñs tecum: benedicta tu in mulie⸗
ribus. Ecce gloria es plena: ecce tecũ vere dñs Ieſus tu⁹
te exaltans: te ſumme letificans: vere tu benedicta et ſuꝑ
benedicta p̃ oĩbus. ¶ Octauo occurrerũt diuine ꝑſo⸗ Octauo di⸗
ne. Nam dñs Ieſus totus feſtiuus occurrit matri: vt te⸗ uine ꝑſone.
ſtat͛ Hierony. in ſermõe de aſſumptione. Et qm̃ ipſe ꝑſo⸗
ne diuine inſeparabiliter ſe comitant͛: vt dicit Aug. de trini⸗
ta. ergo cum ibi fuerit ꝑſona filij ſequit͛ ꝙ affuit ⁊ pater ⁊
ſpũſſanctus. Quis aũt excogitare ſufficiat quãta iocun⸗
ditate quantaue ſuauitate dñs Ieſus ipſam p̃dulciſſimã
genitricẽ ſuam ſalutauerit: amplexatus fuerit et oſculat⁹
ad gloriã ſupremã inuitauerit dicens. Surge ꝓpera ma⸗
ter mea dilecta: veni mater pura mea dulcis et amanda.
Intra nũc in tui filij glorioſa habitacula vt gaudeas me⸗
cum oĩ bono celeſtiũ delitiarũ ſine fine. ¶ Deniqꝫ de⁹
pater in iubilo ſalutãdo eam atqꝫ ꝯſolando di. Aue mea
p̃electa filia ⁊ ſponſa p̃dilecta vide et agnoſce diuinitatẽ
meã. Ego te ꝑ angelũ ſalutaui ⁊ vt filiũ meũ conciperes
et parereſ virgo mandaui: vt ꝑ carnẽ ex te ſumptã mor⸗
tem patiendo filius meus mundũ liberaret volui. Veni
ergo de libano ſponſa mea: veni coronaberis. Ceterũ ſpi
ritusſanctus. Salue inquit virgo pura: ſuper quã ego re⸗
quieui ſeptiformi gr̃a: in te locum filio dei p̃paraui: et de
portione puri tui ſanguinis chriſti corpus formaui: virtu
tibus ⁊ gratijs te ditaui: ⁊ vt digna fores mater dei in be⸗
nedictionibus dulcedinis p̃ueni. Nũc igit͛ iocũdare felix

super cunctos visione dei. Tunc beata virgo adorãs hu
militer deum ⁊ sanctã trinitatẽ ac laudans ⁊ grãs agens:
ait illud Eccli. lj. Confitebor tibi domine rex. scꝫ deꝰ pa-
ter collaudabo te deum saluatorẽ meum. id est. dñm Je-
sum. Confitebor nomini tuo qm̃ adiutor ⁊ ꝓtector factꝰ
es mihi. scꝫ tu sctẽ spũs me replendo: et liberasti corpus
meũ a perditione. vicꝫ. ꝓseruãdo ab om̃i labe. Tertio q̊ꝫ
his habitis assumpta est btã virgo ⁊ in celum deducta le-
tanter: qꝛ summa cum leticia omniũ celestiũ agminũ. Vñ
sctũs Gerardus episcopus ⁊ martyr in suis homelijs di-
cit. Hodie virginẽ Mariã celi susceperunt letãdo: angeli
gaudendo: archangeli iubilando: throni exultãdo: domi
nationes psallendo: principatus armonizãdo: cherubin
et seraphin hymnizãdo: atqꝫ ad sup̃ne maiestatis diuine
tribunal deducendo. Hec ille. De hac autẽ iocunda eius
deductione; atqꝫ gaudiosissima in thronizatione latius
patebit in sequentibus.

¶ Articulus. iij. de modo quo gaudiosissime inthroni-
zata est beata virgo Maria in regnũ celeste et super om-
nes collocata.

De mõ gaudiosissime in throniza-tiõis ꝟginis Marie.

Circa tertiũ p̃ricipale de mo-
do gaudiosissime inthronizatiõis beate virgi-
nis videndũ restat ⁊ ꝓsequendũ de his tribus.
Primo quidẽ: quali gaudio ⁊ iubiloso cantico sit in p̃mis-
sis turbis beatoꝝ ad thronũ sue glorie traducta. ¶ Se-
cũdo qualiter sup om̃es ordines angeloꝝ et sctõꝝ exal-
tata. ¶ Tertio q̃lter a sctissima trinitate sit in suũ thro-
num glorie inthronizata. ¶ De primo Nota ꝙ ſm deuo
tos contẽplatores ⁊ huius rei tractatores pie possumus
cogitare seu meditari ꝙ cum btã virgo fuisset tãta solen-
nitate qua patuit resuscitata et glorificata corp̃e ⁊ anima
atqꝫ ab om̃ibus turmis sanctoꝝ et angeloꝝ occurrentiũ
honorifice salutata: tunc dominus Jesus ait ad oẽs bea-
tos. Ecce inquit nostis et videtis matrem meã purissimã
resuscitatã corp̃e glorificato: in cuius vtero vestra ⁊ oĩm
electoꝝ ꝓ salute hoc meũ corpus gloriosum spiritusctõ
formatũ assumpsi: et tanqꝫ in tabernaculo dignissimo re-
quieui. ix. mensibus. Tandẽ ipsa virgo me peperit ⁊ vbe-
re de celo pleno lacte virgineo aluit: castissimo amplexu
fouit: ⁊ in om̃ibus deuotissime ministrauit. In cruce q̊qꝫ
mihi ꝓ vobis patiẽti et morienti astitit: ⁊ doloris gladio
confossa eius anima extitit ⁊c̃. Nunc igiꝰ pensate ⁊ consi-
derate: qꝛ dignum est vt in throno meo super om̃es exal
tetur ordines. ac btõꝝ eterna premia p̃ceptura. Tũc oẽs

Cõtẽplatio circa hec.

angeli et beati ꝓcidẽdo et dominũ Jesum adorãdo ⁊ col
laudãdo ceperunt dicere illud Ps̃. Magnus dñs et ma-
gna virtus eius: et sapiẽtie eius nõ est numerus. Et illud
Sapieñ. ix. Tecum dñe sapientia que nouit om̃ia opera
tua: que etiã affuit cũ orbem terrarũ faceres ⁊ sciebat q̊d
placitum esset coram oculis tuis. Ipsa igitur tua infinita
sapiẽtia decernat: qꝛ iustum ⁊ dignũ videꝰ seruis tuis do
mine vt ipsa tua sctã mater om̃i honore ⁊ laude dignissi-
ma a dextris tuis in throno glorie tue gaudeat vna tecũ
et regnat in secula seculoꝝ. ¶ Tunc sancta trinitas man-
dauit om̃ibus di. illud ps̃. Sumite psalmũ ⁊ date tympa-
num: psalteriũ iocundũ cum cithara: buccinate in neome-
nia tuba in insigni die solẽnitatis vestre. id est huiꝰ assum-
ptionis. Sicqꝫ cum om̃i iubilo ⁊ totius curie celestis sum-
ma exultatione cepit virgo beata in celum ⁊ glorie thro-
num traduci ⁊ eleuari. Juxta q̊d prefiguratũ fuit. ij. Re-
gũ. vj. Surrexit Dauid. id est. christus: ⁊ abijt ip̃e ⁊ om̃is
populus vt aducerẽt arcã dei. id est. beatã dei matrem.
Dauid aũt ⁊ om̃is israel ludebãt corã domĩo in citharis:
lyris ⁊ tympanis ⁊c̃. In quo figuraꝰ iubilatio oĩm sctõꝝ
et angeloꝝ ⁊ laudis decãtatio pro beatissime virginis as-
sumptione. Et nota ꝙ om̃es turme btõꝝ deducendo be-
atam virginem administrabanꝰ in ea ⁊ canebãt iubilosas
laudes magnificãdo ip̃am precipue de tribus. ¶ Primo
de eius pulchritudine: qꝛ non ꝯsueuerãt antea videre su-
per angelicã pulchritudinẽ nisi diuinã: sed nunc in btã vir
gine cernebãt decorẽ excellentẽ sup angelos infra chrm̃.
Et ideo canẽtes dicebãt. Que est ista que ꝓgrediꝰ quasi
aurora rutilãs: pulchra vt luna: electa vt sol. Cant. vj.
Quibus comitãtes respõdendo canebãt. Ista est specio-
sa inter filias hierłem sicut vidistis eã plenã charitate et
dilectione: eccłia dicẽte. ¶ Secũdo laudabãt eã de sum-
ma dignitate a deo sibi collata: eo ꝙ nõ ꝯsueuerãt antea
habere angeli et beati reginã sup om̃es choros exaltatã
sicut nũc cernebãt: ⁊ ideo dicebãt. Que est ista que ascen-
dit de deserto delitijs affluẽs ⁊c̃. Cant. vj. q. di. Mundus
totus est q̃si desertũ carens om̃i virtute: ⁊ quomõ nũc de
eo ascendit talis regina. Quibus comitãtes respõdebãt.
Ista est regina q̃ astitit a dextris dei in vestitu deaurato
circũdata varietate. ¶ Tertio laudabant de eius glorie
sublimitate et premij copiositate ac diuina familiaritate:
qꝛ nunqꝫ viderãt aliquẽ post chrm̃ in tãta glorie ⁊ pleni-
tudine om̃is grẽ: ac tanta ⁊ tali familiaritate dei ascẽden-
tẽ. Vñ dixerũt. Que est ista que ascendit sicut virgula fu-
mi ex aromatibus myrrhe ⁊ thuris ⁊ vniuersi pulueris pi-
gmentarij. Cant. iij. in q̊ om̃is grã ⁊ plenitudo glorie fi-
guraꝰ. Quibus r̃ndendo cantabaꝰ a comitãtibꝰ. Hec est
que nescivit thoꝝ in delicto: habebit fructũ in respectiõe
animarũ sanctaꝝ. Sap̃. iij. O q̃ aĩa fidelis ꝯtẽplare quã-
tis gaudioꝝ generibꝰ: qꝫ iocũdis laudibus ipsa ꝟgo glo
riosa est exaltata. ¶ De secũdo: q̃liter vicꝫ ꝑtrãsijt oẽs

Maria ꝑtrãsijt oẽs choros.

choros: ⁊ sup om̃es ordines sit exaltata. Nota ꝙ cum sic
cum oĩm exultatione eleuareꝰ. Primo possumus deuote
meditari ſm ꝙ scribũt deuoti ꝯtemplatores: ꝙ cũ aereũ
celum: ⁊ deinde celũ ethereũ gaudens trãsuolasset: celeri-
ter ad sideriũ celũ ferebaꝰ: vbi ꝑ gł'iaꝫ eius obscurari lux
solis: lune ⁊ stellarũ videbaꝰ p̃ cunctisqꝫ radiãs cũ cerne-
ret qꝫ magni sol ⁊ luna: qꝫ magne stelle forent a deo create
que tñ hic nobis parua cernunꝰ: cum tñ vt dicũt philoso-
phi minima stella maior est terra. Deinde celum crystalli-
nũ ꝑtrãsiens cũ penetrasset celũ empyreũ vbi beatoꝝ est
mansio: vidisset q̊ꝫ eius amenitatẽ ⁊ pulchritudinẽ: cepit
psallere ⁊ dicere illud ps̃. Q̃ dilecta tabernacula tua do-
mine virtutũ cõcupiscit et deficit anima mea in atria tua.
Vere melior est dies vna in atrijs tuis sup millia. Tunc
p̃dilectus eius filius Jesus ait ad eã. Ecce genitrix dul-
cissima vide latitudinẽ celoꝝ et pulchritudinẽ mansionũ
celestiũ quas ego p̃paraui electis meis habitãdas. Ecce
luna ⁊ sol ⁊ stelle q̃ te in scripturꝭ multipliciter p̃figuraue-
rũt. Ecce celũ empyreũ qꝫ pulchrũ qꝫ amenũ sup oĩa infe-
riora in quo ꝑpetua erit tua ⁊ beatoꝝ habitatio vna me-
cũqꝫ cõregnatio. Hec oĩa manus mea cõdidit ad deitatꝭ
gł'iam ⁊ laudẽ sempiternã. Tunc ait Maria. Vere fateor
qꝛ magnus dñs et laudabilis nimis in ciuitate dei nr̃i in
monte sctõ eius. Fundaꝰ exultatiõe vniuerse terre mons
sion latera aquilonis: ciuitas regis magni. teste Psal.
¶ Tandẽ secundo cum ꝑuenisset ad choꝝ infimũ beato-
rũ in celo empyreo vbi est chorus pueroꝝ baptizatoꝝ ⁊
oĩm sctõꝝ ſm Rich. sup s̃niarũ. li. ij. Illi eã cõmẽdare ce-
perũt ⁊ dicere. Te o dña mũdi q̃ excedis oĩm merita de-
cet et dignũ est ascẽdere sup̃ius: qꝛ nos in meritis paucis
vel nullis ꝓprijs saluati: sumus in choro hoc infimo or-
dinati. Ascẽdẽdo igiꝰ altius: relinque nobis bñdictionẽ
tuã. ¶ Tertio q̊ꝫ ad choꝝ angeloꝝ veniẽdo ⁊ illi cõmen
dauerũt eã di. O regina angeloꝝ merito tu sup nos exal
taris: qꝛ cũ nos p̃sideamus singulis hoĩbus custodiẽdo:
tu es oĩm vniuersaliꝰ ꝓtectrix ⁊ dña. Ascẽdendo igiꝰ re-
linque nobis bñdictionẽ tuã. ¶ Post hec q̃rto ad choꝝ
archãgeloꝝ veniẽdo: ⁊ illi cõmẽdauerũt di. O felix Ma-
ria nos quidem habemus nunciare mũdo maiora: tu ꝟo
edidisti mũdo oĩm maximũ. scꝫ filiũ dei: merito q̃ exalta-
ris. Et ascẽdẽdo relinq̃ nos in tua bñdictiõe. ¶ Quinta
p̃terea ad virtutũ choꝝ veniẽdo cõmẽdauerũt ip̃i eã di.
Nostrũ est facẽ miracula. Sed tu ꝟgo summo ⁊ indicibili
miracło deũ in tuo vtero ꝯclusisti ⁊ carne induisti: q̃ dignũ
est te ascẽdere: ⁊ nobis bñdictionẽ tuã impartire. ¶ Se-
xto potestatũ ad choꝝ veniẽdo cõmẽdauerũt ipsi eã di.
O bñdicta femina nostrũ est ꝑtãtes demonũ coercere: sꝫ
tu caput serpẽtis ꝯtriuisti: digne q̃ ascẽdis: ⁊ nos benedic.
¶ Septimo principatuũ veniẽdo in ordinẽ cõmendaue-
runt di. O imperatrix oĩm: nos principamur angelis: tu
ꝟo om̃ibus creaturis: iustũ est ergo te ascẽdere ⁊ nos be-
nedicere dignare. ¶ Octauo dñationes eam cõmẽdaue-
rũt di. O dña inclyta: nr̃m est principatibus p̃esse: tu ꝟo
vt mater ius habes etiã deo filio tuo p̃cipiẽdi: q̃ ascẽdis

merito ꝛ nos benedictiōe tua participes facito. ¶ Nono
perueniēdo ad choꝝ thronoꝝ q̇ cōmendauerūt eā di. O
vere iocūditas electoꝝ: digna es exaltari sup nos. Nam
in nobis deus reqescendo iudicia decernit: in te dei filius
carnē assumēdo in qua iudicaturus est viuos ꝛ mortuos
requieuit: ergo ascendēdo nobis benedic. ¶ Decimo ad
choꝝ cherubin aduen̄iēdo ꝛ ipsi cōmendauerūt di. O di-
uine sapiētie vas admirabile: nos diuina sapiētia iocūda
mur: tu mater es ꝛ genitrix sapientie dei. i. dn̄i Jesu: ergo
dignū est te sup nos ascendere: nosq̧ in tua bn̄dictiōe re-
linque. ¶ Undecimo ad choꝝ seraphin veniēdo cōmen-
dauerūt illi di. O mater pulchre dilectionis: nos ardem⁹
charitate dei: tu in summa plenitudine charitatis deū tā-
q̄ filium pre oībus dilexisti: dignū est te sup nos ad thro
nū tibi p̄paratū ascendere: et nobis benedictionē tuā in-
funde. At beata dei mater gr̄as ꝛ laudes agens deo: ait.
Benedictus dn̄s israel q̇ facit mirabilia magna solus: et
benedictū nomē maiestis eius. Et iteū oībus choris bn̄-
dicens ait. Benedicti vos dn̄o q̇ fecit celū ꝛ terrā. Et tūc
ad. xij. thronū vicz christi est eleuata: qui est sup oēs an-
geloꝝ ꝛ sanctoꝝ choros. Et de hoc in sequētib⁹. ¶ Ulti-
mo iam restat videre q̄liter beata ꝟgo in thronū glie sit
inthronizata a trinitate sctissima. Et de hoc breuiter pie
et deuote cōtemplando. Nota ꝙ cum solennitate ꝛ tanta
gaudiositate beatissima dei mater fuisset: vt p̄dictum est
deducta ꝛ exaltata sup om̄es ordines: tunc dn̄s Jesus cū
summo honore ipsam ad sui dexteram in throno glie sue
collocauit. Un̄ Augu. Tibi inquit dn̄a digne thronus re-
gis glie debet̄: te ipse rex glie vt matrē verā ꝛ decorā spō
sam p̄ omnibus diligēs amoris amplexu sociauit sibi. Gau
de igitur ꝛ letare sine fine. Ex qua auctoritate claret ꝙ si
debet̄ sibi thronus regis glie: ergo idē est thronus suus
et regis. Itē si mater regis ꝛ spōsa: ğ iuxta regē: ꝫm illud
iij. Regū. ij. Positus est thron⁹ matri regis que sedet ad
dexterā eius ꝛc̄. Tūc deus pater benedicēs eam ait. Be-
dicta tu in mulieribus sicut annūciaui tibi p angelū. Be-
nedixi tibi ꝛ eris benedicta in eternū. Gen̄. xxvij. Benedi-
censq̧ benedicā tibi ꝛ exaltabo nomē tuū in seculū: en sup
omnia creata te dominā ꝯstituo. Et iuxta illud Gen̄. xlj.
Tu eris sup domū meā: ꝛ ad tui oris imperiū cūctus obe
diet ppl̄s. Cuicūq̧ volueris regnū trade: tibi fidelit̄ ser-
uient: salua q̊s tibi placuerit. Tu regina angeloꝝ: tu dn̄a
mudi: regna ꝛ gaude in gloria mea p secula. ¶ Filius q̧
dei patris dn̄s Jesus eam bn̄dicens ait. Benedicta tu ma
ter dilectissima: beatus tuus vterus quo me filiū dei por
tasti: ꝛ beata vbera tua virginea q̇bus lactasti: vt scriptū
est Luce. xj. Gaude nūc ꝛ letare vna mecū in throno glie
perpetue. En quia mihi fidelit̄ ꝛ deuote seruiuisti: reddo
tibi seruitutis vicem et retributionē: vt sicut me suscepisti
in vterū tuum purissimū et dignissimū: ita ego te suscipio
nunc in celeste soliū gloriosissimū ꝛ felicissimū: sicut tu me
pauisti: ita ego te pascā dulcedine diuinitatꝭ ꝛ glorie mee.
Sicut tu me induisti carne humana: ꝛ vestimēto incōsuti-
li: ita nūc ego te induā vestimēto glorie in aīa et corpore
glorificato. Tu mihi in cruce pendenti compatiēs et do-
lens a dextris astitisti: ꝛ nūc asta gaudens a dextris meis
in throno glorie quē tibi preparaui vt fruaris mecū omi
bono felicitatis patrie celestis. Et volo vt sicut me regē
omniū adorat ꝛ laudat om̄is exercit⁹ beatoꝝ ꝛ electoꝝ.
sic te reginā cunctoꝝ laudet ꝛ veneret̄ om̄is eccl̄ia sctōꝝ.
¶ Deniq̧ spūssanctus eā bn̄dicendo ait. Beata es virgo
Maria que dominū Jesum portasti creatorē mundi: ge-
nuisti qui te fecit: ꝛ in eternū p̄manes virgo: put canit ec-
clesia in spūsancto. Benedicta filia que a me in vtero ma-
terno extitisti sanctificata ꝛ in filij dei ꝯceptiōe obūbrata
virtutibus et donis supplena vt de plenitudine tua reui-
uiscat om̄is creatura. Ecce ergo tibi donatū est vt sicut
in terris requieui in te omnis gr̄e plenitudine: sic nunc in
celis inhabitem te omi plenitudine glorie. Tu itaq̧ ma-
ter gr̄e: tu mater miscdie: tu mater venie: te implenit de⁹
omniū bonoꝝ plenitudine: vt siquid spei: siquid gr̄e: siq̇d
salutis mundo p̄uenerit: nouerit redundari ex te: vt etiā
ait Bern̄. Uere tota pulchra es amica mea ꝛ macula non
est in te. Nūc igit̄ iocundare ꝛ deum vnū in sancta trini-
tate contemplare regnans cum dulci filio tuo sine fine.

Cōtēplatio q̄lit̄ btā virgo i thronū glorie sit inthrōizata a trinitate.

¶ Tunc ait Maria. Magnificat anima mea dominū: et
exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Quia respe-
xit humilitatē ancil. ꝛc̄. Luce. j. Et iterū benedicens do-
minū ait. Benedicā dominū in omi tempore: semp laus
eius in ore meo: sit nomen domini benedictū ex hoc nūc
et vsq̧ in seculū. ¶ Et ad beatos ait. Magnificate domi
nū mecū: ꝛ exaltemus nomen eius in idipsum. Congratu-
lamini mihi om̄es qui diligitis dn̄m: q꞉ cum essem paruu-
la placui altissimo: ꝛ de meis visceribus genui deū et ho-
minem: vt canit ecclesia. Morq̧ vt Apocal̄. iiij. in figura
scribit̄: om̄es sancti miserūt coronas suas ante thronum
dei. id est. coram beata ꝟgine: in qua throno christus dei
filius requieuit ipsam venerando. Et laudare ceperūt ac
benedicere deum dicentes. Dignus es domine deus acci-
pere gloriā et honorē ꝛ virtutē. scz ex virgine matre: qm̄
occisus es et redemisti nos deo nostro in sangine tuo. scz
quē ex virgine assumpsisti. Et iterū eiusdem. xix. Gaude-
mus ꝛ exultemus ꝛ demus gloriā deo: quia venerūt nu-
ptie agni ꝛc̄. i. gaudiū p̄ gloria christi ꝛ matris eius. Be-
nedictio igit̄ ꝛ claritas ꝛ gr̄arūactio: honor: virtus ꝛ for-
titudo deo nostro in secula seculoꝝ Amen. ¶ Ad virgi-
nē quoq̧. Felix nāq̧ es sacra virgo Maria et omi laude
dignissima: q꞉ ex te ortus est sol iusticie christus deus nr̄.
Et illud Judith. xv. Tu gloria hierl̄m: tu honorificētia
populi nostri: tu leticia israel: eo ꝙ castitatē amaueris: et
ideo eris bn̄dicta ineternū. Sicq̧ virgo btā in celū gau-
diose inthronizata laudat̄ ab oībus sanctis ꝛ angelis: et
benedicit̄ deus in ipsa ac per ipsam p̄enniter. Et nos er-
go charissimi vt gr̄am p eius merita p̄mereamur ac glo-
riam: ipsam laudemus ei supplicemus: et eius patrocinia
flagitemus orantes sicut ꝛ ecclesia solet ipsam inuocare:
dicēs. Salue regina miscdie: vita: dulcedo: ꝛ spes nostra
salue: ad te clamamus exules filij Eue: ad te suspiramus
gemētes ꝛ flētes in hac lachrymarū valle. Eia ergo ad-
uocata nr̄a illos tuos misericordes oculos ad nos con-
uerte. Et Jesum benedictū fructū ventris tui nobis post
hoc exilium ostende. O clemens. O pia. O dulcis Ma-
ria Amen.

¶ Incipit liber vndecimus de maxima dignitate ꝛ priui-
legijs Marie.

Liber vndecim⁹ agit de my-
sterio priuilegioꝝ magnoꝝ et multipliciū ipsi⁹
beate virginis atq̧ eius p̄cellentissime dignita-
tis. Et habet duas partes. In prima parte agit̄ de qui-
busdam eius magnalibus ꝛ priuilegijs dignissimis. In se
cunda parte de alijs eius duodecim gratijs ꝛ excellētijs.
¶ Pars. j. de magnalibus et priuilegijs dignissimis que
omipotens deus fecit beate Marie virgini.

Fecit mihi dominus magna
qui potens est ꝛ sanctū nomen eius. Luc. j. ca.
Quibus in verbis ip̄a gloriosa dei genitrix vir
go gloriat̄ et gratias deo agit de magnis priuilegijs et
sanctissimis donis quibus eam super omnē creaturā p̄tu-
lit post christū. Unde ait. Fecit mihi domin⁹ magna qui
potens est. q. d. Per suam inquit potentiā infinitā fecit
dominus in me magnalia p̄maxima ꝛ iuscrutabilia. Reue-
ra vt ait Ans. de cōcep. virgi. ca. xviij. Nil Marie excellē
tius dari potuit: nil maius in mundo fieri valuit q̄ ꝙ ip̄a
virgo manens deum de sua carne carnem factū genera-
ret. Et Bern̄. in ser. de gaudijs Marie. Multa ait magna
fecit deus in creaturis mundi: nihil tamē tam excellens et
tāmagnū opus digitoꝝ dei factū est sicut in virgine Ma
ria quā sol ꝛ luna ꝛ om̄is creatura mirant̄ ꝙ cum quē celi
capere non poterant: ipsa in vtero capiat. Quāq̄ autem
multa et ineffabilia sint magnalia que deus fecit virgini
supbenedicte: tamē iuxta figurā Apocalip̄. xij. vbi scribit̄:
ꝙ ipsa mulier amicta sole claritatis diuine habet coronā
duodecim stellarū in capite: possumus describere duode-
cim magnalia siue priuilegia dignissima q̄ fecit oīpotēs
deus in ipsa virgine Maria tanq̧ stellas. xij. relucētes in
eius gloria: sub quibus comp̄hendimt̄: ꝛ multa alia virgi
nis priuilegia. Dicat ergo digne et merito gloriosissima
hec virgo. Fecit mihi dn̄s magna.

De magnalibus ꝛ priuilegijs dignissimis btē ꝟginis p. xij. stellas relucentibus.

¶ Primo quidem in eternali preelectione.
¶ Secundo in singulari sanctificatione.
¶ Tertio in naturali perfectione.
¶ Quarto in incõtaminabili purificatione.
¶ Quinto in virginali fecundatione.
¶ Sexto in diuinali inhabitatione.
¶ Septimo in mentali illustratione.
¶ Octauo in maternali dignificatione.
¶ Nono in huius mundi saluatione.
¶ Decimo in om̄is doni exuberatione.
¶ Undecimo in supeminenti exaltatione.
¶ Duodecimo in vniuersali veneratione.

Iuxta hec igit̃.xij.stellas describemus; quas in tribus q̃ternarijs potes ordinare ſm seriem p̃scriptã distinguendo p quaternariũ vel aliter vt placuerit.

¶ Capitulũ primũ de priuilegio et̃nalis p̃electiõis Marie in qua fecit sibi deus maxima.

Prima stella eternalis preelectio.

PRima stella dignitatis ⁊ magnificentie beate virginis dicit̃ eternalis preelectio. Ipsaz em̄ deus ab eterno p̃elegit supra oẽm creaturã vt esset excellentior gr̃a et gl̃ia atq3 mr̃ dei dignissima: sicut de ea canit ecclesia. Elegit inquit eã de⁹ et preelegit eam: in tabernaculo suo habitare facit eam. Propterea in huius signũ in psona eius dicit Ps̃. In capite libri scriptũ est de me vt faciam voluntatẽ tuã deus meus. Notandũ aũt q triplex liber distinguit̃: ⁊ in quolibet eoꝝ de ipsa beatissima Maria in capite.i.in principio scriptũ esse inuenit̃: vt patet ɔsideranti.

Liber vite.

¶ Primus dicit̃ liber vite: hic liber non est aliud q̃3 mens diuina: in q̃ sunt scripta om̄ia que sunt: erunt ⁊ fuerunt. Ista aũt scriptura est noticia dei que est omniũ rerum: nõ solum factarũ; sed etiã fiendarũ: ⁊ eoꝝ que possibilia sunt fore et que nunq̃3 erũt vel impossibilia sunt. In hoc libro scripta sunt noĩa electoꝝ: iuxta illud Philip̃.iiij. Quorũ noĩa scripta sunt in libro vite. Propter qd̃ saluator Luce.x.ait discipulis. Gaudete ⁊ exultate: qr noĩa vr̃a scripta sunt in celis. Unde Gratiañ. de pe.di.iiij.dicit q ſm p̃scientiã diuinã scribi in libro vite est aliquẽ p̃ordinari ad vitã.scz gr̃e ⁊ gl̃ie: qd̃ ab eterno ordinatũ est. De hoc vero libro deleti sunt et delent̃ nomina reproboꝝ: iuxta illud Ps̃. Deleant̃ de libro viuentiũ ⁊ cum iustis non scribant̃. Et Exod̃.xxxij. dixit Moyses ad dñm. Aut dimitte pp̃lo huic hanc noxã aut si non facis dele me de libro tuo quem scripsisti. q.d. Quia scio q me nõ delebis: ideo parce populo huic. Cui respondit dñs. Qui peccauerit mihi delebo cum de libro meo. ¶ In hoc libro nõ est prioritas tp̃is: vt scz mẽs diuina prius vnũ cognoscat q̃3 alterũ: sed est prioritas dignitatis: vt dicat̃ prius scriptũ: qd̃ nobili⁹ ⁊ p̃fectius fiendum est dispositũ: ⁊ hoc modo dicit beata virgo Maria. In capite libri.scz vite scriptũ est de me: que p̃ ceteris est electa et p̃electa tanq̃3 sanctior vniuersis etiã angelis: vt faceret volũtatẽ dei in cunctis: vt esset gr̃a ⁊ gl̃ia excellentior om̄i creatura.

Scd's liber legis scripte

¶ Secũdus dicitur liber legis scripte siue date qui cõtinet libros Moysi quinq3 legales necnõ historiales: sapiẽtiales ⁊ pp̃hetales alios quoq3 vete.testa. vt patet in biblia. Licet aũt totũ vetus testamentũ p om̄es libros tam legis q̃3 pp̃hetarũ atq3 historiarũ plenum sit mysterijs ⁊ pp̃hetijs de beata Maria: tñ in capite hui⁹ libri: quia in primo capitulo Geñ. plurimas per figuras scribit̃ de ipsa beata virgine. Propterea btã virgo dicere potest ĩ capite libri.scz vete.testa. scriptũ est de me. ¶ Primo quidẽ in ipso initio libri cum dicit̃. In principio deus creauit celum et terram: in principio.i.in filio p quẽ fecit ⁊ secula: teste ap̃lo quẽ filiũ de⁹ pater dedit virgini bñdicte vt idẽ ⁊ vnus esset dei ac ꝟginis filius. Creauit inquit deus celum ⁊ terrã ſm Alber. magnũ sup Missus est.c.clxvij. per hoc btã ꝟgo figurata extitit: que celũ et terra fuit: qr celestẽ simul ⁊ terrestrẽ vitam duxit: hoc est angelicã et humanã cõuersationẽ habuit. Celum fuit beata virgo altissima dignitate Terra infima humilitate Celum fuit purissima virginitate: terra fecunda maternitate: qr virgo simul ⁊ mater fuit. Et sicut in principio creationis rerum primo creata sunt celũ et terra: ita in principio recreationis ⁊ redẽptiõis creata est virgo. ¶ Deniq3 deus decreuerat per singula opera sex dierum de quibus agitur in primo ca.li.vete.testa. honorare ipsam virginẽ benedictã prefigurãdo in singulis: vt ostẽdit Alber. vbi supra. ¶ Nimirũ ipsa die prima fecit deus lucem de qua postea factus est sol ſm quosdam: vt dicit magr̃ in.ij.sententiarũ in quo p̃figuratũ est q sol iusticie christus deus noster nasciturus est de lucidissima maris stella Maria. ¶ Secũda die fecit deus firmamentũ in medio aquarũ. Hoc firmamentũ qd̃ habet fixas stellas in sui ornamentũ beata virgo est que habet coronã duodecim stellarũ. id est. gloriã omniũ sanctoꝝ. Uñ ipsa fuit in medio aquarum. Aque em̄ multe populus multus. Apocal̃. xvij. qr ipsa est mediatrix: ⁊ fuit ipsa media ĩter aquas que sub celo sunt. id est. sanctos homines vie. ⁊ inter aquas que sup celos sunt. id est. angelos ⁊ sanctos patrie: quia erat ipsa omniũ sanctoꝝ gloriã habens ⁊ plenitudinẽ gratie supra cõmunẽ statum vie ⁊ infra statum patrie dum erat in vita hac: cõmunicans cum vtrisq3: cum inferiorib⁹ merẽdi cõditionẽ: cum superioribus virtutũ perfectionẽ. Proinde Eccl̃i.xliij. Species celi. id est beate virginis gloria stellarum. id est sanctorum. ¶ Tertia die congregauit deus aquas que erant sub firmamento in vnũ locum congregationẽq3 aquaꝝ vocauit Maria: in quo figurauit q cõgregatio omniũ gratiarũ in virgine benedicta nominanda esset hoc nomĩe Maria. ¶ Quarta die fecit deus duo luminaria magna. scz solem ⁊ lunam: sol christũ: luna beatã virginem figurauit. ¶ Quinta die deus fecit pisces et aues ⁊ eis benedixit: quia p benedictionẽ Marie virginis reuiuiscit om̄is creatura: vt dicit Anselm⁹. lib. orationũ. ¶ Sexta die format⁹ est homo ⁊ positus in paradiso voluptatis quia christus homo fact⁹ est die sexto: ⁊ in sexta etate mundi positus a deo patre in virginei corporis paradiso: in quo fuerunt delitie diuine dulcedinis ⁊ amoris. ¶ Deniq3 die septimo, id est sabbato q̃euit deus ab operibus suis: qr tunc christus quieuit in sepulchro ⁊ tunc fides quieuit in virgine bñdicta. Ideo bene dicit̃: ⁊ sanctificauit deus diem septimã. scz statuendo eam in veneratione haberi a fidelibus in honorẽ virginis: non quidem abstinendo ab operibus manualibus ne videamur iudeizare. de conse. dist. iij. ɔuenit: sed ieiunando: orando: frequentius ⁊ elemosynã dando ⁊c̃. Ecce claret qr in capite libri. scz veteris testamẽti scriptũ est de virgine.

Tertius liber gratie.

¶ Tertius dicitur liber gratie: qui cõtinet om̄es libros noui testamenti: incipiens ab euangelio Matth. In principio libri gr̃e scriptũ est de virgine: qr in principio libri Matthei. scz Liber generationis Jesu christi filij David ⁊c̃. Et in fine huius euangelij eodẽ primo cap̃lo scribit̃. Iacob aũt genit Joseph virũ Marie: de q̃ nat⁹ est Jesus q̃ vocat̃ christus. Ibi ergo. scz in capite libri gr̃e scriptũ est de Maria vt facerem voluntatẽ domini in sumendo spõsum: in cõsentiendo ad concipiendũ christũ: ⁊ fidem dando angelo. Unde claret ex p̃missis maxima ꝟginis excellentia ⁊ dignitas: qr ab eterno deus eam p̃elegit: ⁊ p totũ vetus testamentũ p ora omniũ pp̃hetarũ ⁊ sanctoꝝ cõmendauit atq3 in nouo testamẽto in ipsa om̄ia deus magnalia que decreuerat ab eterno adimpleuit: ⁊ toti mundo salutem ex ipsa ɔuenisse per euangelistas ⁊ alios sanctos noui testamenti describi voluit. Uñ venerabilis Beda super illud Luc.xj. Beati qui audiunt verbũ dei: dicit. Beate virginis excellentia cõmendat̃ cum scz dicit̃. Beatus venter qui te christũ portauit ⁊ vbera que suxisti. Et merito: qr in speculationis custodia dño ipsa famulabat̃ adeo q ipsius humilitati et sanctitati nullus sanctoꝝ cõparat̃. Sed et tota sanctoꝝ beatitudo ex gloriose virginis vtero ɔcessit. O veneranda dña electa ⁊ p̃electa que mater est et virgo esse non desinit. O admirãda puella q̃ saluo virginitatis pudore suũ genuit genitorẽ. O felix ancilla que creatorẽ ⁊ gubernatorẽ genuit vniuersoꝝ ⁊ virgo ꝑmansit in eternũ. O benedicta mater que inferni vastatorẽ: celi reparatorẽ: nostrũ saluatorẽ: mundi redemptorem: deũ om̄ipotentẽ: dominũ celi ⁊ terre ⁊ om̄ia cõtinentẽ suo protulit ex vtero: angeloꝝ leticiam: hominũ vitam: celoꝝ gloriã. Hec ille. Itaq3 summa magnalia et priuilegia permaxima deus fecit in Maria pro ista stella vicz in electione eterna. ¶ Primo qr eam elegit singulas.

riter super oĩes non tm̃ humanas: sed angelicas creaturas. ¶ Secũdo quia ipsam elegit ad talem ⁊ tantã grãm et gloriã qualẽ ⁊ quantã nulla creatura deo non vnita capere potuit nisi ipsa virgo mater dei. ¶ Tertio q2 ipsam elegit ad tantã grãm ⁊ gloriã ꝙ oĩes generales ⁊ speciales grãs omniũ creaturarũ ac glorie plenitudines ĩ summo habuit: ⁊ insuꝑ ipsam grãm et gloriã increatã totã in se cõtinuit. ¶ Quarto quia deus ipsam elegit ⁊ preordinauit ad tãmagnas excellentias ꝙ eam maiorem facere non potuit potentia ordinata: vt patuit li. v. parte. iij. arti. v. Unde ꝓpter p̃missa merito beata virgo ꝑ arcã testamenti est p̃figurata. In qua inclusa erant legis mandata quia in ea due tabule in quibus decem p̃cepta erant: digito dei ꝯtinebant. Sic in Maria p̃ceptoꝝ obseruãtia erat quã dextre dei digitus. id est. spũssanctus oĩ grã decorauerat. Arca etiã librũ legis cõtinebat: ⁊ Maria conseruabat in scrinio pectoris sui oĩa verba sancti euangelij ꝯferens cũ oĩbus scriptꝭ legis diuĩe et ꝓphetarũ que oĩa sciebat. In arca erat virga Aaron que floruit: ⁊ vrna aurea cum manna celi. Et Maria floruit virginitate et fructum benedictũ ꝓtulit. id est. christũ: que celi mãna verũ in vtero mundissimo portauit. Arca erat de ligno sethim imputribili facta: ⁊ Maria in putredinẽ non est redacta. Arca duos vectes quibus portabat ⁊ quattuor circulos aureos in lateribus habebat. Sic in Maria duplex charitas et quattuor virtutes cardinales erant. Arca tam intrinsecus q̃ foris deaurata erat. Maria intus. id est. in anima: et foris. id est. in corꝑe gratia resplendebat. Fecit ei ergo dominus magna.

Scd̃a stella singlarĩ sctificatio.

¶ Capitulum. ij. ꝙ deus fecit magna in Marie singulari sanctificatione.

SEcunda stella dicitur singularis sanctificatio: qd̃ fuit magnũ priuilegiũ. Nimirũ ꝭm docto. theol. ipsa virgo quattuor vicibus sanctificata fuisse edocet a deo. ¶ Primo quidẽ in materno vtero. ¶ Secũdo deus eam sanctificauit qñ spũssanctus eam obũbrauit ⁊ filiũ dei cõcepit. ¶ Tertio quãdo eam deus inhabitauit mensibus nouem christum portando in vtero. ¶ Quarto quãdo eam deus in celũ assumpsit. Unde ps. Sanctificauit dñs tabernaculũ suũ. In singulis autẽ ⁊ oĩbus his sanctificatiõibus deus fecit ei magna ⁊ ꝑmaxima priuilegia: ꝭm ꝙ tenent docto. suꝑ

Primũ

iij. sentiarũ dist. iij. ¶ Primũ fuit priuilegiũ maximũ qd̃ in prima sanctificatione ꝑ grãm specialissimã fuit p̃seruata a peccato originali: vt tenent nostri docto. Licet alij dicant ipsam a peccato originali fuisse purgatã in prima sanctificatione: tamẽ eccl̃ia istud pie credit cum nr̃is doctoribus ꝙ p̃seruata est ab originali culpa: vt merito de ipsa dici possit illud Cant. iiij. Tota pulchra es amica et macula nõ est in te. Et de hoc latissime patuit li. iiij. ꝑ to-

Secundũ

tum. ¶ Item in ista prima sanctificatione datũ est virgini secũdũ et maximũ priuilegiũ: q2 infusa est sibi grã p̃seruatiua deinceps ab oĩ peccato actuali: nõ solũ mortali sed etiam veniali. Alijs ꝟo sanctificatis in vtero confert grã per quã p̃seruarent a mortali: licet non a veniali: sed ipsi virgini bñdicte collatũ est ꝙ nec venialiter vnq̃ peccaret. Unde Bern. ad canonicos Lugdu. ait. Puto ꝙ copiosior grã sanctificatiõis in ipsam descendit: que nõ solum ipsius ortum sanctificauit: sed etiã eam ab oĩ peccato deinceps immunẽ custodiuit. Hec ille. Nam ista grã ꝯtunc in virgine aut subtraxit oĩno aut restrinxit fomitẽ

Tertiũ

ꝙ nõ posset in aliqd̃ peccatũ ducere: aut a bono retrahere: vt tenẽt docto. suꝑ. iij. distin. qua supra. ¶ Tertiũ priuilegiũ in ista prima sanctificatione maximũ fuit: q2 vicz beata virgo impleta est dono spirituali ⁊ perfecto: nõ solum respectu sui: sed etiã respectu alioꝝ. Qd̃ sic patz: Nã post eius sanctificationẽ in vtero sue matris in ipsa benedicta virgine fomes ꝭm nostros doctores tenẽtes Mariam fore conceptã sine macula originalis peccati nõ remansit formaliter sed tm̃ causaliter: vt patuit lib. viij. ꝑte. ij. arti. j. circa medium. Scd̃m autẽ alios qui scz tenent a peccato mundatã: licet remanserit ꝭm suam essentiam et nõ fuerit subtractus; tamẽ remansit impeditus ⁊ ligatus per grãm sanctificantem q̃tum ad duo. ¶ Primo ne fomes inclinaret ad quodcũq̃ peccatũ aut retraheret a bono: ergo ⁊c̃. Item qd̃ amplius est quia gratia sanctificationis non tm̃ illicitos motus repressit in se: sed etiam in alijs efficaciã habuit vt nunq̃ ab aliquo cõcupisci potuerit. Unde ꝓut seraphicus Bonauẽ' super. iij. dist. iij. ait: etiam infideles et iudei asserunt hoc mirũ fuisse in virgine Maria ꝙ cum esset pulcherrima corpore a nullo vnq̃ viro potuit concupisci. Unde has speciales p̃rogatiuas habuit sanctificatio beate virginis pre oĩbus sanctificatis in vtero vel in baptismo. Tum quia eorum sanctificatio nõ comprimebat in eis oĩes motus illicitos. Tũ quia eoꝝ sanctitas nõ extinguebat omnẽ motum corporalem vel concupiscentiã in alijs aspicientibus eos: imo plurime sancte virgines: vt Catharina: Margaretha ⁊c̃. concupite sunt: et quia nõ consenserũt martyrizate sunt. Sed in beata virgine gratia sanctificationis etiã in alijs oĩbus concupiscentie motũ extinguebat: ꝓut latius de hoc s̃. patuit li. v. ꝑte. ij. ar. ij. ca. iij. vbi ⁊ rões notant:

Fomes liga ligatus.

¶ Deniq̃ in secũda sanctificatione: quãdo scz christũ cõcepit beata virgo habuit super premissa quartũ maximũ priuilegiũ. scz ꝙ fuit confirmata in bono supernaturali ⁊ certificata de beatitudine ꝑenni: qd̃ nemini viatori est datum. Adeo eñ spũssanctus in eam suꝑuenit: ꝙ fomitẽ in ea oĩno extinxit ⁊ inclinationẽ eius abstulit: atq̃ oẽm potentiã peccandi remouit: et liberũ arbitriũ eius cõfirmauit in bono: vt in contrariũ. scz mortale vel veniale peccatum de cetero flecti esset impossibile: q̃uis ipsa beata virgo remaneret in statu vie. Unde ait angelus eidẽ dicens. Luce. j. Spiritussanctus suꝑueniet in te: id est. suꝑabundabit: et virtus altissimi ⁊c̃. Ceterũ in tertia sanctificatione. scz in filij dei inhabitatione super p̃dicta: vt dicit Petrus de aureo. in suo cõpendio habuit hoc.

In scd̃a sanctificatione. Quartũ

¶ Quintum priuilegiũ maximũ: ꝙ tota fuit dedicata ad diuina: tota diuino lumine plena: adeo ꝙ non solum mens: sed etiam corpus eius diuinitatis luce resplẽduit: quia illum portauit in vtero qui est splendor paterne glorie. Unde Ezechiel. xliiij. Ecce gloria dei israel ingrediet per portam orientalẽ. id est. beatã virginem: et terra. id est. caro beate virginis splẽdebat a maiestate eius. scilicet christi. ¶ Preterea in quarta significatione vicz in assumptiõe.

Quintũ

¶ Sextum priuilegiũ maximũ habuit ꝙ ab oĩ miseria mentis ⁊ corporis est exempta: et in oĩs boni fruitione in gloria consummata vltimo fini. id est. deo coniuncta. Hec oĩa doctores cõmuniter dicunt super sententiarũ lib. quo supra. Hoc tamen hic ⁊ in similibus obserua ꝙ videlicet nostri doctores qui tenent Mariam fuisse conceptam sine peccato originali aliter sentiunt de fomite: ꝙ scz in Maria non fuerit nisi causaliter ꝭm legem propagantium ⁊c̃. Ecce quia deus fecit Marie magna.

Sextum

¶ Capituluum. iij. de priuilegio naturalis perfectionis in qua fecit deus magna Marie.

TErtia stella dicitur naturalis perfectio: in qua fecit deus Marie maxima priuilegia et plura. ¶ Primo: quia eam fecit tam in anima q̃ in corpore dignissimã: vt scz foret aptissimũ habitaculum tanti regis altissimi. Unde canit ecclesia. Oĩpotẽs sempiterne deus q̀ gl̃iose virginis mr̃is Marie corpus et animã vt dignũ filij tui habitaculum efficeretur cooꝑante spiritusancto preparasti ⁊c̃. Miro ergo modo eam spũssanctus dotauerat in naturali perfectione tam quo ad animã q̃ quo ad corpus vt esset pre oĩbus etiam angelicis creaturis dignissima ad hospitandũ in se summũ regem glorie tanq̃ vera mater eum concipiendo et pariẽdo. Sed hic questio mouetur. Quotto anno etatis sue beata virgo christum apta fuit suscipere in vterum vt eum conceperit? ¶ Ad hoc aliqui dicunt ꝙ post. xviij. annos: quia tunc mulieres vel puelle sunt perfectioris etatis ad perfectiorẽ prolem gignendam: qualis fuit christus. Sed istud in ea nõ habet locum: nec impediuit conceptionis perfectionẽ: quia spũssanctus ei tribuit perfectissimũ adiutoriũ et plenam perfectionẽ nature ad concipiendum christum virtute spiritussancti.

Tertia stella naturalis perfectio.

Maria creditur cōcepisse anno .xij.

¶ Respōdet ergo sicut pie creditur q̄ beata virgo habuit duodecim annos vel modico plus quādo christū ꝯcepit. Et hoc sic probat: quia christus ex summe charitatis fonte festinauit tā cito pro nostre salutis operatiōe sicut potuit ad virginis optatum habitaculū. Juxta illud Psal. Exultauit vt gigas ad currendū viā: a summo celi egressio ꝛc. Sed etas in qua mulieres possunt vel solent generare est cōmuniter a duodecim annis completis vsq̄ ad xliii. annum: ergo duodecimo anno christum concepit.

¶ Confirmat. quia christus post suum ortum ad mortē festinabat quantū poterat: iuxta illud Luce. xij. Baptismo habeo baptizari. i. sanguinis effusione: ꝛ coartor donec perficiam: ergo nec minus festinauit ad incarnationē que nō minus sacramentū erat dignū. Item quia virgines que in templo erant. mox vt ad annos nubiles perueniebant dabant ad desponsationē: sed annus nubilis despōsationisq̄ est annus duodecimus in quo potest puella concipere: videlicet extra de despōsatione impuberū c. puberes: et. c. Continebat. Pie ergo creditur q̄ duodecimo anno completo sit despōsata et christum tūc cōcepit.

Tēpus generatōis ſm cursuz cōem

Hoc supposito sequunt alique cōclusiones. ¶ Prima: q̄ mater dei habuit. xxv. ānos qn̄ chr̄m amisit et in templo repperit: q2 tūc christ9 habuit. xij. ānos. ¶ Scd̄a q̄. xlij. annos habuit qn̄ chr̄s denuo p̄dicare cepit post suū baptismū ꝛ primū miraculū aquā in vinū ꝯuertēdo fecit: q2 tūc christus habuit. xxx. ānos. Luce. iij. ¶ Tertia q̄ ip̄a habuit. xlvj. ānos qn̄ christus mortuus est: quia christus dn̄s triēnio docuit. ¶ Quarta q̄ ipsa. lviij. cōpletos annos habuit qn̄ assumpta fuit. Nam. xij. ānis creditur cōius suprauixisse post passionē. ¶ Scd̄o deus fecit magna Marie in naturali p̄fectiōe: q2 eam fecit in cōplexiōe naturali sanissimā ꝛ purissimā. Fuit eñ pre alijs optime sanguinee cōplexiōis vt creditur. Nec mirū q2 de eius purissimo sanguine debebat formari caro chr̄i sanctissima: ꝛ fuit purissime nature et tēperatissime vite vt nunq̄ aliquā egritudinem passa sit. Sicut eñ notāt doctores super. iij. dist. iij. ipsa ab initio cōceptionis vsq̄quo vixit semꝑ in puritate nature p̄stitit donec naturali morte vicz dulcissima extincta fuit sine dolore ꝛ sine omi infirmitate: ꝛ sine omi macula in oīm virtutū plenitudine vixit vt videretur appropinquasse summe ad statū innocentie ipsius Ade. ¶ Tertio deus fecit magna Marie in naturali p̄fectiōe: q2 eā super omia indiuidua humani generis fecit nobilissimā et pulcherrimā. Nā vt ait phūs. ij. Phisic. Natura est vis insita reb9 silia ex silibus ꝓcreās. Nisi ergo natura erret vel impediat: filius erit silis p̄ri vl̄ m̄ri. Sed filius bt̄e virginis fuit nobilissim9 ꝛ speciosissimus p̄ filijs hominū dicēte ps̄. ergo et mr̄ eius: de hoc latius li. j. p̄te. ij. ¶ Quarto fecit deus magna in gr̄e p̄fectiōe Marie: q2 oībus gratijs nō solū gratuitis: sed etiā gratis datis in oībus aīe sue potētijs ipsam impleuit: vt esset per omia gr̄a plena. Nimirū ei9 ingeniū: memoria: intellectus: et omes animi vires suꝑ omes alios hoīes viguerūt omi dono gr̄e plene: ꝛ ad virtutū exercitia: vicz humilitatē: castitatē: patiētiam: mititatē aliasq̄ omes virtutes naturaliter ꝛ singillatim inclinate. Jllud ḡ ap̄li. j. Cor. xij. de gratijs datis scriptū q̄d alijs sc̄tis diuisim esse donatū edocet: videlicz Alij inquit per sp̄m dat sermo sapiētie. Glo. in ꝯtemplatione eternoꝝ. Alij sermo scientie. scz humane: sicut sunt artes liberales. Alij fides in eodē sp̄ū. Alij gr̄a sanitatū. Glo. curādi infirmos. Alij operatio virtutū. glo. operatio miraculoꝝ. Alij prophetia. glo. p̄dicere futura. Alij discretio spirituū. glo. vt discernat quo sp̄ū fiant opera. Alij genera linguarū: alij interp̄tatio ſmonū. glo. expositio scripturarū. Et p̄terea illud Ephes. iiij. Alios q̄dez dedit ap̄los: alios euāgelistas: alios pastores: et quicq̄d est aliud gr̄e ꝛ donoꝝ: omia ī bt̄ā ꝟgine cōpletissime sunt perfecta: dicēte angelo Aue gr̄a plena ꝛc. adeo q̄ nulla ei defuerit gr̄a: q2 vt dicit Damasce. Jpsa a nullo illustriū vincit. Vinceret aūt si in aliquo dono esset diminuta ei9 dignitas excellentissima. Ecce q2 fecit dn̄s magna Marie in naturali perfectione.

¶ De priuilegio incontaminabilis puritatis in qua fecit deus magna Marie.

Capitulum. iiij.

Quarta stella dicitur incōtaminabilis purificationis.

Quarta stella dicitur incōtaminabilis purificatōis in q̄ deus fecit maxima Marie. ¶ Primo quidē q2 ip̄am sc̄tificauit et purificauit intantū vt nullam maculā siue originalis siue venialis siue mortalis culpe haberet. Nā ipsa virgo fuit ab oī culpa īmunis: vt testat Aug. li. de natura ꝛ gr̄a dicens. Si inq̄t omes sc̄tī interrogarent vtrū peccauerint: r̄nderēt. Si dixerimus q2 pct̄m nō habemus nosmetip̄os seducimus et veritas in nobis nō est. Excepta inquit hac sc̄tā virgine scz Maria de qua nullā prorsus cum de peccatis agit habere volo ꝓpter honorē dn̄i q̄stionē. Inde eñ scimus q̄ ei plus gr̄e sit collatū ad vincendū ex omi parte pct̄m: qm̄ concipere et parere meruit illū quē nullū cōstat habuisse pct̄m. Hec Aug. Vn̄ Bonauen̄. super. iij. dist. iij. dicit se audiuisse narrari q̄ ipsa cuidā p̄sone reuelauit q̄ nunq̄ reprehēdebat eam cor suum in omi vita sua.

¶ Secūdo maximū fecit deus: virginē benedictā purificando q2 eam fecit tāsanctā ꝛ in puritate sanctitatis ꝯfirmauit adeo q̄ nunq̄ peccare posset etiā in minimo: licet viatrix esset. Nimirū hoc priuilegiū scz īpossibilitas peccandi spectat ad statū cōprehēsorū siue patrie. Quia ergo bt̄ā virgo ex hoc q̄ filiū dei ꝯcepit nō est posita extra statum viatoris imo ipsa mori potuit ꝛ de facto mortua est. Et qm̄ vt dicit Aug. potētia moriendi cōsequit potētiam peccādi que codē passu currunt vt nō potius tollat potētia peccādi q̄ȝ potētia moriēdi. Mirū ergo videtur quō beata virgo nō potuit peccare ꝛ tn̄ potuit mori. Sed has difficulates soluit Bonauen̄. suꝑ. iij. distin. iij. q̄ vicz quantū est de lege cōmuni: impossibilitas peccandi spectat ad statum patrie. Sed nihil impedit quin de gratia speciali id quod alijs cōmuniter datur in patria cōcedat in via illi persone precipue que in terris degens regina erat eorum qui exultant in celis. Deniq̄ de potentia moriendi et potentia peccandi nō est simile in beata virgine pro eo q̄ nō fuit decens filium dei habere matrē immortalē cum ipse factus est mortalis: sed valde indecēs esset si haberet matrē peccatricē. Debuit ergo mater dei oīno immunis esse a peccato: et a potētia peccandi debuit esse aliena post filij cōceptionē: vt sicut impossibile erat matrem dei damnari: ita ꝛ impossibile foret labi. Et ratio q2 dignior fuit mater christi effecta q̄ȝ sit aliquis angelus in celo. Si ergo angeli in celo sunt cōfirmati in gratia: multomagis mater dei.

Potētia moriendi sequit potētiā peccandi.

¶ Sed diceres. Vn̄ hoc q̄ bt̄ā ꝟgo nunq̄ peccare potuit: cū in hac vita tēpestuosa fuerit: vbi tota hoīs vita tentatio est Job. vij. Militia est vita hominis suꝑ terrā. Potuit ḡ et virgo beata tentari saltē ab extrinseco occasione accepta ꝑ quinq̄ sensus vel a diabolo qui est mille artifex in tentando: qui etiā ip̄m christum nō fuit reueritus tētari? Respōdet ſm docto. cōmuniter q̄ beata virgo potuit quidē ab hoste vl̄ ab extrinseca occasione tentari foris: sed nunq̄ ab intra tentationis alicuius motus effectū vel incitamentū ipsa habuit. Et hoc erat ex tribus causis. ¶ Primo ex fomitis ligatione et extinctione cōcupiscentie que ad malū nō incitabat nec a bono retrahebat vt patuit s̄. Nam ꝯtingit aliq̄n habitū ligari ne in actū exeat per viciū sicut scientia ꝑ ebrietatē ligat vt dicit phūs. vij. Ethic. Aliq̄n ꝑ defectū naturalē vt in pueris ꝯcupiscētia ligata cernit. Multofortius per dei donū ligat fomes sicut in beata virgine fuit ligatus per diuinā gr̄am eius sensualitatē ab omi motu inordinato ꝓhibentē: vt dicit Tho. iij. scripto sentētiarū. dist. iij.

Questio

Maria potuit tentari ab extra.

¶ Secūdo igit hoc fuit ex operatiōe gr̄e q̄ in bonū eam ordinabat inflexibiliter ꝛ in deo iungit ꝯtemplādo quietabat mentē eius et tranq̄lla deuotiōe etiā in exteriorib9 actionib9 in ip̄o. scz deo suspēsaz manere faciebat vt tota in deo viuēt ꝛ tota deo plena nō nisi deū in sensib9 ꝛ actibus oīa in ip̄m debite ordinādo sentiret. ¶ Tertio ex cōseruatione diuine ꝓuidentie q̄ angelos custodes sibi taliter disposuerat vt eam custodirent ab omi nociua materia tentationis: quatenus diuina prouidentia intacta et immaculata custodiret ab omni offensa etiam cogitationum. Si eñ in primo statu hominem deus custodiuit ab omni nociuo: multofortius matrem suam. Magna ergo fecit deus in Maria ipsam purificando premissis modis.

¶ Tertio tamē super hec maximum fecit deus Marie in
eius puritate: quia ipam intantum puram fecit: vt maior
sub deo puritas intelligi nō possit: teste Anselmo de con-
ceptu ꝟgiali. Vñ ipaʒ purā fec̄ ds sup oēs nō solū hoīes
vel terrestres creaturas: sed etiā angelos celestes ⁊c̄.
¶ De priuilegio virginalis fecundatiōis: in qua fecit de⁹
maxima ipe beate Marie.   Capl̄m. v.

Quinta stel-la virginalis fecundatio

QUinta stella dicitur virgina-
lis fecundatio: in qua de⁹ fecit Marie magna
priuilegia. ¶ Primum: quia est de spūsancto
fecundata. ¶ Scdm: quia sine grauamine grauida: q̄uis
eñ mr̄es cetere in portando ꝓlem in vtero iam post pec
catum habent grauamen ⁊ laborem: vt dicit Thobie. iiij.
Beata tamen virgo nullam grauedinē sensit: ꝟm Alber.
super Missus est. Huius ratio prima: quia cōcepit ꝟm sta
tum innocentie: id est sine corrup tione ⁊ sine pctō miracu
lose. Unde sicut in illo statū innocentie non fuisset graua
men in matre portante fetuʒ: ita in beata virgine Maria:
quia corpus ꝓprium non grauat habentem: sicut nec fru
ctus vnitus arborem: sic naturaliter corpus christi ⁊ ma-
tris eius virginis quasi vnum naturaliter non grauabat
¶ Tertium priuilegium: quia extitit sine dolore puerpe-
ra. Dolor em̄ partus datus est matribus in penam post
peccatum concipiētibus cum libidine quod nō fuit in vir
gine. quia partus virginis fuit miraculosus sicut ⁊ conce-
ptus. Unde christus sine om̄i lesione exiuit de vtero ꝟgi-
nis saluo signaculo virginali: quod ꝓphetauit Ezechiel
de clausa porta. ⁊ Esa. vij. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet fi
lium ⁊c̄. ¶ Quartum: quia ipa virgo mater lactauit filiū
vbere de celo pleno sicut canit eccl'ia. Nesciens inquit ma
ter virgo virum: peperit sine dolore saluatorem seculoꝝ.
Ipm regem angelorum sola virgo lactabat vbere de ce-
lo pleno. ¶ Quintum priuilegium. ꝙ ipa est virgo virgi
num: quia nec primam similem visa est: nec habere sequen
tem. ¶ Sextum: quia ipa est virgo ⁊ mater simul: ⁊ vtrū-
qʒ fuit summe meritorium. Eius em̄ perfectissima virgini-
tas fuit perfectissima integritas cordis ⁊ corporis: ex radi-
ce summe charitatis voto firmata. Unde dixit angelo.
Quomō fiet istud: qm̄ virum non cognosco. Luc̄. j. Exq̄
accipitur ꝟm Aug. ꝙ vouerat virum se non cognosciturā
Eius quoqʒ maternitas fuit sibi summe meritoria: q̄a de
congruo meruit merito fidei: spei ⁊ charitatis: atqʒ ꝓfun-
dissime humilitatis fieri mater dei. Ideo Lu. ij. ait. Re-
spexit hūilitatē ancille sue. Ecce q̄ʒ mag̃ fecit de⁹ Marie.
¶ De priuilegio diuinalis inhabitatiōis: in qua fecit de-
us magna Marie.   Capl̄m. vj.

Sexta stella diuinalis inhabitatio

SExta stella priuilegiorū dici-
tur diuinalis inhabitatio: quia de⁹ ipe tota ple
nitudine habitauit in virgine non vno die: sed
nouem mēsibus. Propter quod ipa beata virgo plurima
nomina dignitatis obtinuit: quia aliquando in scriptura
ipa denominat celum: iuxta illud ps̄. Domin⁹ in celo pa-
rauit sedem suam: ⁊ regnum ipius om̄ibus dominabitur.
Celū enim dicitur a celando: quia ibi celatur gloria dei. ⁊
sanctorum. Ita in beata virgine dei maiestas zelata fuit
nouem mensibus vbi parauit dominus sedem: id est hūa-
nitatem christi in qua requieuit ⁊ requiescit in eternū de⁹
homo factus. Aliquando denominatur ciuitas dei. Iu-
xta illud Psal. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei et Ec-
clesiastici. xxiiij. ait diuina sapientia. In ciuitate sanctifi-
cata similiter requieui: id est in beata virgine. Nam sicut
ciuitas dicitur a ciuium vnitate: ita in beata virgine fuit
plenissima vnio omniū potentiarum anime in deum: nec
caro concupiscebat aduersus spiritū: Unde Odilio in ser
mone Pro certo scim⁹: ait: quia om̄is actio Marie inten-
ta semꝑ fuit in domino. Hec em̄ est ciuitas (in q̄ teste ps̄)
Magnus domin⁹ ⁊ laudabilis nimis. Deniqʒ ipa aliquan
do appellatur domus: templum ⁊ thalamus dei. Sicut ⁊
canit ecclesia. Domus pudici pectoris: templum repente
fit dei intacta nesciens virum: verbo concepit filium. Et
psal. Tanq̄ʒ sponsus: scilicet christus procedens de thala
mo: id est virgine. Aliquādo etiam denominat arca dei:
thronus ⁊ sedes dei. Sed his ⁊ alijs dignitatū eius nomi-
nibus (quia multe sunt) ob breuitatē pretermissis: ad ali-
as questiones vtiles conuertamur. ¶ Prima q̄stio. Utrꝫ
tāta ⁊ tali nobilitate: maiestate ⁊ ꝑfectiōe: ac dignitate fu-
erit de⁹ i bte ꝟgis vtero sicut fuit ab eterno ⁊ ē i celo: Ad
qd̄ rñdet breuit ꝑ ꝯclōnē istā: ꝙ diuia nobilitas i nll'o di-
minuta ē ex eo ꝙ hūanā naturā assūpsit i ꝟgis vtero. Uñ
Leo papa in sermone de circumcisione ait. In vtraqʒ na-
tura idem est dei filius nostra suscipiēs ⁊ propria nō amit
tens. Deitas etiam que illi cum patre cōmunis est nulluʒ
detrimentum omnipotētie subijt: nec dei formam forma
serui violauit: quia summa ⁊ sempiterna deitas nostrā qui
dem naturam assumendo nos in suam gloriam transtulit
sed quod erat esse non desijt. Hec ille: Unde tota trinitas
ita perfecte in beata virgine sicut in celo habitauit. Nam
christus dei filius pro tunc cum erat in vtero virginis ita
perfecte generabatur a deo patre sicut ab eterno erat ge
nitus tanq̄ʒ lumen de lumine: deus verus de deo vero.
¶ Item ita perfecte producebat: tunc in vtero virginis
spiritumsanctū: ⁊ glorificabat om̄es angelos ipius diui-
nitatem intuendo: ⁊ conseruabat totum mundum. ac di-
sponebat omnia que volebat in mundo: et sciebat omnia
que sunt: fuerunt: ⁊ erunt sicut in celo: et sic de alijs. ¶ Se
cunda questio. Utrum eque perfecto modo sit christus in
eucharistie sacramento: sicut fuit in virginis vtero: Pro
qua questione Nota ꝙ q̄uis idem corpus christi sit in sa
cramento quod fuit in virginis vtero: tamen differenter:
quia in sacramento est corpus glorificatum sub alijs spe-
ciebus velatum. In virgine autem fuit corpus mortale:
passibile: et cum proprijs qualitatibus sociatuʒ. ¶ Item
christus in instanti conceptionis fuit perfectus homo cū
omnibus conditionibus humanis: sed in eucharistia non
est cum conditionibus humanis. ¶ Respondetur ergo ꝙ
christus fuit in vtero virginis modo mirabiliori humili-
ationis q̄ʒ in sacramento. Sed in sacramento est modo
perfectiori dignitatis. Nam in sacramento est impassibi-
lis ⁊ immortalis. Sed valde fuit mirum: ꝙ deus in vtero
virginis ad tantum se humiliaret vt tam vilis: tam par-
uus et tam pauper appareret. Proinde Hiere. xxxj. No-
uum faciet dominus: femina circūdabit virum. Nouum:
id est admiratione dignum. ¶ Item deus in hostia cum
sit in pluribus locis simul magis appropinquat propie-
tati diuini esse: quia proprium dei est esse simul in plurib⁹
locis ⁊ vbiqʒ. Sed in vtero virginis rationem essendi vbi
qʒ non obtinuit christus: quia erat sic clausus: ꝙ non po-
terat esse eodem modo in alio vtero vel alibi: ergo mira-
biliori modo humilitatis fuit in vtero q̄ʒ in sacramento.
¶ Tertia questio. Utrum beata virgo perfectiori modo
et digniori suscepit christum in vtero q̄ʒ suscipiant fideles
communicando in sacramento. ¶ Respondetur ꝙ sic: et
declaratur rationibus. ¶ Primo: quia quanto quis est
magis dispositus per gratiam ad christum suscipiendum
tanto dignius illum suscipit. Sed beata virgo fuit predi
sposita per gratiam super omnes: ergo ⁊c̄. ¶ Secundo:
quia quantumcūqʒ quis digne communicet: non pōt eui-
tare veniale peccatum. Sed beata virgo nunq̄ʒ etiam ve
nialiter peccauit: igitur ⁊c̄. ¶ Tertio: quia alijs christum
in communione suscipientibus vnitur christus per gratiā
tm̄: sed beate virgini vnitus erat christus: non solum per
gratiam: sed etiam per carnis assumpte naturam. Uere
ergo gloriosissima est Maria virgo cui deus inhabitādo
fecit magna.

Questio: diuina nobilitas in nulla diminuta ꝑ assumptioñ. carnis

Scd̄a q̄stio. de sacr̄o eucharistie.

Tertia q̄stio

¶ Capl̄m. vij. de priuilegio mentalis illustratiōis in qua
fecit deus magna Marie.

Septia stella mentalis illustratio.

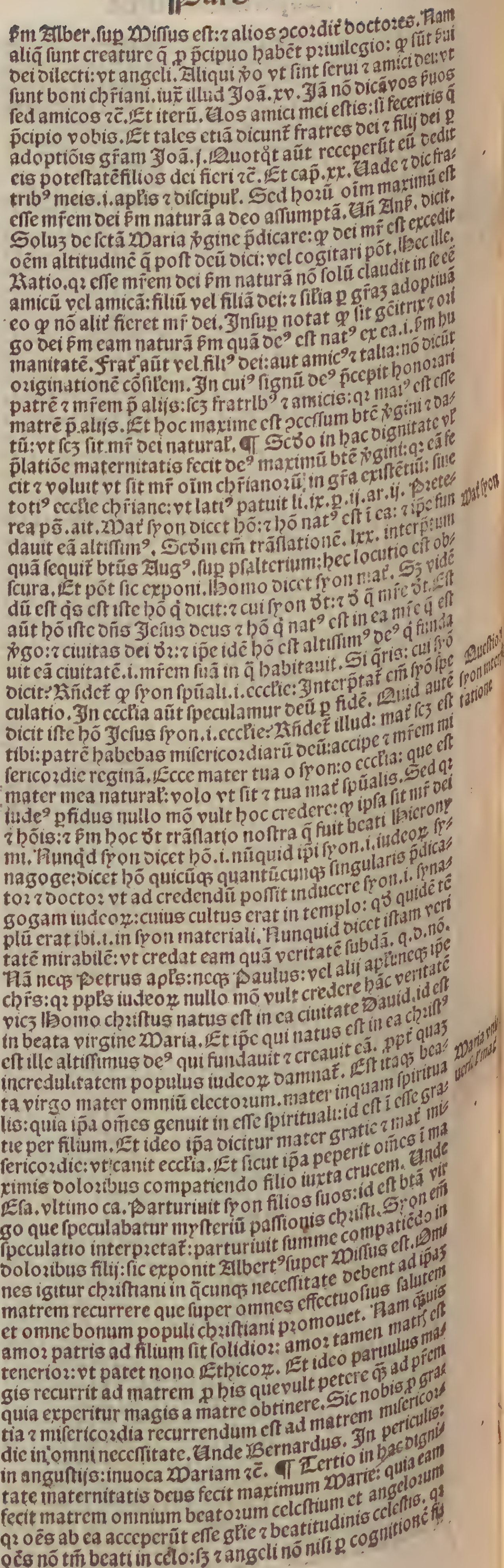
SEptima stella dicitur menta-
lis illustratio. in qua deus fecit Marie maxima
quia eius anime potentias miro lumine diuine
sapientie per omnia illustrauit ex verbo diuino in ei⁹ vte-
ro manente. ¶ Ubi nota plures veritates ꝟm doctores
precipue magistrum Ambrosium Taruisinū ordinis fra-
trum Carmelitarum in suis sermonibus positas. ¶ Pri-
ma veritas: ꝙ eternū verbū quod est summa sapiētia pa-
tris adeo aīam ꝟginis irradiauit vt naturā oēm ⁊ speciē
ac ꝓprietates ⁊ virtutes cunctorum elemētoꝝ ⁊ in eis ex
istentiū ꝑfectissime cognosceret. Unde omnē naturā ter-

Pria ꝟitas

re cognouit quō scꝫ fuerit ꝓducta: ⁊ quomō diuersaꝝ spe-
cierū encia sunt ⁊ ꝓducunt̃ in ea: et qualis sit eoꝝ natura
vt oīm herbarū: plantarū: radicū: fructtuū: floꝝ: et oīm
lapidū: gēmarū: cūctoꝝ metalloꝝ: auri: argenti: erꝭ plū-
bi. Et breuiter oīm terrenascētiū. ¶ Item cognouit ꝑfe-
ctissime naturā oīm aq̄rū maris: fluminū: fontiū: torren-
tiū: ⁊ oīm in eis pisciū ⁊ spēs eoꝝ: ⁊ oīm in aq̄ nascentiū ⁊
de ea viuentiū. ¶ Itē oēm aeris naturā ⁊ in eo existētiū:
auiū ⁊ similiū specierū ⁊ volatiliū cūctoꝝ: atq̄ oīm vēto-
rū ⁊ flatuū: ⁊ quā ꝟtutē hn̄t: ⁊ eoꝝ generationē ꝑfectissi-
me cognouit. ¶ Itē naturā ignis ⁊ eiꝰ sphere ⁊ eiꝰ ambi-
tū ⁊ ꝟtutē eiꝰ ⁊ subtilitatē. Et q̄cq̄d est in elemētis plenis-
Scd̃a ꝟitas — sime cognouit. ¶ Scd̃a ꝟitas. Idē ꝟbū eternū adeo in-
tellectū ꝟginis illuminauit: vt naturā cōditionē ⁊ nūerū
oīm aīarū: ⁊ oīm indiuiduoꝝ aīatoꝝ: ⁊ q̊t de hōibus viui
erāt: ⁊ q̊t mortui: q̊t saluati: ⁊ quot dānati ꝑfectissime co-
Tertia veritas — gnosceret. ¶ Tertia ꝟitas. Idē ꝟbū sic aīam ꝟginis illu
strauit: vt oēs artes ⁊ sciētias liberales ⁊ mechanicas ple
nissime sciret: vt patuit etiam libro. vij. de hoc latissime.
¶ Quarta ꝟitas. Idē ꝟbū sic ꝟginē illuminauit: vt na-
Quarta veritas — turā oīm celestiū spherarū ⁊ distantiā orbiū lune: mercu-
rij: veneris: solis: martis: iouis: saturni: ⁊ spissitudinē eaꝝ
⁊ influentiā ac ꝟtutē oīm stellarū firmamēti ⁊ celi crystal
Quinta ꝟitas — lini ⁊ empyrei ꝓpietates ꝑfectissime cog̊sceret. ¶ Quin-
ta ꝟitas. Idē ꝟbū ꝟginē illuminauit vt naturā: ꝟtutem:
nūerū: ⁊ distinctionē: officiaq̄ oīm angeloꝝ: ⁊ btōꝝ spiri-
tuum ordinū: seraphin: cherubin ⁊c̄. ꝑfecte cognouerit.
Sexta ꝟitas — ¶ Sexta. Idē ꝟbum sic ꝟginē illuminauit: vt ꝑfectissime
cognosceret sanctā trinitatem: scꝫ quō pater a se est: filiꝰ
quō a pr̄e generat̃: ⁊ spūssctūs ab vtroq̄ quomō ꝓcedit.
Septima ꝟitas — ¶ Septima. Idē ꝟbū sic ꝟginē illuminauit vt naturam:
nūerū: officia: penasq̄ oīm demonū: ⁊ q̊t aīe sunt in infer-
no: vel purgatorio: vel alibi: ⁊ q̄les penas patiant̃: ⁊ oīm
vicioꝝ grauitatē ⁊ debitā penā ꝑfecte cognosceret. Et vt
breuiter singula cōprehendā: oīm rerū tā supnoꝝ q̄ȝ infe
rioꝝ: tā exterioꝝ q̄ȝ interioꝝ ꝑfectam cognitionē hūane
nature possibilē hec ꝟgo a suo dilecto filio plenissime su-
scepit. ¶ He aūt ꝟitates ꝑsuadent̃ rōnibꝰ talibꝰ. ¶ Pri-
mo q̄dē: q̄r mr̄ dei omī gr̄a plena fuit: g̊ ei nullū bonū de-
fuit. Ceteris em̄ ꝑ ꝑtes Marie ꝟo se totā infudit gr̄e ple
nitudo: vt d̾t Hiero. de assum. Sꝫ q̄r oīs sciētia est de nu-
mero bonoꝝ honorabiliū: vt d̾r. j. de aīa: g̊ oēm sciētiam
habuit. ¶ Cōfirmat̃. q̄r oēs doctores ꝯcedūt: q̄ mox vt
virgo cepit esse mater dei: in eam oēs gr̄e possibiles hūa
ne creature cū benedicto verbo pariter descēderūt: iuxta
illud Sap̄. vij. Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa: scꝫ
sapiētia dei pr̄is. Vn̄ intellectꝰ seraphin cognoscit natu-
rā sui ordinis: silr̄ ⁊ de alijs: etēm̄ singuli cognoscūt natu-
rā ꝓpriā: ⁊ ipi naturā celi ⁊ planetarū: stellarū: terrestriū-
q̄ȝ ⁊ aīaliū: aut oēs: aut aliqui. Quid g̊ obstat: q̄ btā ꝟgo
in lumine Iesu q̄ illuminat oēm hoīem veniente in hunc
mundū: vt scribit̃ Ioā. j. in ip̄o lumine in quo oīa relucēt
ip̄aꝫ plenissime inhabitāte: oīa cerneret ⁊ nosceret. Sicut
em̄ in lumine solis multa vident̃: q̄ sine minime viderent̃:
q̄r lumen vt d̾r. ij. de aīa. facit potētia colores actu colo-
res. i. actu visibiles: ita in luce diuina vidētur occulta no-
bis. Vn̄ Greg. Quid est q̄d nō videāt q̄ videntē omīa vi-
dent. ¶ Alia rō: q̄r si de qua minꝰ videt̃ inesse ⁊ inest: ⁊ de
quo magꝭ. ij. Thopi. Sed legimꝰ aliquos etiā infideles:
vt Aristotelē: ⁊ philosophos alios habuisse scientiā rerū
naturaliū ꝑ multarū. Aliq̊s aūt sctōs legimꝰ in infantia
mirabili lumine ꝑlustratos: vt Ioannē baptistā. Nicola-
um ⁊c̄. Alios quoq̄ futuroꝝ noticiā ꝑ visiones ⁊ reuela-
tiōes suscepisse: vt pꝫ de ꝓphetis: aliosue certificatos de
beatitudine ꝯsequenda. Quid g̊ mirū si btē ꝟgini que fuit
mater dei ⁊ dn̄a oīm sctōꝝ: ⁊ creaturaꝝ oīs gr̄a alijs per
partes ꝯcessa ipi plenissime ⁊ gl̄iose fuerit accommodata.
Patet g̊ quō fecit dn̄s Marie magna.

¶ Caplm̄. viij. de priuilegijs maternalis dignificationis
in qua fecit deus magna Marie.

Octaua stella maternal̃ dignificatio. — Octaua stella dicit̃ maternalis
dignificatio. Nā deꝰ beatā ꝟginē ꝓtulit digni-
tate maternitatꝭ tripl̃r. Vn̄ fecit ei maxīa ī hoc
priuilegia. ¶ Prio: q̄r fecit eā mr̄em dei q̄ maiꝰ esse nō pt

ꝫm Alber. sup Missus est: ⁊ alios ꝯcordit̃ doctores. Nam
aliq̄ sunt creature q̄ ꝓ ꝑcipuo habēt priuilegio: q̄ sūt ꝫui
dei dilecti: vt angeli. Aliqui ꝟo vt sint serui ⁊ amici dei: vt
sunt boni chr̄iani. iux̄ illud Ioā. xv. Iā nō dicā vos ꝫuos
sed amicos ⁊c̄. Et iterū. Vos amici mei estis: si feceritis q̄
ꝑcipio vobis. Et tales etiā dicunt̃ fratres dei ⁊ filij dei ꝑ
adoptiōis gr̄am Ioā. j. Quotq̊t aūt receperūt eū dedit
eis potestatē filios dei fieri ⁊c̄. Et cap̄. xx. Vade ⁊ dic fra-
tribꝰ meis. i. apl̃is ⁊ discipul̃. Sed horū oīm maximū est
esse mr̄em dei ꝫm naturā a deo assumptā. Vn̄ Ans. dicit.
Soluꝫ de sctā Maria ꝟgine ꝑdicare: q̄ dei mr̄ est excedit
oēm altitudinē q̄ post deū dici: vel cogitari pōt. Hec ille.
Ratio. q̄r esse mr̄em dei ꝫm naturā nō solū claudit in se eē
amicū vel amicā: filiū vel filiā dei: ⁊ silr̃ ꝑ gr̄aꝫ adoptiuā
eo q̄ nō alit̃ fieret mr̄ dei. Insup notat q̄ sit gēitrix ⁊ ori
go dei ꝫm eam naturā ꝫm quā deꝰ est natꝰ ex ea. i. ꝫm hu
manitatē. Frat̃ aūt vel filiꝰ dei: aut amicꝰ ⁊ talia: nō dicūt
originationē cōsil̃em. In cuiꝰ signū deꝰ ꝑcepit honorari
patrē ⁊ mr̄em p̄ alijs: scꝫ fratribꝰ ⁊ amicis: q̄r maiꝰ est esse
matrē p̄ alijs. Et hoc maxime est ꝯcessum btē ꝟgini ⁊ da-
tū: vt scꝫ sit mr̄ dei natural̃. ¶ Scd̃o in hac dignitate vl̃
ꝯplatiōe maternitatis fecit deꝰ maximū btē ꝟgini: q̄r eā fe
cit ⁊ voluit vt sit mr̄ oīm chr̄ianoꝝ in gr̄a existētiū: siue
totiꝰ eccl̃ie chr̄iane: vt latiꝰ patuit li. ix. ꝑ. ij. ar. ij. Prete- — Mat̃ syon
rea ps̄. ait. Mat̃ syon dicet hō: ⁊ hō natꝰ est ī ea: ⁊ ip̄e fun
dauit eā altissimꝰ. Scd̃m em̄ trāslationē. lxx. interp̄tum
quā sequit̃ btūs Augꝰ. sup psalterium: hec locutio est ob-
scura. Et pōt sic exponi. Homo dicet syon mat̃. Sꝫ vidē
dū est q̄s est iste hō q̄ dicit: ⁊ cui syon d̾r: ⁊ q̄ q̄ mr̄e d̾r. Est
aūt hō iste dn̄s Iesus deus ⁊ hō q̄ natꝰ est in ea mr̄e q̄ est
ꝟgo: ⁊ ciuitas dei d̾r: ⁊ ip̄e idē hō est altissimꝰ deꝰ q̄ funda — Questio.
uit eā ciuitatē. i. mr̄em suā in q̄ habitauit. Si q̄ris: cui syō — syon interp̄-
dicit: Rn̄det̃ q̄ syon spūali. i. eccl̃ie: Interp̄tat̃ em̄ syō spe — tatione
culatio. In eccl̃ia aūt speculamur deū ꝑ fidē. Quid autē
dicit iste hō Iesus syon. i. eccl̃ie: Rn̄det̃ illud: mat̃ scꝫ est
tibi: patrē habebas misericordiarū deū: accipe ⁊ mr̄em mi
sericordie reginā. Ecce mater tua o syon: o eccl̃ia: que est
mater mea natural̃: volo vt sit ⁊ tua mat̃ spūalis. Sed q̄r
iudeꝰ ꝑfidus nullo mō vult hoc credere: q̄ ipsa sit mr̄ dei
⁊ hōis: ⁊ ꝫm hoc d̾t trāslatio nostra q̄ fuit beati Hierony
mi. Nunq̄d syon dicet hō. i. nūquid ipi syon. i. iudeoꝝ sy-
nagoge: dicet hō quicūq̄ quantūcunq̄ singularis ꝑdica-
tor ⁊ doctor vt ad credendū possit inducere syon. i. syna-
gogam iudeoꝝ: cuius cultus erat in templo: q̄d quidē tē
plū erat ibi. i. in syon materiali. Nunquid dicet istam veri
tatē mirabilē: vt credat eam quā veritatē subdā. q. d. nō.
Nā neq̄ Petrus apl̃s: neq̄ Paulus: vel alij apl̃i: neq̄ ip̄e
chr̄s: q̄r ppl̃s iudeoꝝ nullo mō vult credere hāc veritatē
vicꝫ Homo christus natus est in ea ciuitate Dauid. id est
in beata virgine Maria. Et ip̄e qui natus est in ea christꝰ
est ille altissimus deꝰ qui fundauit ⁊ creauit eā. ꝓpt̃ quaꝫ — Maria vniuersalis mat̃
incredulitatem populus iudeoꝝ damnat̃. Est itaq̄ bea-
ta virgo mater omniū electorum. mater inquam spiritua
lis: quia ip̄a omēs genuit in esse spirituali: id est ī esse gra-
tie per filium. Et ideo ip̄a dicitur mater gratie ⁊ mat̃ mi
sericordie: vt canit eccl̃ia. Et sicut ip̄a peperit omēs ī ma
ximis doloribus compatiendo filio iuxta crucem. Vnde
Esa. vltimo ca. Parturiuit syon filios suos: id est btā vir
go que speculabatur mysteriū passionis christi. Syon em̄
speculatio interpretat̃: parturiuit summe compatiēdo in
doloribus filij: sic exponit Albertꝰ super Missus est. Om-
nes igitur christiani in q̄cunq̄ necessitate debent ad ip̄aꝫ
matrem recurrere que super omnes effectuosius salutem
et omne bonum populi christiani promouet. Nam q̄uis
amor patris ad filium sit solidior: amor tamen matrꝭ est
tenerior: vt patet nono Ethicoꝝ. Et ideo paruulus ma-
gis recurrit ad matrem ꝓ his que vult petere q̄ȝ ad pr̄em
quia experitur magis a matre obtinere. Sic nobis ꝓ gra-
tia ⁊ misericordia recurrendum est ad matrem misericor-
die in omni necessitate. Vnde Bernardus. In periculis:
in angustijs: inuoca Mariam ⁊c̄. ¶ Tertio in hac digni-
tate maternitatis deus fecit maximum Marie: quia eam
fecit matrem omnium beatorum celestium et angelorum
q̄r oēs ab ea acceperūt esse gl̃ie ⁊ beatitudinis celestis. q̄r
oēs nō tm̄ beati in celo: sꝫ ⁊ angeli nō nisi ꝑ cognitionē fi-

dei christi ⁊ eius mr̄is sūt gl'iam adepti: vt dʒ Bern̄. sup il
lud Jon. j. c. Propt̄ te orta est hec tempestas sicut patu-
it li. v. pte. j. ar. iij. ca. j. Et ideo Eccl'i. xxiiij. in psona btē
v̄ginis scribit̄. Ego feci vt orirer̄ in celis lumē indeficiēs:
scʒ gl'ie. Ecce ptʒ q̄r fecit dn̄s Marie mag̃ in mr̄na p̄latio
ne ⁊c̄. cū eā voluit vt oīm bonorū mater sit: sicut ⁊ Sap̄.
vij. scribit̄. Et oīs gr̄e ⁊ gl'ie non solum create: sed insup
ip̄ius increate: id est dei ⁊c̄.

¶ De priuilegio hoc q̄ mūdus saluatus est mediante be-
ata Maria matre dei: Capl'm nonū

Nona stella mūdi saluatio

Nona stella dʒ mūdi saluatio: q̄r mūdus p beatā virginē est recupatus a pdi
tione ⁊ saluat⁹: vn̄ ip̄a merito dicit̄ saluatrix se-
culi: sicut ⁊ chr̄s eius filius dʒ p̄cellentissime saluator mō̄i
¶ Et nota q̄ seculū siue mō̄s tot⁹ p̄cipue tripl'r siue trib⁹
modis est saluatus a pditione p beatā v̄ginē. Et s̄m hec
tria p̄cipua priuilegia data sūt in hoc a deo ip̄i btē v̄gini.
¶ Primo quidē: quia gr̄am pditam in mūdo ip̄a sola vir
go prima oīm īuenit ⁊ mundo recupauit: sine qua gratia
non pōt salus esse. Et idcirco angelus eidem ait Luce. j.
Ne timeas Maria inuenisti gr̄am apud deum: scʒ quā pri
mi parentes pdiderunt. Sed di. Tamen Adam gr̄am p-
ditam p peccatū recupauit p penitentiā: vt dʒ de penitē-
tia dist. j. sicut primi. Sil'r ⁊ sancti pr̄es in veteri testamē-
to: vt Abraā ⁊ Moyses legunt̄ apud deū gr̄am inuenisse.

Maria dʒ inuētrix gr̄e

Deniqʒ angeli prius q̄ btā v̄go in rē gr̄e venerūt. cū scʒ a
principio fuit eis collata gr̄a. ¶ Quō ḡ ip̄a btā v̄go dʒ p
prijssime inuētrix gr̄e? Rn̄det̄ s̄m Antho. in. iij. pte sūme:
q̄ Adam etsi p penitentiā recupauit pditā gr̄am: hoc tm̄
p se: nō p genere hūano toto: sic ⁊ Abraam ⁊ pr̄es veter̄
testa. Angeli aūt non dicunt̄ gr̄am inuenisse: q̄r non pdi-
tam gr̄am recupauerunt: sed a principio acceperunt col-
latā. Btā aūt Maria v̄go pditā a genere hūano gr̄aʒ in-
uenit ⁊ recupauit p oībus: q̄r p eam oēs gr̄aʒ salutificā re-
habuerunt virtualiter p filiū ip̄aʒ nobis afferentē. Unde
Aug. in ser: de natiuitate virginis dicit. O btā Maria q̇s
tibi digne iura gratiarū ⁊ laudū p̄conie valeat impēdē q̄
tuo singulari merito mūdo succurristi pdito ⁊c̄. ¶ Secū
do p virginē pdit⁹ mūdus est saluat⁹: q̄r totus mūdus in
tenebris errorꝫ positus: p virginē benedictā primo oīm
lumē salutifere fidei accepit: sine qua fide nō pōt esse sal⁹:
teste apl'o. Hebre. xj. Sine fide impossibile est placē deo.
Propt̄ q̄ btā virgo pprijssime dʒ illuminatrix seculi. Nā
⁊ Maria illuminatrix vno mō interp̄tatur s̄m Hierony.
⁊ declarat̄ sic. Nam p illam turbā Joannis bap. dicentē.
Ecce agnus dei ⁊c̄: Andreas credidit. p Andreā Petrus
credidit. p Petrū Roma: p romā credidit vniuersus mū-
d⁹: ḡ a prio ad vltimū p Joannē credidit vniuersus mū
dus. Sed dic mihi: a quo Joannes lumen accepit: nisi a

Tot⁹ mūd⁹ p virginē lumen fidei accepit

beata virgine: qn̄ solem chr̄m portando in ventre Eliza-
beth visitauit: ⁊ Joannem sanctificauit ⁊ illuminauit: ḡ to
tus mūdus p virginē lumen fidei accepit ⁊ salutē. ¶ Itē
mūdus totus idola adorās diuersa errabat: p apl'os au
tem ad verā fidem ꝯuersus est: sed apl'orum mgr̄a et do-
ctrix erat beata Maria: igitur ⁊c̄. Unde de ip̄a canit eccle
sia. Gaude Maria v̄go: cunctas hereses sola interemisti
in vniuerso mūdo: scʒ per p̄dicationē discipulorꝫ. Nec ob-
stat q̄ antea pr̄es vete. testa. habuerūt fidē salutiferā de
chr̄o: q̄r ⁊ hec eis data est in merito p̄uisa a deo ex futura

Femina

christi incarnatiōe de v̄gine. ¶ Tertio: quia p virginem ⁊
ip̄a mediāte mūdus redēptus ex damnatiōe extitit. vt si-
cut canit eccl'ia. Femina. i. Eua dānauit: ita femina. i. Ma
ria saluauit. Proinde s̄m Alber. sup Missus est. hoc priui
legiū magnū soli attribuit̄ Marie: q̄r ip̄a est adiutrix redē
ptionis hūane ⁊ mediatrix. Tū q̄r chr̄s s̄m diuinitatē so
lā pati non potuit vt sic redimeret̄ hō: sed in carne de vir
gine sumpta passus est. Ip̄a ḡ v̄go btā ptulit p̄ciū nr̄e re-
dēptiōis. i. carnē chr̄i afflictā: ⁊ sanguinē effusum p nobis
Tū q̄ʒ quia ip̄a sola cū chr̄o p nobis patiēte cōpassa est:
⁊ sibi soli cōicatio passiōis donata est. Qō̄ sic declaratur.
Cōicatio passionis duo importat: scʒ fidem crucifixi dei ⁊
hōis: ⁊ p se passionē ex cōpassione patiētis. Et sic fuit qua
druplex diuersitas respectu dn̄ice passionis. Quidā enim
nec fidem nec compassionē de christo habebāt. vt infide-
lēs blasphemātes ⁊ demones. Quidā habuerunt cōpassi-
onem: sed non fidem diuinitatis. scʒ apl'i: qm̄ oēs scanda-
lum passi sunt: ⁊ mulieres quibus dn̄s dixit. Filie hierl'm:
nolite flere super me ⁊c̄. Lucē. xxiij. Quidā habuerunt fi-
dem vel cognitionē: sed non compassionē: vt angeli ⁊ pa-
tres in limbo. Sola aūt beata virgo habuit fidem ⁊ com
passionē p se: ⁊ sic solius est hoc priuilegiū. Unde sicut to-
tus mūdus obligat̄ deo p suam passionem: ita obligatur
dn̄e p compassionē. Nec obstat illud Esa. lxiij. Torcular
calcaui solus: ⁊ de gentib⁹ non est vir mecum: quia solum
excludit viros: nō beatā virginem que fuit mulier. Unde
magna fecit deus Marie in mūdi saluatione: quia ip̄a gra
tiam mundo recupauit: ip̄a mundū illuminauit: ip̄a medi
ante hūanatus chr̄s redemit mundū.

¶ Capl'm decimū: de priuilegio repletionis ⁊ exuberatio
nis donorꝫ sp̄ūssancti in btā Maria: ⁊ q̄ maxia ī hoc eidē
sunt collata.

Decima stella donorꝫ exuberatio.

Decima stella dicitur donorū exuberatio: in qua de⁹ fecit vtiqʒ maxima Ma
rie. ¶ Primo: quia eaʒ oīm dono sp̄ūssancti: ⁊
gratia repleuit. ¶ Secūdo insuper: quia ip̄aʒ adeo cele-
stibus bonis impleuit: vt de plenitudine eius totus mun
dus accipe possit ⁊ habere gratiā. Idcirco Ber̄. ait. Que
ramus inquit fratres gratiā per Mariā: qui sic querit in-
uenit: ⁊ pulsanti apietur. Ip̄a em̄ omnibus oīa facta est
omnibus sinum misc̄die aperit: vt de plenitudine eius ac-
cipiāt vniuersi: eger curationem. captiuus redemptionē:
tristis ꝯsolationem: peccator veniam: iustus gratiam: an
gelus leticiam. filius dei carnis substantiā: deniqʒ tota tri
nitas gl'iam. Hec ille. ¶ Tertio: quia deus nullum donū
spirituale. ⁊ nullaʒ gratiam in mundo haberi voluit quin
per manus Marie transierit: vt dicit Anselmus propter
quod ip̄a ab eccl'ia honoratur dignissimis nominibus ad
id ptinentibus.
¶ Primo: quia dʒ porta celi
¶ Scō̄o: quia dʒ fenestra celi
¶ Tertio: q̄r ianua regis alti

Porta cel

¶ Primo inquā ip̄a dicitur porta celi. Unde canit̄. Aue
maris stella: dei mater alma: atqʒ semper virgo: felix celi
porta. Hoc autē idcirco: vt dicit Albertus super Missus
est. ca. 191. quia inquit per virginem exiuit in mundum q̇c
quid vnq̄ʒ gratie creatum vel increatuʒ venit vel venturꝫ
fuit. Ip̄a em̄ omniū bonorꝫ mater est: ⁊ mater gr̄e: ⁊ ma-
ter misc̄die. Ideo porta celi denōiata est: quia p ip̄am in-
trauit quicquid de terris in celos ascēdit et econuerso.
¶ Proprietas enim porte ē importare ⁊ exportare. Hec
Albertus. ¶ Sed di. Tamē etiā penitētia dʒ porta celi ⁊

Maria porta.

mandata dei ⁊ crux christi: quō ḡ attribuitur beate virgi
ni vt dicat̄ porta celi? Rn̄detur s̄m eundē Alber. q̄ ex q̊ p
prietas porte est importare ⁊ exportare: penitētia autem
⁊ mandata dei non exportāt: sed tm̄ important in celum.
ppter quod dicūtur porta celi. Beata v̄go aūt vtrūqʒ fa
cit: ḡ magis pprie dʒ ip̄a porta celi. Crux v̄o christi bene
etiā dʒ porta. Un̄ legit̄ q̄ in templo fuerunt duo ostia q̄
simul aperiebant̄ ⁊ simul claudebant̄. ita in celo hec duo
ostia crux vel ip̄e christus ⁊ Maria. ¶ Secundo ip̄a vir-

Maria venestra celi

go dicitur fenestra celi: quia per fenestram intrat lux: ita
per virginem lux de celo christus intrauit in munduʒ. Et
ip̄a lux que de terra. id est de beata v̄gine orta est s̄m car
nem: penetrauit celum: ⁊ sic ip̄a virgo est lux illuminās ce
lum: ⁊ etiam mundum. ¶ Tertio quoqʒ dicitur ianua re-
gis alti: quia ip̄e rex regum per ip̄am venit in mundum:
merito ergo canit eccl'ia de ip̄a. Intrent vt astra flebiles
celi fenestra facta es. Tu regis alti ianua: ⁊ porta luc̄ ful-
gida: vita data p virginem: gentes redempte plaudite.
Hec s̄m Alber.

¶ Capl'm. xj. de priuilegio superexaltatiōis btē Marie vir
ginis in qua fecit deus in ip̄a magna.

Undecima stella dicitur sup-
excellens exaltatio: in qua deus virgini fecit
magna. q̄r sup oēs choros angelorꝫ ⁊ sup oēs
ordies creaturarꝫ celestiū ⁊ terrestriū exaltauit vt ip̄a sit

regina angelorum: et gloriosa domina omnium creaturarum: mundi ad=
uocata: beatorum gloria: ac omni laude dignissima: omni digni=
tate precellentissima: vt patuit de hoc li. x. vbi de assumptione
et glorificatione: atque superexaltatione et celesti dignificatione actum
est. Unde canit de ipsa ecclesia. O gloriosa domina excelsa super side=
ra: qui te creauit prouide: lactasti sacro vbere.

¶ Capitulum. xij. de priuilegio vniuersalis venerationis bea=
te Marie: in quo fecit deus magna beate virgini.

Duodecima stella dicitur vniuer=
salis veneratio in qua fecit deus virgini magna
quia fecit vt totum vniuersum ipsam veneretur et
laudet tam in terra quam in celo. Unde ipsa ait Lu. ij. Ecce enim
ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Item Pro
uer. vl. Uiderunt eam filie syon. id est anime sancte; et bea
tissimam predicauerunt; et regine laudauerunt eam. Ut autem
enumeremus rerum genera. ¶ Primo nota: trinitas deus
eam veneratus est et benedictam predicauit quando per missum Ga=
brielem archangelum ipsam salutauit dicens. Aue gratia plena
dominus tecum. benedicta tu in mulieribus: ¶ Secundo dei fili
us christus veneratus est eam summa reuerentia: tam in
vita: quia erat subditus ei. Lu. ij. et hoc in omni obsequio vt
filius bonus matri: quam in morte sua: quia pendens in cru=
ce vice sui discipulum predilectum eidem. commendauit in ob=
sequium: solacium: ac venerandum seruitium dicens. Ecce mater
tua. Joan. xix. ¶ Denique ipse christus beatificauit eam in
predicatione quando mulier quedam de turba exclamauit dicens
Duodecima stella vniuersalis veneratio. Beatus venter qui te portauit et vbera que suxisti. Nam
mox subiunxit christus. Quinimo: beati qui audiunt ver=
bum dei etc. Ubi tripliciter eam beatificauit. Primo: quia
in vtero christum portauit. Secundo: quia cum vbere virgineo
lactauit. Tertio. quia verbum dei audiuit et custodiuit. Pri
ma duo insinuantur cum dixit. Quinimo: vbi quo ad vtrum=
que confirmat dicta mulieris: scilicet. Beatus venter qui te por
tauit. Ecce primum. et vbera que suxisti. Ecce secundum. Ter=
tium cum subdit. Beati qui audiunt verbum dei: quia beata virgo
perfectius pre omnibus audiuit et seruauit verbum dei. Ter=
tio beatam virginem venerata est creatura angelica et ve=
neratur. ¶ Primo quidem in salutatione: quando angelus reue=
renter salutando eam adorauit dicens. Aue gratia plena. ¶ Se=
cundo in natiuitate christi: quando multitudo angelorum ce=
cinit dicens. Gloria in excelsis deo. ¶ Tertio in sui assumptione.
Unde canit ecclesia. Assumpta est Maria in celum: gaudent an=
geli laudantes benedicunt dominum. ¶ Quarto tempore pestilen=
tiali Rome cum beatus Gregorius imaginem virginis an
te processionem deferri faceret: visi sunt angeli canentes in
eius laudem. Regina celi letare alleluia. Denique angeli mali
eam coguntur venerari intantum vt audito solo eius nomine
coguntur effugari: sicut patuit li. vj. Bern. Ubi nomen Ma=
rie inuocatur: demonum nocumentum effugatur: quia Maria
terribilis vt castrorum acies ordinata describitur. Et de
hoc eodem libro patuerunt miracula. ¶ Quarto beatam
virginem veneratur omnis generatio humana. ¶ Prima qui
dem generatio iudeorum: sicut patet de Josepho: qui plu=
ra bona scripsit in libro antiquitatum de christo. Et vt su
pra scriptum est. dominus Bonauentu. dicit. quod iudei asse=
runt beatam virginem fuisse pulcherrimam: et hoc mirum
Mahumetiste. in ea quod a nullo viro potuit concupisci. ¶ Secunda gene=
ratio Mahumetistarum, quia in Alcorano. i. lege eorum
laudatur beata virgo: vt patuit li. ij. parte. iij. ar. ij. ca. iiij.
Et Anthon. floren. i. iij. parte sue summe scribit. quod Sarace=
ni et Thurci beatam virginem in templis suis adorant et
ei thurificant: et nomen eius in tanta reuerentia est apud
eos quod blasphemantes eam graui pena mulctantur. ¶ Ter
tia generatio latinorum gentilium. vt patet de Uirgilio
Virgilius. qui scribit in libro Buccolicorum Egloga quarta. ¶ Jam
redijt et virgo redeunt saturnia regna. Jam noua proge=
nies celo demittitur alto etc. Mate mee vires. mea tu po
tentia solus. Quamuis autem beatus Hieronymus dicat.
Uirgilium non hec intendisse de christo: tamen possibile
est quod sicut etiam Caiphas prophetauit de salute mundi per
mortem christi futura: dicens. Expedit vt vnus homo mori=
atur pro populo; licet hoc non intenderit nec intellexerit. Jta
Uirgilius de christo et matre eius bene dixerit: vt sentit beatus
Ouidius. Aug. Ouidius quoque poeta in libro de vetula ait. O virgo felix
virgo signata per stellas. Quis mihi tantum det viuere
vt dignus possim laudum tuarum ferre preconia. Nam nisi
tu fores deus: non sumeret carnem ex te hic deus omnipo
tens. Non tamen creditur Ouidium illum librum fecisse sed aliquem fide
lem Ouidio intitulando. Fuerunt etiam Sibylle gentiles que
plurima scripsere de christo et matre eius laudatoria predicendo
christum Jesum dei filium nasciturum de virgine immaculata. He
omnes sibylle secundum Jsido. li. Ethym. atque Lacta. in primo li= De vaticiniis sybillarum.
bro diuinarum. insti. fuere decem. ¶ Prima persica que fuit de
Pers. Secunda libyca. Tertia delphica in templo delphici
apollinis genita: que ante Troiana bella vaticinata est:
cuius plurimos versus operi suo Homerus inseruit. Quarta
cymea in Jtalia. Quinta erythrea que (vt Augu. memi=
nit. xviij. li. de ciui. dei) versus quosdam composuit de fi=
ne mundi: quorum prime litere iuncte sonant Jesus christus
filius dei saluator. Dicta est autem erythrea: quia in eadem
insula eius inuenta sunt carmina. Sexta samia a samo insu=
la cognominata. Septima cumana que est cumea: de qua
Uirgil. in Bucol. lib. v. recolit. Octaua helespontina in
agro Troyano nata. Nona phrygia. Decima tiburtina.
Que omnes diuinitatem christi et eius natiuitatem ex virgi=
ne beata commendando per longa ante tempora prophetauerunt. Qua
rum dicta singularum: quia longissimum foret hic scribere: sal=
tem sufficiat hic inseruisse prophetiam Sibylle delphice que et
in castro Papiensi scripta hoc modo continetur. Jn vltima
inquit etate humanabitur deus: et humiliabitur proles diuina: iun
getur humanitati deitas. et puellari officio educabitur deus
et homo. Signa precedent apud iudeos: mulier vetustissima
scilicet Elizabeth: puerum concipiet: stella orbis mirabitur: du
catum prestabit. scilicet magis ad ortum: scilicet christi. hic habens
pedes. i. annos. xxxiij. et pollices sex. id est menses: eliget si
bi de piscatoribus numerum duodenarium: vnumque diabolum
scilicet Judam. Non in gladio belloue eneadem vrbem. i. Ro=
mam: regesque subijciet. Sed in hamo piscatoris: in deiectio=
ne et pauperie superabit diuitias: et conculcabit superbiam
morte propria mortuum suscitabit et cum mactabitur: vi=
uet et regnabit: bonos iudicabit et malos. Hinc quattu=
or animalia. i. euangeliste surgent in testimonium sectan=
tes iusticiam legemque irreprehensibilem. Huic contradicit
bestia: id est antichristus: simulque abominatio spume dra=
conis: id est mahumetus. Et surget stella mira: id est Pau=
lus apostolus habens imaginem quattuor animalium. i. euan
gelium quattuor euangelistarum. Danaos. i. grecos illumina
bit: Nomen agni vsque in finem seculi perducet. Erat autem
bestia horribilis. i. mahumetus ab oriente veniens cuius ru=
gitus vsque ad gentes punicas. i. aphricas audietur: cuius ca=
pita septem: sceptraque innumera. pedesque 663. glo. 663. an=
ni. Reges autem et optimates erunt in sudore terribili: et
non diminuent pedes eius: id est annos. Stelle quoque due
id est ordo minorum et predicatorum consimiles prime stelle:
id est Paulo: insurgent contra ipsum et non obtinebunt vsquedum ve
niat abominatio et voluntas altissimi consummetur. Hec Sibyl
la pretacta. Que prophetia habetur scripta etiam in li. confor=
mitatum. ¶ Quarta preter hec generatio christianorum lau=
dat et veneratur beatam virginem. inter quos tam boni quam ma
li: tam heretici quam scismatici solent plerique venerari: ieiuna
do sabbatum vel vigilias festiuitatum eius in honore ipsi
us. Et certe multi videntur magis habere beatam virgi=
nem in veneratione quam dominum christum: magis ex simpli
citate moti quam scientia: licet non deberet fieri: quia tamen
honor matris in filium redundat: patientiam habet christus
huius simplicitatis secundum Anthon. floren. vbi supra. ¶ De
nique vniuersaliter omnis generatio filiorum ecclesie iustorum
virginem beatam veneratur et laudat. Nam ecclesie quotidie ho=
ras canonicas virginis dicit. Et sunt in precepto ipse ho=
re beate virginis sicut et canonice hore maiores quo ad
obligatos. ¶ Item per totum orbem que ciuitas non ha=
beat ecclesiam: et vtique solenniorem in nomine beate virginis
fabricatam? Certe in orbe: nec in nomine saluatoris: nec in ho=
nore aliorum sanctorum reperiuntur ecclesie in tanto numero. ¶ Item quis
sanctorum habet tot festiuitates per circulum anni sicut beata virgo.
¶ Denique sancti doctores de nullo sancto comperiuntur edi=
disse tot sermones sicut de beate virginis laudibus. Omnis itaque
generatio humana ipsam veneratur: immo insuper et omnis creatu=
ra ad eius oris imperium obedijt: quia domina est totius mundi. Et

nos ergo charissimi eam veneremur: ip̄am deuote laudemus di. Uere beata: vere gloriosissima: vere felix es o sacra virgo Maria ꝛ om̄i laude dignissima: quia ex te ortus est sol iusticie chr̄s de9 nr̄. O tu itaq3 sctissima: ab eterno p̄electa: v̄go purissima. om̄i decore virtutū adornata deo fecunda: ꝛ inhabitata: luminosa ꝛ mater dignissima. O tu saluatrix seculi spūsancto plenissima: sup oēs angelos exaltata: te laudamus: te deuote colimus: te humiliter petimus: vt apud p̄dulcem tuū Jesum cū quo regnas in eternū: impetres nobis beatitudinis gaudiū Amen.

¶ Pars. ij. libri vndecimi: de priuilegijs siue gratijs ꝛ excellētijs btē Marie: vbi applicat thema qđ applicari pōt ꝛ ꝯcernit festū Maria de niue.

De priuilegijs siue gratijs ꝛ excellētijs btē Marie.

Deus facit magna inscrutabilia qui precipit niui vt descendat super terram. Job. xxxvij. c. Tanta est excellentia beatissime virginis: tam magna et inscrutabilia eius gl'iosissima priuilegia: vt in laude eius deficiant om̄es lingue: scripture: et similitudines. Unde Hiero. in ser. de assumptione dicit sic. Quid nos tātilli: quid actione pusilli in ei9 laudib9 referamus. cū si oīm nostrū mēbra verterent ī linguas: eā laudare sufficeret nullus: altior celo est de qua loqui nitimur: abysso p̄fundior: cui laudes dicere conamur. Unde si celum te appellem: altior es: si matrem gentium dicam: excellis: si formā dei appellem digna existis. Si aūt dñā3 angelorꝝ vocē: p om̄ia comprobaris. Quid igitur de te digne dicā? nescio. Hec Hiero. Ideo spūsctūs p ora pphetarū eā cōmēdat: non solū verbo: verū etiā signis ꝛ simitudinib9. Quia v̄o nulla simitudo parabolica perfecte sufficit ad eius excellentiā exprimendā: ideo ad eius laudem multe inducūtur metaphore. Aliqñ em̄ figurat a natura celesti: vt solis: lune: ꝛ stellarum Cañ. vj. Que est ista que p̄greditur electa vt sol: pulchra vt luna ꝛc̄. ¶ Aliquādo a natura inferiori in similitudine cedri: libani: palme: cypressi ꝛc̄. Eccli. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sum in libano. Aliquādo v̄o a natura media: vic3 nube: vel aurora. Eccli. xxxij. Solem nube tegam: vel niuis etiam: sicut patet in p̄misso themate. Sed qm̄ sancta mater ecclesia solet annuatim solennizare ad honorem beate virginis diē festum qui dicitur Marie de niue: in memoriam vic3 illius miraculi quādo in estiuis caloribus. scilicet mensis Augusti: die quinta rhome ecclesiam sibi fabricādam beata virgo per niues voluit demonstrare. Hoc autē miraculū est descriptum lib. xij. parte vlti. cap. vj. miraculo. v. Igitur pro ista solēnitate conueniēter applicari pōt thema p̄acceptum. In cui9 verbis beata virgo Maria tripliciter cōmendatur.

¶ Primo a gratiosa priuilegiorꝝ magnificatiōe
¶ Scđo a virtuosa niuiū assimilatione
¶ Tertio a viscerosa hoīm miseratione

¶ Primo quidem a gratiosa priuilegiorum magnificatione: cum dicitur: deus facit magna inscrutabilia. Uere maxima inscrutabilia fecit deus in Maria cum eam fecit virginem matrem dei. et super omnem creaturam sublimauit multipliciter: vt patuit in parte prima huius libri. Unde Orige. in Homel. sup illud Lu. Cum esset desponsata ꝛc̄. dicit sic. O magne admiratiōis gratia. O inenarrabilis suauitas. O ineffabile sacramentū. Ip̄a est eadem mater: ip̄a est eadem virgo: ip̄a genitrix ꝛ ancilla: ipsa est que genuit deum ꝛ hominem: quis vnq3 audiuit talia: q̇s vnq3 potuit vt esset virgo ꝛ mater: immaculata mater ꝛ incorrupta: mater vnigeniti filij dei dñi nostri Jesu christi: qui est in celis ꝯm diuinitatem in sinu patris: ꝛ est in terris ꝯm carnem: in sinu matris: in celis de patre sine matre generatus: ꝛ in terris de matre sine patre genitus. Hec Orige. Ecce ergo merito commendat virgo: ꝙ deus fecit in ea magna inscrutabilia.

Maria assimilat niui

¶ Scđo commendat beata v̄go in p̄misso themate a virtuosa assimilatiōe niuium: cum dr Qui precipit niui. i. Marie. Merito nempe beata virgo p̄figurata ꝛ etiam miraculose demōstrata est p niues: ppt eius virtuosas pprietates ꝛ simitudines plures.

Proprietates niuis

¶ Primo quidē: qr nix est candidissima ꝛ albissima rerū oīm: in quo significat puritas btē Marie v̄ginis excellētissima. ¶ Secūdo. nix est frigidissima in quo significat v̄ginalis castitas illibate. Marie v̄ginis: p quā ab om̄i ardore ꝯcupiscētie fuit aliena. ¶ Tertio: nix est faciliter liq̄scibilis ꝛ resolubilis: in quo significat beatissime v̄ginis charitas p̄cellētissima: p quā aīa eius totaliter fuit liq̄facta in deū: ꝛ p hanc facillime mouet ad p̄ximis. i. hōibus subueniēdum. ¶ Quarto: nix in supnis nascit: ꝛ p paruas quātitates descendit: in quo significat: ꝙ licet btā v̄go fuerit altissima: ꝛ eius ꝯtinua ꝯuersatio in supnis: tm̄ erat v̄go hūillima et sui reputatiōe parua: nā cū esset mr̄ dei. se reputauit et dixit ancillā. Ecce ptз qr multiplex v̄tuositas designat in Maria p niuis pprietates in q̄ cōmēdat. ¶ Tertio cōmēdat a viscerosa miseratiōe ꝛ pietate erga hōies: cū subdit vt descēdat sup terrā. Ista em̄ ꝯdescēsio est terrestriū hominū in om̄i necessitate miseratio ꝛ suffragatio quā exhibet v̄go btā p̄cipue ad eā deuote ꝯfugiētib9: qr deus voluit ip̄am fore nobis aduocatā ꝛ mr̄em miscđie. Et idcirco dr in themate: qui sc3 deus p̄cipit niui. i. btē v̄gini immaculate sue mr̄i vt descēdat misericordit auxiliando sup terrā ꝛc̄. Uñ Berñ. in ser. In lectiōe dt. O maxime pia. O multū admirabilis Maria: tu nec nōiari potes q̄n accendas: nec cogitari q̄n recrees affectus diligentiū te: nec inuocari quin exaudias. Nō em̄ fas est o dña relinquere eū: qui spem ponit in te cū sis mater misericordie ꝛc̄. ¶ Potes igit sicut tibi placuerit iuxta p̄missum thema applicare sermonē in festo beate Marie de niue: siue de ei9 priuilegijs: siue de eius puritate: vel de eius virginitate: siue de eius charitate vel pietate. De quib9 oibus ꝛ singulis habes in premissis libris suis locis. Tum vt ad nr̄m propositū in hac parte ꝯuertēdo de excellentijs btē v̄ginis agamus.

Duodecim excellētie beate v̄ginis

¶ Preter ista priuilegia ꝛ dignissimas excellentias in prima pte habitas: describem9 hic. xij. alias excellentias ꝛ gr̄as priuilegiorꝝ btē v̄ginis: quas quide3 enumerat ꝛ describit btūs Berñ. de Senis ordinis minorꝝ in sermo. de admirabili excellentia ꝛ gloria beate virginis. Equidē hec est regina de qua ps̄. ait. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Quia regina: ꝙ coronata gratiarū et priuilegio decore: sed quali: describit in figura Joan. Apocal. xij. di. Mulier amicta sole: et luna sub pedibus eius: ꝛ in capite eius corona. xij. stellarꝝ: id est gratiarū ꝛ excellentiarum gl'iosarum. Sunt aūt iste xij. stelle gl'ie excellētissime virginis p eundē sanctū Ber. vt p̄misi assignate ꝛ in tribus quaternarijs subdiuise ppt faciliorē capacitatem.

Prime quattuor stelle	Nobilitas
	Preseruatio
	Meritum
	Potestas
Alie quattuor stelle	Superexcellētia
	Dominatio
	Regnum
	Dispensatio
Supaddunt alie quattuor	Consummatio
	Ornatus
	Retributio
	Incomp̄hennsibilitas.

¶ Capl'm primū. ꝙ btā Maria merito habet priuilegiū summe nobilitatis: qr declarat fuisse p̄excellēter nobilissima: tā in causa q̄3 in substātia: necnō in efficientia.

Pria stella siue priuilegiū dicit nobilitas

Prima stella nūcupat nobilitas: quia ip̄a est virgo nobilissima: de qua quidem nobilitate q̄3uis in p̄cedentibus scriptum est pluries. Tamē hic sub alio pcessu psequēdo circa hoc questio occurrit talis. ¶ Utru3 beatissima virgo Maria merito dicat nobilissima: vt mera veritate debeat p̄ferri oibus nobilibus toti9 vniuersi in ip̄a corpali nobilitate? ¶ Ad qđ rñdet ꝙ sic. Et declarat ꝯm Alber. sup Missus est. distinguendo taliter. Nam nobilitas inquit consistit in tribus.

¶ Primo in causa
¶ Scđo in substantia
¶ Tertio in efficientia

Nobilitas ꝯsistit i trib9

¶ Primo in causa: si vic3 a nobili origine principium ducat. ¶ Scđo in substantia: si nobilē essentiā ꝛ pprietatē in se possideat. ¶ Tertio in efficientia si nobiles effectus ex

se ꝓducat. ¶ Quantū ad primū beata virgo fuit summe nobilissima: q2 fuit filia principis Abrae in quo deꝰ ppl'm peculiarē elegit sibi: ⁊ distinxit ab aliis. Cui dictū est Gen. xxiij. Princeps dei esto inter nos: ⁊ cui primo facta est de christo repromissio: qui fuit nobilissimꝰ patriarcha: vnde denominant̄ hebrei quasi abreici: qui primo ꝓfessus est fidem viꝰ veri dei inter idolatras chaldeos ignem adorātes ꝓ deo: in quē iniectus ab eis vt experiret̄ virtutē eiꝰ: illesus exiuit. Ip̄a itaqꝫ beata virgo ab Abraam tāto prīcipe ⁊ tā sancto descendit generatione. xliij. vt ptz Matth. j. Et in hac sua origine contraxit virgo triplicem dignitatem. ¶ Primo regalē ex Dauid: que est dignitas corporal'. ¶ Scd'o sacerdotalē: que est dignitas spūalis: q2 tribus regalis ⁊ sacerdotalis erāt iuncte coniugali matrimonio. ¶ Tertio pphetalē: que est diuinalis vel celestis q2 pphetie donum a deo est immediate: iux illud. j. Pe. ij. Spiritusancto inspirante locuti sunt sancti dei hōies ⁊c.

¶ Quo ad scd'm in substātia btā ꝟgo fuit nobilissima. i. in ꝑsona: tā corpaliter: q2 purissime natnre ⁊ cōplexionis ꝑoptime fuit: q̄ spūaliter: quia plenitudinē gr̄e in se hereditauit: ⁊ liberrima fuit: quam libertatē potissime fac̄ immunitas a peccato. Qui em̄ facit peccatū: seruus est pcti. Joan. viij. Uñ. j. Polit. dt Arist. ꝙ nihil aliud q̄ virtus ⁊ vicia determināt seruum aut liberum. Et Aug. xiiij. de ciui. dei dt. Bonus etiā si seruiat liber est. Malus aūt etiā: si regnat seruus est: nec vnius: sed qd' peius est: tot dñoꝝ quot vicioꝝ. Hec ille. Uñ beata ꝟgo. q2 ab om̄i peccato liberrima: ⁊ celoꝝ regina: ac mundi dña: fuit igit̄ verissime nobilissima: vtpote om̄i virtute ⁊ gr̄a plenissima. ¶ Quo ad tertium in efficiētia fuit btā virgo nobilissima: q2 ex ca ortus est fons om̄is nobilitat' sol iusticie chr̄s deꝰ noster qui est rex: sacerdos: ⁊ ppheta: ⁊ dñs dñantiū. Uñ Pilato dixit. Rex sum ego: per quem ⁊ oēs electi veniunt in libertatem glīe filiorum dei. Unde patet beatā virginem fore nobilissimā pre oībus creaturis post chr̄m ⁊ i diuiduis nō solum hūanis: sed etiam angelicis que sunt: fuerūt: aut poterunt esse. Quod quidē vt magis clarescat particularia dubia pulchra hic mouent̄. ¶ Primū. Quod nobilitas beate virginis ꝑcellat nobilitatem angelicā. Respondet̄: ꝙ ꝑcipue ꝑcellit tripliciter.

Nobilitas btē ꝟgis ꝑcellit nobilitatē angelicaꝫ in tribus.

¶ Primo: q2 nobilitas btē ꝟginis est dignior.
¶ Scd'o: q2 est ꝑciosior
¶ Tertio: q2 est ꝑclarior.

¶ Primo inquit ꝑcellit: q2 est dignior. q2 ꝭm Bona. sup ij. dist. j. licet angelꝰ naturaliter sit dignior hōie quocunqꝫ etiā chr̄i hūanitate: vel beata virgine in eo vicꝫ: q2 angelus naturaliter est spūalis: incorpalis: ⁊ immortalis. Tale aūt naturaliter nobilius est corpali: ⁊ mortali et corruptibili. Sed hō est corpalis ⁊ mortalis: etiam ip̄e christus mortale corpus suscepit. Uñ ⁊ ꝭm aplm Hebre. ij. scribit̄ modico q̄ angeli minoratus esse Jesus ppter passionem mortis. Nihilominꝰ tamē rōne multiplicis gr̄e supaddite chr̄s ⁊ beata virgo eius mater meliores ⁊ nobiliores sūt optimis in genere angelico. Uñ beata virgo eo ꝙ est mr̄ dei: ⁊ sponsa dignior est effecta ominbus angelis: vt scꝫ sit regina ⁊ dña angeloꝝ: sicut chr̄s rex ⁊ dñs oīm. Sicut em̄ cū aliquis excelsus rex accipit sibi spōsam de genere ignobili: eam mox eoipō nobilitat super om̄es barones ⁊ milites: ⁊ decorat ⁊ ornat. Sic cum deus summus beatā ꝟginem ꝑelegit in sponsam: eoipō pre omnibus ip̄am angelis ⁊ hominibus nobilitauit ratione tante dignitatis.

¶ Scd'o nobilitas Marie ꝑcellit nobilitatem angelicam q2 est ꝑciosior corā d'o: corā quo ꝑciosior ⁊ gratiosior est id qd' est ꝭm gr̄aꝫ q̄ ꝭm naturam: vnde melior est coram deo rusticus in gr̄a existens q̄ rex sine dei gr̄a. Angelica ḡ nobilitas cum sit ex natura: minor est nobilitate btē virginis que est ex gr̄a. ¶ Tertio: q2 est ꝑclarior: eo ꝙ purior: q2 nitet puritate virgo sub deo maxima ꝭm Ans. ideo pre ceteris coruscat radiis diuinis. Claritas quippe dei illuminat eā Apoca. xxi. Nimirū videmus ꝙ claritas luc' tāto est ꝑclarior ⁊ nobilior: quāto est in materia ꝑspicua ⁊ purior: sicut ꝑ oppositum est minus clara in materia obscura ⁊ ꝯdensa. Sed q2 beata virgo est purissima sup oēs angelos: ḡ eius nobilitas ꝑradiat per gratiā dei ⁊ glīam. Hoc predixerat Esa. lx. dicens. Super te orient̄ dñs ⁊ gl'ia eius in te videbitur. ¶ Scd'm dubiū. Quod nobilitas corporalis Marie ꝑcellat generositatem ⁊ nobilitatem oīm humanoꝝ indiuiduoꝝ totius vniuersi. ¶ Rñdet̄ ꝙ hoc declaratur. Primo ex hoc ꝙ euangeliste oēs ꝑclaritates ingenuitates ⁊ nobilitates que possunt esse in hominesꝫ patriarchalē: regalē: sacerdotalē: ducalem ⁊ ꝓphetalem. ꝭm originē sanguinis describunt in hac ꝑclara virginē: tā descendēdo ab Abraam sanctissimo vsqꝫ ad chr̄m eiꝰ filiū vt ptz Matth. j. q̄ ascendēdo vsqꝫ ad Adā qui fuit dei in quo est summa nobilitas: vt ptz Lu. iij. Ex quo accipit̄ argumentū: ꝙ ip̄a oēm nobilitatem: vicꝫ quam deus dedit hōibus est adepta. Uñ oportet testimonio euāgelistarū hoc intendentiū ꝯcludere: ꝙ ip̄a ꝑferat̄ oibus imꝑatoribus: regibꝰ: ⁊ reginis ⁊c. ¶ Scd'o ex hoc: q2 chr̄s dñs ꝭm hūanitatē oēm nobilitatē habet a matre: vt dicat̄ filius Dauid: filiꝰ virginis: ⁊ speciosus forma ⁊ nobilissimꝰ. Ex q̄ clarescit: ꝙ om̄is nobilitas ⁊ formositas idcirco ꝯcessa est Adam: vt ꝑ generatiōes descenderet in virginem mr̄em: ⁊ ꝑ eam terminaret̄ in chr̄m. Et sic patet eam fore nobilissimā.

Scd'o prcl. lit nobilitas tē oīm hūa nonū indiuiduoꝝ totius vniuersi

¶ Sed di. Ex quo ip̄a ꝟgo fuit paupcula ꝯiunx Joseph paupis ⁊ carpētarii: quō dicitur fore nobilissima corporaliter: cū ꝭm phm̄: nobilitas corpis est traductio originis a parentibus ꝭm seculum in diuitiis ⁊ potentia. ac dominio constitutis vel inueteratis. ¶ Respondetur: ꝙ hoc non obstat: quia licet generatio Marie successiue fuerit depauperata: tamen a principio de ditissimis: nobilissimis: ⁊ potentissimis est exorta. Et quidem ip̄a beata virgo voluntariam paupertatem tenuit que est virtus euangelica: ⁊ ideo nō derogat rationi nobilitatis vere. Sicut si regina vl' filius regis intraret religionē que vouet paupertatē: non ppter hoc amittit nobilitatē naturaleꝫ: imo ꝑficit ꝑ virtuositatē. Uñ legitur ꝙ sanctus Ludouicꝰ filius regis Aragonie primogenitus: cum intrasset ordinē minoꝝ ꝯtempto seculo: vnus ex fratribus minoribꝰ eidē salutando: dixisset. Uere inquit maximum honorē ⁊ sublimitatem ex te ordo iste Minorum acquisiuit: quia te filiū regis maximi habere meruit. Mox ille sanctus respōdendo intulit. Immo inquit: ego per ordinem sum nobilitatus ⁊ vere sublimatus: ac honorabilis effectus: quia virtꝰ facit vere nobilem: ac honorabilem. Nam ꝑfecto carnis nobilitas quantūcunqꝫ excellēs sit sine virtute: informis est: immo vituperabilis: teste Hiero. Et eiusdem sententie est Aristo. j. ⁊ ij. Rhetho. ⁊ iij. Ethi.

Q. de paupertate marie.

Ludouicꝰ.

¶ Sed gr̄a dictoꝝ questio pōt oriri. Unde orta est nobilitas inter homines ⁊ dñium quo preest homo homini. Nam vt dicit August. xix. de ciui. dei. c. xv. Deus hōiem rationalē factū ad imaginē suam: noluit nisi irrationalibus dñari: nō hominem homini. Propter quod ⁊ Gen̄. j. scribitur. Faciamꝰ hōiem vt presit piscibus maris ⁊ volatilibus celi: ac bestiis terre Cū ergo natura homines oēs equales fecerit ex eodem fonte ad Adam ppahatos: vt ait Grego. Unde ḡ ortum est: vt vnus sit altero nobilior. ⁊ nobiles ignobilibus dominent̄. vt cernimꝰ? Respondet̄ ꝭm Richar. de media villa sup. ij. sententiarū. dist. xl. q. ij. ar. ij. Concor. Bonauen.

Unde nobilitas orta

¶ Qꝫ potestas ꝑsidendi vel dominādi tripliciter potest accipi. Uno modo largissime ꝓut aliquis dicit̄ dñs rei illius qua pōt ad libitū vti: vt tale dominium commune est statui nature institute: ⁊ nature lapse: ⁊ nature glorificate ⁊ excellentiori modo fuisset in statu innocentie q̄ in statu nature lapse. Hoc modo homo dicitur dominus suarum possessionum: siue mobilium: siue immobiliū quod fuisset in statu innocentie in quo non om̄es homines fuissent pares in prudentia ⁊ bonitate. quilibet tamen homo habuisset tantum de prudentia ⁊ bonitate ꝙ ad suiipsius regimen cū dei adiutorio suffecisset. Uñ sicut in angelis est ordo ⁊ gradus ꝭm excellentiā naturalium: ⁊ vnus altero est dignior ⁊ nobilior: non tū vnus dñatur alteri ꝓprie accipiēdo dñium: vt infra patebit. Ita homini naturalit conueniebat nobilitas in isto statu ⁊ dignitas: nō tū dñium ꝓprie respectu hōis: sed respectu alterius creature inferioris. Scd'o modo accipit̄ minꝰ large dñium: scꝫ ꝓ ptāte imperādi alii homini. Et hoc fuisset in statu innocentie in viro respectu mulieris: quia vt ait Apl's. j. Cor. xij. Uir est caput mulieris: ergo debuit presidere ⁊ regere. vt capt corpus. Fuisset etiam respectu prolis que obedire debuit pa

Potestas dñandi

rentibus. ¶ Tertio dñium accipit pprie: sc3 p ptãte coercendi subditos ɔtra etiã voluntatẽ eo℞. vel inclinationẽ ⁊ malos puniẽdi. Et talis non fuisset in statu innocẽtie sicut nec erit in statu glie. Huic dñationi pprie correspondet seruitus ⁊ nobilitas: que in hoibus itroducta est ppt pctm̃: ſm Aug. vbi s. Hinc etiã vt phũs dt. Hoies intellectu ⁊ rõne vigẽtes naturaliter sunt alio℞ rectores ⁊ dñi j. Politic. Et p ɔñs tales debent esse virtuosiores respectu subdito℞. Nã homo cũ esset in honore: qr non intellexit: ppterea compatus est iumentis ⁊c̃. dicente ps. ⁊ ido debet tanq3 iumentũ regi ab hoie ɥtuoso. Qm̃ aũt beata ɥgo Maria fuit ɥtuosissima: in ɥtute aũt ɥacissime consistit nobilitas: ⁊ principalius q3 in ptãte dñij: et in diuitijs que sunt sequela ingenuitatis: Ideo sequit q Maria fuerit pfectissime nobilissima.

Scda stella btẽ virginis pseruatio

¶ Capłm. ij. q mũdus totus amore btẽ Marie a deo est pseruatus atq3 fact⁹ ⁊ nunc pseruat.

SEcunda stella excellentiarũ beate virginis dr pseruatio. Nã beatissima virgo Maria totũ mundũ a principio creationis hũani generis vsq3 ad finem durationis sue preseruauit ⁊ pseruat in esse. Imo dico q totius esse mũdi causa est beata ɥgo: ⁊ eius filius. Et precipue ppter ipam virginem benedictam ac eius natum deus creauit mundum ⁊ dedit esse rebus. Hec aũt declarant rõnibus euidẽtibus.

¶ Primo ex fine creationis pintento
¶ Scdo ex prime puaricatiois demerito
¶ Tertio ex ɔtinue offensionis incremento

Ad quem finem mũdus creatus

¶ Primo quidem ex fine creationis pintẽto sic. Nã quero. Ad quem finem deus voluit creare mundũ: pcipue rationalem creaturã. Non potes aliud dicere nisi ſm q dicit mgr in. ij. sen. di. j. quia ad laudãdũ deũ ⁊ ad participãdum bonitatẽ dei: atq3 ad habendũ beatitudinẽ eternam in deo. Unde Aug. in Enchi. ca. vj: ⁊ allegat a mgro: vbi supra: dicit sic. Credim⁹ inquit rerũ creatarũ celestiũ ⁊ terrestriũ: visibiliũ ⁊ inuisibiliu3 cãm non esse nisi bonitatem creatoris: cuius tanta est bonitas: vt summe bonus bonitatis sue q̃ eternaliter btũs est alios velit esse participes: quã vidit ⁊ cõicari posse. ⁊ minui om̃ino non posse. Et infra. Fecit igit deus creaturam rõnalẽ qua summũ bonu3 intelligeret: intelligendo amaret: ⁊ amãdo possideret: et possidendo frueret. Et iterũ Mgr ibidem ait.

Quare creatus homo

¶ Si queratur inquit: quare creatus sit hõ? Breui sermone responderi pot: q ppter bonitatẽ dei: ⁊ ad laudãdũ deũ. Sed quia omnisciens deus nouerat ab eterno: q a beatitudine caderet rõnalis creatura: ⁊ q abuteret oibus rebus mundi ad vicia vt delinqueret in omnib⁹: sicuti terminus experimentaliter.

Mũdus pordinat⁹ reparari

Cum ergo sciret deus: quia mundus totus in maligno ponẽdus fuerat sicut ⁊ positus est: teste scriptura. j. Ioã. ij. ⁊ ruiturus erat a fine. i. a beatitudine: audeo dicere: q non creasset deus mundũ. nisi puidisset ipm reparandum p chrm̃ ac eius matrem ⁊ saluandũ: qm̃ dicente Aristo. ij. Physi. Deus ⁊ natura nihil faciunt frustra. Frustra aũt est quod non attingit suum finem. Et sic mũdus creat⁹ si non fuisset pordinatus reparari post ruina3 frustra fuisset factus: quia suum finem: id est beatitudinem non attigisset. Quem quidem finem beatitudinis attigit ⁊ adeptus est per christu3 ⁊ eius matrem. Unde audacter loquor: q non nisi ppter christum potissime eiusq3 gliosam matrem deus dedit esse rebus ⁊ creauit mundũ. Inde sicut canit ecclia: ipa beata virgo gliando: ait. Prouer. viij. Dñs possedit me ab initio viarum suarum añq3 quicq3 faceret a principio: sc3 me puideudo. Ideo sequit. Ab eterno ordinata sum: ⁊ ex antiquis anteq3 terra fieret necdum erant abyssi: ⁊ ego iam ɔcepta eram: necdum fontes aquarum eruper ⁊c̃. Et infra. Cum eo eram cũcta cõponens ⁊c̃. quasi insinuet q om̃ia sunt creata pcipue propter ipam virginem p quam erat mundus pordinat⁹ reparari. Om̃ia ergo obligãtur beate virgini Marie deseruire merito: quia nil creatum fuisset nisi mundum p chrm̃ ⁊ eius matrem reparandũ diuina puidisset potentia ⁊ clementia. ¶ Secundo declaratur ex prime puaricatiois demerito. Constat enim q primi parẽtes generis humani ex trãsgressione meruerunt non solũ mortis: sed ⁊ annihilationis exterminiũ: quia ta3 grauis fuit eo℞ puaricatio q totum genus hõim peremerunt: q totus mundus satisfacere non poterat: ⁊ quia contra infinitum bonum deũ peccauerunt: annihilationẽ demeruerunt: teste Ansel. lib. ij. Cur deus homo? Et certe diuina vltio que psonarum acceptionem ignorat: sicut nec culpam angelicã: sic nec hũanam dimisisset impunem. Quare ergo homini pepcit de⁹ vt eternaliter eũ non pisceret: nec vt demerebatur redigeret in nihilum: nisi ppter pcipuam reuerentiã ⁊ singularissimam dilectionẽ quam habuit ad virginem beatissimam quia eam super oẽs creaturas deo non vniẽdas pdilexit. Elegit eñ eam deus ⁊ pelegit: teste ps.

De⁹ indulsit primib parẽtibus ppter virginem

¶ Indulsit itaq3 deus primis parẽtibus: nec eos annihilauit ppter virginem: ex qua decreuerat chrm̃ humanandum: ⁊ hoie3 liberandũ misericorditer. Etsi non fuisset exorta beata ɥgo: nec chrs carnẽ sumpsisset. nec pati ſm solum diuinitatem potuisset: ⁊ p ɔsequens homo nunq3 saluatus fuisset. Ergo ppter istam nobilem creaturam. i. beatã virginẽ Mariam deus saluauit primos parentes de prima preuaricatione. Et ppter ipam de⁹ qui dixit. Penitet me fecisse hominẽ: ⁊ hoc ppter hõis maliciam siue culpam cõmissam alijs oibus diluuio submersis pepcit. Noe ⁊ eius filijs cũ vxoribus suis Geñ. vij. ipos pseruando. sc3 vt btã ɥgo et ex ea chrs oriat in mundo. Unde notãter deus ait. Penitet me. i. penam tenere oportet: quia penitere est penã tenere: qd fecit dei filius in sua passiõe p peccato hominis. ¶ Item ppter beatã virginem pseruauit deus Abraam cede quattuor regum. Geñ. xiiij. Et Isaac ab Hismaele. Geñ. xxij. Et Iacob ab Esau. Geñ. xxvij. Et iudaicũ populũ a manu Pharaonis: ⁊ in mari rubro. Exo. xiiij. ac diuersorum regum tyrannorum. Et de captiuitate Babylonis. Et vt breui sermone comprehendam om̃es liberationes ⁊ indulgentias factas in veteri testamento: nõ ambigo deum fecisse. nisi solum ppter benedicte virginis reuerentiã ⁊ amorem: quibus eam deus phonorandam in cũctis suis opibus ab eterno pordinauit. Hec sctũs Ber. ¶ Tertio declarat ex continue offensionis ⁊ iniquitatis incremento. Nam cu3 continue in mũdo accrescant mala iniquitates ⁊ peccata. Credis ne quare parcit nunc mundo ipe deus qui olim etiã multo his minora peccata acrius puniuit: pnt in veteri testamento legit: q vic3 sodomitas submersit: totum mundũ diluuio deleuit: p esu ⁊ ɔcupiscentia carnium in deserto filios isrł. xxiij. milia occidit. Et p multis alijs sĩlibus legimus filios isrł acriter puniuisse: immo oẽm gentem israeliticam predictam p offensis ⁊ legis puaricationibus de terra pmissiõis pdidisse cõperimus.

Maria sustẽtat mundũ

¶ Quõ credere potes q nunc acerbius mũdũ non flagellaret ⁊ non exterminaret: cum videamus multo p nunc abundare grauiora in mundo peccata? Et certe ipe malignus mundus quanto etate decrescit: tãto ma-licia crescit: vt testatur Hieroñ. in testamento. Sed profecto quicquid deus parcit mundo: ⁊ quantũcunq3 diutius vt conuertatur expectat misericorditer ⁊ preseruat inesse: nec tam cito finem imponit eidem cu3 demeret: totũ hoc facit ppter beatam virginem ⁊ eius merita aduocationis q3 intercessionẽ: ppter quam conseruat inesse. Unde Fulgeñ. iiij. Mythologiarũ ait. Celum ⁊ terra iamdudũ ruissent: si non Maria precibus sustẽtasset.

Maria figurat p arcum celi

Propter qd ipa btã virgo figurat p arcum celi: de quo scribitur Geñ. ix. Ponam arcum meum in nubibus: ⁊ erit signum federis inter me ⁊ terram. Cunq3 obduxero nubibus celum: apparebit arcus meus in nubibus: ⁊ recordabor federis mei: vt nõ deleam vniuersam terrã: Nimi℞ sicut arcus est inclinatus: ita deus p virginẽ ad nos est misericorditer inclinatus: adeo q quemadmodum arcus celi cũ per ethera distenditur: iam die illa nulla intemperies nocere ostẽditur nullaq3 tonitrua comitant. teste Commentatore in de impressionibus aeris sup lib. j. Methe. Sic beata virgo coram deo p nobis interuentrix apparens: que est mediatrix inter deum ⁊ terram. i. homines: ⁊ aduocata. mitigat dei iram ne deleat vniuersam terram. recordatus federis sui facti cum genere humano: qm̃ naturam humanam suo filio ex virgine copulauit. vt deus fieret homo. Hinc et Bernardus. Nemo inquit o domina tam idoneus q̃ gladio se obijciat p nobis ut tu amãtissima mater dei p quã

ꝓximā ſuſcepimus miſcðiam de manu dei noſtri. Hec ille. ¶ Et ad id valet reuelatio que habet in legēda ſcti Dñici: ꝙ cū inſtarent ſctūs Dñicus ⁊ Frãciſcus ꝓ cõfirmatiõe ordinū ſuoꝝ apud Papã: in orõne poſiti videre chrm̄ in aere tres lãceas tenentē: ⁊ ꝯtra mundū vibrantē dı. Ecce tot⁹ mūdus tribus vicijs plenus eſt. ſcʒ: ſupbia: auaricia: ⁊ luxuria. Et ideo de his trib⁹ lãceis volo perimere. Tūc velociter btã mater virgo accurrēdo ad genua ꝓcidit: et vt miſerere mundo petijt: exponēdo ꝙ hos duos fideles ſcʒ ſanctum Dñicum ⁊ ſanctū Franciſcum ad expugnãda dicta vicia mitteret: ⁊ ſic dñs placatus eſt. Ecce ğ ptʒ: qꝛ beata virgo eſt ꝯſeruatrix ſeculi ineſſe: ⁊ ideo oēs ei tenētur deuote gratias agere ⁊ ſeruire.

¶ Capl'm. iij. de ſtella. id eſt priuilegio nobiliſſimi: atqꝫ precellētiſſimi meriti beate Marie.

Tertia ſtella meritū beate virginis

TErtia ſtella dicitur meritum quia beata virgo Maria plus qꝫ oīs creatura angelica vel humana meruit in omnibus ſuis actibus ⁊ motib⁹. Ipa improportionabiliter ꝓmeruit vnico ꝯſenſu ſuo in filij dei ꝯceptione cū ait. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ſm verbū tuum Luc. j. Et ptʒ ſm ſanctū Bern. vbi ſupra: quia oēs alij non potuerunt amplius ꝓmereri: niſi ſm diuerſos ſtatus ⁊ gradus gl'iam felicitatis eterne. Hec aūt virgo in illo gl'ioſo ꝯſenſu qñ filium dei cõcepit ꝓmeruit mox totius mundi dñium ſuper oēs creaturas: ſceptrum regni: plenitudinem omniū gratiarum ⁊ virtutum ⁊ donoꝝ: omniumqꝫ beatitudinū: oīm fructuū ſpūs: oīm ſcientiarū ⁊ ꝓphetiaꝝ. Meruit inſup fecunditatem in virginitate: maternitatem filij dei: ⁊ ꝙ ſit porta celi: ⁊ regina diuine miſcðie ⁊c̄. ¶ Quare aūt potius dicat regina miſcðie qꝫ īpatrix: patuit ſupra li. x. p. ij. ar. j. ca. ij.

queſtio

¶ Hic tamē occurrit queſtio. Utrū beatiſſima ꝟgo quolibet motu merebat in hoc mundo vt iſtud poſſit ſibi attribui ꝓ priuilegio? Ad quod ꝓtinus rñdetur: ꝙ ipa gl'ioſiſſima virgo ſm ꝙ ꝓbat Alber. ſup Miſſus eſt. ca. clxxx. ⁊ ſequen. quolibet motu liberi arbitrij ad agendū vel patiendū quo mereri ꝯtingit merebat: Et ꝓbat ſic: qꝛ Apl's ad Colo. iij. dt. Oīe qðcunqꝫ facitis in verbo vel in ope: oīa in nōie dñi Jeſu facite. Et. j. Coꝛ. x. Siue mãducatis inquit ſiue bibitis vel aliud quid facitis: oīa in gloꝛiã dei facite. Mō aūt aliquis implet hoc aut nullus. Si nullus: ergo fruſtra p̄cipitur: vel conſulit: vel mouet. Si aliquis: ergo beatiſſima virgo impleuit ſup oēs. ⁊ ꝑ ꝯñs qc: quid fecit merebat: qꝛ oīa fecit in nōie dñi Jeſu: vl' in laudem ⁊ gl'iam dei. Plura alia argumenta ꝓbãtia adducit Alber. vbi ſ. que cauſa breuitatis hic omitto.

Motu naturali merebat

¶ Sed dı. Conſtat ꝙ aliquãdo btã virgo mouebat motu naturali: ſicut exempli gratia: quãdo eſuriebat naturaliter ad comedendū mouebat: ⁊ qñ ſitiebat ad bibendum: qñ fatigabatur ad refocillandū ⁊c̄. Sed gratia eſt principiū merendi. non natura: nō videt ergo quō quolibet motu etiã naturali merebat. Reſpondet ſm Alber. ꝙ beata ꝟgo nō merebatur motibus naturalibus inquantū naturalibus. ſed in quantum rõnalibus gratia informatis. Nam motibus liberi arbitrij gratuitis merebatur: vbi etiã liberū arbitrium ⁊ gratia opabatur. Unde apl's. j. Coꝛ. xv. Non aūt ego ſed gr̃a dei mecum: ſcʒ opabatur. Et ſic merebat beata virgo quolibet motu etiam naturali et rõnali: quo ſcʒ ꝯtingit mereri: quia per gratie plenitudinem habuit: ꝙ oīa opa faceret ꝓpter vltimum ⁊ optimum.

Queſtio

¶ Item diceres adhuc: ſm hoc dñs Jeſus non p̄celleret ipam in opando: ſi ipa quolibet motu merebat ſicut ipe domin⁹ Jeſus. Reſpondet ſm eundē Albertum: ꝙ dño Jeſu ꝓpt hoc ipa non equabatur in opatione: quia dñs Jeſus operabatur naturalia ⁊ ſupnaturalia: et ſine ſui indigentia: et hoc charitate improportionabiliter amplioꝛi ⁊ altioꝛi qꝫ beata virgo. Unde poſt chriſtū beata virgo merito gaudet iſto excellentiſſimo priuilegio ꝙ omni motu merebatur.

Utrū qualibet paſſione merebat:

¶ Scða adhuc queſtio hic occurrit. ¶ Utrū btã virgo qualibet paſſione merebat? ¶ Ad quod ſm Albertū: vbi ſupra. reſpondet breuiter. Qꝛ qꝫuis paſſionibus que a parentibus contrahunt naturaliter homo non mereatur: quia vt dt phūs. ij. Methaphyſi. Propter ea que inſunt nobis a natura: nec laudamur. nec vitupamur: ⁊ ꝑ cõſequēs nec habent locū meriti: nec demeriti tales paſſiones: licet etiã paſſiones q̄ ab extrinſeco inferunt qñqꝫ neceſſario ſufferunt ⁊ oīno inuite: ⁊ iō nō ſūt meritoꝛie: qꝛ meritū paſſiōis: ⁊ etiã oīs actiōis principal'r eſt a gr̃a ⁊ min⁹ principal'r a volūtate. Exemplū ſm Anſ. qꝛ voluntas ſe habet vt iumentū: gr̃a vt ſeſſoꝛ: qm̄ gr̃a ſup liberum arbitriū voluntatis ipm̄ dirigendo ad viam ſalutis tanqꝫ ſeſſoꝛ iumenti in itinere ꝑficit iter ducendo ad terminū optatū. Sic ğ paſſionibus inquantū ab extrinſeco inferūtur neceſſarioqꝫ ſufferunt: ⁊ etiã inquantū naturaliter ꝯtrahūtur hō non meret: tamen inquantū voluntas rõnal' infoꝛmata gr̃a ad illarū ſufferentiã libertate ꝓpria inclinat: patienter ſaltē tolerare: vt dicit. hoc mō eſt meritoꝛia ſicut paſſio latronis iuxta crucem chriſti pendentis: fuit quidē neceſſaria: ſed tamē meritoꝛia. ¶ Ad ꝓpoſitū igit de beatiſſima ꝟgine patet: ꝙ ex quo ipa charitate immo deo plena fuit: ideo quaſlibet paſſiões ſiue naturales ſiue illatas vndecūqꝫ ſp ꝑ gr̃am qua ſupabūdauit in deū retulit: ⁊ nō ſolū potētiſſime: ſed ⁊ hilariſſime ſuſtinuit multo īpropoꝛtionabiliter ſup Job. ſup Thobiã: ſup Paulū: ⁊ ſup oēs martyres qui in paſſionibus ⁊ tribulationib⁹ exultabant: ⁊ dabant gl'iam deo. ¶ Item vt premiſi ipa in oībus motibus ⁊ actionib⁹ meruit ſupeminenter: ſiue comedendo: ſiue bibendo: ſiue quieſcendo: ſiue laboꝛando: ſiue doꝛmiendo: ſiue vigilando: ſiue ſedendo: ſiue ambulando: ſiue quomodolibet ſe habendo. Semp em̄ de deo cogitauit: ſemp in dei gl'iam quicquid fecit retulit: ⁊ in nōie dñi Jeſu agendo ⁊ patiendo exultauit. Uñ digne de hac ſtella meriti ſup oēs gl'iatur.

¶ Capitulū quartū huius de priuilegio poteſtatis Marie vbi declarat: ꝙ ipa potuit de deo facere maxima.

Quarta ſtella dr̄ poteſtas

QUarta ſtella dr̄ poteſtas: qꝛ plus potuit deo annuēte facere de deo ipa beata virgo: qꝫ de⁹ immediate potuerit de ſeipo. Et ꝓbatur ſm ſanctum Bernardinū ſic. Nam quedã erãt contraria ⁊ ꝯtradictoꝛia inter deum ⁊ virginē: que quidē erant impoſſibilia. Sed cum deus acceſſit ad btãm virginem: oīa ſunt ꝯcoꝛdata in ipa. ¶ Primū: quia impoſſibile erat deum non generare: quia cum deus ſit intellectualis nature: ideo in ipo ponitur neceſſario verbum quod eſt fili⁹. Uñ Eſa. lxvj. Si ego generationem alijs tribuo: ipe ſterilis ero. ¶ Scðm impoſſibile: ſcʒ naturaliter erat virginem generare. ¶ Tertiū: quia impoſſibile erat deū generare: niſi deū ſcʒ filium: quia filiatio: vt dicit Nico. de Lyra ſup Joan. ca. j. ⁊ ꝯcoꝛ. doc. eſt ꝓceſſus viuentis a viuente ſm rõem ſimilitudinis in identitate nature: ſaltem ſpecifica vel in ꝓpinquo genere. Cum igitur in deo ponit verbum: iuxta illud Joan. j. In principio erat verbum: ⁊ verbū erat apud deū ⁊ deus erat verbū. Et quia deus nō ſolū eſt viuēs: ſed ⁊ vita eſt ꝑ eſſentiã: ideo ꝟbū in diuinis neceſſario ꝓcedit ſicut viuēs a viuēte: ⁊ in identitate nature non ſolū ſpecifica ſed numerali. Et ꝓcedit ſm rõem ſimilitudinis: quia de rõne verbi eſt ꝙ ſit ꝑfecta ſimilitudo ei⁹ cuius eſt verbū: ⁊ ideo verbum ⁊ filius in diuinis idem ſunt.

Filiatio

Uñ ſicut impoſſibile eſt hōiem generare filium niſi hōiem Ita deum patrem impoſſibile eſt generare niſi deū filiū. ¶ Quarto: quia impoſſibile erat virginem generare deū quia homo non pōt generare deum: ſed hōiem naturaliter ſicut patet. ¶ Itē quinto Ambroſius. Impoſſibile erat deū cum alia ꝑſona generare. ¶ Sexto: impoſſibile erat virginē ſine alia ꝑſona generare. Acceſſit ğ de⁹ ad ꝟginē ⁊ neceſſe fuit virginē generare: ⁊ non aliū qꝫ deū: ⁊ non de alio qꝫ de deo: ſed de⁹ nō potuit generare niſi deū de ſe: ⁊ tñ virgo deū fecit hōiem.

Generatio

¶ Item deus nō potuit generare niſi in infinitū: immoꝛtalē: eternū: impaſſibilē: inſenſibilē: ſiue inuiſibilē ſub foꝛma dei: ſed virgo fecit eum finitum: moꝛtalē: tpalem: paſſibilem: viſibilem ſub foꝛma ſerui. O ineffabilis humilitas creatoꝛis: o incogitabilis virtus ꝟginis mr̃is: o incompꝛehēſibilis altitudo myſterioꝝ⁹ dei. Una puella (neſcio quibus blandicijs quib⁹ cautelis: quibus violentijs: vt ita dicam) ſeduxit: vulnerauit: ⁊ dei ſapientiã circumuenit. Quapꝛopter cõqueritur dñs de virgine Cant. iiij. Vulneraſti coꝛ meum ſoꝛoꝛ mea ſponſa vulneraſti coꝛ meū. vbi glo. q. diceret.

Pro amore tuo carnē assumpsi: ⁊ vulneribus in cruce impositis vulnerasti cor meū: quia pro ea. id est virgine redimenda plus ꝙ pro omi alia creatura christus venit in mundū ⁊ passus est. Ex virginis igitur carne deus (flens dico) summā altitudinē vestiuit humilitate: summā delitiarū dulcedinē vestiuit penalitate: summā opulentiā vestiuit paupertate: summā lucem tenebris: summū honorem opprobriis: summū amabile flagellis. Reuera deo patri per omnē modū impossibile erat ꝙ de se aliquid tale faceret: ꝓpterea in hoc constat virginis ꝓrogatiua: quia nulli alteri creature cōcessit deus hec nisi virgini. Et hoc totum ꝓ salute humani generis. Unde sicut illud qd pater dedit filio est maius omibus sicut scribit in euangelio: sic illud quod dedit matri est maius omnibus. Quid igitur agendum est nisi cum Grego. exclamandū et dicendum. O mira circa nos. scz vtriusqꝫ parentis Jesu christi pietatis dignatio. O ineffabilis dei. scz ⁊ virginis dilectio charitatis: qui vt seruū redimerēt cōmunē filiū tradiderūt. Propter nimiā em̄ charitatē qua deus ⁊ virgo nos peccatores dilexerunt: filium scz dominū Jesum qui lauaret nos a peccatis in sanguine suo obtulerunt. Hec sanctus Bernardinus de Senis.

¶ Capitulū. v. de priuilegio superexcellentie Marie pre omnibus creatis.

Quinta stella superexcellentia.

Quinta in ordine stella dicitur superexcellentia. Tante nāqꝫ est superexcellenlentie ipsa btā virgo ꝙ nec in ꝑsonis increatis. id est diuinis: nec in creatis. id est angelis ⁊ hominib9 inuenit hec incogitabilis dignitas. scz ꝙ habeat deū filiū: nisi in vna ꝑsona diuina tm̄ que est patris: ⁊ in vna persona humana que est matris. Sane hoc est singularissimū priuilegiū soli beate virgini cōcessum inter omes creaturas. scz habere deum filiū: sicut in creatore deo solius. scz est hoc dei patris: nec est cōmunicabile filio aut spūisctō. Unde sicut impossibile est ꝑsonā filij aut spūssancti generare deum filium: ita impossibile est aliquā mulierem aut quācunqꝫ creaturā parere deum filium: nisi denuo alicui cōferret hoc deus per potentiā nouam: quod certum est nunqꝫ esse affuturū. Nimirū persona filij ⁊ etiam persona spūssancti nō possunt deum generare: ꝑ eo ꝙ in eis nō est natura cum primitate deitatis: nec intellectus cum actu dicendi aliquod verbū: siue cum fecūditate ⁊ potentia ad ꝑducendū imaginē sicut in patre est. Unde sicut impossibile est alteri persone ꝙ patri ꝑducere verbū siue generare filium: ꝑ eo ꝙ hoc verbū genitū sit tāperfectissimū ꝙ totā potentiā generādi exhausit in patre: ita potētia ꝯcipiēdi ⁊ pariēdi deū que nature humane a deo cōicata fuit ꝫm ꝙ dicimus chrm̄ fuisse in lumbis patrū ꝫm corpulentā substantiā descēdit ab Adā vsqꝫ ad virginē. Et ita per natiuitatē christi ex virgine matre hec potētia. scz generādi deū exhausta est de tota natura humana adeo ꝙ quicūqꝫ diceret aliquā ꝑsonā diuinā fore humanandā in aliquo vel aliqua ꝫm corpulentā substantiā: esset vt impijssimus hereticus puniēdus. Hec idem Bern.

¶ Capitulū. vj. de priuilegio ꝙ beata virgo Maria dicitur mundi domina.

Sexta stella dicitur.

Sexta stella dicitur dominatio: qr btā virgo est dña mūdi: sicut deus dñs est ipsius mundi. Et in hoc magnū priuilegiū cōcessit ipse deus btē virgini: qr voluit eius principatū ⁊ dominiū quodāmō equiparare ipsius scz dei patris principatui ⁊ dominio. Et hoc quidē patet ꝑcipue in tribus. ¶ Primo: qr sicut solus deus pater habet ius imperādi et dominiū sup ipsius filio. scz dei cui ipse fili9 hoc est dominus Jesus ꝑ oia obediuit vsqꝫ ad mortē ⁊ deseruiuit ꝑ omia. Uñ ipse ait Joan. xiiij. Sicut mandatū dedit mihi pater sic facio. Ita sola virgo habet ius ꝑcipiendi ⁊ maternū dominiū sup ipo dei filio. Cui ipe dñs Jesus ꝑcipienti obediuit ipam honorādo. Juxta illud Exo. xx. Honora patrē et matrē ⁊c̄. Et idē tanqꝫ matri ad famulatū se subiecit: iuxta illud Luce. ij. Descendit cum illis et erat subditus eis. Unde sicut hec ꝓpositio est vera: dei patris imperio de9 famulat ⁊ obedit. Ita hec est vera: virginis matris imperio deus famulat ad nutū: ⁊ obedit. i. dei filius christus. ¶ Secūdo qr sicut dei pr̄is imperio ⁊ dñio oēs creature mūdi sūt subiecte: ita ⁊ btē ꝟginis impio ac dñio omnia sunt subiecta ⁊ famulant. Unde hec est vera. Tot creature seruiūt glīose ꝟgini quot seruiunt sctissime trinitati. Omes nēpe creature quecūqꝫ gradū teneāt in creatis: siue sint spūales vt angeli: siue corpales vt celū elemēta: ⁊ oīa q̄ sunt in celo ⁊ in terra: siue dānati siue bti que oīa sunt diuino imperio subiugata: cūcta hec glīose virgini sunt subiecta: vt possit dicere cū chr̄o illud Mat. vlti. Data est mihi omis ptās in celo ⁊ in terra. vñ Bern̄. Data inquit est tibi o dña omis ptās in celo ⁊ in terra: vt qcqd volueris valeas efficere. ¶ Tertio: qr sicut hec est vera. Diuino imperio oīa famulant et virgo: ita hec etiā est vera: imperio virginis oīa famulant ⁊ deus: vt manifeste patuit. Uere ǵ maximū dñiū btē virginis q̄ nō solū creaturis: sed etiā ipsi deo tanqꝫ mr̄ filio principat. Uñ merito ipsa ait Eccli. xxiiij. Ego ex ore altissimi ꝓdij primogenita aute omnē creaturā: non tpe sed dignitate: ex ore inquā altissimi qr altissime sapiētie diuine ordine ipsa est ꝑlata oibus. Uñ ibidē subdit. Jn omi ppl'o ⁊ in omni gente primatū tenui: ⁊ oīm excellentiū ⁊ supbox. i. demonū colla ꝓpria virtute calcaui.

¶ Capitulū. vij. ꝙ beata Maria ꝑ priuilegio habet successisse in regnum mundi.

Septia stella regia mūdi.

Septima stella dicitur regnū: qr hereditario iure successit btē virgini Marie regnū totius mūdi ⁊ eius monarchia ac primatus: ita ꝙ ipsa mater dei glīosissima oīm q̄ sunt infra deū habet regale dñiū et inclytū toti9 orbis monarchie principatū: ⁊ vniuersale celestiū ⁊ terrestriū regnū ac imperiū. Declarat sic ꝫm Bernardi. vbi supra. Quāuis em̄ ipa beata virgo fuerit nobilissima ꝑsona sup oēm aliā quecūqꝫ fuerit vel futura sit in toto orbe terrarū tāteqꝫ ꝑfectiōis: ꝙ etiā si nō fuisset mater dei non minus debuisset esse dña mūdi: ꝑ eo qr fuit virtuosissima: luminosissima: sapiētissima: et omi grā plenissima impoportionabilit pre alijs. Talibus aūt debet aliox rectoratus naturaliter ⁊ dñiū. scz sciētia ⁊ rōne vigētibus: vt dicit Aristo. j. Polit. Attn̄ et iam ꝫm leges qb9 regit mūdus iure hereditario: oēm mūdi hui9 ꝓmeruit ipa principatū ⁊ regnū: qr filius eius in primo instanti ꝯceptionis sue monarchiā. i. principatū totius ꝓmeruit ⁊ obtinuit vniuersi: teste ps. Dñi est terra inqt ⁊ plenitudo eius: orbis terrarū ⁊ vniuersi q̄ habitant in eo: ǵ et sequit ꝫm oēs leges ꝙ mox ipsa mr̄ dei et dñi regisqꝫ oīm ꝓmeruit ⁊ obtinuerit dominiū ⁊ monarchiā vniuersi. Uñ etiā iure ꝯceptiōis filij dei virgini incūbebat totum illud ꝓcurare et administrare: quod extunc filio datū est. scz regimē vniuersi vsqꝫ ad etatē filij sui legitimā: vtpote q̄ fuit ipsius filij dei mr̄ dilecta: nutrix et auctrix. Nec tn̄ est mirū si tā glīosa regina curam omisit administrādi: qr puella: qr virgo verecūda: qr paupcula: qr cure filij dei totaliter erat dedicata: ⁊ qr non credebat fore mater dei: nec reputabat vt orbis dña: sicut nec fili9: qui quidē licet vitā toti9 orbis ⁊ mores ordinabat: tn̄ nō est deus agnitus: nec vt orbis rex ⁊ heres receptus ꝓut ⁊ Joan. j. scriptū est. Mūdus ꝑ ipm̄ factus est ⁊ mūdus eū nō cognouit: in ꝓpria venit ⁊ sui eū nō receperūt. Sciēdo igit in filio mr̄ vim latētis deitatis: curā administrādi rē publicā dereliqt ⁊c̄. Jn hui9 signū qñ dñs Jesus in cruce moreret: licet vt dicit Ambro. de alijs testamentū ꝯdiderit ⁊ tūc ⁊ antea: qr pacē discipulis: vestimēta militib9: matrē discipulo. scz Joāni: aīam deo prī legauit: ⁊ plura talia: tn̄ monachiā totius orbis nulli vnqꝫ testatus est: nec angelo nec hoī: nec alicui creature: eo ꝙ sine mr̄is ꝑ iudicio fieri nō poterat tale testamentū. Mater em̄ ꝫm omia iura successit in mūdi monarchia: ac pricipatū oīm ꝑ hoc de iure hereditario acqsiuit. Nā nullus alius fuit in terris q̄ de iure succederet christo in hac hereditate nisi mater. Deniqꝫ hanc successionē mr̄is nusqꝫ legim9 reuocatā: sed diuino munere operāte: ⁊ grā ꝟginis impetrāte cernim9 expressius quotidie elucidari dum eā ꝑdicam9 dñam angelox ⁊ oīm creaturarū: reginā celox: impatricē seculox: matrem cunctox: monarcham vniuersox: dignissimā et

Testamētū christi.

n

preelectissimā omniū dei operū ac gloriam ⁊ iocunditatē celestium spirituum ⁊ beatoꝝ.

¶ Capitulū.viij.de hoc priuilegio ꝙ scz oīs grā a deo non nisi per Mariam dispensaṫ.

Octaua stella dispēsationis.

Ctaua stella nuncupatur dispensatio: qꝛ nulla grā a deo in nos descendit nisi ꝑ manus btē virginis dispenseṫ. Nimirū a tpe quo virgo ɔcepit dei verbū: vt sic dicā: iurisditionē ⁊ auctoritatē obtinuit in oīi ꝓcessione tpali spūssancti: ita ꝙ nulla creatura aliquā grām vel virtutē spūssancti obtinuit: nisi ꝼm ipsius pie matris dispensationē. Hinc Bern. deuotissimus ait. Nulla grā venit de celo ad terrā: nisi ꝑ manus Marie transierit. Hinc ⁊ Hiero. in ser. de assump. inquit. In chr̄o fuit plenitudo grē sicut in capite influēte In Maria ꝟo sicut in collo transfundente. Unde Canṫ. vij. de virgine ad christū Salomon ait. Collū tuuz sicut turris eburnea. Sicut nempe per collū vitales spūs a capite descendūt in corpus: sic ꝑ virginē a capite christo vitales grē in eius corpus mysticū transfundunṫ. Ubi nota ꝙ in defluxu diuinarū grārū ꝼm ꝙ trahiṫ ex ꝟbis Diony. iiij. ca. celestis hierarchie iste est ordo vt prius a deo defluant in benedictā aīam christi: indeqꝫ in btām animā virginis matris: deinde in seraphin: ⁊ sic successiue in sanctos alios ordines angeloꝝ: ⁊ tandē in ecclīam militantem.

Deflux⁹ diuinarū gratiarum.

Ex quo nempe totus deus ⁊ tota natura diuina ꝼm totum suū esse: posse: scire ⁊ velle diuinū intra virginis vterum clausit se vbi ⁊ mensibus nouem habitauit: nō timeo dicere ꝙ in oīm grārū effluxu hec virgo quandā iurisdictionē habuerit: de cuius vtero virgineo quasi de quodā diuinitatis oceano riui ⁊ flumina emanāt oīm gratiarū. Unde Eccli. xxiiij. in ꝑsona eius inquit scriptura sacra: et sancta de ipsa canit ecclīa. In me oīs grā vie ⁊ veritatꝫ: in me oīs spes: vite et virtutis. Transite ad me oēs qui concupiscitis me: ⁊ a generationibus meis adimplemini.

¶ Ex quo patet quia oīs grē fons in Maria est: vt ad ipām recurramus in oīi salute habenda ⁊ spe ac virtute: grā ⁊ veritate: vita ⁊ gloria eterna consequēda: quia ipsa est dispēsatrix oīs grē. ¶ Proinde ipsa merito figuraṫ per lunā Canṫ. vj. Pulchra vt luna: qꝛ luna dominaṫ oībus humoribus infundens cūctis liquorē humorēqꝫ corporibus: vt dicit Macro. de somno scipiōis. li. ij. Nam ad motū lune fit fluxus ⁊ refluxus mariū. j. Metheo. Unde et cancri ⁊ conche ⁊ etiā herbe succo pleniores sunt vt dicit Ptolomeus in Almagesti. iij. in plenilunio abundantes. Sic beatissima virgo dominiū habet suꝑ influxu oīs grē ⁊ dispensatione: ⁊ qui deuotius ei famulanṫ in terris: ampliori grā ꝑ ipām abundāt que est mater grē.

Figuraṫ per lunam.

¶ Sed diceres: quō hoc attribuiṫ beate virgini vt ipsa sit mater et dispensatrix oīs grē in mūdo: cum grē fons ⁊ auctor sit ipsemet de⁹. Et grā a solo deo infundiṫ: vt dicit Bern. in ser. de charitate ⁊ grā chr̄i. Immo vt ꝓbat sctūs Tho. pr̄ia scđe. q. cxij. arti. j. Donū grē ex quo excedit oēm facultatem nature create: cum nil aliud sit ꝙ̄ quedā participatio diuine nature: ideo impossibilē ꝙ aliqua creatura grām causet: sed solius dei est hoc scz causare grāz in aīa.

Dispēsatrix oīs gratie

¶ Ad hoc respondeṫ ꝙ verū est principaliter efficiendo: quia sic solus deus causat ⁊ infundit gratiam ⁊ dispensat. Attā btā ꝟgo diciṫ mater grē ꝑ mediationē: vt supra est declaratū. Unde ipsa in influxu grē a deo obtinuit specialem iurisdictionē ⁊ auctoritatē participatiue: qđ declaraṫ ꝼm sctm̄ Bernardi. vbi. s̄. taliter. ꝑterea que supra tacta sunt de ordine influxus grārū. Reperio inqt in rege dn̄o Iesu duas dignissimas dignitates. ¶ Prima ꝙ sit etern⁹ deus genitus ab eterno. ¶ Secūda ꝙ deum producit ab eterno: eo ꝙ spiritūsanctū spirat. Modo ipse dn̄s Iesus clausus in vtero virginis in eternitate a deo patre deus generabaṫ eternus. Et in eadē eternitate ipē puer in ventre matris deū. id est spm̄sanctū spirabat ⁊ producebat: qꝛ nunꝙ̄ destitit generari a pr̄e ⁊ spirare spm̄sctm̄: cū nunꝙ̄ destitit esse deus etiā in vtero materno. ¶ Ex hoc ergo ꝙ beata ꝟgo ipm̄ cōcepit vtrāqꝫ hanc eius dignitatē participauit. ¶ Primā quidem. scz ꝙ Iesus est generatus a deo participauit mater virgo adeo infinito mō ꝙ Iesus nō dicaṫ verius filius dei ꝙ̄ filius virginis: nec maior nec dignior est filius dei in throno paterno sedens vestitus claritate: ⁊ luce inaccessibili quā habuit ab eterno: ꝙ̄ existens in vtero ꝟginis vel inuolutus pānis pauꝑculis suꝑ fenū in ꝑsepio reclinat⁹. ¶ Secūdā qꝫ dignitatē btā virgo participauit: qꝛ ipsa extitit mater filij dei qui producit spm̄sctm̄: ⁊ q̄ est fons ⁊ auctor ac causa oīs grē spūssancti. Uñ eoipō q̄ mater fontis grē. id est christi filij dei extitit oīm btoꝝ ⁊ oīs grē mr̄ est effecta: eo ꝙ fons grē chr̄s ex ipsa ⁊ ꝑ ipām in hūc mundū exiuit ⁊ venit. Iō ipsa virgo glīosa tantā habet iurisdictionē ⁊ auctoritatē participatā a filio dei in defluxu ⁊ dispēsatiōe grē spūsscti ꝙ oīa dona oēs virtutes ⁊ grē ⁊ oīa bona q̇bus vult: qñ vult: quō vult: ⁊ quantū vult per manus ipsius ministranṫ.

Due dignissime dignitates in chr̄o.

Maria toti⁹ mūdi ꝑfectiones cōsummauit.

¶ Capitulum. ix. de priuilegio ꝙ totius mūdi perfectiones beata Maria ɔsummauit.

Nona stella cōsummatio

Ona stella in ordine ad predictas diciṫ cōsummatio: qꝛ oēs nature ⁊ toti⁹ mūdi ꝑfectiones virgo sacra vltima sui ꝑfectione compleuit ⁊ ɔsummauit. Deus q̇ppe licet oīa fecerit ꝑfecta sicut exigebat vniuscuiusqꝫ natura. vñ Deuṫ. xxxij. Dei ꝑfecta sunt oꝑa: tñ vltime ꝑfectionis cōsummationē in mūdo vsqꝫ ad partū virginis distulit ⁊ soli ꝟgini reseruauit ɔsummandū. Et hoc declaraṫ.

¶ Primo ex parte vniuersalis creature.

¶ Secundo ex parte generationis humane.

¶ Tertio ex parte incarnationis diuine.

¶ Primo ex parte oīs creature ꝼm sctm̄ Bernardinū: qꝛ oīa entia vnū ens nobilissimū appetebant naturaliter: oīa viuentia vnū nobilissimū viuēs: sentientia vnū nobilissimū sentiēs: cōceptiones vnū nobilissimū conceptum: natiuitates optimū nascibile: rōnalia singularissimū rōnale: spūalia excellentissimū spūale. Et breuiṫ oēs creature appetebant vnū quid purū optimū creatū. His aūt sic existētibus imꝑfectis: eo ꝙ oīa appetūt naturaliter bonū aliqđ primū et optimū ad qđ oīa ordinanṫ: quia entia nolunt male disponi. Et patent hec ꝑ phm̄. iij. Topicoꝝ: ⁊. x. ac. xij. Metaphi. Prouisum est ergo mundo de vna femina super oēs benedicta: q̄ vnico suo partu preoptimo oībus rebus in mundo summā et vltimā perfectionē adduxit. ¶ Secūdo declaraṫ ex parte generationis humane: ꝼm em̄ Ansel. lib. ij. Cur deus homo: quattuor modis deus poterat facere hominē.

Quattuor modis deus poterat facere hominē.

¶ Primo sine viro ⁊ sine muliere: vt fecit Adam.

¶ Secundo de viro sine muliere: ꝓut fecit Euam.

¶ Tertio de viro ⁊ muliere: sicut cōmuniṫ generanṫ homines. Et isti tres modi fuerūt in mūdo ante incarnationem christi. Necdū aūt erat complementū vniuersi in ꝓductione hominis: eo ꝙ quartus modus nondū fuit in mūdo. vt vicꝫ fieret hō de ꝟgine sine viro ꝑ virtutē summi oꝑatoris: sed hoc ɔsummatū est in Maria.

Quart⁹ modus creationis.

¶ Tertio declaraṫ ex parte incarnatiōis diuine: in qua ipsa beatissima virgo ꝑfectionē adduxit tam ipsi mundo ꝙ̄ (vt ita dicam) ipsi creatori deo: nō quo ad se qui est ab eterno ꝑfectissimus: sed q̄ ad nos manifeste sunt ipse ꝑfectiōes diuine ꝑ virginē. Nimirū ipsi mūdo dixi ꝙ hec bñdicta ꝟgo in filij dei incarnatiōe ɔsummationē ꝑfectionis adduxit: et certe tantā ꝙ vlterioris ꝑfectiōis mūdus nō est capax nec ipse deus pōt ordinaria ptāte ipm̄ perficere vlteriori perfectione: imo si ipē deus pater et spūsctūs de femina nascerenṫ nihil accresceret orbi: qꝛ quicq̇d nobilitatis quid deitatis ⁊ quicq̇d eternitatis est: totū in orbe diffusum est ⁊ ꝓductū per virginē in illo eterno supposito. scz christo Iesu generato ab ipsa: cū vicꝫ verbū caro factum est ⁊ habitauit in nobis. Io. j. Deniqꝫ ipsa virgo ꝑfectiones adduxit ⁊ ɔsummauit. scz virtutū ostensarū in deo vt ꝑmisi: nō quo ad se: qꝛ diuine ꝑfectiones ita sunt in summo vt nec augeri nec minui possint: sed q̄ ad manifestationē erga nos: qđ ptꝫ: qꝛ in incarnatiōe diuina claruit quo ad nos iꝑscrutabil̄ sapiētia dei q̄ mundū restaurauit: diabolū deiecit: ac hoīem liberauit. Claruit ⁊ ineffabilis iusticia ac patiētia qua ꝓ pctīs nr̄is satisfecit deus patiēdo. Claruit ⁊ incōprehēsibilis miscđia ⁊ benignitas. Unde apl's: Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei: quia nō ex operibus q̄ fecimus nos: sed ꝼm suā miscđiam

Perfectiōes Marie.

saluos nos fecit. ad Titũ. iij. cum nosipsi resurgere ⁊ liberari nullo modo ꝑ creaturã aliquã possemus: nec tñ deus bonoꝝ nostroꝝ egeret: teste ps̃. Deniqꝫ claruit immensa charitas qua dilexit nos ⁊ lauit a pctis nostris in sanguine suo. Apocal. j. Et deus pater sic dilexit mundũ vt filium suũ vnigenitũ daret. scꝫ ꝓ redimẽdo seruo imo inimico. Et q̇d amplius dicam vtiqꝫ p̃cipua virtus in deo ipsa vicꝫ humilitas nõ tam apparebat: que tñ deum decebat tanq̃ vna virtutũ regaliũ: ⁊ q2 nõ poterat deus humiliari vsqꝫ ad penas in natura diuĩa: oportuit g̃ vt in alia. scꝫ humana natura humiliaret̃: vt ait Petrus aureoli li. iiij. compendij ca. vj. Sic g̃ oĩm virtutũ ꝑfectiones manifestas ꝯsummauit ⁊ adduxit btĩssima virgo Maria in deo ⁊ mundo qñ ꝑ ipsam ⁊ in ipsa ipse deus eternus humiliauit se vt sit tꝑalis: impassibilis vsqꝫ ad passionẽ in mortẽ ⁊c̃. Vñ põt iam mũdus dicere illud ps̃. Om̃is ꝯsummatiõis vidi finem. scꝫ in virgine.

¶ Capitulũ. x. de priuilegio ornatus: quia scꝫ de Maria ornatur totus mundus.

DEcima stella dicitur ornatus quia de carne virginis benedicte ⁊ in parte corporis eius excisa consistit ⁊ ꝑficit̃: ac tractatur totũ decus ⁊ ornatus mũdi. Tũ q2 nil decorosius in mũdo videt̃ q̃ virginẽ esse matrẽ. scꝫ dei. Tũ q2 in eucharistia est idẽ corpus christi: qd̃ de virgine est sumptũ: ⁊ idẽ deus eadẽqꝫ om̃ia ⁊ idem sanguis q̃ fuerũt in ꝟginis vtero: q2 vt dicit Ambro. Oĩa hec eadẽ sunt in sacr̃o que fuerunt in virginis vtero: ⁊ q2 totus ornatus ⁊ decus eccl̃ie ac põdus sacr̃oꝝ eius ꝯsistit in hoc sacrosancto sacr̃o eucharistie in quo deus p̃sentialiter ⁊ corꝑaliter. i. ipse totus dñs Jesus habitat nobiscũ vsqꝫ in finẽ seculi. Alia etiã sacramẽta ad hoc tãq̃ ad vltimũ finẽ ordinant̃. Ideo btã virgo totã ornauit ⁊ decorauit eccl̃iaꝫ: qm̃ sui portio corporis: siue dicam purissimi sanguinis de qua christi corpus formatũ est ad totius eccl̃ie ornatũ: decorẽ: fidem ⁊ vitã eternã ꝯsequendã est data mũdo isti inferiori in eucharistia. Hic est em̃ panis vite de quo si quis mãducauerit viuet in eternum. Joan. vj.

¶ Capitulum. xj. de priuilegio qd̃ beata virgo retribuit deo pro toto mundo.

Undecima stella dicitur retributio.

VNdecima stella dicitur retributio: q2 beata virgo totũ retribuit deo et satisfecit ꝓ oĩbus q̃ ipse deus tribuit nobis: put declarat idem sctũs Bernardi. vbi s̃. di. sic. Sola em̃ benedicta virgo plus fecit deo vel tantũ vt sic dicã quantũ fecit deus toti generi humano. Credo etem̃ certe q̄ mihi indulget deus si nũc ꝓ virgine matre loquar. Congregemus nempe in vnũ q̃ deus hoĩ fecit: ⁊ ꝯsideremus q̃ ꝟgo Maria dño fecit.

Beneficia q̃ deus hoĩ fecit: maria retribuit.

¶ Primo nãqꝫ formauit deus hoĩeꝫ de limo terre: sed Maria formauit deũ de purissimis sanguinibus suis ſm assumptã naturã. scꝫ a deo: et de purissima carne que p̃ualet om̃i limo terre ⁊ om̃ibus rebus mundi. ¶ Secũdo deus impressit in hoĩem imaginis sui decorẽ: sed Maria virgo imp̃ssit in christũ deuꝫ imaginẽ decoris sui: vt sicut ipsa erat pulcherrima feminarũ sic ⁊ chr̃s eius natus esset speciosus forma p̃ filijs hoĩm: teste ps̃. Unde sicut imago dei p̃eminet in hoĩe: ſm aĩam p̃ alijs creatis: ita imago hoĩs in christo. i. ipsa humanitas chr̃i ſm corpus p̃eminet om̃i hoĩ ⁊ creature angelice ac alijs inquãtũ deo vnita. Nam deus dedit hoĩ vt sit ad imaginẽ suã. Beata aũt ꝟgo dedit vt sit verbũ caro factũ. ¶ Tertio deus fecit hominẽ in statu innocẽtie sine passionibus: famis: sitis: frigoris ⁊ similiũ. Sed sedula mater Jesu oĩbus passionibus ipsius dñi Jesu occurrebat. scꝫ fami: siti: frigori: nuditati: calori: sicut status pauꝑrimus exigebat: ⁊ hoc cum maxima patientia sua. ¶ Quarto deus vestiuit hominẽ pellicea veste. Sed btã virgo vestiuit chr̃m in p̃sepio pauꝑculis pãnis: ⁊ ꝓcessu tꝑis fecit ei incõsutilẽ tunicã que p̃ualuit om̃ibus vestibus mũdi: vtpote a mr̃e dei facta deo. ¶ Quinto deus docuit hominẽ sapientiã. sed sapiẽtissima virgo et prudẽtissima christũ deum in puericia nõ solum docuit: sed et ipsamet sociando seipsam cum ipso christo: ⁊ eũ portãdo in egyptũ fecit nociua fugere.

¶ Sexto deus hominẽ nutriuit de fructibus paradisi: sed beata virgo nutriuit christũ de proprio suo sacratissimo lacte: vbere de celo pleno: cuius minima stilla p̃ualet oĩbus fructibus paradisi terrestris ac totius mũdi. ¶ Septimo deus dedit homini carnẽ que posset mori ⁊ incinerari post peccatũ vt nũc cernimus. Sed beata virgo dedit deo carnem immaculatã que nõ posset incinerari: iuxta illud ps̃. Non dabis sanctũ tuum. id est christũ videre corruptionẽ. Reddendo ergo singula singulis scꝫ que fecit deus homini: ⁊ q̃ fecit beata ꝟgo ipsi deo videbis: vt ꝓ solatio dicere liceat q̄ plus Maria deo q̃ ipse deus homini fecit: vnde deus ꝓpter beatã virginẽ obligat̃ nobis plurimũ. Sed hoc totũ est ex dei voluntate ⁊ eius beneplacito cui gr̃as agere debemus: qui intantũ ꝯdescendit nobis per virginem ⁊c̃.

¶ Capitulum. xij. q̄ perfectiones ⁊ plenitudines gratiarum Marie sunt incomprehensibiles.

Duodecima stella incomp̃hẽsibilitas

DUodecima stella dicit̃ incõprehensibilitas: quia perfectiones gratiarũ et plenitudinis excellentie nobis sunt incomp̃hẽsibiles et alijs creaturis. Nam ſm declarationem sancti Bernardini: sicut diuine perfectiões om̃i intellectui sunt incomp̃hensibiles: sic perfectiones gratiarũ quas virgo suscepit in ꝯceptione filij dei soli intellectui diuino ⁊ chr̃o et sibi comp̃gensibiles extiterũt ⁊ non alijs. Equidem q̄ deus generaret deũ hoc ei ex natura conueniebat: vt per viam nature ⁊ intellectus ꝓduceret verbũ per om̃ia eq̃le sibi: imo impossibile est q̄ deus pater nõ generet deũ. scꝫ filium ꝓpter fecunditatẽ suã: sed q̄ femina ꝯcipet ⁊ pareret deum est et fuit miraculũ miraculorũ: quia est summe supra naturã. Unde oportuit hanc feminã eleuari ad participationẽ diuinã per quandã quasi infinitatẽ perfectionum ⁊ gratiarũ quã nunq̃ creatura experta est. Credo g̃ q̄ ad illã abyssum impscrutabilẽ omniũ charismatũ spiritussancti que in beatã virginẽ descẽderũt in hora diuine cõceptionis nunq̃ intellectus diuinus vel angelicus potuerit attingere. Unde Hierony. in sermo. de assumptio. Scit inquit deus om̃ia et potest. Propterea q2 ita est solus sciuit se et potuit in vtero virginis sine sui corruptiõe misceri atqꝫ vniri: vt esset vnus christus deus ⁊ homo: vna ꝑsona: vnaqꝫ substãtia. Et ob hoc dei genitrix electa ⁊ p̃electa iure ab ãgelo gr̃a salutat̃ ⁊ p̃dicat̃ plena. Et paulo infra igitur inquit. Qd̃ natura non habuit: vsus nesciuit: ignorauit ratio: mens nõ capit humana: pauet celũ: stupet terra: creatura om̃is etiã celestis mirat̃: hoc totũ est qd̃ per Gabrielem Marie diuinitus nunciat̃: et ꝑ christũ adimplet̃. Hec Hierony.

Hierony.

Qd̃ etiã declarat Gabriel Luce. j. cum ab eo quereret beata ꝟgo di. Quõ fiet istud qm̃ virũ nõ cog. ⁊c̃. Rñdit totũ mysteriũ angelus se ignorare: et cõmisit spũisancto di. Spũssctũs sup̃ueniet in te: et virtus altissimi obũbrabit tibi. q. d. qd̃ a me queris plenarie non scio vt totaliter edicã: sed ipse spũsanctus qui est doctor veritatis sibi soli hoc altissimũ mysteriũ reseruauit: qui te edocebit ad om̃iaqꝫ mysteria descripta in veteri testamẽto de filij dei incarnatiõe: natiuitate: ꝯuersatione: passione: resurrectione scire faciet per illuminatissimã experientiã. Itaqꝫ sup̃ueniens spũssanctus in virginẽ: et virtus altissimi christus (de quo apl̃s. Predicamus inq̇t christũ dei virtutẽ ⁊ dei sapientiã: q2 in chr̃o sunt oẽs thesauri sapiẽtie ⁊ scientie dei: ipso teste apl̃o) adeo virginis mentẽ et intellectũ thesauro sapientie impleuit: vt om̃ia p̃renũciata ⁊ p̃scripta a ꝓphetis ⁊ prefigurata a patriarchis optime sup oĩes nosceret ⁊ sciret: ac certa experientia in seipsa ⁊ in filio completa cerneret ⁊ ꝯferret. Hoc est qd̃ dicit̃ Luce. ij. Maria cõseruabat om̃ia ꝟba hec conferẽs in corde suo. Qd̃ exponit venerabilis Beda: quia scꝫ habuit in mẽte om̃es scripturas sacras: ⁊ ꝯferebat q̃ scripta erant cum his que fiebant.

Quõ fiet istud.

Cõtẽplatio.

Uerbi gr̃a vt descendamus ad particularia. Cum beata virgo vidit se cõcepisse ⁊ virginitate manente peperisse: dicebat intra se. Ecce o deus meus modo impleta est illa ꝓphetia Esaie. vij. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filium ⁊c̃. Item cum videbat dei filium paruulũ in vlnis se tenere conferebat in corde dicẽs Ecce nũc impletũ est illud Esa. ix. Paruulus natus est no-

bis: ꝛ filius datus est nobis: ꝛ vocabit nomen eius admirabilis deus fortis. Uidens quoqꝫ paruulū fagiente di. ecce qḋ dicit Sapien. vij: Primā vocē oībus similē emisi plorans: ꝛ hoc in ꝑsona christi. Audiens aūt angelos canentes. Gloria in excelsis: di. Nunc implet ꝓphetia Dauid. scꝫ Celi. i. angeli enarrant gloriā dei et opera manuū eius annūciat firmamentū. id est celum nouā stellā mittendo. Uel firmamentū. id est sancti ꝛ electi vt pastores et tandē apłi. Lūcꝫ. xiij. die venissent magi ad adorandū di. Ecce qḋ ait Dauid. Reges tharsis ꝛ insule munera offerēt ꝛc. Cum ꝟo quadragesimo die obtulit puerū: dixit Ecce illud Malachie. iij. implet. scꝫ Ueniet ad tēplū sctm̄ suū do. quē vos queritis: et angelus testamenti. scꝫ noui institutor: quē vos. scꝫ iusti: vultis. i. affectatis: vt Simeō et Anna. Ipse eñ quasi ignis conflans: quia inflāmat ad amorē ipm cognoscētes: ꝛ sic ḋ alijs mysterijs christi. scꝫ fuge in egyptū ꝛ reuersionis: baptismi ꝛ ꝑdicationis: miraculoꝝ et passionis atqꝫ resurrectionis. Que oīa descripta sunt in veteri testamento ꝛ longū foret singula enarrare. ¶ Unde redeundo ad ꝓpositū: vere hec est virgo gloriosissima Maria super omēs nobilissima merito: potestate: superexcellentia: dominio: regnoqꝫ dignissima: gratie dispensatrix: mūdi ꝯseruatrix: cōsummatrix omis ꝑfectionis: ornatus ecclesie deo acceptissima: ꝛ omni gratia incomprehensibiliter ditissima. O igitur mater dei inclyta gratiam nobis de tua plenitudine presta: et gloriā in patria Amen.

De seruitute ꝛ deuotiōne exhibēda marie.

¶ Incipit liber duodecimus de seruitute et deuotiōe exhibenda Marie.

Liber duodecimꝰ agit de mysterio debitorie seruitutis et deuotionis cultu a nobis hominibus ipsi beatissime virgini exhibēdo. Et continet tres principales partes. ¶ Prima pars est de deuota veneratione: reuerētia ꝛ collaudatiōe atqꝫ seruitute ipsi benedicte virgini Marie exhibenda a quouis homine. ¶ Secūda pars de promptissima subuētiōe Marie: qua semper parata est adiuuare sibi seruientes: propterea quoqꝫ ꝙ quilibet fiducialiter ꝛ secure recurrat ad beatā virginē in necessitate. ¶ Tertia pars est de vtilitate multiplici quā consequunt homies per seruitiū deuotū exhibitū Marie. Et in hac parte adducunt plurima per totū miracula sub certis distinctionibus capituloꝝ: quatinus deseruire possint hec miracula ꝑ totius huius voluminis partibus ꝛ sermonibꝰ vt habeat ꝑdicator qḋ vult miraculū accipere ꝛ vbi vult applicare.

¶ Pars prima de deuotione ꝛ laude ac reuerētia necnō seruitute quā debet homo exhibere beate Marie.

Loquēte Jesu ad turbas: extollens vocem quedā mulier de turba dixit illi Beatus vēter qui te portauit ꝛ vbera q̄ suxisti. At ille dixit. Quinimo ꝛc. Luce. xj. ca. Sancta q̄ppe mater ecclesia hoc euangeliū frequētat in laudē btē virginis hac ꝑfecto de causa: quatenus doceat nos exemplo huius mulieris ꝛ inducat ad beatificandā: laudandā ꝛ benedicendā: deuotissimoqꝫ seruitio venerandā ipsam gloriosissimā virginē matrē domini nostri Jesu christi. Unde in hocipso sacro euangelio tria precipua notantur.

¶ Primo quidē insinuat huius mulieris maxima deuotio: cum dicit. Extollens vocem quedā mulier de turba dixit illi. scꝫ Jesu. Hec nempe mulier ꝟm Ambro. dicitur fuisse ancilla beate Marthe nomie Marcilla: que nō fuit nobilis nec diues: quia tales. id est nobiles ꝛ diuites mulieres sunt minus deuote ad verba dei: et nimis sollicite circa honores seculi huius: sed fuit hec mulier de turba. i. de vili cōditione ꝟm seculū: sed nobilis apud deum: quia virtuosa: et vt fert fuit virgo deuota. Unde extollens. id est ex corde tollens ꝛ eleuans vocē in christi et eius mr̄is cōmendationē: cōtēpta verecūdia ꝛ ꝯsuetudine preter naturā mulierū que nō consueuerūt loqui in populo. Postposito etiā iudeoꝝ timore christo loquente ausa fuit coram tanta multitudine sic sola clamare: christū laudare: ꝛ matrem eius beatificare in increduloꝝ iudeoꝝ confusionem.

Marcilla ancilla marthe

Magna ergo deuotio a spūsancto sibi infusa: ipsam sic incitauit clamare ex vehementie diuini amoris in corde feruentis. Ex abundātia eñ cordis os loquit. Mat. xij. Et hinc cognoscit ꝙ hec mulier fuit sancta: qꝛ qualis vnusquisqꝫ est talia loquit: dicente Aristo. iij. Ethic. Ut eñ per odorem herba sic homo cognoscitur per verba. Sancta itaqꝫ hec mulier amore diuino ꝛ deuotiōe plena audenter christū dei filium ꝛ eius matrem sanctissimā coram omībus beatificat ꝛ cōmendat: quia amor verecundiā nescit: timorē cōtemnit: audaciā inducit. Ergo ꝛ nos charissimi huius mulieris exemplo discamus ardere deuotiōe erga christū ac eius sanctissimā genitricē Mariā. ¶ Secūdo in ipso euangelio insinuat christi ꝛ eius mr̄is dignissima laudatio: quia hec sancta mulier dixit. Beatꝰ venter qui te portauit ꝛ vbera que suxisti: que verba sunt a spiritusancto inspirata. Et vere Maria predicat felix et beata que christū portauit dei filiū et lactauit. Tu quoqꝫ o homo si vis beatificari disce Jesum dulcissimū portare in corde tuo per fidē. Nam dicit apłs. Habitare christū per fidem in cordibus vestris. Ephe. iij. Nam vt ait Augustinus. Beatior fuit Maria christū portando in corde q̄ꝫ in ventre. Et certe nisi prius eum portasset in corde ꝑ fidem et dilectionē: nunq̄ꝫ in ventre eum habuisset. O igitur anima crede ꝛ dilige christū Jesum vt cum habeas in corde ꝛ valeas beatificari. ¶ Deniqꝫ disce ꝛ christū spiritualiter lactare: qḋ facis cum ipsum cibas et alis in suis membris. id est in pauperibus: misēdie opera exercendo: quia ipse dominus Jesus ait. Matth. xxv. Qḋ vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. ¶ Sed hic questio occurrit circa euangeliū. Quare spūssanctus per os huius mulieris solū beatificauit ventrē Marie ꝛ vbera: ꝛ tacuit de alijs eius membris: cum ipsa virgo benedicta per singula membra foret beatificanda: vtpote ꝑ omīa gr̄a plena: teste angelo Luce. j. Aue inq̄t gr̄a plena dn̄s tecū ꝛc. Respōdet ꝙ ideo: quia in diuina incarnatione facta sunt maiora miracula in ventre ꝛ vberibus beate Marie q̄ꝫ in alijs mēbris: ꝛ i his maioribꝰ compḣēdit alia mēbra sum ministrationē habentia ad ista. ¶ Nimirū in ventre Marie facta sunt miracula maxima. ¶ Primo: quia ibi deus factus est homo: ꝛ sic immēsus factꝰ est paruulus: immortalis mortalis: verbū infans. O vere magnū miraculum: q̄m qui fecit ventrem Marie factus est in eodem ventre: sicut magnū foret siquis fecisset domū ꝛ post ea in eadem domo nasceret. Unde Eccli. xxiij. Qui creauit me inquit Maria: requieuit in tabernaculo meo. scꝫ factus homo. ¶ Secūdo magnū fuit miraculū in ventre Marie: quia maius seipso: imo pre toto mundo continuit venter ille. Unde canit ecclesia. Sancta ꝛ imaculata virginitas quibus te laudibus efferam nescio: quia quē celi capere non poterant tuo gremio contulisti. ¶ Tertio quia vēter ille virginali integritate concepit et peperit: ac post partū virgo ꝑmansit: vt tenet fides catholica. ¶ Deniqꝫ i vberibus Marie facta sunt miracula maxima in hac incarnatione. ¶ Primo: qꝛ de celo plena ꝑ miraculū ipsa vbera lacte extiterunt: vt canit ecclesia. ¶ Secūdo: quia ipa cꝰ vbera virginea regem angeloꝝ deum lactauerūt ꝛ aluerunt. ¶ Tertio: quia scꝫ eius vbera vtpote virginea sine lactis meatu aperto: solo diuino miraculo lac filio dei sugendum exhibuerūt. Alia autem membra virginis his deseruierunt et non tot miraculis coruscauerūt: idcirco illis tacite laudatis: hec cōprehēsa in euāgelio manifeste beatificant. ¶ Tertio in hoc ipso euangelio insinuatur imitationis et cōformitatis diuina inductio: cum ipse dei filius dominus Jesus subiunxit. Quinimo. q. d. Uerū est et bene dixisti: quoniā vere btā est que me corpaliter portauit ꝛ lactauit. Et etiam beati sunt omēs qui portāt me spūaliter et custodiunt et alunt spūaliter me: verbum dei audiendo et obseruando precepta dei. Unde subdit. Beati qui audiunt verbū dei ꝛ custodiunt illud. ¶ Sed dices. Que est ratio huius ꝯformitatis? Respondet ꝙ hec est. Quia sicut christꝰ spūssancti virtute ac ministerio angeli conceptus est in vtero virginis: sic verbū dei spiritu sancto opante ꝛ angelo bono cooperāte concipit in vtero mentis ꝛ fouetur ad eterne beatitudinis acquisitionē. Unde sicut beata virgo predicat beata portando christum

Questio q̄re hec mulier solū beatificauit ventrem

Uberaqꝫ marie mēbra

Questio de verbo dei conformitatis christi

sic beati obseruando portantes verbum dei. Dic ergo o christiane: dic quecūqꝫ fidelis aīa hanc deuotā mulierem imitando: ⁊ chrm̄ ac eius matrē benedicēdo: dic. btūs vē ter virginis Marie qui te christū portauit: ⁊ vbera eius q̄ suxisti: vt ꝑ hanc ⁊ ꝯsimilē laudationē ac deuotiōis cultū et obsequiū: regnū cum christo ⁊ eius matre vbi laudare valeas percipias in eternū. Quia ꝟo in ista parte li. intē dimus agere de deuota reuerentia et collaudatione atqꝫ seruitute exhibenda ipsi benedicte virgini. Idcirco tria mysteria de hac materia hic notabimꝰ iuxta notata pre missa. scꝫ verba euangelij.

¶ Primū dicit mysteriū amorose affectionis.
¶ Secundū dicit mysteriū obsequiose deuotionis.
¶ Tertiū dicit mysteriū gratiose inductionis.

¶ Articulus primus ꝙ summā affectiōis ⁊ dilectiōis de uotionē debet hō habere ad beatā dei mrēm eāqꝫ lauda re ⁊ deuotissima ſuitute colere: vbi certe q̄stiōes soluunt.

Quantū ad primū mysteriū amorose affectionis quā debet homo habe re ad beatā virginē. Nota ꝙ licet ad plenum exprimere non possumus: tn̄ aliquantū elucidatur ex his questionibus. ¶ Prima q̄stio. Utrū hō magis obligat diligere dei matrē ⁊ deo ac ipsi laudes ⁊ grās agere ⁊ ob sequio deuoto deseruire vt pōt q̃ angelus. ¶ Secunda questio. Utrū btā virgo debeat venerari honoris et de uotionis cultu maiori q̃ ipsa crux christi. ¶ Tertia q̄stio Utrū hō teneat ipsam virginē btām magis amare q̃ se ipsum. ¶ Quarta q̄stio. Qualiter adoratiōis deuotione et affectione beata virgo debeat a fidelibus venerari.

(Margin: Prima q̄o — Scd̄a q̄stio — Tertia q̄stio — Quarta que stio.)

¶ Ad primū quesitū. Respōdet ꝑ ꝯclusionē affirmatiuā ꝙ scꝫ hō magis obligat deo ⁊ btē virgini q̃ angelus. Et declarat hoc rōnibus sumptis ex regula posita ꝑ beatū Grego. in Homel. de pontificibus dicentē. Quāto inqt crescunt dona: tanto ⁊ rōnes crescunt donoꝝ. Tanto er go ad seruiendū deo quisqꝫ promptior debet esse ex mu nere: quāto se obligatiorē fore cōspicit in reddēda ratiōe Hec Grego. Beata virgo Maria dei mater maiora do na exhibuit hoībus q̃ angelis: ergo hō magis tenet di ligere inquantū pōt q̃ angelus: qꝛ btā virgo suū natū fi lium dei exhibuit et angelis ⁊ hominibus: sed plus tripli citer hominibus q̃ angelis.

(Margin: Maria dei matꝫ maiora dona exhi buit hoībus q̃ angel tri pliciter.)

¶ Primo quia dignius.
¶ Secundo quia amicabilius.
¶ Tertio quia plenius.

(Margin: Prīo digniꝰ)

¶ Primo qꝛ dignius: eo ꝙ angelis exhibuit christum vt dn̄i: seruis ⁊ ministris. Uñ ps̄. Benedicite dn̄m omēs an geli eius ministri eius qui facitis voluntatem eius. Hinc Matth. iiij. Accesserūt angeli ⁊ ministrauerūt chr̄o. Sed hoībus btā virgo exhibuit chrm̄ deū in fratrē carnis ꝓ pinquitate ⁊ sanguinis. Et idcirco dn̄s Iesus post resur rectionē suā discipulis nūciando dixit Magdalene Ioā. xx. Uade et dic fratribus meis ⁊c̄. Dignitatē ꝟo hanc hō cōsecutus est vt sit frater dei ꝑ virginē in christi incarna tione vel nature humane vnione: quā angelus nō appre hendit. Uñ apl's. Hebre. ij. Nusqꝫ angelos apprehendit sed semen Abrae q̄ homo magis dignificatus est ꝑ virginē q̃ angelus: vtpote qꝛ hō frater: angelus ꝟo seruus dei. Propterea Bern̄. Puto inqt iam me spernere nō poterit deus os ex ossibus meis: ⁊ caro de carne mea. Benedicta Maria ꝑ quā talē fratrē habemus. scꝫ deū. Ad id legit ⁊ exemplū. Qꝛ cum quidā nō flecteret genua ad illud ver bum symboli. Ex Maria ꝟgine ⁊ homo factus est. Mox demon dedit ei alapā dicēs. O inquit si ꝓ me deus factꝰ foret homo: nō semel sed millesies quotidie genua flecte rem. ¶ Secūdo: qꝛ btā virgo exhibuit deū hoībus ami cabilius q̃ angelis. Nam angelis exhibuit tm̄ ad viden dum ⁊ respiciendū: iuxta illud. j. Pet. j. In quē scꝫ christū desiderant angeli ꝓspicere. Sed hoībus exhibuit nō so lum ad videndū: sed etiā ad gustandū corpus ⁊ sanguinē christi in sacramento eucharistie. Ioan. vj. Hic est panis qui de celo descendit: siquis mādūcauerit ex hoc pane vi uet in eternū. Denīqꝫ beata virgo christū deum exhibuit vt illuminatorē ⁊ redemptorē ac saluatorē hoībus ⁊ glo rificatorē. Angelis ꝟo non intantū amicabiliter: vt cla ret ꝯsideranti. ¶ Tertio: qꝛ exhibuit hominibus plenius deum q̃ angelis: etiā in patria vbi angeli vident christū deum tm̄mō simpliciter oculo videlicet sp̄uali. Sed ho mines dupliciter: qꝛ diuinitatē christi intuent oculo spiri tuali sicut angeli: ⁊ insuꝑ humanitatē eius corporali ocu lo. Unde Ioan. x. Per me ait saluator: siquis introierit saluabit: ingrediet scꝫ ad diuinitatis: ⁊ egrediet ad huma nitatis contemplationē: ⁊ pascua inueniet fruitionis bea te. Patet ergo ꝙ homo magis obligat deo ⁊ eius matri q̃ angelus deseruire: grās agere: laudare ⁊ benedicere: ac cultum deuotionis exhibere.

(Margin: Scd̄o ami cabilius. — Tertio ple nius.)

¶ Ad secundū quesitū. scꝫ An maior honor debeat exhiberi matri christi q̃ cruci. ¶ Respōdet sm Tho. iij. scripto sentētiarū. di. ix. q. iij. ar. ij. Et iterū in. iij. ꝑte summe. q. xxv. art. v. Et concor. Alex. de Ales. in. iij. ꝑte summe. q. xvj. Et Bonauen̄. sup iij. dist. ix. q. j. art. iij. ꝙ crux christi potest tribus modis cōsiderari. Uno modo inquantū est quedā res: ⁊ tūc ma ior honor debetur beate virgini q̃ cruci: quia crux christi ꝓut in se cōsiderat nullo modo est adorāda: eo ꝙ res est insensibilis: nec capax adorationis vel honoris: qꝛ reue rentia ⁊ honor nō debet nisi rōnali creature. Crux aūt est lignū vel sculptū vel pictū. Sed beata virgo sm seipam cum sit rōnalis est capax honoris qui est exhibitio reue rentie in signū virtutis: vt dicit Aristo. iiij. Ethi. ¶ Se cundo modo potest crux cōsiderari inquantū est quedā res christi vel ad christū pertinēs: que fuit cruentata eiꝰ sanguine: ⁊ sic debet ei honor adorationis. Unde Dama sce. in suis sententijs cap̄. de cruce dicit sic. Ipsum quidē preciosum lignū crucis venerabile: in quo seipsum ꝓ no bis christus obtulit: vt sanctificatū tactu corpis ⁊ sangui nis decenter est adorandū. Et hoc intelligit sm Tho. de hyperdulia. Sed Bonauen̄. dicit ꝙ cruci in qua christus pependit exhibet honor in obsequiū reuerētie: qui est ho nor venerationis: et etiā honor adorationis in testimo nium virtutis ⁊ famulatū complacentie. Crucem quippe illam christi veneramur ⁊ etiam adoramus: sed in hoc est differentia: quia honor venerationis ⁊ reuerētie exhibet cruci ipsi tanqꝫ instrumēto nostre salutis: sic et clauis ⁊c̄. quemadmodū reuerentiā exhibemus sacramentis: quia est in eis aliquo modo nostre salutis causalitas. Honor aūt adorationis offert ipsi cruci christi rōne crucifixi: ne mo em̄ intēdit ei placere vel aliquid impetrare ab eo: sed ei qui in ea affixus fuit: ⁊ sic debet ei. id est. crucifixo ado ratio latrie. Unde ecclesia crucē christi adorādo alloqui tur eaꝫ tanqꝫ rationalē ⁊ intelligentē di. O crux aue spes vnica hoc passionis tempore: auge pijs iusticiā: reisqꝫ do na veniam. Que tamen solius dei et domini Iesu est da re scꝫ veniam ⁊ iusticiā augere. Et ideo sic crucem adora mus non ratione sui: sed ad crucifixū intentionē referen do. Itaqꝫ loquēdo de cruce ipsa christi solū inquantū est cruentata et ad christum pertinens: adhuc maior honor debet matri christi q̃ cruci: tali ratione sm Thom̄. quia cum coniunctio ad christū sit causa honoris: vbi est ma ior coniunctio ad christū: ibi debet esse maior honor: sed cōiunctior est christo mater christi q̃ crux chr̄i: ergo ma ior honor debet matri. Secus si loquimur de cruce rōne crucifixi cui debetur latria: sed non matri: quia latria soli deo debetur: iuxta illud Deutro. vj. et Luc. iiij. Dominū deum tuū adorabis ⁊ illi soli seruies. scꝫ cultu latrie. Sed quia humanitas christi est cōiuncta diuinitati: ideo cruci fixo latria debet exhiberi. Unde Damasce. dicit. Adora tur caro christi cum incarnato deo verbo: non ꝓpter se ipsam quia creatura est: sed ꝓpter vnitam ei diuinitatem. Hec ille. Mater aūt christi pura creatura est licet excellē tissima: et ideo non debet ipsa latria adorari: sed hyper dulia. ¶ Tertio quoqꝫ modo potest crux christi conside rari vt est imago christi crucifixi repn̄sentans figurā chri sti extensi in ea: ⁊ hec potest esse in quacūqꝫ materia: puta lapidis: ligni: auri vel argenti ⁊c̄. Et vt sic scꝫ tanqꝫ ima go christi adoranda est eadem adoratione qua christus videlicet latria: quia vt ait Damasce. li. iij. Honor imagi nis refertur ad ꝓtotypum. id est figuratū: ergo idem est adorare imaginē et eum cuius est imago. Sicut ergo ip̄e crucifixus adorat adoratione latrie: ita eius imago in quantū repn̄sentat christū adoratiōe latrie adorat ꝓpter

(Margin: Scd̄a q̄stio an maior ho nor debetur matri christi quā cruci. — Crux christi tribꝰ modis considerari pōt. — Honor ado ratiōis rōne crucifixi.)

ipsum christū deum crucifixū. Unde sic maior est honor qui exhibet cruci: vtputa imagini christi q̄ȝ beate virgini: quia illi latria: huic hyꝑdulia debet. Unde christus adoratur vt deus in imagine crucifixi. Maria nō vt deus sed mater vera dei: et sic infra deum: tñ supra omnē creaturā verbo nō vnitā vnione ꝑsonali: hoc est sub christo super oīa alia creata.

Questio

Sed diceres. Nunquid igit peccant hi qui vident certe multomagis ꝛ deuotius beatam virginē in veneratione habere q̄ȝ chrm̄. Nam pleriq; deuotiores et promptiores sunt ad ieiunandū sabbatū in honorem virginis ꝛ vigilias festiuitatū eius. Et ad dicendū officiū virginis ampliori reuerentia q̄ȝ faciant in ieiunijs et officijs festiuitatū christi: et amplius feruēt in deuotione venerationis beate virginis q̄ȝ chr̄i.

Responsio

Respōdet ꝭm Antoñ. floreñ. in quarta ꝑte summe ꝙ tales magis ex simplicitate mouent q̄ȝ scientia: vnde licet nō deberet fieri: quia tñ ꝭm Damasce. honor matris in filium redundat: patiētiā habet chr̄s huius simplicitatꝭ: sane etiā credere possum⁹ ꝙ vult deus per suū spm̄sanctū inflāmare multos ad virginis matris deuotionē specialē: vt ꝑ eius merita salutē consequant: ꝛ alij eoꝝ exemplo ad deuotionem virginis inducant. Bonus quippe filius dñs Jesus vult honorari suam matrē deuotione ꝛ veneratione magna: quia ipse scit ꝙ quicq̇d impendit matri: non nisi ꝓpter chr̄m ex ea natum fit ꝛc̄.

Utꝝ plus teneat hō diligere Mariā q̄ȝ seipsum.

¶ Ad tertiū quesitū. scȝ Utrū plus teneat homo diligere virginē benedictā q̄ȝ seipsum. Responderi potest ꝭm Bonaueñ. sup. iij. circa dist. xxix. Et concor. Rodonenß. vt etiā habet in summa Astexana. ꝙ btā virgo Maria rōne dignitatis: gr̄e ꝛ conceptōis nobilissime: inquantū est mater dei est supra nos ꝛ supra omnē creaturam: licet ꝭm cōformitatē nature est iuxta nos tanq̄ȝ pura homo. Et quoniā dilectio respicit similitudinē: honor autē humiliationē: hinc est ꝙ dilectio eius generalit sub dilectione ꝓximi cōtinet: q̄ȝuis veneratio eius alijs ꝑponat: quia ei debet hyperdulia. Uerū tamen est ꝙ speciali affectu ab oībus ipsa diligi debet. Sed tamē quantūcūq; aliqua creatura magno affectu sit amanda per prius ipsa charitas ordinat animū ad diligenduȝ ꝓpriam salutem. Hec Bonaueñ. Unde patet quia eam tantū debemus diligere vt ꝓ eius amore inquantū est mater dei ꝛ ꝓpter testimoniū eoꝝ que sunt fidei. scȝ ꝙ est virgo immaculata et similiū: debemus nos morti exponere.

Questio q̄li deuotiōe debeat mat dei venerari.

¶ Ad quartū quesitū scȝ quali adoratione ꝛ deuotione debeat btā virgo venerari. Respondet ꝭm omniū theologoꝝ sentētiā super. iij. dist. ix. ꝙ adorationis tres distinguunt species. ¶ Prima dicit latria que deo debet. Est ergo latria reuerentia ꝛ seruitus deo debita rōne sue summe maiestatis et bonitatꝭ. Unde si creature exhibet honor deo debit⁹: est idolatria.

Latria dulia.
Hyperdulia

¶ Secunda dicit dulia: que debet creature inquantū est imago dei. Unde dulia est honor qui debet sanctis. ¶ Tertia dicit hyperdulia a grecis: ab hyper q̇ᵭ est supra: et dulia quasi superior dulia: ꝛ hec debet creature ꝑcellenti: sicut est caro chr̄i ꝛ anima eius. Nam humanitas chr̄i: si considerat inquantū se sola: debet ei hyperdulia. Secus si considerat vt cōiuncta diuinitati: quia sic debet ei latria ꝓpter vnitam diuinitatē. ¶ Deniq; vt patuit hyperdulia debet etiam ligno crucis in qua christus pepēdit: quia fuit instrumentū nostre redēptionis. Modo de beata virgine sciendū est ꝙ ipsa est persona sanctissima: ꝛ inquantū est mater dei est creatura excellētissima: et idcirco debet ei duplex honor. ¶ Primo quidē inquātū ipsa est persona sancta debet ei dulia. ¶ Secundo ꝟo inquantū est mater dei debet ei hyperdulia. Hec ꝭm Petrum Aureo. in suo compen. li. v. Unde ꝛ ecclesia eam excellentius venerat: quotidie officiū celebrans ꝛ ip̄am laudans in horis canonicis. Et plurimas festiuitas ꝑ annū ipsi scȝ beate virgini instituēdo ꝛ ordinando. Patet itaq; q̄ȝ amorosa affectione debet homo beatam virginē laudare et exorare ꝛ venerabiliter colere: quia citra deum et dominū Jesum chr̄m supra omnē creaturā: super oēs angelos: super oēs sanctos apostolos: ꝓphetas: martyres: confessores ꝛ virgines ꝛc̄. vtpote beatissimā reginam mundi: genitricem dei veri. O vere gl̄iosa domina excelsa sup sidera merito tibi seruire debet summo affectu oīs homo ꝛ cuncta creatura: quia qui te creauit ꝛ oīa sacro protulisti vtero: ꝓ cunctoꝝ salute ꝛc̄. Uere beato teste Hierony. in sermone de assumptione. Quicquid humanis potest dici verbis minus est q̄ȝ laus ꝛ dignitas tua mereat: nec sufficit lingua tuas enarrare virtutes. Felix vere es sacra virgo ꝛ oīi laude dignissima: quia ex te ortus est sol iusticie christus deus noster.

¶ Articulus secundus ꝙ sicut beata Maria ꝓ nobis obtulit christo domino sacrificia deuota obsequiorum cordis: oris: operis et temporis: ita et nos debemus Marie deseruire.

QUantum ad secundū mysterium videlicet obsequiose deuotionis: de qua ipsa beatissima laudat ꝛ beatificat in euāgelio: cum dicit. Beatus venter qui te portauit ꝛ vbera que suxisti. Uere beatissima ꝛ laude digna fuere hec deuota obsequia Marie dei filio exhibita videlicet chr̄m deum portare: parere: virgineo vbere lactare: casto amplexu fouere ꝛ enutrire ꝓ mundi salute. ¶ Aduertendū autē ꝙ ipsa beatissima virgo Maria ꝓ totius humani generis salute et beatificatione obtulit seipsam in ancillam et ꝓmptam famulam dei filio: cum ait. Ecce ancilla domini fiat mihi ꝭm verbum tuum (scȝ o angele dei Gabriel) vt scribitur Luc̄. j. Et ideo iure sibi vendicauit ꝛ obligauit ꝑ hoc totum genus humanū: vt sicut ipsa obsequiū deuotū et seruitium debitum exhibuit christo deo et seipsam totam in sacrificiū famulatus ꝛ obsequij deuotissime obtulit ꝓ generis humani redemptione ꝛ salute. Ita ꝛ quilibet homo debet vt tenet obsequia et seruitia deuota ipsi. scȝ virgini matri dei exhibere ꝛ seip̄m in sacrificio laudis et cultus deuotissimi offerre.

Maria q̄druplici sacrificio seipsā obtulit in seruitiū ꝛ obsequium deo ꝓ humano gñe.

¶ Notandum ꝟo est ꝙ gl̄iosa virgo Maria quadruplici sacrificio seipsam obtulit in seruitiū ꝛ obsequiū deuotū ipsi chr̄o deo nostro ꝓ generis humani salute. Propter q̇ᵭ ꝛ nos homines debem⁹ ei quadrupliciter deseruire: deuotoq; obsequio et cultu sacrificare. ¶ Primo quidē deuoto sacrificio vel obsequio cordis. ¶ Secūdo sacrificio et obsequio oris. ¶ Tertio totius corporis. ¶ Quarto totius tꝑis vt patebit ꝓsequēdo.

Plena fi

¶ Primo itaq; btā virgo seruiuit nobis in chr̄o: ꝛ ꝓ nr̄a salute seipsam obtulit deuoto sacrificio vel obsequio cordis ꝛ anime. Et hoc multipliciter. ¶ Primo quidē plena fide credendo in chr̄m dei filium: de qua dixit Elizabeth Lu. ij. Beata que credidisti: quoniā ꝑficient in te que dicta sunt tibi a domino. Ut nempe testat Augus. nisi Maria credidisset et prius fide chr̄m concepisset: nequaq̄ȝ in ventrē suscipe potuisset. Unde ꝑ fidem de corde mundo seruiuit Maria: qua filium dei suscipere pro mundi salute meruit. Deniq; tꝑe passionis chr̄i in ea sola fides ꝑman sit: quia fugiētibus discipulis ipsa stetit iuxta crucē. Joā. xviij. Et quia mūdus simul cepit esse cum fide mediatoris: quoniā Adam dixit. Hoc nūc os ex ossibus meis ꝛc̄. vbi apostolus dicit Ephe. v. Sacramentū hoc dico magnum in christo ꝛ ecclesia: ꝓpterea mundus simul etiam finiet cum fide. Lu. xviij. Cum veniet filius hominis putas inueniet fidē in terra. q. d. non. Unde nisi tꝑe passionis christi ꝑmansisset fides in beata virgine: mūdus tūc finitus esset. O igit felix dei mater: o benignitas ꝟginis que sua fide mundū tenuit: sua fide munduȝ seruauit: sua fide christū cōcepit ꝛ ꝓtulit mundo: ꝛ sua fide discipulos christi ꝛ oēs ꝑ consequēs nos a damnatione liberauit.

Scđo firma spe ꝯsentiendo.

¶ Secūdo seruiuit Maria ꝓ nobis christo firma spe cōsensum deo ꝑbendo: salutē quoq; hoīm sperando in fide christi ꝓfuturā. Unde dicit angelo Luce. j. Fiat mihi ꝭm verbum tuum. Deniq; ipsa sola spes remansit in tempore passionis christi: qua sperauit certitndinaliter christū resurrecturū: vt dicit Augusti. quoniā aūt ꝑ fidē Marie et consensum initiata est salus mundi: vt scȝ digna haberet suscipere saluatorē seculi: quem cōsensum ipsa in certa spe deo obtulit: ideo sua spe mundum virgo sibi obligauit.

Tertio ardētissima charitate.

¶ Tertio seruiuit nobis Maria de corde suo ardentissima charitate deum diligendo: ꝑ quā charitatē deum attraxit: et vt ita dicam diuinū cor vulnerauit: vt erga hominē summe dilectiōis beneficiū exhiberet in incarnatione et passione. Uñ ipsi virgini dicit deus Cant. iiij. Uulnerasti cor meum soror mea sponsa vulnerasti cor meū.

Et in huius signū cum ipsa patienti christo in cruce astaret: voluit postq̄ȝ iam mortuus esset christus deus vt p̄sente ipsa beata ꝟgine cor ⁊ latus chr̄i trāsfigereꝛ ab vno militū lancea ⁊c̄. Joā.xix. Nā cum chr̄s in hac trāsfixiōe nullā penam sustinuerit: vtpote quia iam obierat ⁊ corp⁹ mortuū non sentiebat: voluit tamē in signum amoris in corde vulnerari: vt hec pena fieret solius virginis mr̄is astantis: que tam vehemēs fuit in aīa eius ex doloris cōpassione ⁊ gladio: ⁊ tam sensibilis in corde citra mortem: quāta fuisset in christo corpaliter si supuixisset. Unde pre nimio dolore ipsam ilico obijsse credendū est: nisi diuino miraculo fuisset p̄seruata. Sic ergo in signū summi amoris quo vulneratū cor chr̄i attrahebaꝛ a vulnerato corde Marie ad passionē ⁊ generis humani redemptionē ex nimia charitate mutua voluit chr̄s coraȝ matre in corde vulnerari: vt cor maternū amore christi languidū ⁊ trāsfixum declararet: ⁊ quantū charitas chr̄i ⁊ eius mr̄is nobis ad salutē ꝓfuerit demonstraret: quia vicȝ deus nos homines p̄cipue ꝓpter suam matrē quā de nostro genere elegit diligeret: ꝓ eius amore principalius ac ex consequenti ꝑ ipsam nos redimeret. Ideo ipsa ait illud Eccli. xxiiij. Ego mr̄ pulchre dilectionis.i. diuine ⁊ agnitionis et sctē spei ⁊c̄. ¶ Quarto seruiuit nobis Maria de corde intime cōdolēdo ⁊ compatiēdo chr̄o passo: quia ei⁹ animā doloris ꝑtransiens ꝓ nobis gladius immolauit. Unde Chrys. in ser. de passione dicit sic. In passione chr̄i duo videbanꝛ altaria. Unū in pectore Marie. Aliud in christi corpe: chr̄s carnē ꝓ nobis ⁊ sanginē: Maria immolabat animā. Optabat quidē ipsa cum chr̄o sanguinē suū fundere et corpali morte redēptionis cōsummare mysteriū. Sed hoc solius summi sacerdotis.i. chr̄i erat priuilegiū: vt nos de sanguine suo in sancta inferēs redimeret. Cooperabaꝛ tamē plurimū ꝫm modū suuȝ ad ꝓpitiandū deū. Ille maternus affectus ꝙ mater peteret: filius ꝓbaret: pater donaret. Filius em̄ scȝ de cruce ad pectus ⁊ vbera matris supplicātis. Pater ꝟo ad crucē ⁊ vulnera chr̄i interpellantis respiciebat: et sic salus videlicet hominis patre ꝓpitiante fiebat. Hec Chrys. ¶ Quinto seruiuit nobis Maria deuoto corde nostrā redēptionē desiderādo ⁊ ꝓmouēdo. Ex quo desiderio ꝓpriam animā doloris gladio vulnerandā obtulit: vt patuit. Et insup ꝓ toto mundo summe dilectū vnigenitū ꝓ nostris sceleribus morte et sanguinis effusione satisfaciendū obtulit hostiam ⁊ oblationem suauissimā deo patri qua maius ꝓ nobis dare non potuit. Unde Apocalip.j. scribiꝛ. Dilexit nos scilicȝ christus ⁊ mater eius: ⁊ lauit nos. scȝ ipse Jesus a peccatis nostris in sanguine suo. scȝ de virgine mr̄e sumpto. Deniq̄ȝ p̄terea btā virgo Maria deuotissimo corde protulit nobis in suo p̄dulci chr̄o nato panem celestē ⁊ potum vite eterne.i. corpus et sanguinē chr̄i in sacramēto quo pascimur ad salutē eternā: dicente saluatore Joan.vj. Caro mea vere est cibus: ⁊ sanguis meus vere est potus: q̇ mārducat meā carnē et bibit meum sanguinē habet vitā eternam. ¶ Sexto seruiuit nobis Maria de cordis ⁊ anīe sue potentijs: videlicet memoria: intellectu: voluntate ⁊ cogitationibus: oīa ad salutē nostrā necessaria mysteria hauriendo: conseruādo: conferendo ⁊ manifestando. Unde Luce.ij. Maria conseruabat omnia verba hec conferens in corde suo. Conseruabat inquā in mente: vt postea tempore suo manifestaret apostolis ad p̄dicandū per mundū ꝓ salute hominū oīa mysteria fidei chr̄i: sicut exponit Beda. ¶ Septimo seruiuit nobis Maria de corde ꝓfunda humilitate: deum inclinando ⁊ mitigādo erga genus humanū: vt ꝓ eoꝝ salute humanareꝛ. Unde Augu. in sermo. de assumptiōe dicit sic. O vere beata humilitas Marie que deum hominibus peperit: vitam mortalibus edidit: celos innouauit: mundum purificauit: paradisum aperuit: animas ab inferis liberauit. O vere gl'iosa Marie humilitas que porta paradisi efficiꝛ: scalā celi costituitur: per qua descendit deus ad terras. Hec ille. Ecce sacrificia Marie. Debemus itaq̄ȝ et nos deuoto obsequio Marie deseruire de corde. ¶ Primo offerendo ei veram fidem qua ꝓfiteamur eius virginitatē in ↄceptu ⁊ partu ac post partū. Et quicq̄d credit sancta ecclesia: quia sine fide impossibile est placere deo: vt testaꝛ aplūs Hebre.xj.

Quarto cōpatiendo.

Quinto desiderando redemptionē.

Sexto cordis ⁊ aīe sue potentijs.

Septio humilitate.

¶ Secūdo debemus offerre spem vt confidam⁹ de pietate ⁊ virtute ac potestate eius: quia in ipsa oīs grā vie et veritatis: oīs spes vite ⁊ virtutis. Eccli.xxiiij. Ideo canit ecclesia dicens. Salue regina mis'cdie vita dulcedo et spes nostra.i. nostre salutis. ¶ Tertio debemus charitatē: vt quilibet catholicus dicere possit illud Sapien.j. Super salutē ⁊ speciem dilexi eam. Et certe diligenda est Maria vt rediligat nos: q: ipsa dicit Prouer.viij. Ego diligētes me diligo. Unde Cant.j. Recte diligunt te. Oēs igiꝛ iusti debēt eam diligere. ¶ Quarto debemus compassionis deuotionē ⁊ pietatē recordando de chr̄i doloribus ⁊ matris eius meroribus. Unde Eccli.vij. Honora patrē tuū. scȝ deum: ⁊ gemitus matris tue. scȝ Marie: quē habuit sub cruce christi: ne obliuiscaris ⁊c̄. ꝓpter qđ consuliꝛ a deuotis: vt homo quolibet die saltē.xv. Pater noster: et.xv. Aue maria dicat: ⁊ oret ꝓ christi passione et eius mr̄is compassione. Et ꝫm ꝙ dicit Ludolphus li. de vita christi ⁊ asserunt deuoti: sic faciēdo ꝑ annū: cuilibet vulneri christi cedit vnū Pater noster. quasi pro annua pēsione. Et ↄtinuādo.xv. annis cedit cuilibet gutte sanguinis chr̄i vnū scȝ Pater noster. Nā vt scribiꝛ in metro. Septuagintaq̄ȝ quatercent milliaq̄ȝ. Tot ferꝛ christus pro nobis vulnera passus. Et in anno tot consimiliter pater noster resultant ex quotidiano q̄ndenario. ¶ Quinto debemus beate virgini deuoti cordis desiderium ⁊ pleno animo seruitio ipsius nos mācipare. Eccli. vj. In oī animo tuo accede ad illam: ⁊ in omni virtute tua conserua vias eius: ⁊ inuestiga illam. scȝ orando ⁊ studendo: p̄dicando et laudando. Et subditur. Decor enim vite est in illa. scilicet grē in p̄senti: ⁊ glorie in futuro. Et vincula illius. id est seruitia quibus ad sua obsequia nos constringimus alligatura salutaris: eo ꝙ trahunt ad salutem ⁊ extrahūt de peccatis. Hec ibi auctoritas. ¶ Sexto debemus iugi ⁊ freq̄ēti memoria: cogitatu ⁊ intellectu beneficia nobis ab ipsa impensa reuoluere: et mentis oculū ad eā dirigere et conferre ac ↄtractare de his q̄ ad eius ꝑtinent gl'iam ⁊ honorē: q: vt diciꝛ Sap.vj. Cogitare de illa sensus est cōsummatus: ⁊ q̇ vigilauerit ad illā cito erit securus. Unde Ans. Assidue rogāda est Maria vt et cōgratulatio btitudinis eius sit semp apud nos: ⁊ compassio miserie nostre semp sit apud eam. Hec ille. ¶ Septimo debemus btē virgini deuoto corde humilē reuerētiam: ne videlicet corā oculis suis aliquid mali cogitare aut sentire audeamus: ne forte oculos sue mis'cdie purissimos a nobis auertat: q: vt scriptū est. Abacuch.j. đ filio et matre. Mundi sunt oculi tui: ⁊ ad iniq̄tatē respicere nō poteris. Sed debemus humiliter timere ne ipsam offendamus: q: p̄ceptū est. Leuit.xix. Unusquisq̄ȝ patrē suū.i. deū et matrē suā.i. beatā Mariā timeat. Sicq̄ȝ humiliter ipsam debemus reuereri: caput discooperiendo: genuq̄ȝ flexo adorando sicut boni famuli ⁊ ancille faciunt domine sue regine. Unde abbas Eckebertus di. Creatoris inq̄t matrē omnis creatura magnificet: ⁊ eius regie maiestati se inclinent celum ⁊ terra ⁊ oēs qui habitant in eis. Hec ille. Et sic claret quomō de corde debeamus deuotū obsequiū sacrificare beate virgini.

Que obseq̄a teneꝛ hō offerre virgini Marie.

¶ Capitulū.ij. qualia seruitia vel sacrificia exhibuit Maria de ore.

Secundo principaliter vt p̄misi beata virgo deuote seruiuit ⁊ obsequiū ꝓstitit chr̄o ꝓ toto genere humano in sacrificio oris. Sunt aūt septē p̄cipua sacrificia oris offerēda deo a genere humano: iuxta illud ps̄. Septies in die laudē dixi tibi super oīa iudicia iustificationis tue. Septies ait dixi.i. septē sacrificia oris obtuli sup oīa iudicia tua.i. oīa alia sub hec septē cōphendēdo. Sūt aūt hec septē p̄cipua sacrificia oris q̄ eliciunꝛ ꝑ ordinē ex cantico virginis Magnificat. ¶ Primū est magnificatio. scȝ dei: de qua ps̄. Magnificate dn̄m mecū ⁊ exaltate nomen eius idipm̄. Hoc fecit. Maria in oris sui sacrificio: cū ꝓ incarnatiōe dei magnificauit deū dicēs. Magnificat aīa mea dn̄m: ꝓpter qđ homo debet ipsam magnificare ⁊ superexaltare ac glorificare pre alijs sanctis: qđ facit ecclesia canendo. Sancta inq̄t et immaculata virginitas quibus te laudibus efferā.i. extollā nescio: quia quē celi cape nō poterant tuo gremio

Septē sacrificia oris offerēda deo a genere hūano eadē maria obtulit.

contulisti. ¶ Secundũ sacrificiũ oris deo exhibendũ obsequiose et deuote est iubilosa dei laudatio: de qua Ps̄. Libera me de sanguinib⁹ deus deus salutis mee: ⁊ exultabit lingua mea iusticiã tuam: exultabit. id exultant' laudabit. Unde subdit. Dñe labia mea aperies ⁊ os meũ annũciabit laudem tuã. Hoc fecit Maria cum ait secũdo versu Et exultauit spũs meus in deo salutari meo. Debem⁹ igitur ⁊ nos homines Mariã exultãter cum suo filio ⁊ in filij operibus vicȝ nostre salutis laudare exultãter. Unde canit ecclesia. Tu scȝ virgo Maria regis alti ianua ⁊ porta lucis fulgida vita data p virginẽ gentes redẽpte plaudite. scȝ in voce exultationis. Unde idem Ps̄. Uiderunt omẽs fines terre salutare dei nostri. scȝ in q̊ spũs Marie exultauit cum dicit: in deo scȝ salutari meo: subdit. Jubilate igit' omñis terra: cantate ⁊ exaltate ⁊ psallite. ¶ Tertium sacrificiũ oris est confessio que fit. ꝓpriã humilitatẽ confitendo: et cum quis hominũ habet peccata fatendo in cõfessione corã sacerdote: sic quoq; diuinã iusticiã que peccatũ nõ relinquit impunitũ cõmẽdãdo: sicut faciebat sctũs Esdras: vt patet lib. eius pri. ix. capi. cum dicebat. Domine deus meus cõfundor ⁊ erubesco; faciẽ meã leuare ad te: qm̃ iniqtates nostre multiplicate sunt nimis sup caput nostrũ ⁊ creuerũt vsq; ad celum. Et infra. Domine deus israel iustus es tu. scȝ in puniendo nos ꝓ peccatis. Sic ⁊ Manasses sua pctã confitebat' ⁊ deum iustũ in iudicijs suis quibus ipm affligebat cõmendabat. ij. Paralip. vlti. Sed q: btã virgo Maria nunq̃ȝ peccauit: tamẽ vtiq; hoc genus laudis de sua humilitatis cõfessione exhibuit deo ꝓ nostra salute: cum dixit. Respexit humilitatẽ ancille sue: ecce em̃ ex hoc btãm me dicent omẽs generatiões. O mira humilitas Marie ⁊ virtuositas: q: cum esset sanctissima ⁊ omniũ virtutũ plena non loquit' de alia virtutis plenitudine q̃ȝ de humilitate quã respexit dominus. Debemus ergo et nos in obsequio virginis confessionẽ facere deo ⁊ ipsi peccata nostra ꝯfitendo precipue in eius laudibus preparãdo ad eius festa. Unde in cõmuni confessione quotidiana solet eccl'ia dicere. Confiteor deo oĩpotenti ⁊ beate Marie virgini ⁊ omñibus sanctis. q. d. cõfitens sic fateor pctã mea corã deo ⁊ btã virgine: vt ipam landem ⁊ ipsa intercedat pro me ⁊c̄. ¶ Quartũ sacrificiũ oris est gratiarũactionis qđ obtulit Maria cum in cantico subiunxit. Quia fecit mihi magna qui potẽs est ⁊c̄. Debemus et nos ergo deo gratias agere: ⁊ beate virgini pro beneficijs nobis impensis per ipsam. Unde Aug. ait. O beata Maria quis valeat tibi digne iura gratiarũ et landum preconia impendere: que sola succurristi mnndo perdito. q. d. nullus. ¶ Quintũ sacrificiũ oris est benedictio. scȝ diuini nomnis: iuxta illud Ps̄. Benedicite omñia opera domini dño ⁊c̄. Hanc fecit Maria ꝓ genere humano gr̃as agendo in cantico cum subiunxit. Qui potens est et sanctũ nomẽ eius. Ecce nomen domini benedicit: cum sanctũ ⁊ potissimũ edicit. Debemus ergo ⁊ nos benedicere deum ⁊ matrẽ eius Mariã: ac nomina eorum: sicuti et ecclesia solet in fine horarum dicere. Benedictũ sit (inquit) nomen domini nostri Jesu christi: ⁊ nomẽ virginis Marie in eternũ ⁊c̄. Et certe per hec benedictionẽ a deo ⁊ matre eius consequemur: quod probatur tali ratione. Si em̃ Abrae dixit deus. Benedicam benedicentibus tibi: ⁊ maledicã maledicẽtibus tibi. Geñ. xij. Et etiã Jacob dixit Geñ. xxvij. Qui maledixerit tibi: sit ille maledictus: ⁊ qui benedixerit tibi: benedictionibus repleat'. Hoc dixit p os sancti Jsaac patriarche spũsanctus: quãtomagis ista credenda sunt de beata virgine ⁊ eam bñdicentib⁹. Deniq; angelus Gabriel eã benedictã pronũciauit dicens. Bñdicta tu in mulieribus. Et similiter sancta Elizabeth in visitatione: ⁊ hoc celebre nomẽ angelus in eccl'ia: et specialẽ gr̃am prophetie Elizabeth consecuti sunt: vt patet in euangelio Luce. ij. Ergo sequit' q' qui eã benedicunt a deo ꝓmerebunt' bñdictionis participationem. Juxta illud ps̄. Bñdicẽtes ei hereditabunt terram. Maledicẽtes autẽ disperibunt: vt sunt heretici: blasphemi: pagani ⁊c̄. ¶ Sextũ sacrificiũ oris dicit' oratio: iuxta illud ps̄. Sacrificiũ laudis honorificabit me illic. id est in laude orationis iter. scȝ ad patriã quo itinere ostendã salutare dei. id est filiũ dei ⁊ matrẽ eius p quã operatus est

Sextũ orõ.

deus pater salutẽ in medio terre. Hoc sacrificiũ orõnis subiunxit btã virgo ꝓ psona generis humani di. Et misericordia eius a ꝓgenie in progenies timẽtibus eum: quia in orõne miscđia dei petitur: que omñib⁹ mediãte Maria que est mr̃ miscđie prestat' timẽtibus deũ. Itaq; debem⁹ et nos hoc sacrificiũ offerre deo ⁊ matri ei⁹. id est exorationis interpellationẽ: ꝓpter qđ in huius signũ eccl'ia in letania sanctorũ tribus vicib⁹ interpellat Mariã vt oret pro nobis. ¶ Primo dicit: sancta Maria ora pro nobis. ¶ Secũdo dicit: sancta dei genitrix ora ꝓ nobis. ¶ Tertio dicit: sancta virgo virginum ora ꝓ nobis. Et hoc ad significandũ q' corã sancta trinitate ipsa habet ius ⁊ potestatẽ ꝓ nobis impetrandi: ⁊ ideo eam debemus exorare in oĩ necessitate. Hinc Beda ait. Exorãda est clemẽtia saluatoris iugiter: vt beate matris ei⁹ memoriã dignos nos faciat venerari: scȝ ꝓ miscđia consequenda. ¶ Septimũ sacrificiũ oris est mirabiliũ dei enunciatio seu p̄dicatio: de qua ps̄. Confitemini domino ⁊ inuocate nomẽ eius: narrate omñia opera et mirabilia eius ⁊c̄. Hoc sacrificium fecit Maria in reliquis cantici versibus vsq; in finem di. Fecit potentiã in brachio suo: dispersit super. ⁊c̄. Deposuit potentes de sede ⁊c̄. Esuriẽtes impleuit bo. ⁊c̄. Suscepit israel. scilicet humanã naturã assumendo ex gẽte israel: recordatus miscđie sue. Sicut locutus est ꝓmittendo ad Abraã ⁊c̄. Debemus ergo et nos predicare et enunciare mirabilia dei opera facta in beata virgine pro nostra salute: vt q' deum in beato ventre portauit: lactauit virgo peperit ⁊ similia. Unde et ecclesia tales laudes in honore virginis frequẽtat in officio: dicens. Quẽ terra pontus ethera colunt: adorant: predicant trinã regentem machinã claustrũ Marie baiulat. Cui luna sol ⁊ omñia deseruiunt p tẽpora: perfusa celi gr̃a gestant puelle viscera ⁊c̄. Et sic patet.

¶ Capitulũ. iij. quomodo beata Maria sacrificiũ seruitutis exhibuit christo de corpore pro nobis.

Maria sacrificiũ seruitutis exhibuit chr̄o de corpore pro nobis.

Ertio beata virgo seruiuit christo ꝓ nobis de sacrificio ⁊ obsequio totius corporis vt claret per singula membra discurrẽdo. Nam de auditu nobis seruiuit quando angelicã salutationẽ suscepit pro christi incarnatione. De oculis: pro nobis lachrymando ex pietate in passionib⁹ christi: quia cũ flente christo in ista valle miserie et ipsa flebat. Et etiã q: cõpatiẽs humane nostre captiuitati deum cum lachrymis pro liberatione generis humani exorabat. Nunc quoq; seruit q̃tidie intuẽdo nostras necessitates materno oculo vt fidelissima aduocata subuenire parata. Itẽ de naso nobis seruiuit quãdo in locum fetidũ montẽ. scȝ caluarie vbi erant plura cadauera ꝓ nostra salute ascendit: et sub cruce stetit: atq; cum filiũ de cruce depositũ suscepit: et in oscula ruens faciem eius sputis feditis iudeoꝝ maculatã extersit: ⁊ sic fetorẽ sputoꝝ sustinuit. Item de labijs ⁊ lingua seruiuit: cum dixit. Ecce ancilla domini: ⁊ iterũ gr̃as agens. Magnificat (inquit) anĩa mea dñm. O q̃ȝ suauissima: o q̃ȝ vtilissima fuerũt nobis virginis labia ⁊ lingua q̃ tam efficacia protulerunt verba: vt mox deus in vterum eius descẽderet et nos saluaret. Uere fructuosissimũ verbum Maria quod sanauit vna prolatione consensus totum genus humanũ: cum ait. Fiat mihi ƀm verbũ tuum. Deniq; quotidie nobis seruit Maria in celo: labijs ⁊ lingua intercedendo. Item de dẽtibus nobis seruiuit: quãdo ipsi sui dentes candidi et eburnei more nutricis masticauerunt cibum paruuulo Jesu: qui datus est nobis in cibum vite ⁊ redemptionẽ. Item de collo et gutture seruiuit quando christũ filium collo materno pendentẽ amplexãdo gestauit. Et ꝯsimiliter de brachijs ⁊ humeris qñ christũ portauit in egyptũ: vel quãdo reduxit de egypto. cum em̃ iam pro tunc christus erat etatis aliquantulũ puecte: vtpote septẽ vel octo annoꝝ ƀm historias: ꝓfecto cum tam longũ iter non cõueniat tali puero peragendũ: sed materno est brachio reportatus: credit' ƺ q' non parũ fatigiũ habuerũt brachia Marie in supportãdo christum tanto itinere: sed omẽ tale dulce ei erat p̄ filij dilectione et zelo salutis humane. Itẽ de manibus seruiuit chr̄m balneãdo: puerũ alligãdo: ⁊ tunicã sibi faciendo de vberib⁹ virgineo lacte alẽdo. De pectore intima dilectiõe astrins.

gendo ⁊ fouēdo. ¶ Itē de sanguine ministrādo partē pu rissimā: de q̄ formaret spūssanctus chr̄i corp⁹ alimentum nr̄e salutis. Deniqꝫ de viscerib⁹ ⁊ vtero chr̄m nouē mensi bus portādo. Vn̄ canit eccl'ia. Beata viscera Marie ꝟgi nis que portauerūt eter. pa. fi. Sed ⁊ de pedib⁹ seruiuit fi liū portādo ⁊ in triduo reqrēd. Ecce q̄ ꝑ nr̄a salute bea ta virgo seipām in obsequiū chr̄i deuote sacrificauit ⁊ im pendit. Idcirco ꝓpter hmōi seruitia videt̄ ip̄a petere mer cedē a nobis ꝑ ꝓphetā Zach. ix. ca. di. Si bonum videt̄ i ocul' vr̄is afferte mercedē meā. Si nō: q̇escite: scꝫ vt saltē malū ꝑ bono: ⁊ odiū ꝑ dilectōe: nō repēdatis offendēdo: Debem⁹ ḡ charissimi ꝑ mercede seruitutꝫ beate ꝟginis re pendere seruitutē: vt scꝫ singula nostra a peccato coercē do mēbra: offeram⁹ in eius honorē caput inclinando ad adorandū: oculos ad deuotas lachrymas in exaratione eius fundendū: auditū ad audiendū gratāter ei⁹ laudes ⁊ p̄dicatiōes. Vn̄ Bern̄. dicebat. Nil ita me delectat sicut de Maria audire sermonē. ¶ Itē offeramus nasum pau peres fetidos ꝑ amore virginis visitādo: os ⁊ guttur vi gilias festiuitatū eius ⁊ sabbatū diē ieiunādo: linguā lau dādo: pectus sincere amādo: manus ad paupes extēden do: ⁊ quicquid ad cultū btē virginis ꝑtinet faciēdo: vt ei⁹ imagines ornādo: luminaria p̄parādo ⁊ silia: atqꝫ pedes nostros offeramus: in honorē eius eccl'ias sub noīe eius visitādo. Nam reuera vt scribit̄ Eccl'i. vj. Exiguū in ope eius laborabis: ⁊ cito edes de generationib⁹ illi⁹. q. d. mo dic⁹ labor respectu fruct⁹ sue seruitutis. Et Prouer. viij. Beatus hō qui audit me. i. obedit mihi: ⁊ qui vigilat obse quendo ad fores meas quotidie: qui me inuenerit. inueni et vitam: ⁊ hauriet salutē ⁊c̄. Deniqꝫ debem⁹ etiā charissi mi quotidie benedicere singula membra Marie quib⁹ ser uiuit christo: vt in singulis membris reportem⁹ benedi ctionem ab ea. Et hoc facere debemus deuote ꝑ singula salutando salutatiōe angelica corā imagine virginis ge nuflectendo: ⁊ post salutationē dicendo. O gl'iosa virgo dei mater adoro ⁊ benedico te ⁊ om̄ia tua sanctissima mē bra quibus ꝑ nostra salute seruiuisti dn̄o Iesu christo. Si cut dictabit deuotio magis q̄ꝫ sermo. Dicunt em̄ qui exꝑ ti sunt: ⁊ testant̄ qui a viris sanctis audierūt ꝙ vix pōt in ueniri modus alius deseruiendi virgini per modum quo tidiane pensionis qui tantū cōplaceret sicut modus pre fatus.

Bernardus.

¶ Capl'm. iiij. quō btā Maria exhibuit se ꝑ nobis chr̄o in obsequiū toto tpe.

Maria exhibuit se p nobis i obsequium omni tpe.

Quarto vt premisi obsequiū deuotiōis ꝑ nobis obtulit beata virgo ip̄i christo de toto tpe: q̄ vicꝫ totum tp̄s vite expendit ip̄a beata virgo in sericio dei ⁊ ꝓmotione salutis humane orā do: ꝯtemplando: laborādo: ⁊ quicquid faciendo. Et ꝓnūc ip̄a in celo vsqꝫ ad finē mundi nō desinit seruire multipl'r nobis miserrimis ⁊ indignissimis pctōribus intercedēdo ⁊ aduocando: licet id capere mens humana non sufficiat: nec lingua enarrare valeat. Et ꝓpterea debem⁹ nos qui om̄i tpe deseruire non possum⁹: saltē certis tpib⁹ ei⁹ obse quio: mācipare nosip̄os: vt saltē ad eius festa solnenizan da debite p̄paremur ꝑ pniam. ꝯtritionē ⁊ ꝯfessione. Sci endū q̄m non nisi ꝑ ip̄am habet redire hō ad festū eterni gaudij. Unde Eccl'i. xiij. A luna signū diei festi. Naꝫ luna est Maria: dies festus: dies eternitatis. Hinc Naum. j. Ce lebra iuda festiuitates tuas: ⁊ redde altissimo vota tua. Iudas confitens interp̄tatur: ⁊ significat fidelem ppl'm cui iubetur vt celebret festiuitates: scꝫ chr̄i ⁊ marie ac sctō rū. ⁊ dicit. festiuitates tuas. i. ad cōmodū tuū institutas. Deniqꝫ debemus in qualibet hebdomada saltem vno die specialius beate virgini deseruire: ⁊ hec ꝯuenientissime est dies sabbati quā ecclesia specialissime deputauit btē virgi ni. ¶ Si querit̄: quare dies sabbati p̄cipue sit ꝯsecrata be ate ꝟgini? Rn̄det̄ ꝙ plures sunt cause. ¶ Pria ꝓpt recor dationē martyrij ꝟginis ⁊ ei⁹ meditatiōis. Sicut em̄ pro chr̄i passione ꝯsecrata est dies veneris: ita ꝑ mr̄is cōpas sione succedēs dies sabbati q̄ mediat inter dn̄icā diē resur rectiōis ⁊ diē passiōis chr̄i: eo ꝙ btā ꝟgo maria nr̄e salutꝫ est mediatrix. ¶ Scd'a causa ꝓpter stabilitatē fidei q̄ in ista die in ip̄a sola ꝑmāsit: discipulis cunctis scandalū pa tientibus ex morte ⁊ passione chr̄i Iesu. ¶ Tertio huius

Dies sabbati Marie cōsecrata

ratio: quia vt refert̄ in miraculorum historijs etiam Ans el. tali die multotiens legit̄ beata virgo miracula fecisse: ⁊ beneficia peccatorib⁹ p̄stitisse. Nam et apud grecos. Cō stantinopoli fuit quedam imago beate virginis. an̄ ip̄am quoqꝫ velamen pendēs quod miraculose a nona sexte fe rie diuina virtute se aperiendo recedebat: ⁊ post nonā sab bati redibat. Cuius hec ratio: vt scꝫ ostenderetur ꝙ pre cipue tali die beate virginis facies pctōribus orantib⁹ in tendebat. Propter q̄d greci illum diem solennē duxerūt. Deinde ꝯsuetudo illa ad latinos transiuit quantū ad hoc vt vicꝫ illa die specialis honor beate virgini exhibeat̄. O igit̄ om̄es eam veneremur ⁊c̄.

Miraculum Constātinopoli.

¶ Articulus. iij. ꝙ quilibet fidelis inducit̄ ad deuote ser uiendū Marie. xij. rōnibus.

Quantum ad tertium myste

rium principale. scꝫ gratiose inductionis. No ta ꝙ ſm numerum. xij. stellarum in corona ca pitis beate virginis descripta Apocal'. xij. possum⁹ ad p̄ sens distinguere. xij. p̄cipuas rōnes que inducunt vnum quemqꝫ fidelem ad deuote seruiendum beate virgini ⁊ co lendum maxima veneratiōe ip̄am tanq̄ꝫ gl'iosissimam celi reginam. ⁊ ordinare possum⁹ has rōnes in tribus quater narijs. Nam primus rationū quaternarius accipitur ex parte dei. Secundus ex parte ip̄ius virginis benedicte. Tertius ex pare hominum

Quilibet fidelis iducit ad d'uote seruiēdū marie xij. rōnib⁹.

¶ Prima rō diuine p̄ceptionis
¶ Scd'a diuine actiōis
¶ Tertia diuine redundatiōis
¶ Quarta diuine gl'ificationis
¶ Quinta rō dignitatis
¶ Sexta rō pietatis
¶ Septima rō auctoritatis
¶ Octaua rō officiositatis
¶ Nona rō recompensatiōis
¶ Decima rō recupationis
¶ Undecima rō acquisitiōis
¶ Duodecima rō celestis remuneratiōis

¶ Prima itaqꝫ ratio d̄r diuine p̄ceptiōis: q̄ deus p̄cepit suā matrē honorari. Exod̄. xx. Honora patrē. scꝫ deū et matrē. scꝫ spūalē. i. Mariā. vn̄ ꝑ ps̄. ait spūssctūs. Ado rate scabellū pedū eius: q̄m sctm̄ est. Caput q̇ppe chr̄i di uitas est. Pedes q̄bus venit ad nos est humanitas: cui⁹ scabellū d̄r virginalis vterus in q̄ requieuit. Hoc scabel lū adorauerūt tres magi q̄n ꝓcidētes adorauerūt chr̄m et matrē ei⁹ Mat. ij. Hoc debem⁹ ⁊ nos adorare ⁊ hono rare obsequijs vt possim⁹ vitā eternā thesaurizare. Pro inde Eccl'i. iij. Sic̄ q̄ thesaurizat ita ⁊ q̄ honorificat mr̄em suā. i. Mariā. Iuxt̄ hoc thema p̄dicare potes. Primo de debita honorificatōe: vide q̄stionē prio articulo quā vis Item secūdo de modificatione ex secundo articulo. Ter tio de inductione: ⁊ hoc tertio articulo. ¶ Secū da rō di uine actionis: q̄ cum om̄is actio dei ⁊ dn̄i Iesu sit nostra instructio: ex q̄ ip̄e deus beatā virginē honorificauit: ⁊ ei dem obsequiū seruitutis p̄buit: debemus ⁊ nos ipsam ho norificare ⁊ sibi deseruire. Si dicas vbi fecit deus hec p̄ dicta? Dico ꝙ deus honorauit beatam virginem ⁊ tota trinitas: cum ꝑ angelū honorifice salutauit ⁊ bn̄dixit di. Aue gr̄a plena dn̄s ⁊c̄. Sed ⁊ filius dei chr̄s verus deus ei obsequiū. xxx. ferme annis exhibuit: sicut scribit̄ Luce ij. Descēditqꝫ cum illis ⁊ subditus erat illis. scꝫ ministran do ⁊ obediēdo ꝑ oīa. ¶ Tertia ratio diuine redūdatio nis: q̄ quicq̇d reuerētie mr̄i exhibet̄ redundat in filiū et ecōuerso: q̄ ꝓpter chr̄m deū natū ex virgine ip̄a: venera tionis cultus fit ꝟgini: ⁊ in ꝟgine mr̄e chr̄s honorat̄. vn̄ Eccl'i. iiij. Qui seruiūt ei. i. mr̄i dei: obseq̄ntes erūt sctō. i. chr̄o q̄ est sctūssctōꝝ. Dan̄. ix. Vn̄ Hiero. in ser. de assūp: Nimirū ait honor matern⁹ ei⁹ est q̄ natus est ex ea ꝟgine Nulli dubiū q̄n totū ad gl'iam chr̄i ꝑtineat quicquid di gne ei⁹ genitrici impēsum fuerit ac venerabiliter exhibi tum. Hec Hiero. Propterea btūs Hildelphōsus ait sic. Ut fiā seruus deuot⁹ filij generati. i. christi: fideliter ap peto fieri seruus sue genitricis: ⁊ vt comprober seruire do mino: in testimonium quero super me dominium matris ei⁹. Sic em̄ redūdat in filiū q̄d impēdit̄ matri: sic ⁊ trāsit

Pria rō diuine p̄ceptiōis

Scd'a rō diuine actiōis.

Tertia rō diuine redūdationis

honor in regē qui defert in famulatum regine. Hec ille.

Quarta ra[tio] [d]iuine glo rificatiōis.

¶ Quarta rō diuine glificatiōis: qr p ipam beatā vginē z in ipa z ex ipa glificat pr z filius z spūsctūs: qr in vgine summa pdicat gla trinitatis sanctissime que in ipa reqeuit. Vñ ps. Magnus dñs z laudabilis nimis: in ciuitate dei nri in mōte sctō eius. Licet quippe in omi creatura sit deus magnus z laudabil nimis: tñ noiatim dr in ciuitate dei nri que est Maria: de qua scribit Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Alchuinus. In hac ciuitate z in hoc mōte magnus dñs z laudabilis nimis. Immo audacter dico maior z laudabilior q̄ in oibus creaturis. Qui eni celo terraqz nō capit huius vtero clausus est dicat qui melius sentit. In nullo quippe mihi videt maior: scz z amabilior dz q̄ q se humiliauit hō factus: nec vnq̄ laudabilior q̄ q factus est clemētior: qui omipotentiā suā maxie pcēdo manifestat. Propterea bene dr de Maria. j. Cor. xj. Mulier. i. Maria: gloria est viri. i. chri. Idqz Bern. Ex ipa inquit accepit filius dei carnis substātiā: deniqz tota trinitas gliam.

Quinta rō summe dignitatis.

¶ Quinta rō dignitatis: qr btissima vgo Maria post filiū est dña vniuerse creature. Vñ Maria syriace interptat dña. Bern. An non dña est oīm quoz filius eius est dñs scz creaturarū. Qui g honorat beatā vginē tanq̄ oīm dñaz z matrē miscdie ac grē: secure pōt petere a dño miscdiam z grām.

Sexta ratio pietatis. Questio

¶ Sexta rō pietatis: vicz saluifice. qr p Marie pietatem habemus saluari. ¶ Vñ hic q̄stio occurrit: vtrū vicz dei miscdia saluifica p mris chri merita hoībus singularit cōcedat. Rñdet ſm doct. q sic. z hoc ostendit. ¶ Prio rōne: qr miscdia dei saluifica dat principaliter p chrm quasi p originē vñ effluit: deinde p mrē q̄si p singularē ipatricē z mediatricē. Vñ mgr sententiarū li. iij. di. j. Et ibidem Bonauen. ar. ij. q. ij. dicunt: q miscdia dei saluifica maxime facta est hoibus p chri incarnationē: sine qua nec precedentes patres veteris testamenti nec sequentes saluari potuerunt: nisi vicz in fide mediatoris: hoc est chri vt dicunt Aug. Grego. z pcorditer oēs docto. Sed qr incarnatio christi facta est p mrem vginē: igitur miscdia facta homini a christo dō ē p Mariā virginem tanq̄ p singularem mediatricē z imperatricē. Propter qd de beata virgine canitur: q ipa est mater grē z mr miscdie zc.

Miscdia dei p merita virginis Marie singulariter hoib9 pcedit

¶ Secundo ostendit exemplo scripture: qr dñs Jesus pendēs in cruce quādo reconciliauit humanā naturā suo patri in sanguine suo: dixit tunc matri committēdo sibi Joannē. Ecce inquit filius tuus Joan. xix. quasi per hoc insinuet ſm Bern. z quosdaz glosatores: q beata virgo debeat de suis fidelibus curare tanq̄ de filijs sibi in psona Joānis recommēdatis p miscdia saluifica obtinēda apud deum. ¶ Tertio ostendit auctoritate: dicente ps. xlvij. Suscepimus deus miscdiam tuam in medio templi tui. i. Marie in qua deus habitauit vt in templo. Hinc dicit Chrys. de progatiua Marie sic. Ideo inquit tu mater dei preordinata fueras ab eterno: vt quem deus p suam non posset saluare meraz iusticiam: tu p tuam saluares pietatē z misericordiam ¶ Item Ignacius in epla ad Mariam. Impossibile est saluari peccatorē nisi p tuum o virgo auxiliū z fauorem zc.

Septima rō auctoritatis z potestat in celo

¶ Septima ratio auctoritatis in celo z potestat. Vñ Bern. Data est inquit tibi o Maria omis potestas in celo z in terra: vt quecunqz volueris valeas impetrare. Nam p salute famulantiū sibi non solum potest filio supplicare alioz sanctoz more: sed etiā pōt filio auctoritate materna imperare. Unde eccla sic orat eam. Monstra te esse mrem sumat per te preces: quasi dicat virgini: imperiose z materna auctoritate supplica p nobis filio.

Octaua rō officiositat.

¶ Octaua ratio officiositatis: qr beata virgo ad hoc officium est in celo constituta: vt sit apud filiū aduocata nostra: z in manu eius sit omis salus nostra: debemus ergo ei seruire: quia ipa pcurat negocia salutis nostre z petitiōes nostras vt fidelis aduocata. Unde canit de ea ecclesia. Eia ergo aduocata nostra zc. Possum ergo merito dicere ei illud Gen. xlvij. Salus nostra in manu tua: respiciat nos tamē dña nostra. z leti seruiemus dño nostro regi christo zc. Est autem duplex salus nostra in manu beate virginis: scz salus vite presentis z future. Unde Prouerbioz nono. Per me multiplicabūtur dies tui: quo ad primū et addentur tibi anni vite: quo ad secundū. Narrat quidam sanctus homo: q cum quidam religiosi cantarent. Salue regina: z dicerent Eia ergo aduocata: viderunt pluries ipam matrem dñi ante filij psentiam prosterni tanq̄ se ostendat fidelem aduocatam: z pro totius ordinis cōseruatiōe ac fratrum salute precari. Itaqz charissimi debemus Marie nostre aduocate seruire: vt ipsa preces z sacrificia nostre seruitutis ei exhibita offerat in conspectu diuine maiestatis z intercedat pro nobis. Vñ Bern. super Canti. dicit. Non possunt summe trinitati displicere exenia quecunqz manibus Marie tamdigne gerule committnt: scilicet offerenda. Nam ipa preces seruoꝝ suorum offert in conspectu diuine maiestatis. Et Cassian9 in libro Collationum dicit. Tota inquit salus humani generis cōsistit in multitudine gratie Marie z fauoris.

Nona rō recōpēsatiōis

¶ Nona ratio recompensatiōis: quia eni Maria pro nobis seruiuit: vt patuit. ij. ar. z qr p ipam: z in ipa: et ex ipa habuit mūdus: habet z habitur9 est oē bonū: qr ipm dei filiū christū qui est oē bonū z summe bonū: z sine q̄ nil bonū. Luce xviij. Nemo bon9 nisi sol9 de9: iō debem9 p recōpēsatiōe z grārūactiōe Marie deseruire. Nā pfecto mōs pōt dicere illud Sap. vij. Uenerūt mihi omia bona pariter cū illa. scz virgine Maria. Idcirco Ans. li. orationū dicit. O felicissima Maria quid dicemus? qualiter te laudem9? quantum tibi debem9 cū p te ad gliaz quicunqz puenturi sum9 pueniemus: p te liberati existimus: scz a damnatione: per te est si quid boni sumus: si quid possumus: z quicquid habemus. Hec z plura Ansel.

Decima rō recupatiōis

¶ Decima ratio recupationis: quia p Mariam restitutum est nobis quicquid p Adam pdidimus. Unde dixit angelus Luce. j. Inuenisti gratiā apud dñm: scz pditam p hominem primū. Propterea Richar. de sancto Vict. dt sic. Per Marie puerperium recepit genus humanum qd in primo parente amiserat: recuperauitqz honorē quē pdiderat: quia deiect9 est ille q primū parentē deiecerat. i. diabolus: z erect9 est qui deiect9 fuerat. i. hō. Sed q̄liter hoc? Homo eni cū in honore eēt nō intellexit: reiectaqz silitudine dei silis factus est iumētis. Ecce q̄le dedecus: sed p Mariā deus fact9 est hō. z hō deus. Ecce felicior recupatio. Hec Richar.

Undecima rō acquisitiōis

¶ Undecima ratio acquisitoniis: quia qui seruit Marie acquirit multa bona p ipam: z lucrat etiam in psenti. ¶ Primo quidem a peccatis pseruationē. Eccli. xxiiij. Qui opant in me. i. pter me: scz mrem dei non peccabunt: z qui audit me nō pfundet: scz in die iudicij: qn astabo p eo corā filio meo. ¶ Scdo acquirit deuotionem z virginis ac filij eius dilectionē. Prouer. viij. Ego diligentes me diligo: sed qui diligit a matre: diligit z a filio. z ecōuerso. z p pns a tota celesti curia. ¶ Tertio acquirit gliam z honorē: honor eni est fore de familia celestis regine Marie. Eccli. xv. Obuiabit illi: scz sibi seruienti quasi mater honorificata: z exaltabit illū apud pximos suos. ¶ Quarto spūalē iocundationē: qr Maria iocūda est anime ad pfabulandū. Sap. viij. Erit allocutio cogitationis z tedij mei. Naz vt dicit phūs. Facundus comes in via pro vehiculo est itineris. ¶ Quinto acquirit vite huius pspeationē. Prouer. iij. z in Longitudo vite in dextera eius. i. Marie seruientis. z in sinistra eius diuitie z glia. ¶ Sexto in omi necessitate z periculo subuentionē. Bern. Sileat miscdiam tuam o beata virgo quicunqz te in suis necessitatibus inuocatā sibi meminit defuisse. ¶ Septimo vbi breuiter comprehendā omne bonū. Prouerbioz. xviij. Qui inuenit mulierem bonam. i. Mariam: inuenit bonū z hauriet iocūditatē a dño.

Duodecima rō celestis remuneratiōis

¶ Duodecima ratio celestis remuneratiōis: qr btā Maria remunerabit in celo sibi seruientes multiplicit. ¶ Primo quidē gliosa sua psentia z facie que plena est grarum: Hester. xv. Jō Apocal. xxij. Seruient ei z videbunt faciē eius. O q̄iubilosum videre faciem Marie. ¶ Secundo glorie honore z magnificentia. j. Regum secūdo. Quicūqz honorificauerit me: glificabo eum: qui aūt ptēnūt me erūt ignobiles. ¶ Tertio gaudioz suoz cōicatiōe z gle illustratiōe splendidissima. Sap. viij. Scientes qm mecū communicabit de bonis suis. ¶ Quarto speciali ornatu z glia q̄ pre alijs descernuntur q sunt serui Marie. Sicut enim videmus in regia curia q serui regis z regine certis notabilibus clenodijs deauratis ornati procedūt: per q̄ cognoscunt fore serui regis vel regine: et speciali purpura vestiti ambulant. Ita in curia celesti serui christi z Marie

rie specialē gl'iam habebūt refulgentē. Uñ Prouer. vlti.
Oēs domestici eiꝰ vestiti sunt duplicibꝰ. Domestici Ma⸗
rie sunt fideles: serui eiꝰ q̇ ꝑ Mariā vestiunt duplici stola
ꝑcipua: scꝫ aīe ⁊ corpis. ¶ Quinto suauissima sui odoris
fragrãtia Cañ. j. In odore vnguentoꝝ tuoꝝ currimꝰ ado
lescētule. i. aīe fideliter seruientium: dilexerunt te nimis.
¶ Sexto societate ⁊ familiaritate assidua ⁊ letissima Apo
cal. iij. Ambulabūt mecū in albis: qꝛ digni sūt. Et qꝛ ꝟgo
btā sꝑ est cū agno. i. chřo. idõ hi sequunt agnū q̇cūqꝫ ierit.
Uñ ps̄. Adducent regi. i. chřo ꝟgies post eā. i. Mariā se⸗
quētes: ꝓxīe eiꝰ. i. aīe q̄ approximāt Marie ꝑ amorꝫ de⸗
uotionē: afferent tibi in leticia ⁊ exul. ⁊c̄. ¶ Septio qꝺ sū
mū est remunerabit filij sui diuinitate ⁊ gl'ioso fructu ven
tris sui: ꝓpterea ip̄a ꝟgo btā depingit in eccl'ia filiū tenē
do in vlnis: q̄si ad dandū illū ⁊ exhibendū seruitoribꝰ su⸗
is. Idõ ip̄a ait Eccli. xxiiij. Trāsite ad me oēs q̇ diligitꝫ me
⁊ a generationibꝰ meis adimplemini: scꝫ oī bono celestis
fruitiõis: a generatiõibꝰ. i. a diuitate ⁊ hūanitate filij mei
⁊c̄. Hinc ps̄. Ecce hereditas dñi filij merces fructꝰ vētrꝫ.
ꝓpt' qꝺ assidue ei seruiendū est: ⁊ ip̄am bñdicere debemus
ac fructū vētris eiꝰ. Etem̄ videmꝰ qꝛ de re valde cōmen⸗
data ⁊ laudata libēter solēt hōies illi q̇rū res ip̄a est dare
comēdatoribꝰ suis: sicut ptꝫ de vino bono ⁊ hmōi. multo
libētius dat Maria his q̇ laudāt et cōmēdādo benedicūt
fructū vteri sui. O itaqꝫ aīa fidelis serui Marie ip̄am lau⸗
da: ip̄am quotidie benedic ⁊ adora: vt ꝯsequaris oīa bo⸗
na in p̄nti ⁊ in futuro Amen.

¶ Pars. ij. libri. xij. de securitate subuentiõis btē Marie: *De veritate subuentiõis*
qm̄ ꝓmptissima q̄ꝫ sit suos adiuuare:

LOquere regi ꝓ nobis et libe
ra nos de morte. Scribūt ꝟba ista Hester. xv:
c. q̄ q̇dē ꝟba docēt nos hoīes ꝯfugē ⁊ recurre⸗
re ad beatā ꝟginē Mariā in necessitate. Nā lr̄alit' hec ver
ba demādauit Mardocheꝰ siue nūciauit ip̄i Hester regie
vt loq̄ret regi Asuero. ⁊ sua intercessiõe liberaret ppl'm iu
deoꝝ a morte ⁊ interfectiõe quā ꝓcurauerat Aman studi⸗
ose: vt scꝫ deleret ⁊ ꝑiret gēs iudeoꝝ: vt claret intuēti hi⸗
storiam libri Hester. Sp̄ūaliter aūt hec ꝟba p̄nt esse ppl'i
christiani ad beatam virginē ꝯfugiētis in ꝑiculis: ⁊ ī omī
necessitate ⁊ angustia: ip̄amqꝫ dep̄cantis dī. O gl'iosa re⸗
gina Maria vnica spes nostra ⁊ aduocata generis nostri
Loquere tu regi seculoruꝫ immortali ⁊ inuisibili deo: vicꝫ
chřo tuo filio ꝑdulcissimo ꝓ nobis: scꝫ intercedēdo ⁊ libe
Aman ra nos de morte: scꝫ damnatiõis eterne. Hoc q̇ppe opti⸗
me ꝯgruit mysterio figure: qꝛ si aduertimus Aman: erat
qui populū dei ꝑdere volebat. Sed q̇d ſcat Aman qꝺ in
terp̄tatur ſm Hiero. in interp̄tationibꝰ terminoꝝ seu no⸗
minū hebraicoꝝ. i. iniquꝰ: qꝛ mēdax est ⁊ pr̄ eiꝰ Joā. viij.
Et ip̄e est coangustans ⁊ comprimens genus humanum
per varios laqueos viciorum: vt ꝑdat trahendo ad mor
tem suppliciorum gehennalium ⁊c̄. ¶ Item si considera⸗
mus. Mardocheus erat qui supplicabat: dicens. Loque⸗
re regi ꝓ nobis: scꝫ tu regina. Et quia Mardocheus ſm
eundem Hiero. interp̄tatur amare conterens vel amara
ꝯtritio: ideo bene significat hominē ꝯtritū ⁊ de pct̄is peni
tentem: vt talis supplicando accedat ad beataꝫ reginam
Mariā: sciendo quia teste ps̄. Cor contritum ⁊ hūiliatum
deus non despiciet: ⁊ per ꝯsequens nec dñā Maria mr̄ dei
Preterea Hester qꝺ interp̄tatur ascendēs vel eleuata ſm
Hierony. optime significat Mariā: que vt canit ecclesia:
eleuata est super choros angelorum ad celestia regna.
Sed attende cui debeat supplicare ⁊ intercedere hec regi
na Hester: quia regi Asuero: quod interp̄tat btitudo: q̄ꝫ⸗
obrem merito significat beatitudinis dñm Jesum chr̄m:
apud quem beatissima regina Maria debet intercedere ꝓ
toto mūdo: ne diabolus ꝑdere valeat suo iniquo machi⸗
namēto: pplmqꝫ chřianū ꝑcipitet in inferni ꝓfunditatem
Sed qm̄ charissimi sacro teste eloquio diabolꝰ non dor⸗
mitat. sed circūit ꝯtinue terrā ⁊ ꝑambulat eam: scꝫ vt per⸗
dat animas in gehennam. Job. j. Propter qꝺ btūs apl's
Petrꝰ totius chřianitatis a chřo ꝯsecutꝰ vicarius ⁊ caput
oēm ppl'm chřianū hortat dī. prima ep'la Cano. ca. vlti.
Sobrij estote ⁊ vigilate: quia aduersarius vester diabo⸗
lus tanq̄ꝫ leo rugiens circūit querens quē deuoret: cui re

sistite fortes in fide. Idcirco oībus ꝯsulendū ⁊ adhortan
dum dignum extimo vt ad mr̄em dei Mariā fiducialiter
oīs etas ⁊ sexus recurat generis humani: qꝛ ip̄sa est spes
salutꝫ nostre: ip̄a regina miscd'ie. ip̄a aduocata eccl'ie chri⸗
stiane: ip̄a mater gratie: mater venie: que nos defendit ab
hoste vt canitur in officio eccl'ie sic dicentis: Maria mater
gratie: mater miscd'ie: tu nos ab hoste ꝓtege: in hora mor
tis suscipe: qꝺ canticū frequentat quotidie. O itaqꝫ cun⸗
cte fideles anime. O qui deuoti estis Marie. O viri ⁊ mu⸗
liercule. senes ⁊ vetule: iuuenes et adolescentule. O quiqꝫ
terrigene simul in vnum diuites ⁊ pauperes ad Mariam
venerandam accedite: ip̄i lachrymose supplicate vna me⸗
cum. O sancta congregatio: in beate virginis gl'iam ⁊ lau
dem dicite verba p̄accepta in themate: scꝫ Loquere regi
ꝓ nobis intercedendo: vicꝫ ad pijssimū ⁊ dulcissimum do
minū Jesum. O clemēs: o pia: o dulcis Maria: mediatrix
salutis nostre libera nos de morte gehenne. Ut aūt vnus
quisqꝫ fiducialius ⁊ securius ac deuotius ad beatam virgi
nem Mariam recurrat: ⁊ in quacunqꝫ necessitate eidē sup
plicando: ip̄am colendo ⁊ venerando accedere debeat. et
spe firmiori in ip̄a confidat: ac eidem deseruiat: ⁊ in patro⸗
nam specialissimā ip̄am p̄eligat. Sciendo qm̄ ip̄a de mor
te eterna liberare valeat: et in omni necessitate subuenire
ꝑata existat. Idcirco de hoc in p̄nti parte acturi tria my⸗
steria vtilia annotabimus.

¶ Primū dꝛ mysteriū securitatis
¶ Scd'm dꝛ mysteriū qualitatis
¶ Tertiū dꝛ mysteriū ꝯfortabilitatis

¶ Articulus primus: ꝙ seruire beate Marie deuoteqꝫ et
debite eam venerari est certissimum ⁊ securum signum sa⸗
lutis eterne.

CIrca primum mysteriū que⸗ *Seruire marie deuote: ē certū signuꝫ salutis*
stio occurrit talis. Utrum homo ex hoc ip̄o ꝙ
seruit beatissime virgini Marie possit esse secu⸗
rus ⁊ certus de cōsequenda futura beatitudine ex ip̄ius
meritis ⁊ intercessione. Arguere potes ꝙ non: quia scri⸗ *Questio*
ptum est Eccl's. ix. Sunt iusti atqꝫ sapientes. ⁊ opa eoruꝫ
in manu dei sunt: ⁊ tamē nescit homo vtꝝ amore an odio
dignus sit: sed oīa in futurū seruant incerta. Hec ibi. ergo
videtur ꝙ seruire beate Marie virgini: vel quomōcunqꝫ
ip̄am colere ⁊ inuocare: sicut ⁊ alia quecūqꝫ opa bona nō
ponant necessitatem salutis eterne consequende: ⁊ ꝑ ꝯn̄s
ex hoc non pōt esse certus homo vel securus. Sed in con
trariuꝫ: qꝛ dicit Berñ. sup Missus est. Sileat inquit miseri
cordiam tuam o beatissima virgo Maria quicunqꝫ in su⸗
is necessitatibus te inuocatam meminit sibi defuisse. Cuꝫ
ergo beata virgo misericorditer omnibus eam inuocan⸗
tibus famulis suis adest ⁊ eius preces ac intercessiões nō
pōt christus ꝯtemnere quin exaudiat: iuxta illꝺ. iij. Reg.
ij. Pete mater mi: necqꝫ em̄ fas est vt auertam faciē meam:
ergo sequit ꝙ q̄uis homo sit peccator dūmō deuote ser⸗
uiat Marie que est mater misericordie ⁊ gratie securꝰ esse
poterit ꝙ non peribit: sed salutem in hora mortis: con⸗
uersionis gr̄am ⁊ miscd'iam interuentu Marie obtinebit:
⁊ sic saluabitur. ¶ Ad questionem igitur respōdēdo. No⸗ *Hō pōt securari de eterna beatitudine q̄drupl'r*
ta ꝙ ſm sententiā ꝯcorditer oīm theologoꝝ doctoꝝ sup
iij circa di. xxvj. homo potest assecurari ⁊ certificari ꝙ nō
peribit sed eternam beatitudinem obtinebit quadruplici⸗
ter. ¶ Primo quideꝫ ꝑ ꝯditionalē dei ꝓmissionē. Et hoc
mō credunt in sacra scriptura multa verba diuina intelli⸗
gi debere: vicꝫ sub ꝯditiõe: vt si sic feceris vel penitentiam
egeris ⁊ ꝑseuerraueris: iuxta illud Matth. iij. Penitentiā
agite appropinquabit regnū celoꝝ. Et Luce. xiij. Amen
dico vobis nisi pn̄iam egeritis omnes simul peribitis. Et
sic consiſes scripturas intellige. Et vt clarius pateat ali⸗
quas ꝓducamus scripturas consimiles. Nimirum semel
ait deus ad Noe ante diluuiū. Erunt inquit dies hōis cē⸗ *Prio ꝑ ꝯditionalē dī ꝓmissionē*
tū viginti anni. Geñ. vj. Et tamen non fuerunt nisi centū
Sed intelligit. scꝫ si hō perseuerauerit in hac malicia. sed
si eam dimiserit erunt plures: si autē creuerit malicia ho⸗
minū erunt pauciores. Item Esaie. xxxviij. dixit ꝑ ꝓphe
tam Ezechie regi deus. Dispone domui tue: quia morie⸗
ris ⁊ nō viues: ⁊ tm̄ nō est factū ita: sed intelligitur: si sic ꝑ⸗
seueraueris: ⁊ quia Ezechias non sic ꝑseuerauit: sed ver⸗

tit faciē suā ad parietē ⁊ fleuit: sicq́ꝫ quindecim annos eiſ-
dē dñs adiecit. ¶ Itē Jone dñs ꝑcepit vt ꝑdicaret. Ad-
huc ꝗdraginta dies; ⁊ Niniue subuertet: ⁊ tñ nō ita euenit
sed intelligit: si ꝑseuerauerit in malo ⁊ pniām non egerit.
Preterea in nouo testamēto chr̄s dixit discipulis suis omi-
bus, Gaudete ⁊ exultate q: nōia vestra scripta sunt in cel.
Judas
Lu. xij. ⁊ tñ Judas fuit discipul⁹ nō est saluatus: sed intel
ligit: si perseueraueritis in hac gr̄a vocatiōis. Siḱr ⁊ vita
eterna ꝓmittit oībus baptizatis Joan. iij. Nisi ꝗs rena-
tus fuerit ex aqua ⁊ spū̄sancto nō intrabit in regnū celoꝝ.
Ꝙ a ꝯtrario: si ꝗs renatus fuerit intrabit in celū: ⁊ tñ de fa
cto nō oēs intrāt; ꝙ intelligit dictū cū ꝯditiōe; scꝫ si bene-
fecerint ⁊ ꝑseuerauerint in tali fide formata charitate: li-
cet chr̄s absolute ⁊ sine ꝯditiōe dixerit ꝭm lr̄am. Qui in-
quit crediderit ⁊ bapti. fue. saluus erit. Mar. vl. tñ cū ꝯdi-
tiōe voluit intelligi: scꝫ si ꝑseuerauerit. Vñ Matth. x. ait.
Qui ꝑseuerauerit vsq́ꝫ in finē hic salu⁹ erit. Et isto mō pri
mo vicꝫ sub ꝯditiōe ꝓmissionis dei quilibet cert⁹ esse pōt ⁊
securus de beatitudine sua. eo ꝙ deus infallibilis veritas
est in ꝓmissione. Vñ ꝭm Richar. de media villa sup. iiij.
sententiarū di. xvij. q. j. ar. iij. ꝗuis deus nulli homini de-
bitor existat salutis: ⁊ hoc necessitate coactiōis vł immu-
tabilitatis absolute: tñ necessitate mutabilitatis ex ꝓmiſ-
sione liberali vel ordinatiōe. eo ꝙ liberaliter ordinauit ⁊
ꝓmisit se daturū gr̄am penitentib⁹: iux̄ illud Lu. xj. Peti
te ⁊ accipietis ⁊c̄. Et Joan. xvj. Amen amē dico vobis si
quid petieritꝭ patrē in nōie meo dabit vobis ⁊c̄. Hoc mō
necessariū est aliꝗliter dari a deo penitenti homini gr̄am
Scḋo ꝑ ꝯie-
cturā ꝓbabi-
lem
⁊ ꝑseuerāti gł̄iam. ¶ Scḋo mō pōt quis certificari de sa-
lute ꝑ ꝯiecturā ꝓbabilē ⁊ signoꝝ experimētalē cognitio-
nem: vt q: expitur se deū diligere; v̄ba dei audire: bonam
voluntatē habere ꝑ oīa; ⁊ ꝓ chr̄o mori desiderari: ⁊ sic ď
alijs signis. talis certitudo ď: spei audacia ⁊ ꝯfidentie: ꝗ
opponit titubatiōi: quia vt ď mgr̄ in. iij. dis. xxvj. Spes
est certa expectatio future beatitudinis ex dei gr̄a ⁊ meri
tis ꝓueniens. Isto mō fideles securi sunt ⁊ ꝯfidunt firma
spe de largitate dei ꝯcepta se habituros vitā eternā ꝑ bo
noꝝ operū merita. Vñ legit ꝙ sctūs Hilarion abbas cū
ꝯstitutus ꝓpe mortis articulū trepidaret cepit dicere: O
aīa mea egredere ꝗd dubitas. lxxvij. em̄ annis seruiuisti
dño Jesu in heremo: quid ꝙ times? Magnam itaq́ꝫ spei fi
duciam ⁊ certitudinē dat homini bona opatio; q: dicēte
Athanasio in symbolo. Qui bona egerūt ibunt in vitam
Tertia ꝑ in-
effabilē sciē-
tiā et absolu-
tā cognitio-
nem.
eternā: qui v̄o mala in ignē eternū. ¶ Tertio mō pōt ꝗs
certificari de salute ⁊ securari ꝑ ineffabilē scientiā ⁊ absolu-
tam certitudinaliter cognitiōeꝫ. Et hec nō habet cōiter ī
via nisi cui reuelatū fuerit ex speciali gr̄a: sicut plurib⁹ san
ctis legit id fore speciali gr̄a reuelatū. Talē certitudinem
habent in purgatorio existētes. Et siḱr qui fuerunt in san
ctoꝝ patrū limbo ante chr̄i liberationē: vt ď Petr⁹ au-
Quarto cer-
titudine nu-
de cognitio-
nis diuine
reo. in suo compendio. ¶ Quarto modo potest ꝗs cer-
tificari certitudine nude cognitiōis diuine: ac secure tētio
nis. Et hoc mō certi ⁊ securi sunt de beatitudine scti in pa-
tria ꝑ lumē gł̄ie speciale infusum a deo. ¶ Ad ꝓpositā igi
tur ꝗstionē r̄ndet ꝑ ꝯclusionē biptitā talē: ꝙ cult⁹ hono-
ris ⁊ seruitiū deuote exhibitū btē marie ꝗuis securari ho
minē nō habeat de salute inuariabili necessitate ⁊ absolu-
ta cognitiōe: tñ spem certā ⁊ maximā fiduciā infert indu-
bitāter de cōsequēda btitudine ꝓbabił ⁊ expimētał signi
ꝯditōe. Hec ꝯclusio ꝑꝫ quo ad primā ꝑtē: q: vt tactū est
hō in hac vita de cōi lege cert⁹ esse nō pōt infallibili certi-
tudine de salute: nisi fuerit specialiter alicui reuelatū. Pro
pterea Eccłs. ix. Nemo scit vtrū amore an odio dign⁹ sit
Nemo vnꝗ̄ꝫ scit infallibili ⁊ absoluta certitudine sciētie de
lege cōi: sed bene pōt scire quis prīo vel scḋo mō supra di
cto. Et ꝑ hoc soluit obiectio in principio ꝗstionis facta.
Proinde Berñ. in sermōe de septuagesima ait sic. Ne scit
hō vtrū amore vel odio dign⁹ sit: q: in vita ista certitudi
nē electiōis non habet: sed spei fiducia ꝯsolat nos: ne du-
bitatiōis huius anxietate cruciemur. ꝓpter hec data sunt
signa quedā ⁊ indicia salutis manifesta: vt quibus certitu
dinem negat deus: causa sollicitudinis: scꝫ ad bene operā
dū: vel fiduciā ꝑstet causa ꝯsolatiōis. Hec Berñ. ¶ Item
quo ad secundā partē ꝯclusionis: scꝫ ꝙ seruire Marie sit
certissimum experimentaleq́ꝫ ⁊ securissimum signuꝫ salutꝭ

ostenditur tripliciter.
¶ Primo auctoritatibus
¶ Scḋo rationibus
¶ Tertio miraculis.
¶ Primo inquā auctoritatibus: quia scriptum est Pro-
uer. viij. ⁊ ecclia hoc accipit de beata Maria. Beatus ho-
mo qui audit me. scilicet in predicatore docēte me colere:
vel in paupere vociferante ⁊ in noīe meo petente: vel qui
audit me. i. obedit mihi sequit. Et ꝗ vigilat ad fores me-
as quotidie scꝫ colendo ⁊ venerando me. Et obseruat ad
postes ostij mei. scꝫ ecclesiam meam frequentādo ⁊ me exo
rando: sequitur. Qui me inuenerit: id est adiutricē sibi me
compererit per debita obseqnia. inueniet vitam: scꝫ gr̄e ⁊
gł̄ie: et hauriet salutē a dño. Qui aūt in me peccauerit le-
det aīam suā: Oēs qui me oderūt diligunt mortem. Hec
ibi. ¶ Item Eccli. xxiiij. Qui me audit nō ꝯfundetur. scꝫ
in die iudicij: quia astabo ꝓ eo corā filio: ⁊ qui operant in
me. i. ꝓpter me; vel ad exemplū mei non peccabunt: ⁊ qui
elucidāt me. i. lucidam ⁊ purā ab oīni peccato credunt me
⁊ sic colūt me: vitā eternā habebūt. Hec ibi. Nimirum: tu
hō peccator posses dicere. Ego timeo quia in multꝭ offen
di deum. Sed audi scripturā ⁊ cognosce: quia btā Maria
potentissime reconciliat deuotos suos ad se conuersos:
teste ps̄. Loquetur pacem in plebem suaꝫ ⁊ super sanctos
suos. i. deuotos famulos; ⁊ in eos qui cōuertunt ad cor.
scꝫ per penitentiam. ¶ Item posses dicere: multū timeo
ne peream in morte ꝑ demonū deceptiones. Sed contra
hoc aduerte quid scribit Sap̄. x. In fraude circūuenien-
tiū. scꝫ demonū illi affuit: scꝫ Maria: ⁊ custodiuit cū a b ini
micis. ⁊ a seductionibus tutauit illum: ⁊ dedit illi claritatē
eternam. Hec ibi. Propterea posses dicere: timeo q: ma-
lus sum; ⁊ quotidie pecco: praua consuetudine constrin-
gor: quomodo ergo damnationē euadere possum? Sed
contra hoc perpende scriptum Eccli sexto. vbi hortatur
scriptura; dicens. In omni animo tuo accede ad illam sci-
licet Mariam colendam: ⁊ in oīni virtute tua conserua vi
as eius. In nouissimis em̄; id est in tempore mortis inue-
nies requiem in ea: decor em̄ vite est in illa: ⁊ vincula illi⁹
alligatura salutis: id est medicina penitētia salutifere quā
beata Maria suis deuotis infundit: saltem in tēpore mor
tis ne sperent per peccata. ¶ Secundo ostenditur ra-
tionibus: ⁊ licet ad id possent ꝓduci plurime rōnes. tamē
amore breuitatis tm̄modo tres rationes hic ponam:
¶ Prima ratio accipitur ex eo ꝙ beata Maria a maris
stella dominat. Vñ ⁊ ecclia canit: dicens. Aue maris stel-
la dei mater alma ⁊c̄. Quare aūt hoc? nisi vt significet ꝙ
sicut in mari magno positi per stellam maris diriguntur
ad portum optatum: ita per Mariam oēs hoīes ad eam
conuersi diriguntur ad portum salutis eterne. Hinc Ber.
super. Missus est dicit. O qui te intelligis in huius seculi
pro fluuio inter procellas et tempestates fluctuare: ne
auertas oculos a fulgore huius syderis: id est Marie si
non vis obrui procellis; si insurgunt venti tentationum:
si incurras scopulos tribulationum: respice hanc stellam:
inuoca Mariam; si iracundia aut auaricia si carnis illece
bra nauiculam concusserit mentis: respice ad Mariam: si
criminum immanitate turbatus: iudicij terrore concuſ-
sus barathro incipias absorberi et desperationis abysso:
respice Mariam: in periculis: in angustijs Mariam cogi-
ta: Mariam inuoca. Et infra. Ipsam cogitans non erras
ipsa tenente non corruis: ipsa protegente nō metuis: ipa
duce non fatigarꝭ: ipsa propitia peruenies scilicet ad por-
tum salutis. Hec ille. ¶ Secunda ratiō. quia beata Ma
ria mater gratie: ⁊ regina misericordie atq́ꝫ mater salutis
eterne appellatur: vt canit ecclesia. Propterea Anselm⁹
libro miraculorum dicit sic. O felix Maria: sicut omnis
peccator a te auersus ⁊ a te despectus necesse est vt intere
at: ita oīnis peccator ad te conuersus ⁊ a te respectus im-
possibile est vt pereat. Hec ille. ergo sequitur propositū. Et
¶ Tertia ratio. quia beata Maria aduocata nr̄a ď. Et
ideo Berñ. sup Missus est: ď. O homo securum habes
accessum ad deum vbi mater stat ante filium; ⁊ filius ante
patrē: mater ostendit filio pectus ⁊ vbera: filius ostendit
patri latus ⁊ vulnera: nulla ergo poterit esse repulsa vbi
tot ꝯcurrunt amoris insignia. Hec ille. Si ergo nulla po-

Seruire ma-
rie certissimū
experimētū sa-
lutis eterne.

Auctoritas
primo

Ratione
secūdo osten-
ditur
Prima ratio

Scḋa ratio

Tertia rō quia
aduocata

Tertio ostẽdit ex miraculis

test esse repulsa: ꝑ sequit ꝙ seruire Marie est certissimũ signũ salutis eterne ꝯsequẽde. ¶ Tertio ostendit cõclusio ꝑtacta ex miraculis ⁊ reuelationib⁹. Nã refert Ans. in li. miraculoꝝ: ⁊ hoc idẽ narrat etiã in li. qui intitulat Scala celi: ꝙ quidã fuit princeps latronũ: q̇ quodã sabbato cũ venisset ad domũ cuiusdã mulieris paupis: vidit ieiunantes filias mulieris: ⁊ etiã ipam mulierẽ: ⁊ req̇siuit: cur die sabbati ieiunarẽt? At illa rñdit. Quia didici inq̇t a quodã sancto viro p̄dicante: ꝙ quicũqꝫ ieiunat ob deuotionem btẽ Marie in sabbatis merebit ꝯfessionẽ facere in articulo mortis: ⁊ nõ decedet sine grã vere penitẽtie: atqꝫ damnationẽ euadet. Et tũc ille latro. Et ego voueo btẽ ꝟgini: ꝙ q̄diu vixero diẽ sabbati ieiunabo. Qḋ cũ fecisset cõtinue: accidit post multos annos: vt iste latro capetur in scelere: ⁊ sine dilatiõe decapitat⁹ est. Ecce mirꝫ: ipm caput p̄cisum: cepit ꝯtinue clamare ⁊ dicere Confessionẽ: ꝯfessionem: ꝯfessionẽ. Stupefacti hoies qui aderant: ad villam miserũt ꝓ sacerdote: qui veniẽs caput ipm vniuit corpori. Et tũc latro ait. Hoc bonũ ad reuerentiã btẽ ꝟginis inquit feci in vita vt ieiunarẽ sabbatis. Et dum facta decapitatiõe: diaboli vellent rape animã meam: affuit btã virgo que animã meã non ꝑmisit exire de corpore meo q̊usqꝫ ꝯtritus sim plene ⁊ ꝯfessus: vt damnationẽ euadere valeã: ⁊ sic ꝯfessis oibus peccatis suis: ac postulatis deuote suffragijs mortuus est. Porro homines hec vidẽtes magnificauerunt deũ: ⁊ laudauerunt christi clemẽtiã in beata Maria virgine. ¶ Ad idem facit miraculum descriptũ de quodam Stephano iudice libro. ix. parte. ij. arti. iij. §. penultimo. Et similia habes multa: parte vltima hui⁹ libri. ¶ Item miraculũ de quodam sacerdote in pago gallicano: quod scriptum est libro. iiij. parte. j. articu. iij. in fine. Plura etiam alia miracula idip̄m attestãtia referuntur a sanctis patribus pristinis temporib⁹ facta. Sed qm̃ manus dñi non est abbreuiata: his etiam nostris tꝑibus certa acciderunt miracula ad id fidem facientia.

Miraculũ

¶ Nimirũ fidedignis viris qui affuerunt ⁊ viderunt referentibus didici: ꝙ cũ ad partes trãsalpinas impator Sigismundus bellando accessisset: contigit inibi quendã militem cecidisse. Post multos aũt annos cum iterato idẽ impator partes ad illas cũ exercitu accessisset. ecce omnibus audientibus vox quasi fletus: scilicet ac lugubrꝫ sibilationis cepit insonare. Cunqꝫ cuncti quidnam foret mirarent de mandato impatoris: ceperunt inquirere inter vepres: siluasqꝫ ⁊ lucos circũadiacentes. Et ecce repperunt quoddam cadauer iacere in quodam rubo putrefactum: adeo ꝙ increscentes iunci ⁊ spine veprium ipm pertrãseundo penetrauerant: ⁊ ex illo cadauere sonus ille flebilis audiebatur resonare. Unde clara voce ait astantibus: ⁊ quid foret conquerẽtibus: dicens. Habetis ne presbyterũ cui confitear: afferte mihi dñi. Ego em̃ iam ante annos plures in bello corrui: sed qm̃ beate Marie in vita mea semper deuote seruiui: ideo eius meritis fauentib⁹ id mihi a deo concessum est et donatum misericorditer: ne anima mea e corpe isto iam pene ꝯsumpto ⁊ tabefacto dissolueretur vt damnationẽ eternã euaderẽ. Unde tota aĩa mea in me tenetur: nec mori possum donec plene confitear: qꝛ habeo dãnabilia crimina que cõmiserã. Et ꝓ veritate hui⁹ ꝯfirmãda mox vt ꝯfessus fuero: a flebili sibilo hoc meũ cadauer cessabit: aĩa dissoluta que vsqꝫ mõ miraculose est per virginẽ beatã retenta. Tũc obtulerũt ei sacerdotẽ: ⁊ facta ꝯfessione: ac absolutiõe: mox resoluta aĩa vocis illius sonus cessauit. Et tunc tam impator q̄ꝫ oẽs qui aderãt deũ ⁊ beatam Maria laudauerunt. Ecce ergo miraculũ.

Aliud Miraculum

¶ Item vidi quendam oculis virũ q̇ fide mediãte asseruit se fuisse vna cũ duob⁹ socijs nauigantib⁹: ⁊ aquis subintrãtib⁹ in medio flumine Danubij submersum: alijsqꝫ natando euadentibus: ipe solus in ꝓfundũ descendit: eo ꝙ natare ignorauit. Et eidẽ in ꝓfundo facta est vox di. O hõ ecce mori deberes: ⁊ qꝛ peccata habes dãnabilia. ⁊ deberes damnari. sed ex quo seruiuisti beate Marie matri dei: en donatũ est tibi vt libereris ⁊ peccata ꝯfitearis. Cũqꝫ sui socij enatantes in villa ꝓpe existẽtes ap̄pciatos piscarores adduxissent: qui hunc quem credebant suffocatũ in flumine requirerent. Cũ trib⁹ dieb⁹ illũ q̄siuissent nec repꝑissent: ⁊ iã vellent abire. Ecce illꝭ vidẽtib⁹ de ꝓfundo fluminis ad ripã hõ ꝯscẽdit ⁊ gesta narrrauit: atqꝫ mox ad ꝯfessionẽ faciendã ad me deuenit. Patet ꝑ qm̃ qui btẽ Marie seruit: saltẽ in morte: ad pniam ⁊ ꝯfessionẽ faciendã dabitur ei grã: ac damnationẽ euadẽdo ꝑueniet ad regna celestia.

¶ Articulus. ij. qualiter debet homo seruiẽdo recurrere ad beatam Mariam.

Qualiter debet hõ seruiẽdo recurrere ad beatã virginem

C Jrca secundũ mysterium scꝫ qualitatꝫ: vbi inuestigabim⁹ q̄liter hõ debet recurrere ad beatã Mariã: ⁊ eidẽ deseruire studeat: vt securior ⁊ certior de salute ꝑ beatã Mariã impetranda fieri valeat. Circa qḋ nota ꝙ ad hoc q̄ttuor precipue ꝯditiones occurrũt.

¶ Prima ꝯditio fidelitatis
¶ Scḋa dꝛ puritatis
¶ Tertia dꝛ veritatis
¶ Quarta dꝛ gratiositatis.

Prĩa ꝯditio fidelitatis.

¶ Prima inq̄ꝫ ꝯditio fidelitatis: vt scꝫ seruicia ⁊ cult⁹ honoris exhibeant btẽ Marie ĩ fide catholica: qꝛ teste aplo Hebre. xj. Sine fide impossibile est placere deo. ⁊ ꝑ cõsequens eius mr̃i marie. Credere em̃ oportet accedentẽ ad deũ: qꝛ est: ⁊ inquirẽtibus se remunerator. Hec ibi. Unde heretici ⁊ scismatici ⁊ quiqꝫ aberrãtes a fide catholica gratum seruitium ⁊ salutiferũ beate Marie non exhibẽt. Propter qḋ Aug⁹. de fide ad Petrũ: vt habetur extra de hereticis. ca. Firmissime. dt sic. Omi homini q̇ eccłie catholice non tenet vnitatem: neqꝫ baptismus: neqꝫ elemosyna quantũlibet copiosa: neqꝫ mors ꝓ nomĩe christi suscepta ꝓficere poterit ad salutem. Hec ille.

Scḋa ꝯditio puritatis

¶ Secunda conditio dꝛ puritatis: vt scꝫ seruitia exhibita beate Marie sint pura ⁊ munda a pctõ mortali. Cum em̃ ipa beata ꝟgo sit mundissima ab om̃i peccato: non nisi mundoꝝ amat seruitia. Uñ ps̃. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat: scꝫ grato obsequio. Propterea qui sunt in proposito vel actu peccandi ponũt sibi obstaculum: vt beata Maria ꝓ eis: sicut ⁊ alij sancti ꝓ talibus non obtineant: iuxta illud Hieremie. xv. Si steterint Moyses ⁊ Samuel coram me: non est anima mea ad populũ istũ. Et Esaie lix. Ecce non est abbreuiata manus dñi: scꝫ ⁊ dñe vt saluare nequeat: neqꝫ aggrauata est auris eius: vt non exaudiat: sed iniquitates vestre ⁊ peccata vestra absconderũt faciem ei⁹ a vobis ne exaudiret. Hec ibi. Desine ꝑ o homo peccare.

Tertia cõditio ꝟitatis

¶ Tertia dicitur veritatis. Nam Grego. sup illud Joã. viij. Quis ex vobis arguet me ⁊c̃. dicit sic. Qui deũ nesciunt dei sanctos false honorant: vere em̃ sanctorum veneratio est vera eorũ imitatio. Hec ille. Proinde Hieroñ. in sermo. de assump. dicit sic. Igitur dilectissimi amate Mariam quã colitis: ⁊ colite quam amatis: qꝛ tũc eam vere colitis ⁊ amatis: si imitari velitis ex toto corde quam laudatis. Hec Hieroñ. Uere ergo debemus beate Marie seruire imitando eius castitatem ⁊ humilitatem atqꝫ ceteras virtutes.

Quarta ꝯditio gratiositatis

¶ Quarta dicitur conditio gratiositatis: vt scꝫ seruitia gratiosa exhibeamus. Charitas aũt facit obsequia nostra gratiosa. Unde. j. Corꝫ. xiij. Si distribuero oẽs facultates meas in cibos pauperum: si tradidero corpus meum ita vt ardeam: charitatem autẽ nõ habuero nil sum ⁊c̃. Proinde orat ecclesia. Dignare me laudare te. scilicet in gratia virgo sacrata. da mihi virtutem contra hostes tuos. i. cõtra demones q̇ nitunt ĩ nobis charitatẽ gratuitã extinguere. ¶ Sed querit quib⁹ modis debeat hõ btẽ ꝟgini deseruire? Rñdet ꝙ licet sint multi ⁊ varij modi colendi beatã Mariam: ⁊ ei deseruiendi: tñ ꝓpter simpliciores hic notare possum⁹ aliquos modos p̄cipuos quibus leguntur plurimi etiam miraculose virginis beate suffragia obtinuisse.

Varij modi colẽdi beatã virginem

¶ Prim⁹ modus est tꝑe pulsus vel signi facti sero ⁊ mane pro salutatione angelica quotidie beatã virginẽ salutare genuflexo. Ubi q̄rit: quare eccłia cõsueuit sero quolibet ⁊ mane signare ad Aue Maria? Rñdet ꝙ huius vna ratio est. qꝛ in sero dici putat angelus ꝟginẽ salutasse. Et durante sancto dialogo inter virginẽ ⁊ Gabrielem angelum nocte media christũ ꝯcepisse. Unde mane fit signuꝫ ꝓ denunciatione gaudij incarnatiõis diuine iam facte. ¶ Alia rõ: vt ꝑ btẽ virginis merita die et nocte custodiamur ab hoste ⁊ miseri-

cordiã de peccatis ꝯsequamur: vt si eo die mori nos cõti=
gerit ab ea suscipiamur. Vñ canit ecc̃lia. Maria mat̃ gr̃e:
mr̃ misc̃die: tu nos ⁊c̃. ¶ Tertia rõ: vt si que bona die vl̃
nocte fecim⁹: p manus virgineas filio accepti⁹ reddant̃.
¶ Quarta vt eius meritis a periculis cũctis liberemur.
Vñ in sero ad completoriũ canit ecc̃lia Sub tuũ p̃sidium
ꝯfugimus ⁊c̃. ad qđ narrat magister Joãnes snider i ser.
de annunciatiõe. se vidisse in publico instrumẽto litere au
teutice: ꝙ scz in Auinione duo sũt iudicati ad ꝯcremandũ.
Accenso igit̃ igne in vigilia Annunciatiõis Marie vn⁹ eo
rũ crebro virginẽ inuocabat: innuẽs obsequia sibi p̃stita.
Et ecce ille vinculis tm̃ ab igne ꝯsumptis: vestib⁹ ⁊ corpe
illesus solut⁹ exiliuit socio cõcremato totaliter: reiect⁹ in
ignẽ: inustus exiliuit vt prius. Sicq̃ cũ laude ad ecclesiã
beate virginis est ductus: ⁊ tunc papa Joannes. xxij. sta=
tuit sero ter fieri pulsuz campane. ⁊ indulsit vt quicũq̃ ad
pulsum ter geniculando tria Aue Maria dixerit. xx. dies

Secũdus modus

indulgentie habeat. ¶ Secundus modus seruiendi Ma=
rie est ieiunare dies deputatos beate Marie virgini: scili=
cet dies sabbati: ⁊ vigilias festiuitatũ ip̃ius. Unde legit̃ in
Promptuario exemploꝝ. ꝙ quidã p̃do om̃i vicioꝝ spur=
cicia plenus: sic ieiunia btẽ virginis continuãdo: cũ foret
ꝓpe mortẽ ꝯstitut⁹: vidit ꝙ btã virgo Maria flexis geni
bus coram suo filio rogauit: nec dimisit donec impetra=
uit isti vere penitẽtie infusionẽ: vt damnationẽ euaderet.

Tertius modus

¶ Tertius modus seruiẽdi est quotidie salutare beatam
virginẽ angelica salutatiõe ꝓ suis gaudijs que habuit in
terra: ⁊ habet nunc in celo gl̃iosa. Nam in mariali magno
habetur: ⁊ etiam Ansel. scribit: ꝙ quidam clericus hec faci
ens cum ad mortem ꝑuenisset ⁊ plurimũ timeret: apparu
it ei beata Maria: dicens. Quid times cum mihi quotidie
gaudia nunciasti: ego defendã te: ⁊ intercedo ꝓ te: ⁊ consi=

Quartus modus

militer ꝓ deuotis meis. ¶ Quart⁹ modus: quotidie reco
lere cõpassiones Marie: ⁊ ꝓ eis ip̃am salutando exorare.
Nam legitur in libro reuelationũ sancte Elizabet: ꝙ bea=
ta Maria reuelauit: ꝙ quicunq̃ per compassionis dolo=
res ip̃am inuocaret: veram penitentiam sibi impetraret.

Quintus modus

¶ Quintus mod⁹ abstinere a pctõ in dieb⁹ Marie. i. sab=
batis ⁊ festis eius. Nã legit̃ de quadã meretrice q̃ abstine

Sextus modus

bat se p̃dictis dieb⁹ ob deuotionẽ Marie: ⁊ circa mortem
ip̃ius meritis obtinuit veram ꝯtritionem. ¶ Sext⁹ mo=
dus est deuotius insistere laudibus btẽ Marie: vt scz mis=
sas ⁊ officia: aut p̃dicationes de beata virgine libenter di
cat vel audiat. De hoc habes exemplũ huius libri. p. vl.
ca. x. miraculo. j. Vñ ⁊ sanctus Berñ. dicit. Nil ita me dele
ctat sicut de beata Maria sermonẽ audire: ⁊ eius laudib⁹
insistere: qui ⁊ ꝓmeruit ad gr̃am maxime sanctitatis ꝑue=

Septim⁹ modus

nire. ¶ Septim⁹ modus est nomen Marie honorare: vt
cum nominat̃: capite inclinato vel genuflexo veneremur
⁊ ꝓ eius noĩe petentibus misc̃diam impendamus. Vñ de
hoc habes pulchrũ exemplũ li. vj. ꝑte. j. arti. iij. circa §. de
cime vtilitatis. ⁊ etiam li. v. in fine secunde partis ip̃sius.

Octauus modus

¶ Octauus modus: fabricam ecc̃lie ⁊ ad ecclesiã ꝑtinen=
tia in honorem virginis facere: scz. altare: vel capellã edi=
ficare: ⁊ imagines virginis solenniter depingere ⁊ ornare
lucernas ⁊ lãpades; atq̃ vestes sacerdotales pro hono=
re beate virginis facere. Nam valde est vtile talia in ciui=
tatibus fatere: quia beata virgo erit specialis patrona ⁊
ꝓtectrix talis ciuitatis vel ville. Ad hoc facit miraculum
in hoc li. p. vl. c. j. in prin. Vñ ⁊ Joãni patricio vrbis Ro=
me apparẽs btã virgo: dixit: Scire te volo: vt dum mihi
ecc̃liam in terris ꝯstruxeris: ego tibi in celis copiosuz the
zaurũ: ⁊ eternã ꝯstruã mansionẽ.

¶ Articul⁹. iij. ꝙ. xij. rõnes confortant hõiem in spe ꝯfu=
giendi ad Mariam.

Circa tertium mysterium sci=
licet confortabilitatis. ¶ Nota ꝙ iuxta nume
rum duodecim stellarum in corona beate vir=
ginis descriptarũ Apocal̃. xij. enumerare possum⁹. xij. stel
las: que quidẽ habent confortare oẽm peccatorẽ in spe:
sciendo ex his: quia beata virgo ꝯfugibilibus ⁊ sibi seruiẽ=
tibus famulis indubitãter auxiliat̃: p̃cipue in hora mortis
Et diuidi possunt in tres quaternarios: quorum primus
ex parte dei: secund⁹ ex ꝑte virginis: tertius ex parte ho=
minũ accipi põt: vt patet intuẽti in hac diuisione.

¶ Prima ratio causalis electionis
¶ Scđa diuinalis cõmunionis
¶ Tertia supnalis repletionis
Quarta filialis cõmendationis
¶ Quinta ratio principationis
¶ Sexta ratio mediationis
¶ Septima ratio aduocatiõis
¶ Octaua ratio inuentiõis
¶ Nona p̃ciose redemptiõis
¶ Decima materne affectionis
¶ Undecima p̃ceptorie obligationis
¶ Duodecima pijssime inuitatiõis.

Pria stella causalis electionis

¶ Prima itaq̃ stella đr rõ causalis electionis: q2 ip̃a btã
Maria ꝓpter pctõres est electa in matrẽ dei: qm̃ dñs Je=
sus ꝓpter pctõres venit in hunc mundũ. ip̃o teste Lu. v.
Igit̃ ip̃a btã Maria quodãmõ tenet̃ nobis in recompen
sam tãti beneficij a deo accepti ꝓ nobis vel causa nostri.
¶ Declarat̃ sic. Nã quero: si primi parẽtes nõ peccassent
Utrũ de⁹ incarnat⁹ fuisset? Ad hoc quesitum plurimi do
ctores dixerũt: ꝙ de⁹ nõ fuisset incarnat⁹ si hõ nõ peccas=
set. Si g̊ tu hoc tenes habeo ꝓpositũ: ꝙ scz beata Maria
nõ fuisset electa ꝓ incarnatione diuina: vt foret mr̃ dei: si
hõ non peccasset: ⁊ ꝑ ꝯñs ip̃a tenet̃ peccatorib⁹ misc̃diaz
exhibere ꝓ beneficio electionis occasione coꝝ accepto.
Sz qm̃ nr̃i doctores tenẽt cũ Scoto super. iij. sentẽtiaꝝ:
dicentes ꝙ etiam si homo non peccasset: nihilomin⁹ de⁹
incarnatus fuisset ex virgine. Cuius ratio potissima est:
quia deus ab eterno predestinauit christum: ⁊ p̃ordinauit
animã eius: id est christi ad gl̃iam summã vnionis: scz di=
ne: ⁊ etiam ab eterno preuidit Adam ⁊ eius casum. Si er=
go p̃destinatus ⁊ p̃uisus esset christus solũ ꝓpter hoc: q2
Adã erat casurus: sequeret̃ absurdissimũ: ꝙ aĩa chr̃i gau=
diũ haberet de lapsu Ade. ¶ Itẽ de⁹ ab eterno p̃uidit hu
manã naturã sic diligendã et exaltandã in christo: sed nõ
minus debuit diligi a deo humana natura ante casum q̃
post: ergo ⁊c̃. Tunc isto presupposito: nihilominus offen
sio hominis fuit occasio maximi meriti ⁊ premij: ac glorie
beate virginis: q2 si homo non peccasset: tot merita bea=
ta virgo non acquisiuisset sicut nunc habet: christũ balne
ando: lactando: ⁊ in compatiẽdo martyrium sustinuit: q̃
non fuissent si homo non peccasset: cum nullus christum
occidisset in paradiso. nisi em̃ homo lapsus: ⁊ redimẽdus
esset: chr̃s carnẽ passibilẽ ɓm doctores sup. iij. nõ assum=
psisset: sed impassibilẽ. Unde Maria tenet̃ nobis ex iure:
qm̃ vt notat̃ extra de iiurijs ⁊ dãno dato. c. si culpa. Qui
occasionem damni dat: damnũ dedisse videtur: ergo a cõ
trario. Qui occasionẽ beneficij dat: ip̃sum beneficium de=
disse videt̃. Et quia occasio beneficij electiõis Marie est:
pctõr hõ: igitur ⁊c̃. Hinc Ansel. Multũ inquit Maria ho
minib⁹ tenet̃ ꝓpter quos ip̃a dei mater est electa: ⁊ homi
nes multum ei tenent̃: quia per eam sunt deo reconciliati
Hec ille. ¶ Secunda stella siue ratio dicit̃ diuinalis com

Scđa stella diuinalis cõmunionis.

munionis: quia vicz ip̃a virgo beatissima summe cõicauit
ꝓprietatem diuine misericordie pre alijs creaturis. eo ꝙ
est deo ꝓxima pre oĩb⁹ ⁊ ꝯiunctissima. Sicut g̊ teste Ps̃.
Suauis dñs ⁊ miseratiões eius sup oĩa opa eius. Et ec=
clesia attestante. Deo ꝓprium est misereri semper ⁊ parce
re: ita matris dei est ꝓpriũ: vt sit regina misc̃die ⁊ pietat̃s:
in qua pater misc̃diarũ ⁊ deus totius consolatiõis fons
pietatis infinite requieuit: et ip̃i virgini Marie diuine bo=
nitatis pietatem communicauit: iuxta illud Esaie. xxvj.
Preparabit̃ in misc̃dia solium dei. i. beata mater: vt sicut
in ip̃a misericorditer ⁊ totalit̃ reqeuit: ita ex solio misc̃die
eius effluat misc̃dia ⁊ pietas in oẽs. Unde Berñ. in sermo
ne qui incipit In lectiõe: ait. Quid mirum si pietatem ex=
hibent viscera Marie. Nonne qui pomum in manu sua te
nuerit dimidia die: reliqua diei parte pomi seruabit odo=
rem: quãtũ g̊ viscera illius ꝟginis ꝟtus pietatis affecit. in
quibus nouem mensibus requieuit? Hec ille. Secure er=
go charissime accedere potes ad ip̃am que regina est. et
mater misc̃die. ¶ Tertia ratio supnalis repletiõis: q2 cũ

Tertia stella a supernatural repletionis.

ip̃a btã virgo sit plena gr̃a: teste angelo Luce. j. sequitur
ꝙ ⁊ plena sit misc̃dia ⁊ pietate. eo ꝙ pietas est effect⁹ gra
tie ⁊ donũ sp̃ũssancti. Ideo Origenes in quodã sermone

Scio inquit: ꝙ si btā virgo pulsata fuerit necessitati nun-
q̄ѯ deerit: misericors em̄ est ⁊ plena grā: ⁊ ideo cōtinere se
nō poterit q̄n misereatur inuocāti. Hec ille. Hinc ⁊ Bern̄.
Uas liquore plenū si quo mō moueat̄ de facili effundit li-
quorē. Sic btā ꝟgo si quo mō moueat̄ ꝑcibꝰ effundit gra
tiā ⁊ miaȝ. Idē: maria inq̇t an̄ ꝯceptionē plena grā ab an
gelo nūciat̄: vt sibi plēa tandē etiā nobis fieret plena ⁊c̄.
Quia ḡ btā ꝟgo supno munere grē ⁊ miscδie: ac pietatis
est plena. Et q² plenū est ꝭm ph̄m. iiij. physicoꝝ: cuiꝰ nul-
Quarta rō filial' cōmendationis la pars est vacua: igit̄ secure accurrē possumꝰ: vt de pleni
tudine eiꝰ miscδiam ⁊ grām hauriamꝰ pctōres. ¶ Quar
ta rō filialis cōmendationis: q² vicȝ filius dei dn̄s Jesus
Marie natus nos oēs sue mr̄i ꝟgini Marie commēdauit
circa horā mortis: quasi in testamēto finali legādo ⁊ cō-
mittēdo ip̄am fore debere n̄ram adiutricē mr̄em cū Joā
ni ait. Ecce mater tua. Et matri. Ecce inquit filius tuus:
Joan. xix. Nā licet ad literā ꝓtunc loquebat̄ de Joānis
commendatiōe tn̄ sp̄ualiter ꝭm sacros doctores accipiū-
tur hec verba de oībus ad grām confugiētibus (q² Joā-
nes interp̄tatur grā vel in quo est gratia) vt oīm talium
mater sit Maria. Hinc Bern̄. in quadā Home. sup euan-
gelio. Stabat iuxta crucē ⁊c̄. dicit sic. Nos fratres charis-
simi scimus discipuli stantes iuxta crucē Jesu: vt vnusquis
q̄ѯ nostrū mereat̄ audire a Jesu. Ecce mat' tua: scȝ illa bea
tissima Maria. O verbū om̄i acceptione dignū. Si enim
Maria est mater nostra: ergo Jesus est frater noster: er-
go ⁊ pater eius celest̄ est pater noster: ergo regnum eius
Quinta rō p̄ricipatiōis est hereditas n̄ra. Hec ille. Et sic patet q̄ѯ secure ad Ma-
riā possumꝰ accedere. ¶ Quinta ratio principatiōis: q²
ip̄a beata virgo est regina: domina ⁊ princeps nostra. Cū
ergo videmus ꝙ nullus dn̄s aut dn̄a suas oues. i. sibi sub
ditos voluntarie tradat inimico: sicut nec pastor oues si
bi cōmissas velit dare lupo: quō ergo credis ꝙ nos homi
nes peccatores beata dn̄a nostra Maria velit ꝑmitttere
infernali lupo, id est diabolo: dei vtiq̄ѯ ⁊ suo inimico. nisi
forsitan ouis errans nolit redire ad caulam. id est ad pa-
triam: scȝ per penitentiam. Unde ip̄o iure principationis
tenetur nobilis domina subuenire ⁊ ꝓtegere ne pereamꝰ:
q̄m dicente saluatore Joan. x. Bonus pastor animā suā
Sexta stella mediatiōis ponit ꝓ ouibus suis. Ideo cum fuerit requisita a peccato
re debet miscδiam ⁊ grām impetrare: ⁊ diuine vindicte ne
feriat se obijcere. Unde Bern̄. Non est inquit fas te o do
mina posse deserere qui spem ponit in te. ¶ Sexta ratio
mediatiōis: q² ip̄a beata virgo est mediatrix salutis n̄re.
Bern̄. Felix mediatrix Maria: que viris ⁊ mulieribꝰ salu-
tis antidotū ꝓpinauit. Nota aūt ꝙ in aliquo meditato-
re pōt quis sperare effectū rei disponende ꝑ ip̄m ex tribꝰ
In aliq̄ mediatore sp̄are ꝯs effectū [...] tribus ꝯditionibus: vicȝ
¶ Primo: si talis habet magnū posse
¶ Scδo: si habet prudenter scire
¶ Tertio: si habet fideliter velle
¶ Sed q̄m hec oīa ⁊ singula ꝑmaxime inueniunt̄ in hac
mediatrice Maria: ḡ sequit̄ ꝙ indubitanter ꝑ ip̄am effici
valeat n̄ra salus ⁊ q̇cq̇d optamus. ¶ Primo inquā: quia
Maria habet maximū posse in curia celestis regis. Tum
ꝓpter parentelaȝ ⁊ cognationem: quia est mater regis: ⁊
ꝯ nil pōt ei denegare: iuxͣ illud. iij. Regū. ij. Pete mr̄ q̄δ
vis: neq̄ѯ em̄ fas est vt auertā faciem meam. Tum etiā ꝓ-
pter complacentiā ⁊ dilectionē: quia ip̄a beata virgo pre
omnibꝰ beatis ⁊ creaturis diligitur a rege christo. Tum
deniq̄ѯ ꝓpter obsequia ⁊ seruitiorū exhibitionem: q² cum
apud regē aliquē multū possunt ⁊ merent̄ qui multa serui
erunt sibi: sed Maria sup oēs gratissima ⁊ plurima serui-
tia impendit chr̄o. Hinc Ansel. de concep. virginali cap̄.
xv. dicit. Scimus beatā virginem tanti esse meriti ⁊ gra-
tie apud deum: vt nil eorum que velit efficere possint aliq̄
tenus effectu carere. Hec ille. Fidenter ergo ⁊ secure pōt
homo de eius mediatione sperare: quia omnia potest.
¶ Scδo ip̄a btā ꝟgo habet summā prudentiā ⁊ scientiā:
vtpote illuminatissima: quia Maria illuminata interp̄ta-
tur ꝭm Hierony. ⁊ ideo scit nostri misereri: quia scit om̄es
Abigail ob[...] [...]it Dauid defectus nostros ⁊ ꝑicula ac necessitates. Scit insup deū
prudentissime inclinare ad miscδiam: ⁊ reconciliare: ac irā
eius auertere: ꝓpterea ip̄a figurata est per Abigail: que
scribitur fore mulier prudentissima: ⁊ occurrit velocit' ipsi

Sex genera munerū Dauid irato cū muneribus: eiusq̄ѯ irā mitigauit: ⁊ pruden
ter placauit ne occideret Nabal pessimum. j. Reg. xxv.
¶ Nota aūt ꝙ ip̄a prudētissima Abigail legit̄ sex genera
munerū obtulisse Dauid ira commoto: ⁊ sic eundē placa-
re studuit. Primo obtulit panes. Scδo vini vtres. Ter-
tio coctos arietes. Quarto sata polente. id est mensuras
vel modios accuratissime farine. Quinto ligaturas vue-
passe. Sexto massas caricarū: id est ficuum. Ita sp̄ualiter
hec prudentissima mediatrix ⁊ reconciliatrix nostra Ma-
ria sex genera offert allegando ⁊ intercedendo pro nobis
apud christum: qui significatur per Dauid: ⁊ dep̄cādo: ne
eterna morte nos pessimos peccatores occidat. ¶ Pri-
mo panem: id est carnem christi: que est panis vite. Joā.
vj. Unde intercedēdo dicit vel dicere potest Maria. Me
mento fili dilecte: quia carnem de me suscepisti quā multi
plicibꝰ passionibus exposuisti ꝓpter peccatores. ideo mi
serere penitenti. ¶ Secundo offert vinum: per quod sig-
nificat̄ sanguis chr̄i quē effudit ꝓ nobis in cruce: Unde ex
vino sanguis christi ꝯficitur in calice. ¶ Tertio offert ari
etes coctos: ꝑ quos significant̄ seruitia Marie in opibus
Miscδie circa chr̄m exhibitis: alendo: portando: fouēdo:
balneando ⁊c̄. Nam Aries miscδiam significat: quia sua
que habet. i. lanam: lac: ⁊ carnem in vsus hominū eroga-
re habet. Et signanter dicitur coctos arietes: quia om̄ia
seruitia Marie erāt decocta igne diuini amoris. ¶ Quar
to offert sata polente: id est dolorem ⁊ compassionē quā
sustinuit Maria cum christo. Sicut enim sata polente: id
est farina accuratissima est multum contrita ⁊ molita: ita
totaliter virginis anima fuit meroribus attrita in christi
passione. ¶ Quinto offert ligaturas vuepasse: per quod
significatur amoris dulcedo quo cor Marie fuit alligatū
⁊ vnitum per affectum maternum ip̄i dulcissimo Jesu.
¶ Sexto offert fleus: per quod significatur fides Ma-
rie formata. Sicut em̄ ficus habet plura grana ⁊ dulcem
humorē: ita fides debet habere ⁊ habuit in Maria multa
meritoria opera in dulcedine charitatis facta: al's fides
sine operibus mortua est in hoīe. Jacobi. ij. Sic ergo sa-
pientissime Maria ꝓ nobis per singula hec intercedendo
potest ⁊ scit obtinere deprecando ⁊ dicēdo. Memēto dul-
cissime fili Jesu: quia ego dedi tibi carnem et sanguinem:
quem effudisti in cruce pro peccatoribus: ¶ Item memē
to seruitiorum meoꝝ: ⁊ propter me saltem que sum mr̄ mi
sericordie miserere peccatori. ¶ Item memento doloris
⁊ compassionis mee sub cruce: necnon amoris quem ha-
bui ad te: et fidei ac omnium meritorum meorum: et pro-
pter me parce huic recurrenti ad me: ⁊ speranti peccatori
in me: et certe quomō credere potes: ꝙ mox christus eiꝰ
bonus filius non placetur taliter. Ecce ergo habet Ma-
ria scire: placare: ⁊ posse. ¶ Tertio quoq̄ѯ habet fideliter
velle et optare ex eius indita diuinitus pietate: vt nostri
misereatur. Idcirco Bernardus ait. Nō deest Marie po-
testas: quia mater est omnipotentie: nec impetrandi in-
dustria: quia mater est sapientie. nec voluntas: quia ma-
ter est misericordie. Hec ille. ¶ Optima ergo et securissi-
ma mediatrix est Maria. ¶ Septima ratio aduocatio- Septima rō aduocatiōis
nis. Omnis quippe homo ad suum aduocatum fidelissi-
mum secure potest in causa sua accedere. Beata virgo est
aduocata nostra vt canit ecclesia. Et certe hoc iure ad-
uocationis tenetur beata virgo nobis in causa salutis ad
esse fideliter: quia omnis aduocatus ꝭm iura tenetur di-
ligenter causam eorum tueri quorum est aduocatus: ⁊ fi-
deliter exequi suam aduocationem ⁊ procurationis offi-
cium: vt patet. iij. q. vij. §. siquis autem: et arg. extra de te
stibus. Intimauit. C. de iudicijs. l. properandum. §. illo.
Sic et Maria nostra aduocata que in causa nostre salu-
tis tam fideliter procurat: ꝙ peccatorem conuersum ad
ipsam non deseret quousq̄ѯ deo ipsum reconciliabit. Un
de Anselmus libro orationum. O Maria tu peccato-
rem toti mundo despectum materno affectu amplecteris
nec deseris quousq̄ѯ deus per te placatus: ipsum sue gra-
tie recuperabit. Hec ille. ¶ Octaua ratio inuentionis: Octaua inuentionis
quia beata virgo est inuentrix gratie quam perdidit ho-
mo: ideo dixit angelus eidem Luce. j. Ne timeas Maria
inuenisti grām apud dn̄m. scȝ quam humanū genꝰ ꝑdidit
Sed q̄m de iure q̄n quis aliq̇d ꝑditum inuenit: tenetur ei

cuius est restituere. xiiij. q. v. cap̄. siquid: vbi dicit Aug⁹.
Siquid inuenisti ⁊ non restituisti: rapuisti: ergo ipsa quo
dāmodo obligat̄ nobis dare gratiā: precipue cum ex hoc
ip̄a nullum defectum gratie patiatur si nobis participat.
Secure ergo ad eam debem⁹ confugere. Hinc Bern̄. Per
te inquit o beatissima accessum habemus ad deum que es
genitrix vite: inuentrix gratie: copiosa charitas: tua no-
strorum operit multitudinem peccatorum: ⁊ gloriosa fe-
cunditas tua nobis fecunditatem parturit meritoꝝ. Hec

Nona p̄ciose emptiōis

ille. ¶ Nona ratio preciose emptionis. Nimirum quan-
to p̄ciosius aliquid emerit quis: tanto eius curā diligēti⁹
gerit ⁊ ꝓuidet ne pereat. Sed qm̄ beata virgo emit nos ⁊
possedit dādo p̄ciosissimū thezauꝝ: ꝓ nobis scꝫ corpus:
sanguinē ⁊ aīam filij sui: ꝓpt̄ qđ ait ap̄ls. Empti estis p̄-
cio magno: gl̄ificate ⁊ portate deū in corpe vestro. Secu
re igit̄ accede o homo: sciēdo: quia Maria non pōt tantū
p̄ciū ꝓ nobis datū relinquere incassum: vt scꝫ nos ꝑmit-
tat perire: si tm̄ fideliter ad eam recurramus. Hinc Bern̄.
in Home. sup Stabat iuxta crucem. dicit orando sic. Re-
duc q̄so o dulcissima dn̄a ad memoriam: qm̄ innocēs vni-
genitus tuus in oculis tuis immolatus est ꝓ nobis pecca
toribus. Noli ḡ pia mat̄ spernere me ꝓpter eum q̄ amore
mei nudus ⁊ dilacerat⁹ pependit corā te: vt redimeret me

Decima materne affectionis

¶ Decima ratio materne affectiōis: quia cum beata ꝟgo
sit mater nr̄a adoptata: indubitāter nos vere diligit ⁊ no
strā salutē optat efficaciter. Hinc sanctus Ignaci⁹ in epi-
stola ad beatā virginē ait. Nunc claude me in gremio ma
terne pietatis: tu mr̄ summe deitatis: vera mater saluato
ris: mater adoptata peccatoris. Hec ille. De hac mater-
nitate beate virginis patuit li. ix. p̄te. ij. ¶ Undecima ra

Undecia p̄ceptorie obligatiōis.

tio p̄ceptorie obligationis: quia ip̄a beata ꝟgo obligata
est a deo vt nos diligat ex illo p̄cepto. Diliges ꝓximū tu
um sicut teip̄m Matth. xxij. hoc est ad id qđ teip̄m. i. ad
grām ⁊ gl̄iam. ¶ Sed diceres. Quid cure est beate virgi-
ni de nobis: cum ip̄a sit in celo glorificata? Respondeo ꝙ
etiā ꝓpter illos celestes beatos videtur beata virgo fore
obligata ex dicto p̄cepto fraterne dilectiōis: vt scꝫ illorū
bonū ꝓmoueat in hoc ꝙ nos saluat: ꝓ eo q2 ip̄is beatis
ex hoc gaudium accidentale accrescit: ꝙ nos peccatores
ꝑ grām dei ⁊ eius matris merita saluamur. Un̄ Luc. xv.
Gaudiū est angelis dei sup vno peccatore pn̄iam agēte.
Et sic quanto plures saluamur: tanto gaudiū accrescit: tā
angelis q̄ꝫ beatis aīabus: q̄ꝫ etiā ipi beate virgini Marie:
qm̄ ꝓut ꝓbat Rich. ⁊ Bonauen. super. iiij. dist. xlix. ⁊ bea-
tus Greg. exp̄sse dt: ꝙ in celo vnusquisqꝫ beatus: tantum

Duodecima pijssime inuitationis.

gaudet de bono alterius quantū de ꝓprio: ḡ ⁊c̄. ¶ Duo-
decima ratio pijssime inuitationis. Nam ipsamet inuitat
nos pijssima liberalitate miserationis: vt vicꝫ ad eam cō-
fugiamus in om̄i necessitate tanq̄ꝫ ad matrē: dicēs. Eccli.
xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis ⁊c̄. sequit̄. Trāsite
ad me om̄es q̄ ꝯcupiscitis me: ⁊ a generationib⁹ meis ad-
implemini. Secure ḡ ad eam debem⁹ accedere quo infal-
libiliter se repromittit nobis suffragari. Et ad id inducūt
nos etiam exempla. Naturaliter em̄ quelibet res illuc in-
clinat̄ ꝯfugere vbi maiorē influentiā pietatis ⁊ auxilij no
uit: vel sperat habere: sicut videmus in floribus que sem-
per vertunt se ad partē solis ꝓpter influentiā. ¶ Itē pue
ri naturaliter semꝑ habēt recursum in sinum p̄ris ⁊ mr̄is:
aut nutricis fouētis eos. Un̄ recitat̄ sicut etiā narrat luci-
dissimus magister Joannes Gritsch ordinis minorū ser-
mone suo. xvj. ꝙ rex Dauid semel amiserat Salomonē fi
lium suū: quē cognoscens sapientem: ꝑ eius sapientiā vo-

Rex Dauid misit ad reges tria problemata

luit auscultare locum ei⁹ māsionis. Mittens ḡ in orbē t̄re
tria ꝓblemata ad vicinos reges: cogitauit neminē nisi fi
lium posse soluere: vt sic voluit de filio vbi esset experiri.
¶ Primum ꝓblema. Quid est melius ⁊ vtilius qđ homo
pōt habere in hac vita. ¶ Secundū. Quis cibus esset ho
mini magis ꝯueniens? ¶ Tertiū. Quis locus esset securi
or homini? Que ꝓblemata cum nō possent solui ab alijs:
tandem deuenerunt ad regem cū quo tunc Salomō mo-
rabatur. Qui cum non posset soluere cū suis sapientibus
ꝯsiliarijs: accessit Salomon: intelligēs patrem suum hec
misisse. Et respōdit ad primū. Nil vtili⁹ ⁊ delectabili⁹ ho-
mini in hoc mundo q̄ꝫ cor quietū. ¶ Ad scđm. Nō est cō-
uenietior cibus ꝓ puero q̄ꝫ lac mr̄is sue. ¶ Ad tertium.

Cōuenietissim⁹ ⁊ securissim⁹ loc⁹ est gremiū mr̄is. Consi-
derās ex hoc Salomō desideriū patris: redijt ⁊c̄. Spūa-
liter hō pctōr abscessit per pctm̄ a deo. Debet ḡ redire ad
gratiosam mr̄em. i. Mariā: in cui⁹ miscđie gremio habet
cibū gr̄e ⁊ doctrine ꝑoptimū. ⁊ cor cum deo quietum: at-
q̄ꝫ locum securissimū ab hostibus: i. demonibus. Un̄ Ans-
el. in orone q̄ue incipit. Uirgo munda: dicit. Sicut nanq̄ꝫ
o beatissima virgo impossibile est vt merita tua obliuisca
ris: sic mitissima incredibile est vt supplicātibus non mise
rearis. ¶ Aduertamus ergo charissimi q̄ꝫ pie nos inuitat
Maria di. Transite ad me ⁊c̄. O peccatores. O viri ⁊ mu
lieres: omnes qui diligitis me secure venite: ⁊ a generatio
nibus meis. i. ꝑ meritū generatiōis christi ex me adimple
mini gratia ⁊ gl̄ia Amen.

De mirab. beate Marie virginis

¶ Pars vltima libri vltimi: de miraculis plurimis q̄bus
clarescit q̄ꝫ multas vtilitates ꝯfert btā Maria deuotis.

Beatissima Maria dei gēitrix
virgo: licet innumerabiles gratias ⁊ vtilitates
p̄stet generi hūano quas nec enarrare nec cogi
tare sufficim⁹ aut extimare: tamē vt aliq̄s ꝓ edificatiōe ex
multis accipiam⁹: quatin⁹ habeat p̄dicator in ꝓmpta ali-
qua miracula cū voluerit applicare: in ista p̄te iuxta nūe-
rū. xij. stellarū in corona beatissime ꝟginis: ꝑ Joannē in
Apocal̄. xij. ca. descriptaꝝ: gr̄as ⁊ bona siue vtilitates p̄-
cipue. xij. ꝯscribere succincte dignū duxi. Plurima miracu
la tua que in hoc libro sūt sparsim scripta comp̄hēdi pos-
sunt ꝑ singula capitula huius partis. Et q2 multa legunt̄
de btā ꝟgine miracula: sola pulchriora que potui colliger
re: subscribere intēdo hic, vt patet intuenti.

Maria devotos hostibus [saluat].

¶ Capl̄m primū: ꝙ btā Maria suos famulos: et deuote
ad eā recurrētes ab hostibus saluat.

Prima gr̄a siue vtilitas quaꝫ
dat btā vigro gn̄i hūano: ⁊ p̄cipue sibi deuotis
famul̄ est: q2 ab hostib⁹ saluat: qđ ꝓbat̄ per pl̄a
miracl̄a. ¶ Primū miraculū de Juliano imꝑatore: q̄ (vt
ait btūs Hieron̄. in chronicis) contra Persas ꝓficiscens:

De Juliano imperatore

christianoꝝ sanguinē dijs vouerat post victoriam. Scri-
bit aūt Amphilocius ep̄s Iconien̄. ꝙ ipsi Juliano ꝓfici-
scenti obuiauit sctūs Basilius ep̄s. Cui insaniēs Julian⁹:
dixit. Cū Persas subijciēs reuersus fuero: ciuitatē tuā de
solabo ꝓ eo ꝙ deos deasq̄ꝫ meas nō adoratis. Basilius
itaq̄ꝫ rediens ad ciuitatē: narrauit omni multitudini ꝟba
imꝑatoris: p̄cepitq̄ꝫ om̄i clero ⁊ ppl̄o cū mulieribus ⁊ in-
fantibus: vt ascenderēt in montē Didimi in quo erat tem
plū genitricis dei ⁊ trib⁹ dieb⁹ ieiunātes. postulauerūt a
deo dissipari imꝑatoris iniq̄ sensum. Ill̄ ḡ orātib⁹ ⁊ flēti-
bus: vidit Basili⁹ in visu multitudinē militie celestis in mō
te hinc ⁊ inde: ⁊ in eoꝝ medio sup thronū gl̄iosum: beataꝫ
Mariā ⁊ dicentē ad circūstātes. Uocate mihi Mercuriū
⁊ ibit interficere Julianū multa blasphemantē in deū ⁊ fi
liū meū. Itaq̄ꝫ sctūs Mercurius cum armatura sua venit
⁊ iussus ab ea velociter abijt. Expgefactus a somno ma-
gnus Basilius venit in ciuitatē ad sancti Mercurij sepul-
chrū vbi suspēsa eius ꝯseruabant̄ arma: que inibi nō inue-
nit. Uocauit custodē ⁊ vbi essent arma quesiuit. Qui asse-
rebat cū sacro vespi ibi ea fuisse: vn̄ Basilius visioni credi
dit: ⁊ cunctis reuelauit. Desc̄ꝫ de monte reuersi cū gr̄arū
actiōe ad sepulchrū sancti Mercurij: inuenerūt lāceā eius
sanguine madidā. Om̄i aūt ppl̄o festum agente in laude
btē ꝟginis ꝓ liberatiōe ciuitatis: ecce die quarto venit in
ciuitatē Libani⁹ q̄stor Juliani di. Cū esset Julian⁹ secus
Eufraten fluuiū: vbi etiā in castris custodiebāt eū septem
militū excubie. Ecce nocte quidā miles ignot⁹ cū armis
venit: eūq̄ꝫ lancea valido impetu ꝑfodit: qui subito ascen-
dens nusq̄ꝫ cōparuit. Julian⁹ ꝟo cepit blasphemādo cla-

Scđm miraculū de responsorio. Gaude Maria virgo.

mare di. Uicisti galilee vicisti: ⁊ sic expirauit. ¶ Secūdū
miraculū de responsorio. Gaude Maria virgo ⁊c̄. Quidā
etiam puer fertur: ꝙ cum in scholis didicisset istud respon
sorium. Gaude Maria virgo cunctas hereses sola intere-
misti ⁊c̄. quod responsoriū cantat̄ in festo purificationis
beate virginis. Et cum pulchra voce ꝑ plateas et ciuium

portas hoc decantaret: porrigebant sibi plurime elemosyne ⁊ ciboꝝ reliquie. Judei aūt (qꝛ plurimi in illa ciuitate cōmorabant) cum audirent puerū canentē: multū dolebant: eo ꝙ matrē Jesu laudaret et iudeos ꝑ respōsoriū hoc cōfunderet di. Erubescat iudeus infelix ꝙ dicit chr̄m ex Joseph semie esse natū. Stomachat⁹ igit in vicinatu platee: vn⁹ iudeoꝝ cū puerū talia canentē audiret pluries: accessit ⁊ vocauit q̄si aliq̄d puta pomū vel sike se daturū asserēdo: ⁊ sic ꝓmissionib⁹ ac exenijs fructuū ip̄m in domū suā aduocauit: tanq̄ si cantū istum vellet ab eo audire: puer simplicitate ꝑditus: secutus est ꝓmittentē iudeū. Et mox iste habita opportunitate ip̄m puerū in gutture cultro cedēdo occidit. Cūq̄ mater eius vidua paupcula diutius q̄sitū nō inueniret: dictū est a cōuicaneis ꝙ visus est a plurimis portas illius iudei intrasse. Sed quid fuerit vel vtrū sanus inde exierit: nullus testimoniū poterat ferre. Mater ḡ iudicē adijt: ⁊ iudex iudeos coegit: ⁊ facta lite: cum ꝓbatio incūberet ipsi mr̄i pueri: eo ꝙ ꝯtra eā iudei insurrexissent: nec ꝓbare quicq̄ de hac re mr̄ posset: anxia ꝓ filio ꝑdito: in hoc se obligauit ꝙ req̄rerent oēs domus iudeoꝝ: etsi inueniret apud eos suus fili⁹ depditus oēs iudei cōburerent: aut si non: mulier ipsa calūnie ꝯuicta cōbureret. Qđ cum placuisset iudeis ⁊ iudices approbassent. Ecce q̄sitione facta: nullibi cōpert⁹ est apud iudeos puer occisus: qui tn̄ sub modio iacebat occultat⁹ in conclaui. Tūc mulier lata sentētia ad cremandū ducit ab om̄i pplo: exultāt iudei: cōpatiunt ⁊ dolent noti christiani ac vicini. scꝫ mulieris illius. plurimū q̄ꝫ plorat ipa: qꝛ ꝑdito filio: seip̄am etiā amiserit. Cunq̄ nullū haberet refrigeriū: qꝛ insultātibus iudeis tanq̄ victorib⁹: ad incēdiū duci cogebat: sic educēdo cum ꝓpe eccl̄iam btē ꝟginis ꝑuenisset: atq̄ recordata de btā ꝟgine iuocaret ip̄am lachrymabilit: cepit audire dulces sonos acsi filius suus cātaret illud respōsoriū solitū. scꝫ gaude Maria ꝟgo ⁊c̄. Cepitq̄ ꝓtendere collū ⁊ ppl̄m cōmonere si audirent. Et ecce oēs audiētes ppli cantū: cōmoti sunt ⁊ illuc accesserūt vbi audiebat vox sonare. Et sic cōpererunt qꝛ in domo illius iudei sub modio absconsus fuerat puer occisus: subleuantes modiū: viderūt puerū in gutture cruentatū cum angelis pluribus dulciter illud responsoriū cōcinentem. Quo viso miraculo ⁊ puero interrogato ac oīa facta enarrante ꝑ ordinē. scꝫ quō ꝑ btām virginē fuerat sanatus in gutture vulnerato: ⁊ dulciter int angeloꝝ agmina fotus. Ecce oēs in laudē btē virginis chr̄iani ꝓrupuerunt: ⁊ iudeos cōbusserūt: ac puerū sanū mr̄i restituerunt. Sicq̄ p̄cibus ⁊ meritꝭ btē ꝟginis saluata est mulier ⁊ fili⁹.

Miraculum tertium.

Miraculū tertiū. ¶ Ad idem legit in legenda cōmuni natiuitatꝭ btē virginis ꝙ erat quidā fur q̄ sepe latrocinia exercebat: sed tn̄ btām Mariā plurimū in deuotiōe habebat ⁊ eā crebrius salutabat. Quadā ḡ vice furtim rapiēs aliq̄: tūc capit dep̄hēsus ⁊ suspēdio iudicat. Cū ḡ suspēderet: cōtinuo btā virgo eidē affuit: ⁊ suspēsum tribus dieb⁹ vt sibi videbat suis manibus sustentauit: ita ꝙ nullam lesionē persensit. Illi ꝟo qui eum suspenderant: die quarta casu inde trāseūtes: eū viuentē ⁊ vultu alacri repperērūt: et arbitrātes ꝙ non bene fuerit laqueo astrictus: gladijs ip̄m iugulare volebant. Sed beata Maria ferientiū gladijs manū opponebat: et illi sibi nocere nil poterāt. Cognoscētes ḡ illo referēte ꝙ btā Maria sic eū iuuaret: mirando eum deposuerūt: et amore virginis abire liberum dimiserunt. Qui abiens: monasteriū intrauit: et quoadvsq̄ vixit in seruitio dei genitricis permansit. Ecce patet quia beata virgo in se sperātes ac ad ip̄am ꝯfugientes nō derelinquit: ipsamq̄ laudantes ⁊ ei deuote seruientes: a periculis et hostibus saluabit.

Maria a submersione liberat.

¶ Capitulū. ij. ꝙ beata Maria suos deuotos a submersione liberat.

Miraculum primū.

SEcūda vtilitas siue gr̄a quā suis p̄stat Maria est: ꝙ a submersione liberat. Scribitur in libro qui intitulat scala celi: ⁊ etiā in mariali magno: ꝙ cum quedam mulier docuisset puerum suum salutationem beate virginis: et ꝙ quandocūq̄ timeret vel in aliqua necessitate fore contingeret eam: diceret. Quadam vice dum cum alijs pueris iuxta flumen luderet: subito a flumine rapiunt incidētes: ⁊ cū alij clamarent: iste salutationē virginis ꝓut fuerat edoct⁹ dicebat. Tunc vna pulcherrima dn̄a ad eū accessit et in flumine eum ꝯfortauit ⁊ fouit: aquisq̄ iam trāsactis puer sanus ⁊ incolumis apparuit. Et dū cetere matres suos natos requirerēt: inuenerūt submersos. Iste ꝟo enarrauit quō ꝓtegēte pulcherrima dn̄a. i. btā Maria fuerit ꝓtect⁹ ⁊ liberatus. Et sic in laudē beate virginis oēs ꝓruperūt.

Miraculum secundum.

Miraculū secundū. ¶ Ad idē legitur ibidē: ꝙ accidit in Uuasconia ꝙ quedā mulier ꝓpinqua partui: dū eccl̄iam beati Michaelis que est in loco vbi fluit mare ⁊ refluit visitaret: ⁊ dū rediret ⁊ mare pplos sequeret: ipsaq̄ ceteris fugiētibus pre timore maris cū fugere non posset: velocius eo ꝙ grauida foret ⁊ timore correpta tp̄s part⁹ accelerasset. Ecce ab vndis maris rapit ⁊ inuoluit in mari. Que ad beatā virginē eleuans cor suū cū lachrymis supplicauit. Statimq̄ beata virgo affuit ⁊ pallium super eam extendens ab vndis maris ꝓtexit. Et cū illa subito peperisset viuū filiuꝫ: tam matrē q̄ filium: saluos ⁊ incolumes transacto maris ꝑiculo ad litus deduxit. Quod cernens popul⁹: christū ⁊ matrē magnificarūt. ¶ Ad idē facit miraculū de quodā sacerdote in pago gallicano: qđ scriptū est li. iiij. ꝑte. j. ar. iij. in fi. Et etiā miraculū de quodā sacrista monacho: qđ habes infra ca. vij. miraculo. ij.

Maria suos deuotos a confusione preseruat.

¶ Capl̄m. iij. ꝙ btā ꝟgo Maria ad se ꝯuersos ⁊ sibi deuotos a ꝯfusione p̄seruat. Miraculū primū.

TErtia gr̄a seu vtilitas quam p̄stat Maria est: ꝙ a ꝯfusione p̄seruat. Legit in mariali magno ⁊ etiā in libro qui intitulat scala celi: ꝙ abbatissa quedā fuit deuota ⁊ sancte vite in religione; que insolētes acriter puniebat: et ideo magnā illarū indignationē habebat ferre: ⁊ quia non poterāt ei nocere aliter: ad eius seruitium se ingerētes signa amoris p̄tendebant ad eam: que corrupta moribus ab eis cepit allici ⁊ attrahi: nunc ad solatiū: nunc ad silentiū frangēdū. nunc ad potandū ⁊ crapulandū. Quid plura. Quadā vice accidit vt hilarior p̄ crapula et vino effecta: ad luxurie ꝯcupiscentiā accenderet: ⁊ cū suo seruitore mechādo concepit filiū. Cūq̄ eius imp̄gnatio vētre intumescēte a monialibus esset cognita: ꝯtra eā ꝯspirant eo magis q̄ ip̄am oderant ꝓpter pristinas correctiōes earū. Reuelātq̄ factum: ⁊ cum lr̄is ⁊ nūcijs aduentū ep̄i req̄rūt: vt cū ꝯfusione deponat ⁊ e claustro abijciat. Presciens abbatissa aduentū ep̄i: ingressa oratoriū btē virginis tota profusa lachrymis sic dicebat. O beatissima ꝟgo tu es refugiū peccatoꝝ: adiutrix in om̄i tribulatione: ꝯsidera nūc instantē confusionē meā. Non em̄ sum digna ex feditate pcti mei accedere ad tuam p̄sentiā: sed supabundat tua clementia vbi abundat delictū. Et sic fatigata lachrymis obdormiuit: ⁊ in sopore eidē beata virgo apparuit di. Non est fas cum sim aduocata peccatoꝝ vt cōtritos corde deseram: et ideo obtinui tibi a filio meo peccatoꝝ remissionē ⁊ cōfusionis liberationē. Tunc virgo p̄cepit duobus angelis astantibus vt onere ꝓlis eam exonerarēt: ⁊ filium cuidā probo viro portarent ꝑ quinq̄ annos nutriendū. Euigilando abbatissa inuenit se priuatam pregnamine. Et ecce aduieniente episco: audacter occurrit honorifice: qui repellens eam cum opprobrio: dum ꝑ honestas ꝑsonas de accusatione requireret veritatē: munda fore comperit. Morq̄ ep̄s veniā petijt. Et cum moniales punire vellet ꝓ infamatiōe eius: abbatissa ep̄o in ꝯfessione apuit rei veritatē ⁊ miraculū factū. Tunc ep̄s de puero scita veritate cū viro illo probo ip̄m enutriuit ⁊ ad etatē adultā in bonis moribus ꝑduxit ad laudem beate virginis.

Miraculum

Secundum miraculum.

Miraracum. ij. ¶ Ad idē refert vbi supra: ꝙ quedā mulier fuit q̄ edita magnis immūdicijs: hoc bonū faciebat ꝙ q̄liber die genib⁹ flexis septies angelicā salutationē dicebat. Et quia adulterabat cum viro cuiusdam sue vicine: illa vicina patienter non ferendo: cepit rogare beatā virginē vt confunderet istam meretricē: dicendo. O domina charissima mater totius puritatis ⁊ mundicie: cur sustines ⁊ nō confundis istam meretricē que suis immundicijs virum meum deprauauit: nōne tibi seruiui: nōne puritatē dilexi: ergo mihi subueni: quia refugiū aliud excogitare nesciui.

Tunc imago beate virginis allocuta est mulierem ⁊ dixit. Hec de qua loqueris offert mihi enceniū gratissimū. Et ideo ꝙ diu hoc facit ꝯfundere non possum ipam: immo ꝓtegam a ꝯfusione. Verūtamē ecce cor eius ꝯuertā ⁊ compūctionē illi tribuā; ac odiū peccati cuiuscūqȝ immūdi infundā. Cūqȝ btā ꝟgo oīa cōplesset iuxta ꝓmissa: tūc adultera se correxit: ⁊ illa mulier suū virū semꝑ castū comperit. Ex ꝗbus clarescit: qꝛ qui Marie deseruit: ꝯfusionē pctōꝝ ipius Marie meritis euadere quibit: ⁊ compunctiōis gratiam ꝯsequi poterit.

¶ Capłm. iiij. ꝙ beata Maria castitatē conseruat suis.

Miraculum primum

Maria castitatē ꝯseruat.

QUarta vtilitas: ꝙ btā Maria ad eā ꝯfugientibꝰ ⁊ seruientibꝰ castitatē tuetur ⁊ ꝯseruat. Legit̃ vbi s̃. ꝙ quidā iuuenis a quadā iuuēcula que corrupte cū amabat: anulū recepit in signū amoris. Cū aūt quadā die luderent ad pilā ꝓpe portas eccłie: iuuenis ille timēs ne tangeret̃: ingressus est ecclesiā: vbi dū aspexisset pulchritudinē imaginis btē ꝟgis: descēdit in cor eius deuotio: scȝ vt ipam eligeret in sponsam: ⁊ in signū huiꝰ anulū in digito imaginis posuit. Tūc imago manu ꝯstricta anulū retinuit. Qui ꝑterritꝰ: socijs hec nūciauit. Et illi monebant eū ad religiōis ingressum. Sed iste attractꝰ ꝯcupiscentijs mūdi multū distulit. ⁊ postmodū ꝯtraxit spōsalia cū alia. Cūqȝ de nocte ingressus fuisset lectū: imago sibi apparuit anulū demonstrās infidelitatē illiꝰ arguit. Ille excitatus de somno: illusionē fore putauit quod viderat: ⁊ iterum obdormiuit. Et ecce secūda apparitione facta: durissimis verberibus ⁊ comminatōibus deꝑhēsus est: subitoqȝ euigilauit. Et dimissis oībus mundi: in eremo sue amatrici deseruiuit.

Miraculum secundū

Miraculum secundū. ¶ Ad idē legit̃ vbi s̃. ꝙ quidam miles diues ⁊ in bellis famosus: totus erat deditus corruptionibus feminarū. Et qꝛ torneamentū debebat fieri in Verona: ad illud ꝑgēs cū magno apparatu: in quodā castello vnā pulchrā iuuenculā aspiciēs: eā ꝯcupiuit. Vñ vocato famulo pecunias magnas illi tradidit cū ꝗbus parentes iuuēcule ⁊ ipaȝ virginē ad illicitū actū induceret. Tūc parentes excecati munere: filiā inuitā tradiderūt stuprādā. Et qꝛ sabbatū erat: illa virgo corde deuoto: se btē ꝟgini cōmendabat. Cunqȝ ploraret: illaȝ miles de nōie interrogauit. At illa ait: ꝙ vocaret̃ Maria. Intulit miles. Cur ploras? Rñdit illa. Meliꝰ esset mihi mori ꝙ turpiter viuere: nā ꝟginitatē meā deo ⁊ btē Marie vouerā. Tūc spūs sanctus tetigit mentē mox militis ⁊ extinxit in eo oēm libidinē: ⁊ ait puelle. Quia hodie est sabbatū dies: vicȝ Marie deputatus: ⁊ nomē tuū est ꝯforme: nūc te integre offero sibi: ⁊ teste deo ad meas expēsas in monasterīū monialiū te introducā. Illaqȝ gratias egit: ⁊ miles se ꝑ oīa cōtinuit ab ipa: atqȝ in monasteriū eam tradidit ⁊ collocauit; ꝓmittēdo abbatisse multas diuitias postꝙ regressus fuerit se oblaturū. Sed accidit vt moreret̃ miles in ipo torneamēto. Tūc abbatissa cepit puelle huic improꝑare ipius militis fallax ꝓmissum: insuꝑ viciū corruptele sibi imponere minabat̃: ⁊ quia nullū solatiū hūanū poterat habere. ad beatam virginē confugit lachrymabiliter assidue subsidium exorando. Cui apparens beata virgo ait. Noli flere filia dilecta: nam miles ille qui tibi tantam exhibuit gratiam: in fine compūctus saluatus est: ⁊ corpus suum quia in torneamento mortuus est: in loco nō sacro sepultuȝ est. Vade ergo ⁊ dic abbatisse vt ipm eius corpus ad vestrum cimiterium sacrum siue monasterium sepeliendū deferri faciat. Et in signum ꝙ locuta sim tibi: cum nunc sit valida hyems: rosa pulcherrima reperiet̃ super tumuluȝ eius: cuius radix protenditur vsqȝ ad cor eiusdem militꝭ: eo ꝙ: scilicet ob mei amorem castitati tue pepercit. Cunqȝ hec retulisset: ⁊ abbatissa adhuc credere nollet: reuelato sibi quodam peccato occulto per puellam de mādato beate virginis Marie. Tunc contrita ⁊ confessa: cū ꝓcessione illuc ꝑgendo: signum dictuȝ inuenit ⁊ corpus ad cimiterium transtulit. Sicqȝ patet qm̃ ipsa gł̃iosa ꝟgo mater ad se ꝯfugientibꝰ castitatem illibatam cōseruat; ⁊ ad ipam inducit sectandam: atqȝ honorantibus puritatem finē bonum largitur.

¶ Capłm quintū: ꝙ beata Maria suis subuenit ⁊ cōsolationem prestat in morte. Miraculum primū

Maria suis consolationem ꝓstat i morte

QUinta vtilitas: ꝙ btā Maria suis deuotis in hora mortis ꝯsolationē et auxiliū ꝯdonat. Legit̃ quippe de quodā clerico qui gaudia Marie ꝑ quandā solitā antiphonā quotidie depromebat. scȝ. Gaude dei genitrix ꝟgo immaculata: ⁊ quō in hora mortis ꝯsolari meruit a btā virgine. De hoc li. ij. ꝑte. ij. arti. ij. circa finē scriptū reꝑies.

Miraculū secundū

Miraculū. ij. Ad idē legit̃ vbi s̃. ⁊ etiā refert Vincen. in spe. hist. li. viij. ca. xcvj. ꝙ cuidā parrochie p̃erat p̃sbyter diues: sȝ vicijs plenus: qui in sua parrochia habebat quendā nobilem diuitē: ⁊ etiā quādā pauꝑculā viduā. Cōtigit ambos sit̃ infirmari ⁊ morti ꝓximari. Vocat̃ ḡ sacerdōs ad diuitem illū ꝓ ꝯfessione ⁊ cōicatione: ⁊ veniens vidit multos astare diuiti solatia p̃bendo. Qui attētus plus ad tꝑalia ꝙ spūalia: ꝯfessione qualicūqȝ facta: cepit adulatiōis verba diuiti dare corā circūstātibus vitā eternā ꝓmittēdo: ⁊ de ꝯsciētie examinatiōe ac pctōꝝ salubri penitētia ⁊ satisfactiōe alienoꝝ minꝰ dispositū diuitē reliqt. Interim venit quidā ex parte vidue qui dixit eā in extremis agentē ⁊ sacramenta postulantē. Et cū sacerdos nil curaret: ait eidē capellanꝰ Grāde ꝑiculū nobis instat: si ista mulier sine cōfessione ⁊ eucharistie ꝑceptiōe ex nr̃a negligētia decesserit. Iratus sacerdos: ait. O paruū sani capitis cōsiliū: ꝓ vili vidua nobilē relinquere patronū a quo in testamēto plurima legāda tꝑalia expecto. Ait capellanꝰ. Ego si permittis infirmā viduā visitabo cū sacro. Fauēte p̃sbytero cū ingrederet̃ pauꝑcule vidue habitaculū: vidit viduā super nudā humū ꝑuo stramine stratam iacere. Hec vidua erat dei famula plena bonis oꝑibus: ⁊ erga beatā ꝟginē Mariā ꝓcipuā gesserat deuotionē. Introspiciēsqȝ capellanus: vidit huic vidue assistere beataȝ Mariam cum magna militia angeloꝝ. ⁊ choro beatarum virginuȝ: ⁊ tenere linteolū quo tergebat vultū egrotātis vidue: ⁊ oē pie tatis beneficiū impēdens sategebat circa frequens ministeriū. Capellanus hec videns obstupuit ⁊ ꝑtimuit. Regina aūt celi data fiducia: viꝝ dei vt intraret imꝑauit: ⁊ materia sedē parāte: ac ne timeret hortāte. sedit ⁊ ꝯfessionē vidue audiuit. ¶ Tandē cū eidē vidue vellet corpꝰ christi dare ⁊ de pyxide excepisset: mox beata Maria virgo cum celesti curia tota inibi existente se ꝓstrauerunt humiliter: ⁊ corpus christi adorauerunt. Tandem communicata vidua ⁊ eccłiasticis sacramentis peractis: capellanus cepit psalmos legere; ⁊ sic obitum vidue p̃munire. Sicqȝ beata virgine astante ⁊ consolante egredientē animā felicem in celum cum tota gł̃iosa comitiua in iubilo deduxit. Deniqȝ hec videns ⁊ deum gł̃ificans capellanꝰ cum gaudio rediit ad domum diuitis vbi erat plebanus: veniensqȝ ad limen ostij: vidit cattos nigros circūuallātes lectū diuitꝭ. Quos miser ille sentiēs infestos demones fore: rugiebat clamans ⁊ dicens: tollite cattos tollite: misero subuenite. Post aliquantulum vidit ethiopem magnum voce minaci: vultu terribili: vncum quem manibus gestabat faucibꝰ ⁊ gutturi diuitis pectoris immergere ⁊ furibunde animaȝ eius infelicem extrahere. Ille quoqȝ diues in his doloribus dans vocem horribilem: tradidit infelicem spiritum. Et ecce mox ceteri complices demones irruētes ī miserā animam illam flagris ac verberibus afficientes immerserūt in locū tenebraꝝ. Capellanꝰ igit̃ hec vidēs nimio timore correptꝰ cecidit: factoqȝ in excessu mentis: mox btā Maria gł̃ie regina sibi apꝑuit di. Ne timeas charissime: qꝛ tibi mihi deuote nō tibi nocebit malignitas diabolica: qꝛ tibi mihi deuote seruiēti ꝑata est btitudo celestis. Sicqȝ recreatꝰ rediit: et grās ac laudes deo agēs: tādē in bono ⁊ deuotione btē ꝟgis ꝓfecit. ¶ Ad idē facit etiā miraculū de quodā clerico: qui qnotiēs ꝑtransibat eccłiam vel imaginē btē ꝟgis genu flexo semꝑ salutabat: ⁊ quō in sua infirmitate est cōsolatꝰ: de hoc habes li. j. ꝑ. iiij. ar. ij. in fine.

¶ Ca. vj. ꝙ btā maria suos dilectos honorat. Mira. j.

Maria suos dilectos honorat.

SExta vtilitas: ꝙ btā Maria suos dilectos honorat. Legit̃ vbi s̃. ꝙ qdā nobilis dū rudis intrauit religionē Cistertieñ. q

genij a mgr̄o sibi dato nō poterat lr̄as addiscere: mox se
humiliauit cogitās meliꝰ deo deseruire in humilitate vt
cōuersoꝝ eligeret habitum: nec potuit plus addiscere q̄
Aue Maria. Et quia hoc deuotissime dicebat quotidie ꝛ
frequētissime: accidit vt moreret̄: ꝛ tandē fossa eiꝰ a quo⸗
dam visitaret̄: et ecce de capite fosse eius liliū excreuerat
pulcherrimū scriptū intus ꝛ foris: ꝛ ꝯuocando abbatē et
ep̄m dum fodissent inuenerūt lilij radicē de corde per os
ꝓcedentē ꝛ ad extra excrescentē: in cuius folijs scriptum
erat Aue maria. Et hec vidētes laudauerūt beatā virgi
nem suos honorantē. Miraculū. ij. ¶ Ad idē legit̄ vbi
supra: ꝙ sctūs Boicus beate virgini summe deuotus dū
eccl'iam sancti Michaelis intrasset: ꝛ in ea abscōsus in an⸗
gulo ꝑnoctasset in lachrymosis orōnibꝰ. Ecce in media
nocte virgo bn̄dicta cum celesti militia eccl'iam ingredit̄:
et dum missam req̄reret oblatus est ei Boicus: qui timēs
accedere coram btā virgine mox lapis retro quē abscon⸗
sus residebat se subtraxit ab eo. Tunc coactus ad altare
accedit in veste mirabili ornatu. Cūq3 mysteria cum mira
bili melodia et cantibus angelicis fuissent completa: vir⸗
go bn̄dicta Boico vestē mirabilē dedit que adhuc in illa
ecclesia demonstrat̄ dicēs. Om̄es venerātes me excellē⸗
tiori veste ornant̄ ꝛ honorant̄ ꝛc̄. ¶ Ad idē facit miracu
lum de quodā monacho noīe Iostio descriptū li. vj. ꝑte
ij. arti. iij. in fi. Miraculū. iij. ¶ Ad idem legit̄ in libro
miraculoꝝ btē virginis vt scribit Anſ. ꝛ etiā in libro q̄ in⸗
titulat̄ scala celi: ꝙ in Anglia fuit quidā monachus sum⸗
me deuotus btē virgini q̄ quotiēscūq3 nomen Marie au⸗
diebat: flexis genibus ei reuerentiā exhibebat. Cum aūt
victus senio vix assurgere posset et se leuare in lecto: dati
sunt sibi seruitores: q̄ vice quadā dum abesset ꝛ monachꝰ
ꝓstratus btām virginē reuerēter ꝛ deuote vt solitus erat
exoraret: finita orōne deuota cum vellet surgere ꝛ nequi⸗
ret pre senectute: conatū adhibens ad surgendū: ait. Dul
cissima virgo Maria adiuua me. Ecce statim affuit eidem
beata ꝟgo cum sacris virginibus: ꝛ cū duabus puellis eri⸗
gens eundē: et ad fortitudinē iuuentutis triginta annoꝝ
restaurauit: qui q̄diu vixit btē virgini sollicite deseruiuit
et ab om̄ibus honorabat̄. Miraculū. iiij. ¶ Ad idē le⸗
git̄ vbi s. et recitat idē Anſ. etiā in epi. ad coanglicanos
ep̄os: vic3 ꝙ tꝑibus Caroli regis Frācoꝝ quidā germa⸗
nus regis. Hungarie fuit q̄ sic erat deditus deuotiōi btē
virginis vt quotidie anteq̄ comedet diceret horas eius.
Cum autē infirmitate grauatus vouisset btē virgini ꝙ si
eum curaret: castitatē seruaret: statim vidit camerā luce
repletā: ꝛ se curatū oīno repperit atq3 sanū. Tandē mori
tur rex Hungarie absq3 altero herede: et ideo a regni ba⸗
ronibus inducitur iste iuuenis ad cōtrahendū: ne careret
regnū successore. Electa quoq3 sibi sponsa: ducunt̄ ad ec⸗
clesiam ꝓ benedictione nuptiarū. Tunc iuuenis recorda⸗
tus est ꝙ illa die non dixerat horas btē virginis. Moxq3
cepit dicere cum deuotiōe. Et cum ꝑorando diceret illā
antiphonā. Q̄ pulchra es ꝛ q̄decora charissima ꝛc̄. Ec⸗
ce splendida virgo apparuit ante altare duobus angelis
astantibus: ꝛ ait iuueni. Si pulchra sum ꝛ decora vt dicis:
cur me dimittēs: aliā sponsam accepisti? Tunc iste ait. O
dn̄a quid me iubes facere? At illa. Si sposam carnalē me
o amore dimittis: me sponsam in celesti regno habebis.
Etsi festū cōceptionis mee celebraueris annuatim: mecū
in regno vnigeniti mei laureatus eris. His auditis ado⸗
lescens clam fugiens ab vrbe ꝛ regno: venit Aquilegiā: ꝛ
suꝑ rupē heremiticā vitā duxit. Tandē fama ꝓcedēte ve⸗
ridica sanctitatis: electus est ꝛ factus patriarcha Aquile⸗
gie: ꝛ publice p̄dicauit atq3 instituit fieri festū Cōceptiōis
Marie deuote celebrandū. Miraculū. v. de festo Marie
de Niue. ¶ Ad idem legit̄ in lectionarijs ꝛ breuiarijs de
exordio festi btē Marie de Niue: ꝙ tꝑe quo Liberius pa
pa sedē romanā ꝓuide gubernaret erat quidā patricius
vrbis nomine Ioānes: moribus ꝛ nobilitate preclarus ꝛ
diues: ꝛ ꝯsimiliter eius vxor: qui cum filiū non haberent:
beatā Mariā in specialem dominā ꝛ patronā p̄elegerunt
et vitam ꝛ om̄ia que possidebant: atq3 omnes facultates
suas vno ore ꝛ concordi deuotione in obsequiū btē virgi
nis deuouerūt: exorātes vt sicut ipsa beata virgo vellet:
ita solita miseratione disponeret quō in eius obsequium

Miraculum secundum

Miraculum tertium.

Miraculum quartum,

Miraculum quintū de festo marie de Niue.

expenderent̄ sue facultates. Tunc intrante mense Augu⸗
sto quo sol acrius excoquit. Ecce miraculose die quinta
ipsius mensis cōtra tꝑis naturā in nocte illa aer nubibꝰ
densat̄ et frigore constrigit̄ adeo vt niuiū multitudo de⸗
flueret: que solūmodo locū basilice edificande in hono⸗
rem beate virginis cooperuit ꝛ demonstrauit. In ipsa q̄3
nocte apparuit beata virgo pontifici predicto: dicēs sic.
Operum tuoꝝ intentio ꝛ vigilantia qua om̄ipotenti deo
plurimū places te modo in hoc cōmēdabilē reddiderūt:
vt qđ ab alijs non fuerit hactenus attentatū erga mei
nominis deuotionē: per te nūc mihi placuit cōsummari:
vt causa salutis existas om̄ibus qui deuotionē tui pecto⸗
ris fuerint imitati. Uerum ne hanc reuelationē dubites:
ecce miraculo volui confirmare vt eum tm̄ locum in quo
basilicam nominis mei precipio tibi construendam reple
uerim infusione mirande niuis que candorē puritatis et
donum spiritussancti significat. Habebis siquidem ꝛ Io⸗
annē patricium in hoc oꝑe adiutorem: qui ad te diluculo
veniet ꝛ p̄ceptis tuis parebit. Cum quo simul ꝛ clero vni⸗
uerso ac ppl'o vrbis accedas ad montē qui Superagius
dicit̄: ibiq3 (vt demonstratū est) eccl'iam nomini meo fa⸗
bricabis. Cunq3 ipse pontifex mirādo quereret que esset.
Respondit. Ego sum dei genitrix virgo Maria de q̄ filiꝰ
dei incarnatus ꝓcessit ꝛc̄. Et sic visio disparuit. Cōsimili⸗
ter nocte eadē apparuit p̄dicto Ioanni patricio ꝛ eiꝰ cō⸗
iugi sub his verbis di. Deuotionē tuam qua patrocinium
mee defensionis specialit̄ elegisti pio respexi intuitu: quā⸗
obrem scire te volui: qm̄ tuarū rerum hereditatūq3 per⸗
petuum successorē tibi volui ꝓuidere: ita vt mihi domū
dum in terra cōstruxeris: ego tibi in celis copiosum the⸗
saurū ꝛ eternā cōstruā mansionē. Hoc ergo tibi precipio
vt summo mane ad Liberiū papā accedas: ꝛ cum cōsilio
eius in loco specialiter a me electo et miraculose ꝑ niues
demonstrato basilicā nomini meo erigas. Cūq3 quesiuis⸗
set: et nomen suū sancta dei genitrix indicasset: reuelatio
disparuit et in tanta admiratione eos dimisit: vt reliquā
noctis partē insomnē ducerent ꝛ in diuinis laudibus exul
tarent. Tunc primo mane precturus ad pontificē: vidit
sicut audierat montē illum niue coopertū. Et credens ꝙ
hoc lateret pontificē: cepit festinare ꝛ pia violentia ostiū
pape infestare vt reuelationē factam indicaret. Sed cum
ad papam intrasset: mox sermonē concepti gaudij prius
papa p̄uenit dicens. ¶ Charissime: om̄ipotenti deo gra⸗
tias agere nos oportet ꝙ cum simus indigni ad speciale
obsequiū dei genitricis dignatꝰ est deputare ꝛ miraculo⸗
se dignatus est declarare qđ ꝑ nos voluit implere. sc3 in
in loco ꝑ niues declarato basilicā edificare nomini bea⸗
te virginis dedicandā. Cunq3 verba reuelationis mutuo
enarrarēt: ecce om̄is popolus ꝛ clerus pre foribus cōgre
gati astiterunt: ex miraculi nouitate plurimū concitati et
coram eis pontifex exorsus est di. Plurimū gaudere in
domino fratres nos cōuenit: quia cum diuina clementia
hanc vrbem caput christiane religionis effecerit: hodie
diuinis muneribus specialiter decorare dignatur: vt scia⸗
mus nobis beneficia diuina celitus ꝓuenire. sc3 per bea⸗
tam Mariā. Ecce charissimi nix de celo in hoc feruentissi
mo tempore cecidit: vt nos deus sue misericordie cando⸗
re dealbandos ostenderet si ad deuotionē sancte genitri
cis sue accingamur. Cunq3 seriatim om̄ibus exponeret q̄
sibi et Ioanni patricio fuerant reuelata: oēs vnanimiter
clamauerunt dicentes. Benedictus deus: et cum ꝓcessio⸗
ne exultātes ad locum cum diuinis laudibus perrexerūt:
et altis niuibus repletū locum reppererūt: ſm limites in
circūitu vt erat basilica edificanda. Cūq3 papa apposito
instrumēto fodili pedes calcando supposuisset: subito to
ta terra in circūitu iuxta niuium demōstrationē est apta:
et ecclesia edificari cepit: omnes quoq3 populi cum sum⸗
ma deuotione landando deum et matrem eius: ad pro⸗
pria cum gaudio redierunt. Et sic magna laude ꝛ honore
Ioannes patricius ac cōiunx eius coram plebe tota per
beate virginis gr̄am sublimati sunt: q̄ ecclesia3 ipsam ꝑfi⸗
cientes sumptu magno: per papam tandem dedicata est:
in qua ꝛ speciales reliquie recōdite ferunt̄. sc3 de feno ꝛ p̄⸗
sepio dn̄i: et de peplo beate virginis Marie siue camisia:
necnō vt dicit̄ caput Matthie apostoli in altari magno

ſub lapide porphirito reconditũ eſt: vt exuberant conti-
nue beneficia dei ad laudem beate virginis Marie cũctis
ad ipſam confugiẽtibus. O igitur chariſſimi: om̄es bea-
tam virginẽ in patronã ſpecialẽ eligamus: om̄es eidem
deuote ſeruitutis obſequia exhibeamus: vt ꝑ ipſam gra-
tiam obtineamus: et in celo glorie corona honorari va-
leamus.

¶ Capitulum. vij. ꝙ beata Maria peccatores potenter
reconciliat filio.

Miraculum. j.

Maria peccatores poter reconciliat deo filio suo.

SEptima vtilitas ꝙ btã Ma-
ria peccatores filio potẽter reconciliat. Scri-
biť in li. qui diciť promptuariũ exẽploꝝ beate
virginis: ⁊ refert clarius ⁊ melius magr̄ Joãnes Gritſch
ordinis minoꝝ. Qꝛ quidã miles fuit raptor ⁊ predarius:
nec deũ timẽs: ſed om̄i ſpurcitia vicioꝝ plenus. habebat
tñ vxorẽ deuotã q̃ eũ induxerat vt ad honorẽ virginis
Marie diẽ ſabbati ieiunaret: et Aue maria cum ꝓcederet
quoq; diceret corã imagine btẽ virginis. Cũq; ſemel iret
ad peccandũ: eccl̃iam quã preteribat caſu ingreſſus: vidit
maginẽ virginis cũ ſuo puero in ſinu. Et cũ cepiſſet vir-
ginem ſalutare ꝑ Aue maria: vidit puerũ chrm̄ vulnera-
tũ ⁊ eius ſanguinẽ fluere in gremium matris. Quo viſo
obſtupefactus dixit. O dña quis fecit hoc? Et virgo re-
ſpondit. Tu ⁊ ceteri peccatores qui amplius crucifigitis
filiũ meũ ꝙ iudei. Volebat quoq; ꝟgo ſanguinẽ filij ter-
gere et reſtringere: nec poterat. Tunc peccator ille com-
punctus: ad virginẽ dixit. O mater miſc̃die intercede ꝓ
me. At illa. Uos pctõres vocatis me matrẽ miſericordie
qui non ceſſatis me facere matrẽ miſeric et triſticie. At il-
le. Non domina clementiſſima loquere ſic: ſed memento
te eſſe aduocatã peccatorẽ et intercede pro me. Tunc ait
mater ad filium. O piiſſime fili amore mei miſerere huic
peccatori mihi ſupplicanti. Et filins. Noli mater graua-
ri ꝙ te non audio: quia ⁊ ego rogaui patrẽ vt ſi poſſibile
foret. ſcz alio modo redimere genus humanũ: tranſferret
calicem paſſionis a me: ⁊ noluit andire me. Tunc mr̄ ait.
O fili memẽto ꝙ materno amore te viſceribus meis alui
et cõdona huic peccatori Et filius ait. Ex iuſticia tibi oñ-
do ꝙ te exaudire nõ teneor. Et mater ait. Non ſm iuſti-
ciã cauſemur: ſed ſm miſericordiã: qꝛ ego ſum mater miſe
ricordie: ergo propter me miſerere huius peccatoris. Et
filius. Et ego ſecũdo rogaui patrẽ tranſferre calicẽ: ⁊ nõ
audiuit me. Tunc mr̄ iterũ dixit. O fili memento omniũ
laboꝝ noſtroꝝ ⁊ doloꝝ quos ſuſtinui: ⁊ dona mihi hunc
peccatorẽ. Et filius. O mater noli grauari: ſed memento
quia ⁊ ego tertio rogaui patrẽ et nõ audiuit me. Statim
aũt mater depoſuit filium ſuũ ad altare: volens ꝓcidere
ad pedes eius genu flexo. Qđ videns filius dixit. O ma
ter quid ſic viſfacere? At illa. Tamdiu ante pedes illos
genuflexo ꝓuoluta ſtabo quouſq; ei veniam cõcedis. Et
filius ait. Abſit hoc a me: quia lege diuina ſancitũ eſt vt
filius honoret matrẽ: et cum ſim filius tuus: te honorare
volo. Tũc ait. Peccatori iſti ꝓpter te o mater indulgeo:
et in ſignũ pacis accedat iſte peccator et oſculeť vulnera
mea. Qđ cum ille feciſſet: ecce oſculando om̄ia ſanabanť
vulnera: et ſic cognouit miſc̃diam ꝓmeruiſſe: ⁊ maximas
gr̃as agẽs deo ⁊ matri eius: letus abſceſſit: ⁊ domũ redi-
ens mala ablata reſtituit: et mundũ deſerens cum ſancta
vxore religionẽ intrãtes cõi cõſenſu ad ſua monaſteria:
ibi felici fine quieuerunt. Miraculum. ij. ¶ Qđ referť in

Miraculum secundum.

mariali magno: ⁊ in legẽda cõmuni. Quidã prauus ſacri-
ſta lubricus: ſed virgini deuotus quadã nocte ad ſcelus
pergens: cum ꝑ eccl̃iam tranſiret virginẽ ſalutauit: ⁊ po-
ſtea deueniẽs in fluuiũ decedendo expirauit ſubmerſus.
Cuius animã cum vellent demones rape: angeli libera-
tores affuernut: quibus demones dixerunt. Ut quid huc
veniſtis: cũ nil in hac aĩa habeatis? Statimq; btã Maria
affuit ⁊ demones increpauit. Tũc demões dixerũt. Nr̃a
eſt aĩa: qꝛ in malo vitam finiuit. Ait Maria. Scio ꝙ aliꝗ
pergens primũ me ſalutauit: ⁊ rediẽs ſimiliter facere cõ-
ſueuit. Si ergo dicitis vobis iniuriã fieri: ponamus in iu-
diciũ ſummi regis. Tũc deo placuit vt ad corpus aĩa illa
rediret meritis btẽ virginis Marie. Interea fratres ma-
tutinas differri videtes: ſacriſtã querũt ⁊ ſubmerſum cõ-
pererũt. Et cum de flumine extrahẽdo mirarenť: ille re-
pente ad vitã redijt: ⁊ geſta referẽs: vitam in bono ꝯſum-
mauit. Miraculũ. iij. ¶ Ad idẽ in mariali magno ⁊ libro

Miraculum tertium.

Scala celi legiť: ꝙ quedã iudea in partu laborãs: mortẽ
tm̄mõ expectabat. Cũ aũt vicine mulieres chr̃iane eã viſi
taſſent ⁊ vidiſſent ei⁹ cruciatus: inſtabãt vt ſe btẽ Marie
cõmẽdaret: q̃ ꝓut loq̇ potuit ait. O dña Maria licet non
ſim digna rogare te. cũ ſim de genere eoꝝ q̇ occiderũt fi-
liũ tuũ: tñ audio ꝙ clemẽtia tua ſe extendit etiã ad pctõ-
res: ſi g̃ liberabis me: en ꝓmitto vna cum ꝓle baptiſmũ
ſuſcipe. Et ecce ſubito abſq; dolore pepit filiũ. Et qꝛ tunc
vir ſuus iudeus agebat in remotis: ſurrexit mulier et cum
nato filio baptiſmũ ſuſcepit. Tandẽ reuerſus maritus ſu-
us cum hec audiſſet euaginato gladio filium interemit.
Tunc mulier cepit clamare. Inſurgũt vicini et iudeus fu-
git Et qꝛ ciuitas clauſa erat exire nõ poterat. Uñ cũ locũ
nõ haberet refugij vidit diſcurrẽdo ꝑ ciuitatẽ ꝙ oratori-
um btẽ virginis erat apertũ: illuc intrauit: ibiq; cũ expe-
ctaret eos quos ſciebat ad capiendũ aduenire: ⁊ ſciret cer
titudinaliter mortẽ ſibi imminere videſ in altari imagi-
nẽ btẽ virginis: ſumpta fiducia cepit dicẽ. Heu dña Ma-
ria vere magna miſc̃dia tua ꝙ me cancm peſſimũ qui de-
uoraui filium ꝑmittis ſtare in domo tua ⁊ in p̃ſentia tua:
audiui qꝛ magna eſt bonitas tua: fac ergo ꝓpter te mecũ
miſc̃diam ſicut fecit filins tuus Jeſus cũ Paulo ꝑſecuto-
re. Nã veraciter credo ipm̃ Jeſum ex te natũ ſine virgi-
nitatis amiſſione: ⁊ ipm̃ fateor deũ verũ ⁊ hoiem in lege
noſtra ꝓmiſſum: cui⁹ miſc̃die nõ eſt numerus. Cũq; fleret
venit curia q̃rens ipm̃: ⁊ ibidẽ inuentũ ligauerũt. Et ipſe
cepit baptiſmũ petere dicẽs. Ut cognoſcatis ꝙ nõ ꝓpter
timorẽ mortis baptizari req̇ro: nũc ſupplico vt me bapti
zetis: et mox ducatis ad mortẽ. Qꝛ ſi negare vultis ba-
ptiſmũ. Jeſum chrm̄ redemptorẽ mũdi accipio in dato-
rem baptiſmi: ⁊ ſanguinẽ meũ accipio ꝓ aqua. Tũc ſtupe-
facti permiſit curia ipm̃ baptizari: ⁊ ſic ad carcerẽ poſtea
duci. Judea vxor ſua ꝯtemplans filiũ ſuũ iugulatũ vidit
ipm̃ viuere ⁊ ridere: moxq; gaudẽs audita baptizatione
ſui mariti: cum filio cucurrit ad curiã ⁊ oſtendit puerũ vi-
uentẽ ſola cicatrice remanente in gutture ſanum. Et ecce
miranť om̄es de his geſtis. Educiturq; iudeus baptiza-
tus de carcere. Moxq; puero illi data eſt perfecta vox et
in p̃ſentia totius populi diciť hoc ꝓtuliſſe. Mater miſeri-
cordiarũ ⁊ totius cõſolationis virgo ante partũ: ꝟgo in
partu: virgo poſt pattũ: mater Jeſu chr̃i filij dei intacta
me in ſuũ ſeruitorẽ adoptauit. Tũc oẽs laudãtes beatã
virginẽ Mariã: iudeũ baptizatũ ꝑmiſerũt liberũ abire. q̇
ſeruiens ex corde beate virgini: multa de ea contra iude-
orum perfidiã ꝯſcripſit: ⁊ tandẽ ſuus filius creſcens in bo
no proficiens: beate virgini deuotiſſimus ſeruus extitit.

Miraculum quartum.

Miraculũ. iiij. ¶ Ad idem refert Ceſarius in ſuo dialo-
goꝝ li. ꝙ ꝓpe Florentiã fuit quidã miles qui deditus va-
nitatibus ⁊ laſciuijs: cũ diſſipaſſet om̄ia bona ſua: a quo-
dam villico qui demonibus adherebat ꝯſilium requiſiuit
per quẽ modũ poſſet ditari. Qui eum ducendo ad quod-
dã nemus: vocato demone eis occurrit. Et cauſa queſi-
ta quid vellent: edixerunt ꝙ miles iſte vellet ditari. Et
demon ait. Facilia ſunt iſta mihi dũmõ volueris annuere
votis meis. Miles aſſenſit. Demon autẽ tria propoſuit.
¶ Primo abnegationẽ filij dei. ¶ Secũdo abrenũciati-
onẽ mr̃is eccl̃ie ⁊ ꝯſortiũ ſctõꝝ viroꝝ. Et hec duo miles
fecit. ¶ Tunc tertiũ ꝓpoſuit demon: ꝙ ſcz virginẽ bene-
dictam abnegaret ⁊ renunciaret ſuis ſubſidijs: meritis et
ſubuentionibus. Tũc miles noluit hoc tertiũ facere: licet
valde ſollicitareť a villico. Sicq; demon iratus receſſit:
et iſte miles nil ꝓſperũ in hac re habuit. Tandẽ nutu di-
uino quodã die ad ſe redijt: ⁊ de his que abnegauerat cõ-
punct⁹ intrauit eccl̃iam: ⁊ coram imagine beate virginis
cum maximis ſuſpirijs ac lachrymis cepit veniã ⁊ miſeri-
cordiã implorare. Dumq; in ſuo dolore non attenderet
ad clamorẽ ſui gemitus ſed voce audibili diceret. Mater
miſc̃die impetra miſc̃diam mihi ⁊ indulgentiã delictorũ:
quidam nobilis ditiſſimus vicinus qui tũc in eccl̃ia erat
poſuit ſe retro columnã vt poſſet audire quid iſte tam la-
chrymoſe poſtularet a beata virgine. Tunc audiuit ma-

ginem beate virginis loqui filio suo hec verba. Fons misericordie qui dixisti. Nolo mortē peccatoris: sed vt magis ꝯuertat et viuat: miserere huic peccatori. Et ecce imago filij auertit faciem ne respiceret hunc militē flentē: dicēdo. Quomō faciā huic misc̄diam q̄ me negauit esse deū. Tunc mater ait. Fili licet hic peccauerit a diabolo deceptus: tñ o fili attende quid ꝓmisisti humano generi: q᷑ in quacūq̧ hora ingemuerit peccator: nō recordaberis iniquitatū eius. Parce ergo saltē ꝓpter me. Ait filius. Dimissa sunt ei oīa pctā. Et vox ad eū. Surge vade ⁊ amplius noli peccare: q᷑ merita mr̄is dei te ad penitētiā adduxerūt. Iste ḡ grās agens surrexit: ⁊ cum vidisset alium stantē retro columnā: cognito ꝙ et ille hec verba audierat et viderat rem istam (vt narrat̄) ille nobilis ditissim⁹ requirēs causam ⁊ audiēs gesta a principio: ob deuotionem beate virginis istum militē sibi adoptauit: ⁊ vnicam filiam quā habuit cum multiplicibus diuitijs eidē in coniugium tradidit. Et sic recuperatis oībus bonis beate virgini deseruiuit.

¶ Capitulum. viij. ꝙ Maria demones fugat.

Miraculum. j.

Maria demões fugat.

Octaua vtilitas quia Maria demones fugat. Legit̄ in lib. q̄ dicit̄ scala celi: atq̧ in mariali magno: ꝙ fuit quidā nobilis q̄ deuotus ⁊ pius ad beatā virginē quandā orōnē ad beate virginis necnō Ioānis euangeliste honorē editā que incipit. O intemerata ⁊c̄. qualibet die dicebat cuȝ magna deuotione. Cui inuidēs diabolus: in assumpto corꝑe dānati hoīs cuiusdā se ꝑ̄sentauit ad seruiēdū attēte: quē nobilis cum pronū ad oīa ⁊ industriū in seruicijs vidisset posuit ipm̄ in quodā hospitali qđ ipse edificauerat scȝ nobilis sumptibus ꝓprijs: vtq̧ ibidē seruiret attēte infirmis: et pauperibus deputauit ꝓuidēdo. Ecce ꝟo diligēter et mirabili charitate ſm apparentiā exequebat̄ mandatum dn̄i seruiēdo infirmis ⁊ pauꝑibus: ita ꝙ oēs existentes in hospitali mirabiles laudes de eo dicebant. Accidit vt semel venisset ad dn̄m suū petēdo pisces ꝓ aliquibus infirmis in hospitali: q̄ vt dicebat alia comedere nō valebant. Et dn̄s misit ad foꝝ nec ibi pisces reppererūt. Unde iste dn̄s cum ip̄o seruitore: q̄ scȝ ignorabat fore diabolus ascēdit nauē ad piscandū: ⁊ cum essent in ꝓfundo fluminis nitebat̄ diabolus submergere ip̄m dn̄m. Sed ecce fune candidissimo nauē cingēte ⁊ firmāte de celo descēdēte moueri nō potuit. Tandē reuersi: altera quadā die iterū a dn̄o venatiōes ꝓ infirmis fieri postulat: dicēs ꝙ aliter viuere plurimi eoꝝ nō valebāt. Tūc dn̄s mane surgēs cū eo acceptis laqueis: iaculis: canibusq̧ ⁊ auibus: nemus maximū intrauerūt. Et cū dn̄s insequeret̄ ꝑdā: iste diabolus in specie seruitoris existens nitebat̄ eum occidere: iacula mittēdo ꝯtra eū quasi mitterent̄ ꝯtra venandū ferā: sed statim pānus pulcherrim⁹ interponebat se inter iaculatorem ⁊ militē: nec eidē poterat ī aliquo nocere. Un̄ reuersi cum ꝑda: quadā die iste nobilis cū inuitasset quendā ep̄m rogat eū vt suuȝ hospitale visitet q̄ vna cum nobili accedendo ⁊ vidēs illū seruitorē: ac requirēs ab infirmis mirabiles cōmēdationes de ipso audiuit. Et mox reuelante deo cognouit ꝙ esset demon. Precepit ḡ eidē corā oīb⁹ in virtute Iesu chr̄i vt q̄s esset diceret ⁊ ad quid venisset: aut cur illic maneret causam aperiret. Mox ille deꝑhēsus hostis rugiens terribilit̄ ait. Demon sum: principis tenebrarū socius ⁊ cogor dicere ꝟitatē. Ueni nempe huc primo vt infirmātes in hoc hospitali priuare quirem ꝯfessione ⁊ sacroꝝ ꝑceptiōe. Secūdo veni vt perimerē istū militem q̄ est ꝯtrarius nr̄is operib⁹ ⁊ seruit mr̄i Iesu: sed nūc vtroq̧ priuatus sum. Uolui q̄ppe ip̄m submergere et nō potui: q᷑ chorda serica de celo demissa nauē firmauit. Iaculare etiā volui ⁊ nequi: q᷑ e celo delapsus pānus aure⁹ se interponebat ⁊ sagittas suscipiebat. Infirmis etiā nocere nō potui: quia virt⁹ mr̄is dei me reprimebat ꝓpter vnam orōnē quā iste miles de facto dicebat quolibet die. His quoq̧ dictis demon confusus cum terrore et fetore relicto disparuit: ⁊ oēs in laudem dei ac beate virginis prorumpunt. Tunc interrogat ep̄s que esset illa oratio? Cui miles. O beata et intemerata ⁊c̄. Miraculum. ij.

¶ Ad idem legit̄ vbi s̄. ꝙ fuit quidam iuuenis relictus a patre ⁊ dimissus cuidā militi ad nutriendū. Dūq̧ postea dedisset se male societati: ebrietatib⁹: ludis ⁊ immūditijs: non obstante correctione tutoris cepit vendere ⁊ alienare possessiones suas. Tunc iste miles tutor eius volens sibi fidelitatē seruare pro ꝑ̄cio qđ dabat̄ ab alijs ipse sibi redimebat ⁊ emebat fideliter. Tandē omnibus finaliter distractis dum nil amplius ad vendendū haberet ⁊ multum egeret: accidit semel vt iret ad venationē cum q̄dam malo ⁊ immūde vite milite. Iste dixit iuueni. Compatior tibi q᷑ miles tutor tuus decepit te et appropriat sibi oēs possessiones tuas: sed si velles mihi acquiescere ego ducerem te ad quendā dn̄m meū et ille ditaret te diuitijs magnis. Assentit iuuenis. Et dum intrarent nemus magnū interrogat sociū quid iste dn̄s vellet habere ab eo ꝓ diuitijs donandis. Ait miles. Nō nisi vnicū verbū. Cūq̧ venissent ad terminū: ecce demon affuit cum magno apparatu: ⁊ gratanter accepit militis ⁊ socij aduentū. Cūq̧ exposuissent causam aduētus: ait demon. Uos christiani estis multū duplices in verbis: ꝓmittitis nobis seruare pacta dum petitis adiutoriū: qn̄ aūt facti estis diuites vertitis dorsum nobis. Si ḡ vis a nobis auxiliū: abnega Mariā matrē dei ⁊ abrenūcia omi adiutorio ip̄ius. Iste aūt iuuenis licet foret malus: tñ q̄libet die dicebat illū ꝟ. Maria mater grē mr̄ misc̄die ⁊c̄. Un̄ ꝑterritus cepit hūc versum exclamare. Tūc demon iratus ꝯtra militē q̄ eū adduxerat: statim suffocauit eum ⁊ ad infernū deportauit. Iuuenis ꝟo relictus cū magno terrore redijt ad ciuitatē: et in crastinū erat vigilia assumpt̄. btē Marie. Tūc illo die ingressus eccl̄iam: ecce imago btē ꝟginis assurgēdo caput ei inclinauit. Cum aūt ip̄e hoc nō videret: sed ille miles q̄ eū nutrierat ⁊ tutor eius fuerat dū vidisset eū flere cū cōtritione corā altari btē ꝟginis: req̄rit causam. Et ille dū dixisset sibi oīa ꝑ̄dicta q̄ sibi acciderant: laudauerūt deū. Et sic ille miles sibi perdita recuꝑauit. Miraculum. iij.

Miraculum secundū

¶ Ad idē legit̄ in li. q̄ d᷑ scala celi: ꝙ fuit q̄dā religiosus qui cū meditaret̄ de celestibus ꝯgregatio magna porcorū ingressa est suā cellā. Cū autē ꝑ̄tenderēt ꝙ vellēt eum deuorare ⁊ incepissent rodere tibias ei⁹. ille icepit clamare versum. Ab hoste maligno defendas nos dei genitrix virgo. Tūc statim btā ꝟgo visibiliter apparuit eidē: ⁊ cū virga quā manu tenebat exercitū demonū fugauit dicendo. Recedite maligni recedite: q᷑ victoriā nunq̄ habebitis de mihi deuotis. Qui oēs euanescētes sicut fum⁹: ille ꝯsolatus a bn̄dicta ꝟgine remāsit in celesti dulcedine. Ecce patȝ q᷑ q̄ seruit btē ꝟgini ⁊ ad eā ꝯfugit: ip̄ius ꝟginis ꝑ̄cibus demones nocere volentes cōpescunt̄ ne vincere possint: aut talibus plene noceant quantū velint.

Miraculū tertium

¶ Capitulum. ix. ꝙ beata Maria errantes illuminat.

Miraculum. j.

Nona vtilitas ꝙ Maria errantes illuminat. Legit̄ in lib. q̄ dicit̄ scala celi ꝙ fuit quidā sacerdos qui deuotus btē virgini multū dubitabat de sacr̄o altaris: ⁊ ideo rogabat assidue btām ꝟginē vt eū dignaret̄ adiuuare: cū autē in sabbato celebraret missam: ante P f nr̄ disparuit hostia quā sctificauerat: ⁊ dū respiceret stupefactus vidit matrē glīe an̄ se suū filiū in vlnis tenentē ⁊ dicentē. Ecce quē sctā puerꝑa portauit: ecce quē ꝯsecras: ecce quē manib⁹ tractasti: quē leuasti: ⁊ ecce trado tibi filiū meū: accipe ⁊ ꝑfice misse officiū. Accepit ḡ sacerdos puerū ⁊ posuit suꝑ corꝑale: ⁊ cum peruenisset vt iam hostiā deberet frāgere: nō amplius in forma pueri sed in forma panis mōstratus est ei: et sic ille in fide est roborat⁹. Miraculū. ij. ¶ Ad idē legit̄ in mariali magno: ⁊ etiā in li. q̄ s̄. ꝙ fuit quidā iude⁹ in Lōgobardia q̄ viā incedēs: a latronib⁹ capit̄: ⁊ plagis impositis carceri obscurissimo tradit̄: vinctꝭ manib⁹ post tergū. Sic in dolore posito ⁊ expectāti mortis aduentū: occurrit in mentē vt adiutoriū btē virginis Marie in qua sperant christiani requireret. Cūq̧ flendo diceret. O dn̄a regina celi ⁊ t̄re verifica in hoc cane qđ de te ꝑ̄dicat̄: q᷑ d᷑ a christianis ꝙ ꝑ te mundus saluat̄: ⁊ detēti a demone liberantur: captiuiq̧ eripiant̄. Adiuua ergo nunc me: atq̧ trib⁹ diebus cum sic mansisset ⁊ pre lassitudine paululū obdor

Maria errātes illumiat

Miraculum secuudnm

miuisset: affuit quedā dn̄a splendidissima cū duabus puel-
lis: quarū vna dissoluit vincula quibus miser erat cōstri-
ctus. Euigilauit mox p̄ gaudio iudeus: ꝛ admirando ce-
pit respicere que esset hec ꝑsona. Et vidit nō in somnis sꝫ
vigilando dn̄am celi astantē: ex cuius claritate totū di-
uersoꝛiū replebat̄. Ad quā iudeus ait. Dic mihi o dn̄a q̄
es que tam benignū affectū mihi misero ostendisti? Ad il
la. Ego sum Maria quam tu cum gemitibus aduocasti:
et licet tu ꝛ gens tua me ꝛ filiū meū redēptoꝛē seculi abne
gaueritis: tn̄ ecce malis ꝓ vestris reddā bona: vt scꝫ ab
erroꝛe ad viā veritatis te adducā: idcirco ad te veni vo-
cata. Verū vt euidētius hoc cognoscas egrediamur fo-
ras: ꝛ duxit per angelos ad altissimā rupē: vbi positus cū
respiceret inferius: vidit vallem ꝓfundissimā ꝛ obscurissi-
mā sulphureas flāmas ꝛ fetoꝛē intolerabilē emicantē: et
hoꝛridis toꝛmentoꝛum generibus inibi toꝛqueri animas
absq̧ miscd̄ia: illeq̧ lamentabant̄ hoꝛribiliter: ꝛ eiulabāt:
nec pena minuebat̄. Tunc territus iudeus coꝛruit. Et vir
go beata ait. Hec dant̄ toꝛmenta perfidis iudeis qui ne-
gant me et filium meū. Tandē de mandato virginis per
angelos ductus est ad montē quendā gratissimū: in quo
mansiones splendidissimas aspexit: odoꝛesq̧ inextimabi-
lis suauitatis sensit: ꝛ cetus ciuiū celestium vultu splendi-
dissimo psallentes. Cui ait virgo beata. Hec est heredi-
tas animarū redemptarū sanguine filij dei: quā ꝛ tu pos-
sidere poteris si vere credis. Et nūc elige locum quē ho-
rum volueris. Et sic disparuit virgo beata. Tunc iudeus
deuenit mane ad villam: et suscepto baptismo: cum ma-
gna deuotiōe seruiuit quoad vixit virgini benedicte que
eum ad fidem illuminauit: et ad viam veritatis perduxit
miraculose.

¶ Capitulum. x. ꝙ beata Maria a damnatione liberat.
Miraculum. j.

Maria a dā-
natione libe
rat.

Decima vtilitas ꝙ Maria a
dānatione liberat. Legit̄ in libro qui dicit̄ sca-
la celi: ꝙ fuit quidā clericus qui tota intentiōe
libidini deditus: nihilominus hoc bonuꝫ tm̄modo in eo
erat ꝙ hoꝛas beate virginis deuote dicebat. Cum autē
quadā vice ad perficiendā suam libidinē trāsiret ꝑ quen-
dā pontē: ꝛ dicere cepisset interim officiū btē virginis: in
fluuiū cadens submersus est ꝛ a demonibus raptus. Tūc
btā virgo affuit ꝛ cōpulit demōes ad iudiciū ducere ipam
animā: vbi cum altercarent̄ demones asserētes ꝙ eis de-
bet̄ aīa in peccato moꝛtali decedens. Ecce beata virgo
duo testimonia sacre scripture allegauit. ¶ Primum est.
Vbi te inuenio: ibi iudicabo. ¶ Secundū est. Ex verbis
tuis iudicaberis. Et sic cōclusit di. Ex q̊ iste dū moꝛtuus
est meū officiū dicebat: ꝛ in oꝛe eius erat angelica mea sa-
lutatio: idcirco mea esse debet aīa ista. Tūc iudex p̄cepit
afferri linguā ei⁹: ꝛ cū inuēta foꝛet in ea hec scriptura Aue
Maria ꝛc̄. ait iudex. Reuertere ad coꝛpus ꝛ age penitētiā
q2 diabolo nō dat̄ ptās sup̱ te ꝓpter reuerentiā illius q̄
est oīm salus ꝛ victoꝛia foꝛtis de hoste. Lauda ḡ dulcissi-
mā matrē meā ꝛ dic oībus: q2 hoc est principiū hūane sal
uationis et recupationis. scꝫ ipam beatā Mariā colree.
Et sic liberatus est hō ille. Eiecto q̊ꝫ ei⁹ coꝛpe ꝑ angelos
de flumine: aīa illa intrāte reuixit ꝛ pn̄iam egit: ac oīa re-
linquens religionē intrauit vbi laudabiliter ꝯsummauit.

Miraculum
secundum.

Miraculū. ij. ¶ Ad idem legit̄ in quodā miraculo
qd̄ accepi ex libꝛo notabilis cuiusdā p̄dicatoꝛis oꝛdinis
minoꝝ: ꝙ in comitatu Tholosano duo fratres erāt ma-
gni p̄dones residētes in quodā castro. Vnus coꝛū licet
p̄daret̄: tn̄ p̄cauebat ne hoīes occideret. Hic diuino nutu
penitētia ductus intrauit oꝛdinē fratrū minoꝝ: et quoti-
die exoꝛabat deū ꝓ suo fratre p̄done vt ꝯuerteret̄ ad pe-
nitentiā. Accidit aūt ꝙ ille su⁹ frater p̄do infirmaret̄: cui
cum ꝯsanguinei ꝯsulerent pn̄iam ꝛ ꝯfessionē: dixit ꝙ nulli
alteri vellet cōfiteri nisi isti suo germano facto fratre mi-
noꝛe p̄sbytero: eo inquit ꝙ ille quōdā fuit socius operū
meoꝝ ꝛ ꝯscius est factoꝝ meoꝝ. Misso itaq̧ nūcio ꝓ eo-
dē: interim iste grauat⁹ infirmitate moꝛtuus extitit. Ille
q̊ꝫ adueniens: reppit hūc suū fratrē defunctū poꝛtari ad
tumulandū. vn̄ flens ꝓiecit se in oꝛōnē: ꝛ bn̄dictā virginē
cepit rogare ꝓ suo fratre totis viscerib⁹ deuotōis. Et ec-
ce subito moꝛtuus ille erigēs se clamauit foꝛtiter dicens.
Ve mihi. Et iterato recidēs q̄euit. Post aliquantulū cū
ille frater minoꝛ nō cessaret ab oꝛōne: iterū erexit se moꝛ-
tuus ꝛ clamauit tā foꝛtiter vt circūstātes territi fugerēt:
et iterū recidēs siluit. Tertio deniq̧ cū oꝛōnis ꝓlixitas i
cubiculo a fratre distenderet̄. Ecce ille moꝛtuus erexit se
et exilijt di. Gr̄as ago deo ꝛ bn̄dicte virgini Marie. Oēs
igit̄ stupētes iterrogauerūt eundē: ꝛ rn̄dit. Egressa inq̄t
aīa mea rapta est ab inumeris demonib⁹ q̄ oīa pctā mea
mihi obijciebāt: et ad toꝛmēta deducere nitebant̄: vidiq̧
quasi foꝛnacē ignis ardētis sulphurei hoꝛribilis: quo cū
ꝓijcere me vellēt: statim foꝛtissime clamaui primā illā vo
cē quē audistis: vicꝫ Ve mihi. Ecce aūt vidi supꝛa me in
altissimis stantē iudicē q̄ sententiā ꝯtra me ferre volebat
vt ignibus traderer: ꝓpt̄ qd̄ ꝑterritus scd̄o clamaui foꝛ-
tius. Moxq̧ q̊ꝫ apparuit hō sil̄is fratri meo germano in
habitu oꝛdinis minoꝝ ꝓcidēs coꝛā btā Maria ꝟgine: et
ꝓpter ei⁹ p̄ces btā virgo Maria intercessit coꝛā iudice: ꝛ
sic eius meritis ꝛ intercessiōe dilata est a iudice sn̄ia dieb⁹
octo: ꝛ interim aīa mea coꝛpi restituta ꝓ agenda pn̄ia.
Et sic gr̄as om̄ipotenti deo ꝛ btē Marie ago: atq̧ tibi o
frater charissime. Festinemus igit̄ vt satisfaciam⁹ dānifi-
catis. Quibus ꝑfectis: capa induit̄ oꝛdinis minoꝝ: et la-
chꝛymans cunctis diebus ac ꝯfessus die. viij. quieuit fine
bono. Ecce claret ꝙ btā Maria interpellata sua interces-
sione liberat a dānatōe eterna.

Miraculum
tertium.

Miraculū. iij. ¶ Ad idē
refert Vincen̄. in Spec. histo. li. viij. c. cxvij. ꝙ in territo-
rio Lugdun̄. erat quedā mulier btām ꝟginē valde amās
et ei deuote seruiēs que cū adhuc in iuuētute sua quoddā
fecerat peccatū qd̄ nulli p̄ verecūdia audebat ꝯfiteri: licꝫ
al̄s strenue bona opa exerceret. Cūq̧ ꝯfitebat̄ alia pctā:
istud vnū subterfugiebat: ꝛ quasi confiteri intēdens in fi-
ne cōfessionis dicebat sic. De his ꝛ alijs si qua sunt in me
de quibus confessa nō sum dei miscd̄iam ꝛ vestrā pr̄ abso-
lutionē postulo. Tandē accedēs ante quandā btē virgi-
nis imaginē tota coꝛdis amaritudine illū reatū quē cela
bat loquebat̄ fatendo se peccatricē. Vn̄ cōfessoꝛis sagaci-
tas qn̄q̧ aduertebat exestuantē eius animū: tū ex ei⁹ tre-
mule vocis sono: tū ex mesticia freqenti. Cepitq̧ ipse cō-
fessoꝛ suauiter monere vt ab ea exigeret tāti gemit⁹ cau-
sam per cōfessionis veritatē: sed ligante os eius diabolo
non potuit cōfiteri p̄ verecūdia. Demū tempoꝝ successu
mulier sine illius peccati ꝯfessione ad extremā vite hoꝛā
peruenit: qua moꝛtua ꝛ coꝛā iudice adducta: ipa btā Ma
ria postulante iudex pependit edictū vt ad coꝛpus redi-
ret aīa peccatricis: ꝛ qm̄ sine cōfessione nō est salus vt vi-
uens sacerdoti confiteret̄ et sic damnationē que instabat
ac demonū societatē euaderet. Interim seruabat̄ cada-
uer: ꝛ ecce subito surrexit mulier ꝛ astantes fugerūt: quos
allocuta cum accessissent ꝓpius ait. Vocate sacerdotē: q̊
vocato de illo peccato fecit ꝯfessionē: ac de om̄ibus alijs
delictis: ꝛ enodauit cunctis suā liberationē factā per bea-
tam virginē: ꝛ sic requieuit ꝯtinuo in pace. Om̄es ḡ audi-
entes hec: laudem dixerūt chꝛisto ꝛ beatissime sue matri.

Miraculum
quartum.

Miraculū. iiij. ¶ Ad idem refert idē Vin. dicto li. viij.
c. cxv. ꝙ fuit quidā nobilis diues ꝛ vxoꝛ ei⁹ deuota quoꝝ
manus erga paupes largissima. Cūq̧ filios ꝑcrassent ꝛ
deinceps in ꝓuecta etate celibē vitā ducerēt diabolus in-
uidit eoꝝ castimonie: vn̄ inflāmauit animū viri in ꝯcupi-
scentie ardoꝛē ad vxoꝛē intantū vt in nocte dn̄ice resurre
ctionis accederet ad eā ꝓ libidinis actu cōplendo: mulier
cum increparet virū: nec eius sermonibus multis acq̇esce
ret: turbata ad virū ait. Ecce sacra nox resurrectōis: quic-
quid ergo a nobis hac nocte fuerit operatū et ꝯceptū sit
maledictū ꝛ diabolo in eternū mancipatū. Cōcepit muli-
er in illo cōcubitu ꝛ pepit tandē filiū pulcherrimū: cresce-
batq̧ puer decoꝛe: l̄ris docilis: ꝛ eloquētia laudabil̄. Ma
ter aūt tristis erat sciēs qd̄ dixerat. Puer ergo cū ad. xij.
annū ꝑuenisset et a parētibus tenere diligeret̄: diabolus
apparuit matri illius di. Esto parata ꝓmissum mihi red-
dere anno. iij. Proinde mulier flebat quotidie: ꝛ cū vidis-
set filium: mox in lachꝛymas ꝓrumpebat. Mirabat̄ iuue-
nis: quia cum de eo om̄es alij gaudebant sola mater fle-
bat. Reqsiuitq̧ ergo causam: quā impoꝛtune instanti mr̄
aperuit ꝑ oīa enarrādo. Tūc ꝑtimescēs iuuenis de nocte

aufugit: petijtq; anxius nõnullos sapientū vt sibi de negocio tā periculoso darent cõsiliū. Peragratis itaq; multis terris venit rhomā: ⁊ inde cuꝫ lr̄is papalibus ad ep̄m hierosolymitanū ꝑrexit: q̇ audiēs ab eo rem ⁊ oēs q̇ aderant fleuerūt. Et ecce tandē ep̄o de hoc anxie cogitāti reuelatū est vt mitteret̄ ad quēdā sctm̄ virū qui erat in eremo longe ⁊ angelicis pascebat̄ cibis ⁊ loquelis ac instruebat̄ reuelationibus diuinis. Nā huic sctō quotidie d̄ celo sicut nix candididissimus panis quo reficeret̄ mittebat̄ per angelos. Adolescēs igit̄ arrepto lōgo itinere demōstrato ab ep̄o solus discessit. Porro ad sctm̄ senē eremitā angelus dn̄i p̄cedēti venit hora de celo duos ferēs panes: ex quo intellexit vir dei ꝙ aliq̇s deo volente veniret ad prandiū ⁊ g̃ras egit. Tandē adolescentē suscepit: ⁊ ꝑlectꝫ lr̄is missis ab ep̄o ait. Charissime fili genitricꝫ dei auxiliū dep̄cemur: qꝛ ipsa habet dn̄iuꝫ sup oēs malignos sp̄ūs q̄ ꝯtriuit caput serpētis: ⁊ ꝑtātē habet super infernū. Itaq; vir dei cū lachꝛymis orans die pasche q̄n rapiēdi puerū a diabolo terminus aderat: ad hostiā salutarē offerendā ꝓ puero se p̄parauit: timentē ꝓ puerū inter se ⁊ altare cōstituit. Et facta eleuatōe corꝑis chr̄i venit diabolus ⁊ puerū e medio rapuit ⁊ ad infernū portauit. Qd̄ persentiēs senex ingemuit: ⁊ beatā virginē exorauit. Que quidē mox subuenit: ⁊ pueri corpus ⁊ aīam ex inferno extraxit: ⁊ in locū vn̄ sublatus fuerat puer est restitutus. Cumq; vir dei. Pax dn̄i diceret: ecce iuuenis liberatus. Et cum sp̄ū tuo redidit. Accepta q̇ꝫ cōione sctā de manu senis narrauit tādem quō btā Maria ip̄m de inferno eripuerit: ⁊ ꝙ multa millia in inferno posita sint: ⁊ quales penas inibi viderit. Deinde bn̄dictiōe a sctō accepta letus ad ep̄m hierosolymitanū atq; ad parētes redijt. Miraculū. v. ¶ Ad idē legit̄ i magno mariali: ⁊ hoc etiā miraculū meminit sctūs Bern. super Missus est: vicꝫ ꝙ apud Ciliciā anno domini. 539. fuit vir quidā noīe Theophilus cuiusdā ep̄i vicedn̄s: qui tā prudenter sub ep̄o res eccl̄iasticas dispēsabat: ꝙ mortuo ep̄o dignū episcopatu oīs populus acclamabat. At ille vicedn̄atu cōtentus: aliū in ep̄m maluit ordinari. Tandē ab ep̄o eodē inuite ab officio est depositus: et in tantā impatientiā est delapsus vt ad suā recuꝑandā dignitatē cuiusdā iudei malefici cōsiliū expeteret. Ille g̊ diabolū aduocauit: ⁊ Theophilus iussu demonis chr̄m ⁊ matrē eius abnegauit et christiane ꝓfessioni abrenunciauit: ⁊ ipsius negationis atq; abrenūciatōis chirographū scripsit ⁊ anulo sigillauit: atq; demoni sigillatū tradidit: et sic seruitio eius adhesit. In crastinū g̊ ꝓcuratōe demonis Theophilus in g̃am ep̄i recipit̄ ⁊ in sui officij dignitatem restituit̄. Tandem ad se reuersus de eo qd̄ fecerat valde ingemuit: ⁊ ad virginē gl̄iosam tota mente ꝯfugit. Quadā vice btā virgo in visione illi apparēs: de impietate ip̄m redarguit ⁊ diabolo abrenūciare p̄cepit: ac christū dei filiū ⁊ om̄e christianitatis ꝓpositū confiteri fecit: ⁊ sic ip̄m in sui ⁊ filij g̃am recuperauit: ⁊ ad iudiciū indulte venie iterū sibi apparens cirographū qd̄ diabolo dederat sibi reddidit: ⁊ super pectus posuit vt iam se nō diaboli seruum timeret: sed per beatā virginē liberū se factū gauderet. Quo Theophilus accepto vehemēter exultās corā ep̄o: om̄i quoq; populo quid acciderit retulit: et cunctis admirantibus ac gloriosam virginē laudātibus ip̄e post triduū in pace quieuit. Et sic claret qm̄ ip̄a mater misc̄die hoīes p̄ctōres nō sinit perire sed ad eam cōuersos a dānatione misericorditer vult liberare.

Miraculum quintum.

¶ Capitulū. xi. ꝙ beata Maria membra restaurat.

Maria membra r̄staurat

Miraculum. i.

Undecima vtilitas siue gratia quā dat hoībus Maria est: ꝙ membra restaurat. Legit̄ quippe in chronicis rhomanorū pōtificū: ⁊ in li. qui dicit̄ scala dei: narrat̄ ꝙ quidā clericus magna tētatiōe carnis vexabat̄: ⁊ btām Mariā vt auferret̄ req̄rebat. Cum g̊ quodā die cū lachꝛymis instaret: apparuit eidē btā virgo ꝓmittēs liberationē: ⁊ insup sūmā in eccl̄ia exaltationē sibi ꝓuenturā. Tandē liberatus factus est summ⁹ pōtifex siue papa q̇ appellat̄ sctūs Leo papa. Hic dū ꝑseueraret in laudib⁹ ⁊ seruitio btē ꝟginis: quadā vice in eccl̄ia sctē Marie maioris i die resurrectionis dn̄ice missam celebrabat: et dum fideles per ordinem cōicaret: mulier q̄dā accedēs manū eius osculata est: ⁊ ex hoc mox in eū vehemens tentatio carnis insurrexit: atq; animus ei⁹ cepit inclinari ad turpē ꝯsensum: ⁊ dū oculos eleuasset: vidit reginā gl̄ie transeuntē corā eo faciē auertentē nec respicere ip̄m volentē. Un̄ cognita ei⁹ indignatione papa cepit penitere ⁊ abundāter flere. Et dū sic flēdo iterū eā respiceret: vidit ꝙ vultū aliquātulū cōuertebat ad ip̄m: ⁊ recepta aliq̄li ꝯsolatiōe: missam cōpleuit. Et ingressus domū vir dei in semetip̄m seuissimus vltor insurgit: atq; eadē die clam manū que fuit materia scandali sibi penit⁹ amputauit ⁊ a se reiecit. Interea post tꝑa murmur in ppl̄o oriebat̄ ꝯtra papā: eo ꝙ more solito nō celebraret. Tūc Leo ad btām virginē se cōuertit: ⁊ cū maximis lachꝛymis se totaliter ip̄ius ꝓuidētie cōmisit. Et ecce cōtinuo btā Maria sibi astitit ⁊ manū illā pape trūcatā suis sanctissimis manibus tenuit: atq; manus noua de celo lapsa est ⁊ ꝑ btām ꝟginē data sibi. Sicq; manū pape beata virgo restituit reformauitq;: iussit q̇ꝫ vt ꝓcederet: et filio suo ac sibi sacrificiū īmolaret. Leo g̊ om̄i ppl̄o quid sibi cōtigerat p̄dicauit: ⁊ manū restitutā oībus euidēter ostēdit: atq; oīs ppl̄s laudē btē virgini acclamauit. Miraculū. ij. de Damasceno. ¶ Ad idē: legit̄ i miracl̄is btē virginis: ⁊ li. quo s̄. ꝙ Joānes Damascen⁹ in grecia summ⁹ ph̄ūs: vt liberius deo vacaret factus est monach⁹. Cum aūt laudibus btē Marie insisteret ⁊ dictamina pulcherrima de ipsa manu sua ꝯscriberet. Die quadā ad litus marꝫ ꝓ spacio transiens: a pyratis saracenoꝝ rapit̄ ⁊ cuidā diuiti vendit̄: qui ꝑpendēs eius peritiā diuino nutu cuꝫ comitius egit: ⁊ tandē filiū suū ad docēdū sibi tradidit: quē ipse ꝑ eundē modū dictandi ⁊ scribendi sicut ipsemet habebat imbuit ⁊ docuit. Tandē impator Cōstātinopolitanus instat apud saracenū vt illū recuꝑaret: et data pecunia remissus est: ⁊ ip̄m monasterio in vrbe p̄fecit ipse imperator: cū quo sepius de statu regni ⁊ salute aīe familiariter tractabat. Nimirū hic Joānes Damascenus floruit p̄sbyter tꝑe impatoris Theodosij senioris: ⁊ ab infantia lr̄is grecis eruditus: infra. xij. annos oīm liberaliū artiū scientiā app̄hēdit: ⁊ in amore dei ac btē ꝟginis se exercēs virginitatē tenuit: et horas btē virginis deuote dicebat quotidie: ac missas in eius honorē celebrabat et plurima ad laudē eius ꝯscribebat ⁊ decātabat. Sed diabolo inuidente ⁊ incitante cōtigit ꝙ ille iuuenis quē in captiuitate positus in Persida docuerat suū modū dictandi scripsit epl̄am sub noīe Joānis Damasceni talē. Dilectis amicis qui sunt in Persida Damascenus Joānes monachus salutē. Noueritis robur exercitus in nationes exteras imꝑatorē misisse: vrbēq; regiā ⁊ finitimas ciuitates vacuas remansisse militibus: secure ergo absq; mora venite ⁊ obtinete. Et hanc epl̄am furtiue direxit ⁊ iactari p̄cepit ī loco palatij: qua inuēta a ministris ⁊ corā impatore ꝑlecta. Joānes acclamat̄ fore traditor ⁊ apostata: ⁊ a furibūdis famulis coram impatore trahit̄. Qui inquisitus negauit cum iuramēto se huius lr̄e nō esse conscius: sed cū nō crederent: om̄esq; in eū ꝑstreperēt: cōsilio facto: determinatū est ꝙ ex quo fuerat specialis amicus impatoris: nō deberet occidi: sed tm̄ manus que facinus ꝑpetrauerat absciderent qua abscisa: iussu impatoris ad testimoniū tanti sceleris suspensa est in monasterio ipsius Joānis. Post multos dies cum Joānes fleret corā altari btē virginis ⁊ diceret O dn̄a mi: heccine est btitudo tuoꝝ seruoꝝ: digne quidē ꝓ meritis me peccatorē flagellari voluisti: sed cōtristor qꝛ laudis tue cantica sicut solitus erā scribere ⁊ missas in tuo honore celebrare nō valeo. Post lamēta hmōi plurima: ecce btā virgo apparuit cum ingenti lumine et eū cepit affari cōsolabiliter. Cur Joānes ait. Heu dn̄a cū ego hec paterer vbi eras: ecce ad meū dedecus pēdet in ecclesia abscisa serui tui manus. At illa ipso vidente manū illā deinde abstulit: ⁊ brachio Joānis benigne aridā illā coniunxit ⁊ plena sanitate restituit in momēto. Tūc iste gratias agens vna cum fratribus quibus rem gestā retulit: mane facto missam de beata virgine celebrauit. Imperator aūt audito miraculo: pedes ad eū venit: ⁊ ore ꝓprio manū eius osculatus est. Tandē scita veritate: cum suus ille discipulus filius saraceni suam nequitiā fassus fuisset:

Miraculū. se cundū d̄ Damasceno.

oēs populi admirantes: beatam virginē laudauerūt.
Miraculum secundum. Miraculū .iij. ¶ Legit ad idem li. quo s. Clericus quidam miro modo deuotus beate virgini fuit: qui ppt laudes quas dicebat ab hereticis capit ⁊ lingua priuat. Dū ergo instaret quoddā festū Marie ⁊ affectaret sicut ꝯsueuerat eius laudes ⁊ horas decantare: in corde aiebat sic. O rosa generosa: fons signatus: stella splendida: thron⁹ glorie: odorifera vitis: suscipe laudes mentis. Tunc subito affuit ei splendor mirabilis de celo: et lingua sibi noua est data. Qui mox laudes dictas expssit ⁊ alias plurimas
Miraculum quartum. in gloriā Marie. Miraculū .iiij. ¶ Ad idem fert de sctō Joanne Chry. qđ et legisse me in quodā libello memini: cuius auctorē ignoro: vbi sic scriptū habebat: ꝙ vicz Joannes Chrys. cum esset vultu pulcher: a quodā femina valde sollicitabat ad cōcupiscentiā. Ille quesiuit eā quid magis in eo diligeret quo ad cōcupiscendū moueret. Illa rn̄dit ꝙ labia. Que statim Joānes abscidit ⁊ illi tradidit. Tandē cum tristaret Joānes in eo ꝙ non posset predicare: beata virgo exorata sibi apparuit ⁊ aurea labia restaurauit: propter qđ Joānes Chrysostomus est vocatus. id est os auri.

Maria deuotis suis in oī periculo subuenit. ¶ Q̃ beata Maria suis deuotꝫ in oīni piculo ⁊ necessitate subuenit.

Miraculum .j. Capitulum .xij.

Duodecima vtilitas siue grā ꝙ btā Maria in oīni periculo ⁊ necessitate subuenit. Legit q̈ppe in mariali magno ⁊ in libro qui dicit scala celi: ꝙ fuit quedā matrona que multū deuota erat beate virgini: ⁊ informabat filios ⁊ filias ad similem deuotionē. Et inter alia eos rogabat et monebat ꝙ in oīni dolore ⁊ in oīni periculo ac necessitate mox inuocarent adiutoriū beate virginis ⁊ dicerēt Aue Maria. Hec aūt habebat filiā valde pulchrā: ⁊ illa puella modo muliebri multū nitebat ⁊ intendebat ad vanos ornatus. Cum aūt in quodā festo solenni hec ornata transiens p̄buisset magni scādali occasionē, sequenti die in viridario existenti apparuit eidem diabolus di. Surge veni mecū. Cui illa. Quis es tu? At ille ait. Ego sum ille cuius intentionem tu cupis facere: cuius es rhete ⁊ armatura: ⁊ ideo necessariū est vt tu venias cum illis quos ad meū hospitium inuitasti. Dum ergo vellet eā rapere: ipsa b̄m ꝙ edocta fuerat a matre cepit clamare dicēs. Uirgo Maria adiuua me: ⁊ inde incepit Aue Maria. Tūc demon dimittēdo illam ait. Maledicta sit illa que te docuit hec dicere: quia nisi hoc obstitisset mihi: fecissem de te hodie enceniū societati infernali. Et sic patet ꝙ inuocatio Marie in pe-
Miraculum secundum. riculo subuēit ⁊ adiuuat. Miraculū .ij. ¶ Ad idem legit lib. quo s. ꝙ fuit quidā nobilis domina habens vnicū filium ⁊ erat deuota virgini benedicte. Cum aūt filius eius creuisset ⁊ vellet eum ponere in curiam cuiusdā principis: de cuius iannis fuerat pater eius: dum deberet iuuenis ille recedere: mater postulauit vnū donum a filio vt illud cum fidelitate compleret. Cui cum annuisset filius ⁊ promisisset se completurū qđ illa iuberet. Tūc ait mater. Rogo fili charissime vt ad honorē beate virginis quolibet die salutationē ei angelicā dicas: et in fine sic concludas. Uirgo benedicta esto mihi adiutrix in hora mortis. Recessit iuuenis ⁊ optime compleuit pmissum: sed corrupt⁹ a mala societate deterior oīnibus in curia est effect⁹. Qui cum frequenter a principe corriperet nec emēdaret: vituperabiliter de curia eiicit: sed suā ille confusionē ferre nō valens: factus est princeps latronū. Dum autē pmorarꝫ in illo malo fuisset captus: audita sententia sue mortis et premeditando in carcere quāta mala fecerit ⁊ quantā cōfusionē suo generi induxerit: ⁊ dolorē quantū compatiēti matri generauerit: ex his cepit nimiū flere. Et ecce affuit eidem iuuenis splendidissimus qui sibi pmisit liberationem. si tamē acquiesceret suis votis: qui annuens ait ille. Ego sum demon missus a nostro principe: si ergo feceris quod dicā eris solutus: vicz ꝙ abneges christum ⁊ oīnia beneficia ecclesie. At ille. Renuncio. Iterum demon ait. Renūcia oīni beneficio ⁊ adiutorio atqꝫ honori btē Marie. Hoc ille audito facere noluit: recordatus quia mater sibi hoc mandauerit vt beatam virginē quotidie honoraret et eius adiutoriū inuocaret: sed ait: imo ego recommendo me beate Marie ⁊ sibi meipsum dono. Qđ demō ferre non valens statim euanuit. Tunc ille reuersus ad se et cognito ꝙ christū ⁊ oīnia ecclesie sacrā negauerit: cum mirabili fletu ⁊ suspiriis cor ad beatā virginē leuauit: quā negare tunc noluit et in vita frequēter salutauit: et ipsam rogare cepit multis verbis di. O virgo benedicta attende me vilissimū peccatorē: nō peto corporis liberationē: sed tm̄modo delictoꝝ meoꝝ et criminū remissionē: et vt in puncto mortis sicut semp rogaui nunc peto subuētionē. Adiuua me o miscdic marer ⁊ miserere mei in hoc periculo. Hec ⁊ plura talia orante: cum maximis lachrymis noctē totā duxit insomnē. Mane facto requisito cōfessore diligentissime est cōfessus: et dum traheret ad patibulum cōtinue quoqꝫ in via rogaret beate virginis adiutorium in tali puncto mortis: dum corā adiutorio btē virginis pertāsiret: visa eius imagine cepit lachrymabiliter clamare dicens. Aduocatrix peccatoꝝ adiuua me. Et ecce mox imago illa virginis coram oīni populo inclinauit se eidē ⁊ salutauit: oīnis quoqꝫ ppl's admirās dum staret iste miser supplicauit vt cōcederet sibi hoc donū: vt vicz posset osculari pedes imaginis. Qui cōcesserūt. Et dūcōiunxisset se imagini. Ecce ipsa imago extendit manū ⁊ apprehendit eius brachiū post tergū colligatū. Accesserūt vt remouerēt: nec potuerūt cū pluries attentassent quousqꝫ indulserūt sibi mortē: ⁊ coram cunctis interrogatus narrauit quō a matre instructus beatā virginē salutauerit quotidie: ⁊ vt iuuaret in hora mortis cōcludendo salutationē ipam btām Mariā inuocauerit. Et mox oīnis populus dedit laudē deo ⁊ Marie eius mr̄i sanctissime: illeqꝫ rediens ad patriā q̃diu vixit deuotissime seruiuit gloriose virgini Marie. Miraculum .iij. ¶ Ad idem legit inter miracula btē virginis ⁊ scribit in cōmuni legenda natiuitatis Marie: ꝙ quidā vir ⁊ vxor sua vnicā filiā habentes: eam cuidā iuueni nuptui tradiderūt ⁊ in domo ppria manere fecerūt. Et qr mater illius puelle nimis diligebat generū amore sue filie ⁊ diligenter colebat: balneando: conuersandoqꝫ ⁊c. Inter hec maliciosi ceperunt dicere ꝙ hec nō causa filie faceret: sed vt eidem pro filia sese ingereret. Dum ergo mulieris animū tanta falsitas concussisset: timens ne in vulgi fabulā verteret duos rusticos alloquit et paciscit vt occulte suū generū strangulent. Quadā ergo die istos rusticos in cellario reclusit: et alios oēs in domo illa existentes ex industria aliq̃ ire pcurauit ⁊ consuluit: tuncqꝫ adolescentē p vino afferēdo in cellariū misit. Qui ingressus mox ab illis lateutibus strangulat latronibus: quē mulier strangulatū in lectū filie detulit: et quasi dormientē vestibus circūtexit. Redeūtibus marito suo ac filia ⁊ ad mensam positis: iubet mater filie suū maritum adolescentē ad mensam vocare et excitare. Quē illa defunctū in lecto repperit ⁊ concita nūciauit ac tota familia lamentauit. Et illa mulier homicida quasi dolens cū ceteris planxit. Tandē mulier illa de scelere ingemuit: et sacerdoti oīnia confessa fuit. Post aliquod tps inter mulierem ⁊ sacerdotē illum litigiū oritur: ⁊ ei a sacerdote sacrilego homicidiū generi impropando irrogat. Qđ cum ad parentū iuuenis noticiā deuenisset: ad iudicē adducit et cruciatibus examinat: ac tandem confessa ignibus cremanda damnat. Finē ꝟo suū iminere considerans ad beatam virginē se conuertit: ⁊ eius suffragia cum multis lachrymis postulauit. Tandē exire compellitur ad locum mortis ⁊ in magnū ignem proiicit: sed ecce oēs ibidem stare illesam ⁊ incolumē intuent. At parentes iuuenis occisi putantes ignē esse paruū: ad sarmenta concurrunt: et ad ignē agendū piiciunt: videntes autē ꝙ nec sic in aliq̊ lederet lanceis ⁊ hastis eam impugnare ceperunt. Tunc iudex qui aderat vehementer obstupuit: et eos ab ipsius impugnatione cōpescuit: eam quoqꝫ diligenter cōsiderādo: nullū in ea signū incendii p̄ter sola vulnera lancearū inuenit ⁊ libere eam abire permisit: narrantē ꝙ a btā virgine p̄seruari meruerit quā deuotius inuocauerit. Cum g̊ parentes eius ad domū ipsam reduxissent: ⁊ fomentis ac balneis recrearent: nolens deus eā vlterius humana suspitione fedari: post triduū in laude beate virginis Marie pseuerantē ex hac vita vocauit.

Miraculum tertium.

Miraculum quartum.

Cõclusio operis.

¶Conclusio huius operis et recõmendatio.

Ut igitur finem huic operi imponã: quoniã vt verum fatear: omĩa et singula miracula gratie et vtilitates ac bñficia que prestant a beata Maria quotidie et per varia mundi tpa: regiones ꝛ climata: nulla nedũ cape charta: verũ nec enũerare sufficit lingua: aut cõphẽdere mẽs humana. Etenim a principio vsq ad seculi huius nouissima nõ cessant crebra vbiq virginis gloriose exuberare beneficia: ac supplicibus ipsam inuocantibus deesse suffragia. Unde nec ego nec quicunq alius sufficimus ad conscribendũ vniuersa ꝑ eam facta gratiosissima miracula. Oro aũt supplex et acclinis ego miser ꝛ peccator vilis: ac tota precor deuotiõe mẽtis te o dignissima ꝛ felix altissimi filij dei genitrix: domina omniũ creatorꝫ sublimis: virgo singularis inter oẽs. O supbenedicta Maria gloria toti⁹ curie celestis: te flagito: tibi me indignũ recõmendo nũc ꝛ in hora mortis te vtiq inuoco: quatinus intercedere ꝑ me digneris. Illas quoq laudes tui honoris licet minime sufficientes descriptas in libris ꝓmissis accipere ne dedigneris. Nam reuera tu scis qm̃ licet improbus pariter ꝛ indignus laudator sim et seruus inutilis: nihilomin⁹ quantũ mihi donare gratiose dignata extitis. id qđ habui feci: ꝛ qđ potui obtuli ad laudem tui nominis. Tu ergo o gloriosissima domina meam insufficientiã excusa pietate tua ꝛ bonitate ineffabili qua es plena gratia: quã laudat omĩs factura. Tu super cunctas virgo virginũ beatissima: meas innumeras culpas dele tua miseratione nimia. Eia o aduocata nostra: vita: spes ꝛ gloria: illos tuos misericordes oculos ad me inclina: et me miserrimũ tuorꝫ deuotorꝫ numero et beneficio aggrega. Da mihi o amantissima domina mea Maria presanctissima perseuerantẽ in tua famulatum gratia: ꝛ in mortis hora tu tuo filio predulcissimo Jesu meã aĩam recõmenda: foue gratia tua ne per sua pereat scelera: et post mortẽ fac me immeritũ participem celesti glorie: vbi te et tuum amantissimũ filiũ dñm nostrũ Jesum laudem ꝑ seculorum secula Amen.

Opere nunc isto perfecta gloria christo
Laudibus hic iusto. coronas matri dei sisto
Honor Francisco: laus sanctis cunctis hocipso
Ocdeno trino ciclo c. q̃rd. tunc ꝓsule Sixto.

Opus perutile in laudem gloriosissime virginis Marie pro singulis eius ꝓdicationibus elegãtissime cooptatum ac emendatũ Stellariũ corone eiusdẽ virginis intitulatũ. Feliciter finit. Impssum denuo per prouidum virum Joannẽ Stuchs. Sumptibus honesti viri Anthonii Kobergers ciuibus Nurenbergẽsi. Anno dominice incarnationis. Millesimo quingentesimo decimooctauo: die xo vigesimaquinta Mensis Decembris.

In nomine domini Jesu et sanctissime virginis Marie matris eius. Incipit Tabula de contentis in hoc opere ẽm ordinem alphabeti.

Sequitur de litera B.

Sequit̄ de litera. C.

q̃ si angelus foret li.viij.pte.j.ar.ij.§.ij.
Hõ natus est in ea: scz v̄gine: ꝛ ipe fundauit eã altissimus exponit li.xj.p.j.c.viij.
Hõ si nõ peccasset: vtrum tot fuissent mares generati q̃t femine li.viij.p.j.ar.j.§.iiij.
Hõ si nõ peccasset q̃lia in padiso bona habuisset li.viij.p.j.ar.ij.priuilegio.v.
Hõ si non peccasset: an sup fluitates simulneas emisisset: ibidem
Hõestas q̃ sũme fuerit ĩ btã maria li.vij.p.ij.ar.iij.c.vj.
Hono: vtrum maior debeat v̄gini marie q̃ cruci christi: li.xij.: pte.j.ar.j.
Honorantes mariã magis q̃ chr̃m simplices vtrũ excusent: ibidem
Honorat beata maria suos deuotos miraculose lib.xij. pte vlti.ca.vj.
Honorẽ pditũ quõ recupauit hõ p virginẽ mariã li.xij. p.j.ar.iij.§.x.
Honorifica laude.xij.modis laudata est maria a celi agminib⁹ in assumptiõe li.x.p.ij.ar.iij.p totũ
Honoris magnificẽtia sũma deducta est maria in celum li.x.p.iij.ar.ij.
Hora q̃ debuit chr̃s annũciari ꝛ ɔcipi.ibi post mediũ
Hostes deuotorum marie ɔterunt ꝛ fideles liberant li.xij. pte vl.c.j.p plura
Hũanitatis chr̃i pfectiões q̃s habuit ab instãti ɔceptionis li.j.p.vij.ar.ij.c.ij.
Humilitas quõ pfulsit in maria pre ceteris li.vij.pte.ij. arti.iij.c.ix.
Hũilitatẽ amplectandã oĩbus edocuit deus in maria li.ij.p.iij.ar.ij.c.ix.circa mediũ:

Sequit de litera I

Ianua regis alti quare canit maria li.xj.par.j. cap.x.
Ianuis clausis ingressus est angel⁹ marie christũ annuncians li.j.p.iij.ar.ij.c.j.
Illũiata sũme fuit maria a v̄bo ĩcarnato li.x.p.j.c.vij.
Illuminatrix seculi merito dr̃ Maria: ibidem ca.ix. circa medium
Incarnatiõis chr̃i ɔgruentie tanq̃ stelle.xij.describunt li.j.p.j.ar.iij.c.iij.
Innocẽtie tpe q̃re nõ debuit dei fili⁹ incarnari: ibidẽ.c.j.
Ioannes apostolus pre ceteris adoptatur a christo: vide in adoptari
Ioannes Chrysostomus de hoc li.xij.p.vl.c.xj.
Ioannes Damascenus manũ abscisam recupauit p Mariã li.xij.p.vl.c.xj.miraculo.v.
Ioseph debuit nõiari spõsus mr̃is dĩ li.j.p.ij.ar.iij.c.xj. ꝛ li.viij.p.ij.ar.j.
Ioseph spõsi marie sanctitas ꝛ dignitas cõmendatur li. viij.pte.ij.
Itẽ q̃ fuerit sanctissim⁹ oĩm virorum illi⁹ tpis: ibidẽ.c.iij.
Itẽ q̃ fuerit nobilissim⁹ de eadẽ tribu ꝛ familia cũ maria ibidẽ.ar.iij.c.j.
Itẽ q̃ fuerit v̄go purissimus: ꝛ q̃ virginitatẽ vouit: ibidem ca.iiij.
Itẽ an fuerit senex vel iuuenilis etatis li.j.p.vj.arti.iij. ca.j.q.iij.
Itẽ q̃ de sctitate ei⁹ certificata fuerit maria: q̃ vicz nũq̃ vellet eam cognoscerere vel etiã amare: aut ɔcupiscere carnaliter li.viij.p.ij.ar.iij.c.v.
Iudei dicũt mariã fuisse pulcherrimã: ꝛ a nullo ɔcupiscibilẽ li.ij.p.iij.ar.ij.c.iiij.
Iulianus cesar apostata quõ occidit p beatũ Mercuriũ iussu marie v̄ginis li.xij.p.vl.c.j.miraculo.j.
Iusticie diuine altercatio de hõis liberatione li.j.par.ij. ar.ij.c.ij.
Iusticie v̄tus in btã marie virgine q̃ summe fuerit: ꝛ quõ pcellebat aliorum iusticiã li.vij.p.ij.ar.iij.c.vj.

Sequitur de litera L

Latria quomõ debetur cruci christi li.xij.parte j.arti.j.
Laudare debem⁹ mariã ꝛ eius gaudijs ɔgratulari li.ij.p.ij.circa prin.
Laudare hõ non sufficit mariã, etiã si oĩa mẽbra v̄teren tur in linguas li.xj.p.ij.circa prin.
Legibus.xij.tanq̃ stellis pbat maria fuisse cõcepta sine originali pctõ.li.iiij.p.j.ar.iij.
Leo papa manũ abscisam recupauit p mariã lib.xij.par. vl.ca.xj.miraculo.j.
Lex purificatõis q̃re magis grauabat feminas q̃ viros li.iij.p.j.ar.ij.c.j.
Liber testamenti tã veteris q̃ noui in capite.i.in principio descriptã habet v̄ginẽ mariã li.xj.p.j.c.j.
Liber vite qd sit: ꝛ quomõ electorum nõia sunt scripta in eo in cuius capite nomẽ marie.ibidẽ
Libertatẽ arbitrij v̄tibilẽ debuit hr̃e rõnalis creatura li. j.pte.j.ar.j.c.iij.
Libidinẽ in hõie que habent naturaliter tpare li.v.p.ij. ar.ij.c.iij.ad mediũ
Litere q̃nq̃ in nõie marie significãt q̃nq̃ lapidũ pciosorũ v̄tutes li.vj.p.j.ar.ij.§.ij.
Lr̃e q̃nq̃ in nõie marie sicant q̃nq̃ sctãs mulieres pfigurãtes mariã li.vj.p.ij.ar.iij.§.iij.
Lr̃e q̃nq̃ nõis marie sicant q̃ntuplicẽ grãm ɔsequẽdam p eius inuocationẽ: ibidẽ.§.x.
Luci cõparat maria pter triplicẽ excellentiã li.v.par. j.circa thema
Lumẽ sciẽtie ꝛ cognitiõis marie q̃ pcellens fuerit lib.xj. pte.j.ca.vij.
Luna quõ figurat mariã ĩ scripturis li.v.p.ij.ar.j.§.ij.

Sequit de litera M.

Magnalia.xij.tanq̃ priuilegia summa ɔsecuta est maria ex chr̃i ɔceptiõe atq̃ in vtero ei⁹ inhabitatiõe li.j.p.vij.ar.ij.c.iij.a medio
Malus etiã machumetus dr̃ plura bona de Maria li.ij.p.iij.ar.ij.ca.iiij.in medio
Maria pprietates q̃les habeat ɔuenientes noĩ marie li. vj.pte.ij.ar.j.
Maria hoc nomẽ quõ interptat ꝛ q̃ summe ɔueniat mr̃i dei li.vj.p.j.ar.j.ca.v.
Itẽ q̃ q̃nq̃ lr̃is ɔstat ꝛ q̃d sicent: ibidẽ.ar.ij.
Itẽ q̃ sit valde v̄tuosum ꝛ q̃lia beneficia p̄standa significet: ibidem
Itẽ q̃ inuocatũ multas vtilitates ɔferat: ibidẽ.ar.iij.
Maria mr̃ gr̃e: mr̃ mĩe: tu nos ꝛc̃. De hoc v̄su lib.xij. pte vl.ca.viij: mira.ij.
Maria mediatrix optima cõprobat apud deũ li.xij.pte ij.ar.iij.§.vj.
Maria multũ posse ꝛ scire ꝛ magnũ velle apud deũ p nobis habet: ibidem
Martyrij aureolã q̃ pcelleter habuerit maria li.iij.parte ij.ar.iij.
Martyrio quintuplici claret maria: ibidem
Martyriũ marie q̃ fuerit pre ceteris multiplicius nobilius ꝛ gl̃iosius: ibidem
Martyriũ marie duodecim magnalijs plucet li.iij.parte ij.ar.ij.
Martyriũ maria oĩa martyria post chr̃i martyriũ excellit in acerbitate li.iij.p.iij.ar.j.
Mater dei v̄go.xij.pfectiõibus fulgere debuit vt digna sit eligi li.j.p.j.ar.iij.
Mater dei vtrũ vere possit dici Maria li.ij.p.j.ar.j.c.j.
Mater dei vtrũ pcellit in gl̃ia multitudinẽ celestis patrie totã sit ꝛ diuisim.li.x.p.iij.ar.j.ad fi.
Mater dr̃ vera q̃druplici rõne que fuerũt in maria respectu chr̃i.li.j.p.vij.ar.ij.c.j.
Mater oĩm electorum angelorum ꝛ creatorum dr̃ maria.lib.ix. pte.ij.ar.ij.
Mater respectu filij triplicẽ habet pprietatẽ.ibidẽ
Mater chr̃ianorum fore pbat maria p illd̃.ps. Nũqd sion dicet ꝛc̃.li.xj.p.j.c.viij.
Maternitas marie q̃ntuplicẽ fructũ celestis hereditatis nobis affert li.ix.p.ij.ar.iij.§.xj.
Maternitatis christi priuilegia maria.libro.xj.parte.j. cop.viij.
Matrẽ dei esse.vtrum sit maius q̃ esse beatũ.li.ij.parte ij.ar.j.ca.ij.
Maximũ q̃d fecit deus in mũdo est hoc q̃d fecit in Maria virgine.li.ij.p.iij.ar.ij.c.v.

Sequit̄ de litera N

Sequitur de litera. O

Sequitur de litera P

Sequitur de litera. x.

Finit Tabula

i 1876308 X

Pomerium D. Lorentis.

11

[illegible]

Stellatii [illegible]

83

colorchecker CLASSIC

calibrite